Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

+ *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.

+ *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.

+ *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.

+ *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertati di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da `http://books.google.com`

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
33 N
9

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Psalterium, Hebręum, Gręcū, Arabicū, & Chaldęū, cū tribus latinis iterp̄tatōibus & glosis.

תהלים עברי יואני ערבי עם
תרגום ושלשה תרגומים
מלטין עם פרושן

Ψαλτήριον ἑβραϊκὸν ἑλληνικὸν, ἀρα
βικὸν καὶ χαλδαϊκὸν μετὰ τριῶν ἑρ
μηνειῶν λατινικῶν καὶ γλωσσημάτων.

مزامير عبراني يوناني
عرابي وقصداني بثلث
ترجمت لطين وتفسيرهم

ספרא דיתהלאי יהודאי יונאי
ערבאי וכשדאי עם תלת
מיתרגמנא מן לטין ובריריהון

Digitized by Google

Venerando in Christo, F. Augustino Iustiniano. Iacobus Antiquarius Salutem. Literarum studia humano generi diuinitus concessa, mirum est qua censuræ uarietate quo ue æstimatu, nunquam eodem aguntur, alia aliis subinde probantibus. Potiora tamen illa merentur haberi: quæ nec tanquã lucripeta se in uulgus demittunt: neq3 ualde ambitiosa euolant in sublime, ut caput inter nubila condant. Equidem solebam tuæ uitæ institutum prius laudare, quod religionem sanctissime cõplexus meditationibus assidue indulgens: & tamen a docendi scribendiq3 labore nunquam cessans, tuum id atq3 proprium arbitrareris esse quod ocium cum negocio, & cum utroq3 parem laudem coniungere soleat. Nunc uero admirari non desino quo pacto succisiui temporis ratio, eo abs te fuerit producta, ut occupationibus maximis implicitus, Græcam, Hebræam, Chaldæam, Arabicamq3 linguam repente adeptus uideare: & ne sine testibus res acta credatur, nuper eas ad nouum, quaiunt instrumentum contulisti. Vt quod latinis politum literis habebatur, nunc adiunctis ipsarum quoq3 gentium linguis appareat euangelium in omnem creaturam, iuxta domini mandatum, olim exiisse. Nam uno uolumine multifariam loquente palam inuitas discendi cupidos. Teq3 ducem & authorem facis ad ea cõmertia, quæ ornamentum afferant & utilitatem. Sed quid erit inde tibi præmii? Porro quantum pre moderatione tua qui de fluxis & caducis rebus tibi nihil usurpas, non concupisceres, aut potius quale inter cœlestes animos æternitatis plenum merito semper desiderasti. Mihi uero is ex tua beniuolentia, quam singulari uirtute semper augere uisus, fructus euenit qui fit iucundissimus, quando tuæ laudis ad me quoq3 pertinet possessio. Non arrogo quicquam. Sed quod tribuisti meum iudico sine ullius controuersiæ suspitione, quoniam herciscundæ familiæ, aut cõmunis diuidundi actionem christiana non nouit charitas. Vale.

Mediolani. viii. Kalen. Aprilis. M.D.VI.

Digitized by Google

AVG. IVSTINIANI GENVENSIS PRAEDICATORII ORDINIS EPISCOPI NEBIENSIS IN OCTAPLVM PSALTERII AD LEONEM.X. PONTIFICEM MAXIMVM PRAEFATIO.

SCio pater beatissime perlatum ad aures tuas iam diu laborasse nos, quo vtrūq; sacræ legis instrumentū quinq; præcipuis linguis, hebræa, chaldæa, græca, latina, & arabica, in vnū redactum corpus, conspicua verborum sibi inuicem respondentium structura ederemus. Opus nimirum vt meis viribus impar, ita nostre professioni, vel maxime cōgruens. Nihil enim æque sacerdoti conuenit, quā sacrarum literarum expositio & interpretatio. Huiusmodi autem sacræ interpretamenta scripturæ, olim tentata sunt & a græcis, & a latinis, quinetiā hebræi, chaldæi, & arabes, eius conatus indicia posteris reliquere, quorum venerādæ vetustatis & fidei apud me adhuc extant monimenta. Græci quidē vna interpretatione, minime contenti, sex edidere, quas postmodum diligentissimus Origenes in vnum collegit, appellauitq; ex re hexapla, quod sex editiones vna tamen dūtaxat lingua in eodem folio continerentur. Nos vero non solum hexapla, verum octapla, perficere contendimus, nec vna solum lingua, verum omnibus illis, quibus perdiscendis, haud sine magna causa, impendi operam, sacri canōnes iubēt. Accesserūt (qui fuit præcipuus labor) nouæ ex hebræo & chaldæo īterpretationes. Sed & scholia quædam, in maxime necessariis locis addidimus, quibus omnibus si lepor & elegantia verborū desiderabitur, cogitet quilibet æquus rei arbiter cōtendisse nos, nō tam vt eleganter, q̄ vt ex fide, verba respōderent verbis, sensaq; sensibus. Ipsæ enim barbaræ figuræ, incisaq; & circuitus, quæ omnia nostri huius latii candor respuit, fœta sunt mysteriis & sacramentis. An vero noster hic labor fructum aliquē sit pariturus, in catholica matre cui ipse digne præsides, libuit periculum facere hoc Dauidico psalterio, q; ex toto opere nunc quasi delibamus tuo dicatum nomini. Quod si tu cuius authoritate nihil inter humana sublimius, rem ipsam probaueris, & dignam editione duxeris, in promptu erit nobis vniuerso operi manum extremā imponere, & tam nouum q̄ vetus instrumentum, iisdem distinctū linguis, eademq; serie & structura, tradere impressoribus formādum. Sit ergo tibi hoc quasi primitiæ quædam totius operis, & meæ erga apostolicā sedem obseruantiæ monimentum, tuq; id suscipe qua soles fronte laborantium in vinea domini lucubrationes. Et si hebetudo nostri ingenii, q; in votis erat assequi non potuit, benignitate tua, qua semper præstitisti apud omnes, accipe ac si vndecūq; perfectum esset. Agnoscere enim certum & verum beneficium etiam vulgaris hominis est. At voluntatem pro opere æstimare, diuinum potius censendum. Genuæ calendis Augusti. M.D.XVI.

Αὐγουστίνου, τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τοῦ γενουέως, τοῦ ἐκ τῆς προκηρυκτικῆς ξυντάξεως, τοῦ νεβιέως ἐπισκόπου, εἰς τὴν τοῦ ψαλτηρίου ὀκταπλῆν βίβλον, πρὸς τὸν λέοντα, τὸν μέγιστον ἀρχιερέα, τοιούτου ὀνόματος δέκατον, προοιμίασμα.

ΟΙδα σαφῶς πάτερ ὤν μακαριώτατε θ' ἅμα καὶ ἁγιώτατε, ἤδη πρὸς τὰ ὦτα σου ἀφῖχθαι, ἐκπεπονηκέναι ἡμᾶς, ὅπως ἂν τοῦ νόμου τοῦ ἁγίου τὸ καλούμενον θουκάτερον σκεῦος ἐκδεδώκαιμεν, διὰ τῶν πέντε μάλιστα, καὶ πρώτιστα ἐκλεκτῶν θ' ἅμα καὶ ἐξαιρέτων διαλέκτων, ἤγουν τῆς ἑβραϊστί, χαλδαϊστί, ἑλληνιστί, λατινιστί, ἀραβιστί, ὥστε εἰς τὴν ἐνσωματίαν τινα, καὶ μονοσαρκίαν ξυμπεπηγμένον θ' ἅμα καὶ μεθηρμοσμένον, ἐνωτάμενον τε, τῆς κολλήσεως θ' ἅμα καὶ ἁρμοσίας ἐπισημοτάτης, καὶ ἐπιφανεστάτης οὔσης, τῶν ῥημάτων τε καὶ τῶν λόγων, τοῖς σφίσιν ἑαυτοῖς παραλλήλως ἀποκριναμένων τε, καὶ ἀπομιλλωμένων. ἔργον δὴ ὡς χαλεπώτατον, καὶ δυσχερέστατον, καὶ τῇ δυνάμει μηδαμῶς ἰσαζόμενον, οὕτως ἡμῶν τῇ

Digitized by Google

προσηκόντι ἂν ὡς μάλιστα καθήκοντι, καὶ μεθαρμόζοντι. Τί γὰρ ἀνδρὶ τῷ ἱερεῖ οὕτω πρέπει, ὡς τῶν γραμμάτων τῶν ἁγίων ἡ σαφήνειά τε καὶ ἡ ἑρμηνεία, ἀλλ' οὐδὲ τοιούτων τολμημάτων ἄπειροι γεγόνεσαν δοκοῦσιν ἄνδρες εὐσεβέστατοι οἱ παλαιοί, οὐ μὲν οἱ ἑβραῖοι, οὐδ' οἱ χαλδαῖοι, οὐδ' οἱ ἕλληνες οὐδ' οἱ λατῖνοι, οὐδ' οἱ ἄραβες, τὰ πλεῖστα τοιούτων τῶν ἐπιτηδευμάτων δείγματα τοῖς ἐσομένοις αἰῶσι λελοιπότες. Ὧντινα ἐκεῖνα μὲν πανσεβάσμια τῇ τε παλαιότητι τῇ τε πίστει μνημόσυνά τε, καὶ λείψανα ἔτι διατηρούμενα παρ' ἡμῖν μένει τε, καὶ φυλάττεται. Καὶ μὲν δὴ οἱ ἕλληνες τῇ μιᾷ μηδαμῶς ἀρκούμενοι, ὥστε τἄλλα τὰ πολλὰ ἂν ὡς πλεονεκτήσαντες ταῖς ἓξ ἑρμηνεύσεις πρῶτον ἐξέδωκαν, οὕτω μὲν αὐτάς, ἄλλας δ' οἱ ἕτεροι, ἁπάσας δὲ τῷ ὑπερφυεῖ καλλίστῳ τε καὶ πάντων ἀκριβεστάτῳ τῷ ὠριγένει εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ συλλεχθείσας ἔκ τε τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ προειρημένου τὰς ἑξαπλᾶς τῷ αὐτῷ ὀνομασθείσας, διὰ τοῦ τὰς ἐκδόσεις τὰς ἓξ τῇ μιᾷ μὲν διαλέκτῳ μόνον, ὁμοίως δὲ τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ τῷ φύλλῳ πάσας συνέχεσθαι. Ἡμεῖς δ' οὐ μὲν τὰς ἑξαπλᾶς μόνον, ἀλλ' ἔτι δὲ καταρτίσαι καὶ τὰς ἡμῖν καλουμένας τὰς ὀκταπλᾶς διακριβοῦμεν, οὔγε τῇ μιᾷ διαλέκτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ταῖς ξυναπάσαις ἐκείναις, ἅσινας φιλοπόνως τε καὶ περιέργως μανθάνεσθαι, οὐ μὲν ἀναιτίως, οὐδ' ἀλόγως, οὐδ' ἀτόπως, κελεύουσιν οἱ κανόνες οἱ ἅγιοι, καλούμενοι, παρῆτον δ' ὥσπερ ἐν πρώταις ὑπῆρξεν ἱδρῶσι πονοῦσι, μηδαμῶς μὲν ἐκεῖνος μέτριος, τῷ ἑρμηνεύματι καινῷ, ἔκ τε τοῦ ἑβραίου, ἔκ τε τοῦ χαλδαίου, τοῖν ἰδιωμάτοιν. Ἔτι δὲ τούταις ταῖς προτέραις οὐκ ἀρκούμενοι, τὰ καλούμενα σχόλια τινὰ ἐν τοῖς τόποις τοῖς μάλιστα δοκοῦσιν ἡμῖν ἀναγκαίοις, ὡσεὶ τὰς κορωνίδας τινὰς προστεθήκαμεν. Ἀφ' ὧντινων τῶν ξυναπάντων, εἰ τῶν ῥημάτων, τῶν τε λόγων ἡ ἐκλογή, ἥ τε εὐρυθμία, εὐκοσμία τε, καὶ ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν ἔπος, ἡ καλουμένη χάρις ἀπεῖσα, κατανοεῖν ὠφελήσει, ὅσισουν εὔνους τε, καὶ εὐγνώμων, καὶ ἐπιεικὴς δικαστής, ἡμῖν τοῦ ἐκείνου μάλιστα ἐπιμελήσασθαι, οὐ τοσοῦν ὅπως ἂν ἐκλεκτῶς, εὐρύθμως τε, καὶ εὐκόσμως, καὶ εὐχαρίστως κείμενα πάντα καταπίπτοιεν, ὅσον τοῖς μὲν ῥήμασι, τὰ ῥήματα, τοῖς δὲ λέξεσιν, οἱ λόγοι, αἵ τε γνῶμαι ταῖς γνώμαις, ὡς ἂν εὐπιστότατα προσάσαιέν τε, καὶ μεθαρμόσαιεν, αὐτὰ γὰρ τὰ σχήματα τὰ βαρβαρικὰ τά τ' ἐγκόμματα, καὶ τὰ ἐγκολάμματα, καὶ τὰ περιοδεύματα ἐκεῖνα μὲν ξύμφυτα τῇ τῶν ῥωμαϊκῶν ἁπλότητι, καθαρότητί τε, καὶ ἀκριβείᾳ λόγων ἀνηνάμενα, παρ' αὐτοῖς τοῖς βαρβάροις, τῶν μεγάλων τε, καὶ ἐγκρυφίων, καὶ ἀπορρήτων ἐπίπλεα μυστηρίων τε καὶ κρυμμάτων γέμει. Εἰ δὲ μὴ τοῦ νῦν παρόντος ἡμῶν τοῦ πονήματος καρπωσαμένη, ὀνήσασθαί τι δύναιτ' ἂν ἡ καθολικὴ ἐκκλησία, ἐκείνη μὲν ἀξιότατα ὑπὸ σοῦ προεδρευομένη, καταπεφράξεσθαι παρρησιακῶς ἡμῖν ἔδοξεν, ἤ, ὅσοις τε, διά μὲν μάλιστα τοῦ δαυιδικοῦ τοῦ ψαλτηρίου τουτουΐ, ὅτι νῦν ἐξ ὁλοκλήρης τῆς ἡμῶν ἐργασίας ἐξαποστέλλομεν μόνον, ἅτε οἵ τι λείβοντες, καὶ σοὶ ὦ λέον εἰδικῶς τε, καὶ ἐξονομακλήδην δίδομεν, καὶ εἰ μέν τοι αὐτὸς σὺ ὦ λέον, οὗτινος τοῦ ἀξιώματος διὰ τὰ ἀνθρώπεια ὑψηλότερον οὐδὲν οὐδ' εὑρίσκεται, οὔτε γινώσκεται, τὴν τοῦ τολμήματος ἡμῶν ἐμπειρίαν εὐδοκιμάσειας, τοῦτ' ἐκδοθῆναι αὐτὴν, ἀξιώσαις ἄν, δημαρεσμὲν, προηχθέν τε, καὶ ἡτοιμασμένον ἡμῖν ὑπάρξει, τῷ ὅλῳ τῷ ἔργῳ τὴν χεῖρα τὴν ἐσχατωτάτην καλουμένην ἐντιθέναι θ' ἅμα τε, καὶ τὸ, τε καινὸν, τὸ, τ' ἀρχαῖον σκεῦος, διά τε τῶν αὐτῶν διακεκριμένου γλωσσῶν, ὑπό, τε τῆς αὐτῆς συνακολουθήσεως τε, καὶ συστάσεως, τοῦ ἐντυπώσεσθαι, τοῖς χαρακτηρισταῖς τε, καὶ τοῖς ἐκολάπταις παρέχειν. Ἡ τῷ μὲν οὖν σοὶ ὦ λέον αὕτη ἡ παροῦσα τούτου τοῦ ψαλτηρίου δωτίνη, ἥτις δ' οὖν ἂν ἐστίν, ὡσεὶ ἀπαρχή τις τῆς ὅλης τῆς ἡμῶν ἐργασίας, τῆς τε πρὸς τὴν προεδρίαν τὴν ἀποστολικὴν ἡμετέρης τῆς διαθέσεως τε, καὶ εὐσεβείας, ὡσεὶ μνημόσυνόν τι αἰώνιον μενέτω, αὐτὸς δὲ τοῦτο τὸ ὅλον, ὁποιονοῦν ἂν ὑπάρχει τῷ ἱλασκομένῳ ὑπόδεξο τῷ μετώπῳ, τῷ ἐκείνῳ, ᾧτινι τὰ τῶν ἐν τῷ ἀμπελῶνι τῷ κυριακῷ καταπονούντων ἀγρυπνήματα ὑποδέξασθαι εἰώθας δέον, ὅτι τε ἐντυγχάνεσθαι οὐχ αἴτι ἣν τῆς ἐννοίας ἡμῶν ἡ ἀμβλύτης, καίπερ ἀφθόνως τε καὶ λίαν ἐκείνη ἐπιθυμήσασα, αὐτὸς σὺ ὑπόδεξο τῇ φιλοφροσύνῃ, τῇ τε εὐγνωμοσύνῃ τῇ ἑαυτοῦ, τῇ ἐκείνῃ, ἥτινι οὖν πρὸ πάντων τε, ἐν τε πᾶσι, καὶ παρὰ πᾶσιν εἰσαεὶ μετέπρεπες ἄν, ὥστε δι' ὅλου τε, καὶ πανταχοῦ ἀποτετελεσμένα τὰ αὐτὰ τὰ ἡμέτερ' ἂν εἴη τὸ μὲν γὰρ τὴν ἀληθινὴν, τήν τε νημερτῆ τὴν εὐεργεσίαν εἰδέναι, καὶ ὁ πανδήμιος ἀνὴρ δύναιτ' ἄν. Τὸ δὲ τὸ θέλημά τινος ἀντὶ τῆς ἐργασίας λογίζεσθαι τε καὶ ἀντιταλαντεύειν, θεῖον τοῦτο μᾶλλον, ἢ ἀνθρώπινον ὀρθότατα τὶς ἂν κατακρίνειεν.

γνωσθέν τῇ τοῦ αὐγούστου πρώτῃ τῇ νουμηνίᾳ. Ἔτει χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ δεκάτῳ ἕκτῳ.

b

Digitized by Google

מאגושטינוש יושטיניינוש גינובי מכת אחים החורשים
הגמון ניביו בשמינית התהלים לליאון
העשירי פיפיור מעולה : הקדמה :

דעתי אב מאושר היות מובא לאוניך אנחנו היותנו מתעסקים לחבר שני התורות יחד מהדת המקודשת בחמשה לשונות נבחרות עברית ארמית יונית לועזית וערביית הכל נקבץ בכובש אחד עם ציור ברור אשר הם נענים וולו מלכה מיושרת כפי השגת יכולתי ובו דברים נאותים למלכתנו הרבה כילכהן אין דבר יאות כל כך כמו זה הביאור והפירוש מהאותיות הקדושות אשר כבר בזמן עבר אנשי החכמה מהלשונות אשר זכרנו למעלה נתנו פעולת בכמו אלו העינינים ממה שהניחו זכרון לנשארים אחריהם ועד היום נמצאים אצלי ספרים שהם עושים זכחן מאתם הישיבות מעולות וקדמונות והיונים אשר לא נתרצו מביאור אחד עשו שש באורים אשר אוריגיניש אנוש משתדל קבצם יחד וקראם שישית ההמשל לפי שבדף אחד בלבד היו השישה ביאורים אבל בלשון אחד בלבד ואנחנו לא בלבד שישית אבל נתעסקנו לעשות שמינית ולאבלשון אחד בלבד אבל בכל אותם אשר הדתות הקדושות מצות שיתלמדו ועשינו ביאורים חדשים מעברית וארמית אשר היתה עיקר עסקנו והביאנו במקומות הצריכים הרבה פרושים כל האפשר ואם יתחפש עריגות והלצת דיבור ית שוב כל שופט ישר כי היותנו מתעסקים אנחנו לא כל כך בחברינו הלצי במובהתאמתנו המילות יענו זאת לזאת והתבנה תענה זו לזו כי הצורות והמשלים וההקשריות זרים אשר הוא דוחה ניקיות וזכות לשונינו הלטין הם מעוברות מפליאות ותוקים אבל אם עסקנו זה תהיה ללדת שום פרי בכוללות התקבצות החכמים לאשר אתה ביושר עליונם נתרצינו לנסות בתלים זת של דוד אשר מכל הפעולה בהווה הוציאנו ולחוץ ואנחנו מישרים אותה לשמך תיוחד אתה הראיה ממי אשר לא בלבד נתאמתת אבל בצורך תתאמת זה הדבר ותשפוט שהיא תתחבר ותבנא ולנו מוטל לשלם כל המלכות וכך התורה החדשה כמו הישנה באלו הלשונות הנזכרים מוסיורום ובנינם לתת לבעלי המחקק להיות מחקק יהי האם כנוזת התהלים לך קצת מתנובת כלהמלכה ולזכחן השתחוית מול כסא האפושטוליקה ואתה תקבלהו עם מצחך הנאה כמו שהוית לתה לקבל משמרי אותם אשר הם עמלים בגן אלים ואותו אשר לאנוכל לצרף גם כן עם רצון כח עובי שכלנו למען טובך אשר אתה הוא מעולה אצל הכל קבלהו כמו שאם היה שלם מכל צדדיו בתכלית כי הכרת אמיתות ויושר ההטבה היא דבר נצרך לאיש המוני וכמדה שפלה אבל קבל הרצון במקום הפעילה מן הראוי לדין אותו דבר אהי   נכתבת בגינובא לכנישת אגושטו ושנת   אלף תק י״ו

من اغوستينوس بوستنيانوش جنوى من جمعت الخوات
مواعظين اسقو في من نابيوا بالثما نيه المزمار
ليبابا العلي ليون العاشر مو قدما

بطوبي عرفة كيف ان ذاعل لاذنك نحن كنا مستعملين التالين اثنين من الحكمة مواحده من الدين المقدس بخمسه لسانين نعيمن عبريه بغداتيه يونانيا وعربيا ولاتينه كلها مشتمع في جسم واحدا مع ديارا سفيا من كلمة يلفضو هذا لهذا شفاز بالخفيا كذ دراجة قواتي وفيه حاجة نفيون كثير لصنعتنا ان للقصير مفيه داجا ينفعه قد هذا الا التفسير والمعني من حروفين المقدسير ذيذ في ازماني ماضي انسانة القسيسين من اللسدين المذكورين فوقطو فعل بكمثل هذا المتلعتن من اديذ خلاوذ كر للبقدين بعضهم وبالخلايا ملكيين عند كذابة اديه هوم عا مليين ذكر من ذاول المدرسة عالين وقديمين واليونانيين اذيذ لا رضوا من تفسير واحدا عملو ستاان اوريجانيس راجلون حديث اشتمعهم واحدوسمهم سادس الامثل لاشن في ورقا واحدا كانو ستا التفسيرة الا في وحذ الا لسان فارذ

ونحن لا سدستون فارد الاستعملنا بعل ثمونيه ولا في لسان واحدا فريدا
الافكل هدك دي الشريعة المقدسين وطاياذهم ان يتعلموا ۞ ولا بلا سباب
كبيرا وعملنا تفسيرة . جديد من العبري والبغدادي اذي كان عنصور
فعلتنا ۞ واجبنا في الموضعة الواجبين تفسيره كثيرون ۞ وان يفتش حلوات
واستلاحة اللفظ بحسب كل الشريعي الحقني دي كونا نحن مستعملين لا كذالك
في كلنا مستليح قد ب استقامتنا الكلمة بلفظو هذا اللفظ والمعقولة
هذا الهدا ۞ ان الجوهرية والتمثلة والمداورة الخارجين الذي هواموو وقح صفاية
وداحية لساننا اللطين هوان دابلين من عجايبتن وقنونة ۞ وان استعملنا
هذا يتولد شاذ فاكيا بكوليه اشتماعة الصدقون لمن انة بالاستقامة
علاهم ۞ ارضينا لحارب هذا المزامير من داود لمن كل الفعل بالحاليا اخرجنا
برا ۞ ونحن مستاكمين لها لاسمك ۞ دي انة هو الراجد من من اذي له
فاريدون مصدقا لاكين بالاحتياج يصدق هذا الفعل ونحكم ان هيا يتالف
وبتبني ۞ ولنا يكون واجب لخلص كول الفعل وكذالك الدين الجديدا مثل
للعتيقا بالالسنان المذكورين وادراجتهم وبناهم نعتهم للمعلم الطاير
يصيرهم ۞ يكون كذالك هذا المزامير واحد كسر من كل الفعل ولذكر سجادتي
قبل الكرسي الافوسطولعا ۞ وانة قبيلو مع وجهك النعيما مثل ما استعودت لاقابلا
سميرة هوان دهم مستعملين في جنان الاهيا ۞ وديك الي ما نقدار استرافتهي مع
زضياة قعوات جهل عقلنا لطيب احسانك دي كول وقت ان هو عالي قبل كول
المشتمعة قبيلو مثل ماكن. سليم بالاصلاح من كل كرافتيه ۞ انا معرفة الحقيقة
ولاستقامة الاحسن هيا حاجا واحبا لاراجيلون صعبي ومن دراجة سفليا لاكن
قابل الارادة تبديل الفعل من الواحب يودونها حجات الاهيا ۞ مكتوبة في دحلة
اغوسة في جنوا سنة الف وخمسوميا وستعشر للالادة يسوع المسيح

מן אגוסטינוס יושטיניאנאש מאתר גינובי מן חולקת דאחות
מהמניא הגמונה די ניביא בתמנתא די תהילאי
לליון עשירא פיפיורה רמאה שיראת

חעלנאאב מאושדה די הוא מועל לאודך נהנאתרינת מתעסקין ללפפה תרי קיאמית
כחדא מיתה קדישא בחמש לישניא מובחריא יהודאיה ארמאית יונגאי לעזאיה וערבאיה
קולה כנישת בגישמה חדא עם דוקינת פרישא מפיתגמית דיהן עניאן דאלוא עובדא
תריצא בעושינת יכולתא דילי וביה פיתגמיא נתפסין סגי לעיסקנא ארי לכהנה לית
פיתגמא נתפס כולה כחדא הכמא דן ברירותא ופרושה מן כיתבת קדישא די מלקדמין
נבריה חכמתה מן לישניא דידכרנא לעיל הבו עוביא בכמה דא השבליא מן מה דחתתו
דוכרנה לנשתיירא בעדיהון ועד דנא יומא אשכחן קדמאי ספראה דיהן עבידין הכרן מין
אותיבתא אינון עילאת וקדמאה ויונגאי דילא רעוייאו מבריחתה הוא עביד שיתא
די אונינש גברא מתערא כנישן כחדא וקרא יתהון שית דהמתלא די באפא הוא בלחוד

Digitized by Google

הוו שיתא ברישתא כרס בלישנא חוא בלחוד ותחנא לא שיתא בלחוד ברס עסיקנא למעבד תסגיאה ולא
בלישנא חוא בלחוד ברס בבלאינון דינומסיא קדישא מפקדין לאלפא יתהון ועבידנא פירשתא חדתא מין
יהודאיה וארמאיה דיהות ראשת עיסקנא ואיתינא באתר דיצריך פרישתה סגיא כרן איפשי וארום יבלשנא
בסימות ופלחאת מיליא יהיא חשיב כל דין תריץ הוינא עסקין נחנא לא כיא במללנא אפלתיא כמדת
באפיקנא קשטת מיליא די יתיון ענינאן דהלדה ומכלתנורא והלדא ארי צורתה ופתלאיה וקיטורינא חרוניורא
די הוא פלי דביאת ווכאת לישננא לועזי מהדיאה מפרשוותן ונומסיא ברם אם עיסקנא דה תהוה לאיתילדא
שום איבה בסעע כנישתא דישלימיא די את בתריצותא עילאה להון רעיאנא לנסאה בתיהלאיה הדין דחוד די
מכל עובדא כעאן אפיקנא בהא ותחנא מתרצין יתה לשפך די את הוא סימאן דילא בלחוד תהוו יציבא ברם
דצריכה להריה יציבה פיתגמא דה ודין לאלפפא יהאר ותתבנה ולנא יהוי חיובא לשלמא יתכר עובדא וכדין
קיימא חדתא כמא עתיקא בלישניא אלין די דכרנא ותריצותהין ובנייאנתון למיהן לאמן ציר לצירה יתהון
וכדין יהרית תהילאת תדין לך חולקת עילתא מין כל עובית ולווכרנא סגידת קובל כורסיה די אפושטוליקא
ואת תסיב יתית עם מצתא בסימותא דילך כמה דאת סאיב תדיר עוללתא דיברנש דהון פלחנין בכרמא
די אלהא ומה דילא נכול לסנגא יתיה עם רעות עותת חיסרונת שכלנא בידלבך דיתדיר ארת הוא
עילאה קובל מעע כולא תסיב יתית כמא דאם הוא קשיט מן כרל סותרדא ארי אשתמודעה קשיטותא
ותריצורת טבא היא פתגמא דיצריך לגבר שחיא ופלחן ברם לקבלא רעות חילופי עובדה
מין חיובה למידן יתית פתגם קדש עובד כיתבאה דא באתר גינוביאה לזחילתא הודשת
אגושטון שנתה אלפת תקע

In obseruationem constitutionis nuper edite
in lateranensi concilio.

Bernardus Granellus, delegatus a Reuerendo domino Laurentio de Flisco Episcopo montis regalis, vicario Reuerendissimi patris domini Ioannis Marie Sfortie vicecomitis Archiepiscopi Genuensis, & Gaspar de Varagine inquisitor heretice prauitatis, ambo ordinis predicatorum sacreque theologie doctores. Lectoribus, Salutem.

Vidimus opus in Dauidicos hymnos. R.D. Augustini Iustiniani Episcopi Nebiensis, miro quinque linguarum ordine compositum, cum nonnullis pulcherrimis glossematibus, quod non solum probauimus sed & laudauimus & admirati sumus, nostramque authoritatem quo in plurima exempla transfundatur interposuimus. Actum Genuæ die. xxix. Ianuarii. M.D.XVI.

Vincentius de Mulphino notarius.

Octaplus psalterii, Augustini Iustiniani Genuensis, predicatorii ordinis, Episcopi Nebiensis, dentem hebree de verbo ad verbum, tertia latinam communem, quarta grecam, quinta ptam, septima latinam respondentem chaldee, vltima vero hoc est octaua, con

Hebrea.	Latina respondens hebree.	Latina communis.	Greca.
ספר תהלים א	Liber hymnorum .I.	Dauid prophete carmen,	Δαβὶδ Προφήτου καὶ Βα-
		& regis Deo.	σιλέως μέλος.
		Incipit Psalterium A. siue	Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ἀνε-
		Liber hymnorũ siue psalmo	πίγραφος παρ᾽ ἑβραίοις. α'
		rum siue soliloquiorum.	
		Psalmus Dauid .I.	
אשרי האיש	Beatus vir, B.	Beatus vir	Μακάριος ἀνὴρ
אשר	qui *ambulauit*	qui	ὃς
לא הלך	non abiit,	non abiit	οὐκ ἐπορεύθη
בעצת	in consilium	in consilio	ἐν βουλῇ
רשעים וב	impiorum,	impiorum	ἀσεβῶν,
ובדרך חט	& in via	& in via	καὶ ἐν ὁδῷ
חטאים לא עמד	peccatorum non stetit,	peccatorum non stetit,	ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη,
ובמושב לצים לא	& in sede derisorum, non	& in cathedra pestilentię non	καὶ ἐπὶ καθέδρα λοιμῶν οὐκ
ישב: כי אם בתורת	sedit. Sed in lege	sedit. Sed in lege	ἐκάθισεν. Ἀλλ᾽ ἢ ἐν τῷ νόμῳ
יהוה חפצו	DEI voluntas eius,	domini voluntas eius,	κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ,
ובתורתו יהגה	& in lege eius meditabitur	& in lege eius meditabitur	καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει
יומם ולילה: והיה	die ac nocte. Et erit	die ac nocte. Et erit	ἡμέρας καὶ νυκτός. Καὶ ἔσται
כעץ שתול על-	tanq̃ arbor plantata super	tãq̃ lignũ q̃d plãtatũ est secus	ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ
פלגי־מים אשר	riuulos aquarum, quę	decursus aquarum, quod	τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν
פריו יתן בעתו	fructũ suũ dabit in tpe suo,	fructũ suũ dabit in tẽpore suo.	καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ.
ועלהו לא יבול	& folium eius non defluet,	Et folium eius non defluet,	Καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀποῤῥυήσεται,
וכל אשר יעשה	& omnę, quod faciet,	& omnia quecũq; faciet	καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ
יצליח: לא־כן	prosperabitur. Non sic	prosperabuntur. Non sic	κατευοδωθήσεται. Οὐχ οὕτως
הרשעים כי אם כמוץ	impii, sed tanquam festuca	impii non sic, sed tanq̃ puluis	οἱ ἀσεβεῖς οὐχ οὕτως, ἀλλ᾽ ἢ ὡσεὶ χνοῦς
אשר־תדפנו רוח:	quam proiicit ventus.	quẽ proiicit vẽtus a facie terre.	ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου
על־כן לא־יקמו	Propterea non surgent	Ideo non resurgunt	Διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται (τῆς γῆς.
רשעים במשפט	impii in iudicio,	impii in iudicio,	ἀσεβεῖς ἐν κρίσει,
וחטאים בעדת	neq; peccatores ĩ ꝯgregatiõe	neq; peccatores in consilio	οὐδὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ
צדיקים: כי־יודע	iustorum. Quoniam nouit	iustorum. Quoniam nouit	δικαίων. Ὅτι γινώσκει
יהוה דרך צדיקים	DEVS viam iustorum,	dominus viam iustorum,	κύριος ὁδὸν δικαίων,
ודרך רשעים תאבד:	& via impiorum peribit.	& iter impiorum peribit.	καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεῖται.

psalteriũ & Citharã hoc interesse, q̃d cithara deorsum percutitur, psalteriuʒ sursum hoc pluribus cõstare chordis .i. decẽ, illã tñ sex, hoc superius habere concauitatem illã uero inferius Augustinus uero psalteriũ sic d̃scripsit. Psalteriũ est organũ q̃d q̃dẽ manibus per tatur pcutiẽtis, & chordas distinctas hʒ: sed illũ locũ unde sonũ accipiũt corde, illud cõcauu lignũ q̃d pendet & tactũ resonat, q̃a reci

Digitized by Google

cuius prima columnella habet hebream editionem, ſecunda latinam interpretationem, reſpon
arabicam, ſexta paraphraſim, ſermone quidem chaldeo, ſed literis hebraicis conſcri
tinet ſcholia ideſt annotationes ſparſas & interciſas.

Arabica.	Paraphraſis chaldea.	Latina reſpondens chaldee.
بسم الله الرووف الرحيم ۞ نبتدي بعون الله وحسن توفيقه بنسخ مزامير داود الملك والنبي ملك بني اسرايل السفر الاول المزمور الاول	תַּרְגּוּם	Interpretatio. .I.
طوبى للرجل	טוּבוֹי	Beatitudo
الذي	דְגַבְרָא דְלָא	viro, qui non
لم يتبع	הַלִּיךְ	ambulauit
راي	בְּמִילְכַּת	in conſilium
المنافقين	רַשִׁיעִין וּבְ	impiorum,
ولم يقف في طريق الخاطيين	וּבְאוֹרַח חַ	& in via
ولم يجالس	חַיָּבִין לָא קָם	peccatorum non ſtetit,
المستهزيين لكن في ناموس	וּבְסִיעַת מְמַיקְנֵי לָא	& cum ſocietate deriſorum non
الرب مشيته	אִיסְתַּחַר: אֱלָהֵן בְּנִימוֹס	circumiuit. Sed in inſtitutione
وفي سننه يتلو	דַּיְיָ רְעוּתֵיהּ וּבְ	DEI voluntas eius,
ليلا ونهارا فيكون	וּבְאוֹרַיְתֵיהּ מְרַנֵּין	& in lege eius, meditatur
كمثل الشجرة المغروسه	יְמָם וְלֵילֵי: וִיהֵי	die ac nocte. Et erit
على مجاريد المياه التي	כְּאִילַן חַיֵּי דִנְצִיב עַל	tanq̄ arbor vite, que plantata eſt ſup
تعطي ثمرتها في حينه	טְוּופֵי מוֹי דִּי אִינְבֵּיהּ	fonticulos aquarum, cuius fructus
وورقها • لا ينتثر	מְבַשֵּׁיל בְּעִידָּנֵיהּ	matureſcit in tempore ſuo,
وكل ما • يعمل	וְאַטְרְפוֹי לָא נָתְרִין	& folia eius non defluunt,
يتم ليس كذلك	וְכָל־לִבְלוּבוֹי דִּמְלַבְלַב	& omne germen quod germinat,
المنافقون ليس كذلك	מְגַרְגַּר וּמַצְלַח: לָא הֵיכְדֵּין	graneſcit & proficit. Non ſic
بل كالهبا الذي تذريه	רַשִׁיעֵי אֱלָהֵן כְּמוֹצָא	impii, ſed ſicut quiſquilie
الرياح عن وجه الارض	דִּי־תְשַׁקְפִינֵּיהּ זַעְפָא:	quas proiicit ventus.
فلهذا لا يقوم	מְטוּל הֵיכְנָא לָא קָיְמִין	Propterea non ſurgent
المنافقون في القضا ۞	רַשִׁיעֵי בְּיוֹם דִּינָא רַבָּא	impii, in die iudicii magni,
ولا الخطاه في مجمع	וְחַטָּאֵי בְּסִיעַת	neq̧ peccatores in ſocietates
الصديقين لان الرب	דְּצַדִּיקֵי: מְטוּל דִּגְלֵי	iuſtorum. Quoniam manifeſta eſt
عارف بطريق الابرار	קֳדָם יְיָ אוֹרַח צַדִּיקֵי	ante DEVM, via iuſtorum,
وطريق الاثمة تبيد ۞	וְאָרְחַתְהוֹן דְּרַשִּׁיעֵי תְּהוֹבֵד:	& via impiorum perdetur.

Scholia.

A.

Quemadmodum prefati ſumus in principio Mathei nolumus nunc ſtudioſos condere cōmentarios in pſalteriū ſicut nec in reliquos ſacre ſcripture libros. Caſſus ſiquidem & uanus exiſtimari poſſet labor noſter ſi poſt Didymū Origenē Euſebiumq̧ grecos, aut poſt nr̄os Hilarium Auguſtinū: Hieronymū Ambroſium Caſſiodoruꝫ, aut etiam poſt Salomonē Abrahā Dauidem & multos alios hebreos, magnamq̧ iuniorum turbaꝫ, pſalmos explanare aggrederemur. Atqui paucula quedā adducemus q̄bus neoterici hebrei redargui poſſint, noſtri uero & delectari & in dogmate chriſtiano cōfirmari. quāquam que martyrū ſaguine & romanoꝝ pōtificum authoritate roborata ſunt confirmatione non indigent. Itaq̧ pſalteriū, ut a libri nomie ordiamur, grecum uerbum eſt, quod latine laudatorium organum dici poteſt. Eſt autem ut Hieronymus ad Dardanum ſcripſit, uas in modum quadrati clypei cum decem cordis, ſecūdum quod ſcriptū eſt in pſalterio decem chordarum pſallite illi. In cōmētariis uero pſalmorum idem Hieronymus quid ſit pſalterium magis exprimit, dicens illud eſſe genus organi maiori melius ſonantis quā cithara, ſimilitudinemq̧ habere citharę ſed nō eſſe Citharam, interq̧ pit aerē pſalteriū in ſupiore pte hꝫ. Cithara uero hoc genus ligni cauū & reſonās, in inferiore pte hꝫ. Itaq̧ in pſalterio chorde deſup ſonū accipiūt. In cithara chorde ex inferiore pte ſonu accipiut Hieronymo ex authoribus hebreoꝝ cōſentiūt plures, & inprimis Simeon q̄ ut refert cōmētator Salomon pſalterium ā cithara diſtinguit, quod pſalterium plures q̄ cithara cōtineat chordas. Appellant Pſalteriū.

uero hebrei hoc instrumenti genus נבל neuel tam & si aliquibus eorum neuel significet tympanũ utriculariamq; fistulam uti E manueli & authori dictionarii φ ערוך aruc uocant. Chaldei aũt tum naulia tum psanterin nominãt, & inde fortassis sumptũ est uerbum grecũ ψαλτήριον iam pridem receptum a cunctis latinis ecclesiasticis scriptoribus, quibus etiam psalterium significat librum diuinorum hymnorum quos psalmos appellant quibus continenter Deũ laudant religiosi uiri. Hunc autẽ librũ hebrei uocant ספר תהלים cepher tehilim. Sed plura de re hac in nostra aurea catena, in qua habentur omniũ ferme antiquorum opiniones & sententie.

B. Vir iste est Christus Iesus uerbũ Dei, uerus Deus, uerusq; homo, quem descẽdisse de celis, pro salute humani generis, sumpsisseq; hominis corpus, de femina cuius sanctitas cõparationem non admittit, non solum predixere prophete q̃uis aliquantulum subobscure, φ moris fuit omnium qui uaticinati sunt, apud omnes gentes, sed etiã manifestissime scriptum reliquere authores hebrei, quod maxime liquet ex his que hoc loco inserere operepretium putauimus. Ex commentariis libri geneseos ierosolyma secretiore lingua conscriptis, cuius author creditur. R. Simeon ben Iochai super illud. Faciamus, hominẽ ad imaginẽ & similitudinem nostrã.

ותאנא בעניעותא דספרא כיון דאיתגלפו לעילא כליא דאדם גופא קדישא ועקבא איתחברו זיפנא תליתאה ונפק איתגלפותא דכוא ואיתגלפו עלמין עילאין ותתאין ופיגאן אישתכלל עלמא דלעילא ודלתתאה כסתרא דגופא קדישא ומתגקאן עלמין ומתאחדן דא בדא ואיתעביד גופאחד ובגין דהוו חד גופא שכנתא לעילא שכנתא לתתא קבה לעילא קבה לתתא ומשלפא רוחא ועייל בחד גופא וכלהו לא איתהוו אלא חד קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל הארץ כבודו דכלא הוא חד גופא תאנא כיון דאתגלפו דא בדא דכתיב תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף איתקשרת דינא ורחמי ואיתגלפת ברבירא ובגין לא סלקא דא בלא דא ועל האי תנינן מאי דאפיק גרמיה מאי עלמא בכלא דאדם לבתר כדנפקין מאי עלמא לא עייל בכלא דאדם דאקרי גופא קדישא אלא באורן דהוא אקרו אדם ונפקין מכלא דגופא תניא תורי זהב ונקודות בכסף דאתגכמו דיני ורחמי דדינא דהוא חוו בית ותפי וצל דאכתיב נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים בתורים בדא תורי זהב בחרוזים דכתיב נקודות הכסף צואריך

ב לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם	II. Quare ɔgregate sũt gẽtes	II. ps. Dauid. Quare fremu. gẽ.	β΄. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ. Ἵνα τί ἐφρύαξαν (ἔθνη,
וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ רִיק׃	& populi meditabunt inania.	& populi meditati sunt inania.	καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά.
יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי־אֶרֶץ	Astabunt reges terre, A.	Astiterunt reges terre,	Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς,
וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ	& principes tractabunt	& principes conuenerunt	καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν
יָחַד עַל־יְהוָה וְעַל־	vna aduersus DEVM & aduersus	in vnũ, aduersus dñm, & aduersus	ἐπὶ τὸ αὐτὸ, κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ
מְשִׁיחוֹ׃	Messiam eius.	christum eius.	τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ.
נְנַתְּקָה אֶת־מוֹסְרוֹתֵימוֹ	Dirumpamus vincula eorũ	Dirumpamus vincula eorum,	Διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν,
וְנַשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ	& proiiciamus a nobis B.	& proiiciamus a nobis	καὶ ἀπορρίψωμεν ἀφ' ἡμῶν
עֲבֹתֵימוֹ׃ יוֹשֵׁב	laqueos eorum. Habitans	iugum ipsorum. Qui habitat	τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Ὁ κατοικῶν
בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק אֲדֹנָי	in celis ridebit, dominus	ĩ celis irridebit eos, & dominus	ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτοὺς, καὶ ὁ κύριος
יִלְעַג־לָמוֹ׃ אָז יְדַבֵּר	subsannabit eos. Tũc loquet	subsannabit eos. Tunc loquetur	ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς. Τότε λαλήσει
אֵלֵימוֹ בְאַפּוֹ	ad eos in ira sua,	ad eos in ira sua,	πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ
וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ׃	& ĩ furore suo ɔturbabit eos.	& in furore suo cõturbabit eos.	καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταράξει αὐτούς.
וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי	Ego aũt vnxi regem meum,	Ego ãt cõstitutus sum rex ab eo	Ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ,
עַל־צִיּוֹן הַר־קָדְשִׁי׃	sup cion montẽ sanctũ meũ.	sup sion montem sanctum eius,	ἐπὶ Σιὼν ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ
אֲסַפְּרָה אֶל־חֹק	Narrabo preceptum.	predicans preceptum eius.	διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα κυρίου.
יְהוָה אָמַר אֵלַי	DEVS dixit ad me,	Dominus dixit ad me	Κύριος εἶπε πρός με
בְּנִי אַתָּה אֲנִי	filius meus es tu, ego	filius meus es tu, ego	υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ
הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ׃	hodie genui te.	hodie genui te.	σήμερον γεγέννηκά σε.
שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה	Postula a me & dabo	Postula a me & dabo	Αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι
גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ	gentes hereditatem tuam,	tibi gentes, hereditatem tuam,	ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, (γῆς.
וַאֲחֻזָּתְךָ אַפְסֵי־אָרֶץ׃	& possionẽ tuã ãgulos terre.	& possessionẽ tuã terminos tre.	καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς
תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל	Cõfringes eos ĩ virga ferrea,	Reges eos in virga ferrea,	Ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ,
כִּכְלִי יוֹצֵר תְּנַפְּצֵם׃	vt vas figuli conteres eos.	& tãq̃ vas figuli cõfringes eos.	ὡς σκεύη κεραμέως συντρίψεις αὐτούς.
וְעַתָּה מְלָכִים	Et nunc reges	Et nunc reges	Καὶ νῦν βασιλεῖς
הַשְׂכִּילוּ הִוָּסְרוּ	intelligite, castigamini	intelligite, erudimini	σύνετε, παιδεύθητε (οἱ κρίνοντες
שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ עִבְדוּ	iudices terre. Seruite	qui iudicatis terram. Seruite	πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν. Δουλεύσατε
אֶת־יְהוָה בְּיִרְאָה	DEO in timore,	domino in timore,	τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ,
וְגִילוּ בִּרְעָדָה׃	& gaudete ĩ treore. (rascat,	& exultate ei cum tremore.	καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ. (Ὅταν
נַשְּׁקוּ־בַר פֶּן־יֶאֱנַף	C. Osculamĩ filiũ ne forte i(	Apprehendite disciplinã, ne qñ	Δράξασθε παιδείας μήποτε (καίας. (
וְתֹאבְדוּ דֶרֶךְ כִּי־	& pereatis de via. Cum	irasẽ dñs, & peat; de via iusta. Cũ	ὀργισθῇ κύριος, καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δι(

Digitized by Google

דצבורא דנוקבא דאסטרותא אשתמש בי מקדשא דלעילא ירושלם ומקדשא וכל דא מראבכיתא בגבורא ואתצביר כלא אדם כלא מימנותא
סא מימנותא תגבוית אשרות כל מימנותא בצניעותא דספרא .i. Traditũ nobis eſt, in libro ſeniota deciphra .i. pudoris & occultationis quãtum infra. Poſtq̃ in ſupernis determinatum eſt, in uniuerſum de hominis formatione, ſanctũ corpus & femina incorporata ſunt. In tempore autẽ tertio, ꝙ uidelicet conſequitur primũ ſanctorum patrum tempus, & ſm tempus ꝓphetarum, cõpleta eſt hec maxima copula, & coniuncti ſunt & incorporati, mundi ſuperiores & mundi inferiores. Ab hinc uero incorporatus eſt mũdus ſuperior, mũdo inferiori, mediante corpore ſancto, quodãmodo uero ridebant mũdi & congratulabantur ſimul, efficiebãturq; unũ corpus, qm̃ corpus quod erat ſuperius erat etiã inferius, Deus .s. & .b. ſuperius, Deus ſanctus & bñdictus inferius. Et proſiliens ſpiritus de uagina uenit in corpus, & in his omnibus unus tantũ uidebatur, ille nimirũ cui dicitur, ſanctus, ſanctus, ſanctus, Deus exercituũ, implet terram totam gloria ſua. Et hoc totum unũ eſt corpus. Traditũ item eſt. Poſtmodũ coniunxerunt ſe ueluti duo corpora qñ unum penetrat aliud, hoc & illud, ſicut ſcriptum eſt. Torquem aureã faciemus tibi cum notis argenteis, colligate ſunt iuſtitia & miſericordia, & unite ſunt uerbo in amore nec altera ſine altera aſcendit. Quapropter ſic nobis traditũ eſt. Quãdo diuiditur corpus a mundo hoc .i. qñ in uniuerſum moriuntur homines, totum quod eſt hominis nequaquã ſuperius aſcendit, quẽadmodũ aſcẽdit hoc qd' ſanctum uocamus corpus, tante certe dignitatis ꝙ nõ uocaẽ אדם Adam .i. terreſtris. Sꝫ איש IS .i. uir, & hoc utiq; differt a cũctis aliis corporibus. Legimus quoq;. Torquẽ auream & cellaturam argenteam, qm̃ unum fiunt iuſtitia & miſericordia, nõ .n. eſt in illo iuſtitia ſiue miſericordia. Et ꝓpterea ſequitur pulchra facta eſt gena tua ꝓpter torquem, & collum tuũ pulchrũ factũ eſt ꝓpter margaritas, qñ inter cunctas feminas in matrona hac reperitur ſanctitas imo diuinitas, que conſueuerat deſcendere ſup Ieruſalem ſupq; ſanctuarium. Et oĩa hec poſtq̃ uerbum in ea corpus aſſumpſit factũq; eſt de hominum uniuerſitate .i. homo, plenus fide. Et quid eſt plenus fide, quoniam .ſ. in illo inuenitur tota fides.

المزمور الثاني • لماذا ارتجت	לְמָא מִתְרַגְשִׁין עַמְמַיָא	II. Quare fremunt populi,
الشعوب وهذا الامم بالباطل	וְאוּמַיָא מְרַנְנִין סְרִיקוּתָא:	& nationes loquuntur vana
قامت ملوك الارض	קָיְמִין מַלְכֵי אַרְעָא	Conſurgunt reges terre,
ورؤساها وائتمروا	וְשִׁלְטוֹנֵיהוֹן אִיתְחַבָּרָן	& poteſtates conueniunt
جميعا على الرب وعلى	כַּחְדָא לְמִרְדָא קֳדָם יְיָ	in vnum, vt deficiant a DEO
مسيحه	וּלְמִינְצֵי עִים מְשִׁיחֵיהּ:	& certent cum Meſſia eius.
فلنقطع اغلالهم	אָמְרִין נְתָרַע יָת אִסוּרָתְהוֹן	Dicunt, diſſoluamus vincula eorum,
ولنلق	וְנִטְלוֹק מִינָנָא	& proiiciamus a nobis
عنا نيرهم الساكن	שׁוֹשְׁלְוָותְהוֹן • דְיָתֵיב	funes eorum. Qui ſedet
في السموات يهزو بهم	בִּשְׁמַיָא יְחַךְ מֵימְרָא דַיְיָ	in celis ridebit, verbum DEI
والرب يمقتهم حينئذ	יְחַיֵךְ לְהוֹן: הֵידֵין יְמַלֵיל	ſubſannabit illos. Tunc loquetur
يكلمهم بغضبه	לְהוֹן בְּתוּקְפֵיהּ	ad eos in fortitudine ſua,
وبسخطه يدهشهم	וּבִרְתוּזֵיהּ יְבַהֲלִינוּן:	& in ira ſua interturbabit eos.
انا اقامني الرب ملكا منه	וַאֲנָא רַבֵּיתֵית מַלְכִּי וּמַנִּיתֵיהּ	Et ego vnxi regẽ meũ, & cõſtitui ipſũ
على صهيون جبل قدسه	עַל צִיוֹן טוּר מַקְדְשִׁי:	ſuper cion montem ſanctum meum.
لاخبر امر الرب	אִשְׁתָּעֵי דְאֱלָהָא קְיָמָא	Recitabo DEI pactum,
قال لي الرب	יְיָ אֲמַר לִי חֲבִיב כְּבַר	DEVS dixit mihi dilecto, ſicut filius
انت • ابني وانا	לְאַבָּא לִי אַנְתְּ זַכָּאָה	eſt patri, tu purus
اليوم ولدتك	בְּאִילוּ יוֹמָא דֵין בְּרִיתָךְ:	ac ſi die iſta creauiſſem te.
سالني فاعطيك	בְּעֵי מִנִּי וְאֶתֵּן נִכְסֵי	Poſtula a me, & dabo diuitias
الشعوب ميراثك	עַמְמַיָא אַחְסַנְתָּךְ וְאַחוּזָתָךְ	ppłorum hẽditatẽ tuã, & poſſioné tuam,
وسلطانك على اقطار الارض	שִׁלְטוֹנֵי סַיְפֵי אַרְעָא:	poteſtates extremorum terre.
ترعاهم بقضيب من حديد	תְּתַבְּרִינוּן הֵיךְ בְּחוּטְרָא	Confringes ipſos velut in virga
ومثل انية الفخار تسحقهم	דְפַרְזְלָא הֵיךְ מָאן דְפַחַר	ferrea, tanquam vas fictile
من الان تفهموا ايها	תְּתַרְעִינוּן וּכְדוֹן מַלְכַיָא	conteres eos. Et nunc reges
الملوك وتادبوا يا جميع	אַשְׂכִּילוּ קַבִּילוּ מַרְדוּתָא	intelligite, recipite eruditionem
قضاة الارض اعبدوا له	נְגוֹדֵי אַרְעָא: פְּלַחוּ	duces terre. Seruite
الرب بخشية	קֳדָם יְיָ בִּדְחַלְתָּא	coram DEO in timore,
سجدوا برعدة	צַלוֹ בִּרְתִיתָא:	orate in tremore.
الزموا الادب لئلا يسخط	קַבִּילוּ אוּלְפָנָא דִילְמָא	Recipite doctrinam, ne forte
الرب عليكم فتضلوا عن سبيل	יִרְגַז וְתֵיהוֹבְדוּן אוֹרְחָא	iraſcatur, & amittatis viam.

A. Patres hebrei ſine controuerſia hunc pſalmum de Chriſto dño dictum intellexerunt. Quod primo atteſtaẽ etiam. R. Salomon, cuius uerba i cõmẽtariis huius pſalmi ſunt hec רבו אב׳ דרשו על מלך המשיח .i. doctores noſtri expoſuerunt de rege Meſſia. In libroquoq; qui inſcribitur midras tehilim (eſt uero hic liber cõmentarius pſalmorum conflatus ex dictis authorum hebreorũ ex quo multa adducemus in ſequẽtibus) ſuper illud. Narrabo preceptũ, ſic habetur מסופרים הם בחוקה של תורה ובחוקת של נביאים ובתובי׳ בחוק של תורה בני בכורי ישראל בחוקת של נביאים הנה ישכיל עבדי ירום ונשא בכתובי׳ נאם יהוה לאדוני .i. Narrata ſũt myſteria eius in ſcriptura legis, prophetarũ, & agiographorum. In ſcriptura legis. Exod .iiii. Filius meus primogenitus iſrael. In ſcriptura prophetarum. Iſaie .li. Ecce itelliget ſeruus meus, exaltabiẽ & eleuabiẽ. In agiographis. ps .cx Dixit Deus dño meo. Vbi aduertendũ ꝙ in pcedentibus doctores locuti ſunt de Chriſto & narrationẽ ſeu expoſitionem continuantes, adducũt q̃ pmiſimus ſententiam.

B. A nobis ſiue ab illo, utrũq; enim exprimere poteſt daghes intentiuus punctus inclusus in lra מ mem.

C. נשקו בר Naſſequ bar, interpretati ſumus oſculamini filiũ,

Digitized by Google

יִבְעַר כִּמְעַט אַפּוֹ	exarserit post paululũ furor(	exarserit in breui ira eius,	ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐτοῦ
אַשְׁרֵי כָּל־חוֹסֵי בוֹ׃	beati oẽs sperãtes ĩ eo. (eius,	beati omnes qui cõfidunt in eo.	μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ᾽ αὐτῷ.

ita dicentis. Ecce seruite Deo in timore contra id quod supra dixit. Aduersus deum. Et osculamini filium contra id quod supra dixit. Et aduersus Messiam eius interpretatio uero huius dictionis בר bar. est talis qualis eius que habetur prouerbiorum capite. xxxi. מה ברי ma beri. i. qualis filius meus מה בר בטני i. & qualis filius uteri mei. Ad idem quoq; habetur autoritas Rabbi libro midras tehilim. נשקו בר משל למלך שכעס על בני מדינה ... i. Osculamini filium. נשקו בר Simile est hoc regi. qui ira percitus est in ciues. Iuerunt itaq; ciues & rogauerunt filium regis, ut sedaret regis iram. Iuit filius & placauit patrem. Cum uero placatus fuisset a filio. conuenerunt ciues ut gratias agerent regi. Dixit autem eis rex. Mihi agitis gratias? Ite & agite gratias filio meo. Nam si ille non me rogasset iam euertissem ciuitatem. & hoc est osculamini filium. Sed uidere est quam

ג מִזְמוֹר לְדָוִד	III. Psalmus, Dauidis	III. Psalmus Dauid	γʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ,
בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי	dum fugeret a facie	cum fugeret a facie	ὁπότε ἀπεδίδρασκεν ἀπὸ προσώπου
אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ׃	Absalom, filii sui. (tores mĩ, A	Absalon filii sui. (lãt me,	ἀβεσαλὼμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
יְהוָה מָה־רַבּוּ צָרָי	DEVS q̃ mltiplicati sũt infesta(	Dñe qd mltiplicati sũt q tribu(	Κύριε τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με,
רַבִּים קָמִים עָלָי׃	multi cõsurgũt aduersũ me.	multi insurgunt aduersum me.	πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ᾽ ἐμέ,
רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי	Multi dicunt anime mee,	Multi dicunt anime mee,	πολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου
אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ	non est salus huic	non est salus ipsi	οὐκ ἔστι σωτηρία αὐτῷ
בֵאלֹהִים סֶלָה וְאַתָּה	in Deo in sempitnũ B. Et tu	in Deo eius. Tu autem	ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ. διάψαλμα. Σὺ δὲ
יְהוָה מָגֵן בַּעֲדִי	DEVS clypeus circa me C.	domine susceptor meus es,	κύριε ἀντιλήπτωρ μου εἶ
כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי׃	gl̃ia mea & exaltãs caput mũ	gl̃ia mea & exaltãs caput meũ.	δόξα μου καὶ ὑψῶν τὴν κεφαλήν μου.
קוֹלִי אֶל־יְיָ אֶקְרָא	Voce m̃a ad DEVM clama(	Voce mea ad dominũ clamaui,	Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα,
וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר	& r̃ndebit mihi de mõte (bo	& exaudiuit me de monte	καὶ ἐπήκουσέ μου ἐξ ὄρους
קָדְשׁוֹ סֶלָה׃ אֲנִי	sãcto suo, ĩ sempitnũ. Ego	sancto suo. Ego	ἁγίου αὐτοῦ. διάψαλμα. Ἐγὼ δὲ
שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה	accubui & dormiam,	dormiui & soporatus sum,	ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα,
הֱקִיצוֹתִי כִּי יְהוָה	euigilaui quia DEVS	& exurrexi quia dominus	ἐξηγέρθην ὅτι κύριος
יִסְמְכֵנִי׃ לֹא אִירָא	sustentauit me. Non timebo	suscepit me. Non timebo	ἀντιλήψεταί μου. Οὐ φοβηθήσομαι
מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר	myriades populi, qui	milia populi	ἀπὸ μυριάδων λαοῦ,
סָבִיב שָׁתוּ עָלָי׃	circundãtes statuerũt de me.	circundantis me,	τῶν κύκλῳ συνεπιτιθεμένων μοι,
קוּמָה יְיָ הוֹשִׁיעֵנִי	Surge DEVS, saluũ me fac	exurge domine, saluum me fac	ἀνάστα κύριε σῶσόν με
אֱלֹהַי כִּי־הִכִּיתָ אֶת	DEVS meus, quia percussisti	Deus meus. Q̃m tu percussisti	ὁ θεός μου. Ὅτι σὺ ἐπάταξας
כָּל־אֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי	oĩum inimicorum meorum maxil(	oẽs adũsãtes mihi sine cã, dẽtes	πάντας τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως,
רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ׃	impiorum cõfregisti. (lã, dẽtes	peccatorum contriuisti.	ἁμαρτωλῶν συνέτριψας. (ὀδόντας
לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל־	DEI est salus, super	Domini est salus, & super	τοῦ κυρίου ἡ σωτηρία, καὶ ἐπὶ
עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה׃	pplm tuũ bñdictio tua semp.	populum tuum benedictio tua:	τὸν λαόν σου ἡ εὐλογία σου. διάψαλμα.

חוטמא בחוטמא אשתמודע פרצופא תאחזיה בן עתיקא לזעיר אפין ... i. Vultus de uultu, siue imago de imagine manuducit in cognitionem facierum. Aduerte tu. Quid nam interest inter antiquum & iuniorem facierum? Hic est dominus qui posuit faciem uiuentem in feminam que quidem facies est uita procedens a uita. Hec insuper facies est paradisus in quo habitat spiritus iunioris facierum. At uero femina genuflectit petitq; ueniam a spiritu qui immittitur in illam, qui spiritus processit ab altissimo throno diuinitatis, ad feminam unam. Et spiritus qui egressus est siue qui processit, est spiritus iunioris dierum quiescens in deliciis paradisi. Hic autem uitarum spiritus, preparatus fuit olim etiam ante tempus filio Dauidis, ad percipiendum sapientiam. Ab illa autem femina magna uirtute quam experrectus spiritus egressus est de uulua sigillata siue clausa, paratus & aptus esse princeps altissimus. Is uero est rex MESSIAS. De illo siquidem scriptum est. Et quiescet super eum spiritus Dei, spiritus scientie & intellectus, spiritus consilii & fortitudinis, spiritus sapientie & timoris Dei. Hi sunt qua

Filius dauidis messias egressus a vulua signata siue clausa

Digitized by Google

العدل اذا اتوقد رجزه سريعا	מִטֻּ׳חוּר כִּזְעֵיר תּוּקְפֵּיהּ	Cum exardescet mox fortitudo eius,	
طوبى لجميع المتوكلين عليه	טֻבַ לְכָל־דִּסְבִרִין בְּמֵימְרֵיהּ׃	bonũ oĩbus qui sperant in verbo eius.	

authoritatem hebreorum secuti, & in primis אברהם אבן עזרא Abraham auenezra.

aperte antiqui hebreorum scripserint, hunc filium quem Messiam diximus uerum esse Dei filium. Libro midras tehilim super illud Dixit Deus ad me filius meus es tu. ר׳ הונא אמר שלשה חלקים נחלקו היסורין אחת נטלו העולם וכו׳ … וזרו של משיח וכו׳ … ברית חדשה … .i. Rabbi. Huna dixit. Tribus diuisionibus diuise sunt tribulationes. Vnam sustinuerunt patres seculi. & omnes generationes. Vnam generatio destructionis. & unã generatio messie. Et cum uenerit hora eius dicet. Deus sanctus & benedictus. ut creet ipsum creaturam nouam uel potius ut constituat uel generet eum filium filiatione noua. & hoc est quod dicit. Ego hodie genui te. Non. s. ut reliqui generantur. Sed nouo generationis modo. siue de eterna siue de temporaria loquaris generatione. Quod totum exprimũt iste hebree uoces. לבראתו בריה lebarato berita que & creari & generari & etiam filiari, modo sic loqui liceat significare possunt.

المزمور الثالث	תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד	III. Laudatoria Dauidis,	
	בְּמֵעֲרְקֵיהּ קֳדָם	dum fugeret presentiam	
	אַבְשָׁלוֹם בְּרֵיהּ׃	Absalom filii sui.	
يا رب لماذا كثر المضايقين	יְיָ כְּמָא סַגִּיעִין מְעִיקַי	DEVS q̃ multi sunt, infestatores mei,	
يحزنوني كثيرون قاموا	סַגִּיעִין דְּקַיְימִין עֲלָי׃	multi surgunt aduersum me.	
علي كثيرون يقولون	סַגִּיעִין אָמְרִין לְנַפְשִׁי	Multi qui dicunt anime mee,	
لنفسي ليس له خلاص	לֵית פּוּרְקָנָא לֵיהּ	non est redemptio ei	
بالله وانت	בֵּאלָהָא לְעָלְמִין׃ וְאַנְתְּ	in Deo in eternum. Et tu	
يا رب ناصري	יְיָ תְּרֵיס עֲלָי	DEVS, scutum super me,	
ومجدي ورافع راسي	אִיקָרִי וּמְרוֹמֵם רֵישִׁי׃	honor meus & exaltator capitis mei.	
بصوتي دعوت الرب	קָלִי קֳדָם יְיָ אֶצַלֵּי	Voce mea coram DEO orabo,	
فاستجاب لي من جبل	וְקַבֵּל צְלוֹתִי מִן טוּר בֵּית	& recepit orõnẽ meã, de monte domus	
قدسه	מַקְדְּשֵׁיהּ לְעָלְמִין׃ אֲנָא	sanctuarii sui in eternum. Ego	
اضطجعت ونمت	שְׁכָבִית וּדְמָכִית	quieui & dormiui,	
واستيقظت لان	אִתְּעָרִית מְטוּל דַּיְיָ	euigilaui quoniam DEVS	
الرب ناصري لا اخاف	סְמַךְ יָתִי׃ לָא אֶדְחַל	sustentauit me. Non timebo	
من ربوات الشعوب	מִמַּצּוּתָא דְּעַמְמֵי דְּחֲזוֹר	a lite populorum, qui circum	
المحيطين بي القايمين	חֲזוֹר אִתְכַּנַּשׁוּ עֲלָי׃	circa coadunantur aduersum me.	
علي قم يا رب وخلصني	קוּמָה יְיָ פְּרוֹקִיתִי אֱלָהִי	Surge DEVS, redime me Deus meus,	
يا الهي لانك اهلكت	אֲרוּם מְחֵיתָא יָת כָּל בַּעֲלֵי	quoniam tu percusisti omnes patronos	
كل من يعاديني باطلا	דְּבָבַי עַל לִסְתְהוֹן כֵּאפַי	odii mei super genas eorum, dentes	
اسنان الخطاه سحقتها	רַשִׁיעֵי תְּבַרְתָּא׃	impiorum confregisti.	
لك يا رب الخلاص وعلى	מִן קֳדָם יְיָ פּוּרְקָנָא וְעַל	A presentia DEI redemptio, & super	
شعبك بركتك	עַמָּךְ בִּרְכְּתָךְ לְעָלְמִין׃	populũ tuũ benedictio tua in eternũ.	

A. Infestatores mei. Intellige hereticos omnis, qui nõ cessant filio Dei pbere molestias, & quoddammodo ei in uia tribulos spargere, qui uix ullo tempore ab agro sancte matris ecclesie extirpari potuerũt, ueluti tenaces zizanie, renascens q; lolium, sed & iuniores hebrei qui diuinitatẽ MESSIE inficiãtur, uirginitatemq; beatissime matris Dei negãt a numero molestantiũ & infestantium Dei filiu; non sunt exclusi. Et mirum mediusfidius illos audere testibus adeo probatis contradicere, tam claris tamq; apertis resistere authoribus & his euidẽ hebreis, Et quantum ad Christi diuinitatẽ, & ad uirginitatẽ beatissime matris attinet, nescio quid clarius hebrei nostri expetere possint quam que habent in iam memoratis commentariis libri geneseos remotiore Ierosolymorum lingua cõscriptis quorum author creditur. R. Simeõ ben Iochai dum exponitur illud. Faciamus hominẽ ad imaginem & similitudinem nostram in quibus hec uerba leguntur

tuor modi quibus uenturus est hic spiritus, & unus tantum spiritus, est dominus noster distinctus a tribus. Dixit. R. Iosi. In diebus regis MESSIE, nequaquam dicet alter ad alterum doce me scientiam, quoniam oẽs cognoscent Deum a paruo usq; ad magnum. In tempore uero illo expergiscentur antiquus dierum, & spiritus qui egressus est de uulua clausa, Cum uero ipse surget, omnes etiã spiritus surgent cum illo. Et qui nam sunt illi? Hi nimirum qui corona donati sunt, sancti iunioris facierum.

B. De uerbo סלא cela pro quo septuaginta & Theodocion & Symmachus in greco posuerunt diapsalma quodq; primum hic scribitur dissident ne dum latini & greci sed & hebrei inter se. Ego uero cũ illis hebreis sentio qui cela סלא semper, siue eternum: siue perpetuum, interpretati sunt. Quod & sacer Hieronymus sentire uisus est. & Origenes ac etiam chaldeus interpres.

C. Gloria mea & exaltans caput meum, Libro midras tehilim כבודי ומרים ראשי … .i. Gloria mea quoniam habitare fecisti diuinitatem tuam in medio nostri sicut dictum est. Exod. xxv. Et facient mihi sanctuarium & habitabo in medio eorum, & exaltans caput meum. Pro eo quod nos eramus obligati tibi leuare caput dedisti nobis suspensionem capitis sicut dictũ est. Exo. xxx. Quoniam suspendam caput filiorum israel. Sunt ex nostris qui cõstanter affirmant ex hac authoritate elici posse suspensionẽ in cruce MESSIE filii Dei, q̃ perpetrarunt impii hebrei, roborantq; opinionem suam, ex cap. xxviii. Deuteronomii ubi sic legitur והיו חייך תלואים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחייך .i. Et erit uita tua suspensa e regione tibi & timebis nocte ac die & non credes uite tue.

Digitized by Google

ד לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת	IIII. Ad victoriã. Laudatorij	IIII. In finẽ in carminibus	δ'. Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις
מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ו	Psalmus, Dauidis.	Psalmus David.	ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ.
בְּקָרְאִי עֲנֵנִי	Cum inuocarem rñdisti mihi	Cum inuocarem exaudiuit me	Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με εἰσήκουσέ μου
אֱלֹהֵי צִדְקִי בַּצָּר	DEVS iustitie mee, ĩ ãgustia	Deus iustitie mee ĩ tribulatiõe	ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου, ἐν θλίψει
הִרְחַבְתָּ לִּי חָנֵּנִי	dilatasti mihi, misereř mei &	dilatasti mihi. Miserere mei, &	ἐπλάτυνάς με, οἰκτείρησόν με, καὶ
וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי׃	exaudi orationem meam.	exaudi orationem meam.	εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου.
בְּנֵי אִישׁ עַד מֶה	Filii viri, vsquequo	Filii hominum vsquequo	Υἱοὶ ἀνθρώπων ἕως πότε
כְבוֹדִי לִכְלִמָּה	honor meus ad ignominiam,	graui corde,	βαρυκάρδιοι,
תֶּאֱהָבוּן רִיק	diligetis vanitatem,	vt quid diligitis vanitatem	ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα,
תְּבַקְשׁוּ כָזָב סֶלָה׃	inquiretis mendaciũ semp.	& queritis mendacium.	καὶ ζητεῖτε ψεῦδος. διάψαλμα.
וּדְעוּ כִּי הִפְלָה	Et scitote quoniã segregauit	Et scitote quoniam mirificauit	Καὶ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε
יְהוָה חָסִיד לוֹ	DEVS misericordem sibi,	dominus sanctum suum,	κύριος τὸν ὅσιον αὐτοῦ,
יְהוָה יִשְׁמַע בְּקָרְאִי	DEVS exaudiet, cũ clama.	dñs exaudiet me cũ clamauero	κύριος εἰσακούσεταί μου ἐν τῷ κεκραγέναι με
אֵלָיו׃ רִגְזוּ וְאַל־	ad eũ. Cõtremiscite & nolite	ad eum. Irascimini & nolite	πρὸς αὐτόν. Ὀργίζεσθε καὶ μὴ
תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ	peccare, dicite	peccare, que dicitis	ἁμαρτάνετε, ἃ λέγετε
בִלְבַבְכֶם עַל־	in cordibus vestris, super	in cordibus vestris & in	ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ἐπὶ ταῖς
מִשְׁכַּבְכֶם וד	cubilia vestra	cubilibus vestris	κοίταις ἡμῶν
וְדֹמּוּ סֶל	& tacete	compungimini.	κατανύγητε.
סֶלָה׃ זִבְחוּ זִבְחֵי־	semper. Sacrificate sacrificia	Sacrificate sacrificium	διάψαλμα. Θύσατε θυσίαν
צֶדֶק בט	iustitie, &	iustitie &	δικαιοσύνης καὶ
וּבִטְחוּ אֶל־יְהוָה׃	fidite in DEO.	sperate in domino,	ἐλπίσατε ἐπὶ κύριον,
רַבִּים אֹמְרִים מִי־	Multi dicentes quis	multi dicunt quis	πολλοὶ λέγουσι, τίς
יַרְאֵנוּ טוֹב נְסָה־	ostẽdit nobis bonũ, erige A.	ostẽdit nobis bona. Signatũ est	δείξει ἡμῖν τὰ ἀγαθά. Ἐσημειώθη
עָלֵינוּ אוֹר פָּנֶיךָ	vexillũ sup nos, lumis faciei(	super nos lumen vultus tui	ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου
יְהוָה׃ נָתַתָּה שִׂמְחָה	DEVS. Dedisti letitiã (tue	domine, dedisti letitiam	κύριε, ἔδωκας εὐφροσύνην
בְלִבִּי מֵעֵת דְּגָנָם	ĩ corde mõ, a tpe frumtũ eorũ	in corde meo. A fructu frumẽti	εἰς τὴν καρδίαν μου. Ἀπὸ καρποῦ σίτου,
וְתִירוֹשָׁם רָבּוּ׃	& B. vinũ eorũ, multiplica(	vini & olei sui, multiplicati sũt.	οἴνου, καὶ ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν.
בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו	In pace, vnice (ta sunt.	In pace in idipsum,	Ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ
אֶשְׁכְּבָה וְאִישָׁן כִּי־	cubabo & dormiam, quia	dormiam & requiescã. Quoniã	κοιμηθήσομαι, καὶ ὑπνώσω. Ὅτι
אַתָּה יְהוָה לְבָדָד	tu DEVS specialiter	tu domine singulariter	σὺ κύριε κατὰ μόνας
לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי׃	securum habitare fecisti me.	in spe, constituisti me	ἐπ' ἐλπίδι κατῴκισάς με.

is patribus signa uti uidere est tota fere ueteris instrumenti serie. Verum id quod legitur apud interpretem Chaldeum libri sanctis- simi Iob quicũq; is fuerit, non est inter postrema signa interq; postremas figuras computandum. Est autem huiuscemodi ושמעו תלתא חברי איוב ית כל בישתא האתיא עלוהי כד חמון אילני פרדסיהון דיבישו ולחם סעודתהון די איתהפיך לביסרא חיא וית חמר משתיהון די איתהפיך לדמא ואתו גבר מן אתריה וביתא ... אליפז דמן תימן ובלדד דמן שוח וצופר דמן נעמת ואזדמנו איתחברו כחדא למיתי למינד ליה ולנחמותיה .i. Et perceperunt tres socii Iob omnia mala que euenerunt ei, ubi scilicet uide-

ה לַמְנַצֵּחַ אֶל־	V. Ad victoriã Hanechilot	V. In finẽ p ea q̃ hẽditatẽ	ε'. Ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης
הַנְּחִילוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃	.i. musices istĩm. ps. Dauidis.	cõsequitur. Psalmus Dauid.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
אֲמָרַי הַאֲזִינָה	Verba mea audi	Verba mea auribus percipe	Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι
יְהוָה בִּינָה הֲגִיגִי׃	DEVS ĩtellige cogita. meã.	dñe, intellige clamorem meũ.	κύριε, σύνες τῆς κραυγῆς μου

المزمور	לְשַׁבָּחָא עַל־נְגִינָתָא	IIII. In laudē, beneghinot .i. laudatorii
الرابع	תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃	instrumentis. Laudatoria Dauidis.
اذ دعوت تستجاب لي	בְּעִידָן צְלוֹתִי קַבִּיל מִנִּי	In tempore orationis mee, recipe a me
اله بري وفي الشدة	אֱלָהָא צִדְקוּתִי בְּעִידָן	Deus iustitie mee, in tempore
فرجت عني	עָקְתָא אַפְתֵּיתָא לִי חוּס	angustie dilatasti mihi, miserere
تراف علي	עֲלַי וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃	mei & accipe orationem meam.
واسمع صلاتي	בְּנֵי נְשָׁא מְטוּל מָה	Filii hominis, vsquequo
يا بني البشر حتى متى	אִיקָרִי לְאִיתְבְּנָעוּתָא	honor meus ad vituperium,
تثقل قلوبكم	תְּרַחֲמוּן סְרִיקוּתָא	amabitis inania,
لماذا تهوون الباطل	תִּבְעוּן כְּדִבְתָא לְעָלְמִין׃	queretis mendacia in eternum.
وتتبعون • الكذب	וִידָעוּ אֲרוּם פְּרֵישׁ	Et scitote quoniam separauit
اعلموا ان الرب	יְיָ חֲסִידָא לֵיהּ	DEVS misericordem sibi,
قد انتخب صفيه	יְיָ יְקַבֵּל צְלוֹתֵיהּ	DEVS accipiet orationem eius
بالعجب الرب يستجيب لي	בְּמִקְרְיֵיהּ לֵיהּ׃ זוּעוּ מִנֵּיהּ	cū īuocauerit eū. Cōtremiscite ab illo,
اذا دعوت اليه اغضبوا	וְלָא תֶחֶטְאוּן אֲמַרוּ בָּעוּתְכוֹן	& nō peccetis, dicite orationē vestrā,
ولا تاثموا	בְּפוּמְכוֹן וְשֵׁילְתְכוֹן בְּלִבְּכוֹן	ī ore vr̄o & petionē vr̄am ī corde vr̄o,
وعلى ما تهمون	וְצַלּוֹ עַל מִשְׁכְּבֵיכוֹן	& orate super cubile vestrum,
بقلوبكم • اندموا	וְאִדְכַּרוּ יוֹם מִיתוּתָא	& mementote diei mortis
عليه في مضاجعكم	לְעָלְמִין׃ כְּבוּשׁוּ יִצְרֵיכוֹן	semper. Domate cōcupiscentiā vestrā,
اذبحوا الله ذبيحة	וְיִתְחֲשַׁב לְכוֹן כְּנִכְסַת	& reputabitur vobis sicut sacrificia
البر وتوكلوا على الرب.	צִדְקָא וְסַבַּרוּ עַל־יְיָ׃	iustitie, & sperate in DEO.
كثيرون يقولون من	סַגִּיעִין דְּאָמְרִין מַן	Plures sunt qui dicunt, quis
يرينا الخيرات قد اضا	יַחְמִינָנָא טָבָא נִיסַּב	ostendet nobis bonum, leua
علينا نور وجهك	עֲלָנָא נְהוֹר סֵבַר אַפָּךְ	sup nos lumen iocunditatis faciei tue
يا رب اعطيت قلبي	יְיָ יְהַבְתְּ חֶדְוְתָא	DEVS. Dedisti leticiam
فرحا من كثر ثمرات	בְּלִבִּי מִן עִידָן דְּעִבּוּרְהוֹן	in corde meo, a tpe qd frumentū eorū
القمح والخمر والزيت	וְחַמְרְהוֹן סַגִּיעוּ׃	& vinum eorum multiplicata sunt.
وبالسلامة •	בִּשְׁלָמָא כַּחֲדָא	In pace vnice,
لا معا اضطجع وانام	אֶשְׁכּוּב וְאִדְמוּךְ מְטוּל	accubabo & dormiam, quoniam
لانك انت وحدك يارب	דְּאַנְתְּ יְיָ בִּלְחוֹדָךְ	tu DEVS singulariter
اسكنتني على الرجا مكينا	לְרוֹחְצָן תּוֹתְבִנַּנִי׃	secure sedere facies me.

A Libro midras tehilim רבים אומרים אלו אומות העולם שאומרים לישראל מי יתן לנו לספות עם ישראל בטובה של עולם הבא וישראל אומ׳ להן בכמה צרות בכמה שעבודין בכמה הריגות מסרנו עצמינו על קדושת השם ואתם באים ליטול אותה מן העקב נסה עלינו אור פניך יי׳ ר׳ הונא בשם ר׳ אחא אמ׳ ראותו הקלע אנו מצפין שכתוב הנה אשא אל גוים ידי ואל עמים ארים נסי .i. Multi dicentes. Isti populi sunt seculi qui dixerunt israeli, quis det nobis ut addamur israeli in bonis futuri seculi. Israel autem dicent eis, per quot tribulationes, per quot seruitutes, per quot etiam mortes dedimus nos ipsos ad sanctitatem nominis .s. Dei, & uos uenitis accipere ipsam ex abrupto. Signa, uel leua super nos lumen uultus tui Deus .s. directure sunt gentes. R. Huna in nomine. R. Aha dixit. Ad illam coniunctionē nos speculantes sicut scriptū est. Ecce leuabo ad gētes manum meam & ad populos exaltabo signum meum.

B. Hoc uinum hocq; frumentum, quod credētes auget atq; multiplicat, illud est quod indesinenter tractatur in sacris ecclesie altaribus, solā speciē uini atque frumenti retinens est enim iam in uerum corpus uerumq; sanguinem Christi conuersum. Huius uero tam miri tanq; ineffabilis sacramenti, multa tradita sunt hebre-

runt arbores que erant in hortis eorum aruisse, uiderunt q; panem quo sustentabantur conuersum in carnem uiuentem, & uinum quod bibebant conuersum in sanguinem. Et recesserunt unusquisque de loco suo & huius officii gratia liberati sunt a descensu ad locum qui deputatus erat eis in gehenna. Heliphaz de regione teman, que ut placet multis insula est in finibus arabie, Bildad de prouincia suha, quam credunt esse partem egypti superioris. Zophar de regione naama ea est terra Iudee quam promissionis appellant. Et ipsi quidem conuenerunt in unum, ut accederent ad Iob consolaturi & confortaturi eum.

المزمور	לְשַׁבָּחָא עַל־חִנְגִּין	V. In laudem. Choris.
الخامس	תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃	Laudatoria. Dauidis.
اسمع يارب قولي	מֵימְרִי אַצֵּית	Verbum meum ausculta
يا رب وكن لدعاي مجيبا	יְיָ בִּינָה רִינָנִי׃	DEVS, intellige cantum meum.

Digitized by Google

הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי	Intende voci clamoris mei,	Intende voci orationis mee,	πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου,
מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי	rex meus & DEVS meus, qm̄	rex meus & Deus meus. Qm̄	ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου. Ὅτι
אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל׃ יְהוָה	ad te orabo. DEVS	ad te orabo domine	πρὸς σὲ προσεύξομαι κύριε,
בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי	mane audies vocem meam,	mane exaudies vocem meam.	τὸ πρωῒ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς μου.
בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ	mane ordinabo ad te,	Mane astabo tibi	Τὸ πρωῒ παραστήσομαί σοι
וַאֲצַפֶּה׃ כִּי לֹא אֵל־	& cōtēplabor. Qm̄ ñ DEVS	& videbo, quoniam non Deus	καὶ ἐπόψομαι, ὅτι οὐχὶ θεὸς
חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא	volens impietatem tu, non	volens iniquitatem tu es. Neq;	θέλων ἀνομίαν σὺ εἶ. Οὐ (μενοῦσι
יְגֻרְךָ רָע׃ לֹא יִתְיַצְּבוּ	hītabit iuxta te malignus. (	habitabit iuxta te malignus, (	παροικήσεται πονηρευόμενος, οὐδὲ δια(
הוֹלְלִים לְנֶגֶד	stulti ī cōspectu (Nō manebūt	iniusti ante (neq; pmanebunt	παράνομοι κατένωπι
עֵינֶיךָ שָׂנֵאתָ כָּל־	oculorum tuorum odisti oēs	oculos tuos. Odisti omnes	τῶν ὀφθαλμῶν σου. Ἐμίσησας πάντας
פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ תְּאַבֵּד	operātes iniquitatē. Perdes	qui operantur iniquitatē pdes	τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν, ἀπολεῖς
דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ־דָּמִים	loqntes mēdaciū, viꝝ sāgui.	oēs q loquūt mēd. Viꝝ sāguinū	πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος. Ἄν(
וּמִרְמָה יְתָעֵב יְהוָה׃	& dolosū, aboīabit DEVS.	& dolosum abominabitur dñs,	καὶ δόλιον βδελύσσεται κς. δρα αἱμάτων
וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ	Et ego ī mltitu. misicō. tue	ego āt ī mltitudīe misicō. tue.	ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου.
אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה	introibo domū tuā, adorabo	Introibo in domū tuā, adorabo	Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσ(
אֶל־הֵיכַל־קָדְשְׁךָ	in templo sancto tuo	ad templum sanctum tuum	πρὸς ναὸν ἅγιόν σου (κυνήσω
בְּיִרְאָתֶךָ׃ יְהוָה נְחֵנִי	ī tīore tuo. DEVS deduc me	in timore tuo. Dñe deduc me	ἐν φόβῳ σου. Κύριε ὁδήγησόν με
בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן	in iustitia tua, pp (ciē meā	in iustitia tua propter (ctū tuo	ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου, ἕνεκα(
שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי	īsidiatores mos, dirige añ fa(	inimicos meos, dirige in cōspe(	τῶν ἐχθρῶν μου κατεύθυνον ἐνώπιόν σου
דַּרְכֶּךָ׃ כִּי אֵין	viam tuam. Non est enim	viam meam. Quoniam non est	τὴν ὁδόν μου. Ὅτι οὐκ ἔστιν
בְּפִיהוּ נְכוֹנָה	in ore eius rectum,	in ore eorum veritas,	ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀλήθεια,
קִרְבָּם הַוּוֹת	interiora eorum insidie,	cor eorum vanum est.	ἡ καρδία αὐτῶν ματαία.
קֶבֶר־פָּתוּחַ גְּרוֹנָם	sepulchrū patēs guttur eoꝝ,	Sepulchrū patēs ē guttur eoꝝ,	Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν,
לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן׃	linguam suam leuigabunt.	linguis suis dolose agebant,	ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν,
הַאֲשִׁימֵם אֱלֹהִים	Condemna eos DEVS,	iudica illos Deus.	κρῖνον αὐτούς ὁ θεός. (ῶν αὐτῶν,
יִפְּלוּ מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם	decidant a consiliis suis,	Decidant a cogitationibus suis,	Ἀποπεσάτωσαν ἀπὸ τῶν διαβουλι(
בְּרֹב פִּשְׁעֵיהֶם	iuxta mltitudinē sceleꝝ eoꝝ	ſm multitudinē impietatū eoꝝ	κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῶν
הַדִּיחֵמוֹ כִּי־מָרוּ	expelle eos, qm̄ ꝓuocauerūt	expelle eos, qm̄ irritauerunt	ἔξωσον αὐτούς, ὅτι παρεπίκρανάν
בָךְ׃ וְיִשְׂמְחוּ כָל־	te. Et letentur omnes	te domine. Et letentur omnes	σε κύριε. Καὶ εὐφρανθήτωσαν πάντες
חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם	qui sperant in te, in seculum	qui sperant in te, in eternum	οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ σέ, εἰς αἰῶνα
יְרַנֵּנוּ וְתָסֵךְ עָלֵימוֹ	laudabunt & proteges eos,	exultabunt & habitabis in eis.	ἀγαλλιάσονται καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς.
וְיַעְלְצוּ בְךָ אֹהֲבֵי	& letabūtur in te, amatores	Et gloriabunt ī te oēs q diligūt	Καὶ καυχήσονται ἐν σοὶ οἱ ἀγαπῶντες
שְׁמֶךָ׃ כִּי אַתָּה תְּבָרֵךְ	nois tui. Quia tu benedices	nomen tuum, qm̄ tu benedices	τὸ ὄνομά σου ὅτι σὺ εὐλογήσεις
צַדִּיק יְהוָה כַּצִּנָּה	iusto A., DEVS vt scuto,	iusto. Domine vt scuto	δίκαιον κύριε. Ὡς ὅπλῳ
רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ׃	placabilitate coronabis eū.	bōe volūtatꝭ tue coronasti nos.	εὐδοκίας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς.
ו לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת	VI. Ad victoriā laudatoriis	VI. In finem in	ϛ΄. Εἰς τὸ τέλος
עַל הַשְּׁמִינִית	octonario.i.cithara octo	carminibus pro	ἐν ὕμνοις ὑπὲρ
מִזְמוֹר לְדָוִד׃	cordarum. Psalmus Dauidis.	octaua. Psalmus Dauid.	τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ	DEVS ne in furore tuo	Domine ne in furore tuo	Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου
תוֹכִיחֵנִי וְאַל־	arguas me, neq;	arguas me, neq;	ἐλέγξῃς με μηδὲ
בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃	in ira tua corripias me.	in ira tua corripias me.	τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με.

Digitized by Google

انصت الى صوت تضرعي	צית לקל בעותי	Auſculta vocem petitionis mee,
فانك ملكي والهي واني	מלכי ואלהי ארום	rex meus & Deus meus, quoniam
اليك اصلي في غدواتي	קדמך אצלי : יי	coram te orabo DEVS
اسمع يا رب طلبتي	בצפרא שמע קלי	mane audi vocem meam,
اقف امامك بالغداة	בצפרא אסדר קדמך	mane ordinabor coram te
وتراني لانك اله	ואסתכי : מטול דלא אל	& reſpiciam. Quoniam non DEVS
لا ترضى الاثم ولا يحل	דאעי רשעא את ולא	volens impietatem tu es, & non
في مساكنك شرير ولا	יתותב עמך בישא : לא	cōmorabiť tecū iniqtas. Nō pmāebūt
يثبت مخالفو وصاياك	יתעתדון מרגזין לקביל	ſtulti coram
بين يديك ابغضت جميع	עינך סניתא כל	oculis tuis, odiſti omnes
عاملي الاثم وابعدت	עבדי שקרא : תוביד	operarios falſitatis. Perdes
كل الناطقين بالكذب	ממללי כדיבא אנש שדי	oēs q loquūť mēdaciū, hoīem effuſorē
الرجل السافك الدما الغاش	אדם זכאי וכליל ירחק יי	ſāguīs mū. & doloſū, lōge ppel. DEVS
الرب يرذله وانا بكثرة	ואנא בסוגי טובך	Et ego in multitudine bonitatis tue,
رحمتك ادخل بيتك واسجد	איעול לביתך אסגוד	ingrediar in domum tuam, adorabo
في هيكل قدسك	להיכלא דקודשא	ad templum ſanctum tuum
مستشعر خشيتك	בדחלתך : יי דבר יתי	in timore tuo. DEVS deduc me
اهدني يا رب بعدلك ومن	בצדקתך מן בגלל	in iuſtitia tua, propter
اجل اعدائي سهل امامك	תושבחתי תקן קדמי	laudem meam, dirige
طريقي فانه ليس	אורחתיה : מטול דלית	coram me viam tuam. Quoniam non
في افواههم صدق	בפומהון דרשיעי כוונתא	ſunt in ore impiorum recta,
بل الاثم في قلوبهم	גופיהון מליין אתחנושתא	corpora eorum plena iniquitate,
حناجرهم قبور مفتحه	היך שאול פתיח גרונהון	ſicut infernus apertū guttur eorum,
والسنتهم غاشه	לישנהון משעעין :	linguam ſuam leuigant.
دنهم يا الله	חייב יתהון אלהא	Condēna illos Deus,
وليسقطوا من افكارهم	יתבטלון מן מלכיהון	deſtruantur conſilia eorum, •
ومن كثرة نفاقهم	בסגיעות מרודיהון	in multitudine rebellationum eorum,
ارفضهم لانهم اسخطوك	אתקיל יתהון ארום מרדו	fac impingere eos, qm̄ rebelles fuerunt
يا رب وليفرح بك جميع	מימרך : ויחדון כל	verbo tuo. Et letabuntur omnes
المتوكلين عليك والى الابد	דסברין במימרך לעלם	qui ſperant in verbo tuo, in eternum
يسرون وفيهم تحل بركتك	ישבחון ותטיל עליהון	laudabunt, obumbrabis eos,
ويفتخر بك كل	ויבדחון במימרך רחמי	& letabuntur in verbo tuo amatores
محبي اسمك لانك يا رب	שמך : מטול דאנת מברך	nominis tui. Quoniam tu benedicis
تبارك الصديق وكمثل	לצדיקיא יי היך בתריסא	iuſto, DEVS veluti clypeo,
سلاح المسره كللتنا	רעוא טבא תכלילניה	voluntate bona coronabis eum.
المزمور	לשבחא בנגינתא	VI. In laudem. Laudatorio,
السادس	על כינרא תמניא	citharaq; octo
	נימיא תושבחתא	fidium. Laudatoria.
يا رب لا بغضبك	לדויד : יי לא בתוקפך	Dauidis. DEVS non in furore tuo
تبكتني ولا	תמכסינני ולא	corripias me, neq;
برجزك تودبني	ברוגזך תרדי יתי	in ira tua percutias me.

A. Deus pater benedixit iuſto filio ſuo, donauitq; eū corona mā ſuetudinis, qua ueluti fortiſſimo clypeo, tueretur ſe a iaculis inimicorū. Ipſe uero donat ſanctos milites ſuos corona fortitudinis ad reſiſtendum impiis tyrānis qui extrinſecus oppugnāt, adq; reſiſtendum congenitis paſſionibus, itrinſecus acrius bellum inferentibus. Sȝ & ſancti milites Chriſti iuſti. s. & qui meruerunt integritate uite, celeſtem patriā, ſuis optimis operibus imponunt coronam Chriſto filio Dei, & his cōcinnūť ꝙ legiť libro בצניעותא דספרא beſeniota de ciphra. i. cellati pudoris his uerbis וכאין אינון צדיקיא דמשלפין נשמתהון מהאי גופי קדישא דאוקני אדם דכליל כלא אתר דעטרין וכתרין קדישין מתחברין תמן בצרורא דאתכלא וכאין אנון צדיקיא דכל חני מני קדישין ואתאמרו ברוח קדישא עילאה רוח דכל רוחין קדישין איתכלילן ביה רוח דעילאין ותתאין ציתין ליה וכאין אנון מאריהון דמרין מחצרי חקוא דמלין הילין תנדעון ותסתכלון ביה ותנדעון למאריהון אפין באפין עינא בעינא ובהני מילי תזכון לעלמא דאתי הה״ד וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי׳ הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד .i. Puri ſiue qui meruerūt premium, ſunt iuſti illi q recuperauerūt animas ſuas mediāte corpore illo ſanctiſſimo, ꝙ uocatur homo, q̄ implet totam terram & donat corona ab illis. Accipiunt uero coronā ſancti atq; cōiunguntur ibi, ī illa. s. caterua ī quā conueniunt puri ſiue merētes. Iuſti iſti quos appellat ſanctos ſunt cōmorantes cū ſpiritu ſancto altiſſimo. Spūs hic eſt ī quo claudunť omnes ſancti ſpiritus. Spiritus ſuperiorū & inferiorꝶ. Exceperunt uero ipſum puri illi & benemeriti, dominum eorum dominumq; dominorum, in agro illo

חנני יהוה כי	Miſerere mei DEVS qm̄	Miſerere mei domine quoniam	Ἐλέησόν με κύριε ὅτι
אמלל אני רפאני	afflictus ſum ego, ſana me	infirmus ſum ſana me	ἀσθενής εἰμι, ἴασαί με
יהוה כי נבהלו	DEVS qm̄ conſumpta ſunt	domine, quoniā cõturbata ſunt	κύριε ὅτι ἐταράχθη τὰ
עצמי : ונפשי	oſſa mea. Et anima mea	oſſa mea. Et anima mea	ὀστᾶ μου. Καὶ ἡ ψυχή μου
נבהלה מאד ואת	turbata eſt valde, & tu	turbata eſt valde, ſed tu	ἐταράχθη σφόδρα, καὶ σὺ
יהוה עד מתי :	DEVS vſquequo.	domine vſquequo.	κύριε ἕως πότε,
שובה יהוה חלצה	Reuertere DEVS erue	Conuertere domine & eripe	ἐπίστρεψον κύριε ῥῦσαι
נפשי הושיעני	animam meam, ſalua me	animam meam, ſaluum me fac	τὴν ψυχήν μου. Σῶσόν με (ὅδη
למען חסדך : כי אין	pp miſicordiā tuā. Q m̄ non	pp miſicordiā tuā. Q m̄ nō eſt	ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου, ὅτι οὐκ ἔστιν (τῷ
במות זכרך בשאול	ē ī mōte ſcōdatō tui, ī iſerno	ī morte q mēor ſit tui in īferno	ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων σου, ἐν δὲ (
מי יודה לך : יגעתי	aūt, qs ɔſitebit̃ tibi. Laboraui	aūt qs confitebit̃ tibi. Laboraui	τίς ἐξομολογήσεταί σοι. Ἐκοπίασα
באנחתי אשחה בכל	ī gemitu meo fluer̃ faciā tota	ī gemitu meo, lauabo p ſingulas	ἐν τῷ στεναγμῷ μου, λούσω καθ' ἑκάστην
לילה מטתי בדמעתי	nocte lectū mū lachrymis mis	noctes lectū mū, lachrymis mis	νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου
ערשי אמסה עששה	ſtratū mū. A. liqfaciā. Tinea	ſtratū meū rigabo. Turbatus ē	τὴν στρωμνήν μου βρέξω. Ἐταράχθη
מכעס עיני עתקה	B. corro. ē p amari. oc. m. iu.	a furore oculus meus, īueteraui	ἀπὸ θυμοῦ ὁ ὀφθαλμός μου, ἐπαλαιώθην
בכל צוררי : סורו	īter oēs īſeſta. m̄os. Recedite	int̄ oēs inimicos m̄os. Diſcedite	ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου. Ἀπόστητε
ממני כל פעלי און	a me oēs q opamini iniqtatē	a me oēs q opamini iniquitatē	ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν,
כי שמע יהוה קול	quouiā audiuit DEVS vocē	quoniā exaudiuit dn̄s vocem	ὅτι εἰσήκουσε κύριος τῆς φωνῆς
בכיי : שמע יהוה	fletus mei. Audiuit DEVS	fletus mei. Exaudiuit dominus	τοῦ κλαυθμοῦ μου. Ἤκουσε κύριος
תחנתי יהוה תפלתי	depcatoē m̄ā dn̄s oronē meā	depcationē meā, dn̄s oronē meā	τῆς δεήσεώς μου, κύριος τὴν προσευχήν μου
יקח : יבשו ויבהלו	ſuſcipiet. Cōfūdant, & ɔturbēt	ſuſcepit. Erubeſcāt & ɔturbent	προσεδέξατο. Αἰσχυνθείησαν καὶ ταραχ(
מאד כל איבי ישבו	vehemēt oēs inimici mī fuer(	vehemēt oēs inimici mī, ɔuertāt	πάντες οἱ ἐχθροί μου, ἀποστραφείησαν (θείησαν
יבשו רגע :	cōfundant ſubito. (tantur,	& erubeſcant valde velociter.	καὶ καταισχυνθείησαν σφόδρα διὰ τάχους.
שגיון לדוד	VII. Sigaion.i. iſtrumētū	VII. In finem pſalmus	ζ'. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ
אשר שר	muſices. Dauidis quē cecinit	Dauid quem cantauit	ὃν ᾖσε τῷ
ליהוה על דברי	DEO prōpter verba Cus.i.	domino pro verbis	κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων
כוש בן ימיני :	ethopis filii Iemini.	Chuſi filii gemini.	Χουσὶ υἱοῦ Ἰεμενί.
יהוה אלהי בך	DEVS Deus meus in te	Domine Deus meus in te	Κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ
חסיתי הושיעני	ſperaui, ſalua me (bera me.	ſperaui ſaluū me fac, (bera me.	ἤλπισα σῶσόν με (σαί με
מכל רדפי והצילני	ab oībꝰ pſequētibꝰ me & li(	ex oībus pſequētibus me & li(	ἐκ πάντων τῶν διωκόντων με καὶ ῥῦ(
פן יטרף כאריה	Ne forte rapiat vt leo	Nequando rapiat vt leo	Μήποτε ἁρπάσῃ ὡς λέων
נפשי פרק ואין	aīam meam dilaceret & non	aīam meā, dū non eſt q redimat	τὴν ψυχήν μου, μὴ ὄντος λυτρουμένου
מציל : יהוה אלהי	ſit liberator. DEVS Deꝰ m̄o	neq̧ q ſaluū faciat. Dn̄e Deꝰ m̄o	μηδὲ σώζοντος. Κύριε ὁ θεός μου
אם עשיתי זאת	ſi feci iſtud,	ſi feci iſtud,	εἰ ἐποίησα τοῦτο,
אם יש עול	ſi eſt iniquitas	ſi eſt iniquitas	εἰ ἔστιν ἀδικία
בכפי : אם גמלתי	in manibus meis. Si reddidi	in manibus meis, Si reddidi	ἐν χερσί μου. Εἰ ἀνταπέδωκα (σοιμι
שולמי רע ואחלצה	retribuē. mihi malū & dimiſi	retribuētibꝰ mihi mala, decidā	τοῖς ἀνταποδιδοῦσί μοι κακά, ἀποπέ(
צוררי ריקם : ירדף	iſeſtato. m̄os vacuoſ. Perſeq̃t	merito ab inimi. m̄is īanis. Per(	ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός. Καταδιώξαι
אויב נפשי וישג	inimicꝰ aīā m̄ā, & apphēdat,	inimicꝰ aīā m̄ā & ɔphēdat (ſeq̃t	ἄρα ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου καὶ καταλάβοι
וירמס לארץ חיי	& cōculcet ī terra vitā meā,	& conculcet in terra vitā meā,	καὶ καταπατήσαι εἰς γῆν τὴν ζωήν μου,
וכבודי לעפר ישכן	& gl̄iā meā ī puluere ſepeliat	& gl̄iā meā in puluerē deducat.	καὶ τὴν δόξαν μου εἰς χοῦν κατασκηνώσαι.

Digitized by Google

ارحمني يارب فاني
ضعيف اشفني
يارب فان عظامي
وهنت ونفسي
جزعت جدا وانت
يارب حتى متى
تعطف علي يارب ونج
نفسي وخلصني
من اجل رحمتك فليس في
الموتى من يذكرك ولا في
الجحيم من يشكرك تعبت
في تنهدي داحم في كل
ليلة سريري وبدموعي
ابل فراشي ذبلت
من السخط عيناي وتعتقت
في جميع اعدائي ابعدوا
عني يا جميع عاملي الاثم
فان الرب سمع صوت
بكائي الرب سمع
تضرعي الرب قبل صلاتي
يخزى ويبهت
جميع اعدائي وينصرعوا
ويسقطوا جدا عاجلا

المزمور السابع

توكلت عليك يارب
والهي خلصني
ومن جميع الطاردين
لي نجني لئلا يختطفوا مثل
الاسد نفسي حيث لا منج
ولا مخلص اللهم ربي
ان كنت فعلت هذا
او مست
يداي ظلما او جازيت
الذين صنعوا بي شرا اسقط
اذن من اعدائي خاويا
ويطلب العدو نفسي
فيدركها ويطأ في الارض
حياتي ويجعل في التراب مجدي

חוס עלי יי מטול
דחלש אנא אסי יתי
יי מטול דאתבהילו
גרמי : ונפשי
אתבהילת לחדא ואנת
יי עד אימת רווח לי :
תוב יי פצי נפ
נפשי פרוק יתי
בגלל דכותך : מטול דלית
במותא דוכרנך בשאול
מן יודי לך : אשתלהית
בתינחתי אמלל בצערי כל
ליליא על שוויי בדמעתי
דתנשי אשמט : חשכת
מן תנוי עיני בלאות
בכל עקתי : זורו
מיני כל עובדי שקר
ארום קביל יי קל
בכותי : שמע קדם יי
בעותי יי צלותי
קביל : יבהתון ויתבהלון
לחדא כל בעלי דבבי
יתובון יבהתון בשעא :
תירגמא דאודאותא לדוד
דשבח קדם יי מטול דאמר
שירתא על תברא דשאול
בר קיש דמן שיבט בנימן
יי אלהי בך במימרך
סברית פרוק יתי
מכל רדפי ופצא יתי :
דילמא יתבר היך אריא
נפשי יפשח ולית ד
יפצי : יי אלהי
אין עבדית שירתא הדא
בכוונתא בישא אין אית
טולמא בידי : אין פרעית
לבעיל שלמי ביש ודחקית
מעיקי מגן : ירדוף
בעיל דבבא נפשי וידבק
ויכבוש לארעא חיי
ויקרי לעפרא ישרי

Misererε mei DEVS quoniam
debilis ego sum, sana me
DEVS quoniam obstupuerunt
ossa mea. Et anima mea
stupefacta est nimis, & tu
DEVS, vsquequo das dilationẽ mihi.
Reuertere DEVS libera
animam meam, redime me
propter mundiciã tuam. Q uoniã non
est in morte memoria tui, in inferno
autem quis laudabit te. Lassatus sum
suspirio meo, loquar ĩ dolore meo, tota
nocte sup lectum meũ, lachrymis meis
cubile meum dissipabo. Caligabat
pre dolore oculus meus, cõsumebatur
ĩ oĩbus molestatiõĩbus meis. Recedite
a me omnes operarii falsitatis,
quoniã accepit DEVS vocem (DEI
ploratus mei. Exaudita est ĩ cõspectu(
petitio mea, DEVS orationem meam
accepit. Interturbabunt & cõfundent
nimis omnes patroni odii mei,
reuertentur & confundent in puncto.

VII. Interp̃tatio cõfessionis Dauidis,
qua laudem cecinit corã DEO, dixitq;
canticum pro interitu Saul,
filii Chis de tribu Beniamin.

DEVS Deus meus, in verbo tuo
speraui, redime me
ab oĩbus p̃sequẽtibus me, & libera me.
Ne forte diripiat sicut leo
animã meã, discindat & non sit qui
eruat. DEVS Deus meus,
si feci canticum istud
in concupiscentia mala, si est
obliquũ in manibus meis. Si reddidi
patrono pacis mee malum, & strinxi
eũ q me angebat frustra. Persequatur
p̃sonus odii, aĩam meã & apprehendat
& premat ad terram vitam meam,
& gloriam meam in puluere ponat

qui arboribus plenus
est, fecerunt sui noti-
tiam, & acceperunt in
tellectum ab eo, & ui-
cissim cum eorum do-
mino se cognouerunt,
facies cum facie, & o-
culus cum oculo, & hu
ius rei gratia merue-
runt premiũ in futuro
mũdo, & hoc est quod
scriptum est, & cogno-
sces hodie reuersus
a i cor tuum, quod qui
dat esse ipse est Deus
in celis desuper, & q̃ &
in terra deorsum non
sit preter eum.

A. Sumpta metapho-
ra a solis calore quo li-
quefiunt & dissoluun-
tur concreta.

B. Carie attritus aut
tinea corrosus עשש
enim tineam significat
a qua uoce deducitur
uerbum עששה quod
sonat tineauit, pro quo
auribus cõsulẽtes uer
timus tinea corrosus
est.

Digitized by Google

סלה : קומה יהוה	ĩ sempiternũ. Surge DEVS	Exurge dom̃ine	Ἀνάστηθι κύριε
באפך הנשא בעברות	ĩ furorẽ tuo eleuare ĩ irã (mihi	in ira tua, & exaltare in finibus	ἐν ὀργῇ σου, ὑψώθητι ἐν τοῖς πέρασι
צוררי ועורה אלי	molestãtiũ me & euigila ꝛ fac(	inimi. meorũ. Et exurge dñe deꝰ	τῶν ἐχθρῶν σου. Καὶ ἐξεγέρθητι κύριε ὁ θεός
משפט צוית : ועדת	iudiciũ ꝙ mãdasti. Et cõgre(	meus ĩ pcẽ pro ꝙ mãdasti, & sy(	μου ἐν προστάγματι ᾧ ἐνετείλω, καὶ συνα(
לאמים תסובבך	populorũ circũdet te, (gatio	ppłorũ circũdabit te. (nagoga	λαῶν κυκλώσει σε. (γωγὴ
ועליה למרום	& pro ea in altum	Et propter hanc in altum	Καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος
שובה : יהוה ידין	reuertere. DEVS iudicabit	regredere, dominus iudicat	ἐπίστρεψον, κύριος κρινεῖ
עמים שפטני יהוה	populos, iudica me DEVS	populos. Iudica me domine	λαούς. Κρῖνόν με κύριε (κίαν μου ἐπ᾽ ἐμοί.
כצדקי וכתמי עלי :	ẜm iustiti. meã & ẜm pfc. mã(	ẜm iustitiã mã, & ẜm ĩnocẽtiã(	κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν ἀκα(
יגמר־נא רע	Cõpleaẽ obsecro malũ (sr me	Cõsumeẽ neqtia (meã sup me.	Συντελεσθήτω δὴ πονηρία
רשעים ותכונן	impiorum & confirmetur	peccatorum, & diriges	ἁμαρτωλῶν, καὶ κατευθυνεῖς
צדיק ובחן לבות	iustus, probator cordium	iustum, scrutans corda	δίκαιον, ἐτάζων καρδίας
וכליות אלהים צדיק :	& renum, Deus iustus.	& renes Deus. Iustum	καὶ νεφροὺς ὁ θεὸς δικαίως.
מגני על־אלהים	Clypeus meus in Deo,	adiutorium meum a domino,	Ἡ βοήθειά μου παρὰ τοῦ θεοῦ
מושיע ישרי־לב :	qui saluat rectos corde.	qui saluos facit rectos corde.	τοῦ σώζοντος τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. (ἡμέραν.
אלהים שופט צדיק	Deus iudicans iustũ (bus.	Deꝰ iudex iustus (singulos dies.	Ὁ θεὸς κριτὴς δίκαιος (ἐπάγων) καθ᾽ ἑκάστην(
ואל זעם בכל־יום :	& Deus irascẽs in oĩbus die(	fortis & patiẽs, nũ qd irasceẽ ꝑ(	καὶ ἰσχυρὸς καὶ μακρόθυμος, καὶ μὴ ὀργὴν(
אם־לא ישוב חרבו	Profecto ñ cõuẽtẽ, gladiũ suũ	Nisi cõuersi fueritis gladiũ suũ	Ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ
ילטוש קשתו דרך	poliet, arcum suum tetendit,	vibrauit, arcum suum tetendit	στιλβώσει τὸ τόξον αὐτοῦ ἐνέτεινε
ויכוננה : ולו הכין	& parauit illũ. Et illi parauit	& parauit illũ. Et in eo parauit	καὶ ἡτοίμασεν αὐτό. Καὶ ἐν αὐτῷ ἡτοίμασε
כלי־מות חציו	vasa mortis, sagittas suas	vasa mortis, sagittas suas	σκεύη θανάτου, τὰ βέλη αὐτοῦ
לדלקים יפעל : הנה	ꝑsecutoribus opatus ẽ. Ecce	ardentibus effecit. Ecce	τοῖς καιομένοις ἐξειργάσατο. Ἰδοὺ
יחבל־און והרה	parturit iniqtatẽ, concepto	parturit iniustitiam, concepit	ὠδίνησεν ἀδικίαν, συνέλαβε
עמל וילד שקר :	dolore & peperit mẽdaciũ.	dolorem & peperit iniquitatẽ.	πόνον καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν.
בור כרה ויחפרהו	Lacum aperuit & effodit eũ,	Lacum aperuit & effodit eum,	Λάκκον ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν,
ויפל בשחת יפעל :	& ĩcidet ĩ foueã ꝙ opatus est.	& incidit in foueam quã fecit.	καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο.
ישוב עמלו בראשו	Reuerteẽ prauitas. e. ĩ ca. eiꝰ	Cõuerteẽ dolor eiꝰ ĩ caput eiꝰ,	Ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ.
ועל־קדקדו חמסו	& sup verticẽ eiꝰ iniqtas eiꝰ	& in verticẽ ipsius iniqtas eius	καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ
ירד : אודה יהוה	descẽdet. Confitebor DEO	descendet. Confitebor domino	καταβήσεται. Ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ
כצדקו ואזמרה	ẜm iustitiam eius, & cantabo	ẜm iustitiam eius, & psallam	κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ψαλῶ
שם־יהוה עליון :	nomini DEI altissimi.	nomini domini altissimi.	τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.
ח למנצח על־הגתית	VIII. Ad victoriã cithara	VIII. In finẽ pro torcularibus.	η. Εἰς τὸ τέλος, ὑπὲρ τῶν ληνῶν,
מזמור לדוד	hagitina. Psalmus Dauidis.	Psalmus Dauid.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
יהוה אדנינו מה־	DEVS dominator noster, ꝙ	Domine dominus noster, ꝙ	Κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς
אדיר שמך בכל־	magnificũ est nomẽ tuũ ĩ v(	admirabile est nomen tuũ ĩ v(	θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ
הארץ אשר־תנה	terra, qui das (niuersa	terra. Qm̃ eleuata est (niuersa	τῇ γῇ. Ὅτι ἐπήρθη
הודך על־השמים :	decorem tuum super celos.	magnificentia tua, super celos.	ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν.
מפי עוללים וינקים	Ex ore infantiũ & lactentiũ	Ex ore infantiũ & lactentium	Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων
יסדת עז למען	perfecisti laudem, propter	perfecisti laudem propter	κατηρτίσω αἶνον. Ἕνεκα
צורריך להשבית	molestatores tuos, vt tollaẽ	inimicos tuos, vt destruas	τῶν ἐχθρῶν σου τοῦ καταλῦσαι
אויב ומתנקם :	inimicus & vltor.	inimicum & vltorem.	ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν.

Digitized by Google

Latin	Aramaic	Arabic
in perpetuum. Surge DEVS	לעלמין קום יי	مجدي قم يارب
in fortitudine tua, irrue in fremitu,	בתוקפך אתנטל ברוגזא	بغضبك واعلو على رقاب
sr molestatores meos, & accelera mihi	על מעיקי וסרהיב לי	اعداى قم يارب والهى
iudiciũ quod mandasti. Et cõgregatio	דינא דפקידתא: וכנשת	للامر الذى امرت به وجميع
gentium circundabit te,	אומיא יחזרונך	الشعوب تجتمع اليك
& vmbra tua ad domũ diuinitatis tue	ואמטול לבית שכינתך	لهذا اصعد الرب
reuertatur. Verbum DEI iudicabit	תוב: מימרא דיי ידין	الى العلا ليدين
populos, iudica me DEVS	עממיא דון יתי יי	الشعوب احكم لى يارب
fm meritũ meũ, & fm pfectionẽ meã(	כזכותי וכשלמותי פרע לי	مثل برى وعلى كمال حقى
Destruatur nũc malitia (psolue mihi.	ישתיצי כען בישתא	وليكمل الشر على
impiorum, & confirmentur	דרשיעי וישתכללון	الخطاه ونتوم
iusti, scrutatur uero corda	צדיק ובחן לבבי	الصديق الله العادل
& renes DEVS iustus.	וכוליין אלהא זכאי:	فاحص القلوب والكلى
Clypeus meus in DEO,	תריסי על יי	معونتى من عند الله حقا
qui redimit rectos corde.	פריק תריצי לבא	وهو مخلص مستقيمى القلوب
DEVS iudex iustus, & in fortitudine	אלהא דינא זכאה ובתקוף	الله حاكم عدل قوى طويل
irascitur aduersus impios tota die.	רגיז על רשיעי כל יומא:	الاناه لا ياتى برجزه فى
Si non reuertãtur ad timorem eius,	אין לא תאיב לדחלתיה	كل يوم أن لم ترجعو
gladium suũ acuit, arcum suũ tendit	סייפיה שנין קשתיה מתח	اصقل سيفه واوتر قوسه
& dirigit, & ipsi parauit	וסדירא: ומטוליה תקין	واعد فيها آلة
arma mortis, sagittas suas,	זיני מותא גירוהי	الموت وجعل
persecutoribus iustorũ operabit. Ecce	לדלקי צדיקיא יעבדינהא	سهامه للذين يتوقدون
laborabit in vanum & concipiet	יטער לשקרא ויעדי	ان الظالم امتخض كلما
prauitatem, & pariet mendacium.	עמלא ויליד שקרא	وحبل وجعا وولد ظلما
Foueam effodit & sepulchrum suum,	שוחא כרה ועמקיה	وحفر بيرا واعمقها
& cadet in foueam quam fecit.	ונפל בשחתא דעבד	فيسقط فى الحفرة التى
Reuertet prauitas eius in caput eius,	יתוב עמליה ברישיה	اعدها وعناه يعود على
& super verticem eius iniquitas eius	ועל מוקדיה אונסיה	راسه وعلى هامته ينزل
descendet. Laudabo DEVM	יחות: אשבח יי	ظلمه اشكر الرب
secundum iustitiam eius,	כצדקותיה ואשבחה	على عدله وارتل
& laudabo nomen DEI altissimi,	שום אלהא עלאה:	اسم الرب العلى
VIII. In laudem cithara allata	לשבחא על כינרא דאיתי	
ab vrbe Gat, Laudatoria. Dauidis.	מן גת תושבחתא לדוד:	المزمور الثامن
DEVS deus preceptor noster, quam	יי אלהא רבוננא כמא	الرب ربنا ما
forte & laudabile est nom̃ tuũ ĩ vniũsa	תקיף ומשבח שמך בכל	عجب اسمك فى الارض
terra, qui constituisti	ארעא דיהבתא	كلها لان بهايك
laudem tuã altissimam plusquã celos.	שבחותך על מן שמיא:	قد ارتفع على السموات
Ex ore infantium & lactentium	מפום עולימיא ויניקיא	من افواه الاطفال والرضعان
fundasti fortitudinem, propter	אשתיתא עושנא בגלל	هيات سبحا لاجل
aduersarios tuos, vt destruas	מעיקיך לבטלא	اعدايك بضمحل
patrem odii & minacem.	בעיל דבבא וזומא:	العدو والمنتقم

כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂי	Videbo enī celos tuos, opa	Qm̄ videbo celos tuos opera	Ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανούς ἔργα
אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ	digitorum tuorum lunam	digitorum tuorum, lunam	τῶν δακτύλων σου, σελήνην
וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר	& stellas que	& stellas que	καὶ ἀστέρας ἃ
כּוֹנָנְתָּה מָה אֱנוֹשׁ	cōposuisti. Quid est homo,	tu fundasti. Quid est homo	σὺ ἐθεμελίωσας. Τί ἐστιν ἄνθρωπος
כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן	qm̄ recordaberis eius, vl' filiꝰ	ꝙ memor es eius, aut filius	ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς
אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ׃	hoīs quoniā visitabis eum,	hominis quoniam visitas eum.	ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν.
וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט	Minuisti eum parum	Minuisti eum paulo minus	Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι
מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד	a DEO, gloria	ab angelis, gloria .A.	παρ᾽ ἀγγέλους, δόξῃ
וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ׃	& decore coronabis eum.	& honore coronasti eum	καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,
תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי	Dabis ei potestatem, ī opere	& constituisti eum super opera	καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα
יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַחַת	māuū tuaꝝ, cūcta posuisti sb	manuū tuaꝝ. Oīa subiecisti sub	τῶν χειρῶν σου, Πάντα ὑπέταξας ὑπο-
רַגְלָיו׃ צֹנֶה וַאֲלָפִים	pedibꝰ eius. Oues & armēta	pedibus eius oues & boues	κάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ, πρόβατα καὶ βόας
כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת	omnia, insuper & animalia	vniuersas, insuper & pecora	ἁπάσας, ἔτι δὲ τὰ κτήνη
שָׂדָי׃ צִפּוֹר שָׁמַיִם	agri. Auis celorum,	campi. Volucres celi	τοῦ πεδίου. Τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר	& pisces maris, qui trāseunt	& pisces maris, qui perambulāt	καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, τὰ διαπορευόμενα
אָרְחוֹת יַמִּים׃ יְהוָה	semitas ponti. DEVS	semitas maris. Domine	τρίβους θαλασσῶν. Κύριε ὁ κύριος
אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר	dñator noster, q̄ magnificū	dominus noster, q̄ admirabile	ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν
שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ׃	ē nomē tuū ī vniuersa terra.	est nomē tuū in vniuersa terra.	ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

Pauli ad Hebreos hebraico sermone scriptam, uertit in grecum. utebatur enim uocabulo Paulus quo & Dauid, & a DEO dicebat. Quomodo enim ab angelis diceret cum hunc locum ubiqꝫ intelligat de Christo, & de eo ad Hebreos dicat: sedet ad dexteram maiestatis eius in excellis, tanto melior angelis effectus, quanto pre illis differentius nomen hereditauit. & cum introducit primogenitum in orbem terre dicit & adorent eum omnes angeli DEI. quomodo igitur legendum est minuisti eum paulominus ab angelis? Sed quia cum in forma DEI esset, non rapinam arbitratus est se esse equalem DEO, exinaniuit semetipsum formam serui accipiens, idcirco recte dicitur minoratus paulominus a DEO. Preterea ad ephesios de patre & eo locutus. constituens inquit ad dexteram suam in celestibus super omnem principatum & potestatem & uirtutem & dominationem. quomodo igitur minoratus iure scribetur ab angelis, qui constitutus est super omnem principatum & potestatem & uirtutem & dominationem. sunt enim principatus, potestates & uirtutes angelis superiores. Adde quod adiungit & super omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro. ne credas eum minorem thronis, cherubim aut seraphim. Ceterum Ioannes de Christo loquens, qui de sursum uenit, super omnes est. & pater diligit filium, & omnia dedit in manus eius, qua igitur ratione qui super omnes est, & cui pater dedit omnia, minor asseretur angelis. Ad hec, Si Paulus in epistola ad hebreos scripsit, minuisti eum paulominus ab angelis, qui fit ut dicat omnia subiecisti sub pedibus eius. in eo enim ꝙ omnia ei subiecit, nihil dimisit non subiectum ei. Et ad Corinthios, omnia ei subiecit sub pedibus eius. cum autem dicit omnia subiecta sunt ei, proculdubio preter eum qui subiecit ei omnia. Vides igitur non uelle eum minoratum paululum ab angelis (alioqui ruit eius argumentatio) sed ubiqꝫ legendum esse a DEO. quid enim absonum, ei qui paulominus a DEO minoratus est, subiecta esse omnia, preter eum qui subiecit ei omnia, idest patrem & diuinitatem ipsam, & qui paulominus minutus est ab eo qui subiecit ei omnia illi subiectum esse. uides etiam quomodo non passibiliter, non carnaliter diuinus Paulus intelligit oues & boues, & quod sequitur, sed uiuifice & intellectualiter, ut par rationabileqꝫ est, pro celestibus, terrestribus & infernis. alioqui non colligat ex hac prophetia, omnia ei subiecta esse, preter eum qui subiecit ei omnia. At dicet forsitan quispiam contentiosus, minutus est paulominus ab angelis secundum humanitatem. Verum illum nosse oportuit, filium hominis hypostaseos & persone nomen esse, non nature. sic apud Mattheum dominus de se, dominus enim est filius hominis etiam sabbati. Et in Marco. ut autem sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata ait paralytico, tibi dico surge. tolle grabatum tuum, & uade in domum tuam. & statim surrexit ille, & sublato grabato abiit inde coram oībus. Et in Luca. Et tunc uidebunt filium hominis uenientem in nube cum potestate magna & maiestate. Et in Ioanne de se dicit ad Nicodemum. nemo ascendit in celum, nisi qui descendit de celo filius hominis qui est in celo. si ergo puram naturam dicit non hypostasin. quomodo dicit filius hominis qui est in celo, cum secundum humanitatem & in terra esset, & lo-

ט לַמְנַצֵּחַ עַלְמוּת	IX .Ad victoriā. almut. i.	IX. In finem	θ. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ
לַבֵּן מִזְמוֹר	instrumēto musices, filio.	pro occultis filii.	τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ,
לְדָוִד׃	Psalmus, Dauidis.	Psalmus Dauid.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־	Cōfitebor DEO in toto .B.	Confitebor tibi domine in toto	Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ
לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל־	corde meo narrabo omnia	corde meo, narrabo omnia	καρδίᾳ μου, διηγήσομαι πάντα
נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ אֶשְׂמְחָה	mirabilia tua. Letabor	mirabilia tua. Letabor	τὰ θαυμάσιά σου. Εὐφρανθήσομαι
וְאֶעֶלְצָה בָךְ אֲזַמְּרָה	& gaudebo in te, canam	& exultabo in te psallam	καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐν σοί, ψαλῶ
שִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃ בְּשׁוּב	noī tuo altissime. Cū cōuersi	noī tuo altissime. In cōuertēdo	τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. Ἐν τῷ ἀποστραφῆναι

Digitized by Google

لاني رايت السموات صنع	מְטוּל דְאֶחְמֵי שְׁמָיךְ	Quoniam suspicio celos tuos,
يديك القمر	עוֹבָדֵי אֶצְבְּעָתָךְ סִיהֲרָא	opera digitorum tuorum, lunam
والنجوم انت	וְכוֹכְבַיָּא דְאַתְּ תַּקֵּינְתָּא	& stellas que tu concinnasti.
انقنتها من هو الانسان	מָא בַּר אֱנָשׁ	Quid est filius hominis
الحيد ذكرته وابن	אֲרוּם תִּדְכַּר עוֹבָדוֹי וּבַר	qm̃ recordaris opationũ eius, & filius
الانسان الحيد إكفيته	אֱנָשׁ אֲרוּם תַּסְעַר עֲלוֹי	hominis quoniam visitas eum.
نقصته يسيرا	וְחַסַּרְתֵּיהּ זְעֵיר קְלִיל	Minuisti autem eum minimo
من الملايكة بالمجد	מִן מַלְאֲכַיָּא וִיקָרָא	ab angelis, gloria
والوقار توجته	וְשִׁבְהוֹרָא תִּכְלִילִנֵיהּ	& splendore coronasti eum.
وعلى اعمال يديك	אַשְׁלַטְתֵּיהּ בְּעוֹבָדֵי	Dedisti ei potestatem in operibus
اقمته كل خضعت تحت	אִידָךְ כּוֹלָא שַׁוֵּיתָא תְּחוֹת	manuum tuarum, omnia posuisti sub
قدميه جميع الغنم	רִגְלוֹי עָאן וְתוֹרֵי	pedibus eius, Oues & tauros
والبقر وبهايم	כּוּלְהוֹן וְלָחוּד בְּעִירֵי	omnes, & insuper bestias
السهل وطير السما	חַקְלָא צִפְּרֵי שְׁמַיָּא	agri. Aues celi
وسمك البحر السالكة	וְנוּנֵי יַמָּא וְלִוְיָתָן דְעָבַר	& pisces maris, & leuiatam transiens
في عمق البحار ايها الرب	אִסְרָטֵי יַמְמַיָּא יְיָ	vias maris DEVS
ربنا ما اعجب	אֱלָהָא רִבּוֹנָנָא כְּמָא תַּקִּיף	deus preceptor noster, quam forte
اسمك في الارض كلها	וּמְשַׁבַּח שְׁמָךְ בְּכוּלָא אַרְעָא	& laudabile ē nom̃ tuũ ĩ vniũsa terra.

.A. Minuisti eũ paulominus ab ãgelis. Lapsus est hoc loco quantũ ego sentio chaldeus interpres sup uerbo אלהים ELOHIM Quod uertendũ fuerit DEO uti Hieronymus uertit & ipse insuper. Quod perperã an recte factum sit manifestum fiet legenti quã subiicimus Fabri nostri de re hac disputationẽ. Hieronymus ex hebreo minues eũ paulominus a DEO, ĩ ceteris tralationibus habetur ab angelis, in hebraica autẽ queãdmodũ & Dauid scripsit a deo, hic recte illic perperã. sed septuaginta duo interpretes dicẽtes ab angelis, ueriti sunt dicere a deo ne plus homini q̃ par est tribuerẽt, nõ intelligentes hunc locũ nõ intelligi debere de simplici hoie, sʒ de DEO hoie. simili errore lapsus est qui epistolam queretur in terra, & nondum conscendisset in celum. Et cum se nominat filium hominis, nos illuminat ad intelligendas scripturas & prophetias, filium hominis continentes nõ de puro homine, sed de se intelligi debere. Certum est igitur filium hominis de persona intelligi debere: & nullo pacto quadrare posse quod dicitur, minuisti eum paulominus ab angelis. Sed & de natura uide, ne etiam id, paulominus ab angelis non congruat. legimus enim in Apocalypsi. dignus est qui occisus est accipere uirtutem, & diuinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem. & omnem creaturam que in celo est, & super terrã, & sub terra, & que sunt in mari, & que in eo, omnes audiui dicentes. sedenti in throno & agno, benedictio, & honor, & gloria, & potestas in secula seculorũ. quid enim per sedentem in throno nisi diuinitas, & per agnum nisi humanitas designatur, cui nihilominus omnis creatura in celo, in terra, & mari dat benedictionem, honorem, gloriam & potestatem. qui fit igitur, ut aliter q̃ spiritus sanctus per prophetam locutus est, dicamus minuisti eum paulominus ab angelis, qui adoratur ab omnibus angelis, & non potius dicamus ut ueritas habet, minuisti eum paulominus a DEO. At forte rursum insurges: ubi habemus angelis hebraice ELOHIM habetur, quod nomen DEI plurale est. quare diis potius q̃ deo erit dicendum. Nosse etiam oportet consuetudinem esse translatorum siue unice siue pluratiue nomen dei ponatur: per singularem numerum transferre. ut psalmi. xliiii. uersu. ix. propterea unxit te deus ubi deus ELOHIM. psalmi. l. uersu. xi. cor mundum crea in me deus. psalmi. lxvi. uersu, vi. post benedicat nos continuo duobus in locis subiungitur ELOHIM. & psalmus lxxi. deus iudicium tuum regi da, ab illo uocabulo incipit. uides igitur quomodo ELOHIM singulariter transferunt non pluraliter. Et mysterium continet ea uocis pluralitas, non diuinitatis sed diuinarum hypostaseon pluralitatem insinuans. Quo quidem sacramento nihil fuerit ab orthodoxe fidei integritate alienum, si hoc in loco exinanitus paulominus a pluribus, patre scilicet & spiritu sancto filius designetur. quorum neuter carnem assumpsit: sed solus filius. unde insani heretici Noetiani & Sabelliani & qui patrem filium & spiritum sanctum in unam hypostasin confundunt & eque patrem & spiritum sanctum ut filium natũ & passum uolunt, redarguuntur & eorũ retunditur insania. Nã alioqui & pater & spiritus imminuti essent formã serui accipientes, aut filius nõ esset par ũper imminutus ab eis. quid igitur uetabit quo minus legere audeamus minuisti eum paulominus a deo, ut & ueritas habet & spiritus sanctus per prophetã intonuit. Quare uos per IHESVM & hoc dulce & benedictũ nomen oro, ut a modo in ecclesiis & cõgregationibus sanctorũ psallatis sapienter, minuisti eũ paulominus a deo gloria & honore coronasti eũ & constituisti eũ super opera manuum tuarum. mendas codicũ eluite, & ad incudẽ locũ beatissimi Pauli ad hebreos reuocate legentes minuisti eũ paulominus a deo. & paulopost. & eũ autem qui modico a Deo minoratus est uidemus IHESVM propter passionem mortis gloria & honore coronatum. audete nihil uereamini, facessat uetus error. ei uero qui largitus est intelligentiam, omnis honor & gloria per immensa secula. amen.

	לְשַׁבָּחָא עַל מֵיתוּתָא דְגַבְרָא	IX. In laudem, pro morte viri,
	דִנְפַק כּוּלְמַרְבָא מִבֵּינֵי	qui egressus est princeps de medio
مزمور التاسع	מַשִׁרְיָתָא תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד	exercituum. Laudatoria, Dauidis.
اشكرك يا الله من كل	אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּכָל	Laudabo coram DEO in toto
قلبي واقص جميع	לִבִּי אֶשְׁתָּעֵי כּוּלְהוֹן	corde meo, narrabo omnia
عجايبك افرح	פְּרִישָׁתָךְ אֶחְדֵּי	mirabilia tua. Gaudebo
واشرك وارتل اسمك	וְאֶבְדַּח בָּךְ אֲשַׁבַּח	& letabor in te laudabo
العالي حين يولون	שְׁמָךְ עִלָּאָה כַּד תּוּב	nomẽ tuũ altissimũ, Quãdo reuerteẽ

.B. Confitebor Deo in toto corde meo. Libro midras tehilim. i. ביצר הטוב וביצר הרע שלא יהא בלבי נקוף cuʒ concupiscentia bona, & cum concupiscẽtia mala, adeo quod nõ sit in corde meo diuisio.

Digitized by Google

אויבי אחור יכשלו	fuerĩt inimici mei ĩtrorſũ,(	inimicũ meũ ĩtrorſũ ĩfirmabũt	Τὸν ἐχθρόν μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἀσθενήσουσι
ויאבדו מפניך א א	&pierĩt a facie tua. (corrue	& peribunt a facie tua.	καὶ ἀπολοῦνται ἀπὸ προσώπου σου.
כי עשית משפטי	Feciſti.n.iudiciũ meũ,(rint	Quoniã feciſti iudiciũ meũm	Ὅτι ἐποίησας τὴν κρίσιν μου
ודיני ישבת לכסא	& cãm meã, ſediſti ſup ſoliũ	& cãm meã, ſediſti ſup thronũ	καὶ τὴν δίκην μου, ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου
שופט צדק גערת	iudex iuſtitie. Increpuiſti	qui iudicas iuſtitiã. Increpaſti	ὁ κρίνων δικαιοσύνην. Ἐπετίμησας
גוים אבדת	gentes perdidiſti	gentes & periit	ἔθνεσι καὶ ἀπώλετο
רשע שמם	impium, nomen eorum	impius, nomen eorum	ὁ ἀσεβής, τὸ ὄνομα αὐτοῦ
מחית לעולם ועד	deleſti ĩ ſclm & ĩ ſempitnũ.	deleſti in eternũ: & in ſclm ſcli.	ἐξήλειψας εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα(
האויב	Inimice,	Inimici	τοῦ ἐχθροῦ (τοῦ αἰῶνος
תמו חרבות	cõplete ſũt deſtructiões tue	defecerunt framee (xiſti.	ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι
לנצח וערים נתשת	ĩ ſẽpitnũ, & ciuitates ſubũti(	in finẽ, & ciuitates eoꝝ deſtru(	εἰς τέλος, καὶ πόλεις καθεῖλες.
אבד זכרם המה	piit mẽoria eoꝝ cũ ipis. (ſti,	Periit memoria eoꝝ cũ ſonitu,	Ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ μετ' ἤχου
ויהוה לעולם	DEVS autẽ in ſempiternũ	& dominus in eternum	καὶ ὁ κύριος εἰς τὸν αἰῶνα
ישב	ſedebit, (ſuum.	permanet.	μένει.
כונן למשפט כסאו	ſtabiliuit ad iudicãdũ ſoliũ(	Parauit in iudicio thronũ ſuũ,	Ἡτοίμασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ.
והוא ישפט תבל	Et ipſe iudicabit orbem	& ipſe iudicabit orbem terre	καὶ αὐτὸς κρινεῖ τὴν οἰκουμένην
בצדק ידין לאמים	in iuſtitia iudicabit populos	in equitate, iudicabit populos	ἐν δικαιοσύνῃ, κρινεῖ λαοὺς
במישרים ויהי	in equitatibus. Et erit	in iuſtitia. Et factus eſt	ἐν εὐθύτητι, καὶ ἐγένετο
יהוה משגב לדך	DEVS robur pauperis,	dominus refugium pauperi,	κύριος καταφυγὴ τῷ πένητι,
משגב לעתות בצרה	robur opportunũ ĩ ãguſtia.	adiutor ĩ opportũitatibꝰ ĩ tri(	βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσι.
ויבטחו בך יודעי	Et cõfidẽt ĩ te cognoſcẽtes	Et ſpẽt ĩ te q nouerũt (bulatõe.	καὶ ἐλπισάτωσαν ἐπὶ σοὶ οἱ γινώσκοντες
שמך כי לא עזבת	nomẽ tuũ, qm̃ nõ dereliqſti	nomẽ tuũ, quoniã nõ dereliqſti	τὸ ὄνομά σου, ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες
דרשיך יהוה זמרו	querẽtes te DEVS. Cãtate	querentes te domine. Pſallite	τοὺς ἐκζητοῦντάς σε κύριε. Ψάλατε
ליהוה ישב ציון	DEO habitatori cion,	domino qui habitat in ſion,	τῷ κυρίῳ τῷ κατοικοῦντι ἐν Σιών,
הגידו בעמים	annunciate in populis	annunciate inter gentes	ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι
עלילותיו כי דורש	opationes eius. Qm̃ inqrẽs	ſtudia eius. Quoniã requirens	τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ. Ὅτι ὁ ἐκζητῶν
דמים אותם	ſanguinem eorum (moris	ſãguinẽ eoꝝ recordatus ẽ, nõ ẽ	τὰ αἵματα αὐτῶν ἐμνήσθη, οὐκ ἐπελάθετο(
זכר לא שכח צעקת	recordatus ẽ, ñ ẽ oblitꝰ cla(	oblitꝰ clãorẽ paupꝝ. Miſerẽ mei	τῶν πενήτων. Ἐλέησόν με (τῆς κραυγῆς
עניים חננני	pauperum. Miſerere mei	domine, vide humilitatẽ meã	κύριε, ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου
יהוה ראה עניי	DEVS uide afflictionẽ meã	de inimicis meis. Qui exaltas(	ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου. Ὁ ὑψῶν με
משנאי מרוממי	ex oſoribus meis, exaltator(	de portis mortis, vt (me	ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου, ὅπως
משערי מות למען	de portis mortis. ꝑpea(meꝰ	annunciẽ oẽs laudationes tuas	ἂν ἐξαγγείλω πάσας τὰς αἰνέσεις σου,
אספרה כל תהלתיך	narrabo omẽs laudes tuas,	in portis filie ſion.	ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς Σιών,
בשערי בת ציון	in portis filie cion,	Exultabo in ſalutari tuo,	Ἀγαλλιασόμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου,
אגילה בישועתך	exultabo in ſalutari tuo.	infixe ſunt	ἐνεπάγησαν
טבעו גוים בשחת	Demerſe ſũt gẽtes, ĩ ĩteritu	gentes in interitu (ſcõderũt	ἔθνη ἐν διαφθορᾷ (ἔκρυψαν
עשו ברשת זו טמנו	quã fecerũt, in rete iſtud ꝙ	quẽ fecerũt. In laq̃o iſto quẽ ab (	ἣν ἐποίησαν. Ἐν παγίδι ταύτῃ ἣ ἔ(
נלכדה רגלם נודע	abſcõderũt, captꝰ ẽ pes eoꝝ.	cõphẽſus ẽ pes eoꝝ. Cognoſcẽt	συνελήφθη ὁ ποὺς αὐτῶν. Γινώσκεται
יהוה משפט עשה	Agnitꝰ ẽ Deꝰ iudiciũ faciẽs	dominus iudicia faciens,	κύριος κρίματα ποιῶν,
בפעל כפיו נוקש	ĩ ope palmarũ ſuaꝝ corruit	in operibus manuum ſuarum	ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ
רשע הגיון סלה	impius ſonitu ſempiterno.	comprehenſus eſt peccator.	συνελήφθη ὁ ἁμαρτωλός. Διάψαλμα.

Digitized by Google

pronus odii mei retrorsum, cespitabūt	בעיל דבבי לאחורא	اعداي على ادبارهم يضعفون
& peribunt a conspectu tuo.	יתקלון ויהובדון מן קדמך	ويبيدون جميعا من بين
Quoniam fecisti iudicium meum	בטול דעבדת תקוני	يديك لانك قضيت وانتقمت
& causam meam. Sedisti super sedem	ודיני יתבת על כורסי	لي باحياز الحق استويت
iudex iustus, increpuisti	דינא וכאה נזפת	على العرش رجزت
populum palestinorum, perdidisti	עממי דפלשתאי הובדת	الشعوب وابدت
Goliam impium, nomen eorum	גלית רשיעא שומהון	المنافق ومحوت اسمه
delesti in secula seculorum.	מחיתא לעלמי עלמין׃	الى الابد والى ابد الابد
Dum caderet patronus inimicitie,	וכד נפל בעיל דבבא	لانك ابدت
destructi sūt, & ciuitates eorꝝ delete sī	אשתיצין כרכיהון אצדו	سلاح العدو
in sempiternū, cessauit habitatio eorꝝ,	לעלמא וקרוהון צדיתא	الى الابد وافنيت مداينه
deleuisti memoriam eorum ab illis.	הובדת דוכרניהון מנהון	وازلت ذكريما بصراخ
DEVS autem in secula seculorum,	ייי לעלמיה עלמין	والرب دايم الى
habitatio eius in cellis altissimis,	מותביה בשמי מרומא	الابد
dirigit ad iudicium sedem suam.	תקין לדינא כורסיה׃	اعيد كرسيه للقضا
Et ipse iudicabit terram	והוא ידין ארעא	ليقضي بالعدل
in iustitia iudicabit populos	בצדקתא ידין עממיא	للمسكونه ويدين الشعوب
in equitate. Et erit verbum	בתריצותא׃ ויהי מימרא	بالاستقامه
DEI fortitudo misero,	ייי תקוף למסכינא	الرب كان ملجا للفقير
fortitudo in temporibus molestie.	תקוף בעידוני עוקתא׃	وعونه في زمان احزانه
Et confident in sermone tuo scientes	ויתרחצון בסוברותך ידעי	فليتوكل عليك جميع العارفين
nomen tuum, quoniā non dereliquisti	שמך מטול דלא שבקת	باسمك لانك لم تضيع
querentes te DEVM. Laudate coram	תבעיך ייי שבחו קדם	من يبتغيك يارب رتلوا
DEO, qui posuit diuinitatem suam	ייי דאשרי שכינתיה	للرب الساكن في صهيون
in cion, annunciate in populis	בציון תניאו בעממיא	واخبروا في الامم
opera eius. Quoniam requirens	עובדוי׃ מטול דתבע	عجايبه فانه ذكر الطالب
sanguinē eorū qui mundi & iusti sunt,	דמא דזכאה ית צדיקי	لدماهم
recordatur nec obliuiscitur clamoris	דכיר ולא שלי קבלת	ولم ينس دعوة
humilium. Miserere mei	עינותני׃ חוס עלי	المسكين ارحمني
DEVS vide affiictionem meam	ייי חמי סיגופי מרדפי	يارب وانظر الى ذلي
ex osoribus meis, exalta	מן מעלני	من اعداي يارافعي
me ab ingressu mortis. Huius gratia,	מותא׃ מן בגלל	من ابواب الموت لكي
narrabo omnibus miracula tua,	דאשתעי לכולהון שבחך	اقص جميع تسابيحك
in ingressibus portarum ecclesie	במעלני תרעי כנישת	في ابواب بنت صهيون
cion, letabor in redemptione tua.	ציון אדוץ בפורקנך׃	اتهلل بخلاصك
Demersi sunt populi in foueam	טמעו עממיא בשחתא	انغرست الامم في الفساد
q̄ fecerūt, in rete hoc quod insidiabant,	דעבדו במצדתא דנן טמרו	الذي صنعوا والفخ الذي
captus est pes eorum. Manifestum	איתחדת ריגליהון גלי	اخفوه علقت ارجلهم يعرف
est DEO iudicium quod fecit,	ייי דין דעבד	الرب انه صانع
in operibus suis corruit impius,	בעובדי איתקל רשיעא	الاحكام يجازي
gaudebunt iusti in eternum.	ירנון צדיק לעלמין	الخاطي بما صنعت يداه

Digitized by Google

יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים	Conuertantur impii	Conuertantur peccatores	Ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ
לִשְׁאוֹלָה כָּל־גּוֹיִם	in infernum omnes gentes	in infernum, omnes gentes	εἰς τὸν ᾅδην, πάντα τὰ ἔθνη
שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים	que oblite sunt DEVM.	qui obliuiscuntur DEVM.	τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ.
כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח	Q̃m nõ ĩ eternũ obliuioni	Quoniam non in finẽ obliuio	Ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται
אֶבְיוֹן תִּקְוַת	erit pauper, expectatio	erit pauperis, patientia	ὁ πτωχός, ἡ ὑπομονὴ
עֲנִיִּים תֹּאבַד לָעַד׃	paupꝝ nõ pibit ĩ ꝑpetuũ. A	pauperum nõ peribit in finem.	τῶν πενήτων οὐκ ἀπολεῖται εἰς τέλος.
קוּמָה יְהוָה אַל־יָעֹז	Surge DEVS nõ cõfortet	Exurge dñe non confortetur	Ἀνάστηθι κύριε μὴ κραταιούσθω
אֱנוֹשׁ יִשָּׁפְטוּ	homo, iudicentur	homo, iudicentur	ἄνθρωπος, κριθήτωσαν
גוֹיִם עַל־פָּנֶיךָ׃	gentes ante faciem tuam.	gentes in conspectu tuo.	ἔθνη ἐνώπιόν σου.
שִׁיתָה יְהוָה מוֹרָה	Pone DEVS terrorem	Constitue domine legislatorem	Κατάστησον κύριε νομοθέτην
לָהֶם יֵדְעוּ גוֹיִם	eis sciant gentes,	super eos, vt sciant gentes	ἐπ᾽ αὐτούς, γνώτωσαν ἔθνη,
אֱנוֹשׁ הֵמָּה סֶּלָה׃	eos hoĩes in sempiternum.	quoniam homines sunt.	ὅτι ἄνθρωποί εἰσιν. διάψαλμα.
לָמָה יְהוָה תַּעֲמֹד	X. B. Quare DEVS ma(	Vt quid domine recessisti	Ἵνα τί κύριε ἀφέστηκας
בְּרָחוֹק תַּעְלִים	a lõge, abscõderis. C. (nebis	longe, despicis	μακρόθεν, ὑπερορᾷς
לְעִתּוֹת בַּצָּרָה׃	in temporibus angustie.	ĩ opportũitatibus ĩ tribulatõe.	ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσιν. (πυρίζεται
בְּגַאֲוַת רָשָׁע יִדְלַק	In superbia impii ardebit	Dum superbit impius incẽditur	Ἐν τῷ ὑπερηφανεύεσθαι τὸν ἀσεβῆ ἐμ(
עָנִי יִתָּפְשׂוּ בִּמְזִמּוֹת	pauper capiãtur ĩ sceleribus	pauper, cõprehẽdunt in cõsiliis	ὁ πτωχός, συλλαμβάνονται ἐν διαβουλίοις
זוּ חָשָׁבוּ כִּי־	que cogitauerunt. Quia	quibus cogitant. Quoniam	οἷς διαλογίζονται. Ὅτι
הִלֵּל רָשָׁע עַל־תַּאֲוַת	iactat se ĩpius sup desideriũ	laudatur peccator in desideriis	ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרֵךְ	aĩe sue, & raptorẽ bñdicens	aĩe sue, & iniquus benedicitur.	τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδικῶν ἐνευλογεῖται.
נִאֵץ יְהוָה׃ רָשָׁע	blasphemauit DEũ. Impius	Exacerbauit dominũ peccator,	Παρώξυνε τὸν κύριον ὁ ἁμαρτωλός,
כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל־יִדְרֹשׁ	ſm altitudinẽ furoris sui ñ(	ſm multitudinẽ ire sue ñ q̃ret.	κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ ἐκ(
אֵין אֱלֹהִים כָּל־	nec DEVS ĩ oĩbus (reqret,	Non est DEVS in	Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς (ζητήσει.
מְזִמּוֹתָיו׃	cogitationibus eius.	conspectu eius,	ἐνώπιον αὐτοῦ,
יָחִילוּ דְרָכָו בְּכָל־	Parturiuit vie eius in omni	inquinate sunt vie illius ĩ omni	βεβηλοῦνται αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἐν παντὶ
עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ	tempore, distant iudicia tua	tẽpore. Auferuntur iudicia tua	καιρῷ. Ἀνταναιρεῖται τὰ κρίματά σου
מִנֶּגְדּוֹ כָּל־צוֹרְרָיו	a cõspectu eius, oẽs ĩ festato(	a facie eius, oĩum inimicoꝝ suoꝝ	ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, πάντων τῶν ἐχ(
יָפִיחַ בָּהֶם׃ אָמַר	despicit. Dixit (res suos	dñabitur. Dixit (generatione	κατακυριεύσει. Εἶπε (θρῶν αὐτοῦ
בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט לְדֹר	ĩ corde suo, ñ mouebor ĩ. ge.	eñi ĩ corde suo nõ mouebor a(	γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐ μὴ σαλευθῶ, (
וָדֹר אֲשֶׁר לֹא־בְרָע׃	& gñationem, ero sine malo	in generationem sine malo.	εἰς γενεὰν ἄνευ κακοῦ. (ἀπὸ γενεᾶς
אָלָה פִּיהוּ מָלֵא	Maledictõe os eius plenũ ẽ,	Cuius maledictiõe os plenũ est	Οὗ ἀρᾶς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει
וּמִרְמוֹת וָתֹךְ תַּחַת	& dolis & auaricia, sub	& amaritudine & dolo, sub	καὶ πικρίας καὶ δόλου, ὑπὸ
לְשׁוֹנוֹ עָמָל וָאָוֶן׃	lingua eius labor & vanitas.	lingua eius labor & dolor.	τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ κόπος καὶ πόνος.
יֵשֵׁב בְּמַאְרַב חֲצֵרִים	Sedet in insidiis atriorum,	Sedet in insidiis cum diuitibus	Ἐγκάθηται ἐν ἐνέδρᾳ μετὰ πλουσίων,
בַּמִּסְתָּרִים יַהֲרֹג	in absconditis interficiet	in occultis, vt interficiat	ἐν ἀποκρύφοις τοῦ ἀποκτεῖναι
נָקִי עֵינָיו לְחֵלְכָה	ĩnocẽtes oclĩ eius paupẽ tuũ	innocẽtẽ. Oculi eius ĩ pauperẽ	ἀθῷον. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα
יִצְפֹּנוּ׃ יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר	circũspiciũt. Insidiat ĩ abs(	respiciunt, insidiat ĩ abscõdito	ἀποβλέπουσιν, ἐνεδρεύει ἐν ἀποκρύφῳ
כְּאַרְיֵה בְסֻכֹּה יֶאֱרֹב	qũi leo ĩ cubi. suo isi. (cõdito	quasi leo in speluñca sua. Insidiat	ὡς λέων ἐν τῇ μάνδρᾳ αὐτοῦ. Ἐνεδρεύει
לַחֲטוֹף עָנִי יַחְטֹף	vt rapiat pauperem rapiet	vt rapiat pauperẽ, rapere (suo	τοῦ ἁρπάσαι πτωχόν, ἁρπάσαι (αὐτοῦ
עָנִי בְּמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ׃	paupe. cũ attra. eũ ad re. su.	paupẽ dũ attrahit eũ. In laqo(	πτωχὸν ἐν τῷ ἑλκύσαι αὐτόν. Ἐν τῇ παγίδι(
יִדְכֶּה יָשֹׁחַ וְנָפַל	Humi. & deprimet & cadere	hũiliabit eũ, ĩcliabit se & cadet	ταπεινώσει αὐτόν, κύψει καὶ πεσεῖται

Digitized by Google

يردوا الخطاة الى	יתובו רשיעי	Conuertentur impii
الجحيم وكل الامم	לשאול כולהון עממיא	in infernum, omnes populi
الذين نسوا الله	דאישתלאו דחלתא דאלהא	qui obliti sunt timoris DEI.
الفقير لاينسا الرب	מטול דלא לעלמי ישתרי	Quoniã non semp obliuioni tradetur
الى الدهر صبر دوي	חשוב סוברא דענוותנו	pauper, spes humilium
المسكنة لايبيد الى الابد	לא תהובד לעלמא:	non peribit in eternum.
قم يا ربي لئلا يتقوى	קומה יי לא יתעשן	Surge DEVS non confortetur
الانسان ولتحزا	בר נשא רשיעא יתדנון	homo impius, iudicentur
الامم امامك	עממיא קדמך:	populi coram te.
ولتعلم	שוי יי דחלתא	Incute DEVS timorem
الشعوب	להון ינדעון עממיא	eis, sciant populi
انهم بشر	דבר נש אנון לעלמין:	esse homines eos, in eternum.
لماذا يارب بعدت عنا بعيدا	למא יי תקום	X. Quare DEVS stabis
تغافلت في زمن الشدايد	ברחיק תעמד במדור	a longe, absconderis in habitaculo
عند تكبر المنافق يحترق	קודשך לעידני עקתא:	sanctitatis tue, ĩ temporibus molestie.
المساكين يوخذون بالمشورة	בגסות רשיעא ידלק	Arrogantia impii persequetur
التي تشاوروا بها	עני יתאחדון בנכלותא	afflictus, capiantur in cogitationibus
يفتخر المنافق بشهوات	דכן דחשיבו למעבד מט	istis quas cogitant facere. Quare
نفسه والظالم يباركه	דאשתבח רשיעא על רגג	iactatur impius super concupiscentia
الاثيم اسخط الرب	נפשיה ודמברך גברא	anime sue, & qui benedicit hominem
مثل كثرة سخطه لا يفحص	טלומא מרחיק יי רשיעא	raptorem reiicit DEVM. Impius
ليس الله	בגסות רוחיה לא יתבע	in arrogantia spiritus sui, nõ requiret
اما مه	אלהא ימר בלביה לא גליין	Deũ, dicit ĩ corde suo, nõ sunt mãifesti
يدنس طرقه في كل	קדם יי כולהון מחשבתיה:	ante DEVM omnes cogitatus mei.
حين رفع احكامك	מצלחין כל ארחתיה בכל	Prosperãtur cuncte vie eius, in omni
عن وجهه ويتسلط على	עדן רחיקין דינך	tempore, longe sunt iudicia tua,
جميع اعدايه قال	מן קובליה כל מעיקוי	a facie eius, omnes molestatores eius,
في قلبه لا احول جيلا	יזעוף בהון: ימר	irascetur in illos. Dixit
بعد جيل بغير سو	בליביה לא אזוע מדר	in corde suo nõ mouebor de gñatione
فمه مملو لعنه	לדר מלמעבד ביש:	in generationem ab opere malo.
ومرارة وغشا تحت	לווטין פומיה מלי	Blasphemia os eius plenum est,
لسانه تعب والم	נכלין ורמיותא תחות	doloq; & fraude, sub
جالسا متكمنا مع الاغنيا	לישניה ליעות דשקר:	lingua eius iniquitas & falsitas.
ليقتل الزكي في	יתיב בכמני דורתניא	Sedet in insidiis villarum
خفية عيناه تنظران	בטומריא יקטול	in occultis, occidit
الى الفقير وكامن في خفية	זכאי עינוי למסכני	innocentem, oculi eius miseros
كالاسد في مكمنه ليخطف	יטשון: יכמון בטומרא	obseruant. Insidiabitur in occulto
الضعيف يختطف الفقير	היך אריא במטלליה יכמון	quasi leo in spelunca sua, insidiabitur
اذا ما جذبه وفي	למחטף ענייא יחטף	vt rapiat pauperem, rapiet
فخه يذله ويتطاطا	עניי במנגדיה במצדתיה	pauperẽ cũ traxerit rete suũ, (ditq;
ويسقط	דכדך ישוח יפול	Simulat egritudinẽ & debilitatẽ ca(

A. Addita hec negatio, quod prima apud hebreos, tam primum quam secũdum neget uerbum.

.B. Numerus psalmorum non est idem apud oẽs. Nã & patres hebrei uti constat ex antiquis eorum codicibus diuersimode psalmis numerant. Chaldei quoq; huic diuersitati cõcinnunt & pleriq; aliarũ linguarum homines q psalterium propria lingua legũt. Diuersitas uero que ẽ inter nos & hebreos hoc loco ĩcipit. Quare hinc usq; ad calcem quasi psalterii numerus psalmorũ cõium unitate minuitur a numero hebreorum.

.C. Libro midras tehilim אמ׳ ר׳ יוחנן שלש שנים ומחצה היתה שכינה עומדת בהר הזתים ומכרזת דרשו יי בהמצאו ולא היו משגיחין שנא׳ נדרשתי ללא שאלו נמצאתי ללא בקשוני משל לשיירה שהיתה מהלך בדרך כיון שהחשיך בא הבורגן אמ׳ לו הכנס עצמך לבורגן מפני חיה רעה ולסטים אמ׳ לו אין דרכו של שיירה ליכנס לבורגן בלילה כיון שהלך בא עליו אישון לילה ואפלה חזר ובא לו אצל הבורגן והיה מבקש ממנו שיפתח לו אמ׳ לו הבורגן אין דרכו של בורגן לפתוח בלילה לפי שאין רוצה לקבל אדם בלילה בשעה הזו כשבקשתי להכניסך לא רצית עכשו שתרצה איני רוצה להכניסך כך אמ׳ הנביא דרשו יי בהמצאו שובו בנים שובבים ולא היו מבקשים לשוב אמ׳ להם תבא אלכה ואשובה אל מקומי הראשון כיון שנמסרו למלכיות שנמשלו כחיות התחילו צועקים לפני יי תעמוד ברחוק אמ׳ להם כשבקשתי לא בקשתם עכשו אתם מבקשים ממני ואיני שומע לכם מדה כנגד מדה שנא׳ ויהי כאשר קרא שמא חס ושלום עד עולם עד עידן עידנין ופלג עידן .i. Dixit R. Iochanan. Tribus annis cum dimidio stetit diuinitas in monte oliuarum, & clamauit. Querite Deum dum inueniri potest, & non fuit eis cure. Sicut di

Digitized by Google

בעצומיו חלכאים:	faciet ĩ fortitu. ſua paupes.	cũ dominatus fuerit pauperũ.	ἐν τῷ αὐτὸν κατακυριεῦσαι τῶν πενήτων.
אמר בלבו שכח אל	Dixit ĩ corde ſuo oblitus ẽ(	Dixit .n. ĩ corde ſuo oblitꝰ ẽ deꝰ	Εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιλέλησται(
הסתיר פניו בל	abſcõdit faciẽ ſuá ñ(DEVS	auertit faciem ſuam ne	ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ μὴ(ὁ θς,
ראה לנצח: קומה	reſpiciet ĩ perpetuũ. Surge	videat in finem, Exurge	βλέπειν εἰς τέλος. Ἀνάστηθι
יהוה אל נשא ידך	DEVS deus leua manũ tuá	dñe deus & exaltet manus tua,	κύριε ὁ θς, ὑψωθήτω ἡ χείρ σου
אל תשכח עניים:	ne obliuiſcaris pauperum,	ne obliuiſcaris pauperum.	μὴ ἐπιλάθῃ τῶν πενήτων σου εἰς τέλος.
על מה נאץ רשע	Sup quo blaſphemat ĩpius,	Propter quid irritauit impius	Ἕνεκεν τίνος παρώργισεν ὁ ἀσεβὴς
אלהים אמר בלבו	DEVM dixit in corde ſuo,	deum, dixit enim in corde ſuo	τὸν θν, εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ
לא תדרש: ראתה כי	non veſtigabis. Vides quia	non requiret. Vides quoniam	οὐκ ἐκζητήσει. Βλέπεις ὅτι
אתה עמל	tu iniquitatem	tu laborem	σὺ πόνον
וכעס תביט	& furorem reſpicis	& dolorem conſideras,	καὶ θυμὸν κατανοεῖς,
לתת בידך	vt detur in manu tna,	vt tradas eos in manus tuas.	τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖράς σου.
עליך יעזב חלכה	tibi relinquunt paupes tui,	Tibi derelictus eſt pauper,	Σοὶ ἐγκαταλέλειπται ὁ πτωχός,
יתום אתה היית	pupillo tu eris	orphano tu eris	ὀρφανῷ σὺ ἦσθα
עוזר: שבר זרוע	adiutor. Contere brachium	adiutor. Contere brachium	βοηθός. Σύντριψον τὸν βραχίονα
רשע ורע תדרש	impii & maligni queres	peccatoris & maligni, queret	τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ πονηροῦ, ζητηθήσεται
רשעו בל תמצא:	impietatẽ eius nec ĩuenies.	peccatum illius & nõ inueniet.	ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ.
יהוה מלך עולם	DEVS rex in ſeculum	Dominus regnabit in eternũ &	Κύριος βασιλεύσει εἰς τὸν αἰῶνα,
ועד אבדו גוים	& in eternũ, perierũt gẽtes	in ſeculũ ſeculi, peribitis gẽtes	καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ἀπολεῖσθε ἔθνη
מארצו: תאות ענוים	de ẽra eiꝰ. Deſideriũ paupꝝ	de terra illiꝰ. Deſideriũ paupꝝ	ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ. Τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πενήτων
שמעת יהוה תכין	audiſti DEVS preparaſti	exaudiuit dñs, preparationem	εἰσήκουσας κύριε, τῇ ἑτοιμασίᾳ (τῶν
לבם תקשיב אזנך:	cor eorũ, audiat auris tua.	cordis eorũ audiuit auris tua.	τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε τὸ οὖς σου.
לשפט יתום ודך בל	Vt iudices pupillũ & oppſ(	Iudicare pupillo & humili, vt ñ	Κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ, ἵνα μὴ
יוסיף עוד לערץ	apponat vltra ſupbire(ſum,	apponat vltra magnificare ſe	προσθῇ ἔτι τοῦ μεγαλαυχεῖν
אנוש מן הארץ:	homo de terra. (nequaq̃	homo ſuper terram.	ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.
יא למנצח לדוד	XI. Ad victoriá. Dauidis.	X, In finẽ pſalmus Dauid,	ι. Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
ביהוה חסיתי איך	In deo ſperaui, quomodo	In domino confido, quomodo	Ἐπὶ τῷ κυρίῳ πέποιθα πῶς
תאמרו לנפשי נודו	dicitis aíe mee vt migres	dicitis anime mee tranſmigra	ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου, μεταναστεύου
הרכם צפור: כי הנה	ĩ mõtẽ veſtrũ ſicut paſſer,(	A. ĩ mõtẽ ſic paſſer. Qm̃ ecce	ἐπὶ τὰ ὄρη, ὡς στρουθίον. Ὅτι ἰδοὺ
הרשעים ידרכון	ĩpii tetenderũt(Quia ecce	peccatores intenderunt	οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐνέτειναν
קשת כוננו חצם	arcũ parauerũt ſagittá ſuá	arcũ, parauerunt ſagittas ſuas	τόξον, ἡτοίμασαν βέλη
על יתר לירות במו	ſuper neruũ, vt ſagittent in	in pharetra, vt ſagittent in	εἰς φαρέτραν, τοῦ κατατοξεῦσαι
אפל לישרי לב: כי	abſcõdito rectos corde. Qđ.	obſcuro rectos corde. Quoniã	ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Ὅτι
השתות יהרסון	fundamenta deſtruantur,	que perfeciſti deſtruxerunt,	ἃ σὺ κατηρτίσω αὐτοὶ καθεῖλον
צדיק מה פעל: יהוה	iuſtus qd opatus eſt. DEVS	iuſtus autem quid fecit. Dñs	ὁ δὲ δίκαιος τί ἐποίησε. Κύριος
בהיכל קדשו: יהוה	in tẽplo ſancto ſuo, DEVS	in templo ſancto ſuo, dominus	ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, κύριος ἐν οὐρανῷ ὁ
בשמים כסאו	incelo thronus eius,	ĩ celo ſedes eius. (palpebre eius	θρόνος αὐτοῦ. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν
עיניו יחזו עפעפיו	oculi eiꝰ uidẽt, palpebre eiꝰ	Oculi eiꝰ ĩ paupere reſpiciũt,(	πένητα ἐπιβλέπουσι, τὰ βλέφαρα αὐτοῦ
יבחנו בני אדם:	probant filios hominum.	interrogant filios hominum.	ἐξετάζει τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
יהוה צדיק יבחן	DEVS iuſtum probat	Dominus interrogat iuſtum	Κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον
ורשע ואהב חמס	& ĩpiũ, diligẽtẽ aũt iniqtatẽ	& ĩpiũ, q autẽ diligit iniquitatẽ	καὶ τὸν ἀσεβῆ, ὁ δὲ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν,

Digitized by Google

اذا ما تسلط على الفقير
لانه قال في قلبه ان الله
قد نسي صد وجهه فلا
ينظر الى الابد قم
يا ربي والهي ولترتفع يدك
ولا تنس الفقير الى الابد
حتى متى يسخط المنافق
الله قال في قلبه
انك لا تنتقم وانت يا رب
ترى اثمه
وسو عمله
ليسلم في يدك
بك يعتز الفقير
انت عون
اليتيم احطم ذراع
الخاطي والشرير ستطلب
خطيئته فلا يوجد من
واخلها الرب يملك الى الابد
والى ابد الابد يبيد الشعوب
من ارضه سمع الرب
شهوة الفقرا واصغى اذنيه
لتهيئة قلوبهم
ليحكم لليتيم والبايس حتى
لا يعود الانسان
يفتخر على الارض بالعظايم
المزمور العاشر
توكلت على الرب فكيف
تقولون لنفسي انتقلي
على الجبال مثل العصفور لان
الخطاة اوتروا
قسيهم واعدوا سهامهم
في جعابهم ليرموا
خفيا مستقيمي القلوب هم
هدموا ما اصلحت
البار ماذا صنع ان الرب
في هيكل قدسه الرب
في السما كرسيه
عيناه الى الفقير تنظران
لحظاته تفحص بني البشر
الرب يبلو الصديق
والمنافق والذي يهوى

בתקוף כמנוי ענייא
אמר בלביה אתנשי אלהא
טמר אפוי לא
חמי לעלמין: קומה
יי אלהא קיים שבועא ידך
לא תנשי ענוייא:
מטול מה רחיק רשיעא
אלהא אמר בלביה
לא תתבע: גלי קדמך
אנת לאוית ורגזו על
רשיעא תסער אסתכל
למשלם אגרא לצדיקיא
בידך עלך סברון ענותך
איתם אנת הוית
סעיד: תבר אדרעיהון
דרשיעי ובישי יתבעון
רשעיהון ולא ישתכחון:
יי מליך לעלמי
עלמין אבדו עממיא
מארעיה: רגנת ענוי
שמעתא קדמך יי תתקין לבהון
תצלי אודנך לצלותהון:
למדן איתם ועניא לא
יוספון תוב בני אינשא
לאתברא מן רשיעי ארעא
תושבחתא לדוד
במימרא דיי סברית היכדין
אתון אמרין לנפשי איטלטל
לטורא היך צפרא ארום
הא רשיעיא נגדין
קשתא מתקנין גיריהון
על יתרא למרמי בקבלא
עלוי תקני לבא אטול
דאין אושיתא יתפגרון
צדיקא מה עבד טב: מימר
יי בהיכלא קודשיה אלהא
בשמי מרומא כורסייה
עינוי חמיין תימרוי
מבחנן בני נשא:
יי אלהא צדיקא בחין
ורשיעא ורחמי חטופין

in fortitudine insidiarũ eius pauper.
Dixit ĩ corde suo obliuiscitur DEVS,
abscondit faciem suam, & non
respiciet in perpetuum. Surge
DEVS deus, confirma iusiurãdũ ma(nus tue
non obliuiscaris humilium.
Quare propellit impius
DEVM, dixit in corde suo
non requiret. Notum est apud te,
quod ipse tribulationes & impetũ sup
impium immittes, respicies
vt reddas premium iusto
manu tua, in te sperant pauperes tui,
orphano tu eris
adiutor. Contere brachia
impiorum & iniquorum, querentur
impietates eorum & nõ inuenientur.
DEVS regnabit in secula
seculorum, peribunt populi
de terra eius. Clamor pauperũ (illorum,
auditus ẽ corã te DEVS, aptabis cor(
arrigesq; aurẽ tuam ad oratiões eorum.
Vt iudices orphano & pauperi, nec
apponent filii hominum
vt reuertãt, & cõterant ab ĩpsis terre.

XI. Laudatoria, Dauidis.

In verbum DEI speraui, quomodo
vos dicitis anime mee, migra
ad montem sicut auis. Quoniam
ecce impii tendunt
arcum, dirigunt sagittas suas
super neruum, vt sagittent in obscuro
rectos corde. Quoniam
si fundamenta destruuntur
iustus cur operatus est bonum. Verbũ
DEI in templo sanctuarii sui, DEVS
in celis altissimis sedes eius,
oculi eius respiciunt, & palpebre eius
considerant filios hominis.
DEVS deus iustos probat
& impios, diligentes autẽ iniquitatem

ctum est. Isaie. lxvi. Feci ut ĩgrerer ab his q nõ interrogauerũt. Inuẽtus sum a nõ querentibꝰ. Simile hoc est comitatui uiatorũ que ambulabat per uiam, cum autẽ aduesperasceret, accessit ad eos hospes dicẽs, recipite uos in hospitium propter feras & propter latrones, at illi dixerunt ei non est nobis consuetudo nocte in hospitio commorari. Postquam autẽ recessissent irruit super eos intempesta nox & tenebre, & reuertentes petebãt aperiri sibi ab hospite hostium. Ille autem dixit sibi non consueuit hospes aperire hostiũ nocte quoniam nõ admittit hominem nocturno tempore, quo tempore q̃siui recipere uos hospitio non uoluistis, nũc autem uos q̃ritis, ipse autem nolo admittere uos. Sic dixit DEVS .f. & benedictus. Querite Deum dum inueniri potest, reuertimini filii preuaricatores, & non fuit q quereret & reuerteret. Dixit eis Deus sanctus & benedictus. Vadam & reuertar ad locũ meum primũ. Postquam uero traditi sunt regnis assimilati sunt animalibus & ceperuut clamare, Quare deus stas a longe. Dixit eis Deus sanctus & benedictus quando ego quesiui, uos non q̃siuistis, nunc autem uos queritis me, & ego nõ audiam uos, uicissitudo ꝑ uicissitudine. sicut dictũ est. Factum est sicut uocauit & nõ audierunt. Nunquid hoc erit perpetuo misericordia & pax .i. absit. Vsq; ad tempus & tẽpora & usq; ad dimidium temporis.

.A. Particule in, & sicut, in hebreo minime legunt. Quod ipse rationem metri ĩ causa esse arbitror. Hebrei tamen ĩterpretes subintelligendas precipiunt. Polletq; eque uerti de monte sicut in montem.

Digitized by Google

שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ׃ יַמְטֵר	odit anima eius. Pluet	odit animam suam. Pluet	μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Ἐπιβρέξει
עַל־רְשָׁעִים פַּחִים	super impios carbones	super peccatores laqueos,	ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας,
אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ	ignis, & sulphur & spiritus	ignis & sulphur & spiritus.	πῦρ καὶ θεῖον καὶ πνεῦμα
זִלְעָפוֹת מְנָת כּוֹסָם	tēpestatū pars calicis eorū.	procellarum pars calicis eorū.	καταιγίδος, ἡ μερὶς τοῦ ποτηρίου αὐτῶν.
כִּי־צַדִּיק יְהוָה	Quoniam iustus DEVS	Quoniam iustus dominus	Ὅτι δίκαιος κύριος
צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר	iustitias dilexit, recti	& iustitias dilexit, equitatem	καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν, εὐθύτητας
יֶחֱזוּ פָנֵימוֹ׃	videbunt facies eorum.	vidit vultus eius.	εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

ארבים ככוכבים כברקים ירעת כשושני׳ שנ׳ למנצח על שושני׳ כלפידים שנ׳ ומראיהם כלפידים כת ואשתה לפני דמלך יתיבת חוואה את המלך ואת הפניו שנא׳ שבו ישרים את פניך ואמ׳ ישר יחזו פניך כת שבעת אופות אשרי יושבי ביתך שלישית מי יעלה בהר יי רביעית אשרי תבחר ותקרב חמישית יי מי יגור באהלך שישית מי ישכון בהר קדשך שביעית ומי יקום במקום קדשו ונרכת ונת יש לו מזור בגן עדן ובגנגון שבעלי׳ ויריות בגהינם לרשעים ואלו הן שאול ואבדון גיא ונפש צלמות וארץ תחתית וארץ ציה הרי שבע בתי דירות ורשעים ושבע לצדיקים לכל אחד ואחד לפי מעשיו בתי דירתן .i. Sermo alius. Videbūt faciē eius. He sūt septē iustorū diuersitates de qbus dictū est. Danielis. xii. Et itelligētes splēdebūt sicut splēdor celi. Futurū siquidē est ut facies iustorū fulgeāt tāq̄ sol, tāq̄ luna, tanq̄ celū, tanq̄ stelle, tāq̄ fulgura, tanq̄ lilia, & tanq̄ lampades. Tāquā sol sicut dictum est. Iudicū. v. Sicut egressus solis in fortitudine sua. tanquā luna sicut dictum est. ps. lxxxviii. Sicut luna preparata in eternum, sicut celum, ut dictum est, Danielis. xii. Tanquā splendor celi. Vt stelle sicut dictum est.

יב לַמְ׳ עַל־הַשְּׁמִינִית	XII. Ad victoriā. octonario	XI. In finem psalmus	ια. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης
מִזְמוֹר לְדָוִד׃	Psalmus Dauidis.	Dauid pro octaua.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־	Salua DEVS quoniam	Saluum me fac domine quoniā	Σῶσόν με κύριε ὅτι
גָמַר חָסִיד כִּי־פַסּוּ	defecit pius, qm̄ īminuti sūt	defecit sāctus, qm̄ diminute sūt	ἐκλέλοιπεν ὅσιος, ὅτι ὠλιγώθησαν
אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם	fideles a filiis hominum.	veritates a filiis hominum.	αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν
שָׁוְא יְדַבְּרוּ	Frustra loquuntur	Vana locuti sunt	τῶν ἀνθρώπων. Μάταια ἐλάλησεν
אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ	vnusquisq; proximo suo,	vnusquisq; ad proximum suum	ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ,
שְׂפַת חֲלָקוֹת בְּלֵב	labium blanditiarū in corde	labia dolosa in corde	χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ,
וָלֵב יְדַבֵּרוּ׃	& corde locuti sunt.	& corde locuti sunt.	καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησε κακά.
יַכְרֵת יְהוָה כָּל־	Disperdat DEVS omnia	Disperdat dominus vniuersa	Ἐξολοθρεύσαι κύριος πάντα τὰ
שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן	labia blanditiarū, linguam	labia dolosa, & linguam	χείλη τὰ δόλια, γλῶσσαν
מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת׃	loquentem magnalia.	magniloquam.	μεγαλορρήμονα.
אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשֹׁנֵנוּ	Qui dixerūt linguā nostrā	Qui dixerunt linguam nostrā	Τοὺς εἰπόντας τὴν γλῶσσαν ἡμῶν
נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ	roboremus labia nostra	magnificabimus, labia nostra	μεγαλυνοῦμεν, τὰ χείλη ἡμῶν
אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ	nobiscū sūt, qs dn̄s noster est.	a nobis sunt, qs noster deus est.	παρ᾽ ἡμῖν ἐστι, τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν.
מִשֹּׁד עֲנִיִּים	Propter vastitatem inopū	Propter miseriam inopum	Ἕνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν
מֵאַנְקַת אֶבְיוֹנִים	& gemitum miserorum,	& gemitum pauperum, nunc	καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων,
עַתָּה אָקוּם יֹאמַר	nunc consurgam dicit	exurgam dicit	νῦν ἀναστήσομαι λέγει
יְהוָה אָשִׁית בְּיֵשַׁע	DEVS, ponam in salutari	dominus. Ponam in salutari,	κύριος. Θήσομαι ἐν σωτηρίῳ,
יָפִיחַ לוֹ׃ אִמֲרוֹת	loquar ei. Eloquia	fiducialiter agam ī eo. Eloquia	παρρησιάσομαι ἐν αὐτῷ. Τὰ λόγια
יְיָ אֲמָרוֹת טְהֹרוֹת	DEI, eloquia munda	domini eloquia casta,	κυρίου, λόγια ἁγνά.
כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל	argētū repurgatū ī fusorio	argentum igne examinatum	ἀργύριον πεπυρωμένον (πλασίως.
לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם׃	a tra repurgatū septuplū.	pbatū terre purgatū septuplū.	δοκίμιον τῇ γῇ, κεκαθαρισμένον ἑπτα(
אַתָּה יְהוָה תִּשְׁמְרֵם	Tu DEVS custodies eos	Tu domine seruabis nos,	Σὺ κύριε φυλάξεις ἡμᾶς
תִּצְּרֶנּוּ מִן הַדּוֹר	seruabis nos a generatione	& custodies nos a generatione	καὶ διατηρήσεις ἡμᾶς, ἀπὸ τῆς γενεᾶς
זוּ לְעוֹלָם׃ סָבִיב	hac in eternum. In circuitu	hac in eternum. In circuitu	ταύτης, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. Κύκλῳ
רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן	īpii ābulāt, (būt filii hoīum.	īpii ambulāt, (sti filios hoīum.	οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσι. (τῶν ἀνθρώπων.
כְּרֻם זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם׃	cū exaltati fuerint, vilifica(	ſm altitudinē tuā multiplica(	κατὰ τὸ ὕψος σου ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς (

Digitized by Google

الظلم فالنفسه يشنا يمطر	סנאת נפשיה יתיה מידין	odiuit aīa eius. Descēdet ī faciet pluuias
على الخطاة فخاخا	דפורענו על רשיעי מחת	condēnation's super impios, spirantes
نارا وكبريتا وريحا	אשתא וכבריתא ועפא	ignem, sulphur autem, & ventus
عاصفه هذا نصيب كاسهم	ועילעולא יהי כלידהון	& tēpestas, ministrabunt calices eorū.
لان الرب عادل	מטול דצדיק יי	Quoniam iustus DEVS,
والعدل احب وذو	צדקתא רחם תקניא	iustitiam dilexit, recti
الاستقامة ينظرون وجهه	חמיין כבר אפוי:	videbunt iocunditatem facierū eius.

A. Libro midras tehilim
דא יחזו ישר פנימו אלו
שבע כיתות של צדיקי
שכן נאמר והמשכילים
יזהירו כזוהר הרקיע שהן
עתידין להיות מאירון
פניהם כחמה ולבנה
כרקיע וככוכבי כברקים
כשושנים וכלפידים
כחמה שנא בצאת השמש
בגבורתו כלבנה שנא
כירח יכון עולם כרקיע
שנא כזוהר הרקיע
ככוכבים שנ ומצדיקי

Danielis. xii. Et iusti splendescent sicut stelle. Vt fulgura sicut dictum est. Naun. ii. Tanq̄ fulgura discurrēt. Sicut lilia sicut dictū est. In. ps. Ad victoriam super liliis. Tanq̄ lampades sicut dictū est. Naun. ii. Visio eorum sicut lampadarū primi ante faciem regis habitant & intuentur regem & faciem eius sicut dictum est. Habitabunt recti coram facie tua, & dictū est recti videbunt faciem eius. Secundi, dicunt. Beati qui habitant in domo tua. Tertii, quis ascēdet in montē Dei. Quarti, beatus quē elegisti & appropinquasti. Quinti, Deus quis hospitabitur in tabernaculo tuo. Sexti, quis habitabit in mōte sancto eius. Septimi, & qs surget i loco sancto eius. Quelibet autē harum diuersitatū habet mansionē p se i horto deliciarū, & ecōtra septem quoq; habentur mansiones in gehēna pro impiis. Et sunt iste seol. i. infernus, abadon. i. perditio, ghe. i. uallis uel ꝓfundū, duma. i. taciturnitas, zalmauet. i. umbra mortis, erez tahtit. i. terra iferior, & erez cia. i. terra sitiens. He sunt septē mansiones iustorum & septem impiorū. Cuilibet autē, mansio deputatur, iuxta opera eius.

المزمور الحادي عشر	לשבחא על כינרא דתמניא	XII. In laudē. Cithara octo
خلصني يارب فقد	נימי תושבחתא לדוד:	cordarum. Laudatoria Dauidis,
فني الطاهر وقلت	פרוק יי מטול	Redime me DEVS quoniam
الامانة من بني البشر	דגמרו טביא כפו	defecerunt boni, imminuti
وتكلم كل احد	מהימני מן בני נשא:	sunt fideles a filiis hominum.
بالباطل في قريبه	שיקרא ממללין אנש	Mendacia loquuntur homines
بشفة غاشه	עם חבריה סיפוותא	cum proximo suo, labia
وقلب مختلف	שעיען בלבהון מנגלין	blādientia in corde eo℞, cogitāt malū
الرب يبيد كل	ובלבא משקרא ממללין	& corde mendaci loquuntur.
الشفاه الغاشه والالسن	ישיצי יי מן עלמ	Disperdat DEVS de mundo
المتعظمه بالقول	סיפוון שעיען לישנא	labia blandientia, linguam
القايلين نعظم السنتنا	דממללא רברבתא:	loquentem magnalia.
وشفاهنا	דאמרין בלישננא נתגבר	Qui dicūt linguā nr̄am roborabimus,
معنا من هو ربنا	סיפוותנא עמנא מן דכפר	labia nostra nobiscum, ex negantibus
من اجل بوس الفقرا	בעיקרא מאן רבון דילנא:	radicem, quis dominus noster est.
وتنهد المساكين	מן אינוסא דעניי מן	Propter violentiam pauperum &
قال الرب الان اقوم واصنع	צוחת חשיכי השתא איקו	ꝑpter clamorē miserorū nūc exurgā
الخلاص علانيه اقوال	בדינ' אמ' יי אשוי פורקן	ī iudiciū dic Deo, statuāq; redēptionē
الرب اقوال نقيه	לעמי ולרשיעי אסהיד	populo meo, impiis vero testificabitur
لفضه محميه مسبوكه	להון בישותא: מליא	malitia. Eloquia
في الارض قد صفيه	דיי מליא דכיין סימא	DEI eloquia munda, argentum
للواحد سبعة اضعاف	סנינא בכורא על ארעא	repurgatum in fusorio a terra,
وانت يارب تحفظنا	זקיק שבעתי זימנין:	repurgatum septies.
وتنجينا من هذا الجيل	את תטרינון לצדיקיא	Tu conseruabis iustos,
والى الابد لان المنافقون	תנטרינון מן דרא בישא	custodies eos, a generatione praua
حولنا يمشون	הדין לעלם: חזור חזור	hac in eternum. Circumeuntes
وكمثل ارتفاعك	רשיעיא מהלכין כעלוקא	impii ambulant tanq̄ sanguis suga
يارب اوسعت اعمار بني البشر	דמצצא דמהון דבני נשא	que fugit sanguinem filio℞ hominum.

Digitized by Google

יג לַמְנַצֵּחַ מִז׳ לְדָוִד
עַד־אָנָה יי׳ תִּשְׁכָּחֵנִי
נֶצַח עַד־אָנָה תַּסְתִּיר
אֶת־פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי׃ עַד
אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת
בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי
יוֹמָם עַד אָנָה יָרוּם
אֹיְבִי עָלָי׃ הַבִּיטָה
עֲנֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי
הָאִירָה עֵינַי פֶּן
אִישַׁן
הַמָּוֶת׃ פֶּן יֹאמַר
אֹיְבִי יְכָלְתִּיו צָרַי
יָגִילוּ כִּי אֶמּוֹט׃
וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי
יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ
אָשִׁירָה לַיהוָה
כִּי גָמַל עָלָי׃

XIII. Ad victoriã.ps.dd.
Vſqquo Deus obliuiſceris(
ppetuo,vſqq̄ abſcōdes (mei
faciē tuam a me,vſquequo
ponam conſilia
ĩ aĩa mea dolorē ĩ corde mo
p diem,vſquequo exaltabiť
inimicꝰ meꝰ ſr̄ me.Cõuer(
rñde mihi Deꝰ deꝰ m̃s,(te ĩ
illumĩa oclos meos ne vnq̄
obdormiam (res mei
ĩ morte.Ne q̄ñ dicat (ſtato
inimi.meꝰ p̄ua.adũ.eũ,ĩ ſe(
exultabũt cũ motus fuero.
Ego ãt ĩ miſicordia tua ꝯfi(
exltabit cor meũ ĩ) (ſus ſũ,
cãtabo DEO)ſalutari tuo,
quoniam retribuit mihi.

XII. In finē.p̄s.Dauid.
Vſquequo dñe obliuiſceris me
in finem,vſquequo auertis
faciem tuam a me.Quãdiu
ponam conſilia
in aĩa mea,dolorē ĩ corde meo
p diem.Vſquequo exaltabitur
inimicus meus ſup me,reſpice
& exaudi me dñe deus meus.
Illumina oculos meos ne vnq̄
obdormiam
ĩ morte,neq̄ñ dicat (tribu.me
inimicꝰ meꝰ p̄ua.adũ.eũ.Qui(
exultabunt ſi motus fuero,
ego aũt ĩ miſicordia tua ſpaui.
Exultabit cor meũ in ſalutari(
cantabo domino (tuo,
qui bona tribuit mihi,
& pſallam nomini dñi altiſſimi.

ιβ. Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ.
Ἕως πότε κύριε ἐπιλήσῃ μου
εἰς τέλος, ἕως πότε ἀποστρέψεις
τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ. Ἕως
τίνος θήσομαι βουλὰς
ἐν ψυχῇ μου ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου
ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἕως πότε ὑψωθήσεται
ὁ ἐχθρός μου ἐπ᾽ ἐμέ ἐπίβλεψον,
εἰσάκουσόν μου κύριε ὁ θεός μου.
Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου μήποτε
ὑπνώσω
εἰς θάνατον, μήποτε εἴπῃ
ὁ ἐχθρός μου ἴσχυσα πρὸς αὐτόν. Οἱ θλί(
βοντές με ἀγαλλιάσονται ἐὰν σαλευθῶ,
ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ ἐλέει σου ἤλπισα.
Ἀγαλλιάσεται ἡ καρδία μου ἐπὶ τῷ σωτη(
ρίῳ σου,
ᾄσω τῷ κυρίῳ
τῷ εὐεργετήσαντί με,
καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.

xi motus eſt pes meus,miſericordia tua deus ſuſtẽtabit me.Sermo alius.Et ego ĩ miſicordia tua cõfiſus ſum,ĩ lege.ſ.ſicut dictũ ē ĩ & lex pietatis ĩ ligua eius.Exultauit cor meũ ĩ ſaluatõe tua.Hec ē una de ſcripturis duriſſimis.ꝙ.ſ.ſaluatio dei ſc̄i & bñdicti ſit ſaluatio iſraelis,ſaluatio nr̃a,nõ eſt ſcriptũ ſic,ſʒ ſaluatio tua.Dixit itaqʒ Dauid ſaluatio nr̃a ipſa ē ſaluatio tua.Hinc ex nr̃is multi elicere ni

יד לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד
אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין
אֱלֹהִים
הִשְׁחִיתוּ הִתְעִיבוּ
עֲלִילָה אֵין
עֹשֵׂה טוֹב׃ יְהוָה
מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל
בְּנֵי אָדָם לִרְאוֹת הֲיֵשׁ
מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת
אֱלֹהִים׃ הַכֹּל סָר יַחְדָּו
נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה
טוֹב אֵין גַּם אֶחָד

XIIII. Ad victoriã.dd.
Dixit ĩgratꝰ ĩ corde ſuo,nõ
eſt DEVS, (les facti ſunt
corrupti ſunt abhominabi(
ſtudioſe,non eſt
qui faciat bonum.DEVS
de celo proſpexit ſuper
filios hoĩum,vt videret ſi ē
intelligens inquirens
Deũ.Oēs declinauerũt ſiſ
ĩcõmodi fuerũt,ſi ē q faciat
bonum vel etiam vnus.

XIII. In finē.p̄s.Dauid.
Dixit inſipiens in corde ſuo,nõ
eſt DEVS. (les facti ſunt
Corrupti ſunt & abhominabi(
in ſtudiis ſuis,nõ eſt (vnũ.Dñs
qui faciat bonũ non eſt vſqʒ ad(
de celo proſpexit ſuper
filios hominum,vt videat ſi eſt
intelligens aut requirens
deũ.Oēs declinauerunt ſimul
inutiles facti ſunt nõ eſt q faciat
bonum,non eſt vſqʒ ad vnum.
Sepulchrũ patēs ē guttur eoꝝ,
linguis ſuis doloſe agebant,
venenũ aſpidũ ſub labiis eorũ.
Quorum os maledictione &
amaritudine plenũ eſt,veloces
pedes eorum
ad effundendum ſanguinem.
Contritio & infelicitas in

ιγ. Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ
ἔστι θεός.
Διεφθάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν
ἐν ἐπιτηδεύμασιν, οὐκ ἔστι
ποιῶν χρηστότητα. Κύριος
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ
τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι
συνιῶν, ἢ ἐκζητῶν
τὸν θεόν. Πάντες ἐξέκλιναν ἅμα
ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν
χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.

XIII. In laudẽ. Laudatoria Dauidis. Vſquequo DEVS obliuiſceris mei ſemper, vſquequo abſcondes ſplendorem faciei tue a me. Vſque quo ponam conſilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem, uſquequo exaltabitur pſ̃ono inimicitie mee ſ̃r me. Reſpice & accipe orationẽ meam. DEVS deus meus, illumĩa ocl̃os meos ĩ lege tua, (ne forte peccem & dormiã cum his q̃ meruerĩt mõtẽ. Et ſi dicat fomes prauo, dñat° ſũ ĩ eo, moleſtatores mei exl̃tabũt cũ declĩauero a ſemitis tuis. Et ego in bonitate tua confiſus ſum exultabit cor meũ in redẽptione tua, laudes dicam coram DEO, quoniam meum benigne egit.

לשבחא תושבחת לדוד
עד אן יהוה תשלינני
לעלמין עד אן תכמור
ויאפך מני עד
אן אשוי מלכא
בנפשי דוונא בלבבי
יממא עד אן יתרם
בעיל דבבי עלי אסתכל
וקביל צלותי יי אלהי
ונהר עיני באור דילמא
אחוב ואדמוך עם
חייבי מות דלא יימר יצרא
בישא אשתלטית ביה מעיקי
ירנון מטא אסטי מאורחתך
ואנא בטובך דתרחצית
ירנן לבבי בפורקנך
אשבח קדם יי מטול
עלאי טבאתא

المزمور الثاني عشر
حتى متى تنساني يارب الى
التمام حتى متى تصرف
وجهك عني حتى متى
ترد هذه الافكار في نفسي
والهموم والاوجاع في قلبي
النهار اجمع حتى متى يعلو
عدوي علي انكر
واستجب لي ياربي والهي
انر عيني لئلا
انام ميتا ولئلا يقول
عدوي انني عليه
قد قدرت والذين يحزنوني
يفرحون اذا انا زللت
وانا على رحمتك توكلت
قلبي يفرح
ارتل للرب الذي
صنع لي حسنا
واسبح اسم الرب العلي

.A. Ego aũt ĩ miſ̃icordia tua ɔfiſus ſũ, exultauit cor meũ ĩ ſalutari tuo ſiue ĩ ſaluatione tua. Libro midras tehilim
אמ׳ רבה ר׳ יוד זוד
בא זוטירפוס יאתה אומ׳
דברים הללו אמ׳ לו שאני
בוטח על חסד יד שנ׳ ואני
בחסדך בטחתי באותו
החסד שנ׳ בך חסד ת
מלאה הארץ ו אומ׳ אם
אמרתי מטה רגלי חסדך
יסעדני ואני בחסדך
בטחתי בתורת כזא
ותורת חסד על לשונה
יגל לבי בישועתך זה אחד
מן המקראות הקשין
שישועתו של הב״ה הוא
ישועתן של ישראל
ישועתנו אין כתוב אלא
ישועתך אם דוד ישועתנו
היא ישועתך.
Dixit .i. Deus ſcũs & bñdictus Dauidi. Dauid quõ p̃ſumis tu dicere uerba huiuſcemõi. Dixit ei. Q̃m ego cõfiſus ſum ĩ miſ̃icordia tua ſicut dictũ eſt. Ego ãt ĩ miſ̃icordia tua confiſus ſũ ĩ illa .ſ. miſ̃icordia de q̃ dictũ eſt, miſ̃icordia Dei plena eſt terra de qua ẽt dictũ eſt. Si dicunt diuinitatẽ Meſſie ĩtelligũtq; ſaluationẽ Dei eẽ ſaluationẽ Iſraelis & ecõtra, q̃m ſaluato Meſſia uero Deo, q̃ eſt caput & princeps iſrael ſaluat & iſrael & Deus ſiĩ. Et hũc ĩtellectũ habuerũt antiq̃ hebreoꝝ. uti magis declarauimus in ſcholiis libri leuitici & ĩ ſcholiis Iſaie. Nec mirũ ſi uidebat̃ arduũ eis & difficillimũ myſteriũ iſtud. Q̃m filii Dei incarnatio ſup̃at nõ ſolũ oẽm ſenſum ſed oẽm ĩtellectũ.

XIIII. In laudem ſpiritu prophetico. Per manum Dauidis. Dixit ingratus in corde ſuo, non eſt poteſtas DEI in terra, corruperunt opera ſua, reiecerunt bona, adinuenerunt excuſationes non eſt qui operetur bonum. DEVS de celo aſpicit ſuper filios hominum vt videat ſi eſt intelligens, querenſq; eruditionem a ɔſpectu DEI. Oẽs cõuerſi ſunt retro, ſimul torpuerunt, nõ eſt qui operetur bonum, non eſt uel unus.

לשבחא ברוח נבואה
על ידוי דדוד
אמר שטיא בלביה לית
שולטנא דאלהא בארעא
חבילו עובדיהון רחקו
טבתא אשכחו עילאלית
דעביד טב: יי
מן שמיא אודיק על
בני נשא למחמי אי נאית
משכיל תבע אולפן מן
קדם יי כולהון זרו לאחורא
כחדא אתרשלו לית דעביד
טב. לית אפילו חד:

المزمور الثالث عشر
قال الجاهل في قلبه ليس
الاه
فسدوا ورذلوا
باعمالهم وليس من
يعمل صالحا ولا واحد الرب
اطلع من السما على
بني البشر لينظر
هل فهيم فهم او طالب
الله حاد جميعهم ورذلوا
وليس من يعمل صالحا
ولا واحدا
مكروا بالسنتهم
سم الافاعي
في شفاههم التي
افواههم مملوه لعنه
ومراره وارجلهم
سفك الدما سريعه
والدوس والتعبيس في

.B. אמר נבל .i. dixit igratus נבל .i. & נדיב nabal & nadib, apud hebreos uoces oppoſite, in quarum interpretatione uariant interpretes. Nam Ionatas chaldeus interpretatur, nadib iuſtus, nabal uero impius. Auenezra uero ſuper illud Deuteronomii עם נבל ולא חכם quod nos legimus popule ſtulte & inſipiẽs dicit נדיב eũ ſignificare qui libere & uoluntarie & gratis bõa tribuit quẽ nos beneficum dicere poſſumus נבל uero eum qui bonorũ que accepit obliuiſcitur & in hunc ſenſum interpretatur uerba predicta deuteronomii. Populus enim hebreorũ ut ipſe ait recte Nabal .i. igratus appellatur quod innumerabilibus bonis a Deo acceptis nequaquam (ut decebat) gratias egit, quin potius blaſphemus & iniurius in Deum ſemper fuit. Et pari modo

Digitized by Google

		viis eorum,& viam pacis non	
		cognouerunt,non est timor	
		dei ante oculos eorum.	
הלא ידעו כל־פעלי	Nõne cognoscẽt oẽs q opãt	Nõne cognoscẽt oẽs q operant	Ουχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι
און אכלי עמי	iniqtatẽ,comedẽtes pplm(	iniqtatẽ q deuorant plebẽ meã	τὴν ἀνομίαν,οἱ ἐσθίοντες τὸν λαόν μου
אכלו לחם יהוה	comedẽt panẽ,DEũ (meũ	sicut escam panis.Dominum	ἐν βρώσει ἄρτου.Τὸν κύριον
לא קראו שם פחדו	nõ iuocauerũt.Ibi formida(	ñ iuocauerũt,illic trepidauerũt	οὐκ ἐπεκαλέσαντο,ἐκεῖ ἐδειλίασαν
פחד כי אלהים	formidĩe,qm̃ DEVS(uerũt	tĩore vbi ñ erat tĩor.Qm̃ dñs	φόβον,οὗ οὐκ ἦν φόβος.Ὅτι κύριος
בדור צדיק	in generatione iusti.	in generatione iusta est,	ἐν γενεᾷ δικαίων,
עצת עני תבישו	Cõsilium inopis confudistis	consilium inopis confudistis	βουλὴν πτωχοῦ κατῃσχύνατε,ὁ
כי יהוה	quoniam DEVS	quoniam dominus	δὲ κύριος
מחסהו׃	spes eius est.	spes eius est.	ἐλπὶς αὐτοῦ ἐστι.
מי יתן מציון ישועת	Quis dabit de cion salutarẽ	Quis dabit ex sion salutare	Τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον
ישראל בשוב יהוה	israel,qñ reduxerit DEVS	israel,cum auertit dominus	τοῦ ἰσραήλ.ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κν̄ (στευ
שבות עמו יגל	captiuitatẽ pplĩ sui,exltabit	captiuitatẽ plebis sue exultabit	τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.ἀγαλλιά(
יעקב ישמח ישראל	Iaacob letabitur israel.	iacob & letabitur israel. .C.	ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.

הכרמלי כי כשפו בזהואגבל שפותגלה עמוכי דוד עשה עמו טובה גדולה ושפר כי אשר לו והוא לארצה לשלום וכפור דעט בפלאבי ויבוהו

.C.Tres huius psalmi uersus,quĩtũ uidelʒ sextũ & septimũ nõ habẽt hebreus nec chaldeus cõtextus.Graecus et nũc illos nõ hʒ,olitũ

טו מזמור לדוד	XV .Psalmus Dauidis.	XIIII. In finẽ.ps.Dauid.	ΙΔ. Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
יהוה מי יגור	DEVS quis peregrinabit	Domine quis habitabit	Κύριε,τίς παροικήσει
באהלך מי ישכן	ĩ tẽtorio tuo,& qs habitabit	ĩ tabnaculo tuo aut qs reqescet	ἐν τῷ σκηνώματί σου ἢ τίς κατασκηνώσει
בהר קדשך׃ הולך	ĩ mõte sancto tuo.Ambulãs	ĩ mõte sancto tuo.Qui ĩgredit	ἐν ὄρει ἁγίῳ σου.Πορευόμενος
תמים ופעל צדק	integre,& faciens iustitiam,	sine macula:& operat iustitiã.	ἄμωμος,καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην.
ודבר אמת בלבבו׃	dicẽsq veritatẽ ĩ corde suo.	Qui loqt veritatẽ ĩ corde suo,	Λαλῶν ἀλήθειαν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ.
לא רגל על לשנו	Nec insimulauit lingua sua,	qui nõ egit dolũ in lingua sua.	Ὃς οὐκ ἐδόλωσεν ἐν γλώσσῃ αὐτοῦ.
לא עשה לרעהו רעה	nec fecit proximo suo malũ,	Nec fecit proximo suo malum:	Καὶ οὐκ ἐποίησε τῷ πλησίον αὐτοῦ κακόν.
וחרפה לא נשא על	& opprobriũ ñ sustinuit sup	& opprobriũ nõ accepit aduẽsus	καὶ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ
קרבו נבזה בעיניו	ppĩquo suo.Despectꝰ ĩ ocu(	pxĩos suos.Ad nihi.dedu.ẽ ĩ cõ(	τοῖς ἔγγιστα αὐτοῦ.Ἐξουδένωται ἐνώπιον αὐτοῦ
נמאס ואת יראי	& abiectꝰ timẽtesq (lis suis	maligno,timẽtes ãt (spectu eio	πονηρευόμενος.Τοὺς δὲ φοβουμένους τὸν κν̄
יהוה יכבד נשבע	DEũ glorificat,iurat(cuniã	dominum glorificat.Qui iurat	δοξάζει.Ὁ ὀμνύων (κύριον
להרע ולא ימר כספו	vt se affligat nec uariat.Pe(	pxĩo suo & nõ decipit,q pecũiã	τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀθετῶν,τὸ ἀρ(
לא נתן בנשך ושחד	suã ñ dedit,ad vsu.& mũera	suã nõ dedit ad vsurã,& mũera	αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν ἐπὶ τόκῳ,καὶ δῶρα
על נקי לא לקח עשה	adũsũ ĩnoxiũ ñ accipit faci(	sr ĩnocẽtẽ ñ accepit.Qui facit	ἐπ᾽ ἀθῴοις οὐκ ἔλαβεν.Ὁ ποιῶν
אלה לא ימוט לעולם	hec nõ mouebit ĩ eternũ.(ens	hec,nõ cõmouebitur ĩ eternũ.	ταῦτα,οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.
טז מכתם לדוד	Xvi.Mictã.i.musices vas.(	XV.Tituli ĩscriptõ ipsi dauid.	ΙΕ. Στηλογραφία τῷ Δαβίδ.
שמרני אל כי חסיתי	Custodi me Deus) (Dauid.	Conserua me dñe qm̃ speraui	Φύλαξόν με κύριε ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα,
בך אמרת ליהוה	ĩ te.Dixi Deo.A.)qm̃ spaui	in te,dixi domino (meoꝝ	εἶπα τῷ κυρίῳ
אדני אתה טובתי	deus meus es tu,bonũ meũ	deus meus es tu,qm̃ bonorum(	κύριός μου εἶ σύ,ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου
בל עליך לקדושים	non est ad te.Sanctis	non eges.Sanctis	οὐ χρείαν ἔχεις.Τοῖς ἁγίοις
אשר בארץ	qui in terra sunt,	qui sunt in terra eius	τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ
המה ואדירי	& magnificis	mirificauit	ἐθαυμάστωσεν ὁ κύριος,

Digitized by Google

Nunquid sciunt omnes operatores
mendacii. comedētes populum meum
comedunt panem, nomen DEI
non benedixerunt. Ibi timore
timuerunt mendacium quem
non decebat timere, quoniam
verbum DEI in generatione iustorū.
Consilium pauperum quod cogitant
in vos vituperastis, quoniam
posuerunt in DEO spem suam.
Quis iussit moueri a cion redēptionē
israelis. Qñ ĩduxerit Deꝰ captiuitatē
cion exultabit Iaacob, letabit israel.

Nabal ille de quo legit in libris regum multis a Dauide bonis donatus nullam, gratitudinem ostēdit. Vnde merito נבל .i. ingratus dictus est. Libuit ꝑinde authoritatē Auenezra secutus que etiā rōne fulcitur magis interpretari quod hic legit אמר נבל Dixit ingratus, quā dixit stultus. Verbum etiam arabicū huic correspondēs immanem, potius & impium ac immitem quā stultum significat. Verba autē Auenezra studiosis hebree ligue hoc loco subiicimus
וא אמר נבל במעשיו ולא
חכם בלבו ולפי רעתי
העושה טובה אם יקרא
נדיב ומשלם רעת
לפי שהטיב עמו יקרא
נבל והוא שאמר לא יקרא
עוד לנבל נדיב כי הוא
המנו לכך אמר על נבל

forsā habuit eos græcus ꝙ suspicari lꝫ, tū ex utraqꝫ arabica iterp̄tatiōe syra uidelꝫ & egyptia q̄s e græco desumptas nō dubito ĩ qua ēt nūc uisunt, tū ex tertio capite ep̄le Pauli ad romāos ubi græcā lr̄am q̄ ut arbitrāt nōnulli .lxx. duoꝵ fuit īterp̄tū cū his īserit uersibus.

XV. Laudatoria Dauidis.

Deus qs dignꝰ vt hitet ĩ tabnaclo tuo
& qs meretur hospitari ĩ mōte domus
sanctitatis tue. Qui ambulat
in perfectione & operatur iusta,
& loquitur veritatem in corde suo.
Non facile detrahit lingua sua,
nec facit proximo suo malum
& opprobrium non sustinet super
propinquo suo. Despecto coram eo
& contempto, atqui timentes
DEVM glorificat, iurat (cuniā
vt affligat se ipm, & nō peierabit. Pe(
suam non dat ad vsuram, & munus
super innocentē nō accipit. Qui facit
hec non mouebitur in eternum.

XVI. Sculptura recta, Dauidis.

Custodi me DEVS qm̄ confisus sum
in verbo tuo. Locuta es tu anima mea
corā DEO deo meo, nēpe bonū meū ñ
procedit nisi a te. Sanctis
qui sunt ĩ terra, manifestate virtutem
fortitudinis eius de celis, valētibus āt

.A. Dixi Deo Deus meus. Libro midras tehiliꝫ אמר דוד לפני הקבה רבונו של עולם אעפ שהייתי מלך המלך תיך עלי אם לו הבת אני מחוק לך טובה טובתי בל עלוך ולפי אני מחוק טובת לקדושים אשר בארץ המה שאין הבה קורא לצדיקים קדושים עד שינתנו

כָּל־חֶפְצִי	omnis voluntas mea	omnes voluntates meas	πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ
בָם	in eis.	in eis.	ἐν αὐτοῖς.
יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם	Multiplicabũt ãgustie eoꝝ,	Multiplicate sũt ĩfirmitatẽs eoꝝ	Ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν,
אַחֵר מָהָרוּ בַּל־אַסִּיךְ	q post aliẽũ ꝓpãt ñ miscebo	postea accelerauẽt. Nõ ꝯgre(	μετὰ ταῦτα ἐτάχυναν. Οὐ μὴ συναγά(
נִסְכֵּיהֶם מִדָּם	mixtiones eoꝝ de sangnine,	ꝯuẽticula eoꝝ de sãguibꝰ(gabo	τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων, (γω
וּבַל־אֶשָּׂא אֶת	neq̃ assumam	nec memor ero	οὐδ' οὐ μὴ μνησθῶ
שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי׃	nomina eorũ in labiis meis.	nominum eorũ per labia mea.	τῶν ὀνομάτων αὐτῶν διὰ χειλέων μου.
יְהוָה מְנָת־	DEVS sors	Dominus pars	Κύριος μερὶς
חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה	portõis mẽ, & calic[mei, tu	hr̃ditatis mee, & calicis mei: tu	τῆς κληρονομίας μου, καὶ τοῦ ποτηρίου μου, σὺ
תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי׃ חֲבָלִים	sustinẽs sortẽ meam. Linee	es q r̃stitu. hr̃di. meã mihi. Fũes	εἶ ὁ ἀποκαθιστῶν τὴν κληρονομίαν μου ἐμοί. (
נָפְלוּ־לִי בַּנְּעִמִים	cecideñt mihi ĩ pl̃cherrimis	ceciderunt mihi in preclaris,	ἐπέπεσόν μοι ἐν τοῖς κρατίστοις μου, (Σχοινία
אַף־נַחֲלָת שָׁפְרָה עָלָי׃	sed & hr̃ditas mea speciosissi	etẽm hr̃ditas mea ꝑclara ẽ mihi	καὶ γὰρ ἡ κληρονομία μου κρατίστη μοί ἐστιν. (
אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר	Bñdicã Deũ q (ma sup me.	Bñdicã dñm q (vsq̃ ad noctẽ	Εὐλογήσω τὸν κύριον
יְעָצָנִי אַף־לֵילוֹת	dedit mihi ꝯsiliũ isr̃ & nocti	tribuit mihi intellectũ: ĩsup & (	τὸν συνετίσαντά με, ἔτι δὲ καὶ ἕως νυκτὸς
יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי׃	erudieñt me renes mei. (bꝰ	increpuerunt me renes mei.	ἐπαίδευσάν με οἱ νεφροί μου.
שִׁוִּיתִי יְהוָה	Posui DEVM	Prouidebam dominum	Προωρώμην τὸν κύριον
לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי	in cõspectu meo semꝑ, quia	in conspectu meo semꝑ, quoniã	ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι
מִימִינִי בַּל־אֶמּוֹט׃	a d̃xtris meis ẽ ne ꝯmouear.	a dextris est mihi ne cõmouear.	ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.
לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל	Ꝓpea letatũ ẽ cor meũ, & (	Propt̃ hoc letatũ ẽ cor meũ & (	Διὰ τοῦτο ηὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγα(
כְּבוֹדִי אַף־בְּשָׂרִי	gl̃ia mea, & caro mea (exul.	ligua mea, ĩsr̃ & caro mea (exul.	ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου (λλιάσατο
יִשְׁכֹּן לָבֶטַח׃ כִּי לֹא־	habitauit cõfidẽter. Nõ enĩ	requiescet in spe. Quoniã non	κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. Ὅτι οὐκ
תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל	dereliq̃s aĩam meã ĩ iferno,	derelinques aĩam meã ĩ iferno,	ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην,
לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ	nec dabis mi̅sicordẽ tuum	nec dabis sanctum tuum	οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου
לִרְאוֹת שָׁחַת׃	uidere corruptionem.	videre corruptionem.	ἰδεῖν διαφθοράν.
תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח	Ostendis mihi semitam	Notas mihi fecisti vias	Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς
חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת	uite, ꝑlenitudinẽ leticiarũ	vite, adimplebis me letitia	ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης
אֶת־פָּנֶיךָ נְעִמוֹת	ante uultum tuum, decores	cum vultu tuo delectationes	μετὰ τοῦ προσώπου σου, τερπνότης
בִּימִינְךָ נֶצַח׃	in dextera tua eternos.	in dextera tua vsq̃ in finem.	ἐν τῇ δεξιᾷ σου εἰς τέλος.

formatur in homine in mundo isto, & nõ est securus de ipso usq; ad diem mortis sue. Propterea dixit Salemon. Quoniam nõ est homo iustus super terram. Nam & patriarche non sunt uocati sancti donec traditi sunt terre. Sicut dictum est, Ecce in sanctis eius non confidit. Quando igitur confidit in eis. In tali hora qualis fuit illa qua dixit Mosse. Vade & descende ad seniores israel, respondit Mosse & dixit, memento Abraham Isaac & israel seruorum tuorum. Dixit .r. Pinchas. Si quesiuissent patres dari eis habitationem super nam utiq; impetrassent, & nihilominus non sunt uocati sancti usquequo traditi sunt terre & cooperta est uello facies eorum. Dixit .r. Aba

יז תְּפִלָּה לְדָוִד	XVII. Oratio Dauidis.	XVI. Oratio Dauid.	ις Προσευχὴ τῷ Δαβίδ.
שִׁמְעָה יְהוָה צֶדֶק	Audi DEVS iustitiam,	Exaudi domine iustitiã meam,	Εἰσάκουσον κύριε δικαιοσύνης μου,
הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי	intende deprecationẽ meã,	intẽde deprecationem meam.	πρόσχες τῇ δεήσει μου.
הַאֲזִינָה תְפִלָּתִי	auribus ꝑcipe orationẽ meã	Auribus ꝑcipe orationẽ meã,	Ἐνώτισαι τὴν προσευχήν μου
בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה׃	absq; labiis doli.	non in labiis dolosis.	οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις.
מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי	De uultu tuo iudiciũ meum	De vultu tuo iudicium meum	Ἐκ προσώπου σου τὸ κρίμα μου
יֵצֵא עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה	prodeat oculi tui uideant	prodeat, oculi tui videant	ἐξέλθοι, οἱ ὀφθαλμοί μου ἰδέτωσαν
מֵישָׁרִים׃ בָּחַנְתָּ לִבִּי	eq̃tates. Probasti cor meũ,	equitatem. Probasti cor meum	εὐθύτητας. Ἐδοκίμασας τὴν καρδίαν
פָּקַדְתָּ לַּיְלָה	uisitasti nocte,	& visitasti nocte,	ἐπεσκέψω νυκτός, (μου,

Digitized by Google

فيهم جميع	בְּעוֹבָדִין טָבַיָא כָּל־	in operibus bonis, omnis
مسرتي	רְעוּתִי טָבָא בְּהוֹן׃	mea bona voluntas in ipsis.
عند ذلك سريعا كثرت	מַסְגַן צַלְמָנֵיהוֹן וּמִן	Multiplicant idola sua, &
اوجاعهم انا لا اجتمع	בָּתַר כֵּן מוֹחֲן לְקָרְבָא	postmodum festinant vt sacrificent
مع الجموع على الدما	קוּרְבָּנִין לָא אֲקַבֵּל בְּרַעֲוָא	sacrificia, si recipiã spõtaneo(eo℞, & si
ولا اذكر	נִיסוּכֵי וְדַם קוּרְבָּנֵי וְלָא	mixtões eo℞ nec sãguinẽ sacrificio℞(
اسماهم بشفتي	אִידְכַּר שׁוּמְהוֹן עַל סִפְוָתִי׃	memorabunt noĩa eorũ in labiis meis.
الرب نصيب	יְיָ מְהוֹבִית	DEVS preparatio
ميراثي وكاسي انت	בְּלֵידִי וְחוּלָקִי אַנְתְּ	fortis mee, & calix meus tu
الذي ترد الي ميراثي حبال	תְּסַעֵיר עַדְבִי עַדְבִין	conseruabis sortem meam. Sortes
المساحة وقعت على من	נְפַלִין לִי בְּבַסְמוּתָא	contigerunt mihi in dulcedine,
لاغرا ومدراثي دايم	אַחְסַנְתָּא שְׁפִירַת עֲלַי׃	sed & hereditas complacuit super me.
للابد ابارك الرب الذي	אֲבָרֵךְ יַת יְיָ דְּאַמְלְכַנִי	Benedicã DEVM qui consuluit mihi,
افهمني وفي الليالي	אוּף בְּלֵילְיָא רְדוֹן	insuper in nocte castigabo
وعظتني كلياتي	לִי כּוּלְיָתָאִי׃	mihi renes meos.
تذكرت الرب	שַׁוִּיתִי מֵימְרֵיהּ דַּיְיָ לְקוּבְלִי	Posui verbum DEI in conspectu meo
اما مي في كل حين لانه	תְּדִירָא מְטוּל דִּשְׁכִינְתֵּיהּ	semper, quoniam autẽ diuinitas eius
عن يميني لكيلا ازل	שַׁרְיָא מִן יְמִינִי לָא אֶזוּעַ	quiescit in dextera mea nõ mouebor.
لذلك فرح قلبي وتهلل	בְּגִין הָדָא חֲדִי לִבִּי וְדָץ	Propterea letabat cõ meũ & exltabat
لساني وحل جسدي	אִיקָרִי אוּף בִּסְרִי יִשְׁרֵי	gloria mea, quin & caro mea
مطمينا على الرجا لانك	בִּתְכוּל מְטוּל דְּלָא	habitabit quiete. Quoniam non
لم تترك نفسي في الجحيم	תִּשְׁבּוֹק נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל	derelinques animã meam in inferno,
ولم تدع حفيظ	וְלָא תִמְסוֹר חֲסִידָךְ	non permittes iustum
يرى الفساد	לְמִיחְמֵי בֵּית שְׁחוּתָא׃	videre domum fouee.
عرفتني سبل	תְּהוֹדְעִנַנִי אוֹרַח	Doce me viam
الحياة تملاني فرحا	חַיֵּי סוֹבְעָא דְּחֶדְוָתָא	vite, plenitudo letitiarum
يوجهك ومن نعيم	קֳדָם אַפָּךְ בְּסִימְתָא	ante faciem tuam, dulcedo
بيمينك الى الابد	בִּימִינָךְ לְעָלְמִין׃	in dextera tua in eternum.

בארץ עד יום מותם לפי
שיצר הרע מיצר באדם
בעולם הזה ואינו מאמין
בהם עד יום מותם וכן אמ
שלמה כי אדם אין צדיק
בארץ ולפיכך אינו נקרא
קדוש עד שינתן בארץ
ואפילו האבות לא נקראו
קדושים עד שניתנו
בארץ שנא תן בקדושיו
לא יאמין ואימת האמין
בהן בשעה שאמ ומשה
לך אספה את זקני ישראל
מכן משה ואמ זכור לאברהם
לאברהם ליצחק ולישראל
עבדיך אר פינחס אפילו
בקשה האבות שתהא
דירתן למערה יכולין היו
ואעפ״כ לא נקראו קדושי
עד שניתנו שארץ ובכת
הגדול בפניום אר אחא
בר פפא מאי קראה משך
אבירים בכחו זה יצר
הרע שמשך אבירי בכחו
בגת דורו שלאנוש ודור
המבול ודור הפלגה
וסדומי ירבו עצבותם כמו
שכתוב בעצבון תאכלנה
ואומ הרבה ארבה עצבונך
והיה הרבה עצבונות
לאומות העולם ושפא
הפסידו תר בר אכיך
נכביתב מרם .i. Dixit
Dauid corã Deo sacto
& bñdicto. Dñe orbis
q̃uis ego eẽ℥ rex tũ cõ
stitui te regẽ sup me.
Dixit ei Deus scũs &
bñdictus, nequaq̃ ego
ↄfirmo tibi bonũ. seq̃t
bõitas mea ñ ẽ sr̃ te. i.
đ bõitate m̃a nihil ad
te. i. ñ curas de ipsa, &
cui nã ego cõfirmo bo
nũ, scis q̃ i tra st̃ Deus
siq̃dẽ scũs & bñdictus
nõ uocat iustos sãctos
donec tradantur terre
usq₃ nimirũ ad diem
mortis eorũ. Quare?
Quia fomes prauus
bar papa, quid sibi uult quod sceiptum est, traxit robustos in fortitudine sua, hic est fomes prauus. robustos in fortitudine sua, hoc est generationem Enos, generationem diluui, generationem diuisionis. i. turris babilonie, & generationem sodomorũ multiplicabuntur labores eorũ sicut scriptũ est & dixit multiplicans multiplicabo labores tuos. אר אבהו שמר רבי ברבנו תורתיגר בבודי נמרך המשיח .B. Libro midras tehilim. Dixit rabbi Abahu. Letatũ est cor meũ. s. in uerbis legis. & exultauit gloria שעתיד לעאת ממנו כי על כבוד חופה mea i rege. s. MESSIA. Qui erat egressurus de ipso. Quoniã de ipso dictũ est, Isaie. iiii. Quia super omnem gloriam cooperimentum.

المزمور السادس عشر	צְלוֹתָא לְדָוִד	XVII. Oratio, Dauidis.
استمع يا الله بري	קַבֵּיל יְיָ צְלוֹתִי בְּצִדְקָא	Suscipe DEVS orõnẽ meã in iustitia,
وانظر الى تضرعي	אֲצִית שְׁבוּחִי	intende laudationi mee,
وانصت الى صلاتي	תַּצְלֵי אוּדְנָךְ לִצְלוֹתִי	inclina aurem tuam ad orationẽ meã
بشفتين غير غاشتين	בְּדְלָא בְּסִפְוָתֵי נִכְלָא׃	absq; labiis doli.
من قدامك فليخرج	מִן קֳדָמָךְ דִּינִי	A conspectu tuo iudicium meum
قضاي عيناك ينظران	יִפּוֹק עֵינָךְ תֶּחֱזֶן תְּקָנִין	prodibit, oculi tui videbunt
الاستقامة بلوت قلبي	תְּרִיצוּתָא בְּחַנְתְּ לִבִּי	equitates. Probasti cor meum,
وتعهدتني ليلا	אַסְעַרְתָּא בְּלֵילְיָא	visitasti in nocte,

Digitized by Google

צרפתני בל תמצא
זמותי בל יעבר פי
לפעלות אדם
בדבר שפתיך אני
שמרתי ארחות פריץ
תמך אשורי
במעגלותיך בל נמוטו
פעמי אני קראתיך
כי תענני אל
הט אזנך לי שמע
אמרתי: הפלה
חסדיך מושיע
חוסים ממתקוממים
בימינך:
שמרני כאישון
בת עין בצל
כנפיך תסתירני
מפני רשעים
זו שדוני איבי
בנפש יקיפו עלי:
חלבמו
סגרו פימו
דברו בגאות:
אשורנו עתה סבבונו
עיניהם ישיתו
לנטות בארץ:
דמינו כאריה
יכסף לטרוף וככפיר
ישב במסתרים:
קומה יהוה קדמה
פניו הכריעהו פלטה
נפשי מרשע חרבך
ממתים ידך יהוה
ממתים מחלד חלקם
בחיים וצפינך
תמלא בטנם ישבעו
בנים והניחו
יתרם לעולליהם:
אני בצדק אחזה
פניך אשבעה
בהקיץ תמונתך:

repurgasti me ñ iuenisti . A
cogitatões meas trãsire os(
In opibus hominis ʼ(meũ.
in uerbo labiorũ tuorũ ego
obseruaui uias dirutas.
Sustenta gressus meos
in callibus tuis nõ moueanť
vestigia mã. Ego iuocaui te
qa respõdebis mihi DEVS
iclina aurẽ tuam mihi, audi
eloquium meum. Segrega
misericordias tuas saluator
sperantium a resistentibus
dextere tue.
Custodi me vt pupillam
filiam oculi in vmbra
alarum tuaꝝ abscondes me.
A facie impiorum horum
predantiũ me, inimici mei
ĩ aĩa mea circũdederũt me.
Adipe suo
clauserunt, ore suo
locuti sunt in superbia.
Incedẽtes adũsũ me, nẽ cir(
oclos suos cõ)(cũdedeꝛt me
declinare ĩ terrã.)stitueꝛt
Similitudo eoꝝ, quasi leonis
desiderãtis pdã, & qsi catu(
sedẽtis ĩ abscõditis. (li leõis
Surge DEVS preueni
faciẽ eius incurua eum erue
aĩã meã ab ĩpio q ẽ gladius(
A uiris mãus tue deo(tu ɔ.b
a viris de seculo. Pars quorũ
ĩ vita eoꝝ, & de abscõdi. tuis
ĩplebis vẽtrẽ eoꝝ, q satura(
filiis & dimittent (bũtur
reliquias suas paruulis suis.
Ego autẽ in iustitia videbo
faciem tuam, satiabor (tua.
C. cũ euigilauero silitudiẽ(

igne me examinasti, & non
est inuẽta in me iniqtas. Vt nõ
loquať os meũ opera hominũ,
ꝓpter verba labiorũ tuorũ ego
custodiui vias duras.
Perfice gressus meos
in semitis tuis: vt nõ moueanť
vestigia mea. Ego clamaui
quoniam exaudisti me deus,
inclina aurẽ tuã mihi & exaudi
verba mea. Mirifica
misericordias tuas, qui saluos
facis sperãtes ĩ te. A resistẽtibꝰ
dextere tue, custodi me vt pu(
oculi. Sub vmbra (pillam
alarum tuarum protege me,
a facie impiorum
qui me affixerunt. Inimici mei
animam meã circundederunt,
adipem suum
concluserunt, os eorum
locutum est superbiam.
Proiicientes
me nunc circundederunt me,
oculos suos statuerunt
declinare in terram.
Susceperunt me sicut leo
patus ad pdã, & sic catulꝰ leõis
habitans in abditis.
Exurge domine preueni
eum & supplanta eum, eripe
aĩam meã ab impio frameã tuã
ab inimicis manus tue. Domie
a paucis de terra diuide eos
ĩ vita eorũ, & de abscõditis tuis
adipletꝰ ẽ vẽter eoꝝ. Saturati
sunt filiis, & dimiserunt
reliquias suas paruulis suis.
Ego autem in iustitia apparebo
conspectui tuo, satiabor
cum apparuerit gloria tua.

ἐπύρωσάς με, καὶ οὐχ εὑρέθη
ἐν ἐμοὶ ἀδικία. Ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ
τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων,
διὰ τοὺς λόγους τῶν χειλέων σου ἐγὼ
ἐφύλαξα ὁδοὺς σκληράς.
Κατάρτισαι τὰ διαβήματά μου
ἐν ταῖς τρίβοις σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι
τὰ διαβήματά μου. Ἐγὼ ἐκέκραξα,
ὅτι ἐπήκουσάς μου ὁ θεός.
κλῖνον τὸ οὖς σου μοι, καὶ εἰσάκουσον
τῶν ῥημάτων μου. Θαυμάστωσον
τὰ ἐλέη σου ὁ σώζων (στηκότων
τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ. Ἐκ τῶν ἀνθε(
τῇ δεξιᾷ σου.
φύλαξόν με κύριε ὡς κόρην
ὀφθαλμοῦ. Ἐν σκέπῃ
τῶν πτερύγων σου σκεπάσεις με.
ἀπὸ προσώπου ἀσεβῶν.
τῶν ταλαιπωρησάντων με.
Οἱ ἐχθροί μου
τὴν ψυχήν μου περιέσχον.
τὸ στέαρ αὐτῶν
συνέκλεισαν. τὸ στόμα αὐτῶν
ἐλάλησεν ὑπερηφανίαν.
Ἐκβαλόντες με νυνὶ περιεκύκλωσάν με.
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο (λέων
ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ. Ὑπέλαβόν με ὡσεὶ(
ἕτοιμος εἰς θήραν, καὶ ὡσεὶ σκύμνος
οἰκῶν ἐν ἀποκρύφοις.
Ἀνάστηθι κύριε πρόφθασον
αὐτούς, καὶ ὑποσκέλισον αὐτούς ῥῦσαι
τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀσεβοῦς. ῥομφαίαν σου
ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρός σου. Κύριε.
ἀπὸ ὀλίγων ἀπὸ γῆς διαμέρισον αὐτοὺς
ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, καὶ τῶν κεκρυμμένων σου
ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν. Ἐχορτάσθησαν
υἱῶν, καὶ ἀφῆκαν
τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν.
Ἐγὼ δὲ ἐν δικαιοσύνῃ ὀφθήσομαι
τῷ προσώπῳ σου. χορτασθήσομαι
ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου.

Digitized by Google

جربتني فلم تجد	בְּחַנְתַּנִי דְּלָא	probasti me non
في ظلم ولم يتكلم فمي	אַשְׁכַּחְתָּ שְׁחִיתָא חֲשִׁיבַת	inuenisti peccatum, cogitatio
بأعمال البشر	בִּישׁ וְלָא עֲבַרַת פּוּמִי	mala non transiuit os meum.
من اجل كلام شفتيك	בְּרַם אִסְתַּכָּלִית עוֹבָדֵיהוֹן	Vere speculatus sum opera
حفظت طرقا صعبة	לִבְנֵי נָשָׁא בְּמֵימַר סִפְוָתָךְ	filioꝝ hominū, in verbo labiorū tuorū
لكيما يشدد	אֲנָא נְטָרִית אָרְחַת חֲצִיפָא	ego obseruaui viam audacis.
في سبلك خطواتي ولا تزل	סְעִיד אִסְתַּוָרַי	Sustenta gressus meos
خطاي وانا دعوتك	בְּהִלְכָתָךְ דְּלָא יְזוּעוּן	in semitis tuis, vt non moueantur
استجب لي	רִגְלָי: אֲנָא קְרֵיתָךְ	pedes mei. Ego inuocaui te,
اللهم انصت الي واسمع	מְטוּל דִּתְקַבֵּל צְלוֹתִי אֱלָהָא	qm̄ accipies orōnē meam, DEVS iube
وتقبل دعائي وليتعجب	צְלֵי אוּדְנָךְ לִי שְׁמַע	inclinari aurem tuam mihi & audi
من رحمتك يامخلص	מִלּוּלִי: פְּרִישׁ	eloquium meum. Separa
المتوكلين عليك خلصني	זָכְוָתָךְ פָּרִיקְהוֹן דִּסְבָרִין	merita tua, redemptor confidentium,
بيمينك	פְּרַע לְהוֹן מִן דְּקָיְמִין	vlciscere illos qui insurgunt
من المضاددين لي	עֲלֵיהוֹן בְּאֵידָא דִּימִינָךְ	in eos, manu dextera tua.
احفظني يارب مثل حدقة	נְטַר יָתִי הֵיךְ בְּבָבַת גִּלְגְּלָא	Custodi me sicut pupillam orbiculatā
العين وبظلال جناحك	דִּבְמְצִיעוּת עֵינָא בְּטוּל	que est in medio oculi, in vmbra
ظللني من وجه المنافقين	שְׁכִינְתָךְ תַּטְמַר יָתִי:	diuinitatis tue absconde me.
الذين اجهدوني اعدائي	מִן קֳדָם רַשִׁיעַיָּא אִלֵּין	A presentia impiorum horum,
الذين اكتنفوا نفسي	דְּחַבְּלִין יָתִי בַּעֲלֵי דְבָבִי	vastantiū me, patroni inimicitie mee,
تعقدت	בִּרְעוּת נַפְשְׁהוֹן מְחַזְרִין	ĩ volūtate aīaꝝ suaꝝ circūdederūt me
شحومهم وتكلمت	עֲלָי: עוּתְרֵיהוֹן סַגִּיא	Diuitie eorum multe,
افواههم بالكبريا	שׁוּמְנֵיהוֹן כַּסִּיַן פּוּמְהוֹן	adeps eorum operit os eorum,
عند ما اخرجوني احاطوا بي	מַלִּילוּ בְּרַבְרְבָנוּתָא:	loquuntur arroganter.
ونصبوا اعينهم	אִסְתַּוָרָנָא הַשְׁתָּא חַזְרוּ	Gressus nostros, nosq; ipsos nunc
ليضربوا بي الارض	לָנָא עֵינֵיהוֹן מְשַׁוִּין	circundant oculos suos firmant,
استقبلوني مثل الاسد	לְמִפְשַׁט בְּאַרְעָא: דְּמוּתֵיהּ	vt extendant eos in terra. Similitudo
المستعد للفريسة ومثل	הֵיךְ אַרְיָא דְּמִרְגַּג לְמִתְבַּר	eorum sicut leonis desiderantis pdā,
الشبل الذي ياوي في خفية	וּכְשַׁלְיָא דְּאַרְיָא דְּיָתִיב בְּטוּמְרָא	& sicut catuli leonis degētis ĩ occulto
قم يارب ادركهم	קוּם יְיָ אַקְדֵּים אַפּוֹי תַמְטֵיהּ	Surge DEVS pueni facies eoꝝ, ĩ cur(ua eū,
وعرقلهم ونج	פְּצִי נַפְשִׁי מִדְּרַשִׁיעָא	erue animā meā ab impio,
نفسي من المنافقين ومن	דְּאִתְחַיַּב לְמִקְטַל בְּסַיְפָךְ:	qui meretur interfici gladio tuo.
سيف اعدائك اللهم	וְצַדִּיקַיָּא דִּמְסָרִין נַפְשְׁהוֹן	Et iustorum qui deuouerunt aīas suas
عن قريب شتتهم في الارض	מְטוּלָךְ לְמוֹתָא מֵאַרְעָא	propter te in mortem de terra,
قسمهم في حياتهم من	חוּלָקְהוֹן בְּחַיֵּי עָלְמָא	pars in vita eterna,
ذخايرك امتلت بطونهم	וְטַשִׁיוּתָךְ טָבָא תַּמְלֵי	Thesaurus tuus bonus implebit
ومن لحم الخنازير	כַּרְסֵיהוֹן יִתְשַׂבְּעוּן בְּנִין	thecas eorum, saturabuntur filiis
شبع بنوهم	וְיִשְׁבְּקוּן שְׁאָרֵית לְטַלְיֵיהוֹן	& relinquēt reliqas suas paruulis suis.
وانا بالبر اترايا	אֲנָא בְּקוּשְׁטָא אֶחְמֵי	Ego autem in veritate videbo
لوجهك واشبع	סְבַר אַפָּךְ אֶשְׂבַּע בְּעִידָן	iocunditatē faciei tue, satiabor in tpe
حين ظهور مجدك	דְּאִתְּעַר מִן זִיו פַּרְצוּפָךְ	quo euigilauero, a glīa silitudinis tue.

A Non inuenisti i. cogitationes meas transire os meū. Due negationes apud grecos nequaquam affirmatiuā efficiunt orationē: quēadmodū apud latinos: sed quod una negatione negatiuum reddit: altera nihilominus superueniente etiam negatū permanet quod grece scientibus notissimū est. Ita est etiam per oia apud hebreos uti maxime liquet hoc quarto uersiculo i quo due habentur negatiue negationes בל תמצא זמתי בל יעבר פי .i. non inuenisti cogitationes meas: nō trāsire os meum.

b A uiris manus tue &c. מתים notatum: sceua significat uiros notatum uero zere significat mortuos. uti liquet ex ordinaria hebreoꝝ glossa.
C. Non in hoc seculo sicut impii quorum pars est i hac uita sed in seculo futuro in quo eterna uita ubi euigilauero a somno mortis: uidebo similitudinem tuā imo gloriam tuā: imo te ipm: qui es tota gloria mea.

Digitized by Google

יח למנצח	XVIII. Ad victoriá.	XVII. In finem	ιζ'. Εἰς τὸ τέλος
לעבד	Serui. A.	puero	τῷ παιδὶ
יהוה לדוד אשר	DEI Dauidis, qui	domini Dauid qui	κυρίου τῷ Δαβὶδ, ὃς
דבר ליהוה את	locutus est DEO	locutus est domino	ἐλάλησε τῷ κυρίῳ
דברי השירה הזאת	verba cantici huius,	verba cantici huius	τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης.
ביום הציל יהוה	in die qua liberauit DEVS	in die qua eripuit eũ dominus	ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐρρύσατο αὐτὸν ὁ κύριος
אתו מכף כל איביו	illũ, de mãu oĩum inimico(	de manu oĩum inimicorũ eius,	ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ
ומיד שאול:	& de manu Saulis (rũ eius,	& de manu Saul,	καὶ ἐκ χειρὸς σαούλ
ויאמר ארחמך	& dixit. Diligam te	& dixit. Diligam te,	καὶ εἶπεν. Ἀγαπήσω σε
יהוה חזקי: יהוה	DEus fortitudo mea. DEus	domine fortitudo mea, dñs	κύριε ἡ ἰσχύς μου. κύριος
סלעי ומצודתי	arx mea & robur meum,	firmamẽtũ meũ & refugiũ meũ	στερέωμά μου, καὶ καταφυγή μου
ומפלטי אלי	& libator meus. Deus meus	& liberator meus. Dñs meus	καὶ ῥύστης μου. Ὁ θεός μου
צורי אחסה בו	fortis meus, sperabo in eo,	adiutor meus, & sperabo in eũ.	βοηθός μου καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν.
מגני	scutum meum	Protector meus	Ὑπερασπιστής μου
וקרן	& cornu	& cornu	καὶ κέρας
ישעי	salutis mee,	salutis mee,	σωτηρίας μου
משגבי:	susceptor meus.	& susceptor meus,	καὶ ἀντιλήπτωρ μου.
מהלל אקרא	Laudatum inuocabo	Laudans inuocabo	Αἰνῶν ἐπικαλέσομαι
יהוה	DEVM (ero.	dominum,	τὸν κύριον,
ומן איבי אושע:	& ab inimicis meis saluus(	& ab inimicis meis saluus ero.	καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι.
אפפוני חבלי	Circũdederunt. n. me funes	Circundederunt me dolores	Περιέσχον με ὠδῖνες
מות	mortis,	mortis,	θανάτου
ונחלי	& torrentes	& torrentes	καὶ χείμαρροι
בליעל	Belial	iniquitatis	ἀνομίας·
יבעתוני:	terruerunt me.	conturbauerunt me.	ἐξετάραξάν με.
חבלי שאול	Funes inferni (runt me	Dolores inferni (runt me	Ὠδῖνες ᾅδου
סבבוני קדמוני	circũdederũt me, preuene(	circũdederũt me, pccupaue(	περιεκύκλωσάν με. Προέφθασάν με
מוקשי מות: בצר לי	laqĩ mõtis. In adũsitate mea	laquei mortis. In tribulatõe mea	παγίδες θανάτου. Καὶ ἐν τῷ θλίβεσθαί με
אקרא יהוה ואל	inuocabo DEVM & ad	inuocaui dominum, & ad	ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον. καὶ πρὸς
אלהי אשוע ישמע	deũ meũ clamabo, exaudiet	deũ meũ clamaui. Et exaudiuit	τὸν θεόν μου ἐκέκραξα. Ἤκουσεν
מהיכלו קולי	de regia sua vocem meam,	de tẽplo sancto suo vocẽ meã,	ἐκ ναοῦ ἁγίου αὐτοῦ φωνῆς μου.
ושועתי לפניו	& clamor meo añ facie eius,	& clamor meus ĩ cõspectu eius	καὶ ἡ κραυγή μου ἐνώπιον αὐτοῦ
תבוא באזניו:	veniet in aures eius.	introiuit in aures eius.	εἰσελεύσεται εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ.
ותגעש ותרעש	Et cõmota est & cõtremuit	Cõmota est & contremuit	Καὶ ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγενήθη
הארץ ומוסדי הרים	terra, & fundamẽta montiũ	terra, fundamenta montium	ἡ γῆ. καὶ τὰ θεμέλια τῶν ὀρέων
ירגזו ויתגעשו	cõcussa sũt & cõquassata sũt	cõturbata sunt & cõmota sũt,	ἐταράχθησαν. καὶ ἐσαλεύθησαν
כי חרה לו: עלה	qm irascebatur ei. Ascendit	quoniã iratus est eis. Ascendit	ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς ὁ θεός. Ἀνέβη
עשן	fumus	fumus	καπνὸς
באפו ואש	in furore eius, & ignis	in ira eius, & ignis	ἐν ὀργῇ αὐτοῦ. καὶ πῦρ
מפיו תאכל	ex ore eius deuorans,	a facie eius exarsit,	ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατεφλόγισεν.
גחלים	carbones	carbones	ἄνθρακες

Digitized by Google

المزمور السابع عشر		In laudem,
	לשבחא	
	על ניסיא	pro mirabilibus
	דאיתרחישו	que facta sunt
	לעבדא דיי לדוד דשבח	seruo DEI Dauidi, qui inter laudandũ
	בנבואה קדם יי ית פתגמי	cecinit ꝓphetauitq; corã DEO verba
	שירתא הדא על כל יומיא	cãtici huius, ꝓ oibus diebus, (pronoꝝ
	ושיזביה יי מן ידא דבעלי	qbus liberauit eum DEVS, de manu(
	דבבוי ומחרבא דשאול:	inimicitie eius. & de gladio Saulis,
احبك	ואמר אחבבינך	& dixit. Diligam te
يارب قوتي الرب	יי תוקפי יי	Deum fortitudinis mee. Deus
رجاي وملجاي	תוקפי ורוחצני	fortitudo mea, & fiducia mea,
ومخلصي الهي	ומשיזב יתי אלהא	& liberabit me Deus,
عوني وعليه توكلي	דאיתרעי בי קרבני	qm̃ cõplacuit sibi i me, & applicuit me
ساتري	לדחלתיה תריסי ומן	timori suo, scutum meum quoniam a
وقرن	קדמוי מתיהב לי	presentia eius data est mihi
خلاصي	תקוף ופורקן	fortitudo & salus, (mea.
وناصري	על בעלי דבבי רוחצני:	sup patronos inimicitie mee, fiducia(
اسبح الرب	אמר דוד בתושבחתיה	Dixit Dauid inter laudandum,
وادعوه	אנא מצלי קדם יי	ego orabo coram DEO,
فانجوا من اعداي	ומן בעלי דבבי פריקנתי	& a pronis inimicitie mee redemit me.
لان غمرات الموت	אקפתני עקא כאיתתא	Circũdedit me angustia sicut mulieris
اكتنفتني	דיתבא על מתברא וחיל	que sedet in partu, nec vis est
واودية	לית לה למילד והיא	ei pariendi, ipsaq;
الاثمة	מסתכנא לממת סיעת	periclitatur ad mortem, adiutorium
فزعتني	טלומיא בעיתת יתי:	peritotum quesiui mihi.
احاطت بي هوال الجحيم	משריית חייבין אקפוני	Cohors iniquorum circundedit me,
اشباط الموت	אקדימו יתי דמזיינן	preuenerunt me armati
ادركتني وعند شدتي	במאני קטול כד עקא לי	armis interitus. Quãdo molestant me
دعوت الرب ولي	אנא מצלי קדם יי וקדם אלהי	ego oro apud DEum. & corã Deo meo
الهي صرخت سمع	אנא מתחנן ומקביל צלותי	cõmitto me. & accipit oratioẽ meã,
من هيكل قدسه صوتي	מן היכליה ובעותי	de templo suo, & petitio mea
ودعاي امامه	קדמוהי מתקבל	coram ipso, recipitur
يدخل الى مسامعه	באודנוי ומתעבדא:	in auribus eius, & fiet.
تزلزلت الارض	ואתרגישת ואתרעשת	Et contremuit & cõmota est
ارتعدت تحركت	ארעא אשית טוריא	terra, fundamenta montium
اساسات الجبال وتزعزعت	זעו ואתרטישו	cõmota sunt & concussa sunt,
من اجل ان الرب غضب	מטול דתקיף ליה סליק	quoniam irascebatur ei. Ascendit
عليها صعد الدخان	זדוניה דפרעה היך	iniquitas Pharaonis sicut
من غضبه اللهيب	קוטר תננין שדר רתחיה	fumus, ꝓpterea immisit furorẽ suum,
النار امامه	כאישתא בערא ומן קדמוי	sicut ignem ardẽtẽ, de cõspectu eius,
اشتعل	משלהבן מזופיתיה	seruida increpatio eius,

A. Serui Dei. Libro midras tehilim כך ישראל כשיבא מלך המשיח במהרה בימינו אין אומ' שירא עד שיתחרף מלך המשיח שנ' אשר חרפו אויביך יי וגו' ועד שיפלו לפניו ארבעה מלכיות שנא' ואספתי את כל הגוים אל ירושלם ויצא יי ונלחם בגוים ההם אותה שעה אומ' שירה מזמור שירו ליי שיר חדש כי נפלאות עשה i. Sic israel cũ uenerit rex MESSIAS in festinatiõe, i diebus eius nequaq̃ dicẽt canticũ. donec exprobratũ fuerit regi MESSIE sicut dictũ est. ps. lxxxviii. Quod exprobrauerũt inimici tui Deus. &c. Et donec corruãt corã eo quatuor regna sicut dictũ est. Zach. xiiii. Et cõgregabo oẽs gẽtes cõtra Ierusalẽ &c. & egredieẽ Deus & pliabiẽ cõtra gẽtes illas &c. Tũc aũt dicẽt canticũ sicut dictũ est. ps. xcix. Cãtate Deo canticũ nouũ qm̃ mirabilia fecit.

Superstitiosi hebreoꝝ icessanter carpũt inuehũturq; i authores noui testamẽti, qđ nõ allegẽt testimonia ueteris sacre scripturẽ ea uerboꝝ serie eoq; ordine. quo legunẽ in libris ꝓphetaꝝ, insimulãtq; eos corruptionis scripturaꝝ, & cũ dicitur ad excusandos authores nr̃os, satis fuisse qđ uiri Dei spiritu acti iseruierit suis scriptis, sensa legis & prophetaꝝ, nõ ẽt uerba, ñ admittunt hoc puicaces & dure ceruicis hebrei, minime aiaduertẽtes idẽ fecisse authores ueteris istri, qđ tñ male a nr̃is factũ ꝓdicãt. Que res maxĩe ex hoc. ps. xviii. patet. Si. n. diligenter legatẽ hic psalmus apud Samuelẽ ꝓphetã. ii. regũ. xxii. capite dephẽdeẽ hebreã Samuelis lr̃am i locis nouẽ & ꝗdraginta a lr̃a Dauidis differre. Possumus ita q; hebreis rñdere ubi in nr̃os isurgũt, ea q a

Digitized by Google

בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃	incensi sunt ab eo.	succensi sunt ab eo.	ἀνήφθησαν ἀπ' αὐτοῦ.
וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד	Inclinauit celos & descēdit	Inclinauit celos & descendit,	Καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη.
וַעֲרָפֶל תַּחַת	& caligo sub	& caligo sub	καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς πόδας
רַגְלָיו׃ וַיִּרְכַּב	pedibus eius. Et ascendit	pedibus eius. Et ascendit	αὐτοῦ. Καὶ ἐπέβη
עַל כְּרוּב	super cherubim,	super cherubin	ἐπὶ χερουβὶμ
וַיָּעֹף וַיֵּדֶא עַל	& volauit, volauit super	& volauit, volauit super	καὶ ἐπετάσθη ἐπὶ
כַּנְפֵי רוּחַ׃ יָשֶׁת	pennas venti. Posuit	pennas ventorum. Et posuit	πτερύγων ἀνέμων, Καὶ ἔθετο
חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ	tenebras latibulum suum,	tenebras latibulum suum,	σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ
סְבִיבוֹתָיו	in circuitu eius,	in circuitu eius	κύκλῳ αὐτοῦ
סֻכָּתוֹ	tabernaculum eius,	tabernaculum eius,	ἡ σκηνὴ αὐτοῦ.
חֶשְׁכַת	tenebrosas	tenebrosa	σκοτεινὸν
מַיִם	aquas	aqua	ὕδωρ
עָבֵי	nubes	in nubibus	ἐν νεφέλαις
שְׁחָקִים׃	celorum.	aeris.	ἀέρων.
מִנֹּגַהּ	Pre fulgore	Pre fulgore	Ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως
נֶגְדּוֹ עָבָיו	in conspectu eius nubes	in conspectu eius nubes	ἐνώπιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι
עָבְרוּ בָּרָד	transierunt, grando	transierunt grando.	διῆλθον. χάλαζα
וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃ וַיַּרְעֵם	& carbones ignis. Et ītonuit	& carbones ignis. Et intonuit	καὶ ἄνθρακες πυρός. Καὶ ἐβρόντησεν
בַּשָּׁמַיִם יְהוָה	in celis DEVS	de celo dominus,	ἐξ οὐρανοῦ ὁ κύριος.
וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ	& altissimus dedit vocē suā,	& altissimus dedit vocem suā,	καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκε φωνὴν
בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃	grando & carbones ignis.	grando & carbones ignis.	αὐτοῦ.
וַיִּשְׁלַח חִצָּיו	Et misit sagittas suas	Et misit sagittas suas	Ἐξαπέστειλε βέλη, (σαυ
וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים	& dissipauit eos. Et fulgura	& dissipauit eos, fulgura	καὶ ἐσκόρπισεν αὐτούς. Καὶ ἀστραπὰς (θυ
רָב וַיְהֻמֵּם׃ וַיֵּרָאוּ	mltiplicauit & ꝑcussit illos.	multiplicauit & cōturbauit eos.	ἐπλήθυνε καὶ συνετάραξεν αὐτούς. Καὶ ὤφ(
אֲפִיקֵי מַיִם וַיִּגָּלוּ	Et appuerūt effusiōes aqrū,	Et apparuerūt fontes aquarū	αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων. καὶ ἀνεκαλύφθη
מוֹסְדוֹת תֵּבֵל	& reuelata sūt fūdamēta orbis	& reuelata sūt fūdamēta orbis terrarum	τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμένης.
מִגַּעֲרָתְךָ יְהוָה	ab increpatione tua DEVS	Ab increpatione tua domine	Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου κύριε.
מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּךָ	a suflatiōe spūs furoris tui.	ab inspiratione spiritus ire tue.	ἀπὸ ἐμπνεύσεως πνεύματος ὀργῆς σου.
יִשְׁלַח מִמָּרוֹם	Misit de alto,	Misit de summo	Ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους
יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי	accepit me, extrhaxit me	& accepit me, & assumpsit me	καὶ ἔλαβέ με. προσελάβετό με
מִמַּיִם רַבִּים׃	de aqs multis. (potētissimo,	de aquis multis. (fortissimis	ἐξ ὑδάτων πολλῶν.
יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז	Liberauit me de inimico meo(	Eripuit me de inimicis meis (	Ῥύσεταί με ἐξ ἐχθρῶν μου δυνατῶν,
וּמִשֹּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ	& de his q oderūt me, qm ro(	& ab his q oderūt me, qm cōfortati	καὶ ἐκ τῶν μισούντων με ὅτι ἐκραταιώθησαν
מִמֶּנִּי׃	me erant. (bustiores	sunt super me. (mee	ὑπὲρ ἐμέ.
יְקַדְּמוּנִי בְיוֹם אֵידִי	Preuenerūt me ī die afflictōis	Preuenerūt me ī die afflictiōis(	Προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς μου.
וַיְהִי יְהוָה לְמִשְׁעָן לִי	me, & factꝰ ē Deꝰ firmamētū	& factus est dñs protector meus.	καὶ ἐγένετο κύριος ἀντιστήριγμά μου.
וַיּוֹצִיאֵנִי לַמֶּרְחָב	meū. Et eduxit me ī latitudi	Et eduxit me in latitudinem,	Καὶ ἐξήγαγέ με εἰς πλατυσμόν.
יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי	nē, liberauit me qa cōplacuit	saluum me fecit qm voluit me.	ῥύσεταί με, ὅτι ἠθέλησέ με. Καὶ ἀνταπο
יִגְמְלֵנִי יְהוָה	ei ī me. Retribuit mihi Deꝰ	Et retribuet mihi dñs (ma. manꝫ	δώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου.
כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי	sēm iusti. meā, sēm mūdi. ma.	sēm iustitiā meā, & sēm puritatē(	καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου
יָשִׁיב לִי כִּי שָׁמַרְתִּי	manꝫ red. mihi. Quia custo.	retribuet mihi. Quia custodiui	ἀνταποδώσει μοι. Ὅτι ἐφύλαξα

Digitized by Google

مثل جمر نار	כְּגוּמְרִין דִּנוּר דָּלְקִין מִמֵּימְ׳	vt carbones ignis ardētis verbū eius,
كذا السما ونزل	וְארכין שְׁמַיָּא וְאִתְגְּלִי	Declinauit celos & apparuit
والضباب تحت	אִיקָרֵיהּ וַעֲנַן אֲמִיטְתָא	gloria eius, & nubes tenebricoſas
رجليه ركب	כְּבַשׁ קָדָמוֹהִי : וְאִתְגְּלִי	ſuppoſuit coram ſe. Et viſus eſt
على الكاروبيم	בִּגְבוּרְתֵיהּ עַל־כְּרוּבִין	in robore ſuo ſuper cherubim
ودار كار على	קַלִּילִין וּדְבַר בִּתְקוֹף	leuiſſimos, & ambulauit in fortitudine
اجنحة الرياح جعل	עַל־גַּדְפֵי עַלְעוֹלָא : וְאַשְׁרֵי	ſuper alas ventorum. Et poſuit
الظلمة له	שְׁכִינְתֵיהּ בַּעֲרָפִלָּא	diuinitatem ſuam in tenebris,
حجابا	וְאַחְזוֹר בַּעֲנָנַיָּא יְקָרֵיהּ	& circundedit nubibus gloriam ſuam
يحوطه بها	הֵיךְ מַטַּלְּתָא וְאַחִית	ſicut tabernaculum, & deſcēdere fecit
مظلته مياه	מִיטְרִין דְּרַעֲוָא עַל עַמֵּיהּ	pluuias beneplaciti ſuper populū ſuū
مظلمة في	וּמַיִין תַּקִּיפִין מִרְקָפַת	& aquas validas a conſtrictione
سحب الهوا	עֲנָנִין קְבִילָא עַל־רַשִׁיעַיָּא	nubium tenebroſarum ſuper impios,
من الزمهرير	מִן רוּמֵיהּ דְּעָלְמָא :	ab altitudine mundi.
كلاله	מִזִּיו יְקָרֵיהּ עֲנָנֵי	A ſplendore glorie eius nubes
ومن بريقه	שְׁמַיָּא עֲבָרוּ בִּמְזוֹפִיתֵיהּ	celi tranſierunt in increpatione ſua,
ودر	כְּגוּמְרִין דִּנוּר וּבַרְדָא	ſicut carbones ignis, & grando
وجمر	דָּלְקָא מִן מֵימְרֵיהּ : וְאַכְלִי	ardens, a verbo eius. Et intonuit
جعل الغمام	מִן שְׁמַיָּא יְיָ	de celis DEVS
يجري بين يديه	וְעִילָּאָה מֵימְרֵיהּ רָמָא	& altiſſimus verbum ſuum exaltauit,
ارسل سهاما	בַּרְדָא וְגוּמְרִין דִּנוּר :	proiecit grandinem & carbones ignis.
وفرقهم اكثر	וְאַשְׁדַּר מֵימְרֵיהּ הֵיךְ גִּירִין	Et miſit verbum ſuum tanq̄ carbones,
البرق واقلقهم كثرة	וּבַרְדִין וּבַרְקִין סַגִּיעִין	& grandinem & fulgura plurima
عيون المياه وانكشفت	וְשַׁגְשֵׁינוּן : וְאִתַּחְמִיאוּ	& interturbauit eos. Et apparuerunt
اساسات المسكونة	עֻמְקֵי מַיָּא וְאִתְגְּלִיאוּ	pfūditates aquarū & diſcoopta ſunt
من انتهارك يارب	שִׁתְאֲסֵי תֵּבֵל	fundamenta orbis,
ومن هبوب روح سخطك	מִמְּזוֹפִיתָא מִן קֳדָם יְיָ	ab increpatione, a preſentia DEI,
ارسل من العلو	מִן מֵימַר תְּקוֹף רוּגְזֵיהּ :	a verbo valido ire eius.
واخذني وشلني	שְׁלַח נְבִיּוֹהִי מֶלֶךְ תַּקִּיף	Miſit prophetas ſuos rex fortis, (me
من المياه الغزيرة	דְּיָתִיב בִּתְקוֹף רוּמָא דַּבְּרַנִי	q̄ habitat ī fortitudie excelſa, direxit(
وخلصني من اعدائي الاشداء	שֵׁיזְבַנִי מֵעַמְמִין סַגִּיעִין :	& eripuit me de populis plurimis.
ومن المبغضين	שֵׁיזְבַנִי מִשָּׂנְאַי אֲרוּם	Libera me de inimicis meis, quoniam
لانهم تقووا	עַשִּׁינִין הִינוּן מִבַּעֲלֵי	potentes ſunt, a patronis
اكثر مني هادر كوني في	דְבָבִי אֲרוּם אִתְגַּבְּרוּ עֲלַי :	odii mei, qm̄ roborati ſūt aduerſū me.
يوم حزني والرب صار لي	אַקְדִּימוּנִי בְּיוֹם טַלְטוּלִי	Preuenerūt me ī die īterfectiōis mee,
سندا واخرجني الى السعة	וַהֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ סַמְּכָא לִי :	& fuit verbum DEI adiutorium mihi.
وانقذني لانه احبني	וְאַפְּקִינִי לִרְוָחָא שֵׁיזְבַנִי	Et eduxit me ī latitudinē, libauit me,
خلصني من اعدائي الاشدا	מְטוּל דְּאִתְרְעֵי בִי :	quoniam voluntas eius fuit in me.
ومن المبغضين وجازاني	יְשַׁלְּמִינַנִי יְיָ	Retribuet mihi DEVS (mear ū
الرب مثل بري ومثل طهر	כְּזָכוּתִי כְּבָרְיוּת יְדַי	ſm iuſtitiā meā, ſm mundiciā manuū(
يدي يعطيني لاني حفظت	יְתֵיב לִי : מְטוּל דִּנְטָרִית	reddet mihi. Quia cuſtodiui

ſcriptoribꝰ noue legis edita ſunt, nō ſolū diuina īſtigatione & magna ſapiētia elucubrata fuiſſe. Sed et data opera ita edita ad imitationē eoꝝ q̄ uetere ſcripſerunt legem.

De authore chaldee editiōis q̄ habetꝰ ſexto libri huius ordine, nō eſt una oīum ſnia. Siq̄dē ſunt ex latinis q̄ editiōem huiuſcemodi Ionate benoziel aſcribant, q̄bus tn̄ ipſe nequaq̄ aſſentio. Cōſtat nāq3 & pro cōfeſſo habetur, tū apud latinos, tū apud hebreos Ionatam edidiſſe chaldeā īterpretationē librorꝝ Samuelis prophete, quos noſtri pmū & ſm regum appellāt, ſtilus uero chaldeus huius. xviii. pſalmi. q̄ ibidē legitur pmultum diſſimilis habetur ab eo quē in pſalterio habemus. quo fit ut non ab eodē authore manaſſe utrāq3 editionē credēdum ſit. Alioqui nihil cauſe erat, quod idem author in re unius & eiuſdē ſenſus ſe tam uariū tāq3 ſui diſſimilem exhiberet. Cōſequens pinde hāc Dauidicā pſalmorꝝ interpretationē ab alio q̄ a Ionata manaſſe. Quod ſi hebreis credimus, q̄q̄ ſue aſſertionis iuratos nō afferant teſtes, dicemus. R. Ioceph cecū, qui ferme annis trecentis floruit poſt ſecundā templi deſtructiōnē, huius editionis authorē. Virū citra cōtrouerſiā multe eruditionis, theologiæq3 apprime callentē, qui et meminit de attributis (quos appellāt) diuinis, ſ3 & de uerbo Dei in inumeris locis honorificam facit mentionem. & multa adducit ellectiſſima ac rara in fauorem Chriſtiane religionis ex quibus hebrei redargui & conuinci poſſunt.

Digitized by Google

דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא	vias DEI,& non	vias domini,nec	τὰς ὁδοὺς κυρίου,καὶ οὐκ
רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי: כִּי	egi impie a DEO meo.	impie geſſi a DEO meo. (meo,	ἠσέβησα ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου. (πιόν μου.
כָל־מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי	Oia.n.iudicia ei9 ĩ ɔſpectu(	Q̃m oĩa iudicia eius ĩ ɔſpectu(	Ὅτι πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ ἐνώ(
וְחֻקֹּתָיו לֹא־אָסִיר	& pcepta ei9 nõ amoui (mo,	& iuſtitias eius non repuli	καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστησα
מֶנִּי: וָאֱהִי תָמִים	a me.Et fui integer	a me.Et ero immaculatus	ἀπ᾽ ἐμοῦ.Καὶ ἔσομαι ἄμωμος
עִמּוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר	cum eo,& cuſtodiui me	cũ eo,& obſuabo me (mihi dñs	μετ᾽ αὐτοῦ,καὶ φυλάξομαι (μοι κύριος
מֵעֲוֹנִי: וַיָּשֶׁב־יְהוָה	ab iniqtate mea.Et reddidit	ab iniqtate mea.Et retribuet(	ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου.Καὶ ἀνταποδώσει(
לִי כְצִדְקִי כְּבֹר	mihi DEus ſm iuſtitiã meã,	ſm iuſtitiã meã,& ſm puritatẽ	κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου,καὶ κατὰ τὴν
יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו:	& ſm mũdiciã manuũ mearũ	manuũ mearũ in cõſpectu ocu(	καθαριότητα τῶν χειρῶν μου, ἐνώπιον
עִם־חָסִיד	ĩ ɔſpectu ocloꝝ eius.Cũ ſcõ	Cum ſancto (loꝝ eius.	τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.Μετὰ ὁσίου
תִּתְחַסָּד	ſanctus eris,	ſanctus eris,	ὅσιος ἔσῃ.
עִם־גְּבַר	& cum viro	& cum viro	καὶ μετὰ ἀνδρὸς
תָּמִים	perfecto	innocente	ἀθῴου
תִּתַּמָּם:	perfectus eris.	innocens eris.	ἀθῷος ἔσῃ.
עִם־	Cum	Et cum	Καὶ μετὰ
נָבָר	mundo	electo	ἐκλεκτοῦ
תִּתְבָּרָר	mundus eris,	electus eris,	ἐκλεκτὸς ἔσῃ.
וְעִם־	& cum	& cum	καὶ μετὰ
עִקֵּשׁ	peruerſo	peruerſo	στρεβλοῦ
תִּתְפַּתָּל:	peruertes. A.	peruerteris.	διαστρέψεις.
כִּי־אַתָּה	Quoniam tu	Quoniam tu	Ὅτι σὺ
עַם־עָנִי	populum pauperem	populum humilem	λαὸν ταπεινὸν
תוֹשִׁיעַ	ſaluabis,	ſaluum facies,	σώσεις,
וְעֵינַיִם	& oculos	& oculos	καὶ ὀφθαλμοὺς
רָמוֹת	excelſos	ſuperborum	ὑπερηφάνων
תַּשְׁפִּיל: כִּי־	humiliabis,Quoniam	humiliabis.Quoniam	ταπεινώσεις. Ὅτι
אַתָּה תָּאִיר	tu illuminas	tu illuminas	σὺ φωτιεῖς
נֵרִי	lucernam meam,	lucernam meam	λύχνον μου
יְהוָה	DEVS	domine,	κύριε.
A אֱלֹהַי יַגִּיהַּ	deus meus illuminabis	deus meus illumina	ὁ θεός μου φωτιεῖς
חָשְׁכִּי:	tenebras meas.	tenebras meas.	τὸ σκότος μου. (ρίου.
כִּי־בְךָ אָרוּץ גְּדוּד	In te enim inſequar aciem,	Q̃m in te eripiar a tẽtatione,	Ὅτι ἐν σοὶ ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατη(
וּבֵאלֹהַי אֲדַלֶּג־	& in DEO meo tranſiliam	& in Deo meo tranſgrediar	καὶ ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερβήσομαι
שׁוּר: הָאֵל תָּמִים	murum.DEVS perfecta	murum.Deus meus impolluta	τεῖχος. Ὁ θεός μου ἄμωμος
דַּרְכּוֹ אִמְרַת־יְהוָה	via eius,eloquium DEI	via eius,eloquia domini	ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.τὰ λόγια κυρίου
צְרוּפָה מָגֵן הוּא	repurgatum.Scutum eſt	Igne examinata,protector eſt	πεπυρωμένα,ὑπερασπιστής ἐστι
לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ:	omnium ſperantium in eũ.	omnium ſperantium in ſe.	πάντων τῶν ἐλπιζόντων ἐπ᾽ αὐτόν.
כִּי מִי	Quoniam quis	Quoniam quis	Ὅτι τίς
אֱלוֹהַּ	eſt DEVS	DEVS	θεὸς
מִבַּלְעֲדֵי	preter eum	preter	πάρεξ
יְהוָה	qui dat eſſe. B.	dominum,	τοῦ κυρίου.

Digitized by Google

سبل الرب ولم	אורחן דתקנן קדם יי ולא	vias rectas ante DEVM,& non
اعص الهى	הליכית ברשע קדם אלהי: מטול	ābulaui ī ipietate corā Deo meo.Qm̄
اذ كل احكامه قدامى	דכל דינך גלן לקבלי	oīa iudicia eius manifesta sūt apud me
وعدله لم ابعده عنى	למעבדהון וקימוי לא	vt faciam ea,& precepta eius non
واكون معه	אעדי מני: והוית שלים	repuli a me.Et fui perfectus
بلا عيب واجتنب	בדחלתיה הוית נטיר	ī timore eius,& fui seruator (DEVS
حتى يجازينى الرب	נפשי מחובין: ופרע יי	aīe mee ab iniqtatibus.Et retribuet (
مثل برى	לי היך זכותי כברירות	mihi fm merita mea,fm mundiciam
ومثل طهر يدى	אידי קדם מימריה:	manuum mearum coram verbo suo.
امام عينيه مع العفيف	עם אברהם דאשתכח חסיד	Cum Abraham qui repertus est pius
عفيفا تكون	קדמך אסגיתא למעבדא	ante te,multiplicasti facere
ومع	חסד עם זרעי יצחק דהוה	pietatem,cum semine Isaac qui fuit
البار	שלים בדחלתך אשלימתא	perfectus in timore tuo perfecisti
بارا تكون	מימר רעותך עמיה:	verbum,voluntas tua cum eo.
ومع	עם יעקב דהוה בריר קדמך	Cum Iaacob qui mundus fuit apud te,
المختار	בחרתא בנוי מן כל עממיא	elegisti filios eius de cunctis populis,
مختارا تكون	ואפרשתא זרעיה מן כל	segregastiq; stirpem eius ab omni
ومع	פסיל ועם פרעה ומצראי	falsitate,& cum Pharaone & egyptiis
الملتوى	דחשו מחשבן בישן על עמך	q cogitauerūt cogitatiōes malas sr pp̄lm
ملتويا تكون	בלבלתינון במחשבתהון	tuū,iterturbasti illos ī cogitatiōibus(
من	מטול דאנת ית עמא בית	Quoniā tu populo domus (cor. C
اجل انك تنجى الشعب	ישראל דחשיכין ביני	israel,quem obtenebras inter
المتواضع	עממיא בגלותא את עתיד	populos in captiuitatem,futurus es
وتذل	למפרק ובמימרך אומיא	ad redemptionē,ī verbo aūt tuo pp̄los
اعين	תקיפיא דמתגברין	fortes qui roborantur
المتعظمين وانت	עליהון תמאיד: מטול	aduersum eos delebis.Quoniam
يا رب	דאנת תנהר שרגא דישראל	tu illustrabis lumen Israel
تضى	דמטפיא בגלותא דאנת	quod extinctū est ī captiuitate,qm̄ tu
سراجى	הוא מריה דנהורא דישראל	ipse author luminis Israel, (splēdorē
الهى انت تنير	יי אלהי יפקינני לנהור	Deus deus meus ipse deducet me ad (
ظلمتى	ויחמינני בנחמות דעלמא	& videre me faciet ī cōsolatōibꝫ mūdi
لانى بك انجو من المحن	דעתיד למיתי לצדיקיא:	futuri,que iustis future sunt,
وبالهى اعبر	מטול דבמימרך אסגי	quoniam in verbo tuo,multiplicabo
السور الله لا ريب فى	משרין ובמימרא אלהי אכבוש	exercitus,& ī verbo dei mei debellabo
سبله كلام الرب	כרכין תקיפין: אלהא דכוונן	arces munitas.DEVS cuius vie
مختبر مخلص	אורחתיה אוריתא דיי	sunt recte,lex DEI
جميع المتوكلين عليه	בחירא תריס הוא לכולהון	electa,clypeus ipse omnibus
لا	דמתרחצין עלוי:	qui confidunt in eo.
اله	ארום על ניסא דתעביד	Quoniam pp̄ter miranda que facies
الا	למשיחך ולשיזבי	MESSIE tuo,& reliquiis
الرب	דישתיירון יודון כל	que remanebunt,laudes dicent oēs

A. Cum puerso peruerteris. Rectius peruertes quam peruerteris, ut sermo ad Deum dirigi intelligatur. Nam hic Deus cū sancto sanctus quia sanctificat & cū uiro perfecto perfectus quia perfectionē prestat & cum mundo mundus quia munditiam cordis tribuit, & cum peruerso peruertens quia ultor & uindex malorū. Et hec ni fallor & Hieronymi & patrū hebreorum intelligentia, & Bernardi insup sic super cantica scribentis. Qualem te paraueris DEO, talis oportet appareat tibi Deus cum sancto sanctus erit, & cum uiro innocente innocens erit, quid ni?eque & cū amante amans, & cum uacante uacans, & cū intento intentus, & cū solicito solicitus.

B. Quoniam quis est Deus &c. Magnū nomen DEI יהוה tetragrammaton hoc loco interpretati sumus eū qui dat esse, alioqui dicendum nobis fuerat, quis est Deus preter Deum, que oratio absona admodum & inintelligibilis uidebat.

C. Proprietas sermonis Caldei.

Digitized by Google

ומי	& quis	aut quis	ἢ τίς
צור	fortis	DEVS	θεὸς
זולתי	preter	preter	πλὴν
אלהינו : האל	DEVM nostrum.DEVS	DEVM nostrum.DEVS	τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Ὁ θεὸς
המאזרני חיל	q accinxit me fortitudine,	qui precinxit me virtute,	ὁ περιζωννύων με δύναμιν.
ויתן תמים דרכי :	& dedit pfectã viam meam.	& posuit immaculatã viã meã.	καὶ ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδόν μου.
משוה רגלי	Coequans pedes meos	Qui perfecit pedes meos	Καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου
כאילות ועל במתי	ceruis, & super excelsa	tanq̃ ceruorum, & super excelsa	ὡσεὶ ἐλάφου. καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ
יעמידני : מלמד	statuens me. Docens	statuens me. Qui docet	ἱστῶν με. Διδάσκων
ידי למלחמה	manus meas ad prelium.	manus meas ad prelium,	χεῖράς μου εἰς πόλεμον.
ונחתה קשת נחושה	& posuit arcum ereum	& posuisti vt arcum ereum	καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν
זרועתי : ותתן לי	brachia mã, Et ddisti mihi A	brachia mea. Et dedisti mihi	τοὺς βραχίονάς μου. Καὶ ἔδωκάς μοι
מגן ישעך וימינך	clypeũ salu.tue, & d̃xte.tua	ptectõnẽ salu.tue, & dexte.tua	ὑπερασπισμὸν σωτηρίας. καὶ ἡ δεξιά σου
תסעדני וענותך	ↄfortauit me & mãsuetudo(	suscepit me. Et disciplina tua	ἀντελάβετό μου. Καὶ ἡ παιδεία σου
תרבני : תרחיב	ãplũ fec̃ me. Dilatabis (tua	corre. me ĩ finẽ, & d.t.i.m.d.d.	ἀνώρθωσέ με εἰς τέλος. καὶ ἡ π.α.μ.δ. Ἐ.
צעדי תחתי ולא	gressus meos, subtus me, & ñ	gressus meos subtus me, & non	τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω μου. καὶ οὐκ
מעדו קרסלי :	st lapsa calcanea mea. (eos,	sunt infirmata vestigia mea.	ἠσθένησαν τὰ ἴχνη μου. (λήψομαι αὐτούς.
ארדוף אויבי ואשיגם	Perseq̃r inimi.meos & app̃.(	Perseq̃r inimi.m̃os & cõp.illos,	Καταδιώξω τοὺς ἐχθρούς μου καὶ κατα(
ולא אשוב עד כלותם	& ñ reuer.dõec cõsumã eos.	& nõ cõuertar donec deficiãt.	καὶ οὐκ ἀποστραφήσομαι ἕως ἂν ἐκλείπωσιν
אמחצם ולא יכלו	Cõstringã eos, & nõ poterũt	Confringam illos nec poterũt	Ἐκθλίψω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ δύνωνται
קום יפלו תחת	surgere, cadent sub	stare, cadent subtus	στῆναι. πεσοῦνται ὑπὸ τοὺς
רגלי : ותאזרני	pedibↄ meis. Et accĩxisti me	pedes meos. Et precinxisti me	πόδας μου. Καὶ περιέζωσάς με
חיל	virtute	virtute	δύναμιν
למלחמה	ad prelium,	ad bellum,	εἰς πόλεμον. (νους ἐπ' ἐμὲ
תכריע קמי	incuruabis resistentes mihi	& supplãtasti insurgẽtes in me	συνεπόδισας πάντας τοὺς ἐπανισταμέ(
תחתי :	sub me.	subtus me.	ὑποκάτω μου.
ואיבי	Et inimicorum meorum	Et inimicos meos	Καὶ τοὺς ἐχθρούς μου
נתתה לי ערף	dedisti mihi dorsum,	dedisti mihi dorsum,	ἔδωκάς μοι νῶτον.
ומשנאי אצמיתם :	& odientes me disperdam.	& odientes me disperdidisti.	καὶ τοὺς μισοῦντάς με ἐξωλόθρευσας.
ישועו ואין	Clamabunt & non	Clamauerunt nec	Ἐκέκραξαν καὶ οὐκ ἦν
מושיע על יהוה	erit qui saluet ad DEVM	erat qui saluos faceret ad dñm,	ὁ σώζων. πρὸς κύριον
ולא ענם :	& non respondebit eis.	nec exaudiuit eos.	καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν.
ואשחקם כעפר	Conteram eos vt puluerem	Et cõminuam eos vt puluerẽ	Καὶ λεπτυνῶ αὐτοὺς ὡσεὶ χνοῦν
על פני רוח כטיט	ante faciem venti, vt lutum	ante faciem venti, vt lutum	κατὰ πρόσωπον ἀνέμου. ὡς πηλὸν
חוצות אריקם :	platearum conteram eos.	platearũ delebo eos. (populi,	πλατειῶν λεανῶ αὐτούς.
תפלטני מריבי עם	Erues me a cõtradictõibus(	Eripies me de cotradictiõibus(	Ῥῦσαί με ἐξ ἀντιλογίας λαοῦ
תשימני לראש	pones me caput (populi,	constitues me in caput	καταστήσεις με εἰς κεφαλὴν
גוים עם לא	gentiũ. Populus quem non	gentium. Populus quem non	ἐθνῶν. Λαὸς ὃν οὐκ
ידעתי יעבדוני :	cognoui seruiet mihi,	cognoui seruiuit mihi,	ἔγνων, ἐδούλευσέ μοι.
לשמע אזן ישמעו	auditione auris obediet	in auditu auris obediuit	εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μου
לי בני נכר יכחשו	mihi. Filii alieni mentiẽtur	mihi. Filii alieni mentiti sunt	υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό μοι.

ولا	עממיא אומיא ולישניא	populi,nationes,& lingue,
عزيز	ויימרון לית אלהא אלא יי	& dicēt nō eſt DEVS niſi qui dat eſſe,
مثل	ארום לית בר מינך ועמך	qm̄ nō eſt,niſi tu,populus autem tuus
الهنا	יימרון לית דתקיף אלא	dicet,non eſt fortis niſi
الله	אלהנא : אלהא	DEVS noſter.DEVS
الذي عضدني بقوة	דמזרז לי קמור בחילא	qui accinxiſti me cingulo in virtute,
وجعل سبلي بلا عيبة	ומתקן שלים אורחי	& ſtatuiſti perfectum iter meum,
يثبت قدمي	משוי רגלי קלילין היך	Pone pedes meos agiles ſicut
كالايائل و على المشارف	אילתא ועל בית תוקפי	ceruorum,& ī domo fortitudinis mee
رفعني الذي يعلم	יקימינני : מאלף	manutene me.Doce
يدي القتال	אידי למעבד קרבא	manus meas facere bellum,
وشدد ذراعي مثل قوس	ומתקף היך קשת נחשא	& corrobora veluti arcum calibeum
النحاس اعطاني	דרעי : ויהבת לי תקוף	brachiū meū,Et dediſti mihi fortitu(
نصرة الخلاص بيمينك	ופורקן וימינך	& ſalutē,& dextera tua (dinem
نصرتني وادبك اقامني	תסייעינני ובמימרך	ſuſtinet me,& in verbo tuo
الى الانقضاء حكمتك	אסגעיתנא : אסגעת	magnificaſti me.Firmaſti
علمتني اوسعت	פסיעותי באתרי ולא	greſſus meos in loco meo,& non
خطاي تحتي ولم	איזדעזעו רכובתי :	ſunt cōmoti tali mei. (dam illos,
تضعف قوايمي	ארדוף סנאי ואדביקינון	Perſequar inimicos meos & cōprehē(
اطلب اعداي فادركهم	ולא תבית עד דגמרתינון	& non conuertar donec deleuero eos.
ولا ارجع حتى يفنوا	אגמרינון ולא יכלון	Delebo eos & non poterunt
ارميهم فلا يستطيعون	למיקם ונפלו קטילין	ſurgere & cadent mortui
القيام يسقطون تحتي	תחות פרסת רגליי וזרזת	ſubtus veſtigia pedū meoꝝ.Precīxiſti
قدمي عضدتني	לי חילא היך קמור למעבד	me virtute ſicut accintus ad faciendū
بقوة في الحرب	קרבא תברתא עממיא	bellum,confregiſti populos
جعلت كل الذين قاموا	דקיימין לאבאשא לי	q ſtāt ad offenſionē meā, (micitie mee
علي تحتي ابدت اعدائي	תחותי : ובעלי דבבי	& inclinaſti eos ſub me.Et pronos ini(
واستاصلت .	תברתא קדמי יהבתנון	confregiſti coram me.Feciſti eos
الذين شنوني	מחזרי קדל וסנאי שיצית	ūtef tga ī ɔſpectu meo,oſores āt mos(
صرخوا فلم يكن .	בען סעיד ולית להון	qrētqꝫ auxiliū & ñ erit eis (cōfregiſti,
لهم مخلص الى الله.	פריק מצלי קדם יי	redemptor,orabunt DEVM,
فلم يستجيب لهم	ולא מקביל צלותהון :	& non recipiet orationem eorum.
اسحقهم مثل الغبار	ואשחיקינון היך גרגשתא	Et delebo eos vt puluerem
امام الريح وكمثل	על אנפי זעפא והיך טין	ante faciem venti,vt lutum
طين الطريق اطاهم	אשקקי בעטית אנון :	platearum conculcabo eos.
نجني يا رب من مقاومة	תשיזבנני מפלוגתא	Saluabis me a contradictionibus
الشعب صيرني راسا	דעממי תטרינני במיזלי	populoꝝ,cuſtodies me,cū ambulauero
الشعوب الذي لا	מזין בריש עממיא עמא	armatus in caput gentium.Populi
اعرفه تعبد لي .	דלא חכימית יפלחונני :	qui non nouerunt me,ſeruient mihi,
سماع الاذن اطاعني	לשמע אזן ישתמעון	auditu auris obedient
ابنا الغربا اقبلوا الطاعني	לי בני עממיא יתכדבון	mihi,filii populorum mentientur

A. Et dediſti mihi clypeum ſalutis tue. Vel dabis mihi clypeum ſalutem tuam. Libro midras tehilim
ר׳ יודן בשם ר׳ חייא אמר
עתיד הבא הקב״ה מושיב
למלך המשיח לימינו שנ׳
נאם יי׳ לאדני שב לימיני
.i.Rabbi Ioden in nomine rabbi Chia dixit Futurum eſt quod Deus ſanctus & benedictus ſedere faciat regem MESSIAM ad dexteram ſuam ſicut dictum eſt.ps̄.cx. Dixit dominus domino meo ſede ad dexteram meam.

Digitized by Google

לִי׃ בְּנֵי־נֵכָר יִבֹּלוּ	mihi, filii alieni defluent	mihi, filii alieni ĩueterati sunt,	υἱοὶ ἀλλότριοι ἐπαλαιώθησαν
וְיַחְרְגוּ	& cingentur	& claudicauerunt	καὶ ἐχώλαναν
מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם׃ חַי־	a clausuris suis, viuit	a semitis suis. Viuit	ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν. Ζῇ
יְהוָה וּבָרוּךְ	DEVS & benedictus	dominus & benedictus	κύριος καὶ εὐλογητὸς
צוּרִי	fortis meus, (tis mee.	DEVS meus,	ὁ θεός.
וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי׃	& exaltabitur DEVS salu(	& exaltetur Deus salutis mee.	καὶ ὑψωθήτω ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου.
הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת	DEVS ipse dans vindictas	Deus qui das vindictas	Ὁ θεὸς ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις
לִי וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי	mihi, & ĩterimẽs p̄los ſb̄ me	mihi & subdis populos sub me,	ἐμοὶ, καὶ ὑποτάξας λαοὺς ὑπ᾽ ἐμέ
מְפַלְּטִי מֵאֹיְבָי	Eruis me ab inimicis meis,	liberator meꝰ de inimicis meis	ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν μου
אַף מִן־קָמַי	& insuper ab insurgentibus	iracundis. Et ab insurgentibus	ὀργίλων. Ἀπὸ τῶν ἐπανισταμένων
תְּרוֹמְמֵנִי	eleuas me,	in me exaltabis me,	ἐπ᾽ ἐμὲ ὑψώσεις με.
מֵאִישׁ חָמָס	a viro iniquo	a viro iniquo	ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου
תַּצִּילֵנִי׃	liberas me.	eripies me.	ῥύσῃ με.
עַל־כֵּן	Propterea	Propterea	Διὰ τοῦτο
אוֹדְךָ בַגּוֹיִם יְהוָה	cõfitebor tibi ĩ gẽtibꝰ Deus	cõfitebor tibi ĩ natiõibus dñe,	ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι κύριε
וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה׃	& nomini tuo cantabo.	& nomini tuo psalmum dicam.	καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.
מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת	Magnificanti salutes	Magnificans salutis	Μεγαλύνων τὰς σωτηρίας
מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד	ṙgis tui & faciẽti mĩſicordiã	regis eius, & faciẽs mĩſicordiã	τοῦ βασιλέως, καὶ ποιῶν ἔλεος
לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד	A, MESSIE tuo Dauidi,	Christo suo dauid,	τῷ χριστῷ αὐτοῦ τῷ Δαβὶδ
וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם׃	& semini eius vsq̄ ĩ eternũ.	& semini eius vsq̄ in seculum.	καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.
יט לַמְנַצֵּחַ	XIX. Ad victoriam.	XVIII. In finem	ιη. Εἰς τὸ τέλος
מִזְמוֹר לְדָוִד׃	Psalmus. Dauidis.	Psalmus Dauid.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים	Celi enarrant	Celi enarrant	Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται
כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה	gloriã DEI, & opa (sio A	gloriam DEI, & opera	δόξαν θεοῦ. ποίησιν δὲ
יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ׃	manuũ eius annũciat extẽ(	manuũ eiꝰ ãnũciat firmamẽtũ.	χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα.
יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ	Dies diei dicit	Dies diei eructat	Ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται
אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה	verbum, & nox nocti	verbum, & nox nocti	ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ
יְחַוֶּה דָּעַת׃	indicat scientiam.	indicat scientiam.	ἀναγγέλλει γνῶσιν.
אֵין אֹמֶר וְאֵין	Nõ sunt loquelle, & nõ sunt	Non sunt loquelle neq̄	Οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ
דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע	verba, non auditur B	sermones, quorũ nõ audiantur	λόγοι ὧν οὐχὶ ἀκούονται
קוֹלָם׃ בְּכָל	vox eorum, In omnem	voces eorum. In omnem	αἱ φωναὶ αὐτῶν. Εἰς πᾶσαν
הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם	terram exiuit filũ eoꝝ, C	terram exiuit sonus eorum,	τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν. (αὐτῶν
וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם	& ĩ fines mũdi verba eoꝝ, D	& ĩ fines orbis terre verba eoꝝ.	καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα
לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל	soli posuit tabernaculum	In sole posuit tabernaculum	Ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα
בָּהֶם׃ וְהוּא כְּחָתָן	in eis. Et ipse tanquã spõsus	suum, & ipse tanq̃ sponsus	αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος
יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ׃	procedens de thalamo suo,	procedens de thalamo suo.	ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ
יָשִׂישׂ	exultauit	Exultauit	Ἀγαλλιάσεται
כְּגִבּוֹר	vt fortis	vt gigas	ὡς γίγας
לָרוּץ	ad currendam	ad currendam	δραμεῖν
אֹרַח׃ מִקְצֵה	viam. A summitate	viam, a summo	ὁδὸν. ἀπ᾽ ἄκρου
הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ	celi egressus eius,	celo egressio eius.	τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ

Digitized by Google

وبنو القربا عتقو
وصاروا عرجا
في طرقهم حي
هو الله تبارك
الله
خلاصي
تعالى الرب الذي انقذني
الله الذي وهب لي الانتقام
اخضع الشعوب تحتي
ونجاني من يد اعداي
المبغضين ورفعني من الذين
قاموا علي ومن
الرجال الاثمة
نجاني لذلك
اشكرك يارب بين الشعوب
وارتل اسمك
يا معظم خلاص
الملك وصانع الرحمة
لمسيحه داود
وزرعه الى الابد

المزمور الثامن عشر
السموات تنطق
بمجد الله والفلك
يخبر بعمل يديه
يوم يبدي كلامه
ليوم وليل يبدي
علما لليل
ليس بقول ولا
بكلمات الذين لا تسمع
اصواتهم خرجت
اصواتهم في الارض كلها
وبلغ كلامهم اقطار
المسكونة جعل مسكنه في
الشمس وهو مثل العريس
اذا خرج من خدره
يفرح
مثل الجبار
الذي يسرع
في سبله من اطراف
السما خروجها

קֳדָמַי בְּנֵי עַמְמַיָא יְסוּפוּן
וְיִטַּלְטְלוּן מִבִּירָנְיָתְהוֹן׃ קַיָּם
הוּא יְיָ וּבְרִיךְ תַּקִּיפָא
דְמִן קֳדָמוֹי מִתְיְהַב לִי
תְּקוֹף וּפוּרְקָן וּמְרוֹמָם
אֱלָהָא תְּקוֹף פּוּרְקָנִי׃
אֱלָהָא דַעֲבַד פּוּרְעָנוּת לִי
וּמְתַבַּר עַמְמַיָא דְקָיְמִין
לְאַבְאָשָׁא לִי תְּחוֹתַי׃
מְשֵׁיזֵיב יָתִי מִבַּעֲלֵי דְבָבַי
דְקָיְמִין לְאַבְאָשָׁא לִי
תְּגַבְּרִינָנִי מִן גּוֹג וּמְשִׁיךְ
עַמְמִין חֲטוֹפִין דְעִמֵּיהּ
תְּשֵׁיזְבִינָנִי׃ מְטוּל הָכְנָא
אוֹדֵה קֳדָמָךְ בֵּינֵי עַמְמַיָא
יְיָ וְלִשְׁמָךְ אֵימַר תּוּשְׁבְּחָן׃
מַסְגֵּי לְמֶעְבַּד פּוּרְקָן
עִם מַלְכֵּיהּ וְעָבֵיד טֵיבוּ
לִמְשִׁיחֵיהּ לְדָוִד׃
וְלִזַרְעֵיהּ עַד עָלְמָא׃
לְשַׁבָּחָא
תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד
דְמִסְתַּכְּלִין בִּשְׁמַיָּא מִשְׁתָּעַן
יְקָרָא דַיְיָ עוֹבָדֵי אִידוֹי
מְחַוַּן דְמִדִּיקִין בַּאֲוִירָא׃
יוֹמָא לְיוֹמָא מוֹסִיף וּמוֹעֵי
מֵימְרָא וְלֵילְיָא לְלֵילְיָא
מְחוֹת וּמְחַוֵּי מַדְּעָא׃
לֵית מֵימַר דְּתוּרְעֲמָא וְלֵית
מִלֵּי דְשִׁגּוּשָׁא וְלֵית
מִשְׁתְּמַע קָלְהוֹן׃ בְּכוּלָּא
אַרְעָא מְתַח עוֹבָדֵיהוֹן
וּבְסוֹפֵי תֵּבֵל מִלֵּיהוֹן
לְשִׁמְשָׁא שַׁוֵּי מַשְׁרוֹי
וְזִהוֹרָא בְּהוֹן וְהוּא בְּצַפְרָא
כְּחַתְנָא נָפֵק מִגְּנוּנֵיהּ
בְּרִיבוּבָא וּבְפַלְגוּת יוֹמָא
יַחְדֵּי הֵיךְ גִּיבָּרָא וְסָטֵיד
לְמֵירְהַט בִּתְקוֹף בְּאוֹרַח
מַעֲלְנֵי בְּפַנְיָא׃ מִסּוֹפֵי
שְׁמַיָּא מַפְקָנֵיהּ

i p̄sētia mea. Filii populoꝝ cõsumētur
& migrabunt de pretoriis suis. Viuit
DEVS ipse, & benedictus fortis,
quoniam ante eum dabitur mihi
fortitudo & redemptio, & exaltetur
DEVS fortis redemptio mea.
DEVS qui vltus est me,
& prostrauit populos, qui exurgunt
ad offensionem meam sub me.
Eripuit me de p̄onis inimicitie mee,
ísup plusq̄ illos q̄ exur. vt noceāt mihi
valētiorē me efficies, ab gog āt & ab (
pp̄loꝝ rapaciū, q̄ st c ū illo (exercitibꝰ
eripies me. Propterea
laudabo te in populis
DEVS & nomini tuo laudes dicam.
Magnifico vt faciat redemptionem
cum rege suo, & facienti bonum
MESSIE suo Dauidi,
& semini eius vsq; in eternum.

XIX. In laudem.

Laudatoria Dauidis.
Qui suspiciunt celos enarrant
gloriam DEI, & opera manuum eius
annunciant qui suspiciunt in aera.
Dies diei apponit, & manifestat
verbum & nox nocti
diminuit & nunciat scientiam.
Nō est verbū lamentationis, & nō sunt
sermones tumultus & non
audiuntur voces eorum. In omnem
terram extensi sunt effectus eorum,
& in fines orbis omnia verba eorum,
soli posuit tabernaculum,
illumiatione aūt ī illos. Et ipse ī mane
tanq̄ sponsus procedēs de thalamo suo
pulcherrime, & dum diuiditur dies
letatur vt gigas, & obseruat
ad currendam in fortitudine viam
occasus vesptini. Ab extremitatibus
celorum egressus eius,

F. Libro midras tehilim in calce huius psalmi מהו מגדול שנעשה להם מגדל הפסוח במגדל שנ׳ מגדול ישועות וכת׳ מגדל עז שם יי׳ בו ירוץ צדיק ונשגב .i. Et quod est castrum, uel que est turris, que facta est eis ∴ Rex MESSIAS, quēadmodum dictū est turris salutis, & scriptū est turris fortitudinis nomen DEI in ipsum currit iustus & sustolletur.

A. Secundum ex septem nominibus quibus hebrei celum significant, impositū uerius ab extendendo quam a firmando.

B. Non auditur uox eorū, Iuxta illud. Nō enim uos estis qui loquimini, sed spiritus patris uestri qui loquitur in uobis. Et hic literalis ille sensus, qui cum spiritali coincidit, uti scripsit Faber principio comentationum suarum.

C. In omnem terram exiuit filum siue litea eorū. eo intellectu quo linea p̄prie significat filum illud, quo materiarii utūtur fabri ad signandam materiam, perinde ac si dixisset propheta. exiuit structura siue edificiū eorum.

D. Et in fines mundi uerba eorum, Saltem tēporibus nostris qbꝰ mirabili ausu Christophori columbi genuensis, alter pene orbis repertus est christianorumq; cetui aggregatus. At uero quoniam Columbus frequēter p̄dicabat se a Deo electum ut per ipsum adimpleretur hec prophetia. non alienū existimaui uitam ipsius hoc loco inserere. Igitur Christophorus cognomento columbus patria genuensis, uilibus ortus parentibus, nostra etate fuit qui sua industria, plus terrarum & pellagi explorauerit paucis mēsibus, quam pene reliqui omnes mortales uniuersis retro actis seculis, Mira res, s3 ta

Mirabile de Chr[...] colu[m]bo q[ui] aliu[m] [...] orbe[m] Chr[...]

וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם	& ĩcursꝰ eiꝰ vsq; ad sũmita(	Et occursus eius vsq; ad summũ	καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ, ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ
וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ׃	illiꝰ.& ñ ē q̃ se abscõdat (tē	eius, nec est qui se abscondat a	καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τῆς θέρμης αὐτοῦ.
תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה	a calore eius. Lex Dei ꝑfecta	calore eius. Lex dñi ĩmaculata	Ὁ νόμος κυρίου ἄμωμος
מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת	cõuertēs aĩas testimonium	conuertens animas, testimoniũ	ἐπιστρέφων ψυχάς, ἡ μαρτυρία
יְהוָה נֶאֱמָנָה	DEI fidele	domini fidele	κυρίου πιστή
מַחְכִּימַת פֶּתִי׃	sapientiā prestans insipiēti.	sapientiam prestans paruulis.	σοφίζουσα νήπια,
פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים	Precepta DEI recta	Iustitie domini recte	Τὰ δικαιώματα κυρίου εὐθέα,
מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת	letificantia cor, mandatum	letificantes corda, preceptum	εὐφραίνοντα καρδίαν. ἡ ἐντολὴ
יְהוָה בָּרָה מְאִירַת	DEI lucidum illuminans	domini lucidum illuminans	κυρίου τηλαυγής φωτίζουσα
עֵינָיִם׃ יִרְאַת יְהוָה	oculos, Timor DEI	oculos. Timor domini	ὀφθαλμούς. Ὁ φόβος κυρίου
טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד	mundus ꝑseuerās in secula,	sanctus permanens in seculum	ἁγνός, διαμένων εἰς αἰῶνα
מִשְׁפְּטֵי־יְהוָה אֱמֶת	iudicia DEI vera	seculi, iudicia domini vera	αἰῶνος. τὰ κρίματα κυρίου ἀληθινά,
צָדְקוּ יַחְדָּו׃	iustificata simul.	iustificata in semetipsa.	δεδικαιωμένα, ἐπὶ τὸ αὐτό.
הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב	Desiderabilia super aurum	Desiderabilia super aurum	Ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίον
וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים	& obrizũ ꝑciosũ multũ, &(	& lapidē ꝑciosũ multũ, & dul(	καὶ λίθον τίμιον πολύν. καὶ γλυκύτερα
מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת	sup mel & fauũ (dulciora	super mel & fauum. (ciora	ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον.
צוּפִים׃ גַּם־עַבְדְּךָ	redũdantē. Vñ & suus tuus	Etenim seruus tuus	Καὶ γὰρ ὁ δοῦλός σου
נִזְהָר בָּהֶם	est sollicitus in eis,	custodit ea,	φυλάσσει αὐτά.
בְּשָׁמְרָם	in custodiendis illis	in custodiendis illis	ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτὰ
עֵקֶב רָב׃	premium multum.	retributio multa.	ἀνταπόδοσις πολλή.
שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין	Errores quis intelliget.	Delicta quis intelligit	Παραπτώματα τίς συνήσει.
מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי׃	ab occultis munda me,	ab occultis meis munda me,	ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με
גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ	ab arrogãtiis quoq; libera. E	& ab alienis parce	καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι
עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־	seruũ tuũ, nõ dominentur	suo tuo. Si mei nõ fuerint dñati	τοῦ δούλου σου. Ἐὰν μή μου κατακυριεύσωσι,
בִי אָז אֵיתָם	in me, tunc perfectus ero	tunc immaculatus ero,	τότε ἄμωμος ἔσομαι (λης,
וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃	& emũdabor a culpa multa.	& emũdabor a delicto maximo.	καὶ καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἁμαρτίας μεγά(
יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי־	Sint ad placē dũ sermones	Et erunt vt complaceāt eloq̃a	Καὶ ἔσονται εἰς εὐδοκίαν τὰ λόγια
פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי	oris mĩ, & meditatõ cõdis mĩ	oris mei, & meditatio cordis mĩ	τοῦ στόματός μου, καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου
לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי	ĩ cõspectu tuo, Deꝰ fortitu(	ĩ cõspectu tuo sēp. Dñe adiutor	ἐνώπιόν σου διαπαντός. Κύριε βοηθέ μου
וְגֹאֲלִי׃	& redēptor meus. (do mea,	meus, & redemptor meus.	καὶ λυτρωτά μου.

celerius quam lusitani fecissent nouas terras, nouosq; adire populos, regiones postremo ante hac incognitas penetrare. Fit celeriter de re hac uerbum regi, qui tum regum lusitanorum emulatione, tum studio huiusmodi nouarum rerum & glorie, que sibi ac posteris posset de ea re accedere pellectus diu re cum Columbo tractata, nauigia tandem exornari duo iubet quibus soluens Columbus ad insulas q; fortunatas nauigans cursum instituit paululum ab occidentali linea sinister inter libicum.s. ac zephirum remotior tamen longe a libico & ferme zephiro iunctus. Vbi cõplurium dierum cursus exactus est & computata ratione cognitum quadragies se se iam centena passuum millia esse permensum recto cursu ceteri quidem spe omni lapsi: referendum iam esse pedem & cursum in contrariam partem flectendum contendebant, ipse uero in incepto persistere & quantum coniectura assequi posset promittere haud longius diei unius nauigatione abesse uel continentes aliquas terras, uel insulas. Haud absuit dictis fides. Quippe sequēti luce terras nescio quas conspicati naute eum laudibus efferre, & maximam in hominis opinione fiduciam reponere. Insule erant ut postea cognitum est ferme innumere, non longe a continentibus quibusdam terris ut prese ferebat aspectus. Ex huiusmodi insulis nonnullas animaduersum ferre homines incultos cognomento caniballos, humanis ad esum carnes minime abhorrentes, ac uicinos populos latrociniis infestantes, cauatis quibusdam magnarum arborum truncis quibus ad proximas trahicientes insulas homines quasi lupi in cibum uenentur. Nec defuit fortuna ex his unam nauiculis cum suis huiusmodi ductoribus comprehendendi. idq; haud incruenta pugna qui postmodum usq; in hispaniam sospites uecti sunt. Que prima est inuenta ex insulis hispana est nuncupata. In eaq; inuenti mortales innumeri paupertate & nuditate conspicui, quos primo nutibus ad congressum comiter inuitatos domisq; allectos, ubi propius accesserũt, facile apparebat & dissimilem suo candorem, & habitum & inauditum antea ad eos accessum, ceteraq; omnia quasi e celo aduenientium obstupescere & mirari, quippe color illis lõge dissimilis nostro, minime tamen niger sed auro persimilis, lacerna illis collo pēdebat herebatq; pectori contegens pudenda quasi uelamen, cui modicum annexũ esset aurum, eaq; cõmunis mariũ & feminarũ, nõ amplius uirginũ.

Digitized by Google

والى اطراف السما منتهاها	ותוקפיה על סטריהון	& fortitudo eius super latera eorum,
وليس من يختفي من حرارتها	ולית דמטמר מן ריתחיה׃	& nõ est quis se absco͂dat a fer uore eius
سنة الرب بلا عيب	אורייתא דיי שלמתא	Lex DEI perfecta
بها ترد النفوس شهادة	מתיבא נפשא סהדותא	conuertens animam, testimonium
الرب صادقة	דיי מהימנא	DEI fidele
تعلم الاطفال	מחכמא שברא׃	prebens sapientiam nescienti.
امر الرب مستقيم	פקודיא דיי תריצין	Precepta DEI recta
تفرح به القلوب وصية	מחדין ליבא פוקדנא	letificantia cor, preceptum
الرب مضية تضي	דיי ברירא מנהרא	DEI purum illuminans
بها الابصار خشية الرب	עיינין דחלתא דיי	oculos. Timor DEI
ظاهرة دايمة الى ابد	דכיא קיימא לעלמא	mundus permanet in perpetuum,
الابد احكام الرب احكام	דיניא דיי מהימנותא	iudicia DEI fidelia
حق في كل شي عادلة	צדקו כחדא׃	iustificata simul.
راجحة قلبه مختارة هي	דמרגגין מן דהבא ומן	Desiderabilia magis quam aurũ & quã
اشهى من الذهب والجوا	אובריזין סגי ובסימין	obrizum multum, & dulcedine
هر الكريمة واحلا من	יתיר מן דובשא ובזבריתא	superant mel & pinguedinem
العسل والشهد وان عبدك	חליאתא׃ ברם עבדך	lactis. Equidem seruus tuus
يحفظها	אזדהר בהון בנטרינון	est diligens in eis, & quia seruaui illa,
وفي حفظها	חולקי טבא אתעביד	propterea sic
مكافاة كثيرة	פרחון דישראל׃	benefuit israeli.
من يتفكر في العثرات	שלותא מן יחכים	Errores quis scit,
طهرني يارب من	ומטמרתא זכי יתי׃	ab occultis meis munda me.
خفاياي ومن الاثم لستلي	ברם מן זדוניא פצא	Sed & a temeritatibus libera
ومن الاعدا وقني	עבדך דלא ישלטון בי	seruum tuum, ne dominentur in me,
ان لم يملكوني	הידין איהי בלא מום	tunc enim fiam sine macula,
حينيذ اكون بلا عيب واما ط	ואהא זכאי מחובא רבא׃	& uero iustificatus a peccato magno.
واطهر من عظم خطيتي	יהון לרעוא מימרי	Sint placentia verba (mearum
قول فمي يكون كمسرتك	פומי ורננת הרהורי	oris mei, & meditatiões cogitationũ(
فكر قلبي امامك في كل حين	קדמך יי תוקפי	apud te, DEVS fortitudo mea
الرب عوني ومخلصي	ורוחצני׃	& fiducia mea.

men plurium iam non nauium modo, sed classium & exercituũ euntium redeuntiumq; testimonio explorata & certa. Hic puerilibus annis uix prima elementa edoctus, pubescẽs iam rei maritime operam dedit, dein profecto in lusitaniam fratre, ac ulissippone questum instituente, pingendarum tabellarum ad usum maritimum, effigiantium maria & portus & litora, huiusmodi maritimos sinus atq; insulas didicit ab eo, que ibi tum forte is a plurimis acceperat, qui ex regio instituto ibant quotannis ad explorandas inacessas ethiopum terras, & oceani intra meridiem & occasum, remotas plagas. Cum quibus is pluries sermonẽ serens queq; ab his acceperat conferens cum his que & in suis ipse iam dudum fuerat meditatus picturis, & legerat apud cosmographos, tandem uenerat in opinionem posse omnino fieri, ut qui ethiopum ad libicum uergentiũ litora linquẽs, rectus dirigat inter zephirum & libicum nauigationẽ, paucis mensibus aut insulam aliquam, aut ultimas indorum continentes terras assequeretur. Que ubi satis exacte percepit a fratre, serio intra se rem examinans, nõ nullis regis hispani proceribus ostendit esse ĩ animo sibi, modo rex necessaria conficiende rei subministret, longe

Nam uirgines nude prorsus incedunt, donec a uiris quibusdam, eius rei peritis osseo quodã ueluti digito, uirginitatẽ exuantur. Nulla apud eos animalia quadrupedia, preter canes quosdam pusillos, alimenta illis radices ex quibus panes conficiuntur, haud dissimilis saporis triticeo tum glandes alia figura q̃ nostre, sed esui iocũdiores. Voti cõpos iam factus Colũbus, remeare in hispaniam constituit, communitoq; loco quem primum occupauerat solisq; quadraginta ad custodiam relictis in hispaniam nauigat. prosperamq; sortitus nauigationem, ubi primũ ad fortunatas appulit insulas nuncios cũ literis ad regẽ premittit, qui de his omnibus factus certior mirum in modũ gauisus est, prefectumq; eum totius rei maritime constituẽs, magnis honoribus ornat. Procedunt ei uenienti obuiam uniuersi proceres, magnoq; gaudio excipitur noui orbis inuentor. Nec mora, parantur alie naues & numero & magnitudine, priores longe excedentes omniumq; rerum genere implentur. Mittit hispania iam sua in innocuum orbem uenena, oneratur plurima & serica & aurata uestis; & cui non satis erat de hoc nostro orbe triumphasse nauigat in puros & in innocuos populos luxus, & que uix nostram satiare ingluuiem poterant silue quamuis incessantibus pene exhauste uenationibus, in remotissimas plagas mittunt suem aprumq; florum ante hac nescios uentres distenturos. Sed nauigant cum his qui ex parata & populos iam iam captura ingluuie, prouenturis morbis Esculapii inuento medeantur. Deferuntur semina & plante arborum. Nam triticum ut postea cognitum est ubi terre conditum fuerat, primo statim ad grandiusculam altitudinem crescens, paulo post euanescebat, quasi damnante natura nostra cibariorum genera, & eos suis radicibus esse contentos iubente. Soluens igitur Columbus classem duodecim nauium, armis uirisq; ac omni rerum copia instructam, non amplius uiginti dierum nauigatione ad insulam hispanam appellit, offendit quos reliquerat ad unum a barbaris strangulatos, causa pretensa quod in eorum mulieres impudici & iniurii fuissent. Igitur accusata eorum seuicie & ingratitudine, ubi uidet eos ad penitentiam uersos, ueniam eis edicit indulturum modo fideles in posterum & dicto audientes sint. Deinde missis institoribus in quascũq; partes, ubi uidet isulã esse & magnitudine, & aeris tẽperie, & soli fecũditate, & p̃p̃ torũ frequẽ

Digitized by Google

tia insignem, simulq; affertur inueniri certis in locis, aquarum in preruptis, purissimū aurum, nec deesse in campis semen quoddā piperi persimile & figura & sapore, statuit oīno oppidū cōdere. Vndiq; igitur cōquisita materie, adhibitis q; earū rerū peritis, breui erectū est oppidū, cui Helisabet inditū nomē. Ipse pfectus duabus sibi nauibus assumptis, īsulā ipsam circuit. Deinde cōtinētis illius soli quod Ioāne nomine nuncupauerat litus leg̃ns, dies unū & septuaginta adnauigat ei litori, iugiter occiduū solem uersus prorā tenens, circiterq; sexagies centena millia passuū, uir nauigiorū cursus peritissimus estimator, se eē progressum, ex dierū noctiūq; supputatione cognoscit. Id quo cōstitit ꝓmontoriū Euāgelistā appellat, retroq; flectēdi cursum cōsiliū capit, rediturus eo parasior & istructior. Inter nauigandū uero, signātur in tabula & sinus & litora & ꝓmōtoria. Retulitq; hoc mūdi latus poli artici decē & octo graduū eleuatiōnē habere, cū quatuor tñ & uiginti septētrionale litus insule hispane, poli ipsius altitudinē ostēdat. Cognitum est autē ex obseruatione suorū, si modo ueram, inire rationem potuerūt, eam que anno dñi quarto & nonagesimo post millesimū & quadrigētesimū eclipsim apparuit mense septembri, quatuor ferme horis ante apud hispanam insulam q̃ hispali que uulgo sibilia nuncupatur uisam. Ex ea autem computatione colligebat Columbus eam insulam horis quatuor, Euangelistā uero decem a gadibus distare, nec amplius duabus horis,

כ לַמְנַצֵּחַ	XX. Ad victoriam.	XIX. In finem	ιθʹ. Εἰς τὸ τέλος
מִזְמוֹר לְדָוִד׃	Psalmus Dauidis.	psalmus Dauid.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם	Respōdeat tibi DEVS ī die	Exaudiat te dominus in die	Ἐπακούσαι σου κύριος ἐν ἡμέρᾳ
צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם	tribulatiōis, fortē te faciat(	tribulationis ꝓtegat te nomen	θλίψεως. ὑπερασπίσαι σου τὸ ὄνομα
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃ יִשְׁלַח	DEI Iaacob. Mittat (nomē	DEI iacob. Mittat	τοῦ θεοῦ ἰακώβ. Ἐξαποστείλαι
עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ	auxilium tuum de sancto	tibi auxilium de sancto,	σοι βοήθειαν ἐξ ἁγίου.
וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ׃	& de cion roboret te.	& de sion tueatur te.	καὶ ἐκ σιὼν ἀντιλάβοιτό σου.
יִזְכֹּר כָּל־מִנְחֹתֶךָ	Memor erit oīs sacrificii tui	Memor sit omnis sacrificii tui,	Μνησθείη πάσης θυσίας σου,
וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה	& holocaustum tuum cinis(	& holocaustū tuū pingue fiat.	καὶ τὸ ὁλοκαύτωμά σου πιανάτω
סֶלָה׃ יִתֶּן־לְךָ	semper. Det tibi (fiat. A	Tribuat tibi	διάψαλμα. Δῴη σοι κύριος (βουλήν σου
כִלְבָבֶךָ וְכָל־עֲצָתְךָ	ſm cor tuū, & oē cōsiliū tuū	ſm cor tuū, & omne cōsiliū tuū	κατὰ τὴν καρδίαν σου. καὶ πᾶσαν τὴν(
יְמַלֵּא׃ נְרַנְּנָה	perficiat. Cantabimus	confirmet, Letabimur	πληρώσαι. Ἀγαλλιασώμεθα
בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם	in salutari tuo. & in nomine	in salutari tuo, & in nomine	ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου. καὶ ἐν ὀνόματι
אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל	DEI nrī leuabimus vexillū,	DEI nostri magnificabimur,	κυρίου θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα.
יְמַלֵּא יְהוָה כָּל־	impleat DEVS omnes	Impleat dominus omnes	Πληρώσαι κύριος πάντα
מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ׃ עַתָּה	petitiones tuas. Nunc	petitiones tuas, nunc	τὰ αἰτήματά σου. νῦν
יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ	sciui quoniam saluabit	cognoui quoniam saluum fecit	ἔγνων ὅτι ἔσωσε
יְהוָה מְשִׁיחוֹ	DEVS Messiam suum,	dominus christum suum.	κύριος τὸν χριστὸν αὐτοῦ. (αὐτοῦ.
יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ	rñdebit ei de celo sācto suo,	Exaudiet illū de celo sācto suo,	Ἐπακούσεται αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ ἁγίου(
בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ	ī fortitudinibus salutis dex(	ī potētatibꝰ salus dextere eiꝰ.	ἐν δυναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ
אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה	Hi ī curribus, & hi (tere eiꝰ.	Hi in curribus & hi	Οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι
בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ	in equis, nos autem	in equis, nos autem	ἐν ἵπποις. ἡμεῖς δὲ
בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	in noīe DEI nrī (uati sunt	in nomine domini DEI nostri	ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν
נַזְכִּיר׃ הֵמָּה כָּרְעוּ	thura ponemus. Ipsi incur(	inuocabimus. Ipsi obligati sunt	ἐπικαλεσόμεθα. Αὐτοὶ συνεποδίσθησαν
וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ	& ceciderūt, nos āt (sumus	& ceciderunt nos autem	καὶ ἔπεσον. ἡμεῖς δὲ
קַּמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד׃	surreximus & fortes facti (	surreximus & erecti sumus.	ἀνέστημεν καὶ ἀνορθώθημεν.
יְהוָה הוֹשִׁיעָה	DEVS salua,	Domine saluum fac	Κύριε σῶσον
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	rex responde nobis,	regem, & exaudi nos	τὸν βασιλέα καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν,
בְיוֹם־קָרְאֵנוּ׃	in die inuocationis nostre.	in die qua inuocauerimus te.	ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σε.
כא לַמְנַצֵּחַ	XXI. Ad victoriam.	XX In finem	κʹ. Ψαλμὸς
מִזְמוֹר לְדָוִד׃	Psalmus Dauidis. (bit	psalmus Dauid.	τῷ Δαβίδ.
יְהוָה בְּעָזְּךָ יִשְׂמַח	DEus ī fortitudīe tua leta(	Domine in virtute tua letabit	Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται
מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ	rex, & in salutari tuo	rex, & super salutare tuum	ὁ βασιλεύς. καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου
מַה־יָּגֶל מְאֹד׃	exultabit nimis.	exultabit vehementer.	ἀγαλλιάσεται σφόδρα.

Digitized by Google

hoc eſt duodecima parte totius circuli terrarum, ab eo loco quem Ptolemeus catigara uocat & ultimum habitabilis in oriente ſole conſtituit abeſſe, Quod ſi non obſtiterit nauigantibus ſolum, breui futurum ut ultimum oriens omni decurſo inferiore noſtro hemiſperio, contrario curſu coniunctus fuerit a tendentibus ad occidentem. His tam miris peractis nauigationibus, regreſſus in hiſpaniam Columbus fati munus ipleuit. Rex ipſe qui uiuẽti multa priuilegia cõtulerat, mortuo dedit ut filius in patris locũ ſuccederet, pfectur āq3 indorum mariſq3 oceani ageret, qui in hodiernum uſq3 uiuit, ſumma cum amplitudine, ſummiſq3 opibus. Nec primores hiſpanie dedignati ſunt illi coniugio copulare, iuuenem nobilitate & moribus inſignem. Moriens autem Columbus, haud oblitus eſt dulcis patrie, reliquit enim officio. ſancti Georgii quod appellant, habentq3 genuenſes precipuum & ueluti totius reipublice decus & columen, decimam partem prouentuum uniuerſorum quos uiuens poſſidebat. Hic fuit uiri celeberrimi exitus, qui ſi grecorum heroum temporibus natus eſſet proculdubio in deorum numerum relatus eſſet.

E. .i. a temeritatibus & a peccatis que perpetrantur ex propria malicia que hebrei זדים uocant nos temeritates, arrogantias, petulantias, ſuperbiaſq3 appellare poſſumus.

لمزمور	למשבח	XX. In laudem.
التاسع عشر	תושבחתא לדוד :	Laudatoria Dauidis.
يستجيب لك الرب في يوم	יקביל צלותך יי ביומא	Accipiat orationẽ tuã DEVS, in die
شدتك ينصرك اسم	דעקא ישגבינך שום	tribulationis, protegat te nomen
اله يعقوب ويرسل	אלהא דיעקב : יסדר	DEI Iaacob, Ordinabit
لك عونا من قدسه	סעדך מבית מוקדשא	auxilium tuum de domo ſanctuarii
ومن صهيون يعضدك	ומציון יסייעך :	& de cion auxiliabitur tibi.
يذكر لك الرب جميع	ידכר כולהון דורבנייתך	Recordabitur oĩum ſacrificioꝝ tuoꝝ,
قرابينك ووقودك بقبل	ועלוותך ידהנאן	& holocauſta tua pinguia erunt
يعطيك الرب مثل	לעלמין : יתן לך	ſemper. Tribuat tibi
قلبك وكل امانيك	כרעיונך וכל מילכך	ſm cogitationẽ tuã & omne ꝯſiliũ tuũ
يتمم يعترف لك يا رب	ישלם : נימרון עמך	perficiat. Dicent populus tuus,
بخلاصك وباسم	נשבחה בפורקנך ובשו'	laudabimꝯ pp redẽptõnẽ tuã & ĩ noĩe
الرب الهنا نرتفع	אלהנא ניפקס	DEI noſtri explicabimus ſignum
يكمل لك الرب جميع	ישלים יי כולהון	adimplebit DEVS omnes
سولك من الان	שאלתך : השתא	petitiones eius. Nunc
عرفت ان الرب	ידעית ארום פריק	cognoſcam qđ redemit
قد نجا مسيحه وهو	יי משיחיה קביל צלותיה	DEVS, MESSIAM ſuũ, exaudiuit (orõnẽ eius
يستجيب له من سماء قدسه	ממותביה דשמיא קדישא	de loco ſuo, de celis ſanctis
بالجبروت خلاص يمينه	בגבורן ופורקן ימיניה :	ĩ poteſtatibus & redẽptiõibus dexte(re eius.
هولاء بالمراكب وهولاء	אלין ברתיכין ואלין	Iſti in curribus & iſti
بالخيل ونحن	בסוסון ואנחנא	in equis & nos
باسم الرب الهنا	בשום אלהנא	in nomine DEI noſtri
نرتفع هم اشتبكوا	נדכר : אנון גחנו	recordabimur. Ipſi obligati ſunt
وسقطوا ونحن	ונפלו ואנן	& humiliati, nos autem
نهضنا واستقمنا	אזדקפנא ואיתחלנן :	ſurreximus & validiores facti ſumus.
يا رب خلص	מימרא דיי פרוקנן	Verbum DEI redime nos,
الملك واستجب	מלך תקיף קביל צלותן	rex fortis accipe orationem noſtram
لنا يوم ندعوك	ביום מקרינן :	in die inuocationis noſtre.
المزمور	לשבחא	XXI In laudem.
العشرون	תושבחתא לדוד :	Laudatoria Dauidis,
يا رب بقوتك يفرح	יי בעושנך ימלך	DEVS in fortitudine tua regnabit
الملك وبخلاصك	מלך משיחא ובפורקנך :	Rex MESSIAS & in redemptiõe tua,
يستبشر جدا	כמה ידוץ לחדא :	exultabit quam maxime.

xxi. Libro midras tehilim. Deus in fortitudine tua letabitur rex
אר חנינא אין מלך המשיח בא אלא ליתן לאומות העול שש מצות כגון סכה ולולב ותפילין וכלם בשביל ארץ גוים ירשו אבל ישראל למדין תורה מן הגבה שנ׳ כל בנך למודי יי׳ ר׳ חנינא בשם ר׳ אחא אמ׳ מהו והתהדר כבוד שהוא נותן למלך המשיח מן הכבוד של מעלה הוי׳ בעוזך ישמח מלך & pau lo inferius שנו רבותינו מלך בשר ודם אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו ואין משתמשין בשרביטו ומשה רבינו נשתמש בשרביטו של הקבה שנ׳ ויקח משה את מטה האלהים ואליהו רכב על סוסו מה סוסו של הקבה סופה וסער וכתי׳ באליהו ויעל אליהו בסערה השמים מלך בשר ודם אין לובשין עטרה שלו והקבה נתנה למלך המשיח שנא׳ תשית לראשו עטרת פז מלך בשר ודם אין לובשין פורפירא שלו וכו׳ ומהו הוד והדר רבשתו ונמלך המשיח כתו׳ הוד והדר תשות עליו מלך בשר ודם אין יושבין על כסאו ושלמה ישב על כסאו שנ׳ וישב שלמה על כסא יי׳ מלך בשר ודם אין קוראין לסגן שלו בשמו והקבה קרא למשה בשמו שנ׳ ראה נתתיך אלהים לפרעה וכן ישראל אני אמרתי אלהים אתם וקוראן קדושים שנ׳ קדושים תהיו כי קדוש אני יי׳ וכתיב ביעם קדוש אתה וקורא למלך המשיח על שמו ומה שמו יי׳ איש מלחמה ובמלך המשיח וזה שמו אשר יקראו יי׳ צדקנו וירושלם נקראת על שמו שנא׳ ושם העיר מיום יה שמה .i. Dixit R. Hanina nõ eſt uenturus rex Meſſias niſi ad dandũ pcepta gẽtibus mũdi, queadmodũ ſunt zucha, lulab & tephilim, & quare, quia propterea dictum eſt.

תַּאֲוַת לִבּוֹ נָתַתָּה	Desideriũ cordis eius dedisti	Desideriũ cordis eiꝰ tribuisti ei,	Τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ, ἔδωκας
לּוֹ וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו	ei, & sermone labiorũ eius,	& volũtate labiorum eius non	αὐτῷ, καὶ τὴν θέλησιν τῶν χειλέων αὐτοῦ, (καὶ
בַּל־מָנַעְתָּ סֶּלָה׃ כִּי	ñ phibuisti eũ ĩ ppetuũ.(A	fraudasti eum. Quoniam .	οὐκ ἐστέρησας αὐτόν. Ὅτι
תְקַדְּמֶנּוּ בִּרְכוֹת	pueĩsti eũ bñdictõib (Qm̃	puenisti eũ in benedictionibus	προέφθασας αὐτὸν ἐν εὐλογίαις (αὐτοῦ
טוֹב תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ	bõitatis, pones ĩ capite eius	dulcedinis, posuisti ĩ capite eius	χρηστότητος. ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν(
עֲטֶרֶת פָּז׃ חַיִּים	coronam de obrizo. Vitam	coronã de lapide pcioso. Vitã	στέφανον ἐκ λίθου τιμίου. Ζωὴν
שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה	petiit a te, dedisti	petiit a te, & tribuisti ei,	ᾐτήσατό σε, καὶ ἔδωκας
לּוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם	ei, lõgitudinẽ dierũ in seculũ	lõgitudinẽ dierũ ĩ sclm̃ & ĩ sclm̃	αὐτῷ μακρότητα ἡμερῶν, εἰς αἰῶνα
וָעֶד׃ גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ	& ĩ eternũ. Magna glĩa eius	seculi. Magna est gloria eius	αἰῶνος. Μεγάλη ἡ δόξα αὐτοῦ
בִּישׁוּעָתֶךָ הוֹד	in salutari tuo, laudem	in salutari tuo gloriam	ἐν τῷ σωτηρίῳ σου. δόξαν
וְהָדָר תְּשַׁוֶּה עָלָיו׃	& decorẽ pones super eum.	& magnũ decorẽ ĩpones sup eũ.	καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτόν.
כִּי־תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת	Qm̃ pones eũ bñdictiones	Qm̃ dabis eũ in benedictionẽ	Ὅτι δώσεις αὐτῷ εὐλογίαν
לָעַד תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה	ĩetnũ, letificabis eũ ĩ gaudio	ĩ sclm̃ scli, letificabis eũ ĩ gaudio	εἰς αἰῶνα αἰῶνος. εὐφρανεῖς αὐτὸν ἐν χαρᾷ
אֶת־פָּנֶיךָ׃ כִּי־הַמֶּלֶךְ	apud vultũ tuũ. Quia rex	cum vultu tuo. Quoniam rex	μετὰ τοῦ προσώπου σου. Ὅτι ὁ βασιλεὺς
בֹּטֵחַ בַּיהוָה וּבְחֶסֶד	ɔfidet ĩ DEO, & ĩ mĩsicõdia	sperat in dño, & in misericordia	ἐλπίζει ἐπὶ κύριον. καὶ ἐν τῷ ἐλέει
עֶלְיוֹן בַּל־יִמּוֹט׃	excelsi, non cõmouebitur.	altissimi non cõmouebitur.	τοῦ ὑψίστου οὐ μὴ σαλευθῇ.
תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל־	Inueniet manus tua, omnes	Inueniatur manus tua oĩbus	Εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι
אֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ	inimicos tuos, dextera tua	inimicis tuis, dextera tua	τοῖς ἐχθροῖς σου. ἡ δεξιά σου
תִּמְצָא שֹׂנְאֶיךָ׃	inueniet odientes te.	inueniat omnes qui te oderũt.	εὕροι, πάντας τοὺς μισοῦντάς σε.
תְּשִׁיתֵמוֹ כְּתַנּוּר	Pones eos vt clibanum	Pones eos vt clybanum	Ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὡς κλίβανον
אֵשׁ לְעֵת פָּנֶיךָ יְיָ	ignis ĩ tpe vultꝰ tui, DEVS	ignis in tẽpore vultus tui, dñs	πυρὸς εἰς καιρὸν τοῦ προσώπου σου. κύριος
בְּאַפּוֹ יְבַלְּעֵם	in furore suo pcipitabit eos,	in ira sua conturbabit eos	ἐν ὀργῇ αὐτοῦ συνταράξει αὐτούς.
וְתֹאכְלֵם אֵשׁ׃	& deuorabit eos ignis.	& deuorabit eos ignis.	καὶ καταφάγεται αὐτοὺς πῦρ.
פִּרְיָמוֹ מֵאֶרֶץ תְּאַבֵּד	Fructũ eorũ de terra pdes,	Fructum eorũ de terra perdes,	Τὸν καρπὸν αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπολεῖς.
וְזַרְעָם מִבְּנֵי אָדָם׃	& semẽ eorũ de filiis hoĩum.	& semen eorũ a filiis hominũ.	καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων.
כִּי־נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה	Qm̃ ĩcliauerũt sup te malũ,	Qm̃ declinauerũt in te mala,	Ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά.
חָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל־	cogitauerũt scelus quod nõ	cogitauerunt consilia que non	διελογίσαντο βουλὰς αἷς οὐ μὴ
יוּכָלוּ׃ כִּי תְּשִׁיתֵמוֹ	potuerunt. Qm̃ pones eos	potuerũt stabilire. Qm̃ pones eos	δύνωνται στῆναι. Ὅτι θήσεις αὐτοὺς
שֶׁכֶם בְּמֵיתָרֶיךָ	partem, funes tuos	dorsum, in reliquiis tuis	νῶτον ἐν τοῖς περιλοίποις σου.
תְּכוֹנֵן עַל־פְּנֵיהֶם׃	firmabis contra facies eorũ.	preparabis vultum eorum.	ἑτοιμάσεις τὸ πρόσωπον αὐτῶν.
רוּמָה יְהוָה בְעֻזֶּךָ	Exalta ĩ Deo ĩ fõrtitudĩe tua,	Exaltare dñe in virtute tua,	Ὑψώθητι κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου.
נָשִׁירָה וּנְזַמְּרָה	cantabimus & psallemus	cantabimus & psallemus	ᾄσομεν καὶ ψαλοῦμεν τὰς
גְּבוּרָתֶךָ׃	fortitudines tuas.	virtutes tuas.	δυναστείας σου.

rum eius uocatur nomine ipsius. Dei autem .s.&.b. uocauit Mosse nomine eius. Sicut dictũ est. Vide dedi te p Deo Pharaoni & similiter israel. Ego dixi Dii estis uos. Et uocabimini sancti sicut dictũ est. Sãcti eritis qm̃ scũs ego Deus. Et scriptũ est. qm̃ pp̃ls scũs est, & uocauit regẽ Messiã noĩe eius, & ꝙ est nomẽ eius. Deus uir pugnator. & de rege Messia scriptũ est. & hoc est nomẽ ꝙ uocabũt eũ Deus iustus noster. & Ierusalem uocata est nomine eius, sicut dictum est. & nomen ciuitatis a die illa Deus ibidem. &c.

כב לַמְנַצֵּחַ	XXII. Ad victoriã sr̃ aielet	XXI. In finem.	κα΄. Εἰς τὸ τέλος
עַל־אַיֶּלֶת	hasachar .i. instrm̃ musices,	Psalmus Dauid	ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως
הַשַּׁחַר	quod interpretatur cerua	pro susceptione	τῆς ἑωθινῆς,
מִזְמוֹר לְדָוִד	matutina. Psalmus Dauidis.	matutina. (me qre me	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
אֵלִי אֵלִי לָמָה	DEVS meꝰ deus meꝰ, qre	DEVS deus meus respice in(	Ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρόσχες μοι, ἵνατί

Digitized by Google

لانك اعطيته شهوة قلبه	רגינת נפשיה יהבת ליה	Desiderium anime eius tribuisti ei,	Isaie.ii.ad eum gẽtes
ولم تحرمه سوال	ופירוש ספותיה לא	& prolationem labiorum eius non	studebunt. Israel aũt
شفتيه ۞ ابتد	כליתא לעלמא: ארום	prohibuisti in eternum. Quoniam	discent legẽ a Deo san
اته ببركات	תקדמניה ברכן	preuenisti eum benedictionibus	cto & benedicto sicut
طاحه ووضعت على راسه	טבן תשוי על רישיה	bonis, posuisti super caput eius	dictum est. Isaie.liiii.
اكليلا من جوهر كريم	כליל דהבא טבא: חיי	coronam de auro optimo. Vitam	Et oẽs filii tui erũt do
سالك حياة فاعطيته	עלמא שאיל מינך יהבתא	eternam petiit a te, dedisti	cti a Deo. R. Hanina
طول الايام والدهر ۞	ליה נוגדא יומיא לעלמי	ei longitudinem dierum in secula	in noie. R. Aha dixit
عظيم هو مجده	עלמין: סגי איקריה	seculorum. Multa est gloria eius	quid est quod statim se
بخلاصك المجد	בפורקנך תושבחתא	in redemptione tua, laudem	quitur & erit menuha
والجلال جعلت عليه ۞	ושבהורא תשוי עלוהי:	& decorem posuisti super eum.	tho.i. requies eius qa-
لانك جعلته بركة الى الدهر	מטול תשוינה ברכן	Quoniam pones eum benedictionem	bod.i. honor uel gloria
الداهرين ابهجته بفرح	לעלמין תחדיניה בחדות	per secula, letificabis eum gaudio	qa ipse.s. Deus.s. &
وجهك لان الملك	דמן קדמך: מטול דמלך	ab aspectu tuo. Quoniam rex	b. tribuit regi Messie
توكل على الرب وبنعمة	משיחא סביר ביהוה	MESSIAS spat ĩ Deo, & ĩ misericordia	de honore superno. Et
العلي لا يزول ۞	ובחסדא דעילאה לא יזוע:	altissimi non cõmouebitur.	hoc est dictu Dñe in
تلقى يدك على جميع	תדביק מחת אידך לכל	Apprehẽdet ictus manus tue, cunctos	uirtute tua letabitur
اعدايك وتكفر	בעלי דבבך ופורענות	patronos inimicitie tue, & punitio	rex. Traditio est magi
يمينك بجميع مبغضيك ۞	ימינך תשכח לכל סנאך:	dextere tue ĩueniet oẽs qui te oderũt.	strorũ nostrorũ. Regis
تجعلهم مثل نار	תשוינון היך אתון	Pones eos vt furnum	carnis & sanguinis cur
التنور في وقت السخط الرب	נורא לעידן רוגזך יי	ignis, in tempore ire tue, DEVS	rum nullus ascẽdit. &
بسخطه يحرقهم	באשתא ישיצינון	igni inflammabit eos,	nullus insup sedet su-
والنار تاكلهم ۞	ותיכלינון בעור גיהנם:	& consumet eos incendio gehenne,	per sellã eius nec ali-
وتبيد من الارض ذكرهم	בניהון מארעא תהובד	Filios eorum de terra perdes,	qs utitur sceptro eius.
وذريتهم من بني البشر ۞	וזרעיתהון מבני אנשא:	& semen eorum a filiis hominum.	Mosse aũt magister no
لانهم اما لوا عليك الشرور	מטול דחשילו עלך בישתא	Quoniã declinauerunt super te mala,	ster usus ẽ sceptro dei
وفكروا في امور لم	חשיבו מחשבן בישן ולא	cogitauerũt cogitatiões prauas & nõ	s.&.b. sicut scriptum
يستطيعوا القيام بها تر	יכילו: מטול תשוינון	potuerunt eas. Quoniam pones	est. Et accepit Mosse
كتهم يولون على ادبار	לעמך תתא חדא באיטוני	populum tuũ partem vnam in funibus	uirgã Dei. Helias quo
هم جعلت كلا على وجو	משכנך תתקין אוריתא קדמיהון	tabernaculi tui, ordiabis legẽ corã eis,	qz, curru eius uectus
ههم تعاليت الله بقوتك ۞	איזדקף יי בעושנך	Exaltare DEVS in salute tua,	est, Et quis est currus
ارتل وامجد	נשבחא ונזמרא	laudabimus & psallemus,	Dei.s.&.b. uentus ni-
لجبروتك ۞	על גבורתך:	pro fortitudinibus tuis.	mirũ & turbo. De He

lia nãqz scriptũ est. Et ascẽdit Helias p tur- binẽ in celo. Regis carnis & sãguinis corona nullus utitur Deus ãt s.&.b. dedit eam regi Messie sicut dictũ est. Pones capiti eius coronam auri & gẽmarũ. Regis carnis & sanguinis purpura, nemo ue- stitur. Et que est illa, Cõfessio & decor pro indumẽto. Et de rege Messia scriptũ est. cõfessionẽ & decorẽ po- suisti sup eum. Super trhonũ regis carnis & sanguinis nullus sedet Salomon uero sedit sup trhonũ eius, sicut dictũ est. Et sedit Salomon sup trhonũ Dei. Regis carnis & san- guinis nullus subdito-

B כי תקדמנו ברכו תוב ר׳ אמ׳ ברכת משה שנקרא טוב שנ׳ ותרא אתו כי טוב הוא רבנן אמרי ברכותיה של תורה שנ׳ כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו כי בן הייתי לאבי רך ויחיד לפני אמי .i. Qm̃ pueniẽt eũ bñdictiones boni, Rabbi dixit, bñdictiones Mosse q appellatus est bonus, sicut dictũ est. Exo, ii. Et uidit eũ qm̃ bonus ipse, magistri dixerũt qm̃ bñdictões legis.s. puenerũt regẽ Messiã sicut dictũ est puerbiorũ.iiii. Qm̃ donũ bonũ dedi uobis, legẽ meã nõ derelinquatis, qm̃ filius fui patri meo, tenellus & unicus coram matre mea.

	לשבחא	XX. In laudem	A. Rectius quãtum
	על תקוף	pro virtute	mea fert opinio uer-
	קורבנא תדירא	sacrificii, continueqz	bũ hebreum אילת uer
المزمور الحادي والعشرون	בקריתא תושבחתא לדוד	imolatiõis. Laudatoria Dauidis.	titur cerua feminino
الهي الهي انظر الي لماذا	אלי אלי מטול מה	DEVS meus deus meus, quare	genere. quã ceruus pp
			Iram ת qplurimũ de-
			signatiua est feminei
			sexus. Quod ẽt cõpro
			batur libro midras te-

Digitized by Google

עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק	dereliquisti me, longe **B.**	dereliquisti, longe	ἐγκατέλιπές με. μακρὰν
מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי	a salute mea verba	a salute mea verba	ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι
שַׁאֲגָתִי׃ אֱלֹהַי	lamẽtatõis mee. Deus meus	delictorũ meorum. Deus meus	τῶν παραπτωμάτων μου. Ὁ θεός μου
אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא	clamabo diu, & non	clamabo per diem & non	κεκράξομαι ἡμέρας, καὶ οὐκ
תַעֲנֶה וְלַיְלָה וְלֹא	respondebis, & noctu nec	exaudies, & nocte & non	εἰσακούσῃ. καὶ νυκτός καὶ οὐκ
דוּמִיָּה לִי׃ וְאַתָּה	est silentium mihi. Et tu	ad insipientiam mihi. Tu autẽ	εἰς ἄνοιαν ἐμοί. Σὺ δὲ
קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב	sancte habitator, **C.**	in sancto habitas	ἐν ἁγίῳ κατοικεῖς
תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל׃	laudes israel.	laus israel.	ὁ ἔπαινος τοῦ ἰσραήλ.
בְּךָ בָּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ	In te cõfisi sũt patres nostri,	In te sperauerũt patres nostri,	Ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν,
בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ׃	confisi sunt & liberasti eos.	sperauerunt & liberasti eos.	ἤλπισαν καὶ ἐρρύσω αὐτούς.
אֵלֶיךָ זָעֲקוּ	Ad te clamauerunt	Ad te clamauerunt	Πρὸς σὲ ἐκέκραξαν
וְנִמְלָטוּ בְּךָ בָטְחוּ	& salui facti sũt, ĩ te ꝯfisi sũt,	& salui facti sũt, ĩ te sperauerũt	καὶ ἐσώθησαν. ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν,
וְלֹא בוֹשׁוּ׃ וְאָנֹכִי	& nõ sunt confusi. Ego autẽ	& non sunt confusi. Ego autem	καὶ οὐ κατῃσχύνθησαν. Ἐγὼ δέ
תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ	sum vermis, & nequaq̃ vir	sum vermis & non homo,	εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος.
חֶרְפַּת אָדָם	opprobrium hominum,	opprobrium hominum	ὄνειδος ἀνθρώπων
וּבְזוּי עָם׃	& despectio populi. (me,	& abiectio plebis.	καὶ ἐξουθένημα λαοῦ. (σάν με.
כָּל רֹאַי יַלְעִגוּ לִי	Oẽs vidẽtes me subsannãt(	Oẽs vidẽtes me deriserũt me,	Πάντες οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρι(
יַפְטִירוּ בְשָׂפָה	demittunt labia,	locuti sunt labiis	ἐλάλησαν ἐν χείλεσιν,
יָנִיעוּ רֹאשׁ׃	mouent caput. (eripiat eũ	& mouerunt caput.	ἐκίνησαν κεφαλήν.
גֹּל אֶל יְיָ יְפַלְּטֵהוּ	Vertit se ad Deũ( )ĩ eũ.	Sperauit ĩ domino eripiat eũ,	Ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, ῥυσάσθω αὐτόν.
יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ׃	liberet eũ qm̃ cõplacẽtiã hũit)	saluũ faciat eum qm̃ vult eum.	σωσάτω αὐτόν, ὅτι θέλει αὐτόν.
כִּי אַתָּה גֹחִי מִבָּטֶן	Tu ãt extrhaxisti me ex vte(	Q̃m tu es q extrhaxisti me de(	Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐκσπάσας με ἐκ γαστρός,
מַבְטִיחִי עַל שְׁדֵי	fiducia mea ab vberibus (ro	spes mea ab vberibus (vẽtre,	ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ μαστῶν
אִמִּי׃ עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי	mr̃is mee. In te ꝓiectus sum	matris mee, in te ꝓiectus sum	τῆς μητρός μου. ἐπὶ σὲ ἐπερρίφην
מֵרָחֶם מִבֶּטֶן	a vulua, de ventre	ex vtero. De ventre	ἐκ μήτρας. Ἀπὸ γαστρὸς
אִמִּי אֵלִי אָתָּה׃	mr̃is mee DEus meus es tu.	matris mee Deus meus es tu,	μητρός μου θεός μου εἶ σύ,
אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי	Ne lõge fias a me, quoniam	ne discesseris a me. Quoniam	μὴ ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ. Ὅτι
צָרָה קְרוֹבָה כִּי	tribulatio proxima est, qm̃	tribulatio proxima est, &	θλῖψις ἐγγύς. ὅτι
אֵין עוֹזֵר׃ סְבָבוּנִי	ñ ẽ adiutor. Circũdederũt me	ñ ẽ q adiuuet. Circũdederũt me	οὐκ ἔστιν ὁ βοηθῶν με. Περιεκύκλωσάν με
פָּרִים רַבִּים אַבִּירֵי	tauri multi, fortes	vituli multi, tauri pingues	μόσχοι πολλοί. ταῦροι
בָשָׁן כִּתְּרוּנִי׃	bassan vallauerunt me.	obsederunt me.	πίονες περιέσχον με.
פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם	Aperuerunt sup me os suũ,	Aperuerunt super me os suum	Ἤνοιξαν ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν,
אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג׃	leo rapiens & rugiens.	sicut leo rapiens & rugiens.	ὡς λέων ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος.
כַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי	Sicut aqua effusus sum,	Sicut aqua effusus sum,	Ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθη
וְהִתְפָּרְדוּ כָּל עַצְמוֹתָי	& separata sũt oĩa ossa mea,	& dispersa sũt omnia ossa mea.	καὶ διεσκορπίσθη πάντα τὰ ὀστᾶ μου,
הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנָג	factũ est cor meũ sicut cera	Factũ est cor meum tanq̃ cera	Ἐγενήθη ἡ καρδία μου ὡσεὶ κηρὸς
נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי׃	liq̃facta, ĩ medio vẽtris mei.	liquescẽs, in medio vẽtris mei.	τηκόμενος ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου.
יָבֵשׁ כַּחֶרֶשׂ כֹּחִי	Aruit veluti testa fortitu(	Aruit tanq̃ testa virtus mea,	Ἐξηράνθη ὡς ὄστρακον ἡ ἰσχύς μου.
וּלְשׁוֹנִי מֻדְבָּק	& lĩgua mea adhesit (do mẽ	& lingua mea adhesit	καὶ ἡ γλῶσσά μου κεκόλληται
מַלְקוֹחָי וְלַעֲפַר	palato meo, & in puluerem	faucibus meis, & in puluerem	τῷ λάρυγγί μου. καὶ εἰς χοῦν
מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי׃ כִּי	mortis reposuisti me. Qm̃	mortis deduxisti me. Quoniã	θανάτου κατήγαγές με. Ὅτι

Digitized by Google

يا الهي تركتني ♣ وتباعدت
عن خلاصي لقول
جهلي ♣ الهي
ادعوك النهار كله فلم
تستجب لي ♣ وفي الليل فلم
تدع لي وانت
تحل في القدس يسبح ♣
يا فخر اسرائيل
بك امن اباونا ♣
توكلوا عليك فنجيتهم
صرخوا اليك
فخلصتهم ♣ رجوك
فلم يخزوا ♣ وما انا
فدودة ♣ ولست انسان
عار في الناس
مرذول في الشعوب ♣
راني هزا بي ♣ كل من
تكلمو بشفاههم
وحركوا رووسهم ♣ وقالوا
ان كان امن او توكل على
الرب فليخلصه ولنجيه ان
كان يحبه وانت من البطن
اخرجتني ومذ كنت ارضع
من ثدي امي انت رجاي القيت
اليك من الاحشا ومن بطن
امي انت الهي
فلا تبعد عني فان
الشدة قد قربت مني
وليس من يخلصني احاطت
بي عجول كثيرة واكتنفتني
ثيران سمان
فتحت علي افواههم
مثل الاسد الزائر المفترس
اندهرقت مثل الما
وتحللت جميع عظامي
وصار قلبي مثل الشمع
المذاب في وسط بطني
يبس قواي مثل
الفخار ولصق لساني
بحنكي ♣ والي تراب
الموت انزلتني

שְׁבַקְתָּנִי רַחִיק
מִן פּוּרְקָנִי מִילֵי
אַכְלְיוּתִי: אֱלָהִי אֲנָא
קָרֵי בִּימָמָא וְלָא תְקַבֵּל
צְלוֹתִי וּבְלֵילְיָא וְלָא
שְׁתִיקוּתָא לִי: וְאַתְּ
קַדִּישׁ דְּמְיַתֵּב עָלְמָא
עַל תּוּשְׁבְּחָן דְּיִשְׂרָאֵל:
בְּמֵימְרָךְ סַבָּרוּ אֲבָהָתָנָא
סַבָּרוּ בְּמֵימְרָךְ וְשֵׁיזַבְתְּנוּן
קֳדָמָךְ צַלּוֹ וְאִשְׁתֵּזְבוּ
בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחִיצוּ
וְלָא בְּהִיתוּ: וַאֲנָא
זָחֵל וְחַלָּשׁ וְלָא גִּיבַּר
סְבוּל חִסּוּדַת בְּנֵי נָשָׁא
וּמִתְרַמְקוּתָא דְּעַמְמַיָּא:
כָּל דְּחָמַיִן לִי יִתְלַגְלְגוּן עֲלַי
מִתְגָּרְרִין בִּישׁ בְּסִפְוָתְהוֹן
יְטַלְטְלוּן בְּרֵישְׁהוֹן
שַׁבַּחִית קֳדָם יְיָ וְשֵׁיזְבַנִי
פְּרַקְנָא יָתִי מְטוּל דְּאִתְרְעֵי בִי:
מְטוּל דְּאַנְתְּ הוּא אַפֵּקְתָּנִי
מִכְּרֵיסָא אַסְבַּרְתָּנִי עַל
תַּדְיֵי אִמִּי: בְּתוּקְפָךְ
אִיטַלְקִית מִן מְעַיְּנָא
מִכְּרֵיסָא דְאִמִּי אֵלִי אַתְּ:
לָא תִתְרְחֵק מִנִּי מְטוּל
דְּעָקְתָא קְרִיבָא מְטוּל
לֵית דְּפָרִיק: אַחֲזָרוּ עֲלַי
עַמְמַיָּא דְּמַתִּילִין לְתוֹרִין
רַבְרְבָנֵי מַתְנָן אַקְּפוּנִי:
פְּתָחוּ עֲלַי פּוּמְהוֹן הֵיךְ
אַרְיְוָתָא אָכְלֵי וְנָהֲמִין
הֵיךְ מַיָּא אִיתְשְׁדִית
וְאִיתְפָּרְפָּרָן כּוּלְהוֹן גַּרְמַי
הֲוָה לִבִּי כְּתַמְסֵי הֵיךְ
שַׁעֲוָא בְּגוֹ מְעַיְּנָא:
יְבֵשׁ הֵיךְ פַּחַר חֵילִי
וְלִישָׁנִי אֲדִיק לְמוֹרִינֵי
וּלְבֵית קְבוּרְתָּא
אַמְטֵיתָנִי: מְטוּל דְּאַחֲזָרוּ

dereliquisti me, a longe
a redemptione mea verba
lamentationis mee. Deus meus ego
clamo in die & non accipis
orationem meam, & in nocte, & non
est silentium mihi. Et tu
sanctus qui inhabitas orbem
propter laudes israel.
In verbo tuo sperauerunt p̄res nostri,
sperauerūt ī verbo tuo & liberasti eos.
Apud te habuerūt oı̄onē & liberati sūt,
in verbo tuo confisi sunt,
& non sunt confusi. Et ego
vermis & debilis & nequaq̄ fortis(
portans vituperia hominum)
& despectio populorum.
Omnes qui vident me derident me,
garriunt malum labiis suis,
mouentq́ capita sua.
Laudes dixi apud Deū & eripuit me,
eruit me qm̄ complacuit sibi in me.
Quoniam tu ipse extrhaxisti me
de ventre spes mea super
vbera matris mee. In roboratione tua
leuaui me, a visceribus
ventris matris mee, Deus meus es tu.
Ne elongeris a me quoniam
tribulatio propinquat, quoniam
nō est q̄ redimat. Circundederunt me
populi similes tauris,
principes bassan vallauerunt me.
Aperuerunt super me os suum sicut
leo rapiens & rugiens.
Veluti aqua effusus sum,
& dispersa sunt omnia ossa mea,
fuit cor meum liquefactum sicut
cera in medio ventris mei.
Aruit veluti testaceum virtus mea
& lingua mea adhesit palato meo,
& in domum sepulchri
deduxisti me. Quoniam vallauerunt

hilim ī ipso statim pricipio expositionis huius psalmi על איא השחר ושת אלהי יי חילי ומשוות רגלי כאילות אר פנחס כאילי אין כתו כאן וא״א מאילות כיתגלי הנקבות יותר עומדות מן הזכרים .i. sup cerua matutina hoc est quod scriptū est Deus deus uirtus mea & ponet pedes meos tanq̄ ceruaꝝ. Dixit .r. Pinchas, sicut ceruoꝝ, nō est scriptū sic, sꝫ sicut ceruarum. Qm̄ pedes femellarū habent firmiores pedibꝫ mariū. Sūt tn̄ multi hebreoꝝ q̄ cōtēdūt hoc totum אילת שחר quod nos interpretati sumus cerua matutina nomē esse instrumenti musices īter quos rabbi Salomon authorq́ꝫ gallici uocabularii & plerīq́ꝫ alii quēadmodū refert Chimchi, sꝫ & nō desunt q̄ dicant אילת nomē esse stelle.

B Deus meus Deus meus. Hoc nimirū (ut ait Robertus ī libro de uictoria uerbi Dei) ita recte ītelligit ac si diceret o habitās in me ōis pulchritudo diuinitatis corporaliter, cur te ītus cōtines cur me moriente siles, paulo ante unica uoce tua ꝓiecisti retrorsum querētes me, nuper quoq́ꝫ multitudinē īgentē radiādo ex his oculis q̄ nūc languēt terruisti, & q̄ iustus exercitus facere non potuisset uno flagello facto de resticulis eiecisti, de tēplo, ut qd o tā potens tā fortis diuinitas uerbi me carnē tuā dereliquisti intus cōtinens tanq̄ gladius ī uagina.

H. Libro midi as tehilim דא עורת כבודי מדבר בארבע מלכיות עורת בבבל שהעמדת דניאל חנניה מישאל ועזריה עורת במדי שהעמדת דנו מרדכי ואסתר עורת ביון העמדת לנו חשמונאי ובניו עורת באדום שאתה עתיד להעמיד לנו מלך המשיח .i. Sermo alius surge gloria mea, loqtur de quatuor regnis surge in babilonia ubi astare fecisti nobis, Misaelē Ananiā & Azariam.

Digitized by Google

סְבָבוּנִי כְּלָבִים	circundederunt me canes,	circundederunt me canes	ἐκύκλωσάν με κύνες
עֲדַת מְרֵעִים	congregatio pessimorum	multi, concilium malignantiũ	πολλοί, συναγωγὴ πονηρευομένων
הִקִּיפוּנִי כָּאֲרִי	obsedit me sicut leo, A	obsedit me. Foderunt	περιέσχον με. Ὤρυξαν
יָדַי וְרַגְלָי׃	manus meas & pedes meos.	manus meas & pedes meos,	χεῖράς μου καὶ πόδας μου,
אֲסַפֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי	Numerabo omnia ossa mea,	dinumerauerunt oĩa ossa mea.	ἐξηρίθμησαν πάντα τὰ ὀστᾶ μου,
הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ־	ipsi videntes despexerunt	Ipsi uo ɔsiderauerũt & ĩspexerũt	αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπεῖδόν με.
בִי׃ יְחַלְּקוּ בְגָדַי	me. Diuiserũt vestimẽta mea	me diuiserũt sibi vestimẽta mea,	Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου
לָהֶם וְעַל־לְבוּשִׁי	sibi, & super vestimentũ meũ	& super vestem meam	αὐτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου
יַפִּילוּ גוֹרָל׃	miserunt sortem.	miserunt sortem,	ἔβαλον κλῆρον.
וְאַתָּה יְהוָה אַל־	Tu autem DEVS ne	Tu autem domine ne	Σὺ δὲ κύριε μὴ
תִּרְחָק אֱיָלוּתִי	longe fias, fortitudo mea	elõgaueris auxilium tuũ a me,	μακρύνῃς τὴν βοήθειάν σου
לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃	in auxilium meum festina.	ad defensionem meã conspice.	ἀπ᾿ ἐμοῦ, εἰς τὴν ἀντίληψίν μου πρόσχες.
הַצִּילָה מֵחֶרֶב	Libera a gladio	Erue a framea	Ῥῦσαι ἀπὸ ῥομφαίας
נַפְשִׁי מִיַּד	animam meam, & de manu	Deus aĩam meam, & de manu	τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐκ χειρὸς
כֶּלֶב יְחִידָתִי׃	canis vnicam meam.	canis vnicam meam.	κυνὸς τὴν μονογενῆ μου.
הוֹשִׁיעֵנִי	Salua me	Salua me	Σῶσόν με
מִפִּי אַרְיֵה	ex ore leonis,	ex ore leonis	ἐκ στόματος λέοντος,
וּמִקַּרְנֵי רֵמִים	& de cornibus naricornuum	& a cornibus vnicornium	καὶ ἀπὸ κεράτων μονοκερώτων,
עֲנִיתָנִי׃	responde mihi.	humilitatem meam.	τὴν ταπείνωσίν μου.
אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶחָי	Narrabo nomẽ tuũ frĩbꝫ mis,	Narrabo nomẽ tuũ frĩbꝫ meis	Διηγήσομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς (μου,
בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ	in medio ecclesie laudabo te.	in medio ecclesie laudabo te.	ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε.
יִרְאֵי יְהוָה הַלְלוּהוּ	Qui timetꝭ deũ laudate eũ,	Qui timetis dñm laudate eũ,	Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον αἰνέσατε αὐτόν,
כָּל־זֶרַע יַעֲקֹב	omne semen Iaacob	vniuersum semen iacob	ἅπαν τὸ σπέρμα Ἰακὼβ
כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ	glorificate eum, & metuite	glorificate eum. Timeat	δοξάσατε αὐτόν. Φοβηθήτω
מִמֶּנּוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל	ab illo vniuersũ semẽ israel.	eum omne semen israel,	δὴ ἀπ᾿ αὐτοῦ ἅπαν τὸ σπέρμα Ἰσραήλ.
כִּי לֹא־בָזָה וְלֹא	Quoniam nõ despexit neqꝫ	quoniã non spreuit neqꝫ	Ὅτι οὐκ ἐξουδένωσεν οὐδὲ
שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא	abomĩatus ẽ afflictionẽ affli(cti, & nõ	despexit depcatõẽ paupis. Nec	προσώχθισε τῇ δεήσει τοῦ πτωχοῦ. Οὐ
הִסְתִּיר פָּנָיו	abscõdit faciẽ suã	auertit faciem suam	γὰρ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ	ab eo, & cum clamaret	a me, & cum clamarem	ἀπ᾿ ἐμοῦ, καὶ ἐν τῷ κεκραγέναι με
אֵלָיו שָׁמֵעַ׃	ad eum exaudiuit.	ad eum exaudiuit me.	πρὸς αὐτὸν εἰσήκουσέ μου.
מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי	Apud te laus mea	Apud te laus mea	Παρὰ σοῦ ὁ ἔπαινός μου, (σοι. Τὰς εὐχάς μου
בְּקָהָל רָב נְדָרַי	in ecclesia multa, vota mea	in ecclesia magna, vota mea	ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ ἐξομολογήσομαί(
אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יְרֵאָיו׃	reddã ĩ ɔspectu timẽtiũ eũ.	reddã in cõspectu timentiũ eũ.	ἀποδώσω ἐνώπιον τῶν φοβουμένων αὐτόν.
יֹאכְלוּ עֲנָוִים	Comedent pauperes	Edent pauperes	Φάγονται πένητες
וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ	& saturabuntur, laudabunt	& saturabuntur, & laudabunt	καὶ ἐμπλησθήσονται, καὶ αἰνέσουσι
יְהוָה דֹּרְשָׁיו יְחִי	DEVM querẽtes eũ, viuet	dñm qui requirunt eum, viuẽt	κύριον οἱ ἐκζητοῦντες αὐτόν. Ζήσονται
לְבַבְכֶם לָעַד׃	cor eorum in sempiternum.	corda eorum in seculũ seculi.	αἱ καρδίαι αὐτῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος.
יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ אֶל־	Recordabũt & cõuertẽt ad	Reminiscẽtur & cõuertent ad	Μνησθήσονται καὶ ἐπιστραφήσονται
יְהוָה כָּל־אַפְסֵי־	DEVM omnes fines	dominum, vniuersi fines	πρὸς κύριον πάντα τὰ πέρατα
אָרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ	terre, & adorabunt	terre. Et adorabunt	τῆς γῆς. Καὶ προσκυνήσουσιν
לְפָנֶיךָ כָּל־מִשְׁפְּחוֹת	corã te vniuerse cognatiões	ĩ ɔspectu eius, vniuerse familie	ἐνώπιον αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν.

Digitized by Google

احاطت بي كلاب	עלי רשיעי דמתילין	me impii similes
كثيرة اكتنفتني جماعة	לכלביא סגיעי כנישת	canibus plurimis, congregatio
الاشرار نقبوا	מבאישין אקפוני נכתין	malignorum circũdedit me, mordẽtes
يدي ورجلي	היך אריא ידי ורגלי׃	veluti leones mãus meas & pedes mos.
وزعزعوا جميع عظامي	אחוה כל הלבשושי גרמי	Dinũerabo oĩum mẽbroꝝ meoꝝ ossa,
نظروا الي وشمتوا	אנון מסתכלין מבזין	ipsi viderunt & contempserunt
بي اقسموا ثيابي بينهم	לי׃ מפלגין לבושי להון	me. Diuiserunt vestimenta mea sibi,
وعلى لباسي	ועלוי פתגי ירמון	& super vestem meam miserunt
اقترعوا	עדבין׃ ואת יי לא	sortem. Et tu DEVS ne
وانت يا رب	תתרחק תוקפי	elongeris, fortitudo mea
فلا تبعد عن معونتي	לסיועי אוחי׃	ad defensionem meam festina.
انظر لنصرتي	פצא מקטלין דחרבא נפשי	Liba ab his q̃ occidũt gladio, aĩã meã,
نج من السيف	מן אידא דרשיעא דמתיל	de manu iniquorum qui simulant
نفسي ومن ايدي	לכלבא רוחא דגושמי׃	canes spiritum corporis mei.
الكلاب وحدتي	פרוקתני מן פום תקיף	Salua me a feroci fortissimo
ومن فم	היך אריא ומן מלכיא	sicut leone, & a rege
الاسد خلصني	דתקיף וגיותיה תגי היך	potenti, cuius superbia sicut
ومن القرن المتعالي	רימנין קבלתא צלותי	naricornis, accepisti orationem meã.
على تواضعي	אחוי גבורת שמך לאחי	Narrabo fõtitudinẽ noĩs tui frĩbꝰ mis,
لابشر باسمك اخوتي	במציעות כנישתא אשבחינך	in medio ecclesie laudabo te.
وبين الجماعة امجدك	דחליא דיי שבחו קדמוי	Qui timetis DEVM, laudate corã eo
ايها الخايفون من الرب	כל זרעא דיעקב הבו	omne semen Iaacob afferat
مجدوه يا جميع ذرية	ליה יקר אזדעזעו	honorem ei, horreat
يعقوب سبحوه وليخشاه	מניה כל זרעא דישראל׃	ab illo omne semen israel.
كل زرع اسرايل	מטול דלא בסיר ולא שאיט	Q̃m non despexit nec abominatus est
لانه لم يهن ولم	צלותהון דעניי ולא	deprecationes pauperum, & non
يرذل دعوة المساكين ولا	סליק שכינתיה	amouit diuinitatem suam
صرف وجهه	מביניהון ובצלואיהון	de medio eorum, & dum precantur
عني وعند دعاي	קדמוי מקבל׃	eum acceptat.
استجاب لي	מינך תושבחתי	A te laus mea,
من عندك مدحتي	בכנישתא	in congregatione
في الجمع العظيم اشكرك	סגיעי עמא	magna populorum,
واوفي نذوري قدام	נדרי אשלם קביל דחלוי׃	vota mea reddã ĩ cõspectu timẽtiũ eũ.
خايفيه تاكل المساكين	ייכלון ענותני	Edent mites
ويشبعون ويسبح	ויסבעון ישרי	& saturabuntur, requiescet
الرب جميع الذين يبتغونه	רוח נבואה ברעיוני	spiritus prophetie in cogitationibus
تحيا قلوبهم الى ابد الابد	לבכון לעלמין׃	cordis eorum in eternum. (uertent
ويتذكرون ويقبلون الى	ידכרון ניסוי ויתובון	Recordabunt miraculoꝝ eius, & con(
الرب من كل	קדם יי כל סייפי	coram DEO omnia extrema
اقطار الارض وتسجد	ארעא ויסגדון	terre, & adorabunt
قدامه كل قبايل	קדמך כל גניסת	coram te omnes familie

Surge in medis ubi astare fecisti nobis Mardocheum & Hester. Surge in grecis ubi astare fecisti nobis Hasmonai .i. machabeos & filios eius. Surge in edom .i. ĩ Romanis q̃n futurũ est ut astare facias nobis regẽ messiã. Volunt nõnulli ex hoc haberi quod Messias nasciturus erat tempore regni romanoꝝ.

A. Sicut leo, manus mee & pedes mei, siue manus meas & pedes meos. Cõstructio defectiua, subaudiendũq; ipii tã q̃ leo manus meas & pedes meos foderũt pforauerũt, male habuerũt, fixerũt, aut male tractauerũt. Si q̃ dẽ uerbũ hebreũ כארי caari q̄ aliq̃ ĩterpretati sunt foderũt, cõpositũ est ex litera similitudinẽ significante, & ex noĩe significãte leonẽ. Nec assentio dicentibꝰ hebreos hũc locũ corrupisse, qđ ex nr̃is arbitrant̃ multi, q̃ dicũt legendũ apud hebreos כרו caru deducta uoce a uerbo כרה cara q̄ fodio siue figo siue uin... significat. Loca ẽnĩ omnia que hebrei corruperũt, studiosos huius lingue nõ latent & ipse ĩ nr̃is scholiis diffuse de illis disserui, inter q̃ hic locus nequaq̃ numerat̃. Verũ q̄ hic uerboꝝ structus defectiuus habeatur liquet ex chaldeo textu q̃ defectui occurrẽs addidit uerbũ נכתין nachtin q̄ mordentes seu uulnerantes seu ferientes significat.

B. Et aĩa eius nõ uiuet. Nõ uiuet recte legit̃ ẽt authore Hieronymo pp particulã לא negatiuã. cõcinit Isaie oraculũ. Iõ dispartiã ei plurimos & fortiũ diuidet spolia ꝑ eo qđ tradidit in mortẽ aĩaꝫ suã, & cum sceleratis reputatus est.

C. Quemadmodũ fideles oẽs, hũc psalmũ de xp̃o ĩtelligũt, eliciuntq; hinc multa, tum de diuinitate tum de humanitate ipsius, ita econtra hebrei contendũt elicere hinc multa

גוים: כי ליהוה	gentium. Quia DEI	gentium. Quoniam domini	Ὅτι τοῦ κυρίου
המלוכה ומשל	est regnum, & dominabitur	est regnum & ipse dominabitur	ἡ βασιλεία καὶ αὐτὸς δεσπόζει
בגוים: אכלו	gentibus. Comederunt,	gentium. Manducauerunt	τῶν ἐθνῶν. Ἔφαγον
וישתחוו כל דשני	& adorauerunt oēs pingues	& adorauerunt omnes pingues	καὶ προσεκύνησαν πάντες οἱ πίονες
ארץ לפניו יכרעו	t̄re, añ fa. eio curuabūt genu	terre, in conspectu eius cadent	τῆς γῆς, ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται
כל יורדי עפר	vniūsq; descēdūt i puluerē,	omnes qui descendūt in terrā.	πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς γῆν.
ונפשו לא חיה:	& anima eius non uiuet. B	Et anima mea illi viuet,	Καὶ ἡ ψυχή μου αὐτῷ ζῇ,
זרע יעבדנו יספר	Semen seruiet ei,	& semen meum seruiet ipsi.	καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ.
לאדני לדור:	narrabit̄ dño i generatione.	Annunciabitur dño generatio	Ἀναγγελήσεται τῷ κυρίῳ γενεὰ
יבאו ויגידו	Venient & annunciabunt	ventura, & annunciabunt	ἡ ἐρχομένη, καὶ ἀναγγελοῦσι (σομένῳ
צדקתו לעם נולד	Iustitiā eius, populo q̄ nascet̄	celi iusticiā eius, pplo q̄ nascet̄	τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, λαῷ τῷ τεχθη
כי עשה:	que fecit. C	quem fecit dominus.	ὃν ἐποίησεν ὁ κύριος.

זה הוא אות שיכרעו אליו כל יורדי עפר והוא לא רצה לחיות נפשו כי בתנאי ירד לקחת הבשר שיתנו הבשר והשעו בזה יחדו גיהנם לפניך לא רצה לחיות נפשו אלא מסר עצמו ביד התוגרי אותו ועתה ישבעו אנחנו מהשפיהם מדבר הם אמרו כי לא רצה לחיות נפשו הלה צירה מיד התוגרי אותו אם כן רמת חית צועק אלי אלי למה עזבתני רחוק מישועתי והוא לא רצה לחיות נושע הנה שבת תנאו ואם ולא תענה והוא לא רצה להיות נענה ועוד אם הוא אלוה הוא עצמו יושיע עצמו ועוד שאם תהלות ישראל והם המריעים לו ואיך אם שהם מהולל האל ועוד אם גח בטחו אבותינו ואם היא כמשהם אומרים לו היה אל אחד יצור האיות אמר ועל עצמו תולעת ולא איש והנה אם גול אל יי יפלטהו יצילהו ואם על הבשר לא פלטהו ולא הצילהו ואם על האדמות לא היה צריך תצלה ואם כי אתה גוחי הוא עצמו הוא המוציא מבטן ואם אספרה שמך לאחי ואלוה אין לו אחים והנה גוב כי הספור ההלל והתודאה אחר ההצילה. היא והנה הוא לא נצל ואם כל זרע יעקב כבדוהו וגורו ממנו כל זרע ישראל כי לא בזה ולא שקץ וישראל אין מריעים לו וענותו בזה ואב ישקץ והסתיר פניו ממנו ובטוענו אליו לא שמע והנה כל דבריו שקר ואם כל כשאחית גוים והנה היהודים והשמעאלים לא יאמינו בו

Que uerba sic interpretari possunt. Psalmū istum exponūt nazareni. i. christiani de Iesu & illi nu= mer ãt oia mala q̄ fecit ei israel. Et itroducūt filiū clamātē ad prē ʒ quo liberet eū de cūctis molestiis & dicētē Deus meus deus meus q̄re dereliqsti me. usq; ad psalmi finē. Corrupūt aūt scripturā uerbi כארי carai & legūt כרו caru q̄ significat fodere puteū, q̄m nimirū fixe= rūt clauos i manus eius, & in pedes eius. q̄n .s. suspēderūt illū. Fuit at illis cā erroris, hic uersus. Et aiaʒ eius nō uiuificabit. Et dicūt q̄ ipse est Deus. q̄ ei iclinari debēt oēs q̄ descēdūt in puluerē: & ipse noluit uiuificare aiaʒ suā, q̄m hoc pacto descēdit carnē sumere q̄ ca=

כג מזמור לדוד	XXIII. Psalmus Dauidis.	XXII. Psalmus Dauid.	κβ'. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
יהוה רעי לא	DEVS pastor meus, non	Dominus regit me & nihil	Κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με
אחסר: בנאות	imminuar, in pascuis	mihi deerit, in loco pascue	ὑστερήσει, εἰς τόπον
דשא ירביצני	herbarum acclinauit me,	ibi me collocauit.	χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν.
על מי מנחות	sup aquas refectionis qescere	Super aquā refectiōis educauit	Ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με,
ינהלני: נפשי	faciet me. Animam meam	me, animam meam	τὴν ψυχήν μου
ישובב ינחני	conuertet, ducet me	conuertit. Deduxit me	ἐπέστρεψεν. Ὡδήγησέ με
במעגלי צדק	per semitas iustitie, •	super semitas iustitie, •	ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης,
למען שמו: גם כי	p̄pter nomē suum. Sed & si	propter nomē suum. Nam & si	ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ἐὰν γὰρ
אלך בגיא צלמות	ambulauero in valle mortis,	ābulauero ī medio vmbre mōt̄	καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου,
לא אירא רע כי	non timebo malū quoniam	non timebo mala, quoniam	οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι
אתה עמדי	tu asistis mihi	tu mecum es.	σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ.
שבטך ומשענתך	virga tua & baculus tuus	Virga tua & baculus tuus,	Ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου,
המה ינחמני:	ipsa consolabuntur me.	ipsa me consolata sunt.	αὗταί με παρεκάλεσαν.
תערך לפני	Pones coram me	Parasti in conspectu meo	Ἡτοίμασας ἐνώπιόν μου
שלחן נגד	mensam, ex aduerso (sti oleo	mensam, aduersus eos (leo	τράπεζαν, ἐξεναντίας
צררי דשנת בשמן	molestatorū meorū, ipingua(	q̄ tribulāt me. Impinguasti i o(	τῶν θλιβόντων με. Ἐλίπανας ἐν ἐλαίῳ
ראשי כוסי	caput meum, calix meus	caput meum, & calix meus	τὴν κεφαλήν μου, καὶ τὸ ποτήριόν σου
רויה: אך טוב	satians. Sed & benignitas	inebrians q̄ preclarus est. Et	μεθύσκον με ὡσεὶ κράτιστον. Καὶ τὸ ἔλεός
וחסד ירדפוני	& misicordia subsequēt̄ me,	misericordia tua subsequēt̄ me,	σου καταδιώξει με (κατοικεῖν με
כל ימי חיי ושבתי	oībo die. vite mee, & hītabo	oībo diebo vite me. Et vt ihitē	πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου. Καὶ τὸ

Digitized by Google

populorum. Quoniam a pſentia DEI	עממיא מטול דמן קדם ײ	الشعوب لان الملك
eſt regnum, poteſtatem habebit	מלכותא ושליט	لله وسلطانه
in populis. Roboramini	בעממיא: סעדו	على كل الامم وليسجد
& adorate omnes pingues	וסגדו כל דהיני	قدام الرب جميع ملوك
terre, coram eo cadent	ארעא קדמוי גחנין	الارض وبين يديه تجثوا
oẽs qui deſcendũt in domũ ſepulchri,	כל נחתי בית קבורתא	جميع هابطي الارض
& anima impii non viuet. Semen	ונפש רשיעא לא יחיי וזרעא	لله تحيي نفسي
Abraham ſeruiet corã eo, annũciabit	דאברהם יפלחון קדמוי יתחוה	وذريتي تتعبد له
ĩtutẽ fortitudĩs Dei, gñratiõi vẽture.	גבורתיה דײ לדר בתראה	اخبروا بالرب ايها الجيل
Venient filii eorum, & annunciabunt	ייתון בניהון ויחוון	الاتي ويحدثون
iuſtitiam eius, populo in futurum	צדקתיה לעמא דעתיד	بعدله للشعب الذي
naſcituro, miracula que operatus eſt.	למילד פרישן דעבד:	يولد صنع الرب

que contraria ſunt poſitioni chriſtianorum Itaq; nõ abre putaui adducere que illi ĩ nos garriũt & in primis .r. Dauid Chimchi. qui in commentariis pſalmorũ hec que ſequunt cõtra chriſtianos ſcripſit חת המזמור יפרשו אותו הנוצרים על ישו והוא מספר כל הרעות שעשו לו ישראל ותית צועק תבן ראב מכל הצרות ואומר אלי אלי למה עזבתני וכן כל המזמור ושכשתפרות כארי ידי ורגלי ואמרו כרו לשון כי כרת את ב רשתקעו מסמרות בידיו וברגליו וכשתלואו ו והטעת אתם הפסק נפשו לא חיה ואמר כי

ro occidẽda eẽt, & ppea ſaluãdi eẽt oẽs q deſcẽdũt in gehẽnã, iõ noluit uiuificare aĩam ſuã, ſ; potius tradidit ſe ipſum ĩ manus interfectoꝝ eius. Verũ audiãt q dicũt itelligãtq; xpiani ſeipſos. Ecce dicũt q noluit uiuificar̃ aĩam ſuã & noluit erui ab iterfectoribus, qũo exclamabat Deus meus Deus meus, quare dereliqſti me lõge eſt ſalus mea, ſi noluit ſaluari. Ecce qũo oblitus ẽ pacti ſui, queritq; exaudiri & nõ uult exaudiri. Preterea. ſi ipſe eſt Deus in eſſentia, ſaluet ipſe eſſentiã ſuã. Preterea. Laus iſrael. & tñ iſrael uituperãt illũ, & dicũt q ipſi laudãt Deũ. Pretera. In te ſperauerũt pres nñi. q tñ aſſeruerũt Deũ unicũ eſſe. Preterea. Deus. ſ. dicit de ſe ipſo uermis ſu; & nõ homo. Ad hec, dicũt uertit ſe ad Deũ, eripiat eũ & liberet eũ. Et qdẽ qua xps Ieſus carnẽ hẽbat, nõ eripuit nec liberauit eũ, qua uero diuinitatem, diuinitas moleſtias pati non potuit ut liberatione indigeret. Preterea. Quoniã tu es qui extrhaxiſti me de uentre ſpes mea ab uberibus matris mee. Põt ne aliqs idẽ & unus eſſe extrahẽs & extractus. Preterea. Narrabo nomẽ tuũ fratribus meis, Deo autẽ fratres nequaquã ſunt. Preterea. dicuntur laudes & aguntur gratiarum actiones poſt liberationem, Ieſus tamen nõ fuit liberatus. Ecce quomodo omnia que aſſerunt falſa comprobantur. Preterea. Omne ſemẽ Iaacob glorificate eum & metuite ab illo omne ſemen iſrael, quoniã non ſpreuit nec deſpexit deprecationem pauperis Iſrael, nihilominus afflixit illum & cõtemptui habuit. Ecce falſa omnia. Preterea. Adorabunt coram te uniuerſe familie gentium. Et ecce falſum. Nam nec hebrei nec arabes adorant eũ. Hec ille, que adeo craſſe adeoq; ruditer ſunt dicta. uti reſponſione digna non ſint.

XXIII. Laudatoria Dauidis.	תושבחתא לדוד	المزمور الثاني والعشرون
DEVS pauit populum ſuũ in deſerto	ײ זן ית עמיה במדברא	الرب يرعاني فلا شي
non defuit quicquam eis. In loco	לא חסרו כולא: באתר	يعوزني وعلى المرج
arido ſuper virentes herbas, fecit	צחותא בחנית דיתאין	الخصيب احلني
quieſcere me, & ſuper aquas quietis	אשריני על מי ניחא	وعلى ماء الراحة انساني
deduxit me. Animam meam	דברני: נפשי	والى سبيل البر رد نفسي
nutriuit manna & coturnicibus,	ייתב במנא ופקיונין	وهداني
duxit me per ſemitas iuſtorum	דברני בהלכות צדקא:	لاجل
propter nomen ſuum. Sed & quando	בדיל שמיה ברם כד	اسمه اني سلكت
ducar in captiuitatem, in planitie	איזיל בגלותא במישר	وسط ظلال الموت
vmbre mortis, non timebo	טולא דמותא לא אדחל	لا اخشى من السو
malum, quoniam verbum tuum	בישתא מטול דמימרך	لانك معي
in auxilio meo, caſtigationes tue recte	בסעדי תגזר תריצא	عصاك وقضيبك
& lex tua, ipſe me conſolate ſunt.	ואורייתך אנון ינחמונני:	هما عزياني
Ordinaſti ĩ ↄſpectu meo mẽſam mãne,	סדרתא קדמי פתור מנא	جعلت قدامي
iſtructa aduerſus moleſtatores meos, (	וקיק קביל מעיקי דהיצת	مايدة مقابل
auribus opimis corpo meũ, (ĩpĩguaſti	בעותא פטימא גושמי	اعدائي دهنت بالدهن
& oleo vnctõis caput ſacerdotũ meoꝝ,	ובמשח רבותא ריש כהני	راسي وكاسي
calix vero meo ãplus. Sed & bẽignitas	כלידי רויא: ברם טיבות	اسكرني كالصرف
& miſericordia ſubſequentur me	וחסדא ירדפונני	رحمتك وطيبتك تدركني
oĩbus diebus vite mee, cũ habitauero.	כל יומי חיי כד אתיב	كل ايام حياتي لكيما اسكن

Digitized by Google

בְּבֵית־יְהוָה לְאֹרֶךְ	in domo DEI in longitudine	in domo dñi, in longitudinem	ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς μακρότητα
יָמִים׃	dierum.	dierum. (ma sabbati.	ἡμερῶν. (σαββάτων.
כד לְדָוִד מִזְמוֹר	XXIIII. Dauidis.ps.	XXIII .ps.David in pri(	κγ'. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. Τῆς μιᾶς(
לַיהוָה הָאָרֶץ	DEI est terra A	Domini est terra	Τοῦ κυρίου ἡ γῆ
וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל	& plenitudo eius, orbis	& plẽitudo eiꝰ, orbis (Quia ipse	καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη
וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ כִּי־הוּא	& habitãtes in eo. Quia ipse	terrarũ & vniuersi q̃ hĩtãt ĩ eo.(	καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Αὐτὸς
עַל־יַמִּים יְסָדָהּ	super maria fundauit eum,	super maria fundauit eum,	ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν,
וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ׃	& super flumina stabiliuit eũ.	& super flumina preparauit eũ.	καὶ ἐπὶ ποταμῶν ἡτοίμασεν αὐτήν.
מִי־יַעֲלֶה בְהַר	Quis ascendet in montem	Quis ascendet in montem	Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ
יְהוָה וּמִי־יָקוּם	DEI, & quis surget	domini, aut quis stabit	κυρίου, ἢ τίς στήσεται ἐν τόπῳ
בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ	in loco sancto eius.	in loco sancto eius.	ἁγίῳ αὐτοῦ. Ἀθῷος χερσὶ καὶ καθαρὸς
נְקִי כַפַּיִם וּבַר	Innocens manibus & mundo	Innocens manibus & mundo	τῇ καρδίᾳ, ὃς οὐκ ἔλαβεν
לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא	corde, qui non iurauit	corde qui non accepit	ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ οὐκ
לַשָּׁוְא נַפְשׁוֹ וְלֹא	temere in animam suã, & nõ	in vano aĩam suã, nec (cipiet	ὤμοσεν ἐπὶ δόλῳ
נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃ יִשָּׂא	iurauit dolose. Accipiet	iurauit ĩ dolo ꝓxĩo suo, Hic ac(	τῷ πλησίον αὐτοῦ. Οὗτος λήψεται
בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה	benedictionem a DEO	benedictionem a domino,	εὐλογίαν παρὰ κυρίου,
וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ	& iustitiã a Deo salutari suo.	& misericordiã a deo salutari suo	καὶ ἐλεημοσύνην παρὰ θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ.
זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו	Hec est gñratio querẽtiũ eũ,	Hec est generatio querẽtiũ eũ,	Αὕτη ἡ γενεὰ ζητούντων τὸν κύριον.
מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב	querentiũ faciẽ tuã Iaacob	querentium faciem Dei iacob.	ζητούντων τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ Ἰακώβ(
סֶלָה׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים	semper. Leuate porte	Attolite portas	Ἄρατε πύλας (διάψαλμα.
רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ	capita vestra, & erigimini	principes vestras, & eleuamini	οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε
פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא	ianue sẽpiterne, & ingrediet	porte eternales, & introibit	πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃	rex glorie.	rex glorie.	ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד	Quis est iste rex glorie.	Quis est iste rex glorie,	Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης;
יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר	DEVS fortis & potens,	dominus fortis & potens	κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός,
יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃	DEVS fortis in prelio.	dominus potens in prelio.	κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ.
שְׂאוּ שְׁעָרִים	Leuate porte	Attolite portas	Ἄρατε πύλας
רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ	capita vestra, & erigimini	principes vestras, & eleuamini	οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε
פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא	ianue sempiẽne, & ingrediet	porte eternales & introibit	πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי	rex glorie. Quis	rex glorie. Quis	ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Τίς
הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד	est iste rex glorie,	est iste rex glorie,	ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης,
יְהוָה צְבָאוֹת הוּא	DEVS exercituum ipse	dominus virtutum ipse	κύριος τῶν δυνάμεων, αὐτός
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃	est rex glorie semper.	est rex glorie.	ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης διάψαλμα.
כה לְדָוִד	XXV. Dauidis.	XXIIII. In finẽ.ps, Dauid.	κδ'. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי	Ad te DEVS animã meam	Aleph Ad te dñe leuaui aĩam(	Πρὸς σὲ κύριε ἦρα τὴν ψυχήν μου,
אֶשָּׂא אֱלֹהַי בְּךָ	leuabo DEVS meus in te	Deus meus in te (meã,	ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ
בָטַחְתִּי אַל־אֵבוֹשָׁה	confisus sum, non cõfundar,	confido non erubescam.	πέποιθα, μὴ καταισχυνθείην (με οἱ ἐχθροί
אַל־יַעַלְצוּ אֹיְבַי	ne letentur inimici	Beth Neq irrideãt me inimici	εἰς τὸν αἰῶνα. Μὴ δὲ καταγελασάτωσαν(
לִי׃ גַּם כָּל־קֹוֶיךָ	mei. Sed & oẽs sustinẽtes te,	mei, Gimel etẽi vniũsi q sustin(	μου. καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε,
לֹא יֵבֹשׁוּ יֵבֹשׁוּ	nõ cõfundantur, cõfundant	nõ cõfũdẽt. Cõfundãt (nẽt te	οὐ μὴ καταισχυνθῶσιν. Αἰσχυνθή(
הַבּוֹגְדִים רֵיקָם׃	qui iniqua egerunt frustra.	oẽs iniq̃ agẽtes, supua. Deleth	οἱ ἀνομοῦντες διακενῆς. (τωσαν

Digitized by Google

في بيت الرب طول	בְּבֵית יְהוָה נוּגְדָא	In domo DEI in longitudine
الايام	דְיוֹמַיָא :	dierum.
المزمور الثالث والعشرون	לְדָוִד תּוּשְׁבַּחְתָּא	XXIIII. Dauidis laudatoria.
للرب الارض	דַיְיָ הִיא אַרְעָא וּבִרְיָתָהּ תֵּבֵל	DEI est terra & creature eius, orbis
وما فيها البلاد	וְיָתְבִין בַּהּ : מְטוּל דְּהוּא	& qui habitant in eo. Quoniam ipse
وجميع سكانها ۞ لانه	עַל יַמַּיָּא שַׁוִּי שִׁתְאַסָתָהּ	super maria posuit fundamentũ eius,
جعل اساسها على البحار ۞	וְעַל נַהֲרוֹתָא אַתְקְנַהּ :	& super flumina preparauit eum.
وعلى الانهار اتقنها ۞	מָאן יִסַּק בְּטוּר מַקְדְּשָׁא	Quis ascendet in montem sanctitatis
من ذا الذي يصعد الى جبل	בֵּית יְיָ וּמָאן יְקוּם	domus DEI, & quis stabit
الرب او من يقف	בַּאֲתַר קוּדְשֵׁיהּ :	in loco sancto eius.
في موضع قدسه ۞	דְּכֵי אִידַיָא וּבָרִיר	Innocens manibus & mundus
الا الطاهر اليدين النقي	רַעְיוֹנָא דְּלָא אוֹמֵי עַל	voluntate, qui non iurauit super
القلب ۞ الذي لا	שִׁקְרָא לְחַיָּבָא נַפְשֵׁיהּ	falso, ad damnationem anime sue,
يضمر في نفسه الكذب ولا	וְלָא קַיֵּים	& non iurauit in
يحلف لقريبه بالغدر ۞	לִנְכִלָא : יְקַבֵּל	fraudem. Accipiet
هذا يقبل البركة من الرب	בִּרְכְתָא מִן קֳדָם יְיָ	benedictionem a conspectu DEI
والرحمة من اله مخلصه	וְזַדְקְתָא מֵאֱלָהָא פּוּרְקָנֵיהּ	& iustitiam a DEO redemptore suo.
هذا الجيل الذي يطلب	דֵּין דָּרָא דְּתָבְעִין	Hec generatio querens
الرب ويبتغي وجه اله يعقوب	לֵיהּ יַעֲקֹב דְּבָעֲיָין סְבַר	ipsum Iaacob, querens iocunditatem
ارفعوا ايها	אַפּוֹי לְעָלְמִין : זְקִיפוּ	faciei eius in eternum. Leuate
الرووسا ابوابكم وارتفعي	תַּרְעֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא רֵישֵׁיכוֹן	porte domus sanctuarii capita vestra,
ايتها الابواب الدهرية	וְאִזְדַּקְפוּ כַּעֲלָנֵי עָלְמָא	& erigimini porte mundi,
ليدخل ملك المجد ۞	וְיֵיעוֹל מַלְכָּא יְקָרָא :	& introibit rex glorie.
من هذا ملك المجد	מָאן דֵּין מַלְכָּא יְקָרָא	Quis est iste rex glorie,
الرب العزيز القوي الجبار ۞	יְיָ עִזִּין וְגַבָּר יְיָ מָרֵי	DEVS fortis & potens, Deus author
القاهر في الحروب ۞	גְבוּרְתָא עָבֵיד קְרָבָא :	fortitudinis faciens bellum.
ارفعوا ايها الملوك	זְקִיפוּ תַּרְעֵי גִּינְּתָא	Leuate porte horti
ابوابكم وارتفعي ايتها	דְעֵדֶן רֵישֵׁיכוֹן וְאִזְדַּקְפוּ	deliciarum capita vestra, & erigimini
الابواب الدهرية ۞ ليدخل	מַעֲלָנֵי עָלְמָא וְיֵיעוֹל	porte mundi & introibit
ملك المجد من	מַלְכָּא יְקָרָא : מָאן	rex glorie. Quis est
هو هذا ملك المجد	הוּא דֵין מַלְכָּא יְקָרָא	iste rex glorie,
الرب القوي	יְיָ צְבָאוֹת הוּא	DEVS exercituum, ipse
هو ملك المجد ۞	מַלְכָּא יְקָרָא לְעָלְמִין :	rex glorie in eternum
المزمور الرابع والعشرون	לְדָוִד	XXV. Dauidis.
اليك يا رب رفعت نفسي ۞	קֳדָם יְיָ נַפְשִׁי	Coram te DEO animam meam
الهي عليك	אַטּוֹל בִּצְלוֹ : אֱלָהִי עֲלָךְ	leuabo in oratione. Deus meus in te
توكلت فلا اخزى الى الابد	אִתְרְחֵיצִית לָא אֵבְהַת	confido, non erubescam,
ولا تشمت بي اعداي ۞	לָא יֶחְדוֹן בַּעֲלֵי דְבָבַי	nec letabũtur patroni inimicitie mee
لان جميع المتوكلين عليك	עֲלַי : בְּרַם כָּל דְּסָבְרִין לָךְ	super me. Sed & vniuersi qui sperãt ĩ te
لا يخزون ۞ بل تخزا	לָא יִבְהֲתוּן יִבְהֲתוּן	non erubescent, erubescant
الاثمة بدا كلهم الهدى	בְּזוֹוֵי וְסִרִיקָא :	contemptores & vani.

A Libro midras tehilim ר' לוליאני אמ' מפני מה לא נבראו המלאכי' בראשון שלא יאמרו מיכאל היה מותח מן המזרח וגבריאל מן המערב והבה מצודד באמצע אלא אני ה' עושה כל נוטה שמים לבדו רוקע הארץ מאתי מי אתי כתיב מי היה שותף עמי בבריאתו של עולם אמ' דוד תואר ואתה בראת את השמים ואת הארץ לשמך אני קורא אותו שנאמ' לי' הארץ ומלואה .i. R. Luliani dixit propter quid nõ sunt creati angeli a principio. Ne fortassis dicerent. Michael extẽdebat ab oriente & Gabriel a meridie. Deus autem. s. & .b. tãtum mensuram adinuenit. Ego Deus faciens omnia inclinans celos solus extendens terram ex me: me itti scriptũ est. i. ex me. siue me solo. Quis fuit socius mecum dum crearem orbẽ. Dixit Dauid fortitudo siue potẽtia tua & tu creasti celos & terram: itaq; nomini tuo ego tribuam illa sicut dictum est. Dei est terra & plenitudo eis.

Digitized by Google

דרכיך יהוה	Vias tuas DEVS	Vias tuas domine	Τὰς ὁδούς σου κύριε,
הודיעני ארחותיך	ostende mihi, & semitas tuas	demõstra mihi, & semitas tuas	γνώρισόν μοι, καὶ τὰς τρίβους μου,
למדני: הדריכני	doce me. Deduc me	edoce me. He Dirige me	δίδαξόν με. Ὁδήγησόν με
באמתך ולמדני	in veritate tua, & doce me,	ĩ veritate tua, Vau & doce me	ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου, καὶ δίδαξόν με,
כי אתה אלהי ישעי	qa tu es Deus saluatõis mee,	qa tu es DEVS saluator meus	ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου,
אותך קויתי כל-	te expectaui tota (tuarũ	& sustinui tota (tionũ tuarũ	καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην
היום: זכור רחמיך	die. Recordare misationũ(	die. Zain Reminiscere misa(	τὴν ἡμέραν. Μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου
יהוה וחסדיך כי	Deo, & misicordiaꝝ tuaꝝ qa	dñe, & misericordiaꝝ tuaꝝ que	κύριε, καὶ τὰ ἐλέη σου
מעולם המה:	a sempiterno sunt ipse.	a seculo sunt.	ὅτι ἀπὸ τοῦ αἰῶνός εἰσιν.
חטאות נעורי	Peccatorũ adolescẽtie mee,	Heth Delicta iuuentutis mee,	Ἁμαρτίας νεότητός μου καὶ
ופשעי אל-תזכר	& scelerũ meoꝝ ne mẽineris	& ignorãtias mãs ne mẽineris.	ἀγνοίας μου, μὴ μνησθῇς.
כחסדך זכר-לי אתה	sm̃ misicor. tuã, rcor. mei tu	Scdm misicordiã tuã memto(	Κατὰ τὸ ἔλεός σου μνήσθητί μου σύ,
למען טובך יהוה:	ꝓpter bonitatẽ tuã DEVS,	ꝑp bonitatẽ tuã dñe. (mei tu,	ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου κύριε.
טוב וישר יהוה	Bonus & rectus DEVS,	Teth Dulcis & rectus dñs,	Χρηστὸς καὶ εὐθὺς ὁ κύριος,
על כן יורה חטאים	ꝓpterea docebit peccatores	ꝑp hoc legẽ dabit deliquẽtibus	διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἁμαρτάνοντας
בדרך: ידרך ענוים	in via. Deducet pauperes	ĩ via. Ioth Diriget mansuetos	ἐν ὁδῷ. Ὁδηγήσει πραεῖς
במשפט וילמד ענוים	ĩ iudicio, & docebit humiles	in iudicio, docebit mites	ἐν κρίσει, διδάξει πραεῖς
דרכו: כל-ארחות	viam suam. Omnes semite	vias suas. Caph Vniuerse vie	ὁδοὺς αὐτοῦ. Πᾶσαι αἱ ὁδοὶ
יהוה חסד ואמת	DEI misicordia & veritas,	dñi misericordia & veritas	κυρίου ἔλεος καὶ ἀλήθεια,
לנצרי בריתו	his q custodiunt pactũ eius,	requirẽtibus testamentũ eius,	τοῖς ἐκζητοῦσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ,
ועדתיו: למען	& testificatões eius. Propter	& testĩonia eiꝰ. Lameth Propt	καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ. Ἕνεκεν
שמך יהוה וסלחת	nomẽ tuũ DEVS ꝓpiciare	nomẽ tuum dñe propiciaberis	τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἱλάσθητι
לעוני כי-רב הוא:	inīqtatꝭ mee, qm̃ multa est.	peccato meo, multũ est enim.	τῇ ἁμαρτίᾳ μου, πολλὴ γάρ ἐστιν.
מי-זה האיש ירא	Quis est vir timens	Mem Quis est homo q timet	Τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος
יהוה יורנו בדרך	DEVM, docebit eum in via	dominũ, legem statuit ei in via	τὸν κύριον, νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ
יבחר: נפשו בטוב	q̃ elegit. Anima eius ĩ bono	q̃ elegit. Nun Aĩa eius ĩ bonis	ᾗ ᾑρετίσατο. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς
תלין וזרעו	cõmorabitur & semen eius	demorabitur, & semen eius	αὐλισθήσεται, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ
יירש ארץ:	hereditabit terram.	hereditabit terrã. (tibus eũ,	κληρονομήσει γῆν. (τόν,
סוד יהוה ליראיו	A. Secretũ DEI timẽtibꝰ eũ,	Samech Firmamẽtũ ẽ dñs timẽ(	Κραταίωμα κύριος τῶν φοβουμένων αὐ(
ובריתו להודיעם:	& pactum suum ostendet eis.	& testm̃ ipsiꝰ vt mãifestẽt illis.	καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς.
עיני תמיד אל-יהוה	Oculi mei semp ad DEVM,	Ain Oculi mei semp ad dñm,	Οἱ ὀφθαλμοί μου διὰ παντὸς πρὸς τὸν κύριον,
כי הוא-יוציא	quia ipse educet	quoniam ipse euellet	ὅτι αὐτὸς ἐκσπάσει
מרשת רגלי: פנה	de rete pedes meos. Respice	d laqo pedes mẽos. Phe Respice	ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου. Ἐπίβλεψον
אלי וחנני כי-	ĩ me & miserere mei, quoniã	in me & miserere mei, quia	ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, ὅτι
יחיד ועני אני:	solus & pauper sum ego.	vnicus & pauper sum ego.	μονογενὴς καὶ πτωχός εἰμι ἐγώ.
צרות לבבי	Tribulationes cordis mei	Sade Tribulatiões cordis mei	Αἱ θλίψεις τῆς καρδίας μου
הרחיבו ממצוקותי	mltiplicate st, de ãgustiis mis	multiplicate sũt, de necessita(	ἐπληθύνθησαν. ἐκ τῶν ἀναγκῶν μου
הוציאני: ראה	educ me. Vide (meũ & pce	ẽrue me. Res Vide (tibꝰ meis	ἐξάγαγέ με. Ἴδε (ἄφες
עניי ועמלי ושא	humilitatẽ meã & laborem(	hũili. mã & labo. mũ, & dimitte	τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ(
לכל-חטאתי: ראה-	oĩbus peccatis meis. Vide	vniũsa delicta mã, Res Respice	πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. Ἴδε
איבי כי-רבו	inimicos mos qa mltipli. sũt,	inimi. mos qm̃ mltiplicati sũt,	τοὺς ἐχθρούς μου ὅτι ἐπληθύνθησαν,

يا رب لطرقك	אורחתך יי	Vias tuas DEVS
وعرفني سبلك ۞	אודע יתי הילכתך	erudi me, ſemitas tuas
وفهمني	אליף יתי : אדריכנני	inſtrue me. Deduc me
عدلك وعلمني	בקושטך ואלפני	in veritate tua & doce me
لانك الهي ومخلصي ۞	ארום את הו אלהא פרוקי	quoniam tu es DEVS ſaluator meus,
واياك املت كل	יתך סברית כל	te expectaui tota
ايامي ۞ اذكر يا رب رافتك	יומא : אדכר רחמיך	die. Recordare miſericordiarũ tuarũ
ورحمتك	יי וטבוותך ארום	DEVS, & beneficiorũ tuoꝝ, quoniam
فانها ثابتة من الابد ۞	מן עלמא אינון :	ab eterno ſunt.
لا تذكر خطايا	חובי טליותי	Delictorum iuuentutis mee,
صباي وجهلي ۞	ומרדיי לא תידכר	& rebellationũ mearũ ne memineris.
لكن مثل كثرة رحمتك	בטבותך אידכר לי צבות	Veꝝ ĩ bẽignitate tua rẽcordarẽ mei tu,
اذكرني من اجل صلاحك	מטול טבוותך יי	propter bonitatem tuam DEVS.
يا الهي وانت يا رب بار عادل	טב ותריץ יי	Bonus & rectus DEVS,
اذ جعلت في السبل سننك	בגין כן מליף חייביא	propter hoc docet peccatores
للخطاة ۞ تدين المتوا	בארחא : מדריך ענוותני	in via. Dirigens manſuetos
ضعين بالعدل وتعرف المسا	בדינא ומליף ענוותני	in iudicio, docebit manſuetos
كين طرقك ۞ جميع سبل	אורחיה : כל הילכתיה	vias ſuas. Omnes vie
الرب رحمة وعدل ۞	דיי טיבו וקשוט	DEI bonitas & veritas
للذين يحفظون عدله	לנטרי קימיה וסהדותיה :	cuſtodientibus pactum eius
وشهاداته ۞ اللهم	מן בגלל	& teſtimonia eius. Ob gratiam
بجلال اسمك اغفر	שמך יי ותשבוק	nominis tui Deus, parce
خطاياي فانها عظيمة ۞	לחובי ארום סגי הוא :	peccato meo, quoniam grande eſt.
من هو الرجل الخايف	מן הוא דין גברא דדחיל	Quis eſt is homo qui timet
من الرب يهديه طريقا	מן קדם יי יליפניה בארחא	ab aſpectu DEI, docebit eum in via
يرضاها ۞ ونعيم نفسه في	דאיתרעי : נפשיה בטובא	quã elegit. Anima eius in bonis
الخير اتى وذريته	דעלמא דאתי יבית	mundi venturi demorabitur,
ترث الارض ۞	ובנוי יחסנון ארעא :	& filii eius hereditabunt terram.
الرب عز لخايفيه واسم الرب	רזא דיי גליא לדחלוי	Secretũ Dei mãifeſtũ ẽ his q timẽt eũ,
الذين يخشونه وهو	וקימיה לאודעותהון :	& pactum eius docebit eos.
تفهمهم مو ايسقه عيناي	עיני מסתכלין תדירא	Oculi mei reſpiciunt ſemper
تنظر الى الرب كل	קדם יי ארום הוא יפיק	coram DEO. Quoniam ipſe euellet
حين لانه من الفخ	ממצדתא ריגלי : אסתכי	de laqueo pedes meos. Aſpice
اطلق قدمي ۞ وعطف علي	לותי וחוס עלי מטול	me & miſerere mei, quoniam
ورحمني اذ كنت وحيدا	דיחידאי ועניא אנא :	ſolus & pauper ſum ego.
وبايسا ۞ كثيرة هي احزان	עקתין דלבבי	Tribulationes cordis mei
قلبي اللهم اخرجني من	פתיין משנוקי	multiplicate ſunt, de anguſtiis meis
شدايدي ۞ وانظر	אפיק יתי : חמי	libera me. Penſa (dimitte
الى خضوعي وكدي واغفر	סגופי וטרחי ושבוק	afflictionẽ meam & laborẽ meum, &(
لي جميع خطاياي واذكر	לכל חובי : חמי	omnia peccata mea. Vide (cati ſunt,
[illegible] اعداي قد كثر	בעלי דבבי ארום סגיעו	patronos inimicitie mee, qm multipli(

A. Secretum Dei timentibus eum. Secreta que docet Deus timentes eũ, ſunt ea que continentur lege euãgelica, partus uirgis, uerbi Dei incarnatio, filii Dei mors, eius a mortuis reſurrectio. Corpus eius in ſanguinem & potum, & reliqua id genus ſecreta.

Secreta dei qu[...]
Revelat timentib[...]

Digitized by Google

וְשִׂנְאַת חָמָס	& odio iniquo	& odio iniquo	καὶ μῖσος ἀδίκον
שְׂנֵאוּנִי׃ שָׁמְרָה	oderunt me. Custodi	oderunt me. Sin. Custodi	ἐμίσησάν με. Φύλαξον
נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי	animã meam & libera me,	animam meam & erue me,	τὴν ψυχήν μου καὶ ῥῦσαί με.
אַל־אֵבוֹשׁ כִּי־חָסִיתִי	non confundar quia speraui	non erubescam quoniã speraui	μὴ καταισχυνθείην ὅτι ἤλπισα
בָךְ׃ תֹּם־וָיֹשֶׁר	in te. Integritas & equitas	in te. Thau Innocentes & recti	ἐπὶ σέ. Ἄκακοι καὶ εὐθεῖς
יִצְּרוּנִי כִּי קִוִּיתִיךָ׃	fuabũt me, qa expectaui te.	adheserunt mihi, qa sustinui te.	ἐκολλῶντό μοι ὅτι ὑπέμεινά σε
פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת־	Redime DEVS (eius.	Libera DEVS (suis	κύριε. Λύτρωσαι ὁ θεὸς τὸν
יִשְׂרָאֵל מִכֹּל צָרוֹתָיו׃	israelem, ex oĩbus angustiis(	israel ex oĩbus tribulatiõibus(	ἰσραὴλ, ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ.
כו לְדָוִד	XXVI. Dauidis.	XXV. Psalmus Dauid.	κε. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
שָׁפְטֵנִי יְהוָה כִּי־	Iudica me DEVS. quoniã	Iudica me domine, quoniam	Κρῖνόν με κύριε ὅτι
אֲנִי בְּתֻמִּי	ego in integritate	ego in innocentia	ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου
הָלַכְתִּי	mea ambulaui,	mea ingressus sum,	ἐπορεύθην.
וּבַיהוָה בָּטַחְתִּי	& in DEO confidens	& in domino sperans	καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐλπίζων,
לֹא אֶמְעָד׃ בְּחָנֵנִי	non deficiã. Proba me (ga	non infirmabor. Proba me	οὐ μὴ ἀσθενήσω. Δοκίμασόν με
יְהוָה וְנַסֵּנִי צָרְפָה	DEVS & expire me, ĩpur(	domine & tenta me, vre	κύριε καὶ πείρασόν με. πύρωσον
כִלְיוֹתַי וְלִבִּי׃ כִּי־	renes mos & cõ meũ. Quia	renes meos & cor meum. Q̃m	τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν μου. Ὅτι
חַסְדְּךָ	misericordia tua, in	misericordia tua	τὸ ἔλεός σου
לְנֶגֶד עֵינָי	conspectu oculorũ (te tua.	ante oculos (te tua.	κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου
וְהִתְהַלַּכְתִּי בַּאֲמִתֶּךָ׃	meoꝝ ẽ. & ãbulabo ĩ verita(	meos est & cõplacui in verita(	ἐστὶ. καὶ εὐηρέστησα ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.
לֹא־יָשַׁבְתִּי עִם־מְתֵי־	Non sedi cũ viris (bus se	Non sedi cum concilio	Οὐκ ἐκάθισα μετὰ συνεδρίου
שָׁוְא וְעִם נַעֲלָמִים	vanitatis, & cũ occultanti(	vanitatis, & cũ iniqua gerẽtibꝰ	ματαιότητος. καὶ μετὰ παρανομούντων
לֹא אָבוֹא׃ שָׂנֵאתִי	non ingrediar. Odi	non introibo. Odiui	οὐ μὴ εἰσέλθω. Ἐμίσησα
קְהַל מְרֵעִים וְעִם	ecclesiam pessimorũ, & cum	ecclesiam malignantium, & cũ	ἐκκλησίαν πονηρευομένων. καὶ μετὰ
רְשָׁעִים לֹא אֵשֵׁב׃	iniquis non sedebo. (meas,	impiis non sedebo. (meas,	ἀσεβῶν οὐ μὴ καθίσω.
אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי	Lauabo in mũdicia manus(	Lauabo ĩter ĩnocẽtes manus(	Νίψομαι ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου,
וַאֲסֹבְבָה אֶת־מִזְבַּחֲךָ	& circuibo altare tuum	& circundabo altare tuum	καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου
יְהוָה׃ לַשְׁמִעַ בְּקוֹל	Deus. Vt audire faciã ĩ voce	domine. Vt audiam vocem	κύριε. Τοῦ ἀκοῦσαί με φωνῆς
תּוֹדָה וּלְסַפֵּר כָּל־	laudis, & vt narrem omnia	laudis, & enarrem vniuersa	αἰνέσεώς σου καὶ διηγήσασθαι πάντα
נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ יְהוָה	mirabilia tua. DEVS	mirabilia tua. Domine	τὰ θαυμάσιά σου. Κύριε
אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ	dilexi habitaculũ domꝰ tue,	dilexi decorem domus tue,	ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου.
וּמְקוֹם מִשְׁכַּן	& locum tabernaculi	& locum habitationis	καὶ τόπον σκηνώματος
כְּבוֹדֶךָ׃ אַל־תֶּאֱסֹף	glorie tue. Ne colligas	glorie tue. Ne perdas	δόξης σου. Μὴ συναπολέσῃς
עִם־חַטָּאִים נַפְשִׁי	cũ peccatoribus aĩam meã,	cum impiis DEVS aĩam meã,	μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχήν μου.
וְעִם־אַנְשֵׁי דָמִים	& cum viris sanguinum	& cum viris sanguinum	καὶ μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων
חַיָּי׃ אֲשֶׁר־בִּידֵיהֶם	vitã meã. In quoꝝ manibus	vitã meam. In quorũ manibus	τὴν ζωήν μου. Ὧν ἐν χερσὶν
זִמָּה וִימִינָם מָלְאָה	scelꝰ ẽ, & dextra eoꝝ repleta	inigtates s̃t dextera eoꝝ ĩpleta	αἱ ἀνομίαι. ἡ δεξιὰ αὐτῶν ἐπλήσθη
שֹׁחַד׃ וַאֲנִי בְּתֻמִּי	ẽ mũeribꝰ. E. a. ĩ pfectõe mã	ẽ mũeribꝰ. Ego ãt ĩ inocẽtia mã	δώρων. Ἐγὼ δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου (με.
אֵלֵךְ פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי׃	gradiar, redime me, & mise(	ĩgressus sũ, redime me & mise(	ἐπορεύθην. λύτρωσαί με κύριε καὶ ἐλέησόν(
רַגְלִי עָמְדָה	Pes meus stetit (ſere mei.	Pes enĩ meus stetit (re mei.	Ὁ πούς μου ἔστη
בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלִים	in recto in ecclesiis	in directo in ecclesiis	ἐν εὐθύτητι. ἐν ἐκκλησίαις
אֲבָרֵךְ יְהוָה׃	benedicam DEO.	benedicam te domine.	εὐλογήσω σε κύριε.

Digitized by Google

واوشنوني	וסונאיתא דחטופין	& odio rapine
كلما	שנו יתי : טור	oderunt me. Custodi
احفظ نفسي ونجني	נפשי ושיזיב יתי	animam meam & libera me,
لئلا اخزي لاني عليك	לא אבהת מטול דסברית	non confundar quoniam speraui
توكلت الابرار والاتقيا	עלך שליכותא ותריצות	in te. Perfectio & rectitudo
لا حفظوني لاني رجوتك يارب	ינטרונני ארום סברית עלך	seruabunt me, quia confisus sum in te.
اللهم خلص	פרוק אלהא ית	Libera DEVS
اسرايل من جميع شدايده	ישראל מכל עקתיה :	israel de omnibus tribulatiõibus eius.
المزمور الخامس والعشرون	לדוד	XXVI. Dauidis.
احكم لي يارب فاني	דונני יי ארום	Iudica me DEVS quoniam
بالتواضع	אנא בשלמותי	ego in perfectione
مشيت	הליכית	mea ambulaui,
وعلى الرب توكلت	ובה׳ סברית	& in DEO confisus
فلا اجزع جربني	לא אזדעזע : בחון יתי	nequaquam labar. Proba me
يارب وابلني وامتحن	יי ונסי יתי צרוף	Deus & tenta me, purifica
قلبي وكليتاي فان	כולייתי ורעיוני : מטול	renes meos & cogitatiões meas. Q̃m
رحمتك	דטובך	bonitas tua
قبالة عيني	קבל עיני	ante oculos meos est,
مشيت بالايمان ولم اخالط	והליכית בקושטך :	& ambulaui in veritate tua.
الاثمة ولا واخلط	לא איסתחרית עם גברי	Non circũiui cum viris
السفها	שיקרא ועם מיטמרין	mendacibus, & cum occultantibus se
ابغضت مجمع	לאבאשא לא איעול : סניתי	vt noceant non ntroibo. Odiui
الاشرار	כינשת מבאישין ועבדי	congregationẽ prauorum, & cũ seruis
ولم اجالس المنافقين	רשיעא לא איסתחר :	impietatis non sedebo.
غسلت بالطهارة يدي	אקדש בזכותא אידיי	Sanctificabo in munditia manus meas,
لاطوف بمذبحك يارب	ואחזור ית מדבחך	& circundabo altare tuum
واسمع صوت	יי : לאשמעא בקל	DEVS. Vt audire faciam, in voce
تسبيحك واقص جميع	תושבחתא ולאשתעי כל	laudis, & vt enarsem omnia
عجايبك يارب	פרישתך : יי	mirabilia tua. DEVS
احببت بها بيتك	רחימית מדור בית	amaui habitaculum domus
وموضع محل	מקדשך ואתר משכן	sanctitatis tue, locum habitationis
مجدك لا تهلك	יקרך : לא תכנוש	glorie tue. Ne coniungas
مع الخطاة نفسي	עם חייבא נפשי	cum peccatoribus animam meam,
ولا مع رجال الدما	ועם אינשי שדיין דמא	& cum hoĩbus effundentibus sanguinẽ
حياتي الذين في ايديهم	חיי : דבידיהון עצת חיטא	vitã meã. Q̃m ĩ mãibus eoꝝ ɔsiliũ, pcĩ
السيات يمينهم امتلت	וימיניהון מליא	& dextera eorum plena (te mea
رشوة وانا بدعتي امشي	שוחדא : ואנא בשלימותי	sordidis muneribus. Et ego ĩ ĩtegrita(
انقذني يارب وارحمني	איזיל פרוק יתי וחוס עלי :	gradiar, redime me & miserere mei.
قامت رجلي	רגלי קמן	Pes meus stetit
في الاستقامة ابارك	בתרוצא בכנישת	in rectitudine in congregatione
كل يوم يارب في بيعتك	צדיקיא אבריך יי :	iustorum benedicam DEVM.

Digitized by Google

כז לְדָוִד	XXVII. Dauidis,	xxvi. In fi.ps.D, priusq̃ liniret.	κϛ'. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ, πρὸ τοῦ χρισθῆναι.
יְהוָה אוֹרִי וְיִשְׁעִי	Deus lux mea, & salutaĩ mũ	Dñs illuminatio mea, & salus	Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου,
מִמִּי אִירָא יְהוָה	a quo timebo. DEVS	mea quem timebo. Dominus	τίνα φοβηθήσομαι. Κύριος
מָעוֹז חַיַּי מִמִּי	fortitudo vite mee, a quo	protector vite mee, a quo	ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος
אֶפְחָד׃ בִּקְרֹב עָלַי	formidabo. Dũ ap.ppiq̃rẽt(	trepidabo, Dũ appropiãt sr̃ me	δειλιάσω. Ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ' ἐμὲ
מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת	maligni vt cõederẽt (mihi	nocentes, vt edant (inimici	κακοῦντας, τοῦ φαγεῖν (ἐχθροί μου,
בְּשָׂרִי צָרַי וְאֹיְבַי	carnẽ meã, molestatores &(	carnes mãs. Qui tribulãt me(	τὰς σάρκας μου. Οἱ θλίβοντές με καὶ οἱ(
לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ	mei ipsi ĩpegerũt (inimici	mei, ipsi ĩfirmati sunt (castra,	αὐτοὶ ἠσθένησαν
וְנָפָלוּ׃ אִם תַּחֲנֶה	& ceciderũt. Si castrametẽt,	& ceciderũt. Si ꝯsistãt adũsũ me(	καὶ ἔπεσον. Ἐὰν παρατάξηται
עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא	adũsus me castra, ñ timebit	non timebit	ἐπ' ἐμὲ παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται
לִבִּי אִם תָּקוּם עָלַי	cor meũ, si surrexerit ꝯtra(	cor meũ. Si exurgat adũsũ me	ἡ καρδία μου. Ἐὰν ἐπαναστῇ ἐπ' ἐμὲ
מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי	bellum iu hoc ego (me	prelium, in hoc ego	πόλεμος, ἐν ταύτῃ ἐγὼ
בוֹטֵחַ׃ אַחַת שָׁאַלְתִּי	confido. Vnam petiui	sperabo. Vnam petii	ἐλπίσω. Μίαν ᾐτησάμην
מֵאֵת יְהוָה אוֹתָהּ	a DEO hanc	a domino hanc	παρὰ κυρίου, ταύτην
אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית	inquirã, vt habitẽ in domo	requirã, vt inhabitem in domo	ζητήσω. τοῦ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ
יְהוָה כָּל יְמֵי חַיַּי	DEI, oĩbusdiebus vite mee.	dñi omnibus diebus vite mee.	κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου.
לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְהוָה	vt videã in voluptate DEI	Vt videã voluntatem domini	Τοῦ θεωρεῖν με τὴν τερπνότητα κυρίου.
וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ׃	& de mane in templo eius.	& visitem templum eius. (suo	καὶ ἐπισκέπτεσθαι τὸν ναὸν τὸν ἅγιον αὐτοῦ.
כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכֹּה	Repõet.n.me ĩ tabnacu.suo	Qm̃ abscõdit me ĩ tabnaculo(	Ὅτι ἔκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐτοῦ,
בְּיוֹם רָעָה יַסְתִּרֵנִי	in die mala abscondet me	in die malorum, protexit me	ἐν ἡμέρᾳ κακῶν μου. ἐσκέπασέ με (τρᾳ
בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ בְּצוּר	ĩ secreto tẽtorii sui, in rupe	ĩ abscõdito tabernaculi sui. In(	ἐν ἀποκρύφῳ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ. Ἐν πέ(
יְרוֹמְמֵנִי׃ וְעַתָּה	exaltabit me. Nunc quoq;	exaltauit me, & nunc (petra	ὕψωσέ με. καὶ νῦν
יָרוּם רֹאשִׁי עַל-	exaltauit caput meũ, super	exaltauit caput meum super	ἰδοὺ ὕψωσε κεφαλήν μου
אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי	inimi.meos circũdãtes me,	inimicos meos. Circuiui	ἐπ' ἐχθρούς μου. Ἐκύκλωσα
וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ	& ĩmolabo ĩ tabernacl'o eius	& immolaui ĩ tabernaculo eius	καὶ ἔθυσα ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ.
זִבְחֵי תְרוּעָה	hostiam iubili,	hostiam vociferationis,	θυσίαν αἰνέσεως
אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה	cantabo & psallam	cantabo & psalmum dicam	καὶ ἀλαλαγμοῦ, ᾄσω καὶ ψαλῶ
לַיהוָה׃ שְׁמַע יְהוָה	DEO. Audi DEVS (mei,	dño. Exaudi dñe (sere mei	κυρίῳ. Εἰσάκουσον κύριε
קוֹלִי אֶקְרָא וְחָנֵּנִי	vocẽ meã ĩuocãtis, misere(	vocẽ meã q̃ clamaui ad te mi(	τῆς φωνῆς μου ἧς ἐκέκραξα. ἐλέησόν με
וַעֲנֵנִי׃ לְךָ אָמַר	& responde mihi. Tibi dixit	& exaudi me. Tibi dixit	καὶ εἰσάκουσόν μου. Σοὶ εἶπεν
לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי אֶת	cõ meũ exq̃siẽt vultꝰ mei,	cor meũ exq̃siuit te facies mea,	ἡ καρδία μου, κύριον ζητήσω. ἐξεζήτησέ σε
פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ׃	faciẽ tuã DEVS vestigabo.	faciem tuam domine requirã.	Τὸ πρόσωπόν μου. τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζη(
אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ	Ne abscondas faciem tuam	Ne auertas faciem tuam	Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου (τήσω
מִמֶּנִּי אַל תַּט בְּאַף	a me, ne declines in furore	a me, & ne declines in ira	ἀπ' ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐκκλίνῃς ἐν ὀργῇ
עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי הָיִיתָ	ad suũ tuũ. Auxiliũ meũ fu(	a suo tuo. Adiutor meus es tu	ἀπὸ τοῦ δούλου σου. Βοηθός μου γενοῦ
אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל-	ne derelinq̃s me, & ne (isti,	ne derelinquas me, neq;	μὴ ἀποσκορακίσῃς με. καὶ μὴ
תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי	dimit.me Deus salutis mee.	despicias me deꝰ salutar[meꝰ.	ἐγκαταλίπῃς με ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου.
כִּי אָבִי וְאִמִּי	Pater.n.meus & mater mea	Qm̃ pater meus & mater mea	Ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου
עֲזָבוּנִי וַיהוָה	dereliquerũt me, DEVS ãt	dereliquerunt me, dñs autem	ἐγκατέλιπόν με. ὁ δὲ κύριος
יַאַסְפֵנִי׃ הוֹרֵנִי	colliget me. Ostende mihi	assumpsit me. Legẽ pone mihi	προσελάβετό με. Νομοθέτησόν με
יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי	DEVS viã tuã, & deduc me	domine in via tua, & dirige me	κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ ὁδήγησόν με

Digitized by Google

المزمور السادس والعشرون	לדוד מימרא	XXVII. Dauidis. Verbum
الرب نوري ومخلصي	דיי נהורי ופורקני	DEI illuminatio mea & redēptio mea
ممن اخاف ۞ الرب	ממאן אידחל יי	a quo timebo, DEVS
ناصر حياتي ممن	עושנא דחיי ממאן	fortitudo vite mee a quo
اجزع ۞ اذا اقتربت مني	אדחל : כד יקרבון עלי	formidabo. Dñ ꝓpinqui fient cōtra me
الاشرار ليا كلوا ۞	בבאשין למגרמא ית	maligni ad rodendam
لحمي الذين احزنوني	בשרי מעיקי ובעלי דבבי	carnē meā, molestatores mei, & pſoni
مع اعداي يسقطون	הינון אתקלו	inimicitie mee ipsi impegerunt
ويهلكون ۞ وان حل	ונפלו : אין תשרי עלי	& ceciderit. Si castrametabiť aduſus me
جميعهم بي لم يخف	משריית רשיעא לא יחל	exercitus iniquus, non pauebit
قلبي ۞ وان قام علي	לבבי אין תקום עלי	cor meum, si surrexerit contra me
القتال فبهذا	קרבא בדא אנא	bellum in hoc ego
اتكالي ۞ واحده سالت	סביר : חדא בעיתי מן	confido. Vnam petiui a
الرب وانا	קדם יי יתה אתבוע	conspectu DEI hanc requiram
لها طالب ۞ ان اسكن في	דאיתיב בבית מקדשא דיי	vt habitem in domo sancta DEI
بيت الرب جميع ايام حياتي	כל יומי חיי	omnibus diebus vite mee.
لانظر فرح الرب	למחמי בבסימותא דיי	Ad videndum in dulcedine DEI
واتعهد هيكله المقدس ۞	ולבשקרא בהיכליה :	& ad visitandum in templo eius.
لانه جللني بستره	ארום יטמרנני בטלליה	Qm̄ abscondit me in vmbraculo suo,
في ايام الشدة ۞ وفي ظل	ביום בישתא יטמרינני	in die mala, abscondet me
خيمته اخفاني وعلى الصفا	בטמור משכניה בכרך	in occulto diuinitatis sue, in arce
رفعني ۞ الان	תקיף יקום יתי : והשתא	forti exaltabit me. Et nunc
رفع راسي على اعداي	יתרבת רישי על בעלי	exaltabit caput meum super patronos
الذين احزنوني ۞ كفت	דבבי חזור חזור	inimicitie mee qui circundant me.
وذبحت ذبيحة	ואכוס במשכניה	Et sacrificabo in tabernaculo eius
التهليل في مظلته ۞	נכסי רעוא ביבבא	sacrificia acceptabilia, in iubilatione
امجد الرب وارتل	אשבח ואבוע	laudes dicam & psallam
له ۞ اسمع يارب صوتي	קדם יי: קבל יי	coram DEO. Accipe DEVS
الذي به دعوتك ۞ وترحم	צלותי אקרא וחוס עלי	orationē meā inuocātis, & miserere me.
علي واستجب لي فلك قال	ורחים יתי : לך אמר	& pius esto in me. Tibi dixit
قلبي ۞ ولوجهك اطلب	לבי בעו אפי ית	cor meum, exquisiuit facies mea,
يارب ۞ ولنور وجهك ابتغي	סבר אפך יי אתבע :	iocunditatē faciei tue DEVS reqrā.
لاتصرف وجهك	לא תסלק שכינתך	Non amoueas diuinitatem tuam
عني ولا تمل برجزك	מני לא תצלי ברוגזא	a me, non declines in ira
على عبدك كن لي معينا	לעבדך סיועי הויתא לא	ad seruū tuū, auxiliū meum fuisti, non
لاتقصني ولا ترفضني	תטלטל יתי ולא	moueas me, & non
يا الهي ومخلصي	תשבקנני אלהא פורקני	me deseras Deus redemptor meus.
فان ابي وامي	מטול דאבא ואמא	Quoniam pater meus & mater mea
تركاني والرب	שבקו יתי מימרא דיי	dereliquerunt me, verbum autē DEI
اواني ۞ اجعل لي	ישכנוש עלי : אלפני	colliget me. Doce me
يارب في سبلك	יי ארחתיך ודברני	Deus viam tuam, & deduc me

באֹרח מישור למען	in ſemitam rectam propter	in ſemitam rectam propter	ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ, ἕνεκα
שוררי: אל תתנני	īſidiato. meos. Ne tradas me	inimicos m̄os, Ne tradider[me	τῶν ἐχθρῶν μου. Μὴ παραδῷς με
בנפש צרי כי קמו	aīe tribulātiū me, qm̄ ſurre,	īaīas tribulātiū me, qm̄ īſurre(	εἰς ψυχὰς θλιβόντων με, ὅτι ἐπανέστησάν
בי עדי שקר ויפח	ɔtra m̄ teſtes falſi, & muſitāt	ī me teſtes iniq, & mētita (xeīt	μοι μάρτυρες ἄδικοι καὶ ἐψεύσατο
חמס: לולא האמנתי	iniqtatē. Niſi quod credidi,	eſt iniquitas ſibi. Credo	ἡ ἀδικία ἑαυτῇ. Πιστεύω
לראות בטוב יהוה	vt viderem in bonis DEI	videre bona domini,	τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ κυρίου
בארץ חיים: קוה	in terra viuentium. Expecta	in terra viuentium. Expecta	ἐν γῇ ζώντων. Ὑπόμεινον
אל יהוה חזק ויאמץ	DEVM, cōfortare, roboret	dn̄m viriliter age & confortet	τὸν κύριον, ἀνδρίζου καὶ κραταιούσθω
לבך וקוה אל יהוה	cor tuū & expecta DEVM.	cor tuum, & ſuſtine dominum.	ἡ καρδία σου καὶ ὑπόμεινον τὸν κύριον.
כא לדוד	XXVIII. Dauidis.	XXVIII. ps. ipſi Dauid.	κζ΄. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
אליך יהוה אקרא	Ad te DEVM clamabo	Ad te domine clamabo	Πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι,
צורי אל תחרש	fortis meus, ne obſurdeſcas	Deus meus ne ſileas	ὁ θεός μου μὴ παρασιωπήσῃς
ממני פן תחשה	mihi, ne forte taceas	a me ne quando taceas	ἀπ' ἐμοῦ, καὶ
ממני ונמשלתי	mihi, & ſimilem eos	a me, & aſſimilabor	ὁμοιωθήσομαι τοῖς
עם יורדי בור:	qui deſcendūt in ſepulchrū.	deſcendentibus in lacum.	καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. (ώς μου,
שמע קול תחנוני	Audi vocē depcationis mee,	Exaudi dn̄e vocē oratiōis mee	Εἰσάκουσον κε τῆς φωνῆς τῆς δεήσε(
בשועי אליך	cum clamauero ad te,	dum oro ad te,	ἐν τῷ δεῖσθαί με πρὸς σέ,
בנשאי ידי אל	cū leuauero manus meas ad	dum extollo manus meas ad	ἐν τῷ αἴρειν με χεῖράς μου πρὸς
דביר קדשך: אל	oraculum ſanctū tuum. Ne	templum ſanctnm tuum. Ne	ναὸν ἅγιόν σου. Μὴ
תמשכני עם רשעי	trahas me cum impiis,	ſimul tradas me cū pcōribus,	συνελκύσῃς με μετὰ ἁμαρτωλῶν,
ועם פעלי און .	& cū operātibus iniquitatē,	& cū operantibus iniquitatem	καὶ μετὰ ἐργαζομένων ἀδικίαν,
דברי שלום עם	qui loquuntur pacem cum	ne pdas me. Qui loquūt pacē(	μὴ συναπολέσῃς με. Τῶν λαλούντων εἰρή(
רעיהם ורעה	amicis ſuis, & eſt malum	pximo ſuo, mala autē (cū	τῶν πλησίον αὐτῶν, κακὰ δὲ (νην μετὰ
בלבבם: תן להם	in corde eorum. Da eis	in cordibus eorum. Da illis	ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Δὸς αὐτοῖς
כפעלם וכרע	ſm opus eorū, & ſm malum	ſm opera eorū, & ſm nequitiā	κε κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονη(
מעלליהם כמעשה	ad iuētionū eoꝝ, iuxta opus	ad inuētionū ipſoꝝ. Scdm opa	τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. Κατὰ) (ρίαν
ידיהם תן להם	manuum eorum da eis,	manuum eorum tribue illis,	τῶν χειρῶν αὐτῶν, δὸς αὐτοῖς.)τὰ ἔργα
השב גמולם להם:	redde retributōnē eoꝝ illis.	redde retributionē eorū ipſis.	ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν, αὐτοῖς.
כי לא יבינו	Quoniam non intelligunt	Quoniam non intellexerunt	Ὅτι οὐ συνῆκαν
אל פעלת יהוה	opera DEI,	opera domini,	εἰς τὰ ἔργα κυρίου,
ואל מעשה ידיו	neq; opus manuum eius,	& in opera manuum eius	καὶ εἰς τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ,
יהרסם ולא יבנם:	deſtrues eos & nō edificabis.	deſtrues illos & non edificabis	καθελεῖς αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσεις
ברוך יהוה כי	Bn̄dictus DEVS, qa (arū	eos. Benedictus dn̄s quoniam	αὐτούς. Εὐλογητὸς κύριος ὅτι
שמע קול תחנוני:	audiuit vocē depcatōnū me(	exaudiuit vocē depcatōis mee.	εἰσήκουσε τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου.
יהוה עזי ומגני	Deo fortitu. mā, & ſcutū mū	Dn̄s adiutor meus & ptector(	Κύριος βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου,
בו בטח לבי	in ipſo confiſum eſt cor meū,	& ī ipſo ſpauit cor meū (meus,	ἐπ' αὐτῷ ἤλπισεν ἡ καρδία μου,
ונעזרתי ויעלז	& habui adiutoriū, & gauiſū ē	& adiutus ſum. Et refloruit	καὶ ἐβοηθήθην. Καὶ ἀνέθαλεν
לבי ומשירי	cor meum, & in cantico meo	caro mea, & ex voluntate mea	ἡ σάρξ μου, καὶ ἐκ θελήματός μου
אהודנו: יהוה עוז	ɔfitebor illi. Deus fortitudo	confitebor ei. Dn̄s fortitudo	ἐξομολογήσομαι αὐτῷ. Κς κραταίωμα
למו ומעוז	eis & robur	plebis ſue, & protector	τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ὑπερασπιστὴς
ישועות משיחו	ſalutarium MESSIE ſui	ſaluationum chriſti ſui	τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ

Digitized by Google

دوما واهدني الى طريق	באורחא תריצא מטול	in semitam rectam, propter
مستقيمة ولا تسلمني في	תושבחתי לא תמסרנני	laudem meam. Ne tradas me
ايدي اعداي الذين احزنوني	ברעות מעיקי ארום קמון	volũtati tribulãtiũ me, qm̃ surrexerũt
فان شهود الزور قاموا علي	עלי סהדי שיקרא וממללי	contra me testes iniqui, & loquuntur
والكلام الكذب نفسه وانا	חטופין אילולי דהימני	rapinas. Nisi quod credo
مصدق ان اعاين خيرات	למיחמי בטובא דיי	videre in bonitate DEI
الرب في ارض الحيا	בארע דחיי עלמא סביר	in terra vite eterne. Confide
ارجو الرب يقويني ويعتز	על יי תקף ויעלים	in DEO, confortetur & roboretur
قلبي اذا املت الرب	לבך וסבור על יי	cor tuum, & spera in DEO.
المزمور السابع والعشرون	לדוד	XXVIII. Dauidis.
اليك يا رب صرخت	לותך יי אנא קרי	Ad te Deum clamaui,
الهي لا تتغافل	תקיפא לא תשתוק	fortitudo mea, ne taceas
عني لئلا تتغافل	מיני דילמא תשתוק	a me, quoniam si tacueris
عني فاكون	מיני ואמתיל ית	a me assimilabor
كالهابطين في الجب	עם נחתי גובא	his qui descendunt in puteum.
اسمع يا رب صوت تضرعي	קביל קל בעותי	Accipe vocem petitionis mee
اذا صرخت اليك	במצליי לותך	dum oro ad te,
ورفعت يدي	כד פרשׂ ידי בצלותך	cũ extẽdero manus meas ĩ orone corã
الى هيكل قدسك	היכל קודשך : לא	templo sancto tuo. Non
تدحقني مع الخطاة	תגבדינני עם רשיעי	trahas me cum impiis,
لا تدحقني مع الخطاة ولا	ועם עבדי עילא	& cum operantibus iniquitatem,
تهلكني مع الظالمين الذين	דממללין שלמא עם	qui loquuntur pacem cum
يتكلمون بالسلامة مع	חבריהון ובישתא	proximis suis, & malum est
اصحابهم والشر في قلوبهم	בלבבהון : הב להון	in cordibus eorum. Da eis
اجزهم كاعمالهم ومثل سوء	כעובדיהון וכבישות	ſm opera eorum & ſm maliciam
صنيعهم وكاعمال	מעלליהון כעובדי	gestorum eorum, sicut opera
يديهم كافيهم	ידיהון פרע להון	manuum eorum persolue illis,
اجزهم جزاهم لانهم	ואתיב פורענותא להון	& conuerte condẽnationem ad eos.
لم يفهموا	מטול דלא מתביינין	Quoniam non intellexerunt
اعمال الرب	באתביינין לאורייתא דיי	legem DEI
ولا ما صنعت يداه	ולעובדי אידוי	nec opera manuum eius,
تهدمهم ولا تبنيهم	יפגרינון ולא יבנינון	destruet eos, & non edificabit illos.
تبارك الرب الاله	בריך מימרא דיי ארי	Benedictum verbum DEI quoniam
الذي سمع صوت تضرعي	קביל קל צלותי :	admisit vocem orationis mee,
الرب هو عوني وناصري	יי עושני ותריסי	DEVS fortitudo mea & scutũ meum
عليه توكلت	במימריה אתרחץ לבי	in verbo eius confisum est cor meum,
وبه معونتي وهو انمى	וסעודתני ודאיץ	adiutor meus & letabitur
لحمي وبالمجد ابتهج	לבי ובתושבחתי אודי	cor meum, & in laude mea
شكره الرب قوة	קדמוי : יי תקוף	cõfitebor coram eo. DEVS fortitudo
شعبه وناصر	להון ועושנא	eis & robur,
ومخلص مسيحه	פורקנות משיחיה	redemptio MESSIE sui ipse

Digitized by Google

הוּא׃ הוֹשִׁיעָה אֶת־	ipse. Salua	est. Saluum fac	αὐτοῦ ἐστι. Σῶσον
עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־	populum tuum, & benedic	populũ tuum dñe & benedic	τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον
נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם	hereditati tue, & pasce eos,	hereditati tue, & rege eos	τὴν κληρονομίαν σου, καὶ ποίμανον αὐτοὺς,
וְנַשְּׂאֵם עַד־הָעוֹלָם׃	& subleua eos vsq; ĩ sẽpitnũ.	& extolle eos vsq; in eternum.	καὶ ἔπαρον αὐτοὺς ἕως τοῦ αἰῶνος.
כט מִזְמוֹר	XXIX. Psalmus	XXVIII. ps. Dd. ĩ ɔsũmatiõe	κη΄. Ψαλμὸς τῷ (κυρίῳ
לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה	Dauidis. Afferte DEO	tabernaculi. Afferte dño	Δαβίδ, Ἐξοδίου σκηνῆς. Ἐνέγκατε τῷ
בְּנֵי אֵלִים הָבוּ	filii robustorum, afferte	filii Dei afferte	υἱοὶ θεοῦ, ἐνέγκατε
לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃	DEO gloriã & fortitudinẽ.	domino filios arietum.	τῷ κυρίῳ υἱοὺς κριῶν.
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד	Afferte DEO gloriam	Afferte dño gliã (eio, adorate	Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν
שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ	nomini eius, adorate	& honorẽ, afferte dño gliã noĩ(	καὶ τιμήν. ἐνέγκατε τῷ κῳ, δόξαν ὀνόματι(
לַיהוָה בְּהַדְרַת־	DEVM in decore	dominum in atrio sancto	τῷ κῳ ἐν αὐλῇ (αὐτοῦ, προσκυνήσατε
קֹדֶשׁ׃ קוֹל יְהוָה עַל־	sancto. Vox DEI super	eius. Vox domini super	ἁγίᾳ αὐτοῦ. Φωνὴ κυρίου ἐπὶ
הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד	aquas, Deus glorie	aquas, deus maiestatis	τῶν ὑδάτων, ὁ θεὸς τῆς δόξης
הִרְעִים יְהוָה עַל־	intonuit, DEVS super	intonuit, dominus super	ἐβρόντησε, κύριος ἐπὶ
מַיִם רַבִּים׃ קוֹל	aquas multas. Vox	aquas multas. Vox	ὑδάτων πολλῶν. Φωνὴ
יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל	DEI in fortitudine, vox	domini in virtute, vox	κυρίου ἐν ἰσχύι, φωνὴ
יְהוָה בֶּהָדָר׃ קוֹל	DEI in decore. Vox	domini in magnificentia. Vox	κυρίου ἐν μεγαλοπρεπείᾳ. Φωνὴ
יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים	DEI confringens cedros,	domini confringentis cedros,	κυρίου συντρίβοντος κέδρους,
וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־	& confringet DEVS	& confringet dominus	καὶ συντρίψει κύριος
אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃	cedros libani.	cedros libani.	τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου.
וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל	Et disperget eas q̃si vitulus	Et cõminuet eas tanq̃ vitulũ	Καὶ λεπτυνεῖ αὐτὰς ὡς τὸν μόσχον
לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ	libani, & sarion quasi	libani, & dilectus queãdmodũ	τοῦ Λιβάνου, καὶ ὁ ἠγαπημένος
בֶן־רְאֵמִים׃ קוֹל־	filius naricornis. Vox A.	filius vnicornuum. Vox	ὡς υἱὸς μονοκερώτων. Φωνὴ
יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת	DEI diuidens flammam	domini intercidentis flãmam	κυρίου διακόπτοντος φλόγα
אֵשׁ׃ קוֹל יְהוָה יָחִיל	ignis vox DEI pauere faciẽs	ignis, vox domini concutiẽtis	πυρός, φωνὴ κυρίου συσσείοντος
מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה	destũ, pauere faciet DEVS	desertum, & cõmouebit dñs	ἔρημον, καὶ συσσείσει κύριος
מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ קוֹל	desertum cades. Vox	desertum cades. Vox	τὴν ἔρημον Καδδής. Φωνὴ
יְהוָה יְחוֹלֵל	DEI obstetricans	domini preparantis	κυρίου καταρτιζομένη
אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף	ceruas, & reuelans	ceruos & reuelabit	ἐλάφους, καὶ ἀποκαλύψει
יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ	saltus, & in templo eius	condensa, & in templo eius	δρυμούς, καὶ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ
כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃	omnis loquetur gloriam.	omnes dicent gloriam.	πᾶς τις λέγει δόξαν.
יְהוָה לַמַּבּוּל	DEVS diluuium	Dominus diluuium	Κύριος τὸν κατακλυσμὸν
יָשָׁב	inhabitat,	inhabitare facit,	κατοικεῖ,
וַיֵּשֶׁב	& sedebit	& sedebit	καὶ καθίεται
יְהוָה	DEVS	dominus	κύριος
מֶלֶךְ	rex	rex	βασιλεὺς
לְעוֹלָם׃	in eternum. (suo	in eternum.	εἰς τὸν αἰῶνα.
יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ	DEVS fortitudinẽ populo(	Dominus virtutẽ populo suo	Κύριος ἰσχὺν τῷ λαῷ αὐτοῦ δώσει
יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ	dabit, DEVS benedicet	dabit, dominus benedicet	κύριος εὐλογήσει
אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃	populo suo in pace. A.	populo suo in pace.	τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ.
ל מִזְמוֹר	XXX. Psalmus.	XXIX. Psalmus	κθ΄. Ψαλμὸς

Digitized by Google

خلص	הוא ׃ פרוק ית	est. Redime	
شعبك بارك	עמך ובריך ית	populum tuum & benedic	
ميراثك ※ ارعهم	אחסנתך וזון להון	hereditati tue, & pasce eos	
وسسهم الى الابد ※	וסובר יתהון עד עלמא ׃	& dirige eos vsq; in eternum.	
المزمور الثامن والعشرون	תושבחא	XXIX. Laudatoria.	
قربوا للرب ابنى	לדוד	Dauidis.	
الرب قربوا	הבו קדם יי תושבחתא	Afferte coram DEO laudes	
للرب ابنى الكباش قدموا للرب	כתי מלאכיא הבו	chorus angelorum, afferte	
مجدا وكرامة قدموا للرب	קדם יי איקר ועושנא ׃	coram DEO gloriã & fortitudinem.	
تسبيحا لاسمه ※ اسجدوا	הבו קדם יי איקר שמיה	Afferte corã DEO gloriã nomini eius,	
للرب في محل	סגידו קדם יי בשבהורית	adorate coram DEO in decore	
قدسه ※ صوت الرب على	קודשא קלא דיי שמיע על	sanctitatis. Vox DEI audita est super	
المياه اله المجد	מיא בתקוף איקריה	aquas, in fortitudine glorie eius,	
ارعد الرب على	ארעים יי על	intonuit DEVS super	
المياه العزيرة صوت	מיין סגיאין ׃ קלא	aquas multas. Vox	
الرب بالقوة ※ صوت	דיי שמיע בחילא קלא	DEI audita est in virtute, vox	
الرب بعظيم الجلال صوت	דיי שמיע בשבהורא ׃	DEI audita est in decore. Vox	
الرب يحطم الارز ※	קלא דיי מתבר ארזיא	DEI confringens cedros,	
الرب يكسر	ותבר מימרא דיי ית	& confregit verbum DEI	
ارز لبنان	ארזיא דליבנן ׃	cedros libani.	
ويسحقه مثل عجل	ושוורינון היך עיגלא	Et insilire eas fecit sicut vitulus	
لبنان ※ والمحبوب مثل	ליבנן וטור מסקי פירוי	libani, & mons producens fructus suos	
ابن وحيد القرن ※ صوت	היך בר ראימא ׃ קלא	sicut filius naricornis. Vox	A. Rhinoceros græce, latine naricornis animal quod duo gerit cornua unum in nare & alterum quod super ne erumpit exiguum quidem sed ualidissimum. Huius animalis nuper pictam uidimus imaginem referentem ex hoc genere unum. Quod per hec tempora Lusitano regi ex india allatum est.
الرب يقطع لهيب	דיי פסיל שלהובין	DEI scindens flammas	
النار ※ صوت الرب بزلزل	דנור ׃ קלא דיי מרתית	ignis. Vox DEI tremorẽ incutit deserto,	
القفر الرب	מדברא מרתית מימר דיי	incutit tremorem verbum DEI	
يزلزل برية قادس صوت	חיות מדברא דרקם ׃ קלא	serpẽtibus q; sunt ĩ deserto rechã, Vox	
الرب يثبت	דיי מבטין אילתא	DEI parturire faciens ceruas,	
الايل ويكشف	ומפליח חיות חורשיא	& soluens animalia silue,	
الغاب ※ وفي هيكله	ובמקדשיה דלעיל	& in sanctuario eius exultabunt	
المقدس كل البشر يسبحونه	כולהון שמשוי אמרין	omnes ministri eius dicentes	
الرب يسكن	איקר קדמוי ׃ יי בדרא	gloriam coram eo. DEVS in tempore	
الطوفان ※	דמבולא יתיב על כורסי	diluuii super sedem	
الرب	דינא למתפרעא מנהון	iudicii sedit vt vices redderet prauis,	
يجلس	יתיב יי על כורסי	seditq; super sedem	
ملكا	רחמותיה ושזיב ית נח	misericordie & liberauit Noah,	
الى الابد ※	ומלך על בנוי לעלמי	& regnabit sup filios eius in scl'a scl'orũ.	
الرب يعطي شعبه	עלמין ׃ יי אוריתא לעמיה	DEVS legem populo suo	
قوة الرب يبارك	יהב יי יבריך	dedit, DEVS benedicet	
شعبه بالسلامة ※	ית עמיה בשלם ׃	populo suo in pace.	A Idest i MESSIA. Nomen enim Messie, pax. Isaie. ix. Pater, eternus, princeps, pax.
المزمور التاسع والعشرون	בר תושבחת שירתא	XXX. Dñi laudes dicerent. Cãticũ	

Digitized by Google

שיר חנכת הבית	Canticũ dedicatiõis domus.	Cantici in dedicatione domus	ᾠδὴ τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου
לדוד : ארוממך	Dauidis, Exaltabo te	Dauid. Exaltabo te	Δαβίδ. Ὑψώσω σε
יהוה כי דליתני	DEVS q̃m sublimasti me,	domine quoniam suscepisti me,	κύριε ὅτι ὑπέλαβές με,
ולא שמחת איבי	& nõ letificasti inimicos m̃os	nec delectasti inimicos meos	καὶ οὐκ εὔφρανας τοὺς ἐχθρούς μου
לי : יהוה אלהי	de me. DEVS DEVS meus	super me. Domine Deus meus	ἐπ᾽ ἐμέ. Κύριε ὁ θεός μου
שועתי אליך	clamaui ad te,	clamaui ad te,	ἐκέκραξα πρός σε
ותרפאני : יהוה	& sanasti me. DEVS	& sanasti me. Domine	καὶ ἰάσω με. Κύριε
העלית מן שאול	eduxisti ex inferno	eduxisti ab inferno	ἀνήγαγες ἐξ ᾅδου
נפשי חייתני	animã meam, viuificasti me	animam meam, saluasti me	τὴν ψυχήν μου, ἔσωσάς με (Ψάλατε
מירדי בור : זמרו	ne descẽderẽ in lacũ. Cãtate	a descẽdẽtibus in lacũ. Psallite	ἀπὸ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον. (
ליהוה חסידיו	DEO misericordes eius,	domino sancti eius, (tatis eius.	τῷ κυρίῳ οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, (νης αὐτοῦ.
והודו לזכר קדשו :	& ↄfitemĩ mẽorie scitat(eiꝰ.	& confitemini memorie sancti(	καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύ(
כי רגע באפו חיים	Q̃m momẽtũ ĩ ira eius, vita	Q̃m ira ĩ ĩdignatõe eiꝰ, & vita	Ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ, καὶ ζωὴ
ברצונו בערב	A. ĩ bñplacito eius, ad vespe(	in volũtate eius. Ad vesperum	ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ, τὸ ἑσπέρας
ילין בכי ולבקר	cõmorabitur fletus, & ĩ ma(	demorabitur fletus, & ad ma(	αὐλισθήσεται κλαυθμός, καὶ εἰς τὸ πρωῒ
רנה :	laus. .B (tutino	letitia, (tutinum	ἀγαλλίασις.
ואני אמרתי	Ego autem dixi (bor	Ego autem dixi	Ἐγὼ δὲ εἶπα
בשלוי בל אמוט	ĩ abũdãtia mea, nõ cõmoue(	in abundãtia mea, nõ mouebor	ἐν τῇ ἀφθονίᾳ μου, οὐ μὴ σαλευθῶ
לעולם : יהוה	in eternum. DEVS	in eternum, Domine	εἰς τὸν αἰῶνα. Κύριε
ברצונך העמדתה	ĩ volũtate tua, statuisti (disti	in voluntate tua prestitisti	ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου
להררי עז הסתרת	mõti m̃o fortitudinẽ, abscõ(	decori meo virtutẽ. Auertisti	τῷ κάλλει μου δύναμιν. Ἀπέστρεψας
פניך הייתי נבהל :	faciẽ tuã, factus sũ ↄturbatꝰ.	faciẽ tuã a me, & factus sum cõ(	δὲ τὸ πρόσωπόν σου καὶ ἐγενήθην τεταρ(
אליך יהוה אקרא	Ad te DEVM clamabo,	Ad te dñe clamabo, (turbatus.	Πρὸς σὲ κύριε κεκράξο (ραγμένος.
ואל אדני אתחנן :	& ad dñm meũ deprecabor.	& ad Deum meũ deprecabor.	μαι, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι.
מה בצע בדמי	Que ẽ vtilitas ĩ sãguĩe m̃o,	Que vtilitas in sanguine meo,	Τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου,
ברדתי אל שחת	cũ descẽdero ĩ corruptionẽ,	dum descendo in corruptionẽ.	ἐν τῷ καταβαίνειν με εἰς διαφθοράν.
היודך עפר	nunq̃d confitebit̃ tibi puluis,	Nunq̃d cõfitebitur tibi puluis,	Μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς,
היגיד אמתך :	aut ãnũciabit veritatẽ tuã.	aut annũciabit veritatẽ tuam	ἢ ἀναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου.
שמע יהוה וחנני	Audi DEVS & misere mei,	Audiuit dñs & misertus ẽ mei,	Ἤκουσε κύριος καὶ ἠλέησέ με,
יהוה היה עזר לי :	DEVS esto adiutor mihi.	dñs factus est adiutor meus.	κύριος ἐγενήθη βοηθός μου.
הפכת מספדי	Cõuertisti planctum meum	Conuertisti planctum meum	Ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου
למחול לי פתחת	in chorum mihi, soluisti	in gaudium mihi, conscidisti	εἰς χαρὰν ἐμοί, διέρρηξας
שקי ותאזרני	saccũ meum & accinxisti me	saccum meũ, & circũdedisti me	τὸν σάκκον μου καὶ περιέζωσάς με
שמחה : למען	leticia. Propterea	letitia. Vt	εὐφροσύνην. Ὅπως
יזמרך כבוד ולא	laudabit te gloria, & non	cantet tibi gloria mea & non	ἂν ψαλλήσῃ ἡ δόξα μου καὶ οὐ
ידם יהוה אלהי	tacebit DEVS Deus meus	compũgar, domine deus meus	μὴ κατανυγῶ, κύριε ὁ θεός μου
לעולם אודך :	in sempiternũ cõfitebor tibi.	in eternum confitebor tibi.	εἰς τὸν αἰῶνα ἐξομολογήσομαί σοι.
לא למנצח :	XXXI. Ad victoriã.	XXX. In finem.	λʹ. Εἰς τὸ τέλος
מזמור לדוד :	Psalmus Dauidis.	psalmus Dauid pro extasi.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ, ἐκστάσεως.
בך יהוה חסיתי	In te DEO speraui	In te domine speraui	Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα
אל אבושה לעולם	non confundar in eternum,	non confundar in eternum	μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα.

Digitized by Google

اعظمك	על־חנכת בית־מוקדשא	pro dedicatione domus sanctuarii.
يا رب	לדוד: ארוממינך	Dauidis. Exaltabo te
لانك قبلتني ✿	יי ארום אוקפתני	Deus quoniam erexisti me,
ولم تسر بي اعداي	ולא אחדיתא	& non letificasti (deus
ايها الرب الهي	בעלי־דבבי עלי: יי אלהי	pronos inimicitie mee de me. DEVS(
اليك صرخت	צליתי קדמך	meus oraui coram te,
فشفيتني ✿	ואסיתני: יי אסיקתא	& sanasti me. DEVS extrhaxisti
ومن الجحيم اصعدت	מן־שאול נפשי קיימתני	de inferno animam meam saluasti me
نفسي يا رب ومن الهابطين	מן למיחת לבית קבורתא:	a descensu in domum fouee.
في الجب نجيتني رتلوا	שבחו קדם	Laudate coram DEO
للرب يا جميع اصفيايه ✿	יי חסידוי ואודו	pii eius, & confitemini
واعترفوا لذكر قدسه ✿	אידכרו קודשיה:	& recordamini sanctitatis eius,
لان الرجز في غضبه	מטול דשעתא רוגזיה	Quoniam vna hora indignatio eius,
والحياة في مسرته ✿ بالعشي	חיי־עלמא רעותיה טבא	vita eterna bona voluntas eius.
يكون البكا وفي الصباح	ברמשא מבית בכותא	Ad vesperum iubet immorari fletum,
يكون الفرح ✿	ובצפרא מקים תושבחתא:	& mane iubet persistere in laude.
انا قلت	ואנא אמרית במתבי	Et ego dicebam cum sederem
عند غناي اني لا احول	ברוחצנא דלא אזוע	in fiducia, non mouebor
الى الابد ✿ يا رب	לעלמא: יי	in eternum. DEVS
بمشيتك وهبت	ברעותך אתעתדתא	in voluntate tua preparatus fuisti
لبهاي قوة صرفت	לטוריא דעשניא סליקתא	sicut mons fortitudinis, ammouisti
وجهك عني ✿ فصرت جزعا	שכינתך הויתי מתבהיל:	diuinitatem tuam, & cõturbatus sum.
اليك يا رب اصرخ	קדמך יי אקרא	Coram te DEO meo clamabo,
والى الهي اتضرع ✿	ולותך אלהי אצלי:	& ad te Deum meum orabo.
اي منفعة في دمي	אמרית מה־ממון אית	Dixi, quid erunt diuitie
اذا هبطت الى الجحيم	במחתי לבית־קבורתא	in descensu meo ad locum sepulchri,
هل يشكرك التراب ✿	איפשר דישבחינך דשני	nunquid possunt laudare te habitãtes
او يخبر بحقك ✿	בעפרא איפשר דיתנון	in puluere, nunquid possunt annũciare
سمع الرب فرحمني ✿	הימנותך: קבל יי צלותי	fidẽ tuam, Accipe Deus orationẽ meã
الرب صار عونا لي ✿	וחוס עלי יי הוי סעיד לי:	& miserere mei DEVS sis adiutor
جعل حزني	אפכתא אילי	mihi. Conuertisti luctum meum
فرحا ✿ نزعت مسحي	לחינגין לי שריתא	in choros mihi, soluisti
والبستني	שקי וזרזתני	saccum meum & cinxisti me
سرورا ✿ لكيما	חדותא: מן בגלל	letitia. Huius gratia,
تمجدك نفسي ولا	דישבחונך יקירי־עלמא	laudabunt te honorabiles mundi,
يحزن قلبي ✿ ايها الرب الهي	ולא ישתקון יי אלהי	& non tacebunt, DEVS deus meus
اشكرك الى الابد ✿	לעלמא אשבחינך:	in eternum laudabo te.
المزمور	תושבחתא	XXXI. Laudatoria
الثلثون	לדוד	Dauidis.
عليك يارب توكلت	במימרך יי סברית	In verbum tuum DEVS speraui
فلا اخزى الى الابد	לא איבהת לעלמא	non confundar in eternum,

A. In repropiciatione, in uoluntario, in uolito, in uoluntate, si sumatur pro actu, omnia enim hec fert uocabulum hebreum.

B. Ex libro Meclsta
אמר ר משה הדרשן
כי רגע באפו חיים
ברצונו נאמר על משיח
צדקנו כי יהיה ברגע
המות והחיים ברצונו
לתת לאחרים ולקבלת
הוא לעצמו וסמיך ליה
בערב ילין בכי ולבוקר
רנה כי כשיתן המיתה
לשום אחד ובכו בעדו
וכשיחיה אתו ירננו
והוא כשימות יתאבלו כל
רודפו שמו וכשיחיה
ירננו ונסמך לזה יחיינו
מיומים וביום השלישי
יקימנו ונחיה לפניו
.i. dixit. R. Mosse hadarssan. Quoniam momentum in ira eius, uita in uoluntate eius, hoc dictũ est de MESSIA nostro iusto. Quoniam erunt in momento mors & uita eius p uoluntate sua ad dandum aliis & ad recipiendum in semetipso. Et huic coniungitur illud. Ad uesperum cõmorabitur fletus & in matutino laus siue leticia, quando enim alicui inferet mortem, flebunt super illo, & cum ad uitam restituet illum, laudes canẽt. Cũ uero ipse morietur tristes erũt de morte eius omnes sectatores nominis eius, & cum ad uitam redibit siue cũ resurget gaudebũt & canent, Et huic cõiungitur illud, uiuificabit nos post duos dies, & in die tertia resurgere faciet nos & uiuemus cum illo.

Digitized by Google

בְּצִדְקָתְךָ פַלְּטֵנִי׃	in iustitia tua salua me.	in iustitia tua libera me.	ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ
הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ	Inclina ad me aurem tuam,	Inclina ad me aurem tuam,	με. Κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου. Τάχυνον
מְהֵרָה הַצִּילֵנִי	velociter libera me,	accelera vt eruas me.	τοῦ ἐξελέσθαι με.
הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹז	esto mihi i lapidē fortissimū,	Esto mihi in Deum protectorē	Γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν.
לְבֵית מְצוּדוֹת	in domum munitam	& in domum refugii,	καὶ εἰς οἶκον καταφυγῆς
לְהוֹשִׁיעֵנִי׃ כִּי	vt salues me. Quia	vt saluum me facias. Quoniā	τοῦ σῶσαί με. Ὅτι
סַלְעִי וּמְצוּדָתִי	petra mea, & arx mea	fortitudo mea & refugiū meū	κραταίωμά μου καὶ καταφυγή μου
אַתָּה וּלְמַעַן שִׁמְךָ	tu es, & propter nomen tuū	es tu, & propter nomen tuum	εἶ σύ. καὶ ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου
תַּנְחֵנִי וּתְנַהֲלֵנִי׃	duces me, & enutries me.	deduces me & enutries me.	ὁδηγήσεις με καὶ διαθρέψεις με.
תּוֹצִיאֵנִי מֵרֶשֶׁת	Educes me de rete	Educes me de laqueo	Ἐξάξεις με ἐκ παγίδος
זוּ טָמְנוּ לִי כִּי	hoc qd abscōderunt mihi, qa	hoc quē absconderūt mihi, qm̄	ταύτης ἧς ἔκρυψάν μοι, ὅτι
אַתָּה מָעוּזִּי׃ בְּיָדְךָ	tu fortitu. mā es. In māu tua	tu es ꝓtector m̄s. In māus tuas	σὺ εἶ ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε, εἰς χεῖράς σου
אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה	cōmēdabo spūm meū, rdēisti	cōmē do spiritū meū, redemisti	παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Ἐλυτρώ(
אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת	me DEVS deus veritatis.	me domine deus veritatis.	με κύριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας. (σω
שָׂנֵאתִי הַשֹּׁמְרִים	Odiui custodientes	Odisti obseruantes	Ἐμίσησας τοὺς διαφυλάσσοντας
הַבְלֵי־שָׁוְא וַאֲנִי	vanitates frustra, ego	vanitates superuacue. Ego	ματαιότητας διακενῆς. Ἐγὼ δὲ
אֶל־יְהוָה בָּטָחְתִּי׃	autē in DEO confisus sum.	autem in domino speraui,	ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἤλπισα,
אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה	Exultabo & letabor	exultabo & letabor	ἀγαλλιάσομαι καὶ εὐφρανθήσομαι
בְּחַסְדְּךָ אֲשֶׁר רָאִיתָ	ī misericordia tua, qa vidisti	in misericordia tua. Quoniam	ἐπὶ τῷ ἐλέει σου. Ὅτι ἐπεῖδες
עָנְיִי יָדַעְתָּ	afflictionem meam sciuisti	ḋspexisti hūilitatē meā, saluasti	ἐπὶ τὴν ταπείνωσίν μου, ἔσωσας
בְּצָרוֹת נַפְשִׁי׃ וְלֹא	tribulationes aīe mee. Et nō	de necessitatibꝰ aīam meā. Nec	ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχήν μου. Καὶ οὐ
הִסְגַּרְתַּנִי בְּיַד	conclusisti me in manu	conclusisti me in manibus	συνέκλεισάς με εἰς χεῖρας
אוֹיֵב הֶעֱמַדְתָּ	inimici, statuisti (pedes mei	inimici mei, statuisti (pedes mei	ἐχθρῶν, ἔστησας
בַמֶּרְחָב רַגְלָי׃ חָנֵּנִי	ī latitudine pedes meos. Mi(	ī loco spacioso pedes meos. Mi(	ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου. Ἐλέησόν με
יְהוָה כִּי צַר־לִי	DEVS quoniā tribulor, A.	domine quoniam tribulor	κύριε, ὅτι θλίβομαι,
עָשְׁשָׁה בְכַעַס עֵינִי	tinea corrosus ē ī furoī ocu(	cōturbatus ē ī ira oculus meus,	ἐταράχθη ἐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμός μου,
נַפְשִׁי וּבִטְנִי׃ כִּי	aīa mā & vēter m̄us. (lus m̄s	anima mea & venter meus.	ἡ ψυχή μου καὶ ἡ γαστήρ μου.
כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי	Quia cōsūpte sēt ī meroī vi(	Qm̄ defecit ī dolore vita mea,	Ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδύνῃ ἡ ζωή μου,
וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה	& āni mei ī gemitu (te mee,	& anni mei ī gemitibus. (mea,	καὶ τὰ ἔτη μου ἐν στεναγμοῖς.
כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי כֹחִי	īfirmata ē ī iniqtate for. m̄a,	Infirmata ē ī pauptate virtus(	Ἠσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχύς μου,
וַעֲצָמַי עָשֵׁשׁוּ׃	& ossa mea tinea corrosa sūt.	& ossa mea conturbata sunt.	καὶ τὰ ὀστᾶ μου ἐταράχθησαν.
מִכָּל־צֹרְרַי הָיִיתִי	Plusq̄ oēs molesta. mei facto(	Sup oēs inimicos meos facto sū	Παρὰ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου ἐγενήθην
חֶרְפָּה וְלִשְׁכֵנַי	opprobriū vicinis meis (sū	opprobrium vicinis meis	ὄνειδος, καὶ τοῖς γείτοσί μου
מְאֹד וּפַחַד לִמְיֻדָּעָי	nimis, & timor notis meis,	valde, & timor notis meis.	σφόδρα, καὶ φόβος τοῖς γνωστοῖς μου.
רֹאַי בַּחוּץ נָדְדוּ	q videbāt me ī plateis fugie.	Qui videbāt me foras fugerūt	Οἱ θεωροῦντές με ἔξω ἔφυγον
מִמֶּנִּי׃ נִשְׁכַּחְתִּי	a me. Obliuioni traditus sū,	a me, obliuioni datus sum	ἀπ᾿ ἐμοῦ, ἐπελήσθην
כְּמֵת מִלֵּב הָיִיתִי	q̄si mortuus a corde, facto sū	tāq̄ mortuus a corde. Factus sū	ὡσεὶ νεκρὸς ἀπὸ καρδίας. Ἐγενήθην
כִּכְלִי אֹבֵד׃	quasi vas perditum.	tanquā vas perditum,	ὡσεὶ σκεῦος ἀπολωλός,
כִּי שָׁמַעְתִּי דִּבַּת	Audiui enim opprobrium	quoniā audiui vituperationem	ὅτι ἤκουσα ψόγον
רַבִּים מָגוֹר	multorum, cōgregationem	multoꝝ cōmorātiū ī circuitu.	πολλῶν παροικούντων (τοὺς ἀμα
מִסָּבִיב בְּהִוָּסְדָם	in circuitu, cū inirēt cōsiliū	In eo dum conuenirent simul	κυκλόθεν. Ἐν τῷ ἐπισυναχθῆναι αὐ(

خلصني وانقذني بعدلك ✤	בצדקתך שיזב יתי	in iustitia tua libera me.
انصت الي بسمعك	אצלי לותי אודנך	Inclina ad me aurem tuam,
عاجلا لكي تخلصني ✤	בפריעא פצא יתי	festina libera me,
كن لي الها ناصرا	הוי לי לכרך עשין	esto mihi ciuitas fortitudinis
وملجا لكي	לחוסנא כרכא	ad robur arcis.
تخلصني ✤ لانك	למפרוק יתי׃ מטול	vt redimas me. Quoniam
عوني	דתוקפי ורוחצני	fortitudo mea & fiducia mea
وملجاي ✤ وباسمك	את בגלל שמך	tu es, & propter nomen tuum
يارب تهديني وتعينني ✤	דברתני וזון יתי׃	duc me & enutri me.
وتخرجني من هذا الفخ	אפיק יתי ממצדתא	Eripies me de laqueo
الذي اخفوه لي ✤ لانك انت	דנא דפרשון לי ארום	isto quem tetenderunt mihi, quoniam
ناصري يارب وفي يديك	את עושני׃ באידך	tu es fortitudo mea. In manu tua
استودع روحي ✤ نجني	אפקיד רוחי פרקת	cõmendabo spiritum meum, redemisti
يارب اله الحق ✤	יתי יי אלהא קשיטא׃	me DEVS deus verax.
ابغضت الذين يفتكون	סניתי דנטרין עבדין	Odiui obseruantes opera,
بالاوثان الباطله وانا	דדמיין ללמא ולשקרא	que simulant vanitatem & mendaciũ,
على الرب توكلت	ואנא על יי סברית׃	ego autem in DEO speraui.
افرح واسر	אבוע ואחדי בטובך די	Gaudebo & exultabo in bonitate tua,
برحمتك ✤ لانك نظرت	חמיתא ית סגופי	quoniam respexisti afflictionem meam,
الى تواضعي	ידעתה בעקתין	intellexisti tribulationes
وخلصت نفسي من	דנפשי׃ ולא	anime mee. Et non
الشدايد ولا تسلمني في ايدي	מסרתני באידא	me conclusisti in manu dominorum
الاعدا ✤ اقمت	דבעיל דבבא אקמתא	inimicitie mee statuisti
رجلي في السعة ✤ ارحمني	לרווחא רגלי׃ חוס	i latitudine pedes meos. Miserere
يارب فاني حزين	עלי יי ארום עיקא לי	mei Deus quoniã infestatio adest mihi,
تعكرت عيناي من	בלאת מרוגזא עיני	conturbatus est ab ira oculus meus
سخطك ✤ ونفسي وفوادي ✤	איתעק נפשי וכריסי׃	cõstricta sunt aĩa mea & venter meus.
فني عمري بالاحزان ✤	ארום אישתיצון בדוונא	Quoniam defecerunt in anxietate
وسني بالزفرات ✤	חיי ושנאי בתנחתא	vite mee, & anni mei in suspiriis,
وضعفت بالمسكنة	תקל בחובי חילי	infirmata est in peccatis virtus mea,
قوتي ✤ وقلقت عظامي ✤	ואיברי בלו חשבן׃	& membra mea destructa sunt.
صرت عارا في جميع	יתיר מן כל מעיקי הוית	Pre omnibus qui angunt me, factus
اعدايي وجيرتي جدا ✤	ביסופא ולשיבבי לחדא	sum opprobrium vicinis meis valde,
ورهبة لمن عرفني ✤	ודלוחא לידעין לי	& metuendus notis meis,
من عاينني تباعد عني	דחמיין לי בשוקא ערקין	& qui videbant me in platea fugerunt
ونسوني من قلوبهم	מן קדמי׃ אתנשית	a cõspectu meo. Obliuioni traditus sũ
مثل الميت ✤ صرت	היך שכיבא מן רעינא	ab eis tanq̃ mortuus a cogitatione,
مثل انا مكسور ✤	הויתי כמאן דפחר תביר׃	factus sum veluti vas terreũ cõfractũ.
لاني سمعت سب	מטול דשמעית טיב ביש	Quoniam audiui famam malam
جميع من حولي هموا بي ✤	דאמרין עלי עממין	quam dicunt contra me populi
وعند اجتماعهم جميعا	סגיאין דחלתא מסחור	multi, timorem circũquaq;

A. Nicolaus de Cusa homo in omni scientia eminentissimus ꝓpter ea que hoc loco a propheta dicuntur tum propter multa alia credidit Christum dominum sustinuisse in anima dolores inferni, q̃ sane opinionẽ ipse nec amplector nec aspernor. Habentur uero passim sermones eius in quibus de re hac doctissime disputat.

Digitized by Google

יַחַד עָלַי לָקַחַת	aduerſum me, vt auferrent	aduerſum me, accipere	ἐπ' ἐμέ, τοῦ λαβεῖν τὴν
נַפְשִׁי זָמָמוּ׃	animam meam cogitauerũt.	animam meam conſiliati ſunt.	ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο.
וַאֲנִי עָלֶיךָ	Ego autem in te	Ego autem in te	Ἐγὼ δὲ ἐπὶ σοὶ
בָטַחְתִּי יְיָ אָמַרְתִּי	ſperaui DEVS dixi	ſperaui domine, dixi	κύριε ἤλπισα, εἶπα,
אֱלֹהַי אָתָּה׃ בְּיָדְךָ	Deus meus es tu. In mãu tua	Deus meus es tu, ĩ manibꝰ tuis	σὺ εἶ ὁ θεός μου ἐν ταῖς χερσί σου
עִתֹּתָי הַצִּילֵנִי מִיַּד	tp̃a mea, libera me de manu	ſortes mee. Eripe me de manu	οἱ κλῆροί μου. Ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς
אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי׃	inimicoꝝ meoꝝ & pſequẽtiũ(	inimicoꝝ meoꝝ, & a pſequẽti(	ἐχθρῶν μου, καὶ ἐκ τῶν καταδιωκόντων με.
הָאִירָה פָנֶיךָ עַל־	Illumina faciẽ tuã ſup (me.	Illuſtra faciẽ tuã ſup (bus me.	Ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ
עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי	ſeruum tuum, ſalua me	ſeruum tuum, ſaluum me fac	τὸν δοῦλόν σου, σῶσόν με
בְחַסְדֶּךָ׃ יְהוָה אַל־	ĩ miſicordia tua. DEVS nõ	in miſericordia tua domine, nõ	ἐν τῷ ἐλέει σου, κύριε μὴ
אֵבוֹשָׁה כִּי קְרָאתִיךָ	confundar, quia inuocaui te,	confundar quoniã inuocaui te.	καταισχυνθείην ὅτι ἐπεκαλεσάμην σε.
יֵבֹשׁוּ רְשָׁעִים יִדְּמוּ	cõfundantur impii, & taceãt	Erubeſcant impii & deducãtur	Αἰσχυνθείησαν οἱ ἀσεβεῖς καὶ καταχθείησαν
לִשְׁאוֹל׃ תֵּאָלַמְנָה	in inferno. Muta fiant	in infernum, muta fiant	εἰς ᾅδου. Ἄλαλα γενηθήτω
שִׂפְתֵי	labia	labia	τὰ χείλη
שָׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל־	mendacii, que loquunť cõtra	doloſa. Que loquunť aduerſus	τὰ δόλια τὰ λαλοῦντα κατὰ τοῦ
צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה	iuſtum inueterata in ſupbia	iuſtum iniquitatem in ſuperbia	δικαίου ἀνομίαν, ἐν ὑπερηφανίᾳ
וָבוּז׃ מָה רַב טוּבְךָ	& dſpectõe. Quã mlta ẽ bo.	& ĩ abuſiõe. Quã magna mul,(	καὶ ἐξουδενώσει. Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς (
אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ	q̃ reſuaſti timẽtibꝰ te (tua,	dñe, q̃ abſcõ. timẽ. te. (dul. tue	σου κύριε, ἧς ἔκρυψας τοῖς φοβουμένοις σε.
פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ	operatus es ſperãtibus in te,	Perfeciſti eis qui ſperant in te,	Ἐξειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ σέ,
נֶגֶד בְּנֵי אָדָם׃	in conſpectu filiorũ hoĩum.	in cõſpectu filiorum hominum.	ἐναντίον τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.
תַּסְתִּירֵם בְּסֵתֶר	Abſcondes eos in abſcõſione	Abſcondes eos in abſcondito	Κατακρύψεις αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳ
פָּנֶיךָ מֵרֻכְסֵי אִישׁ	vultus tui, aduricie viri,	faciei tue, a cõturbatiõe hoĩum	τοῦ προσώπου σου, ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων.
תִּצְפְּנֵם בְּסֻכָּה	ſeruabis eos in tabernaculo	proteges eos in tabernaculo	Σκεπάσεις αὐτούς, ἐν σκηνῇ
מֵרִיב לְשֹׁנוֹת׃	a cõtradictione linguarum.	tuo a contradictione linguarũ.	ἀπὸ ἀντιλογίας γλωσσῶν.
בָּרוּךְ יְהוָה כִּי	Benedictus DEVS q (mihi,	Benedictus dominus quoniam	Εὐλογητὸς κύριος ὅτι
הִפְלִיא חַסְדּוֹ לִי	mirabilẽ fecť miſicordiã ſuã(	mirificauit miſicordiã ſuã mihi	ἐθαυμάστωσε τὸ ἔλεος αὐτοῦ,
בְּעִיר מָצוֹר׃ וַאֲנִי	in ciuitate munita. Ego aũt	in ciuitate munita. Ego autem	ἐν πόλει περιοχῆς. Ἐγὼ δὲ
אָמַרְתִּי בְחָפְזִי	dixi in feſtinatione mea	dixi in exceſſu mentis mee,	εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου
נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד	exciſus ſum de conſpectu	proiectus ſum a facie	ἀπέρριμμαι ἀπὸ προσώπου
עֵינֶיךָ אָכֵן שָׁמַעְתָּ	oculorũ tuorũ, vtiq; audiſti	oculoꝝ tuorum. Ideo exaudiſti	τῶν ὀφθαλμῶν σου. Διὰ τοῦτο εἰσήκουσας
קוֹל תַּחֲנוּנַי	vocem deprecationis mee,	vocem orationis mee,	τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου
בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ׃	cum clamarem ad te.	dum clamarem ad te.	ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ.
אֶהֱבוּ אֶת־יְהוָה כָּל־	Diligite DEVM omnes	Diligite dominum omnes	Ἀγαπήσατε τὸν κύριον, πάντες
חֲסִידָיו אֱמוּנִים	miſericordes eius, fideles	ſancti eius, quoniam veritatem	οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, ὅτι ἀληθείας
נֹצֵר יְהוָה וּמְשַׁלֵּם	ſeruat DEVS, & retribuet	requiret dominus & retribuet	ἐκζητεῖ κύριος, καὶ ἀνταποδίδωσι
עַל־יֶתֶר עֹשֵׂה	his q abundantius operãtur	abundanter facientibus	τοῖς περισσῶς ποιοῦσιν
גַאֲוָה׃ חִזְקוּ	ſuperbiam. Confortamini	ſuperbiam. Viriliter agite	ὑπερηφανίαν. Ἀνδρίζεσθε
וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל־	& roboretur cor veſtrũ, oẽs	& confortetur cor veſtrũ, oẽs	καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία ὑμῶν, πάντες
הַמְיַחֲלִים לַיהוָה׃	qui expectatis DEVM.	qui ſperatis in domino.	οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ κύριον.
לב לְדָוִד	XXXII. Dauidis.	XXXI. Intellectus	λα'. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ
מַשְׂכִּיל	intellectus.	Dauid.	συνέσεως.

cum conuenirent inſimul	חזור באתכנושיהון כחדא	على تآمروا
contra me vt caperent	עלי למיסב	لأخذ نفسي ❀
animam meam cogitauerunt.	נפשי חשיבו :	وانا يارب عليك
Et ego in verbo tuo confiſus ſum	ואנא על מימרך רחיצית	توكلت ❀ قلت
Deus, dixi Deo meo es tu.) m̃e lib̃a me	יי אמרית דאלהי אנת :	انت الهي وفي يديك
In mãu tua dies redẽptõis) (ribõ mĩs.	בידך זמני פורקני פצית	قسمي نجني من ايدي
de mãibus inimicoꝝ meoꝝ & a pſecuto(	מיד בעלי דבבי ומן רדפי	اعدائي ❀ والطاردين لي
Lucere facio cunditatem faciei tue ſup	אנהר סבר אפך על	انر وجهك على
ſeruum tuum, redime me	עבדך פרוקיתי	عبدك ❀ وخلصني
bonitate tua. DEVS non confundar	בטובך : יי לא אבהת	برحمتك يارب لا
quoniam inuocaui te, confundantur	ארום קריתך יבהתון	تخزني فاني دعوتك ❀
impii, obmuteſcant & deſcendant	רשיעיא ישתתקון ויחתון	تخزا المنافقون ويهبطون
in infernum. Muteſcant	לשאול : תתפקקון	الى الجحيم ❀ ولتبكم
labia mendacii que loquuntur	שיפוותי שיקרא דממללן	الشفا ❀
aduerſus iuſtum opprobria,	על צדיקא גידופין	الغاشة ❀ المتقولة على
in ſuperbia & contemptu. (ſcondiſti	בגאותנותא ובסרנותא :	الصديق بالاثم والكبر يا
Quã magna bonitas tua Deus, q̃ ab(	כמה סגי טובך דאטשי	والبهتان ❀ ما اكثر رحمتك
timentibus te, operatus es	לדחלין מינך עבדתא	يارب التي حفظتها لجميع خا
ſperantibus in te, vt reddas	לסברין עלך למיפרע	يفيك اعددتها لمن اعتصم
eis premium bonum in cõſpectu filioꝝ	להון אגר טב קבל בני	بك امام بني البشر ❀
hominum. Abſcondes eos	נשא : תטמורינון	استرهم في كيفك
in occulto, in tempore ire tue,	בטומרא בעידן רוגזך	من اشرار الناس ❀
ab hominibus contentioſis,	מגברי גידודי כיד	وفي ظلال وجهك ❀
a contradictione	במטללתא מתגראת	وقهم من مقاومة الالسن
linguarũ. Benedictus DEVS quoniã	לישניא : בריך יי ארום	تبارك الرب الذي
ſeparauit bonitatem ſuam mihi,	פריש טבותיה לי	انتخب له اصفيا ❀
in ciuitate munita. Ego autem	בקרתא כריכתא : ואנא	في المدينة العظيمة ❀ انا
dixi in furore meo	אמרית באתבעותי	قلت في تحيري
quo fugiebam, prohibitus ſum	למעירוק אשתיצית	اترى طرحت من امام
a preſentia glorie tue in veritate,	מקבל יקרך בקושטא	عينيك ❀ فلذلك سمعت
tu vero audiſti vocem orationis mee,	שמעת קל צלותי	صوت تضرعي
cum clamarem ad te.	באתחננותי לותך :	حين دعوتك ❀
Diligite Deum omnes	רחומו ית יי כל	حبوا الرب يا جميع
pii eius, fideles	חסידוי מהימניא	قديسيه فان
cuſtodiet a malo Deus, & retribuet	נטיר מן ביש יי ופריע	الرب يبغي الحق ويكافي
tranſgreſſoribus, qui operantur	על דורבאני דעבדין	المتكبرين
ſuperbe. Confortamini,	גיותנותא : תקופו	بفعلهم تقوية
& roborentur cogitationes veſtre oẽs	ויתעלם רעייניכון כל	قلوبكم وتشتد يا جميع
qui confiditis in verbo DEI.	דסברין למימרא דיי	المتوكلين على الرب ❀
XXXII. Dauidis	לדוד	المزمور الحادي
intellectus bonus, dixit Dauid.	שכלא טבא אמר דויד	والثلاثون

Digitized by Google

אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶּשַׁע	Beatus cui dimissa ē iniqtas,	Bt̄i quoꝝ remisse sūt iniqtates,	Μακάριοι ὧν ἀφείθησαν αἱ ἀνομίαι,
כְּסוּי חֲטָאָה׃	& absconditum est peccatū.	& quorum tecta sunt peccata.	καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι.
אַשְׁרֵי אָדָם לֹא	Beatus homo cui non	Beatus vir cui non	Μακάριος ἀνήρ, ᾧ οὐ
יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן	imputauit DEVS iniqtatē,	imputauit dominus peccatum,	μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν,
וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה׃	& nō est in spiritu eius dolus.	nec est in spiritu eius dolus.	οὐδέ ἐστιν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλος.
כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ	Quia tacui attrita sunt	Quoniā tacui inueterauerunt	Ὅτι ἐσίγησα, ἐπαλαιώθη
עֲצָמָי בְּשַׁאֲגָתִי	ossa mea, in rug' tu meo	ossa mea, dum clamarem	τὰ ὀστᾶ μου, ἀπὸ τοῦ κράζειν με
כָּל־הַיּוֹם׃ כִּי יוֹמָם	tota die. Die enim	tota die. Quoniam die	ὅλην τὴν ἡμέραν. Ὅτι ἡμέρας
וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי	& nocte grauatur super me	ac nocte grauata est super me	καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη ἐπ᾽ ἐμὲ (τῶ
יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי	mãus tua, ɔuersꝰ ē hūor m̄us	manus tua, conuersus sum	ἡ χείρ σου, ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν, ἐν
בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃	ī siccitatis estatis in ꝑpetuū.	in erūna mea dū configit spina.	ἐμπαγῆναί μοι ἄκανθαν. διάψαλμα.
חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ	Peccatū meū notū facio tibi,	Delictū meū cognitū tibi feci,	Τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα,
וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי	& iniqtatē meā nō abscōdo,	& iniustitiā meam nō abscondi.	καὶ τὴν ἁμαρτίαν μου οὐκ ἐκάλυψα.
אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי	dixi confitebor super	Dixi cōfitebor aduersum me	Εἶπα ἐξαγορεύσω κατ᾽ ἐμοῦ
פְשָׁעַי לַיהוָה	scelera mea DEO,	iniustitiam meam domino,	τὴν ἀνομίαν μου τῷ κυρίῳ,
וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן	& tu dimisisti iniquitatem	& tu remisisti impietatem	καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν
חַטָּאתִי סֶלָה׃	peccati mei semper.	peccati mei.	τῆς καρδίας μου. διάψαλμα.
עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל	Pro hac orat	Pro hac orabit	Ὑπὲρ ταύτης προσεύξεται
כָּל־חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת	omnis misicors ad te, tēpus	ad te omnis sanctus, in tēpore	πρὸς σὲ πᾶς ὅσιος ἐν καιρῷ
מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם	īueniēs, vt cū īundauerīt aq	oportūo. Verūtñ ī diluuio aq̄ꝝ	εὐθέτῳ. Πλὴν ἐν κατακλυσμῷ ὑδάτων
רַבִּים אֵלָיו לֹא	multe, ad illum non	multarum, ad eum non	πολλῶν, πρὸς αὐτὸν οὐκ
יַגִּיעוּ׃ אַתָּה סֵתֶר	accedāt. Tu es abscōsio (me,	approximabunt. Tu es refugiū	ἐγγιοῦσι. Σύ μου εἶ καταφυγὴ
לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי	mea, a molestatorē custodies(	meū a tribulatōe q̄ circūde. me	ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεχούσης με,
רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי	exltatōē me euasiōis circūda(	exultatio mea erue me a circū(	τὸ ἀγαλλίαμά μου λύτρωσαί με ἀπὸ τῶν(
סֶלָה׃ אַשְׂכִּילְךָ	ī ꝑpetuū. Docebo te (bis me	me. Intellectū tibi dabo (dātibꝰ	με. διάψαλμα. Συνετιῶ σε (κυκλωσάντων
וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ	& monstrabo tibi viam hāc,	& instruam te in via hac	καὶ συμβιβῶ σε, ἐν ὁδῷ ταύτῃ
תֵלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ	p q̄ ambules, cōsulā super te	qua gradieris, firmabo super te	ᾗ πορεύσῃ, ἐπιστηριῶ ἐπὶ σὲ
עֵינִי׃ אַל־תִּהְיוּ	oculo meo. Non sitis	oculos meos. Nolite fieri	τοὺς ὀφθαλμούς μου. Μὴ γίνεσθε
כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין	sic equus & sicut mulus, non	sicut equus & mulus, quibus	ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος οἷς οὐκ
הָבִין בְּמֶתֶג־	aduertētes, ī loco (stringant	non est intellectus. In chamo	ἔστι σύνεσις. Ἐν κημῷ
וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם	& freno ornatus eoꝝ vt cō(	& freno maxillas eoꝝ ɔstringe,	καὶ χαλινῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν
בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ׃	ne accedant ad te.	qui non approximant ad te.	ἄγξαι, τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ.
רַבִּים מַכְאוֹבִים	Multi dolores	Multa flagella	Πολλαὶ αἱ μάστιγες
לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ	impii confidentem autem	peccatoris sperantes autem	τοῦ ἁμαρτωλοῦ, τὸν δὲ ἐλπίζοντα
בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ׃	ī Deo misicōdia circūdabit.	in dn̄o misericordia circūdabit	ἐπὶ κύριον, ἔλεος κυκλώσει.
שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ	Letamini ī DEO & exultate	Letamini ī domino & exultate	Εὐφράνθητε ἐπὶ κύριον καὶ ἀγαλλιᾶσθε
צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ	iusti & laudate	iusti, & gloriamini	δίκαιοι, καὶ καυχᾶσθε
כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃	omnes recti corde.	omnes recti corde.	πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
לג רַנְּנוּ	XXXIII. Gaudete	XXXII. In finē. ps. Dauid.	ΛΒʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ, ἀνεπίγραφος
צַדִּיקִים בַּיהוָה	iusti in DEO,	Exultate iusti in domino,	παρ᾽ Ἑβραίοις. Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν κυρίῳ,
לַיְשָׁרִים נָאוָה	rectos decet	rectos decet	τοῖς εὐθέσι πρέπει

Digitized by Google

Beatus cui remissa sunt scelera sua,	טוּבוֹי דְמַאן דְשְׁבִקִין לֵיהּ	طو با هم الذي تركت لهم
tegumenta autem super peccata eius.	מְרוּקֵי חֲפִיָין עַל חֵיטָאוֹהִי׃	سيا تهم والذين سترت خطا
Beatus homo cui non	טוּבוֹי דְבַר־נָשָׁא דְלָא	يا هم طوبا للرجل الذي
imputat Deus peccata	חָשִׁיב יְיָ לֵיהּ עֲוָיָאן	لم يحسب الرب عليه خطيه
& non est in spiritu eius dolus.	וְלֵית בְּרוּחֵיהּ נִיכְלָא׃	وليس في فيه غش
Quoniam tacui a verbis	מְטוּל דִשְׁתִיקִית מִפִּתְגָמֵי	اذا سكت لان عظامي
legis, attrita sunt ossa mea,	אוֹרָיְתָא בְּלִיָין גַרְמָי	بليت من صراخي اليك
ob rugitum meum tota die. Quoniā	בְּנַהֲמוּתִי כּוּלָא יוֹמָא׃ אֲרוּם	النهار كله لان
die ac nocte inualuit super me	אִימָם וְלֵילֵי תְּקִיפַת עֲלַי	يدك ثقلت علي ليلا
percussio tua, cōuersus est viror meus	מַחְתָּךְ אִיתְהֲפִיךְ רְטוּבִי הֵיךְ	ونهارا وترددت الهموم
in siccitatem estatis semper.	שִׁירְבָא דְקַיְטָא לְעָלְמָא׃	المقاتلة في قلبي
Delictum meum notum faciam tibi,	חוֹבְתִי אוֹדַעִינָךְ	اعترف للرب
peccatum meum non abscondi,	וַעֲוָתִי לָא חֲפֵית	بخطيتي ولم اخف اثمي
dixi confitebor	אֲמָרִית אוֹדֶה עַל	قلت اعترف با ثمي
scelus meum coram Deo & tu	מְרוֹדִי קֳדָם יְיָ וְאַנְתְּ	امام الرب وهو الذي
remisisti impietatem	שְׁבַקְתָּא עֲוַיַת	يغفر اثام قلبي
delicti mei in eternum	חוֹבִי לְעָלְמִין׃	لهذا يصلي لك
Propter hoc orabit omnis pius	עַל דָא יְצַלֵּי כָּל־חֲסִידָא	كل بار في حين
ad te in tēpore opportuno. Verū ī tpe	לְעִידָן רַעֲוָא לְוָתָךְ אֲלָהֵין לְעִידָן	اجابة لا تدنو
quo venient populi multi,	דְיֵיתוּן עַמְמִין סַגִּיעִין	اليهم
veluti aque ad eum non	הֵיךְ מַיָּא לְוָתֵיהּ לָא	سبل المياه
appropinquabūt vt noceāt. Tu Deus	יִמְטוּן לְאַבְאָשָׁא׃ אַנְתְּ יְיָ	الغزيرة انت ملجاي
abscōsio es mihi, ī ūbo tuo custodies me	טְמַר לִי בְּמֵימְרָךְ תִּנְטְרִנַנִי	من الاحزان المحيطة بي
cantico redemptionis circūdabis me	בְּזִיעַת שֵׁיזָבוּתָא תְּחַזְרִנַנִי	انت مجدي انقذني من
ī etnū. Intellectū dabo tibi & docebo(	לְעָלְמָא אַשְׂכְּלִנָךְ וְאַלְפִינָךְ	اعداي المحيطين بي سا فهمك
via hac incedes, ponam (te,	בְּאוֹרַח דְנָא תְהָךְ אַמְלִיכָךְ	وا علمك الطريق التي
super te in bonum	אַשְׁוֵי עֲלָךְ לְטָבָא	تسلكها واجعل عيني
oculum meum. Non sitis sicut equus	עֵינִי לָא תֶיהֶווֹן הֵיךְ סוּסְיָא	عليك لا تكونوا
& sicut mulus, quibus non est	הֵיךְ כּוֹדַנְיָא דְלֵית לְהוֹן	مثل الخيل والبغال التي
intellectus, capistrum & frenum	בִּינְתָא בִּזְמָמָא וּפְרוּמְבְּיָא	لا فهم لها وانما تضبط
ornatus eorum, vt constringantur	תִּיקוּנֵיהּ לְאִתְחַסָּמָא	بالجم في افواهها
simul ne accedant ad te.	כַּחֲדָא לָא יִתְקָרְבוּן לְוָתָךְ׃	فكذلك الذين لا يلنون
Multi dolores	סַגִּיעִין כֵּיבִין	اليك كثيرة من ضربات
impii, qui vero sperauerit in Deo,	לְרַשִׁיעָא וּדְסָבִיר בַּיְיָ	الخطاة والذين يتوكلون
benignitas circundabit eum.	טֵיבוּתָא יְחַזְרִנֵיהּ׃	على الرب فالرحمة تحوطهم
Letamini in Deo & exultate	חֲדוֹ בַּיְיָ וּבוּעוּ	افرحوا بالرب وتهللوا
iusti, & laudes dicite	צַדִּיקַיָּא וְשַׁבְּחוּ	ايها الصديقون وافتخروا بالرب
omnes quorū sunt recte cogitationes.	כָּל תְּרִיצֵי רַעְיוֹנָא׃	يا جميع مستقيمي القلوب
XXXIII. Laudes dicite	שַׁבְּחוּ	المزمور الثاني والثلثون
iusti coram Deo,	צַדִּיקַיָּא קֳדָם יְיָ	ابتهجوا ايها الابرار بالرب
rectos decet	לִתְרִיצֵי יָאֵא	وبالمستقيمين يليق

תְּהִלָּה׃ הוֹדוּ לַיהוָה
בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל
עָשׂוֹר זַמְּרוּ לוֹ׃
שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ
הֵיטִיבוּ נַגֵּן
בִּתְרוּעָה׃ כִּי יָשָׁר
דְּבַר יְהוָה וְכָל
מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה׃
אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט
חֶסֶד יְהוָה מָלְאָה
הָאָרֶץ׃ בִּדְבַר יְהוָה
שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ
פִּיו כָּל צְבָאָם׃ כֹּנֵס
כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן
בְּאֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת׃
יִירְאוּ מֵיְהוָה כָּל-
הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ
כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל
כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי
הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד
יְהוָה הֵפִיר עֲצַת
גּוֹיִם הֵנִיא
מַחְשְׁבוֹת עַמִּים׃
עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם
תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ
לְדֹר וָדֹר׃ אַשְׁרֵי הַגּוֹי
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהָיו
הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה
לוֹ׃ מִשָּׁמַיִם הִבִּיט
יְהוָה רָאָה אֶת כָּל-
בְּנֵי הָאָדָם׃ מִמְּכוֹן
שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל
כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃
הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם
הַמֵּבִין אֶל כָּל-
מַעֲשֵׂיהֶם׃ אֵין הַמֶּלֶךְ
נוֹשָׁע בְּרָב חָיִל
גִּבּוֹר לֹא יִנָּצֵל
בְּרָב כֹּחַ׃ שֶׁקֶר הַסּוּס
לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב
חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט׃

laudatio. Confitemini DEO
in cithara in psalterio
denario cantate ei.
Cantate ei canticũ nouum,
diligenter psallite ei
in iubilo. Quia rectum
est verbum DEI, & omne
opus eius in fide.
Diligit iustitiam & iudiciũ,
misericordia DEI plena est
terra. In verbo DEI
celi facti sũt, & ĩ spũ (gregãs
oris eius oĩs exercitus eorũ. Cõ(
q̃si ĩ vtre aquas maris, ponẽs
in thesauris abyssos.
Timeat a DEO omnis
terra, ab eo formident
vniuersi habitatores orbis.
Quoniam ipse dixit & fuit
ipse precepit & substiterunt.
DEVS dissoluit consilium
gentium, irritas fecit
cogitationes populorum.
Cõsiliũ autẽ DEI in eternũ
stabit cogitatões cordis eius ĩ(
& gñatõe. Btã gẽs (gñatõe
cuius q dat esse est deus eius,
populus quẽ elegit ĩ hẽditatẽ
sibi. De celo respexit
DEVS, vidit omnes
filios adam. De firmissimo
solio suo, prospexit ad
vniuersos habitatores terre.
Formãs singulatĩ cor eorũ, A
intelligens omnia
opera eorum. Nõ saluabitur
rex ĩ multitudine exercitus,
nec fortis liberabit (equus
ĩ mltitudĩe virtutis. Fallax(
ad salutẽ, & in multitudine
robor sui neq̃ euadẽ faciet

collaudatio. Confitemini dño
in cithara, in psalterio
decem chordarum psallite illi.
Cantate ei canticum nouum,
bene psallite ei
in vociferatione. Quia rectũ
est verbum domini, & omnia
opera eius in fide.
Diligit mĩsicordiã & iudiciũ,
misericordia domini plena est
terra. Verbo domini
celi firmati sunt, & spiritu
oris eius oĩs ũtus eorũ. Cõgregãs
sicut ĩ vtre aquas maris, ponẽs
in thesauris abyssos.
Timeat dominum omnis
terra, ab eo autem cõmoueanẽ
omnes inhabitantes orbem.
Quoniã ipse dixit & facta sũt,
ipse mandauit & creata sunt.
Dominus dissipat consilia
gentium, reprobat autem
cogitatões pplorũ, (dñi ĩ etnũ
& repbat ɔsilia prĩ. Cõsiliũ ãt(
mãet, cogitatões cordis eius ĩ(
& gñationẽ. Btã gẽs (gñatõe
cuius est dominus Deus eius,
populus quẽ elegit in hẽditatẽ
sibi. De celo respexit
dominus vidit omnes
filios hominum. De preparato
habitaculo suo, respexit super
omnes qui habitant terram.
Qui finxit sigillatĩ corda eorũ,
qui intelligit omnia
opera eorum. Non saluatur
rex per multam virtutem,
& gigas nõ saluabitur (equus
ĩ mltitudĩe virtutis sue. Fallax(
ad salutem, in abundantia
autẽ virtutis sue non saluabiẽ.

ὕμνησις. Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ
ἐν κιθάρα, ἐν ψαλτηρίῳ
δεκαχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ.
Ἄσατε αὐτῷ ᾆσμα καινόν,
καλῶς ψάλατε αὐτῷ
ἐν ἀλαλαγμῷ. Ὅτι εὐθὺς
ὁ λόγος τοῦ κυρίου, καὶ πάντα
τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πίστει.
Ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην καὶ κρίσιν
ὁ κύριος, τοῦ ἐλέους κυρίου πλήρης
ἡ γῆ. Τῷ λόγῳ κυρίου
οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι
τοῦ στόματος αὐτοῦ, πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. (
ὡσεὶ ἀσκὸν, ὕδατα θαλάσσης,) (Συνάγων
ἐν θησαυροῖς ἀβύσσους. (τιθεὶς
Φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα
ἡ γῆ, ἀπ᾽ αὐτοῦ δὲ σαλευθήτωσαν
πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.
Ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν,
αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν.
Κύριος διασκεδάζει βουλὰς
ἐθνῶν, ἀθετεῖ δὲ (χόντων.
λογισμοὺς λαῶν, καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρ(
Ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα
μένει, λογισμοὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ εἰς γενεὰν
καὶ γενεάν. Μακάριον τὸ ἔθνος
οὗ ἐστι κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ.
λαὸς ὃν ἐξελέξατο εἰς κληρονομίαν
ἑαυτῷ. Ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν
ὁ κύριος, εἶδε πάντας
τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἐξ ἑτοίμου
κατοικητηρίου αὐτοῦ, ἐπέβλεψεν ἐπὶ
πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν.
Ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας αὐτῶν,
ὁ συνιεὶς εἰς πάντα
τὰ ἔργα αὐτῶν. Οὐ σῴζεται
βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν,
καὶ γίγας οὐ σωθήσεται
ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ. Ψευδὴς ἵππος
εἰς σωτηρίαν, ἐν δὲ πλήθει
δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.

Digitized by Google

laudatio.Confitemini coram DEO	שבחתא : אודו קדם יי	التسبيح ۞ اشكروا ربّ
in cithara in psalterio decem	בכינר בנבלא דעשתי	بالقيثاره ۞ رتلوا له
cordarum laudate eum.	נימין שבחו ליה :	بعود ذات عشرة اوتار ۞
Cantate coram eo canticum	שבחו קדמוי שירתא	سبحوه تسبيحا جديدا ۞
nouum,nauiter laudate eum	חדתא אוטיבו לשבחא	رتلوا له حسنا
in iubilo.Quoniam castigatum est	ביבבא : מטול דתקין	باصوات عاليه لان كلمة
verbum DEI,& omnia	פתגמא דיי וכל	الرب مستقيمه وجميع
opera eius in fide.	עובדוי בהימנותא :	اعماله بامانه ۞
Amat iustitiam & iudicium,	רחים צדקתא ודינא	الرب يحب الرحمة والعدل
bonitate autem DEI plena est	טובא דיי מליא	الارض كلها مملوه من
terra.Verbo DEI	ארעא : במימרא דיי	رحمة الرب ۞ وبكلمته
celi facti sunt,& spiritu	שמיא אתעבדו וברוחא	قامت السموات ۞ وبروح
oris eius omnis exercitus eorum.	דפומיה כל חיליהון :	فيه جميع جنودها جميع
Congregans sicut vter	דמכניש היך זיקא מי	مياه البحار كانها في زقاق
aquas maris,posuit eas ī ꝓfunditatibꝰ	ימא יהבינון באפותיק	ترك الاعماق في خزاين ۞
abyssorum.Timete ab aspectu DEI	תהומיא : דחילו מן קדם יי	فليخف من الرب جميع من
oēs habitatores t̄re,ab eo cōtremiscāt	כל יתבי ארעא מניה	في الارض ويخشاه كل
omnes inhabitantes terram.	ירתתון כל דיירי ארעא :	سكان المعموره
Quoniam ipse dixit & fuit,	מטול דהוא אמר והוה	لانه قال فكانوا
ipse mandauit & substitit.	והוא פקיד ואתקיים :	وامر فخلقوا
DEVS dissipat consilia	יי בדר מלכת	الرب يبدد ارا الامم ويبطل
populorum,& irritas facit	עממיא בטיל	افكار الشعوب
cogitationes nationum.	מחשבת אומיא :	ويرذل مشورات الملوك
Consilium vero DEI in eternum	מלכתא דיי לעלמא	مشية الرب دايمه الى
ꝑmāet,cogitatōes cordis eiꝰ a gn̄atōe	קיימא מחשבת לביה לדרי	الابد وارادته الى
ad generationem.Beatus vir	דריא : טובוי דגברא	الدهر طوبى للشعب
cuius,ille qui dat esse est Deus eius,	דיי הוא אלהיה	الذي الرب الهه
populus quem elegit	עמא דבחר לאחסנא	والشعب الذي اختاره له
in hereditatem sibi.De celo	ליה : מן שמיא	ميراثا اطلع الرب من
respexit Deus vidit filios	אסתכל יי חמא ית בני	السما وراى
hominum.De habitatione	אינשא : ממדור	بني البشر من مسكن
domus hospitii sui,	בית מותביה אודיק	قدسه نظر الى
respexit sup omnes qui habitāt terrā,	לות כל יתבי ארעא :	جميع سكان الارض
Qui creauit eos,vnit	דברא יתהון מכוין	الذي خلق وحده قلوبهم
corda eorum & vestigat omnia	כחדא לבהון ומתבען לכל	ويعلم جميع
opera eorum.Non est rex	עובדיהון : לית מלכא	اعمالهم لا يفلت
qui saluetur multitudine	מתפריק בסוגעי	ملك بكثرة جنوده
exercitus sui,gigas quoq; non euadet	חילותיה גיבר לא מתפצי	ولا ينجو جبار
multa fortitudine sua .Fallax	בסוגעיה חיליה : שקרא	بكثره حيله ولا يسلم
equus ad salutem propter ingentem	סוסא לפורקנא ובסוגעיה	الفرس ولا يخلص
fortitudinem suam non saluatur.	תוקפיה לא משתזיב :	راكبه بشدة حيله

A. *Singulatim*, a singulo deriuatum, idem quod singillatim, seorsum, singulariter, solitarie. Atqui sigillatim a signo, & sigillo dicitur, aliamq; habet intelligētiam nequaquā huic loco accōmodatā. Redarguūtur uero ex hoc facile Auerroici q̄ contendunt omniū hominum eandem mentē unicamq; animā esse. Sed & qui secuti Origenistarum & aliquorꝫ hebreorū fabulas predicant omnes animas simul a principio concreatas, & in corporibus postmodum delapsas.

Digitized by Google

הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל־
יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים
לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל
מִמָּוֶת נַפְשָׁם
וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב:
נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה
לַיהוָה עֶזְרֵנוּ
וּמָגִנֵּנוּ הוּא:
כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ
כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ
בָטָחְנוּ: יְהִי־חַסְדְּךָ
יְהוָה עָלֵינוּ
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:
לד לְדָוִד
בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ
לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ
וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ:
אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה
בְּכָל־עֵת תָּמִיד
תְּהִלָּתוֹ בְּפִי: בַּיהוָה
תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי
יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים
וְיִשְׂמָחוּ: גַּדְּלוּ
לַיהוָה אִתִּי
וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ
יַחְדָּו: דָּרַשְׁתִּי אֶת־
יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־
מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי:
הִבִּיטוּ אֵלָיו
וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם
אַל־יֶחְפָּרוּ: זֶה עָנִי
קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ
וּמִכָּל־צָרוֹתָיו
הוֹשִׁיעוֹ: חֹנֶה מַלְאַךְ
יְהוָה סָבִיב
לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם:
טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־
טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי
הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה בּוֹ:
יְראוּ אֶת־יְהוָה
קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין

Ecce oculi DEI super
timentes eum, & expectãtes
misericordiã eius. Vt eruat
de morte animas eorum,
& viuificet eos in fame.
Anima nostra expectauit
DEVM, auxilium nostrum,
& clypeus noster est.
In ipso, n. letabit cor nostrũ
quia in nomine sancto eius
spauimus. Sit mißcõdia tua
DEVS super nos,
sicut expectauimus te.
XXXIIII. Dauidis,
qñ cõmutauit sensum suum
coram Abimelech
& eiecit eum & abiit.
Benedicam DEVM
in omni tempore, semper
laus eius ĩ ore meo. In DEO
laudabitur anima mea,
audiant mansueti
& letentur. Magnificate
DEVM mecum,
& exaltemus nomen eius
pariter. Quesiui DEVM &
respõdit mihi, & de omnibus
a qbus timebã liberauit me.
Respicite ad eum
& illuminamini, & vultꝰ vri
nõ confundenter. Hic paup
clamauit & Deus exaudiuit,
& de oĩbus tribulationibus
saluauit eũ. Firmat angelus
DEI per circuitum
timentes eum, & eruet eos.
Gustate & videte, quoniam
bonus DEVS, beatus
vir qui sperat in eo.
Timete DEVM
sancti eius, quoniam non est

Ecce oculi domini super
metuẽtes eũ, & ĩ eis qui sperãt
sup misicordia eius. Vt eruat
a morte animas eorum,
& alat eos in fame.
Anima nostra sustinet
dominum, quoniam adiutor
& protector noster est.
Quia in eo letabit cornu nrm,
& in nomine sancto eius
spauimus. Fiat misicordia tua
domine super nos,
queadmodũ sperauimus in te.
XXXIII. Psalmus Dauid
cum mutauit vultum suum
coram Achimelech
& dimisit eum & abiit.
Benedicam dominum
in omni tempore, semper
laus eiꝰ ĩ ore meo. Beth In dño
laudabitur anima mea,
audiant mansueti
& letẽtur. Gimel Magnificate
dominum mecum,
& exaltemus nomen eius
ĩ idipsũ. Daleth Exqsiui dñm &
exaudiuit me, & ex omnibus
tribulatõibus meis eripuit me.
He Accedite ad eum (es vre
& illuminamini. Vau Et faci(
nõ cõfundẽtur. Zain Iste paup
clamauit & dominus exaudiuit
eũ, & de oĩbus tribulationibus
eius saluauit eũ. Heth Immit(
dñi in circuitu (tet angelus
timentium eum, & eripiet eos,
Teth Gustate & videte quoniã
suauis est dominus, beatus
vir qui sperat in eo.
Ioth Timete dominum omnes
sancti eius, quoniam non est

Ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ
τοὺς φοβουμένους αὐτόν, τοὺς ἐλπίζοντας
ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ῥύσασθαι
ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν,
καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ.
Ἡ δὲ ψυχὴ ἡμῶν ὑπομενεῖ
τῷ κυρίῳ, ὅτι βοηθὸς
καὶ ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἐστιν. (ἡμῶν,
Ὅτι ἐν αὐτῷ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία(
καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ
ἠλπίσαμεν. Γένοιτο κύριε τὸ ἔλεός σου
ἐφ᾽ ἡμᾶς,
καθάπερ ἠλπίσαμεν ἐπὶ σέ.
λγ᾽. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
Ὅτε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ἐναντίον ἀβιμέλεχ
καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν.
Εὐλογήσω τὸν κύριον
ἐν παντὶ καιρῷ, διαπαντὸς (τῷ κα
ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου. Ἐν(
ἐπαινεθήσεται ἡ ψυχή μου,
ἀκουσάτωσαν πραεῖς
καὶ εὐφρανθήτωσαν. Μεγαλύνατε
τὸν κύριον σὺν ἐμοί,
καὶ ὑψώσωμεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἐξεζήτησα τὸν κύριον, καὶ
ἐπήκουσέ μου, καὶ ἐκ πασῶν
τῶν θλίψεών μου, ἐρρύσατό με.
Προσέλθετε πρὸς αὐτὸν
καὶ φωτίσθητε. καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν,
οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Οὗτος ὁ πτωχὸς
ἐκέκραξε, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν
αὐτοῦ, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων
αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν. Παρεμβαλεῖ ἄγγελος
κυρίου κύκλῳ
τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ ῥύσεται αὐτούς.
Γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι
χρηστὸς ὁ κύριος, μακάριος
ἀνὴρ ὃς ἐλπίζει ἐπ᾽ αὐτόν.
Φοβήθητε τὸν κύριον, πάντες
οἱ ἅγιοι αὐτοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν

Digitized by Google

اعين الرب على	הא עינא דיי מסתכלית	Ecce oculus DEI aspicit
تقاية المتوكلين	לדחלין מניה ולסוברין	timentes eum, & sperantes
على رحمته ❧ ينجي	לטיבותא : למפצי	in benignitate eius. Vt eripiat
نفوسهم من الموت	ממותא נפשתהון	a morte animas eorum,
في ايام الشدة يشبعهم ❧	ולקיימותהון בעולצנא :	& pascat eos in tempore famis.
نفوسنا رجت	נפשנא מסתכיא לפורקנא	Anima nostra expectat redemptionē
الرب كل حين ❧ لانه	דיי סועדנא	DEI, sustentatio enim nostra,
عوننا	ותרישנא הוא :	& scutum nostrum ipse
وناصرنا	ארום במימריה יחדי	quoniam in verbo suo letabitur
وعلى اسمه القدوس	ליבנא מטול דבשום	cor nostrum. Quoniam in nomine
توكلنا ❧ لتكن رحمتك	קודשיה אתרחצנא : יהי	sancto eius spes nostra. Sit
يا رب علينا	טוביה דיי עלנא	misericordia DEI super nos,
كمثل توكلنا عليك ❧	היכמה דסברין עלך :	quemadmodum sperauimus in te.
	לדויד	XXXIIII. Dauidis,
	כד שני ית מדעיה	quando mutauit sensum suum
	קדם אבימלך	coram Abimelec,
المزمور الثالث والثلثون	ופטריה ואזל :	& reliquit eum & abiit.
ابارك الرب	אבריך ית יי	Benedicam DEVM
في كل حين ❧ كل	בכל עידן	in omni tempore,
اوان تسبحته في فمي بالرب	תדירא תושבחתיה	semper laus eius in
تفتخر نفسي ❧	בפומי : במימרא דיי	ore meo. In verbo DEI
فلتسمع اهل الدعة	תשתבח נפשי ישמעון	laudabit anima mea, audient
ويفرحون ❧ عظموا	ענותניא ויחדון : הבו	mansueti & letabuntur. Afferte
معي الرب	רבותא קדם יי	magnificentiam coram DEO,
ولنعلي اسمه	ונרומם שמיה	& exaltemus nomen eius
اجمعون ❧ طلبت الرب	כחדא : תבעית אולפן	simul. Quesiui doctrinā (omnibus
فاجابني ومن جميع	מן קדם יי ועניני ומכל	a cōspectu DEI, & respōdit mihi, & de(
احزاني خلصني ❧	דחלתיי פצא יתי :	timoribus meis liberauit me.
اقبلوا الى الرب	אסתכלו לותי	Respicite ad eum
واستنيروا بهفان وجوهكم	ואנהרו ואפיהון	& illuminamini & facies vestre
لاتخزا ان المسكين	לא עבצו : דין ענייא	non confundentur. Hic pauper
صرخ فاستجاب له الرب ❧	קרא יי שמיע	clamauit, & DEVS exaudiuit
ومن جميع احزانه	ומכל עקתיה	& de omnibus tribulationibus eius
خلصه ملاك	פרקיה : שרי מלאכא	liberauit eum. Immoratur angelus
الرب يحوط	דיי חזור חזור לדחלין	DEI in circuitu timentium eum
اتقياه وينجيهم	מניה ושזיב נון :	& liberat eos.
ذوقوا وتيقنوا	אישתמודעו וחמון ארום	A. Percipite & videte, quoniam
اطيب الرب ❧ طوبا	טב הוא יי טוביה דגברא	bonus ipse DEVS, beatus homo
للرجل المتوكل عليه ❧	דאתרחיץ במימריה :	qui confidit in verbo eius.
اتقوا الرب	דחלו מן קדם יי	Timete a presentia DEI
يا جميع قديسيه ❧ فانه	קדישוי ארום לית	sancti eius quoniam non

A. In cōmētariis. R. Mosse. hadarssan. in psalmo. cxxxv. qui incipit. Confitemini domino quoniam bonus quātū ifra עוד שאמר דבר ידוע נותן לחם לכל בשר חדה הוא דאמרי טעמו וראו כי טוב יי כי אלהם נתנו לכל והוא בשרו ובטעם אלהם טב לבשר וזהו שאמר וראו כי טוב יי והיה פלא גדול Amplius dictum est uerbū notum. Qui dat panē siue cibū omni carni. Hoc est illud quod dictum est. ps. xxxiiii. Gustate & uidete quoniam bonus est Deus, quoniam cibus quem dat omnibus, ipse ē caro eius. Et dum gustatur cibus siue panis cōuertitur in carnem. Et hoc est quod dictū est. Et uidete quoniam bonus Deus. Hoc uero mirabile est magnum. Que paucula uerba, si bene examinentur illuminare possunt cecutiētes hebreos de sacramento eucharistie.

de eucharistia

F

מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃	inopia timentibus eum.	inopia timentibus eum.	ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
כְּפִירִים רָשׁוּ	Leonculi indiguerunt	Chaph. Diuites eguerunt	Πλούσιοι ἐπτώχευσαν
וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי	& esurierũt, querẽtibus aũt	& esurierunt, inquirentes autẽ	καὶ ἐπείνασαν, οἱ δὲ ἐκζητοῦντες
יְהוָה לֹא־יַחְסְרוּ	DEVM, non deerit	dominum non minuentur	τὸν κύριον, οὐκ ἐλαττωθήσονται
כָל־טוֹב׃ לְכוּ בָנִים	omne bonũ. Ambulate filii	omni bono. Lamech Veite filii	παντὸς ἀγαθοῦ. Δεῦτε τέκνα,
שִׁמְעוּ לִי יִרְאַת	audite me, timorem	audite me, timorem	ἀκούσατέ μου, φόβον
יְהוָה אֲלַמֶּדְכֶם׃	DEI docebo vos.	domini docebo vos.	κυρίου διδάξω ὑμᾶς.
מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ	Quis est vir qui velit	Mem. Quis est homo qui vult	Τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ θέλων
חַיִּים אֹהֵב יָמִים	vitam, diligens dies quibus	vitam, diligit dies	ζωὴν ἀγαπῶν ἡμέρας
לִרְאוֹת טוֹב׃ נְצֹר	videat bonum. Custodi	videre bonos. Nun. Prohibe	ἰδεῖν ἀγαθάς. Παῦσον
לְשׁוֹנְךָ מֵרָע	linguam tuam a malo,	linguam tuam a malo,	τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ.
וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר	& labia tua ne loquantur	& labia tua ne loquantur	καὶ χείλη σου τοῦ μὴ λαλῆσαι
מִרְמָה׃ סוּר מֵרָע	dolum. Recede a malo	dolũ. Samech Diuerte a malo	δόλον. Ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ,
וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ	& fac bonum inquire	& fac bonum, inquire	καὶ ποίησον ἀγαθόν, ζήτησον
שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃	A. pacẽ & persequere eam.	pacem & persequere eam.	εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν.
עֵינֵי יְהוָה אֶל	Oculi DEI ad	Ain Oculi domini super	Ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ
צַדִּיקִים וְאָזְנָיו	iustos, & aures eius	iustos, & aures eius	δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ
אֶל־שַׁוְעָתָם׃ פְּנֵי	ad clamorẽ eorum. Vultus	in p̄ces eoꝝ. Phe Vultus autem	εἰς δέησιν αὐτῶν. Πρόσωπον δὲ
יְהוָה בְּעֹשֵׂי רָע	DEI super facientes mala,	domini super facientes mala,	κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ
לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ	vt p̄dat de terra (& DEVS	vt p̄dat de terra (rũt iusti & dñs	τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς (καιοι καὶ ὁ κς
זִכְרָם׃ צָעֲקוּ וַיהוָה	mẽoriã eoꝝ. Clamauerũt,(	memoriã eoꝝ. Sadic Clamaue(	τὸ μνημόσυνον αὐτῶν. Ἐκέκραξαν οἱ δί(
שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָם	exaudi. & ex oĩbus tribu. eoꝝ	exaudi. eos, & ex oĩbꝫ tribu. eoꝝ	εἰσήκουσεν αὐτῶν, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων(
הִצִּילָם׃ קָרוֹב יְהוָה	liberauit eos. Propĩquus ẽ(	lib̄auit eos. Quof Iuxta est dñs	ἐρρύσατο αὐτούς. Ἐγγὺς κς (αὐτῶν,
לְנִשְׁבְּרֵי־לֵב וְאֶת	contritis corde, (DEVS	his qui tribulato sunt corde,	τοῖς συντετριμμένοις τὴν καρδίαν,
דַּכְּאֵי־רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃	& cõfractos spiritu saluabit.	& humiles spiritu saluabit.	καὶ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι σώσει.
רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק	Multe tribulationes iusti,	Res. Multe tribulatiões iustoꝝ,	Πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων,
וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ	& ex oĩbus illis liberabit eũ	& de omnibus his liberauit eos	καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται αὐτοὺς
יְהוָה׃ שֹׁמֵר כָּל־	DEVS. Custodit omnia	dñs. Sin Custodit dominus oĩa	ὁ κύριος. Φυλάσσει κύριος πάντα
עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה	ossa eius, vnum ex eis	ossa eortm, vnum ex his	τὰ ὀστᾶ αὐτῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν
לֹא נִשְׁבָּרָה׃ תְּמוֹתֵת	nõ confringetur. Interficiet	non contereretur. Thau Mors	οὐ συντριβήσεται. Θάνατος
רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי	impium malitia, & odientes	peccatorũ pessima, & q oderunt	ἁμαρτωλῶν πονηρός, καὶ οἱ μισοῦντες
צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃ פּוֹדֶה	iustũ p̄dentur. Redimet B.	iustum delinquent. Redimet	τὸν δίκαιον πλημμελήσουσι. Λυτρώσεται
יְהוָה נֶפֶשׁ עֲבָדָיו	DEVS aĩas seruorũ suorũ,	dominus animas seruorũ suoꝝ,	κύριος ψυχὰς δούλων αὐτοῦ,
וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־	& non delebuntur omnes	& non delinquent omnes	καὶ οὐ μὴ πλημμελήσουσι, πάντες
הַחֹסִים בּוֹ׃	sperantes in eo.	qui sperant in eo.	οἱ ἐλπίζοντες ἐπ᾽ αὐτόν.
לה לְדָוִד	XXXV. Dauidis.	XXXIIII. In finẽ p̄s ipsi Dd.	λδ´ Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
רִיבָה יְהוָה אֶת־	Iudica DEVS	Iudica domine	Δίκασον κύριε
יְרִיבַי לְחַם אֶת־	aduersarios m̃os, pugna ꝯtra	nocentes me, expugna	τοὺς ἀδικοῦντάς με, πολέμησον τοὺς
לֹחֲמָי׃ הַחֲזֵק מָגֵן	ĩpugnãtes me. Apprehẽde(	ĩpugnãtes me. App̄hẽde arma	πολεμοῦντάς με. Ἐπιλαβοῦ ὅπλου
וְצִנָּה וְקוּמָה	& parmulã, & cõsurge(scutũ	& scutum, & exurge	καὶ θυρεοῦ, καὶ ἀνάστηθι
בְּעֶזְרָתִי׃ וְהָרֵק	ĩ auxiliũ meũ. Arma capesse,	ĩ adiutoriũ mihi. Effũde frameã	εἰς τὴν βοήθειάν μου. Ἔκχεον ῥομφαίαν

Digitized by Google

لا عوز لاتقيايه ۞	תוסרנא לדחלוי:	est egestas timentibus eum.
الاغنيا افتقروا	בני אריותא אתמסכנו	Filii leonum eguerunt
وجاعوا والذين يطلبون	וכפנו ותבעי אולפנא	& esurierunt, inqrentes autē doctrinā
الرب لا يعدمهم	דיי לא חסרו	DEI non caruerunt
كل الخيرات ۞ هلموا ايها	כל טובא: איתו בניא	omni bono. Ambulate filii
الابنا واسمعوا مني	קבילו מני דחלתא	accipite a me, timorem
لافهمكم مخافة الرب ۞	דיי אליף יתכון	DEI docebo vos.
من هو الرجل الذي هويد	מאן גברא דבעי	Quis est vir qui velit
الحياة ۞ ويحب ان يرا	חיי רחים יומיא	vitas, amans dies,
ايام صالحة ۞ اكفف	למיחמי טבא: טור	quo videat bonum. Custodi
لسانك عن الشر ۞	לישנך מביש	linguam tuam a malo
وشفتيك لكيلا تتكلم	וסיפותך ממללא.	& labia tua ne loquantur
بالغدر ۞ ابعد عن الشر	נכלא: זור מביש	dolum. Recede a malo
واصنع الخير ۞ واطلب	ועביד טב בעי	& fac bonum inquire
السلامة واتبعها	שלמא ורדוף בתרוי:	pacem & sequere eam.
فان عيني الرب على	עיני יי לות	Oculi DEI super
الابرار ۞ وسمعه	צדיקיא ואודנוי	iustos, & aures eius
الى تضرعهم ۞ وجه	לקבלא צלותהון: פרצופא	ad recipiēdas preces eorū. Vultus aūt
الرب على صانعي الشر	דיי בעובדי בישא	DEI super facientes mala,
ليمحي ذكرهم من	לשיצאה מן ארעא	ad abolendam de terra
على الارض ۞ الابرار دعوا	דוכרניהון: צלין צדיקיא	memoriam eorum, Orant iusti,
فاستجاب لهم الرب ۞ ومن	קדם יי שמיע ומכל	& a cospectu DEI exauditi sūt & de oībus
جميع شدايدهم نجاهم	עקתהון פצאינון: קריב יי	tribulatoībus eoꝝ liberauit eos. Prope ē
الرب قريب من منكسري	לתבירי ליבא ית	Deus contritis corde, &
القلوب ۞ مخلص متواضعي	מכיכי רוחא יפרוק:	humiles spiritu saluabit.
الارواح كثيرة هي احزان	סגיעין עקן לצדיקיא	Multe tribulationes iusti,
الصديقين ومن جميعها	ומן כולהון פצא ליה	& ex omnibus illis liberauit eum
ينجيهم الرب الرب يحفظ	יי: נטר לכולהון	Deus. Custodit omnia
جميع عظامهم وواحدة	איבריה חד מנהון	eorum membra vnum ex eis
منها لا تنكسر ۞ موت	לא מתברא: מיתותא	non confringetur. Mors
الخطاة شرير	דרשיעיא בישא ושנאי	impii mala, & qui oderunt
ومبغضوا البار يهلكون	צדיקא יתחייבון: פריק	iustum peribunt. Redimet
الرب ينجي انفس عبيده	יי נפשת עבדוי	DEVS animas seruorum suorum,
ولا يخيب	ולא מתחייבין כל	& non condemnabuntur omnes
المتوكلين عليه ۞	דסברין במימריה:	qui sperant in verbo eius.
المزمور الرابع والثلثون	לדוד	XXXV. Dauidis.
حاكم يارب	אתרגז יי במרי	Concerta DEVS contra authores,
الذين يظلمونني قاتل	תגראתי סדר קרבא קביל	cōcertatiōis mee, istrue bellū aduersū
الذين يقاتلونني	בעלי קרבותי: אתקיף	patronos belli mei. Apprehende
خذ سلاحا وترسا وقم	תריס ועגיל וקום	clypeum & parmulam, & surge
لمعونتي ۞ استل سيفا	בסעדי: ושלוף מורנייה	in adiutoriū meum. Euagina lanceam,

A. Idest Christum.

B. Redimet Deus animas seruorum suoꝝ. Libro midras tehilim
אר שמ אל בר נחמני׳ אם רעב שונאך האכילהו לחם ביצר הרע הכתו׳ מדבר אדם הולך עם חבירו שעה אחת נעשה אוהבו ויצר הרע גדל עם האדם וגדל עימו כל ימיו שנא׳ כי יצר לב האדם רע מנעוריו אם מצא מקום להפילו בן כ בן ל בן מ בן פ תאמפילו ישלך שונא גדול מזה
.i. Dixit. R. Samuel filius Nachamani. Si esurierit inimicus tuus ciba eū pane. Prouer. xxxv. De figmēto malo scriptura loquitur. Homo ambulat cum socio suo una hora, & efficitur amicus eius. Figmentum autē malum natum est cum homine circuitq; cum illo cunctis diebus suis sicut dictum est. Geñ. viii. Quoniam concupiscentia cordis hominis mala, ab adolescentia sua. Si tamen inuenerit locum ad precipitandum eum, quando fuerit etatis uiginti, siue quadraginta, siue septaginta, siue octoginta annorum, precipitabit eū. Quis igitur inimicus est tibi, maior isto.

חֲנִית וּסְגֹר לִקְרַאת	lanceã & ſpatam, ĩ occurſum	& conclude aduerſus eos qui	καὶ σύγκλεισον ἐξ ἐναντίας (χῆ μου,
רֹדְפָי אֱמֹר לְנַפְשִׁי	ꝑſecutor̃ meor̃, dic aĩe mee,	perſequuntur me, dic anime	τῶν καταδιωκόντων με, εἶπον τῇ ψυ(
יְשֻׁעָתֵךְ אָנִי׃	ſalus tua ego ſum.	mee ſalus tua ego ſum.	σωτηρία σου εἰμὶ ἐγώ.
יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ	Confundant̃ & reuereantur	Confundantur & reuereantur,	Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν
מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ	q q̃rũt aĩam meã, cõuertant̃	querẽtes aĩam meã. Auertant̃	οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. Ἀποστρα(
אָחוֹר וְיַחְפְּרוּ	retrorſum & confundantur,	retrorſum & confundantur,	εἰς τὰ ὀπίσω καὶ καταισχυνθήτωσαν (φήτω
חֹשְׁבֵי רָעָתִי׃ יִהְיוּ	qui cogitant malũ mihi. Sint	cogitantes mihi mala. Fiant	οἱ λογιζόμενοί μοι κακά. Γενηθήτωσαν (σαν
כְּמֹץ לִפְנֵי רוּחַ	ſicut feſtuce ante faciẽ vẽti,	tanq̃ pũluis ante faciem venti,	ὡσεὶ χνοῦς κατὰ πρόσωπον ἀνέμου,
וּמַלְאַךְ יְהוָה דּוֹחֶה׃	& angelus DEI impellat.	& angelus domini coartãs eos.	καὶ ἄγγελος κυρίου ἐκθλίβων αὐτούς.
יְהִי דַרְכָּם חֹשֶׁךְ	Sit via illorum tenebre	Fiant vie illorum tenebre	Γενηθήτω ἡ ὁδὸς αὐτῶν, σκότος
וַחֲלַקְלַקּוֹת וּמַלְאַךְ	& lubricum, & angelus (ſtra	& lubricum, & angelus	καὶ ὀλίσθημα, καὶ ἄγγελος
יְהוָה רֹדְפָם׃ כִּי־חִנָּם	DEI pſequat̃ eos. Quia fru(	dñi perſequẽs eos. Q̃m gratis	κυρίου καταδιώκων αὐτούς. Ὅτι δωρεὰν
טָמְנוּ־לִי שַׁחַת רִשְׁתָּם	abſcõderũt mihi ĩſidias ret(	abſcõdeũt mihi ĩteritũ laq̃i ſui,	ἔκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν,
חִנָּם חָפְרוּ לְנַפְשִׁי	ſine cã foderũt aĩã mã. (ſui,	ſupuacue exprobrauerũt aĩam(	μάτην ὠνείδισαν τὴν ψυχήν μου.
תְּבוֹאֵהוּ שׁוֹאָה לֹא	Veniat ei laqueus, nec	Veniat illi laqueus quẽ (meã.	Ἐλθέτω αὐτῷ παγὶς ἣν οὐ
יֵדָע וְרִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר	ſciat, & rete eius quod	ignorat & captio quã abſcondit	γινώσκει, καὶ ἡ θήρα ἣν
טָמַן תִּלְכְּדוֹ בְּשׁוֹאָה	abſcõdit, ɔphẽdat eũ ĩ laqũ,	apprehendat eum, & in laqueũ	ἔκρυψε, συλλαβέτω αὐτόν, καὶ ἐν τῇ παγίδι
יִפָּל־בָּהּ׃ וְנַפְשִׁי	cadatq; in eũ. Aĩa autẽ mea	cadat in idipſum. Aĩa autẽ mea	πεσεῖται ἐν αὐτῇ. Ἡ γὰρ ψυχή μου
תָּגִיל בַּיהוָה תָּשִׂישׂ	exultabit in DEO, letabitur	exultabit ĩ dño, & delectabitur	ἀγαλλιάσεται ἐπὶ τῷ κυρίῳ τερφθήσεται
בִּישׁוּעָתוֹ׃ כָּל	in ſalute tua. Omnia	ſuper ſalutari ſuo. Omnia	ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ αὐτοῦ. Πάντα
עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה	oſſa mea dicent,	oſſa mea dicent,	τὰ ὀστᾶ μου ἐροῦσι
יְהוָה מִי כָמוֹךָ	DEVS quis ſimilis tui.	domine quis ſimilis tibi. (eius,	κύριε, κύριε, τίς ὅμοιός σοι.
מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק	Eruens inopem a validiore	Eripiẽs ĩopẽ de manu fortior̃(	Ῥυόμενος πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων
מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן	& pauperem & mendicum	egenum & pauperem	αὐτοῦ, καὶ πτωχὸν καὶ πένητα,
מִגֹּזְלוֹ׃ יְקוּמוּן	a violento. Surgentes	a diripientibus eum. Surgẽtes	ἀπὸ τῶν διαρπαζόντων αὐτόν. Ἀναστάντες
עֵדֵי חָמָס אֲשֶׁר לֹא־	teſtes iniqui, que	teſtes iniqui, que	μοι μάρτυρες ἄδικοι, ἃ
יָדַעְתִּי יִשְׁאָלוּנִי׃	neſciebam interrogabãt me.	ignorabam interrogabant me.	οὐκ ἐγίνωσκον ἠρώτων με.
יְשַׁלְּמוּנִי רָעָה	Reddebant mihi mala •	Retribuebant mihi mala •	Ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ
תַּחַת טוֹבָה שְׁכוֹל	pro bono, ſterilitatem	pro bonis, ſterilitatem	ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ ἀτεκνίαν
לְנַפְשִׁי׃ וַאֲנִי	anime mee. Ego autem	anime mee. Ego autem	τῇ ψυχῇ μου. Ἐγὼ δὲ
בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי	cũ ipſi infirmarent̃ induebar	cũ mihi moleſti eſſent, ĩduebar	ἐν τῷ αὐτούς παρενοχλεῖν μοι, ἐνεδυόμην
שָׂק עִנֵּיתִי בַצּוֹם	ſacco, humiliabam in ieiunio	cilitio. Humiliabam in ieiunio	σάκκον. Καὶ ἐταπείνουν ἐν νηστείᾳ
נַפְשִׁי וּתְפִלָּתִי עַל־	animã meã, & oratio mea ad	aĩam meã, & oratio mea (ximũ	τὴν ψυχήν μου, καὶ ἡ προσευχή μου
חֵיקִי תָשׁוּב׃ כְּרֵעַ	ſinũ mũ ſuer. Quaſi ad ami.	ĩ ſinu meo cõuertet̃. Quaſi p(	εἰς κόλπον μου ἀποστραφήσεται. Ὡς πλησίον
כְּאָח־לִי הִתְהַלָּכְתִּי	q̃ſi ad frẽm meũ ſic ãbulabã,	& q̃ſi fratrẽ nr̃m ſic cõplacebã,	ὡς ἀδελφῷ ἡμετέρῳ οὕτως εὐηρέστουν,
כַּאֲבֶל־אֵם קֹדֵר	q̃ſi lugẽs mater, triſtis (mea	quaſi lugens & contriſtatus	ὡς πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων,
שַׁחוֹתִי׃ וּבְצַלְעִי	incuruabar. Et ĩ ĩfirmitate(	ſic humiliabar & aduerſum me	οὕτως ἐταπεινούμην. Καὶ κατ' ἐμοῦ
שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ	letabantur & cõgregabant̃.	letati ſunt & conuenerunt,	εὐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν,
נֶאֶסְפוּ	Collecti ſunt	congregata ſunt	συνήχθησαν
עָלַי נֵכִים וְלֹא	aduerſum me claudicãtes &	ſuper me flagella &	ἐπ' ἐμὲ μάστιγες
יָדַעְתִּי קָרְעוּ	neſciebam, ſciderunt	ignoraui. Diſſipati ſunt	καὶ οὐκ ἔγνων. Διεσχίσθησαν

Digitized by Google

ورذ به اعداى الذين	וִיזְרוֹק וְתִיא חֲמִין	& vibra iaculum quod paratum est
يطردونني * وقل لنفسي	לְאוֹרְעִית רוֹדְפַי אֱמַר	aduersum persecutores meos, dic
انا هو مخلصك *	לְנַפְשִׁי פָּרִיקָךְ אֲנָא:	anime mee redemptor tuus ego.
وليخزوا ويبهتوا	יִבְהֲתוּן וְיִכַסְפוּן	Confundantur & erubescant,
طالبوا نفسي * ويرتدوا	תָּבְעֵי נַפְשִׁי יִתְעוּן	querentes animã meam, cõuertantur
على اعقابهم ويخزوا الذين	לַאֲחוֹרָא וְיִתְכַּלְמוּן	retrorsum & confundantur
يتفكرون لي الشر ويكو	חָשְׁלֵי בִּישׁוּתִי: יְהוֹן	qui cogitant malum mihi. Sint
نون كالغبار امام الريح	הֵיךְ מוֹצָא קֳדָם זַעְפָּא	sicut palea coram vento,
وملاك الرب يخزهم	וּמַלְאֲכָא דַיְיָ דָחֵי:	& angelus DEI impulsor.
ولتكن طريقهم ظلمة	יְהֵי אוֹרְחַתְהוֹן חֲשׁוֹכָא	Sint vie illorum tenebre
وزلقا * وملاك	וְחֲבִירָאָא וּמַלְאֲכָא	& lubricum, & angelus
الرب يطاردهم لانهم احفوا	דַיְיָ רָדִיף לְהוֹן: מְטוּל	DEI persequatur eos. Quoniam
الى فخا بغير حق *	דְמַגָּן פְּרִישׁוּן לְוָתִי שׁוּחַ	sine causa tetenderunt mihi laqueum
وعيروا نفسي بالا *	מְצַדְתְּהוֹן מַגָּן כְּמַנוּ	retis sui, sine causa insidiati sunt
فلتاتهم الشر بغتة	לְנַפְשִׁי: תֵּאתֵיהּ שִׁילֵי וְלָא	anime mee, Veniat ei desolatio & non
والمصيدة التي اخفوها	יִתְחַכַּם וּמְצַדְתֵּיהּ דִיפְרַס	aduertat, & rete eius quod abscondit
تاخذهم وفي الحفرة	תְּצַדְיֵיהּ בְּשִׁילְיָא	capiat eum in laqueo,
التي حفروها يسقطون *	יִפֵּיל בַּהּ: וְנַפְשִׁי	cadatque in eum. Et anima mea
نفسي تبتهج بالرب وتتنعم	תֶּחְדֵי בְּמֵימְרָא דַיְיָ תְּדוּץ	gaudebit in verbo DEI, exultabit
بخلاصه * عظامي	בְּפוּרְקָנֵיהּ: כָּל	in redemptione eius. Omnia
كلها تقول	גַרְמַי יְהוֹן אָמְרִין	ossa mea dicent
يا رب من يشبهك *	יְיָ מַאן כְּוָותָךְ	DEVS quis similis tibi,
منجي المسكين من يد	פָּצֵי עַנְיָא מִדְתַקִּיף	eripiens inopem de manu
القوي والفقير والبائس	מִינֵּיהּ וְעַנְיָא וְחַשִּׁיכָא	violenti, & pauperem & mendicum
من يد الذين يختطفونه	מִן אַנְסֵיהּ: קָיְמִין	a raptore eorum. Surgentes
قام علي شهود الزور	סַהֲדִין חֲטוּפִין מִן דְלָא	testes iniqui, eorum que
وعما لم اعلم سايلوني *	חַכִּימִית שָׁיְלִין לִי:	nesciebam interrogabant me.
جازوني بدل الخير	פַּרְעוּ לִי בִּישׁוּתָא חוּלַף	Reddebant mihi malum pro
شرا وابادوا	טֵיבוּתָא בָּעַן לְמִתְכַּל	bono querentes sterilitatem
نفسي * وانا	לְנַפְשִׁי: וַאֲנָא	anime mee. Ego vero
عندما قاوموني لبست	בְּעִידָן מַרְעִיתְהוֹן לְבָשִׁית	in tempore infirmitatis eorum induebar
مسحا وبالصيام اذللت	שַׂקָּא סַגִּיפִית בְּצוֹמָא	sacco, affligebamque ieiunio
نفسي * وصلاتي عادت	נַפְשִׁי וּצְלוֹתִי עַל	animam meam, oratio autem mea ad
الى حضني * ومثل قريب	עוּבִּי תְּתוּב: הֵיךְ חַבְרָא	pectus meũ reuertet. Quasi cũ socio
اخ كنت لهم صرت	וְהֵיךְ אֲחָא דִילִי הֲלֵיכִית	& fratre ita cum eo ambulabam,
كالحزين الكئيب في	וְהֵיךְ אַבְלָא דְמִתְאַבַּל עַל	& sic lugẽs & tristis de tribulatõe mea
تواضعي * اجتمعوا	אִמֵּיהּ חֲבִיד שְׁחַיִית: וּבִתְבָ-	m̃re sua, obscurus humiliabar. Et ĩ tri(
علي وفرحوا	חֲדוֹן וְאִתְכַּנְּשׁוּ מִתְכַּנְּשִׁין	letantur & congregantur, conueniũt
اجتمع علي	עֲלַי בְּשִׁיעַיָא דְמַכְמְרִין לִי	aduersum me impii, insidiantes mihi
الاشرار ولم	בְּמִילֵיהוֹן וְלָא חֲכָמִית	verbis suis & nesciui,
اعلم انموا	אִילוּ מְקַרְעִין מַשְׁכִּי וְלָא	si excoriarent me pelle mea, non

וְאַל־דָּמּוּ׃ בְּחַנְפֵי	& non tacuerunt. Simulátes	nec cōpuncti, tentauerunt me	καὶ οὐ κατενύγησαν, ἐπείρασάν με
לַעֲגֵי מָעוֹג חָרֹק	derrisioneq; derridētes, frē(	subsannauerūt me subsannatiōe	ἐξεμυκτήρισάν με μυκτηρισμόν, ἔβρυξαν
עָלַי שִׁנֵּימוֹ׃	cōtra me dētibꝰ suis. (debāt	frēduerūt sup me dētibus suis.	ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν.
אֲדֹנָי כַּמָּה תִּרְאֶה	Domine vsquequo respicies,	Domine quando respicies,	Κύριε πότε ἐπόψῃ,
הָשִׁיבָה נַפְשִׁי	conuerte animam meam	restitue animam meam	ἀποκατάστησον τὴν ψυχήν μου
מִשֹּׁאֵיהֶם מִכְּפִירִים	a calamitatibꝰ eius, a leōibꝰ	a malignitate eorū, a leonibus	ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν, ἀπὸ λεόντων
יְחִידָתִי׃ אוֹדְךָ	vnicā meam. Cōfitebor tibi	vnicam meam. Confitebor tibi	τὴν μονογενῆ μου. Ἐξομολογήσομαί σοι
בְּקָהָל רָב בְּעָם	in ecclesia multa, in populo	in ecclesia magna, in populo	ἐν ἐκκλησίᾳ πολλῇ, ἐν λαῷ
עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ אַל־	forti laudabo te. Non	graui laudabo te. Non	βαρεῖ αἰνέσω σε. Μὴ
יִשְׂמְחוּ־לִי אֹיְבַי	letentur super me inimici	supgaudeāt mihi, qui aduersanť	ἐπιχαρείησάν μοι οἱ ἐχθραίνοντές μοι
שֶׁקֶר שֹׂנְאַי חִנָּם	mēdaces, odiētes me frustra	mihi inique q oderūt me gratis	ἀδίκως, οἱ μισοῦντές με δωρεὰν
יִקְרְצוּ־עָיִן׃ כִּי לֹא־	annuent oculo, Non enim	& annunt oculis. Quoniam	καὶ διανεύοντες ὀφθαλμοῖς. Ὅτι
שָׁלוֹם יְדַבֵּרוּ וְעַל־	pacem loquuntur. Sed in	mihi qdē pacifice loqbanť, & in	ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ
רִגְעֵי־אֶרֶץ דִּבְרֵי	rapina terre, verba	iracundia terre loquentes	ἐπ' ὀργῇ τῆς γῆς δόλους
מִרְמוֹת יַחֲשֹׁבוּן׃	fraudulenta concinnant.	dolos cogitabant.	διελογίζοντο.
וַיַּרְחִיבוּ עָלַי	Et dilatauerunt super me	Et dilatauerunt super me	Ἐπλάτυναν ἐπ' ἐμὲ
פִּיהֶם אָמְרוּ הֶאָח	os suum, dixerunt heah	os suum, dixerunt euge	τὸ στόμα αὐτῶν, εἶπον εὖγε
הֶאָח רָאֲתָה עֵינֵנוּ׃	heah vidit oculus noster.	euge viderunt oculi nostri.	εὖγε εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.
רָאִיתָה יְהוָה אַל־	Vidisti DEVS ne	Vidisti domine ne sileas,	Εἶδες κύριε μὴ
תֶּחֱרַשׁ אֲדֹנָי אַל־	sileas, domine ne	domine ne	παρασιωπήσῃς, κύριε μὴ
תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃	elongeris a me	discedas a me.	ἀποστῇς ἀπ' ἐμοῦ.
הָעִירָה וְהָקִיצָה	Consurge & euigila	Exurge & intende	Ἐξεγέρθητι κύριε καὶ πρόσχες
לְמִשְׁפָּטִי אֱלֹהַי	ī iudicium meū, Deus meus	iudicio meo Deus meus,	τῇ κρίσει μου, ὁ θεός μου,
וַאדֹנָי לְרִיבִי׃	& DEVS meus in cām meā.	& dñs meus in causam meam.	καὶ ὁ κύριός μου εἰς τὴν δίκην μου.
שָׁפְטֵנִי כְצִדְקְךָ	Iudica me ſm iustitiā tuam	Iudica me ſm iustitiam tuam	Κρῖνόν με κε κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου
יְהוָה אֱלֹהָי וְאַל־	DEVS Deus meus, & ne	domine deus meus & non	κύριε ὁ θεός μου καὶ μὴ
יִשְׂמְחוּ־לִי׃ אַל־	insultent mihi, nec	supergaudeant mihi. Non	ἐπιχαρείησάν μοι. Μὴ
יֹאמְרוּ בְלִבָּם הֶאָח	dicant in corde suo, heah	dicant in cordibus suis euge	εἴπαισαν ἐν καρδίαις αὐτῶν. Εὖγε
נַפְשֵׁנוּ אַל־יֹאמְרוּ	anime nostre, nec dicant	euge anime nostre, nec dicant	εὖγε τῇ ψυχῇ ἡμῶν, μηδὲ εἴπαισαν
בִּלַּעֲנוּהוּ׃ יֵבֹשׁוּ	absorbuimus eū. Cōfundanť	deuorabimus eum. Erubescant	κατεπίομεν αὐτόν. Αἰσχυνθείησαν
וְיַחְפְּרוּ יַחְדָּו	& reuereantur pariter,	& reuereantur simul,	καὶ ἐντραπείησαν, ἅμα
שְׂמֵחֵי רָעָתִי	q letātur in afflictione mea.	qui gratulantur malis meis.	οἱ ἐπιχαίροντες τοῖς κακοῖς μου.
יִלְבְּשׁוּ בֹשֶׁת וּכְלִמָּה	Induāť ɔfusiōe & verecūdia,	Induanť cōfusiōe & reuerētia,	Ἐνδυσάσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπὴν
הַמַּגְדִּילִים עָלָי׃	qui magnificātur super me.	qui maligna loquuntur sup me.	οἱ μεγαλορρημονοῦντες ἐπ' ἐμέ.
יָרֹנּוּ וְיִשְׂמְחוּ	Gaudeant & letentur,	Exultent & letentur	Ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν
חֲפֵצֵי צִדְקִי	qui volunt iustitiam meam,	qui volunt iustitiam meam,	οἱ θέλοντες τὴν δικαιοσύνην μου.
וְיֹאמְרוּ תָמִיד	& dicant semper	& dicant semper	Καὶ εἰπάτωσαν διαπαντὸς
יִגְדַּל יְהוָה הֶחָפֵץ	magnificeť DEVS, q volūt	magnificetur dominus q volūt	μεγαλυνθήτω ὁ κύριος οἱ θέλοντες
שְׁלוֹם עַבְדּוֹ׃	pacem serui eius.	pacem serui eius.	τὴν εἰρήνην τοῦ δούλου αὐτοῦ.
וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה	Et lingua mea meditabitur	Et lingua mea meditabitur	Καὶ ἡ γλῶσσά μου μελετήσει
צִדְקֶךָ כָּל־הַיּוֹם	iustitiam tuam, tota die	iustitiam tuam tota die	τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν

Digitized by Google

ولم يندموا ۞ واحزنوني	מַפְּקִין דְּמָא : בְּמִלַּיָּא	haurirent a me ſanguinem. Verbis
وهزوا بي صروا	נְעִיעֲתָא וְדַחֲבַיָּא	deluſoriis, & ſuperbis,
اسنانهم علي ۞	וּמְמִיקְנַיָּא מְעַסִּן עֲלַי	& deriſoriis, ſtrinxerunt contra me
يارب متى تنظر ۞	כַּכֵּיהוֹן : יְיָ בְּמָה אַתְּ חָמֵי	dentes ſuos. DEVS quantũ reſpicies,
نج نفسي	אָתֵיב נַפְשִׁי מִשְּׁלִיתְהוֹן	cõuerte aĩam meã a deſolatõibus eoꝝ,
من شر ما نصبوا ومن الاسد	מִבְּנֵי דְּאַרְיְוָתָא	a filiis leonum
نج وحدتي لاشكرك	גוּשְׁמִי : אוֹדֵי קֳדָמָךְ	corpus meum. Confitebor coram te
يارب في الجموع الكثيرة	בִּכְנִישְׁתָּא רַבָּא בְּעַמָּא	in congregatione magna, in populo
وفي شعب صالح ارتل لك لا	תַּקִּיפָא אֲשַׁבְּחִינָךְ : לָא	valido laudabo te. Non
تسر بي المعاندين لي ظلما	יֶחֱדוּן עֲלַי בַּעֲלֵי דְבָבַי	letẽtur ſup me patroni inimicitie mee
الذين يبغضوني باطلا ۞	לְשִׁקְרָא סַנְאַי מַגָּן רָמְזִין	mẽdaces, odiẽtes me ſine cã, ãnuẽtes(
ويتغامزون بعيونهم لانهم	בְּעֵינֵיהוֹן : מְטוּל דְּלָא	oculis ſuis. Quoniam non (mihi
تكلموا معي بالسلام وبالدغل	מְמַלְּלִין שְׁלָמָא וְעַל	loquuntur pacem, & contra
والغضب كانوا يتفكرون	צַדִּיקֵי אַרְעָא דְנַיְחִין	iuſtos terre quieſcentes
وعلى المتواضعين في الارض	בְּעָלְמָא הָדֵין נִכְלָאִין מַחְשְׁבִין	in ſeculo illo, doloſe cogitant,
يقولون الكذب ۞ فتحوا	וְאַפְתִּיאוּ אַרְעָא דִתְחוֹתַי	& aperuerunt terram que
افواههم ۞ وقالوا نعما	עֲלַי פּוּמְהוֹן אֲמַרוּ	ſubtus me eſt, ore ſuo dixerũt ſuper me
نعما قد نظرت به عيوننا ۞	חֲדָוָה חֲדָוָה חֲמַת עֵינָנָא :	euax euax vidit oculus noſter.
اللهم قد رايت لا تغفل	חֲמֵיתָא יְיָ לָא	Vidiſti Deus ne
ولا تبعد	תִשְׁתּוֹק יְיָ לָא	ſileas Deus ne
عني يارب ۞	תִּרְחַק מִינַּי :	elongeris a me.
انظر سريعا	אִיתְּעַר וְתִקִּיץ	Euigila & expergiſcere (victorie mee,
في قضايا الهي	לְדִינִי אֱלָהִי וּמָרִי בִּצְעָתִי	ad iudiciũ meũ, Deus meus & author(
وربي احكم في كلامتي ۞	יְיָ לְתִגְרָאתִי :	DEVS ad litem meam.
واحكم لي مثل برك ۞	דּוּנִיתִי כְּצִדְקָתָךְ	Iudica mihi ſm iuſtitiam tuam
الرب الهي لا	יְיָ אֱלָהִי וְלָא	DEVS deus meus, & non
يسرهم بي لئلا	יֶחֱדוּן לִי : דִּילְמָא	inſultent mihi. Vt non
يقولوا في قلوبهم تنيحت	יֵימְרוּן בְּלִבְּהוֹן חֲדוּת	dicant in cordibus ſuis letabitur
نفوسنا ۞ ولا يقولوا	נַפְשָׁנָא דִּילְמָא יֵימְרוּן	anima noſtra, & non dicant
قد ابتلعناه ۞ يخزون	דְּגַמַּרְנָא יָתֵיהּ : יִבְהֲתוּן	deuorauimus illum. Erubeſcant
ويهتون جميع	וְיִתְכַּלְמוּן דְּחָדָאן	& confundantur pariter, qui letantur
الذين يفرحون بشياتي	עַל בִּישְׁתִּי יִלְבְּשׁוּן	malo meo, induantur
يلبسون الخزي والعار ۞	בַּהֲתָא וְכִיסוּפָא	verecundia & confuſione,
الذين يعظمون على القول	דְּמִתְרַבְרְבִין עֲלַי :	qui magnificantur ſuper me.
يسروا ويفرحوا	יְבוּעוּן וְיֶחֱדוּן	Gaudeant & letentur
الذين يهوون بري	דְּבָעֵי צִדְקִי	qui querunt iuſtitiam meam,
وليقولوا في كل حين	וְיֵימְרוּן תְּדִירָא	& dicant continenter
عظيم هو الرب الذين	יִסְגֵּי יְקָרָא דַּיְיָ דְּרָעֵי	magnificetur gloria DEI, qui vult
يريدون سلامة عبده ۞	שְׁלָמָא דְּעַבְדֵּיהּ :	pacem ſerui ſui.
لساني يتلو	וְלִישָׁנִי תְּרַנֵּין	Et lingua mea meditabitur
عدلك وتمجيدك	צִדְקָתָךְ כָּל יוֹמָא	iuſtitiam tuam, tota die

Digitized by Google

תְּהִלָּתֶךָ׃	Laudem tuam.	laudem tuam.	τὸν ἐπαινοῦντου.
לו לַמְנַצֵּחַ	XXXVI. Ad victoriã.	XXXV. In finem	λέ. Εἰς τὸ τέλος
לְעֶבֶד־יְהוָה לְדָוִד	Serui DEI Dauidis.	seruo domini Dauid.	τῷ παιδὶ κυρίου τῷ Δαβίδ.
נְאֻם־פֶּשַׁע לָרָשָׁע	Dictum sceleris impio	Dixit iniustus vt delinquat	Φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν
בְּקֶרֶב לִבּוֹ אֵין־פַּחַד	A. ĩ medio cordis mi si tior B	in semetipso, non est timor	ἐν ἑαυτῷ, οὐκ ἔστι φόβος
אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינָיו׃	Dei ante oculos eius.	Dei ante oculos eius.	θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.
כִּי־הֶחֱלִיק אֵלָיו	Quia blande egit aduersus eũ	Quoniã dolose egit ĩ cõspectu	Ὅτι ἐδόλωσεν ἐνώπιον
בְּעֵינָיו לִמְצֹא	ĩ oculis eius, vt iueniret (ba	eius vt inueniatur	αὐτοῦ, τοῦ εὑρεῖν
עֲוֺנוֹ לִשְׂנֹא׃ דִּבְרֵי־	iniqtatẽ eius ad odiẽdũ Ver(	iniquitas eius ad odium. Verba	τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ καὶ μισῆσαι. Τὰ ῥήματα
פִיו אָוֶן וּמִרְמָה	oris eius iniquitas & dolus,	oris eius iniquitas & dolus,	τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀνομία καὶ δόλος,
חָדַל לְהַשְׂכִּיל	cessauit cogitare vt	noluit intelligere vt	οὐκ ἠβουλήθη συνιέναι τοῦ
לְהֵיטִיב׃ אָוֶן יַחְשֹׁב	bñ operaret. Iniqtatẽ cogitat	bñ ageret. Iniqtatẽ meditatus	ἀγαθῦναι. Ἀνομίαν διελογίσατο,
עַל־מִשְׁכָּבוֹ יִתְיַצֵּב	in cubili suo, stabit	est in cubili suo, astitit	ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, παρέστη
עַל־דֶּרֶךְ לֹא־טוֹב רָע	in via non bona, malum	omni vie non bone, maliciam	πάσῃ ὁδῷ, οὐκ ἀγαθῇ, κακίᾳ δὲ
לֹא יִמְאָס׃ יְהוָה	non abiecit. DEVS	autem non odiuit. Domine	οὐ προσώχθισε. Κύριε
בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ	in celo misericordia tua,	in celo misericordia tua,	ἐν τῷ οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου,
אֱמוּנָתְךָ עַד־שְׁחָקִים	fides tua vsq; ad nubes.	& veritas tua vsq; ad nubes.	καὶ ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν.
צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי־אֵל	Iustitia tua q̃si mõtes Dei,	Iustitia tua sicut montes Dei,	Ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ,
מִשְׁפָּטֶךָ תְּהוֹם	& iudicia tua abyssus	iudicia tua abyssus	τὰ κρίματά σου, ἄβυσσος
רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה	multa, homines & iumenta	multa. Homines & iumenta	πολλή. Ἀνθρώπους καὶ κτήνη
תוֹשִׁיעַ יְהוָה	saluabis DEVS.	saluabis domine, (cordiã tuã	σώσεις κύριε,
מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ	Quã ptiosa ẽ misscõdia tua	queãdmodũ multiplicasti misi(	ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου
אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם	Deus, & filii Adam	Deus. Filii autem hominum,	ὁ θεός. Οἱ δὲ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων
בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן	ĩ vmbra alaꝝ tuaꝝ spabunt.	ĩ tegmine alaꝝ tuaꝝ sperabũt.	ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐλπιοῦσι.
יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן	Saturabũtur de pinguedine	Inebriabũt ab vbertate (tis tue	Μεθυσθήσονται ἀπὸ πιότητος
בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ	do. tue, & torrẽ. diliciaꝝ tuaꝝ	domus tue, & torrẽte volupta(	οἴκου σου, καὶ τὸν χείμαρρον τῆς τρυφῆς σου
תַשְׁקֵם׃ כִּי־עִמְּךָ מְקוֹר	potab[eos Q m̃ tecũ ẽ fõs. C	potabis eos. Q m̃ apud te ẽ fons	ποτιεῖς αὐτούς. Ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ
חַיִּים בְּאוֹרְךָ	vite, in lumine tuo	vite, & in lumine tuo	ζωῆς, ἐν τῷ φωτί σου
נִרְאֶה־אוֹר׃	videbimus lum. (entibo te,	videbimus lumen. (bus te,	ὀψόμεθα φῶς.
מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ	Imptire misicordiã tuã sci(	Pretẽde misicordiã tuã scieti(	Παράτεινον τὸ ἔλεός σου, τοῖς γινώσκουσί σε
וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב׃	& iustitiã tuam rectis corde.	& iustitiã tuã his q ĩ recto st̃ corde,	καὶ τὴν δικαιοσύνην σου, τοῖς εὐθέσι τῇ
אַל־תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל	Ne veniat mihi pes	Non veniat mihi pes	καρδίᾳ. Μὴ ἐλθέτω μοι πούς
גַּאֲוָה וְיַד־רְשָׁעִים	superbie, & manus impiorũ	superbie, & manus peccatoris	ὑπερηφανίας, καὶ χεὶρ ἁμαρτωλοῦ
אַל־תְּנִדֵנִי׃	ne me cõmoueat.	non moueat me.	μὴ σαλεύσαι με.
שָׁם נָפְלוּ פֹּעֲלֵי	Ibi ceciderunt operantes	Ibi ceciderunt qui operantur	Ἐκεῖ ἔπεσον πάντες οἱ ἐργαζόμενοι
אָוֶן דֹּחוּ וְלֹא־	iniqtatẽ, expulsi sunt & non	iniquitatem, expulsi sunt nec	τὴν ἀνομίαν, ἐξώσθησαν καὶ οὐ
יָכְלוּ קוּם׃	potuerunt surgere.	potuerunt stare.	μὴ δύνωνται στῆναι.
לו לְדָוִד	XXXVII. Dauidis.	XXXVI. ps. ipsi Dauid.	λς. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים	Ne sequaris malignos,	Aleph Noli emulari ĩ malignã(	Μὴ παραζήλου ἐν πονηρευομένοις
וְאַל־תְּקַנֵּא בְּעֹשֵׂי	neq; emuleris facientes	neq; zelaueris faciẽtes (tibus,	μηδὲ ζήλου τοὺς ποιοῦντας
עַוְלָה׃	iniquitatem.	iniquitatem.	τὴν ἀνομίαν.

Digitized by Google

النهار كله ۞	תושבחתך	laudem tuam.
المزمور	לשבחא	XXXVI. In laudem,
الخامس والثلثون	לעבדא דיי לדוד׃	serui DEI Dauidis.
قال الجاهل في قلبه	אמר מרדא לחיבא	Dixit scelus impio
انه يخطي ۞ اذ ليس	לבביה בביציעות לית	in medio cordis eius, ne
خوف الله امام عينيه ۞	דחלתא דיי לקביל עינוי׃	ponat timorem Dei coram oculis eius.
لانه صنع الغش	ארום שעעיה	Quoniam facillimum
قدامه لما وجد	בעינוי למשכח חוביה	in oculis eius, ad inuenire culpam eius,
خطيته وبغضها ۞ كلام	למסני אולפנא׃ מילי	& odio habere doctrinam. Verba
فيه اثم ودغل ۞	פומיה רשעא ונכילו	oris eius impietas & dolus,
لم يحب ان	פסק מלמסכל	abscidit intellectum a bene
يفهم ليعمل الخير وفكر	לאוטבא׃ רשעא חשיל	operando. Impietatem cogitat in
بالاثم على مضجعه وقف	על שיוויה יתעתד על	cubili suo manet in
في كل طريق غير صالحة	אורחא דלא טבא ביש	via non bona, malitiam
ومن الشر لم يمل ۞ يارب	לא רחק יי׳ •	non proiecit. DEVS
في السما رحمتك	בשמי שמיא טובך	in celis celorum bonitas tua,
وبرك يتناهى الى السحاب ۞	הימנותך עד שחקים׃	fides tua vsque ad ethera.
عدلك مثل جبال الله ۞	צדקתך רמא כטוריא	Iustitia tua excelsa sicut montes
احكامك مثل اللجج	תקיפיא ודינך עמיק	fortes, & iudicia tua profunda
العميقة الناس والبهايم	היך תהומא רבא בני	sicut abyssi magne,
انت مخلصهم يارب ۞	נשא ובעירא תפרוק יי׳	homines & iumenta saluabis DEVS.
لقد كثرت رحمتك	כמה יקיר טובך	Quam pretiosa misericordia tua
يا الله ۞ وبنو البشر	יי׳ ובני נשא	Deus, homines autem
بظلال كنفك يستترون ۞	בטלל שכינתך יתרחצון׃	in vmbra diuinitatis tue sperabunt.
ومن نعيم بيتك	יתרוון מתרב בירכתא	Satiabuntur a pinguedine bñdictionis
يشبعون ومن وادي نعمتك	דביתך ומבוע בסימתך	domus tue, & de torrẽte delitiarum tuarum
يشربون ۞ لان ينبوع •	תשקינון׃ מטול דעמך	potabis eos. Quoniam apud te
الحيا ؞ عندك ۞ بنورك	טיפי מין חיין בזיו	sunt stillicidia aque viuẽtis, in splẽdore
نعاين النور	יקרך נחמי נהורא׃	glorie tue videbimus lumen. (bus te,
ابسط رحمتك على الذين	נגיד טובך על ידעך	Impartire bonitatẽ tuã cognoscenti(
يعرفونك ۞ وعدلك على	וצדקתך על תריצי רעיוניה	& iustitiã tuã his q cogitatiõe recti sũt.
مستقيمي القلوب لا تغشاني	לא תאתיננני רגלא	Non veniat mihi pes
ارجل المتعظمين ولا تزعزعني	דגיותנא ואידיהון	superbie, & manus
ايدي الخطاة ؞	דרשיעיא לא תטלטלנני	impiorum non moueat me.
هناك سقط عمال	תמן נפלו עבדי	Ibi ceciderunt operarii
الاثم لانهم ابعدوا فلم	שקר יתחיין ולא	falsitatis, expellantur & non
يستطيعوا القيام ۞	יוספון למיקום׃	apponant vt surgant.
المزمور السادس والثلثون	לדוד	XXXVII. Dauidis,
لا تغبط الاشرار	לא תתגרי במבאשין	Ne emuleris malignos,
ولا تغاير فاعلي	למיהוי די כמיהון ולא	ne fias similis illis, & non
الاثم ۞	תקנן בעבדי שלמא׃	emuleris facientes iniquitatem.

A. Idest ut arbitror in corde meo.

B. Proprietas hebrei sermonis.

C. Quoniam apud te est fons uite in lumine tuo uidebimus lumẽ. Libro midras tehilim
אר יוחנן עובדא הות
בחד בר נש שהיה מדליק
את הנר בלילה והיתה כבה
ומדיקו אמ עד מתי אהיה
מתייגע והולך ממתין אני
עד שתזרח השמש ואני
הולך לאור החמה כך
ישראל נשתעבדו במצרים
עמדו משה ואהרן וגאלום
חזרו ונשתעבדו בבבל
וחזרו ונגאלין על ידי
חנניה מישאל ועזריה
חזרו ונשתעבדו באדום
אמרו ישראל הרי
נתייגענו נגאלין
ומשתעבדין אין אנו
מבקשין שיאיר לנו בשר
ודם מעתה אלא הקבה
בעצמו שנ׳ אל יי׳ ויאר
לנו
.i. Dixit. R. Iochanan. Euenit ut homo, quispiam niteretur accendere lucernam nocte, lucerna uero frequenter extinguebat. Dixit itaque. Vsquequo fatigabor in opere hoc. Expectabo ortum solis, & ambulabo in lumine solis. Ita & israel oppressi sunt seruitute in egypto. Surrexerunt Moise & Aharon & liberauerunt eos. Oppressi sunt seruitute in Babilonia & liberati sunt per manus Chananie Misaelis & Azarie. Iterũ oppressi sunt seruitute in edom, & dixerunt usquequo grauamur seruitute, & modo seruimus, & modo liberamur. Non querimus amodo quod illucescat nobis caro & sanguis. Sed Deus sanctus & benedictus in substantia sua. Sicut dictum est Deus Deus & illucescet nobis.

Digitized by Google

כי כחציר	Quoniam sicut porrum	Quoniam tanquam fenum	Ὅτι ὡσεὶ χόρτος
מהרה ימלו	velociter abscindentur,	velociter arescent,	ταχὺ ἀποξηρανθήσονται,
וכירק	& sicut viror	& quemadmodum olera	καὶ ὡσεὶ λάχανα
דשא יבולון׃	herbe siccabuntur	herbarum cito decident.	χλόης ταχὺ ἀποπεσοῦνται.
בטח ביהוה ועשה	Spera in DEO, & fac (cere	Beth Spera in dño & fac (ris	Ἔλπισον ἐπὶ κῦ καὶ ποίει (ποιμανθήσῃ
טוב שכן ארץ ורעה	A. bonũ, ĩhabita trã & pas(	bõitatẽ, & ĩhabita trã & pasce(	χρηστότητα, καὶ κατασκήνου τὴν γῆν καὶ (
אמונה׃ והתענג	B. fide. Delectare	ĩ diuitiis eius. Gimel Delectare	ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς. Κατατρύφησον
על יהוה ויתן	in DEO, & dabit	in domino, & dabit	τοῦ κυρίου καὶ δώῃ
לך משאלות לבך	tibi petitiones cordis tui,	tibi petitiones cordis tui.	σοι τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου.
גול אל יהוה דרכך	volue ad DEVM, viam tuã	Reuela domino viam tuam	Ἀποκάλυψον πρὸς κῦ τὴν ὁδόν σου,
ובטח עליו והוא	& confide in eo, & ipse	& spera in eo, & ipse	καὶ ἔλπισον ἐπ᾽ αὐτὸν καὶ αὐτὸς
יעשה׃ והוציא	faciet. Et educet	faciet. Et educet	ποιήσει. Καὶ ἐξοίσει
כאור צדקך	sicut lumen iustitiam tuam,	quasi lumen iustitiam tuam,	ὡς φῶς τὴν δικαιοσύνην σου,
ומשפטך כצהרים׃	& iudiciũ tuũ sicut meridiẽ.	& iudiciũ tuum tanq̃ meridiẽ,	καὶ τὸ κρῖμά σου ὡς μεσημβρίαν.
דום ליהוה	Tace DEO	subditus esto domino	Ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ
והתחולל לו אל	& expecta eum, ne	& ora eum. Daleth Noli	καὶ ἱκέτευσον αὐτόν. Μὴ
תתחר במצליח	sequaris eum qui proficit	emulari in eo qui prosperantur	παραζήλου ἐν τῷ κατευοδουμένῳ
דרכו באיש עשה	in via sua, virum qui facit	in via sua, in homine faciente	ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, ἐν ἀνθρώπῳ ποιοῦντι
מזמות׃ הרף מאף	que cogitat. Dimitte iram	iustitias. He Desine ab ira	παρανομίαν. Παῦσαι ἀπὸ ὀργῆς
ועזב חמה אל	& relinque furorem, noli	& derelinque furorem, noli	καὶ ἐγκατάλιπε θυμόν, μὴ
תתחר אך להרע׃	pgeẽ post illa, vt male facias.	emulari vt maligneris.	παραζήλου ὥστε πονηρεύεσθαι.
כי מרעים	Q̃m q̃ male faciunt (VM,	Quoniam qui malignantur	Ὅτι οἱ πονηρευόμενοι (τὸν κύριον,
יכרתון וקוי יהוה	exscĩdẽt expectãtes ãt DE(	extermĩabũt, sustinẽtes ãt dñm	ἐξολοθρευθήσονται, οἱ δὲ ὑπομένοντες (
המה יירשו ארץ׃	ipsi hereditabunt terram.	ipsi hereditabunt terram.	αὐτοὶ κληρονομήσουσι γῆν.
ועוד מעט ואין	Adhuc enim modicum & nõ	Vau Et adhuc pusillum & non	Καὶ ἔτι ὀλίγον καὶ οὐ
רשע והתבוננת	erit impius, & cogitabis	erit peccator, & queres	μὴ ὑπάρξῃ ὁ ἁμαρτωλός, καὶ ζητήσεις
על מקומו ואיננו׃	de loco eius & non subsistet.	locum eius & non inuenies.	τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὕρῃς.
וענוים ירשו	Mites autem hereditabunt	Mansueti autem hereditabunt	Οἱ δὲ πραεῖς κληρονομήσουσι
ארץ והתענגו על	terram, & delectabuntur in	terrã, & delectabunt in (uabit	γῆν, καὶ κατατρυφήσουσιν ἐπὶ
רב שלום׃ זמם	multitudine pacis. Cogitat	multitudĩe pacis. Zain Obser(	πλήθει εἰρήνης. Παρατηρήσεται
רשע לצדיק וחרק	impius de iusto, & frendet	peccator iustum, & stridebit	ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ βρύξει
עליו שניו׃ אדני	adũs eũ dẽtibꝰ suis. DEVS	super eum dentibus suis. Dñs	ἐπ᾽ αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. Ὁ δὲ κῦ
ישחק לו כי ראה	derridebit eum, videns	autẽ irridebit eum, q̃m pspicit	ἐκγελάσεται αὐτόν, ὅτι προβλέπει
כי יבא יומו׃ חרב	q̃d veniet dies eius, Gladiũ	q̃ vẽiet dies eius. Heth Gladiũ	ὅτι ἥξει ἡ ἡμέρα αὐτοῦ. Ῥομφαίαν
פתחו רשעים	euaginauerunt impii,	euaginauerunt peccatores,	ἐσπάσαντο οἱ ἁμαρτωλοί,
ודרכו קשתם	intenderunt arcum suum	intenderunt arcum suum.	ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν.
להפיל עני	vt cadere faciant egenum,	Vt decipiant pauperem	Τοῦ καταβαλεῖν πτωχὸν
ואביון לטבוח	& pauperem, & interficiant	& inopem, vt trucident	καὶ πένητα, τοῦ σφάξαι
ישרי דרך׃ חרבם	rectos in via. Gladius	rectos corde. Gladius	τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Ἡ ῥομφαία
תבוא בלבם	eorũ ingrediatur ĩ cor eoꝝ.	eorum intret in corda ipsorũ,	αὐτῶν εἰσέλθοι εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν,
וקשתותם תשברנה׃	& arcus eorũ confringãtur.	& arcus eoꝝ confringant. Teth.	καὶ τὰ τόξα αὐτῶν συντριβείη.

Digitized by Google

لانهم مثل العشب	מטול דסופיהון היך	Quoniam finis eorum sicut
سريعا يجفون ۞	עישבא בסוהרביא	herbe que cito decidit,
ومثل البقل	יתמללון היך ירוק	& tanquam viriditas herbe
الاخضر عاجلا يذبلون	דיתאה יגתרן:	subito defluent.
توكل على الرب واصنع	רחיץ במימרא דיי ועיבד	Confide in verbo DEI & fac
الخير ۞ واسكن في الارض	טבא שרי ארע ועסוק	bonum, inhabita terram & negociosus
وعش من نعيمها ۞ استبشر	בהימונה: ותתפנק	esto in fide. Delectare
بالرب فيعطيك	על יהוה ויתן	in DEO & dabit
مطلوبات قلبك ۞	לך משאלי ליבך:	tibi petitiones cordis tui.
اكشف سبلك للرب	גלי על יהוה אורחתך	Manifesta coram DEO vias tuas,
وتوكل عليه ۞ وهو	וסבור על מימר דיי והוא	& spera in verbo DEI, & ipse
يصنع لك ويخرج	יעביד: ויפק	operabitur. Et educet
مثل النور عدلك ۞	היך נהורא צידקך	sicut lucem iustitiam tuam,
ومثل الظهيرة احكامك	ודינך היך טיהרא:	& iudicia tua sicut meridiem.
اخضع للرب	שתוק קדם יי ואמתין ליה	Tace coram DEO & expecta eum,
واضرع اليه ۞ لا	לא תתגרג ברשיעא דמצלח	non emuleris impium cuius prosperat
تغاير الرجل المستقيم	אורחתיה בגברא	via, hominem
في طريقه انسان يصنع	דעביד עיצת חיטאין:	operantem s̃m consilia peccatorum
الاثم اكفف من السخط	אורך רוגזין	Dimite iram
ودع الغضب ولا	ושבוק ריתחא לא	& relinque furorem, ne
تغاير الشرير ۞	תתגרג ברם לאבאשא:	emulatus fueris vt nequiter facias.
فان الاشرار جميعا	מטול דמבאשין ישתיצון	Q̃m q̃ nequiter agũt exterminabunt,
يبيدون والذين يرجون	וסברין במימרא דיי	& qui confidunt in verbo DEI,
الرب يرثون الارض ۞	הינון ירתון ארעא:	ipsi hereditabunt terram.
عن قليل لا يوجد	ותוב זעיר ולית	Et adhuc modicum & non
الخاطي يطلب	רשיעא ותתבעיין	erit peccator, & queres
مكانه فلا يرى ۞	על אתריה וליתוי:	de loco eius & non erit.
واما اهل الدعة فيرثون	ועינותנין ירתון	Et mites hereditabunt
الارض ۞ ويتنعمون	ארעא ויתפנקון על	terram, & delectabuntur in
بالسلامة يرصد المنافق	סגיעות שלמא: חשיב	multa pace. Cogitat
الصديق ويصر	רשיעא על צדיקא ומעכי	pctõr malũ aduersus iustũ, & stridebit
عليه اسنانه ۞ الرب يهزا به	עלוי בכוי: יי	super eum dentibus suis. DEVS autẽ
لانه قد سبق فراى ۞ ان	יגחך עלוי ארום חמא	illudet eum, quoniam prospicit
يومه سيدركه استل	על יומא דתברא:	diem flagelli sui.
الخطاة سيوفهم ۞	חרבא שליפו רשיעי	Gladium euaginauerunt peccatores
واوتروا قسيهم	ומתחו קשתהון	tetenderunt arcum suum
ليصرعوا المساكين	למקטול עניי וחשוכי	vt interficiant egenos & pauperes,
والبائس ۞ ويقتلوا	למיכס תריצי	& ad decollandum rectos
المستقيم تدخل سيوفهم	אורחא: סייפהון	in via. Gladius eorum
في قلوبهم	ייעול בלבהון	penetret in cor eorum,
وتنكسر قسيهم ۞	וקשתתהון יתברון:	& arcus eorum confringantur.

A. Et fac bonum Libro midras tehilim ואין טוב אלא תשובה שנ׳ גל תשא עון וקח טוב .i. Nõ aliud bonũ hoc loco significat quã penitentia. Sicut dictũ est. Ne imputes mihi iniquitatem, sed accipe, tob .i. bonum.

B. Hebreũ uerbum, eque fidem sicut diuitias significat, quo datur intelligi diuitias in hoc mundo esse fidem Dei. Qui enim fide caret pauperrimus & miser est.

Digitized by Google

טוב מעט לצדיק	Melius est parum iusto,	Melius est modicum iusto,	Κρεῖσσον ὀλίγον τῷ δικαίῳ,
מהמון רשעים	quam diuitie peccatorum	super diuitias peccatorum	ὑπὲρ πλοῦτον ἁμαρτωλῶν
רבים : כי זרועות	multe. Quoniam brachia	multas. Quoniam brachia	πολύν. Ὅτι βραχίονες
רשעים תשברנה	impiorum confringentur,	peccatorum conterentur,	ἁμαρτωλῶν συντριβήσονται,
וסומך צדיקים	subleuat autem iustos	confirmat autem iustos	ὑποστηρίζει δὲ τοὺς δικαίους
יהוה : יודע יהוה	DEVS. Nouit DEVS	dominus. Ioth Nouit dominus	ὁ κύριος. Γινώσκει κύριος
ימי תמימם	dies perfectorum,	dies immaculatorum,	τὰς ὁδοὺς τῶν ἀμώμων,
ונחלתם לעולם	& hereditas eorum eterna	& hereditas eorum in eternum	καὶ ἡ κληρονομία αὐτῶν, εἰς αἰῶνα
תהיה : לא יבשו	erit. Non confundentur	erit. Non confundentur	ἔσται. Οὐ καταισχυνθήσονται
בעת רעה ובימי	in tempore malo, & ĩ diebus	in tempore malo, & in diebus	ἐν καιρῷ πονηρῷ, καὶ ἐν ἡμέραις
רעבון ישבעו : כי	famis saturabuntur, Quia	famis saturabuntur, quia	λιμοῦ, χορτασθήσονται, ὅτι
רשעים	impii	peccatores	οἱ ἁμαρτωλοὶ
יאבדו	peribunt	peribunt.	ἀπολοῦνται.
ואיבי	& inimici	Caph Inimici vero	Οἱ δὲ ἐχθροὶ
יהוה	DEI	domini, (exaltati,	τοῦ κυρίου,
כיקר כרים	sicut pretiosiora arietũ, A.	mox vt honorificati fuerint &(	ἅμα τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς
כלו בעשן	cõsument sic fumus (& nõ	deficientes queadmodũ fumus	καὶ ὑψωθῆναι, ἐκλείποντες, ὡσεὶ καπνὸς
כלו : לוה רשע ולא	ɔsumit. Mutuo accipit ĩpio(	deficient. Mutuabit pctõr & nõ	ἐξέλιπον. Δανείζεται ὁ ἁμαρτωλὸς, καὶ οὐκ
ישלם וצדיק חונן	reddit, iustus miseretur	soluet, iustus ãt mise(cẽtes ei	ἀποτίσει, ὁ δὲ δίκαιος, οἰκτείρει
ונותן : כי מברכיו	& tribuit. Quia bñdicẽtes ei	& tribuet. Lamech Quia bñdi(	καὶ δίδωσιν. Ὅτι οἱ εὐλογοῦντες αὐτὸν
ירשו ארץ ומקלליו	hñditabũt terrã, & q maledi(	hñditabũt trã, maledicẽte sãt ei	κληρονομήσουσι γῆν, οἱ δὲ καταρώμενοι(
יכרתו : מיהוה	interibunt. A DEO (cũt ei	disperibunt. Mem Apud dñm	ἐξολοθρευθήσονται. Παρὰ κυρίου (αὐτὸν,
מצעדי־גבר כוננו	gressus viri firmabuntur,	gressus hominis dirigetur,	τὰ διαβήματα ἀνθρώπου κατευθύνεται,
ודרכו יחפץ : כי־	& viam eius volet. Cum	& viam eius volet. Cum	καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει σφόδρα. Ὅταν
יפל לא יוטל כי־	ceciderit non allidetur, quia	ceciderit non collidetur, quia	πέσῃ οὐ ταραχθήσεται, ὅτι
יהוה סומך ידו :	DEVS sustẽtat manũ eius.	dominus supponit manũ suam.	κύριος ἀντιστηρίζει χεῖρα αὐτοῦ.
נער הייתי גם־	Puer fui &	Nun Iunior fui etenim	Νεώτερος ἐγενόμην, καὶ γὰρ
זקנתי ולא־ראיתי	senui, & non vidi	senui, & non vidi	ἐγήρασα, καὶ οὐκ εἶδον
צדיק נעזב	iustum derelictum,	iustum derelictum,	δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον,
וזרעו מבקש־לחם :	neq; semẽ eius querẽs panẽ.	nec semen eius querẽs panem.	οὐδὲ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν ἄρτους.
כל־היום חונן	Tota die miseretur	Samech Tota die miseretur	Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ
ומלוה וזרעו	& cõmodat, & semen eius	& cõmodat, & semen illius	καὶ δανείζει ὁ δίκαιος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ
לברכה : סור מרע	ĩ bñdictione. Recede a malo	ĩ bñdictiõe erit. Declina a malo	εἰς εὐλογίαν ἔσται. Ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ,
ועשה־טוב ושכן	& fac bonum, & inhabita	& fac bonum, & inhabita	καὶ ποίησον ἀγαθὸν, καὶ κατασκήνου
לעולם : כי יהוה	ĩ sempiterno. Quia DEVS	in seculum seculi. Quia dñs	εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ὅτι κύριος
אהב משפט ולא־	diligit iudicium, & non	amat iudicium, & non	ἀγαπᾷ κρίσιν, καὶ οὐκ (χθήσονται,
יעזב את־חסידיו	dereliquet misẽcordes suos,	derelinquet sanctos suos,	ἐγκαταλείψει τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, (ἐκδιω(
לעולם נשמרו	in eternum custoditi sunt,	in eternum conseruabuntur.	εἰς τὸν αἰῶνα φυλαχθήσονται. Ἄνομοι δὲ(
וזרע רשעים נכרת :	& semen impiorum peribit.	Ain Iniusti pũient, & semẽ ipi(	καὶ σπέρμα ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσεται.
צדיקים ירשו־	Iusti hereditabunt	Iusti aũt hñditabũt (orũ pibit.	Δίκαιοι δὲ κληρονομήσουσι (αἰῶνος
ארץ וישכנו לעד	terrã, & habitabũt in seculũ	terrã, & inhabitabũt ĩ sclm scli	γῆν, καὶ κατασκηνώσουσιν εἰς αἰῶνα(

Digitized by Google

الخير اليسير للصديق	טב קדם יי זעירות צדיקי	Melius coram DEO modicum iusti,
افضل من كثرة غنا	מריכפת רשיעין	quam diuitie peccatorum
الخطاة ۞ لان سواعد	סגיעין : צרוים דרען	multe. Quoniam brachia
الخطاة تنكسر ۞	דרשיעיא יתברון	impiorum confringentur,
والرب يحفظ الابرار	וסעיד צדיקיא	roborabit autem iustos
الرب يعرف	יי : ידיען קדם יי	Deus. Cogniti sunt apud DEVM
ايام صديقيه	יומיהון דשלמי	dies perfectorum,
الذي لا عيب فيها ميراثهم	ואחסנתהון לעלם	& hereditas eorum in eternum
دايم الى الابد لا يخزون	תהי : לא יבהתון	erit. Non confundentur
في زمان سو ۞ وفي ايام	בעדן בישתא וביומי	in tempore malo, & in diebus
المجاعة يشبعون ۞ لان	אולצנא שבעין : מטול	famis saturabuntur. Quoniam
الاثمة	דרשיעיא יבדון ובעלי	impii peribunt, & patroni
يبيدون ۞	דבבא דיי היד יקר	inimicitie DEI sicut gloria
اعدا	פלגיסין דמן אכל	veruecum, qui cibo
الرب حين يرتفعون	מתפטמין וסופיהון	impinguantur, & finis eorum
ويتمجدون يذهبون ۞	מתנכסין היכנא רשיעי	decollatio. Sic impii
ومثل الدخان يضمحلون	יסופון ובתנן גיהנם	confundentur, & in fumo gehenne
الفاجر يقترض ولا	יתגמרון : מוזיף רשיעא	cōsumentur. Mutuabiť peccator & nō
يوفي واما البار فيترأف	ולא פרע וצדיקיא מתיים	reddet, iustus autem miserebitur
ويعطي لان مباركيه	ודהוא דמתברכין במימרי	& donabit. Propterea q̄ bn̄dicēť ī ūbo
يرثون الارض ۞ ملعونيه	ירתון ארעא ודמתלטטין	eius hereditabūt terrā, & q̄ maledicēť
يستاصلون الرب	במומתי ישתיצון : מן קדם	in iureiurādo eius pibūt. A p̄ntia
يقوم خطوات الانسان ۞	יי פסיעותוהי דגברא	DEI gressus hominis
ويهديه طريقه ۞ ان	מתקנן וארחיה יתרעי :	dirigentur & viam eius volet.
سقط البار لم يجزع لان	ארו יפול מרע ולא ימות	Et si ceciderit in īfirmitate nō morieť.
الرب ماسك بيده ۞	מטול דיי סעיד בידיה :	Quoniā Deus sustinet eum manu sua.
كنت صبيا وقد شخت	טאלי הויתי ברם סיבית	Puer fui & nunc senui,
لم ارى	ולא חמית צדיקא שביקא	& non vidi iustum derelictum,
صديقا رفضه	ובנוי תבען	nec filios eius querentes
الله ۞ ولا ذريته طالبة	לחמא מחוסרנא :	panem propter inopiam.
خبزا النهار كله يرحم	מן בגלל דכל יומא	Quoniam tota die
ويقرض ونسله يكون	חאים ומוזיף וזרעיה	miseretur & cōmodat, & semen eius
مباركا ۞ ابعد من الشر	לברכתא : עדי מביש	in benedictione. Recede a malo
واصنع الخير واسكن	ועביד טב ושרי	& operare bonum, & dominaberis
الى الابد ۞ لان الرب	לעלמא : מטול דיי	in sempiternum. Quoniam Deus
يحب العدل ولا	רחים דינא לא ישבוק	amat iudicium, & non deseret
يضيع اتقياه ۞ يحفظهم	ית חסידוי	misericordes suos,
الى الابد الاثمة يهلكون	לעלם מינטרין ובניהון	in eternum custodientur, & filii
نسل الخطاة يستاصلون	דרשיעיא ישתיצון :	impiorum peribunt.
واما الصديقون فيرثون	צדיקיא יחסנון ארעא	Iusti hereditabunt terram
الارض ويسكنون فيها الى	וישרון לעלמין	& inhabitabunt in secula

A, Preciosius in arietibus & ueruecibus est pinguedo.

Digitized by Google

עליה: פי צדיק	super eam. Os iusti	super eam. Os iusti	ἐπ' αὐτῆς. Στόμα δικαίου,
יהגה חכמה	meditabitur sapientiam,	meditabitur sapientiam,	μελετήσει σοφίαν,
ולשונו תדבר	& lingua eius loquetur	& lingua eius loquetur	καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ λαλήσει
משפט: תורת אלהיו	iudicium. Lex DEI eius	iudicium. Zadic Lex Dei eius	κρίσιν. Ὁ νόμος τοῦ θεοῦ αὐτοῦ
בלבו לא תמעד	in corde ipsius, nõ deficient	ĩ corde ipsius, & ñ supplãtabũt	ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὑποσκελισθήσεται
אשריו: צופה	gressus eius. Considerat	gressus eius. Considerat	τὰ διαβήματα αὐτοῦ. Κατανοεῖ
רשע לצדיק ומבקש	impius iustum, & querit	peccator iustum & querit	ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ ζητεῖ
להמיתו: יהוה לא	vt occidat eum. DEVS non	mortificare eum. Dñs autẽ non	τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. Ὁ κ͞ς οὐ (οὐδὲ
יעזבנו בידו ולא	derelĩquet eũ ĩ mãu eius, & ñ	derelĩqt eũ ĩ mãibus eius, nec	μὴ ἐγκαταλίπῃ αὐτόν, εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, (
ירשיענו בהשפטו	condẽnabit eũ cũ iudicabit.	dãnabit eũ cũ iudicabitur illi.	μὴ καταδικάσηται αὐτόν, ὅταν κρίνηται αὐτῷ
קוה אל יהוה	Expecta DEVM	Coph Expecta dominum	Ὑπόμεινον τὸν κύριον
ושמר דרכו	& custodi viam eius,	& custodi viam eius, (as	καὶ φύλαξον τὴν ὁδὸν αὐτοῦ,
וירוממך לרשת	& exaltabit te vt possideas	& exaltabit te vt hẽditate capi(	καὶ ὑψώσει σε τοῦ κατακληρονομῆσαι
ארץ בהכרת רשעים	terram, cum interibunt ĩpii	terrã, cũ perierint peccatores	γῆν, ἐν τῷ ἐξολοθρεύεσθαι ἁμαρτωλοὺς
תראה: ראיתי רשע	videbis. Vidi impium	videbis. Vidi impium	ὄψει. Εἶδον τὸν ἀσεβῆ
עריץ ומתערה	robustum, & virentem	superexaltatum, & eleuatum	ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον,
כאזרח רענן:	sicut arborem ramosam.	sicut cedros libani.	ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου.
ויעבר והנה	Et transiui & ecce	Et transiui & ecce (centiam	Καὶ παρῆλθον καὶ ἰδοὺ
איננו ואבקשהו	non erat, & quesiui eum	nõ erat, & q̃siui eũ, (stodi ĩno(	οὐκ ἦν, καὶ ἐζήτησα αὐτόν (ἀκακίαν
ולא נמצא: שמר תם	& ñ ẽ ĩuẽtꝰ. Custodi ĩnocẽtẽ	& nõ ẽ ĩuẽtus locꝰ eiꝰ. Sin Cu(	καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. Φύλασσε (
וראה ישר כי	& vide rectum, quia	& vide equitatem, quoniam	καὶ ἴδε εὐθύτητα, ὅτι
אחרית לאיש שלום	erit ad extremum viro pax.	sunt reliquie homini pacifico.	ἐστὶν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.
ופשעים נשמדו	Iniqui autem delebuntur	Iniusti autem disperibunt,	Οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται
יחדו אחרית	pariter, & nouissimum	simul reliquie	ἐπὶ τὸ αὐτό. τὰ ἐγκαταλείμματα
רשעים נכרתה:	impiorum abscindetur,	impiorum peribunt.	τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται.
ותשועת צדיקים	Salus autem iustorum a	Tau Salus autem iustorum	Σωτηρία δὲ τῶν δικαίων (ἐν καιρῷ
מיהוה מעוזם בעת	DEO fortitudo eoꝝ in tpe	a dño, & protector eorum ĩ tpe	παρὰ κ͞υ, καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν (
צרה: ויעזרם	tribulatiõis. Et auxiliabitur	tribulationis. Et adiuuabit	θλίψεως. Καὶ βοηθήσει
יהוה ויפלטם	eis DEVS, & liberabit eos	eos dominus & liberabit eos,	αὐτοῖς κύριος καὶ ῥύσεται αὐτούς,
יפלטם מרשעים	liberabit eos a peccatoribus,	& eruet eos a peccatoribus,	καὶ ἐξελεῖται αὐτοὺς ἐξ ἁμαρτωλῶν,
ויושיעם כי חסו	& saluabit eos, q̃a spauerunt	& saluabit eos quia sperauerũt	καὶ σώσει αὐτούς, ὅτι ἤλπισαν
בו:	in eo.	in eo.	ἐπ' αὐτόν.
לח מזמור	XXXVIII. Psalmus	XXXVII. ps. Dauid in	λζ'. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ εἰς
לדוד להזכיר:	Dauidis ad recordationẽ. A	rememoratione sabbati.	ἀνάμνησιν περὶ τοῦ σαββάτου.
יהוה אל בקצפך	DEVS ne in ira tua	Domine ne in furore tuo	Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου
תוכיחני ובחמתך	arguas me, neq ĩ furore tuo	arguas me, neq in ira tua	ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου
תיסרני: כי חציך	corripias me. Q̃m sagitte	corripias me. Quoniã sagitte	παιδεύσῃς με. Ὅτι τὰ βέλη σου
נחתו בי ותנחת	tue ĩfixe sũt ĩ me, & ꝯfirmasti	tue ĩfixe sunt mihi, & cõfirmasti	ἐνεπάγησάν μοι, καὶ ἐπεστήριξας
עלי ידך: אין מתם	sup me manũ tuã. Nõ ẽ sãitas	sup me manũ tuã. Nõ est sanitas	ἐπ' ἐμὲ τὴν χεῖρά σου. Οὐκ ἔστιν
בבשרי מפני	in carne mea a facie	in carne mea a facie	ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου ἀπὸ προσώπου
זעמך אין שלום	indignationis tue, nõ est pax	ire tue, non est pax	τῆς ὀργῆς σου, οὐκ ἔστιν εἰρήνη

Digitized by Google

ابد الابد * فم الصديق	עֲלַהּ ׃ פּוּמָא דְצַדִּיקָא	super eam, os iusti,
ينطق بالحكمة	דָנֵין חָכְמְתָא	meditabitur sapientiam,
ولسانه يقول	וְלִישָּׁנֵיהּ מְמַלְלָא	& lingua eius loquetur
العدل * سنة الهه	דִינָא ׃ נִמּוּסָא דֶאֱלָהֵיהּ	iudicium. Lex DEI eius
في قلبه لا تزدحف	בְּלִבֵּיהּ לָא מִתְמַעֲדְעָן	in corde eius, non claudicabunt
قدماه * الخاطي	אִסְתְּוָרוֹהִי ׃ מִסְתַּכֵּי	gressus eius. Considerat
يرتصد البار فيهم	רַשִׁיעָא לְצַדִּיקָא וּבָעֵי	impius iustum, & querit
بقتله والرب لا	לְמִקְטְלֵיהּ ׃ יְיָ לָא	interficere eum. DEVS autem non
يسلمه في يديه ولا	יִשְׁבְּקִנֵּיהּ בִּידֵיהּ וְלָא	derelinquet eum in manu eius, & non
يدحضه في الحكم اذ	יְחַיְּבִנֵּיהּ בְּמִקְמֵיהּ	damnabit eum cum sederit
اتحاكم معه * ارج الرب	לְדִינָא ׃ סְבַר בְּמֵימְרָא דַיְיָ	ad iudicandum. Cōfide in verbo DEI,
واحفظ طرقه *	וְטוּר אָרְחָתֵיהּ	& custodi viam eius,
وهو يرفعك لترث	וִירוֹמְמִנָּךְ לְמֵיחְסַן	& exaltabit te vt possideas
الارض * وتعاين الخطاة	אַרְעָא בְּאִשְׁתֵּיצָאוּת רַשִׁיעֵי	terram, cum interierint impii
يبيدون * رايت المنافق	תֶּיחֱמֵי ׃ חֲמֵית רַשִׁיעָא	videbis. Vidi impium
يتعالى ويتطاول	תַּקִּיפָא וְחָסִין הֵיךְ	fortem & validum, sicut
مثل شجر لبنان *	אִילָן יְצִיב וְעַבּוּף ׃	arborē trāsplātatā & habūdātē foliis,
مررت به	וּפְסַק מִן עָלְמָא	& transiuit de mundo
فلم اجده * وطلبت موضعه	וְהָא לֵיתוֹהִי וּבְעֵית יָתֵיהּ וְלָא	& ecce non erat, & quesiui eum & non
فلم اصبه * تمسك بالدعة	אִשְׁתְּכַח ׃ נְטוֹר שְׁלֵמוּתָא	est inuentus. Serua integritatem
فتنظر الاستقامة فان	וַחֲמֵי אָרְחָא תְרִיצָא מְטוּל	& respice iter rectum. Quoniam
عاقبة الرجل المستقيم	דְּסוֹף בַּר נָשָׁא שְׁלָמָא ׃	finis hominis pax
سلامة * الخطاة جميعا	וּמְרוֹדִין יִשְׁתֵּיצוּן	Praui destruentur
يبيدون * وبقايا	כַּחֲדָא סוֹפֵיהוֹן	simul. & finis
الاشرار يستاصلون	דְּרַשִׁיעֵי שֵׁיצָאָה ׃	impiorum interitus.
خلاص الابرار هو من عند	וּפוּרְקָנָא דְצַדִּיקֵי	Redemptio autem iustorum
الرب * وهو ناصرهم في زمان	מִן קֳדָם יְיָ עוּשְׁנֵיהוֹן בְּעִידַן	a conspectu DEI, fortitudo eoꝝ in tpe
الشدة * الرب عونهم	עָקְתָא ׃ וְסַיְּעִנּוּן יְיָ	tribulationis. Et auxiliabitur eis Deus
ومنجيهم	וְשֵׁיזְבִנּוּן שֵׁיזֵיב לְהוֹן	& liberabit eos & eruet eos
ومنقذهم من الخطاة	מֵרַשִׁיעָא וּפָרֵיק לְהוֹן מְטוּל	a peccatoribus & redimet eos quoniā
ويخلصهم لانهم توكلوا	דְּאִתְרְחִיצוּ	sperauerunt
عليه * المزمور	בְּמֵימְרֵיהּ ׃	in verbo eius. (pro fasciculo
السابع والثلثون	תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד עַל צְרִיד	XXXVIII. Laudatoria Dauidis, (
يارب لا بغضبك	לְבוֹנְתָא לְדוּכְרָנָא עַל יִשְׂרָאֵל	thuris, memoria Israelis.
توبخني ولا بسخطك	יְיָ לָא בְרוּגְזָךְ תַּכְסִינָנִי	Deus ne in furore tuo arguas
تؤدبني * فان سهامك	וְלָא בְּרִתְחָךְ	me, neq; in ira tua
قد نشبت في واشتددت	תְּרְדֵּינַנִי ׃ מְטוּל דְגִירָךְ	castiges me. Quoniam sagitte tue
يدك علي *	אִיתְּתַקַּנוּ לִי וְשָׁרַת	infixe sunt mihi, & obfirmatum est
ليس لجسمي	עֲלַי מַחְתָּךְ ׃ לֵית אַסּוּ	sup me vulnus māus tue. Nō ē sanitas
شفا امام	בְּגוּשְׁמִי מִן קֳדָם	in corpore meo ab aspectu
سخطك ولا لعظامي	רוּגְזָךְ לֵית שְׁלָם	ire tue, & non est pax

A. לאזכיר quod communiter ad recordationem interpretatur, putat Chimchi, nomē esse instrumenti musices,

Digitized by Google

בְּעַצְמַי מִפְּנֵי
חַטָּאתִי׃ כִּי עֲוֹנֹתַי
עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא
כָבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃
הִבְאִישׁוּ נָמַקּוּ
חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי
אִוַּלְתִּי׃ נַעֲוֵיתִי
שַׁחֹתִי עַד־מְאֹד כָּל־
הַיּוֹם קֹדֵר הִלָּכְתִּי׃
כִּי כְסָלַי מָלְאוּ
נִקְלֶה וְאֵין מְתֹם
בִּבְשָׂרִי׃ נְפוּגֹתִי
וְנִדְכֵּיתִי עַד־מְאֹד
שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי׃
אֲדֹנָי נֶגְדְּךָ כָל־
תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי
מִמְּךָ לֹא נִסְתָּרָה׃
לִבִּי סְחַרְחַר עֲזָבַנִי
כֹחִי וְאוֹר עֵינַי
גַּם־הֵם אֵין אִתִּי׃
אֹהֲבַי וְרֵעַי מִנֶּגֶד
נִגְעִי יַעֲמֹדוּ
וּקְרוֹבַי מֵרָחֹק
עָמָדוּ׃ וַיְנַקְשׁוּ
מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי
וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי דִּבְּרוּ
הַוּוֹת וּמִרְמוֹת כָּל־
הַיּוֹם יֶהְגּוּ׃ וַאֲנִי
כְחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע
וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח
פִּיו׃ וָאֱהִי כְּאִישׁ
אֲשֶׁר לֹא־שֹׁמֵעַ וְאֵין
בְּפִיו תּוֹכָחוֹת׃ כִּי־לְךָ
יְהוָה הוֹחָלְתִּי אַתָּה
תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי׃
כִּי־אָמַרְתִּי פֶּן
יִשְׂמְחוּ־לִי בְּמוֹט
רַגְלִי עָלַי הִגְדִּילוּ׃
כִּי־אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן
וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי
תָמִיד׃ כִּי־עֲוֹנִי

in ossibus meis a facie
pctĩ mei. Quia iniqtates mẽ
trãsiert caput meũ, qsi onus
graue aggrauate sũt sup me
Cõputruerũt & euanuerũt
cicatrices mee, a facie
insipiẽtie mee. Afflictus sum
& ĩcuruatus sum nimis, tota
die merens ambulaui.
Qm̃ lumbi mei impleti sunt
ignominia, & non est sanitas
in carne mea. Anxius fui
& afflictus sum nimis,
rugiebã a gẽitu cordis mei.
Dñe in conspectu tuo omne
desideriũ meũ, & gẽitꝰ mus
a te non est abscõditus. (me
Cor meũ circũibat, dreliqt(
fortitudo mea, & lux oclorũ(
ẽt ipsa nõ est mecũ. (meorũ,
Cari mei & amici mei e ẽglõe
plage mee manserunt,
& vicini mei a longe
steterunt. Et irruebant
querentes aĩam meã, (bãt
& vestigãtes mala mihi qre(
peruersitates, & dolos tota
die meditabantur. Ego autẽ
quasi surdus non audiebam,
& quasi mutus non aperiens
os suum. Et erã quasi homo,
qui non audit, & non habet
ĩ ore suo redargutões. Te.n.
DEVS expectabã, tu vero
rñdebis DEVS deus meus.
Quia dixi ne forte (rint
ĩsultẽt mihi, & cũ vacillaue(
pedes mei sr̃ me magnificẽt.
Quia ego ad fracturã pato(
& dolor mus cõtra me ẽ (sũ,
semper. Quia iniqtatẽ me ã

ossibus meis a facie (mee
petõrũ meorũ. Qm̃ iniqtates(
supgresse st caput mũ, & sic onꝰ
graue grauate sunt super me.
Putruerunt & corrupte sunt
cicatrices mee, a facie
insipientie mee. Miser factus
sũ & curuatꝰ sũ vsq; ĩ finẽ, tota
die contristatus ingrediebar.
Quoniã lumbi mei ĩpleti sunt
illusionibus, & non est sanitas
in carne mea. Afflictus sum
& humiliatus sum nimis,
rugiebã a gemitu cordis mei.
Domine ante te omne
desideriũ meũ, & gemitus meus
a te nõ est abscõditus. (liqt me
Cor meũ ɔturbatũ ẽ ĩ me dere(
virtus mea, & lum̃ oclorũ meorũ
& ipsũ nõ est mecũ. (uersũ me
Amici mei & proximi mei, ad(
appropinquauerũt & steterũt.
Et qui iuxta me erant de longe
steterunt & vim faciebant qui
querebant animam meam.
Et q ingrebãt mala mihi locuti
sunt vanitates, & dolos tota die
meditabantur. Ego autem
tanq̃ surdus non audiebam,
& sicut mutus non aperiens
os suũ. Et factus sum sicut homo
non audiens, & non habens
ĩ ore suo redargutões. Qm̃ ĩ te
domine speraui, tu
exaudies me domĩe deus meus.
Quia dixi neqñ (& dũ ɔmouẽt
supgaudeãt mihi inimici mei, (
pedes mi sr̃ me magna locuti st.
Qm̃ ego ĩ flagella paratus sũ,
& dolor meus in cõspectu meo
semper. Qm̃ iniquitatẽ meam

ἐν τοῖς ὀστέοις μου, ἀπὸ προσώπου
τῶν ἁμαρτιῶν μου. Ὅτι αἱ ἀνομίαι μου
ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μου, ὡσεὶ φορτίον
βαρὺ ἐβαρύνθησαν ἐπ' ἐμέ.
Προσώζεσαν καὶ ἐσάπησαν
οἱ μώλωπές μου, ἀπὸ προσώπου
τῆς ἀφροσύνης μου. Ἐταλαιπώρησα
καὶ κατεκάμφθην ἕως τέλους, ὅλην
τὴν ἡμέραν σκυθρωπάζων ἐπορευόμην.
Ὅτι αἱ ψόαι μου ἐπλήσθησαν
ἐμπαιγμάτων καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις
ἐν τῇ σαρκί μου. Ἐκακώθην
καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα,
ὠρυόμην ἀπὸ στεναγμοῦ τῆς καρδίας μου.
Κύριε ἐναντίον σου πᾶσα
ἡ ἐπιθυμία μου καὶ ὁ στεναγμός
μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβη.
Ἡ καρδία μου ἐταράχθη, ἐγκατέλιπέ με
ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου,
καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ.
Οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου, ἐξ ἐναντίας
μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν.
Καὶ οἱ ἔγγιστά μου, ἀπὸ μακρόθεν
ἔστησαν, καὶ ἐξεβιάζοντο,
οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου.
Καὶ οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι, ἐλάλησαν
ματαιότητας, καὶ δολιότητας ὅλην
τὴν ἡμέραν ἐμελέτησαν. Ἐγὼ δὲ
ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον,
καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων (θρωπος
τὸ στόμα αὐτοῦ. Καὶ ἐγενόμην ὡσεὶ ἄν(
οὐκ ἀκούων, καὶ οὐκ ἔχων
ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἐλεγμούς. Ὅτι ἐπὶ
σοὶ κύριε ἤλπισα, σὺ
εἰσακούσῃ κύριε ὁ θεός μου.
Ὅτι εἶπον, μήποτε (λευθῆναι
ἐπιχαρῶσί μοι οἱ ἐχθροί μου, καὶ ἐν τῷ σα(
πόδας μου, ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησαν.
Ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἕτοιμος,
καὶ ἡ ἀλγηδών μου ἐνώπιόν μου
ἐστὶ διαπαντός. Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου

Digitized by Google

راحة من اجل	בגרמי מן קדם	in ossibus meis ab aspectu
خطيتي ۞ لان ذنوبي	חובי : ארום חובי	peccati mei. Quoniam iniqtates mee,
علت راسي ۞ ومثل الحمل	עברו על רישי היך	transierunt super caput meum, quasi
الثقيل اثقلتني ۞	כמטול יקר יקרו מני :	onus graue aggrauate sunt super me.
نتنت وعفنت	סריא יתמסיו	Computruerunt & tabuerunt
جراحي من اجل	הלבשותי מן קדם	cicatrices mee ab aspectu
جهلي ۞ شقيت	טפשותי : עקמית	ignorantie mee. Recuruus factus sum
وانحنيت الى الدهر ۞ مشيت	שחית עד לחדא כל	& inclinatus vsq; in summum tota
يومي كله كئيبا	יומא חכיך הליכית	die incedebam tristis.
لان نفسي مملوءة هزا	ארום כיסלי איתמליין	Quoniam lumbi mei impleti sunt
وليس لجسمي راحة شقيت	קריחותא ולית אסו	illusionibus, & non est sanitas
واتضعت جدا ۞	בגושמי : פניית	in corpore meo. Afflictus sum
صرخت من	ואתמכיית עד לחדא	& humiliatus sum nimis,
تنهد قلبي	רגישית מנהמות דלבבי	mugiebam a tumultu cordis mei.
شهواتي كلها بين يديك	יי לקבלך כל	Deus coram te omne
يارب ۞ وسري	רגגתי ותינחתי מינך	desiderium meum, & suspiria mea a te
عندك لم يخف قلق	לא איתכסיאת :	non sunt abscondita.
قلبي وزالت عني	לבבי צמרמר שבקני	Cor meum horruit, dereliquit me
قوتي ۞ ولم اجد لعيني	חילי ונהור עייני	virtus mea, & lumen oculorum meorũ
نوما ۞	ברם אינון לית עימי :	etiam ipsum non est mecum.
احبائي واقاربي اقتربوا	רחמיי וחבריי	Amatores mei & proximi mei
مني ووقفوا مقابلي ۞	מקביל מכתשי קמו	e regione vulneris mei steterunt,
والغريبون الي وقفوا	וקריביי מרחיק	propinqui vero mei de longe
بعيدا مني ملتمسوا	קימין : ועבדין	steterunt. Et fecerunt
نفسي ظلموا ۞	פחין תבעי נפשי	laqueos, querentes animam meam,
المريدون بي الشر تكلموا	ובעי בישתי מלילו	& querentes malum mihi, locuti sunt
باطلا كل ۞ النهار كله	שיקרא ונכילא כל	mendacia, & dolos quotidie
يرددون شرهم صرت	יומא מרגנין ואנא	cogitauerunt. Sed ego
كالاصم الذي لا يسمع	היך חרשא לא אשמע	veluti surdus non audiebam,
ومثل الاخرس	והיך אילמא דלא פתיח	& sicut mutus non aperiens
الذي لا ينطق ۞ وكالرجل	פומיה ואהוי היך גבר דל	os suum. Et fui sicut vir non
الذي لا سمع له ولا	שמע מעלמא ולא איתי	audiens a seculo, & non habens
عظة في فيه ۞ توكلت	בפומיה מכסניתא : מטל	in ore suo redargutiones. Quoniam
عليك يارب وانت	דקדמך יי צליית אנת	coram te DEVS oraui, tu
تستجيب لي ياربي والهي	תקביל יי אלהי :	exaudies DEVS Deus meus.
لاني قلت لكيلا	מטול דאמרית דילמא	Quia dixi ne forte
تسر بي اعدائي وعند ما	יחדון עלי כד איזדעזעא	supgaudeant mihi, & dũ vacillauerint
رجلي عظموا القول علي	רגלי עלי איתרברבו :	pedes mei super me magnificentur.
وانا استعددت للضرب ۞	מטול דאנא לתברא	Quoniam ego ad percussiones
وحزني امامي كل ۞	מעתד וכיבי לקבלי	paratus sum, & dolor meus coram me
حين لاني ۞ اعترف	תדירא : מטול דחובי	continue. Quoniam peccatum meum

Digitized by Google

אגיד אדאג	annuncio, ſollicitus	annunciabo, cogitabo	ἐγὼ ἀναγγελῶ. καὶ μεριμνήσω
מחטאתי : ואיבי	p peccato meo. Inimici aũt	pro peccato meo. Inimici autẽ	ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας μου. Οἱ δὲ ἐχθροί μου
חיים עצמו ורבו	mei viuẽtes ꝯſtati ſt, & mlť(	mei viuũt & ꝯfirmati ſt ſr me,(	ζῶσι καὶ κεκραταίωνται ὑπὲρ ἐμέ. καὶ ἐπλη(
שנאי שקר :	odiẽtes me mẽdacit.(tipli. ſt	ſt q odeřt me iniq,(& mľtiplica.	οἱ μισοῦντές με ἀδίκως. (θύνθησαν
ומשלמי רעה תחת	Et qui reddunt malum pro	Qui retribuunt mala pro	Οἱ ἀνταποδιδόντες μοι κακὰ ἀντὶ
טובה ישטנוני	bono aduerſabantur mihi,	bonis detrahebant mihi,	ἀγαθῶν, ἐνδιέβαλόν με,
תחת רדופי טוב :	quia ſequebar bonum.	quoniam ſequebar bonitatem.	ἐπεὶ κατεδίωκον ἀγαθοσύνην.
אל תעזבני יהוה	Ne derelinquas me DEVS	Ne derelinquas me domine	Μὴ ἐγκαταλίπῃς με κύριε
אלהי אל תרחק	deus meus, ne elongeris	deus meus, ne diſceſſeris	ὁ θεός μου, μὴ ἀποστῇς
ממני : חושה	a me. Feſtina	a me. Intende	ἀπ' ἐμοῦ. Πρόσχες
לעזרתי אדני	in auxilium meum, Deus	in adiutorium meum, domine	εἰς τὴν βοήθειάν μου, κύριε
תשועתי :	ſalutis mee.	deus ſalutis mee.	τῆς σωτηρίας μου.
לט למנצח	XXXIX, Ad victoriã,	XXXVIII. In finẽ	λη. Εἰς τὸ τέλος
לידותון	A. Idutũ. i. iſtrum̃to muſices	pro Idytum	τῷ Ἰδιθοὺμ
מזמור לדוד :	Pſalmus Dauidis.	canticum Dauid.	ᾠδὴ τῷ Δαβίδ.
אמרתי אשמרה	Dixi cuſtodiam	Dixi cuſtodiam	Εἶπα, φυλάξω
דרכי מחטוא	vias meas, a peccando	vias meas, & non delinquam	τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν
בלשוני אשמרה	B. in lingua mea, cuſtodiã	in lingua mea. Poſui ori meo	με ἐν γλώσσῃ μου. Ἐθέμην
לפי מחסום בעד	os meum fiſcella donec eſt	cuſtodiam cum conſiſteret	τῷ στόματί μου φυλακήν, ἐν τῷ συστῆναι
רשע לנגדי :	impius contra me.	peccator aduerſum me.	τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου.
נאלמתי דומיה	Obmutui ſilentio,	Obmutui & humiliatus ſum	Ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην
החשיתי מטוב	tacui de bono,	& ſilui a bonis	καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν,
וכאבי נעכר :	& dolor meus ꝯturbatus eſt.	& dolor meus renouatus eſt,	καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη.
חם לבי בקרבי	Incaluit cor meũ ĩ medio mi	Concaluit cor meum intra me,	Ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου,
בהגיגי תבער	ĩ meditatiõe mea ĩcẽſus ſum	& ĩ meditatiõe mea exardeſcet	καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται
אש דברתי בלשוני	igni, locutus ſũ ĩ lĩgua mea.	ignis. Locutus ſũ ĩ lingua mea,	πῦρ. Ἐλάλησα ἐν γλώσσῃ μου,
הודיעני יהוה קצי	Oñde mihi DEVS (oꝶ q̃ta	notũ fac dñe (rũ meoꝶ qs eſt,	γνώρισόν μοι κύριε (ρῶν μου τίς
ומדת ימי מה היא	finẽ meũ, & mẽſurã dieꝶ me(	mihi finẽ meũ. Et numerũ die(	τὸ πέρας μου. Καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμε(
אדעה מה חדל אני	ſit vt ſciã, q̃ñ d̃ficiã ego. Ecce	vt ſciam quid deſit mihi. Ecce	ἐστίν, ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ. Ἰδοὺ
הנה טפחות נתתה	C. exigue mẽſu. poſu. di. m̃os	mẽſurabiles poſuiſti dies meos,	παλαιστὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου.
ימי וחלדי כאין נגדך	& tp̃s meũ q̃ſi ñ ſit ĩ ꝯſpe. tuo	& ſubſtãtia m̃a tã q̃ nihilũ añ te.	καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ὡσεὶ οὐθὲν ἐνώπιόν σου.
אך כל הבל כל	Verũtñ oĩa vanitas, omnis	Verũtñ vniuerſa vanitas, oĩs	Πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιότης, πᾶς
אדם נצב	homo ſtans	homo viuens.	ἄνθρωπος ζῶν,
סלה : אך בצלם	ſemp. Tm̃ in imagine D.	Veruntamen in imagine	διάψαλμα. Μέντοιγε ἐν εἰκόνι
יתהלך איש אך	ambulat vir, tantum	pertranſit homo. ſed &	διαπορεύεται ἄνθρωπος, πλὴν
הבל יהמיון יצבר	fruſtra conturbat̃, cõgregat	fruſtra conturbat̃. Theſaurizat	μάτην ταράσσεται. Θησαυρίζει
ולא ידע מי אספם :	& ignorat quis colligat ea.	& ignorat cui congregabit ea.	καὶ οὐ γινώσκει τίνι συνάξει αὐτά.
ועתה מה קויתי	Nunc ergo quid expecto	Et nũc que eſt expectatio mea,	καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή μου, οὐχὶ
אדני תוחלתי לך	domine, preſtolatio mea tu	nõne dñs & ſubſtãtia m̃a apd̃ te	κύριος, καὶ ἡ ὑπόστασίς μου, παρὰ σοῦ
היא : מכל פשעי	es. Ab oĩbus iniq̃tatibꝫ meis	eſt. Ab omnibus iniq̃tatis meis	ἐστιν. Ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου,
הצילני חרפת	libera me, opprobrium	erue me opprobrium	ῥῦσαί με, ὄνειδος

Digitized by Google

بذنبي واهتم	אֲתַנֵּי אִתְיְיצַף	narrabo dubitabundus
بخطيتي ۞ اعدائي	מִן־חֶטְאַי׃ וּבְעִיל דְּבָב,	pp peccatū meū. Proni inimicitie mee
احيا واعزمني ۞ كثر من	עַל מָאן קַיְימִין אִיתְגַּבַּרוּ׃	validi permanent, confortati sunt
يشنانى ظلما الذين جزوني	וּסְגִין סָנְאַי עַל־שִׁקְרָא׃	& multiplicati q me oderūt sī mēdacio.
على الخير شرا مكروا بي	וּפָרְעִין בִּישָׁא חֲלוּפֵי	Qui reddunt malum pro
لاني طلبت البر طرحوني انا	טַבְתָא סַטְנַן לִי	bono, oderunt me,
الحبيب كالميت المرذول	חֲלוּפֵי דִרְדָפִית טָב׃	quia ego sequebar bonitatem.
وسمروا جسدي لا ترفضني	לָא־תִשְׁבְּקִנַנִי יְיָ	Ne derelinquas me DEVS
يارب والهي ولا تبعد	אֱלָהִי לָא־תִתְרַחַק	deus meus, ne elongeris
عني ۞ انظر	מִנִּי׃ זְרִיז	a me. Festina
في معونتي ۰	לְסִיוּעִי יְיָ	in auxilium meum Deus
يا اله خلاصي ۞	פּוּרְקָנִי׃	redemptionis mee.
المزمور الثامن والثلثون	לְשַׁבָּחָא עַל מַטְרַת	XXXIX. In laudē. Pro custodia
	בֵּית־מוּקְדְשָׁא עַל־פּוּמָא	domus sanctuarii, ore
	דִידוּתוּן תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד	Idutum. Laudatoria, Dauidis.
قلت احفظ	אֲמָרִית אֶנְטוֹר	Dixi custodiam
طرقي لئلا اخطي	אָרְחָתִי מִלְמֶחְטֵי	viam meam, ne peccem
بلساني ۞ جعلت لفمي	בְּלִישָׁנִי אֶנְטוֹר	lingua mea, custodiam
حافظا عند قيام	לְפוּמִי זְמָמָא כַּד אִית־	os meum fiscella, quamdiu
المذنب امامي ۰	רַשִּׁיעָא לְקוּבְלִי׃	impius est contra me.
خرست وتواضعت	אִתְאַלַּמִית שְׁתָקִית בַּטֵּילִית	Obmutui, cessaui & tacui
وامسكت عن الخير	מִן פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא מְטוּל	a verbis legis, quoniam
فتجدد حزني ۞	חֵיבָנָא כֵּיבִי מְמַרְטַט׃	dolor meus conturbatus est.
واحترق قلبي في باطني ۞	רְתַח לִבִּי בְּגוּשְׁמִי	Incaluit cor meum in corpore meo,
وعند تلاوتي اضطرمت	בְּרִינְנִי תִּבְעַר	in cogitatu meo inflammabitur
النار في ۞ تكلمت بلساني	אֶשָּׁתָא מַלֵּילִית בְּלִישָׁנִי׃	ignis, locutus sum lingua mea.
وقلت عرفني يارب منتهى	אוֹדַע יָתִי יְיָ סוֹפִי	Notum fac mihi DEVS finem meum
عمري وعدد ايامي ما هي	וּמְשַׁחַת יוֹמַי מְנָא אִנּוּן	& mensurā dierū meorum quāta erit,
لاعلم ما ذا اعجز لانك	אִידַע אֵימָתַי פָּסֵיק מִן	vt sciam quando deficiam a
جعلت ايامي	עָלְמָא אֲנָא׃ הָא קְלִילִין	seculo. Ecce leues
قصيرة وبقائي كلا شي ۞	סַדַּרְתָּא יוֹמַי וְגוּשְׁמִי	ordinasti dies meos & corpus meum
امامك ۞ بل كل شي	כִּלְמָא לְקוּבְלָךְ בְּרַם כּוּלָּא	tanq̄ nihil coram te. Propterea omnia
لانسان حي	לִלְמָא חֲשִׁיבִין בְּרַם	nihil reputantur, verum
فهو باطل ۞	כּוּלְּהוֹן צַדִּיקַיָּא קָיְמִין	omnes iusti surgent
الا ان الانسان يمشي بصورة	לְחַיֵּי עָלְמָא׃ בְּרַם בִּדְיוּקְנָא	ad vitam eternam. Tātum in imagine
وكالفي يزول ۞ يدخر	דַיְיָ הָלֵיךְ גְּבַר בְּרַם לְלִמָּא	DEI ambulat homo, verum vane
الذخاير ولا يعلم من	מִשְׁתַּגְשִׁין כְּנֵישׁ וְלָא חַכֵּי	conturbatur, congregat & nescit,
ياخذها الان من رجائي	מַטֵּי מְנָא כְּנַשׁ אִנּוּן וּכְדוּן	quis collecturus sit. Nunc
الا انت وقوامي اليك من	מְנָא סַבְרִית יְיָ אוֹרִיגוּתִי	ergo in quo confidā DEVS, spes mea
عندك ۞ خلصني من جميع	עֲלָךְ הִיא׃ מִכּוּלְּהוֹן מְרוֹדַי	in te ipso. Ab omnibus sceleribus meis
سيئاتي جعلتني	פְּצָא יָתִי חִיסוּדִי	libera me, opprobrium

A. Idutum aut proprium nomē unius ex cantoribus, aut nomen instrumenti musices. Ambo.n. hec significare uidetur, hec uox, & R. Salomoni & reliqs hebreis p̄ceptoribus.

B. Dixi custodiam uias meas. Libro midras tehilim שית מענה רך ישיב חמה ודבר עצב יעלה אף קשה ולשון הרע מענו שהרי כשחטאו ישראל במדבר לא נחתם עליהם גזר דין עד שחטאו בפיהם והא דשמע יי את קול דבריכם ואומר חי אני נאם יי אם לא כאשר דברתם באזני כן אעשה לכם ואומר הונעתם יי בדבריכם במעשיכם אינו אומר אלא בדבריכם והא כי כשחרב ירושלם והודה היתה לי נחלתי כאריה ביער נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה וכי בקולה שנאה והלא בקולה אהבה שנ׳ השמיעיני את קולך בקולה אהובה ובקולה שנואה אמור מעתה מות וחיים ביד לשון מעשה היה במלך פרס שנטה למות אמרו לו הרופאים אין לך רפואה עד שיביאו לך חלב לביאה ונעשה לך רפואה ענה אחד מהם אם רצונך אלך אני תנו לי עשרה עזים אמר לעבדיו ונתנו לו הלך לגוב אריות והיתה שם לביאה מינקת גוריה יום ראשון עמד מרחוק והשליך לה אחד ואכלה יום שני נתקרב לה מעט והשליך אחרת וכן בכל יום ויום עד שהיה משחק עמה ולקח מחלבה ונתן והלך לו וכשהיה בחצי הדרך ראה בחלום שהיו איבריו מדברין זה עם זה אמרו הרגלים אין בכל האברים כמותנו שאם לא היינו הולכין לא היה יכול להביא מן החלב ענו הידים אין בכל האברים כמותנו שאם לא אנו שחלבנו לא היה הדבר כלום אמרו העינים אנו למעלה מן הכל שאלמלא היינו מראין לו הדרך לא עשה כלום ענה הלב אני למעלה מן הכל שאלמלא נתתי לו העצה לא הועלתם כלום ענה הלשון ואמר להם אם לא הייתי אני מה הייתם עושין ענו כל האברים ואמרו לו איך לא יראת להזכיר אלינו ואת סגורה ונתונה במקום חשך ועור

נבל אל תשימני׃	stulto ne ponas me.	insipienti dedisti me.	ἄφρονι ἔδωκάς με.
נאלמתי לא אפתח	Obmutui non aperui	Obmutui & non aperui	Ἐκωφώθην καὶ οὐκ ἤνοιξα
פי כי אתה עשית׃	os meum, quia tu fecisti.	os meum quoniam tu fecisti,	τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ ἐποίησας,
הסר מעלי נגעך	Tolle a me plagas tuas,	amoue a me plagas tuas.	ἀπόστησον ἀπ᾽ ἐμοῦ τὰς μάστιγάς σου.
מתגרת ידך אני	a fortitudine manus tue ego	A fortitudine manus tue ego	Ἀπὸ γὰρ τῆς ἰσχύος τῆς χειρός σου ἐγὼ
כליתי׃ בתוכחות	cõsũptus sũ. In icrepatõibus	defeci in increpationibus	ἐξέλιπον, ἐν ἐλεγμοῖς
על עון יסרת	pro iniquitate corripuisti	ꝑpter iniquitatem corripuisti	ὑπὲρ ἀνομίας ἐπαίδευσας
איש ותמס כעש	virũ, & cõsumpsisti, q̃si tinea	hoĩe. Et tabescere fecisti sic ara(	ἄνθρωπον. Καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην
חמודו אך הבל	carnẽ eius verũtñ vanitas	aĩam eius, verũtñ vane (neã	τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, πλὴν μάτην
כל אדם סלה׃	omnis homo semper.	conturbatur omnis homo.	πᾶς ἄνθρωπος διάψαλμα.
שמעה תפלתי	Audi orationẽ meã (audi,	Exaudi orationem meam	Εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου
יהוה ושועתי	DEVS, & clamorẽ meũ ex(	dñe, & dep̃catõnẽ meã, auribus	κύριε, καὶ τῆς δεήσεώς μου, ἐνώτισαι
האזינה אל דמעתי	ad lachrimam meam	percipe lachrymas meas.	τῶν δακρύων μου.
אל תחרש כי גר	ne obsurdescas, quia aduena	Ne sileas quoniam aduena	Μὴ παρασιωπήσῃς, ὅτι πάροικος
אנכי עמך תושב	ego sũ apud te & peregrinus	ego sum apud te & peregrinus,	ἐγώ εἰμι παρὰ σοὶ καὶ παρεπίδημος,
ככל אבותי׃ השע	sicut oẽs patres mei. Recede	sicut oẽs patres mei. Remitte	καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου. Ἄνες
ממני ואבליגה	a me & fortificabor	mihi vt refrigerer,	μοι ἵνα ἀναψύξω, (ὑπάρξω.
בטרם אלך ואינני׃	anteq̃ vadam, & nõ subsistã.	priusq̃ abeã, & amplius nõ ero.	πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ (

furorem. Peior est lingua praua quã idolatria. Si quidem quando peccauerunt filii israel in deserto, nõ est lata in eos sententia iudicii, donec perpetrarunt peccatum oris. Et hoc est quod scriptum est. Et audiuit Deus uocem sermonum eorum. Dixit aũt. Viuus ego dicit Deus, si non sicut locuti estis in auribus meis sic faciam uobis. Et dixit irritastis Deum uerbis uestris, uerbis inquit uestris, nõ autẽ dixit operibus uestris. Et hoc est ꝙ scriptum est. Q̃m cespitauit Ierusalem & Iuda. Erat mihi hereditas mea sicut leo i silua, dedit aduersum me uocem suã propterea odi eam. Sed nunquid ꝑpter uocem eius eam odio habuit. Videtur enim ꝙ ꝑpter uocem eius dilexerit eam. Nã scriptum est. Fac me audire uocem tuã. Sed soluitur. Est uox amari digna. Et est uox digna haberi odio. Proin dicito nunc, mortẽ & uitã repositã esse in potestate lingue. Euenit ut rex persarum detineretur mortali egritudine. Cui dixerunt medici, rex nunq̃ poteris cõualescere nisi adhibeas tibi leene lac ꝙ solum ualet ad curam tuã. Respondit ex seruis suis quispiã. Si placet maiestati tue, iube ut dentur mihi decem capre & ipse afferam lac leene. Quibus acceptis accessit homo, ad speleum leonum reperitq; leenam lactantẽ catulos suos. Et prima quidẽ die stetit uir a longe, secũdo uero die propius accessit, deditq; leene unã ex capris quã comedit. Cũ uero sic fecisset multis diebus, cicurescente nimirũ fera, emunxit ab ea lac. Reuertens uero priusq̃ in domo se reciperet uidit p somniũ, cõcertationem singulorũ membrorũ suorũ. Etenim pedes dicebant. Nisi nos functi fuissemus officio nõ poterat hic ire & portare lac, nos igitur primatum tenemus iter oia membra. At uero manus, imo nos pricipes sumus. Nã sola nostra opera, lac emunctũ est. Sed & oculi exclamabant. Nos cuncta exsuperamus membra. Nisi enim nobis iter monstrantibus nihil factum esset. Cor uero dicebat immo ipse cunctis

peior ẽ lingua praua q̃ ... Idolatria

מ למנצח	XL. Ad victoriã	XXXIX. In finem	λθ'. Εἰς τὸ τέλος
לדוד מזמור׃	Dauidis. Psalmus.	psalmus Dauid.	Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
קוה קויתי יהוה	Expectãs expectaui DEVM	Expectans expectaui dominũ,	Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον,
ויט אלי וישמע	& iclinatus ẽ ad me, & audiuit	& intendit mihi. Et exaudiuit	καὶ προσέσχε μοι, καὶ εἰσήκουσε
שועתי׃ ויעלני	clamorem meum. Et eduxit	preces meas, & eduxit me	τῆς δεήσεώς μου. Καὶ ἀνήγαγέ
מבור שאון מטיט	me de lacu tumultus, de luto	de lacu miserie & de luto	με ἐκ λάκκου ταλαιπωρίας, καὶ ἀπὸ πηλοῦ
היון ויקם על	ceni, & statuit supra	fecis. Et statuit supra	ἰλύος. Καὶ ἔστησεν ἐπὶ
סלע רגלי כונן	petrã pedes meos, stabiliuit	petram pedes meos, & direxit	πέτραν τοὺς πόδας μου, καὶ κατεύθυνε
אשרי׃ ויתן בפי שיר	gressus meos. Et dedit ĩ ore(	gressus meos. Et ĩmisit ĩ os me(	τὰ διαβήματά μου. Καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ
חדש תהלה	nouũ, laudẽ (meo canticũ	nouũ, carmẽ Deo (um cãticũ	καινόν, ὕμνον (στόμα μου, ᾆσμα
לאלהינו יראו	DEO nostro. Videbunt	nostro. Videbunt	τῷ θεῷ ἡμῶν. Ὄψονται
רבים וייראו	multi & timebunt,	multi & timebunt	πολλοὶ καὶ φοβηθήσονται,
ויבטחו ביהוה׃	& sperabunt in DEO.	& sperabunt in domino.	καὶ ἐλπιοῦσιν ἐπὶ κύριον.
אשרי הגבר אשר	Beatus vir qui	Beatus vir cuius	Μακάριος ἀνήρ, οὗ

Digitized by Google

عارا للجاهل ❀	סכלא לא תשוי עלאי :	ignorantis non ponas super me,
خرست ولم افتح	אתאלמית ולא אפתח	obmutui nec aperiam
فاي ❀ لانك الذي خلقتني	פומי מטול דאנת עבדתא :	os meum, quoniam tu fecisti.
ابعد عني تاديبك	אעדי מעילוי מכתשך	Amoue a me vulnus tuum,
فقد فنيت من قوة	ממחת גבורת ידך אנא	a percussione valide manus tue ego
يدك وعظ الانسان	שיצית : במסכנותא	consumptus sum. In reprehensione
بالتجارب لاجل خطيته ❀	על חובא אתברי בר נש	ꝑpter iniquitatē, tu corripuisti hoīem
ومثل العنكبوت اضعفت	ומסיית היך עמר	& destruxisti velut araneam,
نفسه ❀ ومثل المنام تذهب	דאינדיים גושמיה ברם	cuius corpus fractum est, quoniam
شهواته ومثل الفي جميع	למא כד בר נשא לעלם :	vanitas omnis homo semper.
البشر استجب صلاتي ودعاي	קביל צלותי	Accipe orationem meam
يارب ❀ وانصت لتضرعي	יי ולבעותי צית	Deus & ad petitionem meam inclina
ولا تغفل عن دموعي	אודנך ולדמעתי לא	aurem tuam, & ad lachrymā meā non
فاني غريب في	תשתוק מטול היך גיורא	sileas, quoniam veluti peregrinus
الارض وذاهب	אנא גבך תותבא היך	& aduena, sum ego apud te sicut
مثل ابائي ❀ فرج عني	כולהון אבהתי : אשלי	omnes patres mei. Laxa
كي استريح من قبل ان	מיני ואיזיל	mihi, & fortis fiam, vsquequo
اذهب فلا اعود اكون ❀	עד לא איהך ולא איתי :	vadam, & non subsistam.

שאין בך עצם כשאר כל
האברים ענת להם הלשון
היום תאמרו שאני מלך
שלכם שמע האיש את
הדברים ופחד והלך לו
אצל המלך אמר לו
הילך חלב כלבה מיד
קצף המלך וצוה לתלותו
כשהלך ליצלב היו כל
האברים בוכין אמ׳ להם
הלשון הלא אמרתם שאין
בי ממש ואם אני מציל
אתכם תודו לי שאני מלך
עליכם אמרו לו הן אם
הלשון השיבוני אצל
המלך השיבוהו אמר
מפני מה צוית לתלותי
אמר לו מפני שהבאת
לי חלב כלבה אמר
לו מה איכפת לך ויבא
לך רפואה ממני ועוד
לביאה קורין אותה כלבה
לקחו ממנו ונסוהו ונמצא
חלב לביאה אמרו לו כל
האברים עכשו אנו מודין
לך הוי או מות וחיים ביד
לשון .i. Hoc est quod scriptum est, Responsio mollis compescit iram. Verbum autem durum excitat

sum anteponendum. Quod solo me consulente, res hec tentata & ꝑfecta est. Vltimo surrexit lingua dicens, si ego locuta non fuissem, nihil facere potuissetis. Excanduerunt in linguam singula membra & dixerunt ei, tu que obligata es & clausa in loco obscuro, caresq; osse quasi in uituperium, audes mutire contra nos. Illa uero respondit eis. Hodie uel inuiti confitebimini me esse principem & reginam omnium uestrum. Hac uisa per somnium cōcertatione, timuit homo accedensq; ad regem dixit. En quod tibi attuli canis lac. Succensus est ira rex, & iussit hominem cruci affigi. Cum uero duceretur ad patibulum plorabant & tristabantur nimis singula alia membra. Dixit aūt ad ea lingua, Nōne dixistis me infimam iter uos immo nihili esse, atqui si ipsa hodie uos liberauero nun confitebimini principatum meum super uos. Quibus respondentibus utiq; dixit lingua, reuertamur ad regem. Cui cum adstaret dixit, Cur iubes me suspendi. Quod inquit lac canis pro lacte leene mihi attuleris. At illa quid tua hec res interest, modo curam admittas mea opera. Sed & nescis leenam canem, nonnunquam appellatam. Inuentum est autem, experimento facto, quod lac, leene esset. Reuocata uero sententia mortis, membra singula confessa sunt esse principatum lingue. Quod citra dubium mors & uita in potestate lingue constituta sunt.

C. Verbum hebreum significat quattuor digitorum mensuram, quanta. s. est palma manus, & quod ipsi dicunt palmares dies.

D. In imagine, quia in hoc mundo non est ueritas uite hominis, sed quedam umbra quoddam uestigium & tenuis imago in comparatione ad eam uitam quam finita peregrinatione habiturus est apud Deum.

المزمور	לשבחא לדוד	XL. In laudem. Dauidis
التاسع والثلثون	תושבחתא :	laudatoria.
بالصبر رجوت الرب	מסכר סברית יי	Expectans expectaui Deum,
فنظر الي وسمع تضرعي	וצלא לותי וקביל	& inclinauit ad me, & exaudiuit
واصعدني	בעותי : ואסקני מן	preces meas. Et eduxit me de
من جب الهلاك وطين	אתת תושתא ומסקן	puteo luti scaturientis
الفساد ❀ اقام على	טיש טושא ואקים על כיפ	cenum, & statuit supra petram
الصفا قدمي ❀ وقوم	ריגלי תקין אסתורי :	pedes meos stabiliuit gressus meos.
خطواتي وجعل في فمي	וסדר בפומי שבח חדת	Et ordinauit ī ore meo cātillenā nouā,
تسبيحا جديدا ❀ اسبيح	תושבחתא קדם אלהנא	hymnum coram DEO nostro.
الهي يرى	יחמון סגיעין	Videbunt multi
كثيرا ويخافون	וידחלון	& timebunt
ويتوكلون على الرب ❀	ויסברון על מימרא דיי :	& sperabunt in verbo DEI,
طوبى للرجل الذي	טוביו דגברא	Beatus homo

שָׂם יְהוָה מִבְטַחוֹ	posuit DEVM cōfidētiā suā,	est nomen domini spes eius,	ἐστὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐλπὶς αὐτοῦ,
וְלֹא־פָנָה אֶל־	& nō ē cōuersō ad (ad mēdacia.	& non respexit in	καὶ οὐκ ἐπέβλεψεν εἰς
רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב׃	sup̄bias, & ad eos q̄ declināt(	vanitates & insanias falsas.	ματαιότητας καὶ μανίας ψευδεῖς.
רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה	Multa fecisti tu DEVS	Multa fecisti tu domine	Πολλὰ ἐποίησας σὺ κύριε
אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ	deus meus, mirabilia tua,	deus meus mirabilia tua,	ὁ θεός μου τὰ θαυμάσιά σου,
וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ	& cogitatiōes tuas p̄ nobis,	& cogitationibus tuis non	καὶ τοῖς διαλογισμοῖς σου,
אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ	A. non est proportio ad te,	est qui similis sit tibi.	οὐκ ἔστι τίς ὁμοιωθήσεταί σοι.
אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה	si narrarē voluero, & nūerare	Annunciaui & locutus sum,	Ἀπήγγειλα καὶ ἐλάλησα,
עָצְמוּ מִסַּפֵּר׃	plura sūt q̄ vt nūerari q̄ant.	multiplicati sunt sup̄ numerū.	ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀριθμόν.
זֶבַח וּמִנְחָה לֹא־	Victimā & oblatiōē noluisti,	Sacrificiū & oblationē noluisti,	Θυσίαν καὶ προσφορὰν, οὐκ ἠθέλησας
חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ	aures fodisti (pro peccato	aures autem perfecisti	σῶμα δὲ κατηρτίσω
לִּי עוֹלָה וַחֲטָאָה	mihi holocaustū & oblatōē(	mihi. Holocaustū & p̄ peccato	μοι. Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας
לֹא שָׁאָלְתָּ׃ אָז	non petisti. Tunc	non postulasti, tunc	οὐκ ἐζήτησας, τότε
אָמַרְתִּי הִנֵּה־	dixi ecce	dixi ecce	εἶπον, ἰδοὺ
בָאתִי בִּמְגִלַּת־	venio, in volumine	venio. In capite	ἥκω. Ἐν κεφαλίδι
סֵפֶר כָּתוּב	libri scriptum est (tibi,	libri scriptum est	βιβλίου γέγραπται
עָלָי׃ לַעֲשׂוֹת־רְצוֹנְךָ	de me. Vt facerē placitum(	de me vt facerē volūtatē tuā,	περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου
אֱלֹהַי חָפָצְתִּי	Deus meus volui,	Deus meus volui,	ὁ θεός μου ἠβουλήθην,
וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי׃	& lex tua ī medio vētris mei.	& legē tuā ī medio cordis mei.	καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς καρδίας μου.
בִּשַּׂרְתִּי צֶדֶק בְּקָהָל	Annūciaui iustitiā ī ecclesia	Annūciaui iustitiā tuā ī eccl'ia	Εὐηγγελισάμην δικαιοσύνην ἐν ἐκκλη(
רָב הִנֵּה שְׂפָתַי לֹא	multa, ecce labia mea non	magna, ecce labia mea non	μεγάλῃ, ἰδοὺ τὰ χείλη μου οὐ μὴ (σίᾳ
אֶכְלָא יְהוָה אַתָּה	prohibebo, DEVS tu	prohibebo domine tu	κωλύσω, κύριε σὺ
יָדָעְתָּ׃ צִדְקָתְךָ לֹא־	nosti. Iustitiam tuam non	scisti. Iustitiam tuam non	ἔγνως. Τὴν δικαιοσύνην σου, οὐκ
כִסִּיתִי בְּתוֹךְ לִבִּי	abscōdi in medio cordis mei,	abscondi in corde meo,	ἔκρυψα ἐν τῇ καρδίᾳ μου,
אֱמוּנָתְךָ וּתְשׁוּעָתְךָ	fidem tuam & salutare tuum	veritatē tuam & salutare tuū	τὴν ἀλήθειάν σου καὶ τὸ σωτήριόν σου
אָמָרְתִּי לֹא כִחַדְתִּי	dixi, non abscondi (tuam	dixi. Non abscondi	εἶπα. Οὐκ ἔκρυψα
חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ	misīcordiā tuā & veritatē(	misīcordiā tuā & veritatē tuā	τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου
לְקָהָל רָב׃ אַתָּה יְהוָה	ī ecclesia multa, Tu DEVS	a cōcilio multo. Tu autem dn̄e	ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς. Σὺ δὲ κύριε
לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ	nō phibebis misīcordias tuas	ne longe facias misātiones tuas	μὴ μακρύνῃς τοὺς οἰκτιρμούς σου
מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ	a me, misīcordia tua, & veri(	a me, misīcordia & veritas tua	ἀπ' ἐμοῦ, τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά
תָּמִיד יִצְּרוּנִי׃	iugiter suabūt me. (tas tua	semper susceperunt me.	διαπαντὸς ἀντιλάβοντό μου.
כִּי אָפְפוּ־עָלַי	Circundederunt enim me	Quoniam circundederunt me	Ὅτι περιέσχον με
רָעוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר	mala quorū nō est numerus,	mala quorum non est numerus	κακὰ, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός,
הִשִּׂיגוּנִי עֲוֺנֹתַי	cōphēderūt me iniq̄tates m̄e,	cōphēderūt me iniq̄tates mee	κατέλαβόν με αἱ ἀνομίαι μου,
וְלֹא־יָכֹלְתִּי לִרְאוֹת	& non potui videre, (mei	& non potui vt viderem.	καὶ οὐκ ἠδυνήθην τοῦ βλέπειν. (κεφαλῆς μου
עָצְמוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי	plures fcē sūt q̄ capilli capitis(	Mltiplicate sūt sup̄ capillos ca(	Ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς(
וְלִבִּי עֲזָבָנִי׃	& cor meum dereliquit me.	& cor mēū dereliq̄t me. (pitis mi,	καὶ ἡ καρδία μου ἐγκατέλιπέ με.
רְצֵה יְהוָה לְהַצִּילֵנִי	Placeat tibi Deo vt libes me	Cōplaceat tibi dn̄e vt eruas me	Εὐδόκησον κύριε τοῦ ῥύσασθαί με,
יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃	Deo ad adiuuādū me festina.	dn̄e ad adiuuādum me respice.	κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι πρόσχες.
יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ	Cōfundantur & reuereātur	Confundantur & reuereantur	Καταισχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν
יַחַד מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי	simul querentes animā meā,	simul qui querūt animā meam	ἅμα, οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου

Digitized by Google

يرجو اسم الرب ۞	דשוי יי רוחצניה	qui posuit Deum spem suam,
ولم يمل الى الباطل	ולא אסתכל לות סרבניא	& non respexit elatos
والاقوال الكاذبة ۞	וממללי כדבין׃	& loquentes mendacia.
كثيرة هي عجايبك يا ربي	סגיעין ניסיא עבדת את	Multa miracula fecisti tu
والهي ۞ اللهم اني انفكر في	יהוה אלהי פרישותך	DEVS Deus, mirabilia tua
اعمالك وليس كمثلك وليس	ותרעיתך לותנא לית	& cogitationes tue versus nos. Non
من يشبهك في افكارك ۞	אפשר לסדרא לותך	est possibile ordinare laudem tuam, A. Sensum e sensu,
اخبرت وقلت	תושבחתך איתני ואימלי	si voluero narrare & loqui,
انها كثرت اكثر من العدد	תקיפו מן לתנאה׃	plures sunt q̃ vt enarrentur.
لم تشا الذبايح والقرابين	ניכסא ודורונא לא רעיתא	Sacrificiũ & oblationẽ noluisti, (masti
واعددت لي	אודנך לאצתא פיקודך כריתא	aures ãt ad auscultãda pcepta tua for(
جسدا ۞ وفتحت مسامعي	לי עלתא וקורבן חטאתא	mihi, holocaustũ & sacrificiũ p pcõ, p(
وقود اكامله على خطيتي	במרודין לא שאילתא הידין	non postulasti. Tunc (pter scelera
لم تطلب مني ۞ حينيذ	אמרית הא עלית לחיי	dixi ecce ingrediar ad vitam
قد وجدت في راس	עלמא כד אעסוק במגילת	eternã. Quãdo studuero in volumine
الكتاب مكتوبا	דספר אוריתא דאתכתב	libri legis, quodpropter me
من اجلي ان اعمل بمسرتك	אמטולתי למעבד רעותך	scriptum est. Facere voluntatẽ tuam
يا الهي ۞	אלהי רעיית ואוריתא	Deus desidero, & lex tua
ووصاياك داخل قلبي ۞	בליליא במצע מעיי׃	inuoluta est in medio viscerum meoꝝ.
بشرت بعدلك في بيعة	אבשר דכותא בכנישתא	Annunciaui iustitiam tuam in ecclesia
عظيمة ۞ ولم امسك	רבא הא שפותי לא	magna, ecce labia mea non
شفتي ۞ وانت يارب	אתמנע יי אלהי את	prohibui DEVS Deus meus tu
قد علمت بري ۞ ام	חכמת׃ צדקותך לא	scis. Iustitiam tuam non
اخف برك في قلبي	טמרית בגו לבי	abscondi in medio cordis mei,
لكني بدلالك ورحمتك	קושטך ופורקנך	veritatem tuam & redemptionẽ tuã
تكلمت ۞ ولم اكتم	אמרית לא כסיית	dixi, non occului
نعمتك والايمان بك	טבוותך וחימנותך	bonitatem tuam & fidem tuam
في الجموع الكثيرة ۞ وانت	לקהלא רבא׃ בכן אלהנא	in ecclesia magna. Propterea
يا ربي والهي فلا تبعد عني	את יי לא תמנע רחמך	tu DEVS ñ phibebis misicordiã tuã
رافتك ۞ واجعل لي حافظا	מיני טובך וקושטך	a me, benignitas tua & veritas tua
في كل حين عدلك ورحمتك	תדירא יטרונני׃	continue custodient me.
قد احاطت بي	ארום תכפו עלי	Quoniam circundederunt me
شرور كثيرة لا عدد لها	בישין עד דלית מניין	mala que numerari non possunt,
وادركتني خطاياي ۞	אדביקו יתי חובי	cõprehenderunt me iniquitates mee
فلم استطع النظر ۞	ולא יכלית למיחמי	& non potui videre, (pitis mei.
وكثرت اكثر من شعر راسي	תקיפו מן ביניתי רישי	multiplicate sunt plusquã capilli ca
ورفضني قلبي ۞	ורעיוני שבקוני׃	& cogitationes mee reliquerunt me.
شا يارب خلاصي	צבי יי לשיזבא יתי	Placeat tibi DEVS vt liberes me,
وانظر في عوني ۞	יי לסיועי זריז׃	DEVS ad adiuuandum me festina.
وليخز وليهلك	יבהתון ויתכספון	Confundantur & reuereantur
طالبوا نفسي	כחדא תבעי נפשי	simul querentes animam meam,

לספותה יסגו
אחור ויכלמו
חפצי רעתי ישמו
על עקב בשתם
האמרים לי האח
האח׃ ישישו
וישמחו בך כל
מבקשיך יאמרו
תמיד יגדל יהוה
אהבי תשועתך׃
ואני עני ואביון
אדני יחשב לי
עזרתי ומפלטי
אתה אלהי אל
תאחר׃

מא למנצח
מזמור לדוד
אשרי משכיל
אל דל
ביום רעה
ימלטהו יהוה
יהוה ישמרהו
ויחיהו יאשר
בארץ ואל תתנהו
בנפש איביו׃ יהוה
יסעדנו על ערש
דוי כל משכבו
הפכת
בחליו׃
אני אמרתי יהוה
חנני רפאה נפשי
כי חטאתי לך׃
אויבי יאמרו רע
לי מתי ימות ואבד
שמו׃ ואם בא
לראות שוא ידבר
לבו יקבץ און לו
יצא לחוץ ידבר׃
יחד עלי יתלחשו
כל שנאי עלי
יחשבו רעה לי׃

vt pcidāt eam. Reuertantur
retrorsum & confundantur,
q̄ volunt mihi mala. Pereant
pro culpa confusionis eorū
dicentes mihi heah
heah. Gaudeant
& letentur in te
qui querunt te, & dicant
iugiter magnificet DEVS
qui diligunt salutare tuum.
Ego āt sum egenus & paup,
Deus solicitus erit pro me,
auxiliū meū & libator meus
tu es, DEVS ne
moreris.

XLI. Ad victoriam
Psalmus Dauidis.

Beatus cuius intellectus
versatur super pauperem,
in die mala
liberabit eum DEVS.
DEVS custodiet eum
& viuificabit eū, beatus erit
in terra, & non tradet eum
aīe inimicorū eius. DEVS
confortabit eum in lecto
infirmitatis, totū stratū eius
vertisti
in egrotatione eius.
Ego dixi, DEVS
miserere mei, sana aīam meam
quoniam peccaui tibi.
Inimici mei dicunt malum
mihi, qñ morietur & peribit
nomen eius. Et si venerit
vt videat, vana loquet (sibi,
cor eiꝰ ꝯgregabit iniq̄tatē (
egrediens foras detrahet.
Sil' adūsū me murmurabāt,
oēs odientes me contra me,
cogitabant malum mihi.

vt auferant eam. Auertantur
retrorsum & reuereantur,
qui volunt mihi mala. Ferant
confestim confusionem suam
qui dicunt mihi euge
euge. Exultent
& letentur super te
omnes querentes te, & dicant
semper magnificetur dominus
qui diligunt salutare tuum.
Ego aūt medicus sum & paup,
dominus sollicitus est mei.
Adiutor meus & ꝑtector meus
tu es, Deus meus ne
tardaueris.

XL. In finem.
Psalmus Dauid.

Beatus vir qui intelligit
super egenum & pauperem,
in die mala
liberabit eum dominus.
Dominus conseruet eum
& viuificet eū & beatū faciat eū
in terra, & non tradat eum
in animam inimicoꝝ eius. Dñs
opem ferat illi super lectum
doloris eius, vniuersum stratū
eius versasti
in infirmitate eius.
Ego dixi domine
miserere mei, sana animā meā
quia peccaui tibi.
Inimici mei dixerunt mala
mihi, quādo morietur & peribit
nomen eius. Et si ingrediebat
vt videret vana loquebatur,
cor eius ꝯgregauit iniq̄tatē sibi
Egrediebat foras, & loquebat
ī idipsū. Aduersū me susurrabāt
oēs inimici mei, aduersum me
cogitabant mala mihi.

τοῦ ἐξᾶραι αὐτήν. Ἀποστραφήτωσαν
εἰς τὰ ὀπίσω καὶ καταισχυνθήτωσαν,
οἱ θέλοντές μοι κακά. Κομισάσθωσαν
παραχρῆμα αἰσχύνην αὐτῶν,
οἱ λέγοντές μοι εὖγε
εὖγε. Ἀγαλλιάσθωσαν
καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοί, (πάσαν
πάντες οἱ ζητοῦντές σε κε. Καὶ εἰπάς
διὰ παντὸς μεγαλυνθήτω ὁ κύριος,
οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.
Ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης,
κύριος φροντιεῖ μου.
Βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου
εἶ σὺ ὁ θεός μου, μὴ
χρονίσῃς.

μ. Εἰς τὸ τέλος
ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.

Μακάριος ὁ συνιῶν
ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα,
ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ
ῥύσεται αὐτὸν ὁ κύριος.
Κύριος διαφυλάξαι αὐτὸν
καὶ ζήσαι αὐτόν, καὶ μακαρίσαι
αὐτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ μὴ παραδῴη αὐτὸν
εἰς ψυχὰς ἐχθρῶν αὐτοῦ. Κύριος
βοηθήσαι αὐτῷ ἐπὶ κλίνης
ὀδύνης αὐτοῦ, ὅλην τὴν κοίτην αὐτοῦ
ἔστρεψας
ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ.
Ἐγὼ εἶπα, κύριε
ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου
ὅτι ἥμαρτόν σοι.
Οἱ ἐχθροί μου εἶπον κακά
μοι, πότε ἀποθανεῖται καὶ ἀπολεῖται
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ εἰ εἰσεπορεύετο
τοῦ ἰδεῖν, μάτην ἐλάλει
ἡ καρδία αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ,
ἐξεπορεύετο ἔξω καὶ ἐλάλει
ἐπὶ τὸ αὐτό. Κατ᾽ ἐμοῦ ἐψιθύριζον
πάντες οἱ ἐχθροί μου, κατ᾽ ἐμοῦ
ἐλογίζοντο κακά μοι.

Digitized by Google

ويرتدون على اعقابهم ✤	יִתְנַסְגוּן	conuertantur retrorsum
ويخزون الذين يطلبون	לַאֲחוֹרָא וְיִכְסְפוּן	& confundantur
لي الشر ✤ ويبهتون	דְּצָבַיִן בִּישְׁתִי: יִתְבַּהֲתוּן	volentes malum mihi. Confundantur
ونيئا عن جزعهم سريعا	מְטוּל בַּהֲתִין דְּאָמְרִין לִי	preuerecundia, qui dicunt in me,
القايلون لي نعما	חֲדֵינָא עַל תַּבְרֵיהּ חֲדֵינָא	gauisi sumus destructione eius, gaudisi
نعما ✤ ويفرح	עַל סִיגוּפֵיהּ: יְדוּצוּן	super tribulatione eius. Gaudebunt
بك ويتهلل الراغبين	וְיִחְדוּן בְּמֵימְרָךְ כָּל	& lętabuntur in verbo tuo omnes
اليك يا رب ✤ ويقولون	בָּעֵי רְעוּתָךְ יֵימְרוּן	qui querunt te, & dicent
في كل حين عظيم هو الرب	תְּדִירָא יִסְגֵּי חֵילָא דַיְיָ	semper, magnificetur robur DEI
الذين يحبون خلاصك في	דְּרָחֲמִין פּוּרְקָנָךְ:	diligentes redemptionem tuam.
كل حين ✤ وانا مسكين	וַאֲנָא עַנְיָא וְחַשִׁיבָא	Et ego egenus sum & pauper,
وضعيف والرب يهتم بي ✤	יְיָ יַחְשֵׁב טַב עֲלַי:	Deus cogitabit bonum mihi.
عوني ومنقذي	סֵיעֲדִי וְשֵׁיזְבוּתִי	Auxilium meum & defensio mea
فلا تغفل	אַתְּ אֱלָהִי לָא	tu. Deus meus, ne
عني ✤	תְּאַחַר:	moreris.
المزمور	תּוּשְׁבַּחְתָּא	XLI. In laudem.
لداود	תּוּשְׁבָּא לְדָוִד:	Laudatoria Dauidis.
طوبى لمن يتعطف	טוּבֵיהּ לְמַאן דְּמַשְׂכִּיל	Beatus qui cogitat
على المسكين والفقير ✤	לְעִנְיָנֵי מִסְכֵּינַיָא	de rebus pauperis,
الرب ينجيه	לְרַחֲמוּתֵיהּ בְּיוֹמָא	quo misereatur eius, in die
في اليوم السو ✤	דְּבִישָׁא יְשֵׁיזְבִינֵיהּ יְיָ:	mala liberabit eum DEVS.
الرب يحفظه	יְיָ יִנְטְרִינֵיהּ	DEVS custodiet eum (nē in terra,
ويعمره ويطيب	וִיחַיְינֵיהּ וְיִתְאַשַּׁר בְּאַרְעָא	& vitā pstabit ei, & dabit ei beatitudi(
في الارض ذكره ولا	לָא תִמְסְרִינֵיהּ בִּרְעוּת	& non tradet illum voluntati
الاعدا لا يسلمه ✤ يعضده	בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהּ: מֵימְרָא דַיְיָ	patronorū inimicitię eius. Verbū DEI
الاله على سرير	יְסַיְּעִינֵיהּ בְּחַיּוֹהִי	adiuuabit eum in vita eius
وجعه ويصرف كل	וְיִתְגְּלֵי לֵיהּ עַל שְׁוִיהּ	& apparebit illi super lectum
اوجاعه وهو على مضجعه	מַרְעֵיהּ כָּל מִשְׁכְּבֵיהּ אַפֵּיכְתָּ	īfirmitat(eius, totū stratū eius vertisti
انا قلت يا رب	בְּעִידַן מַרְעֵיהּ וַאֲכְסְנוּתֵיהּ	ī t pęgritudinis eius, & turbatōis eius
ارحمني ✤ ونج نفسي	אֲנָא אֲמָרִית יְיָ	Ego dixi DEVS
فقد اخطات اليك ✤	חוּס עֲלַי אַסֵּי נַפְשִׁי	miserere mei, sana animam meam
اعداي قالوا في شرا	מְטוּל דְּחָבִית קֳדָמָךְ:	quia peccaui coram te.
متى يموت فيبيد ذكره ✤	בַּעֲלֵי דְּבָבַי יֵמְרוּן בִּישׁ	Patroni inimicitię meę dicunt malum
وكانوا اذا اتوا	עֲלַי אִימְתַי יְמוּת וְיֵיבַד	super me, quando morietur & peribit
لعيادتي ينطقون بالكذب	שְׁמֵיהּ: וְאִין אָתֵא לְמִקְבַּל	nomen eius. Et si veniret vt accipiat
في قلوبهم ويضمرون الشر	אַפַּי שִׁקְרָא יְמַלֵּיל	faciem meam, mendacium loquetur
فاذا صاروا خارجا ✤	בִּרְעְיוֹנֵיהּ יִכְנוֹשׁ עַוְלְתָא	in cogitatione sua, apponit malū sibi,
تكلموا وتشاوروا على جميع	יִפּוֹק לְשׁוּקָא וִימַלֵּיל:	egreditur in plateas & loquitur,
من يشناني فكروا بالسوء	כַּחֲדָא עֲלַי מְמַלְּלִין	Simul contra me loquuntur
واعدوا	בְּחַשַׁאי כָּל סָנְאַי עֲלַי	clam omnes odientes me
كلام الاثم ✤	חָשְׁלִין בִּישְׁתָא לִי:	cogitantes malum mihi.

Digitized by Google

דְּבַר־בְּלִיַּעַל	Verbum belial	Verbum iniquum	Λόγον παράνομον
יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר	infundebant in me, & qui	cõstituerũt aduersũ me, nũqd q	κατέθεντο κατ᾽ ἐμοῦ, μὴ
שָׁכַב לֹא יוֹסִיף	dormiuit non addet	dormit non adiiciet	ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει
לָקוּם: גַּם־אִישׁ	vt resurgat. Sed & homo	vt resurgat. Etenim homo	τοῦ ἀναστῆναι. Καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος
שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר	pacificus meus in quo	pacis mee in quo	τῆς εἰρήνης μου ἐφ᾽ ὃν
בָּטַחְתִּי בוֹ אוֹכֵל	habui fiduciam, manducans	speraui, qui edebat	ἤλπισα, ὁ ἐσθίων
לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי	panẽ meũ, leuauit adũsũ me	panes meos, magnificauit sr̃ me	ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ᾽ ἐμὲ
עָקֵב: וְאַתָּה יְהוָה	A. calcaneũ. Tu ãt DEVS	supplantationẽ. Tu autem dñe	πτερνισμόν. Σὺ δὲ κύριε
חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי	miserere mei, & elleua me	miserere mei, & resuscita me	ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με,
וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם:	vt reddam eis.	& retribuam eis.	καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς.
בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי	In hoc cognoui quod	In hoc cognoui quoniam	Ἐν τούτῳ ἔγνων ὅτι
חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא	velis me, quia non	voluisti me, quoniam non	τεθέληκάς με, ὅτι οὐ μὴ
יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי:	isultabit inimicus meus mihi	gaudebit inimicꝰ meus sup me.	ἐπιχαρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ᾽ ἐμέ.
וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ	Ego ãt ĩ ĩtegritate mã adiutꝰ	Me autem propter innocentiã	Ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν ἀντελάβου,
בִּי וַתַּצִּיבֵנִי	sum a te, & statues me	suscepisti, & confirmasti me	καὶ ἐβεβαίωσάς με
לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם:	ante faciem tuam in ppetuũ.	in conspectu tuo in eternum.	ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα.
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי	Benedictus DEVS Deus	Benedictus dominus Deus	Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς
יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם	israel, a seculo	israel a seculo,	ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος
וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן	& vsq; seculum. Amen	& in seculum fiat	καὶ εἰς τὸν αἰῶνα, γένοιτο
וְאָמֵן:	& Amen.	fiat.	γένοιτο.
מב לַמְנַצֵּחַ	XLII Ad victoriã.	XLI. In finẽ itellectus filiorũ	μα. Εἰς τὸ τέλος εἰς
מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח:	A. Intellectus filiorũ quorah.	chore. Psalmus Dauid.	σύνεσιν τοῖς υἱοῖς Κορέ.
כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל	Sicut ceruus rugiet super	Quemadmodũ desiderat cer(	Ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ
אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן	fluenta aquarum sic	fontes aquarum, ita (uus ad	τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως
נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ	anima mea clamabit ad te	desiderat anima mea ad te	ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σὲ
אֱלֹהִים: צָמְאָה נַפְשִׁי	Deus. Sitiuit anima mea	Deus. Sitiuit anima mea	ὁ θεός. Ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου,
לֵאלֹהִים לְאֵל חָי	Deum, fortem, viuentem,	ad Deum fontem viuum,	πρὸς τὸν θεὸν τὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα.
מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה	quando veniam & apparebo	quando veniam & apparebo	Πότε ἥξω καὶ ὀφθήσομαι
פְּנֵי אֱלֹהִים: הָיְתָה	ante faciem Dei. Fuerunt	ante faciem Dei. Fuerunt	τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ. Ἐγενήθη
לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם	mihi lachryme mee panis,	mihi lachryme mee panes	τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος
יוֹמָם וָלַיְלָה בֶּאֱמֹר	p diẽ ac noctẽ, cum diceretur	die ac nocte, dum dicitur	ἡμέρας καὶ νυκτός, ἐν τῷ λέγεσθαί
אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה	mihi tota die, vbi est	mihi quotidie vbi est	μοι καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν
אֱלֹהֶיךָ: אֵלֶּה	Deus tuus. Horum	Deus tuus. Hec	ὁ θεός σου. Ταῦτα
אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה	recordabor & effundam	recordatus sum & effudi	ἐμνήσθην, καὶ ἐξέχεα
עָלַי נַפְשִׁי כִּי	super me animam meã, quia	in me animam meam, quoniam	ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν ψυχήν μου, ὅτι
אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם	trãsibo ĩ nũero, B. emouebo(	transibo in locum tabernaculi	διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς
עַד־בֵּית	vsq; ad domum (eos	admirabilis vsq; ad domum	θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου
אֱלֹהִים	Dei.	Dei.	τοῦ θεοῦ.
בְּקוֹל־רִנָּה	In voce	In voce	Ἐν φωνῇ
וְתוֹדָה	cantus	exultationis	ἀγαλλιάσεως
הָמוֹן	& confessionis	& confessionis	καὶ ἐξομολογήσεως

Digitized by Google

وقالوا من	מִלַּל שְׁלוּמָא יָתִיךְ	Verbum iniquum stillat	
الا اذا امة	בֵּיה וְאָמַר דֵּין	in se ipsum, & dicit hic	
لا يعود ان	דְּמִתְרַע לָא יוֹסֵף	qui infirmatur non apponet	
يقوم ۞ ان الرجل	לִמְקָם: אַף גְּבַר דְּבָעֵי	vt resurgat. Sed & homo inquisitor	
الذي سال عن سلامتي	שְׁלָמִי דְּאִתְרְחֵיצִית	pacis mee in quo confidebam,	
وكنت به واثقا الذي اكل	עֲלוֹי מֵיכַל סְעוּדָתִי	qui comedebat robur	
خبزي رفع علي	אִתְרַבְרַב עֲלַי	meum, magnificauit super me	
عقبه وانت يارب	לְחַכְמָא: וְאַנְתְּ יְיָ	dolũ. Et tu DEVS (i firmitate mea,	A. Leuauit contra me calcaneum. Sic & Ioannes in euangelio, qui manducat meũ pa nem leuabit cõtra me calcaneum suum.
ارحمني واقمني	חוּס עֲלַי וְאָקִימְנִי מִמַּרְעִי	miserere mei, & iube resurgere me ab(	
لا جزيهم ۞	וַאֲפָרַע לְהוֹן:	& reddam eis.	
بهذا اعرف	בְּהָדָא יָדַעְנָא אֲרוּם	In hoc cognoscam quod	
رضا عني اذ لم	אִתְרְעִיתָא בִּי אֲרוּם	velis me, quoniam non (super me,	
تسر بي عدوي ۞	לָא יִתְגַּבַּר בְּעֵל דְּבָבִי	roborabitur patronus inimicitie mee(	
ولدعتي عضدتني	לְאַבְאָשָׁא: וַאֲנָא	vt noceat. Et ego	
تبتني بين يديك ۞	בִּשְׁלֵימוּתִי סְעַדְתָּא בִּי	perfectione mea adiutus sum,	
الى الابد ۞	וְאוֹקַמְתַּנִי קֳדָמָךְ לְעָלְמָא:	statues me coram te in perpetuum,	
تبارك الرب اله	בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ דַּייָ אֱלָהָא	Benedictum nomen DEI Dei	
اسرايل من الان	דְּיִשְׂרָאֵל מִן עָלְמָא הָדֵין	israel ab hoc seculo	
والى الدهر الداهرين يكون	לְעָלְמָא דְּאָתֵי יֵימְרוּן	ad seculum futurum, dicent	
يكون ۞	צַדִּיקַיָּא אָמֵן וְאָמֵן:	iusti amen & amen.	
المزمور	לְשַׁבָּחָא בְּשִׂכְלָא טָבָא	XLII. In laudẽ, ĩtelligẽtia bona,	A. Masqil, instrumẽ tum musices, quod interpretatur itellectus. Psalmũ edidit Dauid canendumq; tradidit tribus filiis Quorah. Asir, Helqana, & Aui asap, qui inter diuinos psaltas & sanctuarii ministros nũerati sũt. Et hec illorum hebreorum sententia, qui melius mihi sentire uisi sunt.
الحادي والاربعون	עַל יְדוֹהִי דִּבְנֵי קֹרַח:	per manus filiorum Quorah.	
مثل ما يتوق الايل	הֵיךְ אַיְּלָא דְּמִרְגַּגַת עַל	Sicut cerua que rugit super	
الى منابع المياه ۞ كذلك	פְּרָקְדֵי מַיָּא הֵיכְדֵין	fontes aquarum, sic	
تاقت نفسي اليك	נַפְשִׁי מִתְרַגְּגָא לְוָתָךְ	anima mea rugit ad te	
يا الله ۞ ظميت نفسي	אֱלֹהִים: צַחְיָא נַפְשִׁי	Deum. Sitiuit anima mea	
الى الله الحي ۞	לֶאֱלָהָא לְתַקִּיפָא חַיָּא	Deum fortem viuentem	
حتى متى يكون ظهوري	וְקַיָּמָא אֵימְתַי אֵיעוּל	& permanentem, quando ingrediar,	
لوجه الهي طاريت	וְאֶחְמֵי זִיו שְׁכִינְתָּא דַייָ	& respiciã splẽdorem diuinitatis DEI	
دموعي مطعما لي	הֲוַת לִי דִּמְעָתִי לְמֵיכַל	fuit mihi lachryma mea in cibum	
في النهار والليل اذ يقولون	יְמָם וְלֵילְיָא בְּמֵימַר	die ac nocte, dum diceret	
لي في كل يوم	לִי סַנְאָה כָּל יוֹמָא אָן	mihi inimicus tota die, vbi	
اين الهك ۞ هذه	הוּא אֱלָהָךְ: אִלֵּין	est ipse Deus tuus. Horum	
ذكرتها فهويت	נִסַּיָּא אֲנָא דְּכִיר וְאֶשְׁפּוֹךְ	mirabilium memor sum & conuerto	
نفسي ان	עֲלַי רַעְיוֹנֵי נַפְשִׁי כַּד	super me cogitationes anime mee, qñ	
انطلق في مظلة الستر الى	אֶעְבַּר תְּחוֹת טַלְלֵיהּ	transibo sub vmbraculis,	B. Idest stipatus magno numero, & magna caterua militantium, tralatio apud hebreos admodum apta.
بيت	לִבְלְחוֹדַי אִתְהַלֵּךְ	solus deambulans	
الرب	בְּמַשְׁרְיַת צַדִּיקַיָּא	in castris iustorum	
بأصوات	עַד בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ בְּקָל	vsq; ad domum sanctam DEI. In voce	
التسبيح	בְּעוּתָא וְתוֹשְׁבַּחְתָּא	cantus & laudis	
والشكر	אַתְרְגוּשַׁת עַמְמִין דְּאָתְיָין	tumultu'q; populorum venientium.	

Digitized by Google

הָמוֹן חוֹגֵג׃	tumultus festa celebrantis.	sonus epulantis.	ἤχου ἑορτάζοντος.
מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי	Quare incuruaris	Quare tristis es	Ἵνα τι περίλυπος
נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי	anima mea, & rugis in me.	aīa mea, & quare cōturbas me.	εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἵνα τι συνταράσσεις με.
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים ח	Expecta Deum	Spera in Deo	Ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν
כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ	quia adhuc confitebor ei,	quoniam adhuc confitebor illi,	ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ,
יְשׁוּעוֹת פָּנָיו׃	salutaribus vultus eius.	salutare vultus mei (nima mea	σωτήριον τοῦ προσώπου μου
אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי	Deus meus ī me ipso aīa mea	& Deus meus. Ad meipsum a(	καὶ ὁ θεός μου. Πρὸς ἐμαυτὸν ἡ ψυχή μου
תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן	incuruatur, propterea	conturbata est, propterea	ἐταράχθη, διὰ τοῦτο
אֶזְכָּרְךָ	recordabor tui	memor ero tui	μνησθήσομαί σου
מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן	de terra iordanis,	de terra iordanis	ἐκ γῆς Ἰορδάνου
וְחֶרְמוֹנִים	& hermonim	& hermoni	καὶ ἑρμωνιείμ,
מֵהַר מִצְעָר׃	de monte minimo.	a monte modico.	ἀπὸ ὄρους μικροῦ.
תְּהוֹם	Abyssus	Abyssus	Ἄβυσσος
אֶל־תְּהוֹם	abyssum	abyssum	ἄβυσσον
קוֹרֵא לְקוֹל	inuocat, in voce	inuocat, in voce	ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν
צִנּוֹרֶיךָ	C. cataractarum tuarum.	cataractarum tuarum.	τῶν καταρρακτῶν σου.
כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ	Omnes gurgites tui	Omnia excelsa tua	Πάντες οἱ μετεωρισμοί σου,
וְגַלֶּיךָ עָלַי	& fluctus tui, super me	& fluctus tui, super me	καὶ τὰ κύματά σου, ἐπ' ἐμὲ
עָבָרוּ׃	transierunt.	transierunt.	διῆλθον.
יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה	Per diem mandauit DEVS	In die mandauit dominus	Ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος
חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה	misericordiā suā, & in nocte	misericordiam suam, & nocte	τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ νυκτὸς
שִׁירֹה עִמִּי תְּפִלָּה	canticū suum, mecū oratio	canticū eius. Apud me oratio	ᾠδὴ αὐτῷ παρ' ἐμοί. Προσευχὴ
לְאֵל חַיָּי׃ אוֹמְרָה	Deo vite mee. Dicam	Deo vite mee, dicam	τῷ θεῷ τῆς ζωῆς μου, ἐρῶ
לְאֵל סַלְעִי לָמָה	Deo petra mea, quare	Deo susceptor meus es. Quare	τῷ θεῷ ἀντιλήπτωρ μου εἶ. Διὰ τί
שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר	oblitus es me, quare tristis	oblitus es mei, & q̄re cōtristato	μου ἐπελάθου, καὶ ἵνα τί σκυθρωπάζων
אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃	incedo affligente inimico.	incedo, dū affligit me inimicus.	πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν.
בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי	Cū me ītficerēt, ī ossibꝰ mīs	Dum confringuntur ossa mea,	Ἐν τῷ καταθλάσαι τὰ ὀστᾶ μου,
חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי	exꝑbraueīt mihi, molestatoꝛ	exꝑbra. mihi q̄ tribu. me ini.mi.	ὠνείδιζόν με οἱ ἐχθροί μου. (ἡμέραν,
בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל־	dicētes mihi tota die (res mī,	Dū dicunt mihi ꝑ singulos dies	Ἐν τῷ λέγειν αὐτούς μοι καθ' ἑκάστην
הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃	vbi est Deus tuus.	vbi est Deus tuus,	ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου.
מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי	Quare incuruaris	quare tristis es	Ἵνα τί περίλυπος εἶ
נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי	anima mea, & rugis	anima mea, & quare conturbas	ἡ ψυχή μου καὶ ἵνα τί συνταράσσεις
עָלָי הוֹחִילִי	in me. Expecta	me. Spera in	με. Ἔλπισον ἐπὶ τὸν
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד	Deum quoniam adhuc	Deo quoniam adhuc	θεόν, ὅτι
אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת	confitebor ei, salutaribus	confitebor illi, salutare	ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον
פָּנַי וֵאלֹהָי׃	vultus mei, & Deo meo.	vultus mei & Deus meus.	τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.
מג שָׁפְטֵנִי	XLIII. Iudica me	XLII. In finē ps. Dd. Iudica me	μβ'. Κρῖνόν με Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ, (
אֱלֹהִים וְרִיבָה	Deus & discerne	Deus & discerne	ὁ θεός, καὶ δίκασον (ἀντίγραφος πα(
רִיבִי מִגּוֹי לֹא־	causam meam de gente non	causam meam de gente non	τὴν δίκην μου, ἐξ ἔθνους (ρ' Ἑβραίοις
חָסִיד מֵאִישׁ־מִרְמָה	misericorde, a viro iniquo	sancta, ab homine iniquo	οὐχ ὁσίου, ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου
וְעַוְלָה תְפַלְּטֵנִי׃	& doloso salua me.	& dolo.s. erue me.	καὶ δολίου ῥῦσαί με.

Digitized by Google

في جلبة المعيدين ۞	למיחג לירושלם:	festa celebrare in Ierusalem.
لماذا تحزني	מה תתמככון	Quam tristis es
يا نفسي ولماذا تقلقيني ۞	נפשי ותרונשי עלי	anima mea & fremis aduersum me,
توكلي على الله	אוריכי לאלהא ארום	spera in DEO, quoniam
فاني اشكره ۞	אשבחניה בפורקנא	adhuc laudes dicā, ꝑpter redēptionē
الهي مخلص	דמן קודמוי:	que est a conspectu eius.
وجهي وعند هذا	אלהי עלי נפשי תתרגוש	Deus super me anima mea cōmouetur
قلقت	מטול היכנא ידכרונך	propterea recordabuntur
نفسي	יתבי בארעא	habitatores terre
وذكرته	ירדנא ויתבי טורי	iordanis, & habitatores montium
في ارض الاردن	חורמני לעמא דקבילו	hormoni, populus vero accepit
وحرمون	אוריתא בטורא דסיני	legem in monte sinai
من الجبل الاصغر ۞	דמכיך וזעיר: תהומא	demisso & paruo. Abyssus
العمق ينادي	עילאה לתהומא ארעאה	superior abyssum inferiorem
العمق بصوت	קרי לקל לזחלי	inuocat in voce stillationum
قدرتك ۞	מרזביין היכנא	canalium tuarum, sicq
جميع اهوالك	כולהון מתבריך	omnes gurgites tui
وامواجك جازت علي	וגלליך עלי עברו	& fluctus tui super me transierunt,
بالنهار يوصي الرب	בזמן דנפקנן ממצרים:	in tempore egressionis ab egypto.
برحمته وفي الليل	יומם יפקד יי	Per diem mandauit DEVS
تشدو تسابيحه ۞ اصلي	טוביה ובליליא תושבחתיה	benignitatē suā, & ꝑ noctē laudes eius,
لاله حياتي قلت	עמי צלותא לאלהא	mecum oratio ad Deum
الهي انت ناصري لماذا	דנטיר חיי: אימר	custodem vite mee. Dicam
نسيتني ۞ ثم لماذا تركتني	לאלהא תוקפי למה	Deo fortitudinis mee, quare
ولماذا امشي حزينا ۞	אשלית יתי למה בקבלא	oblitus es mei, quare in tenebris
باضطهاد عدوي لي وعند	איזיל בדחוק בעלי דבבא	īcedā inter molestias ꝑsoni inimicitie.
وهن عظامي عيروني	בדקטלין יתי ומשחין	Dum occidunt me & excoricant
الذين يضايقوني اذ	גרמי בזמן דמחרפין	membra mea in tēpore quo exprobant
يقولون لي في كل يوم اين	יתי מעיקי כד אמרין לי	mihi vituperatores mei, qn̄ dicūt mihi
الهك لماذا تحزنين	כל יומא אן הוא אלהך:	tota die vbi est Deus tuus.
يا نفسي ولماذا تقلقيني	מה תתמככין	Quare contrita es
توكلي على	נפשי ומה תתרגושי עלי	aīa mea, quare fremis aduersum me,
الله فاني	אוריכי לאלהא ארום תוב	spera in Deo quoniam adhuc
اشكره	אשבחיניה	confitebor ei,
مخلص	בפורקנא	propter redemptionem
وجهي هو الهي المزمور الثاني	דמן קדמוי דהוא אלהי:	q̄ est a pn̄tia eius, qm̄ ipse ē Deus meus.
والاربعون احكم لي	דון יתי	XLIII. Iudica me
يا الله وانتقم	אלהא בדין קשוט ועלך	Deus iudicio veritatis, tuum enim
لظلامتي ۞ من امة	למנצב מצבי מן עם	est agere causam meam, a gente
غير بارة ومن انسان ظالم	דלא זכאי מן גבר נכיל	immunda ab homine iniquo
دغل نجني ۞	וטלומא תשיזבינני:	& doloso libera me.

C. Cataracte proprie sunt canalia & impluuia per que de tecto aque deriuantur in domo.

Digitized by Google

כי אתה אלהי	Tu enim Deus (me,	Quia tu es Deus	Ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς
מעוזי למה זנחתני	fortitudo mea, q̃re pieciſti(	fortitudo mea, q̃re me repuliſti	κραταίωμά μου, ἵνα τί ἀπώσω με
למה קדר אתהלך	quare triſtis incedo,	& quare triſtis incedo	ἢ ἵνα τί σκυθρωπάζων πορεύομαι
בלחץ אויב : שלח	affligente inimico. Mitte	dũ affligit me inimicus. Emitte	ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν. Ἐξαπόστειλον
אורך ואמתך המה	lucẽ tuã & veritatẽ tuã, ipſa	lucem tuã & veritatẽ tuã, ipſa	τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, αὐτά με
ינחוני יביאוני	ducẽt me & introducẽt me,	me deduxerunt & adduxerunt	ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με
אל הר קדשך	in montem ſanctum tuum	in montem ſanctum tuum	εἰς ὄρος ἅγιόν σου
ואל משכנותיך :	& in tabernacula tua.	& in tabernacula tua.	καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου.
ואבואה אל מזבח	Et introibo ad altare	Et introibo ad altare	Καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον
אלהים אל אל	Dei, ad deũ (Et ɔfitebor tibi	Dei, ad deum (tebor tibi	τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν (μολογήσομαί σοι
שמחת גילי ואודך	q letificat exultatõnẽ meã.(	q letificat iuuẽtutẽ meã. Cõfi(	τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου. Ἐξο(
בכנור אלהים	in cithara, A. Deus	in cithara Deus	ἐν κιθάρᾳ ὁ θεὸς
אלהי מה תשתוחחי	deus meus, q̃re inclinaberis	deus meus, quare triſtis es	ὁ θεός μου, ἵνα τί περίλυπος εἶ
נפשי ומה תהמי	anima mea, & quare rugis	anima mea, & quare conturbas	ἡ ψυχή μου, καὶ ἵνα τί συνταράσσεις
עלי הוחילי	in me. Expecta	me. Spera in	με. Ἔλπισον
לאלהים כי עוד	Deum quoniam adhuc	Deo quoniam adhuc	ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι
אודנו ישועות	confitebor ei, ſalutaribus	confitebor illi, ſalutare	ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον
פני ואלהי :	vultus mei & Deo meo.	vultus mei & Deus meus.	τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.
מד למנצח	XLIIII. Ad victoriam	XLIII. In finẽ p̃ filiis chore	μγ'. Εἰς τὸ τέλος
לבני קרח משכיל :	Filiorum Quorah. Intellectus.	intellectus. Pſalmus Dauid.	τοῖς υἱοῖς Κορὲ εἰς σύνεσιν.
אלהים באזנינו	DEVS auribus noſtris	DEVS auribus noſtris	Ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν
שמענו אבותינו	audiuimus, patres noſtri	audiuimus, patres noſtri	ἠκούσαμεν, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν
ספרו לנו פעל	narrauerunt nobis, opus	annunciauerunt nobis. Opus	ἀνήγγειλαν ἡμῖν. Ἔργον,
פעלת בימיהם	ꝙ operatus es ĩ diebus eorum,	quod operatus es ĩ diebus eorum,	ὃ εἰργάσω ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν,
בימי קדם : אתה	in diebus antiquis. Tu	& in diebus antiquis. Manus	ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις. Ἡ
ידך גוים הורשת	manu tua gentes deleſti	tua gentes diſperdidit	χείρ σου, ἔθνη ἐξωλόθρευσε
ותטעם תרע	& plantaſti eos, affliχiſti	& plantaſti eos, afflixiſti	καὶ κατεφύτευσας αὐτούς, ἐκάκωσας
לאמים ותשלחם :	nationes & emiſiſti eos.	populos & expuliſti eos.	λαούς, καὶ ἐξέβαλες αὐτούς.
כי לא	Non enim	Nec enim	Οὐ γὰρ
בחרבם ירשו	in gladio ſuo poſſederunt	in gladio ſuo poſſederunt	ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν
ארץ וזרועם	terram, & brachium eorum	terram, & brachium eorum	γῆν, καὶ ὁ βραχίων αὐτῶν
לא הושיעה	non ſaluauit	non ſaluauit	οὐκ ἔσωσεν
למו כי	eos, ſed	eos. Sed	αὐτούς. Ἀλλ᾽ ἡ
ימינך וזרועך	dextera tua & brachiũ tuũ,	dextera tua & brachium tuum	δεξιά σου καὶ ὁ βραχίων σου
ואור פניך	& lux vultus tui,	& illuminatio vultus tui,	καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ προσώπου σου,
כי רציתם :	quia complacuiſti in eis.	quoniam complacuiſti in eis.	ὅτι εὐδόκησας ἐν αὐτοῖς.
אתה הוא מלכי	Tu ipſe rex	Tu es ipſe rex	Σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς
אלהים צוה	meus Deus, precipe	meus & Deus meus, qui mãdas	μου, καὶ ὁ θεός μου, ὁ ἐντελλόμενος
ישועות יעקב :	ſalutes Iaacob (vẽtilabimꝰ,	ſalutes iacob. (nr̃os vẽtilabimꝰ	τὰς σωτηρίας Ἰακώβ. (ἡμῶν κερατιοῦμεν.
בך צרינו ננגח	ĩ te q̃ agũt nos( )teſꝯtra nos.	In te inimicos( )ſurgẽtes ĩ nob.	Ἐν σοὶ τοὺς ἐχθροὺς ( )νισταμένους ἡμῖν.
בשמך נבוס קמינו	ĩ noĩe tuo ɔculcabimꝰ iſurgẽ)	cornu, & ĩ noĩe tuo ſpnemus ĩ)	καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐξουδενώσομεν τοὺς ἐπαν(

Digitized by Google

لانك انت اله	ארום את אלהא עושני למא	Q̄m tu Deus fortitudo mea, quare
عزي فلماذا ابعدتني	שבקתני למא בקבלא	me dereliquisti, quare in tenebris
ولماذا امشي مهموما عندما	איזיל בדחוק	incedam, dum affligit
اضطهدني عدو فحده ارسل	בעיל דבבא: שדר	patronus inimicitie. Ordinato
نورك وعدلك فهما هما	נהורך והימנותך הינון	lucem tuam & veritatem tuam, ipsa
اللذان ارشداني واصعداني	ידברינני יעלון יתי	ducent me & introducent me,
الى طور المقدس	לטור בית מוקדשך	in montem domus sanctuarii tui,
والى مسكنك	ולמדרש בית שכינתך:	& in scholis domus diuinitatis tue.
ادخل الى مذبح	ואיעול לקרבא קורבני	Et introibo vt sacrificē sacrificiū meū
الله الى الهي	למדבחא דיי אלהא	super altare DEI Dei.
المبهج لشبابي فاشكرك	דביניה חידות ביעותי	q̄m ab ipso gaudium exultationis mee,
بالقيثارة يا الله	ואודה קדמך בכינרא	confitebor ꝗ coram te in cithara
الهي فلماذا تحزنين	יי אלהי: כה תתמככין	DEO Deo meo. Quare tristaris
يا نفسي ولماذا تقلقينني	נפשי ומא תרגושי	anima mea & quare conturbaris
توكلي علي	עלי אוריכי	pro me, spera
الله فانني	לאלהא ארום תוב	in Deo quoniam adhuc
اشكره مخلص	אשבחיניה בפורקנא	laudes persoluam propter redēptionē
وجهي هو الهي	דמן קדמוי דהוא אלהי:	q̄ ē a ɔspectu eius q̄m ipse ē Deus meus
المزمور	לשבחא על ידיהון דבני	XLIIII. In laudē. Per manū filioꝝ
الثالث والاربعون	קרח שיכלא טבא:	Quorah intelligentia bona.
اللهم انا قد سمعنا	יי באודננא	DEVS auribus nostris
باذاننا واخبرنا اباونا	שמענא אבהתנא	audiuimus patres nostri
بالاعمال	אשתעיין לנא עובדא	nunciauerunt nobis, opera
التي صنعت في ايامهم	דעבדתא ביומיהון	que operatus es in diebus eorum,
الايام الاولى فالتي	ביומא דמלקדמין: את	in diebus antiquis. In
ابادت فيها يدك الشعوب	ביד גבורתך עממי כנען	māu fortitudinis tue, ppl'os chananeos
وغرستهم فكددت الامم	תרכתא ונציבתינון לבני	delesti, & plantasti domum
وشردتهم	ישראל בארעהון תברתא	israel in terra eorum, confregisti
لانهم لم	עממיא ושלחתינון:	populos & eiecisti eos.
يرثوا الارض	ארום לא בגבורת	Quoniam non propter robur
بسيفهم ولم يخلصوا	סייפיהון ירתו ארעא	gladioꝝ suoꝝ hereditauerunt terram,
بقوة سواعدهم	ובתקוף אדרעיהון לא	& ꝑpter fortitudinem brachii sui non
ولكن	פרקת להון ארום ימינך	saluasti eos. Sed dextera tua,
يمينك وذراعك	ואדרע גבורתא ונהור	& brachio fortitudinis tue, & lumine
ونور وجهك	זיו יקרך ארום כל זמן	splēdoris glorie tue. Q̄m quocūꝗ tpe
لانك سررت بهم	דעסיקין באוריתא	studuerunt legi
انت ملكي	איתרעי ברהון: את הוא מלכי	cōplacuit tibi in eis. Tu ipse rex meus
والهي الذي امرت	אלהא בעידנא הדא פקד	Deus meus, in tempore hoc precipe.
بخلاص يعقوب	פורקנות דבית יעקב:	redēptōnē domus Iaacob. (bimo eoꝝ,
بك نطح اعداينا	במימרך מעיקנא ננגח	In ũbo tuo molestatores nr̄os vētila(
وباسمك نهين من يقاومنا	ובשמך נכבוש כל דקימ	& ĩ noīe tuo subiiciemus oēs isurgētes

A. In cithara qua ternarius designatur. Est q3 s̄m spiritum trigona & cithara pecularis solis Christi cultoribus. Nam ipsi soli canunt canticum nouū. Benedicamus patrem & filium cum sancto spiritu laudemus & superexaltemus eum in secula. Ex cōmētariis Fabri nostri.

Digitized by Google

כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי	Non enim in arcu meo	Nonenim in arcu meo	Οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ τόξῳ μου
אֶבְטָח וְחַרְבִּי	confidam, & gladius meus	sperabo & gladius meus	ἐλπιῶ, καὶ ἡ ῥομφαία μου
לֹא תוֹשִׁיעֵנִי׃	non saluabit me,	non saluabit me.	οὐ σώσει με.
כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ	Quia saluasti nos, (deẽt nos	Saluasti enim nos (nos	Ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς (τας ἡμᾶς
מִצָּרֵינוּ וּמְשַׂנְאֵינוּ	ab his q̃ ãgũt nos, & eos q̃ o(	de affligẽtibus nos, & odiẽtes(	ἐκ τῶν θλιβόντων ἡμᾶς, καὶ τοὺς μισοῦν(
הֱבִישׁוֹתָ׃ בֵּאלֹהִים	confudisti. In DEO	confudisti. In Deo	κατῄσχυνας. Ἐν τῷ θεῷ
הִלַּלְנוּ כָל הַיּוֹם	laudabimus tota die,	laudabimur tota die,	ἐπαινεσθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν,
וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם	& nomini tuo in eternum	& in nomine tuo confitebimur	καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου, (μα. Νυνὶ δὲ ἀπώσω
נוֹדֶה סֶלָה׃ אַף־זָנַחְתָּ	cõfitebimur sp. Ve℞ p̃iecisti	inseculum. Nunc autẽ repulisti	ἐξομολογησόμεθα εἰς τὸν αἰῶνα. διάψαλ(
וַתַּכְלִימֵנוּ וְלֹא־	& confudisti nos, & non	& confudisti nos, & non	καὶ κατῄσχυνας ἡμᾶς, καὶ οὐκ (μα
תֵצֵא בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃	egredieris ĩ exercitibus nr̃is.	egredieris ĩ virtutibus nostris.	ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν.
תְּשִׁיבֵנוּ אָחוֹר	Vertisti terga nostra hosti,	Auertisti nos retrorsũ post ini(	Ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω (ἡμᾶς
מִנִּי־צָר וּמְשַׂנְאֵינוּ	& qui oderunt nos	nostros, & q̃ oderũt nos (micos	παρὰ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ οἱ μισοῦντες(
שָׁסוּ לָמוֹ׃ תִּתְּנֵנוּ	diripuerũt nos, Dedisti nos	diripiebant sibi. Dedisti nos	διήρπαζον ἑαυτοῖς. Ἔδωκας ἡμᾶς
כְּצֹאן מַאֲכָל	quasi gregem ad vorandum,	tanq̃ oues escarum	ὡς πρόβατα βρώσεως,
וּבַגּוֹיִם זֵרִיתָנוּ׃	& in gentibus dispersisti nos.	& in gentibus dispersisti nos.	καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι διέσπειρας ἡμᾶς.
תִּמְכֹּר עַמְּךָ	Vendidisti populum tuum	Vendidisti populum tuum	Ἀπέδου τὸν λαόν σου
בְלֹא הוֹן וְלֹא	sine precio, & non	sine precio, & non (bus eo℞.	ἄνευ τιμῆς, καὶ οὐκ
רִבִּיתָ בִּמְחִירֵיהֶם׃	accessit tibi ĩ ɔmutatõe eo℞.	fuit multitudo ĩ cõmutationi(	ἦν πλῆθος τοῖς ἀλαλάγμασιν ἡμῶν.
תְּשִׂימֵנוּ חֶרְפָּה	Posuisti nos opprobrium	Posuisti nos opprobrium	Ἔθου ἡμᾶς ὄνειδος
לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג	vicinis nostris, subsãnationẽ	vicinis nostris, subsannationem	τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸν
וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃	& irrisũ iis q̃ erãt ĩ circuitu(	& derisũ his q̃ ĩ circuitu nr̃o s t.	καὶ χλευασμὸν τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.
תְּשִׂימֵנוּ מָשָׁל	Posuisti nos puerbiũ (nr̃o.	Posuisti nos in similitudinem	Ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν
בַּגּוֹיִם מְנוֹד רֹאשׁ	ĩ gẽtibus, cõmotionẽ capitis	gentibus, cõmotionem capitis	ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς
בַּלְאֻמִּים׃ כָּל־הַיּוֹם	in nationibus. Tota die	in populis. Tota die	ἐν τοῖς λαοῖς. Ὅλην τὴν ἡμέραν
כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי	confusio mea contra me,	verecundia mea contra me	ἡ ἐντροπή μου κατεναντίον μου (λυψέ με.
וּבֹשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי׃	& ignominia faciei mee coo(	ẽ & ɔfusio faciei mẽ cooperuit me.	ἐστι, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκά(
מִקּוֹל מְחָרֵף	A voce expbrãtis (puit me.	A voce exprobrantis	Ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος (θρο
וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב	& blasphemãtis, a fa. inimici	& obloquentis, a facie inimici	καὶ καταλαλοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχ(
וּמִתְנַקֵּם׃ כָּל־זֹאת	& vltoris. Omnia hec	& persequentis. Hec omnia	καὶ ἐκδιώκοντος. Ταῦτα πάντα
בָּאַתְנוּ וְלֹא	venerunt super nos, & obliti	venerunt super nos nec obliti	ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθά σου,
שְׁכַחֲנוּךָ וְלֹא	nos sumus tui, neq̃	sumus te, & (to tuo,	καὶ οὐκ
שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ׃	mentiti sumus in pacto tuo.	inique nõ egimus in testamen(	ἠδικήσαμεν ἐν τῇ διαθήκῃ σου.
לֹא־נָסוֹג אָחוֹר	Non est conuersum retro	& non recessit retro (nostras	Καὶ οὐκ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω (ἡμῶν
לִבֵּנוּ וַתֵּט אֲשֻׁרֵינוּ	A. cor nr̃um, & declinasti se(	cor nostrũ, & declinasti semitas(	ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐξέκλινας τὰς τρίβους(
מִנִּי אָרְחֶךָ׃ כִּי	a via tua. Q m̃ (mitas nr̃as	a via tua. Quoniam	ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου. Ὅτι
דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם	cõminuisti nos in loco	humiliasti nos in loco	ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ
תַּנִּים וַתְּכַס עָלֵינוּ	draconum, & operuit nos	afflictionis, & cooperuit nos	κακώσεως, καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς
בְצַלְמָוֶת׃ אִם־שָׁכַחְנוּ	vmbra mõtis. Si obliti sumꝰ	vmbra mortis. Si obliti sumus	σκιὰ θανάτου. Εἰ ἐπελαθόμεθα (μα
שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ	nõis Dei nr̃i, & si expãdimus	nomen Dei nr̃i, & si expãdimus	τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ εἰ διεπετάσα(
כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר	manus nr̃as, ad Deũ alienũ.	manus nostras ad Deũ alienũ.	χεῖρας ἡμῶν πρὸς θεὸν ἀλλότριον.

Digitized by Google

لم نثق بقسينا	ארום לא בקשתי	In nos. Quoniam non in arcu meo
وسيوفنا	אנא רחיץ ובסיפי	ego confido, & gladius meus
لن تخلصنا	לא תפרוק יתי :	non saluabit me.
بل انت الذي خلصتنا	ארום פרקתנא ממעיקנא	Q̃m redemisti nos ab affligētibꝰ nos.
من اعدائنا ♣ وخزيت	ומסנאנא איתיתא	& in eos qui oderunt nos adduxisti
شنانا فنسبح	עליהון בהתא : במימר	confusionem. In verbo
بالاهنا في كل يوم	דיי אנחנא משבחין כל יומא	DEI nos laudamus tota die
ونشكر اسمك ♣	ובשמך יי	& in nomine tuo DEVS
الى الدهر الان اضعفتنا	נודה לעלמין : ברם	confitebimur in seculum. Verum
واخزيتنا ♣ ولم	אשליתא ואכספתנא ולא	oblitus es nostri & confudisti nos, & nõ
تكن يارب تصحب جيوشنا	תשרי שכינתך בחילותנא	hītabit maiestas tua ī exercitibus nr̃is.
لكن رددتنا على اعقابنا	אחוריתנא קדם	Fecisti vt verteremus terga coram
اكثر من اعدائنا واختطفنا	מעיקנא ומסנאנא	hostibus, & qui oderunt nos
مبغضونا جعلتنا	בזו לנא : מסרתנא	subiecerunt nos. Dedisti nos
اما كله كالغنم	היך ענא למיכלא וביני	sicut oues ad vorandum, & inter
وبين الشعوب بددتنا ♣	עממיא בדרתא יתנא :	populos dispersisti nos.
بعت شعبك	זבינתא עמך מגן ולא	Vendidisti populum tuũ gratis & sine
بلا ثمن واقللت	ממונא ולא אסגיתא	pretio, & non multiplicasti
كثرة عددهم	קניניא במחוריהון :	lucrum in commutatione eorum.
صيرتنا عارا في	תשויתנא קלנא	Posuisti nos vituperium
جيراننا هزوا	לשיבבנא ממקנותא	vicinis nostris, subsannationem
وتعيرا لمن حولنا	וחרפותא לחזרנותנא :	& irrisum his qui circum nos sunt.
صرنا مثلا	תשויתנא למתלא	Posuisti nos opprobrium
في الشعوب وهزا للرووس	בעממיא טלטול רישא	populis, motionem capitis
في الامم ♣ حزني	באומיא : כל יומא	nationibus. Omnibus diebus
امامي النهار كله	כסופי לקיבלי ובהת	verecũdia mea cõtra me est, & cõfusio
الخزي ستر وجهي ♣	אפי חפת יתי :	faciei mee cooperuit me.
من صوت المعيرين	מן קליה דמחסיד	A voce obloquentis (citie
والمغتاب ♣ ومن اعداء	ומגדף מן קדם בעיל דבב	& calũniantis ab aspectu pĩoni inimi(
المتواعدين لي اللهم ان	ונקים נקמתא : כל דא	& vlciscentis vltiones. Hec omnia
هذا كله نالنا ولم ننس	ערעת יתנא ולא	venerunt nobis, & non
اسمك	אשתלינך ולא	obliti sumus te, & non sumus
ولا نكثنا عهدك ♣	שקרנא בקיימך :	mentiti in testamento tuo. (supbĩi
ولا صرفنا وجهنا عنك	לא תב לאחורא	Nõ est reuersum retrorsũ neq; factũ(
عدلت بقصدنا عن	לבנא ואת אסטיתא מן	cor nostrũ & tu declinasti gressus nr̃os a
سبلك لانك	אורחתך : ארום	recta via tua. Quoniam
اذللتنا في محل	אמכיתנא באתר ארעין	humiliasti nos in locis
العذاب ♣ وغشيتنا	יתפירא עלנא בטולא	draconum, & cooperuisti nos
بظلال الموت ان كنا نسينا	דמותא : אין אשלינא שום	vmbra mortis. Si obliti sumus nomen
اسم الهنا وبسطنا	אלהנא ופרשנא ידנא בצלו	Dei nr̃i, & tetēdimꝰ mãus nr̃as ī oĩone
ايدينا الى اله اخر غريب ♣	לטעות עממיא נוכראין :	idolis populorum alienorum.

A. Hebrea structura affirmatiua est, tam & si Hieronymus & post illũ Faber noster, negatiue legant.

הלא אלהים יחקר	Nunqd non Deus vestigabit	Nonne Deus requiret	Οὐχὶ ὁ θεὸς ἐκζητήσει
זאת כי הוא ידע	illud, ipse enim nouit	ista, ipse enim nouit	ταῦτα, αὐτὸς γὰρ γινώσκει
תעלמות לב : כי	occulta cordis. Quoniam	abscondita cordis. Quoniam	τὰ κρύφια τῆς καρδίας. Ὅτι
עליך הרגנו כל	pp te mortificati sumus tota	propter te mortificamur tota	ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην
היום נחשבנו	die, reputati sumus	die, estimati sumus	τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς
כצאן טבחה: עורה	sic oues occisiōis. Expgiscere	sicut oues occisionis. Exurge	πρόβατα σφαγῆς. Ἐξεγέρθητι,
למה תישן אדני	quare obdormis domine,	quare obdormis domine,	ἵνα τί ὑπνοῖς κύριε,
הקיצה אל תזנח	euigila ne deseras nos	exurge & ne repellas	ἀνάστηθι καὶ μὴ ἀπώσῃ
לנצח : למה	in sempiternū. Quare (ris	in finem. Quare	εἰς τέλος. Ἵνα τί τὸ
פניך תסתיר תשכח	faciē tuā abscōdis, obliuisce(	faciem tuā auertis, obliuisceris	πρόσωπόν σου ἀποστρέψεις, ἐπιλανθάνῃ
ענינו ולחצנו :	afflictionū & āgustiarū nrarū.	inopie nostre & tribulatōis nře.	τῆς πτωχείας ἡμῶν, καὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν.
כי שחה לעפר	Q̄m īcuruata est in puluere	Q̄m humiliata est in puluere	Ὅτι ἐταπεινώθη εἰς χοῦν
נפשנו דבקה	anima nostra adhesit	anima nostra, cōglutinatus est	ψυχὴ ἡμῶν, ἐκολλήθη
לארץ בטננו :	terre venter noster.	in terra venter noster.	εἰς γῆν ἡ γαστὴρ ἡμῶν.
קומה עזרתה לנו	Surge auxiliare nobis, (tuā.	Exurge domine adiuua nos,	Ἀνάστα κύριε βοήθησον ἡμῖν,
ופדנו למען חסדך:	& redime nos pp misicōdiā(	& redime nos ꝑpter nomē tuū.	καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.
מה למנצח	XLV, Ad victoriam	XLIIII. In finē ꝑ his q	μδ'. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν
על ששנים ל	liliis. i. īstrumēto musices	commutabuntur	ἀλλοιωθησομένων
בני קרח	filiorum Quorah.	filiis chore	τοῖς υἱοῖς Κορὲ
משכיל שי	Intellectus.	ad intellectum,	εἰς σύνεσιν,
שיר ידידות :	Canticum amicitiarum.	canticum pro dilecto.	ᾠδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ.
רחש לבי דבר	Eructauit cor meū verbum	Eructauit cor meum verbum	Ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον
טוב אמר אני מעשי	bonum, dico ego opera mea	bonum, dico ego opera mea	ἀγαθόν, λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου
למלך לשוני עט	regi, lingua mea,	regi. Lingua mea (bentis.	τῷ βασιλεῖ. Ἡ γλῶσσά μου
עט סופר מהיר :	stilus scribe velocis.	calamus scribe, velociter scri(	κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου.
יפיפית מבני	Pulcherrimus fuisti filiorum	Speciosus forma pre filiis	Ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς
אדם הוצק חן	hominum, diffusa est gratia	hominum, diffusa est gratia	τῶν ἀνθρώπων, ἐξεχύθη χάρις
בשפתותיך על כן	in labiis tuis, propterea	in labiis tuis, propterea	ἐν χείλεσί σου, διὰ τοῦτο
ברכך אלהים	benedixit tibi Deus	benedixit te deus	εὐλόγησέ σε ὁ θεὸς
לעולם : חגור	in eternum. Accingere	in eternum. Accingere	εἰς τὸν αἰῶνα. Περίζωσαι
חרבך על ירך	gladio tuo super femur,	gladio tuo super femur tuum,	τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου
גבור הודך	fortis, specie tua	potentissime. Specie tua	δυνατέ. Τῇ ὡραιότητί σου
והדרך : והדרך	& decore tuo. Decore āt tuo	& pulchritudine tua,	καὶ τῷ κάλλει σου,
צלח רכב	prospere equita.	intende prospere procede	καὶ ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ
על דבר א	Propter verbum	& regna. Propter	καὶ βασίλευε. Ἕνεκεν
אמת וענ	veritatis	veritatem	ἀληθείας
וענוה צד	& mansuetudinem	& mansuetudinem	καὶ πραότητος
צדק ותורך	& iustitiam, & docebit te	& iustitiam, & deducet te	καὶ δικαιοσύνης, καὶ ὁδηγήσει
נוראות ימינך :	timenda dextera tua.	mirabiliter dextera tua.	θαυμαστῶς ἡ δεξιά σου.
חציך שנונים	Sagitte tue acute	Sagitte tue acute,	Τὰ βέλη σου ἠκονημένα δυνατέ,
עמים תחתיך	populi sub te	populi sub te	λαοὶ ὑποκάτω σου

Digitized by Google

Arabic	Chaldaic	Latin
افليس الله يفحص	הלא יי יבשקר דנא	Nunquid non Deus inquiret ista,
ذلك وهو عالم	ארום הוא ידע	ipse enim scit
سراير القلوب * ولا جل	טמירי ליבא : ארום	secreta cordis, Quoniam
اسمك نحن نسلم في كل	מטולתך אתקטילנא כל	propter te mortificamur tota
يوم للموت صرنا	יומא אתחשבנא כענא	die, existimati sumus sicut oues
مثل الغنم للذبح * اللهم	דמסירא לניכסא: אתגבר	que deputantur occisioni. Vigeas
انظر ولا تغفل	יי למה תיהוי כגיבר	DEVS quare es sicut homo
عنا ولا تنسنا	דמיך איתער אלהא לא	qui dormit, expergiscere Deus ne
ولا تصرف	תתנשי לעלמא : למא	proicias nos in sempiternum. Quare
وجهك عنا ولا تطرح	שכינת יקרך תסליק	diuinitatem glorie tue auferes, (nře.
تواضعنا •	תשלי סיגופנא ודוחקנא:	obliuisceris ãgustie nře & tribulatõis(
واضطهادنا فان	ארום שייתא לעפרא	Quoniam humiliata est in puluere
نفوسنا قد صارت في التراب	נפשנא דבקת לארעיתא	anima nostra, copulatus est terre
ولصقت بطوننا بالارض *	גופנא מעינא :	curuus venter noster.
قم يا الهنا وعوننا وانقذنا	קומא סייע לנא	Exurge auxiliare nobis,
من اجل اسمك القدوس	ופרוקיתנא מטול טובך:	& salua nos propter bonitatem tuam.
	לשבחא על יתבי סנהדרין	XLV. In Laudẽ. Pro sedẽtibus iudi(
	דמשה דאיתאמר ברוח	a Mosse, dicta spiritu (cibus ordinatis
	נבואה על ידיהון דבני	prophetico per manum filiorum
	קרח שכלא טבא	Quorah, intelligentia bona,
المزمور الرابع والاربعون	תושבחתא ואודאתא :	Laudatoria & confessio.
فاض قلبي قولا	בעא לבי ממלל	Querit cor meum sermonem A.
حسنا سا خبر الملك	טבא אמר אנא עובדי למלכא	bonum, dico ego opera mea regi,
بافعالي * لساني	ממלל לישני מוחי היך	verba lingue mee prompta tanq̃
قلم الكاتب الماهر *	קולמוס כפרא תגירא :	calamus scribe exercitati.
بهي في الحسن افضل من بني	שופרך מלכא משיחא עדיף	Pulchritudo tua o rex Messia maior
البشر * فاضت النعمة	מבני נשא איתיהב רוח	filiorum hominum datus est spiritus
من شفتيك لذلك	נבואה בשיפוותך	prophetie in labiis tuis,
باركك الله	מטול כין ברכינך יי	propterea benedixit te DEVS
الى الابد * تقلد	לעלמין : זרז סייפך על	in eternum. Cinge ensem tuum super
سيفك على فخذك	ירכך גברא למקטל מלכין	latus tuũ o fortis, quo interficias reges
ايها الجبار * ببهايك	עם שולטנין זיוך	& potestates, splendore tuo
وجمالك	ושבהורך : ושיבהורך	& gloria tua. Gloria autem tua
امتد وانجح	סגי בנין כן תצלח	multiplicabit filios sicq; prosperabis
واملك * من	למירכב על כורסי	vt equites super thronos
اجل الصدق	מלכותא על עיסק הימנות	regios, propter negocium fidei
والدعة	וקשוט וענוותנותא	& veritatem & humilitatem
والبر * فالعجب	וצדקתא תלפינך יי	atq; iustitiam, & docebit te DEVS
تهديك يمينك	למעבד דחילן בידימינך:	operari timenda, manu dextera tua.
نبلك مسنونة ايها الجبار *	גירך שליפן למקטל	Sagitte tue acute ad interficiendas
الشعوب تصرع	אוכלוסין עממין תחותך	acies, populi sub te

A. De quo nimirum scriptum est. Dum medium silentium tenerent omnia sermo tuus domine a regalibus sedibus uenit.

יִפְּלוּ בְּלֵב	cadent, in corde	cadent in corda	πίπτουσιν, ἐν καρδίᾳ
אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ :	inimicorum regis.	inimicorum regis.	τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως.
כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם	Thronus tuus deus ĩ seculũ	Sedes tua Deus in seculum	Ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα
וָעֶד שֵׁבֶט מִישֹׁר	& in eternũ, sceptrũ eq̃tatis	seculi, virga directionis	τοῦ αἰῶνος ῥάβδος εὐθύτητος,
שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ :	sceptrum regni tui.	virga regni tui.	ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.
אָהַבְתָּ צֶּדֶק וַתִּשְׂנָא	Dilexisti iustitiam & odisti	Dilexisti iustitiam & odisti	Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας
רֶשַׁע עַל־כֵּן מְשָׁחֲךָ	ĩpietatẽ, propterea vnxit te	iniquitatem ꝓpterea vnxit te	ἀνομίαν, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε
אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ	Deus Deus tuus,	Deus deus tuus	ὁ θεὸς ὁ θεός σου,
שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מחב	oleo exultationis	oleo leticie	ἔλαιον ἀγαλλιάσεως
מֵחֲבֵרֶיךָ : מֹר	pre ꝑticipibus tuis. Myrrha	pre consortibus tuis. Myrrha	παρὰ τοὺς μετόχους σου. Σμύρνα
וַאֲהָלוֹת קצ	& storax	& gutta	καὶ στακτὴ
קְצִיעוֹת כָּל־	& cassia lignea in cunctis	& casia a	καὶ κασία ἀπὸ
בִּגְדֹתֶיךָ מִן־ה	vestimentis tuis de	vestimentis tuis, a	τῶν ἱματίων σου, ἀπὸ
הֵיכְלֵי שֵׁן	pretoriis eburneis,	domibus eburneis	βάρεων ἐλεφαντίνων
מִנִּי שִׂמְּחוּךָ :	quibus letificauerunt te.	ex quibus delectauerunt te	ἐξ ὧν εὔφρανάν σε,
בְּנוֹת מְלָכִים	Filie regum	filie regum	θυγατέρες βασιλέων
בְּיִקְּרוֹתֶיךָ	in honore tuo,	in honore tuo,	ἐν τῇ τιμῇ σου.
נִצְּבָה שג	stetit	Astitit	Παρέστη
שֵׁגַל לִימִינְךָ	regina ad dexteram tuam,	regina a dextris tuis	ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου,
בְּכֶתֶם אופ	in diademate	in vestitu (Audi	ἐν ἱματισμῷ (μένη. Ἄκουσον
אוֹפִיר : שִׁמְעִי	aureo. Audi	deaurato circũdata varietate. (	διαχρύσῳ, περιβεβλημένη πεποικιλ(
בַּת ור	filia	filia	θύγατερ
וּרְאִי וה	& vide	& vide	καὶ ἴδε,
וְהַטִּי אזנ	& inclina	& inclina	καὶ κλῖνον
אָזְנֵךְ ושכ	aurem tuam,	aurem tuam,	τὸ οὖς σου,
וְשִׁכְחִי עמ	& obliuiscere	& obliuiscere	καὶ ἐπιλάθου
עַמֵּךְ וּבֵית - אב	populi tui & domus	populum tuum & domum	τοῦ λαοῦ σου, καὶ τοῦ οἴκου
אָבִיךְ : וְיִתְאָו	patris tui. Et concupiscet	patris tui. Et concupiscet	τοῦ πατρός σου. Καὶ ἐπιθυμήσει
הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ כִּי הוּא	rex decorem tuum, quia ipse	rex decorẽ tuum, quoniã ipse	ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου, ὅτι αὐτός
אֲדֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי	est dominus tuus & adora	est dñs deus tuus & adorabunt	ἐστι κύριός σου καὶ προσκυνήσεις
לוֹ : וּבַת־צֹר	eum. Et o tu filia fortissimi,	eum. Et filie tyri	αὐτῷ. Καὶ θυγάτηρ τύρου
בְּמִנְחָה פ	in muneribus	in muneribus	ἐν δώροις,
פָּנַיִךְ יְחַלּוּ	faciem tuam deprecabũtur	vultum tuum deprecabuntur	Τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν
עֲשִׁירֵי עָם :	diuites populi.	omnes diuites plebis.	οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ.
כָּל־כְּבוּדָּה	Omnis gloria eius	Omnis gloria eius	Πᾶσα ἡ δόξα
בַת־מֶלֶךְ פ	filie regis	filie regis	τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως
פְּנִימָה ממש	intrinsecus	ab intus	ἔσωθεν,
מִמִּשְׁבְּצוֹת זה	fasciis	in fimbriis	ἐν κροσσωτοῖς
זָהָב לְבוּשָׁהּ :	aureis vestita est.	aureis,	χρυσοῖς
לִרְקָמוֹת	In textura varii operis,	circũamicta varietatibus.	περιβεβλημένη πεποικιλμένη.
תּוּבַל לַמֶּל	ducetur	Adducentur	Ἀπενεχθήσονται

Digitized by Google

تحتك في قلب	יִבְלוּן וּבְנֵי קַשְׁתָּךְ	cadent,& filii arcuum .A. tuorum	A. Idest sagitte.
اعدا الملك	יִשְׁתַּלְחוּן בְּלֵב סַנְאֵי מַלְכָּא	transmittetur in corda odiẽtiũ regẽ.	
اللهم ان كرسيك الى الابد	כּוּרְסֵי יְקָרָךְ אֱלָהָא בִּשְׁמַיָּא	Sedes tua Deus in celis,	
والدهر القضيب المستقيم	לְעָלְמֵי עָלְמִין מַלְכוּתָךְ	in secula seculorum regnum	
قضيب ملكك	תְּרִיץ חֻטְרָא מַלְכוּתָךְ :	rectitudinis sceptrum regni tui.	
احببت العدل وابغضت	אַנְתְּ מַלְכָּא מְשִׁיחָא מְטוּל	At,o,tu rex MESSIAS,quoniam	
الاثم لذلك مسحك	דִּרְחֶמְתָּא זָכוּתָא וּסְנֵיתָא	dilexisti iustitiam & odisti	
الله الهك	רִשְׁעָא מְטוּל הָכֵן רַבִּיךְ	impietatem propterea vnxit te	
بدهن الفرح افضل	יְיָ אֱלָהָךְ מְשַׁח חֶדְוָא	DEVS Deus tuus oleo leticie	
من اصحابك المر	יַתִּיר מִן חַבְרָךְ : מֵירָא	abundantius q̃ cõsortes tuos,Myrrha	
والميعة	וְאַסְקִיבָא לִיחָן	& ligno aloes	
والسليخة	וּקְצִיעֲתָא מִתְגַמְרִין כָּל	& cassia lignea,suffumigabunt omnia	
كل لباسك من	לְבוּשָׁךְ מִן הֵיכְלֵי	indumenta tua,a pallatiis	
منازل شريف	דְּמִתְבַּנְיָן בְּשֵׁן דְּפִיל	que construuntur dentibus elephãtoꝝ	
العاج الاتي بهجتك	מֵאַרְעָא מִנֵּי יְחַדּוּנָךְ :	de armenia,letificabunt te.	
بنات الملوك	פִּילְכֵי מַלְכְּוָתָא אַתְיָן	Regionum regna venient	
في كرامتك	לְקַבָּלָא אַפָּךְ וּלְיַקָּרָךְ	vt suscipiãt faciẽ tuã,& vt glĩficẽt te,	
قامت	בִּזְמַן דְּמִתְעֲתַד סִפְרָא	in tempore quo stabit liber	
الملكة عن يمينك	אוֹרַיְתָא בִּסְטַר יְמִינָךְ	legis in latere dextere tue	
بثياب منذهب مشتملة بها	וּמִתְכַּתְבָא בְּאוֹבְרִיזִין	& scribetur obrizo	
مزينة باشكال كثيرة	דְּמִן אוֹפִיר : שְׁמַעוּ כְּנִשְׁתָּא	ophiritico. Audisti congregatio	
اسمعي يا بنت	דְּיִשְׂרָאֵל אוֹרַיְתָא פוּמֵיהּ	israel,legem oris eius	
وافهمي	וַחֲמִי פְרִישָׁן עוֹבָדוֹי	& intuita es miranda opera eius,	
واصغي	וְאַצְלִי אוּדְנָךְ לְפִתְגָמֵי	& inclinasti aurem tuam ad verba	
سمعك	אוֹרַיְתָא וְתִתְנְשֵׁי	legis,& obliuisceris	
وانسي	עוֹבָדִין בִּישַׁיָּא דְּרַשִׁיעֵי	operationum iniquarum impiorum	
شعبك وبيت	עַמָּךְ וּבֵית טַעֲוָתָא דְּפַלַּחְתְּ	populi tui & domus idoloꝝ q̃bus fuisti	
ابيك فان الملك	בְּבֵית אֲבוּךְ : וּבְכֵן יִתְרְגַג	ĩ domo patrũ tuoꝝ. Propterea expetit	
اشتاق الى جمالك لانه	מַלְכָּא שׁוּפְרָךְ אֲרוּם	rex pulchritudinem tuam,quoniam	
الهك وله تسجدين تسجد	הוּא רִבּוֹנָךְ וְתִסְגְּדִין לֵיהּ :	ipse est dominus tuus,& adorabis eum.	
له بنات صور	וְיָתְבֵי כְּרַכָּא דְּצוֹר	Habitatores arcis munitissime	
وسيلقون	בְּתִקְרוּבְתָּא מִתְאַתְיָא	cum muneribus venturi sunt,	
وجهك بالهدايا	וְאַפָּךְ יְשַׁחֲרוּן לְבֵית	faciem vero tuã deprecabunt in domo	
اغنيا شعب الارض	מַקְדְּשָׁךְ עַתִּירֵי עַמְמַיָּא :	sanctuarii tui, diuites populorum.	
جميع مجد	כָּל שְׁבַח אַרְגְּנֵי נִכְסֵי	Oẽ laudabile & pulchrũ atq̃ desidera(	
ابنة الملك	פִּילְכֵי אוֹצְרֵי מַלְכַיָּא	regionũ thesauriq̃ regũ (bile ĩ facul(	
من داخل	דְּמִטַּמְרִין מִלְּגָו יְקָרְבוּן	q̃ repositi erãt ĩterius offerẽt (tatibus	
مزينة	לְכַהֲנַיָּא דִּלְבוּשֵׁיהוֹן	sacerdotibus,quorum vestes	
مشتملة	בְּדַהֲבָא טָבָא מְלַבְּשִׁין :	auro optimo sunt intexte.	
بالذهب الحاضرة	בִּלְבוּשֵׁי צִיּוּרִין	In vestibus varii coloris	
وتجي بها الى	יְקָרְבוּן קוּרְבָּנֵיהוֹן קֳדָם	sacrificabunt sacrificia coram	

למלך בת	ad regem,	regi	τῷ βασιλεῖ
בתולות	virgines	virgines	παρθένοι
אחריה רעותיה	post eam, sodales eius	post eam, proxime eius	ὀπίσω αὐτῆς, αἱ πλησίον αὐτῆς
מובאות לך:	adducentur	afferentur	ἀπενεχθήσονταί
תובלנה בשמחת	tibi. Ducentur in letitiis,	tibi. Afferentur in leticia	σοι. Ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ
וגיל תבאינה	& exultatione ingredientur	& exultatione, adducentur	καὶ ἀγαλλιάσει, ἀχθήσονται
בהיכל מלך:	thalamum regis.	in templum regis.	εἰς ναὸν βασιλέως.
תחת אבתיך יהיו	Vice patrum tuorum erunt	Pro patribus tuis nati	Ἀντὶ τῶν πατέρων σου, ἐγενήθησαν
בניך תשיתמו	filii tui, pones eos	sunt tibi filii, constitues eos	οἱ υἱοί σου, καταστήσεις αὐτοὺς
לשרים בכל הארץ:	principes in vniuersa terra.	principes super omnem terrã.	ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
אזכירה	Recordabor	Memor ero	Μνησθήσομαι
שמך בכל	nominis tui,	nominis tui	τοῦ ὀνόματός σου
בכל דור	in omni generatione	in omni generatione	ἐν πάσῃ γενεᾷ
ודור על כן	& generatione. Propterea	& generatione. Propterea	καὶ γενεᾷ. Διὰ τοῦτο
עמים יהודך	populi confitebuntur tibi	populi confitebuntur tibi,	λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι
לעולם ועד:	in seculum & in eternum.	in eternum & ĩ seculum seculi.	εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος
מו למנצח	XLVI. Ad victoriã.	XLV. In finem	με. Εἰς τὸ τέλος
לבני קר	Filiorum	filiis	ὑπὲρ τῶν υἱῶν
קרח על	Quorah,	chore	κορὲ
על עלמות	super alamot	pro archanis.	ὑπὲρ τῶν κρυφίων
שיר: אל	.i. istro musices. Canticũ.	Psalmus Dauid.	ψαλμός.
אלהים לנו מחסה	Deus nostra spes	Deus noster refugium	Ὁ θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ
ועז עזרה	& fortitudo, auxilium	& virtus, adiutor (nimis,	καὶ δύναμις, βοηθὸς
בצרות נמצא מאד:	ĩ ãgustiis, inuẽtus es validũ.	ĩ tribulatõibus q̃ ĩuenerũt nos(	ἐν θλίψεσι ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς σφόδρα.
על כן לא נירא	Ideo non timebimus	Propterea non timebimus	Διὰ τοῦτο οὐ φοβηθησόμεθα,
בהמיר א	cum mutabitur	dum turbabitur	ἐν τῷ ταράσσεσθαι
ארץ ובמוט	terra dum mouebuntur	terra, & transferentur	τὴν γῆν, καὶ μετατίθεσθαι
הרים בלב	montes in cor	montes in cor	ὄρη ἐν καρδίαις
ימים: ים	maris.	maris.	θαλασσῶν.
יהמו ים	Sonabunt	Sonuerunt	Ἤχησαν
יחמרו מימיו	crispe fient aque eius	& turbate sunt aque eorum,	καὶ ἐταράχθησαν τὰ ὕδατα αὐτῶν,
ירעשו הרים	contumescent montes	conturbati sunt montes	ἐταράχθησαν τὰ ὄρη
בגאותו סלה:	in superbia eius, ĩ perpetuũ.	iu fortitudine eius.	ἐν τῇ κραταιότητι αὐτοῦ. διάψαλμα.
נהר פלגיו	Fluminis separationes	Fluminis impetus	Τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα
ישמחו עי	letificabunt	letificat	εὐφραίνουσι
עיר אלהים	ciuitatem Dei,	ciuitatem Dei,	τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ,
קדש משכ	sanctum	sanctificauit	ἡγίασε
משכני עליון:	tabernaculum altissimi.	tauernaculum suũ altissimus.	τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιστος.
אלהים בקרבה בל	Deus in medio eius non	Deus in medio eius non	Ὁ θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ οὐ
תמוט יעזרה	commouebitur, auxiliabit ei	commouebitur, adiuuabit eam	σαλευθήσεται, βοηθήσει αὐτῇ
אלהים לפנות בקר:	Deus in regressu diluculi,	Deus mane diluculo.	θεὸς τὸ πρὸς πρωΐ.

Digitized by Google

rege mundi,& reliqui	מלכא דעלמא ושארי	الملك
socii qui dispersi sunt inter	חבריא דמתבדרין ביני	بـــعدارى
gentes ducentur in leticia	עממיא יהיתיין בחדוא	خلفها
ad te Ierusalem.	לוותיך לירושלם :	مع الهدايا وتدخلك
Venient in gaudio	ייתיין בחדוא	صواحباتها العذارى في اثرها
& exultatione,& ascendent	ותושבחתא ויעלון	يوتى بهن بالفرح والنعيم
in templum regis mundi.	בהיכלא דמלכא עלמא :	يدخلن الى هيكل الملك
Loco patrum tuorum iustorum	בתר אבהתך צדיקיא	عوض ابايك ♣ فايكن
erunt filii tui,constitues eos	יהון בניך תמנינון	بنوك يقمهم
principes in totam terram.	לרברבין בכל ארעא :	روسا على جميع الارض
In tempore illo dicetis, (generatiõe	בעדנא ההיא תימרון	ويذكرون
memorabo nomẽ tuũ in oĩ gñatiõe &(	אדכר שמך בכל דר ודר	اسمك
Quoniam populi	מטול היכנא עממיא	جيل بعد
conuersionis confitebuntur	דמתגיירין יודון	جيل لذلك
te in eternum & in secula	לוותך לעלם ולעלמי	تشكرك الشعوب
seculorum.	עלמיא :	يا الله الى الابد والى ابد الابد
XLVI. In laudẽ,Per manus filiorum	לשבחא על ידיהון דבני	
Quorah,dicta spiritu prophetico,	קרח אתאמר ברוח נבואה	
quo tempore absconditus est ab eis	בזמן דאתכסי אבוהון	
pater eorum,ipsi vero	מנהון והינון אש	
liberati dixerunt canticum.	אשתיזבו אמרו שירתא :	المزمور الخامس والاربعون
Deus nostrum refugium	אלהא לנא רחצנא	اللهم انك ملجانا
& virtus,adiutor	ועושנא סיעתא ב	وقوتنا ومعيننا
in tribulatione inuentus validus.	בעקתא נשכח לחדא :	في كثرة الشدايد التي
Propterea non timuimus	מטול היכנא לא נדחל	نالتنا جدا وجدت لدعونا في
eo tempore quo expulsi fuerunt	בעידן דאשתליפו	كل وقت من اجل ذلك فليس
patres nostri a terra,quando	אבהתנא מן ארעא כד	نخاف اذا اجزعت الارض
concussi sunt veluti montes	מתמוטטין היך טוריא	وتزلزلت الجبال
in pelago maris magni.	בפילגוס דימא רבא :	في قلوب البحار
Sonuerunt & turbate sunt	משתגשין ומיטשטשין	تعكرت
aque,a puluere eorum	מוהי מן עפריהון	المياه وتقلبت
commoti sunt montes	מתרגפין טוריא	الجبال
in fortitudine tua in secula	בגיותנותך לעלמין :	من عزته ♣
Populi tanquam flumina	עממין היך נהרין	تزعزعت مجاري الانهار ♣
& impetus eorum,venient	ומבועיהון ייתיין	تفرح
& letificabunt ciuitatem DEI,	ומחדיין קרתא דיי	مدينة الله
& orabunt in domo sanctitatis	ומצליין בבית מוקדשא	مقدس
Dei ĩ tabernaculo altissimi.(mouebit,	דיי במשכני עילאה :	هو بيت الرب
Deus & diuinitas eius ĩ medio eius nõ cõ(	אלהא ושכינתיה בגווה לא תזוע	والله في وسطها لا
adiuuabit eam DEVS pp̃ter meritũ	יסייעניה יי בזכותיה	يزول ♣ ومعينها
Abraham,qui orauit pro ea in tẽpore	דאברהם דצלי עלה לעידני	الله في اوان الصبح ♣

Digitized by Google

המו גו	Conturbate sunt	Conturbate sunt	Ἐταράχθησαν
גוים מטו מם	gentes commota sunt	gentes & inclinata sunt	ἔθνη, ἔκλιναν
ממלכות נתן	regna,dedit	regna,dedit	βασιλεῖαι, ἔδωκε
בקולו תמוג	vocem suam prostrata est	vocem suam mota est	φωνὴν αὐτοῦ ὁ ὕψιστος, ἐσαλεύθη
ארץ: יהוה צבאות	terra.DEVS exercituum	terra.Dominus virtutum	ἡ γῆ. Κύριος τῶν δυνάμεων
עמנו משגב לנו	nobiscum,protector noster	nobiscum,susceptor noster	μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν
אלהי יעקב סלה:	Deus Iaacob in eternum.	Deus Iacob.	ὁ θεὸς ἰακὼβ διάψαλμα.
לכו חזו מפעלות	Ambulate,videte,opera	Venite & videte opera	Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα
יי אשר שם שמות	DEI,qui posuit solitudines	domini que posuit prodigia	τοῦ θεοῦ, ἃ ἔθετο τέρατα
בארץ: משבית	in terra.Compescuit	super terram,auferens	ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνταναιρῶν
מלחמות עד קצה	bella vsq; ad extremum	bella vsq; ad finem	πολέμους μέχρι τῶν περάτων
הארץ קשת ישבר	terre,arcum confringet	terre.Arcum conteret	τῆς γῆς. Τόξον συντρίψει
וקצץ חנית	& concidet hastam,	& confringet arma	καὶ συνθλάσει ὅπλον,
עגלות ישרף באש:	plaustra comburet igni.	& scuta comburet igni.	καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί.
הרפו ודעו כי	Vacate & cognoscite,qm̃	Vacate & videte quoniam	Σχολάσατε καὶ γνῶτε, ὅτι
אנכי אלהים ארום	ego sum Deus exaltabor	ego sum Deus,exaltabor	ἐγώ εἰμι ὁ θεός, ὑψωθήσομαι
בגוים ארום בארץ:	in gẽtibus,exaltabor ĩ terra.	in gẽtibus & exaltabor ĩ terra.	ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ.
יהוה צבאות עמנו	DEVS exercituũ nobiscũ,	Dominus virtutum nobiscum.	Κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν,
משגב לנו אלהי	fortitudo nostra Deus	susceptor noster Deus	ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς
יעקב סלה:	Iaacob in perpetuum.	Iacob.	ἰακώβ. διάψαλμα.
מז למנצח	XLVII. Ad victoriã	XLVI. In finem	μϛ´. Εἰς τὸ τέλος
לבני־קרח מזמור:	filiorũ.Quorah.Psalmus.	ꝑ filiis chore. ps.Dauid.	ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ψαλμός.
כל־העמים תקעו	Omnes populi plaudite	Omnes gentes plaudite	Πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε
כף הריעו לאלהים	manibus iubilate Deo	manibus,iubilate Deo	χεῖρας, ἀλαλάξατε τῷ θεῷ
בקול רנה: כי יהוה	in voce cantus.Qm̃ DEVS	in voce exultationis.Qm̃ dñs	ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως. Ὅτι κύριος
עליון נורא מלך	altissimus metuendus,rex	excelsus terribilis rex	ὕψιστος, φοβερός, βασιλεὺς
גדול על־כל הארץ:	magnus super omnẽ terrã.	magnus super omnem terram.	μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
ידבר עמים תחתינו	Interficiet ppl̃os subter nos,	Subiecit populos nobis,	Ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν,
ולאמים תחת	& nationes sub	& gentes sub	καὶ ἔθνη ὑπὸ τοὺς
רגלינו: יבחר	pedibus nostris.Delegit	pedibus nostris.Elegit	πόδας ἡμῶν. Ἐξελέξατο
לנו את־נחלתנו	nobis hereditatem nostram,	nobis hereditatem suam,	ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἑαυτῷ,
את גאון יעקב אשר	celsitudinem Iaacob,quam	speciem Iacob quam	τὴν καλλονὴν ἰακώβ, ἣν
אהב סלה: עלה	dilexit in perpetuũ.Ascẽdit	dilexit.Ascendit	ἠγάπησε διάψαλμα. Ἀνέβη
אלהים בתרועה	Deus in iubilo	Deus in iubilo,	ὁ θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ,
יהוה בקול שופר:	DEVS in voce buccine.	& dominus in voce tube.	κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος.
זמרו אלהים זמרו	Canite Deo canite,	Psallite Deo nostro psallite,	Ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν, ψάλατε,
זמרו למלכנו	canite regi nostro	psallite regi nostro	ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν,
זמרו כי מלך על	canite.Quia rex	psallite.Quoniam rex	ψάλατε. Ὅτι βασιλεὺς
כל־הארץ אלהים	vniuerse terre Deus,	omnis terre Deus,	πάσης τῆς γῆς ὁ θεός,
זמרו משכיל מלך	cãite ĩtellectualr.Regnauit	psallite sapienter.Regnabit	ψάλατε συνετῶς. Ἐβασίλευσεν
אלהים על־גוים	Deus super gentes.	Deus super gentes,	ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ ἔθνη.

Digitized by Google

خـــا فتـــ	צפרא : במתן אוריתא	matutino. Quando dabat legem
لشعوب واضطربت	לעמיה איתרגישו עממיא	populo suo conturbate sunt gentes,
الملوك ابدا	איזדעזעו מלכוותא כד	tremuerunt reges, quando
صوته فتزلزلت	ארים קליה איתמסוגו	exaltauit vocem suam confusi sunt
الارض الرب اله القوات	יתבי ארעא : מימרא דיי	habitatores terre. Verbum DEI
معنا ناصرنا	צבאות בסעדנא תקוף	exercituũ ĩ adiutoriũ nostrũ, fortitudo
هو اله يعقوب	לנא אלהא דיעקב לעלמין	nostra Deus Iaacob semper.
اقبلوا وانظروا الى ايات	איזילו חמון עובדא דיי	Ambulate videte opera DEI
الله العجايب التي صنعها	דשוי צדיין ברשיעי	qui posuit desolationes in impios
في الارض مزيل	ארעא : מבטל	terre. Ablator
الحروب من اقاصي	קרבא עד סייפי ארעא	belli vsq; ad extremum terre,
الارض يكسر القسي	קשתא יתבר יקצץ	arcum confringet, & concidet
ويرض الرماح	מורניתא תריסיא	arma, scuta
ويحرق الترا س بالنار	עגילן יוקד בנורא :	rotunda comburet igni.
تيقنوا واعلموا اني	פסיקו מן קרבא וידעו	Discedite a bello & aduertite,
انا هو الله اتعالى	ארום אנא יי רמא בעממיא	qm̃ ego sum DEVS exaltatus ĩ ppl̃is,
في الامم واتعالى على الارض	ורמא על יתבי ארעא :	& exaltatus super habitatores terre.
الرب العزيز معنا	מימרא דיי בסעדנא	Verbum DEI in auxilium nostrum,
ناصرنا هو اله	תקוף לנא אלהא	fortitudo nostra Deus
يعقوب	דיעקב לעלמין :	Iaacob in eternum.
المزمور	לשבחא על ידא	XLVII. In laudẽ. Per manus
السادس والاربعون	דבני קרח תושבחתא :	filiorum Quorah. Laudatoria.
صفقوا يا جميع الامم	כל עממיא תקעו	Omnes populi plaudite
بايديكم هللوا الله	ידא בחדותא יבבו קדם יי	manibus gaudio, iubilate coram DEO
بصوت الفرح فان	בקל תושבחתא ארום יי	in voce laudis. Quoniam DEVS
الرب الهنا عال مخوف هو	עילאה דחילא מלך	altissimus & timendus, rex
الملك العظيم على جميع	רב על כל יתבי ארעא :	magnus sup omnes habitatores terre.
الارض اخضع الشعوب لنا	יקטול במותנא עממיא	Occidet interitu populos
والامم تحت	חלופנא ואומיא יכבוש	propter nos, & gentes suponet
ارجلنا اختار لنا	תחות ריגלנא : יתרעי לנא	pedibus nostris. Elegit nos
ميراثا له	למירת ית אחסנתנא	vt hereditaremus hereditatẽ nostrã,
جمال يعقوب الذي	ית בית מקדשא דיעקב	domum sanctam Iaacob
احب صعد	דרחים לעלמין : יתעלה	quam dilexit semper. Exaltabitur
الاله بالتهليل	שום אלהא ביבבא	nomen Dei in iubilo,
والرب بصوت البوق	יי בקל שופרא :	DEVS in voce cornu.
رتلوا لالهنا رتلوا	שבחו קדם יי שבחו	Laudate coram DEO laudate,
رتلوا لملكنا	שבחו למלכנא	laudate regem nostrum,
رتلوا رتلوا فان الرب هو	שבחו : ארום מלך על	laudate. Quoniam rex super (dicite
ملك الارض كلها	כל יתבי ארעא יי שבחו	oẽs habitatores terre DEVS, laudes(
رتلوا له بفهم ملك	קדמוי בשכלא טבא : מלך	coram eo ĩ ĩtelligẽtia bona. Regnabit
الرب على جميع الامم	על כל עממיא	super omnes populos,

Digitized by Google

אֱלֹהִים יָשַׁב עַל־	Deus sedit super	Deus sedet super	ὁ θεὸς κάθηται ἐπὶ
כִּסֵּא קָדְשׁוֹ׃ נְדִיבֵי	thronum sanctũ suũ. Inclyti	sedem sanctam suam, Principes	θρόνου ἁγίου αὐτοῦ. Ἄρχοντες
עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם	pplo℞ aggregati sũt pplo A.	populorum congregati sunt cũ	λαῶν συνήχθησαν μετὰ
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי	Dei Abraham, quoniam	Deo Abraam, quoniam	τοῦ θεοῦ ἀβραάμ, ὅτι
לֵאלֹהִים מָגִנֵּי	Dii scuta	Dii fortes	τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ,
אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה׃	terre vehemẽter eleuati sũt.	terre vehemẽter eleuati sunt.	τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν.
מח שִׁיר	XLVIII. Canticũ.	XLVII. Psalmus cãtici filiis	μζʹ. Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῖς υἱοῖς
מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח׃	Psalmus. Filio℞ Quorah.	chore secunda sabbati.	κορὲ δευτέρα σαββάτου.
גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל	Magnus DEVS & laudabil[is]	Magnus dominus & laudabilis	Μέγας κύριος, καὶ αἰνετὸς
מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ	nimis, ĩ ciuitate .B. Dei nñi,	nimis, in ciuitate Dei nostri	σφόδρα, ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν
הַר־קָדְשׁוֹ׃	mõte sancto eius. (cãs oẽm	in monte sancto eius.	ἐν ὄρει ἁγίῳ αὐτοῦ.
יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל	Pulcherrimo frutice, letifi(	Fundatur exultatiõe vniuerse	Εὐρίζῳ ἀγαλλιάματι πάσης
הָאָרֶץ הַר־צִיּוֹן	terram monte cion,	terre mons syon,	τῆς γῆς, ὄρη σιὼν
יַרְכְּתֵי צָפוֹן	lateribus aquilonis	latera aquilonis	τὰ πλευρὰ τοῦ βορρᾶ,
קִרְיַת מֶלֶךְ רָב׃	ciuitate regis magni.	ciuitas regis magni.	ἡ πόλις τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου.
אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ	Deus in pretoriis suis	Deus in domibus eius	Ὁ θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς
נוֹדַע לְמִשְׂגָּב׃	agnitus est, dum auxiliatur.	cognoscetur cum suscipiet eã.	γινώσκεται, ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς.
כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים	Quia ecce reges	Quoniã ecce reges (in ynũ.	Ὅτι ἰδοὺ οἱ βασιλεῖς
נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו׃	ꝯgregati sũt, trãsierũt ĩ vnũ.	terre ꝯgregati sũt, cõuenerũt(	τῆς γῆς συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό.
הֵמָּה רָאוּ כֵּן	Ipsi videntes sic	Ipsi videntes sic	Αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως
תָּמָהוּ נב	obstupuerunt,	ammirati sunt,	ἐθαύμασαν,
נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ׃	cõturbati sũt & admirati sũt.	conturbati sunt, cõmoti sunt,	ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν,
רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם	Horror possedit eos, ibi	timor apprehendit eos. Ibi	τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν. Ἐκεῖ
חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃	dolor quasi parturientis.	dolores vt parturientis,	ὠδῖνες ὡς τικτούσης,
בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר	In vẽto oriẽtali confringẽs	in spiritu vehementi conterẽs	ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις
אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ׃	naues maris.	naues tharsis,	πλοῖα θαρσίς.
כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן	Sicut audiuimus ita	Sicut audiuimus sic	Καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτως
רָאִינוּ בְּעִיר־יְהוָה	vidimus, in ciuitate DEI	vidimus in ciuitate domini	καὶ εἴδομεν, ἐν πόλει κυρίου
צְבָאוֹת בְּעִיר	exercituum, in ciuitate	virtutum in ciuitate	δυνάμεων, ἐν πόλει
אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים	Dei nostri, Deus	Dei nostri, Deus	τοῦ θεοῦ ἡμῶν διάψαλμα. Ὁ θεὸς
יְכוֹנְנֶהָ עַד־עוֹלָם	cõponet eam vsq; in seculũ	fundauit eam in eternum.	ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
סֶלָה׃ דִּמִּינוּ אֱלֹהִים	sẽpitnũ. Estimauimus Deus	Suscepimus Deus (tui.	ὑπελάβομεν ὁ θεὸς
חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ	misi. tuã, in medio tẽpli tui.	misicordiã tuã, ĩ medio tẽpli(	τὸ ἔλεός σου, ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου.
כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן	Secũdũ nomẽ tuũ Deus, sic	Secundũ nomen tuũ Deus, sic	Κατὰ τὸ ὄνομά σου ὁ θεὸς, οὕτως
תְּהִלָּתְךָ עַל־קַצְוֵי־	laus tua, vsq; ad extremum	& laus tua in fines	καὶ ἡ αἴνεσίς σου ἐπὶ τὰ πέρατα
אֶרֶץ צֶדֶק מָלְאָה	terre, iustitia repleta est	terre iusticia plena est	τῆς γῆς, δικαιοσύνης πλήρης
יְמִינֶךָ׃ יִשְׂמַח הַר־	dextera tua. Letetur mons	dextera tua. Letetur mons	ἡ δεξιά σου. Εὐφρανθήτω ὄρος σιών,
צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת	cion & exultent filie	syon & exultent filie	καὶ ἀγαλλιάσθωσαν αἱ θυγατέρες
יְהוּדָה לְמַעַן	Iude propter	iude, propter	τῆς ἰουδαίας ἕνεκεν
מִשְׁפָּטֶיךָ׃ סֹבּוּ צִיּוֹן	iudicia tua. Circundate cion	iudicia tua dñe. Circũdate syon	τῶν κριμάτων σου κύριε. Κυκλώσατε σιὼν
וְהַקִּיפוּהָ סִפְרוּ	& circuite eam, numerate	& complectimini eam, narrate	καὶ περιλάβετε αὐτήν, διηγήσασθε

Digitized by Google

DEVS sedet super sedem
sanctitatis sue, Principes
populi aggregati sunt populo,
qui fidelis est Deo
Abraham, quoniam coram DEO
scuta terre vehementer exaltata sunt.

XLVIII. Canticũ & laudatoria,
per manus filiorum Quorah.

Magnus DEVS & laudabilis valde,
in ierusalem ciuitate Dei nostri,
& in monte domus sanctitatis eius.
Pulcher vt sponsus, gaudium
omnium habitatorum terre, mons
cion, a partibus aquilonis,
ciuitas regis magni.
DEVS in pretoriis suis
cognoscetur ad fortitudinem,
quoniam reges
congregati sunt, transierunt simul.
Ipsi videntes sic
admirati sũt ꝑpter signa & miracula,
conturbati sunt & fugerunt,
tremor apprehendit eos, ibi
tremor sicut mulieris parturientis.
In vento noto valido qui egreditur a
conspectu Dei, confringentur naues
tarsis. Dicent omnes
simul, sicut audiuimus
sic vidimus in ciuitate DEI
exercituum, Deus fundabit eam
in secula seculorum.
Estimauimus DEVS benignitatẽ tuã
in medio templi tui.
Ecce secundũ nomen tuũ DEVS, sic
laus tua in fines
terre iustitia plena est
dextera tua. Letetur mons cion
plena letitia in laudibus
congregationis domus iude,
propter iudicia tua. Circundate cion,
& circuite eam numerate

A. Populi Dei Abrahã sũt christiani. Ipse siqdẽ principiũ fuit credẽdi patrẽ & filium & spiritũ sanctũ.

B. Ciuitas Dei nostri, Mons sanctus, Speciosum germẽ, Exultatio uniuerse terre, Mons cion, Latera aqlonis, Ciuitas magni regis, Septẽ ecclesie noia ut sentiunt eruditiores.

Psalmi.xlix.

A. Et filii hominis, in hebreo, & filii Adam, super quo uerbo libro midras tehilim ואמר גם בני אדם גם בני איש בני אדם זה אברהם שנקרא האדם הגדול שבענקים גם בני איש אלו בניו של ישמעאל ובני קטורה איש אלו בניו של נח שנקרא איש צדיק דא אלו שבעים אומות שיורדין לגיהנם יחד עשיר ואביון עשיר בתורה ואביון בתורה כולם יורדין לגיהנם עשיר בתורה זה דואג ואחיתופל לפי שלא שמרו את התורה ירדו לגיהנם אפי׳ שהן ראשי סנהדרין ואביון בתורה כמי שיש ספק בידו ללמוד ולא למד i. Et qd illud, & filii Adã & filii uiri. Filii Adã hic est Abrahã q uocatus est homo magnus in gigantibus. Iosue.xiiii. Etiam filii, is, hi sunt filii Ismael & Ceture, qd sequitur uiri hi sunt filii Noah, qui uocatus est uir iustus. Et sunt qui dicũt hos esse septuaginta populos q descendũt in gehenã, simul diues & pauper. Diues in lege & paup in lege oẽs descẽdunt i gehenã. Diues i lege Doeg & Achitophel, qm nõ suauerũt legẽ descẽderũt in gehenã Etiã si fuerint capita iudicii ordinariorum. Pauper uero i lege oĩs qui habet facultatẽ in manu sua ad discendã legem & non discit.

Digitized by Google

מִגְדָּלֶיהָ : שִׁיתוּ	turres eius. Ponite (separate	in turribus eius. Ponite (buite	ἐν τοῖς πύργοις αὐτῆς. Θέσθε
לִבְּכֶם לְחֵילָה פַּסְּגוּ	cor vestrũ ĩ menibus eius,(	corda vr̃a ĩ ũtute eiꝰ, & distri(	τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν δύναμιν αὐ(
אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן	palatia eius vt	domos eius, vt	τὰς βάρεις αὐτῆς, ὅπως (τῆς ἡ καταδιε(
תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן :	enarretis gñatiõi nouissime.	enarretis in progenie altera.	ἂν διηγήσησθε εἰς γενεὰν ἑτέραν. (λαθε
כִּי זֶה אֱלֹהִים	Quoniam ipse Deus	Quoniam hic est Deus	Ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς
אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם	deus noster in seculum	deus noster in eternum,	ἡμῶν, εἰς τὸν αἰῶνα,
וָעֶד הוּא	& in perpetuum, ipse	& in seculum seculi, ipse	καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, αὐτὸς
יְנַהֲגֵנוּ עַל	erit dux noster	reget nos	ποιμανεῖ ἡμᾶς
עַל־מוּת :	in iuuentute.	in secula.	εἰς τοὺς αἰῶνας.
מט לַמְנַצֵּחַ	XLIX. Ad victoriã	XLVIII. In finẽ ꝑ filiis	μη. Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς
לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר :	filiorũ Quorah. Psalmus.	chore. Psalmus Dauid.	κορὲ ψαλμός.
שִׁמְעוּ־זֹאת כָּל־	Audite hoc omnes	Audite hec omnes	Ἀκούσατε ταῦτα πάντα
הָעַמִּים הַאֲזִינוּ	populi, auribus percipite	gentes, auribus percipite	τὰ ἔθνη, ἐνωτίσασθε (νην. Οἱ τε
כָּל־יֹשְׁבֵי חָלֶד : גַּם	vniũsi habitatores orbis. Et	oẽs qui habitatis orbẽ. Quiq	πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμέ(
בְּנֵי אָדָם גַּם בְּנֵי־	filii hominis .A. & filii	terrigene & filii	γηγενεῖς καὶ οἱ
אִישׁ יַחַד עָשִׁיר	viri, simul diues	hominum, simul in vnum diues	υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τὸ αὐτὸ πλούσιος
וְאֶבְיוֹן : פִּי יְדַבֵּר	& pauper. Os meũ loquetur	& pauper. Os meum loquetur	καὶ πένης. Τὸ στόμα μου λαλήσει
חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי	sapiẽtias, & meditatio cordi(	sapiẽtiã, & meditatio cordis mei	σοφίαν, καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου
תְבוּנוֹת : אַטֶּה	prudẽtias. Inclinabo (mei	prudentiam. Inclinabo	σύνεσιν. Κλινῶ
לְמָשָׁל אָזְנִי אֶפְתַּח	ad parabolã, aurẽ meã, apiã	in parabolã aurem meã, aperiã	εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου, ἀνοίξω
בְּכִנּוֹר חִידָתִי :	in cithara enigma meum.	in psalterio propositionẽ meã.	ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημά μου.
לָמָּה אִירָא בִּימֵי	Quare timebo in diebus	Cur timebo in die	Ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ
רָע עֲוֹן עֲקֵבַי	malis, iniquitas	malo, iniquitas	πονηρᾷ ἡ ἀνομία
עֲקֵבַי יְסוּבֵּנִי	calcanei mei (habent	calcanei mei	τῆς πτέρνης μου,
יְסֻבֵּנִי : הַבֹּטְחִים	circũdabit me. Qui fiduciã(	circũdabit me. Qui cõfidũt B.	κυκλώσει με. Οἱ πεποιθότες
עַל־חֵילָם וּבְרֹב	in re sua, & in multitudine	in virtute sua, & ĩ multitudine	ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει
עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ :	diuitiarum gloriantur.	diuitiarum suarum gloriãtur.	τοῦ πλούτου αὐτῶν καυχώμενοι.
אָח לֹא־	C. Fratrem	Frater	Ἀδελφὸς
לֹא־פָדֹה	nequaquam redemptione	non redimit	οὐ λυτροῦται,
יִפְדֶּה אִישׁ לֹא־	redimet vir .D. nec	redimet homo, non	λυτρώσεται ἄνθρωπος, οὐ
יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ :	dabit Deo ptiũ ĩdẽptõis eiꝰ.	dabit Deo placationem suam.	δώσει τῷ θεῷ ἐξίλασμα ἑαυτοῦ.
וְיֵקַר פִּדְ	Et pretiosam fecit	Et pretium	Καὶ τὴν τιμὴν
פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְח	redemptionẽ aĩarũ suarum,	redemptionis anime sue,	τῆς λυτρώσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ,
וְחָדַל	& cessauit	& laborabit	καὶ ἐκοπίασεν
לְעוֹלָם : וִיחִי־עוֹד	in seculum. Et viuet vltra	in eternum & viuet adhuc	εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ζήσεται
לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה	ĩ sempiternũ, E. nõ videbit	in finem. Non videbit	εἰς τέλος. Οὐκ ὄψεται
הַשָּׁחַת :	interitum.	interitum	καταφθοράν
כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים	Cum viderit sapientes	cum viderit sapientes	ὅταν ἴδῃ, σοφοὺς
יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל	morientes, simul insipiens	morientes, simul insipiens	ἀποθνήσκοντας, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄφρων
וָבַעַר יֹאבֵדוּ	& indoctus peribunt,	& stultus peribunt.	καὶ ἄνους ἀπολοῦνται.
וְעָזְבוּ לְא	& relinquent	Et relinquent	Καὶ καταλείψουσιν

Digitized by Google

في ابراجها ✤ اعدلوا	מגדליהא : שוו לבכון	turres eius. Ponite cor vestrum
بقلوبكم الى قوتها اقتسموا	לאוכלוסהא רמן לעיל	in exercitibus eius, exaltata in altum
منازلها	בירניתהא מטול	pretoria eius, propterea
لكيما يخبروا جيلا اخر ✤	דתשתעון לדר אוחרן :	narrabitis in generatione nouissima.
ان الله هو	ארום דין אלהא אלהנא	Quoniam hic est Deus deus noster,
الهنا الى الابد	שכינתיה בגוה ומדוריה	diuinitas eius in ea, & habitatio eius
والى ابد الابد ✤ وهو	בשמיא לעלמי עלמין	in celis in secula seculorum,
الذي يرعانا	הוא ידברננא ביומי	ipse ducet nos in diebus
الى جميع الدهور	טליותנא :	iuuentutis nostre.
المزمور	לשבחא על ידי תון	XLIX. In laudē. Perman us
انا من ولاد بعون	דבני קרח תושבחתא :	filiorum Quorah. Laudatoria.
اسمعوا هذا يا جميع	שמעו אוריתא דא כל	Audite legem hanc omnes
الامم ✤ انصتوا يا	עממיא אציתו	populi, auscultate
جميع سكان الارض اهل	כל דיירי ארעא : אף	omnes habitatores erre. Et
الارض وبا	בני אדם קדמאה אף בני	filii Adam antiqui, & filii
البشر ✤ الاغنيا والفقرا	דיעקב כחדא זכאה	Iaacob, simul mundus
جميعا ✤ فمي ينطق	וחייבא : פומי ממליל	& prophanus, Os meum loquetur
بحكمة وتلاوة قلبي	חוכמתא ורינת לבי	sapientiam, & meditatio cordis mei
بفهم ✤ انحنا لي	ביונא : אצלי למתלא	intellectum. Inclinabo ad parabolam
الامثال بسمعي واكشف	אודני אשרי למפתח	aurem meam, incipiam aperire
بالترمير خفياتي	בכינרא אחוותי :	in cithara enigma meum.
لا اخاف في يوم	מטול מה אידחל ביום	Quare timebo in die
سوء ✤ اذا	אסערת בישתא אולהן	tempestatis male, nisi
احاط بي	דחובת סורחנותי בסופי	quia reatus peccati mei in fine mea
اعدائي ايها الواثقون	יחזרנני : ייאה לחייביא	circundabit me. Vt peccatoribus
بقوتهم المفتخرون	דמתרחצין על נכסיהון	qui confidunt in substantiis suis
بكثرة اموالهم ✤	ובסגיעות עותרהון	& in multitudine diuitiarum suarum
لا يفدي	משתבחין : אחוי	laudantur. Fratrem suum
الاخ	דאישתבא לא מיפרק	captiuum nequaquam redemptione
ولا ينجي انسان ✤ ولا	יפרוק גבר רשיעא ולא	redimet vir impius, & non
يعطي الله له خلاصا	יהב לאלהא פורקניה :	dabit Deo pretium redemptionis eius.
ولا ثمن	ואילו יהיב יהי יקר	Quod si daret esset pretiosum
فدية نفسه ✤	בפורקן נפשיה ויפסוק	in redēptione anime eius, & aufferret
تعب	בישותיה ופורענותיה	malum eius, & punitionem eius
الى الدهر ليحيى الى	לעלם : ויהי תוב לחיי	in seculum. Et viuet adhuc vita
الابد لا يرى	עלמא ולא יחמי דין	eterna & non videbit iudicium
الفساد ✤	גיהנם : ארום	gehenne.
حين يرى الحكما	יחמון חכימיא	Quoniam videbit sapientes
يموتون ✤ الجاهل	רשיעיא מתדנין בגיהנם	impios iudicatos gehenne,
والناقص الفهم جميعا	סכלא וטפשא	simul nescius & prauus
يهلكان	כחדא יאבדון וישבקון	perdentur, & relinquent

B. Qui confidūt, Libro midras tehilim שהיו בוטחין על חילם שנא הבוטחים על חילם אות שעה מה הן יכולין לעשות אין עשרם עומד להן וכן הוא אומר גם כספם גם זהבם לא יוכל להצילם אל יאמר אדם אבי כשר היה בזכותו אני נמלט אין אברהם מציל לבנו ישמעאל ולא יעקב לעשו אחיו וכן הוא אומר אח לא פדה יפדה איש מה הצדיקים אומ על אותו היום אח מה קשה אח לא פדה יפדה איש ויקר פדיון נפשם .i. Qui cōfidūt i uirtute sua, sicut dictū ē cōfidētes ī uirtute sua. Quid ualebūt facere. Diuitie siq dē eoꝝ nō remanebūt eis, & sic est dictū. Sopho. i. Argentū eoꝝ & aurū eoꝝ nō poterit liberare eos. Non dicat hō pr̄ meus fuit diues multitudine meritoꝝ, & pp meritū eius liberabor. Nā Abrahā nō ualebit liberare filium suū Ismaelē. Nec Iaacob Esau fratrē suū, & ppea dictū est frater non redimet, redimet uir &c̄.

C, *Sunt ex hebreis q̄ īterpretant.* Vnus non redimit, redimāt singuli uel redimat qsq3 ut sit positū את pro אחד sicut alibi אחד p חד.

D. Ex libro ciphre אני אמית ואחיה וגו כה אמר יי מלך ישר תואלו יי צבאות אני ראשון ואני אחרון אני אמית ואחיה זה אחד שנתן רחם המן לתחיית המתים אני אמית ואחיה תמות נפשי במות ישרים יחי ראובן ואל ימות יחיינו מיומים לא אני אמית ואחית שומע אני מיתה באחד וחיים באחד תל מחצתי ואני ארפא כדרך כך מיתה וחיים באחד ואין מידי מציל אין אבות מצילין את הבנים לא אברהם מציל את ישמעאל ולא יצחק מציל את עשו אין לי אלא אבות שאין מצילין את הבנים אחין את אחין מניין תל אח לא פדה יפדה איש ולא יצחק מציל את ישמע ולא יעקב מציל את עשו ואם נותן לו ממון שבעולם אין נותנין לו כופרו שנ אח לא פדה

לַאֲחֵרִים חֵילָם׃	alienis diuitias suas,	alienis diuitias suas,	ἀλλοτρίοις τὸν πλοῦτον αὐτῶν,
קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ	sepulchra eorũ domus eorũ	& sepulchra eorũ domus illorũ	καὶ οἱ τάφοι αὐτῶν, οἰκίαι αὐτῶν
לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם	in seculum. Tabernacula sua	in eternum. Tabernacula eorũ	εἰς τὸν αἰῶνα. Σκηνώματα αὐτῶν,
לְדוֹר וָדֹר׃	ĩ generatiõe & generatiõe,	in progenie & progenie,	εἰς γενεὰν καὶ γενεάν,
קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם	vocauerunt in noĩbus suis	vocauerunt nomina sua	ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν
עֲלֵי אֲדָמוֹת׃	in regionibus.	in terris suis.	ἐπὶ τῶν γαιῶν.
וְאָדָם בִּיקָר בַּל	Et homo in honore non	Et homo cũ in honore esset non	Καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὤν, οὐ
יָלִין נִמְשַׁל	cõmorabitur, assimilatus est	intellexit, comparatus est	συνῆκε, παρασυνεβλήθη
כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃	iumentis mutis.	iumẽtis ĩsipiẽtibus, (rũ scãdalũ	τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις (σκάνδαλον
זֶה דַרְכָּם כֵּסֶל	Hec via illorum, vecordia	& silis facto ẽ illis. Hec via illo(	καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς. Αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν, (
לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם	eis, & post hos	ipsis, & postea	αὐτοῖς, καὶ μετὰ
בְּפִיהֶם יִר	in ore suo	in ore suo	ταῦτα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν
יִרְצוּ סֶלָה׃	current in perpetuum.	complacebunt.	εὐδοκήσουσιν.
כַּצֹּאן לִשְׁ	Quasi oues	Sicut oues	Ὡς πρόβατα
לִשְׁאוֹל	in inferno	in inferno	ἐν ᾅδῃ
שַׁתּוּ מָוֶת יִר	positi sunt, mors	positi sunt, mors	ἔθετο, θάνατος
יִרְעֵם וַיִּ	pascet eos.	depascet eos.	ποιμανεῖ αὐτούς.
וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁ	Et subiicient eos	Et dominabuntur eorum	Καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν,
יְשָׁרִים לַבֹּקֶר	rectos in matutino,	iusti in matutino,	οἱ εὐθεῖς τὸ πρωΐ,
וְצוּרָם לְבַלּוֹת	& figura eorum conteretur	& auxilium eorum veterascet	καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν, παλαιωθήσεται
שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ׃	in inferno ab habitaculo suo.	in inferno a gloria eorum.	ἐν τῷ ᾅδῃ, ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν
אַךְ אֱלֹהִים	Verumtamen Deus	Verumtamen deus	ἐξώσθησαν. Πλὴν ὁ θεὸς
יִפְדֶּה נַפְשִׁי	redimet animam meam	redimet animam meam	λυτρώσεται τὴν ψυχήν μου
מִיַּד שְׁאוֹל כִּי	de manu inferi,	de manu inferi,	ἐκ χειρὸς ᾅδου,
יִקָּחֵנִי סֶלָה׃	cum assumpserit me semper.	cum acceperit me.	ὅταν λαμβάνῃ με.
אַל תִּירָא	Noli timere	Ne timueris	Μὴ φοβοῦ,
כִּי יַעֲשִׁר א	cum diues fiet	cum diues factus fuerit	ὅταν πλουτήσῃ
אִישׁ כִּי יִרְבֶּה	vir, cũ multiplicata fuerit	homo, & cũ multiplicata fuerit	ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πληθυνθῇ
כְּבוֹד בֵּיתוֹ׃	gloria domus eius.	gloria domus eius.	ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ.
כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח	Neq; enim moriens tollet	Quoniã cũ ĩterierit nõ sumet	Ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν, λήψεται
הַכֹּל לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו	omnia, nec descẽdet post eũ	omnia, neq; descendet cum eo	τὰ πάντα, οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ
כְּבוֹדוֹ׃ כִּי נַפְשׁוֹ	gloria eius. Quia anime sue	gloria eius, Quia anima eius	ἡ δόξα αὐτοῦ. Ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ
בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ	in vita sua	in vita ipsius	ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ
יְבָרֵךְ וְיוֹדֻךָ כִּי	benedicet, laudabunt te	benedicetur, confitebitur tibi	εὐλογηθήσεται, ἐξομολογήσεταί σοι
כִּי תֵיטִיב לָךְ׃	cum benefeceris tibi.	cum benefeceris ei.	ὅταν ἀγαθύνῃς αὐτῷ.
תָּבוֹא עַד	Venient vsq; ad	Introibit vsq; in	Εἰσελεύσεται ἕως
דּוֹר אֲבוֹתָיו	generationem patrũ suorũ	progenies patrum suorum,	γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ,
עַד נֵצַח לֹא יִר	vsq; in eternum non	vsq; in eternum non	ἕως αἰῶνος οὐκ
יִרְאוּ אוֹר׃ אָדָם	videbunt lumen. Homo	videbit lumen. Homo	ὄψεται φῶς. Καὶ ἄνθρωπος
בִּיקָר וְלֹא	cum in honore esset, non	cum in honore esset non	ἐν τιμῇ ὤν, οὐ
יָבִין נִמְשַׁל	intellexit	intellexit,	συνῆκε,

Digitized by Google

يترك ان ما جمع لآخرين	לצדיקיא ממונהון :	iustis diuitias suas.
قبورهم مساكنهم	בבית קבורתהון ישרון	In domo sepulture eorum habitabunt
الى الابد ومساكنهم	לעלם ולא יקומון	in eternum, & non surgent (tionem.
الى حقب الاحقاب	ממשכניהון לדרי דריא :	de tabernaculis suis, a gñatione ĩ gñat
دعوا باسمايهم	מטול דאיתגאו וקנו שום	Q̃m superbi facti sunt & sortiti sunt
على ارضهم	ביש עלה ארעא :	nomen prauum super terram.
انسان في كرامة	ובר נשא חייבא ביקרא לא	Et homo peccator, in honore non
وجهلها شبه	יבית עם צדיקי איתמתיל	cōmorabitur cum iustis, assimilatus est
بالبهايم التي لا عقل	היך בעירא אשתתקו :	bestie mute.
لها وما ذلها هذه سبلهم	דין אורחתהון שטותא	He vie illorum stulticia
طرق عثرة لهم وبعد	להון ובסופיהון	ipsis, & in fine eorum
هذا بافواههم	בפומהון ירענון	ore suo, palam facient
يباركون	סורחנותהון לעלמא	peccata sua seculo
مثل الغنم	דאתי : היך ענא למותא	futuro. Sicut oues ad mortem,
الى الجحيم	צדיקיא וקטלונון	iusti, & interfecerunt
يدفعون والموت	ותברו צדיקיא ופלחו	& extirpauerunt iustos, & subiecerunt
يرعاهم	בהון ותריציא אלקו	eos, rectos insuper percusserunt.
وتتسلط عليهم	מטול הכי גופיהון	Propterea corpora eorum
المستقيمون في الغداة	בליין בגיהנם מן בגלל	consumentur in gehenna quoniam
ومعونتهم تبليت	דאושיטו ידיהון וחבילו	extenderunt manū suā & destruxerūt
في الجحيم ومن مجدهم	בית מדור שכינתה דיליה :	domum habitationis diuinitatis eius.
ويسقطون من الله	אמר דוד ברוח נבואה ברם	Dixit Dauid in spiritu pphetico vtiq
منقذ نفسي	אלהא יפרוק נפשי מן דין	Deus redimet animam meam a iudicio
من ايدي الجحيم	גיהנם ארום ילפינני	gehenne, quoniam docebit me
اذا اخذها	אוריתיה לעלמין :	legem suam in eternum. (phetauit
لا تخف	על קרח וסיעתיה אתנבי	De Quorah, & de societate eius pro
اذا ما الرجل	אמר לא תדחל משה ארום	& dixit. Ne timeas Mosse, licet
كان مستغنيا ولا اذا كثر	עתיר קרח גברא דמצותא	diues sit Quorah homo contentiosus,
مجد بيته	ארום יסגי יקר ביתיה :	licet crescat gloria domus eius,
فانه لا ياخذ عند موته	ארום לא במותיה יסב	quoniā nequaq̃ in morte eius portabit
شيا ولا ينزل معه	כולא ולא ייחות בתרוהי	omnia, & non sequetur post eum
ما اقتنى الى الجحيم لان	יקריה : ארום נפשיה	gloria eius. Quoniam anima
نفسه انما نعمت في	דמשה בחיוהי יברך לך	Mosse in vita eius benedixit te,
حياته يشكرك	ויודנך צדיקיא ארום	& confitebuntur te iusti, quoniam
الدهر كله اذا انعمت عليهم	תוטיב לפלחין קדמך :	beneficus eris seruientibus coram te.
ويبلغ الى	תיעול דוכרנהון	Ascendet memoria
اعمار ابايهم	דצדיקי עד דר אבהתהון	iustorū vsq̃ ad gñationē patrū suorū,
ولا يعاينون النور	ורשיעיא לעלמי עלמיא	& impii in secula seculorum
الى الابد الانسان	לא יחמון נהורא : ובר	non videbunt lumen. Homo
الذي هو بنعمته	חייבא בזמן דאיתיה	iniquus in tempore quo manet
جاهل فانه	ביקריה ולא יתביין	in gloria non intelliget,

פדה אשר ואני אחיה ; כותרו ויקר פדיון נפשם תו יקרה היא נפש זו .i. Ego occidā & ego uiuere faciā, &c. Hec enī ait Deus rex israel & redēptor eorꝫ Deus exercituū. Ego pmus & ego nouissimus. Ego occidā & ego uiuere faciā. Hoc qdē postq̃ data est eis māna p uiuificatione mortuorū. Ego occidā & ego uiuere faciā. Morief aīa mea morte rectorꝫ. Viuet Ruben & nō morief, Viuificabit nos, post dies tres. Ego occidā & ego uiuere faciam, uti sentio ipse. Quod mors qdē ĩ uno, & uita in uno & eodē, queadmodū dictū est. Ego uulnus inferā, & ego medebor, ita mors & uita ĩ uno erūt, & nō est q̃ de manu mea possit euadere. Pr̃es saluabūt ne filios? nequaq̃. Nā Abrahā nō saluabit Ismael, nec Isaac saluabit Esau. Quoniā mors & uita ad me solū ptinēt. Fratres ēt ñ poterūt saluar̃ fratres suos. Et hoc est q̃ scriptū est. Frater nō redimet siue ñ saluabit, saluabit aūt uir. Et Isaac ñ saluabit Ismaelē. Et Iaacob nō saluabit Esau. Et si darēt p saluatione eorꝫ oēs mūdi diuitias, nō sufficiūt, saluare illos, nec sūt digni aīarꝫ eorꝫ ptiū, & hoc ē q̃ scriptū est. Fr̃ nō redimet, redimet āt uir, & nō dabit Deo ptiū redēptionis eorꝫ.

E. Ex cōmētariis. R. Mosse hadarsan אמר ר׳ משה הדרשן זה הפסוק נאמר על מלך המשיח שימות כדי לפדות את האבות ואחר יחיה לנצח לא יראה שחת כמו החכמים שימותו Et uiuet ultra. &c. siue & uiuet semp & ñ uidebit infernū uti uidebūt sapiētes morientes, uti aliq iterptati sūt. Dixit R. Mosse hadarsan hic uersus dictus est de rege Messia, q morief p saluādos pr̃es. Et postmodū uiuet in sempiternū. Nec uidebit infernū queadmodū sapiētes qui moriunf.

נִמְשַׁל כבת	assimilatus est	comparatus est	παρασυνεβλήθη
כַּבְּהֵמוֹת נדם	iumentis	iumentis insipientibus &	κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ
נִדְמוּ :	mutis.	similis factus est illis.	ὡμοιώθη αὐτοῖς.
נ מִזְמוֹר לְאָסָף	L. Psalmus. Asapi.	XLIX. Psalmus Asaph.	μθ'. Ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ.
אֵל אֱלֹהִים יְהוָה	Deus, deus, DEVS A.	DEVS deorum dominus	Θεὸς θεῶν κύριος
דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ	locutus ē, B. & vocauit trā,	locutus est, & vocauit terram.	ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν,
מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד	ab ortu solis vsq; ad	A solis ortu vsq; ad	ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι
מְבֹאוֹ: מִצִּיּוֹן מב	occasum eius. De cion	occasum, ex syon	δυσμῶν. Ἐκ Σιὼν
מִכְלַל יֹפִי א	perfecto decore,	species decoris eius.	ἡ εὐπρέπεια τῆς ὡραιότητος αὐτοῦ.
אֱלֹהִים הוֹפִיעַ:	Deus apparuit	Deus manifeste	Ὁ θεὸς ἐμφανῶς
יָבֹא אלה	veniet	veniet	ἥξει
אֱלֹהֵינוּ וְאַל	deus noster & non	deus noster & non	ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ οὐ
יֶחֱרַשׁ אֵשׁ	tacebit, ignis	silebit. Ignis	παρασιωπήσεται. Πῦρ
לְפָנָיו תֹּאכֵל	coram eo vorabit,	in conspectu eius exardescet,	ἐνώπιον αὐτοῦ καυθήσεται
וּסְבִיבָיו נסע	& in circuitu eius	& in circuitu eius	καὶ κύκλῳ αὐτοῦ
נִשְׂעֲרָה מְאֹד :	tempestas valida.	tempestas valida.	καταιγὶς σφόδρα.
יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם	Vocabit celum	Aduocauit celum	Προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν
מֵעָל וְאֶל הָאָרֶץ	desursum & terram	desursum, & terram	ἄνω, καὶ τὴν γῆν
לָדִין עַמּוֹ א	vt iudicet populum suum.	discernere populum suum.	τοῦ διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ.
אִסְפוּ לִי ח	Congregate mihi	Congregate illi	Συναγάγετε αὐτῷ
חֲסִידָי נר	misericordes meos,	sanctos eius,	τοὺς ὁσίους αὐτοῦ,
כֹּרְתֵי בר	qui paciscuntur	qui ordinant	τοὺς διατιθεμένους
בְרִיתִי עֲלֵי	pactum meum in	testamentum eius super	τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐπὶ
זָבַח: וַיַּגִּידוּ שָׁמַיִם	sacrificio. Et ānūciabūt celi	sacrificia. Et annunciabūt celi	θυσίαις. Καὶ ἀναγγελοῦσιν οἱ οὐρανοὶ
צִדְקוֹ כִּי אֱלֹהִים	iustitiam eius, quia Deus	iustitiam eius, quoniam Deus	τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς
שֹׁפֵט הוּא סֶלָה:	iudex est in perpetuum.	iudex est.	κριτής ἐστι. Διάψαλμα.
שִׁמְעָה עַמִּי וַאֲדַבֵּרָה	Audi popule mi & loquar,	Audi populus meus & loquar,	Ἄκουσον λαός μου, καὶ λαλήσω σοι,
יִשְׂרָאֵל וְאָעִידָה	israel & contestabor	israel & testificabor	Ἰσραὴλ καὶ διαμαρτύρωμαί
בָּךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ	te, Deus Deus tuus	tibi, Deus deus tuus	σοι, ὁ θεὸς ὁ θεός σου
אָנֹכִי: לֹא עַל	ego sum. Non propter	ego sum. Non	εἰμὶ ἐγώ. Οὐκ
זְבָחֶיךָ אוכ	victimas tuas	in sacrificiis tuis	ἐπὶ ταῖς θυσίαις σου
אוֹכִיחֶךָ וע	arguam te,	arguam te,	ἐλέγξω σε,
וְעוֹלֹתֶיךָ ל	& holocaustomata tua	holocausta autem tua	τὰ δὲ ὁλοκαυτώματά σου
לְנֶגְדִּי תָמִיד :	coram me sunt semper.	in conspectu meo sunt semper.	ἐνώπιόν μού ἐστι διαπαντός.
לֹא אֶקַּח מִבֵּיתְךָ	Non accipiam de domo tua	Non accipiam de domo tua	Οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου
פָר מִמִּכְלְאֹתֶיךָ	vitulū, neq; de gregibus tuis	vitulos, neq; de gregibus tuis	μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου
עַתּוּדִים : אם כי	hircos.	hyrcos.	χιμάρους.
כִּי לִי כָל	Mea enim sunt omnia	Quoniam mee sunt omnes	Ὅτι ἐμά ἐστι πάντα
חַיְתוֹ יָעַר	animalia siluarum,	fere syluarum,	τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ,
בְּהֵמוֹת בה	pecudes	iumenta	κτήνη,
בְּהַרְרֵי אָלֶף	in montibus	in montibus &	ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ

Digitized by Google

تسبير د بهاه	וּבְאִסְתַּלָּקוּת יְקָרֵיהּ	& dum extollitur gloria eius
البهايم مما ثلا	אִתְמְתִיל לִבְעִירָא	assimilatus est bestiis
ويها متشبها	וְאִשְׁתְּוֵי לְלַמְיָא :	& equatus est mutis.
المزمور التاسع والاربعون	תּוּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדָא דְאָסָף	L. Laudatoria per manū Asap.
اله الالهه الرب	תַּקִּיפָא אֱלָהָא יְיָ מַלֵּיל	Fortis Deus DEVS loquebatur
تكلم ودعا الارض	מִבְּרֵאשִׁית וְקָרָא לְמֶעְבַּד	a principio, & vocabat vt faceret
من مشارق الشمس الى	אַרְעָא מִמַּדִּינְחַת שִׁמְשָׁא עַד	terram, ab ortu solis vsque
مغاربها في صهيون	מַעֲלָנֵיהּ : וְשָׁרֵי בִּרְיַת	ad occasum eius. Cepit autem creare
اكمل	עָלְמָא מִצִּיּוֹן וּמִתַּמָּן גְּמִיר	mundum de cion & inde perfecit (se.
الله مجده	שׁוּפְרֵיהּ אֱלָהָא אִתְגְּלֵי :	pulchritudinē eius, Deus mãifestauit(
الهنا ياتي ظاهرا	יֵימְרוּן צַדִּיקַיָּא לְיוֹם	Dicturi sunt iusti in die
الهنا لا	דִּינָא רַבָּא יֵיתֵי אֱלָהָנָא	iudicii magni, veniet Deus noster
يغفل النار	וְלָא יִשְׁתּוֹק לְמֶעְבַּד	& non tacebit vt faciat
تتقد امامه	פּוּרְעָנוּת עַמֵּיהּ אֶשָּׁתָא קֳדָמוֹהִי	vltionem populi sui, ignis coram eo
يشتد حوله	תִּצְלְהַב וְחַזְרָנוֹהִי לֵיהּ	ardebit, & circa eum
العاصف جدا	תִּנְשׁוֹף עַלְעוֹלָא לַחְדָּא :	spirabit turbo validus nō singulariter
يدعو السما	יִקְרֵי לְאַנְגְּלֵי מְרוֹמָא	Inuocabit angelos .bb. excelsos
من فوق والارض	מִלְּעֵיל וּלְצַדִּיקֵי אַרְעָא	de sursum & iustos terre
الى مدا كمه شعبه	מִלְּרַע לְמִימְתַּח דִּין עַל	de deorsum, quo distendat iudiciū sup
اجمعوا اليه	עַמֵּיהּ : כַּנְּשׁוּ לְוָתִי חֲסִידַי	pplm suū. Cōgregate ad me pios mos,
يا قديسيه	דִּגְזָרוּ קְיָמִי וְקַיָּמֵי	q ordinauerūt pactū meū & pactiones
الواضعين	אוֹרַיְתִי וְאִתְעַסְּקוּן	legis mee, & vacauerunt
عهده على	בִּצְלוֹתָא דְאִתְמְתִילָא	orationi que equipollet
الذبايح والسموات تخبر	לְקוּרְבְּנָא : וִיחַוּוּן אַנְגְּלֵי	sacrificiis. Et annunciabūt angeli .bb
بعدله لان الله	מְרוֹמָא זָכוּתֵיהּ אֲרוּם	altissimi iustitiam eius, quoniam
هو الديان	אֱלָהָא דַּיָּן הוּא לְעָלַם :	Deus iudex ipse in eternum.
اسمع يا شعبي فاكلمك	שְׁמַעוּ עַמִּי וְאֶמַלֵּיל	Audi popule mi & loquar
ويا اسرايل فاشهد	יִשְׂרָאֵל וְאַסְהִיד	Israel, & testificabor
عليك انا هو الله الهك	בָּךְ אֱלָהָא אֱלָהָךְ	in te Deus Deus tuus
لست	אֲנָא : לָא מְטוּל דִּבְחַיָּיךְ דְּלָא	ego. Non propter sacrificia tua que nō
او بخك على	קָרִיבְתָּא קֳדָמַי בְּגָלוּתָא	sacrificasti mihi in captiuitate
ذبايحك	אֲנָא מוֹכַח לָךְ אֲרוּם עַל	ego corripio te, sed propter
وقودك	עֲלָוָתָא דְקָרִיבוּ	holocaustomata que sacrificauerunt
امامي في كل حين	אֲבָהָתָךְ לְקוּבְלִי תְּדִירָא :	patres tui coram me iugiter.
لا اقبل ثيرانا	מִן יוֹמָא דְחָרִיב בֵּית	A die destructionis domus
من بيتك ولا جداء من	שְׁכִינְתִי לָא קַבֵּילִית מִן יְדָךְ	diuinitatis mee, nō accepi de mãu tua
اغنامك	תּוֹרִין וּמִן עֶדְרָיךְ בַּרְחִין :	boues, nec de gregibus tuis hircos.
لان لي جميع	אֲרוּם דִּילִי כָּל חֵיוַת בָּרָא	Q.m mea sunt omnia aialia siluestria
حيوان البر	חוּרְשָׁא וְעַתְּדֵית לְצַדִּיקַיָּא	nemorum, & preparaui iustis
بهايم	בְּגַנְתָּא דְעֵדֶן בְּעִירָא דַכְיָין	in horto deliciarum animalia munda
الجبال	וְתוֹר בַּר דְּרָעֵי בְּכָל יוֹמָא	& bouē siluestrē qui pascitur quotidie

bb. Angeli nomē prius chaldeum q̄ grecū fuisse suspicati sunt nonnulli, quod pluribus in locis apud Chaldeos legat, uti liquet. xiiii. & .xxi. linea huius psalmi, ubi bina uice chaldeus interpres dixit angeli.

A. Libro midras tehilim להיה הזכיר שמו של הבה שלשה פעמי׳ להורות שבשלשה שמות הללו ברא הבה העולם כנגד שלש מדות שבהן נברא העולם אלו הן החכמה הדעת והתבונה חכמה מניין שנ׳ יי׳ בחכמה יסד ארץ דעת מניין שנ׳ בדעתו תהומות נבקעו תבונה שנ׳ כונן שמים בתבונה וכן הוא אומ׳ כי אנכי יי׳ אלהיך אל קנא הרי שלש מדות שבהן נברא העולם וכן בני גד ובני ראובן אומ׳ אל אלהים יי׳ הוא יודע ומה ראו לומ׳ שני פעמי׳ אל אלהים יי׳ שבהן נברא העולם אל אלהים יי׳ שבהן ניתנה התורה יכול אחד לעצמו ואו אלא שניהם ביחד נבראו וכן הוא אומר אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים הוי מפורש שמשועד מבוא: .i. Quã obrē memoratū est nomē Dei sancti & bñdictū tribus uicibus? quo doceret istis tribus noībus Deū sanctū & bñdictū creasse mundū e regione triū ꝓprietatū qbus mundus creatus est, & iste sūt sapiētia, sciētia, & itellectus, de qbus dictū est. Prouerbiorum .iii. Deus sapiētia fundauit terrã, sciētia eius erupūt abyssi. Cōcinnauit celos, itellectu. Ipse quoqȝ sic ait. Exo. xx. Ego Deus Deus tuus Deus zelator. Ecce tres loco triū proprietatū qbus mūdus creatus ē. Sic ēt filii Gad, & filii Ruben dixerūt Deus Deus Deus ipse scit. Iosue. xxii. Quid nã uiderūt, ut hoc idē repeterēt duabus uicibus. Deus deus deus qa eis creatus est mūdus. Deus Deus Deus qa eis data est lex &c. Sed nunqd potuit alter eorū ELOHIM. s. se solo & alter ēt IOVA. s. se solo, separatimqȝ

mundus creatus [illegible]

l

	בהררי אלף : ידעתי	mille. Scio	boues. Cognoui	Βοῶν. Ἔγνωκα
הר	כל עוף	omnes aues	omnia volatilia	πάντα τὰ πετεινὰ
ח	הרים	montium,	celi,	τοῦ οὐρανοῦ,
שד	וזיז	& fera	& pulchritudo	καὶ ὡραιότης
עמד	שדי	agri	agri	ἀγροῦ
אם	עמדי :	mecum est.	mecum est,	μετ᾽ ἐμοῦ
	אם ארעב לא	Si esuriero non	Si esuriero non	ἐστιν. Ἐὰν πεινάσω, οὐ
	אמר לך כי	dicam tibi, meus est	dicam tibi, meus est	μή σοι εἴπω, ἐμὴ γάρ
	לי תבל ומלאה :	enĩ orbis & plenitudo eius.	enĩ orbis terre, & pleĩtudo eius	ἐστιν ἡ οἰκουμένη, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
	האוכל בשר	Nunquid comedam carnes	Nunquid manducabo carnes	Μὴ φάγωμαι κρέα
וד	אבירים	taurorum,	taurorum	ταύρων,
עתוד	ודם	& sanguinem	aut sanguinem	ἢ αἷμα
אש	עתודים	hircorum	hircorum	τράγων
	אשתה : זבח	bibam. Immola	potabo. Immola	πίομαι. Θῦσον
	לאלהים תודה	Deo sacrificium cõfessionis.	Deo sacrificium laudis,	τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως,
	ושלם לעליון	& redde altissimo	& redde altissimo	καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ
	נדריך : וקראני	vota tua, Et inuoca me	vota tua. Et inuoca me	τὰς εὐχάς σου. Καὶ ἐπικάλεσαί με
	ביום צרה אחלצך	ĩ die tribulatõis, liberabo te,	in die tribulationis, eruam te	ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε,
	ותכבדני : ולרשע	& glorificabis me. Impio aũt	& honorificab[is me. Peccatori ãt	καὶ δοξάσεις με. Τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ
	אמר אלהים	dixit Deus,	dixit Deus,	εἶπεν ὁ θεός,
לם	מה לך	quid tibi est (meorũ,	quare tu	ἵνα τί σὺ
	לספר חקי	cũ enarratione pceptorum	enarras iustitias meas,	ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου,
	ותשא בריתי עלי	& vt assumas pactum meum	& assumis testamentum meum	καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου
	פיך : ואתה שנאת	in ore tuo. Et tu odisti	per os tuum. Tu vero odisti	διὰ στόματός σου. Σὺ δὲ ἐμίσησας
	מוסר ותשלך	disciplinam & proiecisti	disciplinam, & proiecisti	παιδείαν, καὶ ἐξέβαλες
	דברי אחריך :	verba mea post te.	sermones meos retrorsum.	τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω.
	אם ראית גנב	Si videbas furem	Si videbas furem	Εἰ ἐθεώρεις κλέπτην
	ותרץ עמו ועם	consentiebas ei, & cum	currebas cum eo, & cum	συνέτρεχες αὐτῷ καὶ μετὰ
	מנאפים חלקך :	adulteris erat pars tua.	adulteris portionẽ tuã põebas.	μοιχῶν τὴν μερίδα σου ἐτίθεις.
	פיך שלחת	Os tuum dimisisti	Os tuum abundabit	Τὸ στόμα σου, ἐπλεόνασε
	ברעה ולשונך	ad malitiam, & lingua tua	malicia, & lingua tua	κακίαν, καὶ ἡ γλῶσσά σου,
	תצמיד מרמה :	concinnauit dolum.	concinnabat dolos. (quebaris,	περιέπλεκε δολιότητας. (λάλεις,
	תשב באחיך תדבר	Sedẽs ĩ fratrẽ tuũ loqbaris,	Sedens aduersus fratrẽ tuũ lo(	Καθήμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατε(
	בבן אמך תתן	& ĩ filiũ mrĩs tue fabricabas	& aduersus filiũ mrĩs tue põebas	καὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μητρός σου ἐτίθεις
	דפי : אלה	opprobrium. Hec	scandalum, hec	σκάνδαλον. Ταῦτα
	עשית וה	fecisti	fecisti	ἐποίησας,
	והחרשתי	& tacui,	& tacui.	καὶ ἐσίγησα.
	דמית היות	existimasti me esse futurum	Existimasti inique ꝙ ero	ὑπέλαβες ἀνομίαν ὅτι ἔσομαί
	אהיה כמוך	similem tui.	tui similis,	σοι ὅμοιος.
וא	אוכיחך	Arguam te	arguam te	Ἐλέγξω σε,
	ואערכה	& ordinabo illa	& statuam	καὶ παραστήσω

Digitized by Google

والبقر اعرف	טורין אלף נלין קדמי כל	mõtes mille. Note sũt ĩ ɔspectu meo,(oẽs
جميع طيور	מיני עופין דפרחין	species auium que volant
السما	באויר שמיא ותרנגול	in aera celorum, & gallus
وكل وحش	ברא דקרצולוהי שרין	siluester cuius pedes quiescunt
الصحاري	בארעא ורישיה מטי	in terra, & cuius caput attingit
حسن الحقول معي	בשמיא מרנן קדמי ׃	celum cantat coram me.
فان جعت فلا	אין מטי זמן קורבן	Si venerit tempus sacrificii
اقول لك لان لي	תדירא לא אימר לך ארום	continui non dicam tibi, quoniam
الدنيا وما فيها	דילי ארעא ומליה ׃	mea est terra & plenitudo eius.
لا اكل لحم	מן יומא דחרוב בית	A die destructionis domus
الثيران	מקדשא לא קבילית בשר	sanctuarii non accepi carnes
ولا اشرب دم	ניכסת פטימיא ואדמהון	sacrificiorum pinguium & sanguinem
الجدا	דברחי לא זרקו כהניא	hircoꝝ nõ fuderũt sacerdotes (prauã,
اذبح	קדמי ׃ כבוש יצרך בישא	corã me. Reprime concupiscẽtiã tuã(
الله ذبيحة التسبيح	ויתחשב קדם יי כניכסת	& reputabif corã DEO sicut sacrificiũ
واوف العلي	תודתא ושלם לעילאה	manifestum, & redde altissimo
نذورك وادعني	נדריך ׃ וצלי קדמי	vota tua. Et orabis coram me
في يوم شدتك فانقذك	דעקא אשיזבנך ארום	in die tribulationis liberabo te quoniã
وتمجدني قال	תיקרינני ׃ ולרשיעא דלא	honorificabis me. Impio autẽ quẽ non
الله للخاطي لماذا	עבד תתובא ומצלי	penitet & orat
تخبر بعدلي	במרומא אמר אלהא מה לך	in habitaculo dixit Deus, quare
وتاخذ	למשתעי קיימי ורתומי	enarras preceptum meum & cur iuras
بفيك عهدي وانت شنيت	בשמי ותתכר קיימי עלי	in noĩe meo, & versatur pceptũ meũ ĩ
موعظتي واطرحت	פומך ׃ ואת שניתא	ore tuo. Et tu odisti
ورا ظهرك كلامي	מכסנותא דחכימיא	castigationem sapientum,
ان رايت سارقا	וטלקתא פתגמי בתרך ׃	& proiecisti verba mea post te.
سعيت معه ومع	אין חמיתא גנבא	Si vides furem
الفاسقين جعلت نصيبك	ורהטתא בתרוי ועם	curris post illum, & cum
فمك ينكلم	גיורין ופסיא שויתא חולקך ׃	fornicariis ponis partem tuam.
بالشر ولسانك	פומך שלחתא למשתעי	Os tuum disposuisti vt loqueretur
ينطق بالمكر	לישנא בישא ולישנך	loquellam iniquam, & linguam tuam
انت جالس كنت تنطق باخاك	מדבקא למללא נכלא ׃	strinxisti vt loqueretur dolum.
وفي ابن امك شك	תתיב ובאחוך תמליל	Stas & in fratrem tuum loqueris
صنعت هذا	כדיבא בבר אמך תשוי	mẽdacia, & in filium matris tue ponis
فكففت	דופי ׃ איליין עובדין ב	opprobrium. Has operationes
عنك	בישין עבדתא ואוריכית	malas operatus es, ego vero expectaui
اظننت ايها	דתתוב חשבתא למיהוי	conuersionẽ, existimasti permãsurũ te
الاثيم اني اكون	עד עלמין שלים אמרתא	in eternum pacificum, dixisti
مثلك كلا	בליבך איהוי תקיף	in corde tuo ero fortis
انا حجتك	דיכמך אוכחינך בעלמא	sicut tu, arguam te in hoc mundo,
واقيمها	הדין ואסדר גיהנם	& ordinabo gehennam

suple dedisse legẽ, aut creasse mũdũ: Nequaquã. Sʒ duo ĩ unũ siue unite, necessario creauerũt. Et sic est ipse dicẽs. Vtrãqʒ manus mea fecit fundamẽta terre, & dextera mea cõcinnauit celos. Et hoc est illud, Ab ortu solis usqʒ ad occasum, laudabile. s. ẽ nomẽ Dei &c.

B. Deus pater locutus est, tum alibi, tum ibi. Hic est filius meus dilectus. Deus filius locutus est ut passim habetur in euãgelio. Deus spiritus sanctus locutus est, tum per apostolos, tum per eorum successores.

B. Iterum. Ex commentariis hebraicis אמר ר' נחום מפום בדיתא מאי והחוט המשולש לא במהרה ינתק זה נאמר על תשובת העולם כמו שאמר דוד אל אלהים יהוה דבר ויקרא ארץ כי יבוא האל עם נביאיו להוכיח את עמו והם יפרוהו ויחזור להוכיחם בכח אלהים אשר הוא מדת הדין ולא יאמינו עד שיבא הוא ברחמיו אשר הוא שם יי ויקרא לכל הארץ והודיעם משפטיו ותקוניו אשר היא הפעם השלישית וזה הוא אומרו אל אלהים יי דבר שהאלהות משלש ופעל בהם בעולם בשלשה כחות ובעצם אחד והשלישי יהיה קיים .i. Dixit R. Nahum mipum, bedita, quid est dictũ id quod scriptum est. Filum triplicatum non facile rumpetur. Hoc dictum est pro penitentia & conuersione mundi, quemadmodũ dixit Dauid, Deus Deus Deus locutus est & uocauit terram, quoniam ueniet Deus cum prophetis suis pro emendatione populi sui & ipsi negabunt eum. Et rursum ueniet ad corrigendos illos uirtute diuinitatis, que est regula iudicii, & non credent in eũ, donec ueniat ipse in misericordia sua, q̃ quidem est ipsum nomen Dei tetragrammaton .i. יהוה Ioua. Et uocabit totam terrã ut cognoscere eos

Digitized by Google

לְעֵינֶיךָ : כִּי	ante oculos tuos.	contra faciem tuam.	κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἁμαρτίας σου.
בִּינוּ נָא זֹאת	Intelligite queso hec	Intelligite hec	Σύνετε δὴ ταῦτα
שֹׁכְחֵי אֱלוֹהַּ פֶּן	q obliuiscimini Dei, ne forte	qui obliuiscimini Deum, neqñ	οἱ ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ, μή ποτε
אֶטְרֹף וְאֵין	rapiam & non sit	rapiat & non sit	ἁρπάσῃ καὶ οὐ μὴ ᾖ
מַצִּיל : זֹבֵחַ	qui liberet. Qui immolat	qui eripiat. Sacrificium	ὁ ῥυόμενος. Θυσία
תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי	confessionem glorificat me,	laudis honorificabit me,	αἰνέσεως δοξάσει με,
וְשָׂם דֶּרֶךְ אַר	& preparanti iter	& illic iter	καὶ ἐκεῖ ὁδὸς
אַרְאֶנּוּ בְּ	ostendam ei	quo ostendam illi	ᾗ δείξω αὐτῷ
בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים :	in salute Dei.	salutare Dei.	τὸ σωτήριόν μου.
נא לַמְנַצֵּחַ	LI. Ad victoriā.	L. Psalmus in finem	ν'. Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς
מִזְמוֹר לְדָוִד :	Psalmus Dauidis.	Dauid quando	τῷ Δαβίδ, ἐν τῷ
בְּבוֹא־אֵלָיו נָתָן	Qñ venit ad eū Natan	venit ad eum Nathan	ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν Νάθαν
הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר־בָּא	propheta, cū intrauit	propheta quādo intrauit	τὸν προφήτην, ἡνίκα εἰσῆλθε πρὸς
אֶל־בַּת־שָׁבַע :	ad Bat sabaa. A.	ad Bersabee.	Βηρσαβεὲ τὴν γυναῖκα Οὐρίου.
חָנֵּנִי אֱלֹהִים	Miserere mei Deus, (tuaꝫ,	Miserere mei Deus (misa.tuaꝫ	Ἐλέησόν με ὁ θεός, (θος τῶν οἰκτιρμῶν σου,
כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ	ſm misi.tuā, iuxta mul.mi.(	ſm mag.misi.tuā. Et ſm mul.(	κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. Καὶ κατὰ τὸ πλῆ(
מְחֵה פְשָׁעָי : הֶרֶב	dele iniqtates mas. Admodū	dele iniquitatē meā. Amplius	ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου. Ἐπὶ πλεῖον
כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵ	laua me ab iniquitate mea,	laua me ab iniquitate mea,	πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου,
וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי :	& a peccato meo mūda me.	& a pctō meo mūda me. (sco,	καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με.
כִּי פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע	Qm̄ iniqta.mas ego cogno.	Qm̄ iniqtatē meā ego cogno(	Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω,
וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי	& peccatū meum cōtra me	& peccatum meum contra me	καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου
תָמִיד : לְךָ לְבַדְּךָ	est semper. Tibi soli	est semper. Tibi soli	ἐστὶ διαπαντός. Σοὶ μόνῳ
חָטָאתִי וְהָרַע	peccaui & malum	peccaui & malum	ἥμαρτον, καὶ τὸ πονηρὸν
בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי	in oculis tuis feci,	coram te feci,	ἐνώπιόν σου ἐποίησα.
לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ	vt iustificeris ī ſmōibus tuis	vt iustificeris ī sermonibus tuis	Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου,
תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ הֵן־	& emūdes ī iudicio tuo. Ecce	& vincas cum iudicaris. Ecce	καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Ἰδοὺ
בְּעָווֹן חוֹלָלְתִּי	in iniquitate cōceptus sum,	enī in iniqtatibus cōceptus sū,	γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην,
וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי	& ī pctō cōcepit me (luisti,	& ī peccatis cōcepit me (xisti,	καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέ με
אִמִּי : הֵן־אֱמֶת חָפַצְ	mī mea. Ecce.n.veritatē vo(	mī mea. Ecce.n.veritatē dile(	ἡ μήτηρ μου. Ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας,
בַּטֻּחוֹת וּבְסָתֻם	in absconditis & in archano	incerta & occulta	τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια
חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי :	sapientie, erudies me.	sapientie tue manifestasti mihi.	τῆς σοφίας σου, ἐδήλωσάς μοι.
תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב	Asperges me hyssopo	Asperges me hysopo	Ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ,
וְאֶטְהָר	& mundabor,	& mundabor,	καὶ καθαρισθήσομαι,
תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג	lauabis me & sup niuē (cias	lauabis me & super niuem	πλυνεῖς με, καὶ ὑπὲρ χιόνα
אַלְבִּין : תַּשְׁמִיעֵנִי	dealbabor. Auditū mihi fa(	dealbabor. Auditui meo dabis	λευκανθήσομαι. Ἀκουτιεῖς μοι
שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה	gaudiū & leticiā, & exultent	gaudiū & leticiā, & exultabunt	ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται
עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ :	ossa humiliata. (tis meis,	ossa humiliata. (meis,	ὀστέα τεταπεινωμένα. (ἁμαρτιῶν μου,
הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחֲטָאָ	Abscōde faciē tuā a pecca(	Auerte faciem tuā a peccatis (	Ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν(
וְכָל עֲוֹנֹתַי מְחֵה :	& oēs iniqtates meas dele.	& omnes iniqtates meas dele.	καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον.
לֵב טָהוֹר בְּרָא־לִי	Cor mundum crea mihi	Cor mundum crea in me	Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ
אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן	Deus, & spiritum stabilem	Deus, & spiritum rectum	ὁ θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς,

Digitized by Google

امام وجهك ♣	בעלמא דאתי קדמך :	in mundo futuro coram te.
افهموا هذا	אתבוננו כען דא	Intelligite que so hec
ايها الناسون الله ♣ لئلا	רשיעיא דאשלין אלהא	impii qui obliuiscimini Dei,
تختطفوا ولاتجدوا من	דילמא איתבר תקפכון	ne forte conteram fortitudinē vestrā,
ينقذكم ♣ ذبيحة	ולית די משיזב : דדבח	& non erit qui vos eripiat. Domanti
التسبيح مجدوني	יצרא בישא היך קורבן	fomitem prauū veluti sacrificiū laudis
وهناك	תודה יתחשב ליה ומוקיר	imputabitur ei, & honoranti
اريكم	ליודיצרי אורחא בישתא	me, & obseruanti semitas prauas
خلاصي ♣	אחמי ליה בפורקנא דיי׳ :	ostendam ei in redemptione Dei.
	לשבחא	LI. In laudem.
	תושבחתה לדוד :	Laudatoria Dauidis,
	כד אתא לותיה נתן	quando venit ad eum Natan
	נביא כד שמיש ע	propheta, quando miscuit se
المزمور الخمسون	עם בת שבע :	cum Bat sabah.
ارحمني يا الله كعظيم	חוס עלי יי׳ היך טבותך	Misere mei Deus sm benignitatē tuā
رحمتك ومثل كثرة رافتك	היך סגיעות רחמיך	sm multitudinē miserationū tuarum
امح ذنوبي واكثر	כד שבוק מרודי : סוגעא	dimitte peccatum meum. Admodum
طهرني من اثمي	תחוורנני מן עוויתי	lauabis me ab iniquitatibus meis,
ونقني من خطيتي ♣	ומן חובי תדכי יתי :	& a culpa mea mundabis me.
لاني عارف بذنبي	ארום מרודי קדמי גליין	qm̄ scelera mea corā me māifesta sunt,
وخطيتي امامي في	וחובי לקובלי תדירא :	& peccatū meū ī ɔspectu meo cōtinue.
كل حين ♣ لك وحدك	קדמך לבלחודך	Coram te solo
اخطات وبين	חבית ודביש קדמך עבדית	peccaui & malum coram te feci,
يديك عملت السيات	מן בגלל דתזכי יתי	propterea iustificabis me
ليحق قولك وتغلب في حكمك	במלולך תברור יתיבד	in sermone tuo, purum reddes me
لاني بالاثم حملت بي •	תדון : הא בעו	cum iudicabis. Ecce
وبالخطايا ولدتني	בעוויתא אתילידית	in iniquitate conceptus sum
امي ♣ انت هويت العدل	ובחובא עברת מיני	& in peccato concepit me
اعلمتني بواطن	אמי : הא קושטא רעיתא	mater mea. Ecce veritatem voluisti
سرائر حكمتك ♣	בכוליין ובטמור לבא	in ebetudinibus & obtuso corde
انضح علي زوفك	חכמתא תהודעינני תדי עלי	sapiētiā docebis me. Infūde sup me sic(
فانقا	הי כהנא דמדי על מסאבי	sī ī mūdū aq̄ aspsiōis, (sacerdos ifūdēs
اغسلني فابيض مثل	אדיות באיזובא מוק תורתא	cum hyssopo & cineribus vacce,
الثلج اسمعني سرورا	ואדכי תסחינני ומן	& mundus ero, lauabis me & plusquā
وفرحا لتبتهج ♣ عظامي	תלגא אתחוור : תבשרנני	nix candidus fiam. Nunciabis mihi
المتواضعة ♣	חידוא ואודיצותא תביען	gaudium & leticiam, & personabunt
اصرف وجهك عن خطاياي	תושבחתא איברוי דשפית :	laudes membra que confregisti.
وامح جميع سياتي •	סליק אפיך מן חובי	Amoue furorem tuum a peccato meo,
اللهم اجعل لي	וכל עוויתי מחי :	& cunctas iniquitates meas expunge.
قلبا طاهر	לב בריר ברי לי אלהא	Cor mundum crea mihi Deus
وجدد في صدري	ורוח מכוון בדחלתך	& spiritum rectum in timore tuo

faciat, iudicia eius, & p̄cepta eius, quod erit uice tertia, & hoc est qđ dicitur Deus Deus Deus locutus est, ipse siquidem est filum triplum, & eo operatus est in mundo terna uirtute & unica substātia. Et hec trinitas erit firmissima.

A. Bersabee, legendum, bat saba citra dubium non Bersabee, quod corruptum est & apud latinos & apud grecos.

Digitized by Google

חדש בקרבי : אל	renoua ĩ visceribus meis.Ne	innoua in visceribus meis.Ne	ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου. Μὴ
תשליכני מלפניך	proiicias me,a facie tua,	proiicias me a facie tua,	ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου,
ורוח קדשך אל־תקח	& spũm scũm tuũ ne auferas	& spũm sanctũ tuũ ne auferas	καὶ τὸ πνεῦμα σου τὸ ἅγιον, μὴ ἀντανέλῃς
ממני : השיבה לי	a me.Redde mihi	a me.Redde mihi	ἀπ' ἐμοῦ. Ἀπόδος μοι (ματι
ששון ישעך ורוח	letitiã salutaris tui,& spiritu	leticiam salutaris tui,& spiritu	τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου καὶ πνεύ(
נדיבה תסמכני :	nobili confirma me.	principali confirma me.	ἡγεμονικῷ στήριξόν με.
אלמדה פשעים	Docebo iniquos	Docebo iniquos	Διδάξω ἀνόμους
דרכיך וחטאים	vias tuas,& peccatores	vias tuas,& impii	τὰς ὁδούς σου, καὶ ἀσεβεῖς
אליך ישובו :	ad te reuertentur.	ad te conuertentur.	ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι.
הצילני מדמים	Libera me de sanguinibus	Libera me de sanguinibus	Ῥῦσαί με ἐξ αἱμάτων
אלהים אלהי	Deus Deus	Deus Deus	ὁ θεὸς ὁ θεὸς
תשועתי תרנן	salutis mee,laudabit	salutis mee,& exultabit	τῆς σωτηρίας μου, ἀγαλλιάσεται
לשוני צדקתך :	lingua mea iustitiam tuam.	lingua mea iustitiam tuam.	ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου.
אדני שפתי תפתח	Domine labia mea aperies,	Domine labia mea aperies,	Κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις,
ופי יגיד תהלתך :	& os mũ ãnũciabit laudẽ tuã	& os meũ annũciabit laudẽ tuã.	καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου.
כי לא־תחפץ זבח	Nõ enĩ vis vt victimã feriã,	Q̃m si voluisses sacrificiũ de(	Ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα
ואתנה עולה לא	nec holocaustum tibi	vtiq;,holocaustis nõ (dissem	ἄν, ὁλοκαυτώματα οὐκ
תרצה זבחי אלהים	placet.Sacrificium Dei,	delectaberis.Sacrificium Deo	εὐδοκήσεις. Θυσία τῷ θεῷ,
רוח נשברה לב	spiritus confractus cor	spiritus contribulatus,cor	πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν
נשבר ונדכה	contritum & humiliatum	contritum & humiliatum	συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην
אלהים לא תבזה :	Deus non despicies.	Deus non despicies.	ὁ θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει.
היטיבה ברצונך	Benigne fac in volũtate tua	Benigne fac ĩ bõa volũtate tua	Ἀγάθυνον κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου
את־ציון תבנה	cion,& edificentur	syon,vt edificentur	τὴν Σιών, καὶ οἰκοδομηθήτω
חומות ירושלם :	muri ierusalem.	muri hierusalem.	τὰ τείχη Ἱερουσαλήμ.
אז־תחפץ זבחי	Tunc suscipies sacrificium	Tunc acceptabis sacrificium	Τότε εὐδοκήσεις θυσίαν
צדק עולה וכליל	iustitie oblatiões & holocau(	iustitie oblatiões & holocausta,	δικαιοσύνης, ἀναφορὰς καὶ ὁλοκαυτώματα
אז יעלו על	tunc imponent super (sta,	tunc imponent super	τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ
מזבחך פרים :	altare tuum tauros.	altare tuum vitulos.	τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους.
נב למנצח	LII. Ad victoriã.	LI. In finem	να. Εἰς τὸ τέλος
משכיל לדוד :	Dauidis,intellectus.	intellectus Dauid	συνέσεως τῷ Δαβίδ,
בבוא דואג האדמי	Cum venit Doeg idumeus,	cũ venit ad eũ Doech idumeus	ἐν τῷ ἐλθεῖν Δωὴκ τὸν Ἰδουμαῖον
ויגד לשאול	& nunciauit Sauli,	& nunciauit Sauli,	καὶ ἀναγγεῖλαι τῷ Σαοὺλ
ויאמר לו בא־דוד	& dixit ei.Venit Dauid	venit Dauid	καὶ εἰπεῖν αὐτῷ, ἦλθε Δαβὶδ
אל־בית אחימלך :	in domum Achimelec.	in domum abimelech.	εἰς τὸν οἶκον Ἀβιμέλεχ.
מה־תתהלל	Quid gloriaris	Quid gloriaris	Τί ἐγκαυχᾷ,
ברעה הגבור חסד	in malicia,potẽs misĩcordia	in malicia,qui potens	ἐν κακίᾳ ὁ δυνατός,
אל כל־היום :	Dei tota die.	es in iniquitate.Tota die (tua,	ἀνομίαν ὅλην τὴν ἡμέραν,
הוות תחשב לשונך	Insidias cogitauit ligua tua,	iniustitiã tuã cogitauit lingua(	ἀδικίαν ἐλογίσατο ἡ γλῶσσά σου.
כתער מלטש	quasi nouacula acuta	sicut nouacula acuta	Ὡσεὶ ξυρὸν ἠκονημένον
עשה רמיה :	faciens dolum.	fecisti dolum. (tatem,	ἐποίησας δόλον.
אהבת רע מטוב	Dilexisti malũ magĩ q̃ bonũ,	Dilexisti maliciã super benigni(	Ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ ἀγαθωσύνην,

Digitized by Google

روحا مستقيما ه لا	חַדְתָּא בְּגַוָּאי	renoua in me. Ne
تطرحني من بين يديك	תְּטַלְּקִינַּנִי מִן קֳדָמָךְ וְרוּחַ	proiicias me a presentia tua, & spiritũ
ولا تنزع عني روح	נְבוּאַת קוּדְשָׁךְ לָא תְּסַלֵּק	pphecticum sanctitatis tue ne aufferas
قدسك اعطني	מִנִּי: אֲתִיב לִי אוֹרַיְתָךְ	a me. Conuerte ad me legem tuam
بهجة خلاصك وبروح	לְמֶחְדֵי בְּפוּרְקָנָךְ וְרוּחַ	vt gaudeam in redẽptione tua, & spũs
قاهر ثبتني ه	נְבוּאָתָא תִּסְמְכִינַּנִי:	propheticus confortabit me.
حتى اعلم المخالفين	אֲאַלֵּף לְחַיָּבַיָּא	Docebo scelestos
طرقك والمنافقين	אוֹרְחָתָךְ וְרַשִׁיעַיָּא	vias tuas & impii
ترجع الكافرون ه	קֳדָמָךְ יְתוּבוּן: פ	coram te conuertentur.
نجني من الدما	פְּצָא יָתִי מִדִּין קְטוֹל	Libera me de iudicio interfectionis
يا الله اله •	יְיָ אֱלָהָא פּוּרְקָנִי	DEVS Deus redemptionis mee,
خلاصي يسبح بعدلك	תְּבִיעַ תּוּשְׁבַּחְתָּא	& stillabit laudem,
لساني	לִישָׁנִי צִדְקָתָךְ:	lingua mea iustitie tue.
وتفتح شفتاي	יְיָ סִפְוָתִי פְּתַח בְּאוֹרַיְתָךְ	DEVS labia mea aperi in lege tua,
ويخبر فمي بتسابيحك ه	וּפוּמִי יְחַוֵּי תּוּשְׁבַּחְתָּךְ:	& os meum annunciabit laudẽ tuam.
لانك لم تشا الذبايح	אֲרוּם לָא מִתְרְעֵי בְּנִכְסַת	Quoniam non placent tibi sacrificia
ولم ترض	קוּדְשַׁיָּא מָאן עֲלָתָא לָא	sancta, holocausta quoq; non
الوقود ه ذبايح الله	תִתְרְעֵי: נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא	vis. Sacrificia sancta Dei
ارواح متواضعه ه قلب	דֶאֱלָהָא נַפְשָׁא מִתְבַּרְיָא לֵב	anima contrita, cor
مكسور متواضع	תְּבִיר וְשָׁפִיל	confractum & humiliatum
الله لا يرذله ه	אֱלָהָא לָא תִבְסַר:	Deus non despicies.
انعم يارب على	אוֹטֵיב בִּרְעוּתָךְ	Fac benigne in voluntate tua
صهيون بمسرتك وابن	יָת צִיּוֹן תִּשְׁתַּכְלָל	cion vt edificentur
حصون اورشليم ه	שׁוּרֵי יְרוּשְׁלֵם:	muri ierusalem.
حينيذ تسر بذبايح	הֲבָכֵין תִּצְבֵי דִּכְרַיָּין	Tunc acceptabis sacrificia
العدل والوقود الكامله ه	דְּצִדְקְתָא עֲלָתָא וְגָמִיר	iustitie, oblationes & incensa,
هناك ترفع العجول على	הֲבָכֵין יַסְקוּן כָּהֲנַיָּא	tunc ponent sacerdotes
مذابحك	עַל מַדְבְּחָךְ תּוֹרִין:	super altare tuum vitulos.
	לְשַׁבָּחָא שִׂכְלָא טָבָא	LII, In laudẽ, itellectus bonus
	עַל יְדֵי דָוִד:	per manus Dauidis,
	כַּד אֲתָא דוֹאֵג אֲדוֹמָאָה	quando accessit Doeg idumeus,
	וְחַוִּי לְשָׁאוּל וַאֲ	& munciauit Sauli
المزمور	וַאֲמַר לֵיהּ אֲתָא דָוִד	& dixit ei. Venit Dauid
الحادي والخمسون	לְבֵית אֲחִימֶלֶךְ:	in domum Achimelec.
ماذا يفتخر القوي	מָא תִשְׁתַּבַּח בְּלִישָׁן בִּישׁ	Quid laudaris lingua iniquitatis,
بالشر والاثم	גְּבַר לְמִשְׁדֵּי אֲדַם זַכָּאָה	potens vt damnes sanguinem iustum,
النهار كله	חִסְדָּא דֶאֱלָהָא כָּל יוֹמָא:	misericordia Dei adest tota die.
لسانك يتلو الظلم •	אַתְרוּתָא תַּחֲשִׁיב בְּלִבָּךְ	Dolos cogitasti in corde tuo,
ومثل الموسي المسنونة	לִישָׁנָךְ הֵיךְ אִיזְמֵל חָרִיף	lingua tua sicut nonacula acuta
عملت الغدر	עָבֵיד מִלֵּי מַלְשִׁינוּתָא:	operatur verborum susurrationes.
اثرت الشر على الخير	רְחִימְתָּא בִּישׁ מִן טַב שִׁיקְרָא	Dilexisti malũ magis ꝙ bonũ mẽdaciũ

Digitized by Google

שֶׁקֶר מִדַּבֵּר צֶדֶק סֶלָה	mēdaciū magi ꝙ loq iustitiā(	iniqtatē magis ꝙ loq equitatē.	ἀδικίαν ὑπὲρ τὸ λαλῆσαι δικαιοσύνην(
אָהַבְתָּ כָל דִּבְרֵי	Dilexisti oīa vba (i ppetuū.	Dilexisti omnia verba	Ἠγάπησας πάντα ῥήματα (διάψαλμα.
בָלַע לְשׁוֹן מִרְמָה׃	destructōis, linguā֎ dolosā.	precipitationis lingua dolosa.	καταποντισμοῦ, γλῶσσαν δολίαν.
גַּם אֵל ית	Sed Deus	Propterea Deus	Διὰ τοῦτο ὁ θεὸς
יִתָּצְךָ לָנֶצַח	destruet te in sempiternum	destruet te in finem,	καθελεῖ σε εἰς τέλος,
יַחְתְּךָ וְיִסָּחֲךָ	incidet te, & precidet te,	euellet te & emigrabit te	ἐκτίλαι σε καὶ μεταφυτεύσαι σε,
מֵאֹהֶל וְשֵׁרֶשְׁךָ	de tabnaclo & eradicabit te	de tabnaculo tuo, & radicē tuā	ἀπὸ σκηνώματός σου, καὶ τὸ ῥίζωμά σου
מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה׃	de terra viuētiū in ppetuū.	de terra viuentium.	ἐκ γῆς ζώντων διάψαλμα.
וְיִרְאוּ צַדִּיקִים	Videbunt iusti	Videbunt iusti	Ὄψονται δίκαιοι
וְיִירָאוּ וְעָלָיו	& timebunt & super eum	& timebunt, & super eum	καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐπ᾽ αὐτὸν
יִשְׂחָקוּ׃ ח	ridebunt.	ridebunt	γελάσονται
הִנֵּה הַגֶּבֶר לֹא־	Ecce vir qui non	& dicent, ecce homo qui non	καὶ ἐροῦσιν. Ἰδοὺ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ
יָשִׂים אֱלֹהִים מָעֻזּוֹ	posuit Deū fortitudinē suā,	posuit deū adiutorē suū.(suaꝝ,	ἔθετο τὸν θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ, (τοῦ αὐτοῦ,
וַיִּבְטַח בְּרֹב עָשְׁרוֹ	sed spauit i mul. diuiti. suaꝝ,	Sed spauit i mltitudi. diuitiaꝝ(	Ἀλλ᾽ ἐπήλπισεν ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλού(
יָעֹז בְּהַוָּתוֹ׃ וַאֲנִי	ɔforta. ē i isidiis suis. Ego āt	& pualuit i vanitate sua. Ego āt	καὶ ἐνεδυναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότητι αὐτοῦ.(
כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית־	sicut oliua ramosa in domo	sicut oliua fructifera in domo	ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ Ἐγὼ δὲ
אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי	Dei, speraui	Dei, speraui	τοῦ θεοῦ. Ἤλπισα (εἰς τὸν αἰῶνα
בְחֶסֶד אֱלֹהִים עוֹלָם	in misericordia Dei i seculū	i misicordia i eternū & i seculū	ἐπὶ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ(
וָעֶד׃ אוֹדְךָ לְעוֹלָם	sēpitnū. Cōfitebō tibi i sclm	seculi. Cōfitebor tibi i seculū	τοῦ αἰῶνος. Ἐξομολογήσομαί σοι εἰς τὸν(
כִּי עָשִׂיתָ וַאֲקַוֶּה	quoniā fecisti, & expectabo	quia fecisti, & expectabo	ὅτι ἐποίησας, καὶ ὑπομενῶ (αἰῶνα
שִׁמְךָ כִּי־טוֹב נֶגֶד	nom tuū, qm bonū i ɔspectu	nom tuū qm bonū ē i cōspectu	τὸ ὄνομά σου ὅτι χρηστὸν ἐναντίον
חֲסִידֶיךָ׃	misericordium tuorum.	sanctorum tuorum.	τῶν ὁσίων σου.
נג לַמְנַצֵּחַ	LIII. Ad victoriā.	LII. In finem	νβʹ. Εἰς τὸ τέλος
עַל מָחֲלַת	Per chorum.	intellectus	ὑπὲρ μαελὲθ
מַשְׂכִּיל לד	Intellectus.	Dauid	συνέσεως
וִד׃	Dauidis.	pro amalech.	τῷ Δαβίδ.
אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין	Dixit igratus i corde suo, nō	Dixit insipiens in corde suo, nō	Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ
אֱלֹהִים	est Deus,	est Deus.	ἔστι θεός.
הִשְׁחִיתוּ	corrupti sunt	Corrupti sunt	Διεφθάρησαν
וְהִתְעִיבוּ	& abominabiles facti sunt	& abominabiles facti sunt	καὶ ἐβδελύχθησαν
עָוֶל אֵין עֹשֵׂה	iniquitate, non est qui faciat	in iniqtatibus, nō est qui faciat	ἐν ἀνομίαις, οὐκ ἔστι ποιῶν
טוֹב׃ אֱלֹהִים מִשָּׁמַיִם	bonum. Deus de celo	bonum. Deus de celo	ἀγαθόν. Ὁ θεὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
הִשְׁקִיף עַל־	prospexit, super	prospexit super	διέκυψεν ἐπὶ
בְּנֵי־אָדָם לִרְאוֹת	filios hominum vt videret	filios hominum, vt videat	τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν
הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל	si esset intelligens,	si est intelligens	εἰ ἔστι συνιῶν,
דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים׃	requirens Deum.	aut requirens Deum.	ἢ ἐκζητῶν τὸν θεόν.
כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו	Omnes auersi sunt pariter	Omnes declinauerunt simul	Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα
נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה־	aboiabiles fci sūt nē ꝗ faciat	inutiles facti sunt, nō est ꝗ faciat	ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν
טוֹב אֵין גַּם־אֶחָד׃	bonum vel etiam vnus.	bonum non est vsꝗ ad vnum.	ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.
הֲלֹא יָדְעוּ פֹּעֲלֵי	Nunqd cognouerūt ꝗ opanť	Nonne scient oēs qui operātur	Οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι
אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי	inıgtatē, cōedētes ppłmmū,	iniqtatē, ꝗ deuorāt plebē meā,	τὴν ἀνομίαν, οἱ κατεσθίοντες τὸν λαόν μου

Digitized by Google

والكذب على الصدق	מלמללת צדקתא לעלמין׃	magis quam loqui iuſtitiam in ꝑpetuū.
احببت الذين يتكلمون	רחימתא כל מלי-	Dilexiſti omnia verba
بالجهل والالسن الخاينة	סלעמית לישן דניכלין׃	precipitationis lingua doloſa.
لاجل ذلك	לחוד אלהא יתרעינך	Ideo Deus deſtruet te
استاصلك الله الى الابد	לעלמין יתברינך	in eternum diſſipabit te,
ويقلعك وينقلك	ויטלטלינך מלמיתב	migrare te faciat ab habitatione
من مسكنك واصلك	במשכנא ויתלושינך	tabernaculi, eradicabit te
من ارض الاحياء ۞	מן ארע חייא לעלמיא׃	de terra vite in eternum.
يرى الصديقون	ויחמון צדיקיא בפ	Videbunt iuſti
فيخشون	בפורענותך וידחלון מן	punitionem tuam & timebunt ab
ويضحكون عليه	קדם יי ואמטולה יגחכון׃	aſpectu Dei, & ſuper eum ridebunt,
ويقولون هذا الرجل الذي لم	ויימרון הא גברא דלא	& dicent hic eſt homo qui non
يتوكل على الله ۞	שוי מימרא דיי עושניה	poſuit verbum DEI fortitudinē ſuā,
لكنه توكل على كثرة غناه	סבר בעותריה עשן	ſpauit vero ī diuitiis ſuis fortis factus ē
واعتمد على حيله وانا	בממוניה׃ ואנא	in pecunia ſua. Et ego
مثل شجرة الزيتون المثمرة	היך אילן זית עבוף בבית	ſicut arbor oliue frondoſe in domo
في بيت الله متوكل	מקדש אלהא סבירית	ſancta Dei confiſus ſum
على رحمة الله الى الابد	בחסדא דאלהא לעלמי	in miſericordia Dei in ſecula
والى ابد الابد اشكرك يارب	עלמין׃ אודה קדמך לעלם	ſeculorum. Confitebor tibi in ſeculum
الى الابد على فعلك واتمسك	ארום עבדתא פורענות	quoniam operatus es punitionem
باسمك لانه صالح امام	דיני ואסתכי שמך ארום	iudicii mei, & expectabo nomē tuū q̄m
اصفيايك ۞	טב קבל חסידך׃	bonum eſt coram piis tuis.
	לשבחא על פורענות	LIII, In laudē. Pro punitione
	רשיעיא דמפסין שמא	impiorum blaſphemātiū nomen
المزمور	דקודם שכלא טבא	Domini. Intellectus bonus
الثاني والخمسون	על ידי דוד׃	per manum Dauidis.
قال الجاهل في قلبه انه ليس	אמר נבל בליביה לית-	Dixit ingratus ī corde ſuo, nequaq̄ eſt
اله	אלהא פרע מניה מטול	Deus. Qui puniat me, propterea
فسدوا	היכנא חבילו רשיעי	corrumpunt impii
ورذلوا	אורחתהון רחיקו מן טבא	vias ſuas, elongantur a bono,
بنجاسة سنتهم وليس من يعمل	אשתכח בהון עילא לית	obliquum inuenitur in eis non eſt qui
صالحا اطلع الله من السما	דעביד טב׃ קדם אלהא	operetur bonum. Verūtamen Deus
على	משמיא אודיק על	de celis proſpiciet ſuper
بني البشر لينظر	בני נשא למיחמי האית	filios hominum vt videat ſi eſt
هل من عالم	דמשכיל באוריתא תבע	intelligens legem, & querens
او طالب له ۞	אולפן מן קדם יי׃	eruditionem a conſpectu DEI.
زاغوا جميعا	כולהון זרו כחדא	Omnes alieni ſunt ſimul
ورذلوا وليس من يعمل	איטנפו לית עביד	maculati ſunt, non eſt qui faciat
صالحا ولا واحدا	טב לית אפילו חד׃	bonum vel etiam vnus.
الم يعلم جميع عاملي	הלא ידעון עבדי שקרא	Nūq̄d nō cognouerūt q̄ opāt iniq̄tā ē,
الاثم ۞ الاكلين	דמן קדמוי מיהב מזונא	quod a conſpectu Dei daſ nutrimētū,

Digitized by Google

אָכְלוּ לֶחֶם	comederunt panem	vt cibum panis.	ἐν βρώσει ἄρτου.
אֱלֹהִים לֹא קָרָאוּ׃	Deum non inuocauerunt.	Deum non inuocauerunt,	Τὸν κύριον οὐκ ἐπικαλέσαντο.
שָׁם פָּחֲדוּ פַחַד	Ibi timuerunt timore	illic trepidauerunt timore	ἐκεῖ ἐφοβήθησαν φόβον,
לֹא הָיָה פָחַד כִּי	vbi non est timor, quoniam	vbi non fuit timor, Quoniam	οὗ οὐκ ἦν φόβος. Ὅτι
אֱלֹהִים פִּזַּר	Deus dispersit	Deus dissipauit	ὁ θεὸς διεσκόρπισεν
עַצְמוֹת חֹנָךְ	ossa circundantium te,	ossa eorum que hominibus placent,	ὀστᾶ ἀνθρωπαρέσκων,
הֱבִשֹׁתָה כִּי	confusi sunt quoniam	confusi sunt quoniam	κατῃσχύνθησαν ὅτι ὁ θεὸς
אֱלֹהִים מְאָסָם׃	Deus proiecit eos.	Deus spreuit eos.	ἐξουδένωσεν αὐτούς.
מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁ	Quis dabit ex cion	Quis dabit ex syon	Τίς δώσει ἐκ σιὼν
יְשֻׁעוֹת יִשְׂרָאֵל	salutare israel, (tatem	salutare israel	τὸ σωτήριον τοῦ ἰσραήλ, (στρέ
בְּשׁוּב אֱלֹהִים שְׁבוּת	cũ reduxerit Deus captiui(	cũ conuerterit dñs captiuitatẽ	ἐν τῷ ἐπιστρέψαι τὸν θεὸν τὴν αἰχμαλω(
עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב	populi sui, exultabit iacob,	plebis sue exultabit iacob	τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἀγαλλιάσεται ἰακὼβ
יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃	letabitur israel.	& letabitur israel.	καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.
נד לַמְנַצֵּחַ	LIIII. Ad victoriã,	LIII. In finem	νγ΄. Εἰς τὸ τέλος
בִּנְגִינֹת מַשְׂכִּיל	laudatoriis intellectus,	in carminibus intellectus	ἐν ὕμνοις συνέσεως,
לְדָוִד בְּבוֹא הַזִּיפִים	Dauidis. Cũ venissent Zipei	Dauid, cũ veñissent zyphei	τῷ Δαβίδ, ἐν τῷ ἐλθεῖν τοὺς ζιφαίους
וַיֹּאמְרוּ לְשָׁאוּל	& dixissent Sauli,	& nunciassent Sauli,	καὶ εἰπεῖν τῷ σαούλ,
הֲלֹא דָוִד	nonne Dauid	nonne Dauid	οὐκ ἰδοὺ Δαβίδ
מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ׃	absconditus est apud nos.	absconditus est apud nos.	κέκρυπται παρ' ἡμῖν.
אֱלֹהִים בְּשִׁמְךָ	Deus in nomine tuo	Deus in nomine tuo	Ὁ θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου
הוֹשִׁיעֵנִי	salua me,	saluum me fac,	σῶσόν με,
וּבִגְבוּרָתְךָ תְדִינֵנִי׃	& ĩ fortitudĩe tua iudica me	& in virtute tua iudica me.	καὶ ἐν τῇ δυνάμει σου κρῖνόν με.
אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי	Deus exaudi orationẽ meã,	Deus exaudi orationem meam,	Ὁ θεὸς εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου,
הַאֲזִינָה לְאִמְרֵי פִי׃	auribꝰ ꝑcipe verba oris mei.	auribus ꝑcipe verba oris mei.	ἐνώτισαι τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.
כִּי זָרִים קָמוּ עָלַי	Quia ĩpii ĩsurrexerũt aduer(	Qm̃ alieni ĩsurrexerũt aduer(	Ὅτι ἀλλότριοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ,
וְעָרִיצִים בִּקְשׁוּ	& fortes quesierũt (sus me,	& fortes quesierũt (sum me,	καὶ κραταιοὶ ἐζήτησαν
נַפְשִׁי לֹא שָׂמוּ	aĩam meam, non posuerunt	animã meã & non ꝓposuerunt	τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ προέθεντο
אֱלֹהִים לְנֶגְדָּם סֶלָה׃	Deũ ĩ cõspectu suo ĩ eternũ.	Deum ante conspectum suum.	τὸν θεὸν ἐνώπιον αὐτῶν διάψαλμα.
הִנֵּה אֱלֹהִים עֹזֵר	Ecce Deus auxiliabitur	Ecce enim Deus adiuuat	Ἰδοὺ γὰρ ὁ θεὸς βοηθεῖ
לִי אֲדֹנָי בְּסֹמְכֵי	mihi, dominus sustentans	me, & dominus susceptor est	μοι, καὶ ὁ κύριος ἀντιλήπτωρ τῆς
נַפְשִׁי׃ יָשִׁיב הָרַע	aĩam meam. Redde malum	anime mee. Auerte mala	ψυχῆς μου. Ἀποστρέψει τὰ κακὰ
לְשֹׁרְרָי בַּאֲמִתְּךָ	ĩsidiatoribꝰ m̃is, ĩ ṽitate tua	inimicis meis, & in veritate tua	τοῖς ἐχθροῖς μου, ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου
הַצְמִיתֵם׃ בִּנְדָבָה	disperde eos. Voluntarie	disperde illos. Voluntarie	ἐξολόθρευσον αὐτούς. Ἑκουσίως
אֶזְבְּחָה לָּךְ אוֹדֶה	sacrificabo tibi, confitebor	sacrificabo tibi, & confitebor	θύσω σοι, ἐξομολογήσομαι
שִׁמְךָ יְהוָה כִּי טוֹב׃	noĩ tuo DEVS qm̃ bonũ est	nomini tuo dñe qm̃ bonum est.	τῷ ὀνόματί σου κύριε, ὅτι ἀγαθόν.
כִּי מִכָּל צָרָה	Quoniã ex omni tribulatõe	Quoniam ex omni tribulatiõe	Ὅτι ἐκ πάσης θλίψεως
הִצִּילָנִי וּבְאֹיְבַי	libauit me, & ĩ inimicos m̃os	eripuisti me, & sup inimicos m̃os	ἐρρύσω με, καὶ ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου
רָאֲתָה עֵינִי׃	vidit oculus meus.	despexit oculus meus.	ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου.
נה לַמְנַצֵּחַ	LV. Ad victoriã.	LIIII. In finem	νδ΄. Εἰς τὸ τέλος
בִּנְגִינֹת מַשְׂכִּיל	Laudatoriis ĩtellectus	in carminibus intellectus	ἐν ὕμνοις συνέσεως
לְדָוִד׃ הא	Dauidis.	Dauid.	τῷ ἀσάφ.

Digitized by Google

شعبي الخبز	ומה דין אכל עמי וסעדין	qd hoc, comedẽtes pplm̃ suũ comedũt
ولله لم يسموا ✠	לחמא שמא דיי לא בריכו :	panẽ, nomẽ aũt Dei nõ benedixerunt.
سيخافون هناك	תמן דחלו דלית דחלא	Ibi timuerunt timore
حيث لا خوف لان	מן פיסליהון ולית בית	ab idolis eorum, & non est in illis
الله يفرق	צרוך למידחל ארום אלהא	causa qua timeantur. quoniam Deus
عظام المرائين للناس	מבדר תקוף משריית	disperdet robur exercituum
يخزون لان	חייביא בהתתא ארום	peccatorum, erubuerunt quoniam
الله رذلهم ✠	מימרא דיי רחיקינון :	verbum DEI abiecit eos.
من يعطي من صهيون	מאן הוא דיתב מן ציון	Quis ipse qui dabit de cion
الخلاص لاسرائيل ✠	פורקניא דישראל אלהן יי	redemptionem israel nisi DEVS,
اذا رد الرب سبي	כד יתיב מימרא דיי גלות	qũ reduxerit verbũ DEI captiuitatẽ
شعبه فليتهلل يعقوب	עמיה ירנן דבית יעקב	populi sui exultabit domus Iaacob
وليفرح اسرائيل	ויחדי דבית ישראל :	letabitur domus israel.
	לשבחא על תושבחא	LIIII. In laudẽ. Laudatoriis,
	שכלא טבא על יד דוד :	ĩtellectus bonus p manũ Dauidis
	כד אתו אנשי זיף	quando venerunt viri Ziphei
	ואמרו לשאול	& dixerunt Sauli,
المزمور	הלא דוד מטמר	nonne Dauid
الثالث والخمسون	מטמר עמן :	latitat apud nos.
نجني باسمك	אלהא בשמך פרוק	Deus in nomine tuo
يا اللهم	פרוק יתי ובג...	redime me,
وبجبروتك احكم لي ✠	ובכח גבורתך דון יתי :	& ĩ virtute fortitudinis tue iudica me.
اللهم استجب صلاتي	אלהא קביל צלותי	Deus meus accipe orationem meam,
وانصت لكلام فمي	אצית למימרי פומי :	ausculta verba oris mei.
فان الغربا قاموا علي	ארום זדונין קמו עלי	Qm̃ supbi insurrexerũt aduersum me
والاقويا طلبوا	ועלימין תבעו נפ	& fortes quesierunt
نفسي ✠ لم يجعلوا	נפשי לא שוון אלהא	animam meam. Non posuerunt Deum
الله امامهم	לקבליהון לעלמין :	in conspectu suo in eternum.
الان الله عوني	הא אלהא סעיד יתי	Ecce Deus adiuuat me,
والرب ناصر	יי בסמכי ית	Deus inter sustentatores
نفسي ترد الشر	נפשי יתיב	anime mee, fac vt reuertatur
على اعدائي ✠ استاصلهم	בישא למעיקי :	malum ad eos qui angunt me,
بعدلك ✠ اسبح	בקושטך אשיצינון	in veritate tua confundam
لك طايعا واشكر	יתהון : בניסבתא אדבח	illos. Sacrificia sacrificabo (qm̃ bonũ,
اسمك يا رب لانه صالح ✠	קדמך אודה שמך יי ארום	corã te, laudabo nomen tuũ DEVS,(
وانك نجيتني من كل حزن	טב : ארום מכל עקא	quoniam ex omni tribulatione
وقررت	פצא יתי ובבעלי דבבי	liberauit me, & ĩ pſonis inimicitie mee
عيني بأعدائي	חמית עיני נקמתא :	vidit oculus meus vltionem.
المزمور	לשבחא עלמיא	LV. In laudem eternam.
الرابع	תושבחא שכלא טבא	Laudatoria, intelligentia bona
والخمسون	על יד דוד : הוא	per manum Dauidis.

Digitized by Google

האזינה אלהים	Auſculta Deus	Exaudi Deus	Ἐνώτισαι ὁ θεὸς
תפלתי ואל־תתעלם	oȯonē meā,& ne abſcondar's	orationē meā,& ne deſpexeris	τὴν προσευχήν μου, καὶ μὴ ὑπερίδῃς
מתחנתי: הקשיבה	a deprecatione meā. Attēde	deprecationem meam, intende	τὴν δέησίν μου, πρόσχες
לי וענני אריד	mihi & rn̄de mihi, obſtrepam	mihi & exaudi me. Cōtriſtat ꝯ ſū	μοι καὶ εἰσάκουσόν μου. Ἐλυπήθην
בשיחי ואהימה:	ī lamētatione mea & rugiā.	ī exercitatōe m̄a,& ꝯturbat ꝯ ſū	ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου καὶ ἐταράχθην,
מקול אויב מפני	A voce inimici a facie	a voce inimici & a tribulatione	ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, καὶ ἀπὸ θλίψεως
עקת רשע כי־ימיטו	pſequētis īpii, qm̄ pꝗecerūt	peccatoris. Q m̄ declinauerūt	ἁμαρτωλοῦ. Ὅτι ἐξέκλιναν
עלי און ובאף	ſup me iniquitatē,& ī furore	in me iniquitates,& in ira	ἐπ᾽ ἐμὲ ἀνομίαν, καὶ ἐν ὀργῇ
ישטמוני: לבי יחיל	adūſabāt mihi. Cōmū doluit	moleſti erāt mihi. Cor meū cō(	ἐνεκότουν μοι. Ἡ καρδία μου ἐταράχθη
בקרבי ואימות	in vitalibus meis,& terrores	in me,& formido (turbatū eſt	ἐν ἐμοί, καὶ δειλία
מות נפלו עלי:	mortis ceciderūt ſuper me.	mortis cecidit ſuper me.	θανάτου, ἐπέπεσεν ἐπ᾽ ἐμέ.
יראה ורעד יבא	Timor & trēor venēt ſup(	Timor & trēor venēt ſup me,	φόβος καὶ τρόμος ἦλθεν ἐπ᾽ ἐμέ,
בי ותכסני פלצות:	& operuit me formido.(me,	& contexerunt me tenebre.	καὶ ἐκάλυψέ με σκότος.
ואמר מי־יתן־לי	Et dixi quis dabit mihi	Et dixi, quis dabit mihi	Καὶ εἶπα, τίς δώσει μοι (σομαι
אבר כיונה אעופה	alas ſicut columbe, volabo	pēnas ſicut columbe,& volabo	πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, καὶ πετασθή
ואשכנה: הנה	& requieſcam. Ecce	& requieſcam. Ecce	καὶ καταπαύσω. Ἰδοὺ
ארחיק נדד	longe fugiam,	elongaui fugiens,	ἐμάκρυνα φυγαδεύων
אלין במדבר סלה:	cōmorabor in deſerto ſemp.	& manſi in ſolitudine.	καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρήμῳ διάψαλμα
אחישה מפלט לי	Feſtinabo vt ſaluer	Expectabā eū q ſaluū me fecit	Προσεδεχόμην τὸν θεὸν τὸν σῴζοντά με,
מרוח סעה מסער:	a ſpū tēpeſtatis & turbinis.	a puſillanimitate ſpūs & tēpe(	ἀπὸ ὀλιγοψυχίας, καὶ ἀπὸ καταιγίδος.
בלע אדני פלג	Precipita Deus diuide	Precipita dn̄e diuide (ſtate.	Καταπόντισον κύριε καὶ καταδίελε
לשונם כי־ראיתי	linguas eorum, quoniā vidi	linguas eorum, quoniam vidi	τὰς γλώσσας αὐτῶν, ὅτι εἶδον
חמס וריב בעיר:	iniqtatē & cōtradictionē in(	iniqtatē & ꝯtradictōē ī ciuitate	ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει.
יומם ולילה	Die ac nocte (ciuitate.	Die ac nocte	Ἡμέρας καὶ νυκτὸς
יסובבה על־	circumeuntes	circundabit eam ſuper	κυκλώσει αὐτὴν ἐπὶ
חומתיה ואון	muros eius,& ſcelus	muros eius iniquitas (ſtitia.	τὰ τείχη αὐτῆς, καὶ ἀνομία
ועמל בקרבה:	& iniquitas in medio eius	& labor in medio eius & iniu(	καὶ κόπος ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ ἀδικία.
הוות בקרבה ולא־	Inſidie in medio eius,& non	Et non defecit	Καὶ οὐκ ἐξέλιπεν
ימיש מרחבה תוך	recedit de platea eiꝯ falſitas	de plateis eius, vſura	ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς τόκος
ומרמה: כי לא־	& fraudulentia. Non enim	& dolus. Q uoniam ſi (hi,	καὶ δόλος. Ὅτι εἰ
אויב יחרפני	inimicus exprobrauit mihi	inimicus meus maledixiſſet mi(	ὁ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με
ואשא ולא משנאי	vt ſuſtieā, neq̄ ꝗs q me oderat	ſuſtinuiſſē vtiq̄. Et ſi is q oderat	ὑπήνεγκα ἄν. Καὶ εἰ ὁ μισῶν
עלי הגדיל	ſuper me magnificatus eſt,	me ſr̄ me magna locutus fuiſſet,	με ἐπ᾽ ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν,
ואסתר ממנו:	vt abſcondar ab eo.	abſcondiſſem me forſitan ab eo.	ἐκρύβην ἂν ἀπ᾽ αὐτοῦ.
ואתה אנוש	Sed tu homo	Tu vero homo	Σὺ δὲ ἄνθρωπε
כערכי אלו	valoris mei,	vnanimis,	ἰσόψυχε,
לופי ומידעי:	dux meus & notus meus.	dux meus & notus meus.	ἡγεμών μου καὶ γνωστέ μου
אשר יחדו נמתיק	Q ui ſimul habuimus dulce	Q ui ſimul mecum dulces	Ὃς ἐπὶ τὸ αὐτό μοι ἐγλύκανας
סוד בבית אלהים	ſecretum, in domo Dei	capiebas cibos, in domo Dei	ἐδέσματα, ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ
נהלך ברגש: ישי	ābulauimꝯ ī cōgregatōe, Sit	ābulauimus cū cōſenſu. Veniat	ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ. Ἐλθέτω
מות עלימו	mors ſuper eos	mors ſuper illos,	δὴ θάνατος ἐπ᾽ αὐτούς,

Digitized by Google

استمع يا الله	צֵית אֱלָהָא צְלוֹ	Auſculta Deus
صلاتي ولا تغفل	צְלוֹתִי וְלָא תִתְכַּסֵּי מִן	orationem meam,& nõ abſcondaris a
عن تضرعي ♣ انظر	צְלוֹתִי : [illegible]	precatione mea. Attende
الي وارحمني فاني حزنت	לְסִדּוּר [illegible] וְקַבֵּיל מִנִּי	ordinariũ ſmonẽ meũ & accipe a me,
في اهتمامي ♣ وراعني	אֶתְרְעֵם בְּמִלַּי וְאַרְגִּישׁ :	lamentabor in verbis meis & rugiam.
صوت العدو والذين	מִן קָל בְּעֵיל דְּבָבָא מִן קֳדָם	A voce patroni inimicitie a conſpectu
احزنوني مالوا	עָקַת רַשִּׁיעָא אֲרוּם יַצְלְוָן	infeſtantis impii, quoniã declinauerũt
علي بالشر ♣ وبالرجز	עֲלַי שִׁקְרָא וּבִרְתְגָזָא	ſuper me mendacia & in furore
عادوني وجزع قلبي في	יְנַטְרוּן לִבִּי : לִבִּי יַרְתֵּת	obſeruãt odire me. Cor meum tremit
داخلي خوف	בְּגַוִּי וְאֵימְתָא [illegible]	in me,& timores
الموت اكلني	דְמוֹתָא נְפַלוּ עֲלָי :	mortis ceciderunt ſuper me.
خوف ورعدة وقعا علي	דַּחֲלְתָא וְרַתִּיתָא אֲתָיָין	Timor & tremor venerunt
وغشيتني ظلمة	לִי וַחֲפַת יָתִי תִּבְרְתָא :	mihi,& cooperuit me formido.
فقلت من يعطيني	וַאֲמַרִית מָאן יְהֵיב לִי	Et dixi quis dabit mihi
جناحين كمثل حمامة	גַּדְפָּא הֵיךְ יוֹנָתָא אֲטוּס	pennas ſicut columbe volarem
لكي اطير واستريح ♣ عند	וְאֶשְׁרֵי : [illegible]	& hoſpitio me reciperem. Ecce
ذلك بعدت	אַרְחִיק אֲרוּ לְמִנְדַּד	proriperer a loco fuga,
هاربا واويت البرية	אֲבִית בְּמַדְבְּרָא לְעָלְמִין :	habitarem in deſerto perpetuo
ورجوت الله الذي ينجيني	אַרְחֵישׁ שֵׁיזָבְתָא לִי מִן	accelerarem ſaluationem meam
من صغر النفس ♣ والريح	זַעְפָּא נַטְלָא מֵעַלְעוֹלָא :	a vento tempeſtatis & a turbine.
العاصف غرقهم يارب واقطع	סַלְעֵם יְיָ עֵצַתְהוֹן פַּלֵּיג	Diſſipa Deus conſilia eorum diuide
السنتهم فاني رايت	לִישָׁנְהוֹן אֲרוּם חֲמֵית	linguas eorum, quoniam vidi
في المدينة اثما وشغبا فا	חֲטוּף וּמַצּוּ בְּקַרְתָּא :	rapinam & rixam in ciuitate.
النهار كله والليل	יְמָם וְ[illegible]	Die ac nocte
يحوطانها حصونها	יְחַזְרוּנַהּ עַל [illegible]	circumeuntes ſuper
الاثم والفجور	שׁוּרָהָא [illegible] לְאוֹנָס	muros eius iniquitas
والكلم في وسطها	וְשִׁקְרָא בְּמִיצְעַהּ :	& falſitas in medio eius,
مريد [illegible]	אֶתְרָגוּשָׁא בְּמִיצְעַהּ	inſidie quoq̃ in ea,
من اسواقها الربا	לָא עָדֵי מִן פְּלַטְיָתָהּ שִׁקְרָא	nõ diſcedunt de plateis eius mẽdaciũ
والغش ♣ فلو كان	וּנְכִילָא : אֲרוּם [illegible]	& fraus. Quoniam non
عدوي عيرني	בְּעֵיל דְּבָבִי יְקִיל [illegible]	patronus inimicitie mee impellet
لصبرت ♣ ولو كان مبغضي	יָתִי וְאֶסְבַּר וְלָא	me & ſuſtinebo. Et non
عظم علي القول	מְשַׂנְאַי עֲלַי יִתְרַבְרַב	is qui odit me, ſuper me, exaltabitur
لتواريت عنه	וְאִיטַּמַּר מִן קֳדָמוֹי :	& abſcondar a conſpectu eius.
وانت ايها الانسان	וְאַנְתְּ אֲחִיתוֹפֶל גְּבַר דִּדְמֵי	Et tu Achitophel homo ſimilis
عديل	לִי רַב דְּאַלֵּיפְתָּ [illegible]	mihi, preceptor qui docuiſti me,
نفسي وقريبي الذي اخر [illegible]	וּמְהוֹדַע חָכְמְתָא יָתִי :	& ſcire feciſti ſapientiam mihi.
الذي يا كل معي ملاذ	דִּי כַחֲדָא נִתְרְעֵי רָזָא בְּבֵית	Simul enim dirigemus ſecretũ ĩ domo
الاطعمه والى بيت الله	מַקְדְּשָׁא דֶּאֱלָהָא נְהַלֵּךְ	ſancta Dei ambulabimus
انطلقنا جميعا بالفه واحدة	בִּסְרְהוֹבְיָא : יְחַיְּבִנּוּן דִּין	cũ feſtinatione. Cõdẽnabit eos iudiciũ
ياتي عليهم الموت	קְטוֹל וְגְזַר [illegible] עֲלֵיהוֹן	mortis & ſententiam dabit ſuper eos

יֵרְדוּ שְׁאוֹל	descendant in infernum	& descendant in infernum	καὶ καταβήτωσαν εἰς ᾅδου
חַיִּים כִּי רע	viuentes, quia	viuentes. Quoniam	ζῶντες, Ὅτι
רָעוֹת בִּמְגוּרָם	nequitie ĩ cõgregatiõe eoꝝ,	nequitie in habitaculis eorum,	πονηρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν,
בְּקִרְבָּם: אֲנִי אֶל	& ĩ medio eorũ. Ego autẽ ad	in medio eorum. Ego autem ad	ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἐγὼ πρὸς
אֱלֹהִים אֶקְרָא	Deum clamabo,	Deum clamaui,	τὸν θεὸν ἐκέκραξα,
וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי:	& DEVS saluabit me.	& dominus saluauit me.	καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσέ μου.
עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם	Vespere & mane & meridie,	Vespere & mane & meridie	Ἑσπέρας καὶ πρωῒ καὶ μεσημβρίας,
אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה	loquar & resonabo (met	narrabo & annunciabo,	διηγήσομαι καὶ ἀπαγγελῶ, (σεται
וַיִּשְׁמַע קוֹלִי: פָּדָה	& exaudiet vocẽ meã. Redi(	& exaudiet vocẽ meã. Redimet	καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου. Λυτρώ(
בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי	in pace animam meam	in pace animam meam	ἐν εἰρήνῃ τὴν ψυχήν μου,
מִקְּרָב לִי כִּי	ab appropinquantibus mihi,	ab his qui appropinquant mihi,	ἀπὸ τῶν ἐγγιζόντων μοι
בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי:	multi enim stãt aduersũ me.	qm̃ inter multos erant mecũ.	ὅτι ἐν πολλοῖς ἦσαν σὺν ἐμοί.
יִשְׁמַע אֵל וְיַעֲנֵם	Exaudiet Deus & humi. eos,	Exaudiet Deus & hũiliabit illos	Εἰσακούσεται ὁ θεὸς καὶ ταπεινώσει αὐτούς,
וְיֹשֵׁב קֶדֶם סֶלָה:	qui iudex est ab initio semꝑ,	qui est ante secula.	ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων. διάψαλμα
אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת	non enim mutantur	Non enim est illis cõmutatio,	Οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἀντάλλαγμα,
לָמוֹ וְלֹא יָרְאוּ	neq; timent	& non timuerunt	ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν
אֱלֹהִים:	Deum. ca sua,	Deum	τὸν θεόν, (διδόναι
שָׁלַח יָדָיו בִּשְׁלֹמָיו	Extẽdit manũ suã ad pacifi(	extẽdit manũ suã ĩ retribuẽdo.	ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀπο(
חִלֵּל בְּרִיתוֹ:	cõtaminabit pactum suum.	Cõtaminauerũt testamẽtũ eius,	Ἐβεβήλωσαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ,
חָלְקוּ מַח	Mollificauerunt	diuisi sunt ab	διεμερίσθησαν ἀπὸ
מַחְמָאֹת פִּיו	plusquã butyra os eorum,	ira vultus eius,	ὀργῆς τοῦ προσώπου αὐτοῦ,
וּקֲרָב לִבּוֹ	pugnat autem cor illorum,	& appropinquauit cor illius,	καὶ ἤγγισαν αἱ καρδίαι αὐτῶν.
רַכּוּ דְבָרָיו	molliores sermones eorum	Molliti sunt sermones eius sup	Ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ
מִשֶּׁמֶן וְהֵמָּה	oleo, cum sint	oleum, & ipsi sunt	ἔλαιον, καὶ αὐτοί εἰσι
פְתִחוֹת: הַשְׁלֵךְ עַל	enses. Proiice super	iacula. Iacta super	βολίδες. Ἐπίρριψον ἐπὶ
יְהוָה יְהָבְךָ וְהוּא	DEVM onus tuum, & ipse	dominum curam tuam & ipse	κύριον τὴν μέριμνάν σου, καὶ αὐτός
יְכַלְכְּלֶךָ לֹא יִתֵּן	enutriet te, non dabit	te enutriet, & non dabit	σε διαθρέψει, οὐ δώσει
לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק:	ĩ eternum vt labatur iustus.	in eternum fluctuationẽ iusto.	εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ.
וְאַתָּה אֱלֹהִים	Tu autem Deus	Tu vero Deus	Σὺ δὲ ὁ θεός
תּוֹרִדֵם לִבְאֵר	deduces eos in puteum	deduces eos in puteum	κατάξεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ
שַׁחַת אַנְשֵׁי	interitus. viri	interitus. Viri	διαφθορᾶς. Ἄνδρες
דָמִים וּמִרְמָה לֹא	sanguinum & dolosi, non	sanguinum & dolosi non	αἱμάτων καὶ δολιότητος, οὐ
יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי	dimidiabunt dies suos, ego	dimidiabunt dies suos, ego	μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν, ἐγὼ
אֶבְטַח בָּךְ:	autem confidam in te.	autem sperabo in te domine.	δὲ κύριε ἐλπιῶ ἐπὶ σέ.
נו לַמְנַצֵּחַ	LVI. Ad victoriã.	LV. In finem	νε. Εἰς τὸ τέλος
עַל יוֹנַת א	Pro columba	pro populo qui	ὑπὲρ τοῦ λαοῦ
אֵלֶם רח	muta A.	a sanctis	τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων
רְחֹקִים	longitudinum.	longe factus	μεμακρυμμένου,
לְדָוִד מכת	Dauidis.	est in tituli inscriptiõe ipsi	τῷ Δαβὶδ
מִכְתָּם באח	Mictam.i. ĩstrõ suauiter	Dauid	εἰς στηλογραφίαν
בֶּאֱחֹז אוֹתוֹ	resonãte. Q̃n tenuerũt	cum tenerent	ὁπότε ἐκράτησαν

Digitized by Google

ويهبطون الى الجحيم
احيا ٭ لان
الجنة في وسط
مسا كنهم ٭ واما انا
الله صرخت
والرب اجابني ٭
اتكلم وقت المسا وبالغداة
ووسط النهار ٭ اتكلم
واقول ويسمع قولي وينقذ
بالسلامة نفسي
من المقتربين الي
فانهم كانوا كثيرين معي
والله يستجيب ويذلهم
الكاين الدايم قبل الدهور
ولم يعتبروا
ولا خافوا
الله •
بسط يده الجازة ٭
عندما خالفوا ميثاقه
تفرقوا
ورعب قلوبهم
من رجز وجهه ٭
كلامهم الين من
الدهن وهو
كالنصال القي همك الى
الله وهو
يرزقك ٭ لا يترك
الصديق يزل الى الابد
وانت الله
اهبطهم الى جب
الهلاك ٭ الرجال
السافكة الدما الغادرة
لا يكملون ايامهم ٭ وانا
على الرب توكلت ٭

בישין להון ויחתון
לשאול כד אנון חיין ארום
בישין במדוריהון
בגופיהון: אנא קדם
אלהא אצלי ומימרא
דיי יפרקינני:
ברמשא ובצפרא ובטיהרא
אצלי ואיבבי
וישמע קלי: יפרוק
בשלם נפשי דלא למקרב
ביש לי ארום בסוגעין
עקן הוה מימריה בסעדי:
ישמע אל ויקבל מנהון
ויתיב שמיא מלקדמין
לעלמין ורשיעיא דלא
מהשנין ארחתהון בישיא
ולא דחילו מן קדם אלהא:
אושיט ידיה בבעלי
שלמיה אפיס קימיה:
שעיען יתיר מן שמן
תובנין מילי פומיה
והיך זיני קרבא לביה
רכיכן מלוי יתיר מן
משחא והינון מורנין
דקטול: טלוק דוד על יי
סוברך והוא יזוניתך
לעלמא לא יתן לעלמא
מוסרנא לצדיקיא:
ואת במימרך אלהא
תוחתינון לגיהנם
עמיקא גברי מרי קטול
ונכילו לא יחיון פלגות
יומיהון ואנא אתרחיץ
במימרך:
לשבחא על כנשתא
דישראל דמתילא ליונתא
שתיקתא בעידן ד
דמתרחקין מן קרויהון
וחזרין ומשבחין למרי
עלמא היך דוד מכיך
ושלים כד אחדו יתיה

malum Doeg, descendent in infernum viuentes. Quoniam mala in tabernaculis eorum, in corporibus eorum. Ego autē coram Deo orabo & verbum DEI redimet me. Vespere & mane & meridie, orabo & clamabo, & exaudiet vocem meam. Redimet in pace animā meā, & nō admouebitur malū mihi, quoniā in multis tribulatōibus fuit verbū eius adiutor (meus. Audiet Deus & accipiet ab eis, & habitator celorum a principio seculorum, peccatores autem qui non mutantur a viis suis pessimis, & non timent ab aspectu Dei. A. Extendet manum suam, in hominibus pacis sue permutabit pactum suum. Teneriora quam pinguedo casei verba oris eius, & sicut arma bellica cor eius. Lenia verba eius plusquam oleum & ipsa arma occisionis. Proiice Dauid sup DEVM onus tuum & ipse nutriet te in eternum, nec dabit in perpetuum egestatem iusto. Et tu in verbo tuo Deus facies eos descendere in gehennam pfundā, hoīes authores interfectionis, & dolosi non videbunt dimidium dierum suorum, & ego sperabo in verbo tuo.

LVI. In laudē. Pro ecclesia israelis que similatur columbe mute in tempore elōgationis eoꝝ a ciuitatibus eoꝝ, & reuertuntur & laudant authorē mundi, sicut Dauid contritus & perfectus, quando tenuerunt eū

A. Defectiua structura.

A. Ideo columba muta iuxta Dauid Chimchi in cōmentariis, quādū detineretur ī Gad urbe palestinorum nequaquā ausus fuit uel uerbum ex sententia animi loqui.

פלשתים בגת׃	eum palestini in gat.	eum allophyli in geth.	αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν γέθ.
חנני אלהים כי	Miserere mei Deus, quoniã	Miserere mei Deus quoniam	Ἐλέησόν με ὁ θεός, ὅτι
שאפני אנוש כל	absorbuit me homo, tota	conculcauit me homo, tota	κατεπάτησέ με ἄνθρωπος, ὅλην
היום לחם ילחצני׃	die oppugnator molestauit(	die impugnans tribulauit me.	τὴν ἡμέραν πολεμῶν ἔθλιψέ με.
שאפו שור	Absorbuerunt me (me.	Conculcauerunt me	Κατεπάτησάν με
שוררי כל	insidiatores mei tota	inimici tota	οἱ ἐχθροί μου ὅλην
היום כי רבים	die, multi enim	die, quoniam multi	τὴν ἡμέραν, ὅτι πολλοὶ
לחמים לי מרום׃	q pugnãt cõtra me excelsũ.	bellantes aduersum me.	οἱ πολεμοῦντές με ἀπὸ ὕψους.
יום אירא אני	Die qua timuero ego	Ab altitudine diei timebo, ego	Ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι, ἐγὼ
אליך אבטח׃	in te confidam.	vero in te sperabo.	δὲ ἐλπιῶ ἐπὶ σέ.
באלהים אהלל	In Deo laudabo	In Deo laudabo	Ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω
דברו באלהים	verbum eius, in Deo	sermones meos, in Deo	τοὺς λόγους μου, ἐπὶ τῷ θεῷ
בטחתי לא אירא	speraui non timebo,	speraui non timebo	ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι,
מה יעשה בשר לי׃	quid faciat caro mihi.	quid faciat mihi caro.	τί ποιήσει μοι σάρξ.
כל היום דברי	Tota die sermonibus meis	Tota die verba mea	Ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους μου
יעצבו עלי כל	tenitebantur, cõtra me oẽs	execrabãtur, aduersum me oẽs	ἐβδελύσσοντο, κατ' ἐμοῦ πάντες
מחשבתם לרע׃	cogitationes eorũ in malũ.	cogitationes eorum in malum.	οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν.
יגורו יצפונו	Cõgregabunt, abscõdẽtur.	Inhabitabunt & abscondent,	Παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν
המה עקבי	ipsi calcanea mea	ipsi calcaneum meum	αὐτοί, τὴν πτέρναν μου
ישמרו כאשר קוו	obseruabũt, sicut expectãtes	obseruabunt. Sicut sustituerũt	φυλάξουσι. Καθάπερ ὑπέμειναν
נפשי׃ על און	aĩam meã. Propter iniqtatẽ	animã meam pro nihilo saluos	τὴν ψυχήν μου, ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις
פלט למו באף	eiicies eos, in furore	facies illos, in ira	αὐτούς, ἐν ὀργῇ
עמים הורד אלהים׃	populos descẽdere fac Deus.	populos confringes. Deus	λαοὺς κατάξεις. Ὁ θεός
נדי ספרתה אתה	Peregriatõẽ mã nũerasti tu,	vitam meam annunciaui tibi,	τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι,
שימה דמעתי בנאדך	põe lachrimã mã ĩ vtre tuo,	posuisti lachrymas meas ĩ cõspe(	ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου,
הלא בספרתך׃	vtiq & in libro tuo.	Sic & ĩ pmissiõe tua (ctu tuo.	ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου.
אז ישובו אויבי	Tũc cõuertent inimici mei	tunc cõuertentur inimici mei	Ἐπιστρέψουσιν οἱ ἐχθροί μου (σωμαί σε,
אחור ביום אקרא	retrorsũ, ĩ die q̃ iuocauero,	retrorsũ. In qcũq die iuoca.te,	εἰς τὰ ὀπίσω, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέ(
זה ידעתי כי אלהים	hoc scio quia Deus meus es.	ecce cognoui qm̃ Deus meo es.	ἰδοὺ ἔγνων ὅτι θεός μου εἶ σύ.
לי׃ באלהים אהלל	In Deo laudabo	In Deo laudabo	Ἐπὶ τῷ θεῷ αἰνέσω
דבר ביהוה	verbum, in Deo	verbum, in domino	ῥῆμα, ἐπὶ τῷ κυρίῳ
אהלל דבר	laudabo verbum.	laudabo sermonem,	αἰνέσω λόγον,
באלהים בטחתי	In Deo speraui	in Deo speraui	ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα,
לא אירא מה יעשה	non timebo, quid faciat	non timebo quid faciat	οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει
אדם לי׃ עלי אלהים	mihi hõ. Sup me sunt Deus	mihi homo. In me sunt Deus	μοι ἄνθρωπος. Ἐν ἐμοὶ ὁ θεός,
נדריך אשלם	vota tua, reddam (puisti	vota tua, que reddam	εὐχαὶ ἃς ἀποδώσω
תודות לך׃ כי הצלת	confessiones tibi. Quia eri(	laudationes tibi. Qm̃ eripuisti	αἰνέσεώς σου. Ὅτι ἐρρύσω
נפשי ממות הלא	aĩam meam de morte, sed &	animam meam de morte, &	τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς
			ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων.
רגלי מדחי	pedes meos de lapsu,	pedes meos de lapsu,	καὶ τοὺς πόδας μου, ἀπὸ ὀλισθήματος
להתהלך לפני	vt ambulem coram	vt placeam coram	Εὐαρεστήσω ἐνώπιον

Digitized by Google

المزمور الخامس والخمسين	פְּלִשְׁתָּאֵי בְּגַת	paleſtini in Gat.
ارحمني يا الله فان	חוּס עֲלַי אֱלָהָא אֲרֵי שְׁפִינִי	Miſerere mei Deus, quoniã cõculcans
الانسان قد علاني	תְּחוֹתִי יְשַׁיְפִי בַּר נָשָׁא	coart. :it me adũſarius meus hõ pec(
احزنوني في القتال النهار كله	כָּל יוֹמָא מְגִיחַ יְדַחֲקִנַּנִי	tota die bellator moleſtat me. (cator,
اعدائي	שְׁפִין גַּרְמַי מְעִיקַי כָּל	Cõculcauerũt oſſa mea moleſtatores(
داسوني جميع	יוֹמָא אֲרוּם סַגִּיאִין	die, quoniá multi (mei tota
النهار لان	מְגִיחִין לִי אֱלָהָא עִלָּאָה	pugnant contra me, Deus altiſſime
اعدائي كثيرة	דִּי כּוּרְסְיֵהּ בִּמְרוֹמָא	cuius ſedes eſt in excelſo.
لا اخشى في سائر الايام	יוֹמָא דְאֶדְחַל אֲנָא	In die qua timuero ego
لاني عليك توكلت يا رب	עֲלָךְ דְּאִתְרְחִיץ	in te confidam.
اشكر الرب	בְּמִדַּת דִּינָא דֶאֱלָהָא אֲשַׁבַּח	In proprietate iudicii Dei, laudabo
بقولي النهار كله الله	בְּמֵימְרֵיהּ בֶּאֱלָהָא אִתְרְחֵיצִית	in verbo eius, in Deo ſperaui
رجائي فلا اخاف	לָא אֶדְחַל מָה יַעֲבֵיד	non timebo quid faciat
ماذا يصنع بي البشر	בִּשְׂרָא לִי	caro mihi.
رذلوا كلامي	כָּל יוֹמַיָּא מְטַלְּטְלִין	Omnibus diebus ſuſtinui
النهار كله افكارهم	טָרְחִין עֲלַי כָּל	anguſtias, contra me omnes
كلها في اساتي	מַחְשְׁבָתְהוֹן לְבִישׁ	cogitationes eorum in malum.
يتوازون ويختفون	יִכְנְשׁוּן וְיִטְּשׁוּן בִּכְמִינָא	Congregabunt & abſcõdent in iſidiis,
ويرصدون اثاري	וְהִינוּן עִקְבָתִי	ipſi plantas meas
كمثل ما يطلبون	יִשְׁמְרוּן הֵיכְמָא דְּסַכִּיוּ	obſeruabunt, ſicut expectauerunt
نفسي عن لا شي	עֲבַדוּ לְנַפְשָׁאִי עַל שִׁיקְרָא	ſic fecerunt aĩe mee. Propter falſitatẽ
يجازيهم الله بذلك	דִּבִידֵיהוֹן דּוּקִין יָתְהוֹן	que eſt in manibus eorum contere eos,
الامم برجزه اللهم	בִּתְקוֹף עַמְמַיָּא תְּמַסְכֵּן אֱלָהָא	in furore miſeros faciet populos Deus.
اني شكرت حياتي لك	יוֹמֵי טַלְטוּלִי מְנִיתָא	Dies peregrinationis mee numeraſti
جعلت دموعي امامك	אַנְתְּ שַׁוִּי דִמְעָתִי בְּזִיקָךְ	tu, pone lachrymã meam in vtre tuo
كمثل وعدك	הֲלָא בְּחֻשְׁבְּנָךְ	vtiq & in rationibus tuis.
اعداي يرتدون علي	הֵכְדֵין יְתוּבוּן בַּעֲלֵי	Tunc reuertentur patroni
اعقابهم في اليوم الذي	דְבָבַי מְחַזְרֵי קְדַל בְּיוֹמָא	inimicitie mee vertẽtes ceruicẽ, in die
ادعوك الان علمت انك انت	דְאֶצַלֵּי דֵּין יָדַעְנָא	qua inuocabo hoc ſciui,
هو الهي اسبح الهي	אֲרוּם אֱלָהָא בְּסַעֲדִי	quod Deus ſit in adiutorium mihi.
بقولي بكلامي	בְּמִדַּת דִּינָא דֶאֱלָהָא אֲשַׁבַּח	In proprietate iudicii Dei, laudabo
اسبح الهي	בְּמֵימְרֵיהּ בְּמִדַּת רַחֲמִין	in verbo eius, in ꝓprietate miſicordie
توكلت على الله	יְיָ אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵיהּ	DEI, laudabo in verbo eius.
فلا اخشى ماذا يفعل بي	בְּמֵימַר אֱלָהָא סַבָּרִית	In verbo Dei ſperaui
الانسان لك يا الهي	לָא אֶדְחַל מַה יַעֲבֵיד בַּר	non timebo quid faciat filius
او في نذوري	נָשׁ לִי עֲלַי קַבֵּילִית אֱלָהָא	hominis mihi. In me accepi Deus
اسبحك لانك نجيت	נִדְרָךְ אֲשַׁלֵּים קוּרְבָּנֵי	vota tua, reddam ſacrificia
نفسي من الموت	תוֹדְתָא לָךְ אֲרוּם פְּצֵיתָא	confeſſionis tibi. Quoniam liberaſti
وعيني من الدموع	נַפְשִׁי מִקְּטוֹל הֲלָא	animam meam de morte ſed &
ورجلي من الزلل	רַגְלַי מִן תַּקָּלָא	pedem meum a lapſu
لكي اعمل	לְמִהַלְכָא קֳדָם יְיָ	vt placeam coram DEO

Digitized by Google

אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים׃	Deo in lumine viuentium.	Deo in lumine viuentium.	κυρίου, ἐν φωτὶ ζώντων.
נז לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת	LVII. Ad victo. nõ disp̃das	LVI. In finẽ, ne disp̃das	νϛ΄. Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς,
לְדָוִד מִכְתָּם	Dauidis. Mictã. i. istrumento	Dauid ĩ tituli inscriptiõe,	τῷ Δαβὶδ εἰς στηλογραφίαν ἐν
בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי־	suaue sonãti, qñ fugit a facie	cum fugeret a facie	τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου
שָׁאוּל בַּמְּעָרָה׃	Saulis in speluncam.	Saul regis israel ĩ speluncã.	σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον.
חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי	Misere mei Deus miserẽ mei,	Misere mei Deus misere mei,	Ἐλέησόν με ὁ θεός, ἐλέησόν με,
כִּי בְךָ חָסָיָה נַפְשִׁי	qm̃ in te sperat anima mea,	quoniã in te cõfidit anima mea.	ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιθεν ἡ ψυχή μου,
וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה	& ĩ vmbra alarũ tuarũ spabo,	Et ĩ vmbra alarũ tuarũ sperabo,	Καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων σου ἐλπιῶ,
עַד יַעֲבֹר הַוּוֹת׃	donec transeant insidie.	donec transeat iniquitas.	ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ ἀνομία.
אֶקְרָא לֵ	Inuocabo	Clamabo	Κεκράξομαι
לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן	Deum altissimum,	ad Deum altissimum,	πρὸς τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον,
לָאֵל גֹּמֵר	Deum vltorem	Deum qui benefecit	τὸν θεὸν τὸν εὐεργετήσαντά
עָלָי׃ יִשְׁלַח מִשָּׁמַיִם	meum. Mittet de celo	mihi. Misit de celo	με. Ἐξαπέστειλεν ἐξ οὐρανοῦ
וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף	& saluabit me, exprobrabit	& liberauit me, dedit ĩ opp̃briũ	καὶ ἔσωσέ με, ἔδωκεν εἰς ὄνειδος
שֹׁאֲפִי סֶלָה יִשְׁלַח	absõbẽti me ĩ p̃petuũ, mittet	cõculcantes me. Misit (tẽ suã,	τοὺς καταπατοῦντάς με. Διάψαλμα. Ἐξαπέστειλεν
אֱלֹהִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ׃	Deus misẽcõdiã suã, & veri(	Deus misericordiã suã, & verita(	ὁ θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ,
נַפְשִׁי בְּתוֹךְ לְ	Aĩa mea ĩ medio (tatẽ suã,	& eripuit animã meã de medio	καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ μέσου
לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה	leonum dormiuit	catulorum leonum dormiui	σκύμνων, ἐκοιμήθην
לֹהֲטִים בְּנֵי	ferocientium, filii	conturbatus. Filii	τεταραγμένος. Υἱοὶ
אָדָם שִׁנֵּיהֶם	hominum dentes eorum	hominum dentes eorum	ἀνθρώπων, οἱ ὀδόντες αὐτῶν,
חֲנִית וְחִצִּים	lancee & sagitte,	arma & sagitte,	ὅπλα καὶ βέλη,
וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב	& lingua eorum gladius	& lingua eorum gladius	καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν, μάχαιρα
חַדָּה׃ רוּמָה עַל־הַשָּׁמַיִם	acutus. Exaltare super celos	acutus. Exaltare super celos	ὀξεῖα. Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς
אֱלֹהִים עַל כָּל	Deus, super omni	Deus, & in omni	ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν
הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃	terra gloria tua. (meis,	terra gloria tua.	τὴν γῆν ἡ δόξα σου.
רֶשֶׁת הֵכִינוּ לִפְעָמַי	Rete parauerunt gressibus(	Laqueũ parauerũt pedib⁹ mis,	Παγίδα ἡτοίμασαν τοῖς ποσί μου,
כָּפַף נַפְשִׁי כָּרוּ	ad ĩcuruãdũ aĩã meã. Foderũt	& ĩcuruauerũt aĩã meã. Foderũt	καὶ κατέκαμψαν τὴν ψυχήν μου. Ὤρυξαν
לְפָנַי שִׁיחָה נָפְלוּ	ante me foueam, ceciderunt	ante faciẽ meã foueã, & ĩciderũt	πρὸ προσώπου μου βόθρον, καὶ ἐνέπεσον
בְתוֹכָהּ סֶלָה׃ נָכוֹן	ĩ mediũ eius ĩ p̃petuũ. Paratũ	in eam. Paratum	εἰς αὐτόν. Διάψαλμα. Ἑτοίμη
לִבִּי אֱלֹהִים נָכוֹן	cor meum Deus paratum	cor meum Deus, paratum	ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοίμη
לִבִּי אָשִׁירָה	cor meum, cantabo	cor meum, cantabo	ἡ καρδία μου, ᾄσομαι
וַאֲזַמֵּרָה׃ עוּרָה	& psallam. Expergiscere	& psalmum dicam dño. Exurge	καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου. Ἐξεγέρθητι
כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל	gl'ia mea, exp̃giscer psalteriũ	gloria mea, exurge psalterium	ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον
וְכִנּוֹר אָעִירָה שָּׁחַר׃	& cithara, expergiscar, mane	& cithara exurgam diluculo.	καὶ κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου.
אוֹדְךָ בָעַמִּים אֲדֹנָי	Cõfitebor tibi ĩ populis dñe,	Confitebor tibi in populis dñe,	Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε,
אֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים׃	cantabo tibi in nationibus.	& psalmũ dicã tibi in gentibus.	ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν.
כִּי־גָדֹל עַד־שָׁמַיִם	Quia magna vsq; ad celos	Qm̃ magnifica. ẽ vsq; ad celos	Ὅτι ἐμεγαλύνθη ἕως τῶν οὐρανῶν
חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים	misẽcõdia tua, & vsq; ad celũ	misericordia tua, & vsq; ad nubes	τὸ ἔλεός σου, καὶ ἕως τῶν νεφελῶν
אֲמִתֶּךָ׃ רוּמָה עַל־	veritas tua. Exaltare super	veritas tua. Exaltare super	ἡ ἀλήθειά σου. Ὑψώθητι ἐπὶ
שָׁמַיִם אֱלֹהִים עַל	celos Deus, in	celos Deus, & super	τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ
כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃	omni terra gloria tua.	omnem terram gloria tua.	πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

Digitized by Google

بمسرتك في نور الاحيا	בנהור חייא:	In lumine viuorum. (quo dixit	
	לשבחא על עקת בזמן דאמר	LVII. In laudē, p molestia, tpe(	
	דוד לא תחביל על יד דוד	Dauid ñ me destruas, p manū Dauidis	
المزمور	מכיך ושלים במיערקיה	humilis & perfecti, dum fugeret ab	
السادس والخمسون	מן קדם שאול באספליא	aspectu Saulis in speluncam.	
ارحمني يا الله ثم ارحمني	חוס עלי אלהא חוס עלי ארום	Miserere mei Deus miserere mei, qm̄	
فان نفسي توكلت عليك	במימרך אתרחיצת נפשי	in verbo tuo sperauit anima mea,	
وبظلال جناحك استتر	ובטלל שכינתך אנא רחיץ	& in vmbra diuinitatis tue ego cōfido	
الى ان يعبر عني اثمي	עד דיעבר אתת ושגשא:	donec transeat tumultus.	
اصرخ	אצלי קדם יי עילאה	O rabo coram DEO altissimo	
الى الله العلي.	לתקיפא דפקיד לעכבית	& forti. Q ui precepit aranee	
الله المحسن	דיגמור בפום אספליא	vt perficeret in ore spelunce	
الى ♣ ارسل من لسما	עיזלא לאטלותי ישדר מלא	telā in defensionem meā. Misit angelū	מלאכיא עיזלא
ونجاني جعل الذين	משמי מרומא ויפרקינני	de celis altissimis & saluum me fecit,	
يكونني عارا ♣ الله ارسل	חסד שייפי לעלמין	confudit conculcantes me in eternū,	
رحمته وعدله	ישדר אלהא טוביה וקושטיה	misit Deus bōitatē suā & veritatē suā.	
وانقذ نفسي ♣ لاني	נפשי חייא כיד במצע	Anima mea colligata tanq̄ in medio	
نمت قلقا بين	שלהובין אמיך ביני	flammarum dormiuit inter	
الاشبال ♣ اسنان	גומרין דמלהטין בני	carbones flammigeros, filii	
بني البشر	נשא דשניהון היך	hominis quorum dentes sunt sicut	
سهام وسلاح	מורניתא וגירין	arma & sagitte,	
لسانهم كالسيف	ולישנהון היך סייפא	& lingue eorum sicut ensis	
الحاد تعالى يا الله على	חריפתא: אתרומם על	acutus. Exaltare super	
السموت ومجدك	מלאכי שמיא אלהא על	angelos celorum Deus, super omnes	
على الارض كلها اعدو	כל יתבי ארעא איקרך:	habitatores terre g'oria tua.	
فخا لرجلي	מצדתא אתקינו	Laqueum parauerunt	
واحنو نفسي ♣ حفرو	לאסתוורי כבישו נפשי	gressibus meis icuruauerūt aīam meā,	
جبا امام وجهي	כרו קומוי שיחתא נפלו	foderunt ante me foueam, ceciderunt	
وفيه سقطو	במיצעא לעלמין: מכוון	in mediū eius in eternum. Paratum	
قلبي مستعد	לבי לאורייתך מכוון	cor meum Deus ad legē tuam, paratū	
يا الله قلبي مستعد ♣ امجد	לבי לדחלתך אשבח	cor meum timori tuo laudes dicam	
وارتل في تمجيدي استيقظ	ואזמר: אתער איקרי אתער	& psallā. Expgiscerī g'lia mea expgiscerī	
يا مجدي استيقظ ايها	לשבחא על פום נבלא	vt laudes ore psalterii	
الكنار والقيثار استيقظ	וכינרא אתער לצלותא	& cithare, expergiscar ad orationem	
سحرا واعترف لك يا رب في	דקריץ: אודי קדמך בעממיא	matutinā. Cōfitebor corā te ī populis	
الشعوب وارتل لك في الامم	יי אשבחינך באומיא:	DEVS, laudabo te in nationibus,	
لان رحمتك على السموات	ארום רב עד צית שמיא	qm̄ magnificata est vsq ad supficiē ce(	
والى السحاب	טובך ועד שחקים ק	benignitas tua, & vsq ad celos (lorū	
عدلك تعالى على	קושטך: אתרומם על	ipsos veritas tua. Exaltare super	
السموات يا الله وعلى جميع	מלאכי שמיא אלהא על	angelos celorum Deus, super	
الارض مجدك	כל יתבי ארעא איקרך:	omnes qui habitant terram gloria tua.	

Digitized by Google

נח לַמְנַצֵּחַ	LVIII. Ad victoriã.	LVII. In finem	νζ'. Εἰς τὸ τέλος
אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד	Nõ disperdas. Dauidis Mictã	ne disperdas Dauid	μὴ διαφθείρῃς τῷ Δαβὶδ
מִכְתָּם :	.i. instrumẽto suaue sonanti.	in tituli inscriptione.	εἰς στηλογραφίαν.
הַאֻמְנָם אֵלֶם	Si vere vtiq;	Si vere vtiq;	Εἰ ἀληθῶς ἄρα
צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן	iustitiam loquimini,	iustitiam loquimini	δικαιοσύνην λαλεῖτε,
מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ	recte iudicate	recte iudicate	εὐθεῖα κρίνατε
בְּנֵי אָדָם : א	filii hominum.	filii hominum.	υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.
אַף־בְּלֵב עוֹלֹת	Et enim in corde iniqtates	Et enim in corde iniquitates	Καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀνομίας
תִּפְעָלוּן בָּאָרֶץ חֲמַס	opabimini in terra, iniqtatẽ	operamini in terra, iniustitias	ἐργάζεσθε ἐν τῇ γῇ, ἀδικίαν
יְדֵיכֶם תְּפַלֵּסוּן :	manuũ vestraꝝ cõcinnabitis.	manus vestre concinnant.	αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν.
זֹרוּ רְשָׁעִים	Alienati sunt peccatores	Alienati sunt peccatores	Ἀπηλλοτριώθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ
מֵרָחֶם תָּעוּ	a vulua, errauerunt	a vulua, errauerunt	ἀπὸ μήτρας, ἐπλανήθησαν
מִבֶּטֶן דֹּבְרֵי כָזָב :	ab vtero loquẽtes mẽdaciũ.	ab vtero locuti sunt falsa.	ἀπὸ γαστρός, ἐλάλησαν ψευδῆ.
חֲמַת־לָמוֹ כִּדְמוּת	Furor eorũ ad similitudinẽ	Furor illis sm similitudinem	Θυμὸς αὐτοῖς κατὰ τὴν ὁμοίωσιν
חֲמַת־נָחָשׁ כְּמוֹ־פֶתֶן	furoris spẽtis sic aspidis A.	serpentis, sicut aspidis	τοῦ ὄφεως, ὡσεὶ ἀσπίδος
חֵרֵשׁ יַאְטֵם אָזְנוֹ :	surde obturantis aurẽ suam.	surde & obturantis aures suas.	κωφῆς καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς.
אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁמַע	Vt non audiat	Que non exaudiet	Ἥτις οὐκ εἰσακούσεται
לְקוֹל מְלַחֲשִׁים	vocẽ murmurantiũ, (tiões.	vocem incantantium,	φωνῆς ἐπᾳδόντων, (σοφοῦ.
חוֹבֵר חֲבָרִים מְחֻכָּם :	nec ĩcãtatoris callidi ĩcãta(	& venefici incantãtis sapiẽter.	φαρμακοῦ τε φαρμακευομένου παρὰ (
אֱלֹהִים הֲרָס־שִׁנֵּימוֹ	Deus contere dentes eorum	Deus conteret dentes eorum	Ὁ θεὸς συντρίψει τοὺς ὀδόντας αὐτῶν
בְּפִימוֹ מַלְתְּעוֹת	in ore eorum, molares	in ore ipsorum, molas	ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, τὰς μύλας
כְּפִירִים נְתֹץ יְהוָה	leõculoꝝ cõfringe DEVS.	leonum confringet dominus.	τῶν λεόντων συνέθλασεν ὁ κύριος.
יִמָּאֲסוּ כְמוֹ־מַיִם	Dissoluantur quasi aque	Ad nihilũ deueniẽt tanq̃ aqua	Ἐξουδενωθήσονται ὡσεὶ ὕδωρ
יִתְהַלְּכוּ־לָמוֹ יִדְרֹךְ	que defluunt, intendet	decurrens, intendit	διαπορευόμενον, ἐντενεῖ
חִצָּו כְּמוֹ יִתְמֹלָלוּ	sagittas suas, subito cõtererẽt.	arcũ suum donec infirmentur,	τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὗ ἀσθενήσουσιν.
כְּמוֹ שַׁבְּלוּל	Sicut limax	Sicut cera	Ὡσεὶ κηρὸς
תֶּמֶס יַהֲלֹךְ	tabefactus pertranseant,	que fluit auferentur,	τακεὶς ἀνταναιρεθήσονται,
נֵפֶל אֵשֶׁת בַּל־	sicut abortus mulieris q̃ non	supercecidit ignis	ἐπέπεσε πῦρ
חָזוּ שָׁמֶשׁ : ב	vidit solem.	& non viderunt solem.	ἐπ' αὐτούς, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον.
בְּטֶרֶם יָבִינוּ ס	Antequam crescant	Priusquã intelligerent	Πρὸ τοῦ συνιέναι
סִירֹתֵיכֶם אָטָד	spine vestre in rhannum. B.	spine vestre rhannum,	τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον,
כְּמוֹ־חַי כְּמוֹ	quasi viuentes, quasi	sicut viuentes sic	ὡσεὶ ζῶντας ὡσεὶ
חָרוֹן יִשְׂעָרֶנּוּ :	ira tempestas rapiet eos.	in ira absorbet eos.	ἐν ὀργῇ καταπίεται αὐτούς.
יִשְׂמַח צַדִּיק כִּי־	Letabitur iustus cum	Letabitur iustus cum	Εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴδῃ
חָזָה נָקָם פְּעָמָיו	viderit vltionem, pedes suos	viderit vindictam, manus suas	ἐκδίκησιν, τὰς χεῖρας αὐτοῦ
יִרְחַץ בְּדַם ה	lauabit in sanguine	lauabit in sanguine	νίψεται ἐν τῷ αἵματι
הָרָשָׁע : וְיֹאמַר אָדָם	impii. Et dicet homo,	peccatoris. Et dicet homo	τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Καὶ ἐρεῖ ἄνθρωπος,
אַךְ־פְּרִי לַצַּדִּיק	vere fructus est iusto,	si vtiq; est fructus iusto,	εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαίῳ,
אַךְ יֵשׁ־אֱלֹהִים	vere est Deus	vtiq; est Deus	ἄρα ἐστὶν ὁ θεὸς
שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ :	iudicans in terra.	iudicans eos in terra.	κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ.
נט לַמְנַצֵּחַ אַל	LIX. Ad victoriã. Nõ	LVIII. In finem ne	νη'. Εἰς τὸ τέλος μὴ

Digitized by Google

LVIII. In laudē. Pro tribulatōe ī tpe	לשבחא על עקתא בזמן	المزمور
quo dixit Dauid ne destruas me.	דאמר דוד לא תחבל	السابع والخمسون
Pro dauide contrito & perfecto.	על דוד מכיך ושלים׃	
Si vtiq; in veritate siletis	הברם בקושטא שתקין	ان كنتم
iusti, in tempore litis decet	צדיקי בעידן מצותכון יאי	بالصدق والحق تنطقون
vos iuste loqui,	לכון דצדקתא תמללון	فبالعدل احكموا
& recte iudicare filios hominum.	ובתריצותא תדונון בני נשא׃	يا بني البشر
Et enim impii quid nam habetis	ברם רשיעי מה דין	فان افكار قلوبكم
in corde dolos operabimini,	בלבכון עולן תעבדון	السو
iniqua manus vestre concinnabunt.	חטוף אידיכון תתקנון׃	بها تعملون الاثم في الارض
Alieni facti sunt ab vtero	איתעבידו נוכראין	وايديكم في الظلم منغمسة
peccatores, errauerunt a	רשיעיא מן מעא טעו מן	ابعد الاثمة
ventre, loquuntur mendacium.	כריסא ממללי כדיבא׃	من الرحم وضل
Venenū eorū simile veneno serpētis,	ארסא להון כביון ארסא	من البطن المتكلمون
simile aspidis	דחויא היך חורמנא	بالكذب لغضب فليكن لهم
surde obturantis aurem suam.	חרשא דמטמטם אודניה׃	مثل الحية ومثل الافعى
Que non admittit verba malefici	די לא יקבל מילי חרשיא	الصما التي تشد اذنيها
ligantia serpentes, & magis	אסורי נחשיא ומן	فلا تسمع
q̄ incantans incantationes, ipsa sapiēs	רטוני רטנין חכים׃	صوت الراقي
Deus conteret dentes eorum	אלהא תבר ככיהון	وكان التعزيم عليها من
in ore ipsorum, maxillas	בפומהון וניבי	حكيم الله يرض اسنانهم
filiorum leonum confringet DEVS.	בני אריון תרע יי׃	في افواههم الاسد
Liquefient in peccatis suis, sicut	יתמסמסון בחוביהון היך	ينزع الرب انيابها
aqua defluent tetendit in eos	מיא יהלכון להון יגניד	ويرذلون كالما
sagittas suas mortiferas	גירי אמטולהון	المهراق يرميهم
& ipsi abscindentur. Sicut limax	ויהוין מתגזרין היך זחיל	بنبله حتى يضعفوا
tabefactus, qui cōsumitur itinere suo,	תיבללא דמאיס אורחיה	ويكونون كالشمعة
sicut sorex & talpa	היך נפילא ואשותא די	التي تذوب يفنون
cecus, qui non vident solem.	סמיין ולא חמין שמשא׃	وعند سقوط النار
Priusquam impii	עד דלא יתעבדון רשיעי	لم ينظروا ضو الشمس ولم
teneri durescant sicut spine	רכיכי אקושין היך אטדא	يعقلوا فيكون شوكهم
donec sunt sicut herba	עד דהינון כבוסמא	عوسجا
turbine destruet illos.	בעלעולא ישיצינון׃	بسخطه يبتلعهم
Letabitur iustus, quando viderit	יחדי צדיקא ארום חמא	الرجز واحيا
vltionem illorum,	פורענותא מנהון	يفرح البار اذا
pedes suos lauabit in sanguine	אסתוריה ישזג באדם	راى الجزا ويغمر
impiorum. Et dicent filii hominis	רשיעא׃ ויימרון בני נשא	الظالم اذا غسل
profecto est premium bonum iusto,	ברם אית אגרא טבא לצדיק	يديه ويقول الانسان
profecto est DEVS, cuius iudicia	ברם אית אלהא דדאין	هذه ثمرة الصديق
extenduntur in terra.	מתידן בארעא׃	انت يارب
LIX. In laudē. Pro tribulatōe, tpe	לשבחא על עקתא בזמן	الحاكم بينهم في الارض

A. Regulus, incantationibus minime patens. Aspis autem patere incatationibus arbitror notum.

Digitized by Google

תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם	disp̄das, dauidis Mictā.i.istio	disperdas Dauid in tituli	διαφθείρῃς τῷ Δαυὶδ εἰς
בִּשְׁלֹחַ שָׁאוּל	suaue sonāti. Q. ñ misit Saul	inscriptione qñ misit Saul	στηλογραφίαν, ὁπότε ἀπέστειλε Σαοὺλ
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־	& custodierunt	& custodiuit domum	καὶ ἐφύλαξε τὸν οἶκον
הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃	domum, vt eū interficerent.	eius vt interficeret eum.	αὐτοῦ τοῦ θανατῶσαι αὐτόν.
הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי	Eripe me de inimicis meis	Eripe me de inimicis meis	Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου
אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי	Deo meo, & a rīsstē tibo mihi	Deo meo, & ab isurgētibo ī me	ὁ Θεός, καὶ ἐκ τῶν ἐπανισταμένων ἐπ᾿ ἐμέ,
תְּשַׂגְּבֵנִי׃ הַצִּילֵנִי	protege me. Libera me	libera me. Eripe me	λύτρωσαί με. Ῥῦσαί με
מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי	ab op̄ariis iniq̄tatis, & a viris	de opātibus iniq̄tatē, & de viris	ἐκ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐξ (ἀνδρῶν
דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃	sanguinum salua me.	sanguinum, salua me.	αἱμάτων σῶσόν με.
כִּי הִנֵּה אָרְבוּ	Quia ecce insidiati sunt	Quia ecce ceperunt	Ὅτι ἰδοὺ ἐθήρευσαν τὴν
לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי	aīe mee, cōgregāt adūsū me	animam meā, irruerunt in me	ψυχήν μου, ἐπέθεντο ἐπ᾿ ἐμὲ
עַזִּים לֹא־פִשְׁעִי	fortissimi, absq̄ iniq̄tate mea	fortes. Neq̄ iniquitas mea	κραταιοί. Οὔτε ἡ ἀνομία μου,
וְלֹא־חַטָּאתִי יְהוָה׃	& absq̄ peccato meo DEVS	neq̄ peccatum meum domine,	οὔτε ἡ ἁμαρτία μου κύριε,
בְּלִי־עָוֺן יְרוּצוּן	Nō egi iniq̄ue, & illi currunt	sine iniquitate cucurri	ἄνευ ἀνομίας ἔδραμον
וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה	& preparant. Expergiscete	& direxi. Exurge	καὶ κατεύθυνα. Ἐξεγέρθητι
לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃	ex aduerso pro me & respiee.	in occursum meum & vide,	εἰς συνάντησίν μου καὶ ἴδε,
וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים	Et tu DEVS Deus	& tu domine Deus	καὶ σὺ κύριε ὁ Θεὸς
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי	exercitus, A. Deus	virtutum Deus	τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς
יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה	israel, euigila	israel. Intende	τοῦ Ἰσραήλ. Πρόσχες
לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם	vt visites omnes gentes,	ad visitandas omnes gentes,	τοῦ ἐπισκέψασθαι πάντα (ἐργαζομένους
אַל־תָּחֹן כָּל־בֹּגְדֵי	nō miseāris vniūsis q̄ opant	nō miserearis oībus q̄ operant	τὰ ἔθνη, μὴ οἰκτειρήσῃς πάντας τοὺς(
אָוֶן סֶלָה׃ יָשׁוּבוּ	iniq̄tatē ī p̄petuū. Reuertāt	iniquitatem. Conuertentur	τὴν ἀνομίαν. Ἐπιστρέψουσιν
לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב	ad vesperā, latrent vt canes	ad vesperā & famē patient vt(	εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων,
וִיסוֹבְבוּ עִיר׃	& circumeant ciuitatem.	& circuibunt ciuitatē, (canes,	καὶ κυκλώσουσι πόλιν.
הִנֵּה יַבִּיעוּן	Ecce loquuntur	Ecce loquentur	Ἰδοὺ αὐτοὶ ἀποφθέγξονται
בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת	in ore suo, gladii	in ore suo, & gladius	ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία
בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי	in labiis eorum,	in labiis eorum,	ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν,
כִּי מִי שֹׁמֵעַ׃	quoniam quis audiuit.	quoniam quis audiuit.	ὅτι τίς ἤκουσε.
וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־	Tu autē DEVS derridebis	Et tu dñe derridebis (gētes.	Καὶ σὺ κύριε ἐκγελάσεις
לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם׃	eos, subsannabis oēs gentes.	eos, & ad nihilū deduces omēs(	αὐτούς, ἐξουδενώσεις πάντα τὰ ἔθνη.
עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה	Fōtitudo eoꝝ, B. te obsuabo	Fortitudinē meā ad te custodiā	Τὸ κράτος μου πρὸς σὲ φυλάξω,
כִּי־אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃	qm̄ Deus exaltator meus,	quia Deus susceptor meus	ὅτι σὺ ὁ Θεὸς ἀντιλήπτωρ μου
אֱלֹהֵי חַסְדִּי	Deus misericordia mea	es, Deus meus misicordia eius	εἶ. Ὁ Θεός μου, τὸ ἔλεος αὐτοῦ
יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים	preueniet me, Deus (meis	preueniet me. Deus	προφθάσει με, ὁ Θεὸς
יַרְאֵנִי בְשֹׁרְרָי׃	oñdit mihi p̄ insid atoribus(	ostēdit mihi sup inimicos meos	μου δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου.
אַל־תַּהַרְגֵם פֶּן	Ne occidas eos ne fotte	ne occidas eos nequando	Μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς, μήποτε
יִשְׁכְּחוּ עַמִּי	obliuiscatur populus meus,	obliuiscantur populi mei.	ἐπιλάθωνται τοῦ νόμου σου.
הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ	disp̄ge eos ī fortitudine tua,	Disperge illos in virtute tua,	Διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου,
וְהוֹרִידֵמוֹ	& destrue eos	& depone eos	καὶ κατάγαγε αὐτούς
מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃	protector noster DEVS.	protector meus domine.	ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε.
חַטַּאת פִּימוֹ דְּבַר	Peccato oris corū, sermone	Delictum oris corū sermonem	Ἁμαρτία στόματος αὐτῶν, λόγος

Digitized by Google

المزمور الثامن والخمسون	דאמר דוד לא תחבל על יד	quo dixit Dauid si me destruas, p manũ
	דוד מכיך ושלים כד שדר	Dauidis contriti & pfecti, quãdo misit
	שאול ונטרו ית ביתא	Saul ad custodiendam domum
	מטול למקטליה :	vt eum interficerent.
اللهم نجني من اعدائي	פצא יתי מבעלי דבבי	Eripe me de patronis inimicitie mee
ومن الذين يتصدون لي	אלהי מן קיימין עלי	Deus meus, & ab isurgẽtibꝰ adũsũ me
انقذني ومن	תשזבינני : פצא יתי	libera me. Libera me
حاملي الاثم خلصني ومن	מן עבדי שקר ומן גברין	ab operariis falsitatis, & a viris
الرجال السافكة الدما ۞	קטולין יפרוק יתי :	homicidis salua me.
سلمني لانهم كمنوا	ארום הא כמנו	Quoniam ecce insidiati sunt
لنفسي اشتدوا علي	לנפשי מתכנשין עלי	aĩe mee, congregati sunt aduersum me
بشرورهم ۞ لا بجرمي	עשינין לא על סורחני	fortes, non propter iniquitatẽ meam,
ولا بخطيتي يارب	ולא על חובי	& non propter peccatum meum
لكن بغير ذنب سعيت	יי׳ על לא עויא רהטין	DEVS. Absq; culpa mea currunt
فنحدث ۞ اللهم	ומסדרין קרבא	& parant bellum,
لا تغفل عني وانظر	איתגבר לקדמותי וחמי :	roborare coram me & respice.
يا الهي	ואנת יי׳ אלהים צבאות אלה	Et tu DEVS Deus exercituum, Deus
واله الجنود واله	דישראל איתער למסעד	israel, euigila in adiutorium
اسرائيل ۞ وافحص عن	על עממיא לא תחוס	super gentes, non miserearis
جميع الامم	כל שליטי שקרא	omnibus principibus mendacii
لا تتراءف علي عاملي الاثم	לעלמין : יתובון	in eternum. Conuertentur
لانهم يرجعون اذا	לרמשא ארתשון היך	ad vesperam latrabunt vt
امسوا يجوعون مثل الكلاب	כלבא ויחזרון קרתא :	canes circuibunt ciuitatem.
ويكتنفون المدينة	הא יבועון בפומהון	Ecce loquentur ore suo
وها هم يندفقون	מלייא דשנינן היך	verba acuta sicut
بافواههم ۞	סייפא בספוותהון	gladius, labiis suis
ومثل السيوف في شفاههم	אמרין נתגבר ארום	dicent fortificabimur, quoniãm
ويقولون من ذا الذي يسمع	מן הוא דשמע ויתפרע :	quis ille qui audiet & puniet.
وانت يارب تضحك	ואנת יי׳ תגחך להון	Et tu DEVS derridebis eos,
منهم وترذل جميع الامم	תתלעב לכל עממין	subsannabis omnes populos.
وتحفظني لتسبيحي	עושני להך אנטור	Fortitudo mea, te obseruabo,
لانك الهي وناصري ۞	ארום אלהא שיזבותי	quoniam Deus refugium meum.
ورحمتك يارب	אלהי טובי יק	Deus bonitas mea
تشملني اللهم	יקדמינני אלהי יחמינני	preibit me, Deus ostendet mihi
ارني في اعدائي	נקמתא במעיקי :	vltionem inimicorum meorum.
لا تقتلهم لئلا	לא תקטלינון מיד דלמא	Ne occidas eos subito, ne forte
ينسوا سنتك	יתנשון עמי טלטיל	obliuiscantur populi mei, expelle
لكن فرقهم بقوتك ۞	יתהון מן בתיהון	eos a domibus eorum
ذلهم يارب لانك	בתוקפך ותמסכין יתהון	in virtute tua, & minue
عليك توكلي ۞ من اجل	מן ממונהון תריסנא יי׳	facultates eoꝝ defensor meus DEVS.
خطية افواههم وكلام	מטול חובת פומהון ובמלל	Propter delictũ oris sui & pp sermonẽ

A. Exercitus, tanq̃ unum nomen Dei, nominatiui uel uocatiui casus. Qui licet sit in se unus tamen dicitur pluraliter exercitus, sicut dicitur adonai, quod interpretatur pluraliter Dñi mei. Et hec sententia. R. Mosse egyptii.

B. Admiratiuus sermo & defectiuus, quasi dicat ꝓpter immensam eorum fortitudinem, obseruabo te.

שִׂפְתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ	labiorũ eorum, & capiantur	labiorũ ipsorũ, & cõprehẽdãtur	χειλέων αὐτῶν, καὶ συλληφθήτωσαν
בִגְאוֹנָם וּמֵאָלָה	in supbia sua, & maledictionẽ	in supbia sua. Et de execratione	ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν. Καὶ ἐξ ἀρᾶς
וּמִכַּחַשׁ יְסַפֵּרוּ :	& mendacium narrantes.	& de mendacio annunciabũtur	καὶ ψεύδους διαγγελήσονται
כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה	Consume in furore cõsume,	in cõsumatiõe i ira cõsumatiõis	ἐν συντελείᾳ, ἐν ὀργῇ συντελείας
וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי	vt nõ subsistant, & sciãt qm̃	& non erunt. Et scient quia	καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι. Καὶ γνώσονται ὅτι
אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב	Deus dominabitur Iaacob,	Deus dominabitur Iacob,	ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ,
לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה:	in finibus terre in perpetuũ.	& finium terre. (patientur	καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς.
וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ	Cõuertãt ad vesperã, latrẽt	Cõuertent ad vesperã & famẽ(	Ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν
כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ	vt canis & circũeant	vt canes, & circuibunt	ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι
עִיר : הֵמָּה	ciuitatem. Ipsi	ciuitatem. Ipsi	πόλιν. Αὐτοὶ
יְנִיעוּן לֶאֱכֹל	vagabuntur vt comedant,	dispergentur ad manducandũ,	διασκορπισθήσονται τοῦ φαγεῖν.
אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ	& quãuis saturati non	si vero non fuerint saturati	ἐὰν δὲ μὴ χορτασθῶσι,
וַיָּלִינוּ : וא	fuerint dormient. (tuã,	& murmurabunt.	καὶ γογγύσουσιν.
וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ	Ego aũt cãtabo fortitudinẽ(	Ego ãt cãtabo fortitudinẽ tuã,	Ἐγὼ δὲ ᾄσομαι τῇ δυνάμει σου,
וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ	& laudabo mãe misicor. tuã.	& exaltabo mãe misicõdiã tuã.	καὶ ἀγαλλιάσομαι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός
כִּי־הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי	Qm̃ fcũs es fõtitudo mihi, &	Quia factɔ es susceptor meɔ &	σου. Ὅτι ἐγενήθης ἀντιλήπτωρ μου καὶ
וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר	refugium in die tribulatiõis.	refugiũ meũ, in die tribulatiõis	καταφυγή μου, ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς
לִי: עֻזִּי אֵלֶיךָ	Fortitudo mea tibi	mee. Adiutor meus tibi	μου. Βοηθός μου εἶ, σοὶ
אֲזַמֵּרָה כִּי־אֱלֹהִים	cãtabo, qm̃ Deus (misi. mea.	psallã, qa Deus (sicordia mea.	ψαλῶ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς
מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:	adiutor meus, DEVS meɔ(	susceptor meɔ es, Deɔ meɔ mi(	ἀντιλήπτωρ μου εἶ, ὁ θεός μου τὸ ἔλεός μου.
לַמְנַצֵּחַ עַל ס	LX. Ad victoriã. Pro	LIX. In finem pro	νθ'. Εἰς τὸ τέλος τοῖς
שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם	liliis testimonii. Mictam	his q cõmutabũt i (doctrinã	ἀλλοιωθησομένοις εἰς (χήν,
לְדָוִד לְלַמֵּד :	.i. istrĩm suaue sonãs, Dauidis(	tituli iscriptõe ipsi Dauid i(	στηλογραφίαν τῷ Δαβὶδ εἰς διδα(
בְּהַצּוֹתוֹ אֶת	qñ pugnauit adũsɔ (ad doc.	cũ succẽdit mesopotamiam	ὅποτε ἐνεπύρισε τὴν μεσοποτα(
אֲרַם נַהֲרַיִם	Syriam fluuiorum A.	syrie &	συρίας καὶ (μίαν
וְאֶת־אֲרַם	& aduersus Syriam	sobal	τὴν συρίαν σοβάλ,
צוֹבָה וַיָּשָׁב ע	soba C. & reuersus est	& conuertit	καὶ ἐπέστρεψεν
יוֹאָב וַיַּךְ אֶת	Ioab & percussit	Ioab & percussit	Ἰωὰβ καὶ ἐπάταξε
אֶת־אֱדוֹם	Edom	Edom	τὴν ἐδώμ
בְּגֵיא־מֶלַח	in valle salinarum	in valle salinarum	ἐν τῇ φάραγγι τῶν ἁλῶν,
שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף:	duodecim milia.	xii. milia.	δώδεκα χιλιάδας.
אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ	Deus proiecisti nos	Deus repulisti nos	Ὁ θεὸς ἀπώσω ἡμᾶς
פְּרַצְתָּנוּ אָנַפְתָּ	scidisti nos, iratus es,	& destruxisti nos, iratus es	καὶ καθεῖλες ἡμᾶς, ὠργίσθης
תְּשׁוֹבֵב לָנוּ :	conuerte nos.	& misertus est nobis.	καὶ οἰκτείρησας ἡμᾶς.
הִרְעַשְׁתָּה אֶרֶץ	Commouisti terram	Cõmouisti terram	Συνέσεισας τὴν γῆν
פְּצַמְתָּהּ רְפָה	& dirupisti eam, sana	& conturbasti eam sana	καὶ συνετάραξας αὐτήν, ἴασαι
שְׁבָרֶיהָ כִי־	rupturas eius quoniam	contritiones eius quia	τὰ συντρίμματα αὐτῆς, ὅτι
מָטָה: הִרְאִיתָ עַמְּךָ	mota est. Ostendisti pp̃lo tuo	cõmota est. Ostendisti pp̃lo tuo	ἐσαλεύθη. Ἔδειξας τῷ λαῷ σου
קָשָׁה הִשְׁקִיתָנוּ יַיִן	dura, potasti nos vino	dura potasti nos vino	σκληρά, ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον
תַּרְעֵלָה: נָתַתָּה	venenato. Dedisti	compunctionis. Dedisti	κατανύξεως. Ἔδωκας
לִּירֵאֶיךָ נֵּס	metuentibus te vexillum,	metuentibus te significationẽ,	τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν,

Digitized by Google

شفاههم فليو خذوا	ספותהון יתאחדון	labiorum suorum, comprehendantur
بكبريايهم لانهم باللعنة	בגיותהון ארום מן	in superbia sua. Quoniam
والكذب يتكلمون	מומתא ומן שיקרא משתעין׃	periurium & mendacium narrabunt.
دا بهم اللهم اهلكهم برجزك	שיצי יתהון ברגז שיצי	Destrue illos in ira, destrue
الذام فلا يكونوا ليعلموا	יתהון עד דליתיהון	illos vsq; ad nihilum,
ان السلطان لله على يعقوب	וינדעון ארום אלהא שליט	& scient quoniam Deus dominatur
وعلى اقطار الارض	ביעקב לסייפי ארעא לעלם	Iaacob & finium terre in
يرجعون عند مسايهم	ויתובון לרמשא	seculum. Conuertentur ad vesperam
فيجوعون مثل الكلاب	ויתנבחון היך כלבא	& latrabunt sicut canis,
ويحوطون المدينة	ויחזרון קרתא׃ אינון	& circuibunt ciuitatem. Ipsi
ويتفرقون . ويطلبون	איטלטלון למיבעי ביזתא	fatigabuntur querentes predam
الاكل فان لم يشبعوا	למיכול ולא יביתון עד	vt comedant, & non quiescent donec
تقمقموا ه	די ישבעון וביתון׃	saturentur & dormiant.
وانا امجد قوتك	ואנא אשבח עושנך	Et ego laudabo fortitudinem tuam,
واسبح بالغداة برحمتك	ואבוע לעידן צפרא טובך	& psallã tpe matutino bonitatem tuã,
لانك صرت لي ناصرا	ארום הויתא משיזבא לי	quoniam factus es refugium meum
ومخلصا . في يوم شدتي	ורוחצני ביומא דעקא	& auxilium meum in die tribulationis
انت معيني	לי׃ עושני לך	mee. Fortitudo mea te
فارتل لك ه يا الهي	אשבח ארום אלהא	laudabo, quoniam Deus
لانك ملجاي والاه رحمتي	שיזבתי אלהא טובי׃	redẽptor meus, Deus misericordie mee.
	לשבחא על סהדותא	LX. In laudẽ. Pro veteri testimonio
	דביני יעקב ולבן פרשגן	Inter Iaacob & Laban, traducti
	על ידא דדוד לאלפא׃	per manum Dauidis ad eruditionẽ
	כד כנש דוד משיריין	qñ congregauit Dauid exercitus
	ועבר על איגר סהדותא	trãsiuitq; p Algar saduta.i.p mõtẽ
	ואגיח קרב עם ארם דעל	testimõii & istruxit bellũ aduẽs, arã b q
	פרת ועם ארם צובה ומן	ẽ sup Prat, D. & aduẽsus arã soba, E. &
	בתר כן תב יואב ומחא ית	post hec reuersus est Ioab & pcussit
	אדומאי במישר מלחא	idumeos, in planitie salis,
المزمور	נפלו מן חיליהון דדוד	& ceciderunt de exercitibus Dauid
التاسع والخمسون	ויואב תריסר אלפין׃	& Ioab duodecim milia,
اللهم انك اقصيتنا	אמר דוד אלהא שבקתנא	dixit Dauid. Deus dereliquisti nos,
وخططتنا سخطت ثم	תקפתא עלנא תקוף תוקפך	ɔfregisti nos iratus ẽ nobis vehemẽter,
ترافت علينا ه	תוב ביקרך לותנא	iube vt reuertatur gloria tua ad nos.
زلزلت الارض	ארגישתא ארעא דישראל	Commouisti terram israel,
وارعدتها	זעזעתא וסדקתא יתה	conturbata est, & dirupisti eam,
اجبر كسرها فانها قد	אסי תבריא ארום	sana scissuras eius quoniam
اضطربت ه اريت شعبك	אתמוטטא׃ אחמיתא עמך	commota est. Ostendisti populo tuo
شدايد سقيتنا خمرا	קשיא אשקיתנא חמר	duriciem, potasti nos vino
عكرا جعلت	לווט׃ יהבתא לדחלך	luctus. Dedisti metuentibus te
لاتقياك علامة	ניסא לאתנסאה ביה	vexillum vt exaltentur in illo

A. .i. Mesopotamiã sm aliquos. Non desunt tamen qui contendant Syriam fluuiorũ esse Damascum, propter duo flumina que per ciuitatem transeunt, inter quos Auenezra. Chimchi, & author midras.

b. Idest syriam
C. Idest Pheniciam.
D. Idest Euphraten.
E .i. Syriã pheniciã.

Digitized by Google

שפתימו וילכדו	labiorũ eorum, & capiantur	labiorũ ipsorũ, & cõprehẽdãtur	χειλέων αὐτῶν, καὶ συλληφθήτωσαν
בגאונם ומאלה	in supbia sua, & maledictionẽ	in supbia sua. Et de execratione	ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν. Καὶ ἐξ ἀρᾶς
ומכחש יספרו׃	& mendacium narrantes.	& de mendacio annunciabũtur	καὶ ψεύδους διαγγελήσονται
כלה בחמה כלה	Consume in furore cõsume,	in cõsumatiõe ĩ ira cõsumatiõis	ἐν συντελείᾳ, ἐν ὀργῇ συντελείας
ואינמו וידעו כי	vt nõ subsistant, & sciãt qm̃	& non erunt. Et scient quia	καὶ οὐ μὴ ὑπάρξωσι. Καὶ γνώσονται ὅτι
אלהים משל ביעקב	Deus dominabitur Iaacob,	Deus dominabitur Iacob,	ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰακώβ,
לאפסי הארץ סלה׃	in finibus terre in perpetuũ.	& finium terre. (patientur	καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς.
וישבו לערב יהמו	Cõuertãt ad vesperã, latrẽt	Cõuertent ad vesperã & famẽ(	Ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν
ככלב ויסובבו	vt canis & circũeant	vt canes, & circuibunt	ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι
עיר׃ המה	ciuitatem. Ipsi	ciuitatem. Ipsi	πόλιν. Αὐτοὶ
יניעון לאכל	vagabuntur vt comedant,	dispergentur ad manducandũ,	διασκορπισθήσονται τοῦ φαγεῖν.
אם־לא ישבעו	& quãuis saturati non	si vero non fuerint saturati	ἐὰν δὲ μὴ χορτασθῶσι,
וילינו׃ וא	fuerint dormient. (tuã,	& murmurabunt.	καὶ γογγύσουσιν.
ואני אשיר עזך	Ego aũt cãtabo fortitudinẽ(	Ego ãt cãtabo fortitudinẽ tuã,	Ἐγὼ δὲ ᾄσομαι τῇ δυνάμει σου,
וארנן לבקר חסדך	& laudabo mãe misicor. tuã.	& exaltabo mãe misicõdiã tuã.	καὶ ἀγαλλιάσομαι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός
כי־היית משגב לי	Qm̃ fcũs es fõtitudo mihi, &	Quia factꝰ es susceptor meꝰ &	σου. Ὅτι ἐγενήθης ἀντιλήπτωρ μου καὶ
ומנוס ביום צר	refugium in die tribulatiõis.	refugiũ meũ, in die tribulatiõis	καταφυγή μου, ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς
לי׃ עזי אליך	Fortitudo mea tibi	mee. Adiutor meus tibi	μου. Βοηθός μου εἶ, σοὶ
אזמרה כי־אלהים	cãtabo, qm̃ Deus (misi. mea.	psallã, qa Deus (ficordia mea.	ψαλῶ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς
משגבי אלהי חסדי׃	adiutor meus, DEVS meꝰ(	susceptor meꝰ es, Deꝰ meꝰ mi(	ἀντιλήπτωρ μου εἶ, ὁ θεός μου τὸ ἔλεός μου.
ס למנצח על	LX. Ad victoriã. Pro	LIX. In finem pro	νθ΄. Εἰς τὸ τέλος τοῖς
שושן עדות מכתם	liliis testimonii. Mictam	his q cõmutabũt ĩ (doctrinã	ἀλλοιωθησομέναις εἰς (χήν,
לדוד ללמד׃	.i. istrũ suaue sonãs, Dauidis(	tituli ĩscriptõe ipsi Dauid ĩ(	στηλογραφίαν τῷ Δαβὶδ εἰς διδα(
בהצותו את	qñ pugnauit adũsꝰ (ad doc.	cũ succẽdit mesopotamiam	ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν μεσοποτα(
ארם נהרים	Syriam fluuiorum A.	syrie &	συρίας καὶ (μίαν
ואת־ארם	& aduersus Syriam	sobal	τὴν συρίαν σοβάλ,
צובה וישב	soba C. & reuersus est	& conuertit	καὶ ἐπέστρεψεν
יואב ויך את	Ioab & percussit	Ioab & percussit	ἰωὰβ καὶ ἐπάταξε
את־אדום	Edom	Edom	τὴν ἐδώμ
בגיא־מלח	in valle salinarum	in valle salinarum	ἐν τῇ φάραγγι τῶν ἁλῶν,
שנים עשר אלף׃	duodecim milia.	xii. milia.	δώδεκα χιλιάδας.
אלהים זנחתנו	Deus proiecisti nos	Deus repulisti nos	Ὁ θεὸς ἀπώσω ἡμᾶς
פרצתנו אנפת	scidisti nos, iratus es,	& destruxisti nos, iratus es	καὶ καθεῖλες ἡμᾶς, ὠργίσθης
תשובב לנו׃	conuerte nos.	& misertus est nobis.	καὶ οἰκτείρησας ἡμᾶς.
הרעשתה ארץ	Commouisti terram	Cõmouisti terram	Συνέσεισας τὴν γῆν
פצמתה רפה	& dirupisti eam, sana	& conturbasti eam sana	καὶ συνετάραξας αὐτήν, ἴασαι
שבריה כי־	rupturas eius quoniam	contritiones eius quia	τὰ συντρίμματα αὐτῆς, ὅτι
מטה׃ הראית עמך	mota est. Ostendisti pplo tuo	cõmota est. Ostendisti pplo tuo	ἐσαλεύθη. Ἔδειξας τῷ λαῷ σου
קשה השקיתנו יין	dura, potasti nos vino	dura potasti nos vino	σκληρά, ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον
תרעלה׃ נתתה	venenato. Dedisti	compunctionis. Dedisti	κατανύξεως. Ἔδωκας
ליראיך נס	metuentibus te vexillum,	metuentibus te significationẽ,	τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν,

Digitized by Google

شفاههم فليو خذو	ספותהון יתאחדון	labiorum suorum, comprehendantur
بكبرياىهم لانهم باللعنه	בגיותנותהון ארום מן	in superbia sua. Quoniam
والكذب يتكلمون	מומתא ומן שיקרא משתעין:	periurium & mendacium narrabunt.
دا بهم اللهم اهلكهم برجزك	שיצי יתהון בכליו שיצי	Destrue illos in ira, destrue
الدائم فلا يكونوا ليعلموا	יתהון עד דלית בנין	illos vsq; ad nihilum,
ان السلطان لله على يعقوب	וינדעון ארום אלהא שליט	& scient quoniam Deus dominatur
وعلى اقطار الارض	ביעקב לסייפי ארעא: לעלם	Iaacob & finium terre in
يرجعون عند مسايهم	ויתובון לרמשא	seculum. Conuertentur ad vesperam
فيجوعون مثل الكلاب	ויתנשון היך כלבא	& latrabunt sicut canis,
ويحوطون المدينه	ויחזרון קרתא: אנון	& circuibunt ciuitatem. Ipsi
ويتفرقون . ويطلبون	איטלטלון למיבזז ביזתא	fatigabuntur querentes predam
الاكل فان لم يشبعوا	למיכול ולא יניחון עד	vt comedant, & non quiescent donec
تقمقموا ☙	די ישבעון ויבייתון:	saturentur & dormiant.
وانا امجد قوتك	ואנא אשבח עושנך	Et ego laudabo fortitudinem tuam,
واسبح بالغداه برحمتك	ואיבוע לעידן צפר טובך	& psallā tpe matutino bonitatem tuā,
لانك صرت لي ناصرا	ארום הוית משזיב לי	quoniam factus es refugium meum
ومخلصا . في يوم شدتي	ורחצני ביומא דעייק	& auxilium meum in die tribulationis
انت معيني	לי: עושני לותך	mee. Fortitudo mea te
فارتل لك ☙ يا الهي	אשבח ארום אלהא	laudabo, quoniam Deus
لانك ملجايي واله رحمتي	שיזבתני אלהא טובי:	redēptor meus, Deus misericordie mee.
	לשבחא על עתיק סהדותא	LX. In laudē. Pro veteri testimonio
	דביני יעקב ולבן פרשגן	Inter Iaacob & Laban, traducti
	על ידוי דדוד לאלפא:	per manum Dauidis ad eruditionē
	כד כנש דוד משירויין	qñ congregauit Dauid exercitus
	ועבד על איגר סהדותא	trāsiuit q; p Aigar saduta .i. p mōtē
	ואגיח קרבא עים ארם דעל	testimōii & īstruxit bellū adūsus arā b q
	פרת ועים ארם צובה ומן	ē sup Prat, D. & adūsus arā soba, E. &
	בתר כן תב יואב ומחא ית	post hec reuersus est Ioab & pcussit
	אדומאי במישר מלחא	idumeos, in planitie salis,
المزمور	נפלו מן חילוותיה דדוד	& ceciderunt de exercitibus Dauid
التاسع والخمسون	ויואב תריסר אלפין:	& Ioab duodecim milia,
اللهم انك اقصيتنا	אמר דוד אלהא שבקתנא	dixit Dauid. Deus dereliquisti nos,
وخططتنا سخطت ثم	הקפת עלנא תקיף תנזה	ɔfregisti nos iratus ē nobis vehemter,
ترافت علينا ☙	תוב ביקרך לוותנא	iube vt reuertatur gloria tua ad nos.
زلزلت الارض	ארגישתא ארעא דישראל	Commouisti terram israel,
وارعدتها	זעזעתא וסדיקתא יתה	conturbata est, & dirupisti eam,
اجبر كسرها فانها قد	אסי תברהא ארום	sana scissuras eius quoniam
اضطربت ☙ اريت شعبك	איתמוטטא: אחמית עמך	commota est. Ostendisti populo tuo
شدايد سقيتنا خمرا	קשיא אשקיתא לנא חמר	duriciem, potasti nos vino
عكرا جعلت	דלווט: יהבתא לדחליך	luctus. Dedisti metuentibus te
لاتقيايك علامه	ניסא לאיתנסאה ביה	vexillum vt exaltentur in illo

A. .i. Mesopotamia fm aliquos. Non desunt tamen qui contendant Syriam fluuiorum esse Damascum, propter duo flumina que per ciuitatem transeunt, inter quos Auenezra. Chimchi, & author midras.

b. Idest syriam
C. Idest Phenicíam.
D. Idest Euphraten.
E .i. Syriā phenicíā.

להתנוסס מפני	vt exaltentur a facie	vt fugiant a facie	τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου
קשט סלה : למען	veritatis in perpetuum. Vt	arcus. Et	τόξου. διάψαλμα. Ὅπως
יחלצון	liberentur	liberentur	ἂν ῥυσθῶσιν
ידידיך	amici tui,	dilecti tui,	οἱ ἀγαπητοί σου,
הושיעה ימינך	salua dexteram tuam	saluum fac dextera tua	σῶσον τῇ δεξιᾷ σου
וענני : אלהים	& responde mihi. Deus	& exaudi me. Deus	καὶ ἐπάκουσόν μου. Ὁ θεὸς
דבר	locutus est	locutus est	ἐλάλησεν
בקדשו	in sanctuario suo,	in sancto suo,	ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ,
אעלזה	letabor	letabor	ἀγαλλιάσομαι
אחלקה	diuidam	& partibor	καὶ διαμεριῶ
שכם ועמק	siccimam & vallem	sichimam, & conuallem	σίκιμα, καὶ τὴν κοιλάδα
סכות אמדד :	soccot demetiar.	tabernaculorum metibor.	τῶν σκηνῶν διαμετρήσω.
לי גלעד	Meus est galaad,	Meus est galaad	Ἐμός ἐστι Γαλαάδ,
ולי מנשה	& meus est manasse,	& meus est manasses,	καὶ ἐμός ἐστι Μανασσῆς,
ואפרים מעוז	& effraim fortitudo	& effraim fortitudo	καὶ Ἐφραὶμ κραταίωσις
ראשי	capitis mei.	capitis mei.	τῆς κεφαλῆς μου.
יהודה מחקקי :	Iudas preceptor meus,	Iuda rex meus,	Ἰούδας βασιλεύς μου,
מואב סיר	moab olla	moab olla	Μωὰβ λέβης
רחצי	lauacri mei,	spei mee.	τῆς ἐλπίδος μου.
על אדום	Super idumeam	In idumeam	Ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν
אשליך	proiiciam	extendam	ἐκτενῶ
נעלי	calciamentum meum,	calciamentum meum,	τὸ ὑπόδημά μου.
עלי פלשת	mihi palestina	mihi alienigene	ἐμοὶ ἀλλόφυλοι
התרעעי : מי	federata est. Quis (nitam,	subditi sunt. Quis (nitam,	ὑπετάγησαν. Τίς
יבלני עיר מצור	deducet me ad ciuitatē mu(	deducet me vsq̄ ī ciuitatē mu(	ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς,
מי נחני עד אדום :	q̄s deducet me vsq̄ ad idūeā.	q̄s deducet me vsq̄ in idumeā.	ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς Ἰδουμαίας;
הלא אתה אלהים	Nonne tu Deus	Nonne tu Deus	Οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς
זנחתנו ולא תצא	q̄ piecisti nos, & n̄ egredier̄,	q̄ repulisti nos, & nō egredieris	ἀπωσάμενος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ
אלהים בצבאתינו :	Deus in exercitibus nostris.	Deus in virtutibus nostris.	ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν.
הבה לנו עזרת מצר	Affer nobis auxiliū ī tribula.	Da nobis auxiliū de tribulatōe,	Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως,
ושוא תשועת אדם :	vana est enim salus ab hoīe.	& vana salus hoīs. (tes nos.	καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου.
באלהים נעשה חיל	In Deo faciemus virtutem,	In Deo faciemus virtutē, (lā(	Ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν.
והוא יבוס צרינו :	& ipse pessūdabit tribulā. nos.	& ipse ad nihilū deducet tribu(	καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.
סא למנצח	LXI. Ad victoriā.	LX. In finem	ξ΄. Εἰς τὸ τέλος
על נגינת לדוד :	In organis, Dauidis.	ī hymnis psalmus Dauid.	ἐν ὕμνοις τῷ Δαβὶδ ψαλμός.
שמעה אלהים רנתי	Exaudi Deus canticū meum	Exaudi Deus dep̄cationē meā,	Εἰσάκουσον ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς μου,
הקשיבה תפלתי :	intende orationi mee.	intende orationi mee.	πρόσχες τῇ προσευχῇ μου,
מקצה הארץ אליך	De nouissimo terre ad te	A finibus terre ad te	Ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς, πρὸς σὲ
אקרא בעטף	clamabo, cum triste fuerit	clamaui dum anxiaretur	ἐκέκραξα, ἐν τῷ ἀκηδιάσαι
לבי בצור ירום	cor meum, in petra altiore	cor meum, in petra exaltasti	τὴν καρδίαν μου, ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς
ממני תנחני : כי	me, eris ductor meus. Quia	me. Deduxisti me, quia	με. ὡδήγησάς με, ὅτι

Digitized by Google

ان يبعدو عن وجه	מן בגלל קושטיה	propter veritatem Abraham
القوس	דאברהם לעלמין מן בגלל	in eternum.Propter
لتخلص	זכותיה דיצחק יתפצון	meritum Isaac liberabuntur
احباوك	רחימך פרוק ימינך	amatores tui,redime dexteram tuam,
خلصني بيمينك	מטול חסידותיה דיעקב	propter misericordiam Iaacob,
واستجب لي تكلم	וקביל צלותי: אלהא מליל	& suscipe orōnē meā.Deus locutus est
الله	בבית מוקדשיה אבוע ארי	in domo sanctuarii letabor quoniam
في قديسه وقال	יתגברון דבית ישראל	preualebit domus israel,
ابتهج	אפליג ביזתא עם בני	diuidam predam cum filiis
واقسم	יוסף דיתבין בשכם	Ioceph,habitantes in sichem
سكيما واقيس	ובמישר סכות אמשח	in valle tabernaculorum mensura
وادي المظال	משיחתא ואפליג עדאה:	mensurabo,& diuidam spolia.
لي جلعاد	עמי הון דבית גלעד	Mecum erat domus Gilat,
ولي منسا	ועמי הון דבית מנשה	& mecum domus Manasse
افرام هو عون	וגברין דבית אפרים עושנא	& fortes filiorum Ephraim fortitudo
راسي	דרישי ומדבית יהודה	capitis mei,a domo autem Iude,
يهوذا ملكي	ספרא דבית אולפני:	scribe domus doctrine mee.
مواب قوة	בעדנת מואבאי איתמטו	Dū conculcarent moabite fedati sunt
رجاي	רגלי באדם גבריהון	pedes mei in sanguine procerum eius,
على ادوم	היך דודי שחוני על	sicut olla lotionis super
امد	פריקת קדל גברי אדום	collum occipitii,proceres idumeorum
حذاي	קלטית מסאני עילוי	conculcauerunt calcei mei,super
لي خضعت	פלשתאי יבבי כנשתא	palestinos leticia congregationis
القبايل الغريبه من	דישראל: מאן הוא דאוביל	israel.Quis deducet
يهديني الى المدينة	יתי לקרתא חריבתא דצור	me ad ciuitatem destructam Zor,
الحصينة او من ايبلغني	מאן הוא דדברני עד אדום:	quis deducet me vsq; idumeam.
الى ادوم اليس انت يا الله	הלא את הוא יי	Nonne tu es DEVS
الذي اقصيتنا ولم تخرج	שבקתנא ולא תיפוק	qui dereliquisti nos,& non egredieris
يا الهنا جيوشنا اعطنا	אלהא עם חילותנא:	Deus cum exercitibus nostris.
يارب عونا في شدايدنا	הב לן סעדא ממעיקא	Affer nobis auxilium in tribulatione
فانه باطل هو خلاص الانسان	ומגן הוא פורקניה דבר	quoniam vana redemptio hominis,
بالهنا نصنع القوة	נשא: במימרא דיי נעביד	In verbo DEI operabimur virtutem,
وهو يخذل الذين احزنونا	חילא והוא יבוש מעיקן:	& ipse conculcabit tribulantes nos,
المزمور	לשבחא	LXI. In laudem.
الستون	על תושבחן לדוד:	Pro laudibus Dauidis.
اللهم استجب تضرعي	קביל יי בעותי	Accipe Deus deprecationem meam,
واقبل صلاتي	אצית צלותי:	intende orationi mee.
فاني من اقاصي الارض	מן סייפי ארעא קדמך אצלי	Ab extremis terre coram te orabo
صرخت عند كرب	באשתלהיות לבי בכרך	cum triste fuerit cor meum,in arce
قلبي رفعتني على الصخرة	תקיף דמתבני על טינר	munita,que cōstructa est super rupem
هديتني لانك كنت لي	רם מני דברתני ארום	altiorē me ipso,deduxisti me.Quoniā

Digitized by Google

תְּהִיתָ מַחְסֶה לִּי מִגְדַּל	fuisti spes mea turris	factus es spes mea, turris	ἐγενήθης ἐλπὶς μου, πύργος
עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב :	munitissima, a facie inimici.	fortitudinis a facie inimici.	ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ.
אָגוּרָה בְאָהָלְךָ	Habitabo i tabernaculo tuo	Inhabitabo in tabernaculo tuo	Παροικήσω ἐν τῷ σκηνώματί σου
עוֹלָמִים אֶחְסֶה	in secula, sperabo	in secula, protegar	εἰς τοὺς αἰῶνας, σκεπασθήσομαι
בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶּלָה:	ĩ ꝓtectiõe alaꝝ tuaꝝ semp.	in velamento alarum tuarum.	ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου. διάψαλμα.
כִּי אַתָּה אֱלֹהִים	Tu enim Deus	Quoniam tu Deus (disti	Ὅτι σὺ ὁ θεὸς
שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי נָתַתָּ	exaudisti vota mea dedisti	meus exaudisti orõnẽ meã de(	εἰσήκουσας τῶν εὐχῶν μου, ἔδωκας
יְרֻשַּׁת יִרְאֵי שְׁמֶךָ :	hẽditatẽ, timẽtibꝰ nomẽ tuũ.	hẽditatẽ timentibus nomẽ tuũ.	κληρονομίαν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου
יָמִים עַל	Dies super	Dies super	Ἡμέρας ἐφ'
יְמֵי מֶלֶךְ	dies regis	dies regis	ἡμέρας τοῦ βασιλέως
תּוֹסִיף שְׁנוֹתָיו	adiicies annos eius,	adiicies, annos eius	προσθήσεις, τὰ ἔτη αὐτοῦ
כְּמוֹ דֹר וָדֹר :	donec est generatio	vsq; in diem generationis	ἕως ἡμέρας γενεᾶς
יֵשֵׁב עוֹלָם	& gñatio. Cõmorabit semp	& gñatiõis. Permanet ĩ eternũ	καὶ γενεᾶς. Διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα
לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד	ante faciẽ Dei, misericordia	in cõspectu Dei, misericordiam	ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἔλεος
וֶאֱמֶת מַן יִנְצְרֻהוּ :	& veritas ꝑparate suabũt eũ	& veritatẽ eius quis requiret.	καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει.
כֵּן אֲזַמְּרָה	Sic canam	Sic psalmum dicam	Οὕτως ψαλῶ τῷ
שִׁמְךָ לָעַד	nomini tuo	nomini tuo	ὀνόματί σου
לְשַׁלְּמִי	iugiter, reddens	in seculum seculi, vt reddam	εἰς τοὺς αἰῶνας, τοῦ ἀποδοῦναί με
נְדָרַי יוֹם	vota mea per	vota mea de	τὰς εὐχάς μου
יוֹם :	singulos dies.	die in diem.	ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.
סב לַמְנַצֵּחַ	LXII. Ad victoriã sup idutũ	LXI In finẽ ꝓ idytum	ξα. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθοὺμ
עַל יְדוּתוּן מִזְמוֹר	.i. musices instrũ. Psalmus	psalmus	ψαλμὸς
לְדָוִד :	Dauidis.	Dauid.	τῷ Δαβίδ.
אַךְ אֶל אֱלֹהִים	Profecto apud Deum	Nonne Deo	Οὐχὶ τῷ θεῷ
דּוּמִיָּה נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ	silebit anima mea, ex eo	subiecta erit anima mea, ab ipso	ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου, παρ' αὐτοῦ
יְשׁוּעָתִי : אַךְ הוּא	salus mea. Certe ipse	enim salutare meũ. Nam & ipse	γὰρ τὸ σωτήριόν μου. Καὶ γὰρ αὐτὸς
צוּרִי וִישׁוּעָתִי	robusto meo & salutari meo,	Deus meus & salutaris meus,	θεός μου καὶ σωτήρ μου,
מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט	fortitudo mea, nõ emouebor	susceptor meus non mouebor	ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ σαλευθῶ
רַבָּה : עַד אָנָה	amplius. Vsquequo	amplius. Quousq;	ἐπὶ πλεῖον. Ἕως πότε
תְּהוֹתְתוּ עַל אִישׁ	insidiamini contra virum	irruitis in hominem	ἐπιτίθεσθε ἐπ' ἄνθρωπον,
תְּרָצְּחוּ כֻלְּכֶם	interficiemini omnes vos,	interficitis vniuersi vos,	φονεύετε πάντες ὑμεῖς,
כְּקִיר נָטוּי גָּדֵר	sic paries inclinatus & sepes	tãq̃ parieti ĩclinato & maceriae	ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ
הַדְּחוּיָה : אַךְ מִשְּׂאֵתוֹ	ĩpulsa. Certe ꝑ exaltatõe sua	depulse. Verũtamẽ ꝓciũ meũ	ὠσμένῳ. Πλὴν τὴν τιμήν μου
יָעֲצוּ לְהַדִּיחַ	consiliũ fecerũt vt pellerẽt,	cogitauerunt repellere,	ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι,
יִרְצוּ כָזָב בְּפִיו	placuerit sibi ĩ mẽda. ore suo	cucurri in siti, ore suo	ἔδραμον ἐν δίψει. Τῷ στόματι αὐτῶν
יְבָרֵכוּ וּבְקִרְבָּם	bñdicũt, ĩterioribus aũt suis	benedicebant & corde suo	εὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν
יְקַלְלוּ סל	maledicunt	maledicebant.	κατηρῶντο. διάψαλμα.
סֶלָה : אַךְ לֵאלֹהִים	in ꝑpetuũ. Verũtamen Deo	Verũtamen Deo	Πλὴν τῷ θεῷ
דּוֹמִּי נַפְשִׁי כִּי מִמֶּנּוּ	retice anima mea, ab ipso	subiecta esto aĩa mea, qm̃ ab ipso	ὑποτάγηθι ἡ ψυχή μου, ὅτι παρ' αὐτοῦ
תִּקְוָתִי : אַךְ הוּא	.n. ꝑstolatio mea. Certe ipẽ ẽ	patientia mea. Quia ipse	ἡ ὑπομονή μου. Ὅτι αὐτὸς
צוּרִי וִישׁוּעָתִי	robur meum & salus mea,	Deus meus & saluator meus,	θεός μου καὶ σωτήρ μου,

Digitized by Google

factus es spes mea turris	הויתא רחיץ לי קושטא	منجيا وحصنا
fortitudinis a facie patroni inimicitie.	עשונא מן קדם בעיל דבבא:	حصينا في وجه العدو
Habitabo in tabernaculo tuo,	איתיב במשכנך	اسكن في مسكنك
in secula, protegar	לעלמיא איחוס	الى الابد واستتر
vmbra diuinitatis tue in eternum.	בטלל שכינתך לעלמין:	بظلال كنفك
Quoniam tu DEVS	ארום את יי	لانك انت الله
exaudisti vota mea, dedisti	שמעת צלותי יהבת	سمعت صلاتي اعطيت
hereditatem timentibus nomẽ tuum.	ירותא לדחלי שמך:	خايفي اسمك ميراثا
Dies mundi futuri super	יומין לעלמא דאתי על	زدت الملك
dies regis MESSIE	יומי מלכא משיחא	على ايامه
appones; anni eius sicut generationes	תוסיף שנוהי היך דרי	اياما وسنيه
mundi huius, & generationes mundi	עלמא הדין ודרי עלמא	الى جيل بعد
venturi. Cõmorabit in secula (rauit	דאתי: יתיב לעלמין	جيل ويدوم امام الرب
corã DEO, bonitas & veritas q̃s ppa(	קדם אלהא טיבו וקשוט	الى الابد رحمته
author seculi seruabunt eum.	מן מרי עלמא ינטרון ליה:	وعدله من يبتغيهما
Sic laudabo nomẽ tuũ in eternũ, postq̃	כדין אשבח שמך לעלמין	لذلك امجد
A. compleuero in die redemptionis A .i. Persoluero uota.	כד אשלים ביום פורקנא	اسمك
israel, in die quo vngetur	דישראל וביום דיתרבי	الى ابد الابد واوفي
rex MESSIAS, vt constituatur	מלכא משיחא למהוי	نذوري
Rex.	מלך:	يوما فيوما
LXII. In laudem,	לשבחא	
per manus Idutum,	על ידוי דידותון	المزمور
Laudatoria Dauidis.	תושבחתא דדוד:	الثاني والستون
Certe DEO silet	ברם לאלהא שתיקא	ان لله
anima mea, ab eo autem	נפשי מניה פורקן	تخضع نفسي لان من
redẽptio mea. Profecto ipse (um meũ	פורקני: ברם הוא	عنده خلاصي هو
fortitudo mea & redẽptio mea, auxili(	תוקפי ופורקני משיזבי	الهي ومخلصي
non mouebor in die tribulationis	לא אזוע ביום עקא	وناصري فلا احول
magne. Vsquequo fremetis	רבא: עד אימת תרגשון	ابدا حتى متى
in virum misericordem, perpetrabitis	על גבר חסיד תתעבדון	تميلون على الانسان
homicidia. Omnes vos sicut murus	קטולין כלכון היך שור	لتقتلوه كلكم
inclinatus, & sicut septum	דסטי היך גודא	مثل جدار مايل
corruens. Profecto in die	רעיעא: ברם כד יומא	وسياج واقع لانكم تدبرون
bone operationis consiliantur	לאוטבא מתמלכין	تقصو دنه من نعمته
vt impingant, loquunturq; mendaciũ.	למדחי יתיה בדיבותא	سعوا بعطش ويباركون
Ore suo benedicunt	בפומהון מברכין	بافواههم ويلعنون
& corde suo maledicunt	ובלבהון מלטטין	بقلوبهم
in eternum. Verumtamen Deo taceas	לעלמין: ברם לאלהא שתיקי	لله
anima mea quoniam ab ipso	נפשי ארום מניה	تخضع نفسي لان من
patientia mea. Profecto ipse	סברי: ברם הוא	عنده صبري لانه
fortitudo mea, redemptor meus,	תוקפי ופורקני	هو الهي ومخلصي

Digitized by Google

משגבי לא אמוט :	fortitudo mea nō mouebor.	adiutor meus non emigrabo.	ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ μεταναστεύσω,
על אלהים ישעי	In Deo salutare meum	In Deo salutare meum	ἐπὶ τῷ θεῷ τὸ σωτήριόν μου,
וכבודי צור עזי	& gl'ia mea, robur fortitudi(	& gloria mea, Deus auxilii mei	καὶ ἡ δόξα μου. Ὁ θεὸς τῆς βοηθείας μου.
מחסי באלהים :	& spes mea ī Deo. (nis mee,	& spes mea in Deo est.	καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ,
בטחו בו בכל עת	Sperate in eo omni tēpore	Sperate in Deo oīs cōgregatio	ἐλπίσατε ἐπ' αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ
עם שפכו לפניו	populi, effundite coram eo	populi, effundite coram illo	λαοῦ. Ἐκχέατε ἐνώπιον αὐτοῦ
לבבכם אלהים	cor vestrum, Deus	corda vestra, Deus	τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ὁ θεὸς
מחסה לנו סלה :	spes nostra in perpetuum.	adiutor noster in eternum.	βοηθὸς ἡμῶν διάψαλμα.
אך הבל בני אדם	Verūtamē vanitas filii hoīs,	Verūtamen vani filii hominū	Πλὴν μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων,
כזב בני איש	mendacium filii viri,	mendaces filii hominum	ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων,
במאזנים לא	si ascendant	in stateris, vt	ἐν ζυγοῖς τοῦ
לעלות המה	in stateras, minus q̄ vanitas	decipiant ipsi de	ἀδικῆσαι, αὐτοὶ ἐκ
מהבל יחד :	erunt insimul.	vanitate in idipsum.	ματαιότητος ἐπὶ τὸ αὐτό.
אל תבטחו בעשק	Nolite confidere in calūnia,	Nolite sperare in iniquitate,	Μὴ ἐλπίζετε ἐπ' ἀδικίαν,
ובגזל אל תהבלו	neq; ī rapina ne frustremini.	& rapinas nolite concupiscere,	καὶ ἐπὶ ἅρπαγμα μὴ ἐπιποθεῖτε,
חיל כי ינוב אל	Diuitie si affluxerint, ne	diuitie si affluant nolite	πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ
תשיתו לב : אחת	apponatis cor. Vnum	cor apponere. Semel	προστίθεσθε καρδίαν. Ἅπαξ
דבר אלהים	locutus est Deus,	locutus est Deus	ἐλάλησεν ὁ θεός,
שתים זו שמע	duo hec	duo hec	δύο ταῦτα
שמעתי כי עז	audiui, quia fortitudo	audiui, quia potestas	ἤκουσα, ὅτι τὸ κράτος
לאלהים : ולך אדני	Dei est. Et tibi domine	Dei est, & tibi domine	τοῦ θεοῦ, καὶ σοῦ κύριε
חסד כי אתה תשלם	misericordia, quia tu reddes	misericordia, quia tu reddes	τὸ ἔλεος. Ὅτι σὺ ἀποδώσεις
לאיש כמעשהו :	vnicuiq; secundū opus eius.	vnicuiq; iuxta opera sua.	ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
סג מזמור	LXIII. Psalmus,	LXII. Psalmus	ξβ΄. Ψαλμὸς
לדוד בהיותו	Dauidis cum esset	Dauid cum esset	τῷ Δαβὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν
במדבר יהודה :	in deserto Iudee.	in deserto idumee.	ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας.
אלהים אלי אתה	Deus Deus meus .A. tu,	Deus Deus meus,	Ὁ θεὸς ὁ θεός μου,
אשחרך צמאה לך	inquiram te, sitiuit te (mea	ad te de luce vigilo. Sitiuit ī te	πρὸς σὲ ὀρθρίζω, ἐδίψησέ σοι
נפשי כמה לך בשרי	aīa mea, desiderauit te caro(	aīa mea, q̄ multipliciter tibi ca(	ἡ ψυχή μου, ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου
בארץ ציה ועיף	in terra in via, & consitiente	In terra deserta ī via (ro mea.	Ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ
בלי מים : כן בקדש	ac sine aqua. Sic in sancto	& inaquosa sic in sancto	καὶ ἀνύδρῳ, οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ
חזיתיך לראות	aspexit te, vt videat	apparui tibi, vt viderem	ὤφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν
עזך וכבודך :	fortitudinē tuā & gloriā tuā	virtutem tuam & gloriā tuam.	τὴν δύναμίν σου καὶ τὴν δόξαν σου.
כי טוב חס	Melior est enim	Quoniam melior est	Ὅτι κρεῖσσον
חסדך מח	misericordia tua	misericordia tua	τὸ ἔλεός σου
מחיים שפ	quam vite,	super vitas,	ὑπὲρ ζωάς,
שפתי ישב	labia mea	labia mea	τὰ χείλη μου
ישבחונך : כ	laudabunt te.	laudabunt te.	ἐπαινέσουσί σε.
כן אברכך	Sic benedicam tibi	Sic benedicam te	Οὕτως εὐλογήσω σε
בחיי בשמך	in vita mea, & in nomine tuo	in vita mea, & in nomine tuo	ἐν τῇ ζωῇ μου, ἐν τῷ ὀνόματί σου
אשא כפ	leuabo	leuabo	ἀρῶ

Digitized by Google

وناصري فلا اجزع	מְשֵׁיזְבִי לָא אֱזִיעַ׃	refugium meum non mouebor,	
اللهم ان عليك توكلي	עַל־אֱלָהָא פּוּרְקָנִי	In Deo redemptio mea,	
فلك تسبيحي	וִיקָרִי תְּקוֹף־עוּשְׁנִי ס	gloria mea, robur fortitudinis mee,	
وانت يا رب عوني ورجائي	סִבְרִי בֵּאלָהָא׃	spes mea in Deo.	
توكلوا عليه يا جميع	סְבַרוּ בְמֵימְרֵיהּ בְּכָל	Sperate in verbo eius omni	
الشعوب ابتهلوا	עִידָן עַמָּא דְבֵית יִשְׂרָאֵל שְׁדוֹ	tẽpore, popule domus israel expãdite	
بقلوبكم اليه لانه اله	קֳדָמוֹהִי זְחוּתֵי לִבְּכוֹן אֵמְרוּ	corã eo superbiã cordiũ vestroꝝ, dicite	
عونكم	אֱלָהָא סְבַר לָנָא לְעָלְמִין׃	Deus salnator noster in eternum.	
جميع بني البشر	בְּרַם הַבְלָא בְּנֵי נָשׁ כִּדְבָא	Quippe nihil hoĩum filii, mendacium	
كالذين خابون وبنو البشر	בְּנֵי גְבַר כַּד נָסְבִין נְשִׁין	viri filii quando ducunt vxores	
يدخسون بالموازين	בְּמַסְאתָא יִתְקְלוּן	statera ponderantur	
كاذبون وهم	מַזְלֵיהוֹן הִינּוּן גַּרְמֵיהוֹן	fata eorum. Verum ossa eorum	
باجمعهم خاينون	מִן דְּמָא הָווֹן כַּחֲדָא׃	in nihilum redigentur simul.	
وانهم على الباطل	לָא תִתְרַחֲצוּן בְּטַלּוּמְתָּא	Nolite confidere in rapinis	
المنفقون لاتعتمدوا على	וּבְאוֹנְסָא לָא תִתְהַבְלוּן	& violentiis, nolite concupiscere	
الظلم ولا تبتغوا النجس	מָמוֹנָא אֲרוּם יִשְׁגַּח לָא	diuitias, que & si affluant	
ولا تفرح قلوبكم بما	תְּשַׁוּוֹן לִבָּא׃ אוֹרָיְתָא חֲדָא	non apponatis cor. Legem vnam	
تدخرونه لان الله قال	מַלֵּיל אֱלָהָא וּתְרֵין זִמְנִין	locutus est Deus & bis	
مرة وثانيه لها	דֵּין שְׁמַעְנָא מִפּוּם מֹשֶׁה	illam audiuimus de ore Mosse	
سمعنا ان العزة	סַפְרָא רַבָּא אֲרוּם עוּשְׁנָא	scribe magni, quoniam virtus	
لله ومنك يا رب	קֳדָם אֱלָהָנָא וְלָךְ אֱלָהָא לְמֶעְבַּד	corã Deo nostro. Tuum vero DEVS	
الرحمة وانت مجازي	טָבְוָן לְצַדִּיקַיָּא אֲרוּם אַנְתְּ	vt benefacias iustis, quoniam tu	
كل واحد واحد كاعماله	מְשַׁלֵּם לֶאֱנָשׁ הֵי עוֹבָדוֹי׃	reddes homini secundum opera eius.	
	תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד בְּעִידָן	LXIII, Laudatoria, Dauidis ĩ tpe	
المزمور	מְהָוְיֵהּ בְּמַדְבְּרָא	quo erat in deserto	
الثاني والستون	דְּבִתְחוּם שִׁבְטָא יְהוּדָה׃	in finibus tribus iude.	
اللهم يا الهي اليك	אֱלָהָא תּוּקְפִּי אַנְתְּ אַקְדִּים	Deus meus fortitudo mea tu preueniã	A. Primo hoc uersu insinuatur trinitatis mysterium. Siquidem primum uerbum אלהים elhoim pluralis est numeri, sm uero אלי est, numeri est singularis, polletq; non absurde sic uerti Dii sunt Deus meus. Dii inquã discreti tribus personis, uniti autem essentia, sunt Deus meus, quẽ ego inquiram.
يكون غدوي فقد ظميت	בְּצַפְרָא קֳדָמָךְ צְחִיַת לָךְ	in mane coram te, sitiuit te	
اليك نفسي وترجاك جسدي	נַפְשִׁי חֲמַד לָךְ בִּסְרִי	anima mea, desiderauit te caro mea	
في قفر من الارض لا نسلك	בְּאַרְעָא צַחְיָא וּמְשַׁלְהֲיָא	in terra arida & sitienti	
بعيدا من الماء كذلك في القدس	מִדְּלֵית מַיִין הֵיכְנָא בְאַתַר	& sine aqua. Sic in loco	
ظهرت لك لاري	קוּדְשָׁא חֲמִיתָךְ זַכֵּי יָתִי	sancto vidi te, tribue mihi meritum	
عزك ومجدك	לְמִיחְמֵי עוּשְׁנָךְ וִיקָרָךְ׃	quo videã virtutem tuã & gloriã tuã.	
لان رحمتك	אֲרוּם טַב טוּבָא חִסְדָּךְ	Quoniam bona misericordia tua	
افضل	דְּתַעְבֵּד לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא	quam facies iustis in mundo	
من الحياة	דְאָתֵי מִן חַיֵּי דִיהַבְתְּ	venturo, plusquã vita quam dedisti	
عندك	לְרַשִׁיעַיָּא בְּעָלְמָא הָדֵין	impiis in mundo isto,	
تمجدك شفتاي	בְּגִין כֵּן שִׂפְוָתִי יְשַׁבְּחִינָךְ׃	propterea labia mea laudabunt te.	
واسبحك	הֵיכְנָא אֲבָרְכִינָךְ בְּחַיַּי	Sic benedicam te in vita	
في حياتي وباسمك	בְּעָלְמָא הָדֵין וּבְשׁוּם	mea in mundo isto, & in nomine	
ارفع	מֵימְרָךְ אֶפְרוֹס יְדַי בִּצְלוֹ	verbi tui extẽdã manus meas in oĩone	

כַפָּי׃ כְּמוֹ חֵלֶב	manus meas. Quasi adipe	manus meas. Sicut adipe	τὰ χεῖρά μου. Ὡς ἐκ στέατος
וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי	& piguedĩe ĩplebit̃ aĩa mea,	& pinguedine repleat̃ aĩa mea,	καὶ πιότητος ἐμπλησθείη ἡ ψυχή μου,
וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת	& labiis laudantibus	& labiis exultationis	καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως
יְהַלֶּל־פִּי׃ אִם	canet os meum. Si	laudabit os meum. Sic	αἰνέσει τὸ στόμα μου. Εἰ
זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי	recordatus tui ĩ cubili meo,	memor fui tui sup stratũ meũ,	ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου,
בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה	p singulas vigilias meditabõ	in matutinis meditabor in	ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς
בָּךְ׃ כִּי־הָיִיתָ	tibi. Quia fuisti	te, quia fuisti	σέ. Ὅτι ἐγενήθης
עֶזְרָתָה לִּי וּבְצֵל	auxilium meum, & in vmbra	adiutor meus. Et in velamento	βοηθός μου, καὶ ἐν τῇ σκέπῃ (λήθη
כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃ דָּבְקָה	alarũ tuarũ laudabo. Adhesit	alarum tuarũ exultabo, adhesit	τῶν πτερύγων σου ἀγαλλιάσομαι. Ἐκολ
נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי	anima mea post te, quia	anima mea post te, me	ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ
תָּמְכָה יְמִינֶךָ׃	suscepit me dextera tua.	suscepit dextera tua.	ἀντελάβετο ἡ δεξιά σου.
וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה	Ipsi vero interficere	Ipsi vero In vanum	Αὐτοὶ δὲ εἰς μάτην
יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי יָבֹאוּ	querũt aĩam meã, ĩgredient̃	quesierunt aĩam meã, ĩtroibũt	ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, εἰσελεύσονται
בְּתַחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ׃	in inferiora terre,	in inferiora terre,	εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς.
יַגִּירֻהוּ עַל־יְדֵי	deturbabuntur in manus	tradentur in manus	Παραδοθήσονται εἰς χεῖρας
חָרֶב מְנָת שֻׁעָלִים	gladii, pars vulpium	gladii, partes vulpium	ῥομφαίας, μερίδες ἀλωπέκων
יִהְיוּ׃ וְהַמֶּלֶךְ	erunt. Rex autem	erunt. Rex vero	ἔσονται. Ὁ δὲ βασιλεὺς
יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים	letabitur in Deo,	letabitur in Deo,	εὐφρανθήσεται ἐπὶ τῷ θεῷ,
יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע	laudabitur omnis qui iurat	laudabuntur omnes qui iurant	ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων
בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי	in eo, quia obstruetur os	in eo, quia obstructum est os	ἐν αὐτῷ. Ὅτι ἐνεφράγη στόμα
דוֹבְרֵי־שָׁקֶר׃	loquentium mendacium.	loquentium iniqua.	λαλούντων ἄδικα.
סד לַמְנַצֵּחַ	LXIIII. Ad victoriã.	LXIII. In finem	ξγ'. Εἰς τὸ τέλος
מִזְמוֹר לְדָוִד׃	Psalmus. Dauidis.	psalmus David.	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
שְׁמַע אֱלֹהִים קוֹלִי	Audi Deus vocem meam	Exaudi Deus orationem meam	Εἰσάκουσον ὁ θεὸς φωνῆς μου,
בְשִׂיחִי מִפַּחַד	loquentis, a timore	cum deprecor, a timore	ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ, ἀπὸ φόβου
אוֹיֵב תִּצֹּר חַיָּי׃	inimici serua vitam meam.	inimici eripe animam meam.	ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου.
תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד	Absconde me a secreto	Protexisti me a conuentu	Σκέπασόν με ἀπὸ συστροφῆς
מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת	malignorum, a tumultu	malignantium, a multitudine	πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους
פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ אֲשֶׁר	operantiũ iniquitatẽ. Quia	operãtium iniquitatem. Quia	ἐργαζομένων ἀδικίαν. Οἵ
שָׁנְנוּ כַחֶרֶב	exacuerunt quasi gladium	exacuerunt vt gladium	τινες ἠκόνησαν ὡς ῥομφαίαν
לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ	linguam suam, tetenderunt	linguas suas, intenderunt	τὰς γλώσσας αὐτῶν, ἐνέτειναν
חִצָּם דָּבָר	sagittã suã, verbũ (abscõdit	arcum rem	τόξον αὐτῶν πρᾶγμα (φοις
מָר׃ לִירוֹת בַּמִּסְתָּרִים	amarissimũ. Vt sagittarẽt ĩ(	amarã, vt sagittent in occultis	πικρόν. Τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν ἀποκρύ(
תָּם פִּתְאֹם יֹרֻהוּ	pfectũ, subito sagittabũt eũ	ĩmaclatũ. Subito sagittabũt eũ	ἄμωμον, ἐξάπινα κατατοξεύσουσιν αὐτὸν,
וְלֹא יִירָאוּ׃ יְחַזְּקוּ	& nõ timebũt. Cõfortauerũt	& non timebunt, firmauerunt	καὶ οὐ φοβηθήσονται. Ἐκραταίωσαν
לָמוֹ דָּבָר רָע יְסַפְּרוּ	sibi ſmõẽ pessimũ, narrauerũt	sibi ſmonẽ nequã. Narrauerũt	ἑαυτοῖς λόγον πονηρόν, διηγήσαντο
לִטְמוֹן מוֹקְשִׁים	vt absconderent laqueos,	vt absconderent laqueos	τοῦ κρύψαι παγίδας.
אָמְרוּ מִי יִרְאֶה לָּמוֹ׃	dixerunt quis videbit nos.	dixerunt quis videbit eos.	Εἶπον, τίς ὄψεται αὐτούς,
יַחְפְּשׂוּ עוֹלֹת	Scrutati sunt obliqua,	Scrutati sunt iniquitates,	ἐξηρεύνησαν ἀνομίαν,
תַּמְנוּ חֵפֶשׂ	compleuerunt scrutari	defecerunt scrutantes	ἐξέλιπον ἐξερευνῶντες
מְחֻפָּשׂ וְקֶרֶב	scrutationes, in ventre	scrutinio. Accedet	ἐξερευνήσεις. Προσελεύσεται

Digitized by Google

فتمتلي يغني	לעלמא דאתי: היך תרבא	in mundo venturo. Quasi adipe
نفسي كشبعها من الشحم	ודהנא תסבע נפשי	& pinguedine saturabis animã meam
وتهليل شفتاي	וספון דתושבחן ישבח	& labiis laudabundis, laudabit
وتسبح فمي اذا	פומי: אין אדכרתך על	os meum. Si recordatus fuero tui sup
ذكرتك على مضجعي	דרגשי במטרתא ארנן	cubili meo, p singulas custodias cãtabo
وفي الاسحار انت تلاوتي	במימרך: ארום הויתא	in verbo tuo. Quoniam fuisti
لانك كنت	סעידא לי ובטולא	robur meum, & in vmbra
عوني وفي ظلال	שכינתך אבוע: אדבקת	diuinitatis tue exultabo. Adhesit
كنفك ابتهج تبعت	נפשי בתר אורחתך	anima mea post vias tuas,
نفسي اثارك	בי סעדת ימינך: וה	sustinuit me dextera tua.
وعضدتني يمينك ه	והינון לקבורתא	Ipsi vero ad sepulturam
طلبوا نفسي	יתבעון נפשי ייעלון	inquirent animam meam intrabunt
على فنائهم طوا	בארעית ארעא:	in inferiores partes terre.
الى اسافل الارض	ידחלוניה מטול מחת	Timebunt eum propter percussionem
وللسيف يسلمون	סיפא מנת תעליא	gladii, partes vulpium
وللثعالب يكونون طعاما	יהון: ומלכא יחדי	erunt. Et rex letabitur
يفرح الملك	במימר אלהא ישבחון כל	in verbo DEI, laudabunt omnes
بالله	דמקימין במימריה	qui pacisc͠utur in verbo eius.
ويفتخر كل من يحلف	ארום יסתתק	Quoniã claudentur
به لانه سد افواه	פומהון דממללי	ora eorum qui loquuntur
المتكلمين بالظلم	שקרא:	mendacium.
المزمور الثالث والستون	תושבחתא לדוד	LXIIII. Laudatoria Dauidis.
اللهم تقبل صلاتي	שמע אלהא קלי בעידן	Audi Deus vocem meam in tempore
اذا تضرعت اليك ومن	צלותי מדלוחא דבעלי	orationis mee, a timore patroni
جزع العدو انقذ نفسي	דבבי תנטר חיי:	inimicitie mee custodi vitam meam.
ومن غل الاشرار وكثرة	תטמרינני מרז	Abscondes me a secretis
على الظالمين	דמבאשין מארגושת	prauorum a fremitu
استرني الذين حددوا	עבדי שקרא: דשננו היך	operantiũ falsitatẽ. Qui exacuer͠ut sic
السنتهم مثل	כסיפא לישנהון נגדו	gladium linguas suas, tetenderunt
السيف واوترو	קשתיהון משחו	arcus suos vnxerunt
قسيهم مكرا	גיריהון סמא דקטול	sagittas suas veneno mortifero
ليرموا في خفية	ומריר: למרמא בטומרא	& amaro. Vt sagittarent occulte
السليمين من العيب	דלא מום בתכלית ירמון	immaculatum, subito sagittabunt
بغتة يرمون ولا يخافون	ליה ולא ידחלון: יתקפון	eum & non timebunt. Roborauerunt
وبكلام الشر عزوا نفوسهم	להון פתגם ביש ישתעון	sibi verbum iniquum, narrabunt
وتواطوا ليخفوا فخا	למכמן תקלן אמרין	vt abscondant laqueos, dicunt
وقالوا من يرانا ه	מאן חמי להון:	quis videt nos.
وعند همتهم	יבלשון למשכח עילין	Querunt vt inueniant iniquitates
بالسو بادوا	לשיצאה זכאין בלושא	in interitum iustorum, scrutationem
الانسان لان	דמתפרש בגו גבר נשא	occultam invnetre hominis,

A. In secunda tẽpli desolatione, plusquam undecies centena millia iudeorũ desiderata sũt, mater pietatis materne oblita, proprium mandit filiũ & ut Hieremias habet, qui nutriebantur in croceis amplexati sunt stercora, ut q que egerebant pre nimia fame, cogebantur paulo momẽto ad uitam retinendam, in uentrem iterum ingerere. Hec omnia uidentes gentes timuerunt & annũciauerũt opus Dei, ut habetur circa psalmi finem.

Psalmi. lxv.

A. Silentium. Hinc diuinus ille Dionysius libro de mystica theologia exclamauit. Ne

L

Digitized by Google

איש ולב עמק :	viri & corde acuto. (lum	homo ad cor altum	ἄνθρωπος καὶ καρδία βαθεῖα,
וירם אלהים חץ	Et sagittabit eos Deus, iacu(	& exaltabitur Deus. Sagitte	καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός. Βέλος
פתאום היו מכותם:	repētinū erūt pcussiōes eoꝝ.	paruuloꝝ facte sunt plage eoꝝ,	νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν,
ויכשילהו עלימו	Et scādalizate sunt ɔtra eos	& infirmate sunt contra eos	καὶ ἐξησθένησαν ἐπ' αὐτοὺς (πάντες
לשונם יתנדדו כל-	lingue eoꝝ, cōmouebant oēs	lingue eoꝝ. Cōturbati sunt oēs	αἱ γλῶσσαι αὐτῶν. Ἐταράχθησαν(
ראה בם : וייראו	q videbant eos. Et timebunt	qui videbant eos & timuit	οἱ θεωροῦντες αὐτούς, καὶ ἐφοβήθη
כל אדם ויגידו	oēs hoīes, & annūciabūt A.	omnis homo. Et ānunciauerūt	πᾶς ἄνθρωπος. Καὶ ἀνήγγειλαν
פעל אלהים	opus Dei,	opera Dei	τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ,
ומעשהו השכילו :	& opus eius intelligent.	& facta eius intellexerunt.	καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ συνῆκαν.
ישמח צדיק ביהוה	Letabitur iustus in DEO	Letabitur iustus in domino	Εὐφρανθήσεται δίκαιος ἐν τῷ κυρίῳ,
וחסה בו ויתהללו	& sperabit in eo & exultabūt	& sperabit in eo, & laudabūtur	καὶ ἐλπιεῖ ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἐπαινεθήσονται
כל ישרי לב :	omnes recti corde.	omnes recti corde.	πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
סה למנצח	LXV. Ad victoriā.	LXIIII. In finem.	ξδ'. Εἰς τὸ τέλος
מזמור לדוד שיר :	Psalmus Dauidis. Cāticū.	Psalmus Dauid canticum	ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ Δαβίδ, ᾠδὴ
		aggei hieremie & ezechielis de	ἱερεμίου καὶ ἰεζεκιὴλ
		verbo peregrinationis, & de	τοῦ λαοῦ τῆς
		populo transmigrationis	παροικίας, ὅτε ἔμελλον
		cum inciperent proficisci.	ἐκπορεύεσθαι.
לך דמיה תהלה	Tibi silentium A. laus	Te decet hymnus	Σοὶ πρέπει ὕμνος
אלהים בציון ולך	Deus in cion & tibi	Deus in syon, & tibi	ὁ θεὸς ἐν σιών, καὶ σοὶ
ישלם נדר :	reddetur votum. (ad te	reddetur votum in hierusalē.	ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν ἱερουσαλήμ.
שמע תפלה עדיך	Exaudiēs orōnē, vsquequo(	Exaudi orationem meam ad te	Εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς σὲ
כל בשר יבאו :	omnis caro veniat.	omnis caro veniet.	πᾶσα σὰρξ ἥξει.
דברי עונת גברו	Verba iniqtatū pualuerūt,	Verba iniquorum pualuerunt	Λόγοι ἀν[illegible] ὑπερεδυνάμωσαν
מני פשעינו אתה	adūsū nos, sceleribus nrīs tu	sup nos, & impietatibus nrīs tu	ἡμᾶς, καὶ ταῖς ἀσεβείαις ἡμῶν σὺ
תכפרם : אשרי תבחר	ppitiaberi. Btūs quē elegeri(	ppitiaberis. Beatus quē elegisti	ἱλάσῃ. Μακάριος, ὃν ἐξελέξω (αὐλαῖς σου.
ותקרב ישכן חצריך	& susce. hitabit. n. ī atriis tuis	& assūpsisti ihītabit ī atriis tuis.	καὶ προσελάβου, κατασκηνώσει ἐν ταῖς(
נשבעה בטוב ביתך	Replebimur ī bōis domo tue	Replebimur ī bōis domus tue,	Πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου
קדש היכלך :	sanctū est templum tuum.	sanctum est templum tuum	ἅγιος ὁ ναός σου,
נוראות בצדק	Terribilis in iustitia,	mirabile in equitate,	θαυμαστὸς ἐν δικαιοσύνῃ.
תעננו אלהי	responde nobis Deus	Exaudi nos Deus	Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θεὸς
ישענו מבטח כל	saluator nr̄, cōfidentia oīum	salutaris noster spes omnium	ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλπὶς πάντων
קצוי ארץ וים	finium terre & maris	finium terre & in mari	τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ
רחקים : מכין	longinqui B. Preparans	longe. Preparans	μακράν. Ἑτοιμάζων
הרים בכחו	montes in virtute sua,	montes in virtute tua	ὄρη ἐν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ,
נאזר	accinctus	accinctus	περιεζωσμένος
בגבורה : משביח	fortitudine, compescens	potentia, qui conturbas	ἐν δυναστείᾳ. Ὁ συνταράσσων
שאון ימים שאון	sonitum maris, fremitum	profundum maris sonum	τὸ κύτος τῆς θαλάσσης, ἤχους
גליהם והמון	fluctuum eius, & tumultum	fluctuum eius. Turbabuntur	κυμάτων αὐτῆς, τίς ὑποστήσεται. Ταραχ(
לאמים : וייראו	nationum. Et timebunt	gentes & timebunt	τὰ ἔθνη καὶ φοβηθήσονται, (θήσονται
ישבי קצות	qui habitant in extremis	qui habitant terminos	οἱ κατοικοῦντες τὰ πέρατα

يتقدم بقلب غميق	והירהורי ליבא עמיקא :	& cogitationes cordis profundas.
فيتعالى الله ويضرب	ויגרי עליהון אלהא גירא	Excutiet in eos sagittas Deus, sagitta
بالنبل الصغار جراحهم	ויתיגרון על מחתהון:	inferet plagas eorum.
وتضعف	ויתקלון להון	Confundent eos
السنتهم فيرهب جميع	לישנהון יטלטלון כל	lingue eorum, mouebūt capita omnes
من براهم ۞ ويزجرع	דחמי בהון : וידחלון	qui respicient in eos. Et timebunt
كل انسان ويخبر	כל בני נשא ויחוון	omnes filii hominis & annunciabunt
باياة الله ۞	עובדיא דיי אלהים	opera DEI Dei,
وصنعه فيهم	ועובדוהי יהון מתביינין:	& opera eius inquirentur.
عند ذلك تفرح الصديقون	יחדי צדיקא ביי	Letabitur iustus in DEO
بالرب ۞ وتسبحه	ויתרחיץ במימריה	& sperabit in verbo eius,
جميع الصادقة قلوبهم	וישתבחון כל תריצי ליבא:	& laudabuntur omnes recti corde.
المزمور	לשבחא	LXV. In laudem.
الرابع والستون	תושבחא לדוד ושירתא:	Laudatoria Dauidis & canticum.

لك يا الهي ينبغي	קדמך מתחשבא היך	Coram te reputatur sicut
التسبيح في صهيون ولك	שתיקותא תושבחתא אלהא	silentium laus Deus
تو في الندور في ايروشليم	בציון ולך ישתלמון נידרין:	in cion & tibi reddentur vota.
اسمع يا الله صلاتي	מקבל צלותא לותך	Receptor orationis, ad te
فاليك ياتي كل البشر ۞	כל בני בסרא ייתון :	omnes filii carnis venient.
كلام الظالمين قوي	פתגמי עוין תקיפו	Verba iniquitatum potentiora
علينا وانت غافر	מני סורחננא אנת	me fuerunt, peccata nostra tu
ذنوبنا طوبى لمن انتخبته	תכפרינון: טובוי דתבחר	remittes. Beatus quem elegeris
وقبلته ليسكن في ديارك	ותקרב ישרי בדרתך	& susceperis, habitabit in atriis tuis,
الى الابد ويشبع من نعيم	ימרון צדיקי נסבע בטוב	dicent vero iusti saturabimur bonitate
بيتك هيكلك مقدس	ביתך קודשא דהיכלך :	domus tue, sanctitate templi tui.
وبالبر عجيب	דחילין בצדקתא תקבל	Timenda in iustitia, exaudies
استجب لنا يا الهنا	צלותן אלהא פורקנן	oratione̅ nostrā, Deus redēptor noster
ومخلصنا يا رجا من في	סיברא דכל סייפי ארעא	spes omnium finium terre
اقاصي الارض والذين في	ונגות ימא דרחיקין מן	& insularum maris distantis ab
البحار البعيدة انت طنع	יבשתא: דאתקין מזונא	arida. Qui preparat cibum
الجبال ۞ بقوتك	ליעלי טוריא בכחיה	ibicibus montium in virtute
وبجبروتك	גבורתי מזרז קמורא	fortitudinis sue, accintus cingulo
تقرها تقلب	בגבורתא: משתיק	in robore. Compescens
عمق البحار فليسكن	רגוש ימא ורגוש	sonitum maris, sonitum
دوي امواجها لذلك	גלליהון ורגפת	vndarum eius & tumultus
تجزع الشعوب وتخاف	עממיא: וידחלון	gentium. Et timebunt
جميع سكان الارض	יתבי סייפין מאתוותך.	qui habitant fines a signis suis,

q; ueritas est, neq; regnum, neq; sapientia, neq; unū, neq; unitas, neq; deitas aut bonitas, neq; spiritus est quantū scire ipsi possumus, neq; filii, neq; patris est denominatio, neq; aliud aliquid ex his que nobis aut alteri cuiquā in mūdo sūt cognita, neq; aliquid eorꝫ que nō sunt, neq; eorꝫ, que sunt est, neq; ea que sunt illā sciūt, sicuti ipsa est, neq; scit ipsa q̄ sunt sicuti sūt, neq; sermo ipsius est, neq; nomen neq; scietia, neq; tenebre neq; lux, neq; error neq; ueritas, neq; est ipsius ulla oino positio, neq; ablatio. Vera pinde Dei laus silentiū, qꝫ negatiuā respicit theologiā. In qua post Paulum, Bartholomeum, Iosephum, Dionysiū, Hierotheū, & Antiphatū, ualuit Nicolaus Cusanus, sancte romane ecclesie cardinalis.

B. Libro midras tehilim ר׳ חיננא בר פפא שאל לר׳ שמואל בר נחמני מהו סכותה בענן לך אמ׳ לו שערי תפלה פעמי׳ פתוחי׳ פעמים נעולים אבל שערי תשובה אינן נעולים שנ׳ מבטח כל קצוי ארץ וים רחוקים מה הים הזה אינו נעול לעולם אלא כל מי שמבקש לרחוץ בו רוחץ בכל שעה שהוא רוצה כך התשובה בכל שעה שאדם רוצה לעשות תשובה עושה והב״ה מקבלו. i.R. Chanina filius papa interrogauit R. Samuel filium Nachmani, quid sibi uult illud q̄d scriptū est. Cooperuisti i nube tibi. Dixit ei, porte orationis q̄q; sūt aperte quādoq; sunt clause. Porte uero penitentie nunquā sunt clause in eternū sicut dictū est spes omniū finiū terre & mariū longinquorꝫ. Quemadmodū mare illud nunq̄ clauditur. Sed quicūq; uult lauare se ibi, i omni hora qua uult. Sic & penitentia i omni hora qua homo uult penitere, penitet & Deus sanctus & benedictus recipit eum.

מֵאוֹתֹתֶיךָ מוֹצָאֵי	a signis tuis,egressus	a signis tuis,exitus	ἀπὸ τῶν σημείων σου. Ἐξόδους
בֹּקֶר וָעֶרֶב תַּרְנִין:	matutini & vespi laudâtes(	matutini & vespere delectabis.	πρωίας καὶ ἑσπέρας τέρψεις,
פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ	Visitasti terram (facies	Visitasti terram	ἐπεσκέψω τὴν γῆν
וַתְּשֹׁקְקֶהָ רַבַּת	& potum dedisti ei,multum	& inebriasti eam,multiplicasti	καὶ ἐμέθυσας αὐτήν. Ἐπλήθυνας
תַּעְשְׁרֶנָּה פֶּלֶג	ditabis eam.Riuus	locupletare eam.Flumen	τοῦ πλουτίσαι αὐτήν,ὁ ποταμὸς
אֱלֹהִים מָלֵא מָיִם	Dei plenus aqua,	Dei repletum est aquis,	τοῦ θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων.
תָּכִין דְּגָנָם כִּי	preparabis segetē eorū,quia	parasti cibum illorum quoniam	Ἡτοίμασας τὴν τροφὴν αὐτῶν ὅτι
כֵן תְּכִינֶהָ:	talis preparatio eius,	ita est preparatio eius.	οὕτως ἡ ἑτοιμασία,
תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת	Sulcos eius satia,depone	Riuos eius inebria,multiplica	τὰς αὔλακας αὐτῆς μέθυσον. Πλήθυνον
גְּדוּדֶהָ בִּרְבִיבִים	areolas eius,pluuiis	genimina eius,in stillicidiis	τὰ γεννήματα αὐτῆς,ἐν ταῖς σταγόσιν
תְּמֹגְגֶנָּה צִמְחָהּ	irriga eam,germini eius	eius letabit germinās.Bñdices	αὐτῆς εὐφρανθήσεται ἀνατέλλουσα. Εὐλογήσεις(
תְּבָרֵךְ: עִטַּרְתָּ שְׁנַת	benedic.Coronasti annum	corone anni	τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ (στῆς
טוֹבָתֶךָ, וּמַעְגָּלֶיךָ	bēignitatis tue,& nubes tue	benignitatis tue,& campi tui	τῆς χρηστότητός σου,καὶ τὰ πεδία σου
יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן:	stillabunt pinguedinem.	replebuntur vbertate.	πλησθήσονται πιότητος.
יִרְעֲפוּ נְאוֹת	Pinguescent pascue	Pinguescent speciosa	Πιανθήσονται τὰ ὡραῖα
מִדְבָּר וְגִיל גְּבָעוֹת	deserti,& exultatione colles	deserti,& exultatione colles	τῆς ἐρήμου,καὶ ἀγαλλίασιν οἱ βουνοὶ
תַּחְגֹּרְנָה: לָבְשׁוּ	accingentur.Vestite sunt	accingentur.Induti sunt	περιζώσονται. Ἐνεδύσαντο
כָרִים הַצֹּאן	planities ouibus,	arietes ouium,	οἱ κριοὶ τῶν προβάτων,
וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ	& valles operientur	& valles abundabunt	καὶ αἱ κοιλάδες πληθυνοῦσι
בָר יִתְרוֹעֲעוּ אַף	frumento,iubilabunt &	frumento,clamabunt etenim	σῖτον,κεκράξονται,καὶ γὰρ
יָשִׁירוּ:	canent.	hymnum dicent.	ὑμνήσουσιν.
סו לַמְנַצֵּחַ שִׁיר	LXVI.Ad victoriā.Câticū	LXV. In finē câticū psalmi	ξε. Εἰς τὸ τέλος ᾠδὴ ψαλμοῦ
מִזְמוֹר הָרִיעוּ	Psalmus. Iubilate	resurrectionis. Iubilate.	ἀναστάσεως. Ἀλαλάξατε
לֵאלֹהִים כָּל־הָאָרֶץ:	Deo omnis terra,	Deo omnis terra,	τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ,
זַמְּרוּ כְבוֹד־שְׁמוֹ	cantate gloriā nomini eius,	psalmum dicite nomini eius,	ψάλατε δὴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.
שִׂימוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ:	date gloriam laudi eius.	date gloriam laudi eius.	Δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ,
אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה־	Dicite Deo quam (tudine	Dicite Deo q̄ (multitudine	εἴπατε τῷ θεῷ ὡς
נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב	terribilia opera tua,ī multi(	terribilia sunt opa tua dñe,in(	φοβερὰ τὰ ἔργα σου. Ἐν τῷ πλήθει
עֻזְּךָ יְכַחֲשׁוּ לְךָ	fortitudinis tue,mētiēt tibi	virtutis tue mentientur tibi	τῆς δυνάμεώς σου ψεύσονταί σε
אֹיְבֶיךָ: כָּל־הָאָרֶץ	inimici tui.Omnis terra	inimici tui,Omnis terra	οἱ ἐχθροί σου. Πᾶσα ἡ γῆ
יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ	adoret te	adoret te	προσκυνησάτωσάν σοι
וִיזַמְּרוּ לָךְ יְזַמְּרוּ	& canat tibi,canat	& psallat tibi,psalmum dicat	καὶ ψαλάτωσάν σοι,ψαλάτωσαν
שִׁמְךָ סֶלָה: לְכוּ	nomini tuo semp.Ambulate	nomini tuo.Venite	δὴ τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. Διάψαλμα.(
וּרְאוּ מִפְעֲלוֹת	& videte opera	& videte opera	καὶ ἴδετε τὰ ἔργα (Δεῦτε
אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה	Dei,terribilia opera	Dei,terribilis in consiliis	τοῦ θεοῦ,ὡς φοβερὸς ἐν βουλαῖς
עַל־בְּנֵי אָדָם: הָפַךְ	super filiis hominū.Cōuertit	sup filios hoīum.Qui cōuertit	ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ὁ μετα(
יָם לְיַבָּשָׁה	mare in aridam,	mare in aridam,	τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν, (στρέφων
בַּנָּהָר יע	in flumine	in flumine	ἐν ποταμῷ
יַעַבְרוּ בר	pertransibunt	pertransibunt	διελεύσονται
בְרָגֶל שָׁם	pede,ibi	pede ibi	ποσί. Ἐκεῖ (ζοντι
נִשְׂמְחָה־בּוֹ: מֹשֵׁל	letabimur ī eo.Qui dñatur	letabimur in ipso.Qui dñatur	εὐφρανθησόμεθα ἐπ' αὐτῷ, τῷ δεσπό(

Digitized by Google

من اياتك ۞ ومن خروج	מפקני צפר ורמשא	ab ortũ matutino & vespere
الليل والنهار ۞	תסדר בפומהון שבחא :	ordinabis in ore eorum laudem.
ذكرت الارض	אידכרתא ארעא	Recordatus es terre
فارويتها وبالكثرة	ואשקיתה סוגי עללתא	& potum dedisti ei vbertate segetum
اغنيتها ۞ انهار	ועתרתה מן קובתא	ditasti eam. Ex fonticulo
الله مملوة من المياه	דאלהא דבשמיא דמליא	Dei, qui est in celis qui plenus est
عند ذلك يسرت	מטרא ותתקין עיבוריהון	pluuia preparabis segetes eorum
كذا مهره ۞ اذ اصلحتها	ארום היכנא תשכלינה	quando talis preparatio eius.
لتروي خمرتها ۞	מרביצי צימחהא תרוי	Irrigationes germinum eius satia,
ولتكثر ثمارها وبالقطر	תשדך גייסתא ברסיסין	compesces acies eius, stillicidiis
تبرر نبتها ۞ باركت	תתמסינה נציצהא	liquefacies eam, germinationibus eius
اكليل السنة	תברך אכלילת שנת טוב	benedices. Coronasti annum bonitate
بنعمتك ۞ تمتلي	בירכתך וכיבשי אורחך	bñdictõis tue, & cõculcatões itinerũ tui
من بركتك بقاعك	יבסמון דיהנא :	stillabunt pinguedinem.
يكثر عشب	דבסמון תושבחתא	Stillabit laudem
البرية وتتمنطق الاكام	מדברא ורוצא גלמתא	desertum, & exultatione colles
بالسرور ، تمتلي	תקמרן להון : ייעלון	accingentur ei. Ascendent
احقول	דכרי עאנא עילוי ע	arietes super
قمحا	ענא ומישרא יתחפיין	peccora, & valles cooperientur
فيصر خون	עיבורא יבבון כרם	frumento iubilabunt
ويسبحون	ישבחון :	& laudem dicent.
المزمور	לשבחא שירתא	LXVI. In laudem, canticũ
الخامس والستون	ותושבחתא יביבו	& laudatoria. Iubilate
تسبح لله الارض كلها	קדם יי כל יתבי ארעא :	corã DEO omnes habitatores terre,
رتلوا لاسمه ۞	שבחו איקר שמיה	laudes dicite glorie nominis eius,
سبحوا لمجده	שוו איקר תושבחתיה :	constituite gloriam laudi eius.
قولوا لله ما	אמרו קדם אלהא מה	Dicite coram Deo quam
ارهب اعمالك من كثرة	דחילין הינון עובדך	timenda illa opera tua, in multitudine
اياتك يجحدها	בסוגעי עושנך יכדבון לך	fortitudinis tue, mentientur tibi
اعداوك فلتسجد لك	בעלי דבבך : כל יתבי ארעא	pñoni inimicicie tue. Oẽs habitatores(
الارض كلها	יסגדון קדמך ישבחת	adorabunt coram te, (terre
وليرتلوا لك ۞ وليرتلوا	וישבחון לך ישבחון	& laudabunt te, laudabunt
اسمك ۞ هلموا	שמך לעלמין : איתו	nomen tuum in eternum. Ambulate
وانظروا اعمال	וחמון עובדוי אלהא	videte opera
الله المرهوب في ارايه	אלהא דחיל מרי תסקופין	Dei, terribilis, author adinuentionum
اكثر من بني البشر لانه	על בני נשא : דהפיך	super filios hominum. Qui conuertit
جعل البحر يبسا	ימא דסוף ליבשתא בנהר	mare rubrum in sicum in flumine
فجازوا	ירדנא עבר בני ישראל	iordanis transierunt filii israel
الانهار	ברגליהון אוביל	pedibus suis ducam
بارجلهم هناك	יתהון לטור קודשיה תמן	eos ad montem sanctitatis, illi
سيفرح بدا ... يسود	נחדי במימריה : דשליט	letabimur i ũbo eio. Qui ptã: ẽ habet

Psalmi. lxvii.

A. Ultimo uersu. Bñdicat nos Deus Deus nr̃ bñdicat nos Deus. Ter uides Deũ repetitũ ad hyperthee triados sup̄q; diuine trinitatis mysteriũ, q̄ i aduẽtu Messie, & i receptiõe fidei eius a gẽtibus cognitũ ẽ, & q̄ illi co subijgit & metuãt eũ oẽs fines terre, p id singulare eũ nõ minus declarat mysteriũ trinitatis i substantia & natura, q̄ & ita eẽ cõfirmat Alexãder, nõ e lõginquo Petro i sede succedẽs, hinc de trinitate & unitate argumẽtũ sumẽs. Si trinitas i q̃t nõ ẽ, q̃re Dauid tertio dixit bñdicat nos deus, Deus nr̃ bñdicat nos Deus. Si unitas ñ est, q̃re cũ tertio Deũ noiasset bñdicat dixit & nõ bñdicãt adiũxit ex uerbo bñdicat idẽ (q̄ & relatiuũ eẽ ostẽdit) colligens. Hec ex Fabri cõmentariis. Et q̄dẽ de beatissima trinitate dei, 3 p̃re & filio & spũ sc̃o, multa habẽtur i remotissimis cõmẽtariis cabalistaꝝ, & i uniuersũ i cõmẽtatorib; hebreoꝝ q an uel ppe aduẽtu Christi scripserũt. Illud tñ q̄ legit i ep̄la. Neumie filii haccana, ad Haccanã filiũ q̄ אגרת הסודות agheret hasodot. i. ep̄la secretoꝝ appellat, cõpbatũ q3 ex libro גלי רשא gale raiaia, q̄d q3 hoc loco iserere opeptiũ iudicauimus, mihi s̃p int oia maxie uisũ est, & q̄ a iunioribus hebreis neq̄q̃ negari possit. i. בספר אגרת הס׳ ד׳ ת׳

בקש פעם אחת
אנטונינוס נגיד על עיר
רומה מר׳ הקדוש
שילמדהו אמתת הדמות
שם ד׳ אותיות ושם יב
אותיות ושם מב אותיות
תשובת בעבור שתשאל
היות נלמד מהאמת דר׳
מתוראת שם ד׳ אותיות
ושם יב אותיות ושם מב
אותיות אני מודיע לך
אותם היותם סודות אלהיים
אשר ראוי היותם נסתרי׳
מכל איש אבל בעבור
שאני מכיר היותך
מתלמידים המאושרים
והוא דבר קרוב אל

Digitized by Google

בגבורתו עולם	In fortitudine sua mundo,	in virtute sua in eternum,	ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος.
עיניו בגוים תצ	oculi eius gentes	oculi eius super gentes	Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη
פינה הסוררים	aspiciũt,q̃ icreduli sũt (nũ.	respiciunt,qui exasperant	ἐπιβλέπουσιν, οἱ παραπικραίνοντες
אל ירומו למו סלה:	ñ exaltẽt i semetipsis i sẽpit(	non exaltentur in semetipsis.	μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. διάψαλμα.
ברכו עמים אלהינו	Bñdicite populi Deo nostro,	Benedicite gentes Deũ nostrũ,	Εὐλογεῖτε ἔθνη τὸν θεὸν ἡμῶν,
והשמיעו קול	& auditã facite vocẽ (nostrã	& auditam facite vocem	καὶ ἀκουτίσατε τὴν φωνὴν (χήν μου
תהלתו: השם נפשנו	laudis ei9.Qui posuit aĩam(	laudis eius.Qui posuit aĩã meã	τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ. Τοῦ θεμένου τὴν ψυ(
בחיים ולא נתן	in vita,& non dedit	ad vitam,& non dedit	εἰς ζωήν, καὶ μὴ δόντος
למוט רגלנו: כי	ĩ cõmotionẽ pedes nostros.	in cõmotionem pedes meos.	εἰς σάλον τοὺς πόδας μου,
בחנתנו אלהים	Probasti.n.nos Deo,(argẽtũ	Q̃m pbasti nos Deus,(argẽtũ.	ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεός. (ριον
צרפתנו כצרף כסף	repurgasti nos sic repurgat(	igne nos examĩasti sic examĩat(	Ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύ(
הבאתנו במצודה	Introduxisti nos ĩ obsidionẽ,	Induxisti nos in laqueum	εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα.
שמת מועקה	posuisti stridorem	posuisti tribulationes	Ἔθου θλίψεις
במתנינו: הרכבת	in dorso nostro,eqtare fecisti	in dorso nostro,imposuisti	ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν, ἐπεβίβασας
אנוש לראשנו	homines super caput nostrũ.	homines super capita nostra.	ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν.
באנו באש ובמים:	Venimus per ignẽ & aquã,	Trãsiuimus per ignem & aquã	Διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος,
ותוציאנו לרויה:	& induxisti nos ĩ saturitatẽ.	& eduxisti nos in refrigerium.	καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν.
אבוא ביתך בעולות	Ingrediar domũ tuã ĩ holo(	Introibo ĩ domũ tuã ĩ holocau(	Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν ὁλο(
אשלם לך נדרי:	r̃ddã tibi vota mea. (caustis,	reddam tibi vota mea (stis,	ἀποδώσω σοι τὰς εὐχάς μου, (καυτώ(
אשר פצו שפתי	q̃ pmiserũt labia mea, (rer.	q̃ distinxerũt labia mea. (mea,	ἃς διέστειλε τὰ χείλη μου, (μασιν,
ודבר פי בצר לי:	& locutũ ẽ os mũ cũ tribula(	Et locutũ ẽ os mũ ĩ tribulatõe(	καὶ ἐλάλησε τὸ στόμα μου ἐν τῇ θλίψει μου.
עולות מחים אעלה	Holocausta medullata offerã	Holocausta medullata offeram	Ὁλοκαυτώματα μεμυελωμένα ἀνοίσω
לך עם קטרת אילים	tibi,cum incenso arietum,	tibi cum incenso arietum,	σοι μετὰ θυμιάματος καὶ κριῶν,
אעשה בקר עם	faciam vaccas cum	offeram tibi boues cum	ἀνοίσω σοι βόας μετὰ
עתודים סלה: לכו	hircis in perpetuũ.Venite,	hircis.Venite	χιμάρων. διάψαλμα. Δεῦτε
שמעו ואספרה כל	audite & narrabo omnes	audite & narrabo omnes	ἀκούσατε καὶ διηγήσομαι ὑμῖν πάντες
יראי אלהים אשר	qui timetis Deum,quanta	qui timetis Deum,quanta	οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ὅσα
עשה לנפשי: אליו	fecerit anime mee.Ipsum	fecit anime mee.Ad ipsum	ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου. Πρὸς αὐτὸν
פי קראתי ורומם	ore meo inuocaui,& exaltaui	ore meo clamaui,& exultaui	τῷ στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα
תחת לשוני: און	sub lingua mea.Iniquitatem	sub lingua mea.Iniquitatem	ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου. Ἀδικίαν
אם ראיתי בלבי	si vidi in corde meo,	si aspexi in corde meo,	εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου,
לא ישמע אדני:	non exaudiet dominus.	non exaudiet dominus.	μὴ εἰσακουσάτω μου κύριος.
אכן שמע אלהים	Ideo exaudiuit Deus,	Propterea exaudiuit Deus,	Διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θεός,
הקשיב בקול	& attendit vocem (Deus	& attendit voci	προσέσχε τῇ φωνῇ
תפלתי: ברוך אלהים	depcationis mee.Bñdictus(	depcatõis mee.Bñdictus Deus,	τῆς δεήσεώς μου. Εὐλογητὸς ὁ θεὸς
אשר לא הסיר	qui non abstulit	qui non amouit	ὃς οὐκ ἀπέστησε
תפלתי וחסדו	orõnẽ meã,& misicordiã suã	orõnẽ meã & misericordiã suã	τὴν προσευχήν μου, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ
מאתי:	a me.	a me.	ἀπ᾽ ἐμοῦ.
סז למנצח	LXVII. Ad victoriã,	LXVI. In finẽ ĩ hymnis.	ξς΄. Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις
בנגינות מזמור שיר	laudatoriis, ps.Canticũ.	Psalmi.Cantici Dauid.	ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ Δαβίδ.
אלהים יחננו	Deus misereatur nostri,	Deus misereatur nostri	Ὁ θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς

Digitized by Google

بجبروته الى الابد ۞	בגבורתיה על עלמא	virtute fortitudinis sue super orbem,
عيناه الى الامم	עינוי בעממיא מסתכלין	oculi eius populos respiciunt,
ينظران والمردة	מסרביא לא ירומון	at rebelles non exaltentur
لا يرتفعون في نفوسهم	להון לעלמין׃	in secula.
ايها الشعوب مجدوا الرب	בריכו עממיא אלהנא	Benedicite populi Deo,
واسمعوا اصوات	ואשמעו קל	& audiri facite vocem (nostrā in vitā
تسبيحه لانه جعل نفسي	תושבחתיה דשוי נפשתנא	laudis eius. Qui connumeravit aīam(
ذات حياة ۞ ومنع من	בחיי עלמא דאתי ולא מסר	mundi venturi, & non permisit
الزلل قدمي ۞	לאזדעזעא רגלנא׃ ארום	commoveri pedes nostros. Quoniam
اللهم انك جربتنا	בחנתנא אלהא אתכתנא	piculū de nobis fecisti Deus cōflasti nos
وبلوتنا كما تختبر الفضة	היך קינאה דמצריף סימא׃	sicut argētarius qui repurgat argētū.
حين جعلتنا	אעלתנא יהנא במצדתא	Introduxisti nos in laqueum
في الضيقة ۞ وكبت	שויתא שושלתא	posuisti catenam
الشدايد على ظهورنا	בחרצנא׃ אמאכתנא	lumbis nostris humiliasti nos,
رفعت الناس على رووسنا ۞	ארכבתא מרי מופיתא	iussisti equitate authorē increpationis
اخبرتنا في النار والما	על רישנא דנת יתנא בנור	super caput nostrū, iudicasti nos igne
واخرجتنا الى الرحة ۞	ובמיא ואפקתנא לרווחא׃	& aqua & duxisti nos in latitudinem.
لذلك ادخل المدينة	איעול לביתך בעלוון	Introibo in domum tuā in holocaustis,
بالقرابين واوفيك نذوري	אשלים לך נדרי׃	reddam tibi vota mea.
التي نطقت بها شفتي ۞	די פתחו ספוותי	Propterea apta sūt labia mea, (set mihi.
وتكلم بها فمي في وقت	ומליל פומי כד עאק לי׃	& locutū ē os meū dū tribulatio ades(
شدتي اقرب لك ذبايح	עלוון שמנין אסיק קדמך	Holocausta pinguia sacrificabo corā te,
سمينة مع بخور وكباش	עם קטרת בוסמין קורבן	cum thure aromatico sacrificiaꝗ
اصعد لك ثيرانا	דכרין אעביד תורין עם	arietum, offeram boves cum
وجداها مع او	ברחיא לעלמין׃ איזילו	hircis, semper. Ambulate
اسمعوا يا جميع	שמעו ואשתעי כל	audite & narrabo omnes
اتقيا الرب ۞ لانبيكم	דחליא דאלהא	qui timetis Deum,
بما صنعه بنفسي دعوته	מה דעבד לנפשי׃ לותיה	quid fecerit anime mee. Ipsum
بفمي وقلت	בפומי קריתי ותושבחתא	ore meo invocavi & laus eius
بلساني ان كنت	תחות לישני׃ שקר	sub lingua mea. Mendacium
رايت في قلبي ظلما	אין חמיתי בלבי	si vidi in corde meo
فلا تستجب مني يا الله	הא אושר דלא ישמע יי׃	vtinam non exaudiat DEVS.
لذلك استجاب الله	בקושטא שמע אלהא	In veritate audivit Deus,
لي وسمع صوت	אצית בקל צלו	exaudivit vocem
تضرعي ۞ تبارك الله	צלותי׃ בריך אלהא	orationis mee. Benedictus Deus
الذي لم يبعد عنه	דלא אעדי צלו	qui non amovit
صلاتي ولا رحمته عني	צלותי וטוביה	orationem meā & benignitatem suam
	מני׃	a me.
المزمور السادس والستون	לשבחא בנגינא	LXVII, In laudē. Laudatoriis.
	תושבחתא ושירא׃	Laudatoria & canticum.
الله يتراف علينا	אלהא יחוס עלנא	Deus misereatur nobis,

הסגנה לגלות להם אלו הדברים לפי שלא שת אותה המדרגה אין ראוי להסתיר דברים כאלו לפיכך אודיעך שאין לאלשם אשר אנו נוכל להשיג הכרה לפי שעצמיותו הוא שמו ושכן עצמיותו וכמו שמעצמיותו לא נוכל להשיג שום הכרה לפי שעם אותה הידיעה תהיו דומים לו כך משמו לא נוכל להשיג ידיעה עם כל זה כל שמותיו ישלום הוראה לפי שם דאותיות הא יותר עצמי לפעולותיו ומראה ידיעה יותר שלמה ולו יותר עצמית כי פה שאנו יכולים לקבל מה שמעצמיותו מכל שמותיו ולפיכך נקרא שם המפורש לא שהוא יהיה שמו העצמי אבל אנו אומרים אותו לפי שהוא בלשון שבו נוכל להשיג [illegible] אותיות ושם [illegible] שאינם שמות אשר [illegible] אותיות אבל [illegible] שם שהיה שרוב [illegible] שהוראתם [illegible] לקחת [illegible] אותיות כפי תואר כתבנו אשר היא בלשוננו העברית הא וה יותר שרש הוא אות מוליד ולפי שלא יוכל להיות מוליד בלתי מולד ראוי הוא לה שתצף האהבה מהמוליד למולד [illegible] ולפי שאם לא היה זה לא היה מוליד ואם לא היה משתתף אהבה מהמוליד למוליד [illegible] והשלשה עצמי אבל אחד נרצה המוליד והמולד היות עצם אחד ולפיכך הוא נגזר מאחד לאחר תשתתף האהבה ולפיכך מאשם המפורש הוא נגזר שם יב אותיות כי הוא אב בן ורוח הקודש אשר בלשוננו העברית שם יב אותיות נכתב כך כלעל ולפי שאנו נמצא שם דבר באלו אשר לו יהיה אל פשם יב אותיות משתתף שם מב אותיות אשר הוא אב אלהים בן אלהים רוח הקדש אלהים שלשה באחד אחד בשלשה אשר בעברית הם מב אותיות כואות השם הנזכר ודע אלו השמות מסודות האלהים אשר ראוי להסתירם מכל אחד עד שיבוא משיח צדקנו ואני גליתים לך אתה תחום בסוד .1.

Digitized by Google

יברכנו יאר	& benedicat nobis, illustret	& benedicat nobis, illuminet	καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς ἐπιφάναι (ἡμᾶς.
פניו אתנו סלה:	faciē suā sup nos ī sēpiternū.	vultū suū sup nos & misereat̄ nr̄i.	τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐλεήσαι(
לדעת בארץ דרכך	Vt nota fiat i terra via tua,	Vt cognoscamus ī tra viā tuā,	διάψαλμα. Τοῦ γνῶναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδ(
בכל־גוים ישועתך:	ī vniuersis gētibus salus tua.	& ī oībus gētibus salutare tuū.	ἐν πᾶσιν ἔθνεσι τὸ σωτήριόν σου. (όν σου,
יודוך עמים אלהים	Cōfiteant̄ tibi populi Deus,	Cōfiteantur tibi populi Deus,	Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός,
יודוך עמים כלם:	confiteantur tibi populi oēs.	cōfiteantur tibi populi omnes.	ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
ישמחו וירננו	Letentur & laudent	Letentur & exultent	Εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν
לאמים כי־תשפט	nationes, quoniam iudicas	gentes, quoniam iudicas	ἔθνη, ὅτι κρινεῖς
עמים מישור ולאמים	populos in eqtate, & gentiū	populos in equitate & gentes	λαοὺς ἐν εὐθύτητι, καὶ ἔθνη
בארץ תנחם סלה:	q̄ i tra s̄t, ductor es ī sēpitnū.	in terra dirigis.	ἐν τῇ γῇ ὁδηγήσεις.
יודוך עמים אלהים	Cōfiteant̄ tibi populi Deus,	Confiteantur tibi populi Deus,	Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός,
יודוך עמים כ	confiteantur tibi populi	confiteantur tibi populi	ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ
כלם: ארץ נתנה	omnes. Terra dedit	omnes, terra dedit	πάντες, γῆ ἔδωκε
יבולה יברכנו	fructum suum, bn̄dicat nobis	fructum suum. Benedicat nos	τὸν καρπὸν αὐτῆς. Εὐλογήσαι ἡμᾶς
אלהים אלהינו:	Deus Deus noster.	Deus Deus noster,	ὁ θεός, ὁ θεὸς ἡμῶν
יברכנו אלהים	Benedicat nobis Deus A.	benedicat nos Deus,	εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεός.
וייראו אותו כל	& timeant eum omnes	& metuant eum omnes	Καὶ φοβηθήτωσαν αὐτὸν πάντα
אפסי־ארץ:	fines terre.	fines terre.	τὰ πέρατα τῆς γῆς.
סח למנצח	LXVIII. Ad victoriā,	LXVII. In finem	ξζ'. Εἰς τὸ τέλος
לדוד מזמור שיר:	Dauidis, Psalmus, Cāticū.	psal. cantici Dauid.	ᾠδῆς ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. (σαν
יקום אלהים יפוצו	Exurgat Deus & dissipentur	Exurgat Deus & dissipentur	Ἀναστήτω ὁ θεὸς καὶ διασκορπισθήτω(
אויביו וינוסו	inimici eius, & fugiant	inimici eius, & fugiant	οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν
משנאיו מפניו:	qui oderūt eum a facie eius.	qui oderunt eum a facie eius.	ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν
כהנדף עשן תנדף	Scd̄m expulsionē, fumi ex(	Sicut defecit fumus deficiant,	Ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἐκλιπέτωσαν,
כהמס דונג מפני־	sic tabescit cera a facie (pel(	sicut fluit cera a facie	ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου
אש יאבדו רשעים	ignis, pereant impii (le eos,	ignis sic pereant peccatores	πυρός. Οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ
מפני אלהים:	a facie Dei.	a facie Dei.	ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ,
וצדיקים ישמחו	Iusti autem letentur	Et iusti epulentur	καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν.
יעלצו לפני אלהים	& exultēt in conspectu Dei	& exultent in conspectu Dei,	Ἀγαλλιάσθωσαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
וישישו בשמחה:	& gaudeant in leticia.	& delectentur in leticia.	τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ.
שירו לאלהים	Cantate Deo,	Cantate Deo	Ἄσατε τῷ θεῷ,
זמרו שמו סלו	canite nomini eius, extollite	psalmū dicite nomini eius, iter	ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ὁδοποιήσατε
לרכב בערבות ביה	eqtatē in A. celis, ī DEO	facite ei q ascēdit s̄r occasū dn̄s	τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν. Κύριος
שמו ועלזו לפניו:	nomē eius, & exultate corā eo	nomē illi. Exultate ī ɔspectu eio,	ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ.
אבי יתומים ודין	Patre pupillorum & iudice	turbabunt a facie eius p̄tris or(	Ταραχθήσονται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ,(
אלמנות אלהים	viduarum, Deus	viduaꝝ. Deus (phāorꝝ, & iudic[	τῶν χηρῶν, ὁ θεὸς (τοῦ πατρὸς τῶν ὀρ(
במעון קדשו א	in habitaculo sancto suo.	in loco sancto suo,	ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. (φανῶν καὶ κριτοῦ
אלהים מושיב	Deus inhabitare facit	Deus qui inhabitare facit	Ὁ θεὸς κατοικίζει
יחידים בי	vnicos	vnius moris	μονοτρόπους
ביתה ס	in domo,	in domo.	ἐν οἴκῳ,
מוציא אס	qui educit	Qui educit	ἐξάγων

Digitized by Google

ويبارك فينا ويشرق
وجهه علينا ويرحمنا
لنعرف في الارض سبلك
وفي جميع الشعوب خلاصك
تشكرك الامم يا الله
وتعترف لك الشعوب كلها
وتفرح الامم
ويسبحونك لانك تحكم
بين الشعوب بالعدل وتهدي
الامم في الارض
فلتمجدك الشعوب يا الله
وتسبحك جميع
الامم وتعطي الارض
اثمارها الله
يبارك فينا الهنا
يباركنا
فلتخشاه جميع
سكان الارض
المزمور
السابع والستون
ليقم الله وجميع اعدايه
فليتفرقوا ومخالفوه
عن وجهه يتبددون
يضمحلون كما يضمحل
الدخان
ومثلما يذوب الشمع
بالنار كذلك يهلك الله
الخطاة من قدامه
وليفرح الصديقون
وليسروا امام الله
ويفتخرون بالتهليل
سبحوا الله ورتلوا
لاسمه يسروا طريق
الرب الذي استوى على المغارب
الرب هو اسمه ابهجوا بين
يديه واخشوا من قدامه
لانه ابو الايتام وقاضي
الارامل الله في
مكانه المقدس
الله يسكن
المتقين في بيته ويطلق

וִיבָרֵיךְ יָתָנָא יַנְהַר זִיו
אַנְפּוֹי עִמָּנָא לְעָלְמִין׃
לְהוֹדָעָא בְּאַרְעָא אוֹרְחָךְ
בְּכָל עַמְמַיָא פּוּרְקָנָךְ׃
יוֹדוּן קֳדָמָךְ עַמְמַיָא אֱלָהָא
יוֹדוּן קֳדָמָךְ עַמְמַיָא כּוּלְהוֹן
יֶחְדוּן וִיבוּעוּן אוּמַיָא
אֲרוּם תְּדִין עַמְמַיָא
בִּתְרִיצוּתָא וְאוּמַיָא
בְּאַרְעָא תַּדַבְּרִינוּן לְעָלְמִין׃
יוֹדוּן קֳדָמָךְ עַמְמַיָא
אֱלָהָא יוֹדוּן קֳדָמָךְ עַמְמַיָא
כּוּלְהוֹן׃ אַרְעָא יְהַבַת
אִיבָּהּ יְבָרְכִינָנָא
אֱלָהָא אֱלָהָנָא׃
יְבָרֵךְ יָתָן אֱלָהָנָא
וְיִדְחֲלוּן יָתֵיהּ כָּל
סְיָפֵי אַרְעָא׃
לְשַׁבָּחָא
לְדָוִד תּוּשְׁבַּחְתָּא וְשִׁירָתָא׃
יְקוּם אֱלָהָא יִתְבַּדְּרוּן
בַּעֲלֵי דְבָבוֹי וְיַעֲרְקוּן
סָנְאוֹי מִן קֳדָמוֹי׃ הֵיךְ
הֵי כְּמָה דְּמִתְמַסְיָא שַׁעֲוָא מִן
קֳדָם אֶשָּׁא יְהוֹבְדוּן רַשִׁיעַיָא
מִן קֳדָם אֱלָהָא׃
וְצַדִּיקַיָא יֶחְדוּן וִיבוּעוּן
וִידוּצוּן קֳדָם יְיָ וְיִחְדוּן
בְּחֶדְוָתָא׃
שַׁבְּחוּ קֳדָם אֱלָהָא
שַׁבַּחוּ וְשׁוּם יְקָר
יְקָרֵיהּ קִלּוּסוּ לְיָתֵיב עַל
כּוּרְסֵי יְקָרָא בַּעֲרָבוֹת בְּיָהּ
שְׁמֵיהּ וּבוּעוּ קֳדָמוֹי׃
אֲבוּהוֹן דְּיַתְמֵי וְדַיָּינֵיהוֹן
דְּאַרְמְלָן אֱלָהָא בִּמְדוֹר
בֵּית שְׁכִינַת קוּדְשֵׁיהּ׃
אֱלָהָא דִּמְזַוֵּג זִוּוּגִין
יְחִידָאִין לְבַר נָשָׁא כַּחֲדָא
דְּאַפֵּיק בֵּית יִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ
אֲסִירִין בְּמִצְרַיִם עַל

& benedicat nobis lucere faciat
splédorem faciei sue super nos semper
Vt innotescat in terra via tua,
in omnibus populis redemptio tua.
Confitebuntur coram te populi Deus,
cõfitebuntur coram te populi omnes.
Letabuntur & gaudebunt gentes,
quoniam iudicabis populos
in equitate, & gentes
que sunt in terra duces in eternum.
Confitebuntur coram te populi
Deus confitebuntur coram te populi
omnes. Terra dedit
fructum suum, benedicet nobis
Deus Deus noster.
Benedicet nobis Deus noster,
& timebunt eum omnes
fines terre.

LXVIII In laudem.
Dauidis. Laudatoria & canticũ.

Exurgat Deus, dispergantur
patroni inimicitie eius & fugiant
odientes eum a facie eius.
Ecce sicut liquefit cera ab
aspectu ignis, peribunt impii
ab aspectu Dei.
Et iusti letabuntur
& exultabunt coram DEO,
& letabuntur in letitia.
Laudate coram Deo,
laudes dicite nomini
glorie eius, extollite sedentem super
sedem glorie in nono celo, in DEO
nomen eius, & letamini coram eo.
Patre orphanorum & iudice
viduarum, Deus in habitaculo
domus diuinitatis sancte sue.
Deus qui combinat combinationes
singulorũ, ad filum cõbinationis simul.
Qui eduxit domum israel que fuit
in captiuitate in egypto, propter

Quesiuit aliqñ Antoninus cõsul urbis Rome a Rabbeno hacchados ut eũ de ueritate instrueret eius uidelꝫ qđ signat nomẽ .iiii. lrarũ .i. tetragrãmatõ & nomen .xii. & .xlii. lrarũ. rñsio. Qđ petis te de ueritate iformari eius .s. qđ demõstrat nomẽ .iiii. nom. xii. & nomẽ xlii. lrarũ, notũ tibi facio hec eẽ archana diuina q̃ oẽs hoies clã eẽ debẽt. Verũtñ qa te ex scholasticis bñmeritis esse cognosco, cõsentaneũq; ẽ rõni detegere illis huiusmõi res, qm huiusce gñris hoibus haud quaq̃ occultãda sũt talia. Idcirco notũ tibi facio, Deũ ñ hẽre nom cuius nos cognitionẽ hẽre possimus. Qñquidẽ eius substãtia ẽ nom ipsius & ecõtra & quemadmodum eius substãtie noticiã ullã hẽre ñ possumus, qm ea cognita illi sil'es efficeremur, atq; ita sui nois cognitõeꝫ hã bẽt neqmus, nihilominus oĩa eius noĩa sunt attributiua. Et qa nomẽ q̃ttuor lrarũ operatõibus eius est peculiarius ondĩtq; noticiã pfectiorẽ & illi accõmodatiorẽ put est nobis possibile captu, ex hoc aũt pcedũt oĩa sua nomina. Ideo hoc nom dictũ ẽ Semhameforas, nõ qđ ipsũ sit eius nom substantiale, sꝫ nos id dicimus qm hoc ẽ q̃tũ nr̃a facultas cõprehẽdere pt, & altius ascẽdere nõ possumus. Notarẽ ãt debes nom .xii. nomẽq; .xlii. lrarũ nõ eẽ noia quorũ unũ qđq; uerbũ .xii. lrĩs cõstet aut .xlii. sꝫ quodlibꝫ eorũ st uerba diuersa q̃ unũ ondũt. Postq̃ aũt hoc tibi a pui aiaduerte nomẽ .iiii. lrarũ prout scriptũ est, & sic scribit̃ i hebraico יהוה .i. Ioua, ipsum Deũ generãtẽ significare. Et qa nõ pt esse generãs absq; gñito, necessario pcedere debet amor a gñrãte ad gñatũ & ecõuerso, qa si hoc non eẽt nõ gnaret, & nõ pcederet amor a gñato ad generãtẽ, distingue

Digitized by Google

בס בַּסִּירִים	vinctos		vinctos	πεπεδημένους
בַּכּוֹשָׁרוֹת	in congruentiis,		in fortitudine, similiter	ἐν ἀνδρείᾳ. Ὁμοίως
אַךְ סוֹרְרִים	increduli autem		eos qui exasperant qui	τοὺς παραπικραίνοντας, τοὺς
שָׁכְנוּ צְחִיחָה׃	habitauerunt in siccitate.		habitant in sepulchris.	κατοικοῦντας ἐν τάφοις.
אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ	Deus cum egrederis		Deus cum egredieris	Ὁ θεὸς ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε
לִפְנֵי עַמֶּךָ	ante populum tuum,		in conspectu populi tui,	ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου,
בי בְּצַעְדְּךָ	& ambulares		cum pertransies	ἐν τῷ διαβαίνειν σε
כר בִישִׁימוֹן	per desertum		in deserto.	ἐν τῇ ἐρήμῳ. Διάψαλμα.
סֶלָה׃ אֶרֶץ רָעָשָׁה	semper. Terra cõmota est,		Terra mota est,	Γῆ ἐσείσθη,
אַף שָׁמַיִם נָטְפוּ	& celi distillauerunt		etenim celi distillauerunt	καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν,
מִפְּנֵי אֱלֹהִים	a facie Dei		a facie	ἀπὸ προσώπου
מפ זֶה סִינַי	hoc est cinai, A.	A. .i. Hoc factum fuit ĩ mõte cinai	synai, a facie	τοῦ θεοῦ τοῦ Σινᾶ, ἀπὸ προσώπου
מִפְּנֵי אֱלֹהִים	a facie Dei		Dei	τοῦ θεοῦ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃	Dei israel.		israel.	Ἰσραήλ.
גֶּשֶׁם נְדָבוֹת	Pluuiam voluntariam		Pluuiam voluntariam	Βροχὴν ἑκούσιον
אל תָּנִיף	eleuasti		segregabis	ἀφοριεῖς
אֱלֹהִים	Deus,		Deus	ὁ θεὸς
נַחֲלָתְךָ	hereditatem tuam		hereditati tue	τῇ κληρονομίᾳ σου,
א וְנִלְאָה	laborantem,		& infirmata est,	καὶ ἠσθένησε,
כונ אַתָּה	tu		tu	σὺ
חי כּוֹנַנְתָּהּ	confortasti.		vero perfecisti eam.	δὲ κατηρτίσω αὐτήν.
חַיָּתְךָ יָשְׁבוּ בָהּ	Aialia tua habitauerũt ĩ ea,		Animalia tua habitabunt in ea,	Τὰ ζῷά σου κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ,
תָּכִין בְּטוֹבָתְךָ	preparasti in bonitate tua		parasti in dulcedine tua	ἡτοίμασας ἐν τῇ χρηστότητί σου
לֶעָנִי אֱלֹהִים׃	pauperi Deus.	B. Feminino genere. Nã hebreus habet המבשרות qđ femininum est.	pauperi Deus.	τῷ πτωχῷ ὁ θεός.
אֲדֹנָי יִתֶּן	Domine dabis		Dominus dabit	Κύριος δώσει
חמ אֹמֶר	sermonem		verbum	ῥῆμα
הַמְבַשְּׂרוֹת	annunciatricibus, B.		euangelizantibus,	τοῖς εὐαγγελιζομένοις
צָבָא רָב׃	exercitus multi,		virtute multa.	δυνάμει πολλῇ,
צב מַלְכֵי	reges		Rex	ὁ βασιλεὺς
צְבָאוֹת יִדֹּדוּן	exercituum retrouertentur		virtutum dilecti	τῶν δυνάμεων τοῦ ἀγαπητοῦ,
יִדֹּדוּן וּנְוַת	retrouertẽtur, C. & hera		dilecti, & speciei	τῇ ὡραιότητι
בַּיִת תְּחַלֵּק	domus diuidet	C. Retro uertent aut mouebunt, rectius q̃ fe derabitur, etiã authoritate galli ci dictionarii.	domus diuidere	τοῦ οἴκου διελέσθαι
א שָׁלָל׃	spolia.		spolia.	σκῦλα.
ב אִם תִּשְׁכְּבוּן	Si accubueritis		Si dormiatis	Ἐὰν κοιμηθῆτε
ב בֵּין שְׁפַתָּיִם	inter terminos,		inter medios cleros	ἀνὰ μέσον τῶν κλήρων,
יונ כַּנְפֵי	penne		penne	πτέρυγες
נח יוֹנָה	columbe		columbe	περιστερᾶς
ב נֶחְפָּה	cooperientur		deargentate,	περιηργυρωμέναι,
בַכֶּסֶף וְאֶבְרוֹתֶיהָ	argento, & ale eius		& posteriora dorsi eius	καὶ τὰ μετάφρενα αὐτῆς
חר בִּירַקְרַק	in virore		in pallore	ἐν χλωρότητι
חָרוּץ׃ בְּפָרֵשׂ	auri. Dum diuideret		auri. Dum discernit	χρυσίου. Ἐν τῷ διαστέλλειν

Digitized by Google

الاسر	עובדי אבהתהון בשירין	opera patrum eius absoluti sunt
بقدرته ه كذلك	בפומבי ברם פרעה	manifeste, Pharao autem
يحل	ומשריתיה דסריבו	&exercitus eius q pertinaces fuerunt
المرده في القبور	לשלחותהון שרון צחיין:	ad dimittẽdos illos, habitauerũt in sic(
اللهم حين خرجت	אלהא כד נפקתא בעמוד	Deus cũ egredereris ĩ colũna(cita tibo
امام شعبك	דאישתא ובעמודא	ignis, in columna
واذ عبرت	דעננא קומי עמך כד	nubis ante populum tuum, cum
في البرية	טיילתא במדברא דישימון	perambulares in deserto solitudinis
تزلزلت الارض	לעלם: כד יהבת אוריתא לעמך	in eternũ. Q ñ dabas legẽ populo tuo,
والسموات امطرت	ארעא ארגישת ולחוד שמיא	terra mota est & insuper celi
من عند	אטיפו טלא מן קדם יי דין	stillauerunt rorẽ a conspectu DEI hic
الله في جبل سينا ومن وجه	סיני סליק תננא היכתננא	ẽ cinai, ascẽdebat fumus eius sic fumus
اله	דאתונא מן קדם דאיתגלי	fornacis, a ↄspectu eius q mãifestatus ẽ
اسرائيل ه	עלוי יי אלהא דישראל:	super eum DEVS Deus israel.
سقيت	כד שמעו בית ישראל קל	Quando audiuit domus israel vocem
مير انت مطر	גבורתך פרחו נפשיהון	fortitudinis tue, euolauit anima eorũ
الرضا	מן יד אחיתתא עליהון	subito, ascendere fecisti super eos
مرض	טלין דתחיותא מיטרין	rorem viuificationis, pluuiam
فجبرته	דרעוא אסקתא אלהא על	voluntariã descẽdere fecisti Deus sup
اسكنت فيه	אחסנתך וכנישתא	hereditatem tuam, & ecclesiam
حيوانك صنعت	דאישתלהיית אנת אתקין:	laborantem tu erexisti.
للمساكين	תחייתך אתיבתא בה	Viuificationẽ tuã reuerti fecisti ĩ eã,
بجودك يا الله	אתקינת משריית מלאכי	preparasti exercitus angelorum
انت المعطي	לאוטבא לעניי אלהא:	vt benefacerent pauperibus Deus.
كلمة	יי יהיב פתגמי אוריתא	Deus dedit verba legis
لمبشرين	לעמיה ברם משה ואהרן	pplo suo mediantibus Mosse & Aharon
بالقوة	מבשרן מימר אלהא	qui annunciauerunt verbum Dei,
العظيمة ه	לחילא רבא דישראל:	exercitui magno israelis.
ملك	מלכוותא עים חיליהון	Reges cum exercitibus suis,
القوات هو المحبوبة	איטלטלו מן פלטיריהון	migrauerunt de pretoriis suis.
ومن خيرات	דחכימיא איטלטלו מן	Qui sapiẽtes habiti sunt migrauerũt
بيتك الغنيمة	מדעיהון וכנישתא דישראל	a sensibus suis, cõgregatio aũt israelis
يقتسمون ه	מפלגא עדאה מן שמיא:	diuidebat predam de celis.
ان اضطجعتم	אין אתון מלכיא רשיעיא	Si vos reges impii
في وسط السهل	שכיבין בין קילקלתא	commorantes in malitia,
فتم	כנישתא דישראל דדמיא	ecclesia israelis similis
اجنحة	ליונתא מטללא בעננא	columbe cooperta nubibus
حمامة	יקרא מפלגא ביזא	glorie, diuisit predam
مفشاة بفضة	מצראי סימא זקיק	egyptiorum, argentum repurgatum,
منكباها بصفرة	וטסבריהא מליין	& arculas plenas
الذهب حين انتخب	אובריזין סנין: כד פרסת	obrizo purissimo. Quando extendit

returq; ab ipso, & essent due substantie. Nos aũt uolumus generantẽ & generatum unã esse substanciam. Idcirco necessario ex uno ad alterũ pcessurus est amor. Et propterea ex hoc semhameforas. deriuatũ est nomen. xii. lraꝝ, estq; pater, filius, & spiritus almus, q hebraice. xii. literis cõtinẽt huiusmodi אב בן ורוח הקדש ab. ben. ueruha. haccodes. Quoniam autem non inuenitur aliquid in Deo quod non sit Deus, ex noie duodecim literarum emanat nomen quadragintaduaꝝ lraꝝ qđ est אב אלהים בן אלהים רוח הקדש אלהים שלשה באחד אחד בשלשה ab. elohim. ben. elohiz ruha. haccodes. elohim selossa. beehad ehad beselossa, q̃ hebraice sũt. xlii. lre, significãtq; Deũ patrẽ. Deum filium. Deum spiritum sanctum, trinitatem in unitate & unitatem in trinitate. Notare autem debebis hec nomina esse ex diuinis archanis que a quocunq; occultari debent quousq; ueniat Messias iustus noster. Illa tibi patefeci ea occule. Quoniam uero liber ageret hasodot rarissimus est & fortassis unicus tota europa ne causent hebrei nos ista cõfixisse ad corroborãda mysteria christiane religiõis, subnectẽda duxi, q̃ de noie xii. literarũ, deq; nomine. xlii. lraꝝ, scripta reliquit. R. Mosse egyptius, libro primo more haneuochim. i. directionis mutantiũ cap. lxii, cuius liber ad manus cuiilibet eẽ pt, tã etsi olim igni cõbustus fuerit a gallis hebreis quod nimis fauere uideret rõnibus christianorum. Igitur egyptii uerba hec sũt

בספר מורה הנבוכים אמר ר׳ טרפון פעם אחת עליתי אחר אבי אימא לדוכן והטיתי אזני אצל כהן ושמעתי שהבליעו בנעימות אחיו הכהנים והית אלום גב כן שם כן

שַׁדַּי מל	qui sufficit sibi	celestis	τοῦ ἐπουρανίου
מְלָכִים ב	reges	reges	βασιλεῖς
בָּהּ תַּשְׁלֵג	in ea, niue dealbabis eam	super eam niue dealbabuntur	ἐπ' αὐτῆς, χιονωθήσονται
בְּצַלְמוֹן : ה	in vmbra mortis.	in selmon,	ἐν σελμών.
הַר אל	Mons	mons	Ὄρος
אֱלֹהִים	Dei	Dei	τοῦ θεοῦ
הַר בש	mons	mons	ὄρος
בָּשָׁן ה	Bassan	pinguis.	πῖον,
הַר גב	mons	Mons	ὄρος
גַּבְנֻנִּים ה	excelsus,	coagulatus	τετυρωμένον,
הַר בש	mons	mons	ὄρος
בָּשָׁן : ה	Bassan.	pinguis,	πῖον.
לָמָּה תְּרַצְּדוּן	Quare insultastis	vt quid suspicamini	Ἵνα τί ὑπολαμβάνετε
הָרִים ג	montes	montes	ὄρη,
גַּבְנֻנִּים ה	coagulorum,	coagulatos.	τετυρωμένα,
הָהָר ח	aduersus montem,	Mons in quo	τὸ ὄρος ὃ
חָמַד אֱלֹהִים	quem dilexit Deus,	beneplacitum est Deo	εὐδόκησεν ὁ θεὸς
לְשִׁבְתּוֹ א	vt habitaret in eo	habitare in eo,	κατοικεῖν ἐν αὐτῷ.
אַף יְהוָה יש	siquidem DEVS	etenim dominus	Καὶ γὰρ ὁ κύριος
יִשְׁכֹּן לָנֶצַח :	habitabit semper	habitabit in finem.	κατασκηνώσει εἰς τέλος,
רֶכֶב אֱלֹהִים	Currus Dei	Currus Dei	τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ
רִבֹּתַיִם א	myriadum	decem milibus multiplex	μυριοπλάσιον,
אַלְפֵי ש	milia	milia	χιλιάδες
שִׁנְאָן אֲדֹנָי	angelorum, dominus	letantium, dominus	εὐθηνούντων. Κύριος
בָם סִינַי בק	in eis cinai	in eis in syna	ἐν αὐτοῖς ἐν σινᾷ
בַּקֹּדֶשׁ עָלִיתָ לַמָּרוֹם	i sancto. Ascēdisti i excelsum	in sancto. Ascendisti in altum	ἐν τῷ ἁγίῳ, ἀνέβης εἰς ὕψος
שָׁבִיתָ ש	captiuam duxisti	cepisti	ᾐχμαλώτευσας
שֶּׁבִי לק	captiuitatem,	captiuitatem,	αἰχμαλωσίαν.
לָקַחְתָּ מת	accepisti	accepisti	Ἔλαβες
מַתָּנוֹת בא	dona	dona	δόματα
בָּאָדָם וְאַף	in homine, & insuper	in hominibus. Etenim	ἐν ἀνθρώποις, καὶ γὰρ
סוֹרְרִים לִשְׁכֹּן	scelesti cohabitare	non credentes inhabitare	ἀπειθοῦντες τοῦ κατασκηνῶσαι
יָהּ אֱלֹהִים :	DEO Deo.	dominum Deum.	Κύριος ὁ θεὸς
בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם	Benedictus Deus die	Benedictus dominus die	εὐλογητός, εὐλογητὸς κύριος ἡμέραν
יוֹם יַעֲמָס ל	& die ornabit	quotidie, prosperum iter faciet	καθ' ἡμέραν. Κατευοδώσει
לָנוּ הָאֵל	nos, Deus	nobis Deus	ἡμῖν ὁ θεὸς
יְשׁוּעָתֵנוּ ס	salus nostra	salutarium nostrorum	τῶν σωτηρίων ἡμῶν. Διάψαλμα,
סֶלָה : הָאֵל	semper. Deus	Deus	ὁ θεὸς
לָנוּ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת	noster Deus salutis,	noster Deus saluos faciendi,	ἡμῶν, ὁ θεὸς τοῦ σῴζειν,
וְלֵיהוִה אד	& Deo	& domini	καὶ τοῦ κυρίου
אֲדֹנָי לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת :	domino mortis egressus.	domini exitus mortis.	κυρίου αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου.

Digitized by Google

الله	אוֹרְחָא עַל יַמָּא בִצְלוֹ שַׁדַּי	viā sup mare, dū precarent̄ oīpotentē
ملوكا	אִמָּאִיךְ מַלְכְּוָן וְאִמְטוּלְתֵּיהּ	humiliati sunt reges, & propter eum
استنارت	סְנַן גֵּהִנָּם הֵיךְ תַּלְגָּא	refrixit gehenna sicut nix,
في صلمون	פַּצְיָא יָתֵיהּ מִטוּלָא דְמוֹתָא	eripuit eum de vmbra mortis.
جبل	טוּר מוֹרִיָּה אֲתַר דְּפַלְחוּ	Mons moria locus vbi adorauerunt
الله	אֲבָהַת עָלְמָא קֳדָם יְיָ	patres seculi coram DEO
الجبل	אִתְבְּחַר לְבִנְיַן בֵּית	electus est pro edificatione domus
الدسم	מוּקְדְשָׁא וְטוּרָא סִינַי	sanctuarii, & mons Cinai
الجبل	לְמִיהֲבַת אוֹרָיְתָא טוּר	ad dandam legem mons
المتجبن	מַתְנַן טוּר תָּבוֹר וְכַרְמֶל	Bassan, mons Tabor, & Carmelus
الجبل	אִתְפְּסִילוּ אִתְעֲבִיד	repudiati sunt, facta est
الدسم	לְהוֹן גִּבְנָא הֵי טוּר מַתְנַן׃	eis altitudo sicut montis Bassan.
ما ذا تظنون	אֲמַר אֱלָהָא לְמָא אַתּוּן טְפַיִן	Dixit Deus quare admiramini
يا لجبال	טוּרַיָּא לֵית רְעוּתִי לְמִיתַּן	montes, non est mihi voluntas dare
المتجبنة	אוֹרָיְתָא עַל טוּרַיָּא	legem in montibus
الجبل الذي	גִּיוְתַנַיָּא מְכַסְתַּנַיָּא הָא	altis & excelsis, hoc
شا الرب	טוּרָא סִינַי דְּמָכִיךְ רְגַג	in mōte Cinai q humilis est desiderauit
ان يسكنه	מֵימְרָא דַיְיָ לְאַשְׁרָאָה עֲלוֹי	verbum DEI ponere super eum
الرب يحل فيه الى الابد	שְׁכִינְתֵּיהּ לְחוּד בִּשְׁמֵי	diuinitatem suam, solum in celis
مركب الله	שְׁמַיָּא דַיְיָ יִשְׁרֵי לְעָלְמִין׃	celorum Deus habitabit in eternum.
في الربوات المضاعفة	אִרְתְּכֵי דֶאֱלָהָא תַּרְתֵּין	Currus Dei bine
والوف	רִבּוֹבָן דְּנוּר דָּלִיק תַּרְתֵּין	myriades ignis ardentis duo
الجنود الرب	אַלְפִין דְּאַנְגְּלַיָּא מְדַבְּרִין	millia angelorum ducunt
فيهم في سينا	לְהוֹן שְׁכִינְתָּא דַיְיָ שָׁרַת	illos diuinitas Dei quiescit
قدسه صعدت الى العلى	עֲלֵיהוֹן עַל טוּרָא דְּסִינַי	super illos, superq; montem Cinai
وسبيت	בְּקוּדְשָׁא סְלִקְתָּא לִרְקִיעַ	in sanctitate. Ascendisti celos (tatē,
سبيا	מֹשֶׁה נְבִיָּא שְׁבֵיתָא שִׁבְיָתָא	Mosse ꝓpheta captiuā duxisti captiui(
واعطيت	אַלִּיפְתָּא פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא	didicisti verba legis
الناس	יְהַבְתָּא יָתְהוֹן מַתְּנָן לִבְנֵי	dedisti ea donum filiis
مواهب	נָשָׁא בְּרַם סוֹרְבָנַיָּא	hominum, verum & in rebelles,
والمردة لا تتبدا اما من	דְּמִתְגַּיְּרִין וְתָיְבִין	qui conuertuntur & veniunt
الرب الى الابد مبارك الرب	בְּתִיּוּבְתָּא שָׁרַת עֲלֵיהוֹן	ad penitentiam quiescet super illos
الاله تبارك الرب في كل يوم	שְׁכִינַת יְקָרָא דַיְיָ אֱלָהָא׃	diuinitas glorie DEI Dei.
الرب الله	בְּרִיךְ יְיָ דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא	Benedictus DEVS qui quotidie
خلاصنا	טְעִין לַנָא מוֹסִיף	onerat nos, apponit
لسبيل سبيل	פִּקּוּדַיָּא עַל פִּקּוּדַיָּא	precepta super precepta,
الهنا	תַּקִּיפָא דְּהוּא פּוּרְקָנָנָא	fortis, qui est redemptor noster
مخلصنا	וְסַעֲדָנָא לְעָלְמִין׃ אֱלָהָא	& robur nostrum in eternum. Deus,
ربنا	לָנָא תְקוֹף וּפוּרְקָן וּמִקֳּדָם	nr̄a fortitudo & redēptio, & a cōspectu
منجينا الله ربنا	אֱלָהָא מִתְגָּרֵי בְּרַשִׁיעֵי מוֹתָא	Dei concertant in impios mors
الموت	וּמַפְקָנוּ נִשְׁמָתָא בְּחַרְנִיקָא׃	& exitus anime in suffocatione.

שתים וארבעים אותיות
ודע אתה כי אם בעד
ציור שאי אפשר בשום
פנים שיהיו שתים
וארבעים אותיות מלות
אחת אם כן כתיבות אלו מלות
רבות כללו אותיותיהם
שתים וארבעים ואין ספק
שאלו הם מורים על
ענינים בהכרח הענינים
ההם יקרבו לאמתת ציור
עצמו ית' בפנים אשר
אמרנו ואמנם נקראו אלו
המלות הרבות האותיות
שם להיותם מורים על
ענין אחד לבד כשאר
השמות המיוחדים ואמנם
רבו המלות ההם להבנת
הענין כי הענין האחד
אפשר שיובן במלות
רבות והבין זה ודע שזה
הדבר אשר ילמד היות
למיד הענינים שמורים
עליהם השמות ההם לא
הדבור לבד באותיות
הנעדרות מכל ציור ולא
נקרא כלל שם בן שתים
עשרה אותיות זה ולא שם
בן ארבעים ושתים אותיות
שם המפורש אבל שם
המפורש הוא השם
המיוחד לו כמו שבארנו
אמנם אלו השנים
ואחרים היו מלמדים קצת
חכמה האלהית בברכות
והראיה על היותו מלמד
חכמה אמרם עליו שם בן
ארבעים ושתים אותיות
קדוש ומקודש ואין מוסרין
אותו אלא למי שצנוע
ועומד בחצי ימיו ואינו
כועס ואינו משתכר ואינו
מעמיד על מדותיו ודבורו
בנחת עם הבריות וכל
היודעו והזהיר בו והמשמרו
בטהרה אהוב למעלה
ונחמד למטה ואימתו
מוטלת על הבריות
ותלמודו מתקיים בידו
ונוחל שני עולמים העולם
הזה והעולם הבא זה
כתוב בתלמוד ומה מאד
רחוק מה שיובן מזה
המאמר מכונת אמרו זה
כי הרוב יחשבו שהם
אותיות ידובר בהם לא
דבר אחר ולא יפורש להם
ענין ויגיעו בהם אל אלו
הענינים הנעלמים וצריך
להם מי שירצה לומדם
להכנות המדות האלו
והזמנת הרבה אשר זכר
ומבואר הוא שזה כלו
אינו רק הודעת ענינים
אלהיים מכלל הענינים
שהם סודי תורה כמו
שבארנו וכבר התבאר
בספרים המחברים
בחכמה האלהית שזאת
החכמה אי אפשר
לשכחה ר"ל השגת השכל
הפועל וזהו ענין אמרו
ותלמודו מתקיים בידו

Digitized by Google

	אך אלהים ימחץ	Verumtñ Deus confringet	Verũtñ Deus cõfringet capita	Πλὴν ὁ θεὸς συνθλάσει κεφαλὰς
	ראש איביו קדקד	caput inimico.suoꝝ,verticẽ	inimicorum suorum,verticem	ἐχθρῶν αὐτοῦ, κορυφὴν
	שער מתהלך	crinium perambulantium	capilli perambulantium	τριχὸς διαπορευομένων
	באשמיו : אמר	in delictis suis.Dixit	in delictis suis.Dixit	ἐν πλημμελείαις αὐτῶν. Εἶπε
	אדני	dominus	dominus	κύριος,
	מבשן אשיב	de Bassan conuertam,	ex Basan conuertam,	ἐκ Βασὰν ἐπιστρέψω.
	אשיב ממצלות	conuertam de profundis	conuertam in profundum	ἐπιστρέψω ἐν βυθοῖς
ת	ים : למען	maris.Vt	maris.Vt	θαλάσσης. Ὅπως
תג	תמחץ	calcet	intingatur	ἂν βαφῇ
ל	רגלך בדם	pes tuus in sanguine,	pes tuus in sanguine,	ὁ πούς σου ἐν αἵματι,
כל	לשון	lingua	lingua	ἡ γλῶσσα
מא	כלביך	cannm tuorum,	canum tuorum	τῶν κυνῶν σου
מנ	מאיבים	ex inimicis	ex inimicis	ἐξ ἐχθρῶν
רא	מנהו :	a temetipso.	ab ipso.	παρ' αὐτοῦ.
	ראו הליכותיך	Viderunt itinera tua	Viderunt ingressus tuos	Ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου
	אלהים	Deus,	Deus,	ὁ θεός,
	הליכות אלי	itinera Dei mei	ingressus Dei mei	αἱ πορεῖαι τοῦ θεοῦ μου
	מלכי בקדש :	regis mei in sancto	regis mei qui est in sancto.	τοῦ βασιλέως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ.
	קדמו שרים	Preuenerunt principes	Preuenerunt principes	Προέφθασαν ἄρχοντες
	אחר נגנים	coniuncti psallentibus,	coniuncti psallentibus,	ἐχόμενα ψαλλόντων,
	בתוך עלמות	in medio puellarum	in medio iuuencularum	ἐν μέσῳ νεανίδων
	תופפות : במקהלות	tympanistriarũ.In ecclesiis	tympanistriarum.In ecclesiis	τυμπανιστριῶν. Ἐν ἐκκλησίαις
	ברכו אלהים	benedicite Deo	benedicite Deo,	εὐλογεῖτε τὸν θεόν,
	אדני ממקור	domino,de fontibus	domino de fontibus	κύριον ἐκ πηγῶν
	ישראל :	israel.	israel.	ἰσραήλ.
צע	שם בנימן	Ibi Beniamin	Ibi Beniamin	Ἐκεῖ Βενιαμὶν
רד	צעיר	paruulus	adolescentulus,	νεώτερος
שר	רדם	continens eos,	in mentis excessu.	ἐν ἐκστάσει,
יה	שרי	principes	Principes	ἄρχοντες
רג	יהודה	Iuda	Iuda	ἰούδα,
ש	רגמתם	lapis D. eorum,	duces eorum,	ἡγεμόνες αὐτῶν,
זב	שרי	principes	principes	ἄρχοντες
	זבלון שרי	Zebulon,	Zabulon	ζαβουλών,
נפ	שרי	principes	& principes	ἄρχοντες
צו	נפתלי :	Naphtali. tudine tua,	Neptalim.	νεφθαλείμ.
	צוה אלהיך עזך	Precipit Deus tuus de forti(	Manda Deus virtuti tue,	Ἔντειλαι ὁ θεὸς τῇ δυνάμει σου,
	עזה אלהים זו	conforta Deus hoc quod	confirma hoc Deus quod	δυνάμωσον ὁ θεός, τοῦτο ὃ
	פעלת לנו :	operatus es in nobis.	operatus es in nobis.	κατειργάσω ἐν ἡμῖν.
	מהיכלך על	De templo tuo,quod est sup	A templo tuo in	ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ
ל	ירושלם	ierusalem,	hierusalem,	ἱερουσαλήμ.
	לך יובילו מלכים	tibi offerent reges	tibi offerent reges	Σοὶ οἴσουσι βασιλεῖς

يرضّ روس	ברם אלהא יתבר	Verum Deus confringet (capillos
وهام اعدايه	ריש בעלי דבבוי יתבר שער	capita pronorũ inimicitie sue, vellet(
يمشون رووس الذين	רישי גבר מהלך	capitis, viri ambulantis
قال الرب في خطايا هم	בחובי׃ צדיקיא דמיתו	in delictis suis. Iusti qui mortui sunt
	ואתאכלו מן חיות ברא	& vorati a bestiis silue,
من بين انا اخرج	אמר יי׳ מתנן אתיב	dixit DEVS de Bassan, faciã reuerti
الاسنة وارجع من عمق	צדיקיא דאשתקעו	iustos qui demersi sunt
البحار	במצולתיה דימא׃ מן	in profundo maris. Propterea
من الدم لكيما تنصبغ	בגלל דיחמון בפורענות	eorum qui videbunt punitionem
رجلاك	רשיעיא ישמשון	impiorum calcabunt
والسن	ריגליהון באדם קטילין	pedes, in sanguine interfectorum,
كلابك	לישן חיות ברא מן	lingua bestie siluestris de
من	מרבהון יחכון מן בעלי	numero eorum, letabũtur de inimicis
اعدايك	דבבא מנהון יסבון׃	suis, ex ipsis predabuntur.
راوا اساركك	חמון בית ישראל הליכת	Viderunt domus israel ambulantem
يا الهي	שכינתך על ימא אלהא	diuinitatem tuam super mare Deus,
الهي اذا	אמרין הליכת אלהנא מלך	dixerũt ambulatio Dei nostri, ĩperauit
الملك القدوس	כל עלמא בקדושה׃	toti orbi in sanctitate.
العظما بكرت	אקדימו ואמרו שירתא	Preuenerunt, & dixerunt canticum
المجدين في اثر	בתר משה ואהרן דמנגני	post Mosse & Aharon, qui pulsabant
الضاربات بين الفتيات	במצע נשי צדיקת דעים	in medio mulierum iustarum cum
بالدفوف في وسط الجماعات	מרים מתופפן׃ בכנשי	Maria tympanos, atq ludebant. In
باركوا الله	בנשיא ברכו אלהא	ecclesiis benedicite Deo,
في ينابيع اسرايل الرب	רוממו יי׳ עובריא במעי	exaltent DEVM pueri in ventre
اسرايل	אמהון מן זרעא דישראל׃	matrum suarum de semine israel.
هناك بنيامين	תמן בנימן זעיר בש	Ibi erat Beniamin minor
الاصغر	בשבטיא מן שירויא נחת	in tribubus, in principio descendit
في ضما نيئنه	לימא מטול היכנא קביל	ad mare, propterea recepit
عظما	מלכותא מן שירויא׃	imperium ab initio.
يهوذا	ובתריהון נחתו רברבי	Post eos descenderunt principes
وذوو سلطانهم	יהודה רגמו יתהון	Iuda, lapidauerunt eos
عظما	אבנין וקבילו רבנותא	lapidibus & acceperunt principatum
زابلون	בתריהון רבני זבולון	post eos, principes Zebulon
واشراف	הוו תגריהון רברבני	fuerũt negociatores eorum, principes
نفتاليم	נפתלי הוו גיבריהון׃	Naptali fuerunt eorum milites.
اذن بعزتك اللهم	פקיד אלהא עושנך	Precipe Deus fortitudine tua,
واعضد يا رب هذا الذي	איתעשן אלהא שרי בבית	fortis esto Deus, habita in domo
اعددته لنا	מוקדשא דנן דעבדת לנא׃	sancta hac quam fecisti nobis.
في هيكلك المقدس	מן היכלך תקבל קורבני	A templo tuo accipies sacrificia,
الملوك بيروشليم	על ירושלם שכינתך שרי	super ierusalem diuinitas tua quiescit,
لك تهدي	ממנן קורבנהון לך ייתון	pinguia sua tibi offerent

.i. Dixit R. Tarphun Ascẽdi aliqñ, post patrem meũ in tẽplũ, & adhibui aurẽ meã sacerdoti, & percepi q̃ exigeret horã magna delectatiõe, cũ reliq̃s fratribus sacerdotibꝰ. Erat aũt apud illos nomen duarꝝ & quadraginta lr̃arꝝ. Nouit aũt q̃cũq3 itellectu uiget, nõ posse aliquo modo fieri ut nom̃ unũ cõstet duabꝰ & quadraginta lr̃is, uerũ erant multa noĩa composita ex lr̃is duabꝰ & quadraginta Nec dubiũ q̃n illa nomina significarẽt aliquas rões pducentes hoĩem ad ueritatẽ substãtie creatoris, cõ mõ quẽ diximus. Dicebãt uero illa multa noĩa, unũ nomẽ, pp unã rẽ q̃ significabat, sicut alia noĩa ab opibꝰ sumpta. Sed erat illorꝝ nominũ multitudo ũt intelligeret̃ ratio, q̃ forsassis, nõ poterat ĩtelligi nisi p multa uerba Itaq3 notato hec. Et aduertas q̃ res q̃ demõstrat sciẽtia rõnũ, quas illa noĩa significant, nõ erat simplicis s̃monis lr̃arꝝ, nunq̃ enĩ dictũ est noĩ duodecĩ & nomẽ duarꝝ & quadraginta lr̃arꝝ, esse nomina separata. Atqui nom̃ separatũ, est p se sepatũ, sicut iã declarauimus. Alia ãt noĩa magno adiumẽto erãt homini ad cognoscendũ creatorẽ. Cuius rei argumẽto est, q̃ dicũt sapiẽtes, nom̃. xlii. lrarũ, est sanctũ & sanctificatũ, & nõ p̃adit̃ nisi humili & q̃ p̃cessit ultra dimidiũ etatis sue, minime iracundo aut ebrio uel puersis moribus, s3 affabili. Quicũq3 uero eius noĩs sciẽtiã h3, & cauet sibi in illo, custoditq3 ill̃ cũ mũditia, diligit a superis, & desiderat̃ ab ĩferis, & timet̃ a creatura, & disciplina eius ẽ ppetua ĩ manu ipsius, & obtinebit duos mũdos, p̃sentẽ & futurũ. Et hoc est q̃ scriptũ ẽ ĩ talmut. O q̃tũ distat q̃ intelligũt hoĩes ex his uerbis ab eo q̃ fuit in mẽte dicẽtis, Nã

Digitized by Google

שַׁי׃ גְּעַר חַ	munera.Increpa	munera.Increpa	δῶρα, ἐπιτίμησον
חַיַּת קָנֶה	bestiam calami	feras arundinis	τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου.
עֲדַת אַבִּי	congregatio	congregatio	Ἡ συναγωγὴ
אַבִּירִים בְּעֶ	fortium	taurorum	τῶν ταύρων
בְּעֶגְלֵי עַמִּים	in vitulis populorum,	in vaccis populorum,	ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν,
מִתְרַפֵּס בְּר	calcitrantium	vt excludant eos	τοῦ ἐκκλεισθῆναι τοὺς
בְּרַצֵּי־כָסֶף בּ	contra rotas argenteas.	qui probati sunt argento.	δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ.
בִּזַּר עַמִּים ק	Dispersit populos	Dissipa gentes	Διασκόρπισον ἔθνη,
קְרָבוֹת יֶחְפָּצוּ׃	qui bella voluerunt,	que bella volunt,	τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα.
יֶאֱתָיוּ חַשְׁ	offerent	venient	ἥξουσι
חַשְׁמַנִּים מִנִּי	principes ex	legati ex	πρέσβεις ἐξ
מִצְרָיִם כּוּשׁ	egypto,ethiopia	egypto,ethiopia	Αἰγύπτου, Αἰθιοπία
תָּרִיץ יָדָיו לֵא	festinet .E. manus suas	preueniet manus eius	προφθάσει χεῖρας αὐτῆς
לֵאלֹהִים׃ מַמְלְכוֹת	Deo.Regna	Deo.Regna	τῷ θεῷ. Αἱ βασιλεῖαι
הָאָרֶץ שִׁירוּ לֵאלֹהִים	terre cantate Deo,	terre cantate Deo	τῆς γῆς, ᾄσατε τῷ θεῷ,
זַמְּרוּ אֲדֹנָי סֶלָה׃	cantate domino semper.	psallite domino.Psallite Deo	ψάλατε τῷ κυρίῳ. Διάψαλμα.
לָרֹכֵב בִּשְׁמֵי	Qui equitauit super celum	qui ascendit super celum	Τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν
שְׁמֵי־קֶדֶם ה	celi a principio,	celi,ad orientem.	τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς.
הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ	ecce dabit voci sue,	Ecce dabit voci sue	Ἰδοὺ δώσει τῇ φωνῇ αὐτοῦ,
קוֹל עֹז׃ תְּנ	vocem virtutis.	vocem virtutis,	φωνὴν δυνάμεως,
תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים	Date gloriam Deo	date gloriam Deo,	δότε δόξαν τῷ θεῷ.
עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ	sup israel,magnificẽtia eius,	super israel magnificentia eius	Ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἡ μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ,
וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים׃	& fortitudo eius in celis.	& virtus eius in nubibus.	καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέλαις.
נוֹרָא אֱלֹהִים	Terribilis Deus	Mirabilis Deus	Θαυμαστὸς ὁ θεὸς
מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל	in sanctuariis eius,Deus	in sanctis suis,Deus	ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ὁ θεὸς
יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן	israel,ipse dabit	israel ipse dabit	Ἰσραήλ. Αὐτὸς δώσει
עֹז וְתַעֲצֻמוֹת ל	fortitudinẽ,& roborationes	virtutem & fortitudinem	δύναμιν καὶ κραταίωσιν
לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים׃	populo,benedictus Deus	plebi sue,benedictus Deus.	τῷ λαῷ αὐτοῦ, εὐλογητὸς ὁ θεός.
סט לַמְנַצֵּחַ	LXIX Ad victoriã.	LXVIII. In finẽ p his q	ξη. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ
עַל־שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד׃	liliis.i.musices istro,dauidis.	cõmutabũt. ps. ipsi dauid.	τῶν ἀλλοιωθησομένων ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
הוֹשִׁיעֵנִי אֱל	Salua me	Saluum me fac	Σῶσόν με
אֱלֹהִים כִּי	Deus, A. quoniam	Deus,quoniam	ὁ θεὸς ὅτι
בָאוּ מַיִם עַד	venerunt aque vsq;	intrauerunt aque,vsq;	εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως
נָפֶשׁ׃ טָבַעְתִּי	ad animam.Infixus sum	ad animam meam.Infixus sum	ψυχῆς μου. Ἐνεπάγην
בִּיוֵן מְצוּלָה	in limo profundi,	in limo profundi,	εἰς ἰλὺν βυθοῦ,
וְאֵין מָעֳמָד בּ	& non possum consistere.	& non est substantia.	καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις,
בָּאתִי בְמַעֲמַקֵּי	Veni in profundum	Veni in altitudinem	ἦλθον εἰς τὰ βάθη
מַיִם וְשִׁבֹּלֶת	aquarum & tempestas	maris & tempestas,	τῆς θαλάσσης, καὶ καταιγὶς
שְׁטָפָתְנִי׃	operuit me.	demersit me.	κατεπόντισέ με.
יָגַעְתִּי בְקָרְאִי	Laboraui clamãs (defeceẽt	Laboraui clamans (fecerunt	Ἐκοπίασα κράζων,
נִחַר גְּרוֹנִי כָּלוּ	raucũ factũ ẽ guttur meũ,(	rauce facte sunt fauces mee,de(	ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου. Ἐξέλιπον

با لقرابين ه ازجر	מלכיא קורבנין: נזף	reges sacrificium. Irascere
الاهم السباع ه	במשרית חייביא תבר	in exercitus peccatorum confringe
وحوش الغابه جميع	יתהון היך קניא כנשת	illos sicut cannam, congregationem
الثيران	גבריא דמתרחצין	gigantium qui confidunt
وعجول الشعوب	בעגלי טעות עממיא	in vitulis idola populorum.
ليحسر المجربين	רעותיה בעמא דמתעסקין	Beneplacitum eius in populis q studēt
با لفضه ه	ברעותא באוריתא דזקיק	legi voluntarie, multo puriori
مزق الامم	מן סימא בדר עממיא די	argento. Dissipa gentes
الذين يحبون القتال ياتي	לאגחא קרבא צבין:	que bella volunt tumentes,
الشيوخ الرسل	ייתון דחרבין אוכמניא	venient principes.
من مصر ه الحبش	ממצרים לאתגיירא	de egypto ad conuersionem,
تسبق بيدها الى	בנוי דכוש ירהטון	filii ethiopum current
الله ه ملوك	למפרס ידיהון בצלו קדם	extēdere manus suas in oratione ante
الارض تسبح لله	אלהא: מלכות	Deum. Reges
رتلوا الرب	ארעא שבחו קדם יי	terre laudate coram DEO
رتلوا اله	שבחו קדם יי לעלמין:	laudate coram DEO in eternum,
الذي استوى على سما	ליתיב על כורסיה בשמי	sedenti super thronum suum in celis
السما جهة المشارق	שמיא מן לקדמין הוא	celorum a principio, ipse
ها هو ذا اسمع صوته	במימריה יהיב בקליה	in verbo suo, dabit in voce sua,
صوتا بقوه	קל רוח נבואה לנביא:	vocem spiritus prophetici, prophete.
عظموا الرب بالتسبيح	הבו יקר בעושנא לאלהא	Date gloriam in fortitudine Deo
وكثره بهايه على اسرائيل	דעל ישראל גיותנותיה	qui est super israel, robur eius
وجبروته في السحب	ועושניה בשמיא:	& fortitudo eius in celis
عجيب انت يا الله	דחילא אלהא	Timearis Deus
في قدسيك اله	מבית מוקדשך תקיפא	a domo sancta tua, fortis
اسرائيل يعطي	דישראל הוא יהיב	israel ipse, dabit
شعبه قوه وعزا	עושנא [illegible] לעמיה	fortitudinem populo suo,
ومبارك هو الله	ויימרון בריך אלהא:	& dicent benedictus Deus.
المزمور	לשבחא על גלות	LXIX. In laudē. Pro captiuitate
الثامن والستون	סנהדרין על ידא דדוד:	senatus per manum Dauidis.
اللهم خلصني	פרוק יתי אלהא ארום סטו	Redime me DEVS quoniam irruit
فان	משרית חייבין עד די	cohors peccatorum vt inferat
المياه وصلت	אעיקו לי היך מיא די	tribulationem mihi, sicut aque que
الى نفسي والى العمق	מטו עד נפשי: טמעית	irruūt vsq ad animam. Demersus sum
العميق وصلت	בגלותא היך בוצא	in captiuitatem tanquam in lutum
فلا مقام فيه ه	דמצולתא ולית אתר לי	profunditatis, & non est mihi locus
وصلت الى عمق	למיקום מטית בעומקי	vt consistam, applicui in validam
البحر اغرقتني	תקום סיעת רשיעין	fortitudinem cohortis peccatorum,
اهو اله ه	ומלכא רשיעא אגלייני:	& rex impius captiuum tenet me.
مللت من دعاي	אשתלהית [illegible] במקרי	Lassatus sum a clamoribus
مستغيثا وبحت حلقي وفنيت	אתחרך [illegible] עיני	siccatū est guttur meū cōsumpti sunt

multi arbitrantur, q sint solū littere de quibus loquantur, nō etiā q sit in eis ratio qua acquirantur dicti gradus sublimes, quodq3 sint necessarie ad componendos modos illos, de quibus sapiens quē supra noiauimus fecit mentionem. Clarū uero est quod hoc totum non est, nisi scientia diuinarum rationum, de numero rationum que sunt archana legis sicuti exposuimus. Iam autem monstratum est in libris compositionis sapientie spiritalis, quod istius scientie nō potest obliuisci, qui peritus i ea fuerit, qm ē apprehēsio itelligētie agētis. Et pter hoc dictum est, scientia huius perpetua in manu ipsius.

A. Nonum celum appellant hebrei proprio nomine plurali numero arauot, q deserta pluraliter sonat. Desertum aūt dicitur q stellis omnino careat.

D. .i. cordis roboratio contra periculum.

E. Et de festina conuersione, oblationeq3 egyptiorū Christo domino oraculū istud impletum est, ecclesiis a Marco euangelista alexandrie & circa alexādriam mira sanctimonia institutis, quarum etiam Philo iudeus mirifica cū laude meminit. Et de ethiopia idē impletum est, Matheo apostolo eodē & euangelista ibi predicante & euangeliū relinquente. Et hec & similia ex hystoria Africaniquam post Abdiā reliqt manifesta sunt. Ex Fabro.

A. Apud nostrates p cōperto habetur & p costanti hunc psalmū pphetiā esse de Christo, quod & ipse saluator & discipuli eius, & apostolus insuper Paulus, nobis aperuerunt multis in locis.

Digitized by Google

עֵינַי מְיַחֵל לֵאלֹהָי׃	ocli mei expectātes Deū mū.	ocl' mei dū spo ĩ Deū mū.(mei,	οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ (ὁ
רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי	Mltiplicati sūt capil.capi.mi	Mltiplicati sūt sr capillos capit(	Ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κε(β
שֹׂנְאַי חִנָּם עָצְמוּ	q oderūt me gratis.Cōfor.sūt	q oderūt me gratis.Cōfortati sūt	οἱ μισοῦντές με δωρεάν. Ἐκραταιώθησαν
מַצְמִיתַי אֹיְבַי	qui trucidāt me, inimici mei	qui psecuti sunt me inimici mei	οἱ ἐχθροί μου, οἱ ἐκδιώκοντές
שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא	mendacio que non	iniuste, que non rapui	με ἀδίκως. Ἃ οὐχ ἥρπαζον,
גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב׃	rapui tunc exsoluebam.	tunc exoluebam.	τότε ἀπετίννυον. (α τὸν θεόν μου.
אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ	Deus tu scis	Deus tu scis	Ὁ θεὸς σὺ ἔγνως (β φαλῆς μου,
לְאִוַּלְתִּי וְאַשְׁמוֹתַי	stulticiā meā, & peccata mea	insipientiā meā, & delicta mea	τὴν ἀφροσύνην μου, καὶ αἱ πλημμέλειαί μου
מִמְּךָ לֹא נִכְחָדוּ׃	a te non sunt abscōdita. (te	a te non sunt abscondita. (te	ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβησαν. (τές σε
אַל יֵבֹשׁוּ בִי קֹוֶיךָ	Nō ɔfūdāt ī me, q expectāt(	Nō erubescāt ī me q expectāt(	Μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ὑπομένον(
אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת	Deus, DEVS, exercitus,	dom'ne, domine virtutum.	κύριε, κύριε τῶν δυνάμεων·
אַל יִכָּלְמוּ בִי	non confundantur in me,	Non confundantur super me,	μὴ δὲ ἐντραπείησαν ἐπ' ἐμὲ
מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	qui querunt te Deus israel.	qui querunt te Deus israel.	οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ.
כִּי עָלֶיךָ נָשָׂאתִי	Quia propter te portaui	Quoniam propter te sustinui	Ὅτι ἕνεκα σοῦ ὑπήνεγκα
חֶרְפָּה כִּסְּתָה כְלִמָּה	opprobriū, operuit confusio	opprobrium, operuit confusio	ὀνειδισμόν, ἐκάλυψεν ἐντροπὴ (νήθην
פָנָי׃ מוּזָר הָיִיתִי	faciē meā. Alienus factus sū	faciē meā. Extraneus factus sū	τὸ πρόσωπόν μου. Ἀπηλλοτριωμένος ἐγε(
לְאֶחָי וְנָכְרִי לִבְנֵי	fřibus meis, & pegrinus filiis	fratribus meis, & pegrinus filiis	τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς
אִמִּי׃ כִּי קִנְאַת	matris mee. Quia zelus	matris mee. Quoniam zelus	τῆς μητρός μου. Ὅτι ὁ ζῆλος
בֵּיתְךָ אכ	domus tue	domus tue	τοῦ οἴκου σου
לָתְנִי׃	comedit me,	comedit me,	κατέφαγέ με,
וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ	& opprobria expbrātiū tibi	& opprobria exprobrantiū tibi	καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε
נָפְלוּ עָלָי׃	ceciderunt super me,	ceciderunt super me.	ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.
וָאֶבְכֶּה בַצּוֹם נַפְשִׁי	& fleui in ieiunio aīam meā,	Et operui in ieiunio aīam meā,	Καὶ συνεκάλυψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου
וַתְּהִי לַחֲרָפוֹת לִי׃	& factū est ī opprobria mihi.	& factū est in opprobrium mihi.	καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς ἐμοί.
וָאֶתְּנָה לְבוּשִׁי שָׂק	Et posui vestimtū mū saccū,	Et posui vestimtū meū ciliciū,	Καὶ ἔθηκα τὸ ἔνδυμά μου σάκκον,
וָאֱהִי לָהֶם לְמָשָׁל׃	& factus sum eis in parabolā.	& factus sum illis in parabolam.	καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν.
יָשִׂיחוּ בִי	Contra me loquebantur	Aduersum me loquebantur	Κατ' ἐμοῦ ἠδολέσχουν
יֹשְׁבֵי שָׁעַר׃	qui sedebant in porta,	qui sedebant in porta,	οἱ καθήμενοι ἐν πύλαις,
וּנְגִינוֹת שׁו	& cantabant	& in me psallebant	καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον
שׁוֹתֵי שֵׁכָר׃ וַאֲנִי	bibentes siceram. Et ego	bibentes vinum. Ego vero	οἱ πίνοντες οἶνον. Ἐγὼ δὲ
תְפִלָּתִי לְךָ יְהוָה	orationē meā ad te DEVS,	orationē meam ad te domine,	τῇ προσευχῇ μου πρὸς σέ, κύριε
עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב	tps bñplaciti ē Deo ī mltitu.	tps bñplaciti Deo. In mltitudie	καιρὸς εὐδοκίας. Ὁ θεός, ἐν τῷ πλήθει
חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת	misicōdie tue exaudi me, ī(	misicordie tue exaudi me, ī ve(	τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου, ἐν ἀληθείᾳ
יִשְׁעֶךָ׃ הַצִּילֵנִי	salutis tue. Eripe me (ūitate	salutis tue. Eripe me (ritate	τῆς σωτηρίας σου, σῶσόν με
מִטִּיט וְאַל אֶטְבָּעָה	de luto, & non infigar,	de luto vt non infigar,	ἀπὸ πηλοῦ ἵνα μὴ ἐμπαγῶ.
אִנָּצְלָה מִשֹּׂנְאַי	liberabor ab his q oderūt me,	libera me ab his qui oderūt me	Ῥυσθείην ἐκ τῶν μισούντων με,
וּמִמַּעֲמַקֵּי מָיִם׃	& de profundis aquis.	& de profundis aquarum.	καὶ ἐκ τῶν βαθέων τῶν ὑδάτων.
אַל תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת	Non operiat me impetus	Non me demergat tempestas	Μή με καταποντισάτω καταιγὶς
מַיִם וְאַל תִּבְלָעֵנִי	aque, & non absorbeat me	aque, neq absorbeat me	ὕδατος, μὴ δὲ καταπιέτω με
מְצוּלָה וְאַל תֶּאְטַר	profundum, & non claudat	profundum, neq vrgeat	βυθός, μὴ δὲ συσχέτω
עָלַי בְּאֵר פִּיהָ׃	super me puteus os suum.	super me puteus os suum.	ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.

Digitized by Google

غيبا يد مما انتزجا الهى	עַיְנַי מִן לְאוֹרָכָא לֶאֱלָהִי׃	oculi mei, ꝓpter expectatõnẽ Dei mei.
لان البا غضين لى ظلما	סַגִּיעִין מִן סַעֲרֵי דְרֵישִׁי	Mltiplicati sũt plusq̃ capilli capit[mei
اكثر من شعر راسى اعدائى	סַנְאַי מַגָּן תְּקִיפוּ מְקַבְּלַי	inimici mei, sine cã roborati sũt irrita(
اعتزوا على وابغضونى	בְּעֵלֵי דְבָבַי סָהֲדַי	pꝛoni inimicitie mee, testes(tores mei,
بغير جرم وعما لم اغتصب	שִׁקְרָא דְלָא אֲנִסִית עַל	mendaces, que non rapui ob
سايلونى	סָהֲדוּתְהוֹן הֲבֵכֵין אֲשַׁלֵּם׃	testimonium eorum tunc restitui.
انك العالم اللهم	אֱלָהָא אַתְּ יְדַעְתָּא	Deus meus tu nosti
ولم تخف بجهلى	לְטַפְשׁוּתִי וְסוּרְחָנוּתִי	ignorantiam meam, & peccata mea
خطيتى عنك	מִן קֳדָמָךְ לָא אִתְכַּסִּיו׃	a conspectu tuo non sunt abscondita.
لا يخزا لاجلى راجوك	לָא יִבְהֲתוּן בִּי דְסַבְרִין	Non erubescant in me qui expectant
يا الله الجنود	עֲלָךְ אֱלָהָא	te DEVS
ولا تخيب لاجلى	וְלָא יִכְסְפוּן בִּי דְתָבְעִין	& non confundantur in me qui querũt
الراغبون اليك يا اله اسراييل	אוּלְפָנָא מִנָּךְ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל	eruditionem a te Deus israel.
فلاجلك احتملت	אֲרוּם אֲמְטוּלְתָךְ סוֹבְרִית	Quoniam propter te sustinui
عارا غطا الخزى	חִיסוּדָא חֲפַת כִּיסוּפָא אַפָּי׃	opꝓbriũ coopuit verecũdia faciẽ meã.
وجهى صرت اجنبيا	נוּכְרָאָה אִתְחֲשֵׁבִית לְאַחַי	Extraneus cõputatus sũ frĩbus meis,
من اخوتى وفى بنى امى	וְהֵיךְ בַּר עַמְמִין לִבְנֵי	& veluti filius populorum filiis
غريبا لان غيرة	עַמִּי׃ אֲרוּם קִנְאָה דְבֵית	populi mei. Quoniam zelus domus
بيتك	מוּקְדָשָׁךְ גְמַרְתְּ יָתִי	sanctitatis tue, vorauit me
اكلتنى	וְחִיסוּדֵי רַשִּׁיעֵי דִמְחַסְדִין	& vituperia impiorum qui vituperant
وعار معيرتك	לָךְ בְּמִשְׁתַּבְּחֵיהוֹן טַעֲוָותְהוֹן	te, cum laudant idola sua
وقع على	לָא יְקָרָךְ נְפַלוּ עֲלָי׃	pro honore tuo, ceciderunt super me.
ذللت نفسى	וּבְכֵית בְּצוֹמָא נַפְשִׁי	Et fleui in ieiunio animam meam
بالصيام فصار لى تقريعا	וַהֲוַת חֲסִידוּתִי לְקַלָּנָא לִי׃	& fuit pietas mea in opprobriũ mihi.
جعلت لباسى مسحا	וִיהָבִית תְּחוֹת כְּסוּתִי שַׂקָּא	Et ĩdutus sum ꝑ vestibus meis saccos,
فصرت لهم مثلا	וַהֲוֵית לְהוֹן לְמַתְלָא׃	& fui illis ad parabolam.
على الجالسون	יְמַלְּלוּן עֲלַי יָתְבֵי תַרְעָא	Loquunť aduersũ me sedẽtes ĩ porta,
الابواب اغتابونى	בֵּית קְרַנְתָא וְזַמְּרִין	in domo anguli, & fui cantillena illorũ
وترنم فى	דְאָזְלִין לְמִשְׁתֵּי מְרִיתָא	qui vadunt bibitum siceram
شاربوا الخمر عند ذلك	בְּבֵית קַרְקְסָתְהוֹן וַאֲנָא	in domo cauponaria sua. Et ego
صليت لك يارب	צְלוֹתִי קֳדָמָךְ יְיָ בְּעִידָן	oꝛonẽ meã corã te DEO, ĩ tpe(tis tue
فى ساعة اجابة استجب	רַעֲוָא אֱלָהָא בְּסוּגְעֵי טוּבָךְ	bñplaciti, Deus pp multitudinẽ bõita(
لى يا الله بكثرة رحمتك	עֲנֵינִי בִּקְשׁוֹט פּוּרְקָנָךְ׃	rñdebis mihi, ĩ veritate redẽptõis tue.
نجنى بكثرة خلاصك سلمنى	פְּצֵא יָתִי מִן גָּלוּ	Libera me de
من حمأة الطين لئلا انغرس	גָּלוּתָא דְאִתְמְתִיל לְטִינָא	captiuitate que similis est luto,
فيها انقذنى من مبغضى	וְלָא אֶטְמַע אִתְפְּצֵי מִן	& nõ submergar, redime me ab (aqrũ.
ومن عمق المياه	סַנְאַי דְדָמְיָין לְעוּמְקֵי מַיָּא׃	osoribus meis, q similãt ꝓfunditates(
فلا تغرقنى امواج	לָא יְגַלֵּי יָתִי מַלְכָּא תַּקִּיפָא	Non captiuabit me rex fortis,
الما ولا يبتلعنى	וְלָא יִשְׁלוֹט לְמִחְפֵי עֲלַי	& non preualeat vt cooperiat
القعر ولا يطبق	יָתִי שׁוּלְטַן חֲסִין וְלָא	me potentatus arduus & non
الجب على فاه	תִּפְתַּח עֲלַי גֵּיהִנָּם פּוּמָהּ׃	aperiat aduersum me gehẽna os suum.

Digitized by Google

עֲנֵנִי יְהוָה כִּי־טוֹב	Rñde mihi DEVS qm̃ bona	Exaudi me dñe qm̃ benigna	Εἰσάκουσόν μου κύριε, ὅτι χρηστὸν (μου γοῦ
חַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ	ẽ misicor. tua, ſm mul. miſe(	ẽ miſicordia tua, ſm multi. mi(	Τὸ ἔλεός σου, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρ(
פְּנֵה אֵלָי׃ וְאַל־	reſpice ad me. Et ne (ra. tua.	reſpice me. Et ne (ſatonũ tuaꝝ	ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμέ. Μὴ (ποιήσεις,
תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵעַבְדֶּךָ	abſcõdas faciẽ tuã a ſuo tuo	auertas faciẽ tuã a puero tuo,	ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ (
כִּי־צַר־לִי מַהֵר עֲנֵנִי׃	qm̃ tribulor cito rñde mihi.	qm̃ tribulor velocit̃ exaudi me.	ὅτι θλίβομαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου,
קָרְבָה אֶל־נַפְשִׁי	Appropinqua anime mee	Intende anime mee	πρόσχες τῇ ψυχῇ μου, (θρῶν μου
גְאָלָהּ לְמַעַן אֹיְבַי	& libera eã, pp inimicos mos	& libera eã, pp inimicos meos	καὶ λύτρωσαι αὐτήν. Ἕνεκα τῶν ἐχ(
פְּדֵנִי׃ אַתָּה יָדַעְתָּ	libera me. Tu ſciuiſti (meã,	eripe me. Tu ſcis (ſionẽ meã,	ῥῦσαί με, σὺ γὰρ γινώσκεις
חֶרְפָּתִי וּבָשְׁתִּי	opprobriũ meũ & ɔfuſionẽ(	ĩpropiũ meũ & cõfu( )ſũt oẽs	τὸν ὀνειδισμόν μου, καὶ τὴν αἰσχύνην μου,
וּכְלִמָּתִי נֶגְדְּךָ כָּל־	& ignominiã meã, corã te oẽs	& ſueretiã meã. In ɔſpectu tuo)	καὶ τὴν ἐντροπήν μου. Ἐνώπιόν σου πάντες
צוֹרְרָי׃ חֶרְפָּה שָׁבְרָה	ĩſeſtatores mei. Opprobrio(	q tribulãt me, ĩ ppiũ expectauit	οἱ θλίβοντές με, ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν
לִבִּי וָאָנוּשָׁה	cõ meũ & egrotaui(ɔtritũ ẽ	cor meum & miſeriã. (nõ fuit,	ἡ ψυχή μου καὶ ταλαιπωρίαν. (ὑπῆρξε,
וָאֲקַוֶּה לָנוּד וָאַיִן	& expectaui q ɔtriſtaret & ſi(	Et ſuſtinui q ſiſ cõtriſtaret &(	Καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐχ(
וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא	& qui cõſolaret & nõ (fuit,	qui conſolaretur & non	καὶ παρακαλοῦντας, καὶ οὐχ
מָצָאתִי׃ וַיִּתְּנוּ	inueni. Et dederunt	inueni. Et dederunt	εὗρον. Καὶ ἔδωκαν
בְּבָרוּתִי רֹאשׁ	in eſcam meam fel,	in eſcam meam fel,	εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν,
וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי	& in ſiti mea potauerũt me	& in ſiti mea potauerunt me	καὶ εἰς τὴν δίψαν μου, ἐπότισάν με
חֹמֶץ׃ יְהִי־	aceto. Sit	aceto. Fiat	ὄξος. Γενηθήτω
שֻׁלְחָנָם לִפְנֵיהֶם	menſa eorum coram eis	menſa eorum coram ipſis	ἡ τράπεζα αὐτῶν, ἐνώπιον αὐτῶν,
לְפָח וְלִשְׁלוֹמִים	ĩ laqueum, & expectãti pacẽ	in laqueum, & in retributiones	εἰς παγίδα καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν
לְמוֹקֵשׁ׃ תֶּחְשַׁכְנָה	ad ſcandalum. Cõtenebrent	& in ſcandalum. Obſcurentur	καὶ εἰς σκάνδαλον. Σκοτισθήτωσαν
עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת	oculi eorum ne videant,	oculi eorum ne videant,	οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν,
וּמָתְנֵיהֶם תָּמִיד	& lumbos eorum ſemper	& dorſum eorum ſemper	καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς
הַמְעַד׃ שְׁפָךְ־עֲלֵיהֶם	tabefac. Effunde ſup eos (tui	incurua. Effunde ſuper eos	σύγκαμψον. Ἔκχεον ἐπ᾽ αὐτοὺς
זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ	ĩdignatõnẽ tuã, & ira furor(	iram tuam, & furor ire tue	τὴν ὀργήν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου (αὐτοὺς
יַשִּׂיגֵם׃ תְּהִי־טִירָתָם	cõphẽdat eos. Fiat hĩ ta. eoꝝ	cõphẽdat eos. Fiat hĩtatio eorũ	καταλάβοι αὐτούς. Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις(
נְשַׁמָּה בְּאָהֳלֵיהֶם	deſerta, in tabernaculis eoꝝ	deſerta, & in tabernaculis eorũ	ἠρημωμένη, καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν
אַל־יְהִי יֹשֵׁב׃ כִּי־	nõ ſit qui habitet. Quoniam	nõ ſit qui inhabitet. Quoniam	μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν. Ὅτι
אַתָּה אֲשֶׁר־הִכִּיתָ	quem tu percuſſiſti	quem tu percuſſiſti	ὃν σὺ ἐπάταξας,
רָדָפוּ וְאֶל־מַכְאוֹב	pſecuti ſunt & vt affligerẽt,	perſecuti ſunt, & ſup dolorem	αὐτοὶ κατεδίωξαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος
חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ׃	vulneratos tuos narrabant.	vulnerum eorum addiderunt.	τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν.
תְּנָה־עָוֹן עַל־עֲוֺנָם	Da iniqtatẽ ſr iniqtatẽ eoꝝ,	Appõe iniqtatẽ ſr iniqtatẽ eoꝝ	Πρόσθες ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ αὐτῶν,
וְאַל־יָבֹאוּ בְּצִדְקָתֶךָ	& nõ veniant in iuſtitiã tuã.	& non intrent in iuſtitiam tuã.	καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου.
יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים	Deleantur de libro viuẽtiũ,	Deleantur de libro viuentium,	Ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων,
וְעִם צַדִּיקִים אַל־	& cum iuſtis non	& cum iuſtis non	καὶ μετὰ δικαίων μὴ
יִכָּתֵבוּ׃ וַאֲנִי עָנִי	ſcribantur. Ego aũt pauper	ſcribantur. Ego ſum pauper	γραφήτωσαν. Πτωχὸς
וְכוֹאֵב יְשׁוּעָתְךָ	& dolens, ſalus tua	& dolens ſalus tua	καὶ ἀλγῶν εἰμι ἐγώ, ἡ σωτηρία σου
אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי׃	Deus ſuſcipiet me.	Deus ſuſcepit me.	ὁ θεός, ἀντιλάβοιτό μου.
אֲהַלְלָה שֵׁם־אֱלֹהִים	Laudabo nomen Dei	Laudabo nomen Dei	Αἰνέσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ
בְּשִׁיר וַאֲגַדְּלֶנּוּ	in cantico, & magnificabo	cum cantico, & magnificabo	μου μετ᾽ ᾠδῆς, μεγαλυνῶ
בְתוֹדָה׃ וְתִיטַב	eũ in cõfeſſione. Et placebit	eum in laude. Et placebit	αὐτὸν ἐν αἰνέσει, καὶ ἀρέσει

Digitized by Google

استجب مني يارب فان	עני יתי יי ארום טב	Responde mihi DEVS, quoniã bona
رحمتك سابغة على بكثرة	חסדך הי כסגיעות רחמך	est misicordia tua, sic in multitudine(
رافتك	אסתכל לותי: ולא	verte te ad me. Ne (pietatis tue
لا تصرف وجهك عن عبدك	תסלק שכינתך מן עבדך	auferas diuinitatem tuam a seruo tuo,
اجبني عاجلا فقد اشتد	ארום עיק לי סרהיב יתי:	quoniam tribulor festina mihi.
جزعي انظر الي وخلص	קרב לות נפשי פרוקיתה	Appropinqua anime mee redime illã,
نفسي من	מטול דלא יסתרבון בעלי	quo non magnificentur patroni
اعدائي لانك عارف	דבבי פרוק יתי: את ידעת	inimicitie mee, redime me. Tu nosti
تعييري وخزيي	קלני ובהתתי וכסופי	verecundiã meam & confusionẽ meã,
واستحيائي كل الذين	לקובלך קיימין כל	& opprobriũ meũ, ĩ ɔspectu tuo stãt oẽs
يحزنوني بين يديك وعند	מעיקי: קלנא תברת לבי	q molestant me. Ignominia dissipauit(
ما وصل الي قلبي همّ وخوف	והא היא תקיפא ואסכיית	& ecce ipsa valida, & expectaui (cor(
امّلت من يحزن معي فلم اصب	לממרי הספדנא וליתיהון	preficos luctus & nõ subsistunt (meũ,
ومن يعزيني فلم	ולמפרנסי תנחומין ולא	& prefectos consolationis & non
اجد جعلوا	אשכחית: ויהבו בסעודתי	inueni. Et dederunt in escam meam
في طعامي مرارة ※	מרירתא רישי חורמנא	fel capitum reguli,
وعند عطشي سقوني	ולצחותי אשקיין יתי	& cum sitirem, potauerunt me
خلا ※ فلتكن	חלא: יהי פתורהון	aceto. Sit mensa eorum
مائدتهم امامهم	דסדרו קומי באכלא	quã parauerũt corã me vt comederẽ,
فخا ومجازاة	קומיהון לקלא ונכסתהון	corã eis in laqueum, & sacrificia eorum
وعثرة ※ تظلم	לתקלא: יתחשכן	in scandalum. Obtenebrentur
عيونهم فلا يبصرون	עייניהון מן למיחמי	oculi eorum ne videre possint,
لتكن ظهورهم في كل حين	וחרציהון תדירא	& lumbos eorum continue
منحنية صب عليهم	תמעד: שדי עליהון	tremore affice. Effunde super eos
رجزك ولتدركهم شدة	רוגזך ותקוף רוגזך	furorem tuum, & fortitudo furoris tui
سخطك ※ منازلهم	ידבקינון: תהי משכנתהון	apprehendat eos. Sit habitatio eorum
فلتكن خرابا ※ لا يسكن	צדיא ובמשכניהון לא	deserta & in tabernaculis eorum non
مساكنهم من يعمرها	יהי יתיב: ארום	sit qui inhabitet. Quoniam
لانهم اضطهدوا من	דאנת מחית יתיה	quem tu vulnerasti
ابتليت وزادوا	רדפו ומחן דקטיליב	persecuti sunt, & in eum qui affligitur
الجريح وجعا ※	על קטולך ישתעיין:	propter interfectos tuos, obloquũtur.
زدهم اثما على اثمهم	הבה עויא על עויתהון	Adde peccatum super peccatum eoꝝ,
ولا يدخلوا في عدلك ※	ולא יזכון למיעל בכנשת	& non mereantur intrare in ecclesiã
يمحون من سفر الاحياء	צדיקיך: יתמחון מספר	iustorum tuorum. Deleantur de libro
ولا يكتبون مع	דוכרן חייא ועם צדיקיא	memorie viuorum, & cum iustis
الابرار ※ مسكين انا	לא יכתבון: ואנא עניא	non scribantur. Et ego pauper
ووجع خلاصك	וכאיבא פורקנך	& mestus, redemptio tua
يا الهي اعانني	אלהא תשיזבינני:	Deus suscipiat me.
لامجد اسم الرب	אשבח שום אלהא	Laudabo nomen Dei
بالتسبيح ※ واعظمه	בשירתא נרבינה	in cantico, & magnificabimus illum
بالشكر واكون عبد	בתודתא: ותשפר צלותי	in confessione. Et placebit oratio mea

Digitized by Google

ליהוה משור פר	DEO super bouem & taurꝝ,	Deo super vitulum nouellum,	τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον,
מקרן מפ	cornua &	cornua	κέρατα
ומפריס רא	vngulas efferentem.	producentem & vngulas.	ἐκφέροντα καὶ ὁπλάς.
ראו ענוים	Viderunt mansueti	Videant pauperes	Ἰδέτωσαν πτωχοὶ
ישמחו דרשי	& letabuntur, querite	& letentur, querite	καὶ εὐφρανθήτωσαν, ἐκζητήσατε
אלהים ויחי	DEVM & viuet	Deum & viuet	τὸν θεὸν καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ
לבבכם: כי שמע א	cor vestrū. Q̄m exaudiuit	aīa vestra. Quoniā exaudiuit	ὑμῶν. Ὅτι εἰσήκουσε
אביונים יהוה	pauperes DEVS,	pauperes dominus,	τῶν πενήτων ὁ κύριος, (νωσεν.
ואת אסיריו לא בזה	& vinctos suos non despexit.	& vinctos suos non despexit.	καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδέ(
יהללוהו שמים	Laudent eum celi	Laudent illum celi	Αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ
וארץ ימים וכל	& terra, mare & omnia	& terra, mare & omnia	καὶ ἡ γῆ, θάλασσα καὶ πάντα
רמש בם: כי אלהים	q̄ mouent̄ in eis. Quia Deus	reptilia in eis. Quoniam Deus	τὰ ἕρποντα ἐν αὐτῇ. Ὅτι ὁ θεὸς
יושיע ציון ויבנה	saluabit cion & edificabit	saluā faciet syon, & edificabunt̄	σώσει τὴν Σιών, καὶ οἰκοδομηθήσονται
ערי יהודה וישבו	ciuitates Iuda, & habitabunt	ciuitates Iude. Et inhabitabūt	αἱ πόλεις τῆς Ἰουδαίας. Καὶ κατοικήσουσιν
שם וירשוה: וזרע	ibi & possidebūt eā. Et semen	ibi, & hēditate acq̄rēt eā. Et sem̄	ἐκεῖ, καὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν, καὶ τὸ σπέρ(
עבדיו ינחלוה	seruorꝝ eius hereditabit eā,	seruorum eius possidebit eam,	τῶν δούλων αὐτοῦ καθέξουσιν αὐτήν. (μα
ואהבי שמו	& qui diligunt nomen eius	& qui diligunt nomen eius	Καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου
ישכנו בה:	habitabunt in ea.	habitabunt in ea. (memoratiōe	κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ. (ἀνάμνησιν,
ע למנצח	LXX. Ad victoriā,	LXIX. In finē. ps. Dauid ī re(	ξθ΄. Εἰς τὸ τέλος τῷ Δαβὶδ εἰς(
לדוד להזכיר:	Dauidis. Ad recordādū.	co φ saluū fecit eum dominus.	εἰς τὸ σῶσαί με κύριον.
אלהים להצילני:	Deus vt liberes me,	Deus in adiutoriū meū intēde,	Ὁ θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες
יהוה לעזרתי	DEVS vt auxilieris mihi,	domine ad adiuuandum me	κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι
חושה: יבשו	festina. Confundantur	festina. Confundantur	σπεῦσον. Αἰσχυνθήτωσαν
ויחפרו מבקשי	& erubescant, querentes	& reuereantur qui querunt	καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες (πίσω
נפשי יסגו אחור	aīam meā, ꝯuertāt̄ retrorsū	aīam meā. Auertāt̄ retrorsum	τὴν ψυχήν μου. Ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀ(
ויכלמו חפצי	& erubescāt, qui volūt mihi	& erubescant qui volunt mihi	καὶ καταισχυνθήτωσαν οἱ βουλόμενοί μοι
רעתי: ישובו על	malum. Reuertantur ad	mala. Auertantur statim	κακά. Ἀποστραφήτωσαν παραυτίκα
עקב בש	vestigium	erubescentes,	αἰσχυνόμενοι
בשתם האמרים	confusionis sue, qui dicunt	qui dicunt mihi	οἱ λέγοντές μοι
האח האח:	mihi heah heah.	euge euge.	εὖγε εὖγε. (ἐπὶ σοὶ
ישישו וישמחו בך	Gaudeant & letentur in te	Exultent & letentur in te	Ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν (
כל מבקשיך	omnes qui querunt te,	omnes qui querunt te,	πάντες οἱ ζητοῦντές σε
ויאמרו תמיד	& dicant semper	& dicant semper	ὁ θεός. Καὶ λεγέτωσαν διαπαντός,
יגדל אלהים	magnificetur dominus	magnificetur dominus	μεγαλυνθήτω ὁ κύριος,
אהבי ישועתך:	amatores salutis tue.	qui diligunt salutare tuum.	οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.
ואני עני ואביון	Ego autē egenus & pauper	Ego vero egenus & paup sum	Ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης,
אלהים חושה לי	Deus festina mihi. (meus tu	Deus adiuua me. (us es tu,	ὁ θεὸς βοήθησόν μοι,
עזרי ומפלטי אתה	Auxiliū meū, & liberator (	Adiutor meus & liberator me(	βοηθός μου καὶ ῥύστης μου εἶ σύ,
יהוה אל תאחר:	DEVS ne moreris.	domine ne moreris.	κύριε μὴ χρονίσῃς.
		LXX. Psalmus Dauid filiorꝝ	ο΄. Τῷ Δαβὶδ ψαλμὸς τῶν υἱῶν
		Ionadab & priorum	Ἰωναδάβ, καὶ τῶν πρώτων αἰχμαλωτισθέντων

Digitized by Google

الله بارا افضل من عجل	קדם יי מן תור פטים ובחיר	corã Deo, magis q̃ bos pĩguis & electus,
مفطوم خد	דקריב אדם קדמאה	quẽ offerebat Adam primus (nem.
قرون واظلاف	דקדימו קרנוי לטלפוהי :	cuius cornua pcedebãt vngulas & fissio(
انظروا ايها المساكين	חמון ענותניא	Viderunt humiles,
وافرحوا اطلبوا	ויחדון תבעי אולפן	& letabuntur querentes doctrinam
الله يحيي	מן קדם אלהא וייחי	a conspectu DEI, & viuet
نفوسكم فقد	לבכון : ארום מקביל	cor vestrum. Quoniam suscepit
اجاب الرب	צלותהון דחשיכי יי	orationẽ pauperum suorum DEVS,
الفقرا ولم يهين اسراه	ולאסירוי לא בסר :	& innocentes suos non despicit.
لتسبح له السموات	ישבחוניה מלאכי שמיא	Laudent eum angeli celorum,
والارض والبحار وكلما	ויתבי ארעא ימיא וכל	& habitatores terre & maris & omnia
فيها	דרחשין בהון : ארום אלהא	reptantia in eis. Quoniam Deus
وكل ما يدب فيها لان الله	יפרוק ציון וישכלל	redimet cion & edificabit
مخلص صهيون ويبني	קירוי יהודה ויתובון	ciuitates Iude, & reuertentur ibi
مدا ين يهودا ويسكنها	תמן ויחסנונה : ובני	& possidebunt eam. Et filii
عباده ويرثونها وذريتهم	עבדוי יחסנון יתה	seruorum eius hereditabunt eam
يستحوذون عليها	ורחמי שמיה בה	& qui diligunt nomen eius
ومحبوا اسمه يكونون فيها	ישרון בגוה :	habitabunt in illa.
المزمور	לשבחא על יד דוד	LXX. In laudẽ. Per manũ Dauidis,
التاسع والستون	למדכר על צריר לבונתא :	ad memoriam pro fasciculo thuris.
اللهم كن لي معينا	אלהא לשיזבותנא	Deus ad liberandum
انصرني يا رب	יהוה יי לסעידנא	nos, DEVS in auxilium nostrum
عاجلا يخزا	זריז : יבהתון	esto solicitus. Confundantur
ويهتك الذين يريدون	ויתחסדון תבעי נפ	& vituperentur, querentes
نفسي ويرتدون على	נפשי יזורון לאחורא	aĩam meam. Conuertantur retrorsum
اعقابهم وينكسروا الذين	ויתכספון דצבן בישו	& erubescant, volentes
ارادوا بي سوا ليولوا سريعا	בישותי : יתובון לאחורא	malum meũ. Cõuertentur retrorsum
وليخزوا	מטול דכמנו עלי	quoniam insidiati sunt mihi,
القايلون لي	יתפרעון היך בהתתהון	punientur iuxta verecundiam suam
نعما نعما	דאמרין עלי	qui dicebant mihi
يفرح بك كل	חדייא חדייא :	gaudeas gaudeas.
الراغبين اليك	יחדון ויבועון במימרך	Exultabunt & letabunt in verbo tuo,
يا الله ويقولون في كل حين	כל תבעי אולפן מינך	omnes querentes eruditionem a te,
عظيم هو الله	ויימרון תדירא יסגי	& dicent continue, magnificetur
الذين يحبون خلاصك	יקרא דיי רחמי פורקנך :	gloria DEI, diligẽtes redẽptionẽ tuã.
انا فقير بايس	ואנא עניא וחשוכא	Ego autem egenus sum & pauper,
الله ناصري	אלהא ברחא לי	Deus adiuua me
انت معيني ومنقذي	סעדי ושיזבותי את	auxilium meum & redemptio mea tu
فلا توخر لي يا الهي	הוא יי לא תתאחר :	es, Deus ne moreris.

Digitized by Google

בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי	In te DEVS speraui	In te domine speraui	Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα,
אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם׃	non confundar in eternum.	non confundar in eternum,	μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα.
בְּצִדְקָתְךָ תַּצִּילֵנִי	In iustitia tua libera me	in iustitia tua libera me	Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με
וּתְפַלְּטֵנִי הַטֵּה־אֵלַי	& erue me, inclina ad me	& eripe me. Inclina ad me	καὶ ἐξελοῦ με. Κλῖνον πρός με
אָזְנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי׃	aurem tuam & salua me. (lũ	aurem tuam, & salua me.	τὸ οὖς σου καὶ σῶσόν με.
הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹן	Esto mihi robustũ habitacu(	Esto mihi in Deum protectorẽ	Γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστὴν,
לָבוֹא תָּמִיד צִוִּיתָ	vt igrediar iugiter, p̃cepisti	& in locũ munitum, vt saluum	καὶ εἰς τόπον ὀχυρὸν τοῦ
לְהוֹשִׁיעֵנִי כִּי־	vt saluares me, quia	me facias. Quoniam	σῶσαί με. Ὅτι
סַלְעִי וּמְצוּדָתִי	petra mea & fortitudo mea	firmamẽtũ meũ, & refugiũ meũ	στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου
אָתָּה׃ אֱלֹהַי פַּלְּטֵנִי	es tu. Deus meus erue me	es tu. Deus meus eripe me	εἶ σύ. Ὁ θεός μου ῥῦσαί με
מִיַּד רָשָׁע מִכַּף מְעַוֵּל	de manu ĩpii, & de manu iniq	de manu pctõris, & de mãu ↄtra	ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἐκ χειρὸς
וְחוֹמֵץ׃ כִּי־אַתָּה	& vim inferẽtis. Quia tu es	legẽ agẽtis & iniqui. Qm̃ tu es	παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦντος. Ὅτι σὺ εἶ
תִקְוָתִי אֲדֹנָי יְהוִה	expectatio mea, dñe DEVS	patientia mea domine, domine	ἡ ὑπομονή μου κύριε,
מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי׃	fiducia mea, ab adolescẽtia(	spes mea a iuuentute mea.	κύριε ἡ ἐλπίς μου ἐκ νεότητός μου.
עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי	Sup te sustẽtatus sũ (mea.	In te confirmatus sum	Ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην
מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי	ex vtero, de vẽtre mr̃is mee	ex vtero, de ventre matris mee	ἀπὸ γαστρὸς, ἐκ κοιλίας μητρός μου,
אַתָּה גוֹזִי בְּךָ	tu es erutor meus, in te	tu es protector meus. In te	σύ μου εἶ σκεπαστής. Ἐν σοὶ
תְהִלָּתִי תָמִיד׃	laus mea semper.	cantatio mea semper,	ἡ ὕμνησίς μου διαπαντός,
כְּמוֹפֵת הָיִיתִי	Quasi portentũ factus sum	tanq̃ prodigium factus sum	ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην
לְרַבִּים וְאַתָּה מַחֲסִי־	multis, & tu spes mea	multis, & tu adiutor	τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ βοηθός μου
עֹז׃ יִמָּלֵא פִי	fortissima. Impleat os meũ	fortis. Repleatur os meum	κραταιός. Πληρωθήτω τὸ στόμα μου
תְּהִלָּתֶךָ כָּל־הַיּוֹם	laude tua, tota die	laude vt cãtẽ gl'iã tuã, tota die	αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου,(
תִּפְאַרְתֶּךָ׃ אַל־	gloria tua. Ne (do mea,	magnitudinem tuam. Ne	μεγαλοπρέπειάν σου. Μὴ (ὅλην τὴν ἡμέ(
תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת	ꝓiicias me in tpe (fortitu(	proiicias me in tempore (mea	ἀπορρίψῃς με εἰς καιρὸν (ραν τὴν
זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחִי	senectutis, A cũ defecerit(	senectutis, cũ defecerit virtus(	γήρως, ἐν τῷ ἐκλείπειν τὴν ἰσχύν μου
אַל־תַּעַזְבֵנִי׃	ne derelinquas me.	ne derelinquas me.	μὴ ἐγκαταλίπῃς με.
כִּי־אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי	Quia dixe. inimici mei mihi,	Quia dixeit inimici mei mihi,	Ὅτι εἶπον οἱ ἐχθροί μου ἐμοί,
וְשֹׁמְרֵי נַפְשִׁי	& q obseruabãt aĩam meam	& qui custodiebant aĩam meam	καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν ψυχήν μου
נוֹעֲצוּ יַחְדָּו׃ לֵאמֹר	inierũt piter ↄsiliũ. Dicẽtes	cõsiliũ fecerũt in vnũ. Dicẽtes	ἐβουλεύσαντο ἐπὶ τὸ αὐτό. Λέγοντες,
אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ	Deus dereliqt eũ, psequimini	Deus dereliquit eũ psequimini	ὁ θεὸς ἐγκατέλιπεν αὐτὸν, καταδιώξατε
וְתִפְשׂוּהוּ כִּי־אֵין	& cõprehendite eũ, quia nõ	& comprehendite eum, quia nõ	καὶ καταλάβετε αὐτὸν, ὅτι οὐκ
מַצִּיל׃ אֱלֹהִים אַל־	est qui eruat. Deus ne	est qui eripiat. Deus ne	ἔστιν ὁ ῥυόμενος. Ὁ θεός μου, μὴ
תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהַי	elongeris a me, Deus meus	elongeris a me, Deus meus	μακρύνῃς ἀπ' ἐμοῦ, ὁ θεός μου, (ζοντες
לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃	in auxilium meum festina.	in auxilium meum respice.	εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες. (διαβάλ(
יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שֹׂטְנֵי	Cõfũdant & ↄsumãt adũsarii	Cõfũdãt & deficiãt detrahẽtes	Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐν(
נַפְשִׁי יַעֲטוּ חֶרְפָּה	aĩe mee, operiant opprobrio	aĩe mee, operiantur confusione	τὴν ψυχήν μου, περιβαλέσθωσαν αἰσχύνην
וּכְלִמָּה מְבַקְשֵׁי	& confusione, qui querunt	& pudore qui querunt	καὶ ἐντροπὴν οἱ ζητοῦντες
רָעָתִי׃ וַאֲנִי תָּמִיד	malũ mihi. Ego autẽ iugiter	mala mihi. Ego autem semper	τὰ κακά μοι. Ἐγὼ δὲ διαπαντὸς
אֲיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי	expectabo, & multiplicabo	sperabo, & adiiciam	ἐλπιῶ ἐπὶ σέ, καὶ προσθήσω
עַל־כָּל־תְּהִלָּתֶךָ׃	super omnes, laudem tuam.	super omnem laudem tuam.	ἐπὶ πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου.

Digitized by Google

عليك يارب توكلت	במימרך יי רחיצית	In verbo tuo DEVS confisus sum
فلا اخزا ابدا	לא אבהת לעלם :	non confundar in seculum.
بعدلك نجني	בצדקתך פצי יתי	In iustitia tua erue me,
وانقذني A اعدل الي	ותשיזבינני אצלי לותי	& libera me, inclina ad me
بسمعك وخلصني	אודנך ופרוק יתי :	aurem tuam & redime me.
كن لي الها حافظا	הוי לי לטינר עשין	Sis mihi rupes fortis,
وحصنا الجا اليه في كل حين	למיעל תדירא פקידתא	ad refugium iugiter, iussisti
لخلاصي فانت	למפרוק יתי	vt redimeres me, firmitas mea
ملجاي وناصري	תוקפי ובירך חוסני את	& arx refugii mei tu
الهي نجني	אלהי אלהי שיזיב יתי מן	Deus. Deus libera me ab
من يد المنافق ومن يد	רשיעא מן ידא דמרי	impiis, de manu authoris
الشرير الظالم فانت	עילא וחטוף : ארום את	iniquitatis & vim inferētis. Q̄m tu es
عمادي يا الهي A انت	הוא סיבר יי אלהי	spes mea, DEVS Deus meus
يارب رجاي منذ صباي A	רחצני מן טליותי :	ab adolescentia mea,
عليك اعتمدت	עלך דסמכית מ	Super te confirmatus sum
من الاحشا ومذ كنت في	מן כריסא ממעיי	ab vtero, de ventre
بطن امي انت هو ناصري ولك	דאמי אנת מפקני במימרך	mris mee tu extraxisti me, ī verbo tuo
اسبح في كل حين	תושבחתי תדירא :	laus mea iugiter.
كنت عجبا	היך תימהא הויתי	Sicut signum fui
للكثيرين وانت ناصري	לסגיעין ואנת חוסני	plurimis, & tu fiducia mea
ومعيني A الان يمتلي فمي	ועושנא דילי : יתמלי	& fortitudo mea. Replebitur
تسبيحا لاسبح في كل يوم	פומי תושבחתך כל יומא	os meum laude tua, tota die
عظم جلالك ومجدك	שבחורך : לא	gloria tua. Ne
لا ترفضني عند	תטליק יתי לעדן	proiicias me in tempore
كبري ولا تطرحني	סיבו כד יפסוק	senectutis cum defecerit
عند ذهاب قوتي	חילי לא תשבק יתי :	virtus mea ne deseras me.
فان اعداي ايتمروا علي	ארום אמרו בעלי דבבי	Q̄m dixerunt patroni inimicitie mee
والذين يرصدون نفسي	עלי ביש ונטרי נפשי	adūsū me malū, & obsuatores aīe mee
اشتوروا علي جميعا قايلين	יתמלכו כחדא : למימר	consuluerunt simul. Dicunt
قد رفضه الله فاطلبوه	אלהא שבקיה רדופו	Deus dereliquit eum persequimini
وادركوه فليس	ואחודו יתיה ארום לית	& apprehendite eum, quoniam non est
له ناصر A فلا	דפציה : אלהא לא	qui redimat. Deus ne
تبعد عني يا الهي A الهي	תרחיק מיני יי	elongeris a me, DEVS
اعطف علي بعونك	לסעדי ותי מבע :	in auxilium meum festina.
ليخزوا ويرذل كالبوا	יבהתון ישתיצון סטני	Confundētur & dissipabunt aduersarii
نفسي وليلبسوا الخزي	נפשי יתעטפון קלנא	anime mee, amicientur ignominia
والعار المريدون	וכיסופא תבעי בישו	& opprobrio querentes
لي الشر A لهذا يكون	בישותי : ואנא תדירא	malum meum. Ego autem iugiter
توكلي عليك في كل	אסובר ואוסיף	expectabo, & accrescam
حين وازيد علي تسبيحك	על כל תושבחתך :	plusquam omnes laudem tuam.

A. Precatur hoc loco Christus, modo uera sit temporum supputatio, non de sua ipsius senecta & senio quod sentit Hireneus martyr libro quem contra hereses scripsit, uerū de senecta & senio corporis sui, hoc est ecclesie, ne i ultimis diebus reiiciatur, iusta illud ego pro te rogaui Petre ut non deficiat fides tua.

Digitized by Google

פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ
כָּל־הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ
כִּי לֹא יָדַעְתִּי
סְפֹרוֹת׃ אָבוֹא
בִּגְבֻרוֹת אֲדֹנָי יְהוִה
אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ לְבַדֶּךָ
אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי מִנְּעוּרָי
וְעַד־הֵנָּה אַגִּיד
נִפְלְאוֹתֶיךָ׃ וְגַם עַד־
זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים
אַל־תַּעַזְבֵנִי עַד
אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר
לְכָל־יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ׃
וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים
עַד־מָרוֹם אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ
גְדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי
כָמוֹךָ׃ אֲשֶׁר הִרְאִיתַנִי
צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת
תָּשׁוּב תְּחַיֵּינוּ
וּמִתְּהֹמוֹת הָאָרֶץ
תָּשׁוּב תַּעֲלֵנוּ׃ תֶּרֶב
גְּדֻלָּתִי וְתִסֹּב
תְּנַחֲמֵנִי׃ גַּם־אֲנִי
אוֹדְךָ בִכְלִי־נֶבֶל
אֲמִתְּךָ אֱלֹהָי אֲזַמְּרָה
לְךָ בְכִנּוֹר קְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל׃ תְּרַנֵּנָּה
שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה־
לָּךְ וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר
פָּדִיתָ׃ גַּם־לְשׁוֹנִי
כָּל־הַיּוֹם תֶּהְגֶּה
צִדְקָתֶךָ כִּי־בֹשׁוּ כִּי־
חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי׃

עב

לִשְׁלֹמֹה

אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ
לְמֶלֶךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ
לְבֶן־מֶלֶךְ׃ יָדִין
עַמְּךָ בְצֶדֶק וַעֲנִיֶּיךָ
בְמִשְׁפָּט׃ יִשְׂאוּ הָרִים
שָׁלוֹם לָעָם וּגְבָעוֹת

Os meũ narrabit iuſtitiã tuã
tota die ſalutare tuum,
quia non cognoui
numerationes. Ingrediar
in fortitudinem domini Dei
recordabor iuſtitie tue (mea,
ſoliꝰ. Deꝰ docui. me ab ado.(
& vſq; nunc annunciabo
mirabilia tua. Inſup & vſq;
in ſenectutem & canos, Deus
ne derelinquas me, donec
ãnũciẽ brachiũ tuũ gñatiõi,
cũctis q̃ venturi ſũt fortitudi(
Et iuſtitiã tuã Deus (nẽ tuã.
vſq; ĩ excelſum, quãta feciſti
magnalia, Deus quis
ſimilis tibi. Qui oſtẽdiſti nobis
tribulatões plurĩas & malas,
cõuertes & viuificabis nos,
& de abyſſis terre (gnificabis
cõuertes & educes nos. Ma(
magnitudinẽ meã & ɔuerſus
conſolaberis me. Sed & ego
ɔfitebor tibi ĩ vaſis pſalterii,
ũitatẽ tuã Deꝰ meꝰ, cãtabo
tibi in cithara ſancte
iſrael. Laudabunt
labia mea cum cantauero
tibi, & anima mea quam
redemiſti. Inſup & lĩgua mea
tota die meditabitur
iuſtitiã tuã, qa cõfuſi ſunt, qa
dehoneſtati ſunt, q̃rẽtes ma(

LXXII. (lũ meũ.

Salomonis. A.

Deus iudicium tuum
regi da, & iuſtitiam tuam
filio r̃gis. Iudicabit (res tuos
ppl'm tuũ ĩ iuſtitia, & paupe(
in iudicio. Aſſumẽt montes
pacem populo, & colles

Os meũ ãnũciabit iuſtitiã tuã,
tota die ſalutare tuum.
Quoniam non cognouit
litteraturam introibo
in potentias domini, domine
mẽorabor iuſtitie tue (te mea,
ſoliꝰ. Deꝰ docuiſti me a iuuẽtu(
& vſq; nunc, pronunciabo
mirabilia tua. Et vſq;
in ſenectam & ſenium, Deus
ne derelinquas me. Donec
annũciẽ brachiũ tuũ, gñationi
oĩ que ventura eſt. Potẽtiã tuã
& iuſtitiam tuam Deus
vſq; in altiſſima que feciſti
magnalia, Deus quis
ſimilis tibi. Quãtas oſidiſti mihi
tribulationes multas & malas,
& conuerſus viuificaſti me,
& de abyſſis terre
iterũ reduxiſti me. Multiplicaſti
magnificentiã tuã, & cõuerſus
conſolatus es me. Nam & ego
confitebor tibi in vaſis pſalmi
veritatem tuam Deus, pſallam
tibi in cithara ſanctus
iſrael. Exultabunt
labia mea cum cantauero
tibi, & anima mea quam
redemiſti. Sed & lingua mea
tota die meditabitur
iuſtitiam tuam, cum confuſi &
fueriti fuerĩt q q̃rũt mala mihi.

LXXI. Pſalmus Dauid ĩ

Salomonem.

Deus iudicium tuum
regi da, & iuſtitiam tuam
filio regis. Iudicare (tuos
ppl'm tuũ ĩ iuſtitia, & pauperes(
in iudicio. Suſcipiant montes
pacem populo, & colles

Τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου
ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου.
Ὅτι οὐκ ἔγνων
γραμματείας, εἰσελεύσομαι
ἐν δυναστείᾳ κυρίου, κύριε
μνησθήσομαι τῆς δικαιοσύνης σου
μόνου. Ὁ θεός μου ἃ ἐδίδαξάς με ἐκ νεό(
καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπαγγελῶ (τητός μου,
τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ἕως
γήρως καὶ πρεσβείου. Ὁ θεός
μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἕως
ἂν ἀπαγγελῶ τὸν βραχίονά σου τῇ γενεᾷ
πάσῃ τῇ ἐρχομένῃ. Τὴν δυναστείαν σου
καὶ τὴν δικαιοσύνην σου ὁ θεός
ἕως τῶν ὑψίστων. Ἃ ἐποίησας μοι
μεγαλεῖα, ὁ θεός τίς
ὅμοιός σοι. Ὅσας ἔδειξάς μοι
θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς,
καὶ ἐπιστρέψας ἐζωοποίησάς με,
καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς
ἀνήγαγές με. Ἐπλεόνασας
ἐπ' ἐμὲ τὴν μεγαλοσύνην σου, καὶ ἐπιστρέψας
παρεκάλεσάς με. Καὶ γὰρ ἐγὼ
ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ἐν σκε(
τὴν ἀλήθειάν σου ὁ θεός. Ψαλῶ (ύεσι ψαλμοῦ
σοι ἐν κιθάρᾳ ὁ ἅγιος
τοῦ Ἰσραήλ. Ἀγαλλιάσονται
τὰ χείλη μου ὅταν ψάλω
σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν
ἐλυτρώσω. Ἔτι δὲ καὶ ἡ γλῶσσά μου
ὅλην τὴν ἡμέραν μελετήσει
τὴν δικαιοσύνην σου. Ὅταν αἰσχυνθῶσι
καὶ ἐντραπῶσιν, οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.

οα. Εἰς Σαλωμὼν

ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.

Ὁ θεός, τὸ κρίμα σου
τῷ βασιλεῖ δός, καὶ τὴν δικαιοσύνην σου
τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως. Κρίνειν (χοὺς σου
τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ καὶ τοὺς πτω(
ἐν κρίσει. Ἀναλαβέτω τὰ ὄρη
εἰρήνην τῷ λαῷ, καὶ οἱ βουνοί

Digitized by Google

فمي يبشر بعدلك
وبخلاصك النهار كله
فاني لم اعرف
الكتاب فادخل
في جبروت الرب ۞ اللهم
اني اذكر عدلك
وحدك الذي علمتني منذ
صباي يا الهي والى الان
فاقص عجايبك عند
كبري وشيبتي يا الهي
لا تتركني حتى
اخبر بقوة ذراعك الخلف
الاتي ۞ اللهم
ان عدلك
وقدرتك الى العلا ۞
وانت صانع العجايب لا نظير
لك يا رب ۞ مرارا اريتني
شدايد واحزان كثيرة
ثم تعطفت علي واحييتني
ومن قعر الارض
اصعدتني اكثرت علي
برك ترافقت علي وعزيتني
وايضا اصعدتني
من العمق وانا الان باله
الفرح لك شاكر وبحقك
ارتل بالقيثارة يا قدوس
اسراييل تفرح
شفتاي حين اسبحك
ونفسي التي
خلصتها ۞ واساني
النهار كله يتلو
عدلك حين يخزا
ويهبت المريدون بي الشر
المزمور
الحادي والسبعون
اللهم اعط الملك
حكمك ۞ ولابن الملك
عدلك ليقضي بين
شعبك بالعدل ولمساكينك
بالحق تحمل الجبال
سلاما لشعبك والاكام

פומי ישתעי צדקתך
כל יומא פורקנך ארום לא
ידעית מנייניהון: איעול
בגבורתא דיי אלהים
אדכר צדקתך
לבלחודך: אלהא
אליפתני בניסין מן
טליותי ועד השתא איתני
פרישותך: ולחוד עד
זקנתא וסיבותא אלהא לא
תשבקינני עד דאיתני
תקוף אדרעך לדר חורן
לכל דייתי כח גבורתך:
וצדקתך אלהא
עד שמי מרומא די
עבדתא רברבן אלהא מאן
כוותך: די אחמית יתי
עקן סגיען ובישן
תתוב תחיי יתנא
ומתהומיא דארעא
תתוב תסיק יתנא: תסגי
רבותי ותחזור
תנחמינני: לחוד אנא
אודה קדמך בזיני זמר
ובנבלא אחוי קושטך אלהי
אשבח שמך בכינרא
קדישא דישראל: יבועון שפ
שיפוותי ארום אשבח
קדמך ונפשי דפרקתא:
לחוד לישני כ
כל יומא תרנן
צדקתך ארום בהיתו אר
איתחסדו תבעי בישתי:
על ידוי דשלמה
איתאמר בנבואה
אלהא הלכת דינך למלכא
משיחא הב וצדקתך לבריה
דדוד מלכא: ידין עמך
בצידקא ועניך בהלכת
דינא: יטלון יתבי טורי
שלמא לעמא בית ישראל

Os meum annũciabit iustitiam tuam,
tota die redemptionem tuam, quoniã
nesciui numerum earum. Ingrediar
in fortitudinem DEI, Deus
recordabor iustitie tue
tantummodo, Deus
docuisti me in portentis ab
adolescẽtia mea, & vsq; nũc annũciabo
mirabilia tua, Et etiam vsq;
in senectutem & decrepitatẽ, Deus ne
derelinquas me donec annunciem
fortitudinem brachii tui generationi,
cũctis q; vẽturi sunt virtutẽ fortitudi(nis tue.
Et iustitia tua Deus
vsq; ad celos excelsos,
fecisti enim magnalia, Deus quis
sicut tu. Qui ostendisti mihi
tribulationes multas & malas,
conuertens viuificabis nos,
& de abyssis terre
cõuertens ascẽdere facies nos. Multi(plicabis
magnificentiam tuam, & reuersus
consolaberis me. Sed & ego
cõfitebor corã te, instrumẽtis musices
& laudatorio, ãnũciabo veritatẽ tuã(
laudabo nomẽ tuũ cithara (Deus meus,
sancte israelis. Exultabunt
labia mea, quod laudes dixerim
corã te, & anima mea quam redemisti.
Insuper lingua mea
tota die annunciabit
iustitiam tuam. quoniam confusi sunt,
qm̃ vitupati sũt. querẽtes malũ meũ.

LXXII. Per manũ Salomonis,
dicta prophetice.

Deus sententiã iudicioꝝ tuorum regi
MESSIE da, & iustitiam tuam filio
Dauidis regis. Iudicabit populum
tuũ in iustitia, & pauperes tuos in sñia
iudicii. Afferent habitatores mõtium
pacem populo domus israel,

A. Antiqui hebrei hunc psalmũ de Messia dictum intellexerunt, quod etiam refert .R. Salomon qui tamen a patrum sententia aberrauit. Verba eius sunt hec פיצת בר לשון פיסיון תוכפ ורבוי ורבו פי׳ לשון גלוסקאות ריפות המשיח וכו׳ המזמור בימות המשיח idest pizat bar (quod nos uertimus placentula frumenti) loquella est abundantie & multiplicatiõis. At qui magistri nostri exposuerunt sermonem esse placentularum in diebus Messie, totũq; psalmum exposuerũt de diebus Messie. Libro quoq; midras tehilim ד״א משפטיך למלך תן זו מלך המשיח שנ׳ והריחו ביראת יי׳ וגו׳ .i. Sermo alius. Iudicia tua regi da. Hic est rex Messias sicut dictũ est. Et odor eius cũ timore Dei. Libro ẽt cifra, sup illud Deuteronomii. xxxii. Et ñ erit cũ eo Deus aliẽus ד״א יי׳ בדד ינחנו וגו׳ עתיד אני להושיבכם בנחת בעולם ואין עמו אל נכר שלא יהא בכם בני אדם שעוסקין בפרקמטיא של כלום בעניין שנ׳ יהי פיסת בר בארץ וגו׳ שיהו חטין מוציאין גלוסקאות כמלא פיסת יד ועשו כלבנון פריו שיהו חטין שפות זו בזו ונעשות סולתן בארץ ואתה בא ונוטלן ונוטר ממנה מלא פיסת היד כדי פרנסתך .i. Sermo alius. Dixit Deus sanctus & benedictus futurus sum ego ut conuertam uos in mãsuetudinem spiritus in mundo isto. Et non erit cum eo Deus alienus. Quia non erũt in uobis filii Adã exercentes negociationem aliquam sicut dictũ est psalmo .lxxiii. Erit pizat bar idest placentula frumenti in terra in capite mõtiũ. Erit pizat bar, quoniã frumenta producẽt in diebus Messie placentas, sicut est plenitudo uole seu palme istius, sequitur. Turgescet sicut libani fructus eius. Quoniã frumenta

Digitized by Google

בצדקה: ישפט עניי	iustitiā. Iudicabit pauperes	iustitiam. Iudicabit pauperes	δικαιοσύνῃ. Κρινεῖ τοὺς πτωχοὺς
עם יושיע לבני	populi, saluabit filios	populi & saluos faciet filios	τοῦ λαοῦ, καὶ σώσει
אביון וידכא	egenorum, & confringet	pauperum, & humiliabit	τοὺς υἱοὺς τῶν πενήτων. Καὶ ταπεινώσει
עושק: ייראוך עם	calūniatorē. Timebūt te cū	calūniatorem. Et p̄manebit cū	συκοφάντην, καὶ συμπαραμενεῖ
שמש ולפני	sole, & ante	sole & ante	τῷ ἡλίῳ. Καὶ πρὸ τῆς
ירח דור	lunam, generatio (pluuia	lunam, in generatione	σελήνης γενεὰς
דורים: ירד כמטר	generationū. Descēdet vt(	& gn̄atōnē. Descēdet sic pluuia	γενεῶν. Καταβήσεται ὡς ὑετὸς
על גז כר	super vellus,	in vellus	ἐπὶ πόκον,
כרביבים זר	vt stille	& sicut stillicidia	καὶ ὡσεὶ σταγὼν
זרזיף ארץ:	irrorantes terram.	stillantia super terram.	ἡ στάζουσα ἐπὶ τὴν γῆν.
יפרח בימיו	Germinabit in diebus eius	Orietur in diebus eius	Ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ
צדיק ורב שלום	iustus & multitudo pacis,	iustitia, & abundantia pacis	δικαιοσύνη, καὶ πλῆθος εἰρήνης,
עד בלי ירח:	donec non sit luna. (mare,	donec auferatur luna.	ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη. (θαλάσσης
וירד מים עד ים	Et dn̄abitur a mari vsq; ad(	Et dn̄abit a mari vsq; ad mare,	Καὶ κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως(
ומנהר עד אפסי	& a flumine vsq; ad terminos	& a flumine vsq; ad terminos	καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως περάτων (σουν)
ארץ: לפניו יכרעו	terre. Ante eum procidnet	orbis terraꝝ. Corā illo p̄cidēt	τῆς οἰκουμένης. Ἐνώπιον αὐτοῦ προπε(
ציים ואיביו עפר	ppl'i, & inimici eius puluerē	ethiopes, & inimici eius terrā	αἰθίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ χοῦν
ילחכו: מלכי	lingēt. Reges	lingent. Reges	λείξουσι. Βασιλεῖς
תרשיש ואיים	B. tarsis & insule	tharsis & insule	θαρσεῖς καὶ νῆσοι,
מנחה ישיבו מלכי	munera offerent, reges	munera offerent, reges	δῶρα προσοίσουσι, βασιλεῖς
שבא וסבא אשכר	arabes & ethiopes munus	arabum & saba dona	ἀράβων καὶ σαβὰ, δῶρα
יקריבו: וישתחוו לו	offerent. Et adorabunt eum	adducent. Et adorabunt eum	προσάξουσι. Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ,
כל מלכים כל גוים	oēs reges, omnes gētes C.	omnes reges, omnes gentes	πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη
יעבדוהו: כי יציל	seruient ei. Quia eruet	seruient ei. Quia liberauit	δουλεύσουσιν αὐτῷ. Ὅτι ἐρρύσατο
אביון משוע ועני	pauperē clamantē, & inopē	pauperē a potente, & pauperē	πτωχὸν ἐκ δυνάστου, καὶ πένητα,
ואין עזר לו:	cui non est adiutor.	cui non erat adiutor.	ᾧ οὐχ ὑπῆρχε βοηθός.
יחס על דל ואביון	Compatietur inopi & paupi	Parcet pauperi & inopi,	Φείσεται πτωχοῦ καὶ πένητος,
ונפשות אביונים	& animas pauperum	& animas pauperum	καὶ ψυχὰς πενήτων
יושיע: מתוך ומ	saluabit. A fraude	saluas faciet. Ex vsuris	σώσει. Ἐκ τόκου (αὐτῶν,
ומחמס יגאל נפשם	& iniqtate redimet aīas eoꝝ,	& iniquitate redimet aīas eoꝝ,	καὶ ἐξ ἀδικίας λυτρώσεται τὰς ψυχὰς(
ויקר דמם בעיניו:	& p̄ciosus erit sāguis eoꝝ co(	& honorabile nom̄ eoꝝ corā illo	καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτῶν, ἐνώπιον αὐτοῦ
ויחי ויתן לו	Et viuet & dabit ei (rā ocu(	Et viuet & dabitur ei	Καὶ ζήσεται καὶ δοθήσεται αὐτῷ
מזהב שבא ויתפלל	de auro saba, & orabit (l eio.	de auro arabie, & adorabunt	ἐκ τοῦ χρυσίου τῆς ἀραβίας, καὶ προσεύξονται
בעדו תמיד כל	pro eo iugiter tota	de ipso semper, tota	περὶ αὐτοῦ διαπαντός. Ὅλην τὴν ἡμέραν
היום יברכנהו: יו	die benedicet ei.	die benedicent ei.	εὐλογήσουσιν αὐτόν,
יהי פסת בר	D Erit placētula frumenti,	Erit firmamentum	ἔσται στήριγμα
בארץ בראש הרים	in terra in capite montium	in terra in summis montium,	ἐν τῇ γῇ ἐπ᾽ ἄκρων τῶν ὀρέων.
ירעש כלבנון	turgescet sicut libani	super extolletur super libanum	Ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν λίβανον
פריו ויציצו מ	fructus eius & pullulabunt	fructus eius, & florebunt	ὁ καρπὸς αὐτοῦ, καὶ ἐξανθήσουσιν
מעיר כעשב הארץ:	de ciuitate sicut herba terre	de ciuitate sicut fenum terre.	ἐκ πόλεως, ὡσεὶ χόρτος τῆς γῆς. (αἰῶνας,
יהי שמו לעולם	Erit nomen eius in eternū	Sit nomē eius bn̄dictū ī secula,	Ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς(

Digitized by Google

عدلا ويحكم لمساكين
الشعب بعدل ويخلص بني
المساكين ٭ ويذل
الباغي ويدوم مع
الشمس ٭ وفوق
القمر باجيال
الاجيال ينزل مثل المطر
على الصوف
وكالقطر
اذا هبط على الارض
ويشرق في ايامه
العدل ٭ وتكثر السلامه
حتى يفنى القمر بالنقص
ويملك من البحر الى البحر
ومن الانهار الى اقاصي
الارض ٭ يجثوا
النجابين بين يديه وجميع
اعدايه يلحسون التراب ملوك
ترسيس والجزاير
يقبلون اليه بالهدايا ملوك
العرب وسابا يقدمون اليه
وتسجد له جميع الفرابين
ملوك لارض وجميع الامم
تتعبد له ٭ لانه ينجي
الضعيف من يد القوي
والبايس الذي لا ناصر له
يتراءف على المسكين
والضعيف ويخلص انفس
المساكين ٭ ومن الربا و
الظلم ينقذ ارواحهم
اسمه كريم لديهم
يحيا ويعطى
من ذهب ارابيا ولاجله
يصلون في كل
حين ويبارك النهار كله
يكون عمدة
في الارض وعلى روس الجبال
تعلو ثمرته اكثر من
شجر لبنان ويزهر لاهل
المدينة كعشب الارض مباركا
يكون اسمه الى الابد

ג. לַמְתָא בְזָכוּתָא: יְדִין עֲנִיֵי
עַמָא יִפְרוֹק לִבְנֵי
חֲשׁוֹכַיָא וִיסוֹף גַבְרָא
טְלוֹמָא: יִדְחֲלוּן מִינָךְ עִם
מֵיסַק שִׁמְשָׁא וִיצַלוּן קֳדָמָךְ
קֳדָם מֵנְהַר סִיהֲרָא לְדָרֵי
דָרַיָא: יֵחוֹת הֵיךְ מִיטְרָא
דְרַעֲוָא עַל עִיסְבָּא דְגִיזֵי
מִן גוֹבָאֵי הֵיךְ רְסִיסֵי
מַלְקוֹשָׁא דְנָטְפִין עַל אַרְעָא:
יִסְגוֹן בְּיוֹמוֹי צַדִיקַיָא
וְסוֹגְעֵי שְׁלָמָא עַד
דְיִשְׁתֵּיצוֹן פָּלְחֵי סִיהֲרָא:
וְיִשְׁלוֹט מִן סְטַר יַמָא רַבָּא
לִסְטַר יַמָא רַבָּא וּמִן פְּרָת
עַד סַיְפֵי אַרְעָא: קֳדָמוֹי יִגְחֲנוּן
אִיפַּרְכֵי וּבַעֲלֵי דְבָבוֹי
עַפְרָא יְלַחֲכוּן: מַלְכֵי
דְטַרְסוֹס וְנֵסֵי יַמָא רַבָּא
וְאוֹקְיָנוֹס תִּקְרוּבְתָּא
יְתִיבוּן מַלְכַיָא דִשְׁבָא
וּסְבָא דוֹרוֹן יְקָרְבוּן: וְיִסְגְדוּן
לֵיהּ כָּל מַלְכַיָא כָּל עַמְמַיָא
יִשְׁתַּעְבְּדוּן לֵיהּ: אֲרוּם יְפַצֵי
חֲשׁוֹכָא דְבָעֵי מְטֵי
וְעַנְיָא וְלֵית סָעִיד לֵיהּ:
יְחוּס עַל מִסְכֵּינַיָא
וְחַשׁוֹכָא וְנַפְשָׁת חֲשִׁיכַיָא
יִפְרוֹק: מִנְכוּתָא
וּמֵחֲטוֹפִין יִפְרוֹק נַפְשָׁתְהוֹן
וִיהֵי יַקִיר אַדְמְהוֹן קוֹמוֹי:
וְיֵיחֵי וְיִתֵּן לֵיהּ
מִדְהַב דְאַתְיָין לֵיהּ מִשְׁבָא
וִיצַלֵי מְטוּלְתֵיהּ תְּדִירָא
כָּל יוֹמָא יְבָרְכִנֵיהּ:
יְהֵי סְעִיד לַחְמָא
בְּאַרְעָא בְּרֵישׁ טוּרַיָא
יִרְגוֹשׁ הֵיךְ לִבְנָן אִיבֵּיהּ
וְיִנְצוֹן מִן קַרְתָּא יְרוּשְׁלֵם
הֵיךְ עִיסְבָּא דְאַרְעָא:
יְהֵי שְׁמֵיהּ מִדְכַּר לְעָלַם

& colles iustitiam. Iudicabit pauperes
populi, redimet filios
miserorum & humiliabit virum
raptorem. Timebunt a te cum
ortu solis, orabunt coram te
a lumine lune a generationibus
ĩ generationes. Descẽdet sicut pluuia
beneplaciti, super herbam q̃ roserunt
locuste, sicut stille
serotine stillantes super terram.
Multiplicabuntur in diebus eius iusti
& abundabit pax, donec
destruantur serui lune.
Et dominabit ab angulo maris magni,
ad ãgulũ maris magni, & ab euphrate
ad fines terre, Corã illo humiliabũtur
proceres, & patroni inimicitie eius
puluerem lingent. Reges
tarsis & insule magni maris
occeani, munera
adducent reges scba
& ceba dona offerent, Et adorabunt
eum omnes reges, omnes populi
subditi erunt ei. Quoniam liberabit
miserum qui implorat misericordiam
& pauperem cui non est adiutor.
Miserebitur misero
& inopi, & animas inopum
redimet. A fraude
& furtis, liberabit animas eorum,
& erit honorificus sãguis eorũ corã eo.
Et viuet & dabitur ei
de auro, quod afferent ei de seba
& orabit pro eo continue
omni die benedicet illi.
Erit substantificus panis
in terra, in capite montium,
concutietur sicut libani fructus eius
& germinabunt de ciuitate ierusalem
sicut herba terre.
Erit nomen eius memorabile semper,

cõfricabunt se inuicẽ,
& deiicient similã suã
in terrã, & tu ueniens
accipies inde plenitu-
ditem uole seu palme
istius sƺ refectiõeƺ tuã
Ex commentariis .R.
mosse hadarsan וא
מלכי צדק כדכתיב נשבע
יהוה ולא ינחם אתה כהן
לעולם על דברתי
מלכיצדק ומי הוא המלך
צדיק ומעשתמ׳ והמשיח
שנ׳ הנה מלכך יבא לך
צדיק ונושע ומה הוציא
לחם ויין שנ׳ יהי פסת בר
בארץ והוא שכתוב והוא
Alius ser כהן לאל עליון
mo Malchicedec hoc
est ac si dixerit scriptu
ra q̃ dictũ est. ps. cx.
Iurauit dñs & nõ peni
tebit eũ tu es sacerdos
in eternũ ẽm uerbum
Malchicedec. Et quis
est iste. Iste est rex iu-
stus & saluator rex
Messias. Sicut dictum
est Zach. ix. Ecce rex
tuus uenit tibi iustus
& saluator. Et q̃d do-
cet dicẽdũ, protulit pa
nem & uinũ: quasi di-
cat, erit placentula tri
tici in terra & hoc est
q̃d scriptũ est. Et ipse
sacerdos Deo altissi-
mo.
B. Tarsis, ut aliqui
opinantur cilicie ciui-
tas, ut alii Cartago, ut
alii India, ut alii mare,
C. Ex cõmentariis
R. mosse hadarssan.
דרש ר׳ משה הדרשן לא
יסור שבט מיהודה
ומחוקק מבין רגליו עד כי
יבא שילה ולו יקהת עמים
יראה שעם שיהיה גבר
באחיו ויש בממלכות בידו
בארית שהוא מלך על
החיות כי גם יקרה לו
במקרא הארית שיכבול
הרביעית כי עם כל כחו
הוא כורע ורובץ ואין לו
כח לעמוד על עמדו
ועצמיותו גם הוא יכרע
ויפול תחת משאו וישכב
גדולתו וישתעבד ביד
מלכי אומות העולם ואמר
ומי יקימנו עלות הגלות
הארוך שמשכה הכריעה
והשפילה הכל נגד צור שאמרו
הגויים צורם הסגירם
ומי יקימנו ויחיה וכמו
שאמר הנביא מי יקום
יעקב כי קטן הוא נטשת
על אופת אין מקים ולזה
אמר שבט ולא אמר מלך
כי גלוי וידוע לפניו שלא
יעמדו מלכים תמיד
עד כי יבא שילה והוא
תבן הקטן העתיד להיות

Digitized by Google

לפני־שמש ינון	ante solem filius E.	ante solem permanet	πρὸ τοῦ ἡλίου διαμένει (αὐτῷ
שמו ויתברכו־בו	nomē eius. Et bñdicent̃ ĩ eo	nomē eius. Et benedicent̃ ĩ ipso	τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν(
יא כל־גוים	omnes gentes,	omnes tribus terre,	πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς,
יאשרוהו :	beatificabunt eum.	oēs gentes magnificabunt eũ.	πάντα τὰ ἔθνη μακαριοῦσιν αὐτόν.
ברוך יהוה אלהים	Benedictus DEVS Deus	Benedictus dominus	Εὐλογητὸς κύριος
אלהי ישראל עשה	Deus israel, qui facit	Deus israel qui facit	ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ, ὁ ποιῶν
נפלאות לבדו :	mirabilia solus.	mirabilia solus.	θαυμάσια μόνος. (αὐτοῦ
וברוך שם כבודו	Et bñdictũ nomē glorie eius	Et bñdictũ nom̃ maiestatis eius	Καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης(
לעולם וימלא	in sempiternũ & implebitur	in eternum, & replebitur	εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.(
כבודו את־כל	gloria eius vniuersa	maiestate eius omnis	τῆς δόξης αὐτοῦ πᾶσα (καὶ πληρωθήσεται)
הארץ אמן ואמן :	terra amen & amen.	terra, fiat fiat,	ἡ γῆ, γένοιτο γένοιτο.
כלו תפלות	Complete sunt orationes	Defecerunt hymni	Ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι
דוד בן־ישי :	Dauidis filii Issai.	Dauid filii Iesse.	Δαβὶδ υἱοῦ ἰεσσαί.
עג מזמור לאסף	LXXIII. Psalmus Asaph.	LXXII. Psalmus Asaph.	οβ´. ψαλμὸς τῷ ἀσάφ.
אך טוב לישראל	Attamen bonus est israelis	Quam bonus israel	Ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ
אלהים לברי לבב :	Deus, his q̃ mũdo sũt corde.	Deus, his qui recto sunt corde.	ἰσραήλ, τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.
ואני כמעט נטוי	Mei autē pene vacillauerũt	Mei autem pene moti sunt	Ἐμοῦ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν
רגלי כאין שפכה	pedes, pene effusi sunt (sum	pedes pene effusi sunt	οἱ πόδες, παρ' ὀλίγον ἐξεχύθη
אשרי : כי קנאתי	gressus mei. Quia emulatꝰ(	gressus mei. Quia zelaui	τὰ διαβήματά μου. Ὅτι ἐζήλωσα
בהוללים שלום	in stultos pacem	super iniquos, pacem	ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις εἰρήνην
רשעים אראה : כי	impiorum videbo. Quoniã	peccatorum videns. Quia	ἁμαρτωλῶν θεωρῶν. Ὅτι
אין דר	non sunt	non est	οὐκ ἔστιν
חרצבות ל	colligati A.	respectus	ἀνάνευσις
למותם ם	de morte sua,	morti eorum,	ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν,
וברי	& firma	& firmamentum	καὶ στερέωμα
אולם : בעמל	vestibula eorum. In labore	in plaga eorum. In labore	ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν. Ἐν κόποις
אנוש וא	hominum	hominum	ἀνθρώπων
איננו וע	non sunt,	non sunt,	οὐκ εἰσί,
ועם	& cum	& cum	καὶ μετὰ
אדם	hominibus non	hominibus	ἀνθρώπων
לא ינגעו : לכן	vulnerabuntur. Ideo (bie,	non flagellabuntur. Ideo	οὐ μαστιγωθήσονται. Διὰ τοῦτο
ענקתמו גאוה	circũdedisti eis torquē sup(	tenuit eos superbia,	ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία
יעטף שית ח	operti sunt iniquitate	operti sunt iniquitate	αὐτῶν εἰς τέλος. Περιεβάλοντο ἀδικίαν
חמס למו :	& impietate sua. (culi eoꝝ,	& impietate sua.	καὶ ἀσέβειαν ἑαυτῶν,
יצא מחלב עינמו	Processerũt a pinguedine o(	Prodiit q̃si ex adipe iniq̃tas eoꝝ	ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία αὐτῶν.
עברו משכיות	superauerunt cogitationes	transierunt in affectum	Διῆλθον εἰς διάθεσιν
לבב : ימיקו	cordis. Dissoluentur	cordis. Cogitauerunt	καρδίας. Διενοήθησαν
וידברו ברע עשק	& loquent̃ ĩ malũ, calũniam	& locuti sunt nequitiã iniq̃tatē	καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ, ἀδικίαν
ממרום ידברו :	de excelso loquentes.	in excelso locuti sunt.	εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν.
שתו בשמים ט	Posuerunt in celum	Posuerunt in celum	Ἔθεντο εἰς οὐρανὸν
פיהם ולשונם	os suum, & lingua eorum	os suum, & lingua eorum	τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν

A. Aliqui sic uertendũ cēsent, quoniã non est nodosa mors eoruꝫ .i. penosa.

Digitized by Google

واسمه دايم قبل	וקדם מיהך שמשא מזומן	& antequam esset sol preparatum
الشمس ويتبارك به	הוה שמיה ויתברכון	erat nomen eius & benedicentur
جميع قبايل الارض	בזכותיה כל עממיא	in merito eius omnes populi,
وكل الامم تعظمه	ויימרון טב ליה:	& dicent, bonum illi.
مبارك الرب	בריך יי אלהים	Benedictus DEVS Deus
اله اسراييل الذي صنع	אלהא דישראל דעביד	Deus israelis, qui fecit
العجايب وحده	פרישן רברבן בלחודוי:	mirabilia magna solus.
ومبارك اسم مجده	ובריך שום איקריה	Et benedictum nomen glorie eius
القدوس الى الابد والى ابد	לעלמא ויתמלי	in eternum, & replebitur
الابد تمتلي الارض جميعها	מן איקריה כל	splendore glorie eius omnis
من مجده القدوس يكون	ארעא אמן ואמן:	terra amen & amen.
يكون	גמרו צלותיה	Complete sunt orationes
	דדוד בר ישי:	Dauidis filii Isai.
المزمور الثاني والسبعون	תושבחא על ידוי דאסף	LXXIII. Laudatoria p manũ Asaph.
خير هو اله اسراييل	ברם טב לישראל	Profecto bonus israeli
لمستقيمي القلوب	אלהא לדכיין לבא:	Deus, ei qui mundo est corde.
وانا كدت عن قليل تزل	ואנא כזעיר אתמוטטא	Mei autem pene moti sunt
قدماي وتزدحف ولولا	ריגלי כלמא איזדעזעו	pedes pene vacillauerunt
اليسير قدماي لاني	איסתורי ארום קנינית	gressus mei. Quoniam emulatus sum
غرت لاجل الاثمه	במרשיעיא בעדן דשלם	iniquos, in tempore pacis
اذ رايت سلامة الخطاة	רשיעי אחמי: ארום	peccatores videbo. Quoniam
وانه	לית הוון תווהין	non terrentur
لا راحة في	ומצטערין מטול יום	nec conturbantur, propter diem
موتهم	מיתתהון אתנטירו	mortis eorum, efferuntur
شديد	מחשבתהון ופטים	cogitatus eorum, & pingue
هي ضرباتهم اذ ليس	ואלים לבהון: בליעיתו	& forte est cor eorum. In labore
هم فيكد	גבריא דמתעסקין	virorum laborantium
الناس	באורייתא לית הינון	in lege, non
يودبون	לעיין ועם בני נשא	loquuntur, & cum hominibus
مع	צדיקי דסבלין יסורין	iustis qui patiuntur martyria
البشر	לא מתכתשין: בגין כן	non vulnerantur. Ideo
فلهذا اخذتهم	עטרתנון גיותנותא	circundedit eos superbia,
العظمة الى الانقضا	כלילא משוין ברישיהון	coronam imponent capiti suo
يشتملوا بظلمهم ونفاقهم	מן חטוף דילהון	de rapina sua.
خرج مثل الشحم اثمهم	שני מן שומנא פרצופיהון	Mutata est ob pinguedinẽ figura eoꝝ,
وعملوا براي	עברו הטביהון דחפרת	trãsierũt incisiones sue q̃ cooperuerũt
قلوبهم تفكروا	לבא: יתמקמקון מן פוטמא	cor. Liquefiunt propter pinguedinẽ,
وتكلموا بالسيئات ونسبوا	וימללון לביאשא ולטלומיא	loquuntur vt noceant, & ad violentiã,
الظلم الى العلي	מן רום לבהון ימללון:	de celsitudine cordis sui loquuntur.
ورفعوا الى السما	שויאו בקדישי שמיא	Posuerunt in sanctis celorum
افواههم وانبسطت	פומהון ולישנהון	os suum, & lingue eorum

לו באחרית ימים רבים
כמו שלא ובשליטות
ובזעירותו כי הוא אשר
יקהלו אליו כל הגוים
וימלוך עליהם מלכות
שלמה כמו שנ׳ וישתחו
לו כל מלכים כל גוים
יעבדוהו ומשם ואילך
לא יוסיף וכרוע לפני
זולתו אבל כולם לפניו
יכרעו ויפולו שנ׳ לפניו
יכרעו ציים ואויביו עפר
ילחכו .i. Expositio. R.
Mosse hadarsan. Nõ auferetꝰ sceptrũ de Iuda nec scriba de pedibus eius donec ueniat silo .i. MESSIAS & ei aggregabunt populi. Demostrat ꝙ quis sit potẽtissimus fratꝝ suoꝝ & sceptrũ regni sit in manu eius ueluti leo qui est rex cũctoꝝ animaliũ, nihilominus eueniet ei quemadmodum euenit leoni, qui quartanã patitꝰ, & quis sit ualidissimus, tamen flectit genua, & prosternitur, nec potest consistere in persona & substancia sua. Sic & ipse genua flectet & cadet subtus sarcinã suã, & prosternet magnificẽtia eius, & erit seruus in manu regum gentiũ mundi. Et dicit scriptura. Et qs surgere eũ faciet, nimirum ꝑpter captiuitatem hanc longam, ex qua consequitur & genuflexio, & prostratio, in tantum ꝙ exclamabunt gentes. Creator eoꝝ carceri occlusit illos, & quis liberabit eos & uiuent. Et queadmodũ dictũ est a ꝑpheta. Quis surgere faciet Iaacob, qm̃ minimus ipse relictus est super terram, & nõ est qui surgere eũ faciat, & ꝑpterea dixit sceptrũ, & nõ regem, qm̃ notum & manifestum est apud eum, ꝙ reges eius non sunt semp permansuri, sed solum usqꝫ ueniat silo .i. MESSIAS q̃ est filius paruulus, q erit ei, post multos dies, uti exposuit Anchelos, de ꝑphetia & de paruitate eius, qm̃ is ẽ cui aggregabuntur oẽs gentes & regnabit sup illas regno iustitie & pacis, sicut scriptum est.

Leo quartanã patit' circa fine

תהלך בארץ :	deambulauit in terra.	transiuit in terra.	διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς.
לכן ישוב עמו	Propterea ɔuertet̃ ppl's eius	Ideo cõuertetur populus meus	Διὰ τοῦτο ἐπιστρέψει ὁ λαός μου
הלם ומי מלא	hic, B, & plenum aqua	hic, & dies pleni	ἐν ταῦθα, καὶ ἡμέραι πλήρεις
ימצו למו :	sugent ipsi.	inuenientur in eis.	εὑρεθήσονται ἐν αὐτοῖς.
ואמרו איכה ידע	Et dixerunt quomodo nouit	Et dixerunt quomodo scit	Καὶ εἶπον πῶς ἔγνω
אל ויש דעה	Deus, & si est scientia	Deus, & si est scientia	ὁ θεός, καὶ εἰ ἔστι γνῶσις
בעליון : הנה אלה	in excelso. Ecce isti	in excelso. Ecce ipsi	ἐν τῷ ὑψίστῳ. Ἰδοὺ οὗτοι
רשעים ושלוי	impii & quiescentes	peccatores & abundantes	οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ εὐθηνοῦντες
עולם השגו חיל :	ĩ sc'lo, m'tiplicauer̃t diuitias.	in seculo, obtinuerunt diuitias.	εἰς τὸν αἰῶνα, κατέσχον πλοῦτον.
אך ריק זכיתי	Ergo ne frustra mundaui	Et dixi, ergo sine cã iustificaui	Καὶ εἶπα, ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα
לבבי וארחץ	cor meum, & laui	cor meum, & laui (Et fui	τὴν καρδίαν μου, καὶ ἐνιψάμην
בנקיון כפי : ואהי	ĩ inocẽtia mãus meas. Et fui	inter innocẽtes manus meas. (	ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου. Καὶ ἐγενόμην
נגוע כל היום	vulneratus tota die,	flagellatus tota die,	μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν,
ותוכחתי לבקרים :	& ĩcrepatio mea ĩ matutinis	& castigatio mea in matutinis.	καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας.
אם אמרתי	Si dixi	Si dicebam	Εἰ ἔλεγον
אספרה כמו הנה	narrabo sic ecce (fraudaui.	narrabo sic, ecce	διηγήσομαι οὕτως, ἰδοὺ
דור בניך בגדתי :	generationẽ filiorũ tuorũ de(	nationẽ filiorũ tuorũ reprobaui.	τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου ἠσυνθέτηκας,
ואחשבה לדעת	Et cogitaui vt scirem	Existimabam vt cognoscerem	καὶ ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι.
זאת עמל היא	istud, labor hoc	hoc labor est	Τοῦτο κόπος ἐστὶν
בעיני : עד אבוא	in oculis meis. Donec veniã	ante me. Donec intrem	ἐνώπιόν μου, ἕως οὗ εἰσέλθω
אל מקדשי אל	ad sanctuarium Dei,	in sanctuarium Dei,	εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ
אבינה לאחריתם :	intelligam in nouissimo eorũ.	& intelligam in nouissimis eorũ.	καὶ συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα αὐτῶν.
אך בחלקות תשית	Verũtñ in adulatõe posuisti	Verũtñ propter dolos posuisti	Πλὴν διὰ τὰς δολιότητας αὐτῶν, ἔθου
למו הפלתם	eos deiecisti eos	eis, deiecisti eos	αὐτοῖς κακά, κατέβαλες αὐτοὺς
למשואות : איך	ad euastationes. Quomodo	dum alleuarentur. Quomodo	ἐν τῷ ἐπαρθῆναι. Πῶς
היו לשמה כרגע	facti sũt ĩ desolationẽ subito	facti sunt in desolationẽ, subito	ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν ἐξάπινα, (αὐτῶν
ספו תמו מן בלהות	defecerũt cõsũpti sunt a fre(	defecerũt perierunt pp iniqta(	ἐξέλιπον, ἀπώλοντο, διὰ τὴν ἀνομίαν
כחלום ם	Quasi somnium (mitibus	Velut somnium (tem suam.	Ὡσεὶ ἐνύπνιον
מהקיץ אד	euigilantis,	surgentium,	ἐξεγειρομένου,
ני בעיר	domine in ciuitate	domine in ciuitate	κύριε ἐν τῇ πόλει
צלמם תב	imaginem eorum	tua imaginẽ ipsorũ (matũ est	σου τὴν εἰκόνα αὐτῶν
תבזה : כי יתחמץ	cõtẽnes. Quia acetosum ẽ	ad nihilũ rediges. Quia ĩflam(	ἐξουδενώσεις. Ὅτι ἐξεκαύθη
לבבי וכליותי	cor meum, & renes mei	cor meum, & renes mei	ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου,
אשתונן : ואני	acuti. Et ego	cõmutati sunt, & ad nihilum	ἠλλοιώθησαν. Κἀγὼ ἐξουδενωμένος,
בער ולא אדע	insipiens & nescius,	redactus sum & nesciui.	καὶ οὐκ ἔγνων,
בהמות הייתי עמך :	bestia fui tecum.	Vt iumẽtũ factus sum apud te,	κτηνώδης ἐγενήθην παρὰ σοί,
ואני תמיד עמך	Et ego semper apud te,	& ego semper tecum.	κἀγὼ διαπαντὸς μετὰ σοῦ.
אחזת ביד ימיני	apprehẽdisti manũ dexterã(	Tenuisti manũ dexterã meam,	Ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου,
בעצתך תנ	In consilium tuum (meã.	& in voluntate tua	καὶ ἐν τῇ βουλῇ σου
תנחני וא	deduces me,	deduxisti me,	ὡδήγησάς με,
ואחר כבוד	& postea in gloria	& cum gloria	καὶ μετὰ δόξης

Digitized by Google

في الارض السنتهم ه	מצלהבא בצדיקי ארעא׃	inflammant iustos terre. pulũ DEI,
عند ذلك يرجع شعبي	בכן תאיב על עמיה דיי	Propterea cõuertuntur aduersus po(
الى هاهنا ويجدون	ומחרין להון במרזפין	& feriunt eos malleis,
ايا ما كاملة	ודמעין סגיעין מסחרין	& lachrymis multis humiliant
ويقولون كيف علم	להון׃ ואמרין היכדין	eos. Et dicunt quomodo
الله وهل عند العلي	ידע אלהא ואית מנדעא	scit Deus, quomodo & est scientia
علم هو لا	בעילאה׃ הא אלין	in altissimo. Ecce ipsi
المنافقون المخصبون	רשיעיא דיתבין בשלותא	impii, permanentes in tranquillitate
دايما قد حازوا الغنى	בעלמא אדביקו חילא קנו	ĩ mũdo, adepti sunt substãtiã acqsierũt
الى الابد فقلت عند ذلك	נכסין׃ ברם לסריקותא	diuitias. Ergo inaniter purificaui
لتريدا كلا زكيت قلبي	דכיתי לבי ושזיגית	cor meum, & laui
وغسلت بالطهارة يدي	בברירות ידיי והוית	in munditie manus meas. Et fui
وصرت كالمغرور النهار	מבריש כל יומא	flagellatus tota die
كله ومدكنا في الغدوات	ומכסנותי לצפריא׃	& castigatio mea in matutinis.
بالقول ان كنت قلت	אין אמרית	Si dixi
كمثلهم تجاوزت	אשתעי דכמתהון הא	narrabo qualitates eorum, ecce
في ذريتك التي نسلت	על דר בניך ארשעית׃	sup generatione filioꝝ tuoꝝ ĩpie agã.
لاني عار فانا	וחשבית למידע	Et cogitaui vt scirem
هذا الثم علي	דא ליעותא היא	istud, labor hoc
حين ادخل	בעיני׃ עד זמן פורקנא	ĩ oculis meis. Vsq; ad tẽpus redẽptiõis
قدس الله	דאיתי לבית מקדשי	quo veniam ad sanctuaria
واتفهم عواقبهم	אלהא אתבין לסופיהון׃	Dei intelligam finem eorum.
عملا لذلك لدعائمهم	ברם בקיבלא שויתא	Profecto in obscuro posuisti
قد وضعت لهم سوا وعند	להון רמיתנון	eos, proiecisti eos
رفعتهم صرعتهم والحرب	לשוחותא׃ היכדין	ad foueas. Quomodo
بغتة اسلمتهم بادوا وافنوا	הוו לצדו לשעתא	facti sunt in desolationem in momẽto,
لاجل اثمهم مثل رويا	אשתיציו מן אתתא שו׃	vastati sunt a tribulatione.
المستيقظ	היך חלמא מן גבר רוי	Sicut somnium hominis ebrii
اللهم ارذل	דמתער יי ליום דינא	euigilantis, DEVS (a domo
اشباههم في	רבא באתערתהון מן בית	ĩ die iudicii magni surgere eos faciet(
مدينتك	קבורתא בתנו דמותהון	sepulchri, & fremens imaginem eorũ
فقد لهب	תבסר׃ ארום ידע	spernet. Etenim sentiet
قلبي ودابت	לבי וכוליתי בצערין	cor meum, & renes mei ardentes
كليتاي ه وانا	כאשתא׃ ואנא	sicut ignis. Et ego
مرذول ولم اشعر	שטיא ולא אידע היך	stultus & nescius, quasi
صرت كالبهيمة بين يديك	בעירא אתחשיבית לותך׃	bestia reputatus sum apud te.
وانا في كل حين معك	ואנא תדירא עמך	Ego autem continue sum tecum,
اخذت بيدي اليمنى	אחדתא בידא ימיני׃	tenuisti manum dexteram meam.
مشيئتك	במלכך הדברתני	In consilio tuo duc me,
تهدي يدي	בעלמא הדין ובתר	in hunc mundum, & postquam
قلت	שלים איקרא דאמרת	compleueris gloriã q̃ dixisti venturã

Et humiliabuntur ei omnes reges, cuncte gentes seruient ei, & postea ipse nemini humiliabitur, imo coram eo procidẽt & prosternentur omnes. Et hoc est quod scriptum est. Coram eo humiliabuntur populi siue ethiopes & inimici eius puluerem lingent.

D. Quãplures ex nostris qui hebraicis literis nauauerunt operam, scripserũt, in textu chaldeo huic uersiculo correspondente, sic haberi. Erit sacrificium frumenti in terra in capite montium ecclesie. Ipse uero, qui plures textus & quidem antiquos perscrutatus sum, nequaquã reperi sicut illi scripserunt. De quo admonuisse lectorem non ab re mihi uisum est.

E. Filius nomẽ eius, huic iterpretationi hebrei consentiunt. Et in primis. R. Dauid Chimchi libro radicũ.

B. Aduerbium.

N

Digitized by Google

תקחני :	suscipies me.	suscepisti me.	προσελάβου με.
מי לי בשמים	Quid mihi in celis,	Quid enim mihi in celo,	Τί γὰρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ,
ועמך לא חפצתי	& tecum non volui in	& a te quid volui super	καὶ παρὰ σοῦ τί ἠθέλησα ἐπὶ
בארץ : כלה שארי	terra. Cōsumpta ē caro mea	terram. Defecit caro mea	τῆς γῆς. Ἐξέλιπεν ἡ καρδία μου
ולבבי צור לבבי	& cor meū, robur cordis mei	& cor meum, Deus cordis mei	καὶ ἡ σάρξ μου, ὁ θεὸς τῆς καρδίας μου,
וחלקי אלהים	& pars mea Deus	& pars mea Deus	καὶ ἡ μερίς μου ὁ θεὸς
לעולם : כי הנה	in eternum. Quia ecce	in eternum. Quia ecce	εἰς τὸν αἰῶνα. Ὅτι ἰδοὺ
רחקיך יאבדו	qui propellunt te peribunt	qui elongant se a te peribunt,	οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται,
הצמתה כל זונה	perdidisti oēm fornicantem	perdidisti omnes qui fornicātur	ἐξωλόθρευσας πάντα τὸν πορνεύοντα
ממך : ואני קרבת	abs te. Mihi aūt appropinq̄re	abs te. Mihi autem adherere	ἀπὸ σοῦ. Ἐμοὶ δὲ τὸ προσκολλᾶσθαι
אלהים לי טוב	Deo bonum est,	Deo bonum est,	τῷ θεῷ, ἀγαθόν ἐστι,
שתי באדני יהוה	ponere in domino DEO	ponere in domino Deo	τίθεσθαι ἐν τῷ κυρίῳ
מחסי לספר כל	spem meam, ut narrem oēs	spem meā. Ut anuunciem oēs	τὴν ἐλπίδα μου. Τοῦ ἐξαγγεῖλαί με πάσας
מלאכותיך :	annunciationes tuas.	p̄dicatōes tuas, ī portis filie syō	τὰς αἰνέσεις σου, ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγα(
עד משכיל לאסף	LXXIIII. Intellectus asapi	LXXIII. In finē itelle. asaph.	ογ'. Συνέσεως τῷ ἀσάφ. (τρὸς σιών.
למה אלהים זנחת	Vt quid Deus dereliquisti	Vt quid Deus repulisti	Ἵνα τί ὁ θεὸς ἀπώσω
לנצח יעשן אפך	ī ppetuū, fumauit furor tuus	in finem, iratus est furor tuus	εἰς τέλος, ὠργίσθη ὁ θυμός σου
בצאן מרעיתך :	ī oues pascue tue. (possedisti	sup oues pascue tue. (possedisti	ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου.
זכר עדתך קנית	Recodaī ɔgregatōis tue, q̄(	Memor esto ɔgregatōis tue, q̄(	Μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου ἧς ἐκτήσω
קדם גאלת שבט	ab initio & redemisti, virgā	ab initio. Redemisti virgam	ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἐλυτρώσω ῥάβδον
נחלתך הר ציון	hereditatis tue, montē cion	hereditatis tue, mons sion	κληρονομίας σου. Ὄρος σιὼν
זה שכנת בו :	hunc in quo habitasti.	in quo habitasti in eo.	τοῦτο ὃ κατεσκήνωσας ἐν αὐτῷ,
הרימה פעמיך	Leua gressus tuos	Leua manus tuas	Ἔπαρον τὰς χεῖράς σου (Ὅσα
למשאות נצח כל	in desolatiōes in ppetuū, oē	in superbias eorū in finē quanta	ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν εἰς τέλος. (
הרע אויב	malū egit inimicus (stes tui,	malignatus est inimicus	ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς (σου ἐν τοῖς
בקדש : שאגו צרריך	ī sāctuario. A. Fremuerit ho(	ī sācto. Et gl'ati sūt q oderūt te,	ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισ(
בקרב מועדך שמו	ī medio solēnitatis tue posuerit	ī medio solēnitatis tue. Posuerūt	ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. Ἔθεντο
אותתם אותות :	signa sua signa.	signa sua signa,	τὰ σημεῖα αὐτῶν, σημεῖα,
יודע כמביא	Ostendebatur ac si donaret	& nō cognouerūt sic ī exitu sup	καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ὡς εἰς τὴν ἔξοδον
למעלה בסבך	altissimo, in contextu	summum. Quasi in sylua	ὑπεράνω. Ὡς ἐν δρυμῷ
עץ קרדמות :	fructicum secures.	lignorum securibus	ξύλων, ἀξίναις
ועת פתוחיה	Et nunc sculpturas eius	exciderunt ianuas eius	ἐξέκοψαν τὰς θύρας αὐτῆς
יחד בכשיל	pariter, maleis	in idipsum, in securi	ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐν πελέκει
וכילפות יהלמון :	& securibus fregerunt.	& ascia deiecerunt eam.	καὶ λαξευτηρίῳ κατέρραξαν αὐτήν.
שלחו באש	Miserunt ignem	Incenderunt igni	Ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ
מקדשך לארץ	in sanctuarium tuū in terra	sanctuarium tuum in terra,	τὸ ἁγιαστήριόν σου, εἰς τὴν γῆν
חללו משכן שמך :	ɔtaminauerit taber. nōis tui.	polluerūt tabernaculū nōis tui	ἐβεβήλωσαν τὸ σκήνωμα τοῦ ὀνόματός σου.
אמרו בלבם נינם	Dixerit ī cordibus suis filii eorū	Dixerit ī cōde suo cognatio eorū	Εἶπον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν αἱ συγγένειαι αὐτῶν
יחד שרפו כל	simul, incenderunt omnes	simul, quiescere faciamus oēs	ἐπὶ τὸ αὐτό, δεῦτε καὶ καταπαύσωμεν (
מועדי אל בארץ :	solēnitates Dei in terra.	dies festos Dei a terra.	τὰς ἑορτὰς τοῦ θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς. (πάσας
אותתינו לא	Signa nostra non	Signa nostra non	Τὰ σημεῖα ἡμῶν, οὐκ

تدخلني A	לאיתאה עלי תקבלנני׃	super me accipies me.
فما لي في السما	מאן כותך דילי בשמיא	Quis similis tui mihi in celo,
وما سواك اريد في	אלא את ועמך חברא לא	nisi tu, & tecum socium non
الارض A نفدني	צביתי בארעא׃ אשתיציא	volui in terra. Consumptum est
قلبي ولحمي وجسدي الله	גושמי ולבי תקיפא	corpus meum, cor meum robustum
قلبي ونصيبي هو الله	דבחין לבי וחולקי אלהא	ꝙ discernit, cor meũ & pars mea Deus
الى الابد انه	לעלמין׃ ארום הא רשיעיא	in eternum. Quia ecce impii
المتباعدين منك يهلكون	דמתרחקין מינך יאבדון	qui elongantur a te peribunt,
جميع الزناة ابيدت طلون	שיציתא כל דטעי מן בתר	perdidisti omnem apostatantem a
لذلك احببت	דחלתך׃ ואנא למקרב	timore tuo. Mihi vero appropinquare
القرب الى الله	באלהא טב	Deo bonum,
جعلت ثقتي بالرب	שויתי ביי תוחלתי	posui in DEO fiduciam meam,
لكي اخبر بجميع تسابيحك	למשתעיא לצדיקיא	vt enarrem iustis
في ابواب ابنة صهيون	כולהון פיקודי שליחיך׃	omnibus, precepta apostolorum tuoꝝ.
المزمور الثالث والسبعون	שכלא טבא על ידוי דאסף	LXXIIII. Intel. bonus, ꝑ manũ asaph.
لماذا اقصيتنا يا رب	למא אלהא רחיקתא	Quare Deus repulisti
دايما واشتد غضبك	לעלמין יתקף רוגזך	in perpetuũ, fortificatus est furor tuus
على غنم رعيتك	בען רעיתך׃	in oues pascue tue.
اذكر الجمع الذي	אידכר כנשתך דקנית	Recordare ɔgregatõis tue q̃ acqsiuisti
اقتنيت منذ القديم خلصت	מלקדמין פרקתא ממצרים	ab initio redemistiꝗ ex egypto,
قضيب ميراثك جبل صهيون	שבטי אחסנתך טורא ציון	tribus hereditatis tue, montis cion
الذي حللت فيه	דין דשריית שכינתך ביה	huiꝰ, ꝙ qescere fecerꝭ diuinitatẽ tuã ĩ eo
ارفع يديك	ארים אסתורך למשואה	Leua gressus tuos ad humiliandas
على المتعظمين الى الدهر ما	אומיא לעלמין דבגר	nationes. in perpetuum, quoniá omni
اكثر الشرور التي صنعها	חיליה אבאיש בעיל	vi, sua malignatus est patronus
العدو في قدسك فتفاخر	דבבא בקודשא׃ אכליזו	inimicitie in sanctuario. Clamauerunt
شانوك في وسط عيدك A	מעיקך במצע זמנך	molestatores tui, in medio tẽpoꝝ tuoꝝ
وجعلوا اياتهم علامات	שוון אתוותהון אתין׃	posuerunt signa sua signa.
بجدلهم ومثل وها بماياتي	יצלפון בקורנסא היך	Contundet maleo, sicut
من العلو وكمثل شجر	גבר דמרים ידיה בסבך	vir qui leuat manum suam in ramis
الغابة A بالفؤوس	קיסיא למקטע בכולביא׃	lignorum, vt incidat securibus.
قطعوا ابوابها	וכדון גלפיהא כחדא	Et sic rami eius excidentur
وبالمعاول والمطارق	כחדא בקופיץ ומפסלתא	simul bipẽni, trũcus aũt qui ĩ medio ẽ
هدموا اساسها	די סטר מחיין בברופין	largiens vitam in frustra cõminuetur.
احرقوا بالنار	אודליקו בנורא בית	Incenderunt igni domum
قدسك A ونجسوا في	מקדשך לארעא אפיסו	sanctuarii tui, ad terram prostrauerũt
الارض مسكن اسمك	משכן דאתקרי ביה שמך׃	tabernaculũ ĩ quo inuocaẽ nomẽ tuũ.
وقالوا لانفسهم ولاقاربهم	אמרין בלבהון בניהון	Dixerunt in corde suo filii eorum
جميعا هلموا لنبطل	כחדא אוקידו אבהתהון	simul, combusserunt patres eorum
جميع اعياد الرب من على	כל מועדי אלהא בארעא׃	omnes festiuitates Dei in terra.
الارض لا ننظر	אתוותנא דיהבו לנא	Signa nostra que dederunt nobis

A. Sunt qui locum istum de impio expo= nant Mahumete quẽ adulterasse & temerasse euangelium & legẽ Christi omnibus manifestum est. Quibus & ego assentio. In Mahumetem uero, & in insanum eius dogma, abūde scripsimus ĩ nostris sup apocalypsim scholiis.

Digitized by Google

רָאִינוּ אֵין עוֹד	vidimus non est vltra	vidimus iam non est	εἴδομεν, οὐκ ἔστιν
נָבִיא וְלֹא אִתָּנוּ	prophera,& non est nob' scū	prophe ta,& nos non	ἔτι προφήτης, καὶ ἡμᾶς οὐ
יוֹדֵעַ עַד־מָה :	qui sciat vsquequo. A.	cognoscet amplius.	γνώσεται ἔτι.
עַד־מָתַי אֱלֹהִים	V squequo Deus (phemauit	V squequo Deus	Ἕως πότε ὁ θεός,
יְחָרֶף צָר יְנָאֵץ	exꝑbrabit aduersarius,blas(	improperabit inimicus, irritat	ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρός, παροξυνεῖ
אוֹיֵב שִׁמְךָ לָנֶצַח :	inimicus nom̄ tuū i ꝑpetuū.	aduersarius nomen tuū in finē.	ὁ ὑπεναντίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος.
לָמָּה תָשִׁיב יָדְךָ	Quare conuertis manū tuā	Vt quid auertis manum tuam	Ἵνα τί ἀποστρέφεις τὴν χεῖρά σου
וִימִינְךָ מִקֶּרֶב	& dexteram tuam,in medio	& dexteram tuam,de medio	καὶ τὴν δεξιάν σου ἐκ μέσου
חֵיקְךָ כַלֵּה׃ וֵאלֹהִים :	sinu tuo prohibens.Deus	sinu tuo in finem.Deus	τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος. Ὁ δὲ θεὸς,
מַלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּעֵל	aūt rex meus ab initio,opat	aūt rex noster an̄ secula opatus	βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰῶνος, εἰργάσατο
יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב	salutes in medio	est salutem in medio	σωτηρίαν ἐν μέσῳ
הָאָרֶץ׃ אַתָּה פוֹרַרְתָּ	terre. Tu dissipasti (triuisti	terre. Tu confirmasti	τῆς γῆς. Σὺ ἐκραταίωσας (τρίψας
בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ	in fortitudine tua mare, cō(	ĩ virtute tua mare, cōtribulasti	ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν, σὺ συνέ(
רָאשֵׁי תַנִּינִים	capita draconum	capita draconum	τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων
עַל־הַמָּיִם :	in aquis.	in aquis.	ἐπὶ τοῦ ὕδατος.
אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי	Tu confregisti capita	Tu confregisti capita	Σὺ συνέθλασας τὰς κεφαλὰς
לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ	Leniathan,dedisti eum	draconis,dedisti eum	τοῦ δράκοντος, ἔδωκας αὐτὸν
מַאֲכָל ל	in escam	escam	βρῶμα
לְעָם לְצִיִּים :	populo ethiopum.	populis ethyopum.	λαοῖς τοῖς Αἰθίοψι.
אַתָּה בָקַעְתָּ	Tu dirupisti	Tu dirupisti	Σὺ διέρρηξας
מַעְיָן וָנָחַל	fontem & torrentem,	fontes & torrentes,	πηγὰς καὶ χειμάρρους,
אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ	tu exiccasti	tu siccasti	σὺ ἐξήρανας
נַהֲרוֹת	flumina	fluuios	ποταμοὺς
אֵיתָן : ל	fortia.	ethan.	ἠθάμ.
לְךָ יוֹם אַף לְךָ	Tua est dies,& tua est	Tuus est dies & tua est	Σή ἐστιν ἡ ἡμέρα, καὶ σή ἐστιν
לָיְלָה אַתָּה הֲכִינוֹתָ	nox,tu ordinasti	nox,tu fabricatus	ἡ νύξ, σὺ κατηρτίσω
מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ׃ אַתָּה	luminaria & solem. Tu	es auroram & solem. Tu	φαῦσιν καὶ ἥλιον. Σὺ
הִצַּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת	statuisti omnes terminos	fecisti omnes	ἐποίησας πάντα
אֶרֶץ קַיִץ וָחֹרֶף	terre,estatē & hiemem	terminos terre,estatem & ver	τὰ ὡραῖα τῆς γῆς, θέρος καὶ ἔαρ
אַתָּה יְצַרְתָּם׃ זְכָר	tu plasmasti ea. Memento	tu plamasti ea. Memor esto	σὺ ἔπλασας αὐτά, μνήσθητι
זֹאת אוֹיֵב חֵרֵף	huius inimicus exprobrauit	huius inimicus improperauit	ταύτης. Ἐχθρὸς ὠνείδισε
יְהוָה וְעַם נָבָל	DEO & populus ingratus	domino,& populus insipiens	τὸν κύριον, καὶ λαὸς ἄφρων
נִאֲצוּ שְׁמֶךָ׃ אַל	blasphemauit nomē tuū. Ne	incitauit nomen tuum. Ne	παρώξυνε τὸ ὄνομά σου. Μὴ
תִּתֵּן לְחַיַּת נֶפֶשׁ	tradas bestie animam	tradas bestiis animas	παραδῷς τοῖς θηρίοις ψυχὰς
תּוֹרֶךָ	turturis tue,	confitentes tibi,	ἐξομολογουμένας σοι,
חַיַּת עֲנִיֶּיךָ	vite pauperum tuorum	& animas pauperum tuorum	τῶν ψυχῶν τῶν πενήτων σου,
אַל תִּשְׁכַּח לָנֶצַח :	ne obliuiscaris in perpetuū.	ne obliuiscaris in finem.	μὴ ἐπιλάθῃ εἰς τέλος.
הַבֵּט לַבְּרִית	Respice ad pactum,	Respice in testamentum tuum,	Ἐπίβλεψον εἰς τὴν διαθήκην σου,
כִּי מָלְאוּ	quia repleuerunt	quia repleti sunt	ὅτι ἐπληρώθησαν
מַחֲשַׁכֵּי אר	obscurantes	qui obscurati sunt	οἱ ἐσκοτισμένοι
אֶרֶץ נְאוֹת	terram,habitationem	terre domibus	τῆς γῆς οἴκων

لننظر علامتنا لا
نبي لنا
وحكيم ليس معنا
اللهم حتى متى
يعيرنا العدو ويستخف
المخالف اسمك دايما
لماذا ترد يدك
وتميط من وسط
حضنك الى الانقضا وانت الله
ملكنا قبل الدهور صانع
الخلاص في وسط
الدنيا انت حبست
البحر بقوتك وسحقت
رووس التنين
في المياه
ورضضت راس
التنين وجعلته
طعاما
لشعب الحبش
فجرت
العيون والاودية
انت جففت
انهارا
جارية
لك النهار ولك
الليل وانت انفذت
الشمس والقمر
انت صنعت جميع
حدود الارض خلقت القيظ
والدري انك اذكر
خليقتك هذه يارب وتعيير
العدو والشعب الجاهل اسخط
اسمك لا تسلم للوحوش نفسا
عارفة بك
ولا تنس نفوس
فقراك الى الابد
انظر يارب الى ميثاقك
فان اخطاه
قد ملوا ديار
الارض ظلما
وظلما لا ترجع المتواضع

נְבִיּוּתָא לָא חֲמֵינָא לֵית
תּוּב נְבִיָּא וְלֵית עִמָּנָא
דְיָדַע עַד אֵימָתַי
עַד אֵימָתַי אֱלָהִי יְחַסֵּד
מְעִיקָא יַרְחִיק בְּעֵיל
דְּבָבָא שְׁמָךְ לְעָלְמִין:
לְמָא תְתִיב יְדָךְ וִימִינָךְ
מִן גּוֹ אַטּוּבָךְ אַפֵּיק וְשֵׁיצֵי
עָקְתָךְ: וֵאלָהִי מַלְכָּא
דִּי שְׁכִינְתֵּיהּ קַדִּישְׁתֵּיהּ
מִלְּקַדְמִין עֲבֵיד פּוּרְקָנָא
בְּגַוָּה אַרְעָא: אַתְּ גְּזַרְתָּא
בְּעוּשְׁנָךְ מוֹי יַמָּא אַנְתְּ
תְּבַרְתָּא רֵישֵׁי תַנִּינַיָּא
וְשַׁנַּקְתָּא מִצְרָאֵי עַל יַמָּא:
אַתְּ תְּרַעְתָּא רֵישֵׁי גִּבָּרֵי
פַּרְעֹה יְהַבְתָּנוּן לִגְמָרָא
לְעַמָּא בֵית יִשְׂרָאֵל
וְגוּשְׁמֵיהוֹן לְתַנִּינַיָּא:
אַתְּ בְּזַעְתָּא מַעְיְנָא מִן
כֵּיפָא וַהֲוָה לְנַחְלָא אַנְתְּ
יַבֶּשְׁתְּ נַחְלֵי אַרְנוֹנָא
וּמַגִּיעוֹת יוּבְקָא וד
וְיַרְדְּנָא דַּהֲווֹ תַּקִּיפִין:
דִּילָךְ יְמָמָא לְחוֹד דִּילָךְ
לֵילְיָא אַנְתְּ תַּקֵּינְתָּא
סִיהֲרָא וְשִׁמְשָׁא: אַנְתְּ
קַיֶּימְתָּא כָּל תְּחוּמֵי אַרְעָא
קַיְטָא וְסִיתְוָא אַנְתְּ
בְרֵיתָנוּן:
דֵּין דִּבְעֵיל דְּבָבָא מְנַדַּע
יְיָ וְעַמָּא טַפְּשָׁא
דְּרַחִיקוּ שְׁמָךְ:
תִּמְסוֹר לְעַמְמַיָּא דִּמְתִילִין
לְחֵיוַת בָּרָא נַפְשָׁא מְאַלְּפֵי
אוֹרָיְתָךְ חַיֵּיהוֹן
דְּעַנְיָיךְ לָא תִתְנְשֵׁי לְעָלְמִין
אִסְתַּכַּל לִקְיָימָא דִּגְזַרְתָּא
לַאֲבָהָתָן אֲרוּם אִיתְמַלִּיאוּ
בְּנֵיהוֹן חֲשׁוֹכִין
עַל אַרְעָא וְאוֹנִי אַתְרָא

prophete non vidimus, non est
amplius propheta, & non est nobiscum
qui sciat quousq;.
Vsquequo Deus improperabit
molestator, repellet patronus
inimicitie nom̃ tuũ ĩ eternũ. (aũt tuã
Quare cõuertes manũ tuã, dexterã
de medio bõitatis tue extrahe, & cõter
q̃ pbẽt molestias tibi. At Deo meo rex
cuius diuinitas sancta
ab eterno, operatus est redemptionem
in medio terre. Tu diuisisti
in fortitudine tua aquas maris, tu
contriuisti capita draconum,
& mersisti egyptios in mari,
Tu confregisti capita procerum
Pharaonis, dedisti eos ad destructionẽ
populo domus israel,
corpora vero eorum draconibus.
Tu confregisti fontem de
rupe, & fuit in flumen, tu
siccasti flumina arnon,
& decursum eius rapidissimum
& iordanem insuper validiorem.
Tuus est dies & insuper tua est
nox, tu preparasti
lunam & solem. Tu
statuisti omnes terminos terre,
estatem & hyemem tu
creasti. Memento
huius, dominus inimicitie exprobrauit
DEO, & populus ingratus
proiecit nomen tuum. Ne
tradas populis similibus
animalibus siluestribus, aĩas discentiũ
legem tuam, vitas
paupeꝝ tuoꝝ ne obliuiscaris ĩ ppetuũ.
Respice ad pactum quod pepigisti
patribus nostris, quoniã cõsumati sunt
filii eorum, obscuritas autẽ dispersa est
super terram, & dolus

A. Ex commentariis R. Mosse hadarsan

שאל ר נטרוני מהוא דכתי' אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה אמר לו רב אחה זה נאמר על פרושי' הדור שלא יאמינו באותות שיעשה משיח צדקנו ויאמרו עליו כי הוא פועל בכשפות ושמות הטומאה וכי' אותם האותות לא היו אותם שהיו נתנבאות על המשיח ואם אין כי אם לא היו יודעים וגם לא היה להם נביא שיגיד להם שהיו אמיתיות ולכך היה לו מן הראוי שיביא ראיה מפני תות דבריו ואם לא שיהרגוהו ולזה אמר הנביא עד מתי אלהים יחרף צר ינאץ אויב שמך לנצח לומר שלא יסבול דברים כאלו

idest. Interrogauit. R. Natronai quid nã illud est ꝙ scriptũ est. Signa nostra nõ uidimus, nõ est amplius ꝓpheta & nõ est nobiscũ qui sciat usquequo Dixit ei. R. Acha. Hoc dictũ est de phariseis, de quoꝝ genere erunt aliqui qui nõ credent signis que faciet Messias iustus noster, & dicent de illo ꝙ operetur, magica arte & nominibus incantationis, & quod signa que ipse dabat non sunt signa illa, que prophetizauerunt prophete, de Messia. Et quod ii ipsa erant latebat eos, & quod nõ erat inter eos propheta qui posset illis ueritatem manifestare, quapropter necesse illi erat probatio nem uerborum suorũ afferre alioqui ipsi interficerent eũ. Et ideo exclamat propheta. Vsquequo Deus improperabit inimicis, blasphemabit inimicus nomen tuum tempe??ac si dicat Deo, ꝙ non patiatur similia uerba.

Digitized by Google

חָמָס: אַל־יָשֹׁב דַּךְ	iniqtat᷑. Ne fuertat᷑ omiuto	iniqtatum. Ne auertat᷑ humilis	ἀνομι). Μὴ ἀποστραφήτω τεταπεινωμένος
נִכְלָם עָנִי וְאֶבְיוֹן	& cõfusus, egenus & pauper	factus cõfusus, pauper & inops	κατῃσχυμμένος, πτωχὸς καὶ πένης,
יְהַלְלוּ שְׁמֶךָ: קוּמָה	laudabũt nomen tuũ. Surge	laudabunt nomeu tuũ. Exurge	αἰνέσουσι τὸ ὄνομά σου. Ἀνάστα,
אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ	Deus iudica causam tuam,	Deus iudica cãm tuam, (q̃ ab	ὁ θεὸς δίκασον τὴν δίκην σου,
זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי	memento opprobrii tui ab	mẽor esto ĩpropiorꝫ tuorꝫ eorꝫ(	μνήσθητι τοῦ ὀνειδισμοῦ σου τοῦ ὑπὸ
נָבָל כָּל־הַיּוֹם:	ingrato tota die.	insipiente sunt tota die.	ἄφρονος ὅλην τὴν ἡμέραν.
אַל־תִּשְׁכַּח קוֹל	Ne obliuiscaris voces	Ne obliuiscaris voces	Μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς (σούντων σε,
צֹרְרֶיךָ שְׁאוֹן קָמֶיךָ	tuorꝫ, sonitũ adũsariorꝫ tuorꝫ	inimicorꝫ tuorꝫ, supbia eorũ q(	τῶν ἱκετῶν σου, ἡ ὑπερηφανία τῶν μι(
עֹלֶה תָמִיד:	ascendit iugiter.	ascendit semper. (te oderunt	ἀνέβη διαπαντός.
לַמְנַצֵּחַ עה	LXXV. Ad victoriã,	LXXIIII. In finem	οδ'. Εἰς τὸ τέλος
אַל־תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר	Nõ disperdas. Psalmus,	ne disperdas vel corrũpas	μὴ διαφθείρῃς
לְאָסָף שִׁיר:	Asapi Canticum.	Psalmus cantici Asaph.	ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ ἀσάφ.
הוֹדִינוּ לְּךָ אֱלֹהִים	Confessi sumus tibi Deus,	Confitebimur tibi Deus	Ἐξομολογησόμεθά σοι ὁ θεός,
הוֹדִינוּ וְקָרוֹב	cõfessi sumus ꝓximũ est (lia	confitebimur, & inuocamus	ἐξομολογησόμεθά σοι, καὶ ἐπικαλεσόμεθα
שְׁמֶךָ סִפְּרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ	nomẽ tuũ, narrauerũt mirabi(	nomẽ tuũ. Narrabimus mirabi(	τὸ ὄνομά σου. Διηγήσομαι πάντα τὰ θαυ(
כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי	tua. Cũ accepo tẽminũ, ego	cũ accepero tẽpus ego (lia tua,	ὅταν λάβω καιρόν, ἐγὼ (μάσιά σου,
מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט:	recta iudicabo.	iustitias iudicabo.	εὐθύτητα κρινῶ.
נְמֹגִים אֶרֶץ וְכָל	Dissoluetur terra cum oĩbus	Liquefacta est terra & omnes	Ἐτάκη ἡ γῆ καὶ πάντες
יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תִכַּנְתִּי	habitatoribꝰ suis, ego direxi	q habitant in ea, ego cõfirmaui	οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Ἐγὼ ἐστερέωσα
עַמּוּדֶיהָ סֶּלָה:	columnas eius in perpetuũ.	columnas eius.	τοὺς στύλους αὐτῆς διάψαλμα.
אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים	Dixi stolidis,	Dixi iniquis (tibus	Εἶπα τοῖς παρανομοῦσι,
אַל־תָּהֹלּוּ וְלָרְשָׁעִים	nolite stolide agere, & ĩpiis	nolite iniq agere, & delinquen(	μὴ παρανομεῖτε, καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι
אַל־תָּרִימוּ קָרֶן:	nolite exaltare cornu.	nolite exaltare cornu.	μὴ ὑψοῦτε κέρας.
אַל־תָּרִימוּ לַמָּרוֹם	Nolite extollere ĩ excelsum	Nolite extollere in altum	Μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος
קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ	cornu vestrum, loquentes	cornu vestrum, nolite loqui	τὸ κέρας ὑμῶν, καὶ μὴ λαλεῖτε
בְצַוָּאר עָתָק: כִּי לֹא	ĩ ceruice veteri. Quia neq᷑	aduersus Deũ iniqtatẽ. Quia(	κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν. Ὅτι, οὔτε
מִמּוֹצָא ומ	ab oriente,	ab oriente (neq᷑	ἐξ ἐξόδων,
וּמִמַּעֲרָב ול	neq᷑ ab occidente,	neq᷑ ab occidente	οὔτε ἀπὸ δυσμῶν,
וְלֹא מִמִּדְבַּר	neq᷑ a solitudine	neq᷑ a desertis	οὔτε ἀπὸ ἐρήμων
הָרִים: כִּי־אֱלֹהִים	montium. Quoniam Deus	montibus quoniam Deus	ὀρέων, ὅτι ὁ θεὸς
שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל	iudex, hunc humiliabit,	iudex est. Hunc humiliat	κριτής ἐστι. Τοῦτον ταπεινοῖ
וְזֶה יָרִים: כִּי כוֹס	& hũc exaltabit. Quia calix	& hunc exaltat, quia calix	καὶ τοῦτον ὑψοῖ, ὅτι ποτήριον
בְּיַד־יְהוָה	in manu DEI	in manu domini	ἐν χειρὶ κυρίου,
וְיַיִן חָמַר	& vino mero	vini meri	οἴνου ἀκράτου
מָלֵא מֶסֶךְ	vsq᷑ ad plenum mixtus	plenus mixto.	πλῆρες κεράσματος.
וַיַּגֵּר מִזֶּה	& propinabit ex eo,	Et inclinauit ex hoc in hoc	Καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου, εἰς τοῦτο,
אַךְ־שְׁמָרֶיהָ	verumtamen feces eius	verumtamen fex eius	πλὴν ὁ τρυγίας αὐτοῦ
יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כ	epotabunt, bibentes	non est exinanita bibent	οὐκ ἐξεκενώθη. Πίονται
כֹּל רִשְׁעֵי־אָרֶץ:	omnes impii terre.	omnes peccatores terre.	πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς,
וַאֲנִי אַגִּיד לְעֹלָם	Ego aũt annũciabo ĩ seculũ,	Ego autẽ annunciabo ĩ seculũ,	ἐγὼ δὲ ἐξαγγελῶ εἰς τὸν αἰῶνα,
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב	cantabo deo Iaacob.	cantabo Deo Iacob	ψαλῶ τῷ θεῷ Ἰακώβ.

Digitized by Google

خازيا لاسمك يسبح	וחטופין: לא יתוב מסכן	& rapina. Non reuertatur miser
المسكين والبايس ☙ قم	מכסיף עניא וחשוכא	confusus, pauper & egenus
يارب وانتقم من الظالمين	ישבחון שמך: קום	laudabunt nomen tuum. Surge
اذكر تعبير السفيه	אלהא נצי מצותך	Deus age causam tuam,
لك النهار كله	אדכר קלנא דעמך מן	memēto improperii populi tui,
لا تغفل عن صوت	מלכא טפשא כל יומא:	a rege ingrato tota die.
الراغبين اليك كيلا	לא תתנשי קל מעיקך	Ne obliuiscaris vocis molestantiū te,
يرتفع تعاظم	אתרגושת דיקימין	fremitus insurgentium
شانيك كل حين	לקובלך דסלקא תדירא:	aduersum te ascendit iugiter.
	לשבחא בזמן דאמר דוד	LXXV. In laudē, ī tpe quo(
المزمور	לא תחבל לתושבחתא על	nō destruas, per (dixit Dauid
الرابع والسبعون	ידוי דאסף ושירתא:	manū Asaph laudatoria & cāticū.
نشكرك يا الله	אודינא לך דיי או	Confessi sumus te DEVM
ونعترف لك ☙ وندعوا	אודינא וקרב שכינתך	confessi sumus, admoue diuinitatem
اسمك ونخبر بجميع	שמך אשתעיאו פרישותך:	nois tui, & narrabimus mirabilia tua.
عجايبك واني اذا اعتدت	ארום איסב זמנא דמשתע	Cum statuero tempus
اجلا فسوف احكم بالعدل	בקושטא אנא אדון:	recta iudicabo.
ذل الارض وجميع	מתמסמסין ארעא וכל	Liquefit terra & omnis
سكانها انا اثبت	יתבהא אנא אתקינית	habitator eius, ego firmaui
عمدها	עמודהא לעלמין:	columnas eius in perpetuum.
قلت للجهال	אמרית למתרשעין	Dixi iniquis
لا تسفهوا وللخطاة	לא תתרשעון ורשיעיא	nolite inique agere. & impiis
لا ترفعوا رووسكم	לא תרימון איקר	nolite extollere cornu.
لا ترتفع الى العلى	לא תרוממון למרומא	Non extollatis in excelsum
قرونكم ولا تتكلموا	איקרכון אתון דממללין	gloriam vestram vos loquentes
على الله ظلما فان	בתוקפא ובגידופא: ארום	i fortitudine & in opprobrio. Quoniā
خروجه لا من المشرق	לית בר מיני ממדינחא	non est alius preter me, ab oriente
ولا من المغرب	עד מערבא ומצפונא	vsq ad occidentem, a septentrione
ولا من الجبال	בית מדברא ומדרומא	domus deserte, & ab austro
البرية بل هو الله	אתר טוריא: ארום אלהא	loca montosa. Quoniam Deus
الديان ☙ يضع من	דיין זכאי הדין ימכיך	iudex iustus hunc humiliabit,
يشا ويرفع من شا لكاس	והדין ירומם: ארום כס	& hunc exaltabit, Quoniam calix
بيد الرب	דלוט בידא דיי וחמר	maledictionis in manu Dei, vino
مملوء خمرا	עסיס מלא מזיגת מרירותא	puro pleno, tēperamētoq amaritudīs,
صرفا يميلها	לטלטלא מרעא דרשיעיא	ad tollendam prauitatem impii,
من هذا الى هذا	מברם דשדי מניה קשי מן	quod vero proiecit ab illo, durius est
وعكرها	דין קדמאה ברם דורדיא	iudicio antiquo, feces autem
لا يهراق جميع	ופקטיה ימצצון	& spumam sugent,
خطاة الارض شاربوها	וישתון כל רשיעי ארעא:	& epotabunt omnes impii terre.
انا اجدل الى الابد	ואנא אחוי לעלם ניסיא	Ego autē narrabo in eternū mirabilia,
وامجد اله يعقوب	אשבח לאלהא דיעקב:	laudabo Deum Iaacob.

Digitized by Google

וְכָל־קַרְנֵי	Et omnia cornua	Et omnia cornua	Καὶ πάντα τὰ κέρατα
רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ	impiorum abſcindam,	peccatorum confringam,	τῶν ἁμαρτωλῶν συνθλάσω
תְּרוֹמַמְנָה	&exaltabūt cornua iuſti. A	& exaltabuntur cornua iuſti.	καὶ ὑψωθήσεται τὸ κέρας τοῦ δικαίου.
קַרְנוֹת צַדִּיק׃	LXXVI. Advictoriā.	LXXV. In finem	οε. Εἰς τὸ τέλος
לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת	In laudatoriis, Pſalmus,	in carminibus canticum	ἐν ὕμνοις, ψαλμὸς
מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר	Aſapi, Canticum.	ad aſſyrios. pſ. Aſaph.	τῷ ἀσάφ, ᾠδὴ πρὸς τὸν ἀσσύριον.
נוֹדָע בִּיהוּדָה	Notus eſt in iudea	Notus in iudea	Γνωστὸς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ
אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל	Deus in iſrael,	Deus, in iſrael	ὁ θεός, ἐν τῷ ἰσραὴλ
גָּדוֹל שְׁמוֹ׃ וַיְהִי	magnū nomen eius. Et fuit	magnū nomē eius. Et factus eſt	μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐγενήθη
בְשָׁלֵם סֻכּוֹ	ī ſalē A. tabernaculū eius,	in pace locus eius,	ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος αὐτοῦ,
וּמְעוֹנָתוֹ בְצִיּוֹן׃	&habitatio eius in cion.	& habitatio eius in ſyon.	καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἐν σιών.
שָׁמָּה	Ibi	Ibi	Ἐκεῖ
שִׁבַּר	confregit	confregit	συνέτριψε
רִשְׁפֵי־קָשֶׁת	aculeos, arcus,	potentias, arcum	τὰ κράτη τῶν τόξων,
מָגֵן	ſcutum,	ſcutum	ὅπλον
וְחֶרֶב	& gladium,	gladium	καὶ ῥομφαίαν
וּמִלְחָמָה	& bellum,	& bellum.	καὶ πόλεμον.
סֶלָה׃ נָאוֹר	in perpetuum. Illuminatus	Illuminans	Φωτίζεις
אַתָּה	tu	tu	σὺ
אַדִּיר	& fortis,	mirabiliter	θαυμαστῶς
מֵהַרְרֵי־	pluſq̄ illi, qui ſunt a mōtibus	a montibus	ἀπὸ ὀρέων
טָרֶף׃	rapine,	eternis,	αἰωνίων,
אֶשְׁתּוֹלְלוּ	deturbati ſunt	turbati ſunt	ἐταράχθησαν
אַבִּירֵי לֵב נָמוּ	ſuperbi corde. Errauerunt	oēs īſipiētes corde. Dormierūt	πάντες οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ. Ὕπνωσαν
שְׁנָתָם וְלֹא	ſomnium ſuum, & non	ſomnum ſuum, & nihil	ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐχ
מָצְאוּ כָל־אַנְשֵׁי־	inuenerunt omnes viri	inuenerunt omnes viri	εὗρον οὐδέν, πάντες οἱ ἄνδρες
חַיִל יְדֵיהֶם׃	ſtrenui manus ſuas.	diuitiarum in manibus ſuis.	τοῦ πλούτου ταῖς χερσὶν αὐτῶν.
מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי	Ab increpatione tua Deus	Ab increpatione tua Deus	Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου ὁ θεὸς
יַעֲקֹב נִרְדָּם וְרֶכֶב	Iaacob, oſopitus ē & currus	iacob, dormitauerūt q aſcēderūt	ἰακώβ, ἐνύσταξαν οἱ ἐπιβεβηκότες
וָסוּס׃ אַתָּה נוֹרָא	& equus. Tu terribilis es,	equos. Tu terribilis es	τοῖς ἵπποις. Σὺ φοβερὸς εἶ,
אַתָּה וּמִי־יַעֲמֹד	& quis ſtabit	& quis reſiſtet	καὶ τίς ἀντιστήσεταί
לְפָנֶיךָ מֵאָז אַפֶּךָ׃	aduerſum te, ex tūc ira tua.	tibi ex tunc ira tua.	σοι, ἀπὸ τότε ἡ ὀργή σου,
מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ	De celo annunciaſti	De celo auditum feciſti	ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἠκούτισας
דִּין אֶרֶץ יָרְאָה	iudicium, terra timuit	iudicium, terra tremuit	κρίσιν. Γῆ ἐφοβήθη,
וְשָׁקָטָה׃ בְּקוּם	& quieuit. Cum ſurrexerit	& quieuit. Cum exurgeret	καὶ ἡσύχασεν, ἐν τῷ ἀναστῆναι
לַמִּשְׁפָּט	ad iudicandum	in iudicium	εἰς κρίσιν
אֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ	Deus, vt ſaluos faciat	Deus, vt ſaluos faceret	τὸν θεόν, τοῦ σῶσαι
כָּל־עַנְוֵי־אֶרֶץ	omnes mites terre	omnes manſuetos terre.	πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς διάψαλμα.
סֶלָה׃ כִּי־חֲמַת	in perpetuum. Quia ira	Quoniam cogitatio	Ὅτι ἐν θύμιον
אָדָם	hominis	hominis	ἀνθρώπου
תּוֹדֶךָּ׃	confitebitur tibi,	confitebitur tibi,	ἐξομολογήσεταί σοι,

Digitized by Google

Et oẽm fortitudinẽ celsitudis ipsoꝝ (euellã eos a fortitudine eoꝝ, (ofringã,
& exaltabũt fortitudies excelse iustoꝝ.

LXXVI. In laudem, laudatoriis,
Laudatoria per manum Asaph.
& canticum.

Notus est in domo iuda
Deus, in domo israelis
magnũ nomen eius. Et fuit in ierusalẽ
domus sanctuarii eius, & habitaculũ(
diuinitatis sancte eius in cion. (domus
Quando fecit domus israel
volũtatẽ eius, habitauit diuinitas eius
inter eos, ibi confregit
sagittas & arcus populo suo,
protector prelii scutum
& gladium, & ordines belli destruxit
in perpetuum. Timendus tu Deus,
laudatus in domo sanctuarii tui,
contremiscent ab aspectu tuo reges,
habitantes in arcibus montium,
locus domus cõgregatõis spolioꝝ eoꝝ
Ablata sunt ab eis
arma bellica, viri cordati
dormierunt in somnis suis,
non potuerunt cuncti viri robusti
capere arma sua manibus suis.
Ab increpatione tua Deus Iaacob
dormierunt, & currus & equites
subneruati sunt. Tu timendus,
& quis surget contra te in tempore
ire furoris tui.
De celo audiri fecisti iudicium,
terra nationum timuit, terra
autem israel quieuit. Dicunt
iusti exurget ad iudicium cum
impiis Deus, vt redimat
de manibus eorum, omnes mites
terre in perpetuum. Quare
roboratur furor tuus sup populũ tuũ,
cõuertentur & cõfitebunt nomẽ tuũ,

A. Exaltabitur cornua iusti. Libro midras tehilim

.i. Decem sunt cornua q dedit Deus sanctus & benedictus israeli. Cornu Abraham sicut dictum est. Isaie.v. Vinea fuit dilecto meo i cornu filio olei. Cornu Isaac de quo dictũ est. Gen.xxii. Detentus i densitate p cornua, & cornu Moise de quo dictum est. Exo.xxxiiii. Quia cornuta cutis faciei eius. Et cornu Ioceph de quo dictũ est. Deute.xxxiii. Et cornua rhinocerotis cornua eius. Cornu pphetie sicut dictũ est. i.R.xx. Et orauit Anna & dixit Exaltatũ est cornu meũ. Cornu legis de quo dictũ est. Abacuc. xxx. Et cornua de mãu eius ei. Et cornu sacerdotii de quo dictũ est. ps.cxi. Cornu eius exaltabitur in gloria. Cornu leuiticũ de quo dictum est. i. Para.xxv. Omnes isti filii Heman ad extollendum cornu. Cornu Ierusalem sicut dictũ est. ps.xxi. A cornibus naricornium exaudisti me. Et cornu regis Messie de quo dictum est. i.R.ii. Et exaltabit cornu Messie sui & illud. ps.cxxxi. Ibi germinare faciã cor-

Digitized by Google

ח	שארית	reliquias	& reliquie	ἡ ἐγκατάλειμμα
תת	חמת	irarum	cogitationis	ἐνθυμίου
	תחגר : נדרו	cinges. Vouete	diem festum agent tibi. Vouete	ἑορτάσει σοι. Εὔξασθε
	ושלמו ליהוה	& reddite DEO	& reddite domino	καὶ ἀπόδοτε κυρίῳ
	אלהיכם כל	Deo vestro, omnes	Deo vestro omnes	τῷ θεῷ ἡμῶν, πάντες
	סביביו יובילו	q̄ī circuitu eius sunt, offerēt	qui in circuitu eius affertis	οἱ κύκλῳ αὐτοῦ οἴσουσι
	שי למורא :	dona timendo.	munera. Terribili	δῶρα. Τῷ φοβερῷ
	יבצר רוח	Aufferet spiritum	& ei qui aufert spiritum	καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα
	נגידים נורא	ducum, timendus	principum, terribili	ἀρχόντων, φοβερῷ
	למלכי ארץ :	regibus terre.	apud omnes reges terre.	παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.
עז	למנצח	LXXVII. Ad victoriā,	LXXVI. In finem	οϛ'. Εἰς τὸ τέλος
	על ידיתון לאסף	sup idutū.i.istrō musices, (	per idytum.	ὑπὲρ ἰδιθοὺμ
קו	מזמור :	Psalmus. (Asapi,	Psalmus Asaph.	ψαλμὸς τῷ ἀσάφ.
	קולי אל אלהים	Voce mea ad Deum	Voce mea ad dominum	Φωνῇ μου πρὸς κύριον
	ואצעקה קולי אל	clamaui, voce mea ad	clamaui, voce mea ad	ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς
	אלהים והאזין אלי :	Deum & intendit mihi.	Deum & intendit mihi.	τὸν θεὸν, καὶ προσέσχε μοι.
	ביום צרתי אדני	In die tribulatiōis mee dñm	In die tribulationis mee Deum	Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν
ל	דרשתי ידי	exquisiui. plaga mea	exquisiui manibus meis	ἐξεζήτησα, ταῖς χερσί μου
	לילה נגרה ולא	nocte decurrit, & non	nocte contra eum, & non sum	νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ
	תפוג מאנה	quiescit, noluit	deceptus. Renuit	ἠπατήθην. Ἀπηνήνατο
	הנחם נפשי :	consolari anima mea.	consolari anima mea,	παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου
	אזכרה אלהים	Recordabor Dei	memor fui Dei	ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ,
	ואהמיה אשיחה	& tumultuabor, loq̄r (semp.	& delectatus sum, & exercitatus	καὶ εὐφράνθην. Ἠδολέσχησα (μου
	ותתעטף רוחי סלה :	& extasim patieē spūs meus (	sum & defecit spiritus meus.	καὶ ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμά μου, διάψαλμα.
	אחזת שמרות עיני	Apphēdisti custodias ocloꝝ (	Anticipauerūt vigilias ocli mei,	Προκατελάβοντο φυλακὰς οἱ ὀφθαλμοί μου
	נפעמתי ולא אדבר :	stupebā & nō loq̄bar (meoꝝ,	turbatus sum & nō sū locutus.	Ἐταράχθην καὶ οὐκ ἐλάλησα.
	חשבתי ימים	Recogitabam dies	Cogitaui dies	Διελογισάμην ἡμέρας
	מקדם שנות	antiquos, annos	antiquos, & annos	ἀρχαίας, καὶ ἔτη
	עולמים : אזכרה	seculorum. Recordabar	eternos in mente habui.	αἰώνια ἐμνήσθην
	נגינתי בלילה	cantus mei in nocte,	Et meditatus sum nocte	καὶ ἐμελέτησα. Νυκτὸς
א	עם לבבי	cum corde meo	cum corde meo,	μετὰ τῆς καρδίας μου
	אשיחה ויחפש	loquebar, & scopebam	& exercitabar & scopebam	ἠδολέσχουν καὶ ἔσκαλλε τὸ
	רוחי : הלעולמים	spūm meū. Ergo ne ī eternū	spiritū meū. Nunq̄d in eternū	πνεῦμά μου. Μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας
	יזנח אדני ולא	obliuiscetur dominus & nō	proiiciet Deus aut non (huc.	ἀπώσεται κύριος, καὶ οὐ
	יסיף לרצות עוד :	apponet vt cōplaceat vltra.	apponet vt cōplacitior sit ad (	προσθήσει τοῦ εὐδοκῆσαι ἔτι,
	האפס לנצח חסדו	Ergo ne desc. ī ppe. misi. eis,	Aut in finē misericordiā suā ab (	ἢ εἰς τέλος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀποκόψει
	גמר אמר לדר	cōsumatū ē uerbū de gn̄atōe	a generatione (scidet,	Συνετέλεσε ῥῆμα ἀπὸ γενεᾶς
	ודר : השכח	in gn̄ationē. Nūq̄d oblitus ē	in generationē. Aut obliuiscet	εἰς γενεάν. Μὴ ἐπιλήσεται
	חנות אל אם	misereri Deus, aut	misereri Deus, aut	τοῦ οἰκτειρῆσαι ὁ θεός. Ἢ
רח	קפץ באף	constringet in furore	continebit in ira	συνέξει ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ
ג	רחמיו סלה :	misicordias suas in ppetuū.	sua misericordias suas.	τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ. διάψαλμα.

ويتغيظ	ואנת תאיב מן חגוך בר	& tu conuerteris a furore tuo, verum
لك	על שאר עממיא מאני זינך	aduersus reliqas populoꝶ armis furor
في سره ۞ انذروا	תזרז: נדרו נידרין	accingeris. Vouete vota
واوفوا الرب	ושלימו קדם יי אלהכון	& reddite coram DEO Deo vestro,
الاهنا يا جميع	כל דחבין חזור חזור	omnes qui habitant in circuitu
الحاضرين	למקדשיה ייתון קורבנא	sanctuarii offerent sacrificia
امامه ۞ قربوا	לבית מקדשא דחילו:	domui sanctuarii in timore.
القرابين للمخشي ونازع	יזער נסורת חיילון	Humiliabit timiditatem spiritus
ارواح السلاطين المرهوب	רברבניא אלהא דחילא	principum, Deus timendus
عند جميع ملوك الارض	על כל מלכי ארעא:	super omnes reges terre.
	לשבחא	LXXVII. In laudē, Idutū(
المزمور	על ידותון לאסף	instrumento, Asapi (i. musices
السادس والسبعون	תושבחתא:	laudatoria.
بصوتي اعلنت	קלי קדם אלהא	Vox mea coram Deo,
الى الرب ۞ ورفعت الى	ואקבל לותיה קלי קדם	& clamabo ad eum, vox mea coram
الله ابتهالي ونظر الي	אלהא יצית למימרי:	Deo, & precipiet verbum meum.
رغبت الى الله في يوم	ביומא דעקתי אולפן מן	In die tribulationis mee eruditionē ab
شدتي بسطت يدي	קדם יי תבעות שרת עלי	aspectu DEI qsiui, Quieuit āt sup me
في الليل امامه فزال	רוח נבואה בליליא זלגת	spiritus prophetie in nocte stillauerūt
جزعي وحثيث	עיני דמעתא ולא תפוג	oculi mei lachrymas & non quiescunt
لم يكن لنفسي	סריבת לאתנחמא נפשי:	respuit consolationem anima mea.
معزذكرت الله	אידכר אלהא	Recordabor Dei
فتعزيت ۞ وعند همي	ואתרגיש קדם יי ות	& rugiam coram DEO
صغرت نفسي سبقت	ותשתלהי רוחי לעלמין:	lassatus est spiritus meus in eternum.
جميع اعدائي فادركو	אחדתא תימורתא	Apprehendisti vigilias
امدارسي جزعت ولم	דעיני איטרפית ולא	oculorum meorum, turbatus fui & nō
انطق فكرت في الايام	אמליל: מנית יומין טבין	loquebar. Numeraui dies bonos
السالفه وتذكرت	דמלקדמין שניא טביא	a principio, annos felicitatis
ما مضى من السنين الازليه	דמן עלמין: אדכר	a seculis. Recordabor
وتلوت في الليل	תושבחתי בליליא עם	laudis mee in nocte cum
وتفكرت بقلبي	הרהורי לבבי אמליל	cogitationibus cordis mei loquar,
وفحصت	ויבלוש ניסיא מנדע	& inquiret mirabilia scientia
بروحي فقلت	רוחי: האפשר די	spiritus mei. Nūquid possibile est, quod
عسى الرب نسيني الى الابد	לעלמיא ירחק יי ולא	in eternum expellat DEVS, & non
ولا يعود بالرضى على	יוסיף למתרעיא תוב:	apponat vt complaceat vlterius.
اولعله الى الدهر قد صرف	האפשר דיפסק לעלמין	Nūqd possibile est, ꝙ amouerit ī etnū,
رحمته او ثمم كلمته لجيل	טוביה שלים פתגם דביש	suā bēignitatē cōpleuerit verbū malū
بعد جيل او يكون حسني	על כל דר ודר האפשר	sup oēm gñationē & gñationē. Nūqd(
فلابد حسني اويمنع	דאיתנשי לחייסא אלהא	ꝙ oblitus sit miseri Deus, (possibile ē
بسخطه	ואין סריק ברוגזיה מן	& si ira percitus est, vt non
رحمته عني	למכמר רחמוי לעלמין:	incalescāt misericordie eius ī eternū.

nu Dauid. Quādo uero peccauerunt ablata sunt eis, & data sunt nationibus seculi. Sicut dictū est, Dan. vii. Et cornua decem habebat. Assimulate sūt enim gentes seculi huiusmodi feris. Et omni tēpore quo cornua nationum siue gentiū, seculi stabunt, cornua israel abscisa erunt sicut dictū est. Treno. ii. Confregit in ira furoris oē cornu israel.

A. Salem idem quod Ierusalem, tum ex textu chaldeo, tum authoritate gallici dictionarii. Verum plura de re hac ī nanotamentis genesеos, & euangelioꝶ, ubi lectoribus nō solū scripto sed etiā pictura urbem ipsam monstrauimus.

Libro midras tehilim בשעה שאתה עושה חסד עם יהודה כאלו אתה עושה חסד עם כל ישראל שכל ישראל נקרא על שבט יהודה .i. In hora qua Deus sanctus & benedictus facit misericorditer cum Iuda. perinde est ac si misereatur uniuerso israeli. Omnis siquidē israel comprehenditur siue nominatur nomine tribus Iude.

B. Ex uocabulario galico. אשתורדו פורי׳ארט כמו פוליך .עצים שורש שטות ורא פורטאוקץ ל׳ עקירת מן שרת אשל והוא מתבות המשבשות דבר וחלופו

ואמר חלותי היא
שנות ימין עליון:
אזכיר מעללי יה כי
אזכרה מקדם פלאך
והגיתי בכל פעלך
ובעלילותיך אשיחה:
אלהים בקדש
דרכך מי אל גדול
כאלהים אתה האל
עשה פלא הודעת
בעמים עזך: גאלת
בזרוע עמך
בני יעקב ויוסף
סלה: ראוך
מים אלהים
ראוך מים
יחילו אף
ירגזו תהמות:
זרמו מים עבות
קול נתנו שחקים
אף חצציך
יתהלכו: קול רעמך
בגלגל האירו
ברקים תבל רגזה
ותרעש הארץ: בים
דרכך ושביליך
במים רבים
ועקבותיך לא
נדעו: נחית כצאן
עמך ביד משה
ואהרן:
משכיל
לאסף
האזינה עמי
תורתי הטו אזניכם
לאמרי פי: אפתחה
במשל פי אביעה
חידות מני קדם:
אשר שמענו ונדעם
ואבותינו ספרו
לנו: לא נכחד מבניהם

Et dixi imbecillitas mea est,
hec c̃omutatio dexterę̃ excelsi
Recordabor opatõnũ DEI,
reminiscẽs ãtiqua mirabilia
tua. Et meditabõ ĩ oĩ ope tuo
& ad inuẽtiões tuas loquar.
Deus in sancto
via tua, qs Deus magnus A
vt Deus. Tu es Deus
faciens mirabilia, ostendisti
ĩ pp̃lis potẽtiã tuã. Redẽisti
brachio populum tuum,
filios Iaacob, & Ioceph
in perpetuum. Videntes te
aque Deus,
videntes te aque
timuerunt, &
commote sunt abyssi.
Excusserunt aquas nubila,
vocem dederunt celi,
& sagitte tue (tui
discurrebãt. Vox tonitrui(
in rota, apparuerunt
fulgura tua orbi. Cõcussa est
& cõtremuit terra. In mari
via tua & semite tue,
in aquis multis
& vestigia tua non (oues
sunt agnita. Deduxisti q̃si(
populũ tuũ in manu Mosse
& Aharon.
LXXVIII. Intellectus.
Asapl.
Asculta popule mi (strã
legẽ meã, iclinate aurẽ ve(
ad verba oris mei. Aperiam
in parabola os meũ, loquar
enigmata, q̃ fuerũt ab ãtiq̃.
Que audiuimus & cogno.
& patres nostri narrauerũt
nob. Nõ absc̃ode. a filiis eoꝝ,

Et dixi, nunc cepi,
hec mutatio dextere excelsi,
memor fui operum domini,
qa memor ero ab initio (ĩ oĩbus
mirabiliũ tuoꝝ. Et meditabor(
opibus tuis, & ĩ adiuẽtoĩbꝰ tuis
exercebor. Deus in sancto
via tua, quis Deus magnus
sicut Deus noster tu es Deus
qui facis mirabilia. Notã fecisti
ĩ populis virtutẽ tuã, redemisti
in brachio tuo populum tuum,
filios Iacob & Iosep.
Viderunt te
aque Deus
viderunt te aque
& timuerunt,
& turbate sunt abyssi.
Multitudo sonitus aquarum,
vocem dederunt nubes.
Etenim sagitte tue
transeunt, vox tonitrui tui
in rota. Illuxerunt (cõmota est
coruscationes tue orbi terre,(
& contremuit terra. In mari
via tua & semite tue
in aquis multis
& vestigia tua non
cognoscent. Deduxisti sic oues
populum tuum, in manu Moysi
& Aaron. (sima carmĩa Dauid.
Lxxvii. Harmonię sacrę suauis(
Intellectus Asaph.
Attendite popule meus
legẽ meã inclinate aurẽ vestrã
in verba oris mei. Aperiam
in parabolis os meum, loquar
propositiones ab initio. (mus
Quãta audiuimus & cognoui(
ea, & patres nostri narrauerũt
nob. Nõ sũt occl̃tata a filiis eoꝝ

Καὶ εἶπα, νῦν ἠρξάμην. (ὑψίστου,
Αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ(
ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου.
Ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς
τῶν θαυμασίων σου, καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι
τοῖς ἔργοις σου. Καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασί σου
ἀδολεσχήσω, ὁ θεὸς ἐν τῷ ἁγίῳ
ἡ ὁδός σου. Τίς θεὸς μέγας
ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν, σὺ εἶ ὁ θεὸς
ὁ ποιῶν θαυμάσια. Ἐγνώρισας
ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου, ἐλυτρώσω
ἐν τῷ βραχίονί σου τὸν λαόν σου,
τοὺς υἱοὺς Ἰακὼβ καὶ Ἰωσήφ. διάψαλμα.
Εἴδοσάν σε
ὕδατα ὁ θεός,
εἴδοσάν σε ὕδατα,
καὶ ἐφοβήθησαν.
Ἐταράχθησαν ἄβυσσοι,
πλῆθος ἤχους ὑδάτων,
φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι.
Καὶ γὰρ τὰ βέλη σου
διαπορεύονται, φωνὴ τῆς βροντῆς σου
ἐν τῷ τροχῷ. Ἔφαναν
αἱ ἀστραπαί σου τῇ οἰκουμένῃ, ἐσαλεύθη,
καὶ ἔντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ. Ἐν τῇ θα(
λάσσῃ αἱ ὁδοί σου, καὶ αἱ τρίβοι σου, (λάσσῃ
ἐν ὕδασι πολλοῖς,
καὶ τὰ ἴχνη σου, οὐ
γνωσθήσονται. Ὡδήγησας ὡς πρόβατα
τὸν λαόν σου, ἐν χειρὶ Μωυσῆ
καὶ ἀαρών. (ᾄσματα Δαβίδ,
οζ΄. Ἁρμονίης ἱερῆς μελιηδέα(
Συνέσεως τῷ ἀσάφ.
Προσέχετε λαός μου
τῷ νόμῳ μου, κλίνατε τὸ οὖς ὑμῶν
εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου. Ἀνοίξω
ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, φθέγξομαι
προβλήματα ἀπ᾽ ἀρχῆς.
Ὅσα ἠκούσαμεν καὶ ἔγνωμεν
αὐτά, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν διηγήσαντο
ἡμῖν. Οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν

Digitized by Google

فقلت منذ الان ابتدات
هذا هو تغيير يمين العلي
لاني ذكرت عجايب الرب
القديمة وتلوت
كل اعماله وعرفت جميع
اللهم في قدسك يقين سا يعه
طريقه * ولا عظيم
مثل الهنا انت هو الله
صانع العجايب عرفت
الشعوب قوتك مخلص
شعبك بيدك
بني يعقوب ويوسف
اللهم ان
المياه
راتك
وابصرتك
فزعت
تعكرت اللجج من
شدة دويه المياه
رفعت السحب
اصواتها لان سهامك
نافذة * صوت رعدك
في البكرات اضات
المسكونة من بروقك تزلزلت
الارض واضطربت لان في
البحار طريقك وفي المياه
الكثيرة سبلك
لا تعرف
اثارك هديت شعبك
مثل الغنم على يدي موسى
وهرون
المزمور
السابع والسبعون
انصتوا يا شعبي
الى ناموسي وقربوا اسماعكم
الى قول فمي * فاني
افتح فاي بالامثال وانطق
بالسراير الازلية
التي سمعناها وعرفناها
وخبرنا اباونا بها *
ولم يخفوها عن ابنائهم

ואמרית מרעיתי היא
אשתניות גבורת ימין
עילאה: אדכר עובדי יי
ארום איכר מן לקדמין
פרישותך: והגית בכל
עובדך טביא וב...
ובמסקופי ניסיך אמליל:
אלהא אור מן אלהא רב כאלהא
דישראל את הוא אלהא עביד
פרישן הודעתא בעממיא
עושנך: פר...קתא
באדרע בגבורת אדרעך
עמך בניא דאוליד יעקב
וזן יוסף לעלמין: ...חמון
שכינתך מגו ימא אלהא
חמון גבורתך על ימא
רתתון עמא ...וד
איתרגזן ת...ומיא:
אתיתו מיא ענני שמיא
קלין יהבו שחקים לחוד
כיפי גירך אזלין
ומשתלהבין: קל אכליות
בגלגלא אשתמע אנהרו
בקין תבל ... ריע
ואתחגשת ארעא בימא
דסוף ...אור...יך
ושבילך במיין סגיעין
ורושמי פסיעתך לא
איתיידעו: דברת היך ענא
עמך בידא דמשה
ואהרן:
שכלא ידוח קודשא
על ידיה דאסף א
...צית עמי
אוריתי אצלון אודניכון
למימר פומי: אפתח
במתל פומי איבוע
...וון דמן ...קדמין:
די שמענא וידענן ל
להון ואבהתון תניאו
לנא: לא נכסי מן בניהון

Et dixi infirmitas mea hec
mutatio potentis dextere
excelsi. Recordabor operum DEI,
quapropter memor ero ab initio
mirabilium tuoꝝ. Meditabor in oĩbus
operibus tuis optimis,
& in causis miraculoꝝ tuoꝝ loq̃r Deus
sácte vie tue, Quis Deus magnus sic(
israel. Tu Deus faciens (Deus
miranda, ostendisti in populis
fortitudinem tuam. Redemisti
brachio, vi, inquam brachii tui
populũ tuũ filios quos genuit Iaacob
& enutriuit Ioceph in secula. Viderũt
diuinitatem tuam in mari Deus,
viderunt virtutem tuam in mari,
contremuit populus & insuper
interturbate sunt abyssi.
Effuderunt aquas nubes celorum
vocem dederunt celi, sed &
valide sagitte tue discurrebant
& accendebantur. Vox tonitrui tui
in rota audita est, illuminabant
corruscationes orbem, infremuit
& commota est terra. In mari
rubro vie tue
& semite tue in aquis multis,
& vestigia gressuum tuorum non
sunt agnita. Deduxisti, sicut oues
populum tuum in manu Mosse
& Aharon.

LXXVIII. Intellectus spũs sancti
per manum Asaph.

Ausculta popule mi
legem meam, inclinate aures vestras
ad verba oris mei. Aperiam
in parabola os meum, loquar
propositiones que fuerũt a principio.
Que audiuimus & que cognouimus,
& patres nostri nunciauerunt
nobis. Non abscondemus a filiis eorũ,

אלה יקדישין אורחתך
מן אלהא רבא כאלהא

A. Quis Deus magnus ut Deus, melius sonat in hebreo, quod ipsi duabus distinctis uocibus. El. f. & elhoim hoc loco Deum exprimant, quibus nos caremus.

Digitized by Google

דור אחרון	a generatione altera.	in generatione altera.	εἰς γενεὰν ἑτέραν,
מספרים תהלות	Narr antes laudes	Narrantes laudes	ἀπαγγέλλοντες τὰς αἰνέσεις
יהוה ועזוזו	DEI,& potentiam eius	domini & virtutes eius,	τοῦ κυρίου καὶ τὰς δυναστείας αὐτοῦ.
ונפלאותיו אשר	& mirabilia eius que	& mirabilia eius que	Καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ
עשה: ויקם עדות	fecit.Statuit contestationē	fecit.Et suscitauit testimonium	ἐποίησε, καὶ ἀνέστησε μαρτύριον
ביעקב ותורה שם	in Iaacob,& legem posuit	in Iacob,& legem posuit	ἐν Ἰακώβ, καὶ νόμον ἔθετο
בישראל אשר צוה	in israel,que mandauit	in israel.Quanta mandauit	ἐν Ἰσραήλ. Ὅσα ἐνετείλατο
את אבותינו	patribus nostris	patribus nostris	τοῖς πατράσιν ἡμῶν,
להודיעם לבניהם:	vt docerent filios suos.	nota facere ea filiis suis	τοῦ γνωρίσαι αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.
למען ידעו דור	Vt cognosceret generatio	vt cognoscat generatio	Ὅπως ἂν γνῷ γενεὰ
אחרון בנים יולדו	vltima,filii nascituri	altera.Filii qui nascentur	ἑτέρα, υἱοὶ τεχθησόμενοι,
יקמו ויספרו	surgent,& narrabunt	& exurgent,narrabunt	καὶ ἀναστήσονται καὶ ἀπαγγελοῦσιν
לבניהם: וישימו	filiis suis.Vt ponant	filiis suis.Vt ponant	αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν. Ἵνα θῶνται
באלהים כסלם ולא:	in Deo spem suam,& non	in Deo spem suam,& non	ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν, καὶ μὴ
ישכחו מעללי אל	obliuiscantur operum Dei,	obliuiscantur operum Dei,	ἐπιλάθωνται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ.
ומצותיו ינצרו:	& mandata eius custodiant.	& mandata eius exquirant.	Καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν,
ולא יהיו כאבותם	Et non sint sicut patres eorū	Ne fiant sicut patres eorum,	ἵνα μὴ γένωνται ὡς οἱ πατέρες αὐτῶν,
דור סורר ומורה	gñatio declinans & ꝓuocās,	generatio praua & exasperans.	γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα,
דור לא הכין לבו	gñatio q̄ ñ ꝑparauit cor suū,	Generatio q̄ nō direxit cor suū,	γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνε τὴν καρδίαν ἑαυτῆς,
ולא נאמנה את אל	& non est fidelis Deo	& non est creditus cum Deo	καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ θεοῦ
רוחו: ב	spiritus eius.	spiritus eius.	τὸ πνεῦμα αὐτῆς.
בני אפ	Filii	Filii	Υἱοὶ
אפרים נש	ephraim	effrem	ἐφραίμ
נושקי רו	armati	intendentes	ἐντείνοντες
רומי קש	emittentes	& mittentes	καὶ βάλλοντες
קשת הפ	arcu	arcum,	τόξοις,
הפכו בי	terga vetterunt	conuersi sunt	ἐστράφησαν
ביום קר	in die	in die	ἐν ἡμέρᾳ
קרב: וד	belli.	belli.	πολέμου.
ולא שמרו ברית	Non custodierunt pactum	Non custodierunt testamentū	Οὐκ ἐφύλαξαν τὴν διαθήκην
אלהים ובתורתו	Dei,& in lege eius	Dei,& in lege eius	τοῦ θεοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ
מאנו ללכת:	noluerunt ambulare.	noluerunt ambulare.	οὐκ ἠβουλήθησαν πορεύεσθαι.
וישכחו עלילותיו	Et obliti sunt opationū eius,	Et obliti sunt benefactorū eius,	Καὶ ἐπελάθοντο τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ
ונפלאותיו אשר	& mirabilium eius que	& mirabilium eius que	καὶ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ὧν
הראם: נגד	ostendit eis.Coram	ostendit eis.Coram	ἔδειξεν αὐτοῖς. Ἐναντίον
אבותם עשה	patribus eorum fecit	patribus eorum fecit	τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ ἐποίησε
פלא בארץ	mirabilia,in terra	mirabilia in terra	θαυμάσια, ἐν γῇ
מצרים שדה	egypti,in regione	egypti in campo	Αἰγύπτῳ ἐν πεδίῳ
צען: בקע	tanis .A Diuisit	taneos.Interrupit	τάνεως. Διέρρηξε
ים ויעבירם	mare & induxit eos,	mare & perduxit eos	θάλασσαν καὶ διήγαγεν αὐτούς,
ויצב מים כם	& stare fecit aquas	& statuit aquas	παρέστησεν ὕδατα

Digitized by Google

ليعرفوا الجيل	לְדָרָא בַּתְרָאָה	generationi vltime,
الاتي نسا بيح	מְשַׁתְּעִין תּוּשְׁבְּחָתָא	narrantes laudes
الرب وقوته	דַּיְיָ וְעוּשְׁנֵיה וּפְרִ	DEI & fortitudinem eius,
وايا نه التي صنعها	וּפְרִישְׁוָתֵיה דִּי	& mirabilia eius
اقام شها دة	דַּעֲבַד: וַאֲקִים סַהֲדוּתָא	q̃ operatus est. Et firmauit testamentũ
في يعقوب وجعل ناموس	בְּבֵית יַעֲקֹב וְאוֹרַיְתָא	in domo Iaacob, & legem
في اسرايل كالذي اوصى	גְּזַר בְּבֵית יִשְׂרָאֵל דִּי	ordinauit in domo israel, que
ابانا	פַּקֵּד יַת אֲבָהָתָנָא	precepit patribus nostris,
لكي يعلمونه ابناهم	לְהוֹדָעוּתְהוֹן לִבְנֵיהוֹן:	vt docerent filios suos.
لكيما يخبروا الجيل	מִן בִּגְלַל דִּי יִדְּעוּן דָּר	Vt cognosceret generatio
الاخر البنين الذين	בַּתְרָאָה בְּנִין דִּמְתִילְדִין	vltima, filii autem qui nascituri sunt
يولدون ويقومون ويعلمون	יְקוּמוּן וִישַׁתְּעוּן	surgent & narrabunt
بنيهم ان يجعلوا توكلهم	לִבְנֵיהוֹן: וִישַׁוּוּן	filiis suis. Et ponent
في الله ولا	בֶּאֱלָהָא סִבְרֵיהוֹן וְלָא	in Deo spem suam, & non
ينسوا اعمال الرب	יִתְנַשׁוּן עוֹבָדֵי אֱלָהָא	obliuiscentur operum Dei,
ويتبعوا وصاياه	וּפִקּוֹדוֹי יִנְטְרוּן:	& mandata eius custodient.
ليلا يكونوا كابايهم	וְלָא יְהוֹן הֵיךְ אֲבָהָתְהוֹן	Et non sint sicut patres eorum
الجيل المنحرف المخالف	דָּר מְסוֹרְהֲבִין וּמְרָגְזִין	generatio rebellis & prouocans,
الخلف الذي لا يثقف قلبه	דָּר דְּלָא אַתְקִין לִבֵּיהּ	generatio que non direxit cor suum
ولا يومن بالله	לְמָרֵיהּ וְלָא הֲוַת מְהֵימְנָא	ad authorem suum, & non credidit
المفرج عنه	בֶּאֱלָהָא רוּחֵיהּ:	in Deum spiritus eius.
بنو	כַּד הֲווֹן יָתְבִין בְּמִצְרַיִם	Cum habitarent in egypto,
افرام		magnificati sunt
الذين اوتروا	בְּנֵי אֶפְרַיִם מְנוֹ	filii ephraim, numerauerunt
ورموا	קִיצָא וּטְעוֹ	autem terminum & errauerunt,
عن قسيهم	וּנְפַקוּ תְּלָתִין שְׁנִין	& egressi sunt triginta annis
وانهزموا	עַד קִיצָא בְּזֵינֵי קְרָבָא	ante terminũ cũ armamẽtis bellicis,
في يوم	וְגוּבְרִין נָטְלִין קַשְׁתָּא	& cum hominibus gestantibus arcum,
القتال	אַפְּנוּ קְדַל וְאִתְקְטָלוּ	verterunt ceruicẽ & interturbati sunt
لانهم لم يحفظوا عهد	סִדְרֵי קְרָבָא מְטוּל דְּלָא	ordines belli, quoniam non
الرب ولم يسيروا	נְטַרוּ קְיָם אֱלָהָא	obseruauerunt mandata Dei
في سبله	וּבְאוֹרַיְתֵיהּ סְרִיבוּ לְהַלָּכָא	& in lege eius ambulare renuerunt.
ونسوا حسن اعماله	וְאִתְנְשִׁיוּ עוֹבָדוֹי עַמָּא	Et obliti sunt operationũ eius populus
وعجايبه التي اظهرها	דְּבֵית יִשְׂרָאֵל וּפְרִישְׁוָתֵיהּ	domus israel, & mirabilium eius
العجايب التي	דְּאַחְמֵי יָתְהוֹן: קֳדָם	que ostendit eis. Coram
صنعها قدام	אֲבָהָתְהוֹן אַבְרָהָם יִצְחָק	patribus eorum Abraham Isaac
ابايهم في ارض	וְיַעֲקֹב וְשִׁבְטַיָּא עֲבַד	& Iaacob, & coram tribubus fecit
مصر في مزارع	פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם	mirabilia in terra egypti
صان فلق	עֲקַל טָאנִיס: בְּזַע יַמָּא	in campo tanitico. Diuisit mare
البحر واخرجهم فيه	בְּחוּטְרָא דְמֹשֶׁה רַבְּהוֹן	virga Mosse preceptoris eorum
واقام المياه	וְאַעְבְּרִינוּן וַאֲקִים	& transierunt, & stare fecit

A. Tanis ciuitas egypti de qua Ptolemeus, Strabo, Stephanus & reliqui Cuius sinus & ager, taniticus dicit ab authoribus. Chaldeus uero hic interps & nauticũ uulgus, tenes uocant.

Digitized by Google

כְּמוֹ־נֵד : דינ	quasi aceruum.	quasi in vtre.	ὡσεὶ ἀσκόν.
וַיַּנְחֵם בֶּעָנָן יוֹמָם	Et duxit eos in nube p diem,	Et deduxit eos in nube diei,	Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν νεφέλῃ ἡμέρας,
וְכָל־הַלַּיְלָה בְּאוֹר	& tota nocte in lumine	& tota nocte in illuminatione	καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἐν φωτισμῷ
אֵשׁ : יְבַקַּע	ignis. Scidit	ignis. Interrupit	πυρός. Διέρρηξε
צֻרִים בַּמִּדְבָּר	rupes in deserto,	petram in eremo,	πέτραν ἐν ἐρήμῳ,
וַיַּשְׁקְ כִּתְהֹמוֹת	& potũ dedit quasi de abyssis	& adaquauit eos velut ĩ abysso	καὶ ἐπότισεν αὐτοὺς ὡς ἐν ἀβύσσῳ
רַבָּה : וַיּוֹצִא	magnis. Et eduxit	multa. Et eduxit	πολλῇ. Καὶ ἐξήγαγεν
נוֹזְלִים מִסָּלַע	riuos de petra,	aquam de petra	ὕδωρ ἐκ πέτρας,
וַיּוֹרֶד כַּנְּהָרוֹת מָיִם:	& elicuit q̃si flumina aquas.	& eduxit tanq̃ flumina aquas.	καὶ κατήγαγεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα.
וַיּוֹסִיפוּ עוֹד ל	Et addiderunt vltra	Et apposuerunt adhuc	καὶ προσέθετο ἔτι
לַחֲטֹא־לוֹ לַמְרוֹת	peccare ei, vt prouocarent	peccare ei, in irã cõcitauerunt	τοῦ ἁμαρτάνειν αὐτῷ. Παρεπίκραναν
עֶלְיוֹן בַּצִּיָּה:	excelsũ in deserto. (bus suis,	excelsum in inaquoso. (suis,	τὸν ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ, (ais αὐτῶν.
וַיְנַסּוּ אֵל בִּלְבָבָם	Et tẽtauerũt Deũ in cordi(	Et tẽtauerũt Deũ in cordibus(	καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδί(
לִשְׁאָל־אֹכֶל לְנַפְשָׁם	petentes cibum anime sue.	vt peterent escas aĩabus suis.	τοῦ αἰτῆσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν.
וַיְדַבְּרוּ בֵּאלֹהִים	Et loquentes contra Deum	Et male locuti sunt de Deo,	Καὶ κατελάλησαν τοῦ θεοῦ
אָמְרוּ הֲיוּכַל אֵל	dicebãt, nũqd poterit Deus	dixerunt nũquid poterit Deus	καὶ εἶπον. Μὴ δυνήσεται ὁ θεὸς
לַעֲרֹךְ שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר	ponere mẽsam ĩ solitudine.	parare mensam in deserto.	ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ.
הֵן הִכָּה־צוּר וַיָּזוּבוּ	Ecce pcussit petrã & fluxerũt	Q̃m pcussit petrã & fluxerunt	ἐπεὶ ἐπάταξε πέτραν, καὶ ἐρρύησαν
מַיִם וּנְחָלִים	aque, & torrentes	aque, & torrentes	ὕδατα, καὶ χείμαρροι
יִשְׁטֹפוּ הֲגַם לֶחֶם	inundauerũt. Nũqd & panẽ	inundauerunt. Nunqd & panẽ	κατεκλύσθησαν. Μὴ καὶ ἄρτον
יוּכַל תֵּת אִם־יָכִין	poterit dare seu preparare	poterit dare, aut parare	δύναται δοῦναι, ἢ ἑτοιμάσαι
שְׁאֵר לְעַמּוֹ : לָכֵן	carnes populo suo. Ideo	mensam populo suo. Ideo	τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο
שָׁמַע יְהוָה	audiuit DEVS	audiuit dominus,	ἤκουσε κύριος
וַיִּתְעַבָּר וְאֵשׁ	& iratus est, & ignis	& distulit, & ignis	καὶ ἀνεβάλετο καὶ πῦρ
נִשְּׂקָה בְיַעֲקֹב וְגַם	accensus est in Iaacob, &	accensus est in Iacob &	ἀνήφθη ἐν Ἰακώβ, καὶ
אַף עָלָה בְיִשְׂרָאֵל :	ira DEI ascendit in israel	ira ascendit in israel.	ὀργὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.
כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ	Quia non crediderunt	Quia non crediderunt	Ὅτι οὐκ ἐπίστευσαν
בֵּאלֹהִים וְלֹא בָטְחוּ	ĩ Deũ, nec habuerũt fiduciã	in Deo, nec sperauerunt	ἐν τῷ θεῷ, οὐδὲ ἤλπισαν
בִּישׁוּעָתוֹ : וַיְצַו	in salutari eius. Et precepit	in salutari eius. Et mandauit	ἐπὶ τὸ σωτήριον αὐτοῦ. Καὶ ἐνετείλατο
שְׁחָקִים מִמָּעַל	nubibus desuper,	nubibus desuper,	νεφέλαις ὑπεράνωθεν,
וְדַלְתֵי שָׁמַיִם פָּתָח :	& portas celi aperuit.	& ianuas celi aperuit.	καὶ θύρας οὐρανοῦ ἀνέῳξε.
וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָן	Et pluit super eos manna	Et pluit illis manna	Καὶ ἔβρεξεν αὐτοῖς μάννα
לֶאֱכֹל וּדְגַן שָׁמַיִם	vt comederẽt, & frumẽtũ celi	ad manducandum, & panẽ celi	φαγεῖν, καὶ ἄρτον οὐρανοῦ
נָתַן לָמוֹ : לֶחֶם	dedit eis. Panem	dedit eis. Panem	ἔδωκεν αὐτοῖς. Ἄρτον
אַבִּירִים אָכַל אִישׁ	fortium comedit vir,	angelorum manducauit homo	ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος, (μονήν.
צֵידָה שָׁלַח לָהֶם לָשֹׂבַע	cibaria misit eis ĩ saturitatẽ.	cibaria misit eis in abundantia.	ἐπισιτισμὸν ἀπέστειλεν αὐτοῖς εἰς πλησ(
יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם	Abstulit eurum de celo,	Transtulit austrum de celo	Ἀπῆρεν νότον ἐξ οὐρανοῦ,
וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵימָן :	& iduxit in fortitudine sua(	& induxit in virtute sua africũ.	καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ λίβα.
וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם	Et pluit sup eos (aphricũ.	Et pluit super eos sicut	Καὶ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ὡσεὶ
כֶּעָפָר שְׁאֵר וּכְחוֹל	q̃si puluerẽ carnes, & q̃si a(	puluerẽ carnes, & sicut arenam	χνοῦν σάρκας. Καὶ ὡσεὶ ἄμμον
יַמִּים עוֹף כָּנָף :	maris volatilia pẽnata (renã	maris volatilia pennata.	θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά.

Digitized by Google

كما في زقاق	מַיָא צְרִירִין הֵיךְ דִּקִין׃	aquas coadunatas ſicut in vtribus.
وهداهم في النهار بالغمام	וּדְבַרְנוּן בַּעֲנָנָא בִּימָמָא	Et duxit eos in nube per diem,
وفي الليل اجمع بضيا	וְכָל לֵילְיָא בִּנְהוֹר	& tota nocte in illuminatione
النار شق	אִישָׁא׃ בְּזַע טִינָרִין בְּמַדְבְּרָא	ignis. Rupit petras in deſerto
صخرة في البر بيد	בְּחוּטְרָא דְמֹשֶׁה רַבְּהוֹן	virga Moſſe preceptoris eorum,
وسقاهم منها كاللجج	וְאַשְׁקִי כַּד בִּתְהוֹמִין	& potũ dedit eis quaſi ibi eſſent abyſſi
العظيمة واخرج	רַבְרְבִין׃ וְאַפִּיק מַיָא	magne. Et eduxit aquarum
المياه من الصخرة	נָבְעִין מִן כֵּיפָא וְאַחֵית	fluenta de petra, & eduxit
فجرت المياه كجري الانهار	הֵיךְ נַהֲרִין דְּנָגְדִין מַיָא׃	tanquam flumina currentia aquas.
ثم عاد الشعب ايضا في	וְאוֹסִיפוּ תוּב לְמִחְטֵי	Et addiderunt vltra peccare
الخطية واسخطوا	קוּמוֹי לְמַרְגָזָא קֳדָם	coram eo, prouocauerunt ad iram
العلي حيث لم يكن ما	עִלָּאָה בְּמַדְבְּרָא צַחְיָא׃	altiſſimum in deſerto arido.
وجربوا الله في قلوبهم	וְנַסִּיאוּ אֱלָהָא בְּמַדְבְּרָא	Et tentauerunt Deum in deſerto
عندما سالوا طعاما لنفوسهم	בְּלִבְּהוֹן לְמִשְׁאַל מֵיכְלָא	in cordibus ſuis, petentes cibaria
وتكلموا على الله	לְנַפְשְׁהוֹן׃ וְאִתְרַעֲמוּ קֳדָם	animabus ſuis. Et infremuerunt corã
وقالوا هل يقدر الله	אֱלָהָא אֲמַרוּ הַאִית יְכוֹלָא	Deo, dixerunt ergo poterit
ان يعد لنا مايدة في البرية	אֱלָהָא לְסַדָּרָא פָתוֹרָא בְּמַדְבְּרָא	Deus inſtruere menſam in deſerto.
لانه ضرب الصخرة فجرت	הָא כְּבַר מְחָא בְּטִינָרָא	Ecce iam percuſſit petram
المياه وفاضت	וְדָיִיבוּ מַיָא הֲלָחוֹד	& fluxerunt aque, nunquid
الاودية هل يستطيع	לַחְמָא יְכוֹל לְמִיתַּן	& panem poterit dare
ان يعطينا خبزا او يعد	אִם יְתַקֵּן מְזוֹ	& parare
مايدة لشعبه لاجل هذا	מְזוֹנָא לְעַמֵּיהּ׃ בְּכֵן	nutrimentum populo ſuo. Ideo
سمع الرب	שְׁמַע קֳדָם אֱלָהָא וּרְגַז	audiuit Deus & iratus eſt,
فردهم الى خلفه واشتعلت	וְאִישָׁתָא אִתְּסִקַת בְּדְבֵית	& ignis accenſus eſt in domo
النار في يعقوب	יַעֲקֹב וְאַף רוּגְזָא תְּקוֹף	Iaacob, & furor inſuper validus
وصعد الرجز على اسرائيل	הֲוָה סָלִיק בְּיִשְׂרָאֵל׃	graſſatus eſt in iſrael.
لانهم لم يومنوا	אֲרוּם לָא הֵימִינוּ	Quoniam non crediderunt
بالله ولا رجوا	בֶּאֱלָהָא וְלָא אִתְרְחִיצוּ	Deo & non ſperauerunt
خلاصه فامر	בְּפוּרְקָנֵיהּ׃ וּפַקֵּיד	in redemptione eius. Et precepit
السحاب من فوق وفتح	שְׁחָקִין מִלְּעֵיל	nubibus deſuper
ابواب السما وانزل المن	וְדַשֵׁי שְׁמַיָא פְּתָח׃	& ianuas celi aperuit.
ليا كلوا واعطاهم خبز	וְאַחֵית עֲלֵיהוֹן מַנָא	Et deſcendere fecit ſuper illos manna
السما خبز	לְמֵיכַל וְעִיבוּר שְׁמַיָא	vt manducarent, & triticum celi
الملايكة اكله الانسان	יְהַב לְהוֹן׃ מְזוֹן דִּי נָחִית	dedit eis. Cibum qui deſcendit
ارسل اليهم صيدا ليشبعوا	מִמְּדוֹר מַלְאָכֵי אֲכָלוּ בְּנֵי	de hĩtaculo ãgeloꝝ comederũt hoĩes,
واثار ريحا قبلية من السما	נְשָׁא זְוָדִין שְׁלַח לְהוֹן לְשָׂבַע	cibaria miſit eis ad ſaturitatem.
واتا بقوته العاصف	אַטֵּיל רוּחַ קִידוּמָא בִשְׁמַיָא	Abſtulit ventum notum de celo,
وانزل اليهم	וְדַבַּר בִּעוּשְׁנֵיהּ דָרוֹמָא׃	& induxit virtute ſua aphricum.
اللحم مثل	וְאַחֵית עֲלֵיהוֹן	Et pluit ſuper eos
التراب وكابر السما	הֵיךְ עַפְרָא בִּסְרָא וְהֵיךְ	ſicut puluerem carnes, & ſicur
ذوات اجنحة مثل رمل البحر	חָלָא דְיַמָּא עוֹפָא דְפָרַח	arenam maris volatilia allata.

Στίχοι εἰς τὸν θεῖον Δαβίδ.
Σίγησον ὀρφεῦ, ῥῖψον ἑρμῆ τὴν λύραν.
Τρίπους ὁ δελφοῖς, δῦνον εἰς λήθην ἔτι.
Δαβὶδ γὰρ ἡμῖν, πνεύματος κρούων λύραν,
Τρανεῖ τὰ κρυπτὰ τῶν θεοῦ μυστηρίων,
Πλήθων παλαιῶν, ἱστορεῖ τεραστίων.
Κινεῖ πρὸς ὕμνον τοῦ κτίσαντος, τὴν κτίσιν.
Σώζων ἄπαντας, μυσταγωγεῖ καὶ γραφῇ.
Ἁμαρτάνοντας, εἰς ἐπιστροφὴν φέρει.
Πολλοῖς σὺν ἄλλοις, καὶ κριτοῦ δηλῶν κρίσιν.
Σμήχειν διδάσκει, τὰς ψυχικὰς ἁμαρτάδας.

Hec ſuprascripta carmina paſſim habent in cunctis græcis codicibus in principio huius pſalmi, que & ipſe ẽt noſtro octaplo inſerere uolui. additis duabus latinis interpretationibus, quaꝝ alteram ex tempore luſit Iacobus Furnius iure cõſultus inſignis, & ĩ græcis litteris etiam Hermolai teſtimonio nemini ſecundus, qui in caſtigatione græca mihi maximo adiumento fuit. Alteram uero etiã extẽporanee cecinit Baptiſta Cigala orator & literarii ludi pceptor doctiſſimus, quẽ in correctione latina adiutorem mihi aſciui.

Furnii.

Orpheu ſileto, abiicito Mercuri lyram
Et tu tripus, obliteraſre delphice.
Nam Dauid ad nos ſpiritus pulſans lyram
Myſteriorũ operta patefacit Dei

O

ויפל בקרב מחנהו	Et ceci.ĩ medio castroꝝ eoꝝ,	Et ceciderũt in medio castroꝝ(	Καὶ ἐπέπεσον ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς(
סביב למשכנתיו ׃	ĩ circuitu tabernaculoꝝ eoꝝ	circa tabernacula eoꝝ. (eorũ	κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν. (αὐτῶν,
ויאכלו וישבעו	Et comederũt & saturati sũt	Et mãducauerũt & saturati sũt	Καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν
מאד ותאותם יבא	nimis,& desideriũ eoꝝ attu(	nimis,& desideriũ eorũ attulit	σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν
להם ׃ לא זרו	eis.Non indiguerunt (lit	eis,non sunt fraudati	αὐτοῖς, οὐκ ἐστερήθησαν (βρώσεις
מתאותם עוד אכלם	de cupidi.sua,cũ adhuc cibus	a desiderio suo.Adhuc escę eoꝝ	ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν. Ἔτι τῆς(
בפיהם ׃ ואף אלהים	eẽt ĩ ore eoꝝ.Furor ergo dei	erant in ore ipsorum,& ira Dei	οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ
עלה בהם ויהרג	ascendit super eos,& occidit	ascendit super eos.Et occidit	ἀνέβη ἐπ᾽ αὐτούς. Καὶ ἀπέκτεινεν
במשמניהם ובחורי	pingues eorum & electos	pingues eorum,& electos	ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς
ישראל הכריע ׃	israelis incuruauit.	israel impediuit.	τοῦ ἰσραὴλ συνεπόδισεν.
בכל זאת חטאו	In omnibus his peccauerũt	In omnibus his peccauerunt	Ἐν πᾶσι τούτοις ἥμαρτον
עוד ולא האמינו	vltra,& non crediderunt	adhuc,& non crediderunt	ἔτι, καὶ οὐκ ἐπίστευσαν
בנפלאותיו ׃ ויכל	mirabilibus eius.Et cõsũpsit	ĩ mirabilibus eius.Et defecerũt	ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ. Καὶ ἐξέλιπον
בהבל ימיהם	in vanitate dies eorum,	in vanitate dies eorum,	ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι αὐτῶν,
ושנותם בבהלה ׃	& annos eorum in pauore.	& anni eorum cũ festinatione.	καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς.
אם הרגם	Si occidebat eos (bantur,	Cum occideret eos	Ὅταν ἀπέκτεινεν αὐτούς
ודרשוהו ושבו	tũc reqrebãt eũ & reuerte(	qrebant eum,& reuertebantur	τότε ἐξεζήτουν αὐτόν, καὶ ἐπέστρεφον
ושחרו אל ׃	& diluculo ɔsurgebãt ad deũ	& diluculo veniebant ad eum.	καὶ ὤρθριζον πρὸς τὸν θεόν.
ויזכרו כי אלהים	Et recordabãtur quia Deus	Et rememorati sunt quia Deus	Καὶ ἐμνήσθησαν ὅτι ὁ θεὸς
צורם ואל עליון	fortitu.sua ẽ,& Deo excelso	adiutor ẽ eoꝝ,& Deus excelsus	βοηθὸς αὐτῶν ἐστι, καὶ ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος
גאלם ׃ ויפתוהו	redemptor eoꝝ est.Et lacta(	redẽptor eoꝝ ẽ.Et dilexerũt eũ	λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι. Καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν
בפיהם ובל	in ore suo, (uerunt eũ	in ore suo,	ἐν τῷ στόματι αὐτῶν,
ובלשונם יכזבו	& in lingua sua mentiti sunt	& lingua sua mentiti sunt	καὶ τῇ γλώσσῃ αὐτῶν ἐψεύσαντο
לו ׃ ולבם לא נכון	ei.Cor aũt eoꝝ nõ erat rectũ	ei.Cor autẽ eorũ nõ erat rectũ	αὐτῷ. Ἡ δὲ καρδία αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα
עמו ולא נאמנו	cum eo,nec fuerunt fideles	cum eo,nec fideles	μετ᾽ αὐτοῦ, οὐδὲ ἐπιστώθησαν
בבריתו ׃	in pacto eius.	habiti sunt in testamento eius,	ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ.
חצי	Dimidium. A.		
והוא רחום	Ipse vero misericors,	Ipse autem est misericors	Αὐτὸς δέ ἐστιν οἰκτίρμων
יכפר עון ולא	parcet iniquitati & non	& ꝓpitius fiet peccatis eoꝝ,& nõ	καὶ ἱλάσκεται ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν καὶ οὐ
ישחית והרבה	disperdet.Multumq;	disperdet eos.Et abundauit	διαφθερεῖ. Καὶ πληθυνεῖ
להשיב אפו ולא	auertit iram suam,& non	vt auerteret iram suam,& non	τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ
יעיר כל חמתו ׃	suscitauit totum furorẽ suũ.	accendit omnem iram suam.	ἐκκαύσει πᾶσαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.
ויזכר כי בשר	Et recordatus ẽ qa caro B.	Et recordatus est quia caro	Καὶ ἐμνήσθη ὅτι σάρξ εἰσι,
המה רוח הולך	ipsi,spiritus vadens	sunt spiritus vadens	πνεῦμα πορευόμενον
ולא ישוב ׃ כמה	& non reuertens.Quoties	& non rediens.Quotiens	καὶ οὐκ ἐπιστρέφον. Ποσάκις
ימרוהו במדבר	ꝓuocauerunt eũ in deserto,	exacerbauerũt eum in deserto,	παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ,
יעציבוהו בישימון ׃	ĩ obediẽtes fueĩt ei ĩ solitudĩe	ĩ irã cõcitauerũt eũ ĩ inaquoso.	παρώργισαν αὐτὸν ἐν γῇ ἀνύδρῳ.
וישובו וינסו אל	Et ɔuersi sũt & tẽtauerũt Deũ,	Et ɔuersi sũt & tẽtauerũt Deũ	Καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἐπείρασαν τὸν θεόν,
וקדוש ישראל התוו	& sanctũ israelis diffinierũt.	& sanctũ israel exacerbauerũt.	καὶ τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραὴλ παρώξυναν.
לא זכרו את ידו	Nõ sũt recordati manus eis,	Nõ sunt recordati manus eius,	Καὶ ἐμνήσθησαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ
יום אשר פדם מני	diei qua redemit eos a	die qua redemit eos de	ἡμέρας, ἧς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς

Digitized by Google

فسقطت في محالهم	ואפין במיצע משריתיה	Et ceciderunt in medio castrorũ eorũ
حول خيامهم	חזור חזור למשכנוי:	circũcirca tabernacula eorum.
فاكلوا وشبعوا	ואכלו ושבעו לחדא	Et comederunt & saturati sunt
جدا اعطاهم شهوتهم	ורגוגיתהון ייתי	nimis, & desiderium eorum expleuit
ولم يحرمهم	להון: לא רחו מן רגוגתהון	eis. Nõ fuerunt alieni a cupiditate sua
ارادتهم بينما الطعام	עוד כדון מיכלהון	cum adhuc cibus eorum esset
في افواههم اذ نزل	בפומהון: ורוגזא דאלהא	in ore ipsorum. Et furor Dei
عليهم غضب الرب فقتل	סליק בהון וקטל	grassatus est in eos, & occidit
مختاريهم واسر	בגיבריהון	robustos eorum
مختاري اسرائيل	ושלימי ישראל ארמי:	& perfectos israel prostrauit.
ومع هذا كله اخطوا	בכל דא חטו	In omnibus his peccauerunt
اليه ايضا ولم يومنوا	תוב ולא הימינו	adhuc, & non crediderunt
بعجائبه ففنيت	בפרישוותיה: ושיצי	miraculis eius. Et defecerunt
في الباطل اياهم	בהבלא יומיהון	in vanitate dies eorum
وتصرمت عاجلا سنوهم	ושניהון בבהילתא:	& anni eorum in obstupefactione.
فحين قتلهم	בזמן דקטיל יתהון	In tempore quo interficiebat eos, si
رغبوا الى الله وعادوا	אם תייבין ותבעין יתיה	conuersi fuissent exorare eum,
وبكروا اليه وذكروا ان	ויתובין ויצלון אלהא:	& reuersi fuissent orare coram Deo.
الله هو معينهم وان	ואדכרו ארום אלהא	Et recordati sunt quod Deus
الله العلي هو	תקיפהון ואלהא עילאה	fortitudo sua est, & qđ Deus excelsus
خلصهم فاحبوه	פרקינין: ושדלין ליה	redemit eos. Et blandiebantur ei
بافواههم	בפומהון ובלישנהון	ore suo atq; lingua,
وكذبوه بالسنتهم	מכדבין ליה בעידן	mentiebantur autem ei in tempore
ولم تخلص له قلوبهم	צלותהון: מטול דלבהון	orationis sue. Quoniam cor eorum
ولم يومنوا	לא מכוון עמיה ולא	non erat rectum cum eo, & non
بعهده	הימינו בקיימיה:	fuerunt fideles in pacto eius.
وهو رؤوف رحيم	והוא רחמנא מכפר	Et ipse est misericors parcens
يغفر ذنوبهم ولا	עוייתהון ולא מחבל	peccatis eorum & non exterminabit
يهلكهم ويرد كثرة	יתהון ומסגי למתיב	eos, sed multiplicat vt reuertatur
سخطه عنهم ولا	מן רוגזיה ולא יתער	abira sua, & non accelerat
يبعث كل رجزه	יבליבהון כל ריתחיה:	complere in eos omnem furorem suũ.
ذكر انهم لحم	ודכיר ארום בני בסרא	Et recordatur quoniam filii carnis
وروح ذاهب	אינון רוחא דאזלא	ipsi, spiritus vadens
غير عائد مرارا	ולא תאיבא במותא	& non rediens. Quoties
كثيرة اسخطوه في مكان	יסרבון ליה במדברא	defecerunt ab illo in deserto, (tionis.
عديم الما	ירגזון קומוי באתר צדיא:	& ad irã ꝓuocauerũt eũ ĩ loco desola(
وعادوا وجربوا الله	ותבו ונסיאו אלהא	Et cõuersi sunt & tentauerunt Deum
واسخطوا قدوس اسرائيل	וקדישא דישראל אתיותיהו:	& sanctum israelis conculcauerunt.
ولم يذكروا يده	לא דכירו ית אתריה	Non sunt recordati
في اليوم الذي نجاهم	יומא דפרקינון מ	diei quo redemit eos

Miraculorũ signat ueterum copiam
Creata cit creantis in laudem sui
Preseruat omnes, initians mysteriis
Labare non sinit, & iã lapsos erigit
Inter futura, aperit iudicium iudicis
Anime reatum eluere sordentis docet.

Cigale.

Orpheu iã reticeto, lyrã ꝯfrigito & Hermes
Tuq; tripus sortes delphice conde tuas
Nã citharã Dauid cælesti pectine pulsans
Eterni nobis pandit operta Dei
Plurima & antiqui signat miracula sæcli
Inq; Dei laudẽ cuncta creata canit
Imbutos omnes sacris custodit, & auget
Erigit & lapsos, atq; labare uetat
Iudicium reserat uenturi iudicis idem
Sordentes animas elui ab igne docet.

A. Diligẽtissimi hebrei aut potius supersticiosissimi quẽadmodum literas legis numerauerunt notaueruntq; que nam esset medietatis literam, parimodo numerauerũt uersus psalterii quos ipsi pasuchin uocant, notaueruntq; hoc loco haberi dimidiũ eorũ.

B. Libro midras tehilim ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב סברי דאמרי אשבי דרית מתין חיין רוח הולך ולא ישוב אלא זה יצר הרע שהולך עמו בשעת מיתתו ואינו שב עמו בשעה שיערו המתים .i. Et recordatus est quia caro sunt spiritus uadens, & non rediens. Opinati sunt aliqui propter hoc quod hic dictum est. Quod mortui non uiuent, dicitur enim spiritus uadens & nõ rediens. Sed hic est iecerara .i. fomes prauus, qui uadit cum homine in hora mortis, & non reuertetur cum eo in hora qua resurgent mortui.

אשר שם במצרים	tribulãte. Qui posuit i egy(	mãu tribulãtĩ. Sic posuit i egy(	ἐκ χειρὸς θλίβοντος. Ὡς ἔθετο ἐν αἰγύπτῳ
אתתיו ומפתיו	signa sua, & ostenta sua (pto	signa sua, & prodigia sua (pto	τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα αὐτοῦ
בשדה צען : ויהפך	in regiõe tanis. Qui ɔuertit	in campo taneos. Et conuertit	ἐν πεδίῳ τάνεως. Καὶ μετέστρεψεν
לדם יאריהם	in sanguinem fluuios eorũ,	in sanguinem flumina eorum,	εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν,
ונזליהם בל	& riuos eorum, vt non	& imbres eorum ne	καὶ τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν
ישתיון : ישלח בהם	biberent. Misit in eos	biberent. Misit in eos	ὅπως μὴ πίωσιν. Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς
ערב ויאכלם	mixtionẽ, vt comederet eos,	cynomiam & comedit eos,	κυνόμυιαν, καὶ κατέφαγεν αὐτούς,
וצפרדע ותשחיתם :	& ranas vt disperderet eos	& ranam & disperdidit eos.	καὶ βάτραχον, καὶ διέφθειρεν αὐτούς.
ויתן לחסיל יבולם	Et dedit brucho germẽ eoꝝ	Et dedit erugini fructus eorũ,	Καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ τὸν καρπὸν αὐτῶν
ויגיעם לארבה :	& laborem eorum locuste.	& labores eorum locuste.	καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι. (αὐτῶν,
יהרג בברד גפנם	Occidit i grãdĩe vineas eoꝝ,	Et occidit ĩ grãdine vineas eoꝝ	Ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον(
ושקמותם בחנמל :	& syccomoros eoꝝ ĩ pruina.	& moros eorum in pruina.	καὶ τὰς συκαμίνους αὐτῶν, ἐν τῇ πάχνῃ.
ויסגר לברד	Et tradidit grandini	Et tradidit grandini	Καὶ παρέδωκεν εἰς χάλαζαν
בעירם ומקניהם	armẽta eoꝝ, & iumẽta eorũ	iumẽta eoꝝ, & possessiones eorũ	τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν
לרשפים : ישלח בם	demonibus. Misit in eos	igni. Misit in eos	τῷ πυρί. Ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς
חרון אפו	iram furoris sui,	iram indignationis sue,	ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ,
עברה וזעם	ĩdignationẽ & cõminationẽ	indignationem & iram	θυμὸν καὶ ὀργὴν
וצרה משלחת	& angustiam, immissionem	& tribulationem, immissiones	καὶ θλῖψιν ἀποστολὴν
מלאכי ר	angelorum	per angelos	δι' ἀγγέλων
עים : יפלס נתיב	malorum. Direxit semitam	malos. Viam fecit semite	πονηρῶν. Ὡδοποίησε τρίβον
לאפו לא חשך	furori suo, non pepercit	ire sue, non pepercit	τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐφείσατο
ממות נפשם וחיתם	a morte aĩe eoꝝ, & vitã eoꝝ	a morte aĩaꝝ eoꝝ & iumẽta eoꝝ	ἀπὸ θανάτου τῶν ψυχῶν αὐτῶν. Καὶ(
לדבר הסגיר :	pestilentia conclusit.	in morte conclusit.	εἰς θάνατον συνέκλεισε. (τὰ κτήνη αὐτῶν
ויך כל בכור	Et percussit oẽ primogenitũ	Et pcussit omne primogenitũ	Καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον
במצרים ראשית	in egypto, primitias	in terra egypti, primitias	ἐν γῇ αἰγύπτῳ ἀπαρχὴν (σιχάμι
אונים באהלי חם :	partus, ĩ tabernaculĩ Cham.	oĩs laboris eoꝝ ĩ tabnaculĩ chã.	παντὸς πόνου αὐτῶν ἐν τοῖς σκηνώμασι(
ויסע כצאן עמו	Et tulit velut oues pplm suũ	Et abstulit sicut oues pplm suũ,	Καὶ ἀπῆρεν ὡς πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ,
וינהגם כעדר	duxit eos sicut gregem	& perduxit eos tanquã gregem	καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς ὡσεὶ ποίμνιον
במדבר : וינחם	in deserto. Et duxit eos	in deserto. Et deduxit eos	ἐν ἐρήμῳ. Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς
לבטח ולא פחדו	cũ fiducia, & non timuerũt,	in spe & non timuerunt,	ἐπ' ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδειλίασαν,
ואת איביהם כסה	inimicos autẽ eorũ operuit	& inimicos eorum operuit	καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐκάλυψε
הים : ויביאם אל	mare. Et adduxit eos ad	mare. Et induxit eos in	θάλασσα. Καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς
גבול קדשו הר זה	ẽminũ scifica. suũ, mõtẽ istũ,	montẽ sanctificatõis sue, montẽ	ὄρος ἁγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος
קנתה ימינו : ויגרש	quẽ possedit dextera eiɔ. Et(	quẽ acqsiuit dextera eius. Et e(	τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. Καὶ(
מפניהם גוים :	a facie eorũ gentes, (eiecit	a facie eorum gentes, (iecit	ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ἔθνη, (ἐξέβαλεν
ויפילם בחבל	& possidere eos fec ĩ funiculo	& sorte diuisit eis terram	καὶ ἐκληροδότησεν αὐτοὺς
נחלה וישכן	hereditatem. Et collocauit	ĩ funiculo distributõis. Et hĩtarẽ	ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας, καὶ κατεσκήνωσεν
באהליהם שבטי	in tabernaculis eorũ tribus	fecit in tabernaculis eoꝝ tribus	ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν τὰς φυλὰς
ישראל : וינסו	israelis. Et tentauerunt	israel. Et tentauerunt	τοῦ ἰσραήλ. Καὶ ἐπείρασαν
וימרו את אלהים	& prouocauerunt Deum	& exacerbauerunt Deum	καὶ παρεπίκραναν τὸν θεὸν
עליון ועדתיו לא	excelsũ, & testimonia eius nõ	excelsum, & testimonia eius	τὸν ὕψιστον, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ

Digitized by Google

من يد مضطهد الذي صنع	מִן עָיק: דְּשַׁוִּי בְּמִצְרַיִם	ab infestatore. Qui posuit in egypto
بآياته بمصر وعجايبه في	אָתְוָתֵיהּ וְתִמְהוֹהִי	signa sua, & portenta sua
مزارع صاعان وجعل	בַּחֲקַל טָאנִיס: וַהֲפַךְ	in agro tanis. Et conuertit
انهارهم دما	לִדְמָא אַרְיָתֵיהוֹן	in sanguinem flumina eorum,
وما كان يدهم	וְנַגְרֵיהוֹן לָא שָׁתְיָן	& stillationes eorum ne biberent
لكيلا يشربوا ارسل	מִנְּהוֹן: גָּרֵי בְהוֹן עָרוֹבִין	ex illis. Misit in eos mixtiones
عليهم الهوام وذباب الكلب	חֵיוַת בָּרָא וְנַכְּתָּא יַתְהוֹן	bestiarum siluestriũ & comederũt eos
فاكلهم والضفادع	וְעוּרְדְּעָנַיָא וְחַבֵּל יַתְהוֹן:	& ranas & dissipauerunt eos.
فافسدتهم اعطى العمل	וּמְסַר לְחַלְאָ עִיבּוּרֵיהוֹן	Et dedit brucho germina eorum,
ثمارهم والجراد كدهم	וְלֵיעוּתֵיהוֹן לְגוּבָא:	& labores eorum locuste.
قتل بالبرد كرومهم	וְקַטֵּיל בְּבַרְדָּא גּוּפְנֵיהוֹן	Et decorticauit grandine vineas eorũ,
وبالجليد تينهم	וְשִׁקְמֵיהוֹן בְּכַרְוָא:	& ficus eorum pruina.
اسلم للبرد مواشيهم	וּמְסַר לְבַרְדָּא	Et tradidit grandini
للحريق اموالهم	בְּעִירְהוֹן וְגֵיתֵיהוֹן	bestias eorum, & armenta eorum
ارسل عليهم	לְרִשְׁפֵּי דְנוּר: יְגָרֵי	carbonibus ignis. Immisit
شدة رجزه	בְּהוֹן מָאתָן וְחַמְשִׁין מַחַן	in eos ducentas & qnquaginta plagas,
سخطا وغضبا	בִּתְקוֹף רוּגְזֵיהּ בְּרִיתְחָא	in valida ira sua, in furore,
وضيقا ارسلها	וּבְתְרִיכוּתָא וּבְעָקְתָא	in comminatione, & in angustia,
مع ملايكة	דְּשַׁלַּח בְּיַד	quas misit per manum
الشر مدح طرق	שֵׁידִין בִּישִׁין: יְשַׁיֵּיל בְּבַל	demonum malorum. Direxit viam
سخطه ولم يخلص	תּוּקְפֵיהּ לָא מְנַע	fortitudini sue, non prohibuit
من الموت نفوسهم اسلم	מִמּוֹתָא נַפְשֵׁיהוֹן וּבְעִירְהוֹן	a morte animas eorũ & iumenta eorũ
للموت دوابهم	לְמוֹתָנָא מְסַר:	morti penitus tradidit.
قتل جميع ابكار	וּקְטַל כָּל בּוּכְרָא	Et occidit omne primogenitum
مصر واول	בְּמִצְרַיִם שֵׁירוּי	in egypto, primitias
اولادهم في مساكن حام	צַעֲרֵיהוֹן בְּמַשְׁכְּנַיָא דְחָם:	laboris eorum in tabernaculis Cham.
وساق شعبه مثل الغنم	וְאַטִּיל הֵיךְ עָנָא עַמֵּיהּ	Et mouere iussit velut oues pplm suũ,
واصعدهم كالراعي	וְדַבְּרִינוּן הֵיךְ עֶדְרָא	& perduxit eos sicut gregem
في البرية وهداهم	בְּמַדְבְּרָא: וְאַשְׁרִינוּן	in deserto. Et habitare eos fecit
بالرجا فلم يجزعوا	לְרוּחְצָן וְלָא דְחִילוּ	secure & non timuerunt,
وغرق في	וְיַת בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן חֲפָא	& patronos inimicitie eorũ coperuit
البحر اعداهم وادخلهم في	יַמָּא: וְאַעֲלִינוּן לִתְחוּם	mare. Et adduxit eos ad fines
طور قدسه هذا الجبل	אֲתַר בֵּית מוּקְדְּשֵׁיהּ טוּר	loci domus sancte sue, montem
الذي ملكته يمينه واخرج	דֵּין דִּקְנָת יְמִינֵיהּ: וְתָרֵיךְ	quem acquisiuit dextera eius. Et eiecit
الامم من بين ايديهم	מִן קֳדָמֵיהוֹן עַמְמַיָא	a facie eorum gentes,
وورثهم بمساحة الحبل	וְאַפֵּיל יַתְהוֹן	& sorte distribuit eis
المواريث واسكن	בְּעַדְבָא אַחֲסַנְתָּא	hereditatem. Et habitare
في مساكنهم قبايل	וְאַשְׁרִי בְמַשְׁכְּנֵיהוֹן	fecit in tabernaculis
اسرائيل وعادوا	שִׁבְטַיָא דְיִשְׂרָאֵל: וְנַסִּיאוּ	eorum tribus israel. Et tentauerunt
ابضا وجربوا الله	וְארְגִּיזוּ קֳדָם אֱלָהָא	& ad iracundiam cõcitauerunt Deum
العلي واسخطوه ولم	עִלָּאָה וְסָהֲדְוָתֵיהּ לָא	altissimum, & testimonia eius non

Digitized by Google

שמרו׃ ויסגו	custodierunt.Et auersi sunt	nō custodierūt.Et auerterūt se	οὐκ ἐφυλάξαντο. Καὶ ἀπέστρεψαν
ויבגדו כאבותם	& pūaricati sūt vt pr̄es eoꝝ,	& nō seruaue.pactū,queād.pr̄es(	καὶ ἠθέτησαν καθὼς καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν,
נהפכו כקשת רמיה	reuersi sunt q̄si arcus dece(	cōuersi sunt ī arcū prauū. (eoꝝ	μετεστράφησαν εἰς τόξον στρεβλόν.
ויכעיסוהו ב	Et pūocauerūt eū (ptorius.	In iram concitauerunt eum	Καὶ παρώργισαν αὐτὸν
בבמותם וב	in excelsis suis,	in collibus suis,	ἐν τοῖς βουνοῖς αὐτῶν
ובפסיליהם	& in sculptilibus suis (diuit	& in sculptilibus suis (Audiuit	καὶ ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν
יקניאוהו׃ שמע	ad emuládū ɔcitauerūt.Au(	ad emulationē eū pūocauerīt.(	παρεζήλωσαν αὐτόν. Ἤκουσεν
אלהים ויתעבר	Deus & iratus est,	Deus & spreuit,	ὁ θεὸς καὶ ὑπερεῖδε,
וימאס מאד בישראל׃	& ꝓiecit vehemēter israelē.	& ad nihilū redegit valde israel	καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν Ἰσραήλ.
ויטש משכן שלו	Et reliq̄t tabernaculum silo,	Et repulit tabernaculum sylo	Καὶ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν σιλώμ
אהל שכן	tentorium habitationis	tabernaculum suum vbi	σκήνωμα ὃ (αὐτῶν,
באדם׃ ח	īter hoīes.(fortitudinē eoꝝ,	habitauit in hoībus. (tē eoꝝ,	κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις. (ἰσχὺν (
ויתן לשבי עזו	Et tradidit in captiuitatē,(	Et tradidit ī captiuitatē virtu(	Καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχμαλωσίαν τὴν (
ותפארתו ביד צר׃	& gl'iā eoꝝ ī māu molestato.	& pulchritu.eoꝝ ī manꝰ inimici	καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῶν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν.
ויסגר לחרב עמו	Et ɔclusit ī gladio ppl'm suū,	Et cōclusit in gladio ppl'm suū,	Καὶ συνέκλεισεν ἐν ῥομφαίᾳ τὸν λαὸν αὐτοῦ,
ובנחלתו התעבר׃	& ī hereditatē suā iratus est.	& hereditatem suam spreuit.	καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδε.
בחוריו אכלה אש	Iuuenes eiꝰ deuorauit ignis,	Iuuenes eorum comedit ignis,	Τοὺς νεανίσκους αὐτῶν κατέφαγε πῦρ,
ובתולתיו לא	& ūgines eius n̄ (eius gladio	& virgines eoꝝ non sunt (dio	καὶ αἱ παρθένοι αὐτῶν οὐκ
הוללו׃ כהניו בחרב	fuerūt laudate.Sacerdotes(	lamētate.Sacerdotes eoꝝ ī gla(	ἐπενθήθησαν. Οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ
נפלו ואלמנתיו	ceciderunt,& vidue eius	ceciderunt,& vidue eorum	ἔπεσον, καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν
לא תבכינה׃ ויקץ	non fleuerunt.Et euigilauit	nō plorabātur.Et excitatus est	οὐ κλαυθήσονται. Καὶ ἐξηγέρθη
כישן אדני כגבור	q̄si dormiēs dn̄s,quasi fortis	tanq̄ dormiēs dn̄s,tanq̄ potens	ὡς ὁ ὑπνῶν κύριος, ὡς δυνατὸς
מתרונן מיין׃	post crapulam vini. (sum,	crapulatus a vino. (steriora,	καὶ κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου. (τὰ ὀπίσω,
ויך צריו אחור	Et pcussit hostes suos ītror(	Et pcussit inimicos suos in po(	Καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς(
חרפת עולם נתן	opprobriū sempiternū dedit	opprobriū sempiternum dedit	ὄνειδος αἰώνιον ἔδωκεν
למו׃ וימאס באהל	eis.Et proiecit tabernaculū	illis.Et repulit tabernaculum	αὐτοῖς. Καὶ ἀπώσατο τὸ σκήνωμα
יוסף ובשבט א	Ioseph,& tribum	ioseph,& tribum	ἰωσήφ, καὶ τὴν φυλὴν
אפרים לא בחר׃	ephraim non elegit.	effrem non elegit.	ἐφραὶμ οὐκ ἐξελέξατο.
ויבחר את שבט	Sed elegit tribum A .i.Ce	Sed elegit tribum	Καὶ ἐξελέξατο τὴν φυλὴν
יהודה את הר ציון	Iuda montem cion lorum.	iuda,montem sion	ἰούδα, τὸ ὄρος τὸ σιὼν
אשר אהב׃ ויבן	quē dilexit.Et edificauit(suū	quem dilexit.Et edificauit	ὃ ἠγάπησε. Καὶ ᾠκοδόμησεν
כמו רמים מקדשו	ī sili.excelsoꝝ A sāctuariū(	sicut vnicorniū sanctificiū suū	ὡς μονοκέρωτος τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ,
כארץ יסדה לעולם׃	q̄si terrā fūdauit illud ī scl'm	in terra quā fundauit in secula.	ἐν τῇ γῇ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
ויבחר בדוד ע	Et elegit Dauidem	Et elegit Dauid	Καὶ ἐξελέξατο Δαβὶδ
עבדו ויקחהו	seruum suum,& tulit eum	seruum suum & sustulit eum	τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν
ממכלאת צאן׃	de stabulis ouium,	de gregibus ouium	ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων.
מאחר עלות הביאו	sequētē lactātes,adduxit eū,	de post fetantes accepit eum.	Ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτόν,
לרעות ביעקב עמו	vt pasceret iaacob ppl'm eiꝰ,	Pascere iacob seruum suum,	ποιμαίνειν ἰακὼβ τὸν δοῦλον αὐτοῦ,
ובישראל נחלתו׃	& israelem hereditatē eius.	& israel hereditatem suam.	καὶ ἰσραὴλ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.
וירעם כתם לבבו	& pauit eos ī itegri.cōdi| sui,	Et pauit eos ī inocētia cōdi| sui,	καὶ ἐποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρ(
ובתבונות כפיו	& in prudētia manuū suarū	& in intellectibus manuū suarū	καὶ ἐν ταῖς συνέσεσι τῶν χειρῶν αὐτοῦ, (δίας αὐτοῦ

Digitized by Google

يحفظوا شهاداته ورجعوا	נטרו : וזחו ואשניו	ſuauerunt. Et auerſi ſunt & blaſphemi
فغدروا مثل اباءهم	היך אבהתהון אתהפיכו	fuerunt ſicut patres eorū remiſſi ſunt
وانقلبوا مثل اعوجاج	היך קשתא דרמיא גירין :	ſicut arcus quo excutiuntur ſagitte.
القوس واسخطوه	וארגיזו קד	Et in iram concitauerunt
باصنامهم	קדמוי בבמסיהון	eum in collibus ſuis,
واغضبوه	ובצלמיהון אק	& in idolis ſuis (tum eſt corā
باوثانهم ه سمع	אקניזו יתיה : שמיע קדם	ad emulationē eū ꝓuocauerūt. Audi(
الله ذلك وامهلهم	אלהא ותקיף ורחיק	Deo & iratus eſt, & proiecit
ورذل اسرائيل جدا	נפשיה לחדא בישראל :	anima eius vehementer iſraelem.
ورفض مظلة سيلوم	ושבק משכנא דשילה	Et reliquit tabernaculum ſilo,
مسكنه الذي	משכן דשרי שכינתיה	tabnaculū vbi habitauit diuinitas eius
نصبه الناس	תמן בגו בני נשא : ומסר	inter homines. Et tradidit
واسلم قوتهم للسبي	לשביתא אורייתיה	captiuitati legem ſuam,
وجمالهم الى ايدي اعدائهم	ושבחוריה ביד מעיקא :	& pulchritudinē ſuā ī manu moleſtātis
واسلم شعبه للسيف	ומסר לקטלין בחרבא	Et tradidit occidentibus gladio
وتغافل عن ميراثه	עמיה ובאחסנתיה ארגיז	pplm ſuum, & hereditati ſue iratus eſt.
فاكل النار شبانهم	עולמוי אכלת אשתא	Iuuenes eorum deuorauit ignis,
واجهدت عذاراهم	ובתולתיה לא הוו	& virgines eorum non fuerunt
ووقع احبارهم تحت	אשתבחו : כהנוהי בחרבא	laudate. Sacerdotes eius gladio
السيف ه ولم تبك	נפלו וארמלתוי לא	ceciderunt, & viduis eius non
اراملهم عليهم واستيقظ	ספיקן דתבכיין : ואתער	licuit plangere eos. Et euigilauit
الرب كالنايم ومثل	היך דמיך יי היך גוברא	tāq̄ a ſomno DEVS, ſicut homo fortis
الجبار الثمل من الخمر	דמתפקח מן חמרא :	inebriatus a vino. (bus
ورد اعداه الى ورايهم	ומחא מעיקוי בטחורין	Et ꝑcuſſit moleſtātes eos emorroydi(
وجعلهم عارا الى	באחוריהון קלנא דעלמא	in poſteriora, opprobrium ſempiternū
الدهر ورذل مسكن	יהב להון : ורחיק במשכנא	dedit eis. Et abiecit tabernaculum
يوسف ولم ينتخب	דפרס על תחומא דיוסף	quod tetenderat in finibus Ioceph
سبط افرام ه	ובשבטא אפרים לא רעא	& in tribū ephraim nō cōplacuit ſibi,
وانتخب سبط	ואתרעי ית שבטא	ſed elegit tribum
يهودا جبل صهيون	יהודה ית טורא דציון	Iude, montem cion
هو الذي احبه واسس	דרחים : ובנא היך	quem dilexit. Et edificauit ſicut
على العلا قدسه	קרנא דרימנא מוקדשיה	cornu naricornis ſanctuarium ſuum,
واتقنه على الارض الى الابد	מעתד היך ארעא דיסד	permanebit ſicut terra quam fundauit
واصطفى داود	לעלמי עלמין : ואתרעי	in ſecula ſeculorum. Et cōplacuit ſibi
عبده واجتذبه	בדוד עבדיה ודבריה	in Dauide ſeruo ſuo, & tulit eum
من قطع الغنم ه	מן עדריא דענא :	de gregibus ouium
ومن خلف المرضعات اخذه	מן בתר מינקן איתיה	a veſtigiis lactantium aſciuit eum
ليرعى يعقوب شعبه	למשלט ביעקב עמיה	vt dominaretur ī Iaacob populo ſuo,
واسرائيل ميراثه ه	ובישראל אחסנתיה :	& in iſrael hereditate ſua.
فرعاهم بدعة قلبه	ומלך עליהון בשלימות	Et regnauit ſuper eos in integritate
وبفهم يديه	לבביה ובסוכלתנותא	cordis ſui & in prudentiis

Digitized by Google

יַנְחֵם׃	dux eorum fuit.	deduxit eos.	ὡδήγησεν αὐτούς.
עט	LXXIX.	LXXVIII.	οη.
מִזְמוֹר—	Psalmus	Psalmus	Ψαλμὸς
לְאָסָף	Asapi.	Asaph,	τῷ ἀσάφ.
אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם	Deus venerunt gentes A.	Deus venerunt gentes	Ὁ θεὸς ἦλθον ἔθνη
בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת	in hereditatẽ tuã,polluerũt	in hereditatem tuã polluerunt	εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμίαναν
הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ	templũ sanctũ tuũ posuerũt	templũ sanctũ tuũ,posuerunt	τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου. Ἔθεντο
אֶת־יְרוּשָׁלִַם לְעִיִּים׃	ierusalẽ i aceruis lapidũ. B	hierusalem in pomorꝝ custodiã.	ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον,
נָתְנוּ אֶת־נִבְלַת	Dederunt cadauera	Posuerunt morticinia	ἔθεντο τὰ θνησιμαῖα
עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף	seruorꝝ tuorꝝ escã volatilibꝰ	seruorꝝ tuorũ escas volatilibus	τῶν δούλων σου, βρώματα τοῖς πετεινοῖς
הַשָּׁמָיִם בְּשַׂר—	celi,carnes	celi,carnes	τοῦ οὐρανοῦ. Τὰς σάρκας
חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ־אָרֶץ׃	piorum tuorũ bestiis terre.	sanctorũ tuorum bestiis terre.	τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς.
שָׁפְכוּ דָמָם כַּמַּיִם	Effuderũt sãguinẽ eorꝝ q̃si aq̃	Effuderũt sãguinẽ ipsorꝝ tãq̃ aq̃	Ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡσεὶ ὕδωρ,
סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלִָם	in circuitu ierusalẽ, (mus	in circuitu hierusalem,	κύκλῳ ἱερουσαλὴμ
וְאֵין קוֹבֵר׃ הָיִינוּ	& ñ erat q̃ sepeliret. Facti su(	& ñ erat q̃ sepeliret. Facti sumꝰ	καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων. Ἐγενήθημεν
חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג	oppro.vicin[nr̃is,subsãnatio	oppbriũ vicinis nr̃is,subsãnatio	ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸς
וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃	& derisio iis q̃ i circuitu nr̃o st	& illusio his q̃ i circuitu nr̃o sũt.	καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.
עַד־מָה יְהוָה תֶּאֱנַף	Vsquequo DEVS irasceris	Vsquequo domine irasceris	Ἕως πότε κύριε ὀργισθήσῃ
לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־	in perpetuum,ardebit quasi	in finem,accendetur velut	εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται ὡς
אֵשׁ קִנְאָתֶךָ׃ שְׁפֹךְ	ignis zelus tuus.Effunde	ignis zelus tuus.Effunde	πῦρ ὁ ζῆλός σου. Ἔκχεον
חֲמָתְךָ אֶל־הַגּוֹיִם	furorem tuũ super gentes,	iram tuam in gentes	τὴν ὀργήν σου ἐπὶ τὰ ἔθνη
אֲשֶׁר— לֹא־יְדָעוּךָ	que non cognouerunt te,	que te non nouerunt,	τὰ μὴ γινώσκοντά σε
וְעַל־מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר	& super regna que	& in regna que	καὶ ἐπὶ βασιλείας, αἳ
בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ׃	nomẽ tuũ nõ iuocauerunt.	nomẽ tuũ non inuocauerunt.	τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπεκαλέσαντο.
כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב	Quia comederunt Iaacob,	Quia comederunt Iacob,	Ὅτι κατέφαγον τὸν ἰακώβ,
וְאֶת־נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ׃	& decorẽ eius desolauerunt.	& locum eius desolauerunt.	καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν.
אַל־תִּזְכָּר־לָנוּ עֲוֹנֹת	Ne recorderis iniquitatum	Ne memineris iniquitatum	Μὴ μνησθῇς ἡμῶν ἀνομιῶν
רִאשֹׁנִים מַהֵר	nostrarum primarum,cito	nostrarum antiquarum,cito	ἀρχαίων. Ταχὺ
יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ	p̃ueniãt nos misĩcordie tue,	anticipẽt nos misericordie tue,	προλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου
כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד׃	quia attenuati sumus nimis.	q̃a pauperes facti sumus nimis.	κύριε. Ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα.
עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי	Auxiliare nobis Deus	Adiuua nos Deus	Βοήθησον ἡμῖν ὁ θεὸς
יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבַר—	salus nostra propter honorẽ	salutaris noster,& propter	ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἕνεκεν
כְּבוֹד־שְׁמֶךָ וה	glorie nominis tui,	gloriam nominis tui	τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός σου
וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר—	& libera nos,& propiciare	dñe libera nos,& p̃pitius esto	κύριε ῥῦσαι ἡμᾶς. Καὶ ἱλάσθητι
עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן	peccatis nostris propter	peccatis nostris propter	ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν ἕνεκεν
שְׁמֶךָ׃ לָמָּה יֹאמְרוּ	nomen tuũ. Quare dicunt	nomen tuum,ne forte dicant	τοῦ ὀνόματός σου. Μήποτε εἴπωσι
הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם	gentes vbi est Deus	in gentibus vbi est Deus	τὰ ἔθνη, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς
יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לע	eorum,nota fiat in gentibus	eorũ,& innotescat in natiõibus	αὐτῶν, καὶ γνωσθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν
לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם־	añ oclõs nr̃os,vltio sãguinis	corã oculis nr̃is. Vltio sãguinis	ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, ἡ ἐκδίκησις τοῦ (αἵματος
עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃	seruorũ tuorũ qui effusus est.	seruorũ suorum qui effusus est,	τῶν δούλων σου τοῦ ἐκκεχυμένου.
תָּבוֹא לְפָנֶיךָ	Ingrediatur coram te	introeat in conspectu tuo	Εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου

Digitized by Google

ساستهم A	אידוהי ידברינון:	manuum suarum dux eorum fuit.
	תושבחתא על ידא דאסף על	LXXIX. Laus p manũ Asaph. Pro
	חורבן בית מקדשא	destructione domus sanctuarii,
المزمور الثامن والسبعون	אמר ברוח נבואתא	dixit spiritu prophetico.
اللهم ان الامم	אלהים עלין עממיא	Deus ascenderunt populi
دخلت الى ميراثك ودنست	באחסנתך סאיבו ית	in hereditatem tuam polluerunt
هيكل قدسك جعلوا	היכל קודשך שויאו	templum sanctum tuum, posuerunt
اورشليم كالمحرس الخراب	ית ירושלם לצדיאו:	ierusalem in desolationem.
وصيروا جثث	יהבו ית גושמי	Dederunt cadauera
عبيدك طعاما لطير	עבדך למיכלא לעופא	seruorum tuorum escas volatilibus
السما A ولحوم	דשמיא בשר	celi, carnes
اصفيائك لوحوش الارض	חסידך לחיות ארעא:	sanctorum tuorum bestiis terre.
سفكوا دماهم كالما	שדו אדמהון היך	Effuderunt sanguinem eorum sicut
حول اورشليم	מיא חזרנות ירושלם	aquam in circuitu ierusalem
ولم يكن لهم دافن	ולית דקביר: הוינן	& non erat qui sepeliret. Facti sumus
صرنا عارا في جيراننا	קלנא לשיבבנא תולעבא	opprobriũ vicinis nostris, blasphemia
هزوا وكنزا لمن حولنا	וגיחוכא לחזרנותנא:	& irrisio his qui ĩ circuitu nostro sunt.
الى متى تسخط يا رب	עד אימתי יי תתקוף	Vsquequo DEVS irasceris
دايما A يشتعل مثل النار	לעלמין תבער היך	in perpetuum, accendẽtur sicut
غضبك انض	כאישתא טנותך: שדי	ignis zelus tuus. Effunde
رجزك على الامم	חימתך על עממיא	iram tuam super populos
الذين لا يعرفونك	דלא חכימו	qui te non nouerunt,
وعلى الممالك الذين	יתך ועל מלכוותא	& super regna
لم يدعوا اسمك	דבשמך לא צליאו:	que nomen tuum non inuocauerunt.
لانهم قد اكلوا يعقوب	ארום נכסו ית בית יעקב	Quoniam dissipauerũt domũ Iaacob,
واخربوا دياره	וית בית מוקדשה צדיאו	& domum sanctuarii desolauerunt.
لا تذكر خطايانا	לא תדכר לנא עויין דמן	Ne cõmemores nobis iniquitates no(
الاولى A بل	שירויא בסרהבא	deliquimus a principio (stras qbus
تدركنا رافتك سريعا	יקדמון לך טבוותך	celeriter pueniant nos bonitates tue,
لاننا قد استمنا جدا	ארום איתמסכננא לחדא:	quoniã miserabiles facti sumus nimis.
فاعنا اللهم	סעיד יתנא פור	Adiuua nos,
مخلصنا من اجل	פורקננא מטול	redime nos, propter
مجد اسمك	איקר שמך ואר	gloriam nominis tui,
يا رب خلصنا A واغفرلنا	ופצי יתנא וכפר	& libera nos & propitiare
خطايانا لاجل	על חובנא בגלל	peccatis nostris, propter
اسمك ليلا يقال	שמך: למה יימרון	nomen tuum. Quare dicent
في الامم اين الههم	עממיא האן אלההון	populi, vbi est Deus eorum,
عند ذلك تعلم الشعوب	יתגלי בעממיא	manifestetur in populis,
وتنكر عيوننا انتقام دما	למחמינא פורענות אדם	vt videamus ipsi, vltionem sanguinis
عبيدك المسفوكة	עבדך דאשתפיך: ת	seruorum tuorum qui effusus est.
وليدخل اليك	תיעול קדמך אוניקתא	Veniat coram te clamor

A. Iocephus qui machabeorum hystoriã cõscripsit & eiusdẽ tẽporis hebrei intellexerunt hũc psalmum de illis cõcussionibus hebreorum que in hystoria illa leguntur.

B. In aceruis lapidũ. Sub Antiocho hoc factum est. Biẽnio siquidem post Antiochi ingressum princeps tributorum Antiochi, diripuit ierusalem, & succendit eam igni, & destruxit domos eius & muros eius in circuitu.

Digitized by Google

אנקת אסיר	clamor vincti, (solue	gemitus cōpeditoꝝ. (i, posside	ὁ στεναγμὸς τῶν πεπεδημένων. (περιποίησαι
כגדל זרועך הותר	in magnitudine brachii tui(	Scḋm magnitudinē brachii tu(	κατὰ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ βραχίονός σου,(
בני תמותה :	filios interitus.	filios mortificatorum.	τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων.
והשב לשכנינו	Et redde vicinis nostris	Et redde vicinis nostris	Ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν
שבעתים אל חיקם	septuplū C. in sinu eorum	septuplū in sinu eoꝝ, (rūt tibi	ἑπταπλασίονα εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν,
חרפתם אשר חרפו	opp̄briū eoꝝ, qḋ exp̄braue(	īproperiū ipsoꝝ qḋ exp̄braue(	τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν ὃν ὠνείδισάν σε
אדני : ואנחנו	Deus. Nos enim (rūt tibi	domine. Nos autem	κύριε. Ἡμεῖς δὲ
עמך וצאן מרעיתך	pp̄ls tuus, & oues pascue tue,	pp̄ls tuus & oues pascue tue,	λαός σου καὶ πρόβατα νομῆς σου. (αἰῶνα
נודה לך לעולם	cōfitebimur tibi ī sempitnū,	confitebimur tibi in seculum.	Ἀνθομολογησόμεθά σοι ὁ θεὸς εἰς τὸν(
לדור ודור נספר	ī gn̄atiōe & gn̄atione narra(	In gn̄atiōe & gn̄atione, ānūcia(	εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἐξαγγελοῦμεν
תהלתך :	laudem tuam. (bimus	laudem tuam. (bimus	τὴν αἴνεσίν σου.
פ למנצח	LXXX. Ad victoriā.	LXXIX. In finē pro his	οθʹ. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν
אל ששנים ע	Liliis. i. musices istrumēto.	qui cōmutabuntur	ἀλλοιωθησομένων
עדות לאסף	Decus Asapi	psalmus pro assyriis	μαρτύριον τῷ ἀσάφ,
מזמור : רע	psalmus.	testimonium asaph.	ψαλμὸς ὑπὲρ τοῦ ἀσσυρίου.
רעה ישראל	Qui pascis israel	Qui regis israel	Ὁ ποιμαίνων τὸν ἰσραὴλ
האזינה נהג כצאן	ausculta, q̄ deducis q̄si ouem	intēde, qui deducis velut ouem	πρόσχες ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρόβατον
יוסף יושב הכ	Ioseph, sessor	ioseph. Qui sedes	τὸν ἰωσήφ. Ὁ καθήμενος
הכרובים הופיעה:	cherubim ostendere.	super cherubin manifestare	ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφάνηθι,
לפני אפרים	Ante ephraim	coram effraim	ἐναντίον ἐφραὶμ
ובנימן ומנשה	& beniamin & manasse,	beniamin & manasse.	καὶ βενιαμὶν καὶ μανασσῆ.
עוררה את גבורתך	suscita fortitudinem tuam	Excita potentiam tuam	Ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου
ולכה לישעתה לנו:	& veni, ad saluandum nos.	& veni, vt saluos facias nos.	καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς.
אלהים השיבנו	Deus conuerte nos.	Deus conuerte nos,	Ὁ θεὸς ἐπίστρεψον ἡμᾶς,
והאר פניך	& ostende faciem tuam	& ostende faciem tuam	καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου
ונושעה : יה	& salui erimus.	& salui erimus.	καὶ σωθησόμεθα.
יהוה אלהים צבאות	DEVS, Deus, exercitus,	Domine Deus virtutum,	Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων
עד מתי עשנת	vsquequo fumasti	quousq; irasceris	ἕως πότε ὀργίζῃ ἐπὶ
בתפלת עמך:	ad orationem populi tui.	super orationem serui tui.	τὴν προσευχὴν τῶν δούλων σου
האכלתם לחם	Cibasti eos pane	Cibabis nos pane	Ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον
דמעה ותשקמו	flebili, & potasti eos	lachrymaꝝ, & potū dabis nobis	δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς
בדמעות שליש :	in lachrymis tripliciter.	in lachrymis in mensura.	ἐν δάκρυσιν ἐν μέτρῳ.
תשימנו מדון ל	Posuisti nos contentionem	Posuisti nos in cōtradictionem	Ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν
לשכנינו ואיבינו	vicinis nostris, & inimici nr̄i,	vicinis nostris, & inimici nostri	τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν
ילעגו למו : אלהים	subsannauerunt nos. Deus,	subsannauerunt nos. Deus	ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς. Κύριε
צבאות השיבנו	exercituum conuerte nos,	virtutum conuerte nos,	ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς,
והאר פניך	& ostende faciem tuam	& ostende faciem tuam	καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου
ונושעה : ג	& salui erimus.	& salui erimus.	καὶ σωθησόμεθα.
גפן ממצרים	Vineam de egypto	Vineam de egypto	Ἄμπελον ἐξ αἰγύπτου
תסיע	tulisti,	transtulisti,	μετῆρας,
תגרש גוים	eiecisti gentes	eiecisti gentes	ἐξέβαλες ἔθνη,

Digitized by Google

تنهد الاسرى المغلولين	דאסירי היך סגי תוקף	vinctoꝝ,ſm multitudinẽ fortitudinis
وكمثل عظمة ذراعك	אדרעך שרי שאר בניא	brachii tui,ſolue reliquias filiorum
انقذ بني المقتولين	דמתמסרין למיתותא:	qui traditi ſunt in mortem.
اجز جيراننا	ואתיב לשיבבנא על חד	Et redde vicinis noſtris pro,vno
حضنهم للواحد سبعة	שובעא ולעל פורענות	ſeptuplum, punitionem ſcelerum
بالعار الذي عيرونا به	קיימיהון וחיסודך די	federis eorum,& improperii quod
يارب وانا نحن فانا	חסידו יתך יי׳ ואנחנא	improperauerunt tibi DEVS.Et nos
شعبك وغنم رعيتك	עמך ועאן מרעיתך	populus tuus & oues paſcue tue
نشكرك الى الابد	נודי קדמך לעלמא	confitebimur coram te in ſeculum,
ونخبر بتسابيحك	לדר ודר לעלמא	a generatione in generatiõe in eternũ
من جيل الى جيل	נתני תושבחתך:	annunciabimus laudem tuam.
	לשבחא על יתבי	LXXX. In laudẽ.Pro ſedẽtibus
	סנהדרין דמתעסקין	iudicibus ordinariis qui incũbũt
المزمور	בסהדות אורייתא על	teſtimoniis legis,per
التاسع والسبعون	ידי דאסף תושבחתא:	manum Aſaph.Laudatoria.
يا راعي اسرائيل انصت	פרנסא דישראל אצית	Paſtor iſraelitarum intellige,
يا هادي يوسف كالخروف	דמדבר היך ענא אבונא	qui ducis velut ouem patrem noſtrum
انكرايها الجالس	דיוסף דשכינתיה שריא	Ioceph,cuius diuinitas quieſcit
على الكاروبين اظهر	בין כרוביא הופע:	inter cherubim manifeſtare
قدام افرايم	קדם אפרים ובנימין	coram Ephraim & Biniamin
و بنيامين ومنسى	ומנשה עורר ית גבורת	& Manaſſe,moue virtutem
اظهر جبروتك	גבורתך ועליך מן	fortitudinis tue,tuum
وتعال لخلاصنا	דינא למפרק לנא:	enim vt redimas nos a iudicio.
اللهم ربنا	אלהא אתיב יתנא	Deus conuerte nos
القوى	מגלותנא ואנהר זיו	a captiuitate noſtra,& ſplẽdeſcere fac,
الى متى	סבר אפיך עלנא ונתפרק:	ſplẽdorẽ iocũditat[faciei tue ſup nos,(
تسخط	יי׳ אלהים צבאות	DEVS,Deo,exercito,(& ſdimemur.
على صلاة عبيدك	עד אימתי לא תקביל	vſquequo non recipies
وتطعمهم الخبز	צלותהון דעמך:	orationem populi tui.
بدموعهم وتسقيهم	אוכלתנון לחם דמעתא	Pauiſti eos panibus
الدموع بالكيل	טמיש בדמעתא אשקיתנון	intinctis lachrymis & potũ dediſti eis
جعلتنا عارا	חמר דדמען תגלתא:	vinum lachrymis affluens.
لجيراننا وهزا بنا	שויתנא למדיינא	Poſuiſti nos contradictionem
اعداونا اللهم	לשיבבנא ובעלי דבבנא	vicinis noſtris,& p̃oni inimicitie nr̃e
رب الاجناد اقبل	יחכון לנא: יי׳	blaſphemauerunt nos,DEVS
بنا واشرق وجهك	צבאות אתיב יתנא	exercituum conuerte nos (cũditatis
علينا وخلصنا	מגלותנא ואנהר זיו סבר	de captiuitate,illumina ſplendorẽ io(
انك نقلت الكرمة	אפיך עלנא ונתפרק:	faciei tue ſuper nos & ſalui erimus.
من مصر	בית ישראל דמתיל	Domum iſraelis que aſſimulatur
اخرجت الشعوب	לגופנא ממצרים אטילתא	vinee,de egypto tranſtuliſti,
وغرستها	תרכתא עממיא מארעא	expuliſti,populos de terra

C. Septupla punitio apud hebreos, perfecta & conſumata punitio intelligitur.

Digitized by Google

פ ותטעה׃	& plantasti eam.	& plantasti eam.	καὶ κατεφύτευσας αὐτήν.
פנית לפניה	Preparasti ante faciem eius,	Dux itineris fuisti ĩ ɔspectu eiꝰ,	ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς,
ותשרש שרשיה	& stabilisti radices eius	& plantasti radices eius	καὶ κατεφύτευσας τὰς ῥίζας αὐτῆς,
ותמלא ארץ׃	& repleuit terram.	& impleuit terram.	καὶ ἐπλήρωσε τὴν γῆν,
צ כסו הרים	Operti sunt montes	Operuit montes	ἐκάλυψεν ὄρη
עו צלה	vmbra eius,	vmbra eius	ἡ σκιὰ αὐτῆς,
אר וענפיה	& ramis illius	& arbusta eius	καὶ αἱ ἀναδενδράδες αὐτῆς
ארזי אל׃	cedri Dei.	cedros Dei.	τὰς κέδρους τοῦ θεοῦ. (αὐτῆς
תשלח קציריה עד	Expandit comas suas vsq;	Extẽdit palmites suos vsq; (eiꝰ	ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς, ἕως (θας(
ים ואל נהר יונקותיה	ad mare, & vsq; ad flu. ger. sua	ad mare, & vsq; ad flum̃ ppagi.(	θαλάσσης, καὶ ἕως ποταμοῦ τὰς παραφυάδας(
למה פרצת גדריה	Quare dissipasti sepem eius,	Vt qd destruxisti maceriã eius,	ἵνα τί καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς
וארוה כל עברי	& carpũt eã oẽs q transeunt	& vindemiãt eã oẽs q ptergre(	καὶ τρυγῶσιν αὐτὴν πάντες οἱ παραπο(
דרך׃ יכרסמנה	per viam. Vastauit eam	viã. Exterminauit eã (diũtur	τὴν ὁδόν. ἐλυμήνατο αὐτὴν (ρευόμενοι
חזיר מיער וזיז	aper de silua, & fera A.	aper de sylua, & singularis	ὗς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς
שדי ירענה׃ אלהים	agri depasta est eam. Deus	ferus depastus est eam. Deus	ἄγριος κατενεμήσατο αὐτήν. ὁ θεὸς
צבאות שוב נא	exercituũ reuertere obsecro	virtutum conuertere	τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον δή,
הבט משמים וראה	respice de celo & vide	respice de celo & vide	καὶ ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε.
ופקד גפן זאת׃	& visita vineam hanc.	& visita vineam istam.	Καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην,
וכנה אשר נטעה	Et habitationem q̃ plãtauit	Et perfice eam quã plantauit	καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν
ימינך ועל בן	dextera tua, & super filium	dextera tua, & super filium	ἡ δεξιά σου. Καὶ ἐπὶ υἱὸν (πεπυρισμένη
אמצתה לך׃ שרפה	quẽ ɔfirmasti tibi. Succẽsam	hoĩs quẽ cõfirmasti tibi. Incẽsa	ἀνθρώπου ὃν ἐκραταίωσας σεαυτῷ. Ἐμ(
באש כסוחה מגערת	igni & cõcisam, ab ĩcrepatõe	igni & suffossa, ab increpatione	πυρὶ καὶ ἀνεσκαμμένη, ἀπὸ ἐπιτιμήσεως
פניך יאבדו׃	faciei tue pereant.	vultus tui peribunt.	τοῦ προσώπου σου ἀπολοῦνται.
תהי ידך על	Fiat manus tua super	Fiat manus tua super	Γενηθήτω ἡ χείρ σου ἐπ'
איש ימינך על בן	virum dextere tue, & super	virum dextere tue, & super	ἄνδρα δεξιᾶς σου, καὶ ἐπὶ
אדם אמצת	filium hoĩs quem cõfirmasti	filium hominis quẽ confirmasti	υἱὸν ἀνθρώπου ὃν ἐκραταίωσας σε
לך׃ ולא נסוג	tibi. Et non recedimus	tibi. Et non discedimus	αυτῷ. Καὶ οὐ μὴ ἀποστῶμεν
ממך תחיינו	a te viuificabis nos,	a te, viuificabis nos	ἀπὸ σοῦ, ζωώσεις
ובשמך נקרא׃	& in noĩe tuo inuocabimus.	& nomen tuum inuocabimus.	ἡμᾶς, καὶ τὸ ὄνομά σου ἐπικαλεσόμεθα.
יהוה אלהים צבאות	DEVS Deus exercitus,	Domine Deus virtutum	Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων
השיבנו האר	conuerte nos, & ostende	conuerte nos & ostende	ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον
פניך ונושעה׃	faciem tuã & salui erimus.	faciem tuam & salui erimus.	τὸ πρόσωπόν σου καὶ σωθησόμεθα.
פא למנצח	LXXXI. Ad victoriã.	LXXX. In finẽ p torculari(	π'. Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν(
על הגתית לאסף׃	Haghitina.i.cithara ab vr(	ipsi asaph, qnta sabbati (bꝰs. ps.	ᾠδῆς τῷ ἀσάφ. (ψαλμός
הרנינו לאלהים	Laudate Deũ (be gat, asapi.	Exultate Deo	Ἀγαλλιᾶσθε τῷ θεῷ
ל עוזנו הריעו	fortitudinẽ nostrã, iubilate	adiutori nostro iubilate	τῷ βοηθῷ ἡμῶν, ἀλαλάξατε
לאלהי יעקב׃ שאו	Deo Iaacob. Assumite	Deo Iacob. Sumite	τῷ θεῷ ἰακώβ. Λάβετε
זמרה ותנו	carmen & date	psalmum & date	ψαλμὸν καὶ δότε
תף כנור נעים	tympanum, citharã suauem	tympanum, psalteriũ iocundũ	τύμπανον, ψαλτήριον τερπνὸν
עם נבל׃ תקעו	cum psalterio. Clangite	cum cithara. Buccinate	μετὰ κιθάρας. Σαλπίσατε
בחדש שופר	in neomenia buccina,	in neomenia tuba	ἐν νεομηνίᾳ σάλπιγγι,

Digitized by Google

غرستها	דְיִשְׂרָאֵל וּנְצַבְתְּנוּן׃	israelis & plantasti eos.
A سهلت طريقا امامها	פַנֵּיתָא מִן קֳדָמָהָא	Expulisti a facie eius
مكنت اصولها	כְּנַעֲנָאֵי וְשָׁרַשְׁתָּא	cananeos, plantasti
فامتلت الارض منها	שׁוֹרְשָׁהָא וּמְלֵאת אַרְעָא׃	radices eius & implesti terram.
ظلل الجبال	חֲפוֹ טוּרָיָא דִירוּשְׁלֵם	Cooperuit montes ierusalem
ظلها	טוּל בֵּית מוּקְדְּשָׁא וּבָתֵּי	vmbra domus sanctuarii & vmbra
واغصانها	מִדְרְשָׁא רַבָּנָן אַלִּמִין	domorum doctrine preceptorum eruditorum,
ارز الله	דְמְתִילִין לְאַרְזַיָּא תַקִּיפִין׃	que assimulate sunt cedris fortissimis.
امتدت عروقها الى	שַׁבְשְׁתָא שַׁבְשִׁין שַׁדַּרְתְּ	Expandit ramos eius, misisti
البحر والى الانهار فروعها	תַלְמִידָהָא עַד יַמָּא רַבָּא	discipulos eius vsque ad mare magnum,
فلماذا هدمت سياجها	וְלִנְהַר פְּרָת יַנְקֻתָהָא׃	& vsque ad flum̃ Euphratẽ germina eiꝰ.
فقطفها جميع عابري	לְמָה תַקְפְתָּא גְדֵירָהָא	Quare destruxisti sepem eius,
الطريق وخنزير الغاب	וּמְקַטְפִין יָתַהּ כָּל עוֹבְרֵי	& vindemiant eam omnes trãseuntes
افسدها وحمار الوحش	אוֹרְחָא׃ יְגוּבְרִינַהּ	viam. Vastauit eam
اللهم A رعاها	חֲזִיר דְּמִן חוּרְשָׁא וְתַרְנְגוֹל	aper de silua & gallus
رب القوات اعطف	בָּרָא יִתְפַּרְנֵס מִנַּהּ׃ אֱלָהִים	siluester depascitur eam. Deus
علينا واطلع من السما وانظر	צְבָאוֹת תּוּב כְּדוֹן אִסְתַּכַּל	vltionum conuertere obsecro aspice
وتعهد هذه الكرمة	מִן שְׁמַיָּא וַחֲמֵי וְאִדְכַּר	de celo & vide, & recordare
واصلحها لان	בְּרַחֲמִין גּוּפְנָא הָדָא׃	in misericordia vinee huius.
يمينك غرستها وابن	וְעוֹבָדָא דִנְצִיבַת יְמִינָךְ	Et operis quod plantauit dextera tua,
الانسان الذي ثبته لك	וְעַל מַלְכָּא מְשִׁיחָא	& regis MESSIE
لانهم احرقوها بالنار وهد	דְחֵילְתָא לָךְ׃ מְתוֹקְדָא	quem confirmasti tibi, incensum
موها من انتهار وجهك	בְּנוּרָא וּמְפַרְכָא	igni & concisum
يهلكون ولتكن يدك على	מִמְּזוֹפִיתָא דְמִן קֳדָמָךְ	ab increpatione vultus tui
رجل يمينك وعلى	יֵיבְדוּן׃ תְּהֵי אִידָךְ עַל	pereant. Sit manus tua super
ابن الانسان الذي ثبته	גְּבַר דְקַיֵּימְתָּא לֵיהּ בִּיד	virum, quia iurasti ei in manu
لك ولا نتباعد	יְמִינָךְ עַל בַּר נָשׁ דְחֵילְתָא	dextera, super hominẽ quẽ confirmasti
منك واحيينا	לָךְ׃ וְלָא נְהַדַּר מִבָּתַר דַּחַלְתָּךְ	tibi. Et si discedemus a loco timor[is] tui,
A لندعو اسمك	תְּקַיְּמִינָנָא וּבִשְׁמָךְ נִקְרֵי׃	fortes fac nos & ĩ noĩe tuo ĩuocabimus
اللهم رب القوات	יְיָ אֱלָהִי צְבָאוֹת תִּיבָנָא	Deus exercituũ ɔuerte nos (cũditatis
اعطف علينا واشرق	מִגַּלְוָתָנָא אַנְהַר זִיו סְבַר	de captiuitate nr̃a, illustra splẽdorẽ iu(
وجهك وخلصنا	אַפָּיךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃	faciei tue super nos, & salui erimus.
المزمور	לְשַׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא דְאַתְיָא	LXXXI. In laudẽ, cithara allata
الثمنون	מִן גַּת עַל יְדוֹי דְאָסָף׃	ab vrbe Gat, per manum Asaph.
ابهجوا بالله	שַׁבְּחוּ קֳדָם אֱלָהָא	Laudes dicite coram Deo
معيننا هللوا لله بالنصر	עוּשְׁנָנָא יַבָּבוּ קֳדָם	fortitudine nostra, iubilate coram
لاله يعقوب A خذوا	אֱלָהָא דְיַעֲקֹב׃ אֲרִימוּ	Deo Iaacob. Erigite
الدفوف والاوتار	קָלָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא וְסַדָּרוּ	vocem in laude & ordinate
الحسنة	תּוּפָּא כִּינָּרָא דְקָלֵיהּ	tympanum citharam vocis
مع القيثار A رتلوا	בְּסִים עִם נִבְלִין׃ תְּקַעוּ	dulcis cum psalteriis. Clangite
بالقرن اعلنوا	בְּיַרְחָא דְתִשְׁרֵי שׁוֹפָרָא	per lunam septembris cornu,

A. *Singularis ferus.* Varii habentur doctores hebreorũ in interpretatiõe huius vocis זיז ziz, nã alii interpretantur motionem, alii pulchritudinem alii auem ignotam, alii generale nomẽ ad omnes feras, alii gallum siluestrem.

בַּכֶּסֶה לְיוֹם	in determinato die	in insigni die	ἐν ἐυσήμῳ ἡμέρᾳ
חַגֵּנוּ : כִּי חֹק	solénitat[vr̃e. Quia p̃ceptũ	solénitat[vestre. Quia p̃ceptũ	ἑορτῆς ὑμῶν. Ὅτι πρόσταγμα
לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט	israeli est, & iudicium	in israel est, & iudicium	τῷ ἰσραὴλ ἐστι, καὶ κρίμα
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב :	Deo Iaacob.	Deo Iacob.	τῷ θεῷ ἰακὼβ.
עֵדוּת ב׳	Testimonium	Testimonium	Μαρτύριον
בִּיהוֹסֵף	in Ioceph	in Ioseph	ἐν τῷ ἰωσὴφ
שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ	posuit, cum egrederetur	posuit illud cum exiret	ἔθετο αὐτῷ, ἐν τῷ ἐξελθεῖν
עַל־אֶרֶץ ס	de terra	de terra	αὐτὸν ἐκ γῆς
מִצְרָיִם שְׂפַת	egypti, labium	egypti linguam	αἰγύπτου. Γλῶσσαν
לֹא־יָדַעְתִּי א	quod nesciebat	quam non nouerat	ἣν οὐκ ἔγνω
אֶשְׁמָע : הֲסִירוֹתִי	audiuit. Amouit (nus eius	audiuit. Diuertit (nus eius	ἤκουσεν, ἀπέστησεν (αὐτοῦ
מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו	ab onere humerum eius, ma(	ab oneribus dorsum eius, ma(	ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον αὐτοῦ. Αἱ χεῖρες(
מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה :	ab olla recesserunt.	in cophino seruierunt.	ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν,
בַּצָּרָה ק	In tribulatione	In tribulatione	ἐν θλίψει
קָרָאתָ וא	inuocasti,	inuocasti me	ἐπεκαλέσω με
וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ	& erui te, respondi tibi	& liberaui te, exaudiui te	καὶ ἐρρυσάμην σε. Ἐπήκουσά σου
בְּסֵתֶר רַעַם	in abscondito tonitrui,	in abscondito tempestatis,	ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος,
אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי	probaui te super aquas	probaui te apud aquam	Ἐδοκίμασά σε ἐπὶ ὕδατος
מְרִיבָה ס	contradictionis	contradictionis.	ἀντιλογίας
סֶלָה : שְׁמַע עַמִּי	in p̃petuũ. Audi popule mi	Audi populus meus	διάψαλμα. Ἄκουσον λαός μου
וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל	& contestabor te, israel	& contestabor te israel	καὶ διαμαρτύρομαί σοι. Ἰσραὴλ
אִם־תִּשְׁמַע־לִי : לֹא־	si audies me. Non	si audieris me non	ἐὰν ἀκούσῃς μου, οὐκ
יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר	sit in te Deus alienus,	erit in te Deus recens,	ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος
וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה	& non adores	neq̃ adorabis	οὐδὲ προσκυνήσεις
לְאֵל נֵכָר :	Deum peregrinum.	Deum alienum.	θεῷ ἀλλοτρίῳ.
אָנֹכִי יְהוָה	Ego DEVS	Ego enim sum dominus	Ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος
אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ	Deus tuus, qui eduxi te	Deus tuus, qui eduxi te	ὁ θεός σου, ὁ ἀναγαγών σε
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם	de terra egypti,	de terra egypti,	ἐκ γῆς αἰγύπτου.
הַרְחֶב־פִּיךָ	dilata os tuum	dilata os tuum	Πλάτυνον τὸ στόμα σου
וַאֲמַלְאֵהוּ :	& implebo illud.	& implebo illud.	καὶ πληρώσω αὐτό.
וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי	& nõ audiuit populus meus	Et non audiuit populus meus	Καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου
לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל	vocem meam, & israel	vocem meam, & israel	τῆς φωνῆς μου, ἡ ἰσραὴλ
לֹא־אָבָה לִי :	noluit me.	non intendit mihi.	οὐ προσέσχε μοι. (τηδεύματα
וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת	Et dimisi eum in prauitate	Et dimisi eos s̃m desideria	Καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπι(
לִבָּם יֵלְכוּ	cordis eius, ambulabunt	cordis eorum, ibunt	τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύσονται
בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם :	in consiliis suis.	in adinuentionibus suis.	ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν.
לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי	Vtinã ppl̃s meꝰ audisset me,	Si populus meus audisset me,	Εἰ ὁ λαός μου ἤκουσέ μου
יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי	israel in viis meis	israel si in viis meis	ἰσραὴλ ταῖς ὁδοῖς μου
יְהַלֵּכוּ : כִּמְעַט	ambulasset. Quasi nihilum	ambulasset. Pro nihilo	εἰ ἐπορεύθη, ἐν τῷ μηδενὶ
אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ	inimicos eius humiliassem,	forsitã inimicos eoꝝ humiliassé,	ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα
וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב	& sup molestãtes eos vertissẽ	& super tribulãtes eos misissem	Καὶ ἐπὶ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον

Digitized by Google

في رووس الشهور بالبوق في	בְּיַרְחָא דְמִתְכַּסֵּי יוֹמֵי	in menſe qui coopertus eſt,die
الاعيا د المعلومة ه فانها	חַגָּא דִּילָנָא : אֲרוּם קְיָם	ſolẽnitatis noſtre,Quoniã preceptũ
سنة الرب اسرا بيل	גְּזַר לְיִשְׂרָאֵל הוּא וְהִילְכַת	ſtatutum iſraeli eſt,& ſententia
وحكم اله يعقوب	דִּינָא לֶאֱלָהָא דְיַעֲקֹב :	iudicii Deo Iaacob.
جعل سهادة	סָהֲדוּתָא עַל בֵּית יוֹסֵף	Teſtimonium ſuper domum Ioceph
في يوسف	שַׁוְיֵיהּ דְּלָא קְרֵב לְאִתַּת	poſuit,qui non appropinquauit vxori
حين خرج الى	רִבּוֹנֵיהּ בֵּיהּ בְּיוֹמָא	domini ſui,in illo die (natus eſt
ارض	נְפַק מִבֵּית אֲסִירֵי וּשְׁלַט	egreſſus eſt de domo carceris,& domi(
مصر سمع	עַל אַרְעָא דְמִצְרַיִם שִׁפְתָא	ſuper regionem egypti labium
لسانا لم يكن	דְּלָא חַכִּימִית אוּלִיפִית	quod neſciebat didicit (eius,
يعرفه نزع الثقل	וּשְׁמָעִית : אַעְדֵּיתִי בֵּית כַּתְ	& audiuit.Amoui a fuitute humeros(
عن ظهره اطلق من	אִידוֹי מִן לְמִרְמֵי טִינָא	manus eius a ferendo luto
وناف العبودية يديه	לְקִידְרֵי אִסְתַּלָּקָן :	ad ollas receſſerunt.
دعاني في	בְּעִידָּן עָקְתָא דְמִצְרָאֵי	In tempore tribulationis,egypti
الضر فنجيته ه	קְרֵיתָ וּפְצֵיתִי יָתָךְ עָנֵית	inuocaſti,& liberaui te,reſpondi
وفي خفايا	יָתָךְ בַּאֲתַר טְמִיר בֵּית	tibi in loco occulto domo
ابتلاه الجبنه وعلى ما	שְׁכִינְתֵיהּ דַּהֲוָה כַּדְלִין	diuinitatis mee,vbi ardebant
المقا ومة	קֳדָמַי גַּלְגִּלִּין דְּנוּר	coram me rote ignis,
خبرته	בְּחַנְתָּךְ עַל מֵי מַצּוּתָא	probaui te apud aquas contradictionis
اسمع يا شعبي	לְעָלְמִין : שְׁמַע עַמִּי	in perpetuum.Audi popule mi
فاقول لك ويا اسرا بيل	וְאַסְהִיד בְּכוֹן יִשְׂרָאֵל	& teſtificabor in vos,iſrael
فان ردان اطعتني ولم	אִין תְּקַבֵּל בְּמֵימְרִי : לָא	ſi admiſeritis verbum meum.Non
يكن فيك اله غيرك	יְהֵי בֵּינֵיכוֹן פָּלְחָן	erunt in vobis qui ſeruiant
ولا تسجد	לְטַעֲוָתָא נוּכְרָאָה וְלָא	idolis alienigenarum,& non
لاله غريب	תִסְגְּדוּן לְטַעֲוַת חִלּוֹנָאֵי :	adorabitis idola peregrina.
اني انا هو الرب	אֲנָא הוּא יְיָ אֱלָהֲכוֹן	Ego ipſe DEVS Deus veſter,
الهك الذي اخرجتك	דְּאַסֵּיקִית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא	qui eduxi vos de terra
من ارض مصر	דְמִצְרַיִם פְּתַחוּ פּוּמְכוֹן	egypti,aperite os veſtrum
اوسع فال	בְּפִתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא וְאֶמְלֵי	ad verba legis,& implebo
فاملاه	יָתֵיהּ מִכָּל טָבְתָא :	illud omni bono.
فلم يسمع شعبي A.	וְלָא קַבֵּילוּ עַמִּי ל	Et non recepit populus meus
صوتي واسرا ييل	לְקָלִי וְיִשְׂרָאֵל ל	vocem meam,& iſrael
لم يرجع الي	לָא צְבָא לְמֵימְרִי :	non obediuit verbo meo.
فتركتهم ومراد	וְתָרֵיכִית יָתְהוֹן בְּהִרְהוּרֵי	Et expuli eos in cogitationibus
قلوبهم يذهبون	לִבְּהוֹן הֲלִיכוּ	cordis eorum ambulauerunt
في اعمالهم فلوان	בְּמִלְכַּת רִשְׁעֵיהוֹן :	in conſiliis impietatum ſuarum.
شعبي اطاعني	הַלְוַאי עַמִּי שְׁמַע לִי	Vtinam populus meus audiſſet me,
واسرائيل سلك في	יִשְׂרָאֵל בְּאוֹרְחָתִי	iſrael in viis meis
سبلي اذا	יְהָכוּן : כִּזְעֵיר בְּעִדָּן	ambulaſſet.Quaſi in momento p̄ronos
في لاشي لنه اذل اعداهم	דְּבָבֵיהוֹן נִמְאַךְ וְעַל	inimicitie eoꝝ humiliaſſẽ,& aduerſus
واحبس يدي على	בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן אָתֵיב מַחָתָא	p̄ronos inimicitie eoꝝ ũtiſſẽ ꝑcuſſionẽ

A. Hec que ſequunt uerba arabica uſqꝫ ad finẽ pſalmi deſumpta ſunt ab interp̄tatione egyptia,quod ea que in ſyra leguntur adeo deprauata & corrupta eſſent ut nullum peni tus redderẽt ſenſum, q̄ exprimere libuit ne ſermonis atqꝫ inter pretationis uarietas ignarum turbaret le ctorem.

Digitized by Google

יָדִי׃ מְשַׂנְאֵי יְהוָה
יְכַחֲשׁוּ לוֹ וִיהִי
עִתָּם לְעוֹלָם׃
וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב
חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ
אַשְׂבִּיעֶךָ׃
פב מִזְמוֹר לְאָסָף
אֱלֹהִים נִצָּב
בַּעֲדַת־אֵל
בְּקֶרֶב אֱלֹהִים
יִשְׁפֹּט׃ עַד־מָתַי
תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל וּפְנֵי
רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ
סֶלָה׃ שִׁפְטוּ־דַל
וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ
הַצְדִּיקוּ׃ פַּלְּטוּ־דַל
וְאֶבְיוֹן מִיַּד ר
רְשָׁעִים הַצִּילוּ׃
לֹא יָדְעוּ
וְלֹא יָבִינוּ ב
בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ
יִמּוֹטוּ כָּל־ ס
מוֹסְדֵי אָרֶץ׃
אֲנִי־אָמַרְתִּי
אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי
עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם׃
אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן
וּכְאַחַד הַשָּׂרִים
תִּפֹּלוּ׃ קוּמָה אֱלֹהִים
שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה
תִנְחַל בְּכָל־הַגּוֹיִם׃
פג שִׁיר
מִזְמוֹר לְאָסָף׃
אֱלֹהִים אַל־דֳּמִי־לָךְ
אַל־תֶּחֱרַשׁ וְאַל־תִּשְׁקֹט
אֵל׃ כִּי־הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ
יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ
נָשְׂאוּ רֹאשׁ׃ עַל־עַמְּךָ
יַעֲרִימוּ סוֹד
וְיִתְיָעֲצוּ עַל־
צְפוּנֶיךָ׃

manũ meã. Qui oderũt Deũ
negabunt eum, & erit
tempus eorum in seculum.
Et cibaui eos adipe
frumenti, & saxatili melle
saturaui te.

LXXXII. Psalmus Asapi.

Deus stetit A.
in cetu Dei
in medio iudicum
diiudicat. Vsquequo
iudicatis iniquitatẽ, & facies
impiorum suscipitis
in ppetuũ. Iudicate pauperi
& pupillo, egeno & inopi
iuste facite. Eruite inopem
& pauperem, de manu
impiorum liberate.
Non cognoscunt,
& non intelligunt
in tenebris ambulant,
mouebuntur omnia
fundamenta terre.
Ego dixi
Dii estis, & filii
excelsi omnes vos.
Ergo q̃si hoĩes moriemini,
& quasi vnus de principibus
cadetis. Surge Deus
iudica terram, quoniam tu
hereditabis omnes gentes.

LXXXIII. Canticum.
Psalmus Asapi.

Deus ne taceas tibi,
ne sileas, & non quiescas
Deus. Quia ecce inimici tui
tumultuati sũt, & q oderũt te
eleua. caput. Cõtra pplm tuũ
neqter tractauerũt secretũ,
& inierũt cõsilium aduersus
eos qui a secretis tibi sunt.

manum meam, Inimici domini
mentiti sunt ei, & erit
tempus eorum in secula.
Et cibauit illos ex adipe
frumenti, & de petra melle
saturauit eos.

LXXXI. Psalmus Asaph.

Deus stetit
in synagoga Deorum,
in medio autem Deos
diiudicat. Vsquequo
iudicatis iniquitatem & facies
peccatorum sumitis.
Iudicate egeno
& pupillo, humilem & pauperẽ
iustificate. Eripite pauperem,
& egenum de manu
peccatoris liberate.
Ne scierunt
neq; intellexerunt
in tenebris ambulant,
mouebuntur omnia
fundamenta terre.
Ego dixi
Dii estis, & filii
excelsi omnes. Vos
autẽ sicut homines moriemini,
& sicut vnus de principibus
cadetis. Surge Deus
iudica terram, quoniam tu
hereditabis in oĩbus gentibus.

LXXXII. Canticum
psalmi Asaph.

Deus quis similis erit tibi,
ne taceas neq; compescaris
Deus. Quoniã ecce inimici tui
sonuerunt, & qui oderunt te
extulerũt caput. Sup pplm tuũ
malignauerunt consilium,
& cogitauerunt aduersus
sanctos tuos.

ἂν τὴν χεῖρά μου. Οἱ ἐχθροὶ κυρίου
ἐψεύσαντο αὐτῷ, καὶ ἔσται
ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
Καὶ ἐψώμισεν αὐτοὺς ἐκ στέατος
πυροῦ, καὶ ἐκ πέτρας μέλι
ἐχόρτασεν αὐτούς.

πά. Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ.

Ὁ θεὸς ἔστη
ἐν συναγωγῇ θεῶν,
ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς
διακρίνει. Ἕως πότε
κρίνετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα
ἁμαρτωλῶν λαμβάνετε
διάψαλμα. Κρίνατε ὀρφανῷ
καὶ πτωχῷ, ταπεινὸν καὶ πένητα
δικαιώσατε. Ἐξέλεσθε πένητα
καὶ πτωχόν, ἐκ χειρὸς
ἁμαρτωλοῦ ῥύσασθε
αὐτόν. Οὐκ ἔγνωσαν
οὐδὲ συνῆκαν,
ἐν σκότει διαπορεύονται
σαλευθήτωσαν πάντα
τὰ θεμέλια τῆς γῆς.
Ἐγὼ εἶπα
θεοί ἐστε καὶ υἱοὶ
ὑψίστου πάντες, ὑμεῖς
δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε,
καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων
πίπτετε. Ἀνάστα ὁ θεὸς
κρίνων τὴν γῆν, ὅτι σὺ
κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.

πβ'. Ὠδὴ
ψαλμοῦ τῷ ἀσάφ.

Ὁ θεὸς τίς ὁμοιωθήσεταί σοι,
μὴ σιγήσῃς μηδὲ καταπραΰνῃς
ὁ θεός. Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου
ἤχησαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε
ἦραν κεφαλήν. Ἐπὶ τὸν λαόν σου
κατεπανουργεύσαντο γνώμην,
καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ
τῶν ἁγίων σου.

Digitized by Google

محريذهم الان اعدا الرب	גבורתי: סנאיה דיי	fortitudinis mee. Odientes DEVM
يكون كذبوه في	יכדבון ליה והוי ת	negauissent eum, & fuisset
الى الابد زمانهم	וקפהון לעלם:	fortitudo eorum in eternum.
من الحنطة وقداطعمهم	ואכלינון מן טב להיים	Et cibaui eos de optimo pane tritici,
من شحما واشبعهم	חטין ומטינרא דובשא	& de rupis melle
عسلا الصخرة	אשבעינך:	saturaui te.
المزمور الحادي والثمنون	תושבחא על ידא דאסף	LXXXII. Laudatoria p manũ asaph.
الله كهن	אלהא שכינתיה שריא	Deus diuinitatem suam posuit,
الالهة في مجمع	בכנשת צדיקא דתקיפין	in cõgregatione iustoꝝ q potẽtes sunt
يحكم في مجمعهم	באוריתא במצע דיינין	in lege, in medio iudicum
حتى متى عليهم	דקשוט ידין: עד אימתי	veritatem iudicabit. Vsquequo
بالباطل تحكمون وبوجوه	רשיעיא תדונון שקר	impii iudicabitis falsitatem,
تاخذون الخطاه	ואפי רשיעיא תסבון	& facies impiorum suscipietis
اليتيم احكموا	לעלמין: חונו מסכינא	in eternum. Iudicate miserabili
والفقير اكرموا المسكين	ויתמא עניא ומסכינא	& pupillo, egeno & misero
استقذوا والمتوا ضع	אצדיקו: שיזבו מסכן	iuste facite. Saluate miserum,
والضعفا من المساكين	וחשוכא מן ידיהון	& egenos de manu
خلصوهم ايد الظالمين	דרשיעיא פצא יתהון:	impiorum liberate.
لم يعلموا	לא חכימו לאוטבא ולא	Nescierunt bonum operari, & non
ولم يفهموا	איתביינן באוריתא	intellexerunt legem,
يسلكون انهم في الظلمة	בחשוכא מהלכין מטול	in tenebris ambulant, propterea
اسا سات	היכנא מתמוטטין	sic mouebuntur
الارض تتزعزع	רגליהון דבסיסי ארעא:	pedes fundamentorum terre.
انا قلت	אנא אמרית הי כמלאכיא	Ego dixi ecce veluti angeli
انكم الهة وبنو	אתון חשיבין והי כיד	reputati estis vos, & tanquam
العلي جميعكم	אנגלי מרומא כולכון:	angeli excelsi vos omnes.
تدعون فانتم مثل البشر	ברם בקושטא היך בני נשא	Attamen in veritate sicut homines
تموتون ومثل احد العظما	תמותון והיך חד מן	moriemini, & tanquam vnus de
تسقطون فقم يا الله	רברביא תיפלון: קום יי	principibus cadetis. Surge DEVS
واحكم بين اهل الارض	דון ית כל יתבי ארעא ארי	iudica oẽs habitatores terre, quoniam
لانك انت وارث جميع الامم	את תחסין בכל עממיא:	tu hereditabis omnes populos.
المزمور	תושבחא ודיצא	LXXXIII. Hymnus & suauitas
الثاني والثمنون	ושבחתא על ידא דאסף:	& laudatoria, per manum Asaph.
اللهم من يشبهك	אלהא לא תשתוק לך	Deus ne taceas tibi,
اللهم لا تمهل ولا تهمل	ולא תחרשל ולא תשדיך	& ne graueris, neue quiescas
اعداك فان	אלהא: ארי הא בעיל דבבך	Deus. Q̃m ecce p̃roni inimicitie tue
وشانوك قد طغوا	מתרגשין וסנאיך זקפו	infremuerunt, & odiẽtes te extulerũt
قد رفعوا روسهم ايتمروا	רישא: על עמך	caput. Super populum tuum
علي بالسو	נכילו רזא ומ	inique tractauerunt secretum,
علي شعبك وتشاوروا	ומתמלכין על	& consuluerunt super
قد يسك	דמטמרין באוצריך:	abscondita in thesauris suis.

A. Libro midras tehilim ד״א ותתן לי מגן ישעך מדבר באברהם אבינו עאשהיה אברהם יושב והשכינה עומדת לו ר ברכיה בשם ר לוי אמר בקשאברהם לעמוד אמר לו הבה שב ואתה סימן לבניך שהן יושבין ואני עומד שנא אלהים נצב בעדת אל ר שמואל בר חייא ור יודן בשם ר חנינא .i. Sermo alius & dabis mihi clypeum salutem tuã, loquitur de patre nostro Abraham, de quo scriptum est. Et erat Abraham sedens & diuinitas astabat ei. R. barchia in nomine. R. Leui dixit Voluit siue quesiuit Abrahã pater noster stare, dixit autẽ ei Deus sanctus & benedictus sede, optimum quippe hoc signũ erit filiis tuis. Nam ipsi sedebunt & ego stabo ante eos. Sicut dictũ Deus stetit in concilio Deorũ. Quod autẽ legitur & Abraham stabat corã domino, nõ est ẽm scripture ueritatẽ, imo a scribis & sapientibus hebreorum correctum aut potius deprauatũ est uti testatur, liber midras tehilim ubi supra his uerbis אר׳ סימון תיקון סופרים הוא זה שהשכינה עומדת ומפתגת לו הי׳ו וענותך תרבני .i. Dixit. R. Cimon. Aptatio seu correctio scribarum est id quod legitur Abraham stabat coram domino. Nam diuinitas stabat & confortabat eũ iuxta illud. Et humilitas tua siue & mãsuetudo tua confortabit me. De correctione uerbo scribarum, in libris legis & prophetarum diffuse egimus.

אמרו לכו	Dixerunt venite	Dixerunt, venite	Εἶπαν δεῦτε
ונכחידם מגוי	& conteramus eos de gente,	& diſperdamus eos de gente,	καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους,
ולא־יזכר שם־ישראל	& nõ ſit mẽoria noĩs iſraelis	& non memoretur nomẽ iſrael	καὶ οὐ μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα ἰσραὴλ
עוד׃ כי נועצו לב	vltra. Q͞m tractauerit corde	vltra. Quoniam cogitauerũt	ἔτι. Ὅτι ἐβουλεύσαντο
יחדו עליך ברית	vno, contra te fedus (mee	vnanimiter, ſimul aduerſum te	ἐν ὁμονοίᾳ ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ σοῦ
יכרתו׃ אהלי אדום	pepigerũt. Tab͞nacula idu(	teſtm̃ diſpoſuerũt tabernacula(	διαθήκην διέθεντο. Τὰ σκηνώματα τῶν
וישמעאלים מואב	& iſmaelitarum, moab	& hiſmaelite. Moab (idumeorum	καὶ οἱ ἰσμαηλῖται. Μωὰβ (ἰδουμαίων
והגרים׃ גבל	& agareni. Gebal	& agareni gebal	καὶ οἱ ἀγαρηνοί. Γεβὰλ
ועמון ועמלק	& Amon & Amalec	& amon & amalech	καὶ ἀμμὼν καὶ ἀμαλήκ,
פלשת עם־ישבי	paleſtina cum habitatoribus	alienigene cum habitantibus	Ἀλλόφυλοι μετὰ τῶν κατοικούντων
צור׃ גם־אשור	tyri. Sed & aſſur	tyrum. Etenim aſſur	τύρον. Καὶ γὰρ καὶ ἀσσοὺρ
נלוה עמם היו	aſſociatus eſt eis,	venit cum illis,	συμπαρεγένετο μετ' αὐτῶν,
זרוע לבני־לוט	facti ſunt brachiũ filiorum Lot	facti ſunt ĩ adiutoriũ filiis Loth.	ἐγενήθησαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς υἱοῖς λώτ
סלה׃ עשה־להם	in perpetuum. Fac illis	Fac illis	διάψαλμα. Ποίησον αὐτοῖς
כמדין כסיסרא	ſicut midian & cicera,	ſicut madian & ſyſare,	ὡς τῇ μαδιὰμ καὶ τῷ σισάρᾳ,
כיבין בנחל	ſicut Iabin in torrente	ſicut iabin in torrente	ὡς τῷ ἰαβεὶμ ἐν τῷ χειμάρρῳ
קישון׃ נשמדו	chiſon. Contriti ſunt	cyſon. Diſperierunt	κισῶν. Ἐξωλοθρεύθησαν
בעין־דאר היו	in, en, dor fuerunt	in endor, facti ſunt	ἐν ἀενδώρ, ἐγενήθησαν
דמן לאדמה׃	quaſi ſterquilinium terre.	vt ſtercus terre.	ὡσεὶ κόπρος τῇ γῇ.
שיתמו נדיבמו	Pone duces eorum,	Pone principes eorum,	Θοῦ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν
כערב וכזאב	ſicut Oreb & Zeb	ſicut oreb & zeb	ὡς τὸν ὠρὴβ καὶ ζήβ
וכזבח וכצלמנע	& Zebeah & Salmuna	& zebee & ſalmana.	καὶ ζεβεὲ καὶ σαλμανὰν
כל־נסיכמו׃ אשר	oẽs principes eorum. Qui	Omnes principes eorum qui	πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν. Οἵτινες
אמרו נירשה לנו	dixerunt poſſideamus nobis	dixerũt hereditate poſſideamus	εἶπον κληρονομήσωμεν
את נאות אלהים	pulchritudinem Dei.	ſanctuarium Dei.	ἑαυτοῖς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ.
אלהי שיתמו	Deus meus pone eos	Deus meus pone illos	Ὁ θεός μου θοῦ αὐτοὺς
כגלגל	vt carduum,	vt rotam,	ὡς τροχόν,
כקש לפני רו	quaſi ſtipulam ante faciem	& ſicut ſtipulam ante faciem	ὡς καλάμην κατὰ πρόσωπον
רוח׃ כאש	venti. Quomodo ignis	venti. Sicut ignis	ἀνέμου. Ὡσεὶ πῦρ
תבער־יער	comburit ſiluam,	qui comburit ſyluam,	ὃ διαφλέξει δρυμόν,
וכלהבה תלהט	& ſicut flamma deuorat	ſicut flamma comburens	ὡσεὶ φλὸξ ἣ κατακαύσει
הרים׃ כן ת	montes. Sic	montes. Ita	ὄρη. Οὕτως
תרדפם בסערך	pſequere eos ĩ tẽpeſtate tua,	pſequeris illos in tẽpeſtate tua,	καταδιώξεις αὐτοὺς ἐν τῇ καταιγίδι σου,
ובסופתך תבהלם׃	& ĩ turbine tuo cõturba eos.	& in ira tua turbabis eos.	καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου συνταράξεις αὐτούς.
מלא פניהם קלון	Imple facies eorum ignominia,	Imple facies eorum ignominia,	Πλήρωσον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμίας,
ויבקשו שמך יהוה׃	& querẽt nomẽ tuũ DEVS.	& querent nomen tuũ domine.	καὶ ζητήσουσι τὸ ὄνομά σου κύριε.
יבשו ויבהלו	Cõfundantur & cõturbent,	Erubeſcant & conturbentur	Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ταραχθήτωσαν
עדי־עד ויחפרו	vſque in ſeculum, & erubeſcãt	in ſeculũ ſeculi, & confundãtur	εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐντραπήτωσαν
ויאבדו׃ וידעו	& pereant. Et ſciant	& pereant. Et cognoſcant,	καὶ ἀπολέσθωσαν. Καὶ γνώτωσαν
כי־אתה שמך יהוה	quia nomen tuũ eſt DEVS,	quia nomen tibi dominus,	ὅτι ὄνομά σοι κύριος,
לבדך עליון על	ſolus tu excelſus ſuper	tu ſolus altiſſimus in	σὺ μόνος ὕψιστος ἐπὶ

Digitized by Google

قالوا تعالوا	אמרו איתו	Dixerunt venite
لنبيدهم من الامم	ונשיצינון מלמהוי עם	& diſperdamus eos ne ſint populus,
ولا يذكر بعد اسم اسرائيل	ולא אידכר שמא דישראל	& non cõmemoretur nomen iſrael
تواطروا جميعا متفقين	תוב: ארום אתמלכו בכל	amplius.Quoniã cogitauerũt in toto
بقلوبهم وتعاهدوا عليك	לבא עלך כחדא ואמטולתך	cõde aduſũ te pariter,& ꝑpea aduſũ te
عهدا مساكن الادوميين	קימא גזרו: משכני	pactum pepigerunt.Tabernacula
واسماعيليين مواب	אדומאי וערבאי מואבאי	idumeorum & arabum,moabite
والهاجريين جابال	והונגראי: גובלאי	& vngarinite. Gebalite
وعمان وعماليق	ועמונאי ועמלקאי	& amonite & amalechite,
الغربا القبايل مع ساكني	ופלשתאי עם יתבי	& paleſtini cum habitantibus
صور وايضا اسور	צור: לחוד סנחריב	tyrum.Sed & Senacherib
ساعدوهم هو . وصاروا	מלכא דאתור אתחבר	rex aſſyrie aſſociatus eſt
انصارا لبني لوط	עמהון הוו דרעא לבני לוט	illis, fuerunt adiutorio filiis Lot
اصنع بهم مثل	לעלמין: עביד להון	in perpetuum.Fac illis
صنيعك بمدين وسيسرا	היך דעבדת למדין ולסיסרא	ſicut feciſti madianitis,& ciſare,
ومثل يابين في واديه	והיך דעבדתא ליבין בנחל	& ſicut feciſti Iabin in valle
قيسون مجفوا	דקישון: אשתיציו ב	chiſon.Diſperſi fuerunt
في عين دور وكانوا	בעינא דדואר הוו היך	ad fontem dor, facti ſunt ſicut
رميما في الارض	ריעיא דרמיס לארעא:	ſtercus conculcatum in terra.
اجعل ملوكهم	שוי יתהון ורברביהון	Pone eos & principes eorum
كعوريب وزيب	היך עורב והיך זאב	ſicut Oreb,& ſicut Zeb,
وزبح وصلمونا	והיך זבח והיך צלמנע	& ſicut Zebah,& ſicut Zalmun,
وجميع اشرافهم وهولا	וכל מלכיהון: די	& omnes reges eorum.Qui
الذين قالوا هلموا نرث	אמרו נירת לנא	dixerunt hereditabimus nobis
الان قدس الله	ית כל דירת אלהים:	quicquid electum eſt Dei.
الهي اجعلهم	אלהי שוי יתהון היך	Deus meus pone eos ſicut
كالهشيم	גילגלא דמתגלגל ואזיל	rotam que voluitur & mouetur
وكالمصباح امام	ולא נייח במגנחא והיך	& non conſiſtit in decliui,& ſicut
الريح هو ومثل النار	קשא קדם עלעולא: היך אשא	paleam coram vento,& tanquã ignem
اذا اشتعلت في الغياض	דבערא בחורשא והיך	qui comburit ſiluam & tanquam
ومثل الشهب المحرقة	שלהוביתא דמצלהבא	flammam que comburit
للجبال هكذا	ואכלא טוריא: היכדין	& vorat montes.Sic
ابعدهم بعصفك	תרדופינון בעלעולך	perſequere eos in tempeſtate tua,
ارجفهم برجزك	ובעלעולך תבהילינון:	& furor tuus interturbet eos.
وتملا وجوههم ذلا	מלי אפיהון קלנא	Imple facies eorum ignominia,
ليبتغوا اسمك يارب	ויבעון שמך יי: יבה	& querent nomen tuum Deus.
وليخزوا ويجزعوا	יבהתון ויתבהלון	Confundantur & interturbentur
الى ابد الابد وليعبروا	לעלמי עלמין ויתכנעון	in ſecula ſeculorum,& erubeſcant
وليهلكوا هو وليعلموا	ויבדון: וינדעון	& pereant.Et ſciant
ان اسمك الرب	ארום אנת שמך יי	quoniam tibi nomen eſt Deus,
وانت وحدك العلي على	בלחודך עילאה על	ſolus tu altiſſimus pre

Digitized by Google

כָּל־הָאָרֶץ׃	omnem terram.	omni terra.	πᾶσαν τὴν γῆν.
פד לַמְנַצֵּחַ	LXXXIIII. Ad victoriā.	LXXXIII. In finem	πγ´. Εἰς τὸ τέλος
עַל־הַגִּתִּית לִבְנֵי־	Haghitina.i.cithara ab ur(	pro torcularibus filiis	ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς
קֹרַח מִזְמוֹר	Quorah.ps.(be gat,filioꝝ	chore. Pſalmus.	κορὲ ψαλμός.
מַה־יְּדִידוֹת	Quam amabilia	Quam dilecta	Ὡς ἀγαπητὰ
מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְהוָה	tabernacula tua DEVS	tabernacula tua domine	τὰ σκηνώματά σου κύριε
צְבָאוֹת׃ נִכְסְפָה	exercituum. Deſiderat	virtutum concupiſcit,	τῶν δυνάμεων. Ἐπιποθεῖ
וְגַם־כָּלְתָה נַפְשִׁי	atq; deficit anima mea	& deficit anima mea	καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου
לְחַצְרוֹת יְהוָה לִבִּי	in aulis DEI, cor meum	in atria domini. Cor meum	εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ κυρίου. Ἡ καρδία μου
וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל	& caro mea, laudabunt	& caro mea, exultauerunt	καὶ ἡ σάρξ μου ἠγαλλιάσαντο
אֵל־חָי׃ גַּם־צִפּוֹר	Deum viuentē. Siqdē paſſer	in Deum viuum. Etenim paſſer	ἐπὶ θεὸν ζῶντα. Καὶ γὰρ στρουθίον
מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר	inuenit domum, & hirundo	inuenit ſibi domum, & turtur	εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ τρυγὼν
קֵן לָהּ אֲשֶׁר־שָׁתָה	nidum ſibi, vbi ponat	nidum vbi reponat	νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει
אֶפְרֹחֶיהָ אֶת־	pullos ſuos.	pullos ſuos.	τὰ νοσσία ἑαυτῆς.
מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה	Altaria tua DEVS	Altaria tua domine	Τὰ θυσιαστήριά σου κύριε (μου.
צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי׃	exercituū, rex meus & De(	virtutū, rex meꝰ & Deus meꝰ.	τῶν δυνάμεων, ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός(
אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי	Beati q̄ habitant (us meus.	Beati qui habitant	Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες
בֵיתֶךָ עוֹד	in domo tua, perpetuo	in domo tua domine in ſecula	ἐν τῷ οἴκῳ σου, εἰς τοὺς αἰῶνας
יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃	laudabunt te in eternum.	ſeculorum laudabunt te.	τῶν αἰώνων, αἰνέσουσί σε. διάψαλμα.
אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז־	Beatus hō cuius fortitudo	Beatus vir cuius eſt auxilium	Μακάριος ἀνὴρ ᾧ ἐστιν ἀντίληψις
לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת	in te eſt, laudationes	abs te, aſcenſiones	αὐτῷ παρὰ σοί, ἀναβάσεις
בִּלְבָבָם׃ עֹבְרֵי	in corde eius. Tranſeuntes	in corde ſuo diſpoſuit	ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο.
בְּעֵמֶק הַבָּכָא	in valle fletus	in valle lachrymarum	Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος,
מַעְיָן יש	fontem	in loco	εἰς τὸν τόπον
יְשִׁיתוּהוּ גַּם־	ponent eam,	quem poſuit.	ὃν ἔθετο,
בְּרָכוֹת יע	benedictionibus quoq;	Etenim benedictionem	καὶ γὰρ εὐλογίας
יַעְטֶה מוֹרֶה׃	amicietur doctor.	dabit legiſlator,	δώσει ὁ νομοθετῶν.
יֵלְכוּ מֵחַיִל	Ibunt de fortitudine	ibunt de virtute	Πορεύσονται ἐκ δυνάμεως
אֶל־חָיִל	in fortitudinem,	in virtutem,	εἰς δύναμιν,
יֵרָאֶה א	comparebunt	videbitur	ὀφθήσεται
אֶל־אֱלֹהִים	apud Deum	Deus deorum	ὁ θεὸς τῶν θεῶν
בְּצִיּוֹן׃ יה	in cion.	in ſyon.	ἐν σιών.
יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת	DEVS, Deus, exercitus	Domine Deus virtutum	Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων,
שִׁמְעָה תְפִלָּתִי	exaudi orationem meam	exaudi orationem meam,	εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου,
הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב	auſculta Deus Iaacob,	auribus percipe Deus iacob.	ἐνώτισαι ὁ θεὸς ἰακώβ. διάψαλμα.
סֶלָה׃ מָגִנֵּנוּ רְאֵה	ī perpetuū. Clypeus nī vide	Protector noſter aſpice	Ὑπερασπιστὰ ἡμῶν, ἴδε
אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי	Deus, & attende faciem	Deus, & reſpice in faciem	ὁ θεός, καὶ ἐπίβλεψον εἰς τὸ πρόσωπον
מְשִׁיחֶךָ׃ כִּי טוֹב יוֹם	meſſie tui. Q̄m melior ē dies	Chriſti tui. Quia melior ē dies	τοῦ χριστοῦ σου. Ὅτι κρείσσων ἡμέρα
בַּחֲצֵרֶיךָ מ	in atriis tuis	vna in atriis tuis	μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου,
מֵאָלֶף בָּחַרְתִּי	ſuper millia. Elegi A.	ſuper milia. Elegi	ὑπὲρ χιλιάδας. Ἐξελεξάμην
הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית	abiectus eſſe in domo	abiectus eſſe in domo	παραριπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ

جميع الارض	בכל יתבי ארעא:	omnibus habitatoribus terre.
	לשבחא על	LXXXIIII. In laudem,
	כינורא דאתיא מן גת על	cithara allata ab vrbe gat, per
المزمور	ידיהון דבני קרח תושבחתא:	manũ filio℞ Quorah laudatoria.
الثالث والثمنون	מה חביבין הדמין	Quante nam ille dilectiones
مساكينك A	משכניך יי צב	tabernaculorum tuorum DEVS
مستحبة يارب	צבאות: חמדנא	exercituum. Languet
اله القوات قد لك	ולחוד ואף גמרא נפשי	atq́ desiderat anima mea
ذاقت واشتهت	לדרתא דיי ליבי	in aulis DEI. Cor meum
دياز الرب جسمي	ובסרי מרנן לאלהא	& caro mea exultauerunt in Deo
وقلبي يفرحان	קיים: לחוד ינתתא	permanenti. Equidem columba
بالله الحي لان العصفور	אשכחת ביתא ושפנינא	inuenit domum & turtur
وجد له مسكنا واليمام	שרכפא להא די כשרין	nidum sibi, quod legitimi sint
عشا حيث يضع	גוזלהא לאיתקרבא	pulli eorum vt offerantur
فراخه من	על מדבחך יי	super altare tuum, DEVS
الى جانب مذبحك يارب اله	צבאות מלכי ואלהי:	virtutum rex meus & Deus meus.
القوات انت ملكي والهي	טוביהון דצדיקין ד	Beati iusti
طوبا لهم الذين يحلون	דיתבין בבית מקדשך	qui habitant in domo sanctuarii tui,
في محل قدسك	תוב ישבחונך לעלמיא:	adhuc laudabunt te in eternum.
ليسبحوك الى الابد	טוביהון דגבר דעושנא	Beati viri quorum fortitudo
طوبى للانسان الذي ذاتي	ליה במימרך רוחצנותא	eis in verbo tuo, fiducia
نصرته من عندك يارب	בלבהון: רשיעיא דעברין	ĩ corde eo℞. Peccatores aũt q trãsibũt
ذلك الذي جعلت في قلبه	על עומקי גיהנם בכיין	in profundum gehenne planctum
سبلك وحل في غمق	בכיתא היך מעיינא	plangent, sicut fontem
البكا في المكان	ישוינה לחוד ברכן	ponent illum, atqui benedictione
الذي اتخذه مسكنا	יעטפון הלכין דמסבירין	amicientur qui insudant
لانه واضع	לאולפן אורייתיה:	vt discant legem tuam.
الناموس يعطي البركات	אזלין צדיקיא מן בית	Ibunt iusti a domo
يسيرون من قوة	מקדשא לבית מדרשא	sanctuarii ad domum studiorum,
الى قوة اله الالهه	יתחמי ליעות אורייתא	apparebunt labores de lege
يظهر	דיהון קדם יי ד	eorum coram DEO,
في صهيون	דשכינתיה שריא בציון:	qui diuinitatem suam posuit in cion.
اللهم اله القوات	אמר דויד יי אלהים צבאות	Dixit Dauid DEVS Deus exercitus
استجب صلاتي	קביל צלותי אצית אלהא	accipe orationem meã, ausculta Deus
وانصت يا اله يعقوب	דיעקב לעלמין:	Iaacob semper.
وانظر يا الله عوننا	זכות אבהתנא חמי	Meritum patrum nostrorum respice
اعطف الى وجه	אלהים ואסתכל לאנפי	Deus, & attende faciem
مسيحك فان يوما	משיחא: ארום טב למיתב	MESSIE. Quoniã melior ẽ habitatio
واحدا في ديارك افضل	יומא חדא בדרת מקדשך מן	vnius diei in aulis sanctuarii tui, quam
من الالف لذلك اخترت	אלף בגלותא בחירית	mille in captiuitate, elegi
ان اوجد طرحا في	לאיתדקא בבית מקדשא	abiectus esse in domo sanctuarii

A. Egyptia, arabica interpretatio sic habet, conformiter magis latine & reliquis interpretationibus.
مساكنك محبوبة ابدا الرب اله القوات نفسي تشتاق وتذوب الى ان ادخل الى ديار الرب قلبي وجسمي

A .i. Mallem esse uilis portarius, mallem q̃ seruire ĩ domo Dei mei, q̃ habitare in tabernaculis impietatis.

אֱלֹהַי מִדּוּר בְּאָהֳלֵי
רֶשַׁע׃ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן
יְהוָה אֱלֹהִים חֵן
וְכָבוֹד יִתֵּן יְהוָה
לֹא יִמְנַע
טוֹב לַהֹלְכִים בְּתָמִים׃
יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי
אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ׃

פה לַמְנַצֵּחַ
לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃

רָצִיתָ יְהוָה אַרְצֶךָ
שַׁבְתָּ שְׁבוּת יַעֲקֹב׃
נָשָׂאתָ עֲוֹן עַמֶּךָ
כִּסִּיתָ כָל חַטָּאתָם
סֶלָה׃ אָסַפְתָּ כָל־
עֶבְרָתֶךָ הֱשִׁיבוֹתָ
מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ׃ שׁוּבֵנוּ
אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהָפֵר
כַּעַסְךָ עִמָּנוּ׃
הַלְעוֹלָם תֶּאֱנַף בָּנוּ
תִּמְשֹׁךְ אַפְּךָ לְדֹר
וָדֹר׃ הֲלֹא אַתָּה
תָּשׁוּב תְּחַיֵּנוּ
וְעַמְּךָ יִשְׂמְחוּ בָךְ׃
הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ
וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ׃
אֶשְׁמְעָה מַה יְּדַבֵּר
הָאֵל יְהוָה כִּי יְדַבֵּר
שָׁלוֹם אֶל עַמּוֹ וְאֶל
חֲסִידָיו וְאַל
יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה׃
אַךְ קָרוֹב לִירֵאָיו
יִשְׁעוֹ לִשְׁכֹּן כָּבוֹד
בְּאַרְצֵנוּ׃ חֶסֶד וֶאֱמֶת
נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם
נָשָׁקוּ׃ אֱמֶת מֵאֶרֶץ
תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם
נִשְׁקָף׃ גַּם יְהוָה
יִתֵּן הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ
תִּתֵּן יְבוּלָהּ׃ צֶדֶק
לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם

Dei mei, magis q̃ hitare ĩ tab. ĩpietatis. Quia sol & scutũ DEVS, Deus gratiam & gloriam dabit, DEVS non prohibebit bonũ ab his q ambulãt ĩ pfe(ctione. DEVS exercituum, beatus homo, qu confidit in te.

LXXXV. Ad victoriã. Filiorũ Quorah. Psalmus

Volũtas tua Deo ad trã tuã, A. reduxisti captiui. Iaacob. Dimisisti iniqtatẽ pplo tuo, operuisti omnia peccata eorũ in ppetuũ. Cõtinuisti omnẽ indignationẽ tuã, conuersus es ab ira furoris tui. Cõuerte nos DEVS salus nĩa, & aũte iram tuam a nobis. Nũqd i etnũ irasceris nobis, extẽdẽs irã tuã ĩ gñationem & generationem. Nonne tu reuertens viuificabis nos, & populus tuus letabit̃ ĩ te. Oñde nob̃ DEVS misi. tuã, & salutare tuum da nobis. Audiam quid loquatur Deus DEVS, loquet̃ enim pacẽ ad populum suum, & ad pios suos vt non conuertantur ad stulticiam. Verũtñ ppe ẽ hos q timẽt eũ salutare eius, vt habitet glĩa in tra nĩa. Misicõdia & ũitas ĩuicẽ obuiauerũt, iusti. & pax deosculate st̃. Veritas de tra orietur, & iustitia de celo manabit. Sed & DEVS dabit bonum, & terra nostra dabit germen suum. Iustitia ante eum ibit, & ponet

Dei mei, magis q̃ hitarẽ ĩ tabna. pctorũ. Quia misicordiã & ve(ritatẽ diligit Deus, gratiam & gloriam dabit dominus. Non priuabit bonis eos q ambulãt ĩ inocẽtia, domine virtutum beatus homo qui sperat in te.

LXXXIIII. In finem filiis chore.

Benedixisti domine terrã tuã, auertisti captiuitatem iacob. Remisisti iniqtatem plebis tue, operuisti omnia peccata eorũ. Mitigasti omnem iram tuam, auertisti ab ira indignatõis tue. Cõuerte nos Deus salutaris nr̃, & auerte iram tuam a nobis. Nunqd in etnũ irasceris nobis, aut extẽdes irã tuã a gñatione in generationem. Deus tu conuersus viuificabis nos, & plebs tua letabitur in te. Oñde nobis dñe misicõdiã tuã, & salutare tuum da nobis. Audiam quid loquatur in me dñs Deus, qm̃ loquetur pacem in plebem suã. Et super sanctos suos, & in eos qui conuertuntur ad cor. Verũtamẽ prope timẽtes eũ, salutare ipsius, vt ĩhabitet glĩa ĩ terra nĩa. Misicõdia & veritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax osculate sunt. Veritas de terra orta est, & iustitia de celo prospexit. Etenim dominus dabit benignitatẽ, & terra nĩa dabit fructum suum. Iustit a ante eum ambulabit, & ponet

τοῦ θεοῦ μου μᾶλλον, ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν ἁμαρτωλῶν. Ὅτι ἔλεος καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ, κύριος, ὁ θεὸς χάριν καὶ δόξαν δώσει. Κύριος οὐ στερήσει τὰ ἀγαθὰ τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ. Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων, μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σέ.

πδ'. Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός.

Εὐλόγησας κύριε τὴν γῆν σου, ἀπέστρεψας τὴν αἰχμαλωσίαν Ἰακώβ. Ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ σου, ἐκάλυψας πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. διάψαλμα. Κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργήν σου, ἀπέστρεψας ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ σου. Ἐπίστρεψον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν, καὶ ἀπόστρεψον τὸν θυμόν σου ἀφ' ἡμῶν. Μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ὀργισθήσῃ ἡμῖν, ἢ διατενεῖς τὴν ὀργήν σου ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ὁ θεός, σὺ ἐπιστρέψας ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ ὁ λαός σου, εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοί. Δεῖξον ἡμῖν κύριε τὸ ἔλεός σου, καὶ τὸ σωτήριόν σου δῴης ἡμῖν. Ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ κύριος ὁ θεός. Ὅτι λαλήσει εἰρήνην ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας καρδίαν ἐπ' αὐτόν. Πλὴν ἐγγὺς τῶν φοβουμένων αὐτὸν τὸ σωτήριον αὐτοῦ, τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν ἐν τῇ γῇ ἡμῶν. Ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη, κατεφίλησαν. Ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλε, καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε. Καὶ γὰρ ὁ κύριος δώσει χρηστότητα, καὶ ἡ γῆ ἡμῶν δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς. Δικαιοσύνη ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ θήσει

Digitized by Google

الرب الهي افضل من المقام في	אלהי מן למדר במשכני	Dei mei, magis q̃ habitare ĩ tab̃naculis
مساكن الخطاة الرب الاله	רשיעיא ארום היך שורים	impiorum. Quoniã sicut arx excelsa
يحب الرحمة والعدل	ותריס תקיף יי אלהים	& clypeus fortis DEVS Deus,
ويعطي النعمة والتسبحة	חינא ויקרא יתן יי לא	gratiã & gloriam dabit DEVS, non
للذين يسلكون بالدعة	יכסי טבא מן דאזלין	priuabit beatitudine ambulantes
لا يعدمهم الرب الخيرات	בשלימותא :	in perfectione. DEVS
اللهم اله القوات طوبى	צבאות טב לבר נש	exercituum beatitudo homini
الانسان المتوكل عليه	דמתרחיץ במימרך :	speranti in verbo tuo.
المزمور	לשבחא על ידיהון	LXXXV. In laudẽ, p manũ
الرابع والثمنون	דבני קרח תושבחא :	filiorum Quorah, Laudatoria.
رضيت يا رب عن ارضك	רעיתא יי ארעך אתיבתא	Volũtas tua Deus ad terrã tuã, amo(uisti)
ورددت سبي يعقوب	שביתא דבית יעקב :	captiuitatem domus Iaacob.
غفرت ذنوب شعبك	שבקתא חוביהון דעמך	Remisisti iniquitatem populo tuo
سترت جميع خطاياهم	כסיתא כל חטאיהון	operuisti omnia peccata eorum
سكنت كل	לעלמין : כנישתא כל	in eternum. Temperasti omnem
رجزك ورددت	רוגזך תביתא מן	iram tuam, conuersus es a
شدة غضبك اقبل	תקוף רוגזך : תוב לותנא	fortitudine ire tue. Conuerte nos
بنا يا اله خلاصنا وارفع	אלהא פורקננא ובטיל	Deus redemptor noster, & cesset
رجزك عنا	רוגזך מיננא :	ira tua a nobis.
ولا تسخط	האפשר דלעלמין	Nunquid possibile est quod in ppetuũ
علينا الى	תתקף בנא תנגוד תוקפך	irascaris nobis, extendens furorẽ tuũ
الابد انت الله	לדר ודר : הלא את תתוב	a gñatõe ĩ gñationẽ. Nõne tu cõuersus
تعطف علينا واحيينا	תחיי יתנא ועמך	vitam prestabis nobis, & populus tuus
ليسر بك شعبك	יחדון במימרך :	letabitur in verbo tuo,
اظهر لنا يا رب رحمتك	אחמי יתנא יי טובך	ostẽde nobis DEVS benignitatẽ tuã,
وهب لنا خلاصك	ופורקנך תיהב לנא :	& redemptionem tuam da nobis.
لنسمع ما يقول	אשמע מה ימלל	Audiam quid loquatur
الله ربنا لانه يتكلم	אלהא ארום מליל	Deus, quoniam loquetur
بالسلامة على شعبه	שלם לעמיה ולחסידוי	pacem populo suo & piis suis
وابراره والمنصرفين	ולא יתובון	& non conuertentur
اليه بقلوبهم	לסכלותא :	ad insipientiam.
خلاصه قريب	ברם קריב לדחליה מניה	Siquidem prope est timentibus ab illo
من اتقياه مجده يحل	פורקניה לאשראה יקרא	redemptio eius, vt habitet gloria
في ارضنا الرحمة والعدل	בארענא : טבוון וקשוט	in terra nostra. Benignitas & veritas
تلاقيا والبر والسلامة	ארעין וקושטא ושלמא	obuiauerunt inuicem, rectitudo & pax
تقابلا الحق من الارض	אזדקין : קשוט מן ארעא	coniunctae sunt. Veritas de terra
اشرق والعدل من السما	רביית וזכותא מן שמיא	pullulauit & iustitia de celo
اطلع لان الرب	אודיק : הא דהוא יי	manauit. Insuper & DEVS
يعطي الخيرات والارض	יתן טבתא וארענא	dabit beatitudinem, & terra nostra
ذات بثمرتها العدل	תתן אבה : צדקתא	dabit germen suum. Iustitia
ينبغي امامه ويثبت	קדמוי יהליך וישוי לא	ante eum ibit & ponet

A. Sunt qui putant, ex pmo huius psalmi uersiculo posse manifestum ualidũq; elici argumentũ ad demonstrandũ beatissimã uirginẽ mariã nequaq̃ cõtraxisse maculã originalis peccati. Sz difficilior hec qstio q̃ ut possit breui sermone determinari, ĩ qua tot pclarissimorũ uirorũ ingenia insudarũt. Nec solius sãcti Hidelphõsi authoritas, pferẽda est authoritati Augustini, Hieronymi, Ambrosii, Gregorii & ceterorũ omniũ sanctorũ. Verũ hec obiter & in trãscursu. In nris uero scholiis sup Pauli epistolis, ex pfesso de re hac egimus. Prestat uero magis hoc loco nris cõicare, q̃ de uirginitate btissime uirginis, offendi in cõmẽtariis hebreorũ patrũ. Ex annotatiõibus R. Mosse hadarssan אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף אמר ר׳ יודן זאת הוא תשועתנו שתצמח מארץ באמצעות אלהי׳ ויהיו נקשרות שניהם יחד ולמה אמר תצמח ולא אמר תולד לפי שלא תהיה דומה לתולדות בריות העולם אלא נפרדת בלתי חבור וזה יהיה מושיענו וצדקנו אשר ישלחהו אלהים וזהו שאמר גם יי׳ יתן הטוב וארצנו תתן יבולה והאמת הוא כי אין מי שיגיד שם אביו ושידעו אלא הוא נסתר מפני ההמון עד שיבוא הוא ויגידהו i. Veritas d̃ terra germinabit siue crescet, & iustitia de celis ptendet. Dixit R. Ioden. Hec ẽ salus nostra, que de terra orietur, mediante Deo, erũtq; cõiuncte ambo simul. Et cur dixit crescet siue orietur, siue pullulabit, & nõ dixit nascetur? Qm nimirũ generatio siue natiuitas eius, nõ erit similis, gñatiõi siue natiuitati creaturarũ q sunt in mundo immo diuersa & distans, absq; socio & cõiunctiõe, & hic erit saluator nr̃ & iustus nr̃, quẽ mittet Deus, & hoc ẽ q̃d dicit Vtiq; Deus dabit bonũ, & terra nostra dabit germen suũ. Con-

Digitized by Google

לדרך פעמיו :	In via gressus eius.	In via gressus suos.	εἰς ὁδὸν τὰ διαβήματα αὐτοῦ.
פו תפלה לדוד	LXXXVI. Oro Dauidis.	LXXXV. Oratio Dauid.	πέ. Προσευχὴ τῷ Δαβίδ.
הטה יהוה אזנך	Inclina DEVS aurem tuã,	Inclina domine aurem tuam	Κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου
ענני כי עני וא	responde mihi, quia egenus	& exaudi me, quoniam inops	καὶ ἐπάκουσόν μου, ὅτι πτωχὸς
ואביון אני : שמרה	& pauper sum ego. Custodi	& pauper sum ego. Custodi	καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ. Φύλαξον
נפשי כי חסיד אני	aĩam meã, qa misicors sum,	aĩam meã quoniã sanctus sum,	τὴν ψυχήν μου ὅτι ὅσιός εἰμι, (ζοντα
הושע עבדך אתה אלהי	salua suũ tuũ, tu DEVS mõ	saluũ fac suũ tuũ Deo meo spe(	σῶσον τὸν δοῦλόν σου ὁ θεός μου, τὸν ἐλπί(
הבוטח אליך חנני אדני	q ↄfidit ĩ te. Miserẽ mei Deus,	ĩ te. Miserere mei dñe (rantẽ	ἐπὶ σέ. Ἐλέησόν με κύριε
כי אליך אקרא כל	quoniam ad te clamabo tota	quoniam ad te clamaui tota	ὅτι πρὸς σὲ κεκράξομαι ὅλην
היום : שמח נפש	die, letifica animam	die, letifica animam	τὴν ἡμέραν. Εὔφρανον τὴν ψυχὴν
עבדך כי אליך	serui tui, quia ad te	serui tui, quoniam ad	τοῦ δούλου σου ὅτι πρὸς σὲ
אדני נפשי אשא :	animam meam leuo.	te domine animam meã leuaui.	ἦρα τὴν ψυχήν μου.
כי אתה אדני טוב	Tu enim domine es bonus	Quoniam tu domine suauis	Ὅτι σὺ κύριε χρηστὸς
וסלח	& propitiabilis	& mitis,	καὶ ἐπιεικής,
ורב	& multus	& multe	καὶ
חסד	misericordia,	misericordie	πολυέλεος
לכל קראיך :	omnibus qui inuocant te.	omnibus inuocantibus te.	πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις σε.
האזינה יהוה	Auribus percipe domine	Auribus percipe domine	Ἐνώτισαι κύριε
תפלתי והקשיבה	orationem meã, & ausculta	orationem meam, & intende	τὴν προσευχήν μου, καὶ πρόσχες
בקול תחנונותי :	vocẽ deprecationũ mearũ.	voci deprecationis mee.	τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου.
ביום צרתי	In die tribulationis mee	In die tribulationis mee	Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου
אקראך כי תענני :	inuocabo te, qa rñdebis mihi.	clamaui ad te qa exaudisti me.	ἐκέκραξα πρὸς σέ, ὅτι ἐπήκουσάς μου.
אין כמוך באלהים	Non est similis tibi, in Diis	Non est similis tui in diis	Οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς
אדני ואין כמעשיך :	Deus & nõ est iuxta opa tua.	domine, & nõ est ſm opera tua.	κύριε, καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὰ ἔργα σου.
כל גוים אשר עשית	Omnes gentes, quas fecisti	Omnes gentes quascũq; fecisti	Πάντα τὰ ἔθνη, ὅσα ἐποίησας,
יבאו וישתחוו	venient & adorabunt	venient & adorabunt	ἥξουσι, καὶ προσκυνήσουσιν
לפניך אדני	coram te Deus,	coram te domine,	ἐνώπιόν σου κύριε.
ויכבדו לשמך :	& glorificabunt nomen tuũ.	& glorificabunt nomen tuum.	Καὶ δοξάσουσι τὸ ὄνομά σου,
כי גדול אתה	Quia magnus es tu,	Quoniam magnus es tu	ὅτι μέγας εἶ σύ,
ועשה נפלאות	& faciens mirabilia	& faciens mirabilia,	καὶ ποιῶν θαυμάσια,
אתה אלהים לבדך :	tu Deus solus.	tu es Deus solus.	σὺ εἶ θεὸς μόνος.
הורני יהוה דרכך	Doce me deus viam tuam	Deduc me domine in via tua,	Ὁδήγησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, (θήτω
אהלך באמתך יחד	vt ambulẽ ĩ veritate tua, vni	& ĩgrediar ĩ veritate tua, letetᷓ	καὶ πορεύσομαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Εὐφραν(
לבבי ליראה שמך :	cor meũ vt timeat nomẽ tuũ.	cor meũ vt timeat nomen tuũ.	ἡ καρδία μου τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου.
אודך אדני אלהי	Cõfitebor tibi DEVS deo mõ	Cõfitebor tibi dñe Deus meus	Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ὁ θεός μου
בכל לבבי ואכבדה	ĩ toto corde meo, & glĩficabo	ĩ toto corde meo, & glorificabo	ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, καὶ δοξάσω
שמך לעולם : כי	nomẽ tuũ ĩ sempitnũ. Quia	nomen tuum in eternũ. Quia	τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα. Ὅτι
חסדך גדול עלי	misicordia tua magna ſr me,	misicõdia tua magna ẽ sup me,	τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ᾽ ἐμέ,
והצלת נפשי	& eruisti animam meam	& eruisti animam meam	καὶ ἐρρύσω τὴν ψυχήν μου
משאול תחתיה :	de inferno extremo.	ex inferno inferiori.	ἐξ ᾅδου κατωτάτου.
אלהים זדים קמו	DEVS superbi surrexerunt	Deus iniqui insurrexerunt	Ὁ θεός, παράνομοι ἐπανέστησαν

Digitized by Google

في الارض حسنة خطواته	לאורח טב איסתורוהי :	in via bona gressus suos.
المزمور الخامس والثمانون	צלותא דדוד	LXXXVI. Oro qua orabat Dauid.
اقبل الي يا رب بسمعك	אצלי יי אודנך	Inclina DEVS aurem tuam,
واستجب لي فانني انا	עני יתי ארום עניא	responde mihi, quoniam pauper
مسكين وضعيف احفظ	וחשיכא אנא : נטור	& egenus ego. Custodi
نفسي لاجل صلاحك	נפשי ארום חסידא אנא	animam meam quoniā misericors sum
اللهم خلص عبدك الراجي	פרוק עבדך את אלהי	redime seruum tuum tu Deus meus
لك ارحمني يا رب	דאנא מתרחיץ עלך : חוס	sperantem in te. Miserere
فانني ادعوك النهار	עלי יי ארום קדמך אצלי כל	mei DEVS quoniam coram te orabo tota
كله فرح نفسي	יומא : אחדי נפשא	die. Letifica animam
عبدك فان	דעבדך ארום לותך	serui tui, quoniam ad te
ابتهلت نفسي	יי נפשי אזקוף בצלו :	DEVM animā meā leuabo in oroñe,
اليك يا رب لانك انت يا ربي	ארום את הוא יי טב	Quoniam tu ipse DEVS bonus es
بار عادل	וצדיקא ושביק	iustis, & remittis
تغفر الرحمة	לדתייבין לאוריתא	iis qui conuertuntur ad legem,
علي الذين يدعونك	וסגי טיבו לכל	& multus bonitate omnibus
اللهم تقبل	דמצליין קדמך :	orantibus coram te.
صلاتي واسمع	אצית יי צלו	Exaudi DEVS
صوت تضرعي	צלותי ושמע	orationem meam & intende
لاني ادعوك	קל איתחננותי :	voci fletus mei.
في يوم شدتي	ביומא דעקתי איקרי	In die tribulationis mee clamabo
فاستجب لي	לותך ארום את עני יתי :	ad te, quoniam tu respondebis mihi.
ليس مثلك يا ربي	לית בר מינך באנגליא	Non est preter te in angelis
واهو ولا مثل اعمالك	מרומא יי לית כעובדך :	altissimis, DEVS, & nō ē sic opus tuū.
لان جميع الامم الذين	כל עממיא דעבדת	Omnes populi quos fecisti
خلقت ياتون ويسجدون	ייתון ויסגדון קום	venient & adorabunt
امامك يا رب	קדמך יי	coram te DEVS,
ويسبحون لاسمك	ויתנון איקר לשמך :	& dabunt gloriam nomini tuo.
لانك عظيم صانع	ארום רבא את הוא	Quoniam magnus tu ipse
الايات وانت	אלהנא ועביד פרישן	Deus noster, & faciens mirabilia
الله العظيم وحدك	את אלהא בלחודך :	tu Deus solus.
اهدني يا رب لطرقك	אליף יתן יי אורחתך	Doce nos DEVS vias tuas,
حتي اسلك في عدلك وليفرح	אהלך בקושטך יחד	ambulabo in veritate tua, vni
قلبي حين يخشي اسمك	לבבי למדחל לך שמך :	cor meum vt timeat te nomen tuum.
اشكرك يا ربي والهي	אודי לך יי אלהי	Confitebor tibi DEVS Deus
من كل قلبي واسبح اسمك	בכל לבבי ואיקר	in toto corde meo, & honorificabo
الي الابد لان	שמך לעלם : ארום	nomen tuum in eternum. Quoniam
رحمتك سابغة علي	טובך רב עלי ופ	benignitas tua magna est super me,
اذ خلصت نفسي	ופצית נפשי מ	& liberasti animam meam
من اسافل الجحيم	משאול ארעיתא :	de inferno terreno.
اللهم ان المتكبرين قاموا	אלהא זידנין קמו	Deus superbi insurrexerunt

stat aūt nō reperiri & nō esse qui enarret nomen patris eius, neqꝫ qui illud sciat. Verū hoc occultum est ab oculis uulgi, donec ueniat ipse & manifestum faciat illud.

A. Libro midras tehilim אמר ר׳ פנחס בשם ר׳ ראובן עתיד הקב״ה להביא לתבור ולכרמל וליתן ירושלים בראשן שנא׳ נכון יהיה הר בית י״י בראש ההרים .i. Dixit R. Pinchas in nomine rabi rauben. Futurum est ut Deus sanctus & bīdictus, adducat tabor & carmellū, & dabit Ierusalē in capite eorū iuxta illud qđ dictū est. Isaie. ii. & Michee. iiii. Paratus erit mons domus Dei ī capite mōtium. Vulgus hebreorū innisus his q̄ supra dicunt credidit in aduētu Messie ciuitatem Ierusalē fore a loco pprio mouendam ponēdāqꝫ ī uerticibus mōtis tabor & mōtis carmelli. Horū uero fatuū & reprobū sensum reprehendit. R. Salomon, in cōmetariis Isaie, dicens והיה באחרית הימים לפי שיכלו הפושעים כמו שאמו למעלה נכון יהיה כל הענין עד לכו ונלכה באור י״י כי נטשת הנני׳ מסב הדיבור אל השכינה כי כל מה שנטשת את עמך בעונם היה כי עד מלאו וכל הענין כל הפרשיות מוסכו זו על זו עד אשירה נא לפיכך באחרית הימים כשיכשלו פושעים ליטיב להם נכון ומתוקן בראש הרים בהר שהוא ראש לכל

Digitized by Google

עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים	adũſus me, & cetus robuſtoꝝ	ſup me, & ſynagoga potentium	ἐπὶ μέ, καὶ συναγωγὴ κραταιῶν
בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי וְלֹא	queſierunt aĩam meã, & non	queſierunt animã meã, & non	ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ
שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם וְאַתָּה	poſueĩt te ĩ ɔſpectu ſuo. Tu(	ꝓpoſueĩt te ĩ ɔſpectu ſuo. Et tu	προέθεντό σε ἐνώπιον αὐτῶν. Καὶ σὺ
יְהוָה אֵל רַחוּם	DEVS Deus miſicors (aũt	domine Deus miſerator	κύριε ὁ θεός μου οἰκτίρμων
וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם	& clemens, diſtans ab ira,	& miſericors, patiens &	καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ
וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת׃	& multe miſicordie, & ũitas.	multe miſericordie & verax.	πολυέλεος καὶ ἀληθινός.
פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי	Reſpice ad me & miſeĩ mei,	Reſpice in me & miſerere mei,	Ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με,
תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ	da fortitudinẽ tuã ſuo tuo,	da imperium tuum puero tuo,	δὸς τὸ κράτος σου τῷ παιδί σου,
וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן	& ſalua filium	& ſaluum fac filium	καὶ σῶσον τὸν υἱὸν
אֲמָתֶךָ׃ עֲשֵׂה עִמִּי	ancille tue. Fac mecum	ancille tue. Fac mecum	τῆς παιδίσκης σου. Ποίησον μετ᾽ ἐμοῦ
אוֹת לְטוֹבָה	ſignum in bonitate,	ſignum in bonum	σημεῖον εἰς ἀγαθόν,
ש וְיִרְאוּ	vt videant	vt videant	καὶ ἰδέτωσαν
וב שֹׂנְאַי	qui oderunt me	qui oderunt me	οἱ μισοῦντές με
וְיֵבֹשׁוּ כִּי	& confundantur, quia	& confundantur, quoniam	καὶ αἰσχυνθήτωσαν. Ὅτι
אַתָּה יְהוָה	tu DEVS	tu domine	σὺ κύριε
וג עֲזַרְתַּנִי	auxiliatus es mihi,	adiuuiſti me	ἐβοήθησάς μοι
וְנִחַמְתָּנִי׃	& conſolatus es me.	& conſolatus es me.	καὶ παρεκάλεσάς με.
פז לִבְנֵי קֹרַח	LXXXVII. Filioꝝ quorah	LXXXVI. Pſalmus cantici	πς΄. Τοῖς υἱοῖς κορὲ
מִזְמוֹר שִׁיר	Pſalmus, Canticum.	filiis chore.	ψαλμὸς ᾠδῆς.
יְסוּדָתוֹ בְּהַרְרֵי	fundamẽtũ cuius ĩ mõtibus	Fundamenta eius in montibus	Οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι
אה קֹדֶשׁ׃	ſanctuarii.	ſanctis,	τοῖς ἁγίοις.
אֹהֵב יְהוָה שַׁעֲרֵי	Diligit DEVS portas	diligit dominus portas	Ἀγαπᾷ κύριος τὰς πύλας
צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת	cion ſup omnia tabernacula	ſion ſuper omnia tabernacula	σιών, ὑπὲρ πάντα τὰ σκηνώματα
גב יַעֲקֹב׃	Iaacob. · A.	Iacob.	ἰακώβ.
נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר בָּךְ	Glorioſa dicta ſunt in te	Glorioſa dicta ſunt de te,	Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ
עִיר הָאֱלֹהִים סֶלָה׃	ciuitas DEI ĩ ꝑpetuũ (lonẽ	ciuitas Dei.	ἡ πόλις τοῦ θεοῦ. διάψαλμα.
אַזְכִּיר רַהַב וּבָבֶל	Cõmẽorabo Rahab, & baby(	Memor ero raab & babylonis,	Μνησθήσομαι ῥαὰβ, καὶ Βαβυλῶνος
לְיֹדְעָי הִנֵּה פְלֶשֶׁת	his q ſciũt me. Ecce paleſtina	ſcientibus me. Ecce alienigene	τοῖς γινώσκουσί με. Καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι
וְצוֹר עִם כּוּשׁ זֶה	& tyrus cum ethiopia, iſte	& tyrus & populus ethyopũ, hi	καὶ τύρος καὶ λαὸς τῶν αἰθιόπων, οὗτοι
יֻלַּד שָׁם׃	natus eſt ibi.	fuerunt illic.	ἐγενήθησαν ἐκεῖ.
וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר	Ad cion autem dicetur	Nunquid ſion dicet	Μήτηρ σιὼν ἐρεῖ
אִישׁ וְאִישׁ	vir, & vir	homo, & homo	ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος
יֻלַּד בָּהּ וְהוּא	natus eſt in ea, & ipſe	natus eſt in ea, & ipſe	ἐγενήθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς
יְכוֹנְנֶהָ עֶלְיוֹן׃	preparauit eam excelſus.	fundauit eam altiſſimus.	ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος.
יְהוָה יִסְפֹּר בִּכְתוֹב	DEVS numerabit dũ ſcri(	Dominus narrabit in ſcripturis	Κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ
עַמִּים	populos (bet	populorum,	λαῶν, (νων ἐν αὐτῇ. διάψαλμα.
זֶה יֻלַּד שָׁם סֶלָה׃	iſte natus eſt ibi in perpetuũ.	& principũ hoꝝ q fuerũt in ea.	καὶ ἀρχόντων τούτων τῶν γεγενημέ(
כח וְשָׁרִים	Et cantores	Sicut letantium	Ὡς εὐφραινομένων
כְּחֹלְלִים	ſicut choream ducentes,	omnium,	πάντων
כָּל מַעְיָנַי	omnes aſpectus mei	habitatio	ἡ κατοικία
בָּךְ׃	in te.	eſt in te.	ἐν σοί.

aduersum me, & robusti quesierunt
animam meam & non posuerunt te
in conspectu suo. Et tu ipse
DEVS Deus miserator
& misericors, alienus ab ira, nimius
vt facias benignitatem & veritatem.
Respice in me & miserere
mei, da fortitudinem tuam seruo tuo,
& redime filium
ancille tue. Fac mecum
signum ad bonũ in tempore quo faciet
Salomon filius meus ingredi archam
in domum sanctuarii, aperiantur
porte propter me & videant
qui me oderũt, quod tu remisisti mihi,
& erubescãt & ↄfiteanť, qm̃ (tus es me.
tu DEVS auxiliatus es mihi & cõsola(
LXXXVII. Per manus filioꝝ quorah
dicta, Laudatoria cantilena,
cuius fundamentum super ore patrũ
qui fuerunt a principio.
Diligit DEVS portas
studiosorum structas in cion (Iaacob.
plusq̃ oẽs domos, cõgregatõis domus(
Verba honorifica dicta sunt de te
ciuitas Dei in eternum.
Cõmemorabo laudationes egyptiorũ
& babyloniorum his qui sciũt te. Ecce
palestina & tyrus. cum
ethiopibus, hic rex vnctus fuit
ibi. Et ad cion dicetur Dauid
rex & Salomon filius eius,
vnctus fuit in ea, & Deus
ipse fundabit eam ad celsitudinem.
Deus in libro in quo scriptus est
numerus omnium populorum, hic
rex vnctus fuit ibi, in eternum.
Et dicent cantum cum choris,
omnes species laudis, super
sacrificia dicent
in medio tui.

אחרים בתשובות ונשא ויגבעות יגדל יי גם שיעשה בו מניסי סיני וכרמל ותבור וגו .i. Et erit in nouissimis diebus. Postq̃. s. deficient peccatores queadmodũ supradictũ est. Preparatus erit, totũ eodẽ modo, usq; ibi, ambulantes ambulabimus i lumine Dei, qm̃ derelictum est. Hanc sñiam ꝑphete ad diuinitatẽ referendã censeo. Nã q̃ derelictus sit ppl's, i causa fuerunt peccata eoꝝ, usq; ibi, cõpleti sunt. Et oĩa q̃ ibi habenť oĩaq; capitula in uicem cõiũgunť usq; ibi Canã nunc. Itaq; i nouissimis diebus, qñ cespitabunt pcc̃ores, benigne cũ illis facies preparatus erit in capite motiũ, in mõte. s. q̃ est caput oĩum montium, q̃tũ ad dignitatem siue q̃tũ ad ptiũ, & existimationem. Et eleuabitur sup colles. Qm̃. s. magnificabitur Deus signo q̃ fiet i eo maiore signis q̃ facta sunt in mõte tabor, & in monte carmelli. R. quoq; Abrahã auenezra uir emunctę de feca teq; doctrine in cõmẽtariis Michee spiritaliter iterptat. Et demũ subiũgit uerba hec ויעבר מלכם לפני הם בגלות בשביל שנתלק הקבה מראש משום מעשיהם הרעים Et pau lo inferius ויפתר אחר כדתפרשת לים תדפשית .i. Et trãsiuit rex eoꝝ corã eis in captiuitate Qm̃ segregauit se ab eis Deus. s. &. b. a prĩcipio pp operationes eoꝝ malas. Et cõplet postmodum residuum capituli pro diebus MESSIE.
Libro midras tehilim אמר ר יוסי בר סימן עתידין אומות העולם להביא דורונות למלך המשיח שנאמר מראש אמנה .i. Dixit R. Iosi filius Simon. Futurũ est ut natiões seculi adducãt mũera regi Messie, sicut dictũ est. Cant. iiii. Munera dabis de capite Amana.

Digitized by Google

פח שִׁיר מִזְמוֹר	LXXXVIII. Cāticū. ps.	LXXXVII. Cāticū psalmi	πζ'. Ὠδὴ ψαλμοῦ
לִבְנֵי קֹרַח לַמְנַצֵּחַ	filiorū Quorah, ad victoriā,	filiis chore in finem	τοῖς υἱοῖς κορὲ, εἰς τὸ τέλος
עַל מָחֲלַת לְעַנּוֹת	ꝑchorum, ad exultationem.	pro Amalech ad respōdēdū	ὑπὲρ μαελὲθ τοῦ ἀποκριθῆναι,
מַשְׂכִּיל לְהֵימָן	Intellectus, Heman	intellectus heman	συνέσεως αἰθὰμ
הָאֶזְרָחִי׃	Haezrachi.	ezraite.	τῷ ἰσραηλίτῃ.
יְהוָה אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי	DEVS Deus salutis mee, A	Domine Deus salutis mee,	Κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου,
יוֹם צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה	per diem clamaui, & nocte	in die clamaui & nocte	ἡμέρας ἐκέκραξα καὶ ἐν νυκτὶ
נֶגְדֶּךָ׃ תָּבוֹא לְפָנֶיךָ	corā te. Ingrediatur ante te	corā te. Intret in cōspectu tuo	ἐναντίον σου. Εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου
תְּפִלָּתִי הַטֵּה אָזְנְךָ	oratio mea, inclina aurē tuā	oratio mea, inclina aurem tuā	ἡ προσευχή μου. Κλῖνον τὸ οὖς σου
לְרִנָּתִי׃ כִּי שָׂבְעָה בְרָעוֹת	ad lauda. meā. Q r sati. ē ma.	ad pcē mā. Quia īpleta ē malis	εἰς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐπλήσθη κακῶν
נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל	aīa mea, & vita mā ad īfernū	anima mea, & vita mea inferno	ἡ ψυχή μου καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισε.
הִגִּיעוּ׃ נֶחְשַׁבְתִּי	applicuit. Reputatus sum	apꝓpinquauit. Estimatus sum	Προσελογίσθην μετὰ
עִם יוֹרְדֵי בוֹר	cum descentibus in lacum.	cum descendentibus in lacum,	τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.
הָיִיתִי כְּגֶבֶר אֵין	Factus sum quasi homo	factus sum sicut homo	Ἐγενήθην ὡσεὶ ἄνθρωπος
אֱיָל׃ בַּמֵּתִים חָפְשִׁי	īualidus. Inter mortuos lib,	sine adiutorio īter mōtuos lib.	ἀβοήθητος, ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος.
כְּמוֹ חֲלָלִים	sicut interfecti	Sicut vulnerati	Ὡσεὶ τραυματίαι
שֹׁכְבֵי קב	& dormientes	dormientes	καθεύδοντες
קֶבֶר אֲשֶׁר	in sepulchro, quorum	in sepulchris quorum	ἐν τάφῳ ὧν
לֹא זְכַרְתָּם	non recordaris	non es memor	οὐκ ἐμνήσθης
עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ	amplius, & ipsi a manu tua	amplius, & ipsi de manu tua	ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου
נִגְזָרוּ׃ ש	abscissi sunt.	repulsi sunt.	ἀπώσθησαν.
שַׁתַּנִי בְּבוֹר	Posuisti me in lacu	Posuerunt me in lacu	Ἔθεντό με ἐν λάκκῳ
תַּחְתִּיּוֹת בְּמַחֲשַׁכִּים	nouissimo, in tenebrosis	inferiori, in tenebrosis	κατωτάτῳ, ἐν σκοτεινοῖς
בִּמְצֹלוֹת׃	& in profundis. (tuus,	& in vmbra mortis.	καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου.
עָלַי סָמְכָה חֲמָתֶךָ	Sup me ꝯfirmatus est furor	Sup me ꝯfirmatus ē furor tuus,	Ἐπ' ἐμὲ ἐπεστηρίχθη ὁ θυμός σου,
וְכָל מִשְׁבָּרֶיךָ	& cunctis fluctibus tuis	& omnes fluctus tuos	καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου
עִנִּיתָ סֶּלָה׃	afflixisti me in perpetuum.	induxisti super me.	ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ. διάψαλμα.
הִרְחַקְתָּ מְיֻדָּעַי	Longe fecisti notos meos	Longe fecisti notos meos	Ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου
מִמֶּנִּי שַׁתַּנִי ת	a me, posuisti me	a me, posuerunt me	ἀπ' ἐμοῦ, ἔθεντό με
תוֹעֵבוֹת לָמוֹ כָּלֻא	abominationē eis, clausum	abominationē sibi. Traditus	βδέλυγμα ἑαυτοῖς. Παρεδόθην
וְלֹא אֵצֵא׃ עֵינִי	& nō ꝓdeuntē. Oculus meus	sum & nō egrediebar, oculi mei	καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην, οἱ ὀφθαλμοί μου
דָאֲבָה מִנִּי עֹנִי	infirmatus est ab afflictione,	languerunt pre inopia.	ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας.
קְרָאתִיךָ יְהוָה	inuocaui te DEVS.	Clamaui ad te domine,	Ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε
בְּכָל יוֹם שִׁטַּחְתִּי	tota die expandi (mortuis	tota die expandi	ὅλην τὴν ἡμέραν, διεπέτασα
אֵלֶיךָ כַפָּי׃ הֲלַמֵּתִים	ad te palmas meas. Nunqd	ad te manꝰ meas. Nūqd mōtuis	πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου. Μὴ τοῖς νεκροῖς
תַּעֲשֶׂה פֶּלֶא אִם	facies mirabilia aut	facies mirabilia, aut	ποιήσεις θαυμάσια, ἢ
רְפָאִים יָקוּמוּ	mortui resurgent	medici suscitabunt	ἰατροὶ ἀναστήσουσι
סל יוֹדוּךָ	& confitebuntur tibi	& confitebuntur	καὶ ἐξομολογήσονταί
סֶלָה׃ ה	semper.	tibi.	σοι, διάψαλμα.
הַיְסֻפַּר בַּקֶּבֶר	Nunqd narrabit ī sepulchro	Nūqd narrabit aliqs ī seplchro	Μὴ διηγήσεταί τις ἐν τῷ τάφῳ
חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ	misīcōdia tua, & veritas tua	misericōdiā tuā, & veritatē tuā	τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν ἀλήθειάν σου

Digitized by Google

المزمور	שירא ותושבחא על-	LXXXVIII. Cãticũ & laudatoria, p
السابع والثمنون	ידיהון דבני קרח לשבחא	manum filiorum Quorah in laudem
	על צלותא לשבחא שכל	pro oratione, in laudem. Intellectus
	טבא על ידוי דהימן	bonus, per manus Heman
	יציבא :	Izlueli.i.indigene.
يارب اله خلاصي رغبت	ייי אלהא פורקני יימם	DEVS Deus redemptionis mee, p diē
اليك في نهاري وصداعك	קבילית בליליא צלותי	clamaui, & in nocte oratio mea
في ليلي فلتدخل امامك	לקודמך תיעול קדמך	coram te. Ingrediatur coram te
صلاتي اقبل بسمعك الى صوت	צלותי ארכין אודנך	oratio mea, declina aurem tuam
تضرعي يا رب فقد امتلات	לבעותי ארי שבעית בבישן	ad precē meā. Q̃m satiata est malorũ
من الشرور نفسي ودنت	נפשי וחיי לשיול	anima mea, & vita mea in infernum
من الجحيم حياتي	מטו אתחשבית	applicuit. Reputatus sum
وعددت مع	עם נחתי בית אסורי	cũ descēdētibus ĩ domũ eoꝝ q̃ĩ carce(
هابطي الجب	הויתי היך בר נש דלית-	fui sicut hõ cui nõ est (ribus detinent,
صرت كالانسان الذي	ליה חילא היך רשיעי דמיתו	adiutoriũ. Sicut impii q mortui sunt,
لا ناصر له معدا في الاموات	ולא הדרו ארום עבדת בני	& non sunt conuersi, facti sunt
وكالجرحى	חורין מן מצותא היך	liberi a mandatis. Sicut
الملقيين	קטילין דחרבא שכבי	interfecti gladio dormientes
بين القبور الذين	בית קבורתא דלא	in sepulchris, quorum non
لم يذكرهم	תדכרינון תוב והינון	recordaberis amplius, & ipsi
ايضا وهم من يدك	מאפי שכינתך יתפלגון :	qdē a facie diuinitatis tue separati sũt.
مقصيون	שויתא יתי בגלותא	Posuisti me in captiuitatem
هبطوا بي الى اسافل	דמתילא בגובא ארעיתא	que similis est fosse terre ne,
الجب في ظلمات	בחשוכיא במצולתא :	in tenebris & in vmbra mortis.
وظلال الموت	עלי סמכת חימתך וכל	Sup me cõfirmatus ē furor tuus, & oēs
اشتد علي رجزك	גזירן בישן תברתא	destinationes male attriuerunt
وغشيتني	יתי סגפתא לעלמין :	me, afflixisti me in eternum.
كل امواجك	ארחיקתא מיודעי מיני	Elongasti notos meos a me,
ابعدت عني	שויתא יתי רחוקין	posuisti me elongationem
معارفي	להון כלוא בבית אסירי	eis, clausum in domo carceris
صيرتهم رجلا اسلمت	ולא אפוק : עייני	& non prodeuntem. Oculus meus
فلم انكف عيناي	דלפת דמעין מן עניותא	stillauit lachrymas ob calamitatem
من المسكنة ضعفتا	קריתך ייי בכל יומא	inuocaui te DEVM omnibus diebus
فصرخت اليك يارب	פרסית לוותך	extendi ad te
النهار كله بسطت	בצלו ידיי : האפשר	in oratione manus meas. Scilicet
بيدي اليك هل في الموتى	דלמתיא תעביד פרישן	mortuis facies miracula,
تصنع عجايبك او	אין גושמיא דאתמסין	fortassis corpora que consumpta sunt
الاطبا يقومون	בעפרא יקומון יודון	in puluere resurgent & confitebuntur
ويعترفون لك	קדמך לעלמין :	tibi in perpetuum.
او يخبر اهل القبور	האפשר דיתחוי בבית	Scilicet narrabit quis in
برحمتك او في الهلاك	קבורתא טובך קושטך	sepulchro bonitatē tuā, veritatē tuā.

A. Libro midras tehilim אמרה כנסת ישראל לפני הקב״ה אין לי ישועה אלא בך ואין עיני מיחלות אלא לך אמר לה הקב״ה הואיל וכך הוא אני מושיעך שנ׳ ישראל נושע בי״י תשועת עולמים. i. Dixit ecclesia israel coram Deo sancto & bñdicto. Non est mihi salus nisi in te, & non excitatur oculus meus nisi i te. Dixit ei Deus sanctus & benedictus. Quoniam res ita se habet, & ipse saluabo te sicut dictum est. Isaie. xly. Israel saluatus est in Deo salute eterna. Aduertēdũ ĩ chaldea editione sic hēri Israel redēptus in uerbo Dei redemptione eterna. Idēq3 interpreti chaldeo significare Deum & uerbum Dei.

Digitized by Google

באבדון : היודע	ī iferno.Nunqđ cognofcent	ī pditionē.Nunqđ cognofcent	ἐν τῇ ἀπωλείᾳ. Μὴ γνωσθήσεται
בחשך פלאך	in tenebris mirabilia tua,	in tenebris mirabilia tua,	ἐν τῷ σκότει τὰ θαυμάσιά σου,
וצדקתך כא	& iuftitia tua	& iuftitia tua	καὶ ἡ δικαιοσύνη σου
בארץ נשיה :	ī terra q̄ obliuioni tradita ē.	in terra obliuionis.	ἐν γῇ ἐπιλελησμένῃ.
ואני אליך יהוה	Ego autem ad te DEVS	Et ego ad te domine	Κἀγὼ πρὸς σὲ κύριε
שועתי ובבקר	clamaui & mane	clamaui, & mane	ἐκέκραξα, καὶ τὸ πρωῒ
תפלתי תקדמך :	oratio mea preueniet te.	oratio mea preueniet te.	ἡ προσευχή μου προφθάσει σε.
למה יהוה תזנח	Quare DEVS abiicis	Vt quid domine repellis	Ἵνα τί κύριε ἀπωθῇ (πόν σου
נפשי תסתיר פניך	aīam meā, abſcōdis faciē tuā	orationē meā, auertis faciē tuā	τὴν ψυχήν μου, ἀποστρέφεις τὸ πρόσω(
ממני : עני אני	a me. Pauper ego (portaui	a me. Paup ſum ego (exaltatus	ἀπ' ἐμοῦ. Πτωχός εἰμι
וגוע מנער נשאתי	& erūnoſus ab adoleſcētia, (	& ī laboribus a iuuētute mea, (	ἐγὼ, καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, ὑψωθεὶς
אמיך אפונה : עלי	furorē tuū dubitabūdus. Su(	āt hūiliatꝰ ſū & ꝯturbatꝰ. In me	δὲ ἐταπεινώθην καὶ ἐξηπορήθην. Ἐπ' ἐμὲ
עברו חרוניך	tranſierunt ire tue, (p me	tranſierunt ire tue,	διῆλθον αἱ ὀργαί σου,
בעותיך צמתתוני :	terrores tui oppſſerunt me.	& terrores tui ꝯturbauerūt me	οἱ φοβερισμοί σου ἐξετάραξάν με,
סבוני כמים כל	Circūdedeīt me q̄ſi aq̄ tota	Circūdederūt me ſic aqua tota	ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ ὕδωρ. Ὅλην
היום הקיפו עלי	die, vallauerunt me	die circundederunt me	τὴν ἡμέραν περιέσχον με
יחד : הרחקת ממני	pariter. Longe feciſti a me	ſimul. Elongaſti a me	ἅμα, ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ
אהב ורע מידעי	amicū & ſodalē, notos meos	amicū & ꝓximū, & notos meos	φίλον καὶ πλησίον, καὶ τοὺς γνωστούς μου
מחשך :	abſtuliſti.	a miſeria.	ἀπὸ ταλαιπωρίας.
פט משכיל	LXXXIX. Intellectus,	LXXXVIII. Intellectus	πή. Συνέσεως
לאיתן ה	Etan	ethan	Αἰθὰμ
האזרחי :	Haezrachi.	ezraite.	τῷ ἰσραηλίτῃ.
חסדי יי עולם	Miſicordias DEI eternū A.	Miſericordias domini, ī eternū	Τὰ ἐλέη σου κύριε εἰς τὸν αἰῶνα ᾄ(
אשירה לדר ודר	cantabo, gnationi & gnatiōi,	cātabo. In gnatiōe & gnationē,	σομαι, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν
אודיע אמונתך	annunciabo veritatē tuam	annunciabo veritatem tuam	ἀπαγγελῶ τὴν ἀλήθειάν σου
בפי : כי אמרתי	in ore meo. Quia dixi	in ore meo. Quoniam dixiſti	ἐν τῷ στόματί μου. Ὅτι εἶπας
עולם חסד יבנה	mūdus miſicōdia edificabit,	in eternū miſicordia edificabit	εἰς τὸν αἰῶνα ἔλεος οἰκοδομηθήσεται,
שמים תכן אמונתך	celi, cōcinnabis veritatē tuā	in celis, preparabit veritas tua	ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλή(
בהם : כרתי ברית	in eis. Pactus ſum pactum	in eis. Diſpoſui teſtamentum	Διεθέμην διαθήκην (θειά σου.
לבחירי נשבעתי	cum electo meo, iuraui	electis meis, iuraui	τοῖς ἐκλεκτοῖς μου, ὤμοσα
לדוד עבדי : עד	Dauid ſeruo meo. Vſq;	Dauid ſeruo meo vſq;	Δαβὶδ τῷ δούλῳ μου, ἕως
עולם אכין זרעך	ī eternū firmabo ſemen tuū,	in eternū ꝓparabo ſemen tuū.	τοῦ αἰῶνος. Ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου,
ובניתי לדר ודר	& edificabo ī gnatōe & gnā.	Et edificabo ī gnatōe & gnatōē	καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν
כסאך סלה : ויודו	ſem̄ tu. thro. tu. ī ſēpi. Et ꝯfi.	ſedem tuam. Confitebuntur	τὸν θρόνον σου διάψαλμα. Ἐξομολογήσονται
שמים פלאך יהוה	celi mirabilia tua DEVS,	celi mirabilia tua domine,	οἱ οὐρανοὶ τὰ θαυμάσιά σου κύριε,
אף אמונתך בקהל	īſup veritatē tuā in eccleſia	etenim veritatē tuā in eccleſia	καὶ γὰρ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ
קדשים : כי מי ב	ſanctorum. Quoniam quis	ſanctorum. Quoniam quis	ἁγίων. Ὅτι τίς
בשחק יערך ליהוה	in celo equabitur DEO,	in nubibus equabitur domino,	ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ,
ידמה ליהוה בבני	aſſimulabitur DEO de filiis	ſimilis erit Deo in filiis	ὁμοιωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς
אלים : אל נערץ	Dei. Deus inclytus	Dei. Deus qui glorificatur	θεοῦ. Ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος
בסוד קד	in archano	in conſilio	ἐν βουλῇ

Digitized by Google

حقك او بهلك تعرف	בבית אובדנא׃ האיפשר	in domo perditionis. Scilicet
في الظلمة عجائبك	דיתידעון בחשוך גיהנם	cognoscentur in tenebris gehenne
او في الارض	פרישותך וצדקתך	mirabilia tua & iustitia tua
المنسية عـــدلك	בארעא דתהומא וצדיא׃	in terra siccitatis & desolationis.
وانا اليك يارب	ואנא לותך קדמך יי צ	Et ego in conspectu tuo DEVS
صرخت ✱ صلاتي تاتي	צליתי ובצפרא	oraui, & mane
اليك في غـــدواتي	צלותי תקדמינך׃	oratio mea preueniat te.
لماذا يارب تقصي	למה יי תשבוק	Quare DEVS abiicies
صلاتي لا تصرف وجهك	נפשי תטמר אפך	animam meam, abscondes faciem tuã
عني فاني مسكين	מני׃ עניא אנא	a me. Pauper sum ego
في التعب منذ صباي وجبني	ונגיד מותלא סוברית	& consumptus ab adolescẽtia, sustinui
ارتفعت انتهت	דחלתך טעינא׃ עברו	timorem tuum onerosum. Transierũt
وجاز رجزك علي	עלי רוגזך	super me ire tue,
افزعتني محقوا تك	ביעותיך שיציו יתי׃	terrores tui interturbauerunt me.
واحاطت بي كالما	אחזורו יתי היך מיא כל	Circundederunt me sicut aque tota
واستولت علي جميع النهار	יומא אקפון עלי	die, vallauerunt me
كله ✱ بعد عني	כחדא׃ ארחיקתא מני	simul. Elongasti a me
اقاربي ومعارفي	רחימא וחברא וידעי	amicum & socium, & fui notis meis
من المسكنة ✱	חשוך אנא באפיהון׃	obscurus, ipse in conspectu eorum.
	שכלא טבא	LXXXIX. Intellectus bonus,
المزمور	דאתאמר על ידוי	dicta per manum
الثامن والثمانون	דאברהם דאתא ממדינחא׃	Abrahe qui venit de oriente.
لرحمتك يارب ارتل	חסדא דיי לעלם	Misericordiam DEI in perpetuum
الى الابد ✱ اخبر بفمي	אשבח לדר ודר	laudibus efferã generationi & gñatiõi
عدلك من جيل الى	אהודע קושטך ב	annunciabo veritatem tuam
جيل لانك قلت	בפומי׃ ארום אמרית	in ore meo. Quoniam dixi
ان الرحمة تبنى الى الدهر	עלמא בחסדא יתבני	mundus misericordia edificabitur,
اتقنت في السما صدقك	שמיא תתקן קושטך	celi, preparabis veritatem tuam
عهدت عهدا	בהון׃ גזרית קים	in eis. Disposui fedus
لاصفيائك ✱ وحلفت	לאברהם בחירי קיימית	Abraham electo meo, iuraui
لداود عبدي جدائي	לדוד עבדי׃ עד	Dauidi seruo meo. Usq;
مصلح زرعك الى الدهر	עלמא אתקין בניך	in eternum firmabo filios tuos,
ومثبت كرسيك الى	ואבני לדר ודר כורסי	& edificabo a gñatione ĩ gñationẽ sedẽ
الابد ✱ اللهم ان	מלכותך לעלמין׃ ויודון	regni tui in eternum. Et confitebũtur
السموات تعترف لك	שמיא פרישותך יי	celi mirabilia tua DEVS,
وصدقك في مجمع	לחוד קושטך בכנישתא	insuper veritatem tuam in ecclesia
القديسين ليس	קדישין׃ ארום מאן הוא	sanctorum. Quoniam quis ille
في السحب نظير الله ✱	בשחקי דמשתוי ליי	in celis qui equatur DEO,
ولا من يشبه الرب في ابنا	דמי ליי באוכלוסי	quis similis DEO inter choros
الله ممجد	מלאכיא׃ אלהא תקיפא	angelorum. Deus fortis
في اسرار	ברזין קדישין יתיב	in secreto sanctorum, sedens

A. Libro midras tehilim אמר להם אני אמרתי עולם חסד יבנה אף שמים תכין ולא השמים בלבד אלא אפי׳ הכסא אינו עומד אלא בחסד שנ׳ והוכן בחסד כסא ומה ה. בר דומה לכסא שיש לו ארבע רגלים והיה האחד מהם מטנטל צרור וסמכו כך היה הכסא של מעלה כביכול שנתמוטט עד שהקב״ה סמכו ובמה סמכו ובמה סמכו בחסד הוי עולם חסד יבנה אף שמים וכן דוד א״מ לעושה השמי׳ בתבונה ועל ידי מי הם עומדין על החסד שנ׳ כי לעולם חסדו לרוקע הארץ על ידי מי כי לעולם חסדו .i. Dixit eis .s. Dauid Israeli. Quoniam dixi mũdus misericordia edificabitur, insup & celos concinnabis, suple tu Deus, misericordia, & nõ tantum celi uerum & ipse thronus non subsistit nisi misericordia, sicut dictum est. Isaie. xvi. Et preparabitur in misericordia thronus. Hoc autem simile est ac si haberetur thronus quatuor pedum, quorũ unus tractus eẽt, supposuit autem ei quispiam lapillum & firmauit illum. Sic & thronus supernus commotus est, firmauit autem illũ Deus sanctus & benedictus, & qua re firmauit illum? nimirum misericordia, ut dictum est. Mundus misericordia edificabitur & insup celi. Et sic dixit Dauid. ps. cxxxvi. Faciens celos in intellectu, & cuius uirtute persistunt. Misericordie sicut dictum est. Quoniam in seculum misericordia eius. Extendit terram, per cuius manum, quoniam in seculum misericordia eius.

Digitized by Google

קְדֹשִׁים רַבָּה	sanctorum,magnus	sanctorum,magnus	ἁγίων, μέγας
וְנוֹרָא עַל כָּל	& timendus pre cunctis	& terribilis super omnes	καὶ φοβερὸς ἐστιν ἐπὶ πάντας
סְבִיבָיו : יח	qui circa eum sunt.	que in circuitu eius sunt.	τοὺς περικύκλῳ αὐτοῦ.
יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת	DEVS,Deus,exercitus,	Domine Deus virtutum	Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων,
מִי כָמוֹךָ חֲסִין יָהּ	quis sicut tu fortissime Deus	quis similis tibi,potens es dñe	τίς ὅμοιός σοι, δυνατὸς εἶ κύριε,
וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ	& veritas tua ĩ circuitu tuo.	& veritas tua in circuitu tuo.	καὶ ἡ ἀλήθειά σου κύκλῳ σου.
אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת	Tu dominaris superbie	Tu dominaris potestati	Σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους (αὐτῆς,
הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו	maris,elatiões gurgitũ eius	maris,motum aut fluctuũ eius	τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτ(
אַתָּה תְשַׁבְּחֵם אַתָּה	tu comprimis.Tu	tu mitigas.Tu	σὺ καταπραΰνεις. Σὺ
דִכִּאתָ כ	confregisti	humiliasti	ἐταπείνωσας
כֶחָלָל רָהַב	quasi vulneratũ superbum,	sicut vulneratum superbum,	ὡς τραυματίαν ὑπερήφανον, (κόρπισας
בִּזְרוֹעַ עֻזְּךָ פִּזַּרְתָּ	brachio fortitudinis tue dis(	in brachio virtutis tue dispsisti	ἐν τῷ βραχίονι τῆς δυνάμεώς σου, διεσ(
אוֹיְבֶיךָ : ל	inimicos tuos. (persisti	inimicos tuos.	τοὺς ἐχθρούς σου.
לְךָ שָׁמַיִם אַף לְךָ	Tibi celi,& tibi	Tui sunt celi & tua (dinẽ eius	Σοί εἰσιν οἱ οὐρανοί, καὶ σή (μα αὐτῆς
אֶרֶץ תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ	terra,orbẽ & plẽitudinẽ eius	est terra,orbẽ terre & plenitu(	ἐστιν ἡ γῆ, τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ πλήρω(
אַתָּה יְסַדְתָּם : צָפוֹן	tu fundasti.Aquilonem	tu fundasti,aquilonem	σὺ ἐθεμελίωσας, τὸν βορρᾶν
וְיָמִין אַתָּה	& dextrum tu.	& mare tu	καὶ τὰς θαλάσσας σὺ
בְרָאתָם ת	creasti.	creasti.	ἔκτισας.
תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן	Tabor & hermon	Tabor & hermon	Θαβὼρ καὶ ἑρμὼν
בְּשִׁמְךָ יְרַנֵּנוּ :	in nomine tuo laudabunt.	in nomine tuo exultabunt,	ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται,
לְךָ זְרוֹעַ	Tibi brachium	tuum brachium	σὸς ὁ βραχίων
עִם גְּבוּרָה	cum fortitudine,	cum potentia.	μετὰ δυναστείας.
תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם	roboreť manus tua exalteť	Firmetur manus tua & exalteť	Κραταιωθήτω ἡ χείρ σου, ὑψωθήτω
יְמִינֶךָ : צֶדֶק וּמ	dextera tua.Iustitia	dextera tua,iustitia	ἡ δεξιά σου. Δικαιοσύνη
וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ	& iudiciũ ꝑparatio thrõi tui,	& iudiciũ preparatio sedis tue.	καὶ κρίμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου σου.
חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ	misericordia & veritas ꝓcedẽt	Misericordia & veritas ꝓcedẽt	Ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύσονται
פָנֶיךָ : אַשְׁרֵי הָעָם	faciem tuã.Beatus populus	faciem tuam,beatus populus	πρὸ προσώπου σου. Μακάριος ὁ λαὸς
יוֹדְעֵי	qui scit	qui scit	ὁ γινώσκων
תְרוּעָה יְהוָה	iubilum,DEVS	iubilationem.Domine	ἀλαλαγμόν. Κύριε
בְּאוֹר פָּנֶיךָ	in lumine vultus tui	in lumine vultus tui	ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου
יְהַלֵּכוּן : בְּשִׁמְךָ	ambulabunt.In nomine tuo	ambulabunt,& in nomine tuo	πορεύσονται, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου
יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם	exultabunt tota die,	exultabunt tota die,	ἀγαλλιάσονται ὅλην τὴν ἡμέραν,
וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ :	& ĩ iustitia tua exaltabũtur.	& in iustitia tua exaltabuntur.	καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ὑψωθήσονται.
כִּי תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ	Quia glĩa fortitudinis eorũ	Quoniã gloria virtutis eorum	Ὅτι καύχημα τῆς δυνάμεως αὐτῶν
אָתָּה וּבִרְצוֹנְךָ	tu es,& in voluntate tua	tu es,& in beneplacito tuo	σὺ εἶ, καὶ ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου
תָּרוּם קַרְנֵנוּ :	exaltabis imperium nostrũ.	exaltabitur cornu nostrum.	ὑψωθήσεται τὸ κέρας ἡμῶν.
כִּי לַיהוָה מָגִנֵּנוּ	Quia DEI est scutũ nostrũ,	Quia dñi est assumptio nostra,	Ὅτι τοῦ κυρίου ἡ ἀντίληψις,
וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל	& sancti israelis	& sancti israel	καὶ τοῦ ἁγίου ἰσραὴλ
מַלְכֵּנוּ : אָז דִּבַּרְתָּ	regis nostri. Tũc locutus es	regis nostri. Tunc locutus es	βασιλέως ἡμῶν. Τότε ἐλάλησας
בְחָזוֹן לח	per visionem	in visione	ἐν ὁράσει
לַחֲסִידֶיךָ וַתֹּאמֶר	piis tuis,& dixisti,	sanctis tuis & dixisti	τοῖς υἱοῖς σου, καὶ εἶπας

Digitized by Google

القدس بسين عظيم هو	על כורסיה יקרא רבא	super thronum glorie, magnus
ومخوف عند كل	ודחיל על כל מלאכיא	& timendus plusquã omnes angeli
من حوله	דקיימין חזור חזור ליה:	qui assistunt circa eum.
ايها الرب اله القوات	יי אלהא ממנא על חיליא	DEVS Deus prīceps sup h'erarchias
من يشبهك قوي انت يا رب	מרומא מאן כוותך תקיף	excelsas, quis sicut tu fortissime
وعدلك محيط بك	יי וקושטך חזור חזור לך:	DEVS & veritas tua circundat te.
لك السلطان في شدة	את שליט בגיוותניתא	Tu potestatem habes in elationibus
عز البحر انت تسكن	דימא כד מתנטלין גלוי	maris, quãdo intumescunt fluctus eius
حركات	אנת תמאיכינון: אנת	tu deprimis illos. Tu
امواجه انت	שפילתא היך קטיל דחרבא	humiliasti veluti interfectum gladio,
تذل المستكبر كالجريح	דהבא הוא פרעה רשיעא	superbum, hic est Pharao impius,
بذراع العز بزة فرقت	בתקוף אדרע עושנך ב	in fortitudine brachii roboris tui
اعداك لك	בדרתא בעלי דבבך:	despexisti patronos inimicitie tue.
السموات ولك ايضا	דילך שמיא לחוד דילך	Tui sunt celi & insuper tua est
الارض انت اسست الدنيا	ארעא תבל ומליה	terra, orbem & plenitudinem eius
بكما لها انت	אנת יסדתנון: מדברא	tu fundasti. Desertum
خلقت البر	דבצפונא ויתוביה	aquilonis habitatoresq;
والبحر ه	דבדרומא אנת בריתנון	austri, tu creasti,
تابور وحرمون	תבור דמערבא וחרמון	tabor ab occidente & hermon
لك يسبحان	דבמדינחא בשמך משבחין	ab oriente, in noīe tuo laudes dicunt.
لك القوة	דילך אדרע עם גבורתא	Quoniã tibi brachiũ cũ fortitudine,
والجبروت	תעשן ידך למפרק עמך	roborabis manũ tuã vt redimas ppl'm (
فلتعتز يدك ولتعل	תרום ימינך לשכללא	exaltabis dexterã tuã, p edificãda (tuũ,
يمينك ه بالعدل	בית מקדשך: צדקתא	domo sanctuarii tui. Iustitia
والحكم اتقيت كرسيك	ודינא מדור כורסי יקרך	& iudicium habitatio sedis glorie tue.
الرحمة والعدل ينطلقان	טיבו וקושטא מקדמין א	benignitas & veritas precedent
امامك ه طوبى للشعب	אפך: טוביהון דעמא	faciem tuam. Beatus populus
الذي يعرف	דידעי [illegible] ב	qui nouit complacere
تسبيحك ه	ברייהון יי בנהור זיו	creatori suo, DEVS ī lumīe splēdoris
وفي نور وجهك	אפך יהלכון ויזכון	faciei tue ambulabunt, & liberabuntur
يارب يسلكون ه وباسمك	בדינא: בשמך יי	in iudicio. In nomine tuo
في كل يوم	ירננון כל יומא	exultabunt tota die,
يبتهجون وبعدلك	ובצדקתך יתרוממון:	& in iustitia tua exaltabuntur.
يرتفعون لانك انت تاج	ארום שבח עושניהון	Quoniam gloria fortitudinis eorum
عزهم وباسمك	אנת וברעותך	tu es, & in beneplacito tuo
ترتفع رووسنا	תרים קרננא:	extolles honorem nostrum.
وانت يا رب ناصرنا	ארום הוא יי תריסנא	Quoniam ipsi Deo est scutũ nostrum,
قدوس اسرائيل	ולקדישא דישראל	& sancto israeli
هو ملكنا حينئذ بالوحي	מלכנא: הא בכין מלילתא	regi nostro. Tunc locutus es
كلمت	בחזונא	in visione
نبيك وقلت	לחסידך ואמרת	piis tuis, & dixisti

Q

Digitized by Google

שׁוִּיתִי עֵזֶר עַל־גִּבּוֹר	posui fortitudinē sr̄ robustū,	posui adiutorium in potente,	ἔθέμην βοήθειαν ἐπὶ δυνατόν,
הֲרִימוֹתִי בָחוּר	exaltaui electum	& exaltaui electum	ὕψωσα ἐκλεκτὸν
מֵעָם: מָצָאתִי דָּוִד	de populo. Inueni Dauid	de plebe mea. Inueni Dauid	ἐκ τοῦ λαοῦ μου. Εὗρον Δαβὶδ
עַבְדִּי בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי	seruū meū, oleo sancto meo	seruum meum, oleo sancto meo	τὸν δοῦλόν μου, ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου
מְשַׁחְתִּיו: אֲשֶׁר יָדִי	vnxi eum. Q̄m manus mea	vnxi eum. Manus enim mea	ἔχρισα αὐτόν. Ἡ γὰρ χείρ μου
תִּכּוֹן עִמּוֹ אַף	firma erit cum eo, &	auxiliabitur ei, &	συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων
זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ:	brachiū meum roborabit eū.	brachium meū confirmabit eū.	μου κατισχύσει αὐτόν.
לֹא־יַשִּׁא אוֹיֵב בּוֹ	Nō felicitabit inimicus ī eū,	Nihil proficiet inimicus in eo,	Οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ,
וּבֶן עַוְלָה לֹא	& filius iniquitatis non	& filius iniquitatis non	καὶ υἱὸς ἀνομίας οὐ (συγκόψω
יְעַנֶּנּוּ: וְכַתּוֹתִי	affliget eum. Et concidam	apponet nocere ei. Et concidā	προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν. Καὶ (
מִפָּנָיו צָרָיו	ante faciē eius, q angunt eū,	a facie ipsius inimicos eius,	ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ,
וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף:	& qui eum oderunt pcutiā.	& odiētes eum in fugā cōuertā.	καὶ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώσομαι.
וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי	Et ūitas m̄a, & misicōdia m̄a	Et veritas m̄a & misicōdia mea	Καὶ ἡ ἀλήθειά μου καὶ τὸ ἔλεός μου
עִמּוֹ וּבִשְׁמִי תָּרוּם	cū eo, & ī noīe meo exaltabit	cū ipso, & in noīe meo exaltabit	μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου ὑψωθήσε(ται)
קַרְנוֹ: וְשַׂמְתִּי בַיָּם	imperiū eius. Et ponā ī mari	cornu eius. Et ponam in mari	τὸ κέρας αὐτοῦ. Καὶ θήσομαι ἐν θαλάσσῃ
יָדוֹ וּבַנְּהָרוֹת	manū eius, & in flumin bus	manum eius, & in fluminibus	χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐν ποταμοῖς
יְמִינוֹ: הו	dexteram eius.	dexteram eius.	δεξιὰν αὐτοῦ.
הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי	Ipse inuocabit me pr̄ meus	Ipse īuocabit me pater meus es	Αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με πατήρ μου εἶ
אַתָּה אֵלִי וְצוּר	es tu, DEVS m̄s & fōtitudo	tu, Deus meus & susceptor	σύ, θεός μου καὶ ἀντιλήπτωρ
יְשׁוּעָתִי: אַף־אָנִי	salutis mee. Ego autem	salutis mee. Et ego	τῆς σωτηρίας μου. Κἀγὼ
בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ	primogenitum ponam eum,	primogenitum ponam illum,	πρωτότοκον θήσομαι αὐτόν,
עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי־אָרֶץ:	supremum regibus terre.	excelsum pre regibus terre.	ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.
לְעוֹלָם אֶשְׁמָר־לוֹ	In eternum custodiam ei	In eternum seruabo illi	Εἰς τὸν αἰῶνα φυλάξω αὐτῷ
חַסְדִּי וּבְרִיתִי	misicōdiā meā, & pactū meū	misericordiā meā, & testm̄ meū	τὸ ἔλεός μου, καὶ ἡ διαθήκη μου (αὐτοῦ
נֶאֱמֶנֶת לוֹ: וְשַׂמְתִּי	fidele erit ei. Et ponā (eius	fidele ipsi. Et ponam (eius	πιστὴ αὐτῷ. Καὶ θήσομαι (καὶ τὸν) θρόνον(
לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ	ppetuū sem̄ eius, & thronū(	ī sclm̄ scli semē eius, & thronū(	εἰς τὸν) αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ,(
כִּימֵי שָׁמָיִם: אִם	sicut dies celorum. Si	sicut dies celi. Si	ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ. Ἐὰν
יַעַזְבוּ בָנָיו תו	autē dereliquerint filii eius,	autem dereliquerint filii eius	ἐγκαταλίπωσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
תּוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטַי	legem meā & in iudiciis meis	legē meā, & in iudiciis meis nō	τὸν νόμον μου, καὶ ἐν τοῖς κρίμασί μου μὴ
לֹא יֵלֵכוּן: אִם חֻקֹּתַי	fi ābulauerint. Si pcepta mea	ambulauerint. Si iustitias meas	πορευθῶσιν. Ἐὰν τὰ δικαιώματά μου
יְחַלֵּלוּ וּמִצְוֹתַי	pphanauerit, & mādata m̄a	prophanauerint, & mādata mea	βεβηλώσωσι, καὶ τὰς ἐντολάς μου
לֹא יִשְׁמֹרוּ: וּפָקַדְתִּי	non custodierint. Visitabo	non custodierint. Visitabo	μὴ φυλάξωσιν. Ἐπισκέψομαι
בְשֵׁבֶט פש	in virga	in virga	ἐν ῥάβδῳ
פִּשְׁעָם ובנ	scelera eorum,	iniquitates eorum,	τὰς ἀνομίας αὐτῶν,
וּבִנְגָעִים עו	& in plagis	in verberibus	καὶ ἐν μάστιξι
עֲוֹנָם: וח	iniquitates eorum.	peccata eorum.	τὰς ἀδικίας αὐτῶν.
וְחַסְדִּי לֹא־אָפִיר	Misicōdiā āt meā nō aufferā	Misericordiā aūt meā nō dispgā	Τὸ δὲ ἔλεός μου οὐ μὴ διασκεδάσω
מֵעִמּוֹ וְלֹא אֲשַׁקֵּר	ab eo, nec mentiar	ab eo, neq nocebo	ἀπ᾽ αὐτῶν, οὐδὲ μὴ ἀδικήσω
בֶּאֱמוּנָתִי לֹא־אֲחַלֵּל	in fide mea. Non violabo	ī veritate mea. Neq pphanabo	ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου. Οὐδ᾽ οὐ μὴ βεβηλώσω
בְּרִיתִי וּמוֹצָא	pactū meū, & q egressum est	testamentū meū, & q pcedunt	τὴν διαθήκην μου, καὶ τὰ ἐκπορευόμενα
שְׂפָתַי לֹא אֲשַׁנֶּה:	de labiis meis non mutabo.	de labiis meis nō faciam irrita.	διὰ τῶν χειλέων μου, οὐ μὴ ἀθετήσω.

Digitized by Google

اني جعلت عونا للقوي	שויתי סעד לעל עמיה דה	posui adiutoriũ ppl̃o meo, pp manũ eis	שויתי סעד לעמי על יריה דמתגבר באוריתא אפרשית עולימן
ورفعت مختارا	באוריתא אפרשית עולימן	qui valet in lege, secreui iuuenẽm de	
من شعبي ٭ وجدت داود	בני עמא: אשכחית דוד	populo. Inueni Dauidem	
عبدي ومسحته بدهن	עבדי במשח קודשי	seruum meum, vnctione sancta	
قدسي يدي	רביתיה: דאידי	mea vnxi eum. Q̃m & manus mee	
اعانته	מתקנא בסעדיה ברם	parate sunt in adiutorio eius, sed &	
وذراعي قوته	אדרעי תתקיף יתיה:	brachium meum virtutem dabit ei.	
عدو لا يسخره	לא יטעי בעיל דבבא ביה	Nõ fortunabit p̃onus inimicitie ĩ eo,	
وابن الخطية لا	ובר רשיעא	& filius impietatis non	
يذله ٭ قطعت	יסגפיניה: ואשיף	affliget eum. Et conteram	
اعداءه من بين يديه	מן קדמוי מעיקוי ומס	a conspectu eius qui angunt eum,	
ومبغضيه قهرت	ומסנאוי אתגוף:	& qui oderunt eum perimam.	
حقي ورحمتي	וקושטי וטובי עימיה וב	Et veritas mea & bonitas mea cũ ipso,	
معه وباسمي يرتفع	ובשום מימרי תרום	& in nomine verbi mei exaltabitur	
قرنه ٭ جعلت في البحار	יקריה: ואשוי במחוזי	gloria eius. Et statuam in regionibus	
يده ٭ وعلى الانهار	ימא שולטניה ובדיתבין על	maris regnum eius, & in his q habitant	
يمينه	נהרותא גבורת ימיניה:	iuxta flumina robur dextere eius.	
وهو يدعوني قايلا	הוא יקרי לי אבא	Ipse inuocabit me pater meus es	
انت هو الهي وناصر	את אלהי ותקוף	tu, Deus meus & fortitudo	
خلاصي وانا	פורקני: לחוד אנא	redemptionis mee. Et ego	
اجعله بكرا	בוכרא למלכא דבית יהודה	primogenitum regibus domus Iude	
ارفعه على جميع ملوك	אתניניה על מלכי ארעא:	ponam eum, super reges terre.	
الارض واحفظ عليه	לעולם אטור ליה	In eternum seruabo illi	
رحمتي الى الابد ويصدق	טובי וקימי מה	benignitatem meã, & pactum meum	
به عهدي ويدوم زرعه	מהימנא ליה: ואשוי	fidele ipsi erit. Et ponam	
الى الابد وكرسيه	לעלמין בנוי וכורסייה	in perpetuum filios eius, & sedem eius	
كايام السما ٭ فان	ביומי דקימין שמיא:	sicut dies firmitatis celorum.	
رفض بنوه	אין ישבקון בנוי	Si autem derelinquerint filii eius	
ناموسي ولم يسيروا	אורייתי ובדיני	legem meam & in iudiciis meis	
باحكامي ودنسوا	לא יהלכון: אין קימי	non ambulauerint. Si precepta mea	
حقوقي ولم يحفظوا	יפסון ופיקודי	violauerint, & mandata mea	
وصاياي لافتقدن	לא נטרון: ואסער	non custod erint. Puniam	
بالعصا	על ידיהון דשיבטא	manu virge	
سياتهم	רשעין מרדיהון	impia scelera eorum,	
وبالسوط	ובמכתשין דמתכתשין	& plagis, quibus vulnerabuntur	
اثمهم	לחון עויתהון:	iniquitates eorum.	
واما رحمتي فلا اقطعها	וטובי לא אעדי	Bonitatem autem meam non auferam	
عنهم ولا اظلم	מניה ולא אשקר	ab eo, & non mentiar	
في حقي ولا انجس	בהימנותי: לא אפיס	in fide mea. Non violabo	
عهدي ولا اغير ما خرج	קימי ומפקנות	pactum meum, & que em͂iserunt	
من فمي	שפותי לא אשני:	labia non mutabo.	

Digitized by Google

אחת נשבעתי	Semel iuraui	Semel iuraui	Ἅπαξ ὤμοσα
בקדשי אם־לדוד	in sancto meo, ne Dauid	in sancto meo si Dauid	ἐν τῷ ἁγίῳ μου, εἰ τῷ Δαβὶδ
אכזב: זרעו לעולם	mētiar. Semē eius ī sēpiternū	mentiar, semen eius in eternū	ψεύσομαι. Τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα
יהיה וכסאו	erit, & thronus eius	manebit. Et thronus eius	μενεῖ, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ
כשמש נגדי:	sicut sol coram me.	sicut sol in conspectu meo,	ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον μου. (αἰῶνα,
כירח יכון עולם	Sicut luna pparabit̄ ppetuo	& sicut luna perfecta in eternū,	Καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη εἰς τὸν(
ועד בשחק נאמן	& testis in celis fidelis	& testis in celo fidelis.	καὶ ὁ μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός.
סלה: ואתה זנחת	semper. Tu autem repulisti	Tu vero repulisti	Διάψαλμα. Σὺ δὲ ἀπώσω
ותמאס התעברת	& proiecisti, succensuisti	& despexisti, distulisti	καὶ ἐξουδένωσας, ἀνεβάλου
עם־משיחך:	in Messiam tuum.	christum tuum.	τὸν χριστόν σου.
נארתה ברית עבדך	Attenuasti pactum serui tui,	Auertisti testamentū serui tui,	Κατέστρεψας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου,
חללת לארץ נזרו:	pphanasti ī trā diadema eius,	pphanasti ī trā sanctuariū eius.	ἐβεβήλωσας εἰς τὴν γῆν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.
פרצת כל־גדרתיו	Dissipasti omnes sepes eius,	Destruxisti omnes sepes eius,	Καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ,
שמת מבצריו מחתה:	posuisti mūitōes eius pauorē.	posuisti firmamētū eius fōmidinē	ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ δειλίαν. (ὁδόν,
שסהו כל עברי דרך	Diripuerūt eū oēs, q trā. p viā	Diripuerūt eū oēs trāseūtes viā,	Διήρπασαν αὐτὸν πάντες οἱ διοδεύοντες(
היה חרפה לשכניו:	factus ē opꝓbriū vicinis suis	factus ē opprobriū vicinis suis.	ἐγενήθη ὄνειδος τοῖς γείτοσιν αὐτοῦ.
הרימות ימין צריו	Eleuasti dexterā āgētiū eū,	Exaltasti dexterā dep̄metiū eū,	Ὕψωσας τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόντων αὐτόν,
השמחת כל־אויביו:	letificasti oēs inimicos illius.	letificasti omnes inimicos eius.	εὔφρανας πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ.
אף תשיב צור	Retudisti aciem	Auertisti adiutorium	Ἀπέστρεψας τὴν βοήθειαν
חרבו ולא הקימתו	gladii eius, & non subleuasti	gladii eius, & non es auxiliatus	τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀντελάβου
במלחמה: השבת	eum in prelio. Cessare fecisti	ei in bello. Destruxisti eum	αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ. Κατέλυσας
מטהרו וכ	mundiciam eius,	ab emundatione	ἀπὸ καθαρισμοῦ
וכסאו	& thronum illius	& sedem eius	αὐτοῦ, τὸν θρόνον αὐτοῦ
לארץ מגרתה:	in terram detraxisti.	in terra collisisti.	εἰς τὴν γῆν κατέρραξας
הקצרת ימי	Abbreuiasti dies	Minorasti dies	Ἐσμίκρυνας τὰς ἡμέρας
עלומיו העטית	adolescentie eius, operuisti	temporis eius, perfudisti	τοῦ χρόνου αὐτοῦ, κατέχεας
עליו בושה סלה	eum ignominia perpetuo.	eum confusione.	αὐτοῦ αἰσχύνην. Διάψαλμα.
עד מה יהוה תסתר	Vsquequo DEVS abscōderis	Vsquequo domine auertis	Ἕως πότε κύριε ἀποστρέψῃ
לנצח תבער	in perpetuum, succendetur	in finem, exardescet	εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται
כמו אש חמתך:	quasi ignis indignatio tua.	sicut ignis ira tua.	ὡς πῦρ ἡ ὀργή σου.
זכר אני מה חלד	Memēto ꝙ tparius A. sū ego,	Memorare que mea substantia,	Μνήσθητι τίς μου ἡ ὑπόστασις.
על מה שוא	alioqui quare frustra	nunquid enim vane	μὴ γὰρ ματαίως
בראת כל בני אדם:	creasti omnes filios hominū.	constituisti omnes filios hoīum.	ἔκτισας πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων
מי גבר יחיה ולא	Quis est vir qui viuat & nō	Quis est homo qui viuet & nō	Τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται καὶ οὐκ
יראה מות	videat mortem,	videbit mortem,	ὄψεται θάνατον,
ימלט נפשו מיד	liberans animā suā de manu	eruet animam suam de manu	ῥύσεται τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς
שאול סל	inferi (tue	inferni.	ᾅδου.
סלה: איה חסדיך	ppetuo. Vbi sūt misericordie(	Vbi sunt misericordie tue	Διάψαλμα. Ποῦ εἰσι τὰ ἐλέη σου
הראשנים אדני	primordiales domine,	antique domine,	τὰ ἀρχαῖα κύριε,
נשבעת לדוד	quas iurasti Dauidi	sicut iurasti Dauid	ἃ ὤμοσας τῷ Δαβὶδ
באמונתך: זכר	in veritate tua. Recordare	in veritate tua. Memor esto	ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Μνήσθητι

Digitized by Google

حلفت مرة بقدسي	חדא זמנא קיימית	Semel iuraui
اني لا اخلف داود	בשום קודשי אין לדוד	in nomine sancto meo, nequaq̃ Dauidi
يكون زرعه الى ابد	אכדב : בנוי לעלם	mentiar. Filii eius in perpetuum
الابد ۞ ومثل الشمس	יהוון וכורסייה נהיר	erunt, & thronus eius lucidus
كرسيه امامي	היך שמשא לקובלי :	sicut sol in conspectu meo.
ويثبت كالقمر الى الابد	היך סיהרא דמתקן לאת	Sicut luna firmata ad signum (tuũ.
الشاهد في السماء صدق	לעוסה בשחקי לעלם	eternũ, & testimoniũ ĩ celo fidele ĩ ppe(
وانت رفضت		A.
واقصيت		
مسيحك		
ونقضت عهد عبدك	אשנית קיים דעם עבדך	Auertisti pactũ qđ habebas cũ suo tuo,
وفي الارض دنست قدسه	אפיסתא לארעא כליליה:	prophanasti ad terram coronam eius.
هدمت جميع سياجه	תקיפתא כל כרכוי	Destruxisti omnia castra eius,
وكل حصونه اخفت	שוית פצחוי תברא :	posuisti arces eius destructionem.
اختطفه عابروا السبيل	דמסון יתיה כל עוברי	Cõculcauerunt eũ oẽs trãseũtes viã,
صار عارا في جيرته	אורחא הוה קלנא לשיבבוי:	fuit opprobrio vicinis suis.
رفعت يمين اعدائه	ארימתא ימינא דמעיקוי	Exaltasti dexteram molestantiũ eum,
فرحت جميع مبغضيه	אחדית כל בעלי דבבוי :	letificasti omnes patronos odii eius.
ورددت نصرة	לחוד תתיב לאחורא חרף	Siquidẽ conuertisti retrorsum aciem
سيفه لم تعنه	סייפיה ולא אוקימתא	gladii eius, & non subleuasti
في الحرب ۞ ابطلت	יתיה בקרבא: בטילתא	eum in prelio. Abstulisti (altari
شيا عنه	כהניא דמדין על מדבחא	sacerdotes q aspersionẽ faciebant sup(
طرحت	ומדכין עמיה וכורסייה	purificantes populum eius, & sedem
في الارض كرسيه	מלכותיה לארעא מיגרתא :	regni eius ad terram detraxisti.
اقللت ايام	קצרתא יומי עול	Breuiasti dies
سنيه ۞ صببت	עולימוי עטפתא	iuuentutis eius, amiciuisti
عليه خزيا	עלוי בהתא וכיסופא:	eum verecundia & confusione.
فحتى متى تسخط	עד אימתי יי תסלק	Vsquequo DEVS auferes
يارب الى الابد ۞ ويتقد	שכינתך לעלמין תדלק	diuinitatem tuam in eternum, ardere
مثل النار رجزك	היך אישתא חימתך:	facies quasi ignis iram tuam.
اذكر خلقك لي ۞	אידכר דאנא אתבריתי	Recordare quod creatus sum
فانك لم	מן עפרא מטול מה לבטלא	de puluere, alioqui qũo ad vanitatem
تخلق الانسان باطلا	בריתא לכל בני נשא :	creasti omnes filios hominum.
من هو الانسان الذي	מאן הוא גברא דיחי ולא	Quis est ille vir qui viuet & non
يعيش ولا يعاين الموت	יחמי מלאכא דמותא	videbit angelum mortis,
او تنجوا نفسه من	ישיזיב נפשיה מן ידיה	liberans animam suam de manu eius,
الجحيم	ולא יחות לבית קבורתא	& non descendet in domum sepulchri
اللهم اظهر رحمتك	לעלמין: היין אנון טבוותך	in ppetuum. Vbi ille benignitates tue
القديمة	דמן שירויא ד	primordiales,
الذي حلفت بحقك لداود	דקיימתא לדוד	quas pactus es Dauidi
عليها ۞ اذكر	בהימנותך : אידכר	in veritate tua. Recordare

לְעָלַם וְסָהִיד בִּשְׁחָקָא מְהֵימַן לְעָלְמִין :

A. Chaldei omnes codices quos dũtaxat uidere potui manci & defectiui habentur hoc loco, nec habent interpretationem uersus q e regione conscriptus est in cũctis hebraicis libris. Que uero huius defectus sit rõ non satis coniectura assequi datur. Placuit proinde locum uacuum relinquere, ut si alicuius diligentia reperiri contingat huius uersus Chaldeam interpretationem quam mysterio & sacramento non carere arbitror, possit qs q3 illam, suo inserere libro. Nã quod hebrei omnes conspirauerint eamq3 de cunctis uoluminibus toto orbe abraserint, non satis nostro facit ingenio.

Digitized by Google

אדני חרפת עבדיך	dñe opprobrii seruoꝝ tuorũ	dñe opprobrii seruoꝝ tuorum,	κύριε τοῦ ὀνειδισμοῦ τῶν δούλων σου,
שאתי בחיקי כל	quia portaui in sinu meo, oĩa	quod continui in sinu meo	οὗ ὑπέσχον ἐν τῷ κόλπῳ μου
רבים עמים :	multorum populorum,	multarum gentium. (tui	πολλῶν ἐθνῶν.
אשר חרפו אויביך	qbus exꝑbraueſt inimici tui	Quod exprobrauerũt inimici	Οὗ ὠνείδισαν οἱ ἐχθροί σου
יהוה אשר חרפו	DEVS, qbus exꝑbrauerũt	domine, quod exprobrauerunt	κύριε, οὗ ὠνείδισαν
עקבות משיחך :	A. extrema Meſſie tui.	cõmutationem Chriſti tui.	τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ χριστοῦ σου.
ברוך יה	Benedictus	Benedictus	Εὐλογητὸς
יהוה ל	DEVS	dominus	κύριος
לעולם א	in ſempiternum,	in eternum,	εἰς τὸν αἰῶνα,
אמן ואמן :	amen & amen.	fiat fiat.	γένοιτο γένοιτο.
צ תפלה	XC. Oratio	LXXXIX. Oratio	πθʹ. Προσευχὴ
למשה א	A. Moſſe	Moyſi	μωυσῆ
איש האלהים	viri DEI.	hominis Dei.	ἀνθρώπου θεοῦ.
אדני מעון אתה	Domine habitaculum tu	Domine refugium	Κύριε καταφυγὴ
היית לנו	factus es nobis,	factus es nobis,	ἐγενήθης ἡμῖν
בדר ודר :	in gñatione & generatione,	a generatione in generationẽ.	ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ.
בטרם ה	Anteq̃	Priuſquam	Πρὸ τοῦ
הרים ילדו	montes naſcerentur	montes fierent	ὄρη γενηθῆναι
ותחולל	& crearetur	aut formaretur	καὶ πλασθῆναι
ארץ ות	terra	terra	τὴν γῆν
ותבל ומעולם	& orbis, a ſeculo	& orbis a ſeculo	καὶ τὴν οἰκουμένην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος
ועד עולם אד	& vſq; in ſeculum,	& in ſeculum	καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος
אתה אל :	tu Deus. (tritionem,	tu es Deus.	σὺ εἶ. (σιν,
תשב אנוש עד דכא	Cõuertẽs hoĩem vſq; ad cõ	Ne auertas hoĩem ĩ humilitatẽ,	Μὴ ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπείνωσιν
ותאמר שובו בני	& dicens reuertimini filii	& dixiſti conuertimini filii	καὶ εἶπας, ἐπιστρέψατε υἱοὶ
אדם: כי אלף שנים	Adam. Quia mille anni	hominum. Quoniã mille anni	τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι χίλια ἔτη
בעיניך כיום א	in oculis tuis, ſicut dies	ante oculos tuos, tanq̃ dies	ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριε, ὡς ἡμέρα
אתמול כי יעבר	heſterna que pertranſiit,	heſterna que preteriit.	ἡ ἐχθὲς ἥτις διῆλθε,
ואשמרה בלילה :	& vigilia nocturna.	Et cuſtodia in nocte,	καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί.
זרמתם • שי	Impetu irruiſti in eos,	que pro nihilo habentur	Τὰ ἐξουδενώματα
שנה יהיו	B. ſomnia erunt,	eorum anni erunt.	αὐτῶν ἔτη ἔσονται,
בבקר כ	mane	Mane	τὸ πρωῒ
כחציר יחלף :	quaſi herba pertranſiens.	ſicut herba tranſeat	ὡσεὶ χλόη παρέλθοι,
בבקר יצ	Mane	mane	τὸ πρωῒ
יציץ וחלף	floruit & abiit,	floreat & tranſeat,	ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι.
לערב ים	ad veſperum	veſpere	Τὸ ἑσπέρας
ימולל ויבש :	contereretur atq; ſiccabitur.	decidat induret & areſcat.	ἀποπέσοι, σκληρυνθείη καὶ ξηρανθείη.
כי כלינו באפך	Cõſũpti. n. ſumus furoř tuo,	Quia defecimus in ira tua,	Ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου,
ובחמתך נבהלנו :	& ĩdignatiõe tua turbati ſu.	& in furore tuo turbati ſumus.	καὶ ἐν τῷ θυμῷ σου ἐταράχθημεν.
שתה עונתינו	Poſuiſti iniquitates noſtras	Poſuiſti iniquitates noſtras	Ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν
לנגדך עלומינו	coram te, occulta noſtra	in conſpectu tuo, ſeculũ noſtrũ	ἐναντίον σου, ὁ αἰὼν ἡμῶν

Digitized by Google

يا رب مغيرة عبيدك	יְיָ דְּכַר חִסּוּדָא דְעַבְדָּךְ	DEVS opprobrii serui tui,
الذي قبلته في حضني	סוֹבְרִית עַל עִטְפִּי כָּל	quoniam sustinui in sinu meo cuncta
الامم الكثيرة	חִסּוּדֵיהוֹן דְּסַגִּיאִין עַמְמִין	opprobria multorum populorum.(DEVS,
اللهم ان اعداك	דְּחַסִּידוּ בַּעֲלֵי דְבָבָךְ יְיָ	Q̃m exp̃brauerũt p̃oni inimicitie tue(
عيروا وغيروا	דְּחַסִּידוּ אִיחוּר רִשְׁמַת	exprobrauerũt tarditatem vestigiorũ
اثار مسيحك	רִיגְלֵי מְשִׁיחָךְ׃	pedum MESSIE tui.
مبارك	בְּרִיךְ שְׁמָא דַיְיָ בְּעָלְמָא	Benedictum nomen DEI in mundo
الرب	הָדֵין אָמֵן וְאָמֵן בְּרִיךְ	isto amen & amen. Benedictum
الى الابد	שְׁמָא דַיְיָ לְעָלְמָא דְאָתֵי	nomen DEI in mundo qui vẽturus est
يكون يكون	אָמֵן וְאָמֵן׃	amen & Amen.
	צְלוֹתָא דְצַלִּי מֹשֶׁה	XC. Oratio qua orauit Mosse
المزمور	נְבִיָּא דַיְיָ כַּד חָבוּ בְנֵי	p̃pheta DEI, q̃n peccauerũt filii
التاسع والثمانون	יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא עָנֵי וְכֵן אָמַר	israel ĩ deserto. R̃ndit & sic dixit.
اللهم كنت	יְיָ דְמָדוֹר בֵּית שְׁכִינְתֵּיהּ	DEVS cuius hĩtatio, & cuius diuini(tatis
لنا ملجا	בִּשְׁמַיָּא אַתְּ הֲוֵיתָא לָנָא	domus est in celis, tu fuisti nobis
جيلا فجيل	סְעִיד בְּכָל דָּר וְדָר׃	adiutorio ĩ oĩ generatione & g̃natiõe.
من قبل ان	כַּד אִתְגְּלֵי קֳדָמָךְ דְּעַמָּךְ	Q̃n mãifestũ fuit corã te ꝙ pp̃ls tuus
تكون الجبال	עֲתִידִין לְמִיחַב אַתְקֵינְתָּא	esset peccaturus, disposuisti
وقبل ان تتقن	תְּתוּבָא עַד דְּלָא טוּרַיָּא	conuersionem, priusquam montes
الارض	אִתְנַטְלָא וְאִתְבְּרִיאַת	erigerentur, & creata esset
والبلاد وانت	אַרְעָא וְיָתְבֵי תֵבֵל וּמִן	terra, & habitatores orbis. a
الله منذ الاول	עָלְמָא הָדֵין וְעַד עָלְמָא	mundo hoc & vsq̃ ad mundum
والى الابد	דְאָתֵי אַתְּ הוּא אֱלָהָא׃	futurum, tu ipse es Deus.
فلا ترد الانسان الى الذل	תְּתִיב בַּר נַשׁ עַל חוֹבֵיהּ עַד	Cõuertens hoiem de peccato eius vsq̃
وقلت توبوا يا بني	מוֹת וַאֲמַרְתְּ תּוּבוּ בְּנֵי נְשָׁא׃	ad mõtẽ, & dixisti ɔuertimini filii hois.
البشر فان الف سنة	אֲרוּם אֲלַף שְׁנִין בְּעֵינָךְ	Quoniam mille anni in oculis tuis
امام عينيك يا رب مثل	מִתְחַשְׁבִין קֳדָמָךְ הֵיךְ יוֹמָא	reputantur apud te, sicut dies
امس الذاهب	דְאֶתְמְלֵי אֲרוּם יְעִבַּר	hesterna quando preteriit
او كهجعة من	וְהֵיךְ מַטַּרְתָּא בְלֵילְיָא׃	& sicut vigilia noctis.
الليل	וְאִין לָא חָיְבִין תָּיְבִין	Et si non conuertantur induces
سنوهم تكون	עֲלֵיהוֹן מוֹתָא הֵיךְ דְּמָכִין	in eos mortem, tanquã dormientes
هم مرذولة	יְהוֹן וּלְעָלְמָא דְאָתֵי הֵיךְ	erunt, & ad mundum venturum sicut
كنبات العشب	עִיסְבָא דְמִתְפָּרַךְ יִתְחַלְפוּן׃	herba que siccatur transibunt.
الذي	דָּמְיָין עוּבָדֵיהוֹן הֵיךְ	Similes sunt operationes eorum,
نضر بالغداة	עִיסְבָא דִּי בְּצַפְרָא יָצִיץ	herbe que de mane floret
طريا يزهر	וְסָגֵי וּלְרַמְשָׁא מִתְמוֹלַל	& augetur, vesperi autem decidit
الغدوات ويزول	וּמִתְיַבַּשׁ מִן חוֹרְבָא׃	& siccatur propter estum.
ويذبل عند	אֲרוּם שְׁצִינָא מִן תּוּקְפָךְ	Q̃m defecimus propter furorẽ tuum,
المسا ويبس فانه فنحن	וּמִן חֵימְתָךְ אִתְבְּהַלְנָא׃	& ab ĩdignatione tua cõturbati sumus
الان بسخطك	שַׁוִּיתָא חוֹבָנָא לְקִבְלָךְ	Posuisti peccata nostra, ĩ cõspectu tuo,
فانون وهفواتنا	עֲוָיַת טַלְיוּתָנָא קֳדָם	iniquitates iuuentutis nostre coram

A. Vestigia siue extrema Christi tui. Tẽpus .i. ultimum & prefinitum aduentũ Messie. Quod magna obstinatione inficiantur nõdum aduenisse nostri tẽporis hebrei. Significatur etiã quod mortuo domino priusquã surgeret a mortuis, improperatum fuisse apostolis discipulis & amicis eius. Quod secuti eum fuerant. Quod eum imitati, eiusq̃ doctrinam audierãt & reliqua.

A. Vbicũq̃ apud hebreos legit' Mosse uir Dei. intelligũt sine cõtrouersia Mossem legislatorem.

B. Somnia erũt. Hominum uita post diluuium si conferatur uite hominum, qui diluuium antecesserunt, somnium iure dici potest.

Digitized by Google

לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃ כִּי	in luce vultus tui. Omnes	ĩ illũinatõe vultꝰ tui. Q̃m oẽs	εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου. Ὅτι(
כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ	enim dies nostri transierũt,	dies nostri defecerunt,	αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, (πᾶσαι
בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ	in furore tuo consumpsimus	& in ira tua defecimus.	καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελίπομεν.
שָׁנֵינוּ כְמוֹ ה	annos nostros quasi	Anni nostri sicut (nostroꝝ	Τὰ ἔτη ἡμῶν ὡσεὶ (ἡμῶν.
הֶגֶה׃ יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ	verba. Dies annoꝝ nostrorũ	aranea meditabũt, dies ãnoꝝ(	ἀράχνη ἐμελέτων, αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν(
בָהֶם שִׁבְעִים	in ipsis septuaginta	in ipsis septuaginta	ἐν αὐτοῖς, ἑβδομήκοντα
שָׁנָה וְאִם ׀	anni, & si	anni. Si autem	ἔτη, ἐὰν δὲ
בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים	in validissimis octoginta C.	in potentatibus octoginta	ἐν δυναστείαις, ὀγδοήκοντα
שָׁנָה וְרָהְבָּם	anni, & excellentia eorum	anni, & amplius eorum	ἔτη, καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν,
עָמָל וָאָוֶן כִּי־	labor & dolor, quoniam	labor & dolor. Quoniam	κόπος καὶ πόνος. Ὅτι (σόμεθα.
גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה׃	trãsiuimꝰ cito & auolauimꝰ.	supuenit mãsuetudo, & corri(	ἐπῆλθε πραΰτης ἐφ' ἡμᾶς καὶ παιδευθη(
מִי יוֹדֵעַ ע	Quis nouit	Quis nouit (piemur.	Τίς γινώσκει
עֹז אַפֶּךָ וּכ	vehementiam ire tue,	potestatem ire tue,	τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου,
וּכְיִרְאָתְךָ	& sicut timor tuus	& pre timore tuo	καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου σου,
עֶבְרָתֶךָ׃	indignatio tua.	iram tuam	τὸν θυμόν σου
לִמְנוֹת יָמֵינוּ	Numerus dierũ nostrorum	dinumerare. Dexteram tuam	ἐξαριθμήσασθαι. Τὴν δεξιάν σου
כֵּן הוֹדַע וְנָבִא	sic fac scire nos, & ꝑducamus	sic notam fac & eruditos	οὕτως γνώρισόν μοι, καὶ τοὺς πεπαιδευμένους
לְבַב חָכְמָה׃	cor sapientie.	corde in sapientia.	τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ.
שׁוּבָה יְהוָה עַד־	Reuertere DEVS vsq̃quo,	Cõuertere domine vsquequo,	Ἐπίστρεψον κύριε ἕως πότε,
מָתָי וְהִנָּחֵם	& consolare	& deprecabilis esto	καὶ παρακλήθητι
עַל־עֲבָדֶיךָ׃	sup seruos tuos. (cõdia tua,	super seruos tuos. (dia tua,	ἐπὶ τοῖς δούλοις σου.
שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ	Satura nos matutina misi(	Repleti sumus mane misicor(	Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῒ τοῦ ἐλέους σου
וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה	& laudabimus & letabimur	exultauimus & delectati sumus	κύριε, καὶ ἠγαλλιασάμεθα καὶ ηὐφράνθημεν.
בְּכָל־יָמֵינוּ׃	cunctis diebus nostris.	in omnibus diebus nostris.	Ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν
שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת	Letifica nos pro diebus	Letati sumus pro diebus	εὐφρανθείημεν, ἀνθ' ὧν ἡμερῶν
עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת	quibus afflixisti nos, & annis	quibus nos humiliasti, annis	ἐταπείνωσας ἡμᾶς, ἐτῶν
רָאִינוּ רָעָה׃	quibus vidimus mala.	quibus vidimus mala.	ὧν εἴδομεν κακά.
יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ	Ostendatur seruis tuis	Respice in seruos tuos	Καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου
פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־	opus tuum, & gloria tua sup	& in opera tna, & dirigẽ	καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου, καὶ ὁδήγησον
בְּנֵיהֶם׃ וִיהִי נֹעַם	filios eoꝝ. Et sit mãsuetudo	filios eorum. Et sit splendor	τοὺς υἱοὺς αὐτῶν. Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης
אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ	domini Dei nostri	domini dei nostri	κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה	super nos, & opus	super nos, & opera	ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τὰ ἔργα
יָדֵינוּ כּוֹנְנָה	manuũ nostrarum fac stabile	manuum nostrarum dirige	τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον (παρ' ἑβραίοις.
עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה	super nos, & opus	super nos, & opus (Dauid.	ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τὸ ἔργον (ἀνεπίγραφος(
יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃	manuũ nostrarũ confirma.	manuũ nr̃aꝝ dirige. (tici ipsi(	τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον. (Δαβίδ(
צא יֹשֵׁב	XCI. A. Sedens	XC. Qui habitat Laus cã(	ϟ'. Ὁ κατοικῶν Αἶνος ᾠδῆς τῷ(
בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל	ĩ abscõdito excelsi, ĩ ũbraclo	ĩ adiutorio altissimi, ĩ ꝓtectione	ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου, ἐν σκέπῃ
שַׁדַּי יִתְלוֹנָן׃ אֹמַר	sufficiẽtissimi ꝯmorabit. Dicã	dei celi cõmorabitur, Dicet	τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται. Ἐρεῖ
לַיְיָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי	DEO spes mea, & forti. mea	dño susceptõ mus es tu, & refu(	τῷ κυρίῳ ἀντιλήπτωρ μου εἶ καὶ καταφυγή μου,
אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ׃	Deus meus confidam in eo.	Deus meus spabo ĩ eũ. (giũ mũ	ὁ θεός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν.
כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח	Quia ipse libabit te, de laq̃o	Q̃m ipse liberabit me de laqueo	Ὅτι αὐτὸς ῥύσεταί σε ἐκ παγίδος

Digitized by Google

نصب وجهك ايامنا بسخطك	ניהור אפיך : ארום	luce vultus tui. Quoniam
كلها فانية ۞ واعمارنا	כל יומנא אתפניו	omnes dies nostri defecerunt
مثل نسج العنكبوت	ברוגזא שיצינא יומי	ira tua. consumpti sunt dies
ماضية	חיינא היך הבל פומא	vite nostre tanquam vapor oris
ايام حياتنا	דסיתוא : יומי שנתנא	in hyeme. Dies annorum nostrorum
سبعون	בעלמא הדין שבעין שנין	in hoc mundo septuaginta anni
سنة ۞ وان	מתאלמין ואין בגבורתא	fortitudinis, & si in valitudine
زادت فثمنون	תמנין שנין וסוגעיהון	octoginta anni, multiplicatio eorum,
وازيد منها عنا	ליעות ושקר לחייביא	labor & falsitas peccatoribus,
والام ۞ نخف	ארום עבר בסרהובין	quoniam transeunt velociter
الان في دعتك	ופרחין לעפרא :	& volant in puluerem.
متا دبين ۞ لانا لا نقدر	מן הוא ידע לאתבא	Quis est ille qui sciat conuertere
على شدة سخطك	עושנא דתוקפך אלהא	fortitudinem ire tue Deus,
وخشية رجزك	אילהין צדיקיא דדחלין	tantum iusti qui timent
فاهدنا	מינך משדכין רוגזך :	te sedant furorem tuum.
بيمينك	למימני יומנא מן	Ad numerandos dies nostros quis
لنكن مع المودبين	יתכוון להודע ברם נביא	cōputabit vt scire faciat, solus ꝓpheta
القلب بالحكمة	דלביה מביע חכמתא :	cuius cor abundat sapientia.
حتى متى يارب	תוב יי עד אימתי	Conuertere DEVS vsquequo
تعطف علينا	תסגפיננא ותוב מן בישתא	affliges nos, conuertere a malo
وعز عبيدك	דמלילתא למעבד לעמך	quod locutus es facere populo tuo.
وغذنا في الغدوات من	שבע יתנא לעלמא דמתיל	Satura nos in mundo, qui similis est
رحمتك ۞ لنسبح ونسر	לצפרא טובך ונרנן	matutino bēignitate tua, & letabimur
جميع ايام حياتنا	ונחדי בכולהון יומנא :	& exultabimus oībus diebus nostris.
وافرحنا عوض الايام	שמח יתנא היך יומין	Letifica nos sicut dies
التي اقصيتنا فيها والسنين	דסגיפתנא היך שניא	humiliationis nostre, sicut anni
التي راينا فيها الرزايا	דחמינא בישתא	quibus vidimus mala.
انظر الى عبيدك	יתחמי לעבדך עובדי	Manifeste fiant seruo tuo operationes
وصنيعك واهد	ניסך ושבהורך על	signorum tuorum, & decor tuus super
بنيهم فليكن بها	בניהון : ויהי בסימותא	filios eorum. Et sit dulcedo
الرب الهنا	דגן עדן מן קדם יי אל	ortus delitiarum de conspectu DEI,
علينا ويسهل	אלהנא עלנא ועובדי ידנא	Dei nostri sup nos, & opa manuū nr̄aꝝ
لنا اعمال	יצלחון אתקין פתגמי	prospera sint, prepara verba
ايدينا ۞	אורייתך עלנא ועובדי	legis tue super nos, & opera
وسهل عمل ايدينا	ידנא מניה יתקנן :	manuum nostrarum a te preparentur.
المزمور التسعون ۞ الساكن	דאשרי שכינתיה ברזא	xci. Qui posuit diuinitatē suā ī secreto
في عون العلي ممجد	עילא בטלל ענני יקרא	altissimo, in vmbra nubiū glorie (dicā
في ظلال اله السما يقول	יי שדי יבית : אמר דוד אימר	Dei sufficiētis ɔmorabit Dixit Dauid, (
للرب انت هو ناصري وملجي	ליהוה רחצני וכרך תוקפי	Deo fiducia mea & arx fortitudīs mee,
الهي الذي عليه توكلت	אלהי איבלי במימריה : אמר	Deus meus sperabo ī verbo eius. Qm̄
هو ينجيني من فخ	הוא ישיזבנך שלמה ברי	ipse liberabit te Salomonē filiū meū,

C. Octoginta anni. Non est breuior nostri temporis hominū uita q̄ fuerit tempore Dauidis. Multi siquidem nunc attingunt octogesimum annum. Nec Petrus apponēsis quē conciliatorē appellant huius rei quātum ego sentio est ueritatem assecutus.

A. Hieronymus in cōmentariis prophetarum, & in expositione psalterii, negare uidet̄ hūc psalmum dictum de Christo, cui ipse nequaquam assentio.

Libro midras tehilim וכן כשאמר לו הקב"ה צוה את בני ישראל את קרבני לחמי אמר משה ולבנון אין די בער וחיתו אין די עולה כמי יוכל לספק אילים לקרבנות אמר לו הקב"ה חייך לא כשאתה סבור אני מבקש מהם אלא שני כבשים אחד תעשה בבקר .i. Et parimodo quādo dixit ei .s. Mosse Deus sanctus & benedictus. Precipe filiis israel. Sacrificiū meū caro mea. Dixit Mosse. Isaie. xl. Et libanus non erit sufficiens ad incēdium, animaliaq́ꝫ eius nō satis erunt ad holocaustum. Quis ergo poterit ad sufficientiam arietum ad sacrificia. Dixit ei Deus .s. & benedictus. Viuus tu. Non quēadmodum tu opinaris ego requiro ab eis. Non enim requiro ab eis nisi unum tantū arietem. Hec, quando ad literam uerificari nequeāt, notat Prochetus esse intelligēda mystice, referetq́ꝫ uerba Dei, ad unicum & uerum sacrificium Iesu Christi filii Dei, qui uerus est aries uerusq́ꝫ agnus īmaculatus, cuius sanguis quotidie in altari inuisibiliter immolatur, uidetur q́ꝫ a solo Deo, ut ēt habēt hebrei libro mechilta his uerbis ודם נקי תרשיעו זה הוא שאמר וראיתי את הדם הנראה לי ולא לאחרים דברי ר' ישמעאל וספ"ך ל"ה והיה הדם לכם לאות לאות לכם ולא לאחרים לאות .i. Et ī sanguinē insontis impie egistis. Hoc est q̄ dictum est, & uidebo sanguinem,

Digitized by Google

יקוש מדבר הוות :	venátiũ & a pestilẽtia deua(	venantium, & a verbo aspero.	θηρευτῶν καὶ ἀπὸ λόγου ταραχώδους,
באברתו יסך לך	Pẽn; su; obũbrabit tibi (stãte	Scapulis suis obumbrabit tibi,	ἐν τοῖς μεταφρένοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι,
ותחת כנפיו	& sub alis eius	& sub pennis eius	καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ
תחסה צנה וסחרה	sperabis, lancea & parmula	sperabis. Scuto circundabit te	ἐλπιεῖς. Ὅπλῳ κυκλώσει σε
אמתו : לא	veritas eius. Non	veritas eius, non	ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ, οὐ
תירא מפחד	timebis a timore	timebis a timore	φοβηθήσῃ ἀπὸ φόβου
לילה מחץ	nocturno, a sagitta	nocturno. A sagitta	νυκτερινοῦ. Ἀπὸ βέλους
יעוף יומם : מ	volante per diem.	volante in die	πετομένου ἡμέρας, (μένου,
מדבר באפל יהלך	A peste in tenebris ãbulãte,	a negocio pãbulãte ĩ tenebr;,	ἀπὸ πράγματος, ἐν σκότει διαπορευο(
מקטב ישוד צהרים	ab extmĩatoĩ q̃ extmĩat me(	ab ĩcursu & demonio meridião.	ἀπὸ συμπτώματος, καὶ δαιμονίου μεσημ(
יפל מצדך א	Cadent a latere tuo (ridie.	Cadent a latere tuo	Πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου (βρινοῦ.
אלף ור	mille	mille	χιλιάς,
ורבבה מימינך	& decẽ millia a dextris tuis,	& decem milia a dextris tuis,	καὶ μυριὰς ἐκ δεξιῶν σου,
אליך לא	ad te autem non (lis tuis	ad te autem non (lis tuis	πρὸς σὲ δὲ οὐκ
יגש : רק בעיניך	appropinq̃bit. Verũtñ ocu(	appropinquabit. Verũtñ ocu(	ἐγγιεῖ. Πλὴν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου
תביט ושלמת	videbis & vltionem	considerabis, & retributionem	κατανοήσεις, καὶ ἀνταπόδοσιν
רשעים תראה :	impiorum cernes.	peccatorum videbis.	ἁμαρτωλῶν ὄψει.
כי אתה יה	Tu enim es	Quoniam tu es	Ὅτι σὺ
יהוה מחסי	DEVS spes mea,	domine spes mea,	κύριε ἡ ἐλπίς μου,
עליון שמת	excelsum posuisti	altissimum posuisti	τὸν ὕψιστον ἔθου
מעונך : לא תאנה	habitaculũ tuũ. Nõ eueniet	refugium tuum. Non accedet	καταφυγήν σου. Οὐ προσελεύσεται
אליך רעה	ad te malum,	ad te malum,	πρὸς σὲ κακά,
ונגע לא	& plaga non	& flagellum non	καὶ μάστιξ οὐκ
יקרב באהלך :	ap p̃pinq̃bit tabernaclo tuo.	appropinq̃bit tabernaculo tuo,	ἐγγιεῖ ἐν τῷ σκηνώματί σου.
כי מלאכיו יצוה	Q̃m angelis suis mandauit	Quoniã angelis suis mandauit	Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται
לך לשמרך בכל	de te vt custodiãt te in oĩbus	de te, vt custodiant te in oĩbus	περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις
דרכיך : על כפים	viis tuis. In manibus	viis tuis. In manibus	ταῖς ὁδοῖς σου, ἐπὶ χειρῶν
ישאונך פן	portabunt te, ne forte	portabunt te, ne forte	ἀροῦσί σε, μήποτε
תגוף באבן	offendat ad lapidem	offendas ad lapidem	προσκόψῃς πρὸς λίθον
רגלך : על שחל	pes tuus. Aspidem	pedem tuum. Super aspidem	τὸν πόδα σου. Ἐπ᾽ ἀσπίδα
ופתן תדרך תרמס	& basiliscũ calcabis, ɔculcab;	& basiliscũ ãbulabis, & ɔculcab;	καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις
כפיר ותנין :	leonem & draconem.	leonem & draconem.	λέοντα καὶ δράκοντα.
כי בי חשק	Quoniam me intẽse dilexit	Quoniam in me sperauit	Ὅτι ἐπ᾽ ἐμὲ ἤλπισε,
ואפלטהו אשגבהו	liberabo eum, exaltabo eũ,	liberabo eum, protegam eum	καὶ ῥύσομαι αὐτόν, σκεπάσω αὐτόν,
כי ידע שמי :	quoniã cognouit nomẽ meũ	quoniam cognouit nomẽ meũ.	ὅτι ἔγνω τὸ ὄνομά μου. (αὐτοῦ,
יקראני ואענהו	B. Inuocabit me & rñdebo ei	Clamauit ad me & ego exaudi(	Κεκράξεται πρός με, καὶ ἐπακούσομαι
עמו אנכי בצרה	cũ ipso ego in tribulatione,	cũ ipso sum ĩ tribulatõe, (am eũ	μετ᾽ αὐτοῦ εἰμι ἐν θλίψει.
אחלצהו ואכבדהו :	eruã eum & glorificabo eũ.	eripiã eum & glorificabo eum.	Ἐξελοῦμαι αὐτόν, καὶ δοξάσω αὐτόν,
ארך ימים אש	C. Longitudine dierum	Longitudine dierum	μακρότητα ἡμερῶν
אשביעהו ו	saturabo eum,	replebo eum,	ἐμπλήσω αὐτόν,
ואראהו בישועתי :	& ostẽdã ei salutare meũ. D	& ostendam illi salutare meum.	καὶ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.

Digitized by Google

العثرة ومن كلا مر الفتنة	מפח מותא ואחתן ישת	de laqueo & de morte & de insidiis.
في كنفه يظلك	בטלל שכינתיה יטלל	Vmbra diuinitatis eius obumbrabit
وتحت ظلاله	עלך ותחות טלל איקריה	tibi, & sub vmbra glorie eius
يسترك بحوك بك عدله	תתרחיץ תריסא ועגילא	securus consistes, clypeus & parmula
كمثل السلاح	הימנותיה : לא תדחל מן	veritas eius. Non timebis a
لا تخف من خشية	דלותא דמזיקין דאזלין	timore nocentium qui ambulant
الليل ولامن سهم	בליליא מן גירא דמלאך	in nocte, a sagitta angeli
طاير في النهار	מותא דישדי ביממא :	mortis, volantis in die.
ولامن دبيب جابز في الظلمة	מן מותא דבקבלא מהלך	A morte ambulante in tenebris,
ولامن الريح التي تشتد في	מסיעת שידין דמחבלין	a caterua demonum qui nocent
الظهيرة تسقط عن يسارك	בסיהרא : תדכר שמא קדישא	meridie. Recordaberis nominis sancti,
الالاف ٭	ויפלון מן סטר שמאלך	& cadent a latere sinistro tuo
والربوات عن يمينك	אלפין וריבבתא מן	millia, & myriades a
لا يقربون	ימינך לוותך לא יקרבון	dextera tua tibi autẽ nõ appropinquabit
اليك ٭ بل بعينك	למיזק : להוד בעינך	vt noceat. Verũtamen oculis tuis
تنكر ومجازاة	תהי מסתכל והיך	considerabis, & quemadmodum
الخطاة تبصر	מתגמרין רשיעי תחמי :	perturbentur impii cernes.
لانك انت	עני שלמה וכן אמר אתה	Rñdit Salomon & sic locutus est, qm̃
يا رب رجاي	אנת הוא יי׳ רחצני	tu ipse DEVS fiducia mea
جعلت العلي	במדור עילאה שויתא	in habitaculo excelso posuisti
ملجا لك ٭ لا يقترب	בית שכינתך : מתיב מרי	domum diuinitatis tue. Rñdit author
اليك الشر	עלמא וכן אמר לא תארע	mundi & sic locutus est, non eueniet
ولا تدنوا	לך בישתא ומכתשא	tibi malum, & flagellum
ضربة من مسكنك	ומזיקא לא יקרבון	non appropinquabit
لانه يوصي ملايكته	במשכניך : ארום מלאכוי	tabernaculis tuis. Qm̃ angelis suis
من اجلك ليحفظوك في	יפקד עלך לנטרינך בכל	pcipiet de te, vt custodiant te in oibus
طرقك كلها ٭ وعلى	אורחתך : על תוקפיהון	viis tuis. Fortitudine sua
سواعدهم يحملونك لئلا	יטלונך דילמא תתקל	portabunt te ne forte impingant
تعثر بحجر	ביצרך בישא דמתיל	cupiditate praua simili
رجلك تطا الافعى	באבנא רגלך : על גור	lapidi pedes tui. Catulum
والحية الجرداء	בר אריון ופתנא תבעוט	filium leonum & basiliscum calcabis,
وتدوس الاسد والتنين	תרמוס אריא ותורמנא :	conculcabisq; leonem & draconem.
لانه اياي رجا	מטול דבמימרי אתרעי	Qm̃ in verbo meo fuit voluntas mea
فاخلصه واستره	ואשיזביניה אשגביניה	liberabo eum, & protegam eum
لانه عرف اسمي	מטול דידע שמי : יצלי	quoniam sciuit nomen meum. Orabit
يدعوني فاجيبه	קדמי ואנא עניתיה	coram me & ego respondebo ei,
انا اكون معه في كل	עמיה אנא בעקתא	cum ipso ego sum in tribulatione,
شدة انقذه واكرمه	איפציניה ואיקריניה :	eruam eum & glorificabo eum.
واشبعه طول	אורך יומין אס	Longitudine dierum
الايام	אסבעניה	satiabo eum,
واريه خلاصي	ואחמיניה בפורקני :	& ostendam illi redemptionem meam.

qui quidem uidebitur a me non aũt ab aliis. Verba. R. Ismael, & huic annexũ est illud. Et erit sanguis uobis in signũ. In signũ inq̃ uobis, non autem aliis erit in signum.

Libro midras tehilim ר׳ נחמיה אמ׳ שלשה אבנים היו ואמ׳ אם אלהי׳ מייחד שמו עלי׳ כשם שיחד על אבותי׳ יעשו כולן אחד עמד ומצאן כולן אחד שנ׳ ויקח את האבן מלמד שנעשו כולן אחד .i. R. Rachmia dixit. Tres lapides accepit .s. Iaacob, & dixit si Deus unit nomẽ super me quẽadmodũ uniuit sup patres meos fiant oẽs unus, stetit & inuenit oẽs unus sicut dictum est Geñ. xxviii. Et accepit lapidem. Hoc enim uerbo docet ꝙ oẽs facti sunt unus. Volunt nõnulli hinc argumentũ ellici posse ad astruendum beatissime trinitatis mysterium.

B. Libro midras tehilim אמ׳ ר׳ יהשע בן לוי בשם ר׳ פנחס בן יאיר מפני מה מתפללי׳ ישראל בעולם הזה ואינן נענין על ידי שאינן יודעין בשם המפורש אבל לעתיד לבא הבא מודיען שנ׳ כי ידע שמי שמי באותה שעה הן מתפללין ומיד נענין שנ׳ יקראני ואענהו .i. Dixit R. Ieosua filius leui in noie. R. Pinchas filii Iair. Quãobrem orationẽ fundũt Israelite ĩ mũdo isto & nequaq̃ exaudiunt. Propterea nimirũ ꝙ nesciũt nom̃ hamephoras siue nom̃ q̃tuor lrarum. Futurum est aũt ut Deus .s. &. b. doceat eos illud sic dictũ ẽ. Isaie. lii. Sciet ppl̃s meus nomẽ meũ. Tũc uero orabũt & exaudientur, sicut dictũ est. Inuocabit me & ego respondebo ei.

C. Libro midras tehilim ארך ימים אשביעהו זה אחד מן המקראות הקשין שישועתן של ישראל הוא ישועתו של הקב״ה שנ׳ ואראהו בישועתי .i. Lõgitudine dierum saturabo eũ. Hec ẽ una de scripturis grauioribus ꝙ .s. salus Israel sit salus dei .s. & .b. sicut dictũ ẽ & oñdã ei in salute mea.

Digitized by Google

צב מִזְמוֹר	XCII. Psalmus,	XCI. Psalmus	ϟα΄. Ψαλμὸς
שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת׃	canticū,in die sabbati.	cantici in die sabbati.	ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου.
טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה	Bonum est confiteri DEO,	Bonum est confiteri domino,	Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ,
וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃	& psallere noī tuo altissime.	& psallere nomini tuo altissime.	καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε.
לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ	Ad ānūciādū māe misicō.(	Ad ānūciādū mane misicodiā(	Τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου,
וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת׃	& fidē tuā ī noctibus. (tuā,	& veritatē tuā p̄ nocte. (tuā,	καὶ τὴν ἀλήθειάν σου κατὰ νύκτα.
עֲלֵי־עָשׂוֹר וַעֲלֵי־	In decade, & in	In decachordo	Ἐν δεκαχόρδῳ
נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן	psalterio,in cantico	psalterio,cum cantico	ψαλτηρίῳ μετ᾽ ᾠδῆς
בְּכִנּוֹר׃ כִּי שִׂמַּחְתַּנִי	ī cithara.Q̄m letificasti me	in cithara.Quia delectasti me	ἐν κιθάρᾳ. Ὅτι εὔφρανάς με
יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ	DEVS,in opere tuo,	domine in factura tua,	κύριε ἐν τῷ ποιήματί σου, (σομαι.
בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן׃	ī ope manuū tuarꝫ laudabo.	& ī opib⁹ manuū tuarꝫ exītabo.	καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου ἀγαλλιά(
מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ	Quā magnificata sīt opa tua	Quā magnificata sunt opa tua	Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου
יְהוָה מְאֹד עָמְקוּ	DEVS,quā p̄fūde facte sūt	dn̄e,nimis profunde facte sunt	κύριε, σφόδρα ἐβαθύνθησαν
מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃ אִישׁ	cogitationes tue.Vir	cogitationes tue.Vir	οἱ διαλογισμοί σου. Ἀνὴρ
בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל	īsipiēs n̄ cognoscet & stultus	insipiēs nō cognoscet,& stultus	ἄφρων οὐ γνώσεται, καὶ ἀσύνετος
לֹא־יָבִין אֶת־זֹאת׃	non intelliget istud.	non intelliget hec.	οὐ συνήσει ταῦτα.
בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ	Dū germinauerint impii q̄si	Cū exorti fuerīt peccatores sic	Ἐν τῷ ἀνατεῖλαι ἁμαρτωλοὺς ὡσεὶ
עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־	herba,& floruerint omnes	fenum,& apparuerint omnes	χόρτον, καὶ διέκυψαν πάντες
פֹּעֲלֵי אָוֶן	qui operantur iniquitatem,	qui operantur iniquitatem.	οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. (τοῦ αἰῶνος,
לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד׃	vt cōterant vsq̄ ī sempitnū.	Vt intereant in seculū seculi,	Ὅπως ἂν ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα(
וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם	Tu autem excelsus ī eternū	tu autem altissimus in eternum	σὺ δὲ ὕψιστος εἶ, τὸν αἰῶνα
יְהוָה׃ כִּי הִנֵּה	DEVS.Quoniam ecce	domine.Quoniam ecce	κύριε. Ὅτι ἰδοὺ
אֹיְבֶיךָ יְהוָה	inimici tui DEVS,	inimici tui domine,	οἱ ἐχθροί σου κύριε,
כִּי־הִנֵּה	quoniam ecce.	quoniam ecce	ὅτι ἰδοὺ
אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ	inimici tui peribunt,	inimici tui peribunt,	οἱ ἐχθροί σου ἀπολοῦνται,
יִתְפָּרְדוּ כָּל־	dissipabuntur omnes	& dispergentur omnes	καὶ διασκορπισθήσονται πάντες
פֹּעֲלֵי אָוֶן׃	qui operantur iniquitatem.	qui operantur iniquitatem.	οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν,
וַתָּרֶם כִּרְאֵים	Et exaltabit q̄si naricornis	Et exaltabitur sicut vnicornis	καὶ ὑψωθήσεται ὡς μονοκέρωτος
קַרְנִי בַּלֹּתִי	cornu meum & senecta mea	cornu meum,& senectus mea	τὸ κέρας μου, καὶ τὸ γῆράς μου
בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן׃	in oleo vberi. (q̄ īsidiant	in misericordia vberi. (cos	ἐν ἐλαίῳ πίονι. (ἐχθροῖς
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי	Et īspiciet oculus meus eos(	Et despexit oculus meus inimi(	Καὶ ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς(
בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים	mihi,de iis q̄ ɔsur.adūsū me(	meos,& ab īsurgētib⁹ ī me ma(	μου, καὶ ἐν τοῖς ἐπανισταμένοις ἐπ᾽ ἐμὲ πο(
תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי׃	audiet auris mea. (malignis	audiet auris mea. (lignātibus	ἀκούσεται τὸ οὖς μου. (νηρευομένοις
צַדִּיק כַּתָּמָר	Iustus vt palma	Iustus vt palma	Δίκαιος ὡς φοῖνιξ
יִפְרָח כְּאֶרֶז	florebit,vt cedrus	florebit,sicut cedrus	ἀνθήσει, ὡσεὶ κέδρος
בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה׃	in libano multiplicabitur.	libani multiplicabitur.	ἡ ἐν τῷ λιβάνῳ πληθυνθήσεται.
שְׁתוּלִים בְּבֵית	Transplantati in domo	Plantati in domo	Πεφυτευμένοι ἐν τῷ οἴκῳ
יְהוָה בְּחַצְרוֹת	DEI,in atriis	domini,in atriis	κυρίου, ἐν ταῖς αὐλαῖς
אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ׃	Dei nostri germinabunt,	domus Dei nostri florebunt.	τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσιν.
עוֹד יְנוּבוּן בשׂ	Adhuc fructificabunt	Adhuc multiplicabuntur	Ἔτι πληθυνθήσονται
בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים	in senectute,pingues	in senecta vberi,	ἐν γήρει πίονι,

Digitized by Google

المزمور
الحادي والتسعون
جيد هو الشكر للرب
والترتيل لاسمك ايها العلي
لكي اخبر في الغدوات
برحمتك وفي الليالي بحقك
بمزمار ذي عشرة
اوتار مع التهليل
بالعيدان لانك افرحتني
باعمالك يارب ٭
وبصنع يديك استبشر
اللهم ما اعظم اعمالك
وافكارك غميقة
جدا ٭ الرجل
الجاهل لا يعلم والسفيه
لهذا لا يفهم
وعندما تزهر الخطاة
مثل العشب ويعلوا عاملي
الاثم هلاكهم
يبتدئون الى الابد
وانت الرب المتعالي
الى الابد ٭ انه ها
هو ذا اعداوك يارب
٭ هوذا
اعداوك يهلكون
وجميع عاملي
الاثم يتبددون
ويعلوا قرني
كوحيد القرن وعند
كبري دهنت طيبا
وتنظر عيناي باعدائي
وتسمع اذناي بالاشرار
الذين ناصبوني
والبار يعلو مثل
النخلة ٭ وينشوا
مثل ارز لبنان
المغروس في بيت
الرب وفي ديار
الهنا يكثرون
وينمون بالشيخوخة
ويخبرون

שְׁבָחָא וְשִׁירָא דַּאֲמַר אָדָם
קַדְמָאָה עַל־יוֹמָא דְשַׁבְּתָא׃
טוֹב לְאוֹדָאָה קֳדָם יְיָ׳
וּלְשַׁבָּחָא שְׁמָךְ עִילָּאָה׃
לְחַוָּאָה בְּצַפְרָא טוּבָךְ
וְקוּשְׁטָךְ בְּלֵילַיָּא׃
עַל פּוּם כִּינָרָא דַעֲשַׂרְתֵּי
נִימִין עַל פּוּם נִבְלָא עֲלֵי
רִינָנַת כִּינָרָא׃ אֲרוּם חַדִּיתַנִי
יְיָ בְּעוֹבָדָךְ בְּעוֹבָדֵי אִידָךְ
אֲבוּעַ׃ כְּמָה רַבְרְבִין הִינּוּן
עוֹבָדָךְ יְיָ לַחֲדָא עֲמִיקִין
הִינּוּן מַחְשְׁבָתָךְ׃ בַּר נָשׁ
שַׁטְיָא לָא יָדַע וּכְסִילָא
לָא־יִתְבַּיַּן יַת־דָּא׃
כַּד אִתְלַבְלְבוּן רַשִׁיעַיָּא
הֵיךְ עִיסְבָּא וְאִיצְצִין כָּל־
עָבְדֵי־שִׁקְרָא עָתִיד דִּי
שֵׁיצִינּוּן אֱלָהָא עַד עָלְמָא׃
וְאַנְתְּ רָמָא עִילָּאָה לְעָלְמָא
דְאָתֵי יְיָ׃ אֲרוּם הָא בַּעֲלֵי
דְבָבָךְ מַצְלְחִין בְּעָלְמָא
הָדֵין יְיָ אֲרוּם הָא בַּעֲלֵי
דְבָבָךְ יְהוֹבְדוּן לְעָלְמָא
דְאָתֵי וּמִתְפָּרְשִׁין מִן
סִיעַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא כָּל
עָבְדֵי שִׁקְרָא׃ וְתַקִּיפַת הֵיךְ
רֵימָנָא תּוּקְפִּי רַבִּיתָנִי
בִּמְשַׁח רְטִיבָא דְזֵיתָא עֲנוּף׃
וְאִסְתַּכְּלַת עֵינַי בְּתַבְרָא
דִּמְעִיקַי וְקַיְמִין עֲלַי
לְאַבְאָשָׁא שְׁמָעָן אוּדְנַי קָל
תַּבְרְהוֹן׃ צַדִּיק הֵיךְ דִּיקְלָא
יִתְלַבְלַב פּוּרִין הֵיךְ אַרְזָא
בְּלִיבְנָן יִסְגֵּי וְיַעְבֵּד
שׁוּרְשִׁין׃ בְּנוֹי יְהוֹן
שְׁתִילִין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ
בְּדָרַת אֱלָהָנָא יְלַבְלְבוּן׃
תּוּב בְּאַבְהַתְהוֹן יַעְבְּדוּן
בְּנִין בְּסֵיבוּ דְּהִינּוּן

XCII. Laudatoria & cãticũ, q̃ (dixit hõ
primus pro die sabbati.
Bonum est confiteri coram DEO,
& laudare nomen tuum altissimum.
Ad annũciãdũ mane benignitatẽ tuã,
& veritatem tuam nocte.
In ore cithare decem
cordarum, in ore psalterii in q̃
teñore cithare. Quoniã letificasti me
Deus in opere tuo,
in operibus manuũ tuarum exultabo.
Quam magnifica illa
opera tua DEVS, multum profunde
ille cogitationes tue. Homo
insipiens non scit, & stultus
non cognoscet hec.
Quando germinabunt impii
sicut herba & florebunt omnes
operarii falsitatis, & futurum est quod
destruat eos Deus vsq; in eternum.
Et tu excelsus altissimus ad mundum
venturum DEVS. Q̃m ecce patroni
inimicitie tue fortunantur in seculo
hoc DEVS, quoniam ecce patroni
inimicitie tue dissipabuntur in seculo
futuro, separabuntur a
congregatione iustorum omnes
qui operant̃ iniquitatẽ. Exaltasti quasi
naricornis fortitudinem meam
vnxisti me oleo recenti oliue frondose,
vidit oculus meus interitum
molestãtiũ me q̃ insurgunt contra me
vt malignẽtur, audiẽt aures mee vocẽ
confractionum eoꝝ. Iustus tanq̃ palma
producet germina sicut cedrus
libani, multiplicabitur & mittet
radices. Filii eius
plantati erũt in domo sanctuarii DEI
in atriis domus Dei nostri florebunt.
Adhuc veluti patres eoꝝ generabunt
filios in senectute, pingues

D. Ex libro tertio more haneuochin. R. Mosse egyptii cap. li.

התבונן בשיר שלפנינו תראה שהוא מספר ההשגחה ההיא הגדולה והפחסה והשמירה מכל הרעות הגופניות הכוללות והמיוחדות באיש אחד זולתי שאר בני אדם לא מה שהוא נמשך מהם אחר טבע המציאות ולא מה שהוא נמשך מהם מצער בני אדם כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה צנה וסוחרה אמתו לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם מדבר באופל יהלך מקטב ישוד צהרים יפל מצדך אלף ורבבה מימינך אליך לא יגש רק בעיניך תביט ותגיע מספור השמירה מצערי בני אדם שאמר שאתה אילו יקרה שתעבור בפלחמת חרב פושטת ואתה על דרכך עד שיהרגו אלף הרוגים משמאלך ועשרת אלפים מימינך לא יגע בך רע בשום פנים אלא שתראה ותביט משפט השם ושלומו לרשעים ההם שנהרגו ואתה בשלום הוא אמרו יפל מצדך אלף ורבבה מימינך אליך לא יגש רק בעיניך תביט ושלומת רשעים תראה וסמך לזה מה שסמכו מן ההגנה והמחסה ואחר כן נתן טעם לזאת השמירה הגדולה ואמר כי סבה בואת השמירה הגדולה באיש הזה כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי וכבר בארנו בפרקים הקודמים שענין ידיעת השם הוא השגתו וכאילו אמר זאת השמירה באיש הזה הוא בעבור שידעני וחשק בי אחרי כן וכבר ידעת ההפרש בין אוהב וחושק כי הפלגת האהבה עד שלא ישאר מחשבה בדבר אחר אלא באהוב ההוא הוא החשק וכבר בארו הפילוסופים כי הכוחות הגופניות בימי הבחרות ימנעו רוב מעלות המדות כל שכן מזאת המחשבה הזכה העולה ביד האדם משלמות המושכלות המביאות לחשק השם ית׳ כי מה שיעקר שתעשה ביד האדם עם רתיחת הליחות הגופניות כי כל אשר יחלשו כחות הגוף ותכבה אש התאות יחזק השכל וירבה אורו ותזך השגתו וישמח במה שהשיג עד שיבא האיש השלם בימים

וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ׃	& frondentes erunt.	& benepatientes erunt	καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται
לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר	Vt annuncient quod rectus	vt annuncient. Quoniã rectus	τοῦ ἀναγγεῖλαι. Ὅτι εὐθὺς
יְהוָה צוּרִי	DEVS fortitudo mea	dominus Deus noster,	κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν,
וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ׃	& non est iniquitas in eo.	& non est iniquitas in eo.	καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.
צג	XCIII.	XCII. Laus cantici Dauid in die ante sabbatum quando fundata est terra.	ϙβʹ. Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου ὅτε κατῴκισται ἡ γῆ, αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαβίδ.
יְהוָה מָלָךְ	DEVS regnauit	Dominus regnauit	Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν,
גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ	celsitudinẽ ĩdutus ẽ, ĩdutꝰ ẽ	decorem ĩdutus est, indutus est	εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο. Ἐνεδύσατο
יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר	DEVS fõtitu. & accĩctus ẽ,	dñs fortitudinẽ & precinxit se.	κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο.
אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־	insup direxit orbẽ qui non	Etenĩ firmauit orbẽ terre, q̃ nõ	καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ
תִּמּוֹט׃ נָכוֹן כִּסְאֲךָ	cõmouebit. Paratũ soliũ tuũ	cõmouebitur. Parata sedes tua	σαλευθήσεται. Ἕτοιμος ὁ θρόνος σου
מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה׃	ex tunc, ab eterno tu es.	extunc, a seculo tu es.	ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ.
נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְהוָה	Leuauerũt flumina DEVS,	Eleuauerunt flumina domine,	Ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ κύριε,
נָשְׂאוּ נְהָרוֹת	leuauerunt flumina	eleuauerunt flumina	ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ
קוֹלָם יִשְׂאוּ	voces suas, eleuauerunt	vocem suam. Eleuauerunt	φωνὰς αὐτῶν. Ἀροῦσιν
נְהָרוֹת דָּכְיָם׃	flumina gurgites suos.	flumina fluctus suos	οἱ ποταμοὶ ἐπιτρίψεις αὐτῶν,
מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים	A vocibus aquarũ multarũ	a vocibus aquarum multarum.	ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν.
אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם	validi fluctus maris	Mirabiles elationes maris,	Θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης,
אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה	magnificus ĩ excelso DEVS	mirabilis in altis dominus.	θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος.
עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ	Testimonia tua fidelia facta	Testimonia tua credibilia facta	Τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν
מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־	sunt nimis, domũ tuã decet	sunt nimis, domum tuam decet	σφόδρα, τῷ οἴκῳ σου πρέπει
קֹּדֶשׁ יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים׃	scĩtas DEVS ĩ lõgitu. dieꝝ.	scĩtudo dñe, ĩ lõgitudinẽ dieꝝ.	ἁγίασμα κύριε, εἰς μακρότητα ἡμερῶν.
צד	XCIIII.	XCIII. ps. Dauid q̃rta sabbati.	ϙγʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ, τετράδι σαββάτου.
אֵל נְקָמוֹת יְהוָה	Deus vltionum DEVS	Deus vltionum dominus Deus	Θεὸς ἐκδικήσεων κύριος, θεὸς
אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ׃	Deus vltionum ostendere.	vltionum libere egit.	ἐκδικήσεων ἐπαρρησιάσατο.
הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ	Eleuare qui iudicas terram,	Exaltare qui iudicas terram,	Ὑψώθητι ὁ κρίνων τὴν γῆν,
הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים׃	redde vicissitudinẽ sup̃bis.	redde retributionem superbis.	ἀπόδος ἀνταπόδοσιν τοῖς ὑπερηφάνοις.
עַד־מָתַי רְשָׁעִים	Vsquequo impii	Vsquequo peccatores	Ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ
יְהוָה עַד־מָתַי	DEVS, vsquequo	domine, vsquequo	κύριε, ἕως πότε
רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ׃	impii exultabunt,	peccatores gloriabuntur.	ἁμαρτωλοὶ καυχήσονται.
יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ	affluent loquentes	Effabuntur & loquentur	Φθέγξονται καὶ λαλήσουσιν
עָתָק יִתְאַמְּרוּ	ĩueteratã maliciã, exaltabũt	iniquitatem, loquentur	ἀδικίαν, λαλήσουσι
כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃	oẽs qui operantur iniq̃tatẽ.	omnes qui operãtur iniustitiã.	πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.
עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ	Populũ tuũ DEVS cõterẽt	Populũ tuũ dñe humiliauerũt,	Τὸν λαόν σου κύριε, ἐταπείνωσαν,
וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ׃	& hereditatẽ tuã affligent.	& hereditatem tuã vexauerũt.	καὶ τὴν κληρονομίαν σου ἐκάκωσαν.
אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ	Viduã & aduenã ĩterficiẽt,	Viduã & aduenã interfecerũt,	Χήραν καὶ ὀρφανὸν ἀπέκτειναν,
וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ׃	& pupillos occident.	& pupillos occiderunt.	καὶ προσήλυτον ἐφόνευσαν.
וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה־	Et dixerunt non videbit	Et dixerunt non videbit	Καὶ εἶπαν οὐκ ὄψεται
יָּהּ וְלֹא־יָבִין אֱלֹהֵי	DEVS & nõ ĩtelliget Deus	dominus, nec intelliget Deus	κύριος, οὐδὲ συνήσει ὁ θεὸς
יַעֲקֹב׃ בִּינוּ בֹּעֲרִים	Iaacob. Intelligite stulti	Iacob. Intelligite insipientes	τοῦ Ἰακώβ. Σύνετε δὴ ἄφρονες

Digitized by Google

Arabic	Chaldaic	Latin
بما احسن	...ויהון	& floridi erunt.
اللهم لان الرب	מטול דיחוון דיירי ארעא	Q. m̃ annunciabunt habitantes terrã,
الهنا عادل	ארום תריץ יי תקיפי	quod rectus est DEVS fortitudo mea,
لا ظلم عنده	ולית עוולתא ביה׃	& non est iniquitas in eo.
المزمور الثاني والتسعون		XCIII.
ملك الرب	יי מליך גיותנותא ...	DEVS regnauit celsitudinem
واشتمل بنور البهاء	אלבש אלבש יי עושנא	idutus ẽ, idutus ẽ DEVS fortitudinẽ
لبس القدرة وتجلل بها	ואזדרז ... תקין	& cinxit se, insuper direxit
اتقن الدنيا لكيلا	... תבל ...	orbem qui non
تزول ✠ كرسيك	תזדעזע׃ מתקן כורסייך	commouebitur. Parata est sedes tua
مستعد منذ الدهور	מלקדמין מן עלמא את הוא	ab eterno, a seculo tu ipse es
وانت بارد منذ الدهور	אלהא זקפין נהרותא שבחא	Deus. Leuauerunt flumina laudem
اللهم ان الانهار	קדם יי זקופי נהרותא	coram Deo, eleuauerunt flumina
ارتفعت ✠ رفعت	קליהון בשירתא ...	vocem suam in cantico, recipient
الانهار اصواتها وعلت	נהרותא אגר שבחהון׃	flumina premium laudum suarum.
امن دوي المياه الغزيرة	מקלין דמיין סגיאין	A vocibus aquarum multarum,
عجيبة هي اهوال البحر	משבחיא תבריא דימא	a laudibus fluctuum maris magni
الرب معظم في العلا	רבא משבחא בשמי מרומא	laudata est in celis DEI celsitudo.
شهاداتك صادقة جدا	דיי סהדותך קשיטין להדא	Testimonia tua vera sunt nimis,
اللهم لبيتك يحق	לבית מקדשך יאין וקדישי	domo sãctuarii tui cõueniũt, & scã sũt
التسبيح بدوام الايام	יי לאורכות יומין׃	DEVS in longitudine dierum.
المزمور الثالث والتسعون		XCIIII.
اله الانتقام الرب اله	אלהא פורענותא יי אלהא	Deus author vltionum, DEVS Deus
الانتقام ظهر ✠	מארי פורענותא הופע׃	author vltionum ostendere.
ارتفع يا حاكم الارض	אתנטל דיין ארעא ואתיב	Eleuare iudex terre, & redde
جاز المستكبرين مجازاة	גומלא בישא על גיותני׃	retributionem malam superbis.
الى متى المذنبون	עד אימתי ... רשיעיא	Vsquequo impii
يارب الى متى	מצלחין יי עד אימתי	fortunabuntur DEVS, vsquequo
الخاطيون يفتخرون	רשיעיא יתבון בשליותא׃	impii consistent in tranquillitate.
ويتكلمون وينطقون	יביעון וימללון ...	Affluunt & loquuntur
بالكذب ✠ ويتكلموا	גידופין אמרין מלין	iniqua, dicentes verba
جميع عاملي الاثم	דקלנא כל עבדי שקר׃	opprobrii, oẽs qui operant̃ falsitatem.
رذلوا شعبك يارب	עמך יי ישפון ...	Populum tuum DEVS humiliant
وافسدوا ميراثك ✠	ואחסנתך יתמסכנון׃	& vexant hereditatem tuam.
قتلوا الارامل	ארמלתא וגיורא ...	Viduam & aduenam
وقتلوا الغربا واهلكوا	יקטלון ויתמי ירצחון׃	interficiunt & pupillos occidunt.
الابدام وقالوا ان الرب	ויימרון לא ...	Et dicunt non videbit
لا يبصر ✠ واله يعقوب	יה ולא יתביין אלהא	DEVS, & non intelliget Deus
لا يعلم ✠ تفهموا يا سفها	דיעקב׃ איתביננו דשטין	Iaacob. Intelligite vos insipientes

ויקרב למות תוספ
והשתא תוספת עצמא
ותרבת תשפתה בחשתא
ההיא והחשקו לפותא עד
תפרש הנפש מן האנף
או בעת התנאה הה״א
ואר׳ זה העניין דפוו
החכמים במות משה
ואהרן ומרים שלשתם
מתו בנשיקה ואמרו
שאמרו ומת שם משה
עבד יי בארץ מואב על
פי יי מלמד שמת בנשיקה
וכן נאמ׳ באהרן על פי יי
וכן אמר במרים אף היא
בנשיקה מתה אבל לא
זכר בה על פי יי והיותה
אשה ואין טוב לזכור זה
דפשל בה ו׳.

Aduerte psalmũ, cuius principium est. Qui habitat in adiutorio altissimi qm̃ in eo agitur, de prouidentia & de cura & de adiutorio atq; protectione Dei, in cunctis que eueniunt corpori, tum uniuersalia tum particularia, que inueniuntur in uno indiuiduo & nõ in alio, in accidentibus etiam que eueniunt, a natura cõposite substantie, nec non in illis que perpetrant & cõmentantur homines praui moribus, & propterea dixit Ipse liberabit te de laqueo uenantium, & a pernicie aduersa. Et iterũ, scapulis suis obumbrabit tibi & sub pennis eius sperabis. Et rursum, nõ timebis a timore nocturno, nec a sagita uolante per diem, & a pernicie ambulante in tenebris. Loquitur insuper de custodia sua, ab his q̃ eueniũt ab hominibus & dicit, quod quamdiu transires per medium acriter pugnantiũ ita quod uiri interfecti caderent a dextris & a sinistris tuis, & ad leuã quidẽ caderent mille, ad dexteram autẽ myriades ad te nihilominus pernicies non appropinquaret. Et subintulit. Verũtamen oculis tuis cõsiderabis, & retributionem peccatorum inspicies, & demum intulit etiam allatum est, de gloria & de honore, posuitq; rationẽ & causam huius cure & puidentie erga hominem hic, &

Digitized by Google

בָּעָם וּכְסִילִים	in populo,& insipientes	in populo,& stulti	ἐν τῷ λαῷ, καὶ μωροί,
מָתַי תַּשְׂכִּילוּ׃	quando eritis intelligẽtes.	aliquando sapite.	ποτὲ φρονήσατε.
הֲנֹטַע אֹזֶן	An qui plantauit aurem	Qui plantauit aurem	Ὁ φυτεύσας τὸ οὖς,
הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־	non audiet, aut qui	non audiet, aut qui	οὐχὶ ἀκούει, ἢ ὁ
יֹצֵר עַיִן הֲלֹא	finxit oculum non	finxit oculum non	πλάσας τὸν ὀφθαλμὸν οὐχὶ
יַבִּיט׃	videbit.	considerat.	κατανοεῖ.
הֲיֹסֵר גּוֹיִם	Qui erudit gentes	Qui corripit gentes	Ὁ παιδεύων ἔθνη,
הֲלֹא יוֹכִיחַ	non arguet,	non arguet,	οὐχὶ ἐλέγξει,
הַמְלַמֵּד א	qui docet	qui docet	ὁ διδάσκων
אָדָם דָּעַת׃	hominem scientiam.	hominem scientiam.	ἄνθρωπον γνῶσιν.
יְהוָה יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת	DEVS nouit cogitationes	Dominus scit cogitationes	Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς
אָדָם כִּי הֵמָּה הָבֶל׃	hominum, quia vane sunt.	hominum, quoniam vane sunt.	τῶν ἀνθρώπων ὅτι εἰσὶ μάταιοι.
אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־	Beatus vir quem	Beatus homo quem	Μακάριος ἄνθρωπος ὃν
תְּיַסְּרֶנּוּ יָּהּ	tu corripies DEVS,	tu erudieris domine,	ἂν παιδεύσῃς κύριε,
וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ׃	& de lege tua docueris eum.	& de lege tua docueris eum.	καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτόν.
לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי	Vt quiescat a diebus	Vt mitiges ei a diebus	Τοῦ πραῧναι αὐτὸν ἀφ᾽ ἡμερῶν
רָע עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע	afflictionis, donec fodiatur ĩpio	malis, donec fodiatur peccatori	πονηρῶν, ἕως οὗ ὀρυγῇ τῷ ἁμαρτωλῷ
שָׁחַת׃ כ	interitus. (populũ suũ,	fouea.	βόθρος. (αὐτοῦ,
כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ	Nõ.n. derelinquet DEVS(	Quia nõ repellet dñs plebẽ suã,	Ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λαὸν(
וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב׃	& hereditatẽ suã nõ deseret.	& hẽditatẽ suã nõ derelinquet.	καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ οὐκ ἐγκατα(
כִּי עַד־צֶדֶק יָשׁוּב	Qm ad iustitiam reuertetur	Quoadusq iustitia conuertatur	Ἕως οὗ δικαιοσύνη ἐπιστρέψει (λείψει
מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו	iudicium,& sequentur illud	in iudicium,& qui iuxta illam	εἰς κρίσιν, καὶ ἐχόμενοι αὐτῆς
כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃	omnes recti corde.	omnes qui recto sunt corde.	πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. διάψαλμα.
מִי־יָקוּם לִי עִם־	Quis surget ꝑ me aduersus	Quis consurget mihi aduersus	Τίς ἀναστήσεταί μοι ἐπὶ
מְרֵעִים מִי־יִתְיַצֵּב	scelestos, quis stabit (tatis.	malignantes, aut quis stabit	πονηρευομένοις, ἢ τίς συμπαραστήσεταί
לִי עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃	ꝑ me aduersus opãrios iniq(	mecũ adũsus operãtes iniqtatẽ	μοι ἐπὶ τοῖς ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν.
לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה	Nisi quia DEVS auxiliator	Nisi quia dominus adiuuit me,	Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἐβοήθησέ μοι,
לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה	meus, paulominus habitasset	paulominus habitasset	παραβραχὺ παρῴκησε
דוּמָה נַפְשִׁי׃	in interitu anima mea.	in inferno anima mea.	τῷ ᾅδῃ ἡ ψυχή μου.
אִם־אָמַרְתִּי מָטָה	Si dicebã motus est (DEVS	Si dicebam motus est	Εἰ ἔλεγον σεσάλευται
רַגְלִי חַסְדְּךָ יְהוָה	pes meus, misericordia tua(	pes meus, misericordia tua dñe	ὁ πούς μου, τὸ ἔλεός σου κύριε
יִסְעָדֵנִי׃ בְּרֹב שַׂרְעַפַּי	sustẽta.me. In mul.cogi.me.	adiuua.me. Scdm mul.do.mor.	ἐβοήθει μοι, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν μου
בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ	q̃ sũt ĩ me ĩtrĩsecus, cõsolatiões(	in corde meo, cõsolationes tue	ἐν τῇ καρδίᾳ μου, αἱ παρακλήσεις σου
יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי׃	delectabãt aĩam meã. (tue	letificauerunt animam meam.	ηὔφραναν τὴν ψυχήν μου.
הַיְחָבְרְךָ כִּסֵּא	Nũqd pꝛinceps erit tui thro(	Nunquid adheret tibi sedes	Μὴ συμπροσέσται σοι θρόνος
הַוּוֹת יֹצֵר	insidiarum, formator (nus	iniquitatis, qui fingis	ἀνομίας, ὁ πλάσσων
עָמָל עֲלֵי־חֹק׃	laboris in precepto.	laborem in precepto.	κόπον ἐπὶ προστάγματι.
יָגוֹדּוּ עַל־נֶפֶשׁ	Copulabunt aduersum aĩam	Captabunt in animam	Θηρεύσουσιν ἐπὶ ψυχὴν
צַדִּיק וְדָם נק	iusti,& sanguinem	iusti,& sanguinem	δικαίου, καὶ αἷμα
נָקִי יַרְשִׁיעוּ׃	innocentem condẽnabunt.	innocentem condẽnabunt.	ἀθῷον καταδικάσονται.
וַיְהִי יְהוָה לִי	Erit autem DEVS mihi	Et factus est mihi dominus	Καὶ ἐγένετό μοι κύριος,

الشعب واتم ايها
الجهال متى تعقلون
افلا يسمع الذي
خلق الاذن *
ولا يبصر الذي
كون العين *
والذي ادب الامم
افما يبكت
الذي فهم
الانسان الحكمة
الرب يعلم افكار
الانسان انها باطله
طوبا للانسان الذي
تهذبه يارب
ومن سنتك تعلمه
لتنجيه من الايام
السوء حتى يعد للخاطي
حفرة
لان الرب لا يقصي شعبه
ولا يرفض ميراثه
حتى يعود العدل
الى حقه ونتبعه
جميع مستقيمي القلوب
من يساعدني الان
على الاشرار ومن يقوم
معي على فاعلي الاثم
فلولا ان الرب انقذني
لكادت نفسي عن
قليل تحل في الجحيم
وان قلت قد زلت
قدمايه فرحمتك يارب
تعينني وكمثل كثرة
احزان قلبي يارب كان
عزاوك يفرح نفسي
لن يثبت معك كرسي
الاثمه الذين يختلقون
على شريعتك
ويختلفون لصيد نفس
الصديق ويستدلون
دم الزكي
والرب صار لي

בְעַמָא וּכְסִילַיָא
אֵימָתַי תִּסְכְּלוּן׃
הַאִיפְשַׁר דְאִיתְנְצִיב
אוּדְנָא וְלָא יִשְׁמַע אוּלְפָנָא
אִין אִיפְשַׁר דִבְרָא עַיְינָא
וְלָא אִיסְתַּכַּל בְּאוֹרָיְתָא׃
הַאִיפְשַׁר דְיָהֵיב אוֹרָיְתָא
לְעַמֵיהּ וְכַד יְחוּבוּן לָא
יְתוֹכְחִינוּן הֲלָא יְיָ אַלִיף
לְאָדָם קַדְמָאָה מַנְדְעָא׃
קֳדָם יְיָ יְדִיעָן מַחְשְׁבָת בְּנֵי
נְשָׁא אֲרוּם הִינוּן לְמָא׃
טוּבֵיהּ לְגַבְרָא דִי
תְּכַסְנֵיהּ יָהּ וּמִן
אוֹרָיְתָךְ תְּאַלְּפִינֵיהּ׃
לְשַׁדָּכָא לֵיהּ מִן יוֹמֵי בִישְׁתָּא
עַד דְיִתְחַפַּר לְרַשִׁיעָא
שׁוּחְתָא׃ אר
אֲרוּם לָא יִנְטוֹשׁ יְיָ עַמֵיהּ
וְאַחְסַנְתֵּיהּ לָא יִשְׁבּוֹק
אֲרוּם עַד צִדְקְתָא יְתוּב
דִינָא וּבָתְרוֹהִי יִתְפַּרְקוּן
כָּל תְּרִיצֵי לִבָּא׃
מַן יְקוּם לִי לְאַגָּחָא קְרָבָא
עִם מַבְאִישִׁין מַן יִתְעַתַּד לִי
לְמִינְצֵי עִם עָבְדֵי שִׁקְרָא׃
אִילוּלֵי יְיָ סַעִיד
לִי כִּזְעֵיר שַׁרְיַת
בִּשְׁתִּיקוּתָא נַפְשִׁי׃
אִין אֲמָרִית אִתְמוֹטְטָה
רִגְלַי טוּבָךְ יְיָ יִסְעוֹד
יָתִי׃ בְּסוּגְעֵי מַחְשְׁבָתָא
בְּגוֹ גַרְמִי תַנְחוּמָתָךְ יְפ
יְפַרְקִינוּן נַפְשִׁי׃
הַאִיפְשַׁר דְיִתְחַבַּר עִמָּךְ
כּוּרְסֵי שִׁיקְרָא דִבְרִית
לְיָעוּת הִתְעַתַּד עֲלֵי קְיָם׃
יִכְנְשׁוּן בִּישִׁין עַל נַפְשָׁא
דְצַדִיקָא וְאַדְמָא זַכָּאָה
יְחַיְיבוּן דִין קְטוֹל׃
וִיהֵי יְיָ לִי

in populo,& vos stulti
quando eritis intelligentes.
An possibile est quod plantauerit
aurem & non audiat disciplinam,
an possibile est quod creauerit oculum
& non speculetur in lege.
An possibile est quod qui dedit legem
populo suo, cum peccauerint non
arguat eos. Nonne DEVS docuit
hominem primum scientiam.
Corã DEO note sũt cogitatões filiorũ
hominis, quoniam vane sunt.
Bonum viro, quem
corripies Deus, & de
lege tua docebis eum.
Vt des quietem illi in diebus malis,
donec fodiatur peccatori
fouea.
Q̃m non derelinquet Deus ppl̃m suũ,
& hereditatem suam non deseret.
Quoniam in iustitiam conuertetur
iudicium & post eum redimentur
omnes recti corde.
Quis cõsurget pro me ad corroboratioñe belli
aduersum malignos. Quis stabit p me
ĩ certamine aduersũ fuiẽtes mẽdacio.
Nisi quia DEVS sustentauit
me paulominus habitasset
in silentio anima mea.
Si dicam motus est pes meus, misicordia tua DEVS adiuuabit
me. In multitudine cogitationũ mearũ
in corpore meo, consolationes tue
liberabunt animam meam.
An possibile est quod adhereat tibi
sedes mendacii qui creasti
laborem in precepto.
Coaceruabũt mala aduersus animam
iusti, & sanguinem innocentem
condẽnabunt iudicio interfectionis.
Et erit DEVS mihi

dixit, quoniã me uehementer dilexit liberabo eũ, & protegam eũ qm̃ scit nomen meum. Nos uero iam monstrauimus in precedentibus, rõnem scientie nominis cõprehẽsionem eẽ creatoris. Dicimus itaq;, prouidentiam & curam diuinã ideo adherere & cõiũgi huic homini, qm̃ sciuit Deum atq; dilexit eum. Differentia uero est inter אוהב oheb & חושק chosec. Nam qñ amor multum intenditur & oculi amantis & cor & cuncte cogitationes feruntur in rem q̃ amat adeo q̃ nil aliud cogitat preter illam hic talis uocat̃ חושק chosec Philosophorum autẽ documentũ est, q̃ passiones corporee tempore iuuentutis impedimento sunt homini ne assequatur bonos mores, quãto ergo magis impedimento erũt ad assequendam hanc clarissimam cognitiõem, quã assequitur homo perfectionibus intellectus que inducunt hominẽ ut sit חושק chosec .i. diligens creatorem. Vanũ uero & fatuum est opinari quod speculationes iste limpide homini inesse possint dum feruent corporee passiones. Siquidem quantum remisse fuerint corporee passiones, & extinctus ignis cõcupiscentie tãtũ uigebit intellectus, & lumẽ eius augebit, & comprehensio illius clarissima erit & lucida, adeo q̃ cum homo peruenerit ad etatem maturam & morti propinquus fiet, intendet̃ operatio intellectus in tentione maxima, & crescet delectatio & leticia in aprehẽsione sue in operatiõe illa & intẽdetur amor rei aprehense, tantũ q̃ separabitur anima a corpore in hac delectatione. Propter hanc autẽ rationem dixerunt sapientes, in morte Mosse Aharon & Marie q̃ de duobus illorũ dictũ sit peculiari carmine, mortuus est ex ore do-

Digitized by Google

לְמִשְׂגָּב וֵאלֹהַי	in refugium,& Deus meus	in refugium,& Deus meus	εἰς καταφυγὴν, καὶ ὁ θεός μου
לְצוּר מַחְסִי׃ וַיָּשֶׁב	q̃si petra spei m̃e. Et ĩstituet	ĩ adiutoriũ spei mee. Et reddet	εἰς βοηθὸν ἐλπίδος μου. Καὶ ἀποδώσει
עֲלֵיהֶם אֶת־אוֹנָם	super eos iniquitatem suam,	illis iniquitatem ipsorum,	αὐτοῖς κύριος τὴν ἀνομίαν αὐτῶν,
וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם	& in malitia sua perdet eos,	& in malicia eorũ disperdet eos,	καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν, ἀφανιεῖ αὐτοὺς
יַצְמִיתֵם יְהוָה	perdet eos DEVS	disperdet illos dominus	ἀφανιεῖ αὐτοὺς
אֱלֹהֵינוּ׃	Deus noster.	Deus noster.	κς ὁ θς ἡμῶν. (ἀνεπίγραφος παρ᾽ ἑβραίοις.
צה	XCV.	XCIIII. Laus cãtici ipsi Dauid	ϟδ′. Αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαβίδ, (
לְכוּ נְרַנְּנָה	Venite laudemus	Venite exultemus	Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα
לַיהוָה נָרִיעָה	DEVM, iubilemus	domino, iubilemus	τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν
לְצוּר יִשְׁעֵנוּ׃	forti, saluti nostre.	Deo salutari nostro.	τῷ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν.
נְקַדְּמָה פָנָיו	Preoccupemus faciem eius	Preoccupemus faciem eius	Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת	in confessione, in psalmis	in confessione & in psalmis	ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἐν ψαλμοῖς
נָרִיעַ לוֹ׃ כִּי אֵל	iubilemus ei, Quoniã Deus	iubilemus ei. Quoniam Deus	ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. Ὅτι θεὸς
גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ	magnus DEVS,& rex	magnus dominus,& rex	μέγας κύριος, καὶ βασιλεὺς
גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃	magnus super omnes Deos.	magnus sup oẽs Deos, (ĩ manu	μέγας ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς (τῶ. Ὅτι
אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־	In cuius manu penetralia	q̃m ñ r̃pel. dñs plebẽ suã. Quia(	Ὅτι οὐκ ἀπώσεται κς τὸν λαὸν αὐ(
אֶרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים	terre,& excelsa montium	eiꝰ sũt oẽs fines t̃re,& alti. mõti.	αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέ(
לוֹ׃ אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם	ipsius sunt. Cuius est mare	ipsius sunt. Q̃m ipsius est mare	αὐτοῦ εἰσιν. Ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα
וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת	& ipse fecit illud,& siccam	& ipse fecit illud,& siccam	καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν, καὶ τὴν ξηρὰν
יָדָיו יָצָרוּ׃ בֹּאוּ	manꝰ eiꝰ plasmauẽt. Vẽite	manus eius formauerũt. Vẽite	αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἔπλασαν. Δεῦτε
נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה	adoremus curuemur,	adoremus & procidamus	προσκυνήσωμεν, καὶ προσπέσωμεν
נִבְרְכָה לִפְנֵי יְהוָה	flectamus gẽua añ faciẽ DEI	& ploremus ante dominum	αὐτῷ, καὶ κλαύσωμεν ἐναντίον κυρίου
עֹשֵׂנוּ׃ כִּי הוּא	factoris nostri. Quia ipse est	qui fecit nos quia ipse est	τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς. Ὅτι αὐτός ἐστιν
אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ	Deus noster,& nos	Deus noster. Et nos	ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς
עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן	populus pascue eius,& oues	populus pascue eius,& oues	λαὸς νομῆς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα (αὐτοῦ
יָדוֹ הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ	manus eiꝰ. Hodie si vocẽ eiꝰ	manus eius. Hodie si vocẽ eius	χειρὸς αὐτοῦ. Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς(
תִשְׁמָעוּ׃ אַל־תַּקְשׁוּ	audieritis, nolite indurare	audieritis nolite obdurare	ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε (κρασμῷ.
לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה	corda v̄ra sic ĩ cõtradictiõe,	corda vestra, Sicut ĩ irritatiõe	τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπι(
כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר׃	sic ĩ die tẽtationis ĩ deserto.	s̃m diem tẽtationis in deserto,	κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
אֲשֶׁר נִסּוּנִי	Vbi tentauerunt me	vbi tentauerunt me	οὗ ἐπείρασάν με
אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי	p̃res vestri probauerunt me	patres vestri, probauerunt	οἱ πατέρες ὑμῶν. Ἐδοκίμασάν με,
גַּם־רָאוּ פָעֳלִי׃	& viderũt opus meũ. (me	& viderunt opera mea.	καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου,
אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט	Quadragita ãnis fastidiuit(	Quadraginta ãnis offensus fui	τεσσαράκοντα ἔτη, προσώχθισα
בְּדוֹר וָאֹמַר עַם	gñatio illa,& dixi populus	generationi illi,& dixi semper	τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ. Καὶ εἶπα, ἀεὶ
תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם	errans corde est,& ipsi	hi errant corde. Et isti	πλανῶνται τῇ καρδίᾳ, αὐτοὶ δὲ
לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי׃	nõ cognouerunt vias meas.	non cognouerunt vias meas,	οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου.
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי	Quibus iuraui	vt iuraui in	Ὡς ὤμοσα ἐν
בְאַפִּי אִם־יְבֹאוּן	in furore meo, non introibũt	ira mea si introibunt	τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται (δόμητο
אֶל־מְנוּחָתִי׃	in requiem meam.	in requiem meã. (edificabat	εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. (ὁ οἶκος ᾠκο(
צו	XCVI.	XCV. p̃s. Dauid q̃ñ domus(	ϟε′. Αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαβίδ, ὅτε ὁ(
שִׁירוּ	Cantate	post captiuitatem. Cantate	μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν. Ἄσατε

Digitized by Google

مثل الذي لمعونتي ورجاء	לְסַעִיד וַיְיָ אֱלָהִי	in sustentationem,& Deus meus
كافهم علي اثامهم	לְתְקוֹף רוֹחְצָנִי : וַיְתִיב	in fortitudinē fiducie mee. Et reddet
الرب	עֲלֵיהוֹן יַת שִׁקְרֵיהוֹן	illis mendacia eorum,
الهـ	וּבְבִישְׁתְהוֹן יְשֵׁיצִינוּן	& in malignitate eorum perdet eos
يبيدهم	יְיָ יְשֵׁיצִינוּן יְיָ	DEVS, perdet eos DEVS
بسيا...	אֱלָהָנָא :	Deus noster.
المزمور الرابع والتسعون		XCV.
اقبلوا لنفـ	אִיתוֹן וְנִשְׁבַּח	Venite & laudes dicamus
بالرب ولنهلل	קֳדָם יְיָ נְיַבֵּב קֳדָם	coram DEO, iubilemus coram
الله مخلصنا	תַּקִּיף תּוּקְפָנָא :	fortissimo redemptore nostro.
نقدم له الشكر	נְקַדֵּם אַפּוֹי בְּתוֹדְתָא	Preueniamus faciem eius in cōfessione
والتسبيح ولنهلل	בְּתוּשְׁבְּחָתָא נְיַבֵּב	in hymnis iubilabimus
بالتراتيل لانه	קֳדָמוֹי : אֲרוּם אֱלָהָא	coram eo. Quoniam Deus
اله عظيم يا رب ملك	רַבָּא יְיָ וּמַלְכָּא	magnus, DEVS & rex
جبار علي جميع الالهة	רַבָּא עַל כָּל אֱלָהַיָּא :	magnus super omnes Deos.
لان الرب لا يقصي شعبه	דְּבִידֵיהּ מְחִילִין פִּשְׁפוּשֵׁי	Qm̄ in manu eius pēdēt (mor: mōtiū
لان بيده اقطار الارض له	דְּאַרְעָא וְתוּקְפֵי טוּרַיָּא	penetralia terre,& fortitudies altissi(
اعالي الجبال مالك البحر	דִּילֵיהּ : דִּילֵיהּ יַמָּא	ipsius sunt. Quoniam ipsius est mare
وهو خلقه ويداه صنعتا	וְהוּא עֲבַד יָתֵיהּ וְיַבֶּשְׁתָּא	& ipse fecit illud,& aridam
الارض هلموا	אִידוֹי בְּרָאוּ : אִיתוֹן	manus eius creauerunt. Venite
نسجد ونركع	נִסְגוֹד וְנִגְחוֹן וְנִחְמוֹט	inclinemus & adoremꝰ & genu flecta(
له ونخضع امام الرب	קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד	coram DEO qui fecit (mus
خالقنا لانه هو	יָתָנָא : אֲרוּם הוּא	nos. Quoniam ipse
الهنا ونحن	אֱלָהָנָא וַאֲנַחְנָא עַמֵּיהּ	Deus noster,& nos populus eius,
شعب رعيته واغنام	וְעָאן דְּעִירְיָא אִידֵיהּ	& oues pascue manuum eius,
يديه اليوم اذا سمعتم	יוֹמָא דֵין אִין בְּמֵימְרֵיהּ	Die isto si verbum eius
صوته فلا تقسوا قلوبكم	תְּקַבְּלוּן לָא תַקְשׁוּן לִבְּכוֹן	receperitis. Ne iduretis corda vestra,
مثل السخط	הֵיךְ בְּמַצּוּתָא הֵיךְ יוֹמָא	sicut in prouocatione, sicut die
يوم التجربة في البرية	דְּנַסִּיתוּן אֱלָהָא בְּמַדְבְּרָא	In qua tentastis Deum in deserto.
حيث جربني	דְּנַסִּיאוּ יָתִי	Quoniam tentauerunt me
اباوكم فحصوا	אֲבָהָתְכוֹן בְּחַנוּ יָתִי	patres vestri, probauerunt me
اعمالي ونظروها	לְחוֹד חֲמוֹן עוֹבָדַי :	insuper & viderunt opera mea.
اربعين سنه مقت	אַרְבְּעִין שְׁנִין מְאַסִית	Quadraginta annis odiosa mihi fuit
ذلك الجيل وقلت انهم	בְּדָרָא דְּמַדְבְּרָא וַאֲמָרִית	generatio deserti,& dixi
ضالون بقلوبهم ولم	עַם טָעֲוָתָא בְּלִבְּהוֹן הִינוּן	populus errans in corde eorum
يعرفوا السبل	וְהִינוּן לָא יְדָעוּ אוֹרְחָי :	ipsi sunt,& nō cognouerunt vias meas
كما اقسمت في	דְּקַיֵּימִית בִּתְקוֹף	quibus iuraui in vehementia
غضبي انهم لا	רוּגְזִי אִין יֵעֲלוּן לְנַיְחַת	furoris mei, si introibunt in requiem
يدخلون موضع راحتي	בֵּית מוּקְדְּשִׁי :	domus sanctuarii mei.
المزمور		XCVI.
الخامس والتسعون سبحوا	שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ תּוּשְׁבַּחְתָּא	Laudem dicite coram DEO laudem

mini. id est dicto domini. Verum sapiētes adheserunt huic uerbo, quod dicitur ex ore domini. Et dixerunt ꝙ mortui sūt osculo. Et de maria insuper dixerūt ꝙ mortua sit osculo nō autem ex ore domini quoniam mulier erat, &c. Osculum sapientibus significat actionē hominis intensa amore affecti erga creatorem ſm quod dictū est in canticis canticorū. Osculetur me osculo oris sui &c.

osculum

Digitized by Google

לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ
שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־
הָאָרֶץ׃ שִׁירוּ לַיהוָה
בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ
מִיּוֹם לְיוֹם
יְשׁוּעָתוֹ׃ סַפְּרוּ
בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל
הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו׃
כִּי־גָדוֹל יְהוָה
וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא
הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים
כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים
אֱלִילִים וַיהוָה
שָׁמַיִם עָשָׂה׃ הוֹד
וְהָדָר לְפָנָיו עֹז
וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ
הָבוּ לַיהוָה
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ
לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד
שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה
וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו׃
הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ חִילוּ
מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃
אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה
מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל
בַּל־תִּמּוֹט יָדִין
עַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃
יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם
וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם
הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃ יַעֲלֹז
שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר בּוֹ
אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־
יָעַר׃ לִפְנֵי יְהוָה
כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט
הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל
בְּצֶדֶק וְעַמִּים ב
בֶּאֱמוּנָתוֹ׃

צז

DEO canticum nouum,
cantate DEO omnis
terra. Cantate DEO
bñdicite noĩ eius, annũciate
in diem
salutare eius. Narrate
ĩ gẽtibus gl'iã eius, ĩ vniũsis
populis mirabilia eius.
Quia magnus DEVS
& laudabilis nimis, timẽdus
ipse super omnes Deos.
Omnes enim DII populorũ
sculptilia, DEVS autem
celos fecit. Laus (tudo
& decor añ vultũ eius, forti(
& gloria in sanctuario eius.
Afferte DEO
familie populorum, afferte
DEO gloriã & fortitudinẽ,
afferte DEO gloriam
nomini eius. Leuate mũera,
& introite in atria eius,
adorate DEVM
in decore sanctuarii, paueat
a facie eius omnis terra.
Dicite in gentibus DEVS
A. regnauit, ĩsr direxit orbẽ,
non cõmouebitur, iudicabit
populos in equitatibus.
Letamini celi
& exultet terra, tonet (deat
mare & plenitudo eius. Gau(
ager & omnia que in eo sunt,
tũc laudabũt vniuersa ligna
saltus. Ante faciem DEI
qm̃ venit, qm̃ venit iudicare
terram. Iudicabit orbem
terre in iustitia; & populos
in fide sua,

XCVII.

domino canticum nouum,
cantate domino omnis
terra. Cantate domino
& bñdicite noĩ eius, annũciate
de die in diem
salutare eius. Annunciate
ĩter gẽtes gloriã eius, in oĩbus
populis mirabilia eius.
Quoniam magnus dominus
& laudabilis nimis, terribilis
est super omnes Deos.
Quoniam omnes dii gentium
demonia, dominus autem
celos fecit. Cõfessio (sãctimonia
& pulchritudo ĩ ɔspectu eius, (
& magnificẽtia ĩ sanctificatiõe(
Afferte domino (eius
patrie gentium, afferte
domino gloriam & honorem,
afferte domino gloriam
nomini eius. Tollite hostias
& introite in atria eius,
adorate dominum
in atrio sancto eius. Cõmoueat
a facie eius vniuersa terra,
dicite in gẽtibus quia dominus
regnauit. Etenĩ correxit orbẽ
terre q̃ ñ cõmouebit, iudicabit
populos in equitate.
Letentur celi
& exultet terra, cõmoueatur
mare & pleĩtudo eiꝰ, gaudebũt
campi & omnia que in eis sunt.
Tunc exultabunt omnia ligna
syluarum a facie domini
quia venit, qm̃ venit iudicare
terram. Iudicabit orbem
terre in equitate, & populos
in veritate sua.

XCVI. ps. ipsi Dauid qñ terra
eius restituta est ei.

τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν,
ᾄσατε τῷ κυρίῳ πᾶσα
ἡ γῆ. Ἄσατε τῷ κυρίῳ, (γελίσασθε
εὐλογήσατε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Εὐαγ(
ἡμέραν ἐξ ἡμέρας,
τὸ σωτήριον αὐτοῦ. Ἀναγγείλατε
ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν
αὐτοῦ ἐν πᾶσι λαοῖς θαυμάσια αὐτοῦ.
Ὅτι μέγας κύριος
καὶ αἰνετὸς σφόδρα, φοβερός
ἐστιν ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς.
Ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν,
δαιμόνια, ὁ δὲ κύριος
τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν. Ἐξομολόγησις
καὶ ὡραιότης, ἐνώπιον αὐτοῦ, ἁγιωσύνη
καὶ μεγαλοπρέπεια, ἐν τῷ ἁγιάσματι αὐτοῦ.
Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ
αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, ἐνέγκατε
τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν.
Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν
ὀνόματι αὐτοῦ, ἄρατε θυσίας
καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ.
Προσκυνήσατε τῷ κυρίῳ
ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ, σαλευθήτω
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ.
Εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι κύριος
ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰ(
ἥτις οὐ σαλευθήσεται, κρινεῖ (κουμένην,
λαοὺς ἐν εὐθύτητι.
Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ
καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, σαλευθήτω (σεται
ἡ θάλασσα, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Χαρή(
τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς,
τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα
τοῦ δρυμοῦ. Ἀπὸ προσώπου κυρίου,
ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται κρῖναι
τὴν γῆν. Κρινεῖ τὴν οἰκουμένην
ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαοὺς
ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ.

ϟϛ. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ ὅτε ἡ γῆ
αὐτῷ καθίσταται, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις.

Digitized by Google

الرب تسبحا جديدا	חדתי אנגלי מרומא	nouam, angeli excelsi
الارض كلها تسبح	שבחו קדם יי כל צדיקי	laudate coram DEO omnes iusti
الرب سبحوا الرب	ארעא: שבחו קדם יי	terre. Laudate coram DEO,
وباركوا اسمه بشروا	בריכו שמיה בשרון	benedicite nomen eius, annunciate
يوما فيوما	מן יומא ליומא	de die in diem
بخلاصه ۞ اخبروا	פורקניה: אשתעו	redemptionem eius. Narrate
في الامم بمجده وفي جميع	בעממיא איקריה בכל	in populis gloriam eius, in omnibus
الشعوب بعجايبه	עממיא פרישותיה:	populis mirabilia eius.
لان الرب عظيم	ארום רב יי	Quoniam magnus DEVS
هو ومسبح جدا مخوف	ומשבח לחדא ודחיל	& laudabilis nimis, & timendus
هو على جميع الالهة	הוא על כל אלהיא:	super omnes deos.
اذ كل الهة الامم	ארום כל דחלת עממיא	Quoniam omnia que timent populi,
شياطين ۞ والرب	טעותא ויי שמ	idola sunt, DEVS autem
هو خلق السموات الشكر	שמיא עבד: שבחתא	celos fecit. Laus
والبها امامه التقديس	ושבהורא קודמוי עושנא	& gloria coram eo, fortitudo
وعظم الجلال في قدسه	ושבחא בבית מוקדשיה:	& laus in domo sanctuarii eius.
قربوا للرب	הבו קדם יי יח	Afferte coram DEO
يا جميع قبايل الشعوب قربوا	יחוסי עממיא הבו	familie populorum afferte
للرب تمجيدا ووقارا	קדם יי איקר ועושנא:	coram DEO honorem & fortitudinē.
اعطوا الرب تمجيدا	הבו קדם יי איקר	Afferte coram DEO gloriam
لاسمه احملوا القرابين	שמיה סוברו תקרובתא	nomini eius, afferte munera
وادخلوا دياره	ועולו לדרתוי:	& intrate in atria eius.
اسجدوا للرب	סגידו קדם יי ב	Adorate coram DEO
في هيكل قدسه لان	בשיבהורת קודשא רתיתו	in decore sanctitatis, contremiscite
جميع الارض تتزلزل بين	מקדמיה כל יתבי ארעא:	a cōspectu eius oēs habitatores terre.
يديه قولوا في الشعوب ان	אמרו בעממיא יי	Dicite in gentibus DEVS
الله قد ملك اتقن الدنيا	מלך לחוד תקין תבל	regnauit, insuper ordinauit orbem
لكيلا تزول يقضي بين	דלא תתמוטט ידין	qui non mouebitur, iudicabit
الشعوب بالعدل	עממיא בתריצותא:	populos in equitate.
فلتفرح السموات	יחדון חילי שמיא	Letentur exercitus celorum
وتبتهج الارض وليتقلقل	ויחדון צדיקי ארעא	& exultent iusti terre,
البحر في عمقه تتهلل	יכלי ימא ומליה: יבוע	tonet mare & plenitudo eius. Plaudāt
البقاع وما فيها	תושבחא חקלא וכל דביה	laudibus, cāpi & omnia que in eis sunt,
هناك تبتهج جميع شجر	הבכין ישבחון כל אילני	tunc laudabunt omnes arbores
الغياض قدام الرب	חורשא: קדם יי	siluarum. Coram DEO
الاتي اذا جا ليحكم بين	ארום אתא ארום אתא	quoniam venit, quoniam venit
اهل الارض ويدين البلاد	למידן ארעא ידון תבל	iudicare terram, iudicabit orbem
بالعدل والشعوب	בצדקתא ועממיא	in iustitia & populos
بالحق	בהימנותיה:	in veritate sua.
المزمور ۞		
السادس ۞ والتسعون		XCVII.

A. Deus regnauit. Quod legit in Romana psalmodia regnauit a ligno Deus, non est de hebraica ueritate sed christiana deuotione ut arbitror additum. Secutus est uero hanc paraphrasticam additionē Theodulphus q nobile passionis carmen ac deuotum composuit ubi dixit. Impleta sunt que concinit Dauid fideli carmine dicens in nationibus regnauit a ligno Deus. Ex Fabro.

יהוה מל	DEVS	Dominus	Ὁ κύριος
מלך תגל הארץ	regnauit exultet terra,	regnauit exultet terra,	ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ,
ישמחו איים רבים׃	letabuntur insule multe.	letentur insule multe.	εὐφρανθήτωσαν νῆσοι πολλαί.
ענן וערפל	Nubes & caligo	Nubes & caligo	Νεφέλη καὶ γνόφος
סביביו צדק ומ	in circuitu eius, iustitia	in circuitu eius, iustitia	κύκλῳ αὐτοῦ, δικαιοσύνη
ומשפט מכון כ	& iudicium apparatus	& iudicium correctio	καὶ κρίμα, κατόρθωσις
כסאו׃ אש	solii eius. Ignis	sedis eius. Ignis	τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Πῦρ
לפניו תלך ותלהט	ante faciẽ eius ibit & exuret	ante ipsum ꝓcedet, & ĩflãmabit	ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ φλογιεῖ
סביב צריו׃ האירו	ꝑ circuitũ hostes eis. Illũina(	ĩcircuitu inimicos eius. Illuxeꝛt	κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Ἔφαναν
ברקיו תבל ראתה	fulgura eis orbẽ, vidit (ueꝛt	fulgura eius orbi terre, vidit	αἱ ἀστραπαὶ αὐτοῦ τῇ οἰκουμένῃ. εἶδε
ותחל הארץ׃ הרים	& contremuit terra. Montes	& cõmota est terra. Montes	καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ. Τὰ ὄρη
כדונג נמסו מ	sicut cera tabefacti sunt	sicut cera fluxerunt	ὡσεὶ κηρὸς ἐτάκησαν
מלפני יהוה מלפני	a facie DEI, a facie	a facie domini, a facie	ἀπὸ προσώπου κυρίου, ἀπὸ προσώπου
אדון כל הארץ׃	dominatoris omnis terre.	domini omnis terra.	κυρίου πάσης τῆς γῆς.
הגידו השמים	Annunciauerunt celi	Annunciauerunt celi	Ἀνήγγειλαν οἱ οὐρανοὶ (πάντες
צדקו וראו כל	iustitiam eius, & viderũt oẽs	iustitiam eius, & viderunt oẽs	τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ εἴδον(
העמים כבודו׃	populi gloriam eius.	populi gloriam eius.	οἱ λαοὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ. (νοῦντες
יבשו כל עבדי	Cõfundanť vniuersi q̃ ſuiũt	Confundantur oẽs qui adorant	Αἰσχυνθήτωσαν πάντες οἱ προσκυ(
פסל המתהללים	sculptili, qui gloriantur	sculptilia, & qui gloriantur	τοῖς γλυπτοῖς, οἱ ἐγκαυχώμενοι
באלילים השתחוו	in idolis, adorate eum	in simulachris suis. Adorate eũ	ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. Προσκυνήσατε αὐτῷ
לו כל אלהים׃	omnes DII.	omnes angeli eius,	πάντες ἄγγελοι αὐτοῦ.
שמעה ותשמח ציון	Audiuit & letata est cion,	audiuit & letata est sion.	Εἰσήκουσε καὶ εὐφράνθη ἡ σιών,
ותגלנה בנות	& exultauerunt oppida	Et exultauerunt filie	καὶ ἠγαλλιάσαντο αἱ θυγατέρες
יהודה למען	iude propter	iude, propter	τῆς ἰουδαίας, ἕνεκεν
משפטיך יהוה׃	iudicia tua DEVS.	iudicia tua domine.	τῶν κριμάτων σου κύριε.
כי אתה יהוה עליון	Tu enim DEVS excelsus	Quoniã tu dominus altissimus	Ὅτι σὺ κύριος ὕψιστος
על כל הארץ מאד	sup omnẽ terrã, vehemẽter	super omnem terram, nimis	ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, σφόδρα
נעלית על כל אלהים׃	eleuatus es sup oẽs DEOS.	exaltatus es super omnes Deos,	ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς.
אהבי יהוה שנאו	Amatores DEI odio habete	Qui diligitis dominum odite	Οἱ ἀγαπῶντες τὸν κύριον, μισεῖτε
רע שמר נפשות	malum, custodit animas	malum, custodit dominus aĩas	πονηρὸν, φυλάσσει κύριος τὰς ψυχὰς
חסידיו מיד ר	misericordioꝝ suoꝝ, de manu	sanctorum suorum de manu	τῶν ὁσίων αὐτοῦ, ἐκ χειρὸς
רשעים יצילם׃	impiorum eruet eos.	peccatoris liberabit eos.	ἁμαρτωλοῦ ῥύσεται αὐτούς.
אור זרע	Lux seminata est	Lux orta est	Φῶς ἀνέτειλε τῷ
לצדיק ולישרי	iusto, & rectis	iusto, & rectis	δικαίῳ, καὶ τοῖς εὐθέσι
לב שמחה׃	corde letitia.	corde letitia.	τῇ καρδίᾳ εὐφροσύνη.
שמחו צדיקים	Letamini iusti	Letamini iusti	Εὐφράνθητε δίκαιοι
ביהוה והודו	in DEO, & confitemini	in domino, & confitemini	ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐξομολογεῖσθε
לזכר קדשו׃	memorie sancte eius.	memorie sanctificationis eius,	τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.
מזמור צח	XCVIII. Psalmus.	XCVII. Psalmus Dauid.	ϞΖ' Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
שירו ליהוה שיר	Cantate domino canticum	Cantate domino canticum	Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα
חדש כי נפלאות	nouum, quia mirabilia fecit.	nouum, quia mirabilia fecit.	καινὸν, ὅτι θαυμαστὰ ἐποίησε

Digitized by Google

ملك	יְיָ	DEVS
الرب فلتتهلل الارض	מְלַךְ תְּדוּץ אַרְעָא	regnauit exultet terra,
وتبتهج جزاير كثيرة	יֶחְדוּן נַגְוָון סַגִּיאִין	letentur insule multe.
السحاب والضباب	עֲנַן יְקָרָא וְאַמִּיטְתָא	Nubes glorie & tenebre
حوله بالعدل	חֲזוֹר חֲזוֹר דִּילֵיהּ	in circuitu eius
والحكم اتقن	צִדְקְתָא וְדִינָא אֲתַר	iustitia & iudicium locus
كرسيه النار	דִּמְכוֹן כּוּרְסְיֵהּ׃ אִישְׁתָא	preparationis sedis eius. Ignis
تتقدامه	קוֹמוֹי מְהַלֵּךְ וּמְצַלְהֲבָא	ante eum ambulat, & comburit
وكل اعدايه تحترق اضات	חֲזוֹר חֲזוֹר מְעִיקוֹי׃ מַנְהֲרִין	per circuitũ molestatores eius. Splen(descunt
الدنيا ببروقه نظر	בַּרְקוֹי תֵּבֵל חֲמַת	fulgura eius orbi, vidit
الى الارض فتزلزلت ذابت الجبال	וְאִתְחַלְחֲלַת אַרְעָא׃ טוּרַיָּא	& cõmota est terra. Montes
كالشمع من بين يدي	הֵיךְ שַׁעֲוָא יִתְמַסְיוּן	tanquam cera liquefacti sunt,
الرب ومن قدام	מִן קֳדָם יְיָ	a presentia DEI
وجه رب الارض كلها	רִבּוֹן כָּל אַרְעָא׃	dominatoris omnis terre.
اخبرت السموات	יְחַוּוּן אִנְגְּלֵי מְרוֹמָא	Annunciabunt angeli altissimi
بعدله وشاهدت ساير	צִדְקְתֵיהּ וְיֶחֱמוּן כָּל	iustitiam eius, & videbunt omnes
الشعوب مجده	עַמְמַיָּא אִיקָרֵיהּ׃	populi gloriam eius.
تخزا جميع عابدي	יִבַּהֲתוּן כָּל פָּלְחֵי	Confundentur omnes qui seruiunt
الاوثان المفتخرون	פִּסְלָא דְמִשְׁתַּבְּחִין	sculptili, qui gloriantur
باصنامهم اسجدوا له	בְּטַעֲוָתָא וְיִסְגְּדוּן קֳדָמוֹי	in idolis suis, & adorabunt coram eo
يا جميع ملايكته	כָּל עַמְמַיָּא פָּלְחֵי טַעֲוָתָא׃	omnes populi qui seruiunt idolis.
سمعت صهيون	שְׁמַעַת וַחֲדַת כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן	Audiuit & letata est ecclesia cion,
ففرحت وتهللت بنات	יְרוּצוּן בְּנָתָא דְ	exultabunt filie
يهوذا لاجل	דְבֵית יְהוּדָה מִן בִּגְלַל	domus iude propter
احكامك يا رب	דִּינָךְ יְיָ׃	iudicia tua DEVS.
لانك انت هو العلي	אֲרוּם אַתְּ הוּא יְיָ עִילָּאָה	Quoniam tu ipse DEVS altissimus
على جميع	עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא לַחֲדָא	super omnes habitatores terre nimis
الالهة	אִתְעַלֵּיתָא עַל כָּל אֱלָהַיָּא׃	exaltatus es super omnes Deos.
احبا الرب يبغضون	רַחֲמוֹי דַיְיָ סְנוֹ	Amatores DEI odio habete
الشر لان الرب يحفظ نفوس	בִישׁ מְטוּל דְּקַיָּים נָטֵר	malum, quoniam dominus custodit
اصفيايه ومن ايدي	נַפְשָׁת חֲסִידוֹי וּמִן	animas misericordium suorum, & de
الظالمين ينجيهم	אִידֵיהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא	manu impiorum
النور اشرق	יְפַצֵּינוּן׃ נְהוֹר דְּנַח	eruet eos. Lux quiescit
للصديقين والفرح	וּמְטַמַּר לְצַדִּיקַיָּא	& conseruata est iustis,
لمستقيمي القلوب	וּלְתָרִיצֵי לִבָּא חֶדְוָה׃	& rectis corde letitia.
افرحوا ايها الصديقون	חֲדוֹן צַדִּיקַיָּא	Letamini iusti
بالرب واشكروا	בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְאוֹדוֹן	in verbo DEI, & confitemini
لذكر قدسه	לְדוּכְרַן שׁוּם קוּדְשֵׁיהּ׃	memorie nominis sanctitatis eius.
المزمور السابع والتسعون	תּוּשְׁבַּחְתָּא	XCVIII, Laus
سبحوا الرب تسبيحا	נְבוּאָה שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ שְׁבַח	prophetica. Laudate corã Deo laude
جديدا لان الرب صنع عجايب	חֲדַת אֲרוּם פְּרִישָׁן	noua quoniam mirabilia

Digitized by Google

עָשְׂתָה הוֹשִׁיעָה לּוֹ	Saluabit sibi	Saluauit sibi	ὁ κύριος. Ἔσωσεν αὐτὸν
יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ	dexteram eius & brachium	dextera eius, & brachium	ἡ δεξιὰ αὐτοῦ, καὶ ὁ βραχίων
קָדְשׁוֹ : הוֹדִיעַ יְהוָה	scm̃ eius. Notã fecit DEVS	sanctum eius. Notum fecit dñs	ὁ ἅγιος αὐτοῦ. Ἐγνώρισε κύριος
יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי	salutem suam, in oculis	salutare suum, in conspectu	τὸ σωτήριον αὐτοῦ, ἐναντίον (αὐτοῦ.
הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ :	gentiũ reuelauit iustitiã suã.	gentium reuelauit iustitiã suã.	τῶν ἐθνῶν ἀπεκάλυψε τὴν δικαιοσύνην(
זָכַר חַסְדּוֹ	Recordatus ẽ misericõdie sue,	Recordatus est misericordie sue,	Ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ
וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית	& veritatis sue domui	& veritatis sue domui	τῷ ἰακὼβ, καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ
יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל	israel. Viderunt omnes	israel. Viderunt omnes	τῷ ἰσραήλ. Εἴδον πάντα
אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת	fines terre,	termini terre,	τὰ πέρατα τῆς γῆς
יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ :	salutare DEI nostri.	salutare Dei nostri.	τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־	Iubilate DEO omnis	Iubilate domino omnis	Ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα
הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ	tra, vociferamini & laudate	terra, cantate & exultate	ἡ γῆ, ᾄσατε καὶ ἀγαλλιᾶσθε
וְזַמֵּרוּ : זַמְּרוּ לַיהוָה	& canite. Cantate DEO	& psallite. Psallite domino	καὶ ψάλατε. Ψάλατε τῷ κυρίῳ
בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר	in cithara, in cithara	in cithara in cithara	ἐν κιθάρᾳ, ἐν κιθάρᾳ
וְקוֹל זִמְרָה :	& voce carminis.	& voce psalmi,	καὶ φωνῇ ψαλμοῦ, (πιγγος
בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל	In tubis & clangore	In tubis ductilibus & voce tube	ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς, καὶ φωνῇ σάλ(
שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי	buccine, iubilate coram	cornee. Iubilate in conspectu	κερατίνης. Ἀλαλάξατε ἐνώπιον
הַמֶּלֶךְ יְהוָה : יִרְעַם	rege DEO. Tonet	regis domini moueatur	τοῦ βασιλέως κυρίου. Σαλευθήτω (μένη
הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל	mare & plenitudo eius, orbis	mare & plenitudo eius, orbis	ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκου(
וְיֹשְׁבֵי בָהּ : נְהָרוֹת	& habitatores eius. Flumina	terrarũ & q habitãt ĩ eo. Flumĩa	καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Ποταμοὶ
יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד	plaudent manu simul,	plaudent manu simul	κροτήσουσι χερσὶ ἐπὶ τὸ αὐτό,
הָרִים יְרַנֵּנוּ :	montes laudabunt.	montes exultabunt	τὰ ὄρη ἀγαλλιάσονται
לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא	Ante DEVM, quia venit	a conspectu domini, qm̃ venit	ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχεται
לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ : יִשְׁפֹּט	iudicare terram, iudicabit	iudicare terram. Iudicabit	ὅτι ἥκει κρῖναι τὴν γῆν. Κρινεῖ
תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים	orbem in iustitia, & populos	orbẽ terrarũ in iustitia, & pp̃los	τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ λαοὺς
בְּמֵישָׁרִים :	in equitatibus.	in equitate. (gnauit	ἐν εὐθύτητι. (ἐβασίλευσεν,
צט יְהוָה מָלָךְ	XCIX. DEVS regnauit	XCVIII. ps. Dauid. Dñs re(	ςη. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. Ὁ κύριος(
יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב	contremiscent populi, sessor	irascantur populi, qui sedes	ὀργιζέσθωσαν λαοί, ὁ καθήμενος
כְּרוּבִים תָּנוּט	cherubim, concutiatur	super cherubin moueatur	ἐπὶ τῶν χερουβίμ, σαλευθήτω
הָאָרֶץ : יְהוָה בְּצִיּוֹן	terra. DEVS in cion	terra. Dominus in sion	ἡ γῆ. Κύριος ἐν σιὼν
גָּדוֹל וְרָם הוּא	magnus, & excelsus ipse	magnus & excelsus	μέγας, καὶ ὑψηλὸς
עַל־כָּל־הָעַמִּים :	super omnes populos.	super omnes populos.	ἐστὶν ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς. (μεγάλῳ,
יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל	Cõfiteãt noĩ tuo magno A.	Confiteant nomini tuo magno	Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ ὀνόματί σου τῷ(
וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא :	& timendo, sanctũ enim est.	quoniã terribile & sanctum est,	ὅτι φοβερὸν καὶ ἅγιόν ἐστι,
וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט	Et fortitudo regis iudicium	& honor regis iudicium	καὶ τιμὴ βασιλέως κρίσιν
אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ	diligit, tu composuisti	diligit. Tu parasti	ἀγαπᾷ. Σὺ ἡτοίμασας
מֵישָׁרִים מִשְׁפָּט	equitates iudicium	directiones, iudicium	εὐθύτητας, κρίσιν
וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב	& iustitiam in Iaacob	& iustitiam in iacob	καὶ δικαιοσύνην ἐν ἰακὼβ,
אַתָּה עָשִׂיתָ : רוֹמְמוּ	tu fecisti. Exaltate	tu fecisti. Exaltate	σὺ ἐποίησας. Ὑψοῦτε
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	DEVM Deum nostrum,	dominum Deum nostrum,	κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν,
וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם	& adorate scabellum	& adorate scabellum	καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ

اظهر ذها	עבד פורקנא ליה	fecit saluauit sibi
يمينه ۩ وذراعه	ימיניה ואדרעא שכינת	dexteram eius,& brachium diuinitatis
المقدسه ۩ اظهر الرب	קודשיה : אודע יי	sancte eius.Manifestauit DEVS
خلاصه واظهر قدام	פורקניה למחמיהון	redemptionem suam,prospectui
الامم عدله	דעממיא גלי צדקתיה :	populorum reuelauit iustitiam suam.
ذكر رحمته	דכיר טוביה וק	Recordatus est benignitatis sue
ليعقوب وحقه لال	וקושטיה לבית	& veritatis sue domui
اسرائيل ۩ نظر من	ישראל וחמון כל	israel & viderunt omnes
في اقطار الارض	סייפי ארעא ית	fines terre
خلاص الرب	פורקן אלהנא ::	redemptionem Dei nostri.
ولله فلتسبح كل	יבבו קדם יי כל ית	Iubilate coram DEO omnes
الارض مجدوا وهللوا	יתבי ארעא בועו ושבחו	hitatores tre,plaudite & laudes dicite
وزمروا بالقيثاره واصوات	וזמרו : זמרו קדם יי	& psallite.Canite coram DEO
التزمير سبحوا	בכינרין בכינרין	in citharis in citharis
لله الملك بصوت	וקל זמרא :	& voce fistule.
القرن بواق	בחצוצרתא וקל	In tubis & voce
خلاصه ۩ هللوا قدام	שופרא יבבו קדם	cornu,iubilate coram
الرب الملك فليضطرب	מלכא יי : ירגוש	rege DEO.Tonet
البحر وجميع ما فيه والدنيا	ימא ומלייה תבל	mare & plenitudo eius,orbis
وساكنوها تصفق جميع	וכל דיירין עלה : נהרותא	& omnes habitantes in eo.Flumina
الانهار بايديها ۩	ימחון אידא כפיא כחדא	percutient manuum palmas simul.
الجبال تبتهج	טוריא ירננון :	montes laudes dicent.
قدام وجه الرب لانه	קדם יי ארום אתא	Coram DEO quoniam venit
جا ليدين الارض ويقضي	למידן ארעא ידון	iudicare terram,iudicabit
للدنيا بالحق والشعوب	תבל בצדקתא ועממיא	orbem in iustitia,& populos
بالعدل ۩ المزمور الثامن	בתריצותא :	in equitatibus.
والتسعون ۩ ملك الرب	יי מליך	XCIX. DEVS regnauit
فجزعت الشعوب الجالس	יזועון עממיא דשכינתיה	contremiscant populi,cuius maiestas
على الكاروبين زلزل	שריא בין כרוביא	habitat inter cherubim
الارض الرب معظم في	יזוע ארעא : יי בציון	concutiatur terra.DEVS in cion
صهيون متعالي	רבא ורמא הוא	magnus,& excelsus
على جميع الشعوب	על כל עממיא :	super omnes populos.
فليشكر والاسم العظيم	יודון לשמך רבא	Confitebuntur nomini tuo magno
لانه مخوف وقدوس	ודחילא קדישא הוא :	& timendo,sanctū siquidem ipsum est.
عز الملك ان يحب	ועושנא דמלכא דינא	Et fortitudo regis iudicium
العدل ۩ انت اتقنت	רחים אנת אתקינתא	diligit,tu preparasti
الاستقامه ۩ وصنعت	תריצותא דינא	directiones,iudicium
الحكم والعدل في	וצדקתא ביעקב א	& iustitiam in Iaacob
يعقوب ۩ عظموا	אנת עבדתא : שבחו	tu fecisti.Laudate
الرب الهنا	קדם יי אלהנא	coram DEO Deo nostro,
واسجدوا لموطئ	וסגידו לבית	& adorate domum

A. De magno Dei nomine יהוה quem & hebrei & græci quatuor literarum nomen appellant, multa scripsimus tum in scholiis libri exodi tum in libello duorum & septuaginta nominum (quis libellus ipse imperfectus & mancus circunferatur absq; hebreo sermone) quem dicauimus nominatim Stephano Saulo prothonotario apostolico, nobisq; consobrino iuueni magne spei qui breuissimo tempore & in grecis & in latinis literis mirum immodum profecit, adeo ꝙ de se dicere potest (nec me fallit naturale affinitatis uinculū) illud apostoli Pauli profeci ultra multos coetaneos meos, in sacris philosophie studiis.

Digitized by Google

רגליו קדוש הוא :	pedũ eius, quia sanctus ipse.	pedum eius, quoniã sanctũ est.	τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ὅτι ἅγιός ἐστι.
משה ואהרן	Mosse & Aharon	Moyses & aaron	Μωυσῆς καὶ ἀαρὼν
בכהניו ושׁ	in sacerdotibus eius	in sacerdotibus eius,	ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ,
ושמואל ב	& Semuel	& Samuel	καὶ σαμουὴλ
בקראי שמו	in iis qui inuocãt nomẽ eius.	ĩter eos qui inuocãt nomẽ eius.	ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
קראים אל	Inuocabant	Inuocabant	Ἐπεκαλοῦντο
יהוה והוא	DEVM & ipse	dominum & ipse	τὸν κύριον καὶ αὐτὸς
יענם : בעמוד	respondebat eis, in columna	exaudiebat eos, in columna	εἰσήκουεν αὐτῶν, ἐν στύλῳ (στάγματα
ענן ידבר אליהם	nubis loquebatur ad eos,	nubis loquebatur ad eos.	νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς. (τὰ προ(
שמרו עדתיו וחק	Custodierũt testimõia eiꝰ, &(	Custodiebant testimonia eius,(	Ὅτι ἐφύλασσον τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καὶ(
נתן למו : יהוה	ꝙ dedit eiꝰ. DEVS (ꝑceptũ	qđ dedit illis. Dñe (& ꝑceptũ	αὐτοῦ ἃ ἔδωκεν αὐτοῖς. Κύριε
אלהינו אתה עניתם	Deus noster tu respõdisti eis,	Deus noster tu exaudiebas eos,	ὁ θεὸς ἡμῶν, σὺ ἐπήκουες αὐτῶν,
אל נשא היית להם	Deus propitius fuisti eis,	Deus tu propitius fuisti eis,	ὁ θεός, σὺ εὐίλατος ἐγίνου αὐτοῖς,
ונקם על עלילותם :	& vltor sup adinuẽtões eoꝝ	& vlciscẽs ĩ oẽs adinuẽtões eoꝝ	καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιτηδεύ(
רוממו יהוה	Exaltate DEVM	Exaltate dominum	Ὑψοῦτε κύριον (ματα αὐτῶν.
אלהינו והשתחוו	Deum nostrum, & adorate	Deum nostrum, & adorate	τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε
להר קדשו כי קדוש	ĩ mõte sãcto eius qa sanctus	in mõte sancto eius, qm̃ sanctus	εἰς ὄρος ἅγιον αὐτοῦ, ὅτι ἅγιος
יהוה אלהינו :	DEVS Deus noster.	dominus Deus noster.	κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.
ק מזמור	C. Psalmus	XCIX. Psalmus	ϟθ΄, Ψαλμὸς τῷ
לתודה הריעו	in cõfessione. A. Iubilate	in confessione. Iubilate	Δαβὶδ εἰς ἐξομολόγησιν. Ἀλαλάξατε
ליהוה כל הארץ :	DEO omnis terra,	Deo omnis terra,	τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ,
עבדו את יהוה	seruite DEO	seruite domino	δουλεύσατε τῷ κυρίῳ
בשמחה באו לפניו	ĩ letitia, ĩgredimini corã eo	ĩ letitia. Introite ĩ ꝯspectu eius,	ἐν εὐφροσύνῃ. Εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ
ברננה : דעו כי יהוה	ĩ cãtu. Scitote qm̃ ꝙ dat esse	in exultatione. Scitote qm̃ dñs	ἐν ἀγαλλιάσει, γνῶτε ὅτι κύριος (μᾶς,
הוא אלהים הוא עשנו	ipse est Deus, ipse fecit nos,	ipse est Deus, ipse fecit nos	αὐτός ἐστιν ὁ θς̅ ἡμ). Αὐτὸς ἐποίησεν ἡ(
ולא אנחנו עמו	B. & non nos, populus eius	& non ipsi nos. Populus eius	καὶ οὐχ ἡμεῖς, ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ
וצאן מרעיתו :	& oues pascue eius. (fessione	& oues pascue eius	καὶ πρόβατα νομῆς αὐτοῦ. (λογήσει,
באו שעריו בתודה	Ingredimini portas eiꝰ ĩ cõ(	ĩtroite portas eius ĩ cõfessione,	Εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομο(
חצרתיו בתהלה	atria eius in laude,	atria eius in hymnis	εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ ἐν ὕμνοις.
הודו לו ברכו שמו	ꝯfitemini & bñdicite noĩe iꝰ	ꝯfitemini illi. Laudate nomẽ eius	Ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα(
כי טוב יהוה	Quia bonus DEVS (vsq	quoniam suauis est dominus	ὅτι χρηστὸς κύριος, (αὐτοῦ,
לעולם חסדו ועד	ĩ sempiťnũ mĩsicõdia eiꝰ, &(	ĩ eternũ mĩsicordia eius. & vsq	εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ἕως
דר ודר אמונתו :	ad gña. & gñatiõẽ fides eius.	ĩ gñatõẽ & gñatõẽ veritas eius	γενεᾶς καὶ γενεᾶς ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ.
קא לדוד מזמור	CI. Dauidis Psalmus.	C. Psalmus ipsi Dauid.	ρ΄. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
חסד ומשפט	Misericordiam & iudicium	Misericordiam & iudicium,	Ἔλεον καὶ κρίσιν
אשירה לך	cantabo tibi	cantabo tibi	ᾄσομαί σοι
יהוה אזמרה :	DEVS, psallam	domine. Psallam	κύριε, ψαλῶ
אשכילה בדרך	& erudiar in via	& intelligam in via	καὶ συνήσω ἐν ὁδῷ
תמים מתי תבוא	perfecta, quando venies	immaculata, quoniam venies	ἀμώμῳ, πότε ἥξεις
אלי אתהלך	ad me. Ambulabo (dio	ad me. Perambulabam	πρός με. Διεπορευόμην
בתם לבבי בקרב	ĩ ĩtegritate cordis mei, ĩ me(	ĩ innocẽtia cordis mei ĩ medio	ἐν ἀκακίᾳ καρδίας μου ἐν μέσῳ

Digitized by Google

قدميه فانه قدوس	מוקדשיה קדיש הוא:	sanctuarii eius, sanctus siquidẽ ipse est.
جعل موسى وهرون	משה ואהרן בכהנוי	Mosse & Aharon in sacerdotibus eius,
في كهنته	דמסרו נפשיהון מטול	qui tradiderunt animas suas propter
وصموئيل	עמא דיי ושמואל	populum DEI. Et Samuel
في الذين يدعون باسمه	אמטולהון צלי קדם יי	propter illos orauit DEVM,
حين دعو	היך אבהת עלמא דצלו	queadmodũ patres seculi q orauerũt
الرب	בשמיה מצלין קדם יי	in nomine eius, orabant coram DEO
فاستجاب لهم وكلمهم	והוא עני יתהון: בעננא	& ipse respondebat eis. In nubibus
من عمود الغمام	יקרא ממלל עמהון ונטרו	glorie loquebat̃ cũ illis, obseruauerũt
لانهم حفظوا شهاداته	סהידותיה וקים דיהב	testimonia eius, & pacta que dedit
وميثاقه الذي اعطاهم	להון: יי אלהנא את	eis. DEVS Deus noster tu
اللهم انت المستجيب لهم	ענית יתהון אלהא שביק	respondebas eis, Deus tu propitius
اللهم انت الغافر لهم	הויתא לעמא אמטולהון	fuisti populo propter eos
المنتقم في جميع اعمالهم	ומתפרע על עובדיהון:	& vltor operationum ipsorum.
عظموا الرب	שבחו קדם יי אלהנא	Laudes dicite corã DEO Deo nostro,
الهنا واسجدوا	וסגידו לטור בית	& adorate montem domus
في جبل قدسه لان	מוקדשיה ארום קדיש	sanctuarii eius, quoniam sanctus
الرب الهنا قدوس	יי אלהנא:	DEVS Deus noster.
المزمور	שבחא על קרבן	C. Laudatoria, pro sacrificio
التاسع والتسعون الارض	תודתא יבבו קדם	confessionis. Iubilate coram
كلها تسبح الرب	יי כל יתבי ארעא:	DEO omnes habitatores terre.
تعبدوا للرب	פלחו קדם יי ב	Seruite coram DEO
بالفرح ادخلوا امامه	בחדותא איתו קומוי	in letitia, venite coram eo
بالتهليل اعلموا ان الرب	בתושבחן: אודעו ארום יי	in hymnis. Notum facite qm̃ q dat esse
هو الهنا هو خلقنا	הוא אלהים הוא עבד	ipse est Deus, ipse fecit
ولم نكن نحن شعبه	יתנא ודיליה אנחנא	nos, & ipsius sumus,
وغنم رعيته	עמיה ועאן רעיתיה:	populus eius & oues pascue eius.
ادخلوا ابوابه بالشكر	עולו בתרעוי באודתא	Ingredimini portas eius in cõfessione,
وديار ه بالتسبيح	דרתוי בתושבחא אודו	porticus eius in laudibus, confitemini
اعترفوا له وباركوا لاسمه	קודמוי בריכו שמיה:	coram eo, benedicite nomini eius.
فان الرب صالح	ארום טב יי	Quoniam bonus DEVS,
والى الابد رحمته	לעלם טוביה ועד	in eternum benignitas eius & vsq
وحقه من جيل الى جيل	דר ודר הימנותיה:	in gñatione & generationẽ fides eius.
المزمور المايه	על יד דוד תושבחא	CI. Per manũ Dauidis, Laudatoria.
اللهم اني بالرحمة	אין חיסדא את גמיל עמי	Si misericordiam tu reddis mihi
والعدل	אין דינא עבד עמי על כולא	si iudicium mecum facis, pro omnibus
امجدك ارتل لك	אשבח קדמך יי איזמר:	hymnos dicam corã te DEO & psallã.
لا تفهم طريقا	אמר אלהא אשכלינך באורח	Dixit Deus faciam te intelligere viam
لا عيب فيها فانك تاتيني	שלים אימתי תיעול לותי	perfectam, quando venies ad me.
ذاتي الى مشيت	אמר דוד אהליך	Dixit Dauid ambulabo
في يدي بتواضع قلبي	בשלימות לבי בגו בית	in pfectione cordis mei, ĩ medio domus

A. Psalmus ad confessionem. Libro midras tehilim א״ר יעקב א״ר יאבהו בשם ר׳ אחא מזמור לתודה יודוני כל האומות ואני מקבלן שנ׳ כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון אני מקבלן .i. Dixit. R. Iaacob dictum est a. R. Abahu in nomine. R. aha psalmus ad confessionem. Cõfitebuntur mihi omnes gentes, & ego recipiam eas, sicut dictum est. Isaie. xly. Quoniam mihi flectetur omne genu, & iurabit omnis lingua & ego recipiam eos.

B. Et non nos, quãquã durior sermo respondens nihilominus hebraice ueritati. Nam in hebreo & negatiua particula ponitur לא lo. i. non, & pronomen pluralis numeri prime persone אנחנו enachanu. i. nos.

ביתי׃ לא אשית	domus mee. Non ponam	domus mee. Non proponebam	τοῦ οἴκου μου. Οὐ προετιθέμην
לנגד עיני דבר	coram oculis meis verbum	ante oculos meos rem	πρὸ ὀφθαλμῶν μου, πρᾶγμα
בליעל עשה סטים	Belial, operantem deuia	iniustã, facientes pˀuaricationes	παράνομον, ποιοῦντας παραβάσεις
שנאתי לא ידבק בי׃	odio habui nec adhesit mihi.	odiui. Non adhesit mihi	ἐμίσησα. Οὐκ ἐκολλήθη μοι
לבב עקש יסור	Cor prauum recedet	cor prauum, declinantem	καρδία σκαμβή, ἐκκλίνοντος
ממני רע לא אדע׃	a me, malum nesciam,	a me malignum nõ cognoscebã.	ἀπ' ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ οὐκ ἐγίνωσκον.
מלשני בסתר	insimulantem in abscondito	Detrahentem secreto	Τὸν καταλαλοῦντα λάθρα
רעהו אותו אצמית	proximum suum interficiã.	proximo suo, hunc persequar.	τῶν πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον.
גבה עינים ורחב	Superbum oculis & altum	Superbo oculo & insatiabili	Ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ καὶ ἀπλήστῳ
לבב אתו לא אוכל׃	corde non potero. A. Suple ferre, aut	corde, cum hoc non edebam.	καρδίᾳ, τούτῳ οὐ συνήσθιον.
עיני בנאמני	Oculi mei ad fideles sustinere.	Oculi mei ad fideles	Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς πιστοὺς
ארץ לשבת עמדי	terre vt habitent mecum,	terre vt sedeant mecum,	τῆς γῆς, τοῦ συγκαθῆσθαι αὐτοὺς μετ' ἐμοῦ.
הלך בדרך תמים	ambulãs in via perfectionis	ambulans in via immaculata,	Πορευόμενος ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ,
הוא ישרתני׃ לא	ipse ministrabit mihi. Non	hic mihi ministrabat. Non	οὗτός μοι ἐλειτούργει. Οὐ
ישב בקרב ביתי	habitabit ĩ medio domus mẽ	habitabit in medio domus mee	κατῴκει ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας μου,
עשה רמיה דבר	faciens dolum, loquens	qui facit superbiam, qui loqtur	ποιῶν ὑπερηφανίαν. Λαλῶν
שקרים לא	mendacia non (meorũ.	iniqua non	ἄδικα, οὐ
יכון לנגד עיני׃	erit rectus ĩ cõspectu ocłorꝝ(	direxit ĩ ɔspectu oculoꝝ meoꝝ.	κατηύθυνεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου.
לבקרים אצמית	Mane perdam	In matutino interficiebam	Εἰς τὰς πρωΐας ἀπέκτεινον
כל רשעי	omnes impios	omnes peccatores	πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς
ארץ להכרית	terre, vt interficiam	terre, vt disperderem	τῆς γῆς. Τοῦ ἐξολοθρεῦσαι
מעיר יהוה	de ciuitate DEI,	de ciuitate domini	ἐκ πόλεως κυρίου,
כל פעלי און׃	vniuersos q opanẽ iniqtatẽ.	omnes operantes iniquitatem.	πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.
קב תפלה	CII. Oratio	CI. Oratio	ρα. Προσευχὴ
לעני כי יעטף	paupis cũ anxius fuerit,	pauperis cum anxiaretur,	τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ,
ולפני יהוה ישפך	& corã DEO effuderit	& coram domino effudit	καὶ ἐνώπιον κυρίου ἐκχέῃ
שיחו׃ יהוה שמעה	eloqũ suũ. DEVS exaudi A.	precem suã. Domine exaudi	τὴν δέησιν αὐτοῦ. Κύριε εἰσάκουσον
תפלתי ושועתי	orõnẽ meã, & clamor meus	orationẽ meã, & clamor meus	τῆς προσευχῆς μου, καὶ ἡ κραυγή μου
אליך תבוא׃ אל תסתר	ad te veniat. Non abscondas	ad te veniat. Non auertas	πρὸς σὲ ἐλθέτω. Μὴ ἀποστρέψῃς
פניך ממני ביום	faciem tuam a me, in die	faciem tuã a me, in quacũqȝ die	τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ. Ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ
צר לי הטה אלי	tribulatõis mee ĩclina ad me	tribulor inclina ad me (ro te,	θλίβωμαι, κλῖνον πρός με
אזנך ביום אקרא	aurẽ tuã. In qcũqȝ die iuo.te	aurẽ tuã. In qcũqȝ die iuocaue(	τὸ οὖς σου, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε
מהר ענני׃ כי כלו	velo. rñde mihi. Q̃m cõsũ. st	velo. exau. me. Quia defecerũt	ταχὺ ἐπάκουσόν μου. Ὅτι ἐξέλιπον
בעשן ימי ועצמותי	sic fumus dies mei, & ossa mã	sic fumus dies mei, & ossa mea	ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι μου, καὶ τὰ ὀστᾶ μου
כמוקד נחרו׃	veluti focus arida sunt. (ctũ	sicut cremium aruerunt.	ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν.
הוכה כעשב ויבש	Percussũ ẽ qsi herba & aresa(	Percussus sum vt fenũ & aruit	Ἐπλήγην ὡσεὶ χόρτος, καὶ ἐξηράνθη
לבי כי שכחתי	est cor meũ, qa oblitus sum	cor meum, quia oblitus sum	ἡ καρδία μου, ὅτι ἐπελαθόμην
מאכל לחמי׃ מקול	comederẽ panẽ meũ. A voce	comedere panẽ meum. A voce	τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου. Ἀπὸ φωνῆς
אנחתי דבקה	gemitus mei, adhesit	gemitus mei, adhesit	τοῦ στεναγμοῦ μου, ἐκολλήθη
עצמי לבשרי׃	os meum carni mee.	os meum carni mee.	τὸ ὀστοῦν μου τῇ σαρκί μου.
דמיתי לקאת	Assimulatus sum pelicano	Similis factus sum pellicano	Ὡμοιώθην πελεκᾶνι

Digitized by Google

Latin	Aramaic	Arabic
doctrine mee. Non ponam	אולפני: לא אשוי	لم احول
in corde meo verbum impietatis,	בלבי מילתא דרשיעא	امام عيني شيا
operantes malum & pretergrediētes	עבדי בישין וסטיין מן	يخالف الناموس ابغضت
mādata tua odio habui, nequaq̃ adhe(	פקודיא סניתי לא ידבקון	عاملي الاثام لم يلصق بي
mihi. Cor prauum recedet (rebũt	בי: לבא עוקמנא יעדי	قلب عاش عند
a me, cōcupiscētiā malā nō cognoscā.	מני יצרא בישא לא אידע	ميل الشر عني لم اعلم
Loquentem tertio aduersus	דמשתעי תליתאי על	المتكلم في صاحبه
proximum suum hunc concidā, cũ eo	חבריה יתיה אמגר וילקי	شرا كنت له طاردا
qui graditur in superbia	בסורעתא דאזיל בגסות	مع المتعالي العين الرغيب
oculorum non habitabo in eternum.	עינין לא אידור בעלמא:	القلب لم اواكل
Oculi mei ad veraces terre	עיני בקשיטי ארעא	كانت عيناي الى مؤمني
vt inhabitem in sorte iustorum,	למיתב במחיצת צדיקי	الارض ليجالسوني
ambulans in via perfecta hic	דאזיל באורח שלים הוא	السالك طريقا لا عيب
surget cum ministris meis. Non	יקום עם שמשי: לא	فيها هو يخدمني
habitabit in medio domus	יתיותב במצע בית	المستكبر لا يستقر في بيتي
sanctuarii mei faciens iniquitatem,	מקדשי עביד נכילו	المتكلم بالظلم
qui loquitur mendacium non	דממליל שיקרין לית ליה	لم يستقم
p̃ualebit vt sit acceptus ĩ oculis meis.	רשות לאתקבלא בעיני	امام عيني
Mundo venturo qui assimulatur	לעלמא דאתי דמתיל	في الغدوات اهلكت
luci matutine perdam omnes	לנהור צפרא אשצי כל	جميع خطاة
peccatores terre, vt disperdam	רשיעי ארעא לשיצאה	الارض لاستاصل
de ierusalem ciuitate DEI omnes	מן ירושלם קרתא דיי כל	من مدينة الرب
operarios falsitatis.	עבדי שקר:	جميع عاملي الاثم
CII. Oratio pro	צלותא על מ	
misero cum fuerit in afflictione,	מסכינא ארום אשתלהי	المزمور
& coram DEO dicet	וקדם יי ימר צלו	الحادي والمائة
orationem suā. DEVS accipe	צלותיה: יי קביל	اللهم استجب
orationem meam, & clamor meus	צלותי ופניותי	صلاتي وليصعد
coram te ascendat. Ne auferas	קדמך תיעול: לא תסליק	امامك ادعائي لا تصرف
diuinitatem tuam a me in die	שכינתך מני ביום ע	وجهك عني في يوم
tribulatōis mee īclina ad me aurē tuā,	עקתי אצלי לותי אודנך	حزني اقبل الي
in die inuocationis mee velociter	ביומא דאיקרי סרהיב	بسمعك يوم ادعوك
responde mihi. Quoniam defecerunt	עני יתי: ארום אשתיציו	استجب لي عاجلا فان ايامي
sicut fumus dies mei, & membra mea	היך תננא יומי ואברי	اضمحلت كالدخان
sicut focus aruerunt.	היך תפיא תזרון:	حميت عظامي كالمقلي
Percussum est sicut fenum & arefactũ	לקי היך עיסבא ויתיבת	حصدت كالعشب وجف
est cor meum, quoniam oblitus sum	לבי ארום איתנשיתי	قلبي واذ نسيت اكل خبزي
legem doctrine mee. A voce	אורית אולפני מן קל	من صوت تنهدي لصق
suspirii mei, adhesit	תינחתי אדבק	عظمي بلحمي
os meum carni mee.	גרמי לבסרי:	اشبهت الغيهب البري
Similis factus sum pelicano	אידמיית לקאקאתא	صرت كالبومة في

A. Hunc psalmum non ab re de filio Dei interpretatum intelligas. Nam & Paulus capite p̄rio epistole sue ad hebreos. xxvi. versum & obiter duos subsequẽtes, adducit ad filium Dei dirigi.

מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס	deserti, factus sum q̄si bubo	solitudis, factus sũ sic nicticorax	ἐρημικῷ, ἐγενήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ
חֳרָבוֹת :	solitudinum.	in domicilio.	ἐν οἰκοπέδῳ.
שָׁקַדְתִּי וָאֶהְיֶה	Perseueraui & fui	Vigilaui, & factus sum,	Ἠγρύπνησα καὶ ἐγενόμην
כְּצִפּוֹר בו	sicut passer	sicut passer	ὡς στρουθίον
בּוֹדֵד עַל־גָּג :	solitarius super tectum.	solitarius in tecto.	μονάζον ἐπὶ δώματος.
כָּל־הַיּוֹם חֵרְפוּנִי	Tota die exprobrabāt mihi	Tota die exprobrabant mihi	Ὅλην τὴν ἡμέραν ὠνείδιζόν με
אוֹיְבָי מְהוֹלָלַי בִּי	inimici mi, ĩsultã. mihi, adũ.	inimici mi, & q laudabāt me ad(	οἱ ἐχθροί μου, καὶ οἱ ἐπαινοῦντές με κατ(
נִשְׁבָּעוּ : כִּי־אֵפֶר	me iurabant. Quia cinerem	me iurabāt. Quia cinerē (ũsũ	ὤμνυον. Ὅτι σποδὸν (τ' ἐμοῦ
כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי	sic panē comedi, & potũ mũ	tãq̃ panē mãducabã, & poculũ(	ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου
בִּבְכִי מָסָכְתִּי :	cum fletu miscui.	cũ fletu miscebam. (meum	μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων.
מִפְּנֵי זַעַמְךָ וק	A facie indignationis	A facie ire	Ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς
וְקִצְפֶּךָ כִּי־נְשָׂאתַנִי	& ire tue, quia eleuasti me	indignationis tue, quia eleuans	σου καὶ τοῦ θυμοῦ σου, ὅτι ἐπάρας
וַתַּשְׁלִיכֵנִי : יָמַי	& allisisti me. Dies mei	allisisti me. Dies mei	κατέρραξάς με. Αἱ ἡμέραι μου
כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי	q̄si vmbra decliauerũt & ego	sic vmbra declinauerũt, & ego	ὡσεὶ σκιὰ ἐκλίθησαν, κἀγὼ
כְּעֵשֶׂב אִיבָשׁ : וְאַתָּה	quasi herba arui. Tu autem	sicut fenũ arui. Tu autem	ὡσεὶ χόρτος ἐξηράνθην. Σὺ δὲ
יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב	DEVS in eternũ p̄manes,	domine in eternum permanes,	κύριε εἰς τὸν αἰῶνα μένεις,
וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר :	mēoria tua ĩ gñatiōe & gña(	& memoriale tuũ ĩ gñatiōe &(	καὶ τὸ μνημόσυνόν σου, εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם	Tu surgēs miseberis (tiōe.	Tu exurgēs miseberi[s] (gñatiōē.	Σὺ ἀναστὰς οἰκτειρήσεις
צִיּוֹן כִּי־עֵת לְחֶנְנָהּ	cion, q̄a tp̄s ē vt misear[is] eius,	sion, q̄a tēpus miserendi eius,	τὴν σιών, ὅτι καιρὸς τοῦ οἰκτειρῆσαι αὐτήν,
כִּי־בָא מוֹעֵד :	quoniam venit tempus.	quia venit tempus.	ὅτι ἥκει καιρός.
כִּי־רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־	Q̃m placitos fecerũt sui tui	Quoniã placuerũt seruis tuis	Ὅτι εὐδόκησαν οἱ δοῦλοί σου,
אֲבָנֶיהָ וְאֶת־עֲפָרָהּ	lapides eius, & pulueri eius	lapides eius, & terre eius	τοὺς λίθους αὐτῆς, καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς
יְחֹנֵנוּ : וְיִירְאוּ	miserebuntur. Et timebunt	miserebuntur. Et timebunt	οἰκτειρήσουσι. Καὶ φοβηθήσονται
גוֹיִם אֶת־שֵׁם יְהוָה	gentes nomen DEI,	gentes nomen tuum domine,	τὰ ἔθνη τὸ ὄνομά σου κύριε,
וְכָל־מַלְכֵי הָאָרֶץ	& vniuersi reges terre	& omnes reges terre	καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
אֶת־כְּבוֹדֶךָ : כִּי־בָנָה	gloriã tuã. Quia edificauit	gloriam tuam. Quia edificauit	τὴν δόξαν σου. Ὅτι οἰκοδομήσει
יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה	DEVS cion visus est	dominus sion, & videbitur	κύριος τὴν σιών, καὶ ὀφθήσεται
בִּכְבוֹדוֹ : פָּנָה אֶל־	in gloria sua. Vertit se ad	in gloria sua. Respexit in	ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. Ἐπέβλεψεν
תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא	orationem excitantis, & non	orationem humilium, & non	ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν ταπεινῶν, καὶ οὐκ
בָזָה אֶת־תְּפִלָּתָם :	despexit orationem eius.	spreuit precem eorum.	ἐξουδένωσε τὴν δέησιν αὐτῶν.
תִּכָּתֶב זֹאת לְדוֹר	Scribat hoc pro generatione	Scribantur hec in generatione	Γραφήτω αὕτη εἰς γενεὰν
אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא	nouissima, & pp̄ls q creabit	altera, & populus qui creabitur	ἑτέραν, καὶ λαὸς ὁ κτιζόμενος
יְהַלֶּל־יָהּ :	laudabit DEVM.	laudabit dominum.	αἰνέσει τὸν κύριον.
כִּי־הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם	Quoniã p̄spexit de excelso	Quia prospexit de excelso	Ὅτι ἐξέκυψεν ἐξ ὕψους
קָדְשׁוֹ יְיָ מִשָּׁמַיִם	sãctuario suo DEVS de celo	sancto suo, dominus de celo	ἁγίου αὐτοῦ, κύριος ἐξ οὐρανοῦ
אֶל־אֶרֶץ הִבִּיט :	terrã contēplatus est.	in terram aspexit.	ἐπὶ τὴν γῆν ἐπέβλεψε. (δημένων
לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר	Vt audiret clamorē vincti,	Vt audiret gemitus ɔpeditorũ,	Τοῦ ἀκοῦσαι τοῦ στεναγμοῦ τῶν πεπε(
לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה :	& solueret filios occisionis.	vt solueret filios ĩteremptorũ.	τοῦ λῦσαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων,
לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן	Vt narretur in cion	Vt annuncient in sion	Τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐν σιὼν
שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ	nomen DEI. & laudatio eius	nomen domini, & laudem eius	τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ
בִּירוּשָׁלָם : בְּהִקָּבֵץ	ĩ ierusalē. Cũ ɔgregati fuerit	in hierusalem. In conueniendo	ἐν ἱερουσαλήμ. Ἐν τῷ ἐπισυναχθῆναι

Digitized by Google

خربة سهرت وكنت	דְמַדְבְּרָא הֲוֵית הֵיךְ	deserti, factus sum sicut
في وحدتي	קִיפּוֹפָא דְבְאַרְעָא נְגוּבְתָא׃	noctua in terra sicca.
كالعصفور على	שְׁקֵדִית כָּל לֵילְיָא וַהֲוֵיתִי	Vigilaui tota nocte & fui
السطح ۞ غيرني	הֵיךְ צִיפַּר דְפָרַח וְנָיֵיד	sicut auis que volatu mouetur
اعداي الدهار كله	בִּלְחוֹדֵיהּ עַל אִיגָּרָא׃	solitaria in tecto.
الماد حون لي	כָּל יוֹמָא יְחַסְדוּן לִי בַעֲלֵי	Tota die exprobrabant mihi patroni
تحالفوا علي ۞	דְבָבַי מְחַלְעֲבֵי בְמֵימְרֵי	inimicitie mee blasphemantes verbis
لاني اكلت الرماد	קַיְימוּ מִינַן׃ אֲרוּם אִיפְרָא	iurantesq; in vanum. Quoniã cinerẽ
كالخبز وبدموعي	הֵיךְ מְזוֹנָא סְעָדִית	tanq̃ cibum comedi,
مزجت شرابي	וְשִׁקוּיַי בְבִכְיָתָא מְזַגִית׃	& potum meum fletu temperabam.
من خوف رجزك	מִן קֳדָם יְיָ רוּגְזָךְ	Ab aspectu DEI, indignatio tua
وسخطك لانك رفعتني	וְקִצְפָּךְ אֲרוּם נְטַלְתָּנִי	& ira tua, quoniam eleuasti me
ثم طرحتني وكالفي	וְטַלְקְתָנִי׃ יוֹמַי כט	& proiecisti me. Dies mei
زالت ايامي ۞ وانا	כְּטוּלָא דְעוֹף מַצְלֵי וַאֲנָא	sicut vmbra auis inclinata & ego
فمثل العشب يبست وانت	כְּעִסְבָּא אִתְיַבַּשׁ וְאַנְתְּ	sicut fenum arui. Tu autem
يارب دايم الى الابد	יְיָ מְדוֹרָךְ לְעָלַם בִּשְׁמַיָּא	DEVS hĩtationẽ habes ĩ eternũ ĩ celo
وذكرك الى دهر الدهور	קַיָּים וְדוּכְרָנָךְ לְדָר וְדָר׃	pmanẽtẽ, & mẽoria tua a gñatõe ĩ ge(
وحين تطلع تتراف على	אַתְּ תְּקוּם תְּרַחֵם	Tu exurgens misereberis (neratiõnẽ.
صهيون لانه اوان الرافة	צִיּוֹן אֲרוּם עִידָן לְמִיחוּס	cion, quoniã tempus est vt misereraris
عليها وقد حضر الزمان ۞	עֲלָהּ אֲרוּם אֲתָא זִמְנָא׃	eius, quoniam venit tempus.
ان عبيدك سروا	אֲרוּם רְעוּ עַבְדָּךְ יַת	Quoniam placuerunt seruis tuis
بحجدها وتحننوا	אַבְנָהָא וְיַת עַפְרָהָא	lapides eius, & pulueri eius
على ترابها ومن	יְחִיסוּן׃ וְיִדְחֲלוּן	miserebuntur. Et timebunt
اسمك يارب تخاف الامم	עַמְמַיָּא יַת שְׁמָא דַיְיָ	populi nomen DEI,
وجميع ملوك الارض	וְכָל מַלְכֵי אַרְעָא	& omnes reges terre
من مجدك والرب	יַת יְקָרָךְ׃ אֲרוּם בְּנָא	gloriam tuam. Quoniam edificauit
يبني صهيون ويظهر	יְיָ צִיּוֹן אִתְגְּלִי	DEVS cion, manifestatus est
في مجده ويعطف	בִּיקָרֵיהּ׃ אִתְפְּנֵי לְוָת	in gloria sua, Respexit ad
على صلاة المتواضعين ولم	צְלוֹתֵיהּ דְמִצְטַעֲרָא וְלָא	orationem desolatorum, & non
يرذل تضرعهم	בְסַר יַת צְלוֹתְהוֹן׃	spreuit precationem eorum.
هذا يكتب للجيل	תִּתְכְּתֵב צְלוֹתְהוֹן דָא לְדָר	Scribatur oratio eorum hec, in gñatione
الاخر الشعب	בַּתְרָאֵי וְעַמָּא דַעֲתִיד	vltimorũ, & populus qui in futurum
المخلوق يمجد للرب	לְאִתְבְּרָאָה יְשַׁבַּח יָהּ׃	creandus est laudabit Deum.
لانه اطلع من علو	אֲרוּם אוֹדִיק מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא	Quoniam prospexit de celo excelso,
قدسه نظر الرب من السما	דְקוּדְשֵׁיהּ יְיָ מִן שְׁמַיָּא	de sanctuario suo, DEVS de celo
على الارض	לְאַרְעָא אִסְתַּכַּל׃	in terram aspexit.
ليسمع تنهد الاسرى	לְמִשְׁמַע אֲנִיקַת דַאֲסִירַי	Vt audiret gemitus compeditorum,
ويطلق بني المقتولين	לְמִשְׁרֵי בְנַיָּא דִמְסִירִין	& solueret filios, qui morti
ليخبروا باسم الرب في	לְמִיתוּתָא׃ לְמִשְׁתָּעֵי בְצִיּוֹן	traditi sunt. Vt nnncietur in cion
صهيون وتسبحته	שְׁמָא דַיְיָ וְתוּשְׁבַּחְתֵּיהּ	nomen Dei, & laus eius
في اورشليم عند اجتماع	בִּירוּשְׁלֵם׃ בְּאִתְכַּנָּשׁוּת	n ierusalem. Dum congregabuntur

Digitized by Google

עַמִּים יַחְדָּו ו	populi simul,	populos in vnum,	λαοὺς ἐπὶ τὸ αὐτὸ,
וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד	& regna vt seruiant	& reges vt seruiant	καὶ βασιλεῖς τοῦ δουλεύειν
אֶת־יְהוָה׃ עִנָּה	DEO. Afflixit	domino. Respondit	τῷ κυρίῳ. Ἀπεκρίθη
בַדֶּרֶךְ כח	in via	ei in via	αὐτῷ ἐν ὁδῷ
כֹּחוֹ קִצַּר	fortitudinē meā, breuiauit	virtutis sue, paucitatem	ἰσχύος αὐτοῦ, τὴν ὀλιγότητα
יָמָי׃ אֹמַר אֵלִי אַל־	dies meos. Dicam, DEVS (	dierum meorū nuncia mihi. Ne	τῶν ἡμερῶν μου, ἀνάγγειλόν μοι. Μὴ
תַּעֲלֵנִי כח	destruas me, (meus ne	reuoces me	ἀναγάγῃς με
בַּחֲצִי יָמָי ב	in medio dierum meorum,	in dimidio dierum meorum	ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου,
בְּדוֹר דּוֹרִים	in generatione generationū	in generatione & generationē	ἐν γενεᾷ γενεῶν
שְׁנוֹתֶיךָ׃ ל	anni tui.	anni tui.	τὰ ἔτη σου.
לְפָנִים הָאָרֶץ	A principio terram	Initio tu domine terram	Κατ᾽ ἀρχὰς σὺ κύριε τὴν γῆν
יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה	fundasti, & opus	fundasti, & opera	ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα
יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃ ת	manuum tuarum sunt celi.	manuum tuarum sunt celi.	τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί.
הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה	Ipsi peribunt tu autem	Ipsi peribunt tu autem	Αὐτοὶ ἀπολοῦνται σὺ δὲ
תַעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד	stabis & omnes quasi pannus	pmanes, & oēs sicut vestimētū	διαμένεις. Καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον
יִבְלוּ כַּלְּבוּשׁ	veterascēt, quasi vestimētū	veterascent. Et sicut opertoriū	παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον
תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃	mutabis illos & mutabunt.	mutabis eos & mutabuntur,	ἀλλάξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγήσονται.
וְאַתָּה הוּא	Tu autem idem,	tu autem idem	Σὺ δὲ ὁ αὐτὸς
וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ׃	& anni tui non deficient.	ipse es, & anni tui non deficiēt.	εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.
בְּנֵי עֲבָדֶיךָ יש	Filii seruorum tuorum	Filii seruorum tuorum	Οἱ υἱοὶ τῶν δούλων σου
יִשְׁכּוֹנוּ וְזַרְעָם	habitabunt, & semen eorum	habitabunt, & semen eorum	κατασκηνώσουσι, καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν
לְפָנֶיךָ יִכּוֹן׃	ante faciē tuā perseuerabit.	in seculum dirigetur.	εἰς τὸν αἰῶνα κατευθυνθήσεται.
קג לְדָוִד	CIII. Dauidis.	CII. Psalmus ipsi Dauid.	ρβ΄. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־	Benedic anima mea A.	Benedic anima mea	Εὐλόγει ἡ ψυχή μου
יְהוָה וְכָל־קְרָבַי	DEO, & omnia viscera mea	domino, & oīa que ītra me sunt	τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἐντός μου
אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ׃ בָּרְכִי	nomini sancto eius. Benedic	nomini sancto eius. Benedic	τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ. Εὐλόγει
נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְאַל	anima mea DEO, & noli	anima mea domino, & noli	ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ μὴ (αὐτοῦ.
תִּשְׁכְּחִי כָּל־גְּמוּלָיו	obliuisci oīū retributōū eius.	obliuisci oēs retributiōes eius.	ἐπιλανθάνου πάσας τὰς ἀνταποδόσεις (
הַסֹּלֵחַ לְכָל־	Qui propitiatur cunctis	Qui propitiatur omnibus	Τὸν ἱλατεύοντα πάσας
עֲוֹנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל־	iniqtatibus tuis, q sanat oēs	iniquitatibus tuis, qui sanat oēs	τὰς ἀνομίας σου, τὸν ἰώμενον πάσας
תַּחֲלוּאָיְכִי׃ הַגּוֹאֵל	īfirmitates tuas. Qui rēdimit	infirmitates tuas. Qui redimit	τὰς νόσους σου. Τὸν λυτρούμενον
מִשַּׁחַת חַיָּיְכִי	de corruptione vitā tuam,	de interitu vitam tuam,	ἐκ φθορᾶς τὴν ζωήν σου,
הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד	qui coronat te misericordia	qui coronat te in misericordia	τὸν στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει
וְרַחֲמִים׃ הַמַּשְׂבִּיעַ	& miserationibus, qui replet	& miserationibus. Qui replet	καὶ οἰκτιρμοῖς. Τὸν ἐμπιπλῶντα
בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ ת	bonis buccam tuam,	in bonis desiderium tuum,	ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν σου,
תִּתְחַדֵּשׁ כ	innouabitur	renouabitur	ἀνακαινισθήσεται
כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי׃	sicut aquile iuuentus tua.	vt aquile iuuentus tua.	ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου.
עֹשֵׂה צְדָקוֹת יְהוָה	Faciens iustitias DEVS	Faciēs misericordias dominus,	Ποιῶν ἐλεημοσύνας ὁ κύριος
וּמִשְׁפָּטִים לְכָל־	& iudicia cunctis	& iudicium omnibus	καὶ κρῖμα πᾶσι
עֲשׁוּקִים׃ יוֹדִיעַ	q calūnias sustinēt. Notas fec	iniuriā patiētibus. Notas fecit	τοῖς ἀδικουμένοις. Ἐγνώρισε
דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה לִבְנֵי	vias suas Mosse, filiis	vias suas Moysi, & filiis	τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τῷ Μωυσῇ, τοῖς υἱοῖς

Digitized by Google

الشعوب جميعا	עַמְמִין כַּחֲדָא וּמַלְכְוָתָא	populi in vnum, & reges
والملوك ليعبدوا	לְמִפְלַח קֳדָם יְיָ: אִסְתַּגַּף	vt seruiant coram DEO. Aflicta est
الرب ۞ ويذعنوا	מִן אָרְחָא טוּרְחָא דְאוֹרַיְתָא	a via laboriosa, ipsa est via
الى سبل	גָלוּתָא חֵילִי אִתְקְצַרוּן	captiuitatis, virtus mea, breuiati sunt
جبروته ۞ اللهم	יוֹמַי: אֵימַר קֳדָם אֱלָהִי לָא	dies mei. Dicam coram Deo meo ne
افهمني قصر ايامي ولا	תְסַלְקִינַנִי מִן עָלְמָא	tollas me de mundo
تقبضني	בְּפַלְגוּת יוֹמַי אַחְיֵינִי	in dimidio dierum meorũ viuifica me
في نصف عمري ۞	לְעָלְמָא דְאָתֵי מְטוּל	in mundo venturo, quoniam
فان سنيك	דְבְדָרֵי דָרַיָּא	de generatione in generatione
الى ابد الابد	שְׁנָךְ:	anni tui.
انت يا رب اسست	מִן שֵׁירוּיָא דְאִתְבְּרֵי כָּל	A principio cum crearetur omnis
الارض منذ الابد ۞	בְּרִיָּתָא אַרְעָא יַסֵּדְתָּא	creatura terram fundasti,
والسموات صنع يديك	וְעוֹבָדֵי אִידָךְ שְׁמַיָּא:	& opera manuum tuarum sunt celi.
هن يزلن	אִנּוּן יְהוֹבְדוּן וְאַתְּ תְּקוּם	Ipsi peribunt & tu permanebis
وانت دايم جميعهم مثل	וְכוּלְהוֹן הֵיךְ לְבוּשָׁא	& omnes sicut vestimentum
الثوب يبلون ومثل الرداء	אִתְבַּלְיָין הֵיךְ אִצְטְלָא	veterascent tanquam amictum
تطويهن فيتغيرون	תְּחַלְפִינוּן וְיִתְחַלְפוּן	mutabis eos & mutabuntur.
وانت كما انت	וְאַתְּ הוּא דִבְרֵיתָנוּן	Et tu idem qui creasti eos,
وسنوك لن تفنى	וּשְׁנָךְ לָא מִשְׁתַּלְמִין:	& anni tui non deficient.
بنو عبيدك	בְּנֵי עַבְדָךְ יִשׁ	Filii seruorum tuorum
يسكنون في هذه وزرعهم	יִשְׁרוּן אַרְעָא וְזַרְעִיָּתְהוֹן	habitabunt terram, & semina eorum
الى الابد يستقيم	קֳדָמָךְ יִתְקְנוּן:	coram te dirigentur.
المزمور الثاني والمائة	עַל יַד דָוִד	CIII. Per manum Dauidis
يا نفسي باركي	אִתְאֲמַר בִּנְבוּאָה	dicta prophetice.
الرب وكل احشائي	בָּרְכִי נַפְשִׁי יָת	Benedic anima mea
فلتسبح اسمه القدوس	שְׁמָא וְקוּדְשֵׁיהּ דַיְיָ בָּרְכִי	nomen sanctitatis DEI, benedic
يا نفسي باركي الرب ولا	נַפְשִׁי יָת שְׁמָא דַיְיָ וְלָא	anima mea nomen Dei, & non
تنسي كل جزاه	תִתְנַשְׁיָין כָּל חִיסּוּלוֹי:	obliuiscaris oĩum retributionũ eius.
لانه غافر جميع	דְשָׁבִיק לְכָל עֲוָ	Qui remisit omnes
اثامك ومشفي كل	עֲוָיָיְכִי דְמַסֵּי לְכָל	iniquitates tuas, qui sanat omnes
اسقامك ومنقذ	מַרְעֲיָיְכִי: דְפָרִיק	infirmitates tuas. Qui redemit
من الفساد حياتك	מִגֵּיהִנָּם חַיָּיְכִי	à gehenna vitam tuam,
يشملك بالرحمة	דְאַכְלִיל יָתַיְכִי חִסְדָּא	qui coronauit te misericordia
والرافة يعطك	וְרַחֲמֵי: דְמַשְׂבַּע בְּטוּבָא	& pietate. Qui satiabit bonis,
شهواتك من الخيرات	יוֹמֵי סֵיבוּתַיְיכִי וּלְ	dies senectutis tue,
يتجدد	וּלְעָלְמָא דְאָתֵי תִּתְחַדַּת הֵיךְ	& mundo venturo renouabit sicut
شبابك مثل النسر	נִשְׁרָא דְכֵּילָאָה טַלְיוּתַיְיכִי:	aquila que senuit iuuentutem tuam.
الرب صانع الرحمة	עָבֵד צִדְקָתָא יְיָ	Faciens iustitiam DEVS
والعدل لجميع	וְדִינִין לְכָל ט	& iudicium omnibus
المظلومين عرف	טְלִימִין: גַּלֵּי	iniuriam patientibus. Reuelauit
موسى طرقه وبني	אָרְחָתֵיהּ לְמֹשֶׁה לִבְנֵי	B. vias suas Mosse, filiis

A. Libro midras tehilim רבנן אמרי מה הנפש ממלאה את הגוף כך הקבה ממלא את עולמו מה הנפש סובלת את הגוף כך הקבה סובל את העולם ומה הנפש יחידה בגוף כך הקבה יחיד בעולמו ומה הנפש אינה אוכלת ואינה שותה כך הקבה אינו אוכל ואינו שותה ומה הנפש טהורה בגוף כך הקבה טהור שהוא למעלה מעולתו ומה הנפש רואה ואינה נראית כך הקבה רואה ואינו נראה אמ דוד תבא הנפש שיש בה כל המדות הללו ותהלל הקבה שיש בו כל המדות הללו .i. magistri dixerunt, ut anima iplet corpus, sic Deus sanctus & bñdictus implet mundũ eius, ut aĩa regit corpus, sic Deus sanctus & bñdictus regit mundum, ut anima est una in corpore, sic Deus .s. &. b. est unus in mũdo eius, ut anima nõ manducat & non bibit sic Deus .s. &. b. nec manducat nec bibit, ut aĩa habitat in corpore, sic Deus .s. &. b. habitat in superiori mũdo. Vt anima uidet & nõ uidetur ita Deus .s. &. b. uidet & non uidetur. Dixit Dauid. Accedat anima cui insunt oẽs iste proprietates. Laudetq; Deum .s. & b. cui etiã insunt oẽs iste proprietates.

B. Vie Dei quas ipse docuit Mosse sunt uti ego sentio. Dilectio Dei & proximi, quibus duabus uiis patet iter ad celestem patriam. Doctissimi uero hebreorum caballiste, numerant duas & triginta uias quas uocant uias scientie Dei q̃sq; edoctos fuisse a Deo optimo maximo nõ ambigunt patrem Abraham Mosse & reliquos patres qui fuerũt ante Christi aduentum. Cõprehẽduntur uero he due & triginta uie decem sephirot, ut ipsi uocant & duabus & uiginti alphabeti literis. De decem sephirot sic habetur ĩ libro formationis quẽ hebrei uocant cepher

ישראל עלילתיו :	ifrael operationes fuas.	ifrael voluntates fuas.	ἰσραὴλ τὰ θελήματα αὐτοῦ.
רחום וחנון יהוה	Mificors & clemẽs DEVS,	Miferator & mifericors dñs,	Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος,
ארך אפים ורב	diftansa furore, & multe	longanimis & multum	μακρόθυμος καὶ πολυέλεος.
חסד : לא לנצח	mifationis. Nõ ĩ fempiternũ	mifericors. Non imperpetuum	Οὐκ εἰς τέλος
יריב ולא לעולם	litigabit, neq̃ in eternum	irafcetur, neq̃ in eternum	ὀργισθήσεται, οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα
יטור : לא כחטאינו	obfuabit. Nõ ſm peccata nr̃a	cõminabit. Nõ ſm peccata nr̃a	μηνιεῖ, οὐ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν
עשה לנו ולא	fecit nobis, neq̃	fecit nobis, neq̃	ἐποίησεν ἡμῖν, οὐδὲ (καὶ
כעונתינו גמל	ſm iniqtates nr̃as retribuit	ſm iniqtates noftras retribuit	κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀνταπέδωκ(
עלינו : כי כגבה	nobis. Quãto. n. excelfius ẽ	nobis. Q̃m ſm altitudinem	ἡμῖν. Ὅτι κατὰ τὸ ὕψος
שמים על הארץ	celum terra, (eius fup	celi a terra,	τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς,
גבר חסדו על	tm̃ cõfirmata eft mificordia(	corroborauit mificõdiã fuã fup	ἐκραταίωσε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ
יראיו : כרחק	timẽtes eũ. Quãtũ lõge eft	timentes fe. Quantum diftat	τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Καθόσον ἀπέχουσιν
מזרח ממערב	oriens ab occidente,	ortus ab occidente,	ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν,
הרחיק ממנו את	tantum longe fecit a nobis	longe fecit a nobis	ἐμάκρυνεν ἀφ᾽ ἡμῶν (τὴρ
פשעינו : כרחם אב	fcelera nr̃a. Sicut mifeȓ pr̃	iniqtates nr̃as. Quõ mifeȓ pr̃	τὰς ἀνομίας ἡμῶν. Καθὼς οἰκτείρει πα(
על בנים רחם יהוה	filiorũ, mifertus eft DEVS	filiorum mifertus eft dominus	υἱούς, ᾠκτείρησε κύριος
על יראיו : כי הוא	timentibus fe. Ipfe enim	timentibus fe, quoniam ipfe	τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Ὅτι αὐτὸς
ידע יצרנו זכור	nouit fomitẽ noftrũ, recor(	cognouit figmẽtũ noftrũ. Re(	ἔγνω τὸ πλάσμα ἡμῶν, ἐμνήσθη
כי עפר אנ	q̃ puluis (datus eft	quoniam puluis (cordatus eft	ὅτι χοῦς
חנו :	fumus.	fumus	ἐσμεν.
אנוש כחציר ימיו	Homo quafi herba, dies eius	homo ficut fenum, dies eius	Ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ,
כציץ השדה כן	ficut flos agri fic	tanquam flos agri fic	ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ
יציץ : כי רוח	efflorebit. Quia fpiritus	efflorebit. Quoniam fpiritus	οὕτως ἐξανθήσει. Ὅτι πνεῦμα
עברה בו ואיננו	ptrãfibit eum, & nõ fubfiftet	ptranfibit in illo & nõ fubfiftet,	διῆλθεν ἐν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὑπάρξει,
ולא יכירנו עוד	& non cognofcet eum vltra	& non cognofcet amplius	καὶ οὐκ ἐπιγνώσεται ἔτι
מקומו : וחסד יהוה	locus eius. Mificõdia ãt DEI	locũ fuũ. Mifericordia autẽ dñi	τὸν τόπον αὐτοῦ. Τὸ δὲ ἔλεος τοῦ κυρίου
מעולם ועד עולם	ab eterno, & vfq̃ in eternũ,	ab eterno & vfq̃ in eternum,	ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος
על יראיו וצדקתו	fup timẽtes eũ, & iuftitia eiꝰ	fup timẽtes eũ. Et iuftitia illius	ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν. Καὶ ἡ(
לבני בנים :	in filiis filiorum.	in filios filiorum,	ἐπὶ υἱοῖς υἱῶν, (δικαιοσύνη αὐτοῦ
לשמרי בריתו	His qui cuftodiũt pactũ eius,	his qui feruant teftamẽtũ eius.	τοῖς φυλάσσουσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ,
ולזכרי פקדיו	& recordantur pceptoꝝ eius	Et memores fũt mãdatoꝝ ipfius	καὶ μεμνημένοις τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ
לעשותם : יהוה	ad faciendum ea. DEVS	ad faciendum ea. Dominus	τοῦ ποιῆσαι αὐτάς. Κύριος
בשמים הכין	in celo preparauit	in celo parauit	ἐν τῷ οὐρανῷ ἡτοίμασε
כסאו ומלכותו	thronũ fuum, & regnũ illius	fedem fuam, & regnum ipfius	τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ
בכל משלה : ברכו	omniũ dominabiȓ. Bñdicite	omnibus dominabiȓ. Bñdicite	πάντων δεσπόζει. Εὐλογεῖτε
יהוה מלאכיו	DEO angeli eius	domino omnes angeli eius	τὸν κύριον πάντες ἄγγελοι αὐτοῦ,
גברי כח עשי	potentes virtute, facientes	potentes virtute, facientes	δυνατοὶ ἰσχύϊ ποιοῦντες
דברו לשמע בקול	verbũ eius, obedientes voci	verbum illius ad audiẽdã vocẽ	τὸν λόγον αὐτοῦ, τοῦ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς
דברו : ברכו יהוה	ſmonis eius. Bñdicite DEO	fermonũ eius. Benedicite dño	τῶν λόγων αὐτοῦ. Εὐλογεῖτε τὸν κύριον
כל צבאיו משרתיו	oẽs exercitꝰ eiꝰ, miniftri eiꝰ	oẽs virtutes eius, miniftri eius	πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, λειτουργοὶ αὐτοῦ
עשי רצונו : ברכו	q̃ facitꝭ placitũ illiꝰ. Bñdicite	q̃ facitis volũtatẽ eiꝰ. Bñdicite-	ποιοῦντες τὸ θέλημα αὐτοῦ. Εὐλογεῖτε

اسرايل ارادته	ישראל עובדוהי:	israel opera sua.
الرب رووف رحيم	רחמנא וחננא יי מרחיק	Misericors & clemens Deus alienus
حكيم ه كثير الاناة	רגז מסגי למעבד טבוון	ab ira, multus vt faciat benignitatem
والرحمة لا يدوم	וקשוט: לא לעלמין	& veritatem. Non in perpetuum
غضبه ولا يكون الى	מנצי ולא לעלמין	concertabit neq3 in eternū
الابد حقده لم يصنع الينا	מנטור: לא כחובנא עבד	obseruabit. Non ſm peccata nostra
كخطايانا ولا	לנא ולא	fecit nobis, neq3
مثل ذنوبنا جازانا	כעוייננא שלים	ſm iniquitates nostras fecit
بل كارتفاع	לנא ארום היך גבוהין	nobiscum. Quoniam quanto est altius
السما على الارض	שמיא מעילוי ארעא	celum terra,
كذلك اعز الرب رحمته	הכדין גבר טוביה על	tantum firmauit benignitatē suā sup
على كل خايفيه وكبعد	דחלוהי: היך דרחיק	timentes se. Quantum longe est
المشرق من المغرب	מדינחא ממערבא הכדין	oriens ab occidente, tantum
ابعد عنا اثامنا	ארחיק מיננא	longe fecit a nobis
وكما يتراوف الاب على	סורחננא: היך דרחים אבא	iniqtates nostras. Sicut miseret pater
بنيه كذلك يتراوف الرب	על בניא הכדין רחים יי	filiorum sic miserebitur DEVS
على خايفيه لانه	על דחלוהי: ארום הוא	timentibus se. Quoniam ipse
عارف جبلتنا اذكر	ידע ית יצרנא בישא	nouit fomitem prauum
يارب انا تراب	דמחטי דכיר קדמוהי ארום	q peccatū suggerit, mēorat corā eo qd
وان ايام	מן עפרא אנחנא:	ex puluere sumus ipsi.
الانسان كالعشب	בר נש היך עיסבא יומוהי	Filius hominis sicut herba, dies eius
ومثل نوار الحقل هكذا	היך ניצא דחקלא הכדין	sicut flos agrorum
يجف فاذا هبت به الريح	הכדין יניץ: ארום זעפא	sic efflorebit. Quoniam ventus
لا يوجد ولا يعرف	נשבת ביה וליתוהי ולא	spirauit ī eū & nō substitit āplius, & nō
موضعه	אשתמודעיה תוב	cognoscet eum amplius
ايضا فاما رحمة الرب	אתריה: וחסדא דיי	locus eius. Misericordia autem DEI
من الازل والى الابد	מן עלמא הדין ועד	a mundo hoc, & vsq3 ad
على خايفيه وعدله	עלמא דאתי על דחלוהי	mundū venturū super timentes eum,
على بني البنين	וצדקתיה לבני בנין:	& iustitia eius in filios filiorum.
الحافظين عهده	לנטרי קיימיה	Seruantibus pactum eius,
الذاكرين وصاياه	ולדכרי פקודוי	& his qui recordantur mandatorum eius
العاملين بها الرب	למעבד יתהון: יי	vt faciant ea. DEVS
اتقن كرسيه في	בשמי מרומא אתקין	in celo excelso parauit
السما ملكه	כורסייה ומלכותיה	sedem eius & regnum illius
يسود على الكل سبحوا	בכולא שליטא: בריכו	vbiq3 potestatem habet. Benedicite
الرب يا جميع ملايكته	שמא דיי מלאכוי	nomen Dei angeli eius
ذوي القوة صانعي	דמתגברין בחילא עבדי	vigentes virtute facientes
وصيته وسامعي	מילוליה למשמע קל	verba eius ad audiendam vocem
كلمته سبحوا الرب	מילוליה: בריכו שמא דיי	sermonū eius. Benedicite nomē DEI
يا جميع جنوده خدمه	כל חילוהי משמשנוי	omnes exercitus eius, ministri eius
الذين يعملون بمسرته	עבדי רעותיה: בריכו	facientes voluntatem eius. Benedicite

עשר ספירות בלימה
א רוח אלהים חיים ברוך
ומבורך שמו של חי
העולמים קול ורוח ודבר
זה רוח הקדש ב רוח מרוח
חקק וחצב בה כב אותיות
יסוד ג אמות ז כפולות
יב פשוטות ורוח אחת
מהם ג מים מרוח חקק
וחצב בהם תהו ובהו
רפש וטיט חקקן כמין
ערוגה והציבן כמין חומה
וסבבן כמין מעזיבה ד אש
ממים חקק וחצב בה
כסא הכבוד ואופנים
ושרפים וחיות הקדש
ומלאכי השרת ומשלשתן
יסד מעונו שנא עושה
מלאכיו רוחות משרתיו
אש לוהט ה חתם רום
בירר שלש אמות וקבען
בשמו הגדול יהו וחתם
בהם שש קצוות פנה
למעלה וחתמו ביהו ו
חתם תחת ופנה למטה
וחתמו ביוה ז חתם מזרח
ופנה לפניו וחתמו בהיו
ח חתם מערב ופנה
לאחריו וחתמו בהוי ט
חתם לצפון ופנה לימינו
וחתמו בויה י חתם
דרום ופנה לשמאלו וחתמו
בוהי אלו עשר ספירות
בלימה רוח אלהים חיים רוח
מרוח ורוח מים ואש רום
ותחת מזרח מערב צפון
ודרום

i. Decē sephiroth
i. decē incorporei ab
stractiq3 numeri seu
potius decem incorpo
ree secreteq3 unitates
Vna, spiritus Dei uiue
spiritus Deus, benedi=
cens & benedictum no
men eius, qui est uita
mūdi, uox, & spiritus,
& uerbum, hic est spi
ritus sanctus, cuius (ut
habent aliq libri) prin
cipium perscrutari nō
pot, & cuius finis nul=
lus est terminus. Due,
spiritus de spiritu, ex=
culpsit inciditq3 in eis
duas & uiginti literas
pro fundamento, tres
matres, septem dupli=
ces, & duodecim sim=
plices, & spiritus unus
de eis. Tres, aqua de
spiritu, sculpsit incidit
q3 in eis, inane & uacu
um, cenum & lutum.
Eas ad areole similitu
dinē sculpsit, utq3 mu
rum statuit, & eas pa=
uimenti instar conte=
xuit. Quatuor, ignis d'
aqua, sculpsit inciditq3
in eis thronum glorie,
& rotas, seraphim, &
animalia sanctuarii, &
āgelos ministerii & ex

Digitized by Google

יהוה כל־מעשיו	DEO vniuersa opera eius,	domino omnia opera eius,	τοῦ κυρίου πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ
בכל־מקמות	in omnibus locis	in omni loco	ἐν παντὶ τόπῳ (συνάσεως.
ממשלתו ברכי	potestatis eius, benedic	dominationis eius benedic	τῆς δεσποτείας αὐτοῦ· εὐλόγει (κόσμου(
נפשי את־יהוה:	anima mea DEO.	anima mea domino. (mea	ἡ ψυχή μου τὸν κύριον. (βίβλου τετάρτης(
קד ברכי נפשי	CIIII. Benedic aĩa mea	CIII. ps. ipsi Dauid. Bñdic aĩa(	ργ'. Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ. Εὐλόγει ἡ ψυχή μου
את־יהוה יי אלהי	DEO, DEVS Deus meus,	domino, domine Deus meus	τὸν κύριον, κύριε ὁ θεός μου
גדלת מאד הוד	magnificatus es nimis, pul(	magnificatus es vehementer.(	ἐμεγαλύνθης σφόδρα. Ἐξομολόγησιν
והדר לבשת:	& decorẽ ĩdutꝰ es. (chritudĩe	& decorẽ induisti. (Cõfessionẽ	καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐνεδύσω.
עטה אור כשלמה	Induẽs lucẽ q̃si vestimentũ,	amictus lumine sicut vestimẽto	Ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον,
נוטה שמים כ	extendens celos	Extendens celum	ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν
כיריעה: המקרה	vt cortinam. Qui cõtignat	sicut pellem, qui tegis	ὡσεὶ δέρριν. Ὁ στεγάζων
במים עליותיו השם	in aq̃s cenaculũ suũ, q̃ ponit	aq̃s superiora eius. Qui ponis	ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ, ὁ τιθεὶς
עבים רכובו	nubem currum suum,	nubem ascensum tuum,	νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ.
המהלך על־כנפי־	qui ambulat super pennas	qui ambulas super pennas	Ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύγων
רוח: עשה מלאכיו	vẽti. Qui facit angelos suos	vẽtorũ. Qui facis angelos tuos	ἀνέμων, ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ
רוחות	spiritus,	spiritus,	πνεύματα,
משרתיו אש	ministros suos ignem	& ministros tuos ignem	καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς
לוהט: יסד ארץ על־	scintillãtẽ. Fundauit trã sup	vrentẽ. Qui fundasti terrã sup	φλόγα. Ὁ θεμελιῶν τὴν γῆν
מכוניה בל־תמוט	substẽtacula eius ñ cõmouebit	stabilitatẽ suã, non inclinabitur	ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς, οὐ κλιθήσεται
עולם ועד: תהום	in seculum seculi. Abysso	in seculum seculi. Abyssus	εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἄβυσσος
כלבוש כסיתו על־	q̃si vestimẽto opuisti eã, sup	sic vestimentũ amictus eius, sup	ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ, ἐπὶ
הרים יעמדו מים:	montes stabunt aque.	montes stabunt aque.	τῶν ὀρέων στήσονται ὕδατα.
מן גערתך ינוסון	Ab increpatione tua fugiẽt,	Ab increpatione tua fugiet,	Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου φεύξονται,
מן קול רעמך	a voce tonitrui tui	a voce tonitrui tui	ἀπὸ φωνῆς βροντῆς σου
יחפזון: יעלו	properabunt. Ascendunt	formidabunt. Ascendunt	δειλιάσουσιν. Ἀναβαίνουσιν
הרים ירדו	montes & descendunt	montes & descendunt	ὄρη, καὶ καταβαίνουσι
בקעות אל־מקום	valles, ad locum	campi, in locum	πεδία εἰς τὸν τόπον
זה יסדת להם:	hunc quem fundasti eis.	quem fundasti eis.	ὃν ἐθεμελίωσας αὐτά.
גבול שמת בל־	Terminũ posuisti quem non	Terminum posuisti quem non	Ὅριον ἔθου ὃ οὐ
יעברון בל־ישובון	pertransibũt, nec reuertẽt	transgredienť, neq; cõuertenť	παρελεύσονται, οὐδὲ ἐπιστρέψουσι
לכסות הארץ:	vt operiant terram.	operire terram.	καλύψαι τὴν γῆν.
המשלח מעינים	Qui emittit fontes	Qui emittis fontes	Ὁ ἐξαποστέλλων πηγὰς
בנחלים בין	in conuallibus, inter medios	in conuallibus, inter medium	ἐν φάραγξιν, ἀνὰ μέσον
הרים יהלכון:	montes fluunt.	montium pertransibunt aque.	τῶν ὀρέων διελεύσονται ὕδατα.
ישקו כל־חיתו	Potũ dabunt oĩbus aĩalibus	Potabunt omnes bestie	Ποτιοῦσι πάντα τὰ θηρία
שדי ישברו פראים	agri, sustinebunt onagri	agri expectabunt onagri	τοῦ ἀγροῦ προσδέξονται ὄναγροι
צמאם: עליהם עוף־	sitim suã. Super ea volucres	in siti sua. Super ea volucres	εἰς δίψαν αὐτῶν. Ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ
השמים ישכון	celi morabuntur,	celi habitabunt,	τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσει,
מבין עפאים יתנו־	de medio nemorum dabunt	de medio petrarum dabunt	ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι
קול: משקה הרים	vocem. Qui irrigat montes	voces. Rigans montes	φωνήν. Ποτίζων ὄρη
מעליותיו מפרי	de cenaculis suis, de fructu	de superioribus suis, de fructu	ἐκ τῶν ὑπερῴων αὐτοῦ, ἀπὸ καρποῦ

Digitized by Google

الرب يا جميع اعماله	שְׁמָא דַיְיָ בְּכָל עוֹבָדוֹי	nomē DEI in omnibus operibus eius,
وفي كل الارض	בְּכָל אַתְרָא	in omni loco
قوته يا نفسي	שׁוּלְטָנֵיהּ בָּרִיכִי	potestatis eius benedic
باركي الرب	נַפְשִׁי יַת שְׁמָא דַיְיָ׃	anima mea nomen DEI.
المزمور الثالث والمايه يا نفسي	בָּרִיכִי נַפְשִׁי יַת שְׁמָא דַיְיָ	CIIII. Benedic aīa mea nomē DEI,
باركي الرب ايها الرب	יְיָ אֱלָהִי א	DEVS Deus meus
الاله تعظمت جدا لبست	אִתְגַּדַּלְתָּ לַחֲדָא	magnificatus est nimis,
الشكر وعظيم البها	שִׁבְחָא וְשִׁבְהוֹר אַלְבֵּשְׁתָּ׃	laudem & pulchritudinē indutus est.
وتجللت بالنور كالردا	דְּמִתְעֲטֵיף נְהוֹרָא הֵיךְ	Qui amicitur lumine sicut
ومد السما	סְדִינָא דִּמְסַר שְׁמַיָּא הֵיךְ	linteo, qui extendit celos sicut
كالخبا حبل	יְרִיעֲתָא׃ דְּטַלִּיל הֵיךְ	cortinam, Qui struit veluti
الماسها واستوعد	בִּנְיָנָא דִּבְשׁוֹרֵי בְּמַיָּא	contignationem trabium, in aquis,
على السحاب	אִיבְרוֹ דְשָׁרָן עַל עֲנָנִין	que site sunt super nubes,
ومشى على اجنحة	קְלִילִין הֵיךְ כַּנְפֵי נִשְׁרִין׃	leues tanquam ale aquilarum.
الرياح خلق ملايكته	עָבֵד אִזְגַּדוֹי סר	Qui facit nuncios suos
ارواحا	סְרִהוֹבִין הֵיךְ רוּחָא	veloces sicut spiritus,
وخدمه نارا	שַׁמָּשׁוֹי תַּקִּיפִין הֵיךְ אֶשָּׁא	ministros suos fortes sicut ignis
تتوقد الذي اسس الارض	מְצַלְהֲבָא׃ דִּמְיַסֵּד אַרְעָא	ardens. Qui posuit terram
على ثباتها لكيلا تزول	בְּסִיסָהָא דְּלָא תְזוּעַ	basem, que non mouebitur
الى الابد والدهر تجللت	לְעָלְמֵי עָלְמִין׃	in seculum seculi (nes aquarum
بالغمر كالردا وعلى	תְּהוֹמָא כִּלְבוּשָׁא וּמַבּוּעִין	Abyssum sicut vestimentum, eruptio(
الجبال تقف المياه	עַל טוּרַיָּא וְקַיְמִין מַיָּא׃	super montes, & permanent aque.
من زجرك يهربون	מִן מְזוּפִיתָךְ יְעִרְקוּן	Ab increpatione tua fugient
ومن صوت رعدك	לְמִיעַרְק מִקָּל אַכְלָוִיתָךְ	vt currant, a voce tonitrui tui
يجزعون الجبال	יִתְבַּהֲלוּן לְמִשְׁפַּךְ׃ סָלְקִין	conturbabunt vt reuertant. Ascēdūt
عاليه والبقاع	מִן תְּהוֹמַיָּא לְטוּרַיָּא	de abyssis ad montes,
منهبطة في الاماكن	וְנָחְתִין בִּבְקַעְתָא לְאַתְרָא	& descendunt in valles ad locum
التي اسست لها	דֵּין דִּיסַדְתָּא לְהוֹן׃	hunc vbi fundasti eas.
جعلت لها حدا لا	תְּחוּם שַׁוִּיתָא לְגַלֵּי יַמָּא	Terminum posuisti fluctibus maris,
تتجاوزه ولا تعود	דִּי לָא יְעִבְרוּן דִּי לָא	quem non transgrediuntur, & non
تغطي الارض	יְתוּבוּן לְמַחְפֵּי אַרְעָא׃	conuertentur cooperire terram.
ارسل الماعيونا	דִּי מְשַׁדַּר מַבּוּעִין	Tu emittis fontes
في الاودية وبين	בְּנַהֲרַוָתָא בֵּינֵי	in vallibus, interq̃
الجبال تجري المياه	טוּרַיָּא מְהַלְּכִין׃	montes incedunt.
تسقي حيوان	מַשְׁקְיָין כָּל חַיַּת	Potum dabunt omnibus animalibus
البر وتروي عطاش حمير	בָּרָא יִתְפַּרְנְסוּן עֲרוֹדַיָּא	deserti, sustinebunt onagri
الوحش تقع عليها طيور	צַהוּתְהוֹן׃ עֲלֵיהוֹן	sitim suam. Super ea
السما فيرتفع	צִפְּרֵי שְׁמַיָּא יִשְׁרוּן	volucres celi habitabunt,
صوتها بين	מִן בֵּינֵי אִילָנַיָּא יִתְּנוּן	de medio ramusculorum dabunt
الطيور ويسقي الجبال	קָל זְמַר׃ דְּמַשְׁקֵי טוּרַיָּא	vocem cantus. Qui irrigas montes
من معادنه وتشبع	מִבֵּית גִּנְזֵי עִילָאֵי דִּילָךְ	de domo thesauri excelsi tui,

tribus his regiam suam fundauit ut dictū est. Qui facit angelos suos spiritus & ministros suos ignem urentem. Quinq3, sigillum altitudinis in misterio trium matrum, ex simplicibus cōstituitq3 eas in magno suo nomine יהו, ex quibus sex sigillauit extrema, aspexit superius, & sigillauit ipsum, cum יהו. Sex, aspexit deorsum & sigillauit ipsum cū יוה. Septem, sigillum orientis aspexit, anterius, & sigillauit ipsū cum היו. Octo, sigillū occidentis, aspexit posterius & sigillauit ipsum cum הוי. Nouem, sigillū septētrionis aspexit dextrū & ipsum sigillauit cum ויה. Decem, sigillum meridiei aspexit sinistrum & ipsum sigillauit cum והי. Hec sunt decem abstracte unitates. Spiritus Dei, spiritus de spiritu, spiritus aque, ignis, superius, inferius, oriens, occidēs, septētrio, & meridies. Duas uero & uiginti literas trifariā partiuntur, p̄res hebrei. Tres matres, Septem duplices, Duodecim simplices. Ex quarum uaria combinatione, constituunt fere innumerabiles portas innumerabilesq3 scientie domos & hac alphabetaria reuolutione uolunt elici posse uerū sensum uerumq3 intellectum legis & prophetarum & has dicunt esse uias de quibus hoc loco loquitur diuinus uates. Sed de his alias & maiore ocio, & nō in scholiis. Sed iusto cōmentario.

מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע	operum tuorum	operum tuorum	τῶν ἔργων σου
הָאָרֶץ : מַצְמִיחַ	satiabitur terra. Germinans	satiabitur terra. Producens	χορτασθήσεται ἡ γῆ. Ὁ ἐξανατέλλων
חָצִיר לַבְּהֵמָה	herbam iumentis,	fenum iumentis,	χόρτον τοῖς κτήνεσι,
וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת	& herbam seruituti	& herbam seruituti	καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ
הָאָדָם לְהוֹצִיא	hominum vt educat	hominum. Vt educas	τῶν ἀνθρώπων. Τοῦ ἐξαγαγεῖν
לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ :	panem de terra.	panem de terra,	ἄρτον ἐκ τῆς γῆς,
וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב	Et vinum letificat cor	& vinum letificet cor	καὶ οἶνος εὐφραίνει
אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל	hominis, ad exhilarandam	hominis. Vt exhilaret	καρδίαν ἀνθρώπου. Τοῦ ἱλαρῦναι
פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם	faciem oleo, panis autem	faciem in oleo, & panis	πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος
לְבַב אֱנוֹשׁ	cor hominis	cor hominis	καρδίαν ἀνθρώπου
יש יִסְעָד :	roborat.	confirmet.	στηρίζει.
יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה	Saturabuntur ligna DEI,	Saturabuntur ligna campi	Χορτασθήσονται τὰ ξύλα τοῦ πεδίου,
אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר	cedri libani quas	& cedri libani quas	αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου ἃς
נָטָע : אֲשֶׁר שָׁם	plantauit. Ibi	plantauit, illic	ἐφύτευσας. Ἐκεῖ
צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ	aues nidificabunt,	passeres nidificabunt.	στρουθία ἐννοσσεύσουσι,
חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים	ciconia abies	Herodii domus	τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ κατοικία
בֵּיתָהּ : הָרִים	domus eius. Montes	dux est eorum, montes	ἡγεῖται αὐτῶν. Ὄρη
הַגְּבֹהִים לַיְּעֵלִים	excelsi ibicibus,	excelsi ceruis	τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις,
סְלָעִים מַחְסֶה	petra refugium	petra refugium	πέτρα καταφυγὴ
לַשְׁפַנִּים : עָשָׂה יָרֵחַ	cuniculis. Fecit lunam	herinaciis. Fecit lunam	τοῖς λαγωοῖς. Ἐποίησε σελήνην
ש לְמוֹעֲדִים	per tempora,	in tempora,	εἰς καιρούς,
שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ :	sol cognouit occubitũ suum.	sol cognouit occasum suum.	ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ.
תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וִיהִי	Posuisti tenebras & facta est	Posuisti tenebras & facta est	Ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο
לַיְלָה בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל	nox, in ipsa reptabunt oẽs	nox, in ipsa ptransibunt omnes	νύξ, ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα
חַיְתוֹ־יָעַר :	bestie silue.	bestie sylue.	τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ.
הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים	Leonculi rugientes	Catuli leonum rugientes	Σκύμνοι ὠρυόμενοι
לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל	ad predã, & querẽtes a Deo	vt rapiant, & querant a Deo	τοῦ ἁρπάσαι, καὶ ζητῆσαι παρὰ τῷ θεῷ
אָכְלָם : תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ	escam sibi. Oriente sole	escam sibi. Ortus est sol	βρῶσιν αὐτοῖς. Ἀνέτειλεν
יֵאָסֵפוּן וְאֶל	recedent, & in	& congregati sunt, & in	ὁ ἥλιος καὶ συνήχθησαν, καὶ εἰς
מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן :	speluncis suis accubabunt.	cubilibus suis collocabuntur.	τὰς μάνδρας αὐτῶν κοιτασθήσονται.
יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ	Egredietur hõ ad opus suũ,	Exibit homo ad opus suum,	Ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ,
וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי־עָרֶב	& ad suitu. suã vsq; ad vespũ	& ad opatõnẽ suã vsq; ad vespã.	καὶ ἐπὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας.
מָה־רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ	Q̃m multa sunt opera tua	Quã magnificata sunt opa tua	Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου
יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה	DEVS, omnia in sapientia	domine omnia in sapientia	κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ
עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ	fecisti, impleta est terra	fecisti, impleta est terra	ἐποίησας. Ἐπληρώθη ἡ γῆ
קִנְיָנֶךָ : זֶה הַיָּם	lucris tuis. Hoc mare	possessione tua. Hoc mare	τῆς κτίσεώς σου, αὕτη ἡ θάλασσα
גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם	magnum & spaciosum locis,	magnũ & spaciosum manibus,	ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος.
שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר	ibi reptilia innumerabilia,	illic reptilia quoq; nõ ẽ numero.	Ἐκεῖ ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός,
חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם	animalia parua cum	Animalia pusilla cum	ζῶα μικρὰ μετὰ
גְּדֹלוֹת : שָׁם אֳנִיּוֹת	grandibus. Ibi naues	magnis, illic naues	μεγάλων. Ἐκεῖ πλοῖα
יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן	pertran seunt, leuiatan	pertransibunt. Draco	διαπορεύονται, δράκων

Digitized by Google

الارض من ثمرات	מן פרי עובדיך תשבע	de fructu operum tuorum saciabitur
اعمالك المنبت	ארעא : דמרבי	terra. Multiplicans
العشب للبهايم	עיסבי לבעירי וירוקי	fenum iumentis & herbas
والخضرة لاستعباد	לפולחנא דבר נשא	seruituti hominum,
البشر لتخرج	למפק לחמא	ad producendum alimentum
خبزا من الارض	מן ארעא :	de terra.
والخمر يفرح قلب	וחמרא דמחדי לבא דבר	Et vinum quod letificat cor
الانسان ويشرق	נשא לאנהרא אפיא מן	hominum, ad illuminandam faciem in
وجهه بالدهن ، الخبز	משחא ולחמא לבא דבר	oleo, & panis cor filiorum
يشد قلبه	נשא	hominum
وتشبع	יסעד : שב	sustentat.
جميع اشجار الحقل	שבעין אילניא דיברא	Saturabuntur arbores quas creauit
وارز لبنان الذي	יי ארזי ליבנן	DEVS, cedri libani
غرسته هناك	דינציב : דתמן	quas plantauit. Illic
عششت العصافير	צפריא עבדן סרכפי	enim aues nidos faciunt,
في روسها مسكن	מחוותא ברתי בית	ciconie abies domus
الهام الجبال	מדורה : טוריא	habitationis eius. Montes
الشامخة للغزلان	רמיא ליעליא	excelsi ibicibus,
والكهوف ملجا	כיפי רוחצן ל	petra refugium
الارانب خلق القمر	לטפזיא : עבד סיהרא	cuniculis. Fecit lunam
للمواقيت	למימני ביה זמניא	vt numerentur in ea tempora,
والشمس تعرف مغربها	שמשא ידע עידן טמועיה :	sol nouit tempus occasus sui.
صنع ظلمه فصارت	תשוי חשוך והוי	Posuisti tenebras & fuit
ليلا وفيه تسري جميع	ליליא ביה רחשין כל	nox, in ipsa mouebuntur omnes
وحوش الغياض	חיות חורשא :	bestie silue.
تزير الاسد لطلب	בני אריון אכלין למשכח	Filii leonum rugientes vt inueniant
فريستها تبتغي من عند	מזונא ולמבעא מן אלהא	nutrimentum, & vt inquirant a Deo
الله طعامها وعند طلوع	מיכליהון : תדנח שמשא	cibum suum. Oriente sole
الشمس ينتشرون والى	מתכנשין ובבית	congregati sunt, & in domo
مساكنهم يربضون	מדוריהון רביעין :	habitationis sue requiescent.
يخرج الانسان الى كده	יפוק בר נש לעובדיה	Egredietur homo ad opus suum,
وعمله الى الليل	ולפולחניה עד עידן	& ad operationem suã vsq; ad occasum
ما اعظم اعمالك	שמשא : מה סגיעין הינון	solis. Quam multa illa
يا رب خلقت كل شي	עובדיך יי כולהון בחכמתא	opera tua DEVS omnia in sapientia
بحكمة امتلت الارض	עבדתא מליא ארעא	fecisti impleta est terra
من خليقتك هذا البحر	קנינך : דין ימא רבא	acquisitione tua. Hoc mare magnum
العظيم السعه فيه	ופתי תחומין תמן	& spaciosum terminis, illic
حيتان لا تحصى كبار	רחשא ולית מניין חיותא	reptilia innumerabilia, animalia
الحيوان وصغاره	זוטרתא עם רברבתא :	parua cum magnis
فيه تسلك السفن هذا	תמן אילפיא אזלן לויתן	ibi naues pertranseunt. Leuiatan
التنين الذي خلقته	דין בריתא למגחך	hic quem creasti ad ludendum

Quod in Deo sit pluralitas. Ex libello R. Abraham Pici, de significatione taghin. i. apicum que superscribuntur literis legis, & hec quidem hebraice scientibus scribimus, nam qui hebrearum literarum rudes habent hec sine commentario uix odorari ualebunt

והנה אני מעירך על ענין סוד זה הסימן הגדול משבעה אותיות ועיין בהם ותמצא עליהם כא כתרים והוא סוד אהיה והסימן זה כלול עם השם הגדול ועליו רמז ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה וחותם הפסוק אהיה שלחני אליכם כל שלשה פעמים אהיה כנגד שלשה כתרים על כל אות ואות וכדי שתצטרף בכל הסימן סוד חשבונו דבר אחר שלשה כתרים על כל אות כנגד שלשה האבות אברהם יצחק ויעקב הנזכרים מיד שנ ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה כה תאמר לבית יעקב יי אלהי אבותיכם אלהי יצחק ואלהי יעקב שלחני אליכם זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור ועיין באותיות שמות האבות ותבין סוד יג מדות כמו שפירשנו גם כשתדקדק תבין סוד זה כי תמצא טו כתרים למעלה משמות האבות הרי לך סוד יג מדות וסוד אהיה וסוד שם הגדול המפורש ואמנם על כל שם ושם מן האבות זכר האלהות שאמר אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב וכשתדקדק שם אלהי תמצא השם ומה בו שני פעמים והמבין יבין וזה מה שאמר זה שמי לעלם כתיב ול זה שמי לעלם שאין ראוי לגלותו אלא לאדם צנוע ומבין בקבלה ועל זה רמז בנביאים ויהוה בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ ובכאן רמז סוד יהוה אוני הס ומדבר בשם הגדול ואמנם כן תמצא ומה שם הגדול בזה הפסוק ואמרו לי מה שמו מה ונראה על דרך פסוקים אלו שעל שם אהיה נאמר זה שמי לעולם כמו אהיה שלחני אליכם. i. Ecce doceo te qd secreti contineat in signo magno septem literarũ ש ע ט נ ז ג צ Tu uero aduerte & re

זֶה־יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק־בּוֹ׃	istũ plasmasti ad deludẽdũ eũ	iste quẽ formasti ad illudendum	οὗτος ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν
כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן	Omnia te expectant,	ei, omnia ad te expectant	αὐτῷ. Πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶσι,
לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃	vt des cibũ eis in tp̃e eorũ.	vt des illis escam in tempore.	δοῦναι τὴν τροφὴν αὐτῶν εἰς εὔκαιρον,
תִּתֵּן לָהֶם	Dante te illis	Dante te illis	δόντος σου αὐτοῖς,
יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח	colligent, aperiente te	colligent, aperiente te	συλλέξουσιν. Ἀνοίξαντός σου
יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב׃	manũ tuã saturabunt bono.	manũ tuã oĩa ĩplebũt bonitate.	τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλησθήσονται (χρηστότητος
תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ	Abscondes vultum tuum	Auertente autem te faciem	ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον,
יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף	& turbabuntur auferes	turbabuntur, auferes	ταραχθήσονται. Ἀντανελεῖς
רוּחָם יִגְוָעוּן	spiritum eorum & deficient,	spiritum eorum & deficient,	τὸ πνεῦμα αὐτῶν, καὶ ἐκλείψουσι
וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃	& in puluerẽ suũ reuertent.	& in puluerem suũ reuertent.	καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν.
תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ	Emittes spiritum tuum	Emitte spiritum tuum	Ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου
יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ	& creabuntur & renouabis	& creabuntur, & renouabis	καὶ κτισθήσονται, καὶ ἀνακαινιεῖς
פְּנֵי אֲדָמָה׃ יְהִי	faciem terre. Sit	faciem terre. Sit	τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Ἤτω
כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם	gloria DEI in sempiternũ,	gloria domini in seculum,	ἡ δόξα κυρίου εἰς τοὺς αἰῶνας,
יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו׃	letabit DEVS ĩ opibus suis.	letabitur dñs in operibus suis.	εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
הַמַּבִּיט לָאָרֶץ	Qui respicit terram	Qui respicit terram	Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν
וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים	& tremet, tangit montes	& fac eã tremere, q tãgit mõtes	καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ὁ ἁπτόμενος (τῶν ὀρέων
וְיֶעֱשָׁנוּ׃ אָשִׁירָה	& fumabunt. Cantabo	& fumigant. Cantabo	καὶ καπνίζονται. Ἄσω
לַיהוָה בְּחַיָּי	DEO in vita mea,	domino in vita mea,	τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου,
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי	psallam Deo meo	psallam Deo meo	ψαλῶ τῷ θεῷ μου
בְּעוֹדִי׃ יֶעֱרַב עָלָיו	quam diu sum. Placeat ei	quãdiu sum. Iocundum sit ei	ἕως ὑπάρχω. Ἡδυνθείη αὐτῷ
שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח	eloquiũ meũ, ego ãt letabor	eloqũ meũ, ego vero delectabõ	ἡ διαλογή μου, ἐγὼ δὲ εὐφρανθήσομαι
בַּיהוָה׃ יִתַּמּוּ	in DEO, Deficiant	in domino. Deficiant	ἐπὶ τῷ κυρίῳ. Ἐκλείποιεν
חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ	peccatores de terra,	peccatores a terra	ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς,
וּרְשָׁעִים עוֹד	& impii vltra	& iniqui ita vt	καὶ ἄνομοι ὥστε
אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי	non sint. Benedic aĩa mea	non sint, benedic anima mea	μὴ ὑπάρχειν αὐτούς, εὐλόγει ἡ ψυχή μου
אֶת־יְהוָה הַלְלוּיָהּ׃	DEO Aleluia.	domino.	τὸν κύριον.
קה הוֹדוּ לַיהוָה	CV. Confitemini DEO,	CIIII. Allã. Cõfitemini dño	ρδʹ. Ἀλληλούια. Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ
קִרְאוּ בִשְׁמוֹ	inuocate nomen eius,	& inuocate nomen eius,	καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
הוֹדִיעוּ בָעַמִּים	notas facite in populis	annunciate inter gentes	Ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι
עֲלִילוֹתָיו׃ שִׁירוּ	opera eius. Canite	opera eius. Cantate	τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἄσατε αὐτῷ
לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ	ei & psallite ei, loquimini	ei & psallite ei, narrate	καὶ ψάλατε αὐτῷ. Διηγήσασθε
בְּכָל־נִפְלְאוֹתָיו׃	ĩ vniuersis mirabilibus eius.	omnia mirabilia eius.	πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ,
הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם	Laudate in nomine	Laudamini in nomine	ἐπαινεῖσθε ἐν τῷ ὀνόματι
קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב	sancto eius, letetur cor	sancto eius, letetur cor	τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ. Εὐφρανθήτω καρδία
מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃	querentium DEVM.	querentium dominum.	ζητούντων τὸν κύριον,
דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ	Inqrite DEVM & virtutẽ (eius,	Q̃rite dñm & cõfirmamini,	ζητήσατε τὸν κύριον καὶ κραταιώθητε.
בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃	querite faciem eius iugiter.	querite faciem eius semper.	Ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαπαντός,
זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו	Recordamini mirabiliũ eius	Mementote mirabilium eius	μνήσθητε τῶν θαυμασίων αὐτοῦ
אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו	que fecit, signorum eius	qui fecit, prodigia eius	ὧν ἐποίησε. Τὰ τέρατα αὐτοῦ,
מִשְׁפְּטֵי־פִיו׃ זֶרַע	& iudicioꝝ oris eiꝰ. Seminis	& iudicia oris eius. Semen	καὶ τὰ κρίματα τοῦ στόματος αὐτοῦ. Σπέρμα

لبنعجب منه والكل	בסעודת צדיקיא ביתיה	in conuiuio iustorum habitat
اياك يرجون	מדוריה : כולהון עלך	in eo. Omnia in te
لتعطيهم طعامهم في حينه	סברין למיתן מזונהון	sperant vt des escam illis
واذا انت اعطيتهم	בזמניה : תיתן להון	in tempore suo. Dabis illis
يعيشون وعند بسطك	וכנשין תפתח א	& colligent, aperies
يدك بالطيبات يشبعون	אידך ושבעין טבתא :	manus tuas & saturabuntur bonitate.
وحين تصرف وجهك	תסלק שכינתך	Auferes diuinitatem tuam
يجزعون تنزع	מתבהלין תכנוש רוחהון	& turbabũtur, cõgregabis spiritũ eorũ
ارواحهم فيموتون	ומתנגדין ו	& deficient,
والى التراب يرجعون ترسل	ולות עפרהון תייבין :	& in puluerem suum reuertentur.
روحك فيخلقون وتجدد	תשלח רוח קודשך	Mittes spiritum sanctum tuum
وجه الارض دفعه اخرى	ומתבריין ותחדת	& creabuntur, & renouabis
فليكن مجد الرب الى الابد	אפי ארעא : יהי	faciem terre. Sit
يفرح الرب باعماله	איקר יי לעלם	gloria Dei in seculum
الذي ينظر الى الارض	יחדי יי בעובדוי :	letabitur Deus in operibus suis
فتتزلزل يلمس الجبال	דמסתכל לארעא ומתחלחלא	qui respicit terram & tremit,
فتدخن اسبح	מקרב בטוריא ומסקין	tangit montes & fumigant.
الرب في حياتي	תננא : אשבח	Laudabo
واشكر الهي	קדם יי בחיי	coram Deo in vita mea
ما دمت حيا ولتلذ له	אזמר לאלהי בעוד	psallam Deo meo quam
تسبيحي انا ابتهج	איתי : יבסם קומוי	diu sum. Iocundum sit coram eo
بالرب والخطاه	שותי ואנא אחדי	eloquium meum. Ego vero delectabor
يبيدون من الارض	במימרא דיי : ישתיצון	in verbo DEI, deficiant
ومخالفوا الناموس	חטאין מן ארעא	peccatores a terra
كانهم لم يكونوا	ורשיעיא תוב	& iniqui vltra
يا نفسي باركي	ליתיהון ברכי נפשי	non sint. Benedic anima mea.
الرب الليلويا	ית שמא דיי הללויה :	nomen DEI Aleluia.
المزمور الرابع والمايه	שבחו קדם יי	CV. Laudes dicite corã DEO,
اشكروا الرب	קרון בשמיה	inuocate in nomine eius
وادعوا باسمه	הודעון בעממיא עוב	notas facite in populis
اذكروا في الامم	עובדוי : שבחו	operationes eius. Laudes dicite
اعماله سبحوه	קומוי זמרו קומוי :	coram eo, psalmos dicite coram eo,
ورتلوه حدثوا	מלילו בכל פרישותיה	narrate omnia mirabilia eius.
بجميع عجايبه وباسمه	שבחו בשום קודשיה	Laudate in nomine sancto eius,
القدوس امتدحوا ولتبتهج	יחדי לבהון דתבעי	letetur cor illorum qui querunt
قلوب الذين الرب	אולפן מן קדם יי :	doctrinam a conspectu DEI.
وللرب اطلبوا وبه اعتزوا	תבעו אולפנא דיי	Querite doctrinam DEI
ولوجهه في كل حين	ואוריתיה אקבילו אפוי	& legem eius, accipite faciem eius
ابتغوا واذكروا	תדירא אידכרו פרישותיה	semper. Recordamini miraculorũ eius
عجايبه التي صنع واعماله	דעבד תימהוי	que fecit, portentorum eius
وقضايا فمه ذريه	ודיני פומיה : זרעא	& iudiciorum oris eius. Semen

peries super eas unam & uiginti coronam, & est secretum nominis אהיה cuius nimirum literarum numerus consurgit in unum & uiginti, & hoc quidem signum est comprehensum cum nomine magno tetragrammaton. Et propterea aduerte ꝙ dixerit Deus Mosse אהיה אשר אהיה & terminatur uersus scripture in uerbo אהיה misit me ad uos. Ter autem dictum est אהיה e regione trium coronarum que insunt singulis septẽ suprascriptis literis, & iam edoctus es rõnem numeri earum. Et rursum. Tres corone in singulis septem literis, e regione trium patrũ Abraham Isaac & Iaacob, quemadmodum dictũ est & rursum dixit Deus Mosse sic dices domui Iaacob. Deus, Dii patrum uestrorum Dii Abrahã Dii Isaac Dii Iaacob misit me ad uos hoc est nomẽ meũ sempiternum, & hec nominatio mea in omni generatione. Et si consideraueris literas nominum patrum percipies secretũ tredecim articulorum sicut declarauimus. Percipies insuper secretum nominis יה quoniam reperies coronas quindecim super nominibus patrũ. Ecce habes sacramentũ tredecim articulorum, sacramentumq; אהיה & sacramentum nõis magni hamephoras. In q̃bus quidem nominibus & in nominibus patrum fit mentio diuinitatis, quoniã dicit Dei Abrahã Dei Isaac Dei Iaacob. Et quando speculatus fueris in nomine אלהים reperies diuinitatem pluraliter signatam, & intelligens intelligat, & hoc est ꝙ dicit hoc est nomen meũ eternum, & scriptũ est sic לעלם leholam quod occultũ significat, nec licet hoc sacramentũ patefacere nisi homini miti, & qui incumbat doctrine receptiue, & signat hoc in ꝓphetis quando dicitur Deus

Digitized by Google

אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי	Abraham serui eius, filiorū	Abraam serui eius, filii	ἀβραάμ, δούλου αὐτοῦ, υἱοὶ
יַעֲקֹב בְּחִירָיו :	Iaacob electorum eius.	Iacob electi eius.	ἰακὼβ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ.
הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	Ipsum DEVS Deus noster,	Ipse dominus Deus noster,	Αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν,
בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו	ī vniuersa terra iudicia eius.	in vniuersa terra iudicia eius.	ἐν πάσῃ γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ.
זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ	Recordatꝰ ē ī eternū pacti sui,	Memor fuit ī sclm testamēti sui,	Ἐμνήσθη εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ,
דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף	verbi quod precepit in mille	verbi quod mādauit in mille	λόγου οὗ ἐνετείλατο εἰς χιλίας
דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת-	gñatiões. Quod pepigit cū	generationes. Quod disposuit	γενεάς. Ὃν διέθετο
אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ	Abraham, & iuramenti sui	ad Abraam & iuramenti sui	τῷ ἀβραάμ, καὶ τοῦ ὅρκου αὐτοῦ
לְיִשְׂחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ	ad Isaac. Et firmauit illud	ad Isaac. Et statuit illud	τῷ ἰσαάκ. Καὶ ἔστησεν αὐτὸν
לְיַעֲקֹב לְחֹק	cum Iaacob in preceptum,	Iacob in preceptum,	τῷ ἰακὼβ εἰς πρόσταγμα,
לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:	cū israel in pactū sempitnū.	& israel in testamentū eternū.	καὶ τῷ ἰσραὴλ εἰς διαθήκην αἰώνιον.
לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת-	Dicens tibi dabo	Dicens tibi dabo	Λέγων, σοὶ δώσω
אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל	terram chanaam funiculum	terram chanaan, funiculum	τὴν γῆν χαναάν, σχοίνισμα
נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתָם	hereditatis vestre. Cū essent	hereditatis vestre. Cum essent	κληρονομίας ὑμῶν. Ἐν τῷ εἶναι
מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט	viri numerabiles A. modici	numero breui paucissimi	αὐτοὺς ἀριθμῷ βραχεῖς, ὀλιγοστοὺς
וְגָרִים בָּהּ :	& aduene in ea.	& incole eius.	καὶ παροίκους ἐν αὐτῇ.
וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי	Et transierunt de gente	Et pertransierunt de gente	Καὶ διῆλθον ἐξ ἔθνους
אֶל-גּוֹי מִמַּמְלָכָה	in gentem, & de regno	in gentem, & de regno	εἰς ἔθνος, καὶ ἐκ βασιλείας
אֶל-עַם אַחֵר: לֹא-	ad populum alterum. Non	ad populum alterum. Non	εἰς λαὸν ἕτερον. Οὐκ
הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם	dimisit hoīem vt noceret eis	reliquit hominem nocere eis,	ἀφῆκεν ἄνθρωπον ἀδικῆσαι αὐτούς,
וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם	& corripuit pro eis	& corripuit pro eis	καὶ ἤλεγξεν ὑπὲρ αὐτῶν
מְלָכִים: אַל-תִּגְּעוּ	reges. Nolite tāgere (meos	reges. Nolite tangere	βασιλεῖς. Μὴ ἅπτεσθε
בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי	christos meos, & in pphetas(	christos meos, & ī pphetis meis	τῶν χριστῶν μου, καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου
אַל-תָּרֵעוּ: וַיִּקְרָא	nolite maligni eē. Et vocauit	nolite malignari. Et vocauit	μὴ πονηρεύεσθε. Καὶ ἐκάλεσε
רָעָב עַל הָאָרֶץ כָּל-	famem super terrā, omnem	famem super terram, & omne	λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, πᾶν
מַטֵּה לֶחֶם שָׁבָר :	virgam panis contriuit.	firmamentum panis contriuit.	στήριγμα ἄρτου συνέτριψεν. (που,
שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ	Misit ante faciē eoꝝ virum,	Misit ante eos virum,	Ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν, ἄνθρω(
לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף	ī suū venūdatus est Ioceph.	in seruū venundatus est ioseph.	εἰς δοῦλον ἐπράθη ἰωσήφ. (αὐτοῦ,
עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ	Afflixerūt cōpede pedes eiꝰ	Hūiliauerūt ī cōpedibꝰ pedes eius	Ἐταπείνωσαν ἐν πέδαις τοὺς πόδας(
בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ :	ī ferrū venit aīa eius. (eius,	ferrū pertransiit animam eius,	σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.
עַד-עֵת בֹּא דְבָרוֹ	Vsq; ad tps dōec vēiret vbū(	donec veniret verbum eius.	Μέχρι τοῦ ἐλθεῖν τὸν λόγον αὐτοῦ,
אִמְרַת יְיָ צְרָפָתְהוּ:	eloquiū DEI repurgauit eū.	Eloquium dñi inflāmauit eum	τὸ λόγιον κυρίου ἐπύρωσεν αὐτόν.
שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ	Misit rex & soluit eum,	misit rex & soluit eum,	Ἀπέστειλεν βασιλεὺς καὶ ἔλυσεν αὐτόν,
מֹשֵׁל עַמִּים	principem populorum	princeps populorum	ἄρχων λαοῦ
וַיְפַתְּחֵהוּ : שָׂמוֹ	& dimisit illum. Posuit eum	& dimisit eum. Constituit eum	καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. Κατέστησεν αὐτὸν
אָדוֹן לְבֵיתוֹ	dominum domus sue,	dominum domus sue,	κύριον τοῦ οἴκου αὐτοῦ,
וּמֹשֵׁל בְּכָל-קִנְיָנוֹ:	& prīcipē in oī acqsitiōe sua.	& principē oīs possessionis sue.	καὶ ἄρχοντα πάσης τῆς κτήσεως αὐτοῦ.
לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ	Vt eru. prī. eiꝰ iuxta vo. suā,	Vt erudi. prīci. eiꝰ sicē semetip.	Τοῦ παιδεῦσαι τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑ(
וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם:	& senes eius sapiētiā doceret	& senes eius prudentiā doceret.	καὶ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτοῦ σοφίσαι. (αὐτ(
וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל	Et ingressus est israel	Et intrauit israel	Καὶ εἰσῆλθεν ἰσραὴλ
מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר	egyptū, & Iaacob pegriatꝰ ē	in egyptum, & Iacob accola fuit	εἰς αἴγυπτον, καὶ ἰακὼβ παρῴκησεν

Digitized by Google

ابرهيم هم عبيده	דאבהתא עבדיה בני	Abraham serui eius, filii
بنو يعقوب هم مختاروه	יעקב בחירוי:	Iaacob electi eius.
وهو الرب الهنا	הוא יי אלהנא	Ipsum DEVS Deus noster,
وفي جميع الارض احكامه	בכל ארעא מתיחן דינוי:	in oĩ terra protensa sunt iudicia eius.
ذكر ميثاقه الى الابد	דכיר לעלם קימיה	Recordatus est in eternum pacti sui,
الكلمة التي اوصى بها الى الف	פתגם דפקיד לאלפין	verbi quod precepit mille
جيل الذي عهده	דרין: דגזר עם	generationibus. Quod pepigit cum
لابرهيم عبده وقسمه	אברהם וקימיה	Abraham & iusiurandum suum
لاسحق ووصيته	ליצחק: וקימיה	ad Isaac. Et statuit illud
ليعقوب ميثاقه	ליעקב לגזירה	Iaacob in preceptum
لاسرائيل عهدا موبدا	ולישראל קים עלם	& israeli in pactum eternum.
حين قال اني معطيك	למימר לך איתן ית	Dicens tibi dabo
ارض كنعان بحبل	ארעא דכנען עדב	terram Chanaam, sortem
قياس ميراثك عندما	אחסנתכון: כד הויתון	hereditatis vestre. Cum essent
كان عددهم	עם דמנין בזעירין	populus modicus numero paucissimi
قليلين وغربا فيها	ויתותבין בה: והוו	& incole in ea.
جازوا من امة	ומהליכו מן עמא	Et transierunt de populo
الى امة ومن مملكة	לעמא ממלכותא	in populum, de regno
الى شعب اخر	לעם חורן: לא	ad populum alterum. Non
يدع بشرا يظلمهم	שבק איניש לטלומיהון	permisit hominem vt violaret eos
وبكت الملوك من	ואוכח בגיניהון	& corripuit pro eis
اجلهم قايلا لا تلمسوا	מלכיא: לא תקרבון	reges. Nolite tangere
مسحايي ولا تمكروا	במשיחי ובנביאי	christos meos, & prophetis meis
بانبيايي فبعث	לא תבאשון: ואכרזין	non sitis infensi. Et vocauit
جوعا على الارض وحطم	כפנא על ארעא כל	famem super terram, omne
زرع ارضهم	סעיד לחמא תבר:	substentamentum panis contriuit.
ارسل امامهم رجلا	שדר קדמיהון גבר	Misit ante eos virum
بيع يوسف للعبودية	חכים לעבד אזדבן יוסף:	sapientẽ, in seruũ venditus est Ioceph.
واوثقوا بالقيود رجليه	ענאו בשושלתא ריגלוי:	Cõtriuerunt compedibus pedes eius,
جازت نفسه في الحديد	שיר דפרזל עלת בנפשיה:	catena ferrea pertransiuit aĩam eius.
حتى حققت كلمته	עד עידן דאתא פתגמיה	Quousq; veniret tẽpus ẽmonis eius,
قول الرب ابتلاه	מימרא דיי צרין יתיה:	verbum DEI, repurgauit eum.
ارسل الملك فاطلقه	שדר מלאכא ושריה	Misit angelum & soluit eum,
وجعله رئيسا على شعبه	שולטן דעממיא ופתחיה	principem populorum & dimisit
واقامه سيدا	ליה: שויה	eum. Constituit eum
على اهل بيته	רבון על ביתיה	dominum super domum eius,
وسلطانا على كل ما له	שליט בכל קנייניה:	principem in omni acquisitione eius.
ليؤدب اراكنه كنفسه	למיסר רברבנוי היך	Vt erudiret proceres eius sicut
ويفقه مشايخه	בנפשיה ומן סבוי יחכם	aiã suã, & seniores eiꝰ sapiẽtiã doceret
ودخل اسرائيل	ואתא ישראל	Et iuit Israel
مصر وتغرب يعقوب	למצרים ויעקב דר	in egyptum & Iaacob peregrinatus est

In tabernaculo sanctitatis eius, timeat ab eo omnis terra. Et hic signatur secretũ יהוה & secretum אדני & cõprehenduntur in illo nomine. Et in hoc uersiculo quem nunc tractamus inuenies declarationẽ nominis hamephoras, quoniã dixit ואמרו לי מה שמו מה Ecce quomodo in litera ׳ dictionis לי & in litera ה dictionis מה & in litera ו dictionis שמו & in litera ה dictionis מה detegitur magnum amen יהוה & ꝓpterea respõdit Deus hoc est nomen meũ occultum. Sed dices filiis Israel אהיה misit me ad uos. &c.

A .i. adeo pauci ꝙ facile numerari poterãt.

בארץ חם : ויפר את-
עמו מאד ויעצמהו
מצריו : הפך לבם
לשנא עמו
להתנכל בעבדיו
שלח משה עבדו
אהרן אשר בחר-בו :
שמו בם דברי
אותתיו ומפתים
בארץ חם : שלח חשך
ויחשך ולא מרו
את-דברו : הפך את-
מימיהם לדם
וימת את-דגתם :
שרץ ארצם
צפרדעים בחדרי
מלכיהם : אמר ויבא
ערב כנים בכל-
גבולם : נתן
גשמיהם ברד אש
להבות בארצם :
ויך גפנם ותאנתם
וישבר עץ גבולם :
אמר ויבא ארבה
וילק ואין מספר :
ויאכל כל-עשב
בארצם ויאכל
פרי אדמתם : ויך כל
בכור בארצם
ראשית לכל-אונם :
ויוציאם בכסף
וזהב ואין ב
בשבטיו כושל :
שמח מצרים בצאתם
כי-נפל פחדם
עליהם : פרש ענן
למסך ואש להאיר
לילה : שאל ויבא
שלו ולחם שמים
ישביעם : פתח צור
ויזובו מים הלכו

ĩ terra Cham. Et creſcere fec(it eũ)
ppl'm ſuũ nimis, & robora. eũ
ſ'r ãgẽtes eos. Cõuer. cõ eoꝝ
vt odio haberẽt populũ eius,
vt doloſe agerẽt cõtra ſuos(
Miſit Moſſe ſuũ ſuũ, (illius.
Aharon quem elegit ſibi.
Poſuit in eis verba
ſignoꝝ ſuorũ, & portentorũ
ĩ terrã Cham. Miſit tenebras
& otenebrauit, & ñ fuerũt ĩ(credull)
ũbis ei9. Cõmutauit(credull
aquas eorum in ſanguinem,
& occidit piſces eorum.
Ebuliuit terra eorum
ranas, in cubilibus
regum eorũ. Dixit & venit
mixtio, pediculi ĩ vniuerſos
terminos eorum. Dedit
pluuias eoꝝ grãdinem, ignẽ
flãmaꝝ in terra eoꝝ. (eoꝝ,
Et pcuſſit vineã eoꝝ & ficũ(
& cõfregit lignũ finiũ eorũ.
Dixit & veñt locuſta(merus.
& bruchus, cuius ñ erat nu(
Et comedit omnem herbam
terre eorum, & deuorauit
fructũ t're eoꝝ. Et pcuſſit oẽ
primogenitum in terra eoꝝ,
primitias oĩs fortitudĩs eoꝝ.
Et eduxit eos cum argento
& auro, & non erat
in tribubus eorũ ceſpitans.
Letata ẽ egy. cũ egrederent
qm̃ irruerat terror eorum
ſuper eos. Expandit nubem
in tẽtoriũ, & ignẽ vt luceret
nocte. Petiuit & adduxit
coturnicem, & pane celi A.
ſaturauit eos. Aperuit petrã
& fluxerũt aque, cucurrerũt

in terra Cham. Et auxit (uit eũ
ppl'm ſuũ vehemẽter, & firma(
ſ'r inimicos ei9. Cõuertit cõ eoꝝ
vt odirent populum eius,
& dolũ facerent in ſeruos eius.
Miſit Moyſen ſeruum ſuum,
Aaron quem elegit ipſum.
Poſuit in eis verba
ſignorũ ſuorum, & prodigiorũ
in terra Cham. Miſit tenebras
& obſcurauit, & nõ exacerbauit
ſermones ſuos. Conuertit
aquas eorum in ſanguinem,
& occidit piſces eorum,
Edidit terra eorum
ranas, in penetralibus
regum ipſorum. Dixit & venit
cynomia & cyniſes in omnibus
finibus eorum. Poſuit
pluuias eorum grãdinẽ, ignem
cõburẽtẽ ĩ terra ipſoꝝ. (as eoꝝ,
Et pcuſſit vincas eoꝝ & ficulne(
& contriuit lignum finiũ eorũ.
Dixit & venit locuſta (rus.
& bruchus, cuius nõ erat nume(
Et comedit omne fenum
in terra eoꝝ, & comedit (ſit oẽ
oẽm fructũ terre eoꝝ. Et pcuſ(
primogenitum in terra eorum,
primitias omnis laboris eorũ.
Et eduxit eos cum argento
& auro, & non erat
in tribubus eorum infirmus.
Letata ẽ egyptus ĩ pfectõe eoꝝ
quia incubuit timor eorum
ſuper eos. Expãdit nubẽ (ceret
ĩ ꝓtectionẽ eorũ & ignẽ vt lu(
eis p noctẽ. Petierunt & venit
coturnix & pane celi
ſaturauit eos. Dirupit petram
& fluxerunt aque, abierunt

ἐν γῇ χάμ. Καὶ ηὔξησε (αὐτὸν
τὸν λαὸν αὐτοῦ σφόδρα, καὶ ἐκραταίωσεν(
ὑπὲρ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Μετέστρεψε τὴν καρ(δίαν αὐτοῦ
τοῦ μισῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ, (δίαν αὐτοῦ
τοῦ δολιοῦσθαι ἐν τοῖς δούλοις αὐτοῦ.
Ἐξαπέστειλε μωυσῆν τὸν δοῦλον αὐτοῦ,
ἀαρὼν ὃν ἐξελέξατο ἑαυτῷ.
Ἔθετο ἐν αὐτοῖς τοὺς λόγους
τῶν σημείων αὐτοῦ, καὶ τῶν τεράτων αὐτοῦ
ἐν γῇ χάμ. Ἐξαπέστειλε σκότος
καὶ ἐσκότωσεν, ὅτι παρεπίκραναν
τοὺς λόγους αὐτοῦ. Μετέστρεψε
τὰ ὕδατα αὐτῶν εἰς αἷμα,
καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἰχθύας αὐτῶν.
Ἐξῆρψεν ἡ γῆ αὐτῶν
βατράχους, ἐν τοῖς ταμιείοις
τῶν βασιλέων αὐτῶν. Εἶπε, καὶ ἦλθε
κυνόμυια, καὶ σκνῖπες ἐν πᾶσι
τοῖς ὁρίοις αὐτῶν, Ἔθετο
τὰς βροχὰς αὐτῶν, χάλαζαν, πῦρ
καταφλέγον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. (συκᾶς αὐτῶν
Καὶ ἐπάταξε τὰς ἀμπέλους αὐτῶν καὶ τὰς(
καὶ συνέτριψε πᾶν ξύλον ὁρίου αὐτῶν.
Εἶπε καὶ ἦλθεν ἀκρίς,
καὶ βροῦχος οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός.
Καὶ κατέφαγε πάντα χόρτον
ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, καὶ κατέφαγε
πάντα τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν. Καὶ ἐπά(
πρωτότοκον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, (ταξε πᾶν
ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν.
Καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐν ἀργυρίῳ
καὶ χρυσίῳ, καὶ οὐκ ἦν
ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν ὁ ἀσθενῶν.
Εὐφράνθη αἴγυπτος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν
ὅτι ἐπέπεσεν ὁ φόβος αὐτῶν
ἐπ' αὐτούς. Διεπέτασε νεφέλην
εἰς σκέπην αὐτοῖς, καὶ πῦρ τοῦ φωτίσαι
αὐτοῖς τὴν νύκτα. Ἤτησαν καὶ ἦλθεν
ὀρτυγομήτρα, καὶ ἄρτον οὐρανοῦ
ἐνέπλησεν αὐτούς. Διέρρηξε πέτραν,
καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, ἐπορεύθησαν

Digitized by Google

في ارض حام وجعل	בארעא דחם: ואפיש ית	in terra Cham. Et crescere fecit
شعبه يكثر جدا واعلاه	עמיה לחדא ואתקפיה	populũ suum nimis, & fortiorẽ eũ fecit
على اعدايه فاذ صرف	מן מעיקוהי: אתהפיך	q̃ qui molestabant eos. Conuertit
قلبهم لبغض شعبه	לבהון למיסני עמיה	cor eoꝝ ad habendũ odio populũ eius,
ليمكروا بعبيده	לחשבא בישן על עבדוהי:	& ad cogitãda mala super seruos eius.
فارسل موسى عبده	שדר משה עבדיה	Misit Mosse seruum suum
وهرون صفيه	אהרן דאתרעי ביה:	Aharon quoniã complacuit ei in illo.
صنع فيهم	שויאו בהון פתגמי	Posuit in eis verba
اياته وعجايبه	אתוותיה ותמהוי	signorũ suorũ, & mirabilium suorum
في ارض حام بعث ظلمة	בארעא דחם: שדר חשוכא	in terra Cham. Misit tenebras
فصار ليلا لانهم اسخطوا	וחשיכנון ולא סריבו	& obtenebrauit eos, & non restiterunt
كلامه فحول	על פתגמיה: הפיך	verbis eius. Conuertit
مياههم دما	לאדמא מימיהון	in sanguinem aquas eorum,
واماة حيتانهم	וקטל כל נוניהון:	& occidit omnes pisces eorum.
ايضا وانبعثت ارضهم	רחש ארעהון	Ebulliuit terra eorum
ضفادع في مخادع	עורדעניא בקיטוני	ranas, in cubilibus
ملوكهم امر فجا ذباب	מלכיהון: אמר ואיתי	regum eorum. Dixit & venit
الكلب والقمل في جميع	עירובין קלמתא בכל	mixtio, pediculi in omnibus
تخومهم جعل	תחומיהון: יהב	finibus eorum. Conuertit
امطارهم بردا واشعلت	מיטריהון ברדא אשתא	pluuias eorum in grandinem, ignem
النار في ارضهم	מצלהבא בארעהון:	vrentem in terra eorum.
ضرب كرومهم وتينهم	ומחא גופניהון	Et percussit vineas eorum
وحطم جميع شجر تخومهم	ותאיניהון ותבר אילני	& ficus eorum, & confregit arbores
قال فاتى جراد	תחומהון: אמר ואיתי	finium eorum. Dixit & venit
ودبا لا يحصى	גובאי ורשתא ולית מניין	locusta & bruchus, & ñ erãt nũerabiles
فاكل جميع ثمار	ואכל כל עיסבא	Et consumpsit omnem herbam
ارضهم وقتل	בארעהון ואכל כל פירי	in terra eorum, & comedit oẽs fructus
كل ابكار مصر واوائل	בארעהון: וקטל כל	in terra eorum. Et occidit omne
ولدانهم	בוכרא בארעהון	primogenitum in terra eorum
واخرجهم	שירוי לכל תוקפיהון:	primitias omnis fortitudinis eorum.
بالذهب	ואפקינון בכספא	Et eduxit eos cum argento
والفضة ولم يكن	ובדהבא ולא איתחדנו	& auro, & non adiudicati sunt
في قبايلهم مريض	עם מצראי למתקלא:	cum egyptiis ad scandalum.
ففرحت مصر بخروجهم	חדון מצרים במפקיהון	Letata est egyptus profectione eorum
لان جزعهم وقع	ארום נפל דלוחתהון	quod irruisset timor eorum
عليهم بسط سحابا	עליהון: פרסיה לעננא	super eos. Expandit nubem
ظلالهم ونارا في الليل	היך פרסא ואשתא לאנהרא	tanquã tentorium, & ignẽ vt luceret
تضي عليهم سالوا اعطاهما	בליליא: שאילו ואיתי	in nocte. Petierunt carnes
فاتاهم السلوى واشبعهم من	פסיונין ולחמא	& venire iussit coturnices, & pane
خبز السماء شق صخرة	דשמיא שבע יתהון: פתח	celesti saturauit eos. Scidit
فسالت المياه وجرت	טינרא ואיבו מיא הליכו	petrã & fluxerunt aque, ambulauerũt

A. Ex cõmentariis Haramban השליך משמים ארץ תפארת ישראל כלומר שכן השמים השליך לארץ את התפארת והנה ידעת סודו ולא תוכל פינה שישאנה עתה בעת הרצון כאשר תבין מה שנשא השם פניו אליך בברכת הכהנים ותהיה מקבל בו תבינות .i. Proiecit in terram pulchritudinẽ Israel, significare uolẽs quod Deus descẽdere fecit de celis summã & supremam pulchritudinem in terram. Et notato secreta eius huiuscemodi, nec discedas ab eis. Et ipse ad se accipiet supremam pulchritudinem cum sibi beneplacitum fuerit, quemadmodum intelliges ex benedictione sacerdotum in qua dicitur. Ascendere faciet Deus facies suas ad se, & si hoc bene intellexeris, etiam quod supradictum est intelliges. Aduerte summam pulchritudinem Christum significare, cuius celestis mãna celestisq; panis figura fuit.

Summa pulchritudo Christus e[st] celestis mana ac celestis panis figura fuit

Digitized by Google

בְּצִיּוֹת נָהָר׃ כִּי
זָכַר אֶת־דְּבַר קָדְשׁוֹ
אֶת אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃
וַיּוֹצִא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן
בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו׃
וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת
גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים
יִירָשׁוּ׃ בַּעֲבוּר
יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו
וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ
הַלְלוּ יָהּ׃
קו הַלְלוּ יָהּ
הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־
טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃ מִי יְמַלֵּל
גְּבוּרוֹת יְהוָה
יַשְׁמִיעַ כָּל־תְּהִלָּתוֹ׃
אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי
מִשְׁפָּט עֹשֵׂה
צְדָקָה בְכָל־עֵת׃
זָכְרֵנִי יְהוָה בִּרְצוֹן
עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי ב
בִּישׁוּעָתֶךָ׃ לִרְאוֹת
בְּטוֹבַת בְּחִירֶיךָ
לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת
גּוֹיֶךָ לְהִתְהַלֵּל עִם־
נַחֲלָתֶךָ׃ חָטָאנוּ עִם
אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ
וְהִרְשָׁעְנוּ׃ אֲבוֹתֵינוּ
בְמִצְרַיִם לֹא־
הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ
לֹא זָכְרוּ אֶת־רֹב
חֲסָדֶיךָ וַיַּמְרוּ
עַל־יָם בְּיַם־סוּף׃
וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן
שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת־
גְּבוּרָתוֹ׃ וַיִּגְעַר
בְּיַם סוּף וַיֶּחֱרָב
וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהֹמוֹת
כַּמִּדְבָּר׃ וַיּוֹשִׁיעֵם
מִיַּד שׂוֹנֵא

in arida flumina. Quia
recordatus ē verbi sācti sui,
cum Abraham seruo suo.
Et eduxit ppl'm suū ī letitia
in cantu, electos suos
& dedit eis terras
gētium, & laborem nationū
possederunt. Vt
custodirent precepta eius,
& leges eius seruarent
Haleluia.

CVI. Haleluia.

Confitemini DEO quoniā
bonus, quoniam in eternum
misericordia eius. Quis loqt̃
fortitudines DEI,
auditas faciet oēs laudes eiꝰ.
Beati qui
custodiūt iudiciū & faciunt
iustitiam in omni tempore.
Recordarē mei DEVS ī be(
ppl'i tui, visita me (niuolētia
in salutari tuo. Vt videam
bona electorum tuorum
& leter in letitia
gentis tue, & exultem cum
hēditate tua. Peccauimus cū
A. pr̄ibus nr̄is, iniq fecimus
impie egimus. Patres nostri
in egypto non
intellexerunt mirabilia tua,
nō sūt recordati multitudīs
misericordie tue. Et rebelles(
ī mari, ī mari rubro. (fuerūt
Saluauit autem eos propter
nomen suum, vt ostenderet
fortitudinē suā. Et cōmina(
mari rubro, & aruit, (tus est
& traduxit eos per abyssos
q̄si ī deserto. Et saluauit eos
de manu odientis,

in sicco flumina. Quoniam
memor fuit verbi sancti sui,
q̄d habuit ad Abraā puerū suū.
Et eduxit ppl'm suū ī exultatōe,
& electos suos in letitia.
Et dedit illis regiones
gentium, & labores populorum
possederunt. Vt
custodiant iustificationes eius,
& legem eius requirant.
Alleluia.

CV. Alleluia.

Confitemini domino quoniam
bonus, quoniam in seculum
misericordia eius. Quis loquet̃
potentias domini.
auditas faciet oēs laudes eius.
Beati qui
custodiunt iudicium, & faciunt
iustitiam in omni tempore.
Memēto nostri dn̄e ī bn̄placito
populi tui visita nos
in salutari tuo. Ad videndum
in bonitate electorum tuorum
ad letandum in letitia
gentis tue, vt lauderis cum
hereditate tua. Peccauimus cū
patribus nostris, iniuste egimus
iniq̄tatē fecimus. Patres nostri
in egypto non
intellexerunt mirabilia tua.
nō fuerūt memores multitudīs
misericordie tue. Et irritauerūt(
ī mare, mare rubrū. (ascēdētes
Et saluauit eos propter
nomen suum, vt notam faceret
potentiam suam. Et increpauit
mare rubrum & exiccatum est,
& deduxit eos in abyssis
sicut in deserto. Et saluauit eos
de manu odientium,

ἐν ἀνύδροις ποταμοί. Ὅτι
ἐμνήσθη τοῦ λόγου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ,
τοῦ πρὸς Ἀβραὰμ τὸν δοῦλον αὐτοῦ.
Καὶ ἐξήγαγε τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει,
καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐν εὐφροσύνῃ.
Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς χώρας
ἐθνῶν, καὶ πόνους λαῶν
κατεκληρονόμησαν. Ὅπως
ἂν φυλάξωσι τὰ δικαιώματα αὐτοῦ,
καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν.

ρέ. Ἀλληλούϊα.

Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι
χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τίς λαλήσει
τὰς δυναστείας τοῦ κυρίου,
ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ.
Μακάριοι οἱ
φυλάσσοντες κρίσιν, καὶ ποιοῦντες
δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ.
Μνήσθητι ἡμῶν κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ
τοῦ λαοῦ σου, ἐπίσκεψαι ἡμᾶς
ἐν τῷ σωτηρίῳ σου. Τοῦ ἰδεῖν
ἐν τῇ χρηστότητι τῶν ἐκλεκτῶν σου,
τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν τῇ εὐφροσύνῃ
τοῦ ἔθνους σου, τοῦ ἐπαινεῖσθαι μετὰ
τῆς κληρονομίας σου. Ἡμάρτομεν μετὰ
τῶν πατέρων ἡμῶν, ἠνομήσαμεν,
ἠδικήσαμεν. Οἱ πατέρες ἡμῶν
ἐν Αἰγύπτῳ οὐ
συνῆκαν τὰ θαυμάσιά σου,
οὐκ ἐμνήσθησαν τοῦ πλήθους (βαίνοντες
τοῦ ἐλέους σου. Καὶ παρεπίκραναν ἀνα(
ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ,
καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἕνεκεν
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Τοῦ γνωρίσαι
τὴν δυναστείαν αὐτοῦ, καὶ ἐπετίμησε
τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐξηράνθη.
Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἀβύσσῳ,
ὡς ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς
ἐκ χειρὸς μισοῦντος.

لانهار في القفار المعطشة	בצהותא היך נהרין ארום	per aridam sicut flumina. Quoniam
لانه ذكر كلمته المقدسه	דכיר ית מלל קודשיה	memor fuit verbi sancti sui
التي قررها لابرهيم عبده	דעם אברהם עבדיה:	quod habuit cum Abraham seruo suo.
واخرج شعبه بالفرح	ואפיק עמיה בחדותא	Et duxit populum suum
ومختاريه بالمسرة	בתושבחתא ית בחירוי:	in letitia, & in laude electos suos.
واعطاهم بلدان	ויהב להון ארעת	Et dedit eis terras
الامم وورثهم اتعاب	עממיא וליעות עממיא	populorum, & labores populorum
الشعوب ليحفظوا	ירתון: מן בגלל	possederunt. Vt
وصاياه	דיטרון קיימוי ואו	obseruent precepta eius,
ويطلبوا ناموسه	ואורייתיה ינטרון	& legem eius custodiant.
الليلويا	הללויה:	Aleluia,
المزمور الخامس والمايه	הללויה	CVI. Aleluia.
اشكروا الرب فانه	אודו קדם יי ארום	Confitemini coram Deo, quoniam
صالح والى الابد	טבא ארום לעלם	bonus, quoniam in eternum
رحمته من الذي يقدر	טוביה מאן יכול למללא	benignitas eius. Quis poterit narrare
ان يحصي جميع جبروت الرب	גבורתא דיי ישמע	fortitudines DEI, valebit
او يسمع جميع تماجيده	לאשמעא לכולהון	notas facere omnes
طوباهم الذين	תושבחתיה: טוביהון	laudes eius. Beati
يحفظون احكامه ويعملون	דנטרין דינא עבדי	custodientes iudicium facientesque
بالعدل في كل حين	צדקתא בכל עידן:	iustitiam in omni tempore.
اذكرنا يا رب عند مسرة	דכר יתי עביד ברעותא	Recordare mei in voluntate
شعبك وتعهدنا	טבא עם אידכר יתי	bona cum populo tuo, recordare mei
بخلاصك لكيما نعاين	בפורקנך: למיחמי	in redemptione tua. Vt videam
صلاح اصفيايك	בטובת בחיריך	in bonitate electorum tuorum
ونفرح بفرح	למחדי בחדות עמך	& gaudeam in letitia populi tui,
امتك ونمجد	לאשתבחא עם	& laudes dicam cum
مع ميراثك لاننا خطانا	אחסנתך: חבנא עם	hereditate tua. Peccauimus cum
مع ابائنا وظلمنا	אבהתנא עוינא	patribus nostris, inique fecimus
واثمنا اباونا	וארשענא: אבהתנא	impie egimus. Patres nostri
وهم بمصر لم	במצרים לא אידכרו	in egypto non fuerunt memores
يفهموا عجايبك	פרישותך ולא דכרו ית	mirabilium tuorũ & nõ sunt recordati
ولم يذكروا كثرة	סוגעי טובך וסריבו על	multitudinis misericordie tue, & prouo(
رحمتك حين اسخطوك	מימרך על ימא בימא	verbũ tuũ in mari, in mari (cauerũt
وهم صاعدون في بحر	דסוף: ופרק	rubro.
القلزم فنجاهم	ופרקינון בגלל	Et redemit eos propter
باسمك لتظهر	שמיה לאודעא ית	nomen suum vt sciri faceret
قدرتك زجر	גבורתיה: ונזף	potentiam suam. Et cõminatus est
البحر الاحمر فجف	בימא דסוף ואתנגיב	mari rubro & siccatum est
اجازهم في اللجج	והליכנון בתהומיא היך	& deduxit eos in abyssis sicut
كانهم في البر وخلصهم	במדברא: ופרקינון	in deserto. Et redemit eos
من ايدي الاعداء	מיד סנאה ופרק	de manu odientis & redemit

A De peccato hebreorum Ex libro ciphre
ואין בהם תבונה אין בהם
אחד יסתכל ויאמר עכשיו
אחד ממנו ירדוף אלף
ושנים יניסו רבבה אם
לא כי צורם מכרם
.i. Et non est in eis intellectus nõ erit in eis qui intelligat & dicat, nunc ex nostris unus, persequetur mille & duo compellent fugere decẽ millia, quoniã uendiderunt creatorẽ suum siue fictorem suum, aut si mauis, eum qui formam dedit eis.

Digitized by Google

ויגאלם מיד אויב :	& ĩdemit A. eos de mãu ini.	& redemit eos de manu inimici.	Καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν
ויכסו מים צריהם	Et operuit aqua hostes eorũ,	Et operuit aqua tribulãtes eos,	Ἐκάλυψεν ὕδωρ τοὺς θλίβοντας αὐτούς,
אחד מהם לא נותר:	vnus de ipsis non superfuit.	vnus ex eis nõ remansit.	εἷς ἐξ αὐτῶν οὐχ ὑπελείφθη.
ויאמינו בדבריו	Et crediderunt verbis eius	Et crediderunt verbis eius,	Καὶ ἐπίστευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ,
ישירו תהלתו:	cecineruntq; laudem eius.	& laudauerunt laudem eius.	καὶ ᾖσαν τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ.
מהרו שכחו מעשיו	Cito obliti sunt operũ illius,	Cito fecerũt obliti sũt opũ eius,	Ἐτάχυναν ἐπελάθοντο τῶν ἔργων αὐτοῦ,
לא חכו ל	nec expectauerunt	& non sustinuerunt	οὐχ ὑπέμειναν
עצתו : ו	voluntatem eius.	consilium eius.	τὴν βουλὴν αὐτοῦ.
ויתאוו תאוה	Et desiderauerũt desideriũ	Et cõcupierunt cõcupiscentiã	Καὶ ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν
במדבר וינסו	in deserto,& tentauerunt	in deserto,& tentauerunt	ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐπείρασαν
אל בישימון :	Deum in solitudine,	Deum in inaquoso.	τὸν θεὸν ἐν ἀνύδρῳ.
ויתן להם שאלתם	Et dedit eis petitionẽ ipsoꝝ,	Et dedit eis petitionẽ ipsorũ,	Καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἴτημα αὐτῶν,
וישלח רזון	& misit tenuitatem	& misit saturitatem	ἐξαπέστειλε πλησμονὴν
בנפשם : ויקנאו	in aĩam eoꝝ. Et zelati sunt	in animas eorũ. Et irritauerunt	εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Καὶ παρώργισαν
למשה במחנה	Mosse in castris	Moysen in castris,	τὸν μωυσῆν ἐν τῇ παρεμβολῇ,
לאהרן קדוש יהוה	Aharon sanctum DEI.	Aaron sanctum domini.	τὸν ἀαρὼν τὸν ἅγιον κυρίου.
תפתח ארץ ותבלע	Apta est terra & deuorauit	Aperta est terra & deglutiuit	Ἠνοίχθη ἡ γῆ καὶ κατέπιε
דתן ותכס על עדת	Datan, & operuit synagogã	Dathan,& opuit sup ꝯgregatõẽ	δαθάν, καὶ ἐκάλυψεν ἐπὶ τὴν συναγωγὴν
אבירם : ותבער אש	Abirã. Et succẽsus est ignis	Abyron. Et exarsit ignis	ἀβειρών. Καὶ ἐξεκαύθη πῦρ
בעדתם להבה	in synagoga eorum,flamma	in synagoga eorum,flamma	ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, φλὸξ
תלהט רשעים :	exussit impios.	combussit peccatores.	κατέφλεξεν ἁμαρτωλούς.
יעשו עגל בחרב	Fecerunt vitulũ in Choreb,	Et fecerunt vitulum in Oreb,	Καὶ ἐποίησαν μόσχον ἐν χωρήβ,
וישתחוו למסכה :	& adorauerunt conflatile.	& adorauerunt sculptile.	καὶ προσεκύνησαν τῷ γλυπτῷ.
וימירו את כבודם	Et mutauerunt gloriã suam	Et mutauerunt gloriam suam	καὶ ἠλλάξαντο τὴν δόξαν αὐτοῦ,
בתבנית שור אכל	ĩ sĩlitudinẽ bouis comedẽtis	ĩ similitudinẽ vituli,comedẽtis	ἐν ὁμοιώματι μόσχου ἐσθίοντος
עשב : שב	herbam.	fenum.	χόρτον. (αὐτούς,
שכחו אל מושיעם	Obliti sũt Dei saluatoris sui,	Obliti sunt Deũ q saluauit eos,	Καὶ ἐπελάθοντο τοῦ θεοῦ τοῦ σώζοντος(
עשה גדלות במצרים	q fecit magnalia in egypto.	qui fecit magnalia in egypto,	τοῦ ποιήσαντος μεγάλα ἐν αἰγύπτῳ.
נפלאות בארץ חם	Mirabilia in terra Cham. A	mirabilia in terra cham,	Θαυμάσια ἐν γῇ χάμ,
נוראות על ים סוף :	timenda super mare rubrũ.	terribilia in mari rubro.	φοβερὰ ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς.
ויאמר להשמידם	Dixit ergo ꝙ cõtereret eos,	Et dixit vt disperderet eos,	Καὶ εἶπε τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς,
לולי משה בחירו	nisi Mosse electus eius(illius,	si non Moyses electus eius	εἰ μὴ μωυσῆς ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ,
עמד בפרץ לפניו	stetisset ꝑ flagello ꝯtra faciẽ(	stetisset ĩ ꝯfractõe ĩ ꝯspectu eiꝰ.	ἔστη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον αὐτοῦ,
להשיב חמתו	vt ꝯuerteret ĩdignatõẽ eiꝰ,	Vt auerteret iram eius,	τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, (νωσαν
מהשחית : וימאסו	vt ñ ĩterficeret. Et despexe(	ne disperderet eos,& ꝑ nihilo(	τοῦ μὴ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς. Καὶ ἐξουδέ(
בארץ חמדה לא	terrã desiderabilẽ, nec (rũt	terrã desiderabilẽ. Nõ (habuerũt	γῆν ἐπιθυμητήν, οὐκ
האמינו לדברו :	crediderunt sermoni eius.	crediderunt verbo eius,	ἐπίστευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ.
וירגנו באהליהם	Et murmurauerũt ĩ tabnacu(	& murmurauerũt ĩ tabernacu(	Καὶ ἐγόγγυσαν ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν,
ולא שמעו בקול	ñ exaudierũt vocẽ (lis suis,	nõ exaudierũt vocẽ (lis suis.	οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς
יהוה : וישא ידו	DEI. Et eleuauit manũ suã	domini. Et eleuauit manũ suã	κυρίου. Καὶ ἐπῆρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ
להם להפיל אותם	super eos, vt deiiceret eos	super eos, vt prosterneret eos	ἐπ' αὐτούς, τοῦ καταβαλεῖν αὐτοὺς

Digitized by Google

وانقذهم من ايدي	יַתְהוֹן מִן יַד בְּעֵיל דְּבָבָא׃	eos de manu patroni inimicitie.
المبغضين فاطبق الما على	וַחֲפוֹן מַיָּא מְעִיקֵיהוֹן	Et operuit aqua tribulantes eos,
مضطهديهم فريق واحد	חַד מִנְהוֹן לָא אִשְׁתְּאַר׃	vnus ex eis non superfuit.
منهم فامنوا بكلامه	וְהֵימִינוּ בְּשׁוּם מֵימְרֵיהּ	Et crediderunt in nomine verbi eius
ومجدوا تسبيحه	שַׁבַּחוּ תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ׃	hymnosque dixerunt laudantes eum.
ثم اسرعوا ونسوا اعماله	כַּרְהִיבוּ אִתְנְשִׁיאוּ	Cito obliti sunt
ولم ينتظروا	עוֹבָדוֹי וְלָא אִסְתַּכְּלוּ	operum eius, & non sustinuerunt
ارادته	לְמִלְכֵיהּ׃	consilium eius.
اشتهوا شهوة	וְרַגִּיגוּ רִגְנָא	Et concupiuerunt concupiscentiam
في البرية وجربوا	בְּמַדְבְּרָא וְנַסִּיאוּ	in deserto, & tentauerunt
الله حيث لاما	אֱלָהָא בְּאַתְרָא צַדְיָא׃	Deum in loco desolato.
فاعطاهم الذي سالوه	וִיהַב לְהוֹן שֵׁילַתְהוֹן	Et dedit eis petitionem eorum,
وارسل شبعا	וְשַׁלַּח פַּתְרוּתָא	& misit maciem
لانفسهم اغضبوا	בְּנַפְשֵׁיהוֹן׃ וְקַנִּיאוּ	in animas eorum. Et emulati sunt
موسى في المعسكر	לְמֹשֶׁה בְּמַשְׁרִיתָא	Mosse in castris
وهرون قديس الرب	לְאַהֲרֹן קַדִּישָׁא דַּיְיָ׃	Aharon sanctum DEI.
ما نفتحت الارض وابتلعت	אִתְפַּתְחַת אַרְעָא וּבְלַעַת	Aperta est terra & deglutiuit
داثان وانطبقت على	דָּתָן וַחֲפָא עַל סִיעַת	Datan, & operuit congregationem
جماعة ابيرون واشتعلت	אֲבִירָם׃ וּדְלִיקַת אֶשָּׁתָא	Abiram. Et succensus est ignis
نارا في مجمعهم فاحرقت	בְּסִיעַתְהוֹן לַהֲבוּתָא	in congregatione eorum flamma
اللهيب الخطاة	תְּשַׁלְהֵב בְּרַשִׁיעַיָּא׃	vorauit impios.
وصنعوا عجلا في حوريب	עֲבַדוּ עִגְלָא בְּחוֹרֵב	Fecerūt vitulum in choreb,
وسجدوا لصانع	וּסְגִידוּ לְמַתְּכְתָּא׃	& adorauerunt conflatile.
اليد وبدلوا مجدهم	וּפַרְגוּן יַת אִיקַר	Et mutauerunt gloriam
بشبه عجل ياكل	רִיבּוֹנְהוֹן בִּדְמוּת תּוֹר	domini sui, in similitudinem vituli
حشيشا	דְּאָכִיל עִיסְבָּא וּמְזִידְהֵם׃	comedentis herbam atque mugientis.
ونسوا الله الذي خلصهم	אִתְנְשִׁיאוּ אֱלָהָא פָּרִיקֵיהוֹן	Obliti sunt Dei redemptoris eorum,
وصنع العظايم بمصر	דַּעֲבַד רַבְרְבָן בְּמִצְרָא׃	qui fecit magnalia in egypto.
والعجايب في ارض حام	פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְּחָם	Mirabilia in terra Cham
والمخوفات في البحر الاحمر	דְּחִילָן עַל יַמָּא דְסוּף׃	terribilia in mari rubro.
وقال انه يهلكهم	וַאֲמַר בְּמֵימְרֵיהּ לְשֵׁיצָיוּתְהוֹן	Et dixit in verbo suo vt cōtereret eos,
فلولا موسى صفيه	אִלּוּלֵא מֹשֶׁה בְּחִירֵיהּ	nisi Mosse electus eius (ctu eius,
قام بين يديه في وقت	דְּקָם וְאַתְקֵף בִּצְלוֹ קֳדָמוֹי	surrexisset & institisset orare in cōspe(
الانكسار ليصرف سخطه	לְאָתָבָא חֶמְתֵּיהּ מִלְּחַבָּלָא׃	vt conuerteret irā suā a destructione.
حتى لا يستاصلهم رذلوا	וְאִתְרַחֲקַת	Et despexerunt
الارض الشهية ولم	נַפְשְׁהוֹן בְּאַרְעָא רִיגְגָא	anime eorum, terram desiderabilem,
يومنوا بكلمته	לָא הֵימִינוּ בְּפִתְגָמֵיהּ׃	neque crediderunt verbo eius.
وتقمقموا في مساكنهم	וְאִתְרְעַמוּ בְּמַשְׁכְּנֵיהוֹן	Et murmurauerūt i tabernaculis suis,
ولم يسمعوا قول	לָא קַבִּילוּ בְּמֵימְרָא	non admiserunt verbum
الرب فرفع يده	דַּיְיָ׃ וַאֲרֵים יְדֵיהּ בִּשְׁבוּעָה	DEI. Et leuauit manum suā & iurauit
عليهم ليكر حهم	מְטוּלְהוֹן לְמִרְמֵיהּ	in illos, quod daret

A. Quod redemptor esset futurus. Deus & homo. Ex cōmētarijs R. Abraham Pici, que inscribuntur de significatione apicū qui superscribūtur literis libri legis quos hebrei taghin uocant

ורמז שלמה עליו השלום ראיתי את כל החיים המהלכים תחת השמש עם הילד השני אשר יעמוד תחתיו ואמנם דרך האדם בזמן שנולד הוא ילד והולך וגדל עד כי גדל מאד ועל זה אמר ראיתי את כל החיים המהלכים תחת השמש עם הילד השני ר״ל עם השני שהבנתה בעין השכל הילד והשני אחר תחתיו משכל הראשון ודי בזה למשכיל ואין ראוי לגלותו אלא למבין מדעתו וזהו שאמר פעמים שלש עם גבר וסמיך ליה להשיב נפשו מני שחת ולתת לו גוף אחר לאור באור החיים בהחיים בצורם הבא .i. Dictum est a Salomone. Sit pax super eum. Vidi cunctos uiuētes qui proficiscūtur sub sole, cū adolescente secūdo qui manebit loco eius. Eccle. iiii. Certum est homini proprium esse, nasci puerū & adolescentem, & in dies proficere accipereque incrementum, donec ueniat ad pfectionē, & hoc est quod dicit, oēs uiuentes proficiscentes .i. proficientes sub sole, cū adolescente secundo. Estque huius uerbi sēsus, iuxta doctrinā meam, sm quā iubeo te itellectu percipere hoc, quod adolescens secūdus, est in telligētia prima .i. Deus. Nec licet hec pandere & reuelare, nisi illi dūtaxat qui per se ipsum hec intelliget. Et hoc est quod hꝫ Iob. cap. xxxiii. Duabus uicibꝰ .s. a Deo remissio facta est. Tertiā uero fecit homo. Et mox subiūgit, ut redimeret animas de iferno, daretque eis corpus aliud lucidum, ut luceret i uita, & uita itelligitur uita eterna, hec ibi.

A. Egyptum nominat hebrei misraim, sumpta denominatiōe a filio Cham qui mis-

T

בַּמִּדְבָּר	in deserto.	in deserto.	ἐν τῇ ἐρήμῳ.
וּלְהַפִּיל זַרְעָם	Et vt deiiceret semen eorũ	Et vt deiiceret semen eorum	Καὶ τοῦ καταβαλεῖν τὸ σπέρμα αὐτῶν
בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם	in gentibus,& disꝑderet eos	ĩ nationibus,& disperderet eos	ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ διασκορπίσαι αὐτοὺς
בָּאֲרָצוֹת׃ וַיִּצָּמְדוּ	in terris. Et consecrati sunt	in regionibus. Et initiati sunt	ἐν ταῖς χώραις. Καὶ ἐτελέσθησαν
לְבַעַל פְּעוֹר	Baalpehor, A.	beelphegor,	τῷ Βεελφεγώρ,
וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי	& comederunt victimas	& comederunt sacrificia	καὶ ἔφαγον θυσίας
מֵתִים׃ וַיַּכְעִיסוּ	mõtuoꝝ. Et cõcitauerũt eũ	mortuoꝝ. Et irritauerunt eum	νεκρῶν. Καὶ παρώξυναν αὐτὸν
בְּמַעַלְלֵיהֶם	in studiis suis,	in adinuentionibus suis	ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν,
וַתִּפְרָץ בָּם מַגֵּפָה׃	& percussit eos plaga.	& multiplicata est in eis ruina.	καὶ ἐπληθύνθη ἐν αὐτοῖς ἡ πτῶσις.
וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס	Stetit autem Pinchas	Et stetit phinees	Καὶ ἔστη Φινεὲς
וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר	& orauit,& est retenta	& placauit & cessauit	καὶ ἐξιλάσατο, καὶ ἐκόπασεν
הַמַּגֵּפָה׃ וַתֵּחָשֶׁב לוֹ	ꝑcussio. Et reputatum est ei	quassatio. Et reputatum est ei	ἡ θραῦσις, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
לִצְדָקָה לְדֹר וָדֹר	ĩ iustitiã ĩ gñatiõe & gñatiõe	ad iustitiã, ĩ gñatõe & gñationẽ	εἰς δικαιοσύνην, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν
עַד־עוֹלָם׃ וַיַּקְצִיפוּ	vsq; in etnũ. Et ꝓuocauerũt	vsq; ĩ sempitnũ. Et irritauerũt	ἕως τοῦ αἰῶνος. Καὶ παρώργισαν
עַל־מֵי מְרִיבָה וַיֵּרַע	sup aqs cõtradictiõis,& affli(	eũ ad aqs cõtradictiõis & vexa(	αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας, καὶ ἐκακώθη
לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם׃	Mosse propter eos. (ctus est	Moyses ꝓpter eos, (xatus est	Μωυσῆς δι᾽ αὐτούς.
כִּי־הִמְרוּ אֶת־רוּחוֹ	Quia ĩnitẽtes fuerũt spũi ei9,	qa exacerbauerũt spiritũ eius.	Ὅτι παρεπίκραναν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ,
וַיְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו׃	& distinxit labiis suis.	Et distinxit in labiis suis,	καὶ διέστειλεν ἐν τοῖς χείλεσιν
לֹא־הִשְׁמִידוּ אֶת־	Non exterminauerunt	non disperdiderunt	αὐτοῦ. Οὐκ ἐξωλόθρευσαν
הָעַמִּים אֲשֶׁר	populos, quos	gentes quas	τὰ ἔθνη ἃ
אָמַר יְהוָה לָהֶם׃	dixit DEVS eis.	dixit dominus Deus illis.	εἶπε κύριος αὐτοῖς,
וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם	Et cõmixti sunt gentibus,	Et cõmixti sunt inter gentes,	καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι
וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם׃	& didicerunt opera eorum,	& didicerunt opera eorum	καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν.
וַיַּעַבְדוּ אֶת־	& seruierunt	& seruierunt	Καὶ ἐδούλευσαν
עֲצַבֵּיהֶם וַיִּהְיוּ	sculpturis eoꝝ,& factum est	sculptilibus eorum & factum est	τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, καὶ ἐγενήθη
לָהֶם לְמוֹקֵשׁ׃	eis in scandalum.	illis in scandalum.	αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον.
וַיִּזְבְּחוּ אֶת־בְּנֵיהֶם	Et imolauerunt filios suos	Et immolauerunt filios suos	Καὶ ἔθυσαν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν,
וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם	& filias suas,	& filias suas	καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν
לַשֵּׁדִים׃ וַיִּשְׁפְּכוּ	demonibus. Et effuderunt	demoniis. Et effuderunt	τοῖς δαιμονίοις. Καὶ ἐξέχεαν
דָם נָקִי דַּם־בְּנֵיהֶם	sãguinẽ inocẽtẽ, sãguinẽ fi(	sanguinẽ inocẽtẽ, sãguinẽ fili(	αἷμα ἀθῷον, αἷμα υἱῶν αὐτῶν
וּבְנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר	& filiaꝝ suaꝝ, quas (lioꝝ suoꝝ	& filiaꝝ suaꝝ, quas (rũ suorũ	καὶ θυγατέρων, ὧν
זִבְּחוּ לַעֲצַבֵּי כְנָעַן	imolauerunt idolis Chanaã.	sacrificauerũt sculptilib9 chanaã	ἔθυσαν τοῖς γλυπτοῖς Χαναάν.
וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים׃	Et polluta ẽ tra ĩ sãguinib9,	Et ĩfecta est terra ĩ sãguinib9,	Καὶ ἐφονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασι,
וַיִּטְמְאוּ בְמַעֲשֵׂיהֶם	& coĩnqnati sũt ĩ opib9 suis,	& cõtaminata est ĩ opibus eoꝝ,	καὶ ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν. (αὐτ.)
וַיִּזְנוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם׃	& fornicati sũt ĩ studiis suis.	& fornicati sũt ĩ adiuẽtõib9 suis	Καὶ ἐπόρνευσαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν
וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ	Ira. ẽ ita ꝑfu. DEI ĩ pplm suũ	Et irato ẽ furor dñs ĩ pplm suũ,	Καὶ ὠργίσθη θυμῷ κς ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ,
וַיְתָעֵב אֶת־נַחֲלָתוֹ׃	& aboĩatus est hẽditatẽ suã.	& abominatus est hẽditatẽ suã.	καὶ ἐβδελύξατο τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.
וַיִּתְּנֵם בְּיַד־גּוֹיִם	Et dedit eos ĩ manũ gẽtiũ, B	Et tradidit eos ĩ manus gẽtiũ,	Καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν,
וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם	& dominati sunt eis, (eos	& dominati sunt eorum (eos	καὶ ἐκυρίευσαν αὐτῶν
שֹׂנְאֵיהֶם׃ וַיִּלְחָצוּם	hi q oderũt eos. Et afflixerũt(	q oderũt eos. Et tribulauerũt(	οἱ μισοῦντες αὐτούς. Καὶ ἔθλιψαν αὐτοὺς
אוֹיְבֵיהֶם וַיִּכָּנְעוּ	inimici eorũ,& humiliati sũt	inimici eorũ,& humiliati sunt	οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ ἐταπεινώθησαν

Digitized by Google

في القفر	יתהון קטילין במדברא:	eos internitioni in deserto.
ويفرق ذريتهم	ולאגלאם ית זרעיהון	Et vt dispergeret semen eorum
في الامم ويبددهم في	בעממיא ולבדחותהון	in populis, & disperderet eos
البلدان لانهم قربوا	בארעתא: ואזדקקו	in terra. Et coniunxerunt se
لاوثان فاغور	בטעות פעור	idolo peor,
واكلوا ضحايا	ואכלו ניכסת	& comederunt sacrificia
الاوثان واسخطوه	מיתיא: וארגיזו	mortuorum. Et prouocauerunt
باعمالهم	קדמוי בעובדיהון	eum in operibus suis,
فكثرت فيهم السقطه	ותקפת בהון מותנא:	& multiplicata est super eos pernicies.
فقام فنحاس	וקם פינחס	Et surrexit Pinchas
واستغفرهم	וצלי ואתכליאת	& orauit & cessauit
فارتفع الموت فحسب له	מותנא: ואתחשבת ליה	pernicies. Et reputatum est ei
ذلك برا لجيل بعد جيل	לזכו לדר ודר	ad meritũ a generatione in gñatione
الي الابد ثم اسخطوه	עד עלם: וארגיזו	vsq; i sempiternũ. Et ꝓuocauerunt eũ
علي ماء الخصام وتالم	על מי מצותא ובאיש	sup aqs cõtradictiõis & iterturbatus ẽ
موسي لاجلهم	למשה בגללהון:	Mosse propter eos.
لانهم اغضبوا روحه	ארום סריבו על רוח	Quoniam restiterunt spiritui
وواعدهم بكلام	קודשיה ופריש	sancto eius & separationem fecit
شفتيه فلم يستاصلوا	בסיפוותיה: לא שיציאו	labiis suis. Et non destruxerunt
الامم الذين	ית עממיא דא	populos,
امرهم الرب	דאמר ייי להון:	de quibus dixerat DEVS illis.
واختلطوا بالشعوب	ואתערבו בעממיא	Et commixti sunt populis,
وتعلموا اعمالهم	ואליפו עובדיהון:	& didicerunt opera eorum.
وعبدوا	ופלחו ית	Et seruierunt
اوثانهم فكانت	טעוותהון והוו	idolis eorum
عثره لهم	והוון להון לתקלא:	& fuit illis ad scandalum.
ذبحوا بنيهم	ודבחו ית בניהון	Et sacrificauerunt filios suos
وبناتهم	וית בנתיהון	& filias suas
للشياطين وسفكوا	למזיקיא: ושדו אדם	demoniis, Et effuderunt sanguinem
دما زكيا دم بنيهم	זכאי אדם בניהון	innocentem, sanguinem filiorũ suorũ
وبناتهم المذبوحين	ובנתיהון דדבחו	& filiarum suarum, quos sacrificauerũt
لاصنام كنعان	לטעוון דכנען ואטנפת	idolis chanaan, & maculata est
وتدنست الارض بالقتل	ארעא בחובין דקטול:	terra iniquitate interfectorum.
والدما وتنجست الارض	וטמיאו בעובדיהון	Et polluti sunt in operibus suis,
باعمالهم وزنوا بافعالهم	וטעו במעלליהון:	& fornicati sunt i adinuẽtionibus suis.
واشتد غضب الرب علي شعبه	ותקיף רוגזא דייי בעמיה	Et roboratus ẽ furor DEI i ppl'm suũ,
ورذل ميراثه	ורחיק ית אחסנתיה:	& abominatus est hereditatem suam.
واسلمهم في ايدي الشعوب	ומסרינון ביד עממיא	Et tradidit eos in manus populorum
وسلط عليهم	ושליטו בהון ס	& dominati sunt eis
شناتهم واستعبدهم	סנאיהון: ודחקינון	hi qui oderunt eos. Et afflixerunt eos
اعداوهم وخضعوا	בעלי דבביהון ואתכנעו	patroni inimicitie eoꝝ, & humiliati sũt

raim appellatus est, nominant insuper, terrã Chã sumpta et nomẽclatura, ab alio filiorũ Noha, qui ut satis constat Cham appellatus est. Chimchi nihilominus in expositiõe psalmorum contendit terram Cham & egyptũ distingui tanquã totũ & pars & tanquã continens & contentum ut egyptus. s. contineatur ueluti pars a terra Cham.

A. Beelphegor, id idolum ignominie, & erat ut pleriq; arbitrãtur, quem stulta gẽtilitas Deũ ortoꝝ colebat nũc Alcinoũ, nũc Vertumnum, nũc Ianũ, nũc Priapum appellans.

B. Ex libro ciphre.
שהם בני יהודה את
שפכו דם נקי בארצם
באותה שעה ויהודה
לעולם תשב ונקיתי דמם
לא נקיתי וכפר אדמתו
עמו מניין את או שהריגתו
שליש ביד אומות העולם
כפרה היא להן לעולם
הבא של מזמור ואסף
אלהים באו גוים בנחלתך
.i. De ui filiorum Iuda qui fuderunt sanguinem iusti in terra eorũ in illa hora. Et Iudas sempmanebit & parcam, sãguini uero eius non parcam, parcet tamen terra eius. i. cadauer eius populo suo. Et unde nam habes ꝙ mors eorum sit in manus gentiũ mundi huius, & remissio siue indulgentia eorum sit futura mundo uenturo: Quia nimirum dictũ est Deus uenerunt gẽtes in hereditatem tuam. Aduerte quod dictum est cadauer parcet populo suo, quod de cadauere diuinitate prestante tantum intelligi potest quale fuit cadauer Christi. Remittere siquidem peccata solius diuinitatis est.

Digitized by Google

תַּחַת יָדָם פְּעָמִים	sub manu eoꝝ. Sepenumero	sub manibus eorum sepe	ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν. Πλεονάκις
רַבּוֹת יַצִּילֵם וְהֵמָּה	liberauit eos, ipsi vero	liberauit eos. Ipsi autem	ἐρρύσατο αὐτούς, αὐτοὶ δὲ
יַמְרוּ בַּעֲצָתָם	diffisi sunt in consiliis suis,	exacerbauerũt eũ ĩ cõsilio suo,	παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ βουλῇ αὐτῶν.
וַיָּמֹכּוּ בַּעֲוֹנָם ׃	& hũiliati sũt pp iniqtatẽ suã	& humiliati sũt ĩ iniqtatibꝰ suis.	Καὶ ἐταπεινώθησαν ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν.
וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם	Et vidit tribulationẽ eorũ,	Et vidit cum tribularentur,	Καὶ εἶδε κύριος ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς,
בְּשָׁמְעוֹ אֶת־רִנָּתָם׃	cum audiret eos rogantes.	& audiuit orationem eorum,	ἐν τῷ αὐτὸν εἰσακοῦσαι τῆς δεήσεως αὐτῶν.
וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ	Et rcõdatꝰ ẽ pacti sui cũ eis,	Et memor fuit testamenti sui,	Καὶ ἐμνήσθη τῆς διαθήκης αὐτοῦ,
וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָיו׃	& pẽituit eũ ſm mltitudinẽ(	& penituit eũ ſm multitudinẽ(	καὶ μετεμελήθη κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐ(
וַיִּתֵּן אוֹתָם	Et dedit eos (misicõ. suaꝝ.	Et dedit eos (misicordie sue.	Καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς (λέους αὐτοῦ.
לְרַחֲמִים לִפְנֵי כָּל־	miserabiles, coram omnibus	ĩ misicordias, in cõspectu oĩum	εἰς οἰκτιρμοὺς ἐναντίον πάντων
שׁוֹבֵיהֶם ׃ הוֹשִׁיעֵנוּ	qui ceperant eos. Salua nos	qui ceperãt eos. Saluos fac nos	τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς. Σῶ(
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ	DEVS Deus noster,	domine Deus noster,	κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, (σον ἡμᾶς
וְקַבְּצֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם	& cõgrega nos de gentibus.	& congrega nos de nationibus.	καὶ ἐπισυνάγαγε ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν.
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ	Vt cõfiteamur noĩ ſcõ tuo,	Vt cõfiteamur noĩ sancto tuo,	Τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου τῷ(
לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ	& canamus laudantes te.	& gloriemur in laude tua.	τοῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν τῇ αἰνέσει σου. (ἁγίῳ,
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי	Benedictus DEVS Deus	Benedictus dominus Deus	Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς
יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם	israelis ab eterno	israel a seculo	Ἰσραήλ, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος
וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר	& vsq; in eternum, & dicat	& vsq; in seculum, & dicet	καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐρεῖ
כָּל־הָעָם אָמֵן	omnis populus Amen	omnis populus fiat fiat.	πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο γένοιτο.
הַלְלוּ־יָהּ ׃	Aleluia.	Alleluia. Alleluia. CVI.	ρϛʹ. Ἀλληλούϊα.
קז הֹדוּ לַיהוָה	CVII. Confitemini DEO	Confitemini domino	Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ
כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם	qm̃ bonus, quoniã in eternũ	qm̃ bonus, quoniam in seculum	ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ ׃ יֹאמְרוּ	misericordia eius. Dicant	misericordia eius. Dicant	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτωσαν
גְּאוּלֵי יְהוָה אֲשֶׁר	A. q redẽpti ſũ a DEO, quos	qui redẽpti sunt domino quos	οἱ λελυτρωμένοι ὑπὸ κυρίου, οὓς
גְּאָלָם מִיַּד־צָר	redemit de manu tribulãtis.	redemit de manu inimici,	ἐλυτρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ,
וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם	Et de terris ɔgregauit eos,	de regionibus congregauit eos.	καὶ ἐκ τῶν χωρῶν συνήγαγεν αὐτούς.
מִמִּזְרָח וּמ	ab oriente	A solis ortu	Ἀπὸ ἀνατολῶν,
וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן	& occidente, ab aquilone	& occasu ab aquilone	καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ,
וּמִיָּם תָּעוּ בַמִּדְבָּר	& mari. Errauerũt ĩ solitudĩe	& mari. Errauerũt in solitudine	καὶ θαλάσσης, ἐπλανήθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ
בִּישִׁימוֹן • דר	& in deserto	in inaquoso,	ἐν ἀνύδρῳ.
דֶּרֶךְ עִיר	a via, ciuitatem	viam ciuitatis	Ὁδὸν πόλεως
מוֹשָׁב לֹא מ	que habitaretur non	habitaculi non	κατοικητηρίου
מָצָאוּ ׃ רע	repererunt.	inuenerunt.	οὐχ εὗρον.
רְעֵבִים גַּם־צְמֵאִים	Esurientes & sitientes,	Esurientes & sitientes,	πεινῶντες καὶ διψῶντες,
נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף	aĩa eorũ in ipsis deficiebat.	anima eorum in ipsis defecit.	ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ἐξέλιπεν.
וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְיָ בַּצַּר	Et clamaue. ad DEVM i tri(	Et clamauerũt ad dñm cũ tri(	Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι
לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם	de afflictõe eoꝝ (bulatõe sua,	& de necessitatibꝰ eoꝝ (bularẽt,	αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν
יַצִּילֵם ׃ וַיַּדְרִיכֵם	eripuit eos. Et duxit illos	eripuit eos. Et deduxit eos	ἐρρύσατο αὐτούς. Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς
בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת	per viam rectã, vt venirent	in viam rectam, vt irent	εἰς ὁδὸν εὐθεῖαν, τοῦ πορευθῆναι
אֶל־עִיר מוֹשָׁב ׃	in ciuitatẽ habitabilẽ. (eius,	in ciuitatem habitationis.	εἰς πόλιν κατοικητηρίου. (λεη αὐτοῦ,
יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ	Cõfiteanẽ DEO misicõdiã (	Cõfiteanẽ dño misicordie eius,	Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐ(

Digitized by Google

Arabic	Aramaic	Latin
تحت ايديهم مرارا كثيرة	תחות ידיהון זמנין סגיעין	sub manibus eorum. Sepissime
نجاهم وهم	שיזיב יתהון והינון	liberauit eos, sed ipsi
يسخطونه بافكارهم	יסרבון ליה במילכתהון	prouocabant eum in consiliis suis,
وذلوا بسيئاتهم	ואתמככו בחוביהון	& humiliati sunt in iniquitatibus suis.
وراهم في اضطهادهم	וחמא בדעיק להון	Et vidit tribulationem eorum,
فاستجاب طلبتهم	כד שמע ית צלותהון	dum audiret orationem eorum.
وذكر عهده	ודכיר להון קימיה	Ad memoriam adduxit eis pactũ suũ,
وندم بحسب كثرة رحمته	ותב מן חמתיה בסוגי	& cõuersus ẽ ab ira sua, ob mltitudinẽ
واكنفهم	חסדיה : ויהב יתהון	misericordie sue. Et dedit eos
برافته امام	לרחמין באנפי כל	miserationem, in conspectu omnium
الذين سبوهم خلصنا	דשביתהון: פרוק יתנא	qui captiuos ceperãt eos. Redime nos
يا رب يا الهنا	יי אלהנא וכנוש יתן	DEVS Deus noster, & congrega nos
واجمعنا من الامم	מביני עממיא לאודאה	de medio populorum vt confiteamur
لنشكر اسمك القدس	לשום קודשך	nomen sanctum tuum,
ونفتخر بتسبيحك	ואשתבחא בתושבחתך:	& laudemus laude tua.
مبارك الرب اله	בריך שמא דיי אלהא	Benedictum nomen DEI Dei
اسرائيل من الان	דישראל מן עלמא הדין	israel a mundo hoc
والى الابد جميع	ועד עלמא דאתי ויימר	vsq; ad mundum venturum & dicet
الشعب يقول يكون يكون	כל עמא אמן	omnis populus Amen
الليلويا ؛ المزمور السادس	הללויה:	Aleluia.
والمائة ؛ اشكروا الرب	שבחו קדם יי	CVII. Laudate DEVM
فانه صالح والى الابد	ארום טב ארום לעלם	quoniam bonus, quoniam in eternum
رحمته فليقل	חסדיה : יימרון	misericordia eius. Dicant
الذين خلصهم الرب	פריקיא דיי דפרקינון	q redempti sunt a DEO, quos redemit
وانقذهم من ايدي	מיד מעיקא :	de manu molestantis.
مضطهديهم ومن البلدان	ומארעתא כנשינון	Et de terris congregauit eos,
جمعهم من المشرق	ממדינחא וממערבא ומן	ab oriente & ab occidente, & ab
والمغرب ؛ ومن البر	ציפונא ומן ימא סטר	aquilone & de mari regione
والبحر ضلوا في القفر	דרומא: על עמא בית ישראל	austri. De populo domus israel
في مكان	אתנבי ואמר עמא בית	prophetauit & dixit, populus domus
عديم الما	ישראל טעו במדברא	israel, errauit in deserto
لم يعرفوا	בדיאורחא קרתא	in desolata via ciuitatem
طريقا الى مدينة	דמיתבא לא אשכחו:	habitabilem non inuenerunt.
يسكونها	כפנין לחדא צחיין	Esurientes simul & sitientes,
جاعوا وعطشوا فغشيت	נפשתהון בהון תשתלהי	anima eorum in ipsis defecit.
نفوسهم فيهم فصرخوا	וצליאו קדם יי כד עיק להון	Et orauerũt DEVM ĩ tribulatiõe sua,
الى الرب في ضرهم فنجاهم	ממעיקתהון פצינון	& a tribulatione eorum liberauit
من شدايدهم وهداهم	אנון: ודברינון ב	eos. Et duxit eos
الى طريق مستقيمة	באורחא תריצתא למיזל	per viam rectam ducentem
ليأتوا الى المداين العامرة	לירושלם קרתא דמיתבא:	in ierusalem ciuitatem habitabilem.
فلشكر الرب من احسانه	יהודון קדם יי מטול חסדיה	Cõfitebũt corã Deo pp misicodiã eius

A. Libro midras te-
hilim אמר יהודה בר
שלום יפה הוא אמ לפי
שמאמרו של הקבה מעשה
אמר ר הונא בשם ר
דוסתאי בשם ר שמואל
בר נחמן וממקום אחר
למד שמאמרו של הקבה
מעשה הוא וממי את למד
מאברהם מה כתי ביום
ההוא כרת אברהם ברית
לזרעך נתתי אתן אינו אמ
אלא נתתי ועד עכשו
לא הוליד בני אלא
שמאמרו של הקבה מעשה
אמ הקבה אמרתי דבר
נעשה מעשה אף כאן
הוא אומ גאולי שכבר
גאלם
.i. Dixit. R. Iuda filius Salom. Pulchre dictum est redemit & congregauit, q̃nis futurum esset quoniam dictum Dei sancti & benedicti tãquã factum est. Dixit. R. Huna in nomine. R. Dustai, in nomine. R. Samuel filii Nachman Ex alio quoq; loco docemur, q̃d dictum Dei tanq̃ factum est, ubi .s. de Abraham scriptum est in illa die scidit Deus cum Abrahã pactum dicẽs. Semini tuo dedi terram hanc non autẽ ait dabo sed dedi. Cũ enim adhuc non genuisset filios nõ potuit sic dici, nisi qa dictum Dei tanquam factũ est, & illud. Ego dominus locutus sum & feci, & quando fecerat illud? Sed ideo sic dixit, quia dictum Dei factum reputatur. Bene ergo dictum est, redemit quãuis futurũ esset.

Digitized by Google

	וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי	& mirabilia eius in filios	& mirabilia eius filiis	καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς
	אָדָם׃ כִּי הִשְׂבִּיעַ	hominum. Quia ſaturauit	hominum. Quia ſatiauit	τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι ἐχόρτασε
	נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה וְנֶפֶשׁ	aĩam deſiderantem, & aĩam	animam inanem, & animam	ψυχὴν κενήν, καὶ ψυχὴν
	רְעֵבָה מִלֵּא טוֹב׃	eſurientem impleuit bono.	eſurientem ſatiauit bonis.	πεινῶσαν ἐνέπλησεν ἀγαθῶν.
חש	יֹשְׁבֵי	Habitantes	Sedentes	Καθημένους
תצ	חֹשֶׁךְ	in tenebris	in tenebris	ἐν σκότει
א	וְצַלְמָוֶת	& vmbra mortis,	& in vmbra mortis,	καὶ σκιᾷ θανάτου,
ע	אֲסִירֵי	alligatos	vinctos	πεπεδημένους
וב	עֳנִי	in afflictione	in mendicitate	ἐν πτωχείᾳ
כ	וּבַרְזֶל	& ferro.	& ferro.	καὶ σιδήρῳ.
	כִּי הִמְרוּ אִמְרֵי אֵל	Quia repulerũt ſmões Dei,	Quia exacerbauerũt eloqa Dei,	Ὅτι παρεπίκραναν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ,
	וַעֲצַת עֶלְיוֹן	& conſilium excelſi	& conſilium altiſſimi	καὶ τὴν βουλὴν τοῦ ὑψίστου
	נָאָצוּ׃ וַיַּכְנַע	blaſphemauerũt. Et hũiliauit	irritauerunt. Et humiliatũ eſt	παρώξυναν. Καὶ ἐταπεινώθη
	בֶּעָמָל לִבָּם כָּשְׁלוּ	in labore cor eorꝫ, ceciderũt	ĩ laboribꝫ cor eorꝫ, & ĩfirmati ſũt	ἐν κόποις ἡ καρδία αὐτῶν, ἠσθένησαν
	וְאֵין עֹזֵר׃	& non erat qui adiuuaret.	nec fuit qui adiuuaret.	καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν. (θαι
	וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְיָ בַּצַּר	Et clamaue. ad DEVM ĩ tri(	Et clamauerũt ad dñm cũ tribu(	Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβε(
	לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם	ſua, & de ãguſtiis eorꝫ (bulatõe	& de neceſſitatibus eorꝫ (larẽt,	αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν
	יוֹשִׁיעֵם׃ יוֹצִיאֵם	ſaluauit eos. Et eduxit eos	liberauit eos. Et eduxit eos	ἔσωσεν αὐτούς. Καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς
	מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת	de tenebris & vmbra mortis	de tenebris & vmbra mortis,	ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου,
	וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃	& vincula eorum dirupit.	& vincula eorum dirupit.	καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διέρρηξεν.
	יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ	Cõfiteanť DEO miſĩcodiã(	Cõfiteanť dño miſĩcordie eius,	Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη(
	וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי	& mirabilia eius ĩ filios (eius,	& mirabilia eius filiis	καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς (αὐτοῦ
	אָדָם׃ כִּי שִׁבַּר	hominum. Quia contriuit	hominum. Quia contriuit	τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι συνέτριψε
	דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת	portas ereas,	portas ereas,	πύλας χαλκᾶς,
	וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדֵּעַ׃	& vectes ferreos confregit.	& vectes ferreos confregit.	καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέθλασεν.
מ	אֱוִלִים	Stultos	Suſcepit	Ἀντελάβετο
פש	מִדֶּרֶךְ	propter viam	eos de via	αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ
ום	פִּשְׁעָם	ſceleris eorum,	iniquitatis eorum,	ἀνομίας αὐτῶν,
	וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם	& propter iniquitates	propter iniuſtitias	διὰ γὰρ τὰς ἀνομίας
פ	יִתְעַנּוּ׃	afflictos.	enim ſuas humiliati ſunt.	αὐτῶν ἐταπεινώθησαν.

	כָּל־אֹכֶל תְּתַעֵב	Omnem cibũ abominata eſt	Omnem eſcam abominata eſt	Πᾶν βρῶμα ἐβδελύξατο
	נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד	aĩa eorum, & acceſſerunt ad	aĩa eorꝫ, & appropinquerũt vſqꝫ	ἡ ψυχὴ αὐτῶν, καὶ ἤγγισαν ἕως
	שַׁעֲרֵי מָוֶת׃	portas mortis.	ad portas mortis.	τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου.
	וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה	Et clamauerunt ad DEVM	Et clamauerunt ad dominum	Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον
	בַּצַּר לָהֶם	in tribulatione ſua,	cum tribularentur,	ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς,
	מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם	de anguſtiis eorum	& de neceſſitatibus eorum	καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν
יש	יוֹשִׁיעֵם׃	ſaluauit eos.	liberauit eos.	ἔσωσεν αὐτούς.
	יִשְׁלַח דְּבָרוֹ	A. Mittet verbum ſuum	Miſit verbum ſuum &	Ἀπέστειλε τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ
	וְיִרְפָּאֵם וִימַלֵּט	& ſanabit eos, & eripiet eos	ſanauit eos, & eripuit eos	ἰάσατο αὐτούς, καὶ ἐρρύσατο αὐτούς,

Digitized by Google

ويحدثوا بعجايبه في بني	ומשתעין פרישותיה	& narrabunt mirabilia eius filiis
لانه اشبع البشر	לבני נשא׃ ארום אשבע	hominum. Quoniam saturauit
نفوسا جايعه وملا	נפשא סריקא ונפשא	animam egentem, & animam
قلوبا جايعه من الخيرات	כפינא מלי טבא׃	famescentem impleuit bono.
الذين كانوا يسلكون	על צדקיהו ורברבי ישראל	De Sedechia & de principibus israel,
في الظلمة	אתנבי ואמר צדקיהו	pphetauit & dixit, Sedechias (bylonia,
وظلال الموت	ורברבי ישראל דגלו בבבל	& principes israel fuerũt captiui i ba(
موثقين	יתיבו בחשוכא ובטולא	& fuerunt in tenebris & in vmbra
بالمسكنة	דמותא והוו אסירין	mortis, & fuerunt in carceribus
والحديد من اجل	בסיגוף שירי דפרזלא׃	in afflictione & vinculis ferreis.
انهم خالفوا كلام الله	ארום סריבו על ממר	Quia rebelles fuerunt verbo
واسخطوا امر الرب	אלהא ומלכת עילאה	Dei, & consilium a'tissimi
العلي فذل	רחיקו׃ ותבר	abiecerunt, Et depressit
بالنكد قلوبهم ضعفوا	בליעותא לבהון	in labore cor eorum
فلم يكن لهم معين	איתקלו ולית דסעיד׃	impegerunt & non fuit qui adiuuaret.
صرخوا الى الرب في حزنهم	וצלו קדם יי' כד עיק	Et orauerunt DEVM in tribulatione
من خلاصهم	להון מן מעיקתהון	sua, & de tribulationibus eorum
شدايدهم واخرجهم	פרקינון׃ ואפקינון	redemit eos. Eduxit eos
من الظلمات وظلال الموت	מחשוכא וטולא דמותא	de tenebris & vmbra mortis,
وقطع اغلالهم	ושושלתהון יתבר׃	& vincula eorum dirupit.
فليشكر للرب مراحمه	יהודון קדם יי' טיבו	Confitebunt corã DEO pter (eius
وعجايبه في بني	חסדיה ומשתעין פרישוהי	misicodiã eius, & narrabũt mirabilia(
لانه كسر البشر	לבני נשא׃ ארום תבר	filiis homioum. Quoniam confregit
ابواب النحاس	דשי נחשא	portas calibeas,
وقطع اغلاق الحديد	ועברי דפרזלא קצץ׃	& pessulos ferreos contriuit.
واحدهم	על חזקיהו מלך שבטי דבי	De Ezechia rege tribuum domus
من طريق	יהודא אתנבי ואמר	Iuda prophetauit & dixit
اثامهم	חזקיהו מלך דבית	Ezechias rex domus
لانهم ذلوا	יהודה דסריב למיסב	Iuda, qui renuit
من اجل اثامهم	איתת אסתגף היך דבטשין	coniugiũ afflictus fuit sicut declinãtes
	דמיתהר דמאורח מרדיהון	ad superbiam, qui propter viam
	ומעויתהון מסתגפין	iniquã suã, & pp peccata sua afflicti sũt.
ومقتت نفوسهم	כל מיכלא תרחיק	Omnem cibum abominata est
كل طعام وبلغوا	נפשיהון ומטיין עד	anima eorum, & appropinquauerunt
الى ابواب الموت	מעלני מותא׃	ad portas mortis.
صرخوا الى الرب	וצלו קדם יי'	Et orauerunt coram DEO
في ضرهم	כד מעיק להון	in tribulatione eorum,
فنجاهم من	מן מעיקתהון יפר	& de tribulationibus eorum
شدايدهم	יפרוקינון׃	redemit eos.
ارسل كلمته	ישדר פתגם אסותיה	Misit verbum sanationis sue
فشفاهم ونجاهم	ויסי יתהון וישיזב	& sanauit eos, & eripuit

A. Ex cõmentariis in librum numeri. R. Isaac arama quibus titulus ẽ sacrificiũ Isaac

ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם ר' שמואל הלוי אמר דבר יי' הוא שלוחו דכתיב הלא כה דברי כאש נאם יי' והוא שאמר יבא דברך ונכבדך כשיבא דבר האלהים אשר הוא שלוחו ונכבדהו אמ' רב שאול וכי דאנאו הנביאים והרגנום ושפכנו דמם איך נקבל עתה מדברו או במה נאמין אמר ליה שירפאם וימלטם משחיתותם ועם אלו המופתים נאמינהו ונכבדהו אמ' ליה למה לא אמר ישלח דברו וירפאכם אלא וירפאם בעבור כי נראה לי כי היה מדבר פרטי ענת לזאת דברת כי הדיבור באלכלם אבל לא קבלוהו כי אם הפרטיים אשר אין יותר גס' שכל' מין הכללות דייגים עבדי הים וזה הוא שאמר יורדי הים באניות עושה מלאכה במים רבים המה ראו מעשה יי' אותם שכן הוראו לא היו בכח לקבל שום דבר שכלי מצד נפשם קבלו אמיתות הנבואה והתראה מצד שה אמינו לדברו וזה הוא שאמר והאמין ביי' וחשבה לו צדקה .i.

Mittet uerbum suum & sanabit eos, & eripiet eos de plagis eorũ. Dixit. R. Semuel leuita. Verbũ Dei, est nũtius siue orator eius, de quo scriptum est. Profecto tale uerbum meũ, qualis est ignis, dixit Deus. Et hoc est quod dictum est. Veni et uerbum tuũ, & honorificabimus te. Vtiq; cum ueniet uerbũ Dei, quod est nuntius eius, tũc honorabimus eum. Dixit. R. Saul. Nõne uenerũt pphete & occidimus illos, fudimusq; sanguinẽ eorũ, quõ ergo nunc accipiemus uerbũ eius, aut q̃ obrẽ credemus ei? Respõdit ei. R. Semuel. Quoniam sanabit eos, & liberabit eos a plagis eorum, ppter hec iniquã signa credemus ei, & honori eum habebimus. Dixit tunc illi, quare precor nõ dixit, mittet uerbum suũ & sanabit uos sed dixit,

משחיתותם	a vulneribus eorum. (eius,	de interitionibus eorum.	ἐκ τῶν διαφθορῶν αὐτῶν. (αὐτοῦ,
יודו ליהוה חסדו	Cōfiteāt DEO mišicordiā(	Cōfiteant dño mišicordie eius,	Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη(
ונפלאותיו לבני	& mirabilia eius in filios	& mirabilia eius filiis	καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς (θυσίαν
אדם: ויזבחו זבחי	hominū. Et immolēt hostias	hoīum. Et sacrificēt sacrificium	τῶν ἀνθρώπων. Καὶ θυσάτωσαν αὐτῷ(
תודה ויספרו	confessionis, & narrent	laudis, & annuncient	αἰνέσεως, καὶ ἐξαγγειλάτωσαν
מעשיו ברנה:	opera eius in laude.	opera eius in exultatione.	τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει.
יורדי הים	Qui conscendunt mare	Qui descendunt mare	Οἱ καταβαίνοντες εἰς θάλασσαν
באניות עשי	in nauibus, facientes	in nauibus, facientes	ἐν πλοίοις, ποιοῦντες
מלאכה	opus	operationem	ἐργασίαν
במים	in aquis	in aquis	ἐν ὕδασι
רבים: המ	multis.	multis.	πολλοῖς.
המה ראו מעשי	Ipsi viderunt opera	Ipsi viderunt opera	Αὐτοὶ εἶδον τὰ ἔργα
יהוה ונפלאותיו	DEI, & mirabilia eius	domini, & mirabilia eius	κυρίου, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ
במצולה: ויאמר	in profundo. Dixit	in profundo. Dixit	ἐν τῷ βυθῷ. Εἶπε
ויעמד רוח סערה	& stetit ventus tempestatis,	& stetit spiritus procelle.	καὶ ἔστη πνεῦμα καταιγίδος,
ותרומם גליו:	& eleuati sūt gurgites eius.	& exaltati sūt fluctus eius. (dūt	καὶ ὑψώθη τὰ κύματα αὐτῆς. (βαίνουσιν
יעלו שמים ירדו	Ascēdūt in celū & descēdūt	Ascēdūt vsq ad celos, & descē(	Ἀναβαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν, καὶ κατα(
תהומות נפשם	in abyssos, anima eorum	vsq ad abyssos, anima eorum	ἕως τῶν ἀβύσσων. Ἡ ψυχὴ αὐτῶν
ברעה תתמוגג:	in afflictione liquefiebat.	in malis tabescebat.	ἐν κακοῖς ἐτήκετο,
יחוגו וינועו	Obstupuerūt & itremuerūt	Turbati sunt & moti sunt	ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν
כשכור וכל	quasi ebrius, & vniuersa	sicut ebrius, & omnis	ὡς ὁ μεθύων, καὶ πᾶσα
חכמתם תתבלע:	sapientia eorum absorta est.	sapientia eorum deuorata est.	ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη. (βοήσαι αὐτῆς,
ויצעקו אל יהוה בצר	Clamauerūt āt ad DEVV ī(	Et clamauerūt ad dñm cū tribu(	Καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλί(
להם וממצוקותיהם	sua, & de āgustiis eoꝝ (tribu(	& de necessitatibus eoꝝ (larēt,	καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν,
יוציאם: יקם	educet eos. Statuet (latiōe	eduxit eos. Et statuit	ἐξήγαγεν αὐτούς. Καὶ ἐπέταξε
סערה לדממה	turbinem in tranquillitatē,	procellam eius in auram	τῇ καταιγίδι, καὶ ἔστη εἰς αὔραν,
ויחשו גליהם:	& silebunt fluctus eius.	& siluerunt fluctus eius.	καὶ ἐσίγησαν τὰ κύματα αὐτῆς.
וישמחו כי	Letabuntur quoniam	Et letati sunt quia	Καὶ εὐφράνθησαν, ὅτι
ישתקו וינחם	quieuerunt, & deducet eos	siluerunt, & deduxit eos	ἡσύχασαν, καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς
אל מחוז חפצם:	ad portum quem voluerūt.	in portum voluntatis eorum.	ἐπὶ λιμένα θελήματος αὐτῶν.
יודו ליהוה	Confiteantur DEO (eius	Confiteantur domino	Ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ
חסדו ונפלאותיו	mišicōdiā eius, & mirabilia(	mišicōdie eius, & mirabilia eius	τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ
לבני אדם:	in filios hominum.	filiis hominum.	τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
וירוממוהו בקהל	Et exaltent eum in ecclesia	Et exaltent eum in ecclesia	Ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ
עם ובמושב זק	populi, & in cathedra	plebis, & in cathedra	λαοῦ, καὶ ἐν καθέδρᾳ
זקנים יהללוהו:	seniorum laudent eum.	seniorum laudent eum.	πρεσβυτέρων αἰνεσάτωσαν αὐτόν.
ישם נה	B. Ponet B .i. Couuertet.	Posuit	Ἔθετο
נהרות	flumina	flumina	ποταμοὺς
למדבר ומ	in desertum,	in desertum,	εἰς ἔρημον,
ומוצאי ם	& egressiones	& exitus	καὶ διεξόδους
מים לצ	aquarum	aquarum	ὑδάτων

Digitized by Google

من الفساد	מלחבלותהון:	eos a ruina eorum. (eius,
فلنشكر للرب من احسانه	יהודון קדם יי מטול חסדיה	Cōfitebunt corā DEO pp miſicōdiā(
وعجايبه في بني	ומישתעון פרישתיה לבני	& narrabunt mirabilia eius filiis
البشر ۞ فليذبحو	נשא: ויכסון ניכסת	hominum. Et ſacrificabunt ſacrificia
لله ذبايح الشكر	תודתא וישתעון	confeſſionis, & narrabunt
وليذكروا افعاله بالتهليل	עובדוי בדיצתא:	opera eius in letitia.
الذين يركبون في البحر	על מלחיא דיונה בר	De nautis A. Ione filii
العاملون في السفن	אמתי אתנבי ואמר	Amitai prophetauit & dixit
الصانعون عملهم	מלחיא נחתי ימא	naute deſcendentes in mare
في مياه	באילפיא עבדי פולחנא	cum nauibus facientes opus
كثيرة ۞	במיין סגיעין:	in aquis multis.
هولا عاينوا ايات	הינון חמון עובדיא	Ipſi viderunt opera
الرب وعجايبه	דיי ופרישתיה	DEI & mirabilia eius
في لجج البحر قال	במצולתא: ואמר במימריה	in profundo. Et dixit in verbo ſuo
فقامت ريح عاصفة	ואקים זעפא ועלעולא	& ſurrexit tempeſtas & nimbus,
وارتفعت امواج البحر	ואיתרוממו גליהון:	& exaltati ſunt fluctus eius. (ſcēdūt vſq
فكانوا يصعدون الى السما	סלקין צית שמיא נחתין	Aſcēdūt vſq ad ſummitatē celoꝝ, de(
وينزلون الى القعر ذابت	עומקי תהומיא	vſq ad profunditatem abyſſi,
نفوسهم من الشدايد	נפשתהון בבישתא תתמוגג	animus eorum in malis deficit.
وخافوا ومادوا	יתרתתון ויזועון	Tremuerunt & moti ſunt
مثل السكارى وذلت ۞	היך רויא וכל	ſicut ebrius, & omnis
عندهم حكمتهم	חוכמתהון מסתלעמא:	ſapientia eorum deuorata eſt.
صرخوا الى الرب في كربهم	וצלו קדם יי כד עיק	Et orauerunt corā DEO in tribulatōe
فنجاهم من	להון ומעיקתהון יפיק	ſua & de tribulatōibus eoꝝ liberauit
شدايدهم ۞ زجر	יתהון: יקים	eos. Commutauit
العاصف	עלעולא לשתיקותא	tempeſtatem in tranquillitatem,
فسكن	ושתקין גליהון:	& ceſſauerunt fluctus eius.
واستقرت امواج البحر	וחדו ארום	Et letati ſunt quia
ففرحوا	שתקין ודברינון	ceſſauerunt & duxit eos
بسكونها ۞ هداهم	למחוז רעותהון:	ad portum voluntatis eorum.
الى المينا الذي شاوا	יהודון קדם יי מטול	Confitebuntur coram DEO propter
فلنشكر للرب	טוביה ומישתעון	benignitatem eius, & narrabunt
مراحمه وعجايبه	פרישתיה לבני נשא:	mirabilia eius filiis hominum.
في بني البشر	ומרוממין יתיה בכנישת	Et exaltent eum in congregatione
سبحوه في مجمع	עמא בית ישראל בסנהדרין	populi filiorum iſrael, in ordine
الشعوب مجدوه	דחכימיא ישבחון יתיה:	ſapientum laudent eum.
في مجالس الشيوخ	על דרא דיואל בר פתואל	De generatione Ioel filii Petuel
لانه جعل	איתנבי ואמר כד מרדו	prophetauit & dixit, quando peccauit
الانهار	בית ישראל ביומי יואל	domus iſrael in diebus Ioel
قفارا	נביא איתי בצורתא	prophete induxit caritatem annone
ومنابع المياه	בעלמא שוי נהרותא	in orbem, poſuit flumina

& ſanabit illos. Reſpōdit hoc ideo eſt ut ego ſentio, quoniam loquebatur de parte deq; aliquibus dūtaxat non etiam de omnibus, qđ ſignatur. ſ. ſm proprietatē hebrei ſermonis in dictione, illos. Dixit illi. Verum certe dicis. Nam uerbum uenit ſanare omnes in uniuerſum non tantum aliquos, & in parte. Verū non fuit acceptus niſi ab aliquibus particularibus, qui cenſebantur inter omnes craſſioris ingenii, uiri piſcatores exercenteſq; ſe in mari. Et hoc eſt quod dictum eſt. Conſcendentes in mare nauibus, facientes opera in aquis magnis ipſi uiderunt opus Dei. Illi profecto qui ſi recte conſideres, non uidebantur apti poſſe admittere quicquam intellectuū ſiue qđ ad intellectum pertinet, ob ruditatem ſenſus eorū, illi inquā acceperunt ueritatem prophetie & uiſionis, quoniam crediderunt uerbo eius. Et hoc eſt quod dictum eſt. Credidit Deo & reputatū eſt illi ad iuſtitiam.

A Vt Ionas figura fuit Chriſti dñi noſtri ita naute eius figura fuerunt apoſtolorum Chriſti, qui & ipſi naute maritimiq; hoīes fuerunt quos intellexiſſe inter omnes ſui tēporis, opera Dei, incarnatiōis. ſ. redēptionis, mortiſq; & reſurrectionis, teſtati ſunt pñs hebrei, quod maxime liquet ex his q̄ imediate premiſſimus. Ad que quid reſpōdere, aut potius quid mutire ualeant iuniores hebrei nō ſatis cōſtat.

vt Ionas fuit figura Christi ita naute eius figura apostolorum

Digitized by Google

לְצִמָּאוֹן ׃	in sitim.	in sitim.	εἰς δίψαν.
אֶרֶץ פ	Terram	Terram	Γῆν
פְּרִי לִמְלֵחָה	fructiferam in deuastationẽ	fructiferam in salsuginem,	καρποφόρον εἰς ἅλμην,
מֵרָעַת י	propter malitiam	a malitia	ἀπὸ κακίας
יֹשְׁבֵי בָהּ ׃ ׳	habitatorum eius.	inhabitantium in ea.	τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ.
יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם־	Ponet desertum in paludes	Posuit desertum in stagna	Ἔθετο ἔρημον εἰς λίμνας
מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה	aquarum,& terram aridam	aquarum,& terram sine aqua	ὑδάτων, καὶ γῆν ἄνυδρον
לְמֹצָאֵי מָיִם ׃	fontes aquarum.	in exitus aquarum.	εἰς διεξόδους ὑδάτων.
וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים	Et collocauit ibi esurientes,	Et collocauit illic esurientes,	Καὶ κατῴκισεν ἐκεῖ πεινῶντας,
וַיְכוֹנְנוּ עִיר	& formabunt vrbem	& ɔstituerũt ciuitatẽ hitatõis.	καὶ συνεστήσαντο πόλεις κατοικεσίας.
מוֹשָׁב ׃ וַיִּזְרְעוּ	ad habitandum.Et serent	& seminauerunt	Καὶ ἔσπειραν
שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ	agros & plantabunt	agros & plantauerunt	ἀγρούς, καὶ ἐφύτευσαν
כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ	vineas,& facient	vineas,& fecerunt	ἀμπελῶνας, καὶ ἐποίησαν
פְּרִי תְבוּאָה ׃	fruges & germina. (bunt	fructum natiuitatis.	καρπὸν γεννήματος.
וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ	Et bñdicet eis & multiplica(	Et bñdixit eis & multiplicati st	Καὶ εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ ἐπληθύνθησαν
מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא	nimis.& pecora eorum non	nimis,& iumenta eorum	σφόδρα, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν
יַמְעִיט ׃ וַיִּמְעֲטוּ	minuet.Imminuta sunt aũt	nõ minorauit.Et pauci facti st,	οὐκ ἐσμίκρυνε. Καὶ ὠλιγώθησαν
וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה	& afflicta,ꝑpter ãgustiã mali	& vexati st a tribulatõe maloꝝ	καὶ ἐκακώθησαν, ἀπὸ θλίψεως κακῶν
וְיָגוֹן שֹׁפֵךְ בּוּז	& ãxietatis.Effũdet despectẽ	& dolore.Effusa est contentio	καὶ ὀδύνης. Ἐξεχύθη ἐξουδένωσις
עַל־נְדִיבִים וַיַּתְעֵם	sr prĩcipes & errarẽ eos faciet	sup principes,& errare fecit eos	ἐπ᾽ ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς
בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ ׃	in solitudine deuia.	in inuio & non in via.	ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὁδῷ.
וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן	Et sublevabit pauperem	Et adiuuit pauperem	Καὶ ἐβοήθησε πένητι
מֵעוֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן	de inopia,& ponet q̃si gregẽ	de inopia,& posuit sicut oues	ἐκ πτωχείας, καὶ ἔθετο ὡς πρόβατα
מִשְׁפָּחוֹת יִרְאוּ יְשָׁרִים	familias,Videbunt recti	familias.Videbunt recti	πατριάς. Ὄψονται εὐθεῖς
וְיִשְׂמָחוּ וְכָל־	& letabuntur,& omnis	& letabuntur,& omnis	καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ πᾶσα
עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ ׃	iniquitas cõtrahet os suum.	iniquitas opilabit os suum.	ἀνομία ἐμφράξει τὸ στόμα αὐτῆς.
מִי חָכָם וְיִשְׁמָר־	Quis sapiens & custodit	Quis sapiens & custodiet	Τίς σοφὸς καὶ φυλάξει ταῦτα,
אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי	hec,& itelliget misĩcordias	hec,& intelliget misericordias	καὶ συνήσει τὰ ἐλέη
יְהוָה ׃	DEI.	domini.	τοῦ κυρίου.
שִׁיר קח	CVIII. Canticũ.	CVII. Alla. Canticũ	ρζ΄. Ὠδὴ
מִזְמוֹר לְדָוִד ׃	Psalmus Dauidis.	psalmi ipsi Dauid.	ψαλμοῦ τῷ Δαβίδ.
נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים	Paratum cor meum Deus,	Paratũ cor meũ Deus paratum	Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοίμη
אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה	cantabo & psallam,	cor meum,cantabo & psallam	ἡ καρδία μου, ᾄσομαι καὶ ψαλῶ
אַף כְּבוֹדִי ׃ עוּרָה	sed & gloria mea.Consurge	in gloria mea.Exurge	ἐν τῇ δόξῃ μου. Ἐξεγέρθητι (θάρα
הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר	psalterium & cithara,	psalterium & cithara,	ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κι(
אָעִירָה שָּׁחַר ׃ אוֹדְךָ	ɔsurgã mane.Cõfitebor tibi	exurgã diluculo,Cõfitebor tibi	ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου. Ἐξομολογήσο(
בָעַמִּים יְהוָה	in populis DEVS,	in populis domine,	ἐν λαοῖς κύριε, (μαί σοι
וַאֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים ׃	& cantabo te in nationibus.	& psallam tibi in nationibus.	ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν.
כִּי־גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם	Quoniam magna sup celos	Quia magna est super celos	Ὅτι μέγα ἐπάνω τῶν οὐρανῶν
חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים	misicõ.tua,& vsq; ad ethera	misericordia tua,& vsq; ad nubes	τὸ ἔλεός σου, καὶ ἕως τῶν νεφελῶν
אֲמִתֶּךָ ׃ רוּמָה עַל־	veritas tua.Exaltare super	veritas tua.Exaltare super	ἡ ἀλήθειά σου. Ὑψώθητι ἐπὶ

Digitized by Google

sicut desertum,& egressus	הֵיךְ מַדְבְּרָא וּמַפְּקָנוּת	عطشي
aquarum sicut siccitatem. Terram	מַיָּא הֵיךְ צַחְוָונָא׃ אַרְעָא	والارض
israel facientem fructus, desolatam	דְיִשְׂרָאֵל עָבְדָא פֵּירִין צַדְיָא	ذات
sicut sodomam que submersa est	הֵיךְ סְדוֹם דְאִיתְהַפְּכַת	الثمار
propter malitiam habitantium in ea.	מִן בִּישׁוּת יָתְבִין בַּהּ׃	سبخا لسو اعمال
Quando conuersi sunt ad legẽ posuit	כַּד תָּבוּ לְאוֹרָיְתָא שַׁוִּי	ساكنيها جعل البرية
desertum sicut fluenta aquarum,	מַדְבְּרָא הֵיךְ אֲרִיתָא דְמַיָּא	بحيرات ما والارض
& terram aridam cursus	וְאַרְעָא צַחְיָא לְמַפְּקָנוּת	الظاميه ينابيع مياه
aquarum. Et habitare fecit ibi	מַיָּא׃ וְאַשְׁרֵי תַמָּן	واسكن هناك الجياع
esuriẽtes & cõstituerũt ciuitatẽ (uerũt	כַּפְנִין וְאַתְקִינוּ קַרְתָּא	بنو قرية وسكنوها
ad hĩtãdũ. Et semiauerũt agros & plãta(	מֵיתָב׃ וּזְרַעוּ חַקְלִין וּנְצִיבוּ	وزرعوا مزارع
vineas & feceřt fructũ & germĩauerũt.	כַּרְמִין וַעֲבַדוּ פֵּירֵי אִיבָּא׃	وغرسوا الكروم
Et benedixit eis & multiplicati sunt	וּבָרֵיךְ יַתְהוֹן וּסְגִיאוּ ל	واكلوا من
nimis,& iumenta eorum non	לַחֲדָא וּבְעִירְהוֹן לָא	ثمار غلاتها
diminuit. Et cũ peccauerũt iminuti sũt,	יַזְעִיר׃ וְכַד חָבוּ אִזְעָרוּ	وبارك فيهم فكثروا
& afflicti ab angustia	וְאִתְמַסְכְּנוּ מִן אֲנִיק	جدا ولم تقل
mali & doloris.	בִּישְׁתָּא וְדַוְנָא׃	ماشيتهم ذلوا
Misit contentionem super	שָׁדַר בִּסְרְנוּתָא עַל	وقلوا بكثرة الشر
principes & errare fecit eos	רַבְרְבַיָּא וְאַטְעִינוּן	والفاقة صب الذل
in inani vbi non erat via.	בְּרִקְנָא דְלָא אוֹרְחָא׃	على روسايهم واضلهم في
Et vbi cõuersi sunt ad legẽ, subleuauit	וְכַד תָּבוּ לְאוֹרָיְתָא שַׂגִּיב	التيه في غير طريق
pauperem de miseria,& posuit	חֲשׁוֹכָא מִסְכֵנוּתָא וְשַׁוִּי	انقذ المساكين
sicut oues familias.	הֵיךְ עָנָא גְנִיסַיָּא׃	من فقرهم جعل قبايلهم
Videbunt recti & letabuntur,	יֶחֱמוּן תְּרִיצָא וְיֶחֱדוּן	كالاغنام لترى الابرار
& omnis author iniquitatis aperiet	וְכָל מָרֵי שִׁקְרָא שָׁרוּת	ويفرحون ه وتسند
os suum vt frenetur.	פּוּמֵיהּ לְאִיתְחַסְמָא׃	افواه جميع الاثمة
Quis sapiens & custodiet	מַאן חַכִּימָא וְיִנְטוֹר	من كان حكيما فليحفظ
hec,& intelliget misericordias	אִלֵּין וְיִתְבּוֹנְנוּן חִסְדָּא	هذا ويعلم رحمة
DEI.	דַּיָי׃	الرب
CVIII. Canticum	שִׁירָתָא	المزمور
& laudatoria per manũ Dauidis.	וְתוּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדָא דְדָוִד׃	السابع والمايه
Paratum cor meum Deus	תַּקִּין לִבִּי אֱלֹהִים	اللهم قلبي مستعد
canam & psallam	אֲשַׁבַּח וַאֲזַמֵּר	مستعد قلبي اسبح وارتل
insuper gloria mea que laudabit	לְחוֹדָאִיקָרִי׃ דְשַׁבַּח	في تمجيده استيقظ
psalterio & cithara,	בְּנִבְלָא וּבְכִנָּרָא	يا مجدي استيقظ ايها
laudabo mane. Confitebor	אֲשַׁבַּח בְּקַרְצְתָא׃ אוֹדֵי	الكيثار والقيثاره انا في
coram te in populis,	קֳדָמָךְ בְּעַמְמַיָּא	الغدوات استيقظ واشكرك
& laudabo te in gentibus.	אֲשַׁבְּחִינָךְ בְּאוּמַיָּא׃	يارب في الشعوب ولاسمك ارتل
Q m̃ magna est plusq̃ altitudo celorũ	אֲרוּם רַב מֵעֵילַוֵי שְׁמַיָּא	في الامم لان على السموات
bẽignitas tua,& vsq; ad nubes attingit	טוּבָךְ וְעַד שְׁחָקֵי מָטֵי	رحمتك والى السحاب
veritas tua. Exaltare super	קוּשְׁטָךְ׃ אִיתְרוֹמָם עַלֵּי	اما نيتك تعاليت

Digitized by Google

שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל	celos DEVS & super	celos Deus, & super	τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ
כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃	omnem terram gloria tua.	omnem terram gloria tua,	πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.
לְמַעַן יֵחָלְצוּן	Vt liberentur	vt liberentur dilecti tui,	Ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοί
יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה	dilecti tui, salua	Saluum fac dextera tua	σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ σου
יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃	dexterã tuam, & rñde mihi.	& exaudi me,	καὶ ἐπάκουσόν μου.
אֱלֹהִים דִּבֶּר	Deus locutus est	Deus locutus est	Ὁ θεὸς ἐλάλησεν
בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה	in sanctuario suo, gaudebo	in sancto suo. Exultabo	ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσομαι
אֲחַלְּקָה שְׁכֶם	diuidam sichem	& diuidam sichimam,	καὶ διαμεριῶ σίκιμα,
וְעֵמֶק סֻכּוֹת	& vallem sochot	& conuallem tabernaculorum	καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν
אֲמַדֵּד׃ ל	demetiar. (nasse,	dimetiar. (nasses,	διαμετρήσω.
לִי גִלְעָד לִי מְנַשֶּׁה	Meus est gilad & meus ẽ ma(	Meus est galaad & meus est ma(	Ἐμός ἐστι γαλαάδ, καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς
וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי	& ephraim fortitudo capit(	& effraim susceptio capitis mei.	καὶ ἐφραὶμ ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου.
יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃	Iuda dux meus. (mei,	Iuda rex meus,	Ἰούδας βασιλεύς μου,
מוֹאָב סִיר	Moab lebes	moab lebes	μωὰβ λέβης
רַחְצִי עַל־אֱדוֹם	ablutionis mee, super edom	spei mee. In idumeam	τῆς ἐλπίδος μου. Ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν
אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי	proiiciam calciamentũ meũ,	extendam calciamentũ meum,	ἐπιβαλῶ τὸ ὑπόδημά μου,
עֲלֵי־פְלֶשֶׁת	cum palestinis	mihi alienigene	ἐμοὶ ἀλλόφυλοι
אֶתְרוֹעָע׃ מִי	percutiam fedus. Quis	amici facti sunt. Quis	ὑπετάγησαν. Τίς
יֹבִלֵנִי עִיר	deducet me in ciuitatem	deducet me in ciuitatem	ἀπάξει με εἰς πόλιν
מִבְצָר מִי נָחַנִי	munitam, quis deducet me	munitam, quis deducet me	περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγήσει με
עַד־אֱדוֹם׃ ה	vsq; in edom.	vsq; in idumeam.	ἕως τῆς ἰδουμαίας.
הֲלֹא־אֱלֹהִים	Nonne Deus	Nonne tu Deus	Οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς
זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא	qui piecisti nos, & nõ exibis	qui repulisti nos & non exibis	ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ
אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃	Deus in exercitibus nostris.	Deus in virtutibus nostris.	ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν.
הָבָה־לָּנוּ עֶזְרָת	Da nobis auxilium	Da nobis auxilium	Δὸς ἡμῖν βοήθειαν
מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת	ĩ tribulatiõe, vana ẽ.n. salus	de tribulatione, quia vana salus	ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία (μιν,
אָדָם׃ בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה	ab homine. In Deo faciemus	hoĩs. In Deo faciemus virtutẽ,	ἀνθρώπου. Ἐν τῷ θεῷ ποιήσωμεν δύνα(
חָיִל וְהוּא יָבוּס	virtutẽ, & ipse conculcabit	& ipse ad nihilum deducet	καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει
צָרֵינוּ׃	molestatores nostros.	inimicos nostros.	τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.
קט לַמְנַצֵּחַ	CIX. Ad victoriã.	CVIII. In finem	ρη. Εἰς τὸ τέλος
לְדָוִד מִזְמוֹר אֱלֹהֵי	Dauidis. Psalmus. A. Deus	psalmus Dauid. Deus	ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. Ὁ θεὸς
תְהִלָּתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ׃	laudis mee, ne taceas	laudem meam ne tacueris,	τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς,
כִּי פִי רָשָׁע וּפִי	quia os impii, & os	quia os peccatoris & os	ὅτι στόμα ἁμαρτωλοῦ καὶ στόμα
מִרְמָה עָלַי פָּתָחוּ	dolosi contra me apta sunt,	dolosi super me apertum est.	δολίου ἐπ᾽ ἐμὲ ἠνοίχθη.
דִּבְּרוּ אִתִּי לְשׁוֹן	locuti sunt de me lingua	Locuti sunt aduersũ me lingua	Ἐλάλησαν κατ᾽ ἐμοῦ γλώσσῃ
שָׁקֶר׃ וְדִבְרֵי שִׂנְאָה	mendacii. Et verbis odii	dolosa, & smõibus odii (rũt me	δολίᾳ, καὶ λόγοις μίσους
סְבָבוּנִי וַיִּלָּחֲמוּנִי	circũde. me, & oppugna. me	circũdedeñt me, & expugnaue(	ἐκύκλωσάν με, καὶ ἐπολέμησάν με
חִנָּם׃ תַּחַת־אַהֲבָתִי	frustra. Pro dilectione mea	gratis. Pro eo vt me diligerent	δωρεάν. Ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με,
יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי	aduersabantur mihi, ego aũt	detrahebant mihi, ego autem	ἐνδιέβαλλόν με, ἐγὼ δὲ
תְפִלָּה׃ וַיָּשִׂימוּ	orabam. Et posuerunt	orabam. Et posuerunt	προσηυχόμην. Καὶ ἔθεντο
עָלַי רָעָה תַּחַת	contra me malum pro	aduersum me mala pro	κατ᾽ ἐμοῦ κακὰ ἀντὶ

Digitized by Google

celos Deus, & super	שְׁמַיָּא יְיָ וְעַל	الله على السموات وعلى
omnes habitatores terre gloria tua.	כָּל־יָתְבֵי־אַרְעָא אִיקָרָךְ :	الارض كلها مجدك
Vt liberentur	מִן־בְּגְלַל דְיִשְׁתֵּיזְבוּן	لكيما تخلص احباوك
dilecti tui, redime	רְחִימָךְ פְּרוֹק	نجني بيمينك
dexteram tuam & responde mihi.	יְמִינָךְ וְעַנֵי יָתִי :	واستجب لي
Deus locutus est de loco domus	אֱלָהָא מַלִּיל מֵאֲתַר בֵּית	نطق الرب
habitationis sanctuarii sui, letabor	שְׁכִינַת קוּדְשֵׁיהּ אֶיבוּעַ	في قديسه وقال
diuidam predam cum habitatoribus	אֶפַלֵּג בִּיזְתָּא עִם יָתְבֵי	ارتفع واقسم سا جيم
sichem, & cum habitatoribus planitiei	שְׁכֶם וְעִם יָתְבֵי מֵישַׁר	واقيس وادي
soccot, mensurabo terminum.	סֻכּוֹת אֲמַשַׁח תְּחוּמָא :	المظال
Meus est gilahad meus est menasse,	דִילִי גִלְעָד דִילִי מְנַשֶּׁה	لي جلعاد ولي منسا
domus ephraim fortitudo	דְבֵית אֶפְרַיִם עוּשְׁנָא	افرايم هو عز راسي
capitis mei, & de domo iuda	דְרֵישִׁי וּמִדְבֵית יְהוּדָה	يهوذا هو ملكي
scriba meus. Confregi moabitas	סָפְרִי : דוֹשַׁשְׁתְּ מוֹאֲבָאֵי	مواب اينه
tanquã ollas lotionis mee, super	הֵיךְ דוּדֵי שִׁיזוּגֵי עַל	رجايي على ادوم
regnum edom proiiciam	מַלְכוּת אֱדוֹם אֱטַלֵּיק	ندوس حذائي
calciamentũ meũ, sup reges palestinos	סַנְדָלִי עַל מַלְכֵי פְלִשְׁתָּאֵי	لي خضعت
iubilabo. Quis deducet	אֶתְיַבַּב : וּמַאן דְהָבִית מִן	القبائل الغريبة من
me vsq romam	אוֹבִיל יָתִי עַד רוֹמִי	يبلغني الى مدينة
impiam, quis deducet me vsq	רְשִׁיעֲתָא מַאן דַבְּרַנִי עַד	حصينة او من يرشدني
constantinam idumeorum.	קוּשְׁטַנְטִינָא דֶאֱדוֹם :	الى ادوم
Nonne DEVS	הֲלָא אַתְּ קֳדָם יְיָ	اللهم انت
qui abiecit nos, & nequaquã egressa est	שְׁבַקְתָּנָא וְלָא נָפְקָא	اقصيتنا ولم تخرج معنا
diuinitas eius in exercitibus nostris.	שְׁכִינְתֵּיהּ בְּחֵילָוָתָנָא :	في جيوشنا
Da nobis auxilium in	הַב לָנָא סַעֲדָא מִן	اعطنا معونة
infestatorem, qm̃ vana est redemptio	מְעִיקָא דְמַגָּן פּוּרְקַן דְבַר	في الشدة فان خلاص
hominis. In verbo Dei faciemus	נָשָׁא : בְּמֵימַר אֱלָהָא נַעְבֵּיד	الانسان باطل بالله نصنع
virtutem & ipse conteret qui	חֵילָא וְהוּא יְדוּשׁ	القوة وهو يخذل
molestant nos.	מְעִיקָנָא :	جميع مضايقينا
CIX. In laudem. Per	לְשַׁבָּחָא עַל	المزمور
manũ Dauidis. Laudatoria. Deus	יַד דָוִד תּוֹשְׁבַּחְתָּא אֱלָהָא	التامن والمائة لداود اللهم
laus mea & non tacebis.	שְׁבָחָתִי וְלָא תִשְׁתּוֹק :	لا تغفل عن تسبيحي
Quoniam os impium	אֲרוּם פּוּמָא דְרָשִׁיעָא	فان فم الخاطي وافواه
& os dolosum super me aperta sunt,	וּפוּם דְנִיכְלָא עֲלַי פְּתָחוּ	الغادرين انفتحت علي
locuti sunt aduersum me lingua	מַלִּילוּ עִמִּי לִישָׁן	ذا جيا دني بلسان
mendaci. Et verbis odii (uersum me	דְשִׁקְרָא : וּמִמַּלְלֵי סַנְאָתָא	غاش ذ شيفاني بقول
circũdederũt me, & pugnauerunt ad(	חַזְרוּנִי וְאַגִּיחוּ עִמִּי	مبغض وجاهدوني
sine causa. Eo quod eos diligebam	מַגָּן : חוּלַף דְרָחֵימִית	باطلا بدل ان يحبوني
aduersabantur mihi, & ego	סָטְנִין לִי וַאֲנָא	غدروا بي وانا كنت
orabam. Posuerunt super me	אֲצַלֵּי : וְשַׁוִּיאוּ עֲלַי	مصليا كافوني
malum pro	בִּישְׁתָּא חֲלַף	بدل الخير شرا

A. Sunt qui uano & supsticioso aut potius magico detestabili ritu. Vti Faber scribit se nouisse, luminibus extinctis a sacris altaribus uultibus auersis, se turpiter pulueribꝫ uolutãtes hũc psalmũ execrandi deuouendiq; studio immurmurãt. Homines alioqui pessimi & de medio tollendi.

Digitized by Google

טוֹבָה וְשִׂנְאָה תַּחַת	bono,& odium pro	bonis,& odium pro	ἀγαθῶν, καὶ μῖσος ἀντὶ
אַהֲבָתִי׃ הַפְקֵד עָלָיו	dilectõe mã.Cõstitue sup eũ	dilectione mea.Cõstitue sup eũ	τῆς ἀγαπήσεώς μου. Κατάστησον ἐπ᾽ αὐτὸν
רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד	impiũ,& satan stet (dicatus	peccatorem,& dyabolus stet	ἁμαρτωλόν, καὶ διάβολος στήτω
עַל־יְמִינוֹ׃ בְּהִשָּׁפְטוֹ	a dextris eius.Cũ fuerit iu(	a dextris eius.Cum iudica ur	ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. Ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτόν,
יֵצֵא רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ	exeat cõdẽnatus & oĩo eius	exeat cõdẽnatus,& oratio eius	ἐξέλθοι καταδεδικασμένος, καὶ ἡ προσευ(
תִּהְיֶה לַחֲטָאָה׃	fiat in peccatum.	fiat in peccatum.	γενέσθω εἰς ἁμαρτίαν. (χὴ αὐτοῦ
יִהְיוּ יָמָיו מְעַטִּים	Sint dies eius pauci, (ter.	Fiant dies eius pauci,	Γενηθήτωσαν αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὀλίγαι,
פְּקֻדָּתוֹ יִקַּח אַחֵר׃	& pricipatũ eius accipiat al(	& episcopatũ eius accipiat alter	καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος.
יִהְיוּ בָנָיו יְתוֹמִים	Sint filii eius pupilli,	Fiant filii eius orphani,	Γενηθήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὀρφανοί,
וְאִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה׃	& vxor eius vidua. (filii eius	& vxor eius vidua.	καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ χήρα. (αὐτοῦ,
וְנוֹעַ יָנוּעוּ בָנָיו	Et pegriatiõe pegriabũt(	Nutantes transferant filii eius	Σαλευόμενοι μεταναστήτωσαν οἱ υἱοὶ(
וְשִׁאֵלוּ וְדָרְשׁוּ	& mendicabunt,& inquirẽt	& mendicent eiciantur	καὶ ἐπαιτησάτωσαν, ἐκβληθήτωσαν
מֵחָרְבֹתֵיהֶם׃ יְנַקֵּשׁ	de parietinis suis.Scrutetur	de habitationibus suis.Scruteẽ	ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. Ἐξερευνησάτω
נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ	exactor vniuersa que habet,	fenerator omnẽ substantiã eius,	δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ,
וְיָבֹזּוּ זָרִים	& diripiant alieni	& diripiant alieni	καὶ διαρπασάτωσαν ἀλλότριοι
יְגִיעוֹ׃ אַל־יְהִי־לוֹ	labores eius.Non sit q eius	labores eius.Non sit illi	τοὺς πόνους αὐτοῦ. Μὴ ὑπαρξάτω αὐτῷ
מֹשֵׁךְ חָסֶד וְאַל־יְהִי	misereatur,nec q clemẽs sit	adiutor,nec sit qui misereatur	ἀντιλήπτωρ, μηδὲ γενηθήτω οἰκτίρμων
חוֹנֵן לִיתוֹמָיו׃	in pupillos eius.	pupillis eius.	τοῖς ὀρφανοῖς αὐτοῦ.
יְהִי־אַחֲרִיתוֹ	Fiat nouissimum eius	Fiant nati eius in	Γενηθήτω τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς
לְהַכְרִית בְּדוֹר	interitus,in generatione	interitum,in generatione	ἐξολόθρευσιν, ἐν γενεᾷ
אַחֵר יִמַּח שְׁמָם׃	altera deleatur nomen eius.	vna deleatur nomẽ eius. (eius	μιᾷ ἐξαλειφθείη τὸ ὄνομα αὐτοῦ. (αὐτοῦ
יִזָּכֵר עֲוֹן אֲבֹתָיו	Redeat ĩ mẽoriã iniqĩtas pa(	In mẽoriã ĩdeat iniqĩtas patrũ(	Ἀναμνησθείη ἡ ἀνομία τῶν πατέρων(
אֶל־יְהוָה וְחַטַּאת	apđ DEVM,& peĩ (trũ eio	in conspectu domini,& peccatũ	ἐναντίον κυρίου, καὶ ἡ ἁμαρτία
אִמּוֹ אַל־תִּמָּח׃ יִהְיוּ	matris eius nõ deleaẽ.Sint	matris eius nõ deleatur.Fiant	τῆς μητρὸς αὐτοῦ μὴ ἐξαλειφθείη, Γενηθή(
נֶגֶד־יְהוָה תָּמִיד	coram DEO semper,	contra dominum semper	ἐναντίον κυρίου διαπαντός, (τωσαν
וְיַכְרֵת מֵאֶרֶץ	& intereat de terra	& dispereat de terra	καὶ ἐξολοθρευθείη ἐκ γῆς
זִכְרָם׃ יַעַן אֲשֶׁר לֹא	memoria eorũ.Eo quod non	memoria eorum,pro eo ꝙ non	τὸ μνημόσυνον αὐτῶν. Ἀνθ᾽ ὧν οὐκ
זָכַר עֲשׂוֹת חָסֶד	ẽ ĩcordatus faceẽ misĩcõdiã,	ẽ recordatus facere misĩcõdiã.	ἐμνήσθη, ποιῆσαι ἔλεος,
וַיִּרְדֹּף אִישׁ־עָנִי	& psecutus est virũ inopem	Et persecutus est hominem,	καὶ κατεδίωξεν ἄνθρωπον
וְאֶבְיוֹן וְנִכְאֵה	& pauperem,& humiliatum	inopẽ & mendicũ,& cõpunctũ	πένητα καὶ πτωχόν, καὶ κατανενυγμένον
לֵבָב לְמוֹתֵת׃ וַיֶּאֱהַב	cõde vt ĩterficeret.Et dile.	corde mortificare. Et dilexit	τῇ καρδίᾳ τοῦ θανατῶσαι. Καὶ ἠγάπησε
קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ	maledictionẽ que veniet ei,	maledictionem & veniet ei,	κατάραν καὶ ἥξει αὐτῷ,
וְלֹא־חָפֵץ בִּבְרָכָה	& noluit benedictionẽ (suo,	& noluit benedictionem	καὶ οὐκ ἠθέλησεν εὐλογίαν,
וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ׃	& elõgabiẽ ab eo. (vestimẽto(	& elongabitur ab eo. (mentũ,	καὶ μακρυνθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.
וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה כְּמַדּוֹ	Et ĩdutus ẽ maledictõe qsĩ(	Et ĩduit maledictionẽ sic vesti(	Καὶ ἐνεδύσατο κατάραν ὡς ἱμάτιον,
וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ	& ĩgrediẽ qsĩ aqĩ visce.eio,	& ĩtrauit sic aqua ĩ ĩteriora eio,	καὶ εἰσῆλθεν ὡσεὶ ὕδωρ εἰς τὰ ἔγκατα αὐτοῦ
וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו׃	& quasi oleum in ossa eius.	& sicut oleum in ossibus eius.	καὶ ὡσεὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ὀστέοις αὐτοῦ.
תְּהִי־לוֹ כְּבֶגֶד	Sit ei sicut pallium (semp	Fiat ei sicut vestimentum	Γενηθήτω αὐτῷ, ὡς ἱμάτιον (παντὸς
יַעְטֶה וּלְמֵזַח תָּמִיד	quo circũdaẽ,& cĩgulũ quo(	quo operiẽ,& sic zona qua semp	ὃ περιβάλλεται, καὶ ὡσεὶ ζώνη ἣν δια(
יַחְגְּרֶהָ׃ זֹאת פְּעֻלַּת	accingitur.Hoc opus	precingitur.Hoc opus	περιζώννυται. Τοῦτο τὸ ἔργον
שֹׂטְנַי מֵאֵת יְהוָה	eoꝝ q adũsanẽ mihi a DEO,	eoꝝ q detrahũt mihi apud dñm,	τῶν ἐνδιαβαλλόντων με παρὰ κυρίου,

Digitized by Google

وشنوهم	טָבָא וְסַנְאוּתָא	bono,& odium
محبتي بغضا اقم عليهم	חֲלָף דִּרְחֲמִית: אַסְעֲלֵהּ	pro dilectione , irruat super
خاطيا الشيطان فليقف	רַשִׁיעָא וְשִׂטְנָא יְקוּם	eum peccator.& satanas stet
عن يمينه اذا حوكم	עַל־יְמִינֵיהּ: בְּאִידִינֵיהּ	super dexteram eius.Cum iudicatur
يخرج مخصوما وصلاته	יִפּוֹק חַיָּיב וּצְלוֹתֵיהּ	exeat condẽnatus,& oratio eius
تصير الى خطية	תְּהֵי לְחוֹבְתָא:	fit ad peccatum.
ايامه تكون قصيرة	יְהוֹן יוֹמוֹי קַלִּילִין	Sint dies eius pauci,
ورياسته تصير الى غيره	מִנְיַן שְׁנוֹי יֵירַת אוֹחֲרָן:	nũeꝗ ãnoꝝ eius hẽditate acq̃rat alius.
تكون بنوه ايتاما	יְהוֹן בְּנוֹי יַתְמִין	Sint filii eius pupilli
وامراته ارملة	וְאִתְּתֵיהּ אַרְמַלְתָּא:	& vxor eius vidua.
وتنزعج اولاده	וּמְטַלְטַל יְטַלְטְלוּן בְּנוֹהִי	Vagatione vagentur filii eius
ويتصدقون له ويتعفون	וְיִשְׁאֲלוּן וְיִבְעוּן מָה הֲוַת	& petant & inquirant que fuerint
من مساكنهم يحوز	צְדִיוּתְהוֹן: יְעַבֵּב	desolationes eorum.Colligat
مفروضه كل شي له	מַחְפָּא לְכָל־דְּדִילֵיהּ	fiscus omnia que ipsius sunt,
تخطف الغربا	וְיִבְזוּן נוּכְרָאִין	& consumant extranei
جميع غناه ولا يكون له	לִיעוּתֵיהּ: לָא־יְהֵי לֵיהּ	labores eius.Non sit illi
ناصر ولا من يتراف	נְגִיד חִסְדָּא וְלָא יְהֵי	adiutor misericors,& non sit
على ايتامه	חָיֵיס עַל־יַתְמוֹי:	qui misereatur pupillis eius.
وتستاصل ذريته	יְהוֹן סוֹפֵיהּ	Sit finis eius
ويمحا اسمه	לְאִשְׁתֵּיצָאָה בְּדָרָא	ad interitum in generatione
من جيل واحد	חוֹרָן יִתְמְחֵי שְׁמֵיהּ:	altera deleatur nomen eius.
ويذكر اثام ابايه	יִדְכַּר עֲוָיַת אֲבָהָתוֹי	Cõmemoretur iniquitas patris eius
امام الرب ولا تمحى خطية	קֳדָם־יְיָ וְחוֹבַת אִמֵּיהּ	ĩ cõspectu DEI & iniq̃tas matris eius
امه وتكون	לָא תִתְמְחֵי: יְהוֹן	non deleatur.Sint
امام الرب في كل حين	לָקֳבֵל מֵימְרָא דַיְיָ תְּדִירָא	in conspectu verbi DEI semper,
ويبيد من الارض	וִישֵׁיצֵי מִן־אַרְעָא	& deleatur de terra
ذكره لانه لم	דּוּכְרָנֵיהוֹן: מְטוּל דְּלָא	memoria eorum.Quoniam non
يذكر ان يعمل خيرا	אִדְּכַר לְמֶעְבַּד טִיבוּ	meminit facere benigne,
طرد المسكين والبايس	וּרְדַף גְּבַר עַנְיָא	& persequitur hominem pauperem
والحزين القلب	וְחַשִּׁיכָא וּתְבִיר	& mendicum & compunctum
ليميته احب	לִבָּא לְאַקְטָלָא: וּרְחֵים	corde ad internitionem.Et dilexit
اللعنات فلتدركه	לוֹטָא וְאַתְיָא עֲלֵיהּ	maledictionem & veniet super eum
ولم يشا البركات	וְלָא אִתְרְעֵי בְּבִרְכָתָא	& non voluit benedictionem
فلتبعد عنه لبس	וְרַחֲקַת מִנֵּיהּ:	& elongabitur ab eo. (mentũ,
اللعنة كالردا ودخل في	וּלְבֵשׁ לוֹטָא הֵיךְ לְבוּשִׁין	Et indutus est maledictionẽ sic̃ vesti(
بواطنه مثل الما	וְעָלַת הֵיךְ מַיָּא בְּגוּשְׁמֵיהּ	& intrauit quasi aqua in corpus eius,
وكالدهن في عظامه	וְהֵיךְ מִשְׁחָא בְּאֵיבָרוֹי:	& sicut oleum in membris eius.
تكون له مثل الردا	תְּהֵוֵי לֵיהּ הֵיךְ לְבוּשָׁא	Sit ei sicut vestimentum
اذا اشتمل به ومثل المنطقة	יִתְעֲטֵף וּלְקַמּוּר תְּדִיר	copertionis, & cinctorium quo semp̃
التي يشد بها حقويه	יַזְרִזִנֵּהּ: דָא אַחְסָנַת	cingitur.Hec est hereditas
في كل حين هذا اجرا	דְּסָטְנַי מִעַם יְיָ	detrahentium mihi apud DEVM,

Digitized by Google

והדברים רע על	& qui loquuntur malũ cõtra	& qui loquuntur mala aduersus	καὶ τῶν λαλούντων πονηρὰ κατὰ
נפשי: ואתה יהוה	aĩam meã. Tu autẽ DEVS	animam meam. Et tu domine	τῆς ψυχῆς μου. Καὶ σὺ κύριε
אדני עשה־אתי	Deus fac mecum	fac mecum	κύριε ποίησον μετ᾽ ἐμοῦ,
למען שמך כי־טוב	pp nomen tuũ, qm̃ bona est	ppter nomen tuũ, qa suauis est	ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου, ὅτι χρηστὸν
חסדך הצילני:	misericordia tua libera me.	misericordia tua. Libera me	τὸ ἔλεός σου. Ῥῦσαί με
כי־עני ואביון	Quoniam egenus & pauper	quia egenus & pauper	ὅτι πτωχὸς καὶ πένης
אנכי ולבי חלל	ego, & cor meũ vulneratũ ẽ	sum ego, & cor meũ ɔturbatũ ẽ	εἰμὶ ἐγώ, καὶ ἡ καρδία μου τετάρακται
בקרבי: כצל	intrinsecus. Quasi vmbra	intra me. Sicut vmbra	ἐντός μου. Ὡσεὶ σκιὰ
כנטותו נהלכתי	cũ inclinatur abductus sum,	cum declinat ablatus sum,	ἐν τῷ ἐκκλῖναι αὐτὴν ἀντανηρέθην,
ננערתי כארבה:	& excussus quasi locusta.	& excussus sum sicut locuste.	ἐξετινάχθην ὡσεὶ ἀκρίδες.
ברכי כשלו מצום	Ge.m. vacillauerũt a ieiunio	Genua mea ĩfirmata st a ieiunio	Τὰ γόνατά μου ἠσθένησαν ἀπὸ νηστείας,
ובשרי כחש משמן:	& ca.m. macilẽ. absq̃ pĩgue.	& caro mea ĩmutata ẽ pp oleũ.	καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη δι᾽ ἔλαιον.
ואני הייתי חרפה	Ego aũt factus sum opp̃briũ	Et ego factus sum opprobrium	Κἀγὼ ἐγενήθην ὄνειδος
להם יראוני	eis, videntes me	illis viderunt me	αὐτοῖς, εἴδοσάν με,
יניעון ראשם:	mouerunt caput suũ. (meus	& mouerunt capita sua.	ἐσάλευσαν κεφαλὰς αὐτῶν.
עזרני יהוה אלהי	Adiuua me DEVS Deus(	Adiuua me domine Deus meus	Βοήθησόν μοι κύριε ὁ θεός μου,
הושיעני כחסדך:	salua me ſm misericordiã tuã.	saluũ me fac pp misericõdiã tuã.	καὶ σῶσόν με κατὰ τὸ ἔλεός σου.
וידעו כי־ידך זאת	Et sciant qm̃ plaga tua hec,	Et scient quia manus tua hec,	Καὶ γνώτωσαν ὅτι ἡ χείρ σου αὕτη,
אתה יהוה עשיתה:	tu DEVS fecisti eam.	& tu domine fecisti eam.	καὶ σὺ κύριε ἐποίησας αὐτήν. (τωσαν,
יקללו המה ואתה	Maledicent illi, & tu (dent,	Maledicent illi & tu	Καταράσονται αὐτοί, καὶ σὺ (χυνθή-
תברך קמו ויבשו	bñdices, ĩsurrexerũt & cõfun(	bñdices, q ĩsurgũt ĩ me ɔfundãt	εὐλογήσεις. Οἱ ἐπανιστάμενοί μοι αἰσ(
ועבדך ישמח:	seruus autẽ tuus letabitur.	seruus autem tuus letabitur.	ὁ δὲ δοῦλός σου εὐφρανθήσεται.
ילבשו שוטני	Induantur aduersarii mei	Induantur qui detrahunt mihi	Ἐνδυσάσθωσαν οἱ ἐνδιαβάλλοντές με
כלמה ויעטו כמעיל	ɔfusione, op̃ãt (bor DEO	pudore, & opiant (fitebor dño	ἐντροπήν, καὶ περιβαλέσθωσαν (μολογήσομαι τῷ
בשתם: אודה יהוה	q̃si toga ɔfusiõe sua. Cõfite(	sicut diploide ɔfusione sua. Cõ(	ὡς διπλοΐδα αἰσχύνην αὐτῶν. Ἐξο(
מאד בפי ובתוך	vehemẽtĩ ore mõ, & ĩ medio	nimis in ore meo, & in medio	σφόδρα ἐν τῷ στόματί μου, καὶ ἐν μέσῳ
רבים אהללנו:	multorum laudabo eum.	multorum laudabo eum.	πολλῶν αἰνέσω αὐτόν.
כי־יעמד לימין	Quoniam stabit a dextris	Quia astitit a dextris	Ὅτι παρέστη ἐκ δεξιῶν
אביון להושיע	pauperis, vt saluet	pauperis. vt saluam faceret	πένητος, τοῦ σῶσαι
משפטי נפשי:	a iudicibus animam meam.	a persequentibus animam meã.	ἐκ τῶν καταδιωκόντων τὴν ψυχήν μου.
קי לדוד	CX, A. Dauidis.	CIX. Psalmus	ρθ. Ψαλμὸς
מזמור נא	Psalmus.	ipsi Dauid.	τῷ Δαβίδ.
נאם יהוה לאדני	Dixit DEVS domino meo,	Dixit dominus domino meo,	Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου,
שב לימיני	sede ad dexteram meam.	sede a dextris meis.	κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
עד־אשית	Donec ponam	Donec ponam	ἕως ἂν θῶ
איביך הדם	inimicos tuos, scabellum	inimicos tuos scabellum	τοὺς ἐχθρούς σου, ὑποπόδιον
לרגליך:	pedum tuorum. (mittet	pedum tuorum.	τῶν ποδῶν σου.
מטה־עזך ישלח	Virgam fortitudinis tue e(	Virgam virtutis tue emittet	Ῥάβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι
יהוה מציון רדה	DEVS ex cion, dominare	dominus ex sion, dominare	κύριος ἐκ Σιών, καὶ κατακυρίευε
בקרב איביך:	in medio inimicorũ tuorũ.	in medio inimicorum tuorum.	ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου.
עמך נדבת	Populus tuus voluntarii	Tecum principium	Μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ

Digitized by Google

والذين ينطقون بالسياة	ודמללין ביש על	& loquentium malum aduersus
على نفسي وانت يا ربي	נפשי׃ ואת יי	animam meam. Et tu DEVS
والهي اصنع معي رحمة	אלהים עביד עמי	Deus operare mihi
لاجل اسمك لان	מן בגלל שמך היך טובך	pp nomē tuū, iuxta benignitatē tuam,
رحمتك يا رب هي سابغة	וחסדך פצא יתי׃ א	& misericordiam tuam libera me.
نجني فاني مسكين بايس	ארום עניא וחשיכא	Quoniam egenus & pauper
وقد جزع قلبي	אנא ולבי שפי	ego & cor meum conturbatum est
في باطني وانا مثل الفي	בגוי׃ היך טולא	in me. Sicut vmbra
في ميلانه اذهب	בצליתיה אתנגידית	cum declinat ablatus sum,
وكالجراد نفضت	איטלטלא היך גובאי׃	fugatus sum sicut locusta.
ركبتاي ضعفتا من الصوم	רכובי אתקלו מצומא	Genua mea infirmata sunt a ieiunio
وتغير جسدي لعدم	ובשרי פתח מלמהוי	& caro macillenta absq;
الدهن صرت لهم معيرة	פטים׃ ואנא הוית קלנא	pinguedine. Et ego fui opprobrium
نظروا الي	להון חמין יתי	eis, & viderunt me
وهزوا روسهم	יטלטלון רישיהון׃	& mouerunt capita sua.
اعني يا ربي والهي	סעיד יתי יי אלהי	Adiuua me DEVS Deus meus,
وخلصني بقدر رحمتك	פרוק יתי היך חסדך׃	salua me fm misericordiam tuam.
وليعلموا ان هذه هي يدك	וידעון ארום מחתך	Et sciant quia percussio tua
وانت يا رب صنعتها هم	דא את יי עבדתא׃	hec, tu DEVS fecisti eam.
يلعنون وانت	ילטטון הינון ואת	Maledicent illi & tu
تبارك القايمون علي	תברך יקומון ויבהתון	benedices, insurgent & confundētur,
فليخزوا واما عبدك فيفرح	ועבדך יחדי׃	seruus autem tuus letabitur.
الماكرون بي يلبسون هوانا	ילבשון סטני כיסופא	Induantur detrahentes mihi pudore
يشتملون بالخزي	ויתעטפון היך מעילא	& cooperiantur sicut clamide
كالرداء اشكرك يا رب	בהתתהון׃ אודי יי	confusione sua. Confitebor DEO
جدا اسبحك بفمي	לחדא בפומי ובמציעות	multum in ore meo, in medio
في الملا	חכימיא אשבחניה׃	sapientum laudabo eum.
لانه قام عن يمين	ארום יקום מן ימינא	Quoniam stabit ad dexteram
المسكين وخلصني	דחשיכא למפרוק	pauperis vt redimat
من الذين يطلبون نفسي	ממדייני נפשיה׃	a iudicibus animam meam.
المزمور	על יד דוד	CX. Per manum Dauidis.
التاسع والمايه	תושבחתא אמר יי במימריה	Laudatoria. Dixit DEVS ī verbo suo,
قال الرب لربي	למתן לי רבונותא חלף	quod daret mihi dominationem eo
اجلس عن يميني	דיתיבית לאולפן	quod federim ad discendam
حتى اضع	אורייתא ימיני אוריך	legem, dextera mea expecta,
اعداك تحت موطي	עד דאשוי בעלי ד	donec ponam patronos
قدميك	דבבך כבש לרגלך׃	inimicitie tue supedaneū pedū tuorū.
يرسل لك الرب من	חוטרא דעושנך ישדר	Virgam fortitudinis tue mittet
صهيون قضيب قوة	יי מציון ותהי רדי	DEVS ex cion, & dominaberis
وتملك على اعدايك	במציעות בעלי דבבך׃	in medio patronorum inimicitie tue.
تكون معك الرياسة	עמך בית ישראל דמתנדבין	Populus tuus domus israel, q incūbūt

A. Ex commentariis R. Isaac arama ī librū geneseos, in expositōe capl'i. xlyii. uel circa, ubi fit sermo de loco q datus est Iaacob ī quo cōmode hītare posset.

מרחם משחר לך טליזותיך לא מצינו אדם ונביא שיתנבא יריותו קודם ילדת אביו ואמו כי אם משיח צדקנו ולזה רמז מרחם משחר לך קודם שיברא רחם יולדתך נתנבא יולדתך ולזה רמז לפני שמש ינון שמו כי אפילו קודם בריאת השמש היה חוק וקיים שמו שלמשיחנו והיה יושב בימין האל וההוא שאמר שב לימיני ואמר גכ והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת

.i. De uulua bona annūciatio, siue ortus est, siue ex aurora, tibi ros, siue terminus adolescētie, siue natiuitatis tue Non inuenimus hominem etiam prophetam cuius ,pphetata sit natiuitas, ante natiuitatem prīs & matris, nisi tātūmō MESSIAM iustum nostrum, & propterea dicit a uulua euāgelizatus est tibi terminus natiuitatis tue, hoc est anteq̄ crearet uulua genitricis tue, ,pphetata fuit natiuitas tua. Et huic concinit illud, ante solem filius nomen eius, cuius sensus est, quod anteq̄ crearetur sol subsistēs ac firmum erat, nomen MESSIE nostri, & sedebat ad dexterā Dei. Et hoc est ꝙ dicit sede a dextris meis. Et alibi dicit, cōcinnabit misericordia soliū, & sedebit super illud ueritate.

Psalmi. cxi.

A. Ex commentariis R. Isaac ben schola.

ראשית חכמה יראת יי שכל טוב לכל עושהם תהלתו עומדת לעד החכמה אשר רמז אליה בפסוק הזה כי היא החכמה אשר מאין תמצא והיא הנרמזת במלת ברא שית רל באות הבית ואמרו אל תקרא בית אלא בית שנ בחכמה יבנה בית והמדה הזאת מכוסה ונעלמת בחותם התעלומה נחתמת כענין שנ ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרת הוא מראליהים מבין

Digitized by Google

בְּיוֹם ח	in die	in die	ἐν ἡμέρᾳ
־ילֶךָ ב	virtutis tue,	virtutis tue	τῆς δυνάμεώς σου,
־הַדְרֵי־קֹדֶשׁ	in decoribus sanctuarii	in splendoribus sanctorum,	ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου.
מֵרֶחֶם מ	ex matrice	ex vtero	Ἐκ γαστρὸς
־שְׁחָר לְךָ	ab aurora, tibi	ante luciferum	πρὸ ἑωσφόρου
טַל יַלְדֻתֶיךָ׃	ros adolescentie tue.	genui te.	ἐγέννησά σε,
נִשְׁבַּע יְהוָה וְלֹא	Iurauit DEVS & non	Iurauit dominus & non	ὤμοσε κύριος καὶ οὐ
יִנָּחֵם אַתָּה־כֹהֵן	penitebit eũ, tu es sacerdos	penitebit eum, tu es sacerdos	μεταμεληθήσεται. Σὺ ἱερεὺς
לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי	in eternum propter verbũ	in eternum ſm ordinem	εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν
מַלְכִּי־צֶדֶק׃	Malchicedec.	Melchisedech.	μελχισεδέκ.
אֲדֹנָי עַל־יְמִינְךָ	Dominus a dextera tua.	Dominus a dextris tuis,	Κύριος ἐκ δεξιῶν σου
מָחַץ בְּיוֹם־אַפּוֹ	percussit in die furoris sui	confregit in die ire sue	συνέθλασεν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ.
מְלָכִים׃ יָדִין	reges. Iudicabit	reges. Iudicabit	βασιλεῖς. Κρινεῖ
בַּגּוֹיִם מָל	in gentibus,	in nationibus	ἐν τοῖς ἔθνεσι,
־לֵא גְוִיּוֹת	plena cadauera,	implebit ruinas,	πληρώσει πτώματα,
מָחַץ רֹאשׁ עַל־אֶרֶץ	percutiet capita in terra	conquassabit capita in terra	συνθλάσει κεφαλὰς ἐπὶ γῆς
רַבָּה׃ מִנ	multa.	multorum.	πολλῶν.
־נַּחַל בַּדֶּרֶךְ	De torrente in via	De torrente in via	Ἐκ χειμάῤῥου ἐν ὁδῷ
יִשְׁתֶּה ע	bibet,	bibit,	πίεται,
־ל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ׃	propterea exaltabit caput.	propterea exaltabit caput.	διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφαλήν.
קיא הַלְלוּ־יָהּ	CXI. Aleluia.	CX. Alleluia. Aleph.	ρι. Ἀλληλούϊα.
אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־	Confitebor DEO in toto	Cõfitebor tibi dñe. Beth, ĩ toto	Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ
לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים	corde, in secreto rectorum	corde meo in consilio iustorum	καρδίᾳ μου, ἐν βουλῇ εὐθέων
וְעֵדָה׃ גְּדֹלִים	& congregatione. Magna	& cõgregatione. Gimel. Magna	καὶ συναγωγῇ. Μεγάλα
מַעֲשֵׂי יְיָ דְּרוּשִׁים	opera DEI, exquirenda	opera domini. Daleth, exquisita	τὰ ἔργα κυρίου, ἐξεζητημένα
לְכָל־חֶפְצֵיהֶם׃	in cunctis volũtatibus eius.	in omnes voluntates eius.	εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ.
הוֹד וְה	Confessio	He. Confessio	Ἐξομολόγησις
־הָדָר פָּעֳלוֹ	& decor opus eius,	& magnificentia opus eius,	καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ,
וְצִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת	& iustitia eius perseuerans	Vau. & iustitia eius manet	καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει
לָעַד׃ זֵכֶר עָשָׂה	semper. Memoriam fecit	ĩ sclm scli. Zain. Memoriã fecit	εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Μνείαν
לְנִפְלְאֹתָיו חַנּוּן	mirabilium suorum, clemẽs	mirabiliũ suo℞. Heth. misicors	ἐποιήσατο τῶν θαυμασίων αὐτοῦ. Ἐλεήμων
וְרַחוּם יְהוָה טֶרֶף	& misericors DEVS. Escã	& miserator dñs. Teth. escam	καὶ οἰκτίρμων ὁ κύριος, τροφὴν
נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר	dedit timentibus se, memor	dedit timẽtibus se. Ioth. Memor	ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Μνησθήσεται
לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ כֹּחַ	erit ĩ sẽpitnũ pacti sui. Fõti(	erit ĩ sclm testi sui. Caph. ũtutẽ	εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ, ἰσχὺν
מַעֲשָׂיו הִגִּיד	ope℞ suo℞ ãnũciabit (tudiẽ	operum suorum annunciabit	ἔργων αὐτοῦ, ἀνήγγειλε
לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם	populo suo, vt det eis	populo suo. Lamed. Vt det illis	τῷ λαῷ αὐτοῦ. Τοῦ δοῦναι αὐτοῖς
נַחֲלַת גּוֹיִם׃ מַעֲשֵׂי	hereditatẽ gentium. Opus	hereditatẽ gẽtium. Mem. opera	κληρονομίαν ἐθνῶν, ἔργα
יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט	mãuũ eiͻ veritas & iudiciũ,	manuũ eius veritas & iudiciũ.	χειρῶν αὐτοῦ, ἀλήθεια καὶ κρίσις.
נֶאֱמָנִים כָּל פִּקּוּדָיו	fidelia omnia mandata eius.	Nun. Fidelia oĩa mandata eius.	Πισταὶ πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ,
סְמוּכִים לָעַד	Firmata vsq; in	Samech. confirmata in	ἐστηριγμέναι εἰς
לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם	sempiternum, facta	seculum seculi. Ain. facta	τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πεποιημέναι

Digitized by Google

A. Egyptia clarius	في يوم	לְאוֹרַיְתָא בְּיוֹם אַגָּחוּת	legi, in die concertationis
sic في نور	قوتك	קְרָבָךְ תְּסַיַּע עִמְהוֹן	prelii tui adiuuabis eos
	القديسين A في بهاء	בְּשִׁבְהוֹרֵי קוּדְשָׁא רַחֲמִין	splendoribus sancti, misericordie
	من البطن قبل	דֶּאֱלָהָא יִתְהַרְהֲבִין לָךְ	Dei presto erunt tibi
	كوكب الصبح	הֵיךְ נַחְתִּית טַלָּא יָתְבִין	tanquã descendens ros, sedebunt
	ولدتك	לְרוּחְצָן תּוּלְדָתָךְ :	confidenter nati tui
	اقسم الرب ولن	קַיֵּים יְיָ וְלָא יְתִיב דְּאַנְתְּ	Iurauit Deus & non penitebit eum, tu
	يرجع انك انت هو	מְתַמְנֵי לְרַב לְעָלְמָא דְאָתֵי	constitueris dominus in orbe futuro,
	الكاهن الى الابد على	בְּגִין זְכוּתָא דַּהֲוֵית	propter iustitiam eo quod fueris
	طقس ملشيصادق	מַלְכָּא זַכָּאָה :	rex immaculatus.
	الرب عن يمينك	שְׁכִינְתָּא דַּייָ עַל יְמִינָךְ	Diuinitas Dei in dextera tua,
	حطم الملوك في يوم	מְחָא בְּיוֹם רוּגְזֵיהּ	percussit in die ire sue
	غضبه يدين	מַלְכַיָּא : אִיתְמַנָּא לְדַיָּין	reges. Constitutus est iudex
	الامم	עַל עַמְמַיָּא מְלֵי אַרְעָא	super populos implebit terram
	ويملأهم جثثا	גּוּשְׁמֵי רַשִּׁיעִין קְטִילִין	cadaueribus ĩpiorũ, q ĩterfecti fuerunt,
	ويرض روس كثيرين	מְחָא רֵישֵׁי מַלְכַיָּא עַל אַרְעָא	percussit capita regum super terra,
	على الارض	סַגִּיעִין לַחֲדָא :	multa nimis.
	ومن الوادي في الطريق	מִפּוּם נְבִיָּא בְּאוֹרְחָא	Ab ore prophete in via
	يشرب الما	אוּלְפָן יְקַבֵּל מְטוּל	doctrinam accipiet, propterea
	من اجل هذا يعلو راسا	הֵיכְנָא יְזָקֵף רֵישָׁא :	exaltabit caput.
	المزمور العاشر والماية	הַלְלוּיָהּ	CXI. Aleluia.
	اشكرك يارب من كل	אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּכָל	Laudabo coram Deo, in toto
	قلبي وفي اسرار	לִבָּא בְּרָזְהוֹן דְּתַקִּיפֵי	corde in secreto rectorum
	الصديقين ومجمعهم	וּבִכְנִישְׁתְּהוֹן : רַבְרְבִין	& congregatione. Magna
	عظيمة هي اعمال الرب	עוֹבָדוֹי דַּייָ מִתְבְּעִין	opera DEI exquirenda
	موجودة في جميع مشيئته	לְכָל דְּצָבְיָין לְהוֹן :	ab omnibus qui volunt illa.
	الشكر	שִׁבְחָא וְשׁוּבְהוֹרָא	Laus & pulchritudo
	وعظيم البهاء هو عمله	עוֹבָדֵיהּ	opus eius,
	وعدله دايم	וְזָכוּתֵיהּ קַיְּימָא	& meritum eius perstat
	الى الابد جعل عجايبه	לְעָלְמִין : דּוּכְרָן טָב עֲבַד	in seculum. Memoriam bonam fecit
	ذكرا الرب	לְפָרִישָׁתֵיהּ חַנָּנָא	mirabilibus suis, clemens
	رؤف رحيم يعطى	וְרַחֲמָנָא יְיָ : מְזוֹנָא	& misericors DEVS. Cibum
	اتقيائه طعاما يذكر	יְהַב לְדַחְלוֹי יִדְכַּר	dedit timentibus se, memor erit
	ميثاقه الى الابد اظهر	לְעָלַם קְיָמֵיהּ : חֵיל	in eternum pacti sui. Virtutem
	لشعبه قوة	עוֹבָדוֹי חַוֵּי	operum suorum annunciabit
	اعماله ليعطيهم	לְעַמֵּיהּ לְמִתַּן לְהוֹן	populo suo, vt det illis
	ميراث الامم العدل	אַחְסָנַת עַמְמַיָּא : עוֹבָדֵי	hereditatem populorum. Opera
	والحق صنعة يديه	אִידוֹי קוּשְׁטָא וְדִינָא	manuum eius veritas & iudicium,
	وجميع وصاياه	מְהֵימְנִין כָּל פִּיקּוּדוֹי :	fidelia omnia mandata eius.
	صادقة ثابتة	סְמִיכִין לְעָלְמֵי	Confirmata in seculum
	الى ابد الابد مصنوعة	עָלְמָא מְתַעַבְדִּין	seculi, facta

דוכא והוא ידע את
מזומת ד' שאין אחר
זולתו יודע הנתיבות
הנקוקות בה ובכל מקום
שמצא תרפים דפרכות מנו
התכמה וכאלו היה ראשונה
מפני שהיא נמשכת
ממקור א״יים והיא
התחלת הפנים והוא המדה
הפנימית שהיא המוצא
והמקור בה גרמז כענין
כי יש לכסף מוצא ואומ'
כי בצל החכמה בצל
הכסף ובצל החכמה
מכנים המדה הפנימית
הזאת בשמות הרבה מהם
מי שמכנה אותו כתר מפני
שכל המדות מוכתרות בה
והיא כהן ומי שמכנה
אותה בלשון אין מפני
שאין יד המחשבה תופשת
בה ונסכמו בזה ללשון
הכתוב שאמר מאין יבוא
עזרי ואם תוכה במאמר
זה עוד תדע סוד התרפים
הרמים והשתמר והתחיה
תמים אמנם שאר השמות
הכנוים אל המדה הזאת
כולם מכונים לזה הדרך
ישכון אור ובפסוק הזה
רמז אל המדה הזאת במלת
ראשית ונכללה החכמה
בה ואמרו ז״ל כל הנביאים
כולם נתנבאו באספקלריא
שאינה מאירה ומשה רבינו
ע״ה מסתכל באספקלריא
אחת המאירה שנא׳ וירא
ראשית לו ועוד הוסיף
בזה הפסוק יראת יי והוא
ביאור אל הראשית כמו
והאלהים עשה שיראו
מלפניו ובהיות שלש
המדות שזכרנו נקראות
פנים כלן זו בזו ואמר
ראשית חכמה יראת יי
ואמר החכם הן יראת יי
היא חכמה ואמר קנה
חכמה קנה בינה הא
למדת כי אלו השלש
עטרות לכתר יחוד ש״ם
נבחרות והם שלש אמות
לצורות המאמות ונרות
תצועות אחריהם רזות?
עלידהן הן אמרות יי
אמרות טהורות וחשובות
שבע שבולים בקנה אחד
מלאות וטובות נבהיותם
קשר אמיץ והוק כלם
כלם ביחד באמרו
שכל טוב לכל עושיהם ר״ל
המתכונים בהם והוא
פי׳ שוכי אם אלהים עשה
היום ואמר תהלתו עומדת
לעד על המדה הפנימית
שזכרנו ובן הוא אומר יראת
יי טהורה עומדת לעד
ומפרו הוא תהלתך והוא
אלהיך והבן .i. Sapientia de qua hoc loco intelligit scriptura, est sapientia quam continet siue que egreditur de מאין meain .i. de intellectu supremo & ab

בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר: פְּדוּת	ĩ ũitate & eqtate. Redẽptõẽ	ĩ verita. & eqta. Phe. Redẽptõẽ	ἐν ἀληθείᾳ καὶ εὐθύτητι. Λύτρωσιν
שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה	misit populo suo, mandauit	misit dñs pplo suo. Zadic, man(	ἀπέστειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ. Ἐνετείλατο
לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ	in eternum pactum suum.	in eternũ testamẽtũ suũ. (dauit	εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκην αὐτοῦ,
קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ:	Sãctũ & timẽdũ nomẽ eius,	Coph. Sãctũ & tribile nomẽ eius,	ἅγιον καὶ φοβερὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
רֵאשִׁית חָכְמָה	A. principium sapientie	Res, initium sapientie	Ἀρχὴ σοφίας,
יִרְאַת יְהוָה שֵׂכֶל	timor DEI. Intellectus (illa.	timor dñi. Sin. Intellectus	φόβος κυρίου, σύνεσις
טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם	bono ĩest cũctis q opanť ẽm(	bonus oĩbus facientibus eum,	δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν.
תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד:	Laus eius pseuerat iugiter.	Thau, laudatio eius manet ĩ se(	ἡ αἴνεσις αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ(
קיב הַלְלוּ יָהּ	CXII. Aleluia.	CXI. Alla. culũ scli.	ρια. Ἀλληλούια. (αἰῶνος.
אַשְׁרֵי אִישׁ יָרֵא אֶת	Beatus vir qui timet	Aleph. Beatus vir qui timet	Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος
יְהוָה בְּמִצְוֹתָיו	DEVM, in mandatis eius	dominũ, Beth. in mãdatis eius	τὸν κύριον, ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ
חָפֵץ מְאֹד: גִּבּוֹר	volet nimis. Potens	volet nimis. Gimel. Potens	θελήσει σφόδρα. Δυνατὸν
בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ	in terra erit semen eius,	in terra erit semen eius,	ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ,
דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ:	generatio rectorum benedicet.	Daleth. gñatio rectorum bñdicet.	γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται.
הוֹן וָעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ	Substãtia & diui. ĩ domo eius,	He. Glia & diuitie ĩ domo eius,	Δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ,
וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד:	& iustitia eius pseuerãs sẽp.	Vau. & iusti. eius mãet sclm scli	καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα(
זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר	Resplẽduit in tenebris lumẽ	Zain. Exortũ est ĩ tenebris lumẽ	Ἐξανέτειλεν ἐν σκότει φῶς (τοῦ αἰῶνος.
לַיְשָׁרִים חַנּוּן	rectis, clemens	rectis, Heth. misericors	τοῖς εὐθέσιν, ἐλεήμων
וְרַחוּם וְצַדִּיק:	& miserator & iustus.	& miserator & iustus.	καὶ οἰκτίρμων καὶ δίκαιος.
טוֹב אִישׁ חוֹנֵן	Bonus vir & clemens	Teth. Iocundus homo q miseť	Χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων
וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל	& cõmodans, dispensabit	& cõmodat, Ioth. disponet	καὶ κιχρῶν, οἰκονομήσει
דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט:	verba sua in iudicio.	sermones suos in iudicio,	τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει,
כִּי לְעוֹלָם לֹא יִמּוֹט	Quia ĩ etnũ nõ cõmouebit,	Caph. qa ĩ etnũ nõ cõmouebit.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται.
לְזֵכֶר עוֹלָם יִהְיֶה	in memoria sempiterna erit	Lamed. In memoria etna erit	Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται
צַדִּיק: מִשְּׁמוּעָה	iustus, Ab auditu	iustus, Mem. ab auditione	δίκαιος, ἀπὸ ἀκοῆς
רָעָה לֹא יִירָא נָכוֹן	malo non timebit, paratum	mala non timebit, Nun. Paratũ	πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται. Ἑτοίμη
לִבּוֹ בָּטֻחַ בַּיהוָה:	cor eius confidens in DEO.	cor eius sperare in domino,	ἡ καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον,
סָמוּךְ לִבּוֹ לֹא	Firmum cor eius non	Samec. cõfirmatũ ẽ cor eius, ñ	ἐστήρικται ἡ καρδία αὐτοῦ οὐ μὴ
יִירָא עַד אֲשֶׁר	timebit, donec (persit	cõmouebitur, Ain. donec (psit	φοβηθῇ, ἕως (κόρπισεν
יִרְאֶה בְצָרָיו: פִּזַּר	aspiciať ĩ eos q ãgũt eũ. Dis(	despiciat inimic. suos. Phe. Dis(	οὗ ἐπίδῃ ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Ἐσ(
נָתַן לָאֶבְיוֹנִים	dedit pauperibus	dedit paupibus (culũ seculi,	ἔδωκε τοῖς πένησιν, (τοῦ αἰῶνος.
צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד	iustitia eius pmanet ĩ etnũ,	Zadic. iustitia eius manet in se(	ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα(
קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד:	cornu eius exaltabiť in glia.	Coph. cornu eius exaltabiť ĩ glia	Τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσεται ἐν δόξῃ.
רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעָס	Impius videbit & irascetur,	Res. Peccator videbit & irasceť	Ἁμαρτωλὸς ὄψεται καὶ ὀργισθήσεται,
שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס	dẽtibus suis frẽdet & tabescet	Sin. dẽtibus suis fremet & tabe.	τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ βρύξει καὶ τακήσεται.
תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד:	desideriũ impiorum peribit.	Thau. desideriũ pcõrũ peribit.	Ἐπιθυμία ἁμαρτωλοῦ ἀπολεῖται.
קיג הַלְלוּ יָהּ	CXIII. Aleluia.	CXII. Alleluia. Alleluie.	ριβ'. Ἀλληλούια.
הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה	Laudate serui DEI,	Laudate pueri dominum,	Αἰνεῖτε παῖδες κύριον,
הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה:	laudate nomen DEI.	laudate nomen domini.	αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου.
יְהִי שֵׁם יְהוָה	Sit nomen DEI	Sit nomen domini	Εἴη τὸ ὄνομα κυρίου
מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד	benedictum ex nunc & vsq	benedictum, ex hoc nunc & vsq	εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως

Digitized by Google

بالعدل والصدق ارسل	בְּקוּשְׁטָ וְתִיחוּצָא: פּוּרְקָנָ	in veritate & equitate. Redemptionē
خلاصا لشعبه امر بعهده	שַׁלַּח לְעַמֵּיהּ פַּקִּיד	misit populo suo, precepit
الى الابد	לְעָלַם קְיָמֵיהּ	in eternum pactum suum,
اسمه قدوس ومخوف	קַדִּישָׁא וְדָחִיל שְׁמֵיהּ:	sanctum & timendum nomen eius.
راس الحكمه	שֵׁירוּי חָכְמְתָא	Principium sapientie
هي مخافه الله والفهم	דַּחַלְתָּא דַיְיָ סוּכְלְתָנוּ	timor DEI, intellectus
نافع لمن عمل به تمجيده	טָבָא לְכָל עוֹבְדֵיהוֹן	bonus omnibus qui se exercent in eis
دايم الى ابد الابد	תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ קַיָּם לְעָלְמִין:	laus eius manet in eternum.
المزمور الحادي عشر والمايه	הַלְלוּ יָהּ	CXII, Aleluia.
طوبي للرجل الخايف من	טוּבֵיהּ דְגַבְרָא דְחִיל יַת-	Beatus vir qui timet
الرب المتمسك بوصاياه جدا	יְיָ בְּפִיקוּדוֹי	DEVM, in mandatis eius
زرعه يكون	צָבֵי לַחֲדָא: גִּיבָּר	expetit multum. Fortes
جيل الابرار يبارك	בְּאוֹרַיְתָא יְהוֹן בְּנוֹי:	in lege erunt filii eius,
قويا على الارض	בְּדָר תְּרִיצַיָּא יִתְבָּרַךְ:	in generatione rectorum benedicetur
ويكثر المال والغنى في	מוּלָא וְעוּתְרָא בְּבֵיתֵיהּ	Felicitas & diuitie in domo eius,
بيته عدله يدوم الى الابد	וְזָכוּתֵיהּ קַיְּמָא לְעָלְמִין:	& iustitia eius manet in eternum.
اشرق النور في الظلمه	דְּנַח בַּחֲשׁוֹכָא נְהוֹר	Orietur in tenebris lumen
للصد يقين الله الرب	לִתְרִיצַיָּא חַנָּנָא	rectis, clemens
روف رحيم	וְרַחֲמָנָא וְצַדִּיקָא:	& miserator & iustus.
بار الرجل الصالح	שַׁבְחָא גַבְרָא דְחָיֵס	Beatus vir qui miseretur
هو الذي يرحم ويقرض	עַל עַנְיֵי וּמוֹזִיף ס	pauperum & commodat eis,
ويميز كلامه بالحق	סוֹבַר מִלּוֹי בְּהִלְכְתָא:	disponit verba sua quasi sententiam.
لا تحول الى الابد	אֲרוּם לְעָלַם לָא יְזוּעַ	Quoniam in eternum nō cōmouebit,
ذكر الصديق دايم	לְדוּכְרַן עָלַם יְהֵא	ad memoriam perpetuam erit
الى الدهر من خبر	זַכָּאי: מִשְּׁמוּעֲתָא	iustus. Ab auditu
سو لا يخشى قلبه	בִּישְׁתָא לָא יִדְחַל תַּקִּין	malo non timebit, paratum est
مستعد للتوكل على الرب	לִבֵּיהּ רְחִיץ בְּמֵימְרָא דַיְיָ:	cor eius sperans in verbo DEI.
قلبه ثابت لا	סְמִיךְ לִבֵּיהּ לָא	Firmat cor suum non
يخزع حتى	יִדְחַל עַד דִּי	timebit, donec (suis. Dispersit
يكفر باعدايه ويفرق	יֶחֱמֵי פּוּרְקָנָא בְּעָקְתֵיהּ בַּדַּר	videat redēptionē in tribulatiōibus(
عطاياه على اهل الفاقه	מָמוֹנָא יְהַב לַחֲשִׁיכֵי	pecuniam dedit pauperibus,
وبره يدوم الى الابد	זָכְוָתֵיהּ קַיְּמָא לְעָלְמִין	iustitia eius manet in secula,
ذكره يعلو بالمجد	תּוּקְפֵיהּ תְּרוּם בְּאִיקָרָא:	fortitudo eius exaltabitur in gloria.
ينظر الخاطي ويغتاظ	רַשִׁיעָא יֶחֱמֵי וְיִכְעוֹס עֲלוֹי	Impius videbit & irascetur super eū,
ويصر اسنانه وينحار	שִׁנּוֹי יַעֲקֵי וְאִתְמְחֵי	dentibus suis frendet & deficiet, A.
شهوه الخاطي تبيد	רְגוֹג רַשִׁיעֵי תֵּיבַד:	desiderium impiorum peribit.
المزمور الثاني عشر والمايه	הַלְלוּיָהּ	CXIII. Aleluia.
سبحوا الرب يا عبيد	שַׁבַּחוּ עוֹבְדַיָּא דַיְיָ	Laudate serui DEI,
الرب سبحوا اسم الرب	שַׁבַּחוּ יַת שְׁמָא דַיְיָ:	laudate nomen DEI.
مباركا فليكن اسم	יְהֵי שְׁמָא דַיְיָ	Sit nomen DEI
الرب من الان والى	מְבָרַךְ מִן הַשְׁתָּא וְעַד	benedictum, ex nunc & vsq;

stractissimi, hic est Deus, hec. n. oia presefert dictio meain, & reperitur in dictiōe בראשית beresit. s. in principio, hoc est in lr̃a bet, & ꝓpterea dixerūt, ne uoces illā bet, sed bait. i. domū, sicut dictū est. Sapiētia edificabit domus, & ꝓprietas hec ē copta & occulta atq; sigillata sigillo secretorū, sicut dictū est. Copta ē & occulta ab oculis oīum uiuētiū, & ab auibus celoꝝ abscōdita. Et dicit. Deus itelligit uias eius & ipse scit locū eius, ac si dicat nullus ꝑter eū scit semitas q̄ sculpte sūt in ea. Et ubicūq; enumerauerūt sapiētes ꝓprietates posuerūt tā q̄ principē sapientiā, qm extrahit de fonte uite, & est pricipiū ois numeri. Et dixerūt illam esse ꝓprietatē iteriorem, q̄ est exuberātissima eris uena q̄ uulgus minerā uocat, & fōs siue emanatio i ea deprehēsa est, siqdē & argēti ꝓfluentes uene sūt. Et dicit, ꝙ qualis umbra sapientie, talis & umbra argenti. Et authores sapiētie nominauerūt hanc interiorem ꝓprietatē multis noibus. Alii. n. nominauerūt eā coronā, ꝙ singule ꝓprietates coronent ab illa, & illa a singulis. Et alii noiauerūt eā ain ꝙ nullus sit q̄ imaginatione deprehendere eā possit, est. n. solo intellectu atingibilis. Et huic alludit ꝙ dictū ē meain, .i. Vn̄ ueniet auxiliū meū, meain siqdē significare uidet qd incorporeum, abstractum, secretū & itelligibile Et si fueris fortunatus in dictis meis scies secreta mōtiū altissimorū, qm hec ꝓprietas ē ueluti lux qua coronātur oēs alie ꝓprietates i uia lucis. Itaq; i hoc textu aduerte ꝓprietatem hāc in dictiore principiū, in qua cōtinetur sapiētia. Dixerunt itaq; authores. Oēs ꝓphete ꝓphetizauerūt in uisione nō lucida, Mosse uero prophetauit uisione luci-

עוֹלָם׃ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ	i eternũ. Ab ortu solis (nomẽ	in seculum. A solis ortu	τοῦ αἰῶνος. Ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου
עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם	vsq; ad occasũ eius, laudabile (	vsq; ad occasum, laudabile nomẽ	μέχρι δυσμῶν, αἰνετὸν τὸ ὄνομα
יְהוָה׃ רָם עַל־כָּל־	DEI. Excelsus super omnes	domini. Excelsus super omnes	κυρίου. Ὑψηλὸς ἐπὶ πάντα
גּוֹיִם יְהוָה עַל־	gentes DEVS, supra	gentes dominus, & super	τὰ ἔθνη ὁ κύριος, ἐπὶ
הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃	celum gloria eius.	celos gloria eius.	τοὺς οὐρανοὺς ἡ δόξα αὐτοῦ.
מִי כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ	Quis vt DEVS Deus nr̃,	Quis sicut dñs Deus noster	Τίς ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν,
הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת	qui altus ad sedendum	qui in altis habitat,	ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν
הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת	qui humilis ad videndum	& humilia respicit	καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν.
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃	in celis & in terra.	in celo & in terra.	Ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ,
מְקִימִי מֵעָפָר דָּל	Erigens de terra inopem,	Suscitans a terra inopem,	ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχόν,
מֵאַשְׁפֹּת יָרִים	de stercore eleuat	& de stercore erigens	καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψῶν
אֶבְיוֹן׃ לְהוֹשִׁיבִי	pauperẽ. Vt eũ sedere faciat	pauperem. Vt collocet eum	πένητα. Τοῦ καθίσαι αὐτὸν
עִם נְדִיבִים עִם	cum principibus, cum	cum principibus, cum	μετὰ ἀρχόντων, μετὰ
נְדִיבֵי עַמּוֹ׃ ס	principibus populi sui.	principibus populi sui.	ἀρχόντων λαοῦ αὐτοῦ.
מוֹשִׁיבִי עק	Qui collocat	Qui habitare facit	Ὁ κατοικίζων
עֲקֶרֶת ה	sterilem	sterilem	στεῖραν
הַבַּיִת אֵם	in domo, matrem	in domo, matrem	ἐν οἴκῳ, μητέρα
הַבָּנִים שְׂמֵחָה	filiorum letantem.	filiorum letantem.	ἐπὶ τέκνοις εὐφραινομένην.
הַלְלוּ יָהּ׃	Aleluia.	Alleluia. Alleluia.	Ἀλληλούια.
קיד בְּצֵאת	CXIIII. Cũ egrederet̃	CXIII. In exitu	ριγ. Ἐν ἐξόδῳ
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם	israel de egypto,	israel de egypto,	Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου,
בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם	domus Iaacob de populo	domus Iacob de populo	οἴκου Ἰακὼβ ἐκ λαοῦ
לֹעֵז׃ הָיְתָה יְהוּדָה	barbaro. Fuit Iuda	barbaro. Facta est iudea	βαρβάρου. Ἐγενήθη Ἰουδαίας
לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל	in sanctificatione eius, israel	sanctificatio eius, israel	ἁγίασμα αὐτοῦ, Ἰσραὴλ
מַמְשְׁלוֹתָיו׃ הַיָּם	potestas eius. Mare	potestas eius. Mare	ἐξουσία αὐτοῦ. Ἡ θάλασσα
רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן	vidit & fugit, iordanis	vidit & fugit, iordanis	εἶδε καὶ ἔφυγεν, ὁ Ἰορδάνης
יִסֹּב לְאָחוֹר׃	conuersus est retrorsum.	conuersus est retrorsum.	ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω.
הֶהָרִים רָקְדוּ	Montes subsilierunt	Montes exultauerunt	Τὰ ὄρη ἐσκίρτησαν
כְאֵילִים גְּבָעוֹת	quasi arietes, colles	vt arietes, & colles	ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοὶ
כִּבְנֵי־צֹאן׃ מַה־לְּךָ	quasi filii ouiũ. Quid est tibi	sicut agni ouium. Quid est tibi	ὡς ἀρνία προβάτων. Τί σοί ἐστι
הַיָּם כִּי תָנוּס	mare quod fugisti, (trorsũ.	mare quod fugisti, (trorsum.	θάλασσα ὅτι ἔφυγες,
הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר	iordanis qđ conuersus es re(	& tu iordanis qa cõuersus es re(	καὶ σὺ Ἰορδάνη ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ	Montes subsultastis	Montes exultastis	Τὰ ὄρη ὅτι ἐσκιρτήσατε
כְאֵילִים גְּבָעוֹת	quasi arietes, colles	sicut arietes, & colles	ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοὶ
כִּבְנֵי־צֹאן׃ מִלִּפְנֵי	quasi filii ouium. A facie	sicut agni ouium. A facie	ὡς ἀρνία προβάτων. Ἀπὸ προσώπου
אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ	domini contremiscit terra,	domini mota est terra,	κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ,
מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב	a facie Dei Iaacob.	a facie Dei Iacob.	ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ Ἰακώβ.
הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם	Qui ouertit petrã i paludes	Qui conuertit petrã in stagna	Τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν εἰς λίμνας
מָיִם חַלָּמִישׁ	aquarum, silicem	aquarum, & rupem	ὑδάτων, καὶ τὴν ἀκρότομον
לְמַעְיְנוֹ־מָיִם׃	in fontes aquarum.	in fontes aquarum.	εἰς πηγὰς ὑδάτων.
קטו לֹא לָנוּ	CXV. Nõ nobis DEVS	Non nobis domine	Μὴ ἡμῖν κύριε,

الابد من مشارق الشمس	עלמא: ממדנח שמשא	in eternum. Ab ortu solis
الى مغاربها تبارك	ועד מטמעיה משבח שם	& vsq; ad occasum eius laudabile nomē
اسم الرب عالى	דיי: רמא על כל	DEI. Excelsus super omnes
على جميع الامم وعلى	עממיא יי על	populos DEVS, super
السموات تمجيده	שמיא איקריה:	celos gloria eius.
من مثل الرب الهنا	מאן כוותיה דיי אלהנא	Quis sicut ipse DEVS Deus noster,
الساكن في العلا	דמגביה מחבית למיתב	qui exaltat habitationē suā ad sedēdū
يعاين المتواضعين	דממיך עינוהי	demittit oculos suos
في السما والارض	למחמי בשמיא וארעא:	vt videat in celis, & in terra.
ويقيم المسكين من التراب	מקים מן עפרא מסכינא	Erigens de puluere miserum,
ويرفع الفقير من	ומקילקלתא ירים	& de stercore exaltans
المزابل ليجلسه	חשוכא: לאותבא	egenum. Vt sedere eum faciat
مع الروسا مع	עם רברביא עם	cum principibus, cum
روسا شعبه	רברבי דעמיה:	principibus populi sui.
يسكن	מייתיב כנישתא דישראל	Qui habitare faciet ecclesiam israelis
العاقر	דמתילא לעקרא דיתבא	que similis est sterili degenti
في البيت ام	מורקא לאינשי ביתיה	segregate ab hominibus domus sue
الاولاد بفرح حسينا	מליא אוכלוסין היך אימא	plene exercitibus, sicut mater
الليلويا المزمور الثالث عشر	דעל בניא חדיא הללו יה:	que letatur cum filiis suis Aleluia.
والمايه عند خروج	במיפק	CXIIII. Dum exiret
اسرايل من مصر	ישראל ממצרים	israel ex egypto,
وال يعقوب من شعب	בית יעקב מעמא	domus Iaacob ex populo
البربر صار يهودا من	ברבראי הות כנישתא דבית	barbaro. Fuit ecclesia domus Iude
قدسه واسرايل	יהודא אחיתא לקדישא ישראל	vnita sanctis, israel
هو سلطانه راه	לשולטניה: ימא	potestatibus eius. Mare
البحر فهرب ورجع	אסתכל ואפך ירדנא	vidit & fugit iordanis
الاردن الى وراه	חזר לאחוריה:	conuersus est retrorsum.
رقصت الجبال	טוריא טפזו	Montes resilierunt
كالايايل والتلال	היך דיכרין גילמתא	sicut arietes, colles
كاولاد الضان فما لك	היך בני ענא: מה לך	sicut filii ouium. Quid tibi mare
ايها البحر هربت وانت ايها	ימא ארום טאפת ירדנא	quod fugisti iordanis cur
الاردن حتى رجعت الى	תחזור לאחוריה:	conuersus es retrorsum.
ورايك الجبال ارقصت	טוריא תטפזון	Montes insilistis
كالايايل والاكام	כדיכרין גילמתא היך	sicut arietes, colles sicut
كاولاد الضان تزلزلت	כבני ענא: מן קדם	filii ouium. Ab aspectu
الارض من قدام وجه	קירס איתחלחלי ארעא	domini commota est terra,
الرب ومن امام وجه اله	מן קדם אלהא דיעקב:	a presentia Dei Iaacob.
يعقوب الذي حول الصخرة	דהפיך טינרא לארתא	Qui conuertit petram in lacum
وجعلها بحيرات ما	דמיא שמיר	aquarum, rupem
والحجر الاصم ينابيع	לעינין דמיין:	in fontes aquarum.
ليس لنا يارب	לא מטולתנא יי	CXV. Non propter nos DEVS,

da & clara, sicut dictū est, & uisum est principiū ei. Et sequitur timor Dei, & hoc insup declaratiuū est principii sicut dictum est, & Deus fecit q timerem a facie eius & sūt iste tres ꝓprietates uocate facies, cōtinēturq; inuicem una ab alia. Et dictū est. Pricipiū, sapiētia, timor Dei. Et dicit sapiēs ꝑfecto timor Dei est sapiētia, & dictū est, ecce sapiētia, ecce itellecto. Ecce di dicisti qūo tres iste corone sunt una corona, unite unitate, admodū equali. Et sunt qd electissimū, tresq; firmitates qbus firmaṫ mūdus, suntq; luminaria ascēdentia, & supeminentia, q reliquū est intantū q luce eoꝝ cūcta illuminanṫ. Et sūt uerba Dei uerba munda & ꝑciosa, significatio septē spicaꝝ i canna una q plene sunt & optime, & qm sunt ligamen unū forte atq; isēparabile oēs cōprehenduṅt in unū, sicut dictum est. Intellectus bonus oībus faciētibꝫ ea, i. illis q intendūt in ea sicut ēt alibi dicit. Certe Deus fecit hodie, & dixit laus eius ꝑseuerat iugiter, ꝑꝑ ꝓprietatē interiorē q supra mēorauimus & etiā dicit. Timor Dei mundus ꝑmanet iugiter, & dixit. Ipsa laus tua & ipse Deus tuus, Et intelligas tu.

Psalmi .cxii.

A. Ex commentariis R. Isaac ben schola

רשע יראה וכעס שיניו
יחרוק ונמסתאות רשעים
תאבד הפסוק הזה דומה
לפרה חזיון שלפטת כי
הרשע בועט ביסורין
וחורק שיניו כלפי
שכינה ומפני זה תאות
רשעים תאבד ועל כי ונא
בזה נאמר כי יי אלהיך
אש אוכלה הוא ואומר
אש לפניו תאכל וסבי
ביונסערהמאד הריתתם
בזמיין מה שפתה במזמר
הראשון והודיע כי
הכלאחד והמדות
האלוהנכרות הם שמו
של חבת ושמו הוא את
ומפני זה הוא פועל בבי
ואותיו במדה הערכה

Digitized by Google

לֹא־לָנוּ כִּי־לְשִׁמְךָ	non nobis,ſed nomini tuo	nõ nobis,ſed nomini tuo	μὴ ἡμῖν, ἀλλὰ τῷ ὀνόματί σου
תֵּן כָּבוֹד עַל	da gloriã,propter (tẽ tuã.	da gloriam,Super	δὸς δόξαν. Ἐπὶ
חַסְדְּךָ עַל־אֲמִתֶּךָ:	miſicordiã tuã,& pp verita(	miſicordia tua & veritate tua,	τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου,
לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם	Quare dicunt gentes,	nequando dicant gentes	μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη,
אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם:	vbi nunc Deus eorum.	vbi eſt Deus eorum.	ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν.
וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם	Deus autem noſter in celis,	Deus autem noſter in celo,	Ὁ δὲ θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ
כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה:	vniuerſa que voluit fecit.	oĩa quecũq; voluit fecit. (rũ,	καὶ ἐν τῇ γῇ, πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησε.
עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב	Idola eorũ argentũ & aurũ,	Simulachra gẽtiũ argẽtũ & au(	Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν, ἀργύριον καὶ χρυσίον,
מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם:	opus manuum hominum.	opera manuum hominum.	ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων.
פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ	Os habent & nõ loquentur,	Os habent & non loquentur,	Στόμα ἔχουσι, καὶ οὐ λαλήσουσιν,
עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא	oculos habent & non	oculos habent & non	ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐκ
יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם	videbunt.Aures habent	videbunt.Aures habent	ὄψονται. Ὦτα ἔχουσι,
וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף	& non audient,naſum	& non audient,nares	καὶ οὐκ ἀκούσονται, ῥῖνας
לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן:	habent & non odorabunt.	habent & non odorabunt.	ἔχουσι, καὶ οὐκ ὀσφρανθήσονται.
יְדֵיהֶם וְלֹא	Manus habent & non	Manus habent & non	Χεῖρας ἔχουσι, καὶ οὐ
יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם	palpabunt,pedes habent	palpabunt pedes habent	ψηλαφήσουσι, πόδας ἔχουσι
וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא־	& non ambulabunt,nec	& non ambulabunt,non	καὶ οὐ περιπατήσουσιν, οὐ
יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם:	diſſertabunt in gutture ſuo.	clamabunt in gutture ſuo.	φωνήσουσιν ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν.
כְּמוֹהֶם יִהְיוּ	Similes illis ſint,	Similes illis fiant	Ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο
עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־	qui faciunt ea,omnes qui	qui faciunt ea,& omnes qui	οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάντες οἱ
בֹּטֵחַ בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל	confidunt in eis.Iſrael	confidunt in eis.Domus iſrael	πεποιθότες ἐπ᾽ αὐτοῖς. Οἶκος Ἰσραὴλ
בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם	cõfidit ĩ DEO,auxiliator eorũ	ſperauit ĩ domino,adiutor eorũ	ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ
וּמָגִנָּם הוּא:	& protector eorum eſt.	& protector eorum eſt.	ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ	Domus Aharon confidit	Domus Aaron ſperauit	Οἶκος Ἀαρὼν ἤλπισεν
בַיהוָה עֶזְרָם	in DEO,auxiliator eorum	in domino,adiutor eorum	ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ
וּמָגִנָּם הוּא:	& protector eorum eſt.	& protector eorum eſt.	ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ	Timentes DEVM cõfidunt	Qui timent dñm ſperauerunt	Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον ἤλπισαν
בַיהוָה עֶזְרָם	in DEO,auxiliator eorum	in domino,adiutor eorum	ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ
וּמָגִנָּם הוּא:	& protector eorum eſt.	& protector eorum eſt.	ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ	DEVS memor nñi bñdicet,	Dñs memor fuit nñi,& bñdixit	Κύριος μνησθεὶς ἡμῶν, εὐλόγησεν
יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית	benedicet domui	nobis.Benedixit domui	ἡμᾶς, εὐλόγησε τὸν οἶκον
יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־	iſrael,benedicet	iſrael benedixit	Ἰσραήλ, εὐλόγησε
בֵּית אַהֲרֹן: יְבָרֵךְ	domui Aharon.Benedicet	domui Aaron.Benedixit	τὸν οἶκον Ἀαρών. Εὐλόγησε
יִרְאֵי יְהוָה הַקְּטַנִּים	timentibus DEVM paruis	omnibus q timẽt dñm, puſillis	τοὺς φοβουμένους τὸν κύριον, τοὺς μικροὺς
עִם־הַגְּדֹלִים: יֹסֵף	& magnis.Addat	cum maioribus.Adiiciat	μετὰ τῶν μεγάλων. Προσθείη
יְהוָה עֲלֵיכֶם	DEVS ſuper vos,	dominus ſuper vos,ſuper vos	κύριος ἐφ᾽ ὑμᾶς, ἐφ᾽ ὑμᾶς
עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם:	ſup vos & ſup filios veſtros.	& ſuper filios veſtros.	καὶ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν.
בְּרוּכִים אַתֶּם	Benedicti vos a	Benedicti vos a	Εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ
לַיהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם	DEO,qui fecit celum	domino,qui fecit celum	κυρίῳ, τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν
וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם	& terram.Celum	& terram.Celum	καὶ τὴν γῆν. Ὁ οὐρανὸς
שָׁמַיִם לַיְיָ וְהָאָרֶץ:	celi DEO,terram autem	celi domino,terram autem	τοῦ οὐρανοῦ τῷ κυρίῳ, τὴν δὲ γῆν

ليس لنا يا رب	לא מטול זכותנא אלהים	non propter meritum nostrum, verũ
ليس لنا لكن لاسمك	לשמך הב איקרא מטול	nomini tuo da gloriam, propter
اعط المجد على	טובך ומטול קושטך:	benignitatẽ tuã, & pp veritatem tuã.
رحمتك وعدلك	למה יימרון עממיא	Quare dicturi sunt populi,
لئلا يقال في الشعوب	האן השתא אלההון:	vbi nunc Deus eorum.
اين الههم	ואלהנא מדוריה בשמיא	Dei autem nostri habitatio in celis,
والهنا في السما والارض	כל די יצבי עבד: טע	quicquid voluit fecit.
وكلما شا صنع	טעוותהון כספא	Idola eorum argentea
اوثان الامم ذهب وفضة	ודהבא עובדי אידי בר נש:	& aurea, opus manuum hominis.
عمل ايدي البشر	פומא להון ולא ממללין	Os inest eis, & non loquuntur
لها افواه ولا تتكلم	עינין להון ולא	oculi insunt eis & non
لها اعين ولا	חמיין: אודנין להון	vident. Aures insunt eis
تنظر لها اذان	ולא שמעין נחירין	& non audiunt, nares
ولا تسمع ولها انف	להון ולא מריחין:	insunt eis & non odorant.
ولا تشتم	אידיהון ולא	Manus habent & non
ولها ايد ولا	ממשמשין ריגליהון	palpant, pedes habent
تلمس وارجل ولا	ולא מהלכין ולא	& non ambulant, & non
تمشي ولا	מרננין בגרונהון:	clamant in gutture suo.
تصوت بحنجرتها	דיכוותהון יהון	Similes illis fint
فليكن مثلها	עובדיהון כל דמתרחיץ	qui faciunt ea, omnes qui confidunt
صانعوها وجميع من	עליהון: ישראל	in eis. Israel
يتوكل عليها بيت اسرائيل	רחיץ במימרא דיי	confidit in verbo DEI,
متوكل على الرب هو ناصرهم	סעידהון ותריסהון	adiutor eorum & scutum eorum
وعونهم بيت هرون	הוא: דבית אהרן רחיצו	ipse. Domus Aharon confidit
متوكل على الرب هو ناصرهم	במימרא דיי סעידהון	in verbo DEI, adiutor eorum
وعونهم	ותריסהון הוא:	& scutum eorum ipse.
واتقيا الرب متوكلون	דחליא דיי רחיצו	Qui timent DEVM confidant
على الرب هو ناصرهم	במימרא דיי סעידהון	in verbo DEI, adiutor eorum
وعونهم	ותריסהון הוא:	& scutum eorum ipse.
الرب ذكرنا وبارك	מימרא דיי דכירנא	Verbum DEI recordatum est nostri.
فينا بارك بيت	ובריך יבריך ית בית	& benedictionibus benedicet domui
اسرائيل بارك	ישראל יבריך ית	Israel, benedicet
بيت هرون بارك	בית אהרן: יבריך	domui Aharon. Benedicet
جميع خايفيه صغيرهم	דחליא דיי זעיריא	timentibus DEVM paruis
وكبيرهم يزيد	עם רברביא: יוסף	cum magnis. Apponat
الرب فيكم	מימרא דיי עליכון	verbum DEI super vos
وفي اولادكم	עליכון ועל בניכון:	super vos, & super filios vestros.
نحن مباركون من	בריכין אתון מן	Benedicti vos a
الرب الذي خلق السما	קדם יי דעבד שמיא	presentia DEI, qui fecit celum
والارض السما	וארעא: שמי	& terram. Celi
السما للرب والارض	שמיא לשכינת יקרא דיי	celorum pro habitatione glorie DEI,

ותם כפי כחם נבלל במדות ונמנה עמהם אבל מצד עצמו הכל הולך אל מקום אחד והכל הוא ייחוד שלם והמדות האלה אינן מוגבלות ולא נפרדות והמגביל או המפריד מדה אחת מהן או המוסיף עליהם או גורע מהם נקרא קוצץ בנטיעות ועונשו גדול כאלישע אחר אמנם מן המדות האלה והמטה עולם הנפרדים אנו שאין ראוי לובר זכר לדבר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד ואם תתבונן במה שדמיתי לך תוכה לסוד הפסוק הזה .i. Impius uidebit & irascet, dẽtes suos auellet & pdet, desideriũ ipiorꝝ peribit. Versus hic, significatiuus est pprietatis infernalis sententie, qm̃ impius pedibus calcitrabit, & mouebit dẽtes suos cõtra diuinitatẽ. Et pp hoc desideriũ impiorũ peribit. Vnde dictũ est Qm̃ Deus Deus tuus ignis ardens est, & insup. Ignis coram eo exardescet, & ea que ĩ circuitu eius sunt cõburet pẽitus. Ecce expressit significatũ eius quod habetur p̃cedẽti psalmo, quo doceret ꝙ omnes unum sunt. Et proprietates iste quas cõmemorauimus sunt nomen Dei, & nomen eius est exaltatum. Et quoniã operatur circa creaturas suas s̃m proprietatem eis cõgruẽtem iuxta uirtutem earum, ideo ipse continetur in istis proprietatibus & numeratur cum eis. Verum si cõsideres ipsum, qua substantia est, omnia tendunt ad locum unum & omnia sunt unitas una, undequaq; equalis. Et proprietates iste non sunt definite nec separate. Quod si quis, aut diffiniret, aut separet, aut adderet, aut diminueret uel unam dictarũ proprietatum iure appellaretur, plante abscisor. Et punitio eius magna esset sicut Helisei postremi. Ab istis uero proprietatibus infra cosistit mundus rerumque definite & separate sunt, quis hunc

נָתַן לִבְנֵי אָדָם׃	dedit filiis hominum.	dedit filiis hominum.	ἔδωκε τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ	Non mortui laudabunt	Non mortui laudabunt te	Οὐχ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε
יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי	DEVM, nec oẽs q̃ descẽdũt	dñe, neq; omnes qui descẽdunt	κύριε, οὐδὲ πάντες οἱ καταβαίνοντες
דוּמָה׃ וַאֲנַחְנוּ	in silentium. Sed nos	in infernum. Sed nos	εἰς ᾅδου. Ἀλλ᾽ ἡμεῖς
נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה	benedicemus DEO, amodo	q̃ viuimus bñdicimꝰ dño, ex hoc	οἱ ζῶντες εὐλογήσομεν τὸν κύριον, ἀπὸ
וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ׃	& vsq; in seculum Aleluia.	nunc & vsq; in seculum.	τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
קיו אָהַבְתִּי כִּי־	CXVI, Dilexi q̃m	CXIIII. Allá. Dilexi q̃m	ριδ΄. Ἀλληλούια. Ἠγάπησα, ὅτι
יִשְׁמַע יְהוָה אֶת־	exaudiet DEVS,	exaudiet dominus,	εἰσακούσεται κύριος
קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃	vocem deprecationis mee.	vocem orationis mee.	τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου.
כִּי־הִטָּה אָזְנוֹ לִי	Quia ĩcliauit aurẽ suã mihi,	Quia inclinauit aurẽ suã mihi,	Ὅτι ἔκλινε τὸ οὖς αὐτοῦ ἐμοί,
וּבְיָמַי אֶקְרָא׃	& in diebus meis inuocabo.	& in diebus meis inuocabo.	καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις μου ἐπικαλέσομαι.
אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־	Circũdederunt me dolores	Circundederunt me dolores	Περιέσχον με ὠδῖνες
מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל	mortis, & angustie inferni	mortis, & pericula inferni	θανάτου, κίνδυνοι ᾅδου
מְצָאוּנִי צָרָה	inuenerunt me, angustiam	inuenerũt me. Tribulationem	εὕροσάν με. Θλῖψιν
וְיָגוֹן אֶמְצָא׃	& dolorem reperi.	& dolorem inueni.	καὶ ὀδύνην εὗρον,
וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא	Et in nomine DEI ĩuocabo,	& nomen domini inuocaui.	καὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐπεκαλεσάμην,
אָנָּא יְהוָה מַלְּטָה	obsecro Deus libera	O domine libera	ὦ κύριε ῥῦσαι
נַפְשִׁי׃ חַנּוּן יְהוָה	animã meã. Clemẽs DEVS	aĩam meã misericors dominus	τὴν ψυχήν μου. Ἐλεήμων ὁ κύριος
וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ	& iustus, & Deus noster	& iustus & Deus noster	καὶ δίκαιος, καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν
מְרַחֵם׃ שֹׁמֵר פְּתָאיִם	misicors. Custodit ĩsipiẽtes	miseretur. Custodiẽs paruulos	ἐλεεῖ, φυλάσσων τὰ νήπια
יְהוָה דַּלּוֹתִי וְלִי	DEVS, attenuatus sum &	dominus, humiliatus sum &	ὁ κύριος, ἐταπεινώθην καὶ
יְהוֹשִׁיעַ׃ שׁוּבִי	saluauit me. Reuertere	liberauit me. Conuertere	ἔσωσέ με. Ἐπίστρεψον
נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי	anima mea in requiem tuã,	anima mea in requiem tuam,	ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου,
כִּי־יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי׃	quia DEVS reddet tibi.	quia dominus benefecit tibi.	ὅτι κύριος εὐηργέτησέ σε.
כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי	Quia eruisti animam meam	Quia eripuit animam meam	Ὅτι ἐξείλετο τὴν ψυχήν μου
מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן	de morte, oculos meos a	de morte, oculos meos a	ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ
דִּמְעָה אֶת רַגְלִי	lachrymis, pedem meum	lachrymis, pedes meos	δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου
מִדֶּחִי׃ אֶתְהַלֵּךְ	ob offensa. Deambulabo	a lapsu. Placebo	ἀπὸ ὀλισθήματος. Εὐαρεστήσω
לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת	coram DEO, in terris	domino, in regione	ἐνώπιον κυρίου ἐν χώρᾳ
הַחַיִּים׃ הֶאֱמַנְתִּי	viuentium. Credidi	viuoꝝ. Allá. CXV. Credidi	ζώντων. ριε΄. Ἐπίστευσα,
כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי	p̃p q̃d locutus sum, ego autẽ	p̃pter q̃d locutus sum, ego aũt	διὸ ἐλάλησα, ἐγὼ δὲ
עָנִיתִי מְאֹד׃	afflictus sum nimis.	humiliatus sum nimis.	ἐταπεινώθην σφόδρα.
אֲנִי אָמַרְתִּי	Ego dixi	Ego dixi	Ἐγὼ δὲ εἶπα
בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם	in festinatione mea, oĩs homo	in excessu meo omnis homo	ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρωπος
כֹּזֵב׃ מָה־אָשִׁיב	mendax. Quid reddam	mendax. Quid retribuam	ψεύστης. Τί ἀνταποδώσω
לַיהוָה כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי	DEO, p̃ oĩbus que retribuit	dño, pro oĩbus que retribuit	τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ
עָלָי׃ כּוֹס יְשׁוּעוֹת	mihi. Calicem salutaris	mihi. Calicem salutaris	μοι. Ποτήριον σωτηρίου
אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְהוָה	accipiam, & in nomine DEI	accipiam, & nomen domini	λήψομαι, καὶ τὸ ὄνομα κυρίου
אֶקְרָא׃	inuocabo.	inuocabo.	ἐπικαλέσομαι.
נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם	Vota mea DEO reddam	Vota mea domino reddam	Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω,
נֶגְדָה נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃	coram omni populo eius,	coram omni populo eius,	ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

Digitized by Google

جعلها لبني البشر	וארעא יהב לבני נשא:	terram autem dedit filiis hominum.
ليس الموتى يسبحونك	לא מתיא משבחין שמא דיי	Non mortui laudabunt nomen DEI,
ولا كل هابطي	ולא כל נחתי בית קבורתא	neq; oẽs q̃ descẽdũt in domũ sepulture
الجحيم لكن نحن الاحيا	ארעתא: ואנחנא	terrestris. Sed nos
نبارك الرب من الان	נבריך יה מן השתא	benedicimus DEO, ex nunc
والى الابد	ועד עלמא הללו יה:	& vsq; in eternum. Aleluia.
المزمور الرابع عشر والمايه	רחמית ארום	CXVI. Dilexi quoniam
احببت ان	ישמע יי ית	audiet DEVS
يسمع الرب	קל בעותי: א	vocem orationis mee.
صوت تضرعي	ארום אצלי אודניה לי	quoniá inclinauit aurem suam mihi,
ويقبل بسمعه الي	וביומי אנא קארי:	& in diebus meis ego inuocabo.
يوم ادعوه	אקיפו יתי מרעי	Circundederunt me egritudines
لاعمرت الموت	מותא ועקתין דשאול	mortis & molestie inferni
اجاطت بي وشدايد	אשכחוני עקתא	inuenerunt me, tribulationem
الجحيم اصابتني ذللني	ודבונא אשכח:	& dolorem inueni.
ضر ومشقة	ובשמא דיי אקרי	In nomine autem DEI inuocabo,
فدعوت اسم الرب	בבעו יי שיזב	obsecro DEVS libera
اللهم نج	נפשי: חננא יי	animam meam. Clemens DEVS
نفسي وانت يارب رحوم	וזכאה ואלהנא	& iustus & Deus noster
عادل انت الله	מרחם: נטר שתיי	misericors. Custodit nescios
الرحمن حافظ الاطفال	יי אתמסכנית ולי חמי	DEVS, humiliatus sum & respexit me
هو الرب اتضعت	למפרק: תובי	ad redemptionem. Conuertere
فخلصني وعادت	נפשי למנחייכי ארום	anima mea in requiem tuam, quoniam
نفسي الى الراحة	מימרא דיי גמיל טבא	verbum DEI reddet bonum
لان الرب قد احسن الي	עליכי: ארום פצית נפשי	tibi. Quoniam eripuit animam meam
منقذ حياتي	מקטול ית עייני מן	ab interitu, oculos meos a
من الموت وعيني من الدموع	דמעתא ית רגלי	lachrymis, pedes meos
ورجلي من الزلل لارضي	מן לאדחיא: אתהלך	a lapsu. Incedam
الرب في ارض الحياة المزمور	קדם יי בארעא	coram DEO in terra
الخامس عشر والمايه امنت	חייא: הימנית ארום	viuorum. Credidi propterea
لاجل هذا تكلمت	אמליל בכנשת צדיקי	locutus sum, in congregatione iustorũ
انا تواضعت جدا	אנא שבחית לחדא:	egô laudaui nimis.
انا قلت	אנא אמרית	Ego dixi
في تحيري ان كل الناس	במערקי כל בני נשא	inter fugiendũ, oẽs filii hoĩum (oĩbus
كاذبون ماذا اجازي	מכדבין: מה אתיב קדם יי דכל	mẽdaces. Quid reddã corã DEO, p(
الرب عوض كل شي	גמולין טבין דיליה גמילין	bonis retributiõibus eius, q̃s retribueñt
اعطاني لاني اخذت	הינון עלי: כסא דפורקני	ipsi mihi. Calicem redemptionis
كاس الخلاص ودعوت	אסובר לעלמא דאתי	leuabo mundo venturo
اسم الرب	ובשמא דיי אקרי:	& in nomine DEI inuocabo.
اوفي الرب نذوري	נדרי קדם יי אשלם איתי	Vota mea corã DEO reddã, narrabo
قدام جميع شعبه	כדון ניסוי לכל עמיה:	tunc signa eius omni populo suo.

rei authoritatem non habeamus nisi illã tantũmodo qua dicitur. Et fluuius egredit̃ de paradiso ut irriget ortum, & ĩde diuiditur. Et si aduertes eadẽ q̃bus te admonui fortunatus eris ad intelligẽdum sacramentum huius uersus.

A. Libro midras tehilim אר יהודה הנשיא חבל על דמובדין ולא משכחין שאלית את ר' אלעזר ולא אמרה לי כן אלא כך אמר לי נה ביה שמו בשני אותיות הללו ברא הבה שני עולמים שנא' כי ביה יי צור עולמים ואין אנו יודעין אם העולם הזה נברא בה ואם העולם הבא נברא בי' כמה שנא' אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה בראם העולם הזה נברא בה' למה פי' עיסקא של ה' פתוחה למטה וסתומה מכל צדדיה כך העולם הזה כל מה שנברא בו יורדין לשאול ואותה העקיצא שיש בה רמז לתחיית המתים והעולם הבא נברא ביו"ד מה עיסקא של קומתה כפופה כך פניהם של רשעים עתידין להיות מכורכמות לעתיד לבא דא מה עיסקא של י' קטן בקומתה כך הרשעים לעתיד לבא שנא' ושח גבהות האדם משראת דוזכן בשתי אותיות הללו ברא הבה שני עולמות התחיל מקלס בהם הללו יה .i. Dixit. R. Iuda Funis illorũ qui inquirũt & nõ reperiunt. Sciscitatus sum quid nam hoc eẽt a. R. Eleazar. Et nõ dixit mihi uerũ Sꝫ taliter dixit mihi, quid nam illud beia .i. in Deo .i. in ה ׳ iod he nomẽ eius. Duabꝰ istis lrĩs creauit Deus .s. & b. duos mũdos, sicut dictũ est qm̃ in ה ׳ Deus formauit mundos. Et nos nescimus si hic mũdus sit crearus cũ ה & mũdus futurus sit cretus cũ ׳. Et quid fecit nos nescire hoc qm̃ dictum est. He sunt generatiões celi & terre, q̃n creata sunt ubi s̃m proprietatẽ scripture

Digitized by Google

יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה	precioſa in oculis DEI	precioſa in conſpectu domini	Τίμιος ἐναντίον κυρίου
הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו ׃	mors ſanctorum eius.	mors ſanctorum eius.	ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ.
אָנָּה יְהוָה כִּי־אֲנִי	Obſecro DEVS quia ego	O domine quia ego	Ὦ κύριε ἐγὼ
עַבְדֶּךָ אֲנִי ע	ſeruus tuus,ego	ſeruus tuus,ego	δοῦλος σός, ἐγὼ
עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ	ſuus tuus filius ancille tue	ſeruus tuus & filius ancille tue.	δοῦλος σός, καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου,
פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי ׃	diſſoluiſti vincula mea.	Dirupiſti vincula mea,	διέρρηξας τοὺς δεσμούς μου.
לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח	Tibi ſacrificabo ſacrificium	tibi ſacrificabo hoſtiam	Σοὶ θύσω θυσίαν
תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה	confeſſionis,& in noie DEI	laudis,& nomen domini	αἰνέσεως, καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου
אֶקְרָא ׃ נְדָרַי לַיהוָה	inuocabo.Vota mea DEO	inuocabo.Vota mea domino	ἐπικαλέσομαι. Τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ
אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא	reddam in conſpectu	reddam in conſpectu	ἀποδώσω, ἐναντίον
לְכָל עַמּוֹ ׃ בְּחַצְרוֹת	omnis populi eius,in atriis	omnis populi eius,in atriis	παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἐν αὐλαῖς
בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֵכִי	domus DEI,in medio	domus domini in medio	οἴκου κυρίου ἐν μέσῳ
יְרוּשָׁלִָם הַלְלוּ יָהּ ׃	tui ieruſalem Aleluia.	tui hieruſalem.	σου ἱερουσαλήμ.
קיז הַלְלוּ אֶת־	CXVII, Laudate	CXVI. Alľa.Alľa. Laudate	ριϛ΄. Ἀλληλούια. Αἰνεῖτε
יְהוָה כָּל־גּוֹיִם	DEVM omnes gentes,	dominum omnes gentes,	τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη,
שַׁבְּחוּהוּ כָּל הָאֻמִּים ׃	laudate eum omnes populi.	laudate eum omnes populi.	ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.
כִּי־גָבַר עָלֵינוּ	Quia roborata eſt ſup nos	Qm̃ confirmata eſt ſuper nos	Ὅτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ
חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְהוָה	miſicõdia eius,& ũitas DEI	miſericordia eius,& veritas dñi	ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ κυρίου
לְעוֹלָם הַלְלוּ יָהּ ׃	in eternum Aleluia.	manet in eternum.Alleluia.	μένει εἰς τὸν αἰῶνα. (κυρίῳ ὅτι
קיח הוֹדוּ לַיהוָה	CXVIII.Cõfitemini DEO	CXVII.Alľa. Cõfitemini do(	ριζ΄. Ἀλληλούια. Ἐξομολογεῖσθε τῷ(
כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם	qm̃ bonus,quoniã in eternũ	bonus,qm̃ in ſeculũ (mino qm̃	ἀγαθός ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ ׃ יֹאמַר־נָא	miſericordia eius.Dicat nũc	miſericordia eius.Dicat nunc	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτω δὴ (αἰῶνα
יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם	iſrael,quoniam in eternum	iſrael qm̃ bonus,qm̃ in ſeculum	οἶκος ἰσραὴλ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν(
חַסְדּוֹ ׃ יֹאמְרוּ־נָא	miſicordia eius.Dicat nunc	miſericordia eius.Dicat nunc	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εἰπάτω δὴ
בֵית־אַהֲרֹן כִּי	domus Aharon quoniam	domus Aaron,quoniam	οἶκος ἀαρών, ὅτι ἀγαθός, ὅτι
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ ׃	in eternũ miſericordia eius.	in ſeculum miſericordia eius.	εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי	Dicat nunc qui timent	Dicant nunc qui timent	Εἰπάτωσαν δὴ πάντες οἱ φοβούμενοι
יְיָ כִּי לְעוֹלָם	DEVM,quoniam in eternũ	dominum,quoniam in ſeculum	τὸν κύριον ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ ׃	miſericordia eius.	miſericordia eius.	τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
מִן־הַמֵּצַר	Cum tribularer	De tribulatione	Ἐκ θλίψεως (σέ μου
קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי	ĩuocaui DEVM,rñdit mihi	inuocaui dñm,& exaudiuit me	ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον, καὶ ἐπήκου(
בַמֶּרְחָב יָהּ ׃ יְהוָה	ĩ latitudine DEVS.DEVS	in latitudine dominus.Dñs	εἰς πλατυσμὸν ὁ κύριος. Κύριος
לִי לֹא אִירָא מַה־	pro me,non timebo quid	mihi adiutor,non timebo quid	ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί
יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם ׃	faciat mihi homo.	faciat mihi homo.	ποιήσει μοι ἄνθρωπος.
יְהוָה לִי בְּעֹזְרָי	DEVS mihi auxiliator	Dominus mihi adiutor,	Κύριος ἐμοὶ βοηθός
וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי ׃	&ego deſpiciã odientes me.	& ego deſpiciã inimicos meos.	κἀγὼ ἐπόψομαι τοὺς ἐχθρούς μου.
טוֹב לַחֲסוֹת	Melius eſt ſperare	Bonum eſt confidere	Ἀγαθὸν πεποιθέναι
בַּיהוָה מִבְּטֹחַ	in DEO,quam ſperare	in domino,quam confidere	ἐπὶ κύριον, ἢ πεποιθέναι
בָּאָדָם ׃ ט	in homine.	in homine.	ἐπ᾽ ἄνθρωπον.
טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה	Melius eſt ſperare in DEO,	Bonum eſt ſperare in domino,	Ἀγαθὸν ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον,
מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים ׃	quã ſperare in principibus.	quam ſperare in principibus.	ἢ ἐλπίζειν ἐπ᾽ ἄρχουσιν.

Digitized by Google

كريم امام الرب	יקיר קדם יי מיתותא	Honorifica coram DEO, mors
وفاة A اصفيايه	דמשתלחא לחסידוי׃	que infertur sanctis eius.
اللهم اني	בבעו יי ארום אנא	Obsecro DEVS quia ego
عبدك انا	עבדך אנא	seruus tuus, ego
عبدك وابن امتك	עבדך בר אמהתך	seruus tuus filius ancille tue,
حللت وثاقي فلك	שריתא לשושלותי׃	dirupisti vincula mea.
اذبح ذبايح	קדמך אדבח דבחת	Coram te sacrificabo sacrificium
الشكر وادعوا اسم	תודתא ובשמא דיי	confessionis, & in nomine DEI
الرب واوفي لله	איקרי׃ נדרי קדם יי	inuocabo. Vota mea coram DEO
نذوري قدام	אשלם אשתעי כדון ניסוי	reddam, narrabo tunc mirabilia eius
جميع شعبه في ديار	לכל עמיה׃ בדרתא די	omni populo suo. In atriis
بيت الرب فيك	בית מקדשא אלהנא במציע	domus sanctuarii Dei nostri, in medio
اورشليم الليلويا A المزمور	ירושלם הללו יה׃	tui ierusalem Aleluia.
السادس عشر والمايه سبحوا	שבחו ית	CXVII. Laudate
الرب يا جميع الامم	יי כל עממיא	DEVM omnes populi,
مجدوه يا جميع الشعوب	שבחוהי כל אומיא׃	laudate eum omnes nationes.
فان رحمته سابغة	ארום אתגבר עלנא	Quoniam roborata est super nos
علينا وحق الرب	טוביה וקושטיה דיי	benignitas eius & veritas DEI
يدوم الى الابد الليلويا	לעלמא הללו יה׃	in eternum. Aleluia.
المزمور السابع عشر والمايه	שבחו קדם יי	CXVIII. Laudate DEVM
اشكروا الرب فانه	ארי טב ארום לעלם	quoniam bonus, quoniam in eternum
صالح والى الابد	טוביה׃ יימרון כדון	benignitas eius. Dicant
رحمته فليقل بيت	ישראל ארום לעלם	nunc israel, quoniam in eternum
اسرائيل انه صالح	טוביה׃ יימרון כדון	benignitas eius. Dicant nunc
والى الابد رحمته وليقل	בית אהרן ארום	domus Aharon, quoniam
ال هرون انه صالح	לעלם טוביה׃	in eternum benignitas eius.
والى الابد رحمته	יימרון כדון דחליא	Dicant nunc qui timent
وليقل خايفوا	דיי ארום לעלם	DEVM, quoniam in eternum
الرب انه صالح والى	טוביה׃	benignitas eius.
الابد رحمته A	מן עקתא	De tribulatione
دعوت الرب عند	קריתי יה קביל צלותי	iuocaui DEVM, exaudiuit orone mea
حزني فاستجاب	בפתיותא יה׃ מימרא דיי	in latitudine DEVS. Verbum DEI
لي واخرجني الى السعة الرب	בסעדי לא אדחל מן	in adiutorium mihi, non timebo quid
عوني فلا اخشى ما ذا	יעביד לי בר נש׃	faciat mihi homo.
يصنع بي الانسان	מימרא דיי למסעדא יתי	Verbum DEI in adiutorium mihi
الرب ناصري وانا اظفر	ואנא אחמי פורענותהון	& ego videbo vltionem
التوكل على باعدايي	בסנאי׃ טב למתרחצא	inimicorũ meorũ. Melius est confidere
الرب خير من التوكل	במימרא דיי מן	in verbo DEI quam
على الانسان	למרחץ בבר נשא׃	confidere in homine.
والرجا للرب	טב למתרחצא במימרא דיי	Melius est sperare in verbo DEI,
من الرجا للروسا	מן למרחץ ברברביא׃	quam sperare in principibus.

hebraice, uidet ꝙ cum ה uterq3 mundus creatus sit. Verum cum ה hic pſens mũdus creatus est, & q̃m litera ה a parte inferiori apta est, & clausa ab oibus lateribus, sic ois huius mũdi creatura descendit ad infernũ. Et illud modicũ apicis, quo una partium ה alteri coniungit, denotat uiuificatione siue resurrectionem mortuorũ. Mundus uero futurus creatus est cũ י. Quẽadmodũ uero figura litere י curua est sic facies impiorum mundo uenturo erunt pallide & propter erubescentiam recurue. Sermo alius, sicut litera י parua undiq3 est sic & impii minimi uilesq3 erunt in futurũ sicut dictum est. Deprimens arrogantiam hominis Cernẽs autem Dauid duabus lrĩs istis, creasse Deum sanctũ & benedictum mundos duos cepit magnificare cũ eis & laudare Deũ dixitq3 הללו יה alleluia. i. laudate Deũ cuius dictionis due ultime lr̃e sunt יה iod he.

A. Interp̃tatõ arabica egyptia clarius sic h3 موت قديسيه

A. Paulus episcopus burgensis, refert sex psalmos hunc. f. & quinq3 precedentes, apud hebreos magnũ & solennem hymnum appellari, quem in neomeniis & in tribus precipuis festis cum maiori celebritate quam ceteros hymnos canunt, & insuper moris eorum fuisse, nocte pasche sumpto paschali agno hunc hymnum recumbentes in mensa solẽniter recitare. De quo uult & illud Matthei intelligi, & hymno dicto exierunt in montem olyueti.

Digitized by Google

כָּל־גּוֹיִם סְבָבוּנִי	Oẽs gẽtes circũdederũt me,	Oẽs gentes circũdederunt me,	Πάντα τὰ ἔθνη ἐκύκλωσάν με,
בְּשֵׁם יְהוָה כִּי	in nomine DEI certe (me,&	& ĩ noĩe dñi qa (cũdederũt me,	καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου (σάν με,
אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי גַם־	excidã eas. Circũdederunt (	vltus sũ in eos. Circũdãtes cir(	ἠμυνάμην αὐτούς. Κυκλώσαντες, ἐκύκλω(
סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה	circũdederũt me, ĩ noĩe DEI	& in noĩe domini (rũt me	καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου
כִּי־אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי	vtiq; excidã eas. Circũdede(	qa vltus sum ĩ eos. Circũdede(	ἠμυνάμην αὐτούς. Ἐκύκλωσάν με
כִדְבוֹרִים דֹּעֲכוּ	q̃si apes, extincti sũt (rũt me	sicut apes, & exarserunt	ὡσεὶ μέλισσαι κηρίον, καὶ ἐξεκαύθησαν
כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם	quasi ignis spinarũ, ĩ nomine	sicut ignis in spinis, & in noĩe	ὡς πῦρ ἐν ἀκάνθαις, καὶ τῷ ὀνόματι
יְהוָה כִּי אֲמִילַם׃	DEI profecto excidam eas.	domini qu'a vltus sum in eos.	κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς.
דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל	Impulsiõe ĩpulisti me vt ca(	Impulsus euersus sũ vt caderẽ,	Ὠσθεὶς ἀνετράπην τοῦ πεσεῖν,
וַיהוָה עֲזָרָנִי׃	& Deus sustẽtauit me.(derẽ,	& dominus suscepit me.	καὶ ὁ κύριος ἀντελάβετό μου.
עָזִּי וְזִמְרָת	Fortitudo mea atq; hymnus	Fortitudo mea & laus mea	Ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου
יָהּ וַיְהִי־לִי	DEVS, & factus est mihi	dominus, & factus est mihi	ὁ κύριος, καὶ ἐγένετό μοι
לִישׁוּעָה׃	in salutem.	in salutem.	εἰς σωτηρίαν.
קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה	Vox laudis & salutis	Vox exultationis & salutis,	Φωνὴ ἀγαλλιάσεως καὶ σωτηρίας
בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים	in tabernaculis iustorum,	in tabernaculis iustorum.	ἐν σκηναῖς δικαίων.
יְמִין יְהוָה עֹשָׂה	dextera DEI operata est	Dextera domini fecit	Δεξιὰ κυρίου ἐποίησε
חָיִל׃ יְמִין יְהוָה	fortitudinem. Dextera DEI	virtutem dextera domini	δύναμιν, δεξιὰ κυρίου
רוֹמֵמָה יְמִין	excelsa, dextera	exaltauit me, dextera domini	ὕψωσέ με. Δεξιὰ κυρίου
יְהוָה עֹשָׂה חָיִל׃	DEI operata est fortitudinẽ.	fecit virtutem.	ἐποίησε δύναμιν,
לֹא אָמוּת כִּי־אֶחְיֶה	Non moriar sed viuam,	Non moriar sed viuam,	οὐκ ἀποθανοῦμαι, ἀλλὰ ζήσομαι,
וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ׃	& narrabo opa DEI. (VS,	& narrabo opera domini.	καὶ διηγήσομαι τὰ ἔργα κυρίου.
יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ	Cõreptiõe cõripuit me DE(	Castigans castigauit me dñs,	Παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ κύριος,
וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי׃	& morti non tradidit me.	& morti non tradidit me.	καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με.
פִּתְחוּ־לִי שַׁעֲרֵי־	Aperite mihi portas	Aperite mihi portas	Ἀνοίξατέ μοι πύλας (μολογήσομαι
צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה	iustitie, ĩgressus eas ꝯfitebor	iustitie ingressus ĩ eas cõfitebor	δικαιοσύνης, εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς, ἐξο(
יָהּ׃ זֶה הַשַּׁעַר	DEO, hec porta	domino, hec porta	τῷ κυρίῳ. Αὕτη ἡ πύλη
לַיהוָה צַדִּיקִים	DEI iusti	domini iusti	τοῦ κυρίου, δίκαιοι
יָבֹאוּ בוֹ׃ אוֹדְךָ	ĩtrabũt in eã. Cõfitebor tibi	intrabũt in eã. Confitebor tibi	εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. Ἐξομολογήσομαί σοι
כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי־	qm̃ rñdisti mihi, & factus es	qm̃ exaudisti me, & factus es	ὅτι ἐπήκουσάς μου καὶ ἐγένου
לִי לִישׁוּעָה׃	mihi in salutem. (dificãtes,	mihi in salutem. (ficantes,	μοι εἰς σωτηρίαν. (μοῦντες,
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים	A. Lapis quẽ cõtẽpserũt e(	Lapidẽ quẽ reprobauerũt edi(	Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδο(
הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה	factus est in caput anguli.	hic factus est in caput anguli.	οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας.
מֵאֵת יְהוָה	A DEO	A domino	Παρὰ κυρίου
הָיְתָה זֹּאת הִיא	factum est illud, hoc est	factum est illud, & est	ἐγένετο αὕτη καὶ ἔστι
נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ׃	mirabile in oculis nostris.	mirabile in oculis nostris.	θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.
זֶה־הַיּוֹם עָשָׂה	Hec est dies quã fecit	Hec est dies quã fecit	Αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν
יְהוָה נָגִילָה	DEVS, exultemus	dominus, exultemus	ὁ κύριος, ἀγαλλιασώμεθα
וְנִשְׂמְחָה בוֹ׃	& letemur in ea.	& letemur in ea.	καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ.
אָנָּא יְהוָה	Obsecro DEVS	O domine	Ὦ κύριε
הוֹשִׁיעָה נָּא	B. salua obsecro,	saluum me fac, o	σῶσον δή, ὦ
אָנָּא יְהוָה	obsecro DEVS	domine	κύριε

Digitized by Google

احاط بي جميع الامم	כל עממי חזוני יתי בשום	Oẽs populi circundederũt me,in noĩe
وباسم الرب	מימרא דיי רחיצית ארום	verbi DEI confisus sum,propterea
بددتهم اكتفوني	איתושינון: אקפוני אף	abscindã eos.Circundederunt me,&
واحاطوا بي احتياطا	אקפוני בשמא דיי	circundederunt me in nomine DEI
وباسم الرب شردتهم	ארום איתושינון: אקפוני	vtiq; abscindã eos.Circundederũt me
اكتفوني كالنحل حول الشمع	היך זיבורייתא דלקון	sicut apes,ardent
واشتعلوا مثل الشوك في النار	היא אשתא בסובי בשום מימר	sicut ignis in spinis in nomine verbi
وباسم الرب اقينتهم	דיי רחיצית ארי איתושינון:	DEI speraui ideo abscindam eos.
دفعوني لكي اسقط	מידחא דחיית יתי חובי	Impulsione,impulit me peccatũ meũ
واقع والرب عضدني	למינפל ומימרא דיי	vt caderem,& verbum DEI (mea,
الرب قوتي	סיעני: תוקפי ותושבחת	sustẽtauit me.Fortitudo mea & laus(
ومجدي هو صار لي	דחיל על כל עלמיא יי	qui timẽdus est sup oĩa secula DEVS,
مخلصا	אמר במימריה והוה לי	dixit in verbo suo & fuit mihi
صوت التمجيد والخلاص	לפרוק: קל תושבחתא	ad redemptionem.Vox laudis
في مساكن الابرار	ופורקנא במשכניהון	& redemptionis in tabernaculis
يمين الرب رفعتني	דצדיקי ימינא דיי עבדת	iustorum,dextera DEI (est,dextera
يمين الرب	חיל ימינא דיי מרמ ימינא	fecit virtutẽ.Dextera DEI exaltata(
قوتني يمين الرب	דיי עבדת חילא:	DEI fecit virtutem.
صنعت القوة	לא אימות ארום איחי	Non moriar sed viuam
لن اموت بل اعيش	ואשתעי עובד אלהא:	& narrabo opera Dei.
واقص اعمال الرب	מיכסנא אכסנינני יה	Correctione corripuit me DEVS,
ادبا ادبني الرب	ולמיתא לא מסר יתי:	& morti non tradidit me.
والى الموت لم يسلمني	פתחו לי מעלי קרתא	Aperite mihi portas ciuitatis
يفتح لي ابواب	דצידקא איעול בהון	iustitie,ingrediar illas
البر لادخلها واشكر	ואשבח יה דין מעלנא	& laudabo DEVM.Hec porta
الرب هذا باب	מקדשא דיי צדיקיא	sanctuarii Dei iusti
الرب وفيه	ייעלון ביה: אהודי	intrabunt in eam.Confitebor
يدخل الابرار اشكرك يارب	קדמך ארי קבילת צלותי	coram te qm̃ accepisti orationẽ meam,
لانك استجبت لي وصرت	והוית לי לפרוקא:	& fuisti mihi ad redemptionem.
لي مخلصا	טליא שביקו ארדיכליא	Iuniorem despexerunt edificatores
الحجر الذي رذله البناؤون	ביני בניא דישי וזכא	inter filios Isai,meruit vero
هو صار راس الزاوية	לאיתמנאה למלך ושולטן	vt constitueretur rex & dominatur.
من عند الرب	מן קדם יי הות דא אמרו	A conspectu Dei fuit hoc dixerunt
كان هذا وهو	ארדיכליא היא פרישא	edificatores, hoc est mirabile
عجيب في عيوننا	קדמאה אמרו בנוי דישי:	antiquum dixerunt filii Isai.
هذا هو اليوم الذي	דין יומא עבד יי אמרו	Hanc diem fecit DEVS dixerunt
صنعه الرب فلنبتهج	ארדיכליא נחוץ ונחדי	edificatores,exultemus & letemur
ونسر فيه	ביה אמרו בנוי דישי:	in ea dixerunt filii Isai.
اللهم	בבעו מינך יי פריק	Impetremus a te DEVS redime
خلصنا	כען אמרו ארדיכליא	nunc dixerunt edificatores,
اللهم	בבעו מינך יי אצלח כען	ĩpetremus a te DEVS psperare nũc

היך אשתא בסובין
בשום מימרא דיי
רחיצית ארום
איתושינון:

חילא: ימינא דיי
מרממא ימינא

A. Lapis quẽ reprobauerũt &c. de Christo dictũ est,tum ob eius in euangelio testimonium,tum ob testimoniũ R. Salomonis, super illud,q̃d scribitur Michee.v.Ex te mihi egredietur,ita dicentis זה משיח בן דוד וכן נאמ אבן מאסו הבונים וג .i. est Messias filius Dauidis,sicut dictũ est. Lapis quẽ reprobauerũt edificantes &c.

B. Salua obsecro i hebreo rñdet הושיעה נא hosiah na, hebreũ uerbum, duabus comprehensum dictionibus, quarum prima uerbũ est saluationem significans,secunda uero particula deprecatiua.

הַצְלִיחָה נָּא׃	prosperare obsecro.	bene prosperare,	εὐόδωσον δή.
בָּרוּךְ הַבָּא	Benedictus qui venit	benedictus qui venit	Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
בְּשֵׁם יְהוָה	in nomine DEI,	in nomine domini.	ἐν ὀνόματι κυρίου.
בֵּרַכְנוּכֶם מ	benediximus vobis	Benediximus vobis	Εὐλογήκαμεν ὑμᾶς
מִבֵּית יְהוָה׃ כז	de domo DEI.	de domo domini,	ἐξ οἴκου κυρίου.
אֵל יְהוָה	Deus DEVS	Deus dominus	Θεὸς κύριος
וַיָּאֶר לָנוּ	& illuminabit nos,	& illuxit nobis.	καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν.
אִסְרוּ	ligate	Constituite	Συστήσασθε
חַג בע	oblationem	diem solẽnem	ἑορτὴν
בַּעֲבֹתִים ע	funibus,	in condensis,	ἐν τοῖς πυκάζουσιν,
עַד קַרְנוֹת	vsq; ad cornua	vsq; ad cornu	ἕως τῶν κεράτων
הַמִּזְבֵּחַ׃	altaris. (bor tibi,	altaris.	τοῦ θυσιαστηρίου.
אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ	Deus meus es tu & confite(	Deus me9 es tu & 9fitebor tibi,	Θεός μου εἶ σύ, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι,
אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ׃	Deus meus exaltabo te. A.	Deus meus es tu & exaltabo te.	θεός μου εἶ σύ, καὶ ὑψώσω σε.
הוֹדוּ לַיהוָה	Confitebor DEO	Confitemini domino	Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ
כִּי טוֹב כִּי לט	quoniam bonus, quoniam	quoniam bonus, quoniam	ὅτι ἀγαθός, ὅτι
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	in eternũ misericordia eius.	in seculum misericordia eius.	εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
קיט אַשְׁרֵי תְמִימֵי	CXIX. B. Beati pfecti	CXVIII. Allã. Aleph. Beati(	ις΄. Ἀλληλούϊα. Μακάριοι οἱ ἄμωμοι
דֶרֶךְ הַהֹלְכִים	in via, qui ambulant	in via, qui ambulãt (ĩmaculati	ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι
בְּתוֹרַת יְהוָה׃	in lege DEI.	in lege domini.	ἐν νόμῳ κυρίου.
אַשְׁרֵי נֹצְרֵי	Beati qui custodiunt	Aleph. Beati qui scrutantur	Μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες
עֵדֹתָיו בְּכָל	testimonia eius, in toto	testimonia eius, in toto	τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, ἐν ὅλῃ
לֵב יִדְרְשׁוּהוּ׃	corde inquirent eum.	corde exquirunt eum.	καρδίᾳ ἐκζητήσουσιν αὐτόν.
אַף לֹא פָעֲלוּ	Nec enim qui operantur	Aleph. Non enim qui operãtur	Οὐ γὰρ οἱ ἐργαζόμενοι (θησαν.
עַוְלָה בִּדְרָכָיו הָלָכוּ׃	iniqtatẽ, ĩ viis eius ãbulaue(	iniqtatẽ, ĩ viis eius ambulauerũt.	τὴν ἀνομίαν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἐπορεύ-
אַתָּה צִוִּיתָה	Tu mandasti, (runt.	Aleph. Tu mandasti,	Σὺ ἐνετείλω
פִקֻּדֶיךָ לִשְׁמֹר מְאֹד׃	mãdata tua custodiri nimis.	mandata tua custodiri nimis.	τὰς ἐντολάς σου τοῦ φυλάξασθαι σφόδρα.
אַחֲלַי יִכֹּנוּ	Vtinã dirigantur (ta tua.	Aleph. Vtinã dirigant (tuas.	Ὄφελον κατευθυνθείησαν (ματά σου.
דְרָכַי לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ׃	vie mee, ad custodiẽda pcep(	vie m̃e, ad custodiẽ. iustificatõ.(	αἱ ὁδοί μου, τοῦ φυλάξασθαι τὰ δικαιώ-
אָז לֹא אֵבוֹשׁ	Tunc non confundar	Aleph. Tunc non confundar	Τότε οὐ μὴ αἰσχυνθῶ
בְּהַבִּיטִי אֶל	cum perspexero ad	cum perspexero in	ἐν τῷ με ἐπιβλέπειν ἐπὶ
כָּל מִצְוֹתֶיךָ׃	omnia mandata tua.	omnibus mandatis tuis.	πάσας τὰς ἐντολάς σου.
אוֹדְךָ בְּיֹשֶׁר	Confitebor tibi in directione	Aleph. Cõfitebor tibi ĩ directiõe	Ἐξομολογήσομαί σοι ἐν εὐθύτητι
לֵבָב בְּלָמְדִי	cordis, cum didicero	cordis, in eo q didici	καρδίας, ἐν τῷ μεμαθηκέναι με
מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃	iudicia iustitie tue.	iudicia iustitie tue.	τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
אֶת חֻקֶּיךָ	Precepta tua	Aleph. Iustificationes tuas	Τὰ δικαιώματά σου
אֶשְׁמֹר אַל	custodiam, ne	custodiam, non	φυλάξω, μή
תַּעַזְבֵנִי עַד מְאֹד׃	derelinquas me nimis.	me derelinquas vsq; quaq;.	με ἐγκαταλίπῃς ἕως σφόδρα.
בַּמֶּה יְזַכֶּה	In quo mundabit	Beth. In quo corrigit	Ἐν τίνι κατορθώσει
נַּעַר אֶת אָרְחוֹ	puer semitam suam,	adolescentior viam suam,	νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ,
לִשְׁמֹר כִּדְבָרֶךָ׃	vt obseruet sm verba tua.	in custodiendo sermones tuos.	ἐν τῷ φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου.

Digitized by Google

سهل طريقنا	אמרו ישי ואנתתיה:	dixerunt Issai & vxor eius.
مبارك هو الاتي	בריך דאתי בשום מימרא	Benedictus qui venit in nomine verbi
باسم الرب	דיי אמרו ארדיכליא	DEI dixerunt edificatores,
باركناكم	ברכנא יתכון מבית	benediximus vobis a domo
في بيت الرب	מקדשא דיי אמר דוד	sancta Dei dixit Dauid.
الرب الهنا	אלהא יי ואנהר לנא אמרו	Deus DEVS illuminabit nos dixerūt
كهيلنا	שבטיא דבית יהודה כפיתו	tribus domus iude, ligate
ووصل	טליא לניכסת חגא	iuniorem ad sacrificium solēnitatis
اعيادنا	בשושלון עד	catenis donec
سبالاكا	דתקרבינה ותזרקון	sacrificemus illum, & effundite
لنيل الى	אדמיה בקרנת מדבחא	sanguinem ipsius in cornibus altaris,
علو المذبح	אמר שמואל נביא:	dixit Semuel propheta.
انت الهي فاشكرك	אלהי את ואודי קדמך אלהי	Deus meus tu & ɔfitebor corā te, Deus meus
انت ربي فامجدك	אשבחינך אמר דוד:	laudabo te dixit Dauid.
اشكروا الرب	עני שמואל שבחו	Respondit Semuel, laudate
فانه صالح والى الابد	כנשתא דישראל אודו קדם יי	ecclesia israel confitemini corā eius.
رحمته المزمور الثامن عشر	ארום טב ארום לעלם טוביה:	DEO qm̄ bonus, qm̄ i etnū bẽignitas
والمايه طوبا للذين	טוביהון דשלמיא	CXIX. Beati qui perfecti sunt
بلاعيب في السبيل السالكين	אורחתהון דמהלכין	in via, qui ambulant
في سنة الله	באורייתא דיי:	in lege DEI.
طوبا للذين يحفظون	טוביה דנטרין	Beati qui obseruant
شهاداته	סהדותיה בכל	testimonia eius, in toto
ويبتغونه بكل قلوبهم	לבא יתבעון אולפניה	corde querunt doctrinam eius.
لان عاملي الاثم	ברם לא עבדו שיקרא	Et enim q nō operati sūnt mēdaciter,
لا يسلكون في سبله	בארחתיה תקנן הליכו:	in viis rectis ambulauerunt.
انت امرت	את פקידתא	Tu mandasti
ان تحفظ وصاياك جدا	פקודיך למנטר לחדא:	mandata tua custodiri multum.
لذلك هو بدان تستقيم	טב לי דיתקנן אורחתי	Bonum mihi quod preparentur vie
سبلي لاحفظ عدلك	דיי למנטר גזירתך:	DEI, ad custodienda precepta tua.
حينيذ لا اخزى	הידין לא איבהית	Tunc non confundar
اذا ما ملت	כד אסתכל לותי	cum prospiciam
جميع وصاياك	לכל פקודך:	ad omnia mandata tua.
اشكرك يارب	אודי קדמך בתר	Confitebor coram te
بقلب ذي استقامة اذا	בתריצות ליבא	in directione cordis,
تعلمت احكام العدل	כד אילף דיני צדקך:	cum didicero iudicia iustitie tue.
سنتك	ית גזירתך	Precepta tua
احفظ فلا	אנטור לא	custodiam non
ترفضني ابدا	תשבוק יתי עד לחדא:	derelinquas me prorsus.
بما ذا يقوم	במה ידכי	In quo purificabit
الشاب سبله	טליא ית אורחתיה	iunior viam,
يحفظ وصاياك	למנטר היך דבתגמך:	vt obseruet verba tua.

A. Cõfitebor tibi quoniam exaudisti me, & factus es mihi in salutem.

Ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν.

اشكرك يارب لانك استجبت لي وكنت لي مخلصا

A. Hic suprascriptus uersus, habetur in cōmuni latina interpretatione, habeturq; in græca & in utraq; arabica, nihilominus est obelo confodiendus, quādo nec hebrea nec chaldea, que archetypus censentur illū minime habeant.

B. Hec que subijcimus octo carmina edita sunt ad similitudinē octo primorū uersuū huius psalmi, Beati immaculati, quorū uti omniū principiū apud hebreos est א aleph. prima hebreorum litera, ita horum principium est. A prima latinorum litera.

Ambulat in dn̄i quicū q; est lege beatus.
Atq; eius sequitur cō stanti pectore iussa.
Auius a recto declinat tramite iniquus.
Arcta Deus nimiū q̄ tu seruanda dedisti.
Ad mandata tū tua sit mea ꝓmpta uolūtas.
Alme in te genitor nū q̄ cōfundar amādo.
Addictusq; tuæ legi te corde fatebor.
At tu seruantē me ne tua uerba relinquas.

Fuere ex nostris latinis tum antiquis tum iunioribus, qui obseruarunt, nullū esse uersum in his duabus & uiginti ogdoadibo, uno dumtaxat excepto, in quo nō ponatur aliqd horū duodecim uerborum, uia, lex, testimonium, mandatum, iustifi

X

בכל־לבי	In toto corde meo	Beth.In toto corde meo	Ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου
דרשתיך אל־תשגני	exqſiui te,ne errarẽ me facias	exquiſiui te,ne repellas me	ἐξεζήτησά σε, μὴ ἀπώσῃ με
ממצותיך : כ	a mandatis tuis.	a mandatis tuis.	ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου.
בלבי צפנתי	In corde meo abſcondi	Beth.In corde meo abſcondi	Ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα
אמרתך למען	eloquia tua,vt	eloquia tua,vt	τὰ λόγιά σου, ὅπως ἂν
לא אחטא־לך :	non peccem tibi.	non peccem tibi.	μὴ ἁμάρτω σοι.
ברוך אתה יהוה	Benedictus tu DEVS,	Beth.Benedictus es domine,	Εὐλογητὸς εἶ κύριε,
למדני חקיך :	doce me precepta tua.	doce me iuſtificationes tuas.	δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
בשפתי ספרתי	In labiis meis narraui	Beth.In labiis meis pnunciaui	Ἐν τοῖς χείλεσί μου ἐξήγγειλα
כל משפטי פיך :	omnia iudicia oris tui.	omnia iudicia oris tui.	πάντα τὰ κρίματα τοῦ στόματός σου,
בדרך עדותיך	In via teſtimoniorũ tuorum	Beth.In via teſtimoniorũ tuorũ	ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων σου
ששתי כעל כל־הון :	letatus ſũ,q̃ſi ĩ oĩbꝰ diuitiis.	delectatus ſũ,ſicĩ oĩbꝰ diuitiis.	ἐτέρφθην ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ.
בפקודיך אשיחה	In mãdatis tuis meditabor,	Beth.In mãdatis tuis exercebõ,	Ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχήσω
ואביטה ארחתיך :	& contẽplabor ſemitas tuas.	& cõſiderabo vias tuas, (ditabor	καὶ κατανοήσω τὰς ὁδούς σου.
בחקתיך אשתעשע	In preceptis tuis delectabor	Beth.In iuſtificatiõibꝰ tuis,me(	Ἐν τοῖς δικαιώμασί σου μελετήσω,
לא אשכח דברך :	non obliuiſcar verba tua.	nõ obliuiſcar ſmones tuos. (fica	οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λόγων σου.
גמל על־עבדך אחיה	Retribue ſeruo tuo,viuam	Gimel.Retribue ſuo tuo viui(	Ἀνταπόδος τῷ δούλῳ σου, ζῆσόν
ואשמרה דברך :	& cuſtodiam verba tua.	me,& cuſtodiã ſermones tuos.	με καὶ φυλάξω τοὺς λόγους σου. (τφμόνσ.
גל עיני ואביטה	Reuela oclos mẽos,& videbo	Gimel.Reuela oclos me.& cõſi(	Ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ κα(
נפלאות מתורתך :	mirabilia,de lege tua.	mirabilia de lege tua. (derabo	τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου.
גר אנכי בארץ	Aduena ego ſum in terra,	Gimel.Incola ego ſum ĩ terra,	Πάροικος ἐγώ εἰμι ἐν τῇ γῇ,
אל־תסתר	ne abſcondas	non abſcondas	μὴ ἀποκρύψῃς
ממני מצותיך :	a me mandata tua.	a me mandata tua.	ἀπ᾽ ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου.
גרסה נפשי	Attrita eſt anima mea,	Gimel.Concupiuit anima mea	Ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου
לתאבה אל־	deſiderare	deſiderare	τοῦ ἐπιθυμῆσαι
משפטיך בכל־עת :	iudicia tua ĩ omni tempore.	iuſtificatiões tuas,in oĩ tẽpore.	τὰ κρίματά σου ἐν παντὶ καιρῷ.
גערת זדים ארורים	Incrpuiſti ſrbos maledictos,	Gimel.Increpa.ſup.maledicti	Ἐπετίμησας ὑπερηφάνοις, ἐπικατάρατοι
השגים ממצותיך :	qui recedunt a mãdatis tuis.	qui declinant a mandatis tuis.	οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου.
גל מעלי	Aufer a me	Gimel.Aufer a me	Περίελε ἀπ᾽ ἐμοῦ
חרפה ובוז	opprõbrium & cõtemptum,	opprobrium & contemptum,	ὄνειδος καὶ ἐξουδένωσιν
כי עדתיך נצרתי :	qm̃ teſtimonia tua cuſtodiui.	quia teſtimonia tua exquiſiui.	ὅτι τὰ μαρτύριά σου ἐξεζήτησα.
גם ישבו שרים	Etenim ſedentes principes	Gimel.Eteni ſederũt pricipes	Καὶ γὰρ ἐκάθισαν ἄρχοντες
בי נדברו עבדך	adũſũ me loq̃bãt,ſuꝰ ãt tuus	& adũſũ me loq̃bãt,ſuꝰ ãt tuus	καὶ κατ᾽ ἐμοῦ κατελάλουν, ὁ δὲ δοῦλός σου
ישיח בחקיך	meditabatur precepta tua.	exercebat ĩ iuſtificatõibus tuis.	ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώμασί σου.
גם עדתיך שעשעי	Sed & teſtimõia tua ſolatiũ(	Gimel.Nã & te.tua medi.m.ẽ,	Καὶ γὰρ τὰ μαρτύριά σου μελέτη μού ἐστι,
אנשי עצתי :	viri conſilii mei. (meũ,	& cõſiliũ meũ iuſtificatões tue.	καὶ αἱ συμβουλίαι μου τὰ δικαιώματά σου.
דבקה לעפר	Adheſit puluerí (ũbũ tuũ.	Daleth.Adheſit pauimento	Ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει
נפשי חיני כדברך :	aĩa mea,viuifica me iuxta(	aĩa mã viuifica me ſm ũbũ tuũ.	ἡ ψυχή μου, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου.
דרכי ספרתי	Vias meas expoſui	Daleth.Vias meas enunciaui	Τὰς ὁδούς μου ἐξήγγειλα
ותענני למדני	& reſpondiſti mihi,doce me	& exaudiſti me,doce me	καὶ ἐπήκουσάς μου, δίδαξόν με
יד : חקיך	precepta tua.	iuſtificationes tuas.	τὰ δικαιώματά σου.

Digitized by Google

بكل قلبي	בכל לבי	In toto corde meo
ابتغيك فلا تقصني	תבעית אולפנך לא	quesiui doctrinam tuam, ne
من كلامك	תשלינני מפקודך:	deficere me facias a mandatis tuis.
بقلبي اخفيت	בלבי טשית	In corde meo abscondi
قولك لكيلا	מימרך מן בגלל	verbum tuum, propterea
اخطي اليك	דלא איחוב קדמך:	non peccabo coram te.
مبارك انت يا رب	בריך את יי	Benedictus tu DEVS
فعلمني عدلك	אליף יתי גזירתך:	doce me precepta tua.
اخبرت بشفتي	בספותי אשתעית	In labiis meis narraui
جميع احكام فيك	כל דיני פומך:	omnia iudicia oris tui.
اثرت سبل	באורח סהידותך	In via testimoniorum tuorum
شهاداتك على جميع المال	חדית כעילוי כל ממונא:	gauisus sũ sic̃ de sup̃ma oĩum fortuna:
بوصاياك اهتممت	בפקודך אשתעי	In preceptis tuis loquar
واتفهم في طرقك	ואסתכל ארחתך:	& speculabor vias tuas.
ادرس حقوقك	בגזירתך אפרנק	In preceptis tuis delectabor
ولا نسيت كلامك	לא איתנשי דבירך:	non obliuiscar verborum tuorum.
استجب لعبدك احيا	שלים טב על עבדך	Perfice bonum seruo tuo
وتحفظ قولك	ואחי ואטור דבירך:	& viuam & custodiam verba tua.
نزعيني لا نظر العجايب	גלי עייני ואסתכל	Reuela oculis meis, & considerabo
التي في شرعك	פרישן מאוריתך:	mirabilia de lege tua.
غريب انا في الارض	דייר אנא בארעא	Peregrinus ego sum in terra,
فلا تخف	לא תסלק	non auferas
عني وصاياك	מיני פיקודיך:	a me mandata tua.
هويت نفسي	רגיגת נפשי	Desiderauit anima mea,
واشتهت احكامك	לרגיגתא	desiderate
في كل حين	לפיקודיך בכל עידן:	mandata tua in omni tempore.
انتهر المتعظمين ملعون	נזפת זידנין ליטין די	Increpuisti superbos maledictos, qui
كل من يحيد عن وصاياك	אשתלטו מפקודיך:	declinant a mandatis tuis.
انزع عني	אעדי מעלוי בהתא	Aufer a me opprobrium
العار والذله	ובזיונא ארום	& vituperium, quoniam
فاني لشهاداتك ابتغيت	נטרית סהידותך:	custodiui testimonia tua.
جلس الروسا	לחוד ארום יתבין רברביא	Quãuis sedeant principes
ويقولوا علي وعبدك	מיני ממללין עבדך	de me loquentes, seruus tamen tuus
ينم في عدلك	עסיק באחוית גזירתך:	intentus est vt annunciet p̃cepta tua.
ويدرس شهاداتك	להוד סהידותך	Sed & testimonia tua
ويخبر صدقك	פירנוקי מרי עיצתי:	delectatio mea, authores consilii mei.
لصقت نفسي بالتراب	איתדבקת לעפרא	Adhesit pulueri
فاحييني ككلمتك	נפשי אסי יתי בדבירך:	anima mea, sana me verbis tuis.
فوضت اليك سبلي	אורחתי משתעית	Vias meas enarraui
فاستجيب	וקבילתא צלותי:	& accepisti orationem meam,
لي وعلمني سننك	אליף יתי ית גזירתך:	doce me precepta tua.

catio, iudiciũ, iustitia, sermo, eloquium, uerbum, ueritas, & bonũ: dixeruntq; omnia hec in unum conspirare, & pro lege diuina accipienda esse, ut res quidẽ eadem sit, nomina plura, substantia una, rationes nominum diuerse. Et ingeniose quidẽ & docte. Sz & hoc idẽ etiã primitus obseruatũ est a patribus hebreis, qui nihilominus nõ contenti pro dignitate legis sue illam duodecim tantum nominibus coartari, afferũt septuaginta legis nomina septuaginta q; nomina synagoge, ac septuaginta nomia Dei, uoluntq; tria hec quantum ad nomen attinet paria esse. Que q̃dem noia operepretiũ recensenda duxi omissis plurimisque illi adducũt, de diuisione huius psalmi in duas & uiginti partes, iuxta numerũ hebraicarum literarum, & cur quelibet sectionis pars octo contineat uersus, uendicentq; sibi singuli octonarii singularem literã s̃m alphabeti hebraici seriem. Itaq; in caballisticis fragmentis, hec legũtur. Noia Dei septuaginta

אל אלהים אחד אדני
אדון אחד אהיה
אמ״ץ אמתי ארך
אפים אחרון אשכול
הכופר ברוך בורא
גדול נאה גואל
גיבור דגול היודע
ועד זוכר חי חסיד
חנון חוקר חסין חכם
טוב טהור ענים ישר
יושב בסתר כביר
כח מלך מסתתר
נורא נשגב נצח
נוצר חסד נושא עון
נושא פשע
נושא חטא נאמן
נוהם נוטר סולח

Digitized by Google

דֶּרֶךְ פִּקּוּדֶיךָ	Viam mandatorum tuorũ	Daleth. Viã iustificationũ tuarũ	Ὁδὸν δικαιωμάτων σου
הֲבִינֵנִי וְאָשִׂיחָה	fac me intelligere, & loquar	instrue me, & exercebar	συνέτισόν με, καὶ ἀδολεσχήσω
בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ׃	in mirabilibus tuis.	in mirabilibus tuis. (pre tedio,	ἐν τοῖς θαυμασίοις σου.
דָּלְפָה נַפְשִׁי מִתּוּגָה	Distillauit aĩa mea ob dolorẽ,	Daleth. Dormitauit aĩa mea(	Ἐνύσταξεν ἡ ψυχή μου ἀπὸ ἀκηδίας,
קַיְּמֵנִי כִּדְבָרֶךָ׃	serua me iuxta eloquiũ tuũ.	ꝯfirma me ĩ verbis tuis. (me,	βεβαίωσόν με ἐν τοῖς λόγοις σου.
דֶּרֶךְ שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי	Viam mendacii aufer a me,	Daleth. Viã iniq̃tatis amoue a(	Ὁδὸν ἀδικίας ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ,
וְתוֹרָתְךָ חָנֵּנִי׃	& de lege tua miserere mei.	& de lege tua miserere mei.	καὶ τῷ νόμῳ σου ἐλέησόν με.
דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָחָרְתִּי	Viam fidei elegi,	Daleth. Viam veritatis elegi,	Ὁδὸν ἀληθείας ᾑρετισάμην,
מִשְׁפָּטֶיךָ שִׁוִּיתִי׃	iudicia tua proposui.	iudicia tua non sum oblitus.	καὶ τὰ κρίματά σου οὐκ ἐπελαθόμην.
דָּבַקְתִּי בְעֵדְוֹתֶיךָ	Adhesi testimoniis tuis	Daleth. Adhesi testimoniis tuis	Ἐκολλήθην τοῖς μαρτυρίοις σου
יְהוָה אַל תְּבִישֵׁנִי׃	DEVS, ne confundas me.	dñe, noli me cõfundere. (curri,	κύριε μή με καταισχύνῃς.
דֶּרֶךְ מִצְוֹתֶיךָ אָרוּץ	Viã mandatorũ tuorũ currã,	Daleth. Viã mãdatorũ tuorũ cu(	Ὁδὸν ἐντολῶν σου ἔδραμον
כִּי תַרְחִיב לִבִּי׃	quoniã dilatasti cor meum.	cum dilatasti cor meum.	ὅταν ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν μου.
הוֹרֵנִי יְהוָה	Ostende mihi DEVS	He, Legem pone mihi domine	Νομοθέτησόν με κύριε
דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ	viam preceptorum tuorum,	viam iustificationum tuarum,	τὴν ὁδὸν τῶν δικαιωμάτων σου,
וְאֶצְּרֶנָּה עֵקֶב׃	& custodiã ea vsq; in finem.	& exquiram eam semper. (bor	καὶ ἐκζητήσω αὐτὴν διαπαντός.
הֲבִינֵנִי וְאֶצְּרָה	Doce me & obseruabo	He. Da mihi itellectũ & scruta(	Συνέτισόν με, καὶ ἐξερευνήσω
תוֹרָתֶךָ וְאֶשְׁמְרֶנָּה	legem tuã, & custodiam eam	legem tuam, & custodiam illam	τὸν νόμον σου, καὶ φυλάξω αὐτὸν
בְכָל לֵב׃	in toto corde,	in toto corde meo.	ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου.
הַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב	Deduc me in semitam	He. Deduc me in semitam	Ὁδήγησόν με ἐν τῇ τρίβῳ
מִצְוֹתֶיךָ כִּי	mandatorum tuorum, quia	mandatorum tuorum, quia	τῶν ἐντολῶν σου ὅτι
בוֹ חָפָצְתִּי׃	ipsam volui. (nia tua,	ipsam volui. (nia tua,	αὐτὴν ἠθέλησα. (ριάσου
הַט לִבִּי אֶל עֵדְוֹתֶיךָ	Inclina cor meũ ad testimo(	He. Inclina cor meũ in testimo(	Κλῖνον τὴν καρδίαν μου εἰς τὰ μαρτύ(
וְאַל אֶל בָּצַע׃	& non ad auaritiam.	& non in auariciam.	καὶ μὴ εἰς πλεονεξίαν.
הַעֲבֵר עֵינַי	Auerte oculos meos	He. Auerte oculos meos	Ἀπόστρεψον τοὺς ὀφθαλμούς μου
מֵרְאוֹת שָׁוְא	ne videant vanitatem,	ne videant vanitatem,	τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα,
בִּדְרָכֶךָ חַיֵּנִי׃	in via tua viuifica me.	in via tua viuifica me.	ἐν τῇ ὁδῷ σου ζῆσόν με.
הָקֵם לְעַבְדְּךָ	Firma seruo tuo	He. Statue seruo tuo	Στῆσον τῷ δούλῳ σου
אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר	eloquium tuum, in	eloquium tuum, in	τὸ λόγιόν σου εἰς
לְיִרְאָתֶךָ׃	timorem tuum.	timore tuo.	τὸν φόβον σου.
הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי	Auerte opprobrium meum	He. Amputa opprobriũ meum	Περίελε τὸν ὀνειδισμόν μου
אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי	quod reueritus sum, quia	quod suspicatus sum, quia	ὃν ὑπώπτευσα ὅτι
מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים׃	iudicia tua bona.	iudicia tua iocunda.	τὰ κρίματά σου χρηστά.
הִנֵּה תָּאַבְתִּי	Ecce desideraui	He. Ecce concupiui	Ἰδοὺ ἐπεθύμησα
לְפִקֻּדֶיךָ	mandata tua,	mandata tua,	τὰς ἐντολάς σου
בְּצִדְקָתְךָ חַיֵּנִי׃	in iustitia tua viuifica me.	in equitate tua viuifica me.	ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ζῆσόν με.
וִיבֹאֻנִי חֲסָדֶךָ	Et veñiat mihi mĩsericordie tue	Vau. Et veñiat sup me mĩsicor(	Καὶ ἔλθοι ἐπ' ἐμὲ τὸ ἔλεός σου,
יְיָ תְּשׁוּעָתְךָ	DEVS, salus tua	dñe, salutare tuum (dia tua	κύριε τὸ σωτήριόν σου
כְּאִמְרָתֶךָ׃	iuxta eloquiũ tuũ. (ſmonẽ,	ſm eloquiũ tuũ. (mihi verbũ,	κατὰ τὸν λόγον σου. (μοι λόγον,
וְאֶעֱנֶה חֹרְפִי דָבָר	Et rñdebo exprobrãti mihi(	Vau. Et rñdebo exp̃brãtibus(	Καὶ ἀποκριθήσομαι τοῖς ὀνειδίζουσι(
כִּי בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ׃	quia sperauĩ in sermone tuo.	quia speraui ĩ sermonibus tuis.	ὅτι ἤλπισα ἐπὶ τοῖς λόγοις σου.

Digitized by Google

ارشدني الى	אוֹרַח פִּקּוּדָךְ	Viam mandatorum tuorum
سبل عدلك	תַּבְיְנִנַנִי וְאֶמַלֵּל	fac me intelligere, & loquar
لافهم عجايبك	בְּפִרְישׁוּתָךְ׃	in mirabilibus tuis.
ذبلت نفسي من السخط	אִתְמְּמַת נַפְשִׁי מִדְּבוֹנָא	In agonia fuit anima mea pre dolore,
فحيني بقولك	קַיֵּים יָתִי כְּדִבְרָךְ׃	viuifica me sm̄ verba tua.
ابعد عني طرق الظلم	אוֹרַח שִׁיקְרָא אַעְדִּי מִנִּי	Viam mendacii aufer a me
وارحمني بشرعك	וְאוֹרַיְתָךְ חוּס עֲלַי׃	& lex tua misereatur mei.
فقد اخترت طريق	אוֹרַח הֵימָנוּתָא בְּחַרִית	Viam fidei elegi
الحق ولم انس احكامك	דִּינָךְ שַׁוֵּיתִי׃	iudicia tua proposui.
اللهم لا تخزني	אִדְבְּקִית בְּסַהֲדְוָתָךְ	Adhesi testimoniis tuis
فقد لزمت شهاداتك	יְיָ לָא תְבַהֲתִינַנִי׃	DEVS, non me confundas.
وفي طرق وصاياك	אוֹרַח פִּקּוּדָךְ אַרְהֵיט	Viam mandatorum tuoꝝ percurram,
سلكت لانك افرحتني	אֲרוּם תְּפַתֵּי לִבִּי׃	quoniam dilatasti cor meum.
اللهم علمني	אַלִּיף יָתִי יְיָ	Doce me DEVS
سبل عدلك	אוֹרַח גְּזֵירָתָךְ	viam preceptorum tuorum,
لا تبعها في كل حين	וְאֶנְטְרִנַהּ עַד גְּמִירָא׃	& seruabo ea vsqꝫ in finem.
افهمني وصاياك	תַּבְיְנִנַנִי וְאֶנְטוֹר	Da mihi intellectum & seruabo
لا فحص عنها	אוֹרַיְתָךְ וְאֶטְרִינַהּ	legem tuam, & custodiam illam
واحفظها بكل قلبي	בְּכָל לִבָּא׃	in toto corde.
اهدني الى طرق	תַּדְרְכִינַנִי בִּשְׁבִיל	Dirige me in semitam
وصاياك	פִּקּוּדָךְ אֲרוּם	mandatorum tuorum, quoniam
فاني لها هويت	בֵּיהּ צְבֵיתִי׃	in illis complacuit mihi.
امل قلبي الى شهاداتك	אַצְלֵי לִבִּי לְסַהֲדְוָתָךְ	Inclina cor meum in testimonia tua,
لا الى الظلم	וְלָא לְוַת מָמוֹנָא׃	& non in pecuniam.
اصرف عيني	אַעְבַּר עֵינַי	Auerte oculos meos
لئلا ينظرا الباطل	מִן לְמֶחֱמֵי שִׁקְרָא	a videnda falsitate,
واحيني في سبلك	בְּדִבְרָךְ אַסֵּי יָתִי׃	verbis tuis sana me.
حقق لعبدك	אָקִים לְעַבְדָּךְ	Confirma seruo tuo
قولك الراغب	מֵימְרָךְ דִּי	verbum tuum, quod sit
في مخافتك	לְדַחַלְתָּךְ׃	ad timorem tuum.
انزع عني	אַעְבַּר חִיסוּדִי	Amoue opprobrium meum
العار الذي كنت فان	דִּי דַחֲלִית	quod suspicatus sum,
احكامك شهيه	אֲרוּם דִּינָךְ טָבִין׃	quoniam iudicia tua bona.
احببت	הָא רְגֵיגִית	Ecce desideraui
وصاياك	לְפִקּוּדָךְ בצידק	precepta tua,
فاحييني بعدلك	בְּצִדְקָתָךְ אַסֵּי יָתִי׃	iustitia tua viuifica me.
لتغشاني رحمتك	וְיֵיתוּן עֲלַי	Et veniant super me
يارب وخلاصك	חֲסִידָךְ יְיָ פּוּרְקָנָךְ	misericordie tue DEVS, redēptio tua
كمثل قولك	הֵיךְ מֵימְרָךְ׃	secundum verbum tuum.
حينيذ اجيب المعيرين لي	וְאָתִיב מְחַסְדֵי פִּתְגָם	Et respōdebo exprobrāti mihi verbū,
لاني توكلت على قولك	אֲרוּם סְבָרִית בְּדִבְרָךְ׃	quoniam speraui in verbis tuis.

עליון עופר עזוז
פארת צור צדיק צבי
צבאות ישראל קדוש
קנוא קרוב רחום רם
ראשון שלא קבל
מלכותו מאחר
רב חסד שומר שופט
שלטון שדי שוכן עד
תמים תקיף הדר
כאן שבעים לגבורה

.i. Deus, Dii, Vnus, Dn̄i mei, Dominus, Terribilis, Futurus, Firmus, Verax, Distās abira, Vltimus, Botrus camphore .i. uir p omnibus satisfaciens, Benedictus, Creator, Magnus, Sublimis, Redēptor, Gigas, Cui antefertur uexillum, Sciēs, Testis, Memor, Viuus, Pius, Misericors, Scrutator, Sustinens, Sapiens, Bonus, Mundus oculis, Rectus, Sedēs in occulto, Multus, Preditus uirtute, Rex, Cellator, Qui timetur, Exaltatus, Eternus, Retributor mercedis, Remittens scelus, Remittēs iniqtatem, Remittens peccatum, Fidelis, Ferox, Vltor, Parcens, Altus, Capreolus, Vigēs, Pulchritudo, Fortis, Iustus, Politus, Exercitus israelis, Sāctus, Zelator, Propinquus, Cōpatiens, Excelsus, Primus, Qui non accepit regnū ab alio, Multus bonitate, Custos, Iudex, Potestas, Sufficiens, Habitator in eternū, Perfectus, Fortitudo. Et hec quidem septuaginta fortitudinis noīa. Atqui israel, synagoga .s. & populus etiam septuaginta amoris nominibus donatus est.

ישראל נקראו
בשבעים שמות של
אהבה אלוהים אשת
נעורים איש הצדק
אלופים אחים
אהובים אום אם

X iii

Digitized by Google

וְאַל־תַּצֵּל מִפִּי דְבַר	Et ne auferas de ore mõ ũbũ	Vau.Et ne auferas de ore meo(	Καὶ μὴ περιέλῃς ἐκ τοῦ στόματός μου λόγον
אֱמֶת עַד־מְאֹד כִּי	ũitatis vsq; ad nimietatẽ,q̃m	veritatis vsq;quaq;,qa (verbũ	ἀληθείας ἕως σφόδρα, ὅτι
לְמִשְׁפָּטֶךָ יִחָלְתִּי׃	iudicia tua expectaui.	in iudiciis tuis supersperaui.	ἐπὶ τοῖς κρίμασίσου ἐπήλπισα.
וְאֶשְׁמְרָה תוֹרָתְךָ	Et custodiam legem tuam	Vau.Et custodiam legem tuã	Καὶ φυλάξω τὸν νόμον σου (τοῦ αἰῶνος.
תָמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃	iugiter,in seculum & vltra.	semp,in seculũ & in seculũ scli.	διαπαντὸς,εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα(
וְאֶתְהַלְּכָה בָרְחָבָה	Et ambulabo in spatioso,	Vau.Et ambulabã i latitudine,	Καὶ ἐπορευόμην ἐν πλατυσμῷ,
כִּי פִקֻּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃	quia mandata tua quesiui.	quia mandata tua exquisiui.	ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα.
וַאֲדַבְּרָה בְעֵדוֹתֶיךָ	Et loquar in testimoniis tuis	Vau.Et loq̃bar de testimõiis tu(	Καὶ ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου
נֶגֶד מְלָכִים	coram regibus,	in conspectu regum	ἐναντίον βασιλέων
וְלֹא אֵבוֹשׁ׃	& non confundar.	& non confundebar.	καὶ οὐκ ᾐσχυνόμην.
וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע ב	Et delectabor	Vau.Et meditabar	Καὶ ἐμελέτων
בְּמִצְוֹתֶיךָ א	in mandatis tuis,	in mandatis tuis,	ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου
אֲשֶׁר אָהָבְתִּי׃	que dilexi.	que dilexi.	ἃς ἠγάπησα σφόδρα.
וְאֶשָּׂא כַפַּי אֶל־	Et leuabo manus meas ad	Vau.Et leuaui manus meas ad	Καὶ ἦρα τὰς χεῖράς μου πρὸς
מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר	mandata tua que	mandata tua que	τὰς ἐντολάς σου ἃς
אָהָבְתִּי וְאָשִׂיחָה	dilexi,& loquar	dilexi,& exercebor	ἠγάπησα, καὶ ἠδολέσχουν
בְחֻקֶּיךָ׃	in preceptis tuis.	in iustificationibus tuis.	ἐν τοῖς δικαιώμασί σου.
זְכֹר־דָּבָר לְעַבְדֶּךָ	Memento sermonis seruo tuo.	Zain.Memor esto verbi tui	Μνήσθητι τῶν λόγων σου
עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי׃	quẽ me sperare fecisti. (mea,	suo tuo,in quo mihi spẽ dedisti.	τῷ δούλῳ σου ὧν ἐπήλπισάς με.
זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי	Hec ẽ ɔsolatio mea i afflictiõe(	Zain.Hec me ɔsolata ẽ i hu.mia,	Αὕτη με παρεκάλεσεν ἐν τῇ ταπεινώσει μου,
כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי׃	qa eloquũ tuũ viuificauit me.	qa eloquiũ tuũ viuificauit me.	ὅτι τὸ λόγιόν σου ἔζησέ με.
זֵדִים הֱלִיצֻנִי	Superbi deridebant me	Zain.Superbi inique agebant	Ὑπερήφανοι παρηνόμουν
עַד־מְאֹד מִתּוֹרָתְךָ	nimis,a lege tua	vsq;quaq;,a lege autem tua	ἕως σφόδρα,ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου
לֹא נָטִיתִי׃	non declinaui.	non declinaui.	οὐκ ἐξέκλινα.
זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ	Recordatꝰ sũ iudicioꝝ tuoꝝ	Zain.Memor fui iudicioꝝ tuoꝝ	Ἐμνήσθην τῶν κριμάτων σου
מֵעוֹלָם יְיָ וָאֶתְנֶחָם׃	a sclo DEVS,& cõsolatus sũ.	a seculo dñe,& consolatus sum.	ἀπ᾽ αἰῶνος κύριε, καὶ παρεκλήθην.
זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי	Horror obtinuit me	Zain.Defectio tenuit me	Ἀθυμία κατέσχε με (τῶν
מֵרְשָׁעִים עֹזְבֵי	ab impiis,qui dereliquerunt	p peccatoribus derelinquẽtibꝰ	ἀπὸ ἁμαρτωλῶν τῶν ἐγκαταλιμπανόν(
תּוֹרָתֶךָ׃	legem tuam.	legem tuam.	τὸν νόμον σου.
זְמִרוֹת הָיוּ־לִי	Carmĩa erãt mihi (tiõis mẽ.	Zain.Cãtabiles mihi (gr̃ia.mẽ.	Ψαλτὰ ἦσάν μοι (μου.
חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי׃	pcepta tua,i domo pegrina(	erãt iustificatões tue,ĩ loco pe(	τὰ δικαιώματά σου,ἐν τόπῳ παροικίας(
זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ	Recõdatꝰ sũ ĩ nocte nõis tui	Zain.Memor fui nocte nõis tui	Ἐμνήσθην ἐν νυκτὶ τοῦ ὀνόματός σου
יְיָ וָאֶשְׁמְרָה תּוֹרָתֶךָ׃	DEVS,& custodiui legẽ tuã	domine,& custodiui legem tuã.	κύριε, καὶ ἐφύλαξα τὸν νόμον σου.
זֹאת הָיְתָה־לִּי כִּי	Hoc fuit mihi,quia	Zain.Hec facta est mihi,quia	Αὕτη ἐγενήθη μοι
פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃	mandata tua custodiui.	iustificationes tuas exquisiui.	ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐξεζήτησα.
חֶלְקִי יְיָ אָמַרְתִּי	Pars mea DEVS,dixi	Heth.Portio mea domine,dixi	Μερίς μου εἶ κύριε, εἶπα
לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ׃	vt custodiam verba tua.	custodire legem tuam. (toto	τοῦ φυλάξασθαι τὸν νόμον σου.
חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְכָל־	Depcatꝰ sũ vultũ tuũ ĩ toto	Heth.Depcatus sũ faciẽ tuã in(	Ἐδεήθην τοῦ προσώπου σου ἐν ὅλῃ
לֵב חָנֵּנִי כְּאִמְרָתֶךָ׃	cõde,miserẽ mĩ sm eloq̃ũ tuũ	cõde mõ,miserẽ mĩ sm elo.tuũ.	καρδίᾳ μου, ἐλέησόν με κατὰ τὸ λόγιόν σου.
חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי	Recogitaui vias meas,	Heth.Cogitaui vias meas,	Διελογισάμην τὰς ὁδούς σου,
וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל־	& conuerti pedes meos ad	& conuerti pedes meos in	καὶ ἐπέστρεψα τοὺς πόδας μου

Digitized by Google

لا تنزع من فمي قول	ולא תסלק מפומי פתגם	Et ne auferas de ore meo verbum	אפרים אישים אדירים
الحق لاني	דקשוט עד לחדא ארום	veritatis penitus, quoniam	אילים אגוז אגודה
على احكامك اعتمدت	לדיניך אוריכית:	in iudiciis tuis speraui.	איומה בנים בני אל
حفظت سنتك التي	ואיטור אורייתך	Et seruabo legem tuam	חי ברוכי ברוך בתי
الابد والى ابد الابد	תדירא לעלמי עלמין:	semper in seculum seculi.	בחורים ברא בעולה
في السعة اسلك	ואהך בפתיות אורייתא	Et ambulabo in latitudine legis,	גוי גדול גן נעול גפן
لاني ابتغيت وصاياك	ארום פקודיך תבעית:	quoniam precepta tua quesiui.	העטופים ונשואים
وانطق بشهاداتك	ואמלל בסהדותך	Et loquar de testimoniis tuis	זרע קדש חכמים
بين يدي الملوك	קביל מלכיא	coram regibus,	טובים יחידים יהירים
ولا اخزا	ולא אבהית:	& non confundar.	יקרים ישראל ישורון
واتلو	ואתפנק	Et delectabor	יעקב יוסף יהודים
وصاياك	בפיקודיך	in mandatis tuis	ילד ידידים כלה
التي احببت	די רחימית:	que dilexi.	כנה כרם כהנים
وابسط يدي الى	ואזקוף ידי לות	Et leuabo manus meas ad	משרתים מלכים
سنتك التي	פיקודיך די	mandata tua que	מעין חתום נחלה
هويت وامجد	רחימית ואמליל	dilexi, & loquar	נדיבים נאוה נער
بالايمان بسنتك	בגזירתך	in preceptis tuis.	נטע סגולה עליונים
اذكر كلامك لعبدك	אידכר פתגמא לעבדך	Memento verbi tui seruo tuo,	ענוים עמים עדה
الذي عليه اتكلتني	דאוריכתני:	quod me expectare fecisti.	עם עבדים פדויים
هو عزائي في تواضعي لان	דא תנחומתי בסגופי	Hoc cõsolatio mea in humilitate mea,	צאן צדיקים קדושים
قولك يا رب هو احياني	ארום מימרך קיימת יתי:	quoniã verbum tuum viuificauit me.	קנויים רבים רבים
المتعظمون جحدوا	זידין ממיקנין לי	Superbi detrahebant mihi	שבטי יה תמימים
عن سنتك وانا لم احد	עד לחדא מאורייתך	nimis, de lege tua	
عن سنتك	לא אצליתי:	non declinaui.	
ذكرت احكامك يا رب	אידכרית דיניך מן	Recordatus sum iudiciorum tuorũ a	
منذ القديم فتعزيت	עלמא יי ואתנחמית:	seculo Deus & consolatus sum.	
لزمتني كآبة	רתיתא אחדת יתי	Tremor obtinuit me,	
من الخطاة الذين يرفضون	מרשיעיא דשבקין	a peccatoribus qui dereliquerunt	
شرعك	אורייתך:	legem tuam.	
وصاياك كانت	לתושבחן הוו לי	Hymni fuerunt mihi	
قراتي في غربتي	גזירתך בבית תותבותי:	pcepta tua i domo peregrinatõis meæ.	
في الليل ذكرت اسمك	דכרית בליליא שמך	Recordatus sum nocte nominis tui	
يا رب وحفظت سنتك	יי ואטור אורייתך:	DEVS & seruabo legem tuam.	
هذا ارلي . لاني	דא הות לי לזכותא	Hec fuit mihi ad meritum,	
تبعت وصاياك	ארום פקודיך נטרית:	quoniam mandata tua seruaui.	
انت هو حظي يا رب	חולקי יי אמרית	Pars mea est Deus, dixi	
اذا حفظت وصاياك	למטר פתגמיך:	vt cũstodiam verba tua.	
طلبت وجهك بكل	צליתי קדמך בכל	Oraui coram te in toto	
قلبي فارحمني كقولك	לבא חוס עלי היך מימרך:	corde, miserere mei sicut verbum tuũ.	
فكرت في طرقك	חשבית לאוטבא אורחי	Cogitaui bonam facere viam meam,	
وصرفت قدمي الى	ואתיבית רגלי	& conuerti pedes meos	

.i. Vxor adolescentie, Vir, Iustus, Duces, Fratres, Amici, Gens, Mater, Ephraim, Proceres, Fortes, Liberati, Nuces, Vinculum, Exaltata, Filii, Filii Dei uiui, Benedicti, Benedictus, Filia, Electi, Clara, Cõiugata, Gẽs, Magna, Ortus clausus, Vitis, Desiderati, Sublimati, Semina sãctitatis, Sapientes, Boni, Singulares, Lucidi, Pretiosi, Israel, Rectus, Iaacob, Ioceph, Iudei, Adolescens, Dilecti, Spõsa, Possessio, Vinea, Sacerdotes, Serui, Reges, Fons signatus, Hereditas, Liberales, Gratiosi, Adolescens, Planta, Secretum, Alti, Modesti, Populi, Societas, Populus, Serui, Redempti, Oues, Iusti, Sãcti, Empti, Multi, Augumentati, Tribus dei, Perfecti. Sequuntur totidem nomina legis.

Digitized by Google

ח : עֵדוֹתֶיךָ	testimonia tua.	testimonia tua.	εἰς τὰ μαρτύριά σου.
חַשְׁתִּי וְלֹא	Festinaui & non	Heth. Paratus sum & non	Ἡτοιμάσθην καὶ οὐκ
הִתְמַהְמָהְתִּי	neglexi,	sum turbatus,	ἐταράχθην
לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ:	custodire mãdata tua. (me,	vt custodiã mãdata tua. (st me,	τοῦ φυλάξασθαι τὰς ἐντολάς σου.
חֶבְלֵי רְשָׁעִים עִוְּדֻנִי	Caterue ĩpiorũ depdate sũt(	Heth. Funes pctorũ circũplexi(	Σχοινία ἁμαρτωλῶν περιεπλάκησάν μοι,
תּוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי:	legem tuã non sum oblitus.	& legem tuam non sum oblitus.	καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην.
חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם	Medio noctis surgam	Heth. Media nocte surgebam	Μεσονύκτιον ἐξηγειρόμην
לְהוֹדוֹת לָךְ עַל	ad confitendum tibi, super	ad confitendum tibi, super	τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐπὶ
מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ:	iudicia iustitie tue.	iudicia iustificationis tue.	τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
חָבֵר אָנִי לְכָל אֲשֶׁר	Particeps ego sum omnium	Heth. Particeps ego sum oĩum	Μέτοχος ἐγώ εἰμι πάντων
יְרֵאוּךָ וּלְשֹׁמְרֵי	timentium te, & custodiẽtiũ	timentium te, & custodientium	τῶν φοβουμένων σε, καὶ τῶν φυλασσόντων
ט : פִּקּוּדֶיךָ	mandata tua. (uit	mandata tua.	τὰς ἐντολάς σου.
חַסְדְּךָ יְהוָה מָלְאָה	Misericordia tua DEVS ĩple(	Heth. Misericordia tua dñe plena	Τοῦ ἐλέους σου κύριε πλήρης
הָאָרֶץ חֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי:	terrã, precepta tua doce me.	ẽ trã, iustificatiões tuas doce me.	ἡ γῆ, τὰ δικαιώματά σου δίδαξόν με.
טוֹב עָשִׂיתָ עִם	Bonum fecisti cum	Teth. Bonitatem fecisti cum	Χρηστότητα ἐποίησας μετὰ
עַבְדְּךָ יְיָ כִּדְבָרֶךָ:	suo tuo DEVS, sm ũbũ tuũ	seruo tuo dñe, sm verbũ tuum.	τοῦ δούλου σου, κύριε κατὰ τὸν λόγον σου.
טוּב טַעַם וָדַעַת	Bonũ, disciplinã, & scientiã,	Teth. Bonitatẽ & disciplinã &(	Χρηστότητα καὶ παιδείαν καὶ γνῶσιν
ב לַמְּדֵנִי כִּי	doce me, quia	doce me, quia (scientiam	δίδαξόν με, ὅτι
בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי:	mandatis tuis credidi.	mandatis tuis credidi.	ταῖς ἐντολαῖς σου ἐπίστευσα. (ἥμαρ-
טֶרֶם אֶעֱנֶה אֲנִי שֹׁגֵג	Anteq̃ rñderẽ ego erraui,	Teth. Priusq̃ humiliarer ego(	Πρὸ τοῦ με ταπεινωθῆναι ἐγὼ ἐπλημμέλ(
וְעַתָּה אִמְרָתְךָ	nunc autem eloquium tunm	propterea eloquiũ tuũ (deliq,	διὰ τοῦτο τὸ λόγιόν σου
ט : שָׁמָרְתִּי	custodiui.	custodiui.	ἐφύλαξα. (τητί
טוֹב אַתָּה וּמֵטִיב	Bonus tu & beneficus,	Teth. Bonus es tu & ĩ bonitate	Χρηστὸς εἶ σὺ κύριε καὶ ἐν τῇ χρηστό(
לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ:	doce me precepta tua.	tua doce me iustificatiões tuas.	σου δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
טָפְלוּ עָלַי שֶׁקֶר	Cõposuerũt adũsũ me falsũ	Teth. Multiplicata ẽ sr̃ me ini(	Ἐπληθύνθη ἐπ' ἐμὲ ἀδικία
זֵדִים אֲנִי בְּכָל	superbi, ego autem in toto	supborũ, ego aũt in toto (qtas	ὑπερηφάνων, ἐγὼ δὲ ἐν ὅλῃ
לֵב אֶצֹּר פִּקּוּדֶיךָ	corde seruabã mandata tua.	cõde mõ scrutabor mãdata tua.	καρδίᾳ μου ἐξερευνήσω τὰς ἐντολάς σου.
טָפַשׁ כַּחֵלֶב לִבָּם אֲנִי	Crassũ sc̃m ẽ vt adeps cõ.c.(	Teth. Coagu. ẽ sic lac cor eorũ,(	Ἐτυρώθη ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν, ἐγὼ
תּוֹרָתְךָ שִׁעֲשָׁעְתִּי:	ĩ lege tua delectabar. (& ego	vero legẽ tuã meditatɔ sũ, (ego	δὲ τὸν νόμον σου ἐμελέτησα.
טוֹב לִי כִי עֻנֵּיתִי	Bonũ mihi qa afflictus sum,	Teth. Bonũ mihi qa hũiliasti me	Ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με,
: לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ	vt discerem precepta tua.	vt discam iustificationes tuas.	ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου.
טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ	Melior est mihi lex oris tui,	Teth. Bonũ mihi lex oris tui,	Ἀγαθόν μοι ὁ νόμος τοῦ στόματός σου
: מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף	super millia auri & iargenti.	super millia auri & argenti.	ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου.
יָדֶיךָ עָשׂוּנִי	Manus tue fecerunt me,	Iod. Manus tue fecerunt me	Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με
וַיְכוֹנְנוּנִי הֲבִינֵנִי	& pparauerunt me, doce me	& plasmauerũt me, da mihi in(	καὶ ἔπλασάν με, σύνετισόν με
: וְאֶלְמְדָה מִצְוֹתֶיךָ	& discam mandata tua.	vt discã mãdata tua. (tellectũ	καὶ μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου.
יְרֵאֶיךָ יִרְאוּנִי	Qui timẽt te videbunt me	Iod. Qui timẽt te videbũt me	Οἱ φοβούμενοί σε ὄψονταί με
ל וְיִשְׂמָחוּ כִּי	& letabuntur, quia	& letabuntur, quia	καὶ εὐφρανθήσονται, ὅτι
לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי:	sermonem tuum expectaui.	in verba tua super speraui.	εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα.
יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי	Sciui DEVS quia	Iod. Cognoui domine quia	Ἔγνων κύριε ὅτι
צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ	iustitia sunt iudicia tua,	equitas iudicia tua	δικαιοσύνη τὰ κρίματά σου,

Digitized by Google

شهادتك	אל־סהדותך׃	ad testimonia tua.	ונתן הלכת התורה
استعجلت ولم	אוחית ולא	Festinaui & non	שנקראת בשבעים
اتغافل	איתעכבית	neglexi,	שמות ואלוהן אמת
لحفظ وصاياك	למיטר פקודך׃	obseruare mandata tua.	אור־חיים אורחאילת־
عقاقي مصايد الخطاة	סיע רשיעי אתכנשו עלי	Cohors ĩpioꝝ cõgregata est cõtra me,	אתבים אמרי־נועם
ولم انس سننك	אוריתך לא אתנשיתי׃	legem tuam non sum oblitus.	אמון בר ברית בינה
كنت استيقظ في	בפלגות ליליא אקים	In medio noctis surgebam	גבורה דעת דת דבש
نصف الليل واسبحك	לשבחא קדמך מטול	vt laudes dicerem coram te, propter	הליכות־עולם ואוצרות
على احكام عدلك	דיני צדקתך׃	iudicia iustitie tue.	זהב זקוקה חכמה
انا قرين لكل	חברא אנא לכל־	Socius ego sum omnium	חוק חלב חיים טהורה־
الذين يخافونك وحافظي	דדחלין מנך ולנטרי	timentium te, & custodientium	טוב יקרה יין יופי
وصاياك	פקודך׃	mandata tua.	יעלת־חן ירושה
الارض مملوءة من رحمتك	טובך יי מליא כל־	Benignitate tua DEVS plena est oĩs	ירשה יראה כבוד
يارب فعلمني عدلك	ארעא גזירך אליף יתי׃	terra, precepta tua doce me.	כסף לקח־טוב לוית־
اصنع بعبدك	טבא עבדת עם	Bonitatem fecisti cum	חן לחם מנוקה
خيرا كقولك	עבדך יי היך דבורך׃	seruo tuo DEVS, sm̃ verbum tuum.	מעצרות מים
افهمني صلاحا وادبا	שפיר טעם ומנדעא	Pulchritudinem, ordinem, & scientiã	משיבת־נפש
ومعرفة لاني	אליף יתי ארום	doce me, quia	משרים משפט מרפה
صدقت وصاياك	בפקודך הימנית׃	preceptis tuis credidi.	מחכימת־פתי מצוא
قبل خضوعي	עד לא אתמככית אנא	Donec affligerer fui ego	משל מליצה מאירה
فلذلك حفظت	שלי וכדון מימרך	in errore, nunc autem verbum tuum	עינים משמחילב
كلامك	נטרית׃	obseruaui.	נאמנה נחמדים
انت انت صالح يارب	טב את ומטיב	Bonus es tu & beneficus,	נועם נופת נגידים
فلاجل علمني حقوقك	אליף יתי גזירך׃	doce me precepta tua.	סוד ערמה עזות
كثر علي ظلم المتعظمين	חברו עלי שקרא	Cumulabant super me mendacia	ענקים עושר פקודים
وانا بكل قلبي افحص	זידנין אנא בכל־	superbi, ego autem in toto	פז פאר צדק קנין
عن وصاياك	לבא אטור פקודך׃	corde seruabo mandata tua.	ראשית שמן שלישים
غلظت قلوبهم مثل اللبن	איטפש היך תרבא יצרא	Crassus factus est sicut adeps fomes	תמימה תחבולת
وانا كنت اتلو سننك	דלבהון אנא אוריתך פרנקית	cordis eoꝝ, ego vero in lege tua delec(	תושיאה תורה תעודה
الصلاح لي في التواضع	טב לי ארום אתסגפית	Bonũ mihi qm̃ humiliasti me, (ctabar.	
لكي اتعلم وصاياك	מן בגלל דאליף גזירך׃	propterea didici mandata tua.	
سننك عندي افضل	טב לי אוריתא פום מימרך	Bonum mihi lex oris tui,	
من الوف الذهب والفضة	אלפי קנטירין דדהב וסימא׃	super millia talentorum auri & argẽti.	
يداك صنعتاني	אידך עבדא יתי	Manus tue fecerunt me,	
وجبلتاني فافهمني	ואתקנו יתי אביננני	& cõcinnauerũt me, da mihi ĩtellectũ,	
لاتعلم وصاياك	ואילף פקודך׃	& discam mandata tua.	
الذين يخافونك يرونني	דחלך יחמון	Qui timent te videbunt me	
ويسرون لاني	יתי ויחדון ארום	& letabuntur, quia	
رجوت قولك	לפתגמך אוריכית׃	verbum tuum expectaui.	
علمت يارب ان	ידענא יי ארום	Scio DEVS quoniam	
احكامك عادلة وهي	זכאין דינך ובקו	iusta iudicia tua,	

.i. Veritas, Lux uitæ, Semite, Cerua amoris, Eloquia suauia, Fides, Clara, Pactum, Intellectus, Fortitudo, Scientia, Mel, Semite mundi, Thesauri, Aurum, Coniugata, Sapientia, Regula, Lac, Vite, Mũdities, Bonitas, Pretiosa, Vinum, Pulchritudo, Capreolla gratie, Hereditas, Heres, Timor, Honor, Argentum, Lex bona, Societas gratie, Panis, Purificata, Retinens, Aqua, Redemptio anime, Rectitudines, Iustitia, Cogitabunda, Dans sapientiam per-

Digitized by Google

ואמונה עניתני :	& vere afflixisti me.	& ĩ veritate tua humiliasti me.	καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς με.
יהי נא חסדך	Sit obsecro misericordia tua	Iod. Fiat misericordia tua	Γενηθήτω δὴ τὸ ἔλεός σου
לנחמני כאמרתך	ĩ ɔsolatõe mea, sic̃ locutus es	vt consoletur me, ſm eloquium	τοῦ παρακαλέσαι με κατὰ τὸ λόγιόν
לעבדך :	seruo tuo.	tuum seruo tuo.	σου τῷ δούλῳ σου.
יבאוני רחמיך	Veniāt mihi misicordie tue	Iod. Veniāt mihi misatiões tue	Ἐλθέτωσάν μοι οἱ οἰκτιρμοί σου
ואחיה כי ת	& viuam, quia	& viuam, quia	καὶ ζήσομαι, ὅτι
תורתך שעשעי :	lex tua delectatio mea.	lex tua meditatio mea est.	ὁ νόμος σου μελέτη μού ἐστιν.
יבשו זדים כי	Confundantur superbi qm̄	Iod. Cõfundantur superbi quia	Αἰσχυνθήτωσαν ὑπερήφανοι, ὅτι
שקר עותוני אני	inique torserunt me, ego	iniuste iniqtatē fecerũt ĩ me, ego	ἀδίκως ἠνόμησαν εἰς ἐμέ, ἐγὼ
אשיח בפקודיך :	autē loquar in mādatis tuis.	autē exercebor ĩ mādatis tuis.	δὲ ἀδολεσχήσω ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου.
ישובו לי יראיך	Reuertāt ad me q timēt te,	Iod. Cõuertāt mihi timētes te,	Ἐπιστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε
וידעו עדותיך :	& q sciũt testimoniũ tuum.	& qui nouerunt testimonia tua.	καὶ οἱ γινώσκοντες τὰ μαρτύριά σου.
יהי לבי תמים	Fiat cor meum perfectum	Iod. Fiat cor meũ immaculatũ	Γενηθήτω ἡ καρδία μου ἄμωμος
בחקיך למען	in preceptis tuis, vt	in iustificationibus tuis vt	ἐν τοῖς δικαιώμασί σου ὅπως ἂν
לא אבוש :	non confundar.	non confundar.	μὴ αἰσχυνθῶ.
כלתה לתשועתך	Defecit in salutare tuum	Caph. Defecit in salutare tuum	Ἐκλείπει εἰς τὸ σωτήριόν σου
נפשי לדברך יחלתי :	aĩa mea, ũbũ tuũ expectaui.	aĩa m̃a, & ĩ verbũ tuũ sup spaui.	ἡ ψυχή μου εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα.
כלו עיני לאמרתך	Cõsũpti sũt ocl'i mi ĩ ũbũ tuũ,	Caph. Defecerũt ocl'i m̃i ĩ elo.(	Ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου εἰς τὸ λόγιόν σου
לאמר מתי תנחמני	dicentes qñ cõsolaberis me.	dicētes qñ ɔsolaberis me.(tuũ,	λέγοντες πότε παρακαλέσεις με.
כי הייתי כנאד	Et cum essem quasi vter	Caph. Quia factus sum sic̃ vter	Ὅτι ἐγενήθην ὡς ἀσκὸς
בקיטור חקיך	in fumo, precepta tua	in pruina, iustificationes tuas	ἐν πάχνῃ, τὰ δικαιώματά σου
לא שכחתי :	non sum oblitus.	non sum oblitus.	οὐκ ἐπελαθόμην.
כמה ימי עבדך מתי	Quot sunt dies serui tui, qñ	Caph. Quot sũt dies s̃ui tui, qñ	Πόσαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι τοῦ δούλου σου, πότε
תעשה ברדפי משפט	facies ĩ psequētibꝰ me iudi(	facies de psequētibꝰ me iudiciũ	ποιήσεις μοι ἐκ τῶν καταδιωκόντων με κρίσιν
כרו לי זדים	Foderunt mihi supbi(ciũ.	Caph. Narrauerũt mihi iniqui	Διηγήσαντό μοι παράνομοι
שיחות אשר לא	foueas, que non	fabulationes, sed non	ἀδολεσχίας, ἀλλ' οὐχ ὡς
כתורתך :	erant iuxta legem tuam.	vt lex tua.	ὁ νόμος σου κύριε.
כל מצותיך אמונה	Omnia mandata tua vera,	Caph. Oĩa mādata tua veritas,	Πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου ἀλήθεια,
שקר רדפוני עזרני :	falso psc. sũt me auxiliare mihi.	iniq psecuti sunt me adiuua me.	ἀδίκως κατεδίωξάν με βοήθησόν μοι,
כמעט כלוני בארץ	Paulominꝰ ɔsũpserũt me ĩ tra	Caph. Paulominus ɔsumauerũt(	παρὰ βραχὺ συνετέλεσάν με ἐν τῇ γῇ.
ואני לא עזבתי	ego autem non dimisi	ego aũt nõ dereliq (me ĩ terra,	Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐγκατέλιπον
פקודיך : כ	mandata tua. (fica me,	mandata tua. (viuifica me,	τὰς ἐντολάς σου.
כחסדך חייני	Secũdũ misicõdiã tuã viui(	Caph. Secũdũ misicordiã tuã(	Κατὰ τὸ ἔλεός σου ζῆσόν με
ואשמרה עדות פיך :	& custodiã testimõiũ oris tui.	& custodiã testimonia oris tui.	καὶ φυλάξω τὰ μαρτύρια τοῦ στόματός σου.
לעולם יי דברך	In etnũ DEVS, verbũ tuũ	Lamed. In etnũ dñe, verbũ tuũ	Εἰς τὸν αἰῶνα κύριε ὁ λόγος σου
נצב בשמים :	perstat in celis. (tua,	pmanet in celo. (veritas tua,	διαμένει ἐν τῷ οὐρανῷ,
לדר ודר אמונתך	In gñatiõe & gñatiõe fides (	Lamed. In gñatõe & gñationẽ(	εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἡ ἀλήθειά σου.
כוננת ארץ ותעמד :	cõposuisti terrã & pmanet.	fundasti terram & permanet.	Ἐθεμελίωσας τὴν γῆν καὶ διαμένει
למשפטיך עמדו	Iudiciis tuis permanserunt	Lamed. Ordinatiõe tua pseue(	τῇ διατάξει σου διαμένει
היום כי הכל	vsq hodie, quia omnes	dies, quoniam omnia (rant	ἡ ἡμέρα, ὅτι τὰ σύμπαντα
עבדיך : ל	serui tui.	seruiunt tibi.	δοῦλα σά.

وبحقك اذللتني	וּבְקוּשְׁטָא עַנִּיתַנִי׃	& in veritate afflixisti me.
فلتكن رحمتك	יְהֵי כְעַן חִסְדָּךְ	Sit nunc misericordia tua
تعزيتي كمثل قولك	לְנַחָמוּתִי הֵיךְ מֵימְרָךְ	ad cōsolationem meā, sicut verbū tuū
لعبدك	לְעַבְדָּךְ׃	seruo tuo.
ولتقبلني رافتك	יֵיתוּן עֲלַי רַחֲמָךְ׃	Veniāt mihi misericordie tue
فاحيا لان	וְאֵיחֵי אֲרוּם	& viuam, quoniam
ادرس سنتك	אוֹרַיְתָךְ פִּירוּקִי׃	lex tua delectatio mea est.
ليخزا المتعظمون	יִבְהֲתוּן זֵידָנִין אֲרוּם	Confundantur superbi quoniam
لانهم اثموا في ظلما	עַל שִׁקְרָא עַוִּיתוּנִי אֲנָא	iniuste iniquitatem fecerunt, ego
وانا	אֲמַלֵּל בְּפִקּוּדָךְ׃	autem loquar in mandatis tuis.
اهتم بوصاياك	יְתוּבוּן לְאוּלְפָנִי דְחָלָךְ	Reuertāt ad doctrinā meā timētes te,
فليقبلني اتقياوك	וְיָדְעֵי סָהֲדוּתָךְ׃	& qui sciunt testimonium tuum.
وعارفوا شهاداتك	יְהֵא לִבִּי דְלָא מוּם	Fiat cor meum perfectum
وليكن قلبي في حقوقك	בִּגְזֵירָתָךְ מִן בִּגְלַל	in preceptis tuis, vt
بلا عيب لكيلا اخزى	דְּלָא אֶבְהֲתָא׃	non confundar.
تاقت نفسي الى	תְּאֵיבַת לְפוּרְקָנָךְ	Desiderauit redemptionem tuam
خلاصك ورجوت قولك	נַפְשִׁי לְפִתְגָמָךְ אוֹרִיכִית׃	anima mea, verbumq; tuū expectaui.
نضبت عيناي لاجل	סָפוּ עֵינַי לְמֵימְרָךְ	Defecerunt oculi mei in verbum tuū,
قولك قايلتين متى تعزيني	לְמֵימַר אֵימָתַי תְּנַחֲמִינַנִי׃	dicentes quando consolaberis me.
صرت مثل زق	אֲרוּם הֲוֵיתִי הֵיךְ זִיקָא	Quoniam factus sum sicut vter
في جليد ولم	דְּתָלֵי בִּקְטוּרָא קְיָמָךְ	suspensus ad fumum, precepta tua
انس حقوقك	לָא אִתְנְשֵׁיתִי׃	non sum oblitus.
كم هي ايام عبدك متى	כַּמָּה יוֹמֵי עַבְדָּךְ אֵימָתַי	Quot sunt dies serui tui, quando
تنتقم بالحكم من الظالمين	תַּעְבֵּיד בְּרָדְפַי דִּינָא׃	facies in persecutoribus meis iudiciū.
لي اخبرني المخالفون	כְּרוֹ לִי זֵידָנִין	Foderunt mihi superbi,
باخبار ليست	שִׁיחִין דְּלָא	foueas, quas non
من سنتك	פַּקֵּידְתָּנוּן בְּאוֹרַיְתָךְ׃	precepisti in lege tua.
جميع وصاياك حق	כָּל פִּקּוּדָךְ קוּשְׁטָא עַל	Omnia mandata tua veritas
عادوني ظلما فكن	שִׁקְרָא רְדָפוּנִי סַעֲדִינַנִי׃	mēdaciter pſecuti sunt me adiuua me.
لمعونتي كادوا يهلكونني	כִּזְעֵיר שֵׁיצִיאוּנִי בְּאַרְעָא	Paulominus cōsumpserūt me in terra,
من الارض وانا فلم	וַאֲנָא לָא שְׁבַקִית	ego autem non dimisi
انس وصاياك	פִּקּוּדָךְ׃	precepta tua.
نظير رحمتك احييني	הֵיךְ חִסְדָּךְ קַיֵּים יָתִי	Secundū misericordiā tuā viuifica me
لاحفظ شهادات فيك	וְאֶטּוֹר סָהֲדוּת פּוּמָךְ׃	& custodiam testimonia oris tui.
كلمتك يارب	לְעָלְמָא יְיָ פִּתְגָמָךְ	In eternum Deus, verbum tuum
دايمة في السما الى الابد	קַיָּים בִּשְׁמַיָּא׃	firmum est in celo.
وعدلك ثابت من جيل الى	לְדָר וְדָר הֵימָנוּתָךְ	In generatiōe & generatiōe fides tua,
جيل اسست الارض فدامت	אַתְקֵינְתָּא אַרְעָא וְקַיְּמָא׃	preparasti terram & permanet.
وبامرك يكون	לְדִינָךְ קָמוּ יוֹם	Iudicio tuo permanent
النهار	יוֹמָא אֲרוּם כּוּלְהוֹן	dies quoniam cuncta
لان الكل عبيدك	עַבְדָּךְ׃	seruiunt tibi.

fidis, Preceptum, Exēplum, Rethorica, Illuminans oculos, Letificans cor, Fidelis, Desiderium, Dulcedo, Fauum mellis, Nuntia, Secretum, Ingenium, Testamentum, Torques, Diuitie, Precepta, Obrizum, Gratia, Iustitia, Emptio, Principium, Deus, Oleum, Trinitas, Perfecta, Ars, Subtilitas, Lex, Experectio.

Digitized by Google

לולי תורתך	Nisi quod lex tua	Lamed.Nisi ꝙ lex tua	Εἰ μὴ ὅτι ὁ νόμος σου
שעשעי אז א	delectatio mea, tunc	meditatio mea est, tunc	μελέτη μου ἐστί, τότε
אבדתי בעניי :	perissem in pressura mea.	forte perissem in hũilitate mea.	ἂν ἀπωλόμην ἐν τῇ ταπεινώσει μου.
לעולם לא אשכח	In sempiternũ nõ obliuiscar	Lamed.In eternũ nõ obliuiscar	Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι
פקודיך כי בם	mãdatoꝝ tuorũ, quia ꝑ ipsa	iustificationes tuas, qa in ipsis	τῶν δικαιωμάτων σου ὅτι ἐν αὐτοῖς
חייתני :	viuificasti me.	viuificasti me. (fac,	ἔζησάς με.
לך אני הושיעני	Tuus ego sum salua me,	Lamed.Tuus sũ ego saluũ me(	Σός εἰμι ἐγὼ σῶσόν με,
כי פקודיך דרשתי :	quoniã mandata tua quesiui.	qm̃ iustificationes tuas exq̃siui.	ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐξεζήτησα.
לי קוו רשעים	Me expectauerunt impii	Lamed.Me expectauerũt pcõres	Ἐμὲ ὑπέμειναν ἁμαρτωλοὶ
לאבדני עדתיך	vt ꝑderẽt me testimonia tua	vt ꝑderent me, testimonia tua	τοῦ ἀπολέσαι, τὰ μαρτύριά σου
אתבונן : ל	considerabo.	intellexi.	συνῆκα.
לכל תכלה ראיתי	Omnis consumationis vidi	Lamed.Oĩs cõsumationis vidi	Πάσης συντελείας εἶδον
קץ רחבה מצותך	finem, latũ mandatum tuum	finem. latum mandatum	πέρας, πλατεῖα ἡ ἐντολή σου
מאד :	nimis.	tuum nimis.	σφόδρα.
מה אהבתי תורתך	Quam dilexi legem tuam,	Mem.Quomõ dilexi legẽ tuã	Ὡς ἠγάπησα τὸν νόμον σου
כל היום היא שיחתי	tota die hec meditatio mea.	dñe, tota die meditatio mea est.	κύριε, ὅλην τὴν ἡμέραν μελέτη μου ἐστί.
מאיבי תחכמני	Suꝑ inimi. meos ĩstruxisti me	Mem.Sr̃ inimi.me.prudẽtẽ me(	Ὑπὲρ τοὺς ἐχθρούς μου ἐσόφισάς με
מצותך כי לעולם	mãdato tuo qa ĩ sempiternũ	mãdato tuo, qa in eťnũ (fecisti	τὴν ἐντολήν σου, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
היא לי :	hoc est mihi.	mihi est.	ἐμή ἐστιν.
מכל מלמדי	Pre oĩbus qui docebant me	Mem.Suꝑ omnes docentes me	Ὑπὲρ πάντας τοὺς διδάσκοντάς με
השכלתי כי	eruditus sum, quia	intellexi, quia	συνῆκα, ὅτι
עדותיך שיחה לי :	testimõia tua meditatio m̃a.	testimonia tua meditatio mea ẽ.	τὰ μαρτύριά σου μελέτη μού ἐστιν.
מזקנים אתבונן	Super senes intellexi,	Mem.Super senes intellexi,	Ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα,
כי פקודיך נצרתי :	quia mandata tua seruaui.	quia mandata tua quesiui,	ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα.
מכל ארח רע כלאתי	Ab oĩ semita mala prohibui	Mem.Ab oĩ via mala prohibui	Ἐκ πάσης ὁδοῦ πονηρᾶς ἐκώλυσα
רגלי למען אשמר	pedes meos, vt custodirem	pedes meos, vt custodiam	τοὺς πόδας μου, ὅπως ἂν φυλάξω
דברך : מ	verbum tuum.	verba tua.	τοὺς λόγους σου.
ממשפטיך לא סרתי	A iudiciis tuis non recessi,	Mem.A iudiciis tuis ñ decliaui,	Ἀπὸ τῶν κριμάτων σου οὐκ ἐξέκλινα,
כי אתה הורתני :	quia tu docuisti me.	quia tu legem posuisti mihi.	ὅτι σὺ ἐνομοθέτησάς με.
מה נמלצו לחכי	Quam dulce palato meo	Mem.Quã dulcia faucibꝰ meis	Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου
אמרתך מדבש לפי :	eloquiũ tuũ, suꝑ mel ori m̃o.	eloquia tua, super mel ori meo.	τὰ λόγιά σου ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου.
מפקודיך אתבונן	Precepta tua considerabam,	Mem.A mandatis tuis ĩtellexi	Ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου συνῆκα,
על כן שנאתי כל	propterea odio habui omnẽ	propterea odio habui omnem	διὰ τοῦτο ἐμίσησα πᾶσαν
ארח שקר :	semitam mendacii.	viam iniquitatis .(verbũ tuũ,	ὁδὸν ἀδικίας.
נר לרגלי דברך	Lucerna pedi meo ũbũ tuũ,	Nun. Lucerna pedibus meis (	Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ λόγος σου,
ואור לנתיבתי :	& lux semite mee.	& lumen semitis meis.	καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου.
נשבעתי ואקימה	Iuraui & ꝑseuerabo, (tue.	Nun.Iuraui & statui,	Ὤμοσα καὶ ἔστησα (σύνης σου.
לשמר משפטי צדקך	vt custodiã iudicia iustitie(	custodire iudicia iustitie tue.	τοῦ φυλάξασθαι τὰ κρίματα τῆς δικαιο(
נעניתי עד מאד	Afflictus sum nimis(bũ tuũ.	Nun.Humiliatus sũ vsquequaq	Ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα,
יהוה חיני כדברך :	DEVS, viuifica me ſm ver(	dñe, viuifica me ſm verbũ tuũ.	κύριε, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου.
נדבות פי רצה נא	Volũta. ori mi ꝯpla. tibi ob.	Nũ. Volũta. ori mi bñplaci.fac	Τὰ ἑκούσια τοῦ στόματός μου, εὐδόκησον

Digitized by Google

لولا درسي	אילולי אורייתך	Niſi quod lex tua
سننك هلكت	פרנוקי הויין	delectatio mea eſt, iam
في تواضعي	הובידית בסיגופי:	periſſem in preſſura mea.
والى الابد لم انس	לעלם לא אתינשי	In eternum non obliuiſcar
وصاياك لان	פקודיך ארום בהון	preceptorum tuorum, quoniã in ipſis
بها احييتني يارب	ד קיימתני:	viuificaſti me.
انا لك يارب فنجني	דילך אנא ופרוק יתי	Tuus ego ſum ſalua me
لاني ابتغيت وصاياك	ארום פקודיך תבעית:	quoniam mandata tua queſiui.
الخطاة رصدوني	לותי אמתינו רשיעיא	Me expectauerunt impii
ليهلكوني فتفهمت	להובדא יתי סהידוותך	vt perderent me teſtimonia tua
شهاداتك	אסתכלית: ר	intellexi.
رايت لكل تمام	לכל מה דאישתכלית	Omnium que cepta ſunt
انقضى فاما وصاياك	ואשתכלל חמית סיפא	& fundata vidi finem,
فواسعة جدا	פתיא תפקידתך לחדא:	latum mandatum tuum nimis.
اللهم اني احببت سننك	כמה רחימית אורייתך	Quam dilexi legem tuam,
وكل يوم اتلوها	כל יומא היא שועיתי:	tota die hec locutio mea.
افهمني وصاياك	יתיר מבעלי דבבי	Abundantius quã dños inimicitie mee
افضل من اعدائي	מחכמא יתי פיקודיך	doce me mandata tua,
لانها ثابتة الى الابد	ארום לעלם היא דילי:	quoniam in eternum hec mihi ſunt.
علمني اكثر من	מכל מלפי	Pluſquã omnes doctores meos
جميع المعلمين لاني	אסתכלית ארום	intellexi, quoniam
ادرس سننك	סהידוותך שועא דילי:	teſtimonia tua cogitationes mee ſunt.
فهمت اكثر من الشيوخ	מן חכימיא אתבוננית	Pluſquã ſapientes intellexi,
لاني ابتغيت وصاياك	ארום פקודיך נטרית:	quoniam precepta tua ſeruaui.
منعت قدمي من كل	מכל ארח בישא מנעית	Ab omni via mala prohibui
طريق سوء لكيما	ריגלי מן בגלל דאטור	pedes meos, vt cuſtodiam
احفظ كلامك	דבירך: י	verba tua.
لم احد عن احكامك	מן דיניך לא עדית	A iudiciis tuis non declinaui,
لانك علمتني سننك	ארום את אלפתני:	quoniam tu docuiſti me.
كلامك حلو في نطقي	מה חליין למוריגי מימרך	Quam dulcia palato meo verba tua
افضل من الشهد في فمي	בסימן יתיר מן דובשא	dulciora quam mel
فهمت وصاياك	לפומי. מפקודיך אתבוננית	ori meo. A ꝑceptis tuis eruditus ſum,
لاجل ذلك شنيت	מטול היכנא סניתי כל	propterea odi omnem
جميع طرق الاثمة	ברנש די משקר:	virum mendacem.
قولك مصباح لقدمي	היך דמנהר לרגלי דבירך	Sicut lucerna pedibus meis verba tua,
ونور في سبلي	ונהורא לשבילי:	& lumen ſemitis meis.
قسمت وثبت	קיימית וקיימית	Iuraui & conſtitui,
لاحفظ احكام عدلك	למיטר פקודי זכוותך:	cuſtodire precepta iuſtitie tue.
عظم ذلي جدا	איסתגפית עד לחדא	Conturbatus ſum vehementer,
يارب فاحييني كقولك	ייי אסי יתי היך דבירך:	DEVS ſana me ſm eloquia tua.
ارض عن قولي يارب	נסבתא דפומי אתרעי	Voluntaria oris mei complaceant tibi

וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי	DEVS,& iudi.tua doce me.	dñe,& iudicia tua doce me.	δὶ κύριε, καὶ τὰ κρίματά σου δίδαξόν με.
נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד	Aĩa mea in manu mea ſemp,	Nun. Aĩa mea ĩ mãibꝰ mis ſẽp,	Ἡ ψυχή μου ἐν ταῖς χερσί σου διαπαντός,
וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃	& legis tue non ſum oblitus.	& legem tuã non ſum oblitus.	καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην.
נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח	Poſuerunt impii laqueum	Nun. Poſuerunt pccõres laqueũ	Ἔθεντο ἁμαρτωλοὶ παγίδα μοι,
לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ	mihi,& a mandatis tuis	mihi,& de mandatis tuis	καὶ ἐκ τῶν ἐντολῶν σου
לֹא תָעִיתִי׃	non aberraui.	non erraui.	οὐκ ἐπλανήθην.
נָחַלְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ	Hereditaui teſtimonia tua	Nun. Hereditate acquiſiui	Ἐκληρονόμησα τὰ (λίαμα
לְעוֹלָם כִּי שְׂשׂוֹן	in ſempiternũ. quia gaudiũ	teſtimõia tua ĩ eťnũ,qa exultatio	μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἀγαλ(
לִבִּי הֵמָּה׃	cordis mei ſunt.	cordis mei ſunt. (ciendas	τῆς καρδίας μου εἰσίν.
נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת	Inclinaui cor meũ vt facerẽ	Nun. Inclinaui cor meũ ad fa(	Ἔκλινα τὴν καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι
חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב׃	precepta tua ad eternũ finẽ.	iuſtifica.tuas ĩ eťnũ,pp retribu.	τὰ δικαιώματά σου εἰς τὸν αἰῶνα δι᾽ ἀν(
סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי	Praue cogitãtes odio habui,	Samech. Iniquos odio habui,	Παρανόμους ἐμίσησα, (τάμειψιν
וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃	& legem tuã dilexi. (tu es,	& legẽ tuã dilexi. (meus es tu,	τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα.
סִתְרִי וּמָגִנִּי אָתָּה	Protectio mea & ſcutũ meũ(	Samech. Adiutor & ſuſceptor(	Βοηθός μου καὶ ἀντιλήπτωρ μου εἶ σύ,
לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃	verbum tuum expectaui.	& ĩ verbũ tuũ ſupſperaui.(gni,	εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα.
סוּרוּ מִמֶּנִּי מְרֵעִים	Recedite a me maligni,	Samech. Declinate a me mali(	Ἐκκλίνατε ἀπ᾽ ἐμοῦ πονηρευόμενοι,
וְאֶצְּרָה מִצְוֹת אֱלֹהָי׃	& cuſtodiã mãdata Dei mei.	& ſcrutabor mandãta Dei mei.	καὶ ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ μου.
סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ	Confirma me ſm verbũ tuũ	Samech. Suſcipe me ſm eloquũ(	Ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ λόγιόν σου
וְאֶחְיֶה וְאַל	& viuam,& noli me	& viuã,& nõ cõfundas (tuũ	καὶ ζήσομαι, καὶ μὴ καταισχύνῃς
תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי	ꝯfunderẽ ab expectatõe mea.	me ab expectatione mea. (ero,	με ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου.
סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה	Auxiliare mihi & ſaluus ero,	Samech. Adiuua me & ſaluus(	Βοήθησόν μοι, καὶ σωθήσομαι,
וְאֶשְׁעָה בְחֻקֶּיךָ	& loquar in preceptis tuis	& meditabor ĩ iuſtificatõibꝰ tuis	καὶ μελετήσω ἐν τοῖς δικαιώμασί σου
תָמִיד׃ סל	iugiter.	ſemper.	διαπαντός.
סָלִיתָ כָּל שׁוֹגִים	Conculcaſti oẽs qui aberrãt	Samech. Spuiſti oẽs diſcedẽtes	Ἐξουδένωσας πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας
מֵחֻקֶּיךָ כִּי	a preceptis tuis,quia	a iudiciis tuis,quia	ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι
שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם׃	mendax deceptio eorum.	iniuſta cogitatio eorũ. (ui oẽs	ἄδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν.
סִגִים הִשְׁבַּתָּ כָל	Chalchimiã computaſti oẽs	Samech. Preuaricãtes reputa(	Παραβαίνοντας ἐλογισάμην πάντας
רִשְׁעֵי אָרֶץ לָכֵן	impios terre,propterea	peccatores terre,ideo	τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, διὰ τοῦτο
אָהַבְתִּי עֵדֹתֶיךָ׃	dilexi teſtimonia tua.	dilexi teſtimonia tua. (nes mas,	ἠγάπησα τὰ μαρτύριά σου. (μου,
סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי	Exhorruit a timorẽ tuo caro(	Samech. Cõfige timorẽ tuo cař(	Καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας(
וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי׃	& iudicia tua timui. (mea,	a iudiciis enim tuis timui.	ἀπὸ γὰρ τῶν κριμάτων σου ἐφοβήθην.
עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק	Feci iudicium & iuſtitiam,	Ain. Feci iudicium & iuſtitiam,	Ἐποίησα κρίμα καὶ δικαιοσύνην,
בַּל תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי׃	ne dereliq̃s me iis q̃ p̃dãt me	nõ tradas me calũniãtibus me.	μὴ παραδῷς με τοῖς ἀδικοῦσί με.
עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל	Dulceſcat ſuꝰ tuꝰ ĩ bono,ne	Ain. Suſcipe ſuũ tuũ ĩ bonũ,nõ	Ἔκδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς ἀγαθόν, μὴ
יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים׃ ע	calumnientur me ſuperbi.	calũnient̃ me ſupbi. (tare tuũ,	συκοφαντησάτωσάν με ὑπερήφανοι.
עֵינַי כָּלוּ לִישׁוּעָתֶךָ	Oc̃li mĩ defecerũt ĩ ſalutarẽ(	Ain. Oculi mei defecerũt ĩ ſalu(	Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξέλιπον εἰς τὸ σωτήριόν σου
וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ׃	& ĩ eloqũ iuſtitie tue. (tuũ,	& in eloquium iuſtitie tue.	καὶ εἰς τὸ λόγον τῆς δικαιοσύνης σου.
עֲשֵׂה עִם עַבְדְּךָ	Fac cum ſeruo tuo (tua	Ain. Fac cũ ſuo tuo (tões tuas	Ποίησον μετὰ τοῦ δούλου σου
כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ	ſm miſicõdiã tuã,& p̃cepta(	ſm miſicordiã tuã,& iuſtifica(	κατὰ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὰ δικαιώματά σου
לַמְּדֵנִי׃ ע	doce me.	doce me. (hi intellectũ	δίδαξόν με.
עַבְדְּךָ אָנִי הֲבִינֵנִי	Seruus tuꝰ ſũ ego iſtrue me,	Ain. Seruus tuus ſũ ego,da mi(	Δοῦλός σού εἰμι ἐγώ, συνέτισόν με

Digitized by Google

وعلمني احكامك	קבל ... ודיניך אליף יתי׃	obſecro DEVS,& iudicia tua doce me
نفسي بيدك في كل	מסתכנא נפשי כיד על	In periclitatōe fuit aīa mea, ac ſi fuiſſet
حين ولم انسى سننك	גב ידי תדיר ואורייתך לא	ī extremitate manus ſp, & legē tuā nō
نصبت لي الخطاة	אתנשיתי׃ סדרו רשיעי	ſum oblitus. Tetenderunt impii
فخا ولم احد عن	פחא לי ומפקודיך	laqueum mihi, & a preceptis tuis
وصاياك	לא טעיתי׃	non aberraui.
ورثت شهاداتك	אחסנית סהדותך	Heres fui teſtimoniorum tuorum
الى الابد لانها	אחסנית לעלם חדות	in eternum, quoniam gaudium
بهجة نفسي	לבי הינון׃ א	cordis mei ſunt
املت قلبي لاعمل بعدلك	ארכינית לבי למעבד	Inclinaui cor meum vt faciat
لاجل المجازاة المؤبدة	גזירתך לעלם עד סופא׃	mandata tua, a ſeculo vſq; ad finem.
ابغضت الاثمة	דחשבין מחשבן סריקין	Cogitantes cogitationes vanas
وسننك احببت	סניתי ואורייתך רחימית׃	odio habui, & legem tuam dilexi.
انت معيني وملجاي	טומרי ותריסי אנת	Abſconſio mea & ſcutum meum tu,
وعلى كلامك توكلت	לפתגמך אוריכית׃	& in verbum tuum ſperaui.
جيدوا عني ايها الاشرار	זורו מיני מבאשין	Recedite a me maligni.
لا تحد عن وصايا الهي	ואטור פקודי אלהי׃	& cuſtodiam mandata Dei mei.
اعضدني بكلمتك	סמוך יתי במימרך	Coniunge me verbo tuo
فاحيا ولا تخيب	ואחי ולא תבהית	& viuam, & non confundar
رجائي	יתי מן סבריתי׃	ab expectatione mea.
انصرني فاخلص	סעיד יתי ואתפרק	Adiuua me & ſaluus ero,
واتلو وصاياك	ואגיגע באורייתך	& meditabor in lege tua
في كل حين	תדירא׃ נג	ſemper.
ذللت جميع الضالين	כבשתא כל דשלו	Conculcaſti omnes diſcedentes
عن وصاياك لان	מגזירתך ארום	a preceptis tuis. Quoniam
فكرهم الظلم	שיקרא בדיוניהון׃	mendax deceptio eorum.
عددت جميع خطاة الارض	פסולא פסקתא קטלתא	Idola confregiſti, interfeciſti
كفرة فلذلك احببت	כל רשיעי ארעא קטול	omnes impios terre, propterea
شهاداتك في كل حين	היכנא רחימית סהדותך׃	dilexi teſtimonia tua.
اقشعر جسمي من خشيتك	מצלהב מדלותא בסרי	Exhorruit a timore tuo caro mea,
لاني خفت احكامك	ומדינך דחילית׃	& a iudiciis tuis timui.
صنعت العدل والبر	עבדית דינא וצדקתא	Feci iudicium & iuſtitiam,
فلا تسلمني الظالمين لي	לא תשבקינני לטלומי׃	non tradas me raptoribus meis.
انعم على عبدك بالخيرات	בסים עבדך לטבא לא	Facilis ſeruus tuus ad bonum, non
لئلا تبغي علي المتعظمون	יטלומון יתי זידנין׃	vſurpent me ſuperbi.
نصبت بصري الى	עיני סברו לפורקנך	Oculi mei ſperauerūt ī redēptōe tua,
خلاصك وقولك العدل	ולמימר צדקך׃	& in verbo iuſtitie tue.
اصنع لعبدك	עביד עם עבדך דה	Fac cum ſeruo tuo
نظير رحمتك	היך חסדך וגזירתך	ſm̄ miſericordiam tuā & precepta tua
وعلمني عدلك	אליף יתי׃ עב	doce me.
انا عبدك فافهمني	עבדך אנא הבין	Seruus tuus ego ſum da mihi ītellectū,

Digitized by Google

ואדעה עדתיך	& cognoscā testimonia tua.	vt sciam testi.nonia tua.	καὶ γνώσομαι τὰ μαρτύριά σου.
עת לעשות ליהוה	Tempus est vt facias DEO,	Ain.Tempus faciendi domine,	Καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ κυρίῳ,
הפרו תורתך :	preuaricati sunt legem tuā.	dissipauerunt legem tuam.	διεσκέδασαν τὸν νόμον σου.
על כן אהבתי	Propterea dilexi mādata tua	Ain.Ideo dilexi mandata tua,	Διὰ τοῦτο ἠγάπησα τὰς ἐντολάς σου
מצותיך מזהב	super aurum	super aurum	ὑπὲρ χρυσίον
ומפז : ע	& obrizum. (ta tua	& topazion. (tua	καὶ τοπάζιον.
על כן כל פקודי	Propterea ī vniuersa pcep(	Ain.Propterea ad oīa mādata(	Διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου
כל ישרתי כל ארח	direxi me, omnem semitam	dirigebar, omnem viam	κατωρθούμην, πᾶσαν ὁδὸν
שקר שנאתי :	mendacii odio habui.	iniquam odio habui.	ἄδικον ἐμίσησα.
פלאות עדותיך על	Mirabilia testimonia tua, iō	Phe.Mirabilia testimōia tua, iō	Θαυμαστὰ τὰ μαρτύριά σου, διὰ τοῦτο
כן נצרתם נפשי :	custodiuit ea anima mea.	scrutata ē ea aīa mea. (luminat	ἐξηρεύνησεν αὐτὰ ἡ ψυχή μου.
פתח דבריך יאיר	Apertura sermonis tui illu(	Phe.Declaratio smoū tuoꝝ il(	Ἡ δήλωσις τῶν λόγων σου φωτιεῖ
מבין פתיים :	docēs nescientes. (minabit	& intellectū dat paruulis.	καὶ συνετιεῖ νηπίους.
פי פערתי ואשאפה	Os meū aperui & respiraui	Phe.Os meū aperui & attraxi(	Τὸ στόμα μου ἤνοιξα καὶ εἵλκυσα πνεῦμα,
כי למצותיך	quia mandata tua	quia mandata tua (spūm,	ὅτι τὰς ἐντολάς σου
יאבתי : פ	desideraui.	desiderabam.	ἐπεπόθουν.
פנה אלי וחנני	Respice ad me & misere mei	Phe.Aspice ī me & misꝯ mei,	Ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με,
כמשפט לאהבי שמך	iuxta iudi.diligētiū nomē tuū	sm iudiciū diligētiū nomē tuū.	κατὰ τὸ κρίμα τῶν ἀγαπώντων τὸ ὄνομά σου
פעמי הכן באמרתך	Gre.mos firma sm smo.tu.	Phe.Gre.me.dirige sm eloqū(	Τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κατὰ τὸ λόγιόν σου
ואל תשלט בי כל און	& ñ des ptātē ī me oī iniqtati	vt ñ dñēt mei oīs iīustitia.(tuū,	καὶ μὴ κατακυριευσάτω μου πᾶσα ἀνομία
פדני מעשק אדם	Redime me a calūnia hoīum	Phe.Redime me a calūnij hoīū,	Λύτρωσαί με ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων,
ואשמרה פקודיך :	& custodiā mādata tua.(tuū,	vt custodiā mādata tua. (tuū,	καὶ φυλάξω τὰς ἐντολάς σου. (δοῦλόν σου,
פניך האר בעבדך	Vultū tuū lucere fac ī suū(	Phe.Faciē tuā illūina sup suū(	Τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφανον ἐπὶ τὸν(
ולמדני את חקיך :	& doce me precepta tua.	& doce me iustificationes tuas.	καὶ δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
פלגי מים ירדו	Riui aquarum fluebant	Phe.Exitus aquaꝝ deduxerunt	Διεξόδους ὑδάτων κατέβησαν
עיני על לא	de oculis meis, quia non	oculi mei, quia non	οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐπεὶ οὐκ
שמרו תורתך :	custodierunt legem tuam.	custodierunt legem tuam.	ἐφύλαξαν τὸν νόμον σου.
צדיק אתה יהוה	Iustus tu DEVS,	Sadic, Iustus es domine	Δίκαιος εἶ κύριε.
וישר משפטיך	& rectum iudicium tuum.	& rectū iudiciū tuū. (nia tua,	καὶ εὐθεῖς αἱ κρίσεις σου.
צוית צדק עדתיך	Precepisti iustitiam testimo(	Sadic. Mādasti iustitiā testimo(	Ἐνετείλω δικαιοσύνην τὰ μαρτύριά σου,
ואמונה מאד :	& veritatem nimis. (nii tui,	& veritatē tuā nimis. (meo, qa	καὶ ἀλήθειαν σφόδρα.
צמתתני קנאתי כי	Cōsūpsit me zelus meus, qa	Sadic.Tabescere me fec zelus(	Ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλός μου, ὅτι
שכחו דבריך צרי :	obliti st ūboꝝ tuoꝝ mole.mi	obli.st ūba tua inimici mi. (ter,	ἐπελάθοντο τῶν λόγων σου οἱ ἐχθροί μου.
צרופה אמרתך מאד	Repurgatus smo tuo nimis,	Sadic.Ignitū eloq.tuū vehem(	Πεπυρωμένον τὸ λόγιόν σου σφόδρα,
ועבדך אהבה :	& seruus tuus dilexit illum.	& suus tuo dilexit illd.(ɔtēpto,	καὶ ὁ δοῦλός σου ἠγάπησεν αὐτό.
צעיר אנכי ונבזה	Paruulɔ ego sū & ɔtēptibilꝭ,	Sadic. Adolescētulɔ sū ego &(	Νεώτερος ἐγώ εἰμι καὶ ἐξουδενωμένος,
פקדיך לא שכחתי :	mādata tua nō sum oblitus.	iustificatōes tuas nō sū oblitus.	τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐπελαθόμην.
צדקתך צדק לעולם	Iustitia tua iustitia sēpitna,	Sadic.Iustitia tua iustitia ī etnū	Ἡ δικαιοσύνη σου δικαιοσύνη εἰς τὸν(
ותורתך אמת :	& lex tua veritas. (rūt me,	& lex tua veritas. (nerūt me,	καὶ ὁ νόμος σου ἀλήθεια. (αἰῶνα,
צר ומצוק מצאוני	Tribulatio & āgustia iuene(	Sadic. Tribulatio & āgustia iue(	Θλίψεις καὶ ἀνάγκαι εὕρον με,
מצותיך שעשעי :	mādata tua delectatiōes me.	mādata tua meditatio mea est.	αἱ ἐντολαί σου μελέτη μου.

Digitized by Google

لا اعرف شهاداتك	יתי ואידע סהידותך :	& sciam testimonia tua.
هذا زمان يعمل فيه	עידן למעבד רעותא דיי	Tempus est faciendi volūtatem DEI,
للرب وقد عطلوا سننك	אפישו תלמידיא אורתך:	augete discipuli legem.
لذلك احببت وصاياك	על היכנא רחימית	Propterea dilexi
افضل من الذهب	פקודך מדהבא	mandata tua super aurum
والجوهر	ומפיזא :	& obrizum.
لهذا ابتغيت • جميع	על היכנא כל פקודיא	Propterea mandata tua
وصاياك وابغضت	כולהון תריצתינון כל	omnia direxi, omnem
جميع طرق الاثم	אורח שקרא סניתי:	viam iniquam odio habui.
شهاداتك هي جليلة	פרישן סהידותך מטול	Mirabilia testimonia tua, propterea
لذلك حفظتها نفسي	היכנא נטרתינון נפשי:	custodiuit ea anima mea.
اعلان كلامك ينيرلي	גליף דבירך ינהר	Impressio sermonū tuorū illuminabit,
وتامو سك يفهم الاطفال	חשימא יתבין שתיני:	& dabit intellectum nescientibus.
فتحت فاي واستنشقت	פומי פתחית ואליפית	Os meum aperui & didici,
روحا لاني احببت	ארום ל פקודיך	quoniam mandata tua
وصاياك	צבית :	volui.
انظر الي وارحمني كمثل	אתפני לותי וחוס עלי	Respice me & miserere mei
رحمة محبي اسمك يارب	כהילכתא לרחמי שמך:	fm sententiam diligentium nomē tuū.
قوم طرقي كمثل قولك ولا	אסתווריי אתקן במימרך	Gressus meos dirige in verbum tuum,
تتسلط علي الاثم	ולא תשלוט בי כל שקר:	& nō des potestatē in me omni iniquo.
انقذني من بغي	פרוק יתי מטלומיא אנש	Redime me a calumnia hominum,
البشر لاحفظ وصاياك	ואטור פקודיך :	& custodiam mandata tua.
اشرق وجهك علي	זיו אפך אנהר	Splendorem faciei tue lucere fac
عبدك وعلمني عدلك	בעבדך ואלפני ית גזירתך	in seruū tuū, & doce mē precepta tua,
فاضت دموعي من	טופופי מיא יחתון	Fluenta aquarum emiserunt
عيني كجاري المياه	עייני מטול דלא	oculi mei, quoniam non
اذ لم احفظ سننك	נטרו אורייתך: •	custodierunt legem tuam.
انت عادل يارب	זכאי את יי	Iustus es tu DEVS,
واحكامك مستقيمة	ותריצין דינך:	& recta iudicia tua.
اوصيت كثيرا بالبر	פקודתא צדקא סהידותך	Precepisti iustitiā testimoniorū tuorū,
والامانه في شهاداتك	והימנותא לחדא:	& veritatem nimis.
غيرة بيتك اذابتني	מגרת יתי טינתי אחום	Tabescere me fecit zelus meus, qm̄
لان اعداي نسو وصاياك	אתנשיאו דבירך מעיקי	obliti sūt verboꝝ tuoꝝ molestatores(
قولك مجرب جدا	סנינא מימרך לחדא	Purum verbum tuum nimis, (mei.
وعبدك احبه	ועבדך רחמיה:	& seruus tuus dilexit illud.
انا صغير وحقير	זעיר אנא ובסיר	Paruulus ego & contemptus
ولم انس وصاياك	פקודיך לא אתנשיתי:	mandata tua non sum oblitus.
عدلك دايم الى الابد	צדקך בדקא לעלמא	Iustitia tua, manifesta in eternum,
وسنتك حق	ואורייתך קשוט :	& lex tua veritas.
احزان وشدايد لحقتني	עקא ומעיקא ערקוני	Molestator & molestatiōes īsecute sūt
وكانت وصاياك قراتي	יתי פקודיך פרקתי:	me, mādata tua fuerūt delectatio mea.

צֶדֶק עֵדְוֺתֶיךָ לְעוֹלָם	Iustitia testimonia tua ĩ sclm	Sadic. Eqtas testimo. tua ĩ etnũ,	Δικαιοσύνη τὰ μαρτύριάσου εἰς τὸν αἰῶνα,
הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה :	doce me & viuam.	intellectum da mihi & viuam.	συνέτισόν με, καὶ ζήσομαι.
קָרָאתִי בְכָל־לֵב	Clamaui in toto corde	Coph. Clamaui in toto corde	Ἐκέκραξα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
עֲנֵנִי יְהוָה חֻקֶּיךָ	rñde mihi, Deus pcepta tua	exaudi me dñe, iustificatio. tuas	μου, ἐπάκουσόν μου κε, τὰ δικαιώματάσου
אֶצֹּרָה :	custodiam.	requiram. (me fac	ἐκζητήσω.
קְרָאתִיךָ הוֹשִׁיעֵנִי	Inuocaui te saluum me fac,	Coph. Clamaui ad te & saluum(	Ἐκέκραξάσοι σῶσόν με,
וְאֶשְׁמְרָה עֵדֹתֶיךָ :	& custodiam testimonia tua.	vt custodiam mandata tua.	καὶ φυλάξω τὰ μαρτύριάσου.
קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף	Preueni in mane	Coph. Preueni in maturitate	Προέφθασα ἐν ἀωρίᾳ
וָאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרְךָ	& clamabam verbum tuum	& clamaui, quia in verba tua	καὶ ἐκέκραξα, εἰς τοὺς λόγουςσου
יִחָלְתִּי :	expectans.	supersperaui.	ἐπήλπισα.
קִדְּמוּ עֵינַי אַשְׁ	Preueniebant oculi mei	Coph. Preuenerunt oculi mei	Προέφθασαν οἱ ὀφθαλμοί μου
מֻרוֹת	vigilias,	ad te diluculo,	πρὸς ὄρθρον τοῦ
לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ :	vt loquerer ĩ smonibus tuis.	vt meditarer eloquia tua.	μελετᾶν τὰ λόγιάσου. (ἔλεόςσου
קוֹלִי שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ	Vocẽ mã audi iuxta mis. tu.	Coph. Vo. meã au. s̃m misi. tu.	Τῆς φωνῆςμου ἄκουσον κε κατὰ τὸ(
יְיָ כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי :	DEVS, s̃m iudi. tua viui. me	dñe & s̃m iudi. tuũ viuifica me.	κατὰ τὸ κρίμάσου ζῆσόν με. (μία
קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה	Apppinqueit psecu. sceleri,	Coph. Appro. psequẽ. me iniq.	Προσήγγισαν οἱ, καταδιώκοντές με ἀνο(
מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ :	a lege tua procul facti sunt.	a lege autẽ tua longe facti sunt.	ἀπὸ δὲ τοῦ νόμουσου ἐμακρύνθησαν.
קָרוֹב אַתָּה יְיָ וְכָל־	Prope tu DEVS, & omnia	Coph. Prope es tu dñe, & oẽs	Ἐγγὺς εἶ κύριε, καὶ πᾶσαι
מִצְוֺתֶיךָ אֱמֶת :	mandata tua veritas.	vie tue veritas.	αἱ ὁδοίσου ἀλήθεια.
קֶדֶם יָדַעְתִּי ם	A principio noui	Coph. Initio cognoui	Κατ᾽ ἀρχὰς ἔγνων
מֵעֵדֹתֶיךָ כִּי	de testimoniis tuis, quod	de testimoniis tuis, quia	ἐκ τῶν μαρτυρίωνσου, ὅτι
לְעוֹלָם יְסַדְתָּם :	in eternum fundaueris ea.	in eternum fundasti ea. (pe me,	εἰς τὸν αἰῶνα ἐθεμελίωσας αὐτά.
רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי	Vide afflictionẽ meã & eri(	Res. Vide hũilitatẽ meã & eri(	Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ ἐξελοῦ με,
כִּי תוֹרָתְךָ לֹא	quia legis tue, nõ (pe me,	quia legem tuam non	ὅτι τοῦ νόμουσου οὐκ
שָׁכָחְתִּי : ר	sum oblitus.	sum oblitus. (dime me,	ἐπελαθόμην.
רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי	Iudica cãm mã & redime me,	Res. Iudica iudiciũ meũ & re(	Κρῖνον τὴν κρίσιν μου καὶ λύτρωσαί με,
לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי :	in sermone tuo viuifica me.	ppter eloquiũ tuũ viuifica me.	διὰ τὸν λόγονσου ζῆσόν με.
רָחוֹק מֵרְשָׁעִים	Longe ab impiis	Res. Longe a peccatoribus	Μακρὰν ἀπὸ ἁμαρτωλῶν
יְשׁוּעָה כִּי־חֻקֶּיךָ	salus, quia precepta tua	salus, quia iustificationes tuas	σωτηρία, ὅτι τὰ δικαιώματάσου
לֹא דָרָשׁוּ :	non quesierunt.	non exquisierunt.	οὐκ ἐξεζήτησαν.
רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְהוָה	Misicõdie tue multe DEVS	Res. Misicordie tue multe dñe,	Οἱ οἰκτιρμοίσου πολλοὶ κύριε,
כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי :	iuxta iudicia tua viuifica me	s̃m iudiciũ tuum viuifica me.	κατὰ τὸ κρίμάσου ζῆσόν με.
רַבִּים רֹדְפַי וְצָרָי	Mlti q psequũt me & affli. me	Res. Mlti q pse. me & tribu. me,	Πολλοὶ οἱ ἐκδιώκοντές με καὶ θλίβοντές με,
מֵעֵדְוֺתֶיךָ לֹא נָטִיתִי	a testimõiis tuis nõ decliaui.	a testimoniis tuis nõ declinaui.	ἐκ τῶν μαρτυρίωνσου οὐκ ἐξέκλινα.
רָאִיתִי בֹגְדִים	Vidi preuaricatores	Res. Vidi preuaricantes	Εἶδον ἀσυνετοῦντας
וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר	& fastidio affectus sum, quia	& tabescebam, quia	καὶ ἐξετηκόμην
אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמָרוּ :	verbũ tuũ nõ custodierunt.	eloquia tua non custodierunt.	ὅτι τὰ λόγιάσου οὐκ ἐφυλάξαντο.
רְאֵה כִּי־פִקּוּדֶיךָ	Vide quoniam precepta tua	Res. Vide quoniã mandata tua	Ἴδε ὅτι τὰς ἐντολάςσου
אָהָבְתִּי יְהוָה	dilexi domine, (ca me.	dilexi domine,	ἠγάπησα, κύριε
כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי :	iuxta misicordiã tuã viuifi(	in misericordia tua viuifica me.	ἐν τῷ ἐλέεισου ζῆσόν με.
רֹאשׁ־דְּבָרְךָ אֱמֶת	Caput verbo[rum] tuo[rum] veritas	Res. Pricipiũ ũbo[rum] tuo[rum] ũitas,	Ἀρχὴ τῶν λόγωνσου ἀλήθεια,

Digitized by Google

Iuſtitia teſtimonia tua in ęternum,	צדקתא סהידותך לעלם	شهاداتك عادلة الى
intellectum da mihi & viuam.	הבינני ואתקיים :	الابد فافهمني لاحيا
Clamaui in toto corde	קריתי בכל לבא	دعوتك يارب من
exaudi me DEVS precepta tua	עני יתי יי גזירתך	كل قلبي فاستجب
cuſtodiam.	אנטור : ק	لي لابتغي وصاياك
Clamaui ad te redime me,	קריתך פרוק יתי	دعوتك فخلصني
& cuſtodiam teſtimonia tua.	ואנטור סהידותך :	لاحفظ شهاداتك
Preueni mane	אקדימית בשפרפרא	ابتكرت في الغدوات
& oraui, & verba tua	וצליתי לפתגמך	ودعوت وعلى كلامك
expectaui.	סבורית :	توكلت
Anticipauerunt oculi mei	אקדימו עיני מט	ايقظت عيني
vigilias matutinas & veſpertinas,	מטרתא דצפרא ודרמשא	في الاسحار
vt loquerer in verbo tuo.	למללא במימרך :	لاتلو كلامك
Vocem meã audi ſm miſericordiã tuã	קלי שמע היך חסדך	اسمع صوتي يارب كرحمتك
DEVS, ſm iudicia tua viuifica me.	יי היך דינך קיימני :	واحييني بعدلك
Appꝓpĩquerũt ꝑſecutores mĩi adulterio,	קריבו רדפי זנו	اقترب الي الذين
a lege autem tua longe facti ſunt.	מאוריתך אתרחקו :	يعرفونني بالسوء وتباعدوا
Prope es tu Deus & omnia	קריב את יי וכל	من سنتك قريب انت يارب
mandata tua veritas.	פקודך קשוט :	وكل وصاياك حق هي
A principio	מן דמלקדמין ר	من البدء علمت
ſciui de teſtimoniis tuis,	חכימית מן סהידותך	شهاداتك انك
quod in ęternum fundaueris ea.	ארום לעלם יסדתנון :	اسستها الى الابد
Vide humilitatem meã & libera me,	חמי סגופי ופצא יתי	انظر الى تواضعي
quia legem tuam non	ארום אוריתך לא	وخلصني فاني
ſum oblitus.	אתנשיתי :	لم انس سنتك
Age cauſam meam & redime me,	נצי מצותי ופרוק יתי	احكم في قضيتي وانقذني
verbo tuo ſana me.	למימרך אסי יתי :	وبكلامك احييني
Longe ab impiis	רחיק מן רשיעי	بعيد من الخلاص
ſalus quoniam mandata tua	פורקנא ארום גזירתך	الخطاة لانهم لم
non exquiſierunt.	לא תבעו : ר	يطلبوا عدلك
Miſericordie tue multe DEVS,	רחמך סגיעין יי	رافتك كثيرة هي
ſm iudicia tua, Deus ſana me. (mei,	היך דינך יי אסי יתי :	يارب فاحييني بقضاك
Multi ꝑſecutores mei & moleſtatores(	סגיעין רדפי ומעיקי	كثر الذين يطاردونني
a teſtimoniis tuis non declinaui.	מסהידותך לא אצליתי :	ويحزنونني ولم اعدل عن
Vidi preuaricatores	חמיתי בוזדי	سنتك رايت الجهال
& certaui cum illis, quoniam	ואדיינית עמהון די	فذبت لانهم
verbum tuum non obſeruauerunt.	מימרך לא נטרו :	لم يحفظوا اقوالك
Vide quoniam mandata tua	חמי ארום פקודך	انظر يارب فاني هويت
dilexi DEVS, ſm	רחימית יי היך	وصاياك احييني
miſericordiam tuam ſana me.	טובך אסי יתי :	يارب برحمتك
Principium verbi tui veritas,	שירוי פתגמך קשוט	بدء كلامك الحق ش

וּלְעוֹלָם כָּל־מִשְׁפַּט־	In eternum omnia iudicia	in eternum omnia iudicia	καὶ εἰς τὸν αἰῶνα πάντα τὰ κρίματα
צִדְקֶךָ׃	iustitie tue. (causa,	iustitie tue. (gratis,	τῆς δικαιοσύνης σου.
שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם	Pricipes ꝑsecuti sũt me sine(	Sin. Pricipes ꝑsecuti sunt me(	Ἄρχοντες κατεδίωξάν με δωρεὰν,
וּמִדְּבָרֶיךָ פָּחַד לִבִּי׃	verba ãt tua timuit cor mũ.	& a ũbis tu[is] formidauit cor mũ.	καὶ ἀπὸ τῶν λόγων σου ἐδείλιασεν ἡ καρδία μου
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ	Gaudẽs ego sũ in eloq̃o tuo,	Sin. Letabor ego sup eloq̃a tua,	Ἀγαλλιάσομαι ἐγὼ ἐπὶ τὰ λόγιά σου,
כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃	sicut q̃ inuenit spolia multa.	sicut qui inuenit spolia multa.	ὡς ὁ εὑρίσκων σκῦλα πολλά.
שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וַאֲתַעֵבָה	Mẽdaciũ odio habui & dete(	Sin. Iniq̃tatẽ odio habui & abo(	Ἀδικίαν ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην,
תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃	legẽ ãt tuã dilexi. (status sũ,	sũ, legẽ ãt tuã dilexi. (minatus	τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα.
שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ	Septies in die laudaui te,	Sin. Septies ĩ die laudẽ dixi tibi,	Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ᾔνεσά σε,
עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃	super iudiciis iustitie tue.	super iudicia iustitie tue.	ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי	Pax multa diligentibus	Sin. Pax multa diligentibus	Εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι
תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ	legem tuã, & non est in illis	legem tuam, & non est illis	τὸν νόμον σου, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς
מִכְשׁוֹל׃ ש	scandalum.	scandalum.	σκάνδαλον.
שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ	Expectaui salutare tuum	Sin. Expectabam salutare tuũ	Προσεδόκων τὸ σωτήριόν σου
יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ	DEVS, & mandata tua	domine, & mandata tua	κύριε καὶ τὰς ἐντολάς σου
עָשִׂיתִי׃	feci. (nia tua,	dilexi. (monia tua,	ἠγάπησα.
שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ	Custodiuit aĩa mea testimo(	Sin. Custodiuit aĩa mea testi(	Ἐφύλαξεν ἡ ψυχή μου τὰ μαρτύριά σου,
וָאֹהֲבֵם מְאֹד׃	& dilexit ea nimis.	& dilexit ea vehementer.	καὶ ἠγάπησεν αὐτὰ σφόδρα,
שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ	Custodiui mandata tua	Sin. Seruaui mandata tua	Ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς σου
וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל־	& testimonia tua, quia oẽs	& testimonia tua, quia omnes	καὶ τὰ μαρτύριά σου, ὅτι πᾶσαι
דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃	vie mee in conspectu tuo.	vie mẽ ĩ ɔspe, tuo. (spectu tuo	αἱ ὁδοί μου ἐνώπιόν σου κύριε.
תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ	Appꝑinq̃t laus mea corã te	Tau. Appro. depcatio mã ĩ cõ(	Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου
יְיָ כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי	DEVS ẜm ũbũ tuũ doce me	dñe, iuxta elo. tu. da mihi ĩtelle.	κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου συνέτισόν με.
תָּבוֹא תְּחִנָּתִי לְפָנֶיךָ	Vẽiat depca. mã añ vul. tuũ,	Tau. Intret postula. mã ĩ ɔspec.	Εἰσέλθοι τὸ ἀξίωμά μου ἐνώπιόν σου
כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי׃	ẜm eloquiũ tuũ libera me.	ẜm eloqũ tuũ eripe me. (tuo,	κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου ῥῦσαί με.
תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה	Fundẽt labia meã hymnum,	Tau. Eructabũt lab. mã hymnũ	Ἐξερεύξαιντο τὰ χείλη μου ὕμνον,
כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃	docebis eni me ꝓcepta tua.	cũ docueris me iustificatões tu.	ὅταν διδάξῃς με τὰ δικαιώματά σου.
תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ	Loq̃t lingua mã ẜmonẽ tuũ,	Tau. Pronũciabit li. mã eloqũ(	Φθέγξαιτο ἡ γλῶσσά μου τὰ λόγιά σου,
כִּי כָל־מִצְוֹתֶיךָ צֶּדֶק׃	quia oĩa mandata tua iusta.	q̃a oĩa mãdata tua eq̃tas. (tuũ,	ὅτι πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου δικαιοσύνη.
תְּהִי־יָדְךָ לְעָזְרֵנִי	Sit manus tua auxiliatrix mã,	Tau. Fiat ma. tua vt saluet mẽ,	Γενέσθω ἡ χείρ σου τοῦ σῶσαί με,
כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי׃	quia mandata tua elegi.	quoniam mandata tua elegi.	ὅτι τὰς ἐντολάς σου ᾑρετισάμην.
תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ	Desideraui salutaĩ tuũ (me.	Tau. Concupiui salutare tuum	Ἐπεπόθησα τὸ σωτήριόν σου
יְיָ וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃	DEVS, & lex tua delecta.(	dñe, & lex tua meditatio mea ẽ.	κύριε, καὶ ὁ νόμος σου μελέτη μου ἐστί.
תְּחִי־נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ	Viuet aĩa mã & laudabit te,	Tau. Viuet aĩa mea & lauda. te,	Ζήσεται ἡ ψυχή μου καὶ αἰνέσει σε.
וּמִשְׁפָּטֶךָ יַעְזְרֻנִי	& iudicia tua auxiliabũt mi(	& iudicia tua adiuuabunt me.	καὶ τὰ κρίματά σου βοηθήσει μοι.
תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד	Erraui q̃si ouis ꝑdita, (hi.	Tau. Erraui sicut ouis q̃ periit	Ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός,
בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי	quere seruum tuum, quia	quere seruum tuum, quia	ζήτησον τὸν δοῦλόν σου ὅτι
מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי	mãdatoꝝ tuoꝝ nõ sũ oblitus	mandata tua non sum oblitus.	τὰς ἐντολάς σου οὐκ ἐπελαθόμην.
קכ שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXX. Canticũ graduũ.	CXIX. Allã. Cãticũ graduũ.	ρ ιθ´. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
אֶל־יְהוָה בַּצָּרָתָה	Ad DEVM in tribulatione	Ad dominum cum tribularer	Πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με
לִּי קָרָאתִי	mea clamaui,	clamaui	ἐκέκραξα,

Digitized by Google

وجميع احكام عدلك	ולעלם כל דיני	& in eternum omnia iudicia
دايمه الى الابد	צדקתך :	iustitie tue.
طردني العظما باطلا	רברבין רדפוני מגן	Principes psecuti sunt me sine causa,
ومن كلامك جزع قلبي	ומפתגמך דחל לבי:	verbum autem tuum timuit cor meũ.
فرحت بقولك كمثل	חדי אנא על מימרך	Letus ego in verbo tuo,
من وجد غنايم كثيرة	היך גבר דמשכח עדי סגי:	sicut homo qui inuenit spolia multa.
ابغضت الظلم	שיקרא סניתי ורחיקית	Falsitatẽ odio habui & abominatus sũ,
وارذلته واحببت سننك	ואורייתך רחימית:	& legem tuam dilexi.
سبع مرات كل يوم اسجد	שבע זמנין ביומא שבחית	Septem temporibus in die laudẽ dixi
على احكامك العادلة	יתך מטול דיני צדקך:	tibi, propter iudicia iustitie tue.
فليكن الامن الكثير	שלם סגי לרחמי אורייתך	Pax multa diligentibus legem tuam
لمحبي اسمك اذ لم يكن لهم	בעלמא הדין ולית להון	in mundo hoc, & non est illis
شك	תקלא לעלמא דאתי:	scandalum in mundo venturo.
رجوت خلاصك	סברית לפורקנך	Expectaui redemptionem tuam
يارب واحببت	יי ופקודיך עב	DEVS & mandata tua
وصاياك	עבדית :	feci.
وشهاداتك	נטר נפשי סהידותך	Custodiuit anima mea testimonia tua,
وهو بتها جدا	ורחמתינון לחדא :	& dilexit ea vehementer.
حفظت وصاياك	נטרית פקודיך וסה	Seruaui mandata tua
وشهاداتك لان جميع	וסהידותך ארום כל	& testimonia tua, quoniam omnes
طرقي بين يديك يارب	ארחתי לקבלך:	vie mee in conspectu tuo.
فليقترب دعاي منك	תתקרב צלותי קדמך	Appropinquet oõ mea cõspectui tuo
يارب ومثل قولك افهمني	יי היך פתגמך תביננני	DEVS, ẽm ũbũ tuũ da mihi ĩtellectũ.
ليدخل اليك تضرعي	תיעול צלותי קדמך	Veniat oratio mea in conspectũ tuum
ككلمتك خلصني	יי היך מימרך פציתי:	DEVS, ẽm verbum tuum libera me.
شفتاي تنطق بالتسبيح	תבעין ספוותי תושבחתא	Effundent labia mea hymnum,
اذا علمتني وصاياك	ארום תלפינני גזרתך:	quoniam docebis me precepta tua.
لساني تنطق بقولك	תתיב לישני מימרך	Narrabit lingua mea verbum tuum,
لان جميع وصاياك	ארום כל דינך צדקא:	quoniam omnia iudicia tua iusta.
عادلة لتكن يدك	תהי ידך לסיועתי	Sit manus tua in auxilium meum,
لسلامتي فقد احببت سننك	ארום פקודיך תעירתי:	quoniam mandata tua elegi.
تشوقت نفسي الى خلاصك	תגירית לפורקנך	Desideraui redemptionem tuam
وفي سننك درسي	יי ואורייתך פירוקי:	DEVS, & lex tua solatium meum.
فلتحيا نفسي وتسبحك	תחי נפשי ותשבחינך	Viuifica animam meam & laudabit te,
واحكامك تعينني	ודינך יסייענני :	& iudicia tua adiuuabunt me.
ضللت كالخروف الضال	תעית היך ען דמתבד	Erraui sicut ouis que periit,
فاطلب عبدك	בעי עבדך ארום	quere seruum tuum, quoniam
فاني لم انس وصاياك	פקודיך לא אתנשיתי:	mandata tua non sum oblitus.
المزمور التاسع عشر والماية	שירא דאתאמר על	CXX. Canticũ quod dictũ est pro
الى الرب صرخت	מסוקין דתהומא	ascensionibus abyssi.
في ضري	קדם יי כד עיקי צליתי:	Corã DEO in tribulatione mea oraui,

Furnii nostri, octonarii quadrati, græce & latine, ad imitationem prime, & ultime ogdoadis huius psalmi, cuius principium est, Beati immaculati.

Ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ ℵ πρώτην ὀγδοάδα μετὰ τοῦ ἁγίου καὶ μελῳδητοῦ τοῦ προφήτου. Ὑμνήσαντες ἐπαιξάμην οὕτως ἑλλάδι. Τῶν λατινικῶν φρασάμενοι τῶν ἐπέων ἐκ δὲ τοῦ πολυμαθεστάτου φαβρου ἤδη εὐδαιμόνως ἅτε τὸ ἅπαξ ξύμπαντα προφθακότος.

Ἄνδρες ἄμωμοι, μάκαρες βαίνοντες ἐν νόμῳ θεοῦ.
Ἀπαύστως φησὶ θεῖα μαρτύρι' ἰχνεύοντες, ὄλβιοι.
Ἄβατοι γάρ εἰσι παρανομοῦσιν αἱ θεῖαι τρίβοι.
Ἄγαν ἔμενοι φυλακτὰς ἐντολὰς τὰς σὰς ἔθου.
Αἱ βουλαὶ ἐμοῦ κομίσαιντ' εἰς φυλακὴν τῶν σῶν δικαίων.
Ἀναίσχυντος ἔσομ' ἀπόβλεπτα σέθεν ἐφορῶν προστάγματα.
Ἂν μάθω δίκης σου κρίσιν τὴν ὀρθὴν ἐξομολογήσομαι.
Ἀεὶ σὰς φυλάξοντ' ἐντολὰς μὴ δή με ἀμέλειμ πάνης.

Te dñe da precer corã instruar eloquiis tuis.
Tibi nota præsto sint mĩa, uerba me fuẽt tua
Tua me doce mãdata, rumpar ĩ laudes tuas,

וק : תַעֲנֵנִי	& respondit mihi	& exaudiuit me.	καὶ εἰσήκουσέ μου.
יְהוָה הַצִּילָה	DEVS libera	Domine libera	Κύριε ῥῦσαι
נַפְשִׁי מִשְּׂפַת שֶׁקֶר	aĩam meã a labio mendacii,	animam meam a labiis iniquis,	τὴν ψυχήν μου ἀπὸ χειλέων ἀδίκων
מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה :	a lingua dolosa. (ponet	& a lingua dolosa.	καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας.
מַה יִּתֵּן לְךָ וּמַה יֹּסִיף	Quid dabit tibi aut qd ap(	Quid det tibi aut qd apponat	Τί δοθείη σοι καὶ τί προστεθείη σοι
לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה :	tibi, lingua dolosa.	tibi, ad linguam dolosam.	πρὸς γλῶσσαν δολίαν.
חִצֵּי גִבּוֹר	Sagittas potentis	Sagitte potentis	Τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ
ע שְׁנוּנִים	acutas	acute	ἠκονημένα,
עִם גַּחֲלֵי	cum carbonibus	cum carbonibus	σὺν τοῖς ἄνθραξι
רְתָמִים :	genistarum.	desolatoriis.	τοῖς ἐρημικοῖς.
אוֹיָה לִי כִּי גַרְתִּי	Heu mihi qa peregrinatus sũ	Heu mihi, quia incolatus	Οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου
מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם-	in cappadocia, habitaui cum	meus prolongatus est, habitaui	ἐμακρύνθη, κατεσκήνωσα
אָהֳלֵי קֵדָר :	tabernaculis cedar.	cum habitantibus cedar	μετὰ τῶν σκηνωμάτων κηδάρ,
רַבַּת שָׁכְנָה לָּהּ נַפְשִׁי	Multũ sibi hĩtauit A. aĩa m̃a,	multum incola fuit anima mea.	πολλὰ παρῴκησεν ἡ ψυχή μου.
עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם :	cum osore pacis. A .i. Depressa fuit.	Cum his qui oderunt pacem	Μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην,
אֲנִי שָׁלוֹם וְכִי	Ego pax, & dum	eram pacificus, cum (gratis.	ἤμην εἰρηνικός. Ὅταν
אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה :	loquebar, illi ad bellum.	loquebar illis impugnabãt me(	ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν με δωρεάν.
קכא שִׁיר לַמַּעֲלוֹת.	CXXI. Canticũ graduũ.	CXX. Canticũ graduũ.	ρκ΄. ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
אֶשָּׂא עֵינַי אֶל-	Leuabo oculos meos in	Leuaui oculos meos in	Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς
הֶהָרִים מֵאַיִן	montes, vnde	montes, vnde	τὰ ὄρη, ὅθεν
יָבֹא עֶזְרִי :	veniet auxilium meum.	veniet auxilium mihi.	ἥξει ἡ βοήθειά μου.
עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה	Auxilium meum a DEO.	Auxilium meum a domino,	Ἡ βοήθειά μου παρὰ κυρίου
עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ :	factore celi & terre.	qui fecit celum & terram.	τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ	Nõ det ĩ cõmotõẽ pedẽ tuũ,	Nõ det in cõmotionẽ pedẽ tuũ,	Μὴ δῴη εἰς σάλον τὸν πόδα σου,
אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ :	nec dormitet q custodit te.	neq; dormitet qui custodit te.	μὴ δὲ νυστάξει ὁ φυλάσσων σε.
הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא	Ecce non dormitabit neq;	Ecce non dormitabit neq;	Ἰδοὺ οὐ νυστάξει οὐδὲ
יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל :	dormiet qui custodit israel.	dormiet qui custodit israel.	ὑπνώσει ὁ φυλάσσων τὸν ἰσραήλ.
יְהוָה שֹׁמְרֶךָ	DEVS custodit te	Dominus custodit te,	Κύριος φυλάξει σε,
יְהוָה צִלְּךָ	DEVS vmbra tua,	dominus protectio tua	κύριος σκέπη σου
עַל יַד יְמִינֶךָ :	super manum dexterã tuã.	super manum dexteram tuam.	ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου.
יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ	Per diem sol	Per diem sol	Ἡμέρας ὁ ἥλιος
לֹא יַכֶּכָּה	non percutiet te,	non vret te,	οὐ συγκαύσει σε,
וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה :	neq; luna per noctem.	neq; luna per noctem.	οὐδὲ ἡ σελήνη τὴν νύκτα.
יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל-	DEVS custodit te ab omni	Dominus custodit te ab omni	Κύριος φυλάξει σε ἀπὸ παντὸς
רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ	malo, custodiat animã tuam.	malo, custodiat animam	κακοῦ, φυλάξει τὴν ψυχήν σου
יְהוָה יִשְׁמָר-	DEVS custodiat	tuam dominus. Dñs custodiat	ὁ κύριος. Κύριος φυλάξει
צֵאתְךָ	exitum tuum	introitum tuum	τὴν εἴσοδόν σου
וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה	& introitum tuum, ex nunc	& exitum tuum, ex hoc	καὶ τὴν ἔξοδόν σου, ἀπὸ τοῦ
וְעַד עוֹלָם :	& vsq; in eternum.	nunc & vsq; in seculum.	νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
קכב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXII. Canticũ graduũ.	CXXI. Canticũ graduũ,	ρκα΄. ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
לְדָוִד שָׂמַחְתִּי	Dauidis. Letatus sum	Letatus sum	Εὐφράνθην

Digitized by Google

فاستجاب لي	וקביל צלותי:	& accepit orationem meam
يا رب نج	יי פצי נפ	DEVS libera
نفسي من الشفاه الغاشة	נפשי משפתא דשיקרא	animam meam a labiis mendacii,
والالسن الماكرة	מן לישנא נכילתא:	& a lingua dolosa.
ماذا تعطيك وماذا	מה יתן לך ומה יוסף	Quid dabit tibi aut quid adiiciet
تزيدك الالسن الغاشة	לך לישנא נכילתא	tibi lingua dolosa.
نبل القوي	גירין דגיברא שנינין	Sagitte robusti acute,
مسنونة	היך ברקא מלעיל עם	sicut fulgura superna, cum
مثل الجمر	גומרי רתמין דדלקין	carbonibus genistarum ardentibus
المحرق	בגיהנם מלרע:	in gehenna inferius.
الويل لي فان غربتي	ווי לי ארום איתותבית	Hei mihi, quoniam peregrinatus sum
قد طالت وحللت	עם אוסאי שריתי עם	cum asiaticis, habitaui cum
في مساكن قيدار	משכניהון דערבאי:	tabernaculis arabum.
طال سكون نفسي	יתיר מנהון שרת נפשי	Plusquam illi peregrinata est aía mea,
مع باغضي السلامة	עם אחוי סני שלם:	cum osoribus pacis.
وكنت اذا كلمتهم	אנא שלם ארום	Ego eram pax, quando
بالسلامة جاهدوني بلا	אצלי והינון לקרבא:	orabam & ipsi ad bellum.
المزمور العشرون والماية	שירא דאיתאמר על	CXXI. Canticũ ꝙ dictũ est pro
رفعت عيني الى	מסוקין דתהומא	ascensionibus abyssi.
الجبال من	אזקוף עייני לטוריא	Leuabo oculos meos ad montes,
حيث تاتي معونتي	מן האן ייתי סעדי:	vnde veniet auxilium meum.
معونتي من عند الرب	סעדי מן קדם יי דע	Auxilium meum a presentia DEI
خالق السما والارض	דעביד שמיא וארעא:	qui fecit celum & terram.
لا تعط الزلل رجلك	לא יתן לאיתמוטטא	Non dabit vt cõmoueantur
ولا يغفو حافظك	רגלך לא ינום נטרך:	pedes tui, nec dormitabit q custodit te.
حافظ اسرايل	הא לא ינום ולא	Ecce non dormitabit neq́
لا يغفو ولا ينام	ידמוך נטיר ישראל:	dormiet, custos israel. (bit tibi,
الرب حافظك	יי נטרך יי טלולך	DEVS custodiet te DEVS obũbra(
الرب يظلل	מן בגלל מזוזתא דקביעא	propter chartulam preceptorum
عليك يده اليمنى	על סטר ימינך במעלך:	q̃ ꝯfirmata ẽ ad manũ dexterã tuã in(
لا تحرقك	ביממא כד שליט שמשא לא	In die qñ dñatur sol nõ (igressu tuo.
الشمس نهارا	יחבלנך צפריא וליליא	nocebunt tibi diurni, neq́ nocturni
ولا القمر ليلا	כד שליט סיהרא בליליא:	quando dominatur luna in nocte.
الرب يحفظك من كل	מימרא דיי ינטרנך מכל	Verbum DEI custodiet te, ab omni
سو الرب يحفظ	ביש ינטור ית נפשך:	malo, custodiet animam tuam.
نفسك الرب يحفظ	יי ינטר מפקך לפתגמי	DEVS custodiet exitum tuũ ad nego(
مدخلك	ומיעלך למיעסק	& introitum tuũ ad studia (ciationẽ,
ومخرجك	באוריתא מן השתא	legis, ex nunc
من الان والى الابد	ועד עלם:	& vsq́ in eternum.
المزمور الحادي والعشرون	שירא דאיתאמר על	CXXII. Canticũ quod dictũ est pro
والماية فرحت	מסוקין דתהומא על	ascensionibus abyssi per

Tua uerba promet os meũ, æq̃ nãq; lex tua. Tua dextra fuet me, mandata si elegi tua Tu mihi salus, mihi unica cura, lex semp̃ tua Tibi uiuo, te laudabo iudiciis mixus tuis Trahe me: ouẽ abactã ceu, haud tamẽ immemorem legis tue.

Beati imaculati ĩ uia. Ex libro תורת כהנים Torat choanim

אמר רב אחא מאי דא דאמר דוד תמימי דרך הוה לו לומר תמימי לב אלא תא שמע דיקרי להו תמימי דרך דקרי להו לפי שאינו היו הולכים ממקום למקום כדי להודיע תורת יי ולא היו קימים במקום אחד אלא דורשים בכל המקומות תורתו ומצותיו ונהרגים על קדושת שמו ולפי שנמסרו בכל לבם ולא היו חוששים למיתה וזה הוא שאמר בכל לב ידרשוהו ובתיב ליה אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו ור' בי תמימותם לא היתה לבד בהסתלקותם מעול הרע אבל היו נמנעים מהרע ודורשים הטוב ועוד כי היו סובלים כל הצרות שבעולם כדי לחנך העולם בתורה ובאמת זאת היא מדת התמימות שלמה ודי לך בזאת והיערא

.i. Dixit. R. Acha, quid nam illud est quod dixit Dauid. Beati immaculati siue beati perfecti in uia, nõne magis cõueniẽs erat dicere, pfecti corde quã perfecti in uia. Verum audi quãobrẽ appellauerit eos pfectos ĩ uia, ꝙ & rõnabiliter factũ ẽ. Isti siquidẽ fuere hoies q discurrebãt circũquaq; p oĩs uias docẽtes legẽ Dei, nec qescebãt ĩ loco aliquo, uer̃ sine itermissione discurrebãt pdicãtes legẽ & testimõia Dei, & pp sanctũ nom̃ Dei mortẽ libẽter amplectebant, qm̃ deuouerãt se Deo ĩ toto corde, nec mori formidabant pp eũ, & hoc est ꝙ dicit ĩ toto corde exqrũt eũ. Et huic cõcinit ꝙ seqtur. Etenĩ nõ operãtes iniqtatẽ ĩ uiis suis ãbulãt. Cuius dicti sensus est, ꝙ perfectio hoꝝ nõ erat q̃ t rece-

באמרים לי	in iis qui dicebant mihi,	in his que dicta sunt mihi,	ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι,
בית יהוה נלך :	in domum DEI ibimus.	in domum domini ibimus.	εἰς οἶκον κυρίου πορευσόμεθα.
עמדות היו רגלינו	Stantes erant pedes nostri,	Stantes erant pedes nostri,	Ἑστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν
בשעריך ירושלם :	in portis tuis ierusalem.	in atriis tuis hierusalem.	ἐν ταῖς αὐλαῖς σου Ἱερουσαλήμ.
ירושלם הבנויה	Ierusalem que edificata est	Hierusalem que edificatur	Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομουμένη,
כעיר שחברה	vt ciuitas, in qua conueniant	vt ciuitas, cuius participatio	ὡς πόλις, ἧς ἡ μετοχὴ
לה יחדו :	insimul.	eius in idipsum.	αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό.
ששם עלו	Quia eo ascenderunt	Illuc enim ascenderunt	Ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν
שבטים שבטי	tribus, tribus	tribus, tribus	αἱ φυλαί, φυλαὶ
יה עדות ל	DEI testimonium	domini testimonium	κυρίου μαρτύριον
לישראל להודות	israel, ad confitendum	israel ad confitendum	τῷ Ἰσραήλ. Τοῦ ἐξομολογήσασθαι
לשם יהוה :	nomini DEI.	nomini domini.	τῷ ὀνόματι κυρίου.
כי שמה יש	Quia ibi	Quia illic	Ὅτι ἐκεῖ
ישבו כסאות	sederunt sedes	sederunt sedes	ἐκάθισαν θρόνοι
למשפט כסאות	in iudicio, sedes	in iudicio, sedes	εἰς κρίσιν, θρόνοι
לבית דוד :	domui Dauidis.	super domum Dauid.	ἐπὶ οἶκον Δαβίδ.
שאלו שלום	Rogate pacem	Rogate que ad pacem sunt	Ἐρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην
ירושלם ישליו	ierusalem, sit pax	hierusalem, & abundantiam	τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ εὐθηνία
אהביך יהי שלום	iis qui diligunt te. Sit pax	diligentibus te. Fiat pax	τοῖς ἀγαπῶσί σε. Γενέσθω δὴ εἰρήνη
בחילך שלוה	in exercitu tuo, sitq; pax	in virtute tua, & abundantia	ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ εὐθηνία
בארמנותיך : למען	in regiis tuis. Propter	in turribus tuis. Propter	ἐν ταῖς πυργοβάρεσί σου. Ἕνεκα
אחי ורעי אדברה־	frẽs meos & socios meos, loq̃r	frẽs meos & ꝓxios meos, loq̃bar	τῶν ἀδελφῶν μου καὶ τῶν πλησίον μου, ἐλάλουν
נא שלום	nunc pacem	pacem de te.	δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ.
בך : למען בית־יי	in te. Propter domum DEI	Propter domum domini	Ἕνεκα τοῦ οἴκου κυρίου
אלהינו אבקשה	nostri, queram	Dei nostri quesiui	τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξεζήτησα
טוב לך :	bonum tibi.	bona tibi.	ἀγαθά σοι.
קכג שיר המעלות	CXXIII. Canticũ graduũ.	CXXII. Canticũ graduũ.	ρκβ΄. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
אליך נשאתי	Ad te leuaui	Ad te leuaui	Πρὸς σὲ ἦρα
את־עיני	oculos meos,	oculos meos,	τοὺς ὀφθαλμούς μου
הישבי בשמים :	qui habitas in celis.	qui habitas in celis.	τὸν κατοικοῦντα ἐν τῷ οὐρανῷ.
הנה כעיני עבדים	Ecce sicut oculi seruorum	Ecce sicut oculi seruorum,	Ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλων
אל־יד אדוניהם	ad manum dominorꝫ suorũ.	in manibus dominorum suorũ.	εἰς χεῖρας τῶν κυρίων αὐτῶν,
כעיני שפחה אל־יד	Sicut oculi ancille ad manũ	Sicut oculi ancille in manibus	ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας
גבירתה כן עינינו	domine sue, sic oculi nostri	domine sue ita oculi nostri	τῆς κυρίας αὐτῆς, οὕτως οἱ ὀφθαλμοὶ (
אל־יהוה אלהינו	ad DEVM Deum nostrum,	ad dominum Deum nostrum,	πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν (ἡμῶν
עד שיחננו :	donec misereat̃ nostri. (q̃m	donec misereatur nostri.	ἕως οὗ οἰκτειρήσαι ἡμᾶς.
חננו יהוה חננו כי	Miserẽ nr̃i DEVS miserẽ nr̃i, (	Miserere nr̃i dñe miserere nr̃i, quia	Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, ὅτι
רב שבענו בוז :	mltũ satiati sumꝰ despectiõe.	multũ repleti sumus despectiõe.	ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν ἐξουδενώσεως.
רבת שבעה־לה נפשנו	Multũ satiata est aĩa nostra,	Quia multũ repleta ẽ aĩa nr̃a,	Ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν,
הלעג השאננים	opprabrio deliciosorum	opprobrium abundantibus	τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθηνοῦσι
הבוז לגאיונים :	& despectione superborum.	& despectio superbis.	καὶ ἡ ἐξουδένωσις τοῖς ὑπερηφάνοις.

Digitized by Google

بالقايلين لي الى	יְדֵי דָוִד חֲדֵיתִי בְּאָמְרִין	manũ Dauidis. Letatus sũ ĩ his q̃ dicũt
بيت الرب ننطلق	לִי בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ נֵיזֵיל:	mihi, in domũ sanctuarii DEI ibimus.
كانت اقدامنا قياما	קָיְמִין הֲוַאָן רִגְלָנָא	Stante erant pedes nostri
في ديار اورشليم	בִּתְרַעַיִךְ יְרוּשְׁלֶם:	in portis tuis ierusalem.
اورشليم مبنيه	יְרוּשְׁלֶם דְּמִתְבַּנְיָא	Ierusalem que edificatur
كالمدينه	בִּרְקִיעָא הֵיךְ קַרְתָּא	in celis tanquam ciuitas.
المحيطه مجدها سور	דְּאִתְחַבְּרָא לַהּ כַּחֲדָא בְּאַרְעָא	in qua conueniant simul in terra,
هناك صعدت	דְּתַמָּן סְלִיקוּ שִׁבְטַיָּא	quoniam eo ascenderunt tribus
القبايل قبايل	שִׁבְטִין דַיְיָ מַסְהִיד לְיִשְׂ׳	tribus DEI testificantis israel,
الرب شهادة	דִּשְׁכִינְתֵּיהּ שָׁרְיָא	quod diuinitas eius habitauit
لاسرايل ليشكروا	בֵּינֵיהוֹן בְּמֵיזַלְהוֹן	inter eos cum accesserunt
اسم الرب	לְאוֹדָאָה לִשְׁמָא דַיְיָ:	ad confitendum nomen DEI.
لان	אֲרוּם תַּמָּן מִתְעַתְּדִין	Quia ibi preparabantur
فيها نصبت كراسي	כּוּרְסְוָן לְדִינָא	sedes ad iudicium
الحكم كراسي	בִּירוּשְׁלֶם כּוּרְסְוָן בְּבֵית	in ierusalem, sedes in domo
ال داود	מוּקְדְּשָׁא לְמַלְכֵי דְּבֵית דָּוִד	sanctuarii, regibus domus Dauid.
سلوا السلام	שְׁאִילוּ בִּשְׁלָמָא	Rogate pro pace
لاورشليم والغنى	דִּירוּשְׁלֶם יִתְבוּן בְּשַׁלְוָתָא	ierusalem, sedeant in tranquillitate
لمحبيها فلتكن السلامة	רָחֲמַיִךְ: יְהֵא שְׁלָמָא	amatores tui. Sit pax
في جنودك الخصب	בְּחֵילֵיךְ שַׁלְוְתָא	in exercitu tuo, tranquillitas
واليسار في ابرجة منازلك	בְּבִירְנְיָתַיִךְ: מִן בְּגַלַל	in pretoriis tuis. Propter
لاجل اخوتي واقاربي	אַחַיי וְחַבְרַיי	fratres meos & socios meos,
اتكلم فيك بالسلامة	אֱמַלֵּיל כְּדוּן שְׁלָם בִּךְ:	loquar nunc pacem pro te.
ولاجل بيت الرب	מְטוּל בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ	Proprer domum sanctuarii DEI
الهنا طلبت	אֱלָהָנָא אֶתְבַּע	Dei nostri, queram
لك الخيرات	לְאוֹטָבָא לִךְ:	vt bona adsint tibi.
المزمور الثاني والعشرون	שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל	CXXIII. Canticũ q̃ dictũ est pro
والمايه ٥ رفعت عيني اليك	מַסּוֹקִין דִּתְהוֹמָא קֳדָמָךְ	ascensionibus abyssi. Coram te
ايها الرب	זְקָפִית יָת עֵינַי דְּיָתִיב	leuaui oculos meos qui habitas
الساكن في السما	עַל כּוּרְסֵיהּ יְקָרָא בִּשְׁמַיָּא	super sedem glorie in celis.
كاعين العبيد	הָא הֵיכְמָא דְּמוֹדִיקִין	Ecce sicut respiciunt
الى ايدي موالهم	עֵינֵי דְּעַבְדִין אַמְהָתָא	oculi seruorum & ancillarum.
وكعيني الامة الى يدي	מִנִּיסָא מָרֵיהוֹן ד	de latere
سيدتها كذلك عيوننا	דְּרִבּוֹנְתְּהָא הָכְדֵין מוֹדִיקָן	dominorum suorum, sic respiciunt
الى الرب الهنا	עֵינָנָא לַיְיָ אֱלָהָנָא עַד	oculi nostri DEVM Deũ nostrũ donec
حتى يتراف علينا	דִּירַחֵם עֲלָנָא:	misereatur nostri.
ارحمنا يا رب ارحمنا فقد	חוּס עֲלָן יְיָ חוּס עֲלָן אֲרוּם	Miserere nr̃i DEVS, miserere nostri, q̃m
امتلانا من الهوان كثيرا	סַגִּי שְׂבַעְנָא בְּסִירוּתָא:	multum saturati sumus despectione.
وبكثير امتلات نفوسنا	סוּגְעָא שְׂבָעַת לַהּ נַפְשָׁנָא	Multum saturata est anima nostra
اعط عارا للموسرين	תִּילְעוּבָא דְּשַׁלְוִין	opprobrio opulentorum,
وهوانا للمتعظمين	מְסַבְרָנַיָּא וְגִיוְתָנַיָּא:	& despectione superborum.

derent a malo tantum imo quod recedentes a malo operabant̃ bonũ, & sufferebant quecunq; aduersa mundi tam&si multa & mala, quo dirigerent mundũ ĩ uia legis, & in uia ueritatis. Et citra dubiũ hec est uera ꝓprietas ꝑfectionis que perducit ad beatitudinẽ. Et satis sit nunc tibi hac modica excitatione.

Digitized by Google

קכד שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXIIII. Canticũ graduũ	CXXIII. Canticũ graduũ.	ρκγ'. ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
לְדָוִד לוּלֵי	Dauidis. Nisi quod	Nisi quia	Εἰ μὴ ὅτι
יְהוָה שֶׁהָיָה	DEVS aderat	dominus erat	κύριος ἦν
לָנוּ יֹאמַר	nobis, dicat	in nobis dicat	ἐν ἡμῖν, εἰπάτω
נָא יִשְׂרָאֵל :	nunc israel.	nunc israel,	δὴ ἰσραήλ.
לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה	Nisi quod DEVS aderat	nisi quia dominus erat	Εἰ μὴ ὅτι κύριος
לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ	nobis, cũ exurgerẽt sup nos	in nobis. Cum exurgerent	ἦν ἐν ἡμῖν, ἐν τῷ ἐπαναστῆναι
אָדָם : אֲזַי חַיִּים	homines. Tunc viuos	homines in nos forte viuos	ἀνθρώπους ἐφ᾽ ἡμᾶς. Ἄρα ζῶντας
בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת	absorbuissẽt nos, cũ irasceret	deglutissent nos. Cũ irasceret	ἂν κατέπιον ἡμᾶς, ἐν τῷ ὀργισθῆναι
אַפָּם בָּנוּ : אֲזַי	furor eorum sup nos. Tunc	furor eorum in nos, forsitan	τὸν θυμὸν αὐτῶν ἐφ᾽ ἡμᾶς. Ἄρα
הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ	aque circundedissent nos,	aqua absorbuisset nos.	τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντισεν ἡμᾶς
נַחְלָה עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ	torrẽs trãsisset sup aĩã nrãm.	Torrentẽ ptrãsiuit aĩa nostra,	χείμαρρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν.
אֲזַי עָבַר עַל	Tunc transissent super	forsitan pertransisset	Ἄρα διῆλθεν
נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם	animam nostram aque	anima nostra aquam	ἡ ψυχὴ ἡμῶν (κύριος,
הַזֵּידוֹנִים : בָּרוּךְ יְהוָה	supbie. Benedictus DEVS,	intolerabilem. Benedictus dñs	Τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. Εὐλογητὸς(
שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף	qui non dedit nos in predam	qui non dedit nos in captionem	ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν
לְשִׁנֵּיהֶם : נַפְשֵׁנוּ	dentibus eoꝝ. Anima nostra	dentibus eorum. Anima nostra	τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν. Ἡ ψυχὴ ἡμῶν
כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה	quasi auis erepta est,	sicut passer erepta est	ὡς στρουθίον ἐρρύσθη
מִפַּח יוֹקְשִׁים	de laqueo venantium.	de laqueo venantium.	ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων.
הַפַּח נִשְׁבָּר	Laqueus contritus est	Laqueus contritus est,	Ἡ παγὶς συνετρίβη,
וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ :	& nos liberati sumus.	& nos liberati sumus.	καὶ ἡμεῖς ἐρρύσθημεν.
עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה	Auxiliũ nostrũ in noĩe DEI	Adiutorium nostrũ in noĩe dñi,	Ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι κυρίου,
עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ :	facientis celum & terram.	qui fecit celum & terram.	τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
קכה שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXV. Canticũ graduũ.	CXXIIII. Canticũ graduũ.	ρκδ'. ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
הַבֹּטְחִים בַּיהוָה	Qui confidunt in DEO	Qui confidunt in domino	Οἱ πεποιθότες ἐπὶ κύριον
כְּהַר צִיּוֹן	sicut mons cion	sicut mons syon,	ὡς ὄρος σιών,
לֹא יִמּוֹט	immobilis,	non cõmouebitur	οὐ σαλευθήσεται
לְעוֹלָם יֵשֵׁב :	in eternum habitabilis.	in eternum qui habitat	εἰς τὸν αἰῶνα ὁ κατοικῶν
יְרוּשָׁלַםִ הָרִים	Ierusalem habens montes	in hierusalem. Montes	ἱερουσαλήμ. Ὄρη
סָבִיב לָהּ וַיהוָה	in circuitu suo, & DEVS	in circuitu eius & dominus	κύκλῳ αὐτῆς, καὶ ὁ κύριος
סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה	in circuitu populi sui nunc	in circuitu populi sui, ex hoc	κύκλῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ
וְעַד עוֹלָם :	& vsq͂ in eternum.	nunc & vsq͂ in seculum.	νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט	Quia non requiescet virga	Quia non relinquet dñs virgã	Ὅτι οὐκ ἀφήσει κύριος τὴν ῥάβδον
הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל	impietatis super sortem	peccatorum super sortem	τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπὶ τὸν κλῆρον
הַצַּדִּיקִים לְמַעַן	iustorum, vt	iustorum, vt non	τῶν δικαίων. Ὅπως ἂν μὴ
לֹא יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים	non mittant iusti	extendant iusti	ἐκτείνωσιν οἱ δίκαιοι
בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם :	in iniquitates manus suas.	ad iniquitatem manus suas.	ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν.
הֵיטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים	Benefac DEVS, bonis	Benefac domine, bonis	Ἀγάθυνον κύριε τοῖς ἀγαθοῖς
וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם :	& his q recti sũt ĩ corde suo	& rectis corde.	καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ. (λιας,
וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם	Qui ãt decli. ad praui. suas,	Declinãtes aũt in obligationes	Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγα(
יוֹלִיכֵם יְהוָה אֶת	deducet eos DEVS, cum	adducet dominus cum	ἀπάξει κύριος μετὰ

Digitized by Google

المزمور الثالث والعشرون	שירא דאתאמר על	CXXIIII. Canticũ quod dictũ est pro
والماية ٤ لولا ان	מסוקין דתהומא על יד	ascensionibus abyssi per manum
الرب كان	דוד אילולי יי דהוה	Dauidis. Nisi Deus fuisset
لنا يقول	בסעדנא כד קאים	in adiutoriũ nostrũ, cum insurrexisset
اسرائيل	עלנא בר נש:	aduersum nos homo.
لولا ان الرب	אילולי מימרא דיי דהוה	Nisi verbum DEI fuisset
كان لنا عند قيام	בסעדנא כד קם	in adiutorũ nostrum, cum insurrexisset
الناس علينا اذن لابتلعونا	עלנא בר נש: הכדין כד	aduersum nos homo. Tunc
ونحن احيا وعند شدة	חיין בלעו יתנא כד תקיף	viuos deglutissent nos, cũ irascebatur
غضبهم علينا اذا ارادوا	חמתהון בנא: הכדין	furor eorum aduersum nos. Tunc
تغرقنا في الما	מיא שטפו יתנא מרעיתא	aque absorbuissent nos,
طارت نفوسنا كانها	עבר על נפשנא:	torrens trãsiuit super animam nostrã.
في واد هالكه وقلوبنا	הכדין עבר על נפשנא	Tunc pertransisset super aĩam nostrã
ذايبه كمثل الما الذي	מלכא דמתיל למוי דמא	rex similis voragini aquarum
لا يستقر تبارك الرب	זידניא: בריך שמא דיי	elatarum. Benedictum nomen DEI
الذي لم يدعنا اكلا ل	דלא מסרנא היך תברא	qui non dedit nos tanquam predam
سنانهم نجت نفوسنا	לשניהון: נפשנא היך	dentibus eorum. Anima nostra sicut
مثل العصفور	צפרתא אשתיזבת	auis elapsa est,
من فخ الصياد	מפחי קלעיא	de laqueo venantium,
انكسر الفخ	פחא אתבר	laqueus contritus est
ونحن نجونا	ואנחנא אשתיזבנא:	& nos liberati sumus.
لان عوننا اسم الرب الذي	סעדנא בשום מימר אלהנא	Adiutoriũ nostrũ ĩ noĩe verbi Dei nrĩ,
خلق السما والارض	דעבד שמיא וארעא:	qui fecit celum & terram.
المزمور الرابع والعشرون	שירא דאתאמר על	CXXV. Canticũ quod dictũ est pro
والماية ٤ المتوكلون على	מסוקין דתהומא צדיקיא	ascensionibus abyssi. Iusti
الرب مثل جبل صهيون	דמתרחצין במימרא דיי	qui confidunt in verbo DEI
الذي باورسليم	היך טורא דציון דלא	sicut mons cion, qui non
لا يزول	יזוע לעלם יתיתב:	cõmouebitur & in eternum habitabit.
الى الابد الجبال	ירושלם טוריא	Ierosolyme montes
حولها	בסחרנה	in circuitu
والرب يحيط بشعبه منذ	לעמיה מן כען	populi sui, ex nunc
الان والى الابد	ועד עלמא:	& vsq; in eternum.
ان الرب لايدع عصا	ארום לא ינוח שיבט	Quoniam non quiescet virga
الخطاة على نصيب	רשעא על פיצתא דצדיקי	impietatis super sortem iustorum,
الصديقين لئلا	מן בגלל דלא יושטון	ne extendant
يمد الصديقون	צדיקיא בשיקרא	iusti in iniquitatem
ايديهم الى السيات	ידיהון:	manus suas.
اصنع يارب الخير الى	אוטיב יי לטביא	Benigne fac DEVS, bonis
الصالحين والمستقيمي القلوب	ולדתריצין בלבהון:	& rectis corde.
واما الذين يميلون الى	ודסטיין בתר	Sed declinantium post
سبل اعوجاجهم الرب	עקמתהון יובלנון יי	obliquitates suas, deducet DEVS

Digitized by Google

פֹּעֲלֵי אָוֶן שָׁלוֹם	his q operant iniquitatē, pax	operantibus iniquitatem pax	τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν. Εἰρήνη
עַל־יִשְׂרָאֵל ׃	super israel,	super israel.	ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
קכו שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXVI. Canticū graduū.	CXXV. Canticū graduū.	ρκέ. Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־	Cum conuerteret DEVS	In conuertendo dominus	Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον
שִׁיבַת צִיּוֹן	captiuitatem cion	captiuitatem syon,	τὴν αἰχμαλωσίαν σιών,
הָיִינוּ כְּחֹלְמִים ׃	facti sumus quasi somniātes.	facti sumus sicut consolati.	ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι.
אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק	Tunc implebitur risu	Tunc repletum est gaudio	Τότε ἐπλήσθη χαρᾶς
פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ	os nostrum, & lingua nostra	os nostrum, & lingua nostra	τὸ στόμα ἡμῶν, καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν
רִנָּה אָז יֹאמְרוּ	laude. Tunc dicent (VS	exultatione. Tunc dicent	ἀγαλλιάσεως. Τότε ἐροῦσιν
בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְהוָה	ī gētibus, magnificauit DE(	inter gentes, magnificauit dñs	ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐμεγάλυνε κύριος
לַעֲשׂוֹת עִם־אֵלֶּה ׃	facere cum istis.	facere cum eis	τοῦ ποιῆσαι μετ᾽ αὐτῶν,
הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת	Magnificauit DEVS facere	Magnificauit dominus facere	ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι
עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים	nobiscū, facti sumus letātes.	nobiscum. facti sumus letantes.	μεθ᾽ ἡμῶν, ἐγενήθημεν εὐφραινόμενοι.
שׁוּבָה יְהוָה אֶת־	Conuerte DEVS (uuli,	Conuertere domine	Ἐπίστρεψον κύριε
שְׁבוּתֵנוּ כַּאֲפִיקִים	captiuitatē nostrā, veluti ri(	captiuitatē nostrā sicut torrens	τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν ὡς χειμάρρους
בַּנֶּגֶב ׃ הז	in arido.	in austro.	ἐν τῷ νότῳ.
הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה	Qui seminät in lachrymis,	Qui seminant in lachrymis,	Οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν,
בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ ׃	in exultatione metent.	in exultatione metent.	ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι.
הָלוֹךְ יֵלֵךְ	Ambulans ambulabit	Euntes ibant	Πορευόμενοι ἐπορεύοντο,
וּבָכֹה נֹשֵׂא	& flebit, portans	& flebant mittentes	καὶ ἔκλαιον βάλλοντες
מֶשֶׁךְ הַזָּרַע	charum semen.	semina sua. (tatione	τὰ σπέρματα αὐτῶν.
בֹּא יָבֹא בְרִנָּה	Veniēs veniet in exultatōe,	Venietes aūt venient cū exul(	Ἐρχόμενοι δὲ, ἥξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει
נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו ׃	portans manipulos suos.	portantes manipulos suos.	αἴροντες τὰ δράγματα αὐτῶν.
קכז שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXVII. Cāticū graduū.	CXXVI. Cāti. grad. salomonis	ρκϛ. Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
לִשְׁלֹמֹה אִם־יְהוָה	Salomonis. Si DEVS	Nisi dominus	Ἐὰν μὴ κύριος
לֹא־יִבְנֶה בַיִת	non edificauerit domum,	edificauerit domum,	οἰκοδομήσῃ οἶκον,
שָׁוְא עָמְלוּ	vane laborauerunt	in vanum laborauerunt	εἰς μάτην ἐκοπίασαν
בוֹנָיו בּוֹ אִם־יְהוָה	qui edificāt eam. Si DEVS	qui edificant eam. Nisi dominus	οἱ οἰκοδομοῦντες. Ἐὰν μὴ κύριος
לֹא־יִשְׁמָר־עִיר שָׁוְא	ñ custodierit ciuitatē, frustra	custodierit ciuitatem, frustra	φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην
שָׁקַד שׁוֹמֵר ׃	vigilat custos.	vigilat qui custodit eam.	ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων.
שָׁוְא לָכֶם	Frustra vobis est	Vanum est vobis	Εἰς μάτην ὑμῖν ἐστι
מַשְׁכִּימֵי קוּם ס	mane consurgere,	ante lucem surgere,	τὸ ὀρθρίζειν.
מְאַחֲרֵי שֶׁבֶת	detenti sessione	surgite postq̄ sederitis	Ἐγείρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι,
אֹכְלֵי לֶחֶם	manducantes panem	qui manducatis panem	οἱ ἐσθίοντες ἄρτον
הָעֲצָבִים כֵּן	dolorum. Sic	doloris. Cum	ὀδύνης, ὅταν
יִתֵּן לִידִידוֹ ש	dabit dilecto suo	dederit dilectis suis	δῷ τοῖς ἀγαπητοῖς αὐτοῦ
שֵׁנָא ׃ ה	somnum,	somnum	ὕπνον.
הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ בָּנִים	ecce hereditas DEI, filii	ecce hereditas domini filii	Ἰδοὺ ἡ κληρονομία κυρίου υἱοί,
שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן ׃	mercedis, fructus ventris.	merces fructus ventris.	ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός.
כְּחִצִּים בְּיַד גִּבּוֹר	Sic sagitte in manu potētis,	Sicut sagitte in manu potentis,	Ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ,
כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים ׃	ita filii iuuentutis.	ita filii excussorum.	οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτετιναγμένων.

Digitized by Google

يلقيهم مع عاملي الاثام	לגיהנם חולקהון עם	in gehennam partem eorum, cum
والسلام على اسرائيل	עבדי שקר שלמא על ישראל	operantibus iniquitatẽ, pax sup israel.
المزمور الخامس والعشرون	שירא דאיתאמר על	CXXVI. Cãticũ qđ dictũ est ꝑ
والمايه لما رد الرب	מסוקיין דתהומא כד	ascensionibus abyssi. Quando
سبي صهيون	יתיב יי גלות ציון	conuertet DEVS captiuitatem cion,
صرنا كالمتعزيين	הוינן מרעיא דאתסיאו:	erimus veluti infirmi qui cõualuerũt.
حينيذ تبتهج	הידין יתמלא חוכא	Tunc replebitur risu
افواهنا وتسبح السنتنا	פומנא ולישננא	os nostrum, & lingua nostra
جينيذ يقال	תושבחתא הידין ימרון	laude. Tunc dicent
في الامم قد اكثر الرب	בעממיא אסגי יי למעבד	in populis magnificauit DEVS facere
الصنيع الي هولا	טבתא עם אליין:	benigne cum istis.
اكثر الرب الصنيع	אסגי יי למעבד טבתא	Magnificauit DEVS facere benigne
الينا فصرنا فرحين	עמנא הוינא חדיין:	nobiscum, facti sumus letantes.
يا رب اردد	אתיב יי ית גלוותך היך	Conuerte DEVS captiuitatem tuã,
سبينا كالاودية	דמיתבא ארעא כד נבעין	sicut conuertitur terra, qñ abundant
التي باليمن	מפקני מיא בבצורתא:	fluenta aquarum, tempore siccitatis.
الذين يزرعون بالدموع	דזרעין בדמעתא	Qui seminauerunt in lachrymis
ويحصدو بالفرح	בחידותא יחצדון:	in exultatione metent.
كانوا ينطلقون	מהלך יהלך בבכיתא	Ambulans ambulabit in fletu, bos
يبكرون	תור דמסובר נוגא דבר	qui expectabat prouentum
زرعهم باكيين	זרעא מיתא יתי בתושב	semẽtis. Veniẽs veniet cũ exultatiõe,
ويأتون مقبلين بالتهليل	כד ישובר איסתהי	quando custodiet gressus suos
حاملين غلاتهم	רעי חויז מן תלמיא:	& pascetur germine sulci. (sionibus.
المزمور السادس والعشرون	שירא דאתאמר על מסוקין	CXXVII. Cãticũ ꝙ dictũ est ꝑ ascẽ(
والمايه اذ المريبي الرب	דתהומא על יד שלמה	abyssi per manum Salomonis.
البيت فباطل تعب	אין מימרא דיי לא יבני	Si verbum DEI non ędificauerit
البناوون وان	קרתא מגן לעין איתקליה	ciuitatem, frustra laborãt qui ędificãt
لم يحفظ الرب المدينة	ביה אין מימרא דיי לא	eam, si verbum DEI non
فباطل يسهر دراسها	נטר קרתא ירושלם	custodierit ciuitatem ierusalem
باطلا يكون	מגן אתער נטרא:	frustra vigilat custos.
بكوركم انهضوا	על מגן תטרחון לכון	Propterea in vanum laboratis vos
بعد الجلوس	דתקדמון בצפרא למעבד	qui preuenitis mane perpetraturi
يا اكلي الخبز	חטוף דתוחרון ותיתבון	rapinam, & vos qui tardatis
بالهموم اذا	למעבד זגן דאכלין	& cõcinnatis ꝑparatiões, & mãducatis
اعطا	מזוני דמסכנין דלעת	cibos miserorum, qui laborauerunt
اصفيايه	בהון על איאת וכיון יתי יי	in illis, conueniẽter aũt dabit DEVS
نوما	לרחמוהי חמטא	dilectis suis somnum.
فميراث الرب البنين	הא אחסנא דיי בנין כשרין	Ecce hereditas DEI, filii recti, B
جزا ثمرة البطن	אגר עובדין טבין וולדא	premium bonorum operum fructus
مثل السهم في يد القوي	מעא: היך גירא ביד	ventris. Sicut sagitte in manu
كذلك الاولاد في شبيبتهم	גיבר היכנ בני עולמין:	gigantis ita filii iuuentutis.

A. Ex libro Tanchuma תנחומא
תנא בשוב יי את שיבת ציון היינו כחולמים מאי בשוב יי מאי היינו כחולמים אמר ר׳ית זאת היא במלחמת משיח בן אפרים כי כשיסתלק מעזור את בני ישראל יהיו כולם כחולמים לא ישנים ולא עוררים וכשישוב המשיח להראות להם אז ימלא שחוק פיהם וישמחו ויאמנו שליחותו הראשון בסבת הראותו שנית ויאמרו הגדיל יי לעשות עמנו׳ .i. Legimus. Dũ conuerteret Deus captiuitatem cion eramus sicut somniãtes. Quid est eramus sicut somniantes? Responsum est ei. Hoc erit in bello MESSIE filii ephraim, qui cũ substrhaet se, ne sit in auxilium filiorũ israel erimus omnes ueluti somniantes, non dormientes, nec uigilantes, qñ uero reuertet MESSIAS ostẽdetq; se ipsum eis, tunc implebit risu os eorum eruntq; gaudentes & uerificabunt primum aduentum, ratione huius secunde ostensionis, & dicent. Magnificauit Deus facere pro nobis. Hec quãuis iuniores hebrei in alienum retorqueant sensum, cõmode tamen morti & resurrectiõi Christi domini nostri applicari possunt.

B. .i. Mundi puri & legitimi.

Digitized by Google

אשרי הגבר	Beatus vir	Beatus vir	Μακάριος
אשר מלא את	qui impleuit	qui impleuit	ὃς πληρώσει
אשפתו מהם.	pharetram suam ex ipsis,	desiderium suum ex ipsis	τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν.
לא יבשו כי ידברו	nō confundet cum loquetur	non confundetur cū loquetur	Οὐ καταισχυνθήσονται, ὅταν λαλῶσι
את איבים בשער׃	inimicis suis in porta.	inimicis suis in porta.	τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ ἐν πύλαις.
קכח שיר המעלות	CXXVIII. Cāticū graduū	CXXVII. Canticū graduū.	ρκζʹ. ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
אשרי כל	Beatus omnis	Beati omnes	Μακάριοι πάντες
ירא יהוה	qui timet DEVM,	qui timent dominum,	οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον,
ההלך בדרכיו׃	qui ambulat in viis eius.	qui ambulant in viis eius.	οἱ πορευόμενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
ב יגיע כפיך	Laborem manuum tuarum	Labores manuum tuarum	Τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου
כי תאכל	cum comederis,	quia manducabis,	φάγεσαι.
אשריך וטוב לך׃	beatus tu & bene tibi erit.	beatus es & bene tibi erit.	Μακάριος εἶ καὶ καλῶς σοι ἔσται.
אשתך כגפן פוריה	Vxor tua sic vitis fructifera,	Vxor tua sicut vitis abundans	ἡ γυνή σου ὡς ἄμπελος εὐθηνοῦσα
בירכתי ביתך	in angulis domus tue.	in lateribus domus tue.	ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου.
בניך כשתלי	Filii tui sicut germina	Filii tui sicut nouelle	Οἱ υἱοί σου ὡς νεόφυτα
זתים סביב לשלחנך	oliuarū, ī circuitu mēse tue.	oliuarum, in circuitu mēse tue.	ἐλαιῶν κύκλῳ τῆς τραπέζης σου.
הנה כי כן יברך	Ecce sic benedicetur	Ecce sic benedicetūr	Ἰδοὺ οὕτως εὐλογηθήσεται
גבר ירא יהוה׃	viro qui timet DEVM.	homo, qui timet dominum.	ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον.
יברכך יהוה	Benedicat tibi DEVS	Benedicat tibi dominus	Εὐλογήσαι σε κύριος
מציון וראה בטוב	ex cion, & videas in bono	ex syon & videas bona	ἐκ σιών. Καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ
ירושלם כל	ierusalem omnibus	hierusalem omnibus	ἱερουσαλὴμ πάσας
ו ימי חייך׃	diebus vite tue.	diebus vite tue.	τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου.
וראה בנים לבניך	Et videas filios filiorū tuorū	Et videas filios filiorum tuorū	Καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου,
שלום על ישראל׃	pacem super israel.	pacem super israel.	εἰρήνην ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
קכט שיר המעלות	CXXIX. Canticū graduū.	CXXVIII. Cāticū graduū.	ρκηʹ. ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
רבת צררוני	Sepe oppugnauerunt me	Sepe expugnauerunt me	Πλεονάκις ἐπολέμησάν με
יא מנעורי	ab adolescentia mea,	a iuuentute mea,	ἐκ νεότητός μου,
יאמר נא ישראל	dicat nunc israel.	dicat nunc israel.	εἰπάτω δὴ ἰσραήλ.
רבת צררוני	Sepe oppugnauerunt me	Sepe expugnauerunt me	Πλεονάκις ἐπολέμησάν με
מנעורי גם	ab adolescentia mea, sed	a iuuentute mea, etenim non	ἐκ νεότητός μου, καὶ γὰρ
לא יכלו לי׃	non potuerunt mihi. (tes,	potuerunt mihi. (peccatores,	οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. (τωλοί,
על גבי חרשו חרשים	Supra dorsū mēū arabāt arā(	Supra dorsū meū fabricauerūt(	ἐπὶ τὸν νῶτόν μου ἐτέκταινον οἱ ἁμαρ(
האריכו למעניתם׃	prolongauerunt sulcū suum	prolongauerūt iniquitatē suā.	ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.
יהוה צדיק קצץ	DEVS iustus incidet	Dominus iustus concidet	Κύριος δίκαιος συγκόψει
עבות רשעים׃	funes impiorum, (trorsum,	ceruices peccatorum,	αὐχένας ἁμαρτωλῶν. (εἰς τὰ ὀπίσω
יבשו ויסגו אחור	Cōfundanť & reuertanť re(	cōfundāť & cōuertāť retrorsū	Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἀποστραφήτωσαν(
כל שנאי ציון׃	omnes qui oderunt cion.	omnes qui oderunt syon.	πάντες οἱ μισοῦντες σιών.
יהיו כחציר	Fiant sicut fenum	Fiant sicut fenum	Γενηθήτωσαν ὡσεὶ χόρτος
גגות שקדמת	tectorum, quod priusquā	tectorum quod priusquā	δωμάτων, ὃς πρὸ τοῦ
שלף יבש׃	euellatur arescit. (messor	euellatur exaruit. (meter,	ἐκσπασθῆναι ἐξηράνθη. (ρίζων
שלא מלא כפו קוצר	De quo nō īplebit manū suā(	De quo nō īpleuit manū suā q(	Οὗ οὐκ ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ θε(

Digitized by Google

طوبا للرجل	טוביה לגברא דמלי	Beatus vir qui impleuit
الذي يتم	מדרשיה מנהון לא	scholas suas ex ipsis, non
شهوته منهم	יבהתון ארום ינצון	confundetur, quando contenderit
فانهم لا يخزون اذا	עם בעלי דבביהון	cum patronis inimicitie sue
كلموا اعداهم في الابواب	בתרע בית דינא׃	in porta domus iudicii.
المزمور السابع والعشرون	שירא דאתאמר על	CXXVIII. Cãticũ quod dictũ est ꝑ
والمايه طوباهم جميع	מסוקין דתהומא	ascensionibus abyssi.
الخايفين من الرب	טוביהון דכל דחלין דיי	Beati omnes qui timent DEVM,
السالكين في سبله	דאזלין באורחתיה׃	qui ambulant in viis eius.
ذا كل من ثمرة	ליעות אידך ארום	Laborem manuum tuarum cum
تعبك طوباك	תיכול טובך בעלמא	comederis beatus tu in mundo
والنعمة لك	הדין וטוב לך בעלמא דאתי׃	isto, & beatus tu in mundo venturo.
امراتك تكون كالكرمة	אתתך היא גופנא דעבדא	Vxor tua erit sic vitis que facit
المخصبة في جوانب بيتك	פירין על שפוא דביתך	fructum in lateribus domus tue,
بنوك كغروس	בנך היך שתלי זיתי	filii tui sicut plantationes oliuarum
الزيتون حول مايدتك	חוזרן חזור לפתורך׃	in circuitu mense tue.
هكذا يبارك في الرجل	הא בכדין יתברך	Quoniam ecce sic benedicetur
الخايف من الرب	גברא דחיל מן קדם יי׃	viro, qui timet a conspectu DEI.
الرب يباركك	יברכינך מימרא	Benedicat tibi verbum
من صهيون وتنظر خيرات	דיי מן ציון ותחמי	DEI ex cion, & videas
اورشليم كل	בטובא דירושלם	bona ierusalem
ايام حياتك	כל יומי חייך׃	omnibus diebus vite tue.
وترا البنين لبنيك	ותחמי בנין לבנך	Et videas filios filiorum tuorum,
والسلم على اسراييل	שלמא על ישראל׃	pax super israel. (sionibus
المزمور الثامن والعشرون	שיר דאתאמר על מסוק	CXXIX. Canticũ ꝙ dictũ est ꝑ ascẽ(
والمايه مرارا كثيرة	דתהומא סגיען דאעיקו	abyssi. Multi qui molestias intulerunt
حاربوني منذ صباي	לי מן טליותי יימר	mihi a iuuentute mea, dicat
يقول اسراييل	כדון ישראל׃	nunc israel.
مرارا كثيرة	סגיען דאעיקו לי מן	Multi qui molestias intulerunt mihi
حاربوني منذ صباي	טליותי ברם לא יכילו	a iuuentute mea, verum non potuerũt
ولم يطيقوا فوتي	לאבאשא לי׃	inferre malum mihi.
وعلى ظهري جلدني الخطاه	על גושמי דאיתי חרשא	Super corpus meum arauerũt arãtes,
واطالوا اثمهم	אוריכו למרדיתהון׃	prolongauerunt arationes suas.
الرب عادل قاطع اعناق	יי זכאה קציץ	Deus iustus concidit
الاثمه جميع ذا غضي	שושלי רשיעיא׃	funes impiorum.
صهيون فليخزوا	יבהתון ויתהדרון	Confundantur & reuertantur
ولبرتدوا على اعقابهم	לאחורא כל סנאי ציון׃	retrorsum omnes qui oderunt cion.
وليكونوا مثل عشب	יהון כחציר אגריא דמן	Fiant sicut fenum tectorum quod
الاجار الذي من قبل	קדם דיציץ אתי קדומא	anteq̃ florescat irruit ventus notus
ان ينزع يجف	נשב ביה ואתיבש׃	spiratq; in illud & siccatur.
ولا يملا حصده منه يده	דלא מלי אידיה חציד	De quo nõ implebit manũ suã messor,

Digitized by Google

וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר :	& sinũ suũ manipulos faciẽs.	& sinũ suũ q manipulos colliget	καὶ τὸν κόλπον αὐτοῦ ὁ τὰ δράγματα(
וְלֹא אָמְרוּ	& non dixerunt	Et non dixerunt	Καὶ οὐκ εἶπαν (συλλέγων.
הָעֹבְרִים בִּרְכַּת־יְיָ	transeuntes, bñdictio DEI	qui pteribãt benedictio domini	οἱ παράγοντες, εὐλογία κυρίου
אֲלֵיכֶם בֵּרַכְנוּ	super vos, benediximus	super vos benediximus	ἐφ' ὑμᾶς, εὐλογήκαμεν
אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה	vobis in nomine DEI.	vobis in nomine domini.	ὑμᾶς ἐν ὀνόματι κυρίου.
קל שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXX. Cãticũ graduũ. A.	CXXIX. Canticũ graduũ	ρκθ΄. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ	De pfũdis cla. ad te DEVS,	De pfundis clamaui ad te dñe,	Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σε κύριε,
אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי	Deus exaudi vocem meam.	domine exaudi vocem meam.	κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου.
תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ	Fiant aures tue	Fiant aures tue	Γενηθήτω τὰ ὦτά σου
קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל	intendentes ad vocem	intendentes in vocem	προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν
תַּחֲנוּנָי: אִם־עֲוֺנוֹת	depcatiõis mee. Si iniqtates	deprecationis mee. Si iniqtates	τῆς δεήσεώς μου. Ἐὰν ἀνομίας
תִּשְׁמָר־יָהּ אֲדֹנָי	obseruaueris DEVS, Deus	obseruaueris domine, domine	παρατηρήσῃς κύριε, κύριε
מִי יַעֲמֹד: כִּי עִמְּךָ	quis sustinebit. Quia tecum	quis sustinebit. Quia apud te	τίς ὑποστήσεται, ὅτι παρὰ σοὶ
הַסְּלִיחָה לְמַעַן	est indulgentia, vt	propitiatio est, &	ὁ ἱλασμός ἐστιν. Ἕνεκεν
תִּוָּרֵא: קִוִּיתִי יְהוָה	timearis. Sustinui DEVM	propter legem tuam sustinui	τοῦ ὀνόματός σου ὑπέμεινά σε
קִוְּתָה נַפְשִׁי	sustinuit anima mea,	te domĩe. Sustinuit anima mea	κύριε, ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου
וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי :	& verbum eius expectaui.	in verbo eius, sperauit	εἰς τὸν λόγον σου, ἤλπισεν
נַפְשִׁי לַאדֹנָי	Anima mea ad dominum,	anima mea in domino.	ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύριον.
מִשֹּׁמְרִים לב	a custodia	A custodia	Ἀπὸ φυλακῆς
לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים	matutina vsq ad custodiam	matutina vsq ad noctem	πρωΐας μέχρι νυκτός,
לַבֹּקֶר : יַחֵל יִשְׂרָאֵל	matutinam. Expectet israel	speret israel	ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας ἐλπισάτω ἰσραὴλ
אֶל־יְהוָה כִּי־עִם־	DEVM, quia apud	in domino. Quia apud	ἐπὶ τὸν κύριον. Ὅτι παρὰ
יְהוָה הַחֶסֶד	DEVM misericordia,	dominum misericordia,	τῷ κυρίῳ τὸ ἔλεος
וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת:	& multa apud eũ redẽptio.	& copiosa apud eum redẽptio.	καὶ πολλὴ παρ' αὐτῷ λύτρωσις,
וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־	Et ipse redimet	Et ipse redimet	καὶ αὐτὸς λυτρώσεται
יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֺנֹתָיו:	israel ex oĩbꝰ iniqtatibꝰ eiꝰ.	israel ex oĩbus iniqtatibus eius.	τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ.
קלא שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXXI. Cãticũ graduũ	CXXX. Canticũ graduũ.	ρλ΄. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
לְדָוִד יְהוָה לֹא־גָבַהּ	Dauidi, DEVS ñ ẽ exaltatũ	Domine non est exaltatum	Κύριε οὐχ ὑψώθη (ὀφθαλμοί μου.
לִבִּי וְלֹא־רָמוּ עֵינַי	cor mũ, neq elati sũt ocli mi.	cor meũ neq elati sũt ocli mei.	ἡ καρδία μου, οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν οἱ(
וְלֹא־הִלַּכְתִּי	Et non ambulaui	Neq ambulaui	Οὐδὲ ἐπορεύθην
בִּגְדֹלוֹת	in magnis, A.	in magnis,	ἐν μεγάλοις,
וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי:	& in mirabilibus super me.	neq in mirabilibus super me.	οὐδὲ ἐν θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ.
אִם לֹא שִׁוִּיתִי	Si non reposui	Si non humiliter sentiebam	Εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν
וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי:	& silere feci animam meam,	sed exaltaui animam meam.	ἀλλὰ ὕψωσα τὴν ψυχήν μου. (τέρα αὐτῆς,
כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ	tanq lactentẽ sup matre sua,	Sic ablactatus ẽ sup matrẽ suã,	Ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μη(
כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי	tãq lactẽtẽ sup me aĩã meã.	ita retributio in animam meã.	ὡς ἀνταπόδοσις ἐπὶ τὴν ψυχήν μου.
יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְיָ	Expectabit israel DEVM	Speret israel in domino,	Ἐλπισάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:	ex nunc & vsq in seculum.	ex hoc nunc & vsq in seculum.	ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
קלב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXXII. Canticũ graduũ.	CXXXI. Cãticũ graduũ.	ρλα΄. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
זְכוֹר יְהוָה לְדָוִד	Memento DEVS Dauidis	Memento domine Dauid,	Μνήσθητι κύριε τοῦ Δαβίδ,
אֵת כָּל־עֻנּוֹתוֹ:	& omnis afflictionis eius,	& omnis mansuetudinis eius.	καὶ πάσης τῆς πρᾳότητος αὐτοῦ.

Digitized by Google

ولا الجامع له حضنه A	ובית אפיה מעמר:	& scapulas suas manipulos faciens.
ولا يقول	ולא אמרו דעברין מתמן	Et non dixerunt transeuntes inde,
المارة بركة الرب	ברכתא דיי עליכון ולא	benedictio DEI super vos, & non
عليكم باركناكم	אתיבון להון בריכנא	responderunt eis, benediximus
باسم الرب	יתכון בשמא דיי:	vobis in nomine DEI.
المزمور التاسع والعشرون	שירא דאיתמר על	CXXX. Canticũ qđ dictũ est pro
والمايه A من الاعماق	מסוקא דתהומא מן	ascensionibus abyssi. De
صرخت اليك يا رب يا رب	עומקא קריתי יתך יי:	profundis inuocaui te DEVS. A.
اسمع صوتي واقبل	יי קביל צלותי תהוין	DEVS exaudi orationem meam, sint
بسمعك الى صوت	אודניך צייתן לקל	aures tue intendentes in vocem
تضرعي ان واخذت	צלותי: אין עוין	orationis mee. Si iniquitates
بالخطايا يا رب فيا رب	תנטור יה יי	obseruaueris DEVS, DEVS
من يستطيع ان يثبت لان	מאן יקום: ארום גבך	quis sustinebit. Quoniam tecum
المغفرة من	שביקותא מן בגלל	indulgentia est vt
عندك ولاسمك	דתתחמי: סכיית יי	videaris. Expectaui DEVM,
يا رب ترجت ولكلمتك	סוברת נפשי	expectauit anima mea,
رجت نفسي A نفسي	ולאיקריה אוריכית:	& in gloria eius speraui.
توكلت على الرب	נפשי אורכא ליי מן	Anima mea sperauit in DEO, ab
مذ حين	נטורי מטרת צפרא	obseruatione custodie matutine
الصباح الى المسا	דנטרין לקרבא קורבן	que obseruať pro sacrificãdo sacrificio
فليتوكل اسراييل	צפרא: סוריך ישראל	matutino. Speret israel
على الرب من حين	ליי ארום עמי	in DEO, quoniam apud
الصباح لان الرحمه	יי חסדא	DEVM misericordia
من عند الرب وكثره الخلاص	וסגי עמיה פורקן:	& copiosa cum illo redemptio.
منه وهو ينقذ	והוא יפרוק ית	Et ipse redimet
اسراييل من جميع اثامه	ישראל מכל עויתיה:	israel ex omnibus iniquitatibus eius.
المزمور الثلثون والمايه A	שירא דאיתמר על מסוק	CXXXI. Cãticũ q̃ dictũ est p ascẽsio(
يا رب لم يتعاظم	דוד חון יי לא	abyssi. DEVS non est (nibus
قلبي ولم تتعالى عيناي	גבה לבי ולא	exaltatum cor meum, & non
ولم امش	אתרוממו עיני	sunt elati oculi mei,
متعظما ولا مع	ולא הליכית ברברבן	& non ambulaui in magnis, A.
دوي عجب اعظم مني	ובפרישן מני:	& in mirabilibus super me.
لكني تواضعت	אין לא שויתי איתא לפום	Si non posui manum ad os,
ورفعت صوتي	ושתיקית נפשי עד	& tacere feci animam meam donec
مثل الفطيم من امه	דמציית פתגמי אורייתא	audiret verba legis,
هكذا مجازاة نفسي	היך חסילא נפשי:	sicut lactentem animam meam.
فليتوكل اسراييل على	סוריך ישראל ליי מן	Sperabit israel in DEO
الرب من الان والى الابد	השתא ועד עלמא:	ex nunc & vsq; in eternũ. (sionibus
المزمور الحادي والثلثون	שירא דאיתאמר על מסוק	CXXXII. Cãticũ q̃ dictũ est p ascẽ(
والمايه A اذكر يا رب	דתהומא אידכר יי לדוד	abyssi. Memento DEVS Dauidis.
داود وكثرة دعته	ית כל סגופיה:	& omnis afflictionis eius.

A.
Epos Maphæi Vegii.
Exaudi Deus intentis atq; auribus hauri
Fũdimus ex alto quas tibi corde preces.
Et quis sustineat: si tu obseruaris iniqua:
Si tu obseruaris si mala fecta Deus.
Tu bõus atq; tuis misserans queq; excipis ulnis.
Te propter legem su stinuiq; tuam.
Cõfidant in te populi sperentq; fideles.
Speraui in te equidẽ sustinuiq; Deus.
Nãq; te apud pietas ẽ lõga redẽptio lõga ẽ.
Et redimes nostris nos Deus ipse malis.

A. Non ambulaui in magnis. In magnis ambulat, qui nituntur ad ea, que superant uirtutem eorum ut scripsit R. Mose egyptius libro more haneuochim capite. xxxi. q̃les sunt qui post deliramenta magica cõmertiaq; demonum insaniunt sicut olim. Zoroaster, Ostanes, Apuscorus, Zaratus, Marmaridius, Hippocus, Zarmocenides, Simon magus, Apollonius, Carpocrates, monstrosa nomina, Chiromantici quoq; Genethliaci, Alchimici uel potius Chalchimici. Et qui noua ementiuntur miracula, ostentantes stigmata manuũ & pedũ ac lateris, que non a Deo aut a beato angelo acceperunt, sed ipsimet sibi ipsis inculerunt, quo persuadeant se frui Dei consortio ac sanctorum, cum tamen membra sint diaboli.

In magnis ambulare

Superstitio

an notet Franciscum assisiatem.

Z

אשר נשבע ליהוה	qui iurauit DEO	Sicut iurauit domino,	Ὡς ὤμοσε τῷ κυρίῳ
נדר לאביר יעקב :	votū vouit fortiſſimo Iaacob	votū vouit Deo Iacob. (mee,	ηὔξατο τῷ θεῷ ἰακὼβ,
אם אבא באהל ביתי	Si itraue. ī tabna. domꝰ mee,	Si itroiero ī tabnaculū domus(	Εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκήνωμα οἴκου μου,
אם אעלה על ערש	ſi aſcendero ſuper lectum	ſi aſcendero in lectum	εἰ ἀναβήσομαι ἐπὶ κλίνης
יצועי : אם אתן	ſtraminis mei. Si dedero	ſtrati mei. Si dedero	στρωμνῆς μου. Εἰ δώσω
שנת לעיני	ſomnū oculis meis, (tionē.	ſomnum oculis meis,	ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου,
לעפעפי תנומה :	& palpebris meis dormita(	& palpebris meis dormitatōnē.	καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμὸν,
עד אמצא מקום	Donec inueniam locum	Et requiē tpibus meis donec(	καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου. Ἕως(
ליהוה משכנות	DEO, tabernacula	dño, tabernaculū (iueniā locū	τῷ κυρίῳ, σκήνωμα, (οὗ εὕρω τόπον
לאביר יעקב :	fortiſſimo Iaacob.	Deo Iacob.	τῷ θεῷ ἰακώβ.
הנה שמענוה	Ecce audiuimus eam	Ecce audiuimus eam	Ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὴν
באפרתה מצאנוה	in ephrata, inuenimus eam	in effrata, inuenimus eam	ἐν ἐφραθᾶ, εὕρομεν αὐτὴν
בשדי יער :	in regione ſaltus.	in campis ſilue.	ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ.
נבואה למשכנותיו	Intremus ī tabernacula eiꝰ,	Introibimus ī tabernaculū eiꝰ,	Εἰσελευσώμεθα εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ.
נשתחוה להדם	adoremus ſcabellum	adorabimus in loco,	Προσκυνήσωμεν εἰς τὸν τόπον
רגליו : קומה יהוה	pedum eius. Surge DEVS	vbi ſteteſt pedes eiꝰ. Surge dñe	οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. Ἀνάστηθι κε
למנוחתך אתה	in requiē tuā, tu (cerdotes	in requiem tuam, tū (cerdotes	εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, σὺ
וארון עזך : כהניך	& archa fortitudinis tue. Sa(	& archa ſanctificatiōis tue, Sa(	καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσματός σου. Οἱ ἱερεῖς
ילבשו צדק	tui induant iuſtitiam,	tui induantur iuſtitiam	σου ἐνδύσονται δικαιοσύνην,
וחסידיך ירננו :	& miſericordes tui laudent.	& ſancti tui exultent.	καὶ οἱ ὅσιοί σου ἀγαλλιάσονται.
בעבור דו	Propter	Propter	Ἕνεκεν
דוד עב	Dauid	Dauid	Δαβὶδ
עבדך אל	ſeruum tuum ne	ſeruum tuum, non	τοῦ δούλου σου μὴ
תשב פני מ	auertas faciem	auertas faciem	ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον
משיחך : נ	Meſſie tui.	chriſti tui.	τοῦ χριστοῦ σου.
נשבע יהוה לדוד	Iurauit DEVS Dauidi	Iurauit dominus Dauid	Ὤμοσε κύριος τῷ Δαβὶδ
אמת לא ישוב	veritatem, non auertetur	veritatem & non fruſtrabitur	ἀλήθειαν, καὶ οὐ μὴ ἀθετήσει
ממנה מפרי בטנך	ab ea. De fructu ventris tui	eum, de fructu ventris tui	αὐτήν. Ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου,
אשית לכסא לך :	ponam ſuper ſedem tuam.	ponam ſuper ſedem tuam.	θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.
אם ישמרו בניך	Si cuſtodierint filii tui (hāc,	Si cuſtodierint filii tui (hec	Ἐὰν φυλάξωνται οἱ υἱοί σου (ταύτην
בריתי ועדתי זו	pactū meū, & teſtifica. meā(	teſtim̄ meū, & teſtimonia mea(	τὴν διαθήκην μου, καὶ τὰ μαρτύριά μου(
אלמדם גם בניהם	quā docuero eos. Et filii eorꝫ	que docebo eos. Et filii eorum	ἃ διδάξω αὐτούς. Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν
עדי עד ישבו לכסא	vſqꝫ ī etnū, ſedebūt ſ thronū	vſqꝫ in ſeculū ſedebūt ſup ſedē	ἕως τοῦ αἰῶνος καθιοῦνται ἐπὶ τοῦ θρόνου
לך : כי בחר יהוה	tuū. Quoniā elegit DEVS	tuam. Quoniā elegit dominus	σου. Ὅτι ἐξελέξατο κύριος
בציון אוה למושב	ciō, deſiderauit eā ī hītaculū	ſyon, elegit eam in habitationē	τὴν σιὼν, ᾑρετίσατο αὐτὴν εἰς κατοικίαν
לו : זאת מנוחתי	ſibi. Hec requies mea A.	ſibi. Hec requies mea	ἑαυτῷ. Αὕτη ἡ κατάπαυσίς μου
עדי עד פה אשב כי	in ſempitnū, hic habitabo qa	in ſeculū ſeculi, hic habitabo qm̄	εἰς αἰῶνα αἰῶνος, ὧδε κατοικήσω ὅτι
איתיה : צידה ברך	deſideraui eā. Viaticū eius(	elegi eā. Viduā eius benedicēs	ᾑρετισάμην αὐτήν. Τὴν χήραν αὐτῆς εὐ(
אברך אביוניה	bñdicā, paupes eius (bñdicēs	benedicam, pauperes eius	λογήσω, τοὺς πτωχοὺς αὐτῆς (λογῶν
אשביע לחם :	ſaturabo pane.	ſaturabo panibus.	χορτάσω ἄρτων.
וכהניה אלביש	Sacerdotes eius induam	Sacerdotes eius induam	Τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς ἐνδύσω

Digitized by Google

كما اقسم الرب	דִּקַיֵּם קֳדָם יְיָ נְדַר	Qui iurauit DEO vouit
ونذر لاله يعقوب	לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב׃	fortissimo Iaacob.
ان لا ادخل الى ظلال بيتي	אִם אֵיעוֹל עַל־אִתְּתִי	Si accessero ad vxorem meam,
ولا اصعد على فراش	אִין אִיסַּק עַל־דַּרְגַּשׁ	si ascendero super lectum
مضجعي ولا اعطي	מַצָּעִי׃ אִין אֶתֵּין	straminis mei. Si dedero
عيني نوما	הַמְכָא לְעַיְנַי, ל	somnum oculis meis
ولا اجفاني نعاسا	לְתִימוֹרַי נִיסְתְּמָא׃	& palpebris meis dormitationem.
ولا لصدغي راحة حتى	עַד דְאֶשְׁכַּח אַתְרָא	Donec inueniam locum
اجد موضعا للرب	לְמִבְנֵי בֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ	pro edificanda domo sancta DEI,
ومسكنا لاله يعقوب	מַשְׁכְּנָא לְתַקִּיפָא דְיַעֲקֹב׃	tabernaculum fortissimo Iaacob.
ها نحن قد سمعناها	הָא שְׁמַעְנָא יָתָהּ בְּאֶפְרָת	Ecce audiuimus eam in ephrata,
في افراثا ووجدناها	אַשְׁכַּחְנוּהָ בַּחֲקַל חוּרְשֵׁי	inuenimus eam in campis silue
في المزارع الخالية	לִבְנָן אֲתַר דְצַלִּיאוּ אֲבָהַת	libani loco vbi adorauerunt patres
ندخل الى مسكنه	עָלְמָא׃ נֵיעוֹל לְמַשְׁכְּנוֹהִי	mūdi. Intrabimus ī tabernaculis eius,
ونسجد لاثر قدميه	נִסְגּוֹד לְכֻבְשָׁא	adorabimus scabellum
اللهم حل	דְרַגְלוֹהִי׃ קוּם יְיָ שְׁרֵי בְּבֵית	pedū eius. Surge DEVS pone ī domū
في ملكك	מַשְׁרוֹי בֵּיתָא אַתְּ וַאֲרוֹן	hospitii mei quietem tuam tu & archa
وتابوت قدسك كهنتك	דְבֵיהּ אוֹרָיְתָךְ׃ כַּהֲנָךְ	in qua est lex tua. Sacerdotes
اصفياك يشتملون بالبر	יִלְבְּשׁוּן לְבוּשִׁין דִּזְכוּ	tui induent vestes iustitie,
وابرارك بالمجد يبتهجون	וְלֵיוָאֵי חֲסִידָךְ יְשַׁבְּחוּן	& leuite sacri tui laudes dicent
لاجل	עַל־קֻרְבָּנַיָּא׃ מִטּוּל	propter sacrificia. Propter
داود	זְכוּתֵיהּ דְדָוִד עַבְדָּךְ	meritum Dauidis serui tui,
عبدك لا	בְּמֵיעַל אֲרוֹנָא בִּמְצַע	dum ingredietur archa in medio
تردوجهك عن	תַּרְעַיָּא לָא תְתִיב אַפֵּי	portarum non auertas faciem
مسيحك	שְׁלֹמֹה מְשִׁיחָךְ׃	salomonis Messie tui.
اقسم الرب لداود	קַיֵּים יְיָ לְדָוִד בק	Iurauit DEVS Dauidi
بالحق ولا يخلفه	בְּקוּשְׁטָא לָא יְתוּב מִינַהּ	in veritate, non auertetur ab ea,
اني اجلس على كرسيك	מִן וַלְדָּא דִמְעָךְ אֲשַׁוֵּי	de fructu ventris tui ponam
من ثمرة بطنك	מַלְכָּא עַל־כּוּרְסֵי דִילָךְ׃	regem super sedem tuam.
ان حفظ بنوك	אִין נָטְרִין בְּנָךְ קְיָמִי	Si custodierint filii tui pactum meum,
عهدي وشهاداتي	וְסַהֲדְוָתַי דֵּין דַּאֲלֵיפִנּוּן	& testificatões meas istas q̄s docebo eos
التي اعلمها هم بنوهم	אַף בְּנֵיהוֹן עַד־עָלְמִין	etiam filii eorum vsq; in seculum
الى الابد يجلسون على	יִתְּבוּן עַל־כּוּרְסֵי	sedebunt super sedem
كرسيك لان الرب اختار	דִילָךְ׃ אֲרֵי אִתְרְעֵי יְיָ בְּצִיּוֹן	tuam. Quoniam elegit DEVS cion,
صهيون ورضيها له	רַגְּגוּתָהּ לְמוֹתַב	desiderauit eam pro habitatione
مسكنا هي موضع راحتي	דִּילֵיהּ׃ דָּא בֵּית שְׁכִינְתִּי	sua. Hec requies diuinitatis mee
الى الابد ها هنا اسكن لاني	עַד עָלְמָא כָּא אֶתֵּיב אֲרֵי	vsq; in seculum hic habitabo quoniam
احببتها ابارك ارملتها	רַגֵּיגְתָּהּ׃ זְוָדָהּ מְבָרְכָא	desideraui eam. Viatica eius bñdicens
تبركا واشبع	אֲבָרֵיךְ וְחַשִּׁיכָהָא	benedicam, & pauperes eius
مساكينها خبزا	יִסְבְּעוּן לַחְמָא׃	saturabo panibus.
والبس كهنتها	וְכַהֲנָהָא אַלְבֵּישׁ לְבוּשֵׁי	Sacerdotes eius induam vestibus

A. Ex libro beresit raba, sup illud. Gen. xxii. Die autem tertio eleuatis oculis uidit locum .i. Deum procul
אמר ר׳ יצחק מהו מרחוק עתיד המקום לירחק מבניו יכול לעולם ת״ל וזאת מנוחתי עדי עד עד מה אשב כי אויתה עדת ברך אברך ואביונית אשב עלתם לכשיבא אותו שכתיב בו עני ורכב על חמור ואני והנער אלכה עד כה אר׳ יהושע בן לוי נר׳ מה כ סוף כה יהיה זרעך ונשתחוה ונשובה אליכם בישרו שהוא חוזר מהר המוריה בשלום אמר ר׳ יצחק והכל בזכות השתחויה אברהם אבינו לא חזר אלא בזכות השתחוית שנ׳ ונשתחוה ונשובה אליכם ישר׳ לא נגאלו ממצרים אלא בזכות השתחויה שנ׳ ויאמן העם וישמעו כי פקד התורה לא נתנה לישר׳ א״א בזכות השתחוית שנ׳ והשתחויתם מרחוק חנה לא נפקדה אלא בזכות השתחוית שנ׳ וישתחו ליתות ויכרת יי׳ הגליות לא מתכנסות אלא בזכות השתחויה שנ׳ והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול בית המקדש לא נבנה אל׳ בזכות השתחויה שנ׳ רוממו יי׳ אלהינו והשתחוו אף המתים לא חיין אלא בזכות השתחוית שנ׳ בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני יי׳ עושינו
.i. Dixit .R. Isaac qd est uidit Deum pcul: siue manentē a lōge: Nimirum quoniam tenetur Deus elongari ab amicis suis. Erit ne hoc semper? Docemur responsionem ex eo q̄ scriptū est. Hec requies mea in eternū hic manebo quoniam expetii illam. Viaticū eius bñdictionibus benedicā, pauperes siue egenos eius, saturabo pane. Quando ueniet ille de quo scriptū est, pauper & equitans super asinum, reuertetur Deus ad amicos suos, sequitur. Ego & puer ibimus usq; illuc. Dixit. R. Iosua filius Leui. Quare dictū est in fine hor uerborum .i. Sic erit semen tuū. Et adorabimus & reuertemus ad uos. Quoniam reuellatum erat

יֶשַׁע וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן	salute & misicōdes eiꝰ laude	salutari, & sancti eius exultatōe	σωτήριον, καὶ οἱ ὅσιοι αὐτῆς ἀγαλλιάσει
יְרַנֵּנוּ ׃ שָׁם אַצְמִיחַ	laudabunt. Ibi oriri faciam	exultabunt. Illuc producam	ἀγαλλιάσονται. Ἐκεῖ ἐξανατελῶ
קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי	cornu Dauid, paraui	cornu Dauid, paraui	κέρας τῷ Δαβίδ, ἡτοίμασα
נֵר לִמְשִׁיחִי ׃	lucernam Messie meo.	lucernam christo meo.	λύχνον τῷ χριστῷ μου.
אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ	Inimicos eius induam	Inimicos eius induam	Τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐνδύσω
בֹּשֶׁת וְעָלָיו	confusione, super ipsum aūt	confusione, super ipsum autem	αἰσχύνην, ἐπὶ δὲ αὐτὸν
יָצִיץ נִזְרוֹ ׃	effulgebit diadema eius.	efflorebit sanctificatio mea.	ἐξανθήσει τὸ ἁγίασμά μου.
קלג שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXXIII. Cāticū geaduū	CXXXII. Canticū graduū.	ρλβʹ. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
לְדָוִד הִנֵּה מַה־טּוֹב	Dauidis. Ecce quā bonum	Ecce q̄ bonum &	Ἰδοὺ δὴ τί καλόν,
וּמַה־נָּעִים שֶׁבֶת	& quam suaue, habitare	q̄ iocundum, habitare	ἢ τί τερπνόν, ἀλλ᾽ ἢ τὸ κατοικεῖν
אַחִים גַּם־יָחַד ׃	fratres simul.	fratres in vnum.	ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό.
כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל־	Sicut oleum optimum in	Sicut vnguentum in	Ὡς μύρον ἐπὶ
הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל־הַזָּקָן	capite, qđ descēdit in barbā,	capite, quod descendit in barbā	κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα,
זְקַן־אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד	barbā Aharon, qđ descendit	barbā Aaron, Quod descendit	τὸν πώγωνα τὸν Ἀαρών. Τὸ καταβαῖνον
עַל־פִּי מִדּוֹתָיו ׃	sup oram vestimentoꝝ eius.	in oram vestimenti eius,	ἐπὶ τὴν ὤαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ.
כְּטַל־חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד	Sic ros charmon, q descēdit	sicut ros hermon qui descendit	Ὡς δρόσος Ἀερμὼν ἡ καταβαίνουσα
עַל־הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי	super montana cion, quoniā	in montem syon. Quoniam	ἐπὶ τὰ ὄρη Σιών. Ὅτι
שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת־הַבְּרָכָה	ibi mandauit DEVS bñdi(	illic mandauit dñs bñdictionē,	ἐκεῖ ἐνετείλατο κύριος τὴν εὐλογίαν
חַיִּים עַד־הָעוֹלָם ׃	& vitā vsq; ī eťnū. (ctionē,	& vitam vsq; in seculum.	καὶ ζωὴν ἕως τοῦ αἰῶνος.
קלד שִׁיר הַמַּעֲלוֹת	CXXXIIII. Cāticū grad.	CXXXIII. Canticū graduū.	ρλγʹ. Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.
הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת־יְיָ כָּל	Ecce benedicite DEO, oēs	Ecce nunc benedicite dño, oēs	Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες
עַבְדֵי יְיָ הָעֹמְדִים	serui DEI, qui statis	sui dñi. Qui statis (In noctibus	οἱ δοῦλοι κυ. Οἱ ἑστῶτες (Ἐν ταῖς νυξὶν
בְּבֵית־יְיָ בַּלֵּילוֹת	in domo DEI in noctibus.	ī do. dñi ī atriis domo Dei nři. (	ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν.
שְׂאוּ־יְדֵכֶם קֹדֶשׁ	Leuate manus vřas ad sāctū	extollite manus vestras ī sancta	ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια,
וּבָרְכוּ אֶת־יְהוָה ׃	& benedicite DEO.	& benedicite domino.	καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον.
יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן	Bñdicat te DEVS ex cion,	Benedicat te dominus ex syon,	Εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ Σιών,
עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ ׃	factor celi & terre.	qui fecit celum & terram,	ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
קלה הַלְלוּ־יָהּ הַלְלוּ	CXXXV. Allā. Laudate	CXXXIIII. Allā. Laudate	ρλδʹ. Ἀλληλούια. Αἰνεῖτε
אֶת־שֵׁם יְהוָה	nomen DEI,	nomen domini,	τὸ ὄνομα κυρίου,
הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה ׃	laudate serui DEI.	laudate serui dominum.	αἰνεῖτε δοῦλοι κύριον.
שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ	Qui statis in domo DEI,	Qui statis in domo domini	Οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου,
בְּחַצְרוֹת בֵּית	in atriis domus	in atriis domus	ἐν αὐλαῖς οἴκου
אֱלֹהֵינוּ ׃ הַלְלוּ־יָהּ	DEI nři. Laudate DEVM	Dei nostri. Laudate dominum	θεοῦ ἡμῶν. Αἰνεῖτε τὸν κύριον
כִּי־טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ	qm̄ bonus DEVS, cantate	quia bonus dominus, psallite	ὅτι ἀγαθὸς κύριος, ψάλατε
לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים ׃	nomini eius qm̄ suaue est.	nomini eius quoniam suaue.	τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὅτι καλόν.
כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ	Qm̄ Iaacob elegit sibi DE(	Qm̄ Iacob elegit sibi dominus	Ὅτι τὸν Ἰακὼβ ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ κς
יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ ׃	israel in pcculiū suū. (VS	israel in possessionem sibi.	Ἰσραὴλ εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτοῦ.
כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־	Quia ego scio quod	Quia ego cognoui quod	Ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα, ὅτι
גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ	magnus DEVS, & dñs nř	magnus est dñs, & Deus noster	μέγας ὁ κύριος, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν
מִכָּל־אֱלֹהִים כָּל	pre omnibus DIIS. Omnia	pre omnibus diis. Omnia	παρὰ πάντας τοὺς θεούς. Πάντα
אֲשֶׁר־חָפֵץ יְיָ עָשָׂה	que voluit DEVS fecit	quecunq; voluit dominus fecit	ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν

Digitized by Google

خلاصا وابرارها سرورا	פורקן וחסידהא משבח	redemptionis & pii eius laude
ومجدا هناك اشرف	ישבחון תמן אצמח מליך	laudabūt. Vbi germinare faciā regnū
لداود قرنا واعد	יקר לבית דוד סדרית	glorie domui Dauidis, ordinaui
لمسيحي نورا	שרגא למשיחי:	lucernam Messie meo.
واشمل اعداه	בעלי דבבוי אלביש	Patronos inimicitie eius
خزيا وبزهر	לבושין דבהתא ועילוי	induam vestes cōfusionis, & sup ipsum
عليه قدسي	יציץ כליליה:	florebit corona eius. (sionibus abyssi.
المزمور الثاني والثلثون	שירא דאיתאמר על מסוק דתהון	CXXXIII. Cāticū q̄ dictū est p̄ ascē(
والمايه ما احسن	הא כמה טב ובמה	Ecce quam bonum & quam
وابهج الاخوه	בסים למיתב ציון וירושלם	iocundum habitare cion & ierusalem
اذا سكنوا جميعا	כרחין נם לחדא:	sicut duo in vnum.
كمثل الطيب الذي يجري على	כמשח טב דמרק	Sicut vnguentū bonū q̄d effusum est
الراس النازل على اللحيه	על רישא נחית	super caput descendit q̄
لحيه هرون النازله	על דיקניה דאהרן דנחת	super barbam Aharon, & descendit
على جيب قميصه	על אימרא דלבושוי:	super oram vestimenti eius.
ومثل طل حرمون المنحدر	היך טלא דחרמון דנחית	Sicut ros hermon qui descendit
على جبل صهيون لان	על טורי ציון ארום	super montes cion, quoniam
هناك امر الرب بالبركه	תמן פקיד יי ית ברכתא	illic precepit Deus benedictionem
والحياه الى الابد	וחיי עד עלמא:	& vitā vsq; in etnū. (sionibus abyssi.
المزمور الثالث والثلثون	שירא דאיתאמר על מסוק דתהומא	CXXXIIII. Cāticū q̄ dictū ē p̄ ascē(
والمايه باركوا الرب	הא בריכו ית יי כל עבדי	Ecce benedicite Deo omnes serui
يا جميع عبيد الرب القايمين	דיי דקימין על מטרת בי	DEI, Qui statis super custodia domus
في بيت الرب في مواطن	מקדשא דיי ומשבחין בליליא	sanctuarii DEI, & laudatis in nocte.
بيت الهنا ارفعوا ايديكم	טולו ידיכון כהניא על	Leuate manus vestras sacerdotes sup
في الليالي الى القدس وباركوا	דוכן קודשא ובריכו ית יי:	ambonem sanctū & benedicite DEO.
الرب يباركك الرب من صهيون	יברכינך יי מציון	Benedicat tibi DEVS ex cion
خالق السما والارض المزمور	דעבד שמיא וארעא:	qui fecit celum & terram.
الرابع والثلثون والمايه سبحوا	הללו יה שבחו	CXXXV. Aleluia. Laudate
الاسم الرب	ית שמא דיי שב	nomen DEI,
مجدوا يا عبيد الرب	שבחו עבדין דיי	laudate serui DEI.
القايمين في بيت الرب	דקימין בבית מקדשא	Qui manetis in domo sancta
في ديار بيت	דיי בדרת בית	DEI in atriis domus
الهنا سبحوا الرب	אלהנא: שבחו קדם יי	Dei nostri. Laudate coram DEO
فانه صالح وتلوا	ארום טב יי זמרו	quoniam bonus DEVS, psallite
الاسمه العظيم	לשמיה ארום בסים:	nomini eius quoniam suaue.
لان الرب اصطفى يعقوب له	ארי דבית יעקב בחר ליה	Quoniam domum Iaacob elegit sibi
واسرائيل مبراثا له	יי ישראל לחיבוביה:	DEVS israel dilectum suum.
علمت ان الرب عظيم	ארום אנא ידעית ארום	Quoniam ego scio quod
هو وان الهنا	רב יי ורבוננא	magnus est DEVS, & dn̄ator noster
من جميع الالهة وكلما	על כל אלהיא: כל	pre omnibus Diis. Omnia
شا الرب صنعه	דאיתרעי יי עבד	que voluit DEVS fecit,

ille q̄ reuersurus est a monte moria in pace req; bene peracta. Dixit. R. Isaac cūcta hec propter meritum adorationis, Abraham pater noster nō est reuersus nisi propter meritum adorationis sicut dictum est. Et adorabimus & reuertemur ad uos, Israel non fuit redemptus ex egypto nisi propter adorationis meritum sicut dictum est. Et adorabitis a lōge, & prope accedet Mosse. Lex data non fuit nisi propter meritum adorationis sicut dictū est. Et credidit populus & audiuit q̄ redēptionem fecisset Deus, & incuruate sūt & adorauerunt Anna non fuit exaudita nisi ꝑpter adorationis meritum sicut dictū est. Et adorauit corā Deo & recordatus est eius. Transmigrationes siue captiuitates nō sūt redempte nisi propter meritum adorationis sicut dictū est. Et erit in illo die clangeť tuba magna & uenient qui dispersi erant de regione Assur, & qui non erant in uia, de terra egypti & adorabūt dominum in habitaculo sanctuarii & in Ierusalem Templū edificatum non fuit nisi propter meritum adorationis sicut dictū est Exaltate dominū Deum nostrū & adorate in templo sancto eius. Mortui non resurgēt nisi propter meritum adorationis sicut dictū est. Venite adoremus & genuflectamus & benedicamus corā te q fecisti nos. Et q̄dē de resurrectōe mortuoꝝ hec leguntur in libro Helle hadeuarim rabba

ר׳ סימאי אומר כל בריות שנבראו מן השמים נפשן וגופן מן השמים וכל שנבראו מן הארץ נפשן וגופן מן הארץ לפיכך עשה אדם תורה ועשה רצון אביו שבשמים הרי הוא כבריות של מעלה שנ׳ אני אמרתי אלהים אתם וגו׳ לא עשה תורה ולא רצון אביו שבשמים הרי הוא כבריות של מטה שנ׳ אכן כאדם

בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ	in celo & in terra	in celo & in terra,	ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ.
בַּיַּמִּים וְכָל־	in mari & in omnibus	in mari & in omnibus	Ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν πάσαις
תְּהוֹמוֹת׃ מַעֲלֶה	abyssis. Leuans	abyssis. Educens	ταῖς ἀβύσσοις. Ἀνάγων
נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ	nubes de summitatibus t͞re,	nubes ab extremo terre,	νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς,
בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה	fulgura in pluuiam fecit.	fulgura in pluuiam fecit.	ἀστραπὰς εἰς ὑετὸν ἐποίησε.
מוֹצֵא־רוּחַ	Educens ventos	Qui produxit ventos	Ὁ ἐξάγων ἀνέμους
מֵאוֹצְרוֹתָיו׃ שֶׁהִכָּה	de thesauris suis, qui p͞cussit	de thesauris suis, qui percussit	ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. Ὃς ἐπάταξε
בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם	primogenita egypti	primogenita egypti	τὰ πρωτότοκα Αἰγύπτου,
מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה׃	ab homine vsq; ad pecus.	ab homine vsq; ad pecus.	ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους.
שָׁלַח אוֹתֹת וּמֹפְתִים	Misit signa & portenta	Et misit signa & prodigia	Ἐξαπέστειλε σημεῖα καὶ τέρατα
בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם	in medio tui egypte	in medio tui egypte,	ἐν μέσῳ σου Αἴγυπτε.
בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו	in Parao & in cunctos seruos	in Pharaonem & in oēs seruos	Ἐν Φαραὼ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς δούλοις
שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים	eius. Qui p͞cussit gētes mul(	eius. Qui p͞cussit gētes multas,	αὐτοῦ. Ὃς ἐπάταξεν ἔθνη πολλά,
וְהָרַג מְלָכִים	& occidit reges (tas,	& occidit reges	καὶ ἀπέκτεινε βασιλεῖς
עֲצוּמִים׃ לְסִיחוֹן	fortes. Cichon	fortes. Seon	κραταιούς. Τὸν Σηὼν
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג	regem amorreorum, & Og	regem ammorreorum & Og	βασιλέα τῶν Ἀμορραίων, καὶ τὸν Ὢγ
מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל	regem Bassan, & omnia	regem Basan, & om̄nia	βασιλέα τῆς Βασάν, καὶ πάσας
מַמְלְכוֹת כְּנָעַן׃	regna chanaam.	regna chanaan.	τὰς βασιλείας Χαναάν.
וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה	Et dedit terrā eoꝝ h͞ditatē,	Et dedit terram eoꝝ h͞ditatē,	Καὶ ἔδωκε τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν,
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ	hereditatē israel populo suo.	hereditatem israel populo suo.	κληρονομίαν Ἰσραὴλ λαῷ αὐτοῦ.
יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם	DEVS nomē tuū ī eternū,	Domine nomen tuū in eternū,	Κύριε τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα,
יְהוָה זִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר	DEVS mēo. tua ī ge. & ge.	dn̄e mēoriale tuū ī gn̄atōnē &(	καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
כִּי־יָדִין יְהוָה	Quia iudicabit DEVS	Quia iudicabit dn̄s (gn̄atione.	Ὅτι κρινεῖ κύριος
עַמּוֹ וְעַל־ ע	populum suum, & in	populum suum, & in	τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ
עֲבָדָיו יִתְנֶחָם׃	seruis suis consolabitur.	seruis suis deprecabitur.	τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται.
עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף	Idola gentium argentum	Simulachra gentium argentū	Τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἀργύριον
וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי	& aurum opera manuum	& aurum, opera manuum	καὶ χρυσίον ἔργα χειρῶν
אָדָם׃ פֶּה־לָהֶם וְלֹא	hominum. Os habent & non	hominum. Os habent & non	ἀνθρώπων. Στόμα ἔχουσι καὶ οὐ
יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם	loquentur, oculos habent	loquentur, oculos habent	λαλήσουσιν, ὀφθαλμοὺς ἔχουσι
וְלֹא יִרְאוּ׃ אָזְנַיִם	& nō videbunt. Aures habēt	& non videbunt. Aures habent	καὶ οὐκ ὄψονται. Ὦτα ἔχουσι
לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ	& non audient,	& non audient,	καὶ οὐκ ἐνωτισθήσονται,
אַף אֵין־יֶשׁ־רוּחַ	sed nec est spiritus	neq; enim est spiritus	οὐδὲ γάρ ἐστι πνεῦμα
בְּפִיהֶם׃ כְּמוֹהֶם	in ore eorum. Similes illis	in ore ipsorum. Similes illis	ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Ὅμοιοι αὐτοῖς
יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל	sint facientes ea, & omnis	fiant qui faciunt ea, & omnes	γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάντες
אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם׃	qui confidit in eis.	qui confidunt in eis.	οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς.
בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ	Domus israel benedicite	Domus israel benedicite	Οἶκος Ἰσραὴλ εὐλογήσατε
אֶת־יְהוָה בֵּית אַהֲרֹן	DEO, domus Aharon	dom̄ino, domus Aaron	τὸν κύριον. Οἶκος Ἀαρὼν
בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה	benedicite DEO.	benedicite domino.	εὐλογήσατε τὸν κύριον.
בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ	Domus Leui benedicite	Domus leui benedicite	Οἶκος Λευὶ εὐλογήσατε
אֶת־יְהוָה יִרְאֵי יְהוָה	DEO, timentes DEVM	domino, qui timetis dominum	τὸν κύριον. Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον
בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה׃	benedicite DEO.	benedicite domino.	εὐλογήσατε τὸν κύριον.

Digitized by Google

في السما والارض	בשמיא ובארעא	in celis & in terra
وفي البحار وجميع	בימיא ובכל	in mari,& in omnibus
الاعماق الذي يصعد	תהומיא : דמסיק	abyssis.Eleuans
السحاب من اقاصي الارض	עננין מסייפי ארעא	nubes ab extremis terre,
وجعل البرق للمطر	ברקין למיחת מיטרא	fulgura pro descensu pluuie
الذي اخرج الرياح	עבד דמפק זעפא מן	fecit.Qui produxit ventos de
من خزاينه الذي اهلك	תוסבריא דיליה : דקטל	thesauris suis.Qui interfecit
ابكار مصر	בוכריא דמצרים	primogenita egypti
من الانسان الى البهيمة	מאינשא ועד בעירא :	ab homine vsq; ad pecus.
وارسل الايات والعجايب	שדר אתין ותמהין	Misit signa & portenta
في وسطك يا مصر	במיצעא דמצרים	in medio tui egypte,
في فرعون وجميع عبيده	בפרעה ובכל עבדוי :	in Pharaonem & in omnes seruos eius.
الذي اهلك شعوبا كثيرة	דמחא עממין סגיעין	Qui percussit populos plurimos,
وقتل ملوكا	וקטל מלכין תקיפין :	& interfecit reges fortes.
اعزا سيحون	לסיחון מלכא	Sichon regem
ملك الاموريين وعوج	אמוראי ולעוג מלכא	amorreorum,& Og regem
ملك بشان وجميع	דמתנין ולכל	Bassan & omnes
مملكات كنعان	מלכוות כנענאי :	reges cananeos.
واعطى ارضهم ميراثا	ויהב ארעהון לאחסנא	Et dedit terras eorum hereditatem,
ميراثا لشعبه اسراييل	אחסנת לישראל עמיה :	hereditatem israel populo suo.
اسمك يا رب دايم الى الابد	יי שמך לעלמא	DEVS nomen tuum in eternum,
وذكرك من جيل الى جيل	יי דוכרנך לדר ודר :	DEVS meoria tua ĩ gnatõe & gnatõe
الرب يتراف	ארום ידין מימרא דיי	Quoniam iudicabit verbum DEI
على شعبه	דינא דעמיה ועל עבדוי	iudiciũ populi sui,& super seruos suos
ويعزي عبيده	צדיקיא יתוב ברחמוי :	iustos cõuertet in miserationibus suis.
اوثان الامم ذهب	טעוון דעממיא סימא	Idola populorum argentea
وفضة ايدي	ודהבא עובדי	& aurea,opera
البشر لها افواه ولا	בר נש : פום להון ולא	hominis.Os habent & non
تنطق ولها اعين ولا	ממללין עיינין להון	loquuntur,oculos habent
تنظر واذان	ולא חמיין : אודנין	& non vident.Aures
ولا تسمع	להון ולא צייתין	habent & non audiunt,
ولا روح	נחירי להון ולא אית רוחא	nasum habent & non est spiritus
في افواهها فليكن	דחיי בפומהון : דכוותהון	vite in ore ipsorum.Similes illis
صانعوها مثلها وجميع	יהון עבדיהון כל	fiant qui faciunt ea,& omnes
من يتوكل عليها	דמתרחצין עליהון :	qui confidunt in eis.
يا ال اسراييل باركوا	דבית ישראל בריכו	Domus israel benedicite
الرب يا ال هرون	ית יי דבית אהרן	DEVM,domus Aharon
باركوا الرب	בריכו ית יי :	benedicite DEVM
يا ال لاوي باركوا	דבית ליואי בריכו	domus leui benedicite
الرب يا تقاة الرب	ית יי דחליא דיי	DEVM,timentes DEVM
باركوا الرب	בריכו ית יי :	benedicite DEVM.

המתים וכן היה ר׳ סימאי אין לך כל פרשה שאין בה תחיית המתים אלא שאין בנו כח לדרוש שנ׳ יקרא אל השמים מעל וגו׳ יקרא אל השמים מעל זו נשמה ואל הארץ לדין עמו זו הגוף מי דין עמו ומניין שאין מדבר אלא בתחיית המתים שנ׳ מארבע רוחות באי הרוח כי שם יהוה אקרא ממנו למדין שלא הזכיר משה שמו של מקום אלא לאחר עשרים ואחד דבר ממי למד ממלאכי השרת למד שאין מלאכי השרת מזכירין את השם אלא לאחר שלש קדושות שנ׳ וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש

.i. Dixit . R . Cimai. Omnium creaturarũ que de celo create sũt, anima & corpus ad celum pertinet. Creaturarũ uero que de terra create sunt, aia & corpus ad terrã pertinet. Itaq; si obseruat homo legem ac uoluntatem patris sui qui in celis est, citra dubiũ efficit de numero creaturarũ supernarũ sicut scriptũ est. Ego dixi Dii estis uos. Atqui si nõ obseruat legẽ ac uoluntatẽ patris sui qui in celis est efficitur de numero creaturarũ inferiorum sicut scriptũ est. Profecto sicut hoies morie mini. Quapropter ẽ dictum a . R . Cimai non extare aliquod scripture capitulũ in quo non fiat mentio de resurrectione mortuorũ, tam & si uis nostra non possit illud penetrare. Et hoc est ꝙ scriptum est. A quatuor partibus ueniet spiritus quẽ nomen Dei uocabit. Repertum est aũt in cõmentariis iudicum ꝙ nõ protulit Mosse nomen domini, nisi post unũ & uiginti uerba. Sȝ a quo didicit hoc? Ab angelis ministrantibus. Quãdoquidem angeli ipsi ministrantes non proferunt Dei nomen, nisi post ternã sanctitatem queadmodum dictum est. Vocabit hunc & illum & dicet sanctus sanctus sãctus. &c.

בָּרוּךְ יְהוָה	Benedictus DEVS	Benedictus dominus	Εὐλογητὸς κύριος
מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יר	ex cion, qui habitat	ex syon, qui habitat	ἐν σιὼν ὁ κατοικῶν
יְרוּשָׁלָם הַלְלוּ־יָהּ׃	in Ierusalẽ Aleluia. (bonus,	ĩ hierusalẽ. Allã. (dño qm̃ bono	ἱερουσαλήμ. (κυρίῳ ὅτι ἀγαθός,
קלו הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב	cxxxvi. Cõfitemĩ DEO, qm̃(	CXXXV. Allã. Cõfitemĩ(	ρλέ. Ἀλληλούια. Ἐξομολογεῖσθε τῷ(
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̃ in etnũ misĩcordia eius.	qm̃ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים	Confitemini Deo Deorum,	Confitemini Deo Deorum,	Ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τῶν θεῶν,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̃ in etnũ misĩcordia eius.	qm̃ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי	Confitemini domino	Confitemini domino	Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ
הָאֲדֹנִים כִּי ל	dominorum, quoniam	dominorum.	τῶν κυρίων,
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	in eternũ misericordia eius	qm̃ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת	Qui fecit mirabilia	Qui facit mirabilia	Τῷ ποιήσαντι θαυμάσια
גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ	magna solus,	magna solus,	μεγάλα μόνῳ,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̃ in etnũ misĩcordia eius.	qm̃ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם	Qui fecit celos	Qui fecit celos	Τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς
בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם	in intellectu, qm̃ in eternum	in intellectu, quoniã in seculum	ἐν συνέσει, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ׃ לְרֹקַע הָאָרֶץ	misĩcõ. eiꝰ. Qui extẽdit trã	misĩ. eius. Qui firmauit terrã	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ στερεώσαντι τὴν γῆν
עַל הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם	super aquas, qm̃ in eternum	super aquas, quoniã in seculum	ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ׃ לְעֹשֵׂה אוֹרִים	misĩ. eius. Qni fec luminaria	misĩ. eius. Qui fecit luminaria	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ ποιήσαντι φῶτα
גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם	A. magna, quoniã in eternũ	magna, quoniam in seculum	μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ׃ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ	misericordia eius. Solem	misericordia eius. Solem	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τὸν ἥλιον
לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי	in potestate diei, quoniam	in potestatem diei, quoniam	εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας, ὅτι
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	in eternũ misericordia eius.	in seculum misericordia eius.	εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים	Lunam & stellas	Lunam & stellas	Τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας
לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה	in potestatibus noctis,	in potestatem noctis,	εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	qm̃ in etnũ misĩcordia eius.	qm̃ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
לְמַכֵּה מִצְרַיִם	Qui percussit egyptum	Qui percussit egyptum	Τῷ πατάξαντι αἴγυπτον
בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי	in primogenitis eoꝝ, quoniã	cum primogenitis eorum,	σὺν τοῖς πρωτοτόκοις αὐτῶν,
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	in eternũ misericordia eius.	qm̃ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל	Et eduxit Israelem	Qui eduxit israel	Καὶ ἐξαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ
מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם	de medio eoꝝ qm̃ in eternũ	de medio eorum, qm̃ in seculũ	ἐκ μέσου αὐτῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ׃ בְּיָד חֲזָקָה	misĩcordia eiꝰ. In mãu valida	misĩcõdia eius. In manu potẽti	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ἐν χειρὶ κραταιᾷ
וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי	& brachio extento, qnoniam	& brachio excelso,	καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ,
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	in eternũ misericordia eius.	qm̃ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
לְגֹזֵר יַם סוּף	Qui diuisit mare rubrum	Qui diuisit mare rubrum	Τῷ καταδιελόντι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν
לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם	in diuisiones, qm̃ in eternum	in diuisiones, quoniã in seculũ	εἰς διαιρέσεις, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ׃ וְהֶעֱבִיר	misĩcor. eius. Et trãsire fecit	misericordia eius. Et eduxit	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ διαγαγόντι
יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי	Israel p̃ mediũ eius, quoniã	israel per medium eius, quoniã	τὸν ἰσραὴλ διὰ μέσου αὐτῆς, ὅτι
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃	in etnũ misĩ. eius. (citũ eius	iu seculũ misĩcor. eius. (tẽ eius	εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. (μιν αὐτοῦ
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ	Et ouoluit Parao B. & exer(	Et excussit Pharaonẽ & virtu(	Καὶ ἐκτινάξαντι φαραὼ καὶ τὴν δύνα(
בְיַם סוּף כִּי לְעוֹלָם	in mari rubro, qm̃ in eternũ	in mari rubro, quoniã in seculũ	εἰς θάλασσαν ἐρυθράν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חַסְדּוֹ׃ לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ	misĩ. e. Qui duxit pplm̃ suũ	misĩ. e. Qui traduxit pplm̃ suũ	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Τῷ διαγαγόντι τὸν λαὸν αὐτοῦ

Digitized by Google

الرب من تبارك	בְּרִיךְ יְיָ	Benedictus DEVS
صهيون الساكن	מִצִּיּוֹן דְּאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּיהּ	ex cion qui posuit diuinitatem suam
في اورشليم المزمور الخامس	בִּירוּשְׁלֵם הַלְלוּ־יָהּ׃	in ierusalem Aleluia. (qm̄ bonus,
والثلثون والمائة اشكروا	שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב	CXXXVI. Laudes dicite corā DEO(
الرب فانه صالح والى الابد	אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃	quoniam in eternum benignitas eius.
رحمته اشكروا اله الالهة	שַׁבְּחוּ לֶאֱלָהּ אֱלָהַיָּא	Laudes dicite Deo Deorum
فانه صالح والى الابد رحمته	אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃	quoniam in eternum benignitas eius.
اشكروا رب	שַׁבְּחוּ לְמָרֵי	Laudes dicite domino
الارباب	רִבּוֹנַיָּא אֲרוּם	dominorum, quoniam
فانه صالح والى الابد رحمته	לְעָלַם טוּבֵיהּ׃	in eternum benignitas eius.
الذي صنع الايات	לְעָבֵיד פְּרִישָׁן	Qui fecit mirabilia
الباهرة وحده	רַבְרְבָן בִּלְחוֹדוֹהִי	magna solus,
والى الابد رحمته	אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃	quoniam in eternum benignitas eius.
الذي خلق السموات	לְעָבֵיד שְׁמַיָּא	Qui fecit celos
بحكمته والى الابد	בְּבִינְתָא אֲרוּם לְעָלַם	in intelligentia, quoniam in eternum
رحمته الذي ثبت الارض	טוּבֵיהּ׃ לִרְדִיד אַרְעָא	benignitas eius. Qui extendit terram
على المياه والى الابد	עִילָוֵי מַיָּא אֲרוּם לְעָלַם	super aquas, quoniam in eternum
رحمته الذي خلق الانوار	טוּבֵיהּ׃ לְעָבֵיד נְהוֹרִין	benignitas eius. Qui fecit luminaria
العظيمة وحده والى الابد	רַבְרְבִין אֲרוּם	magna, quoniam in eternum
رحمته الشمس	לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ יַת שִׁמְשָׁא	benignitas eius. Solem
لسلطان النهار والى	לְמִשְׁלַט בִּימָמָא אֲרוּם	vt preesset in die, quoniam
الابد رحمته	לְעָלַם טוּבֵיהּ׃	in eternum benignitas eius.
القمر والنجوم	יַת סִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא	Lunam & stellas
لسلطان الليل	לְמִשְׁלַט בְּלֵילְיָא	vt preessent in nocte,
والى الابد رحمته	אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃	quoniam in eternum benignitas eius.
الذي ضرب مصر	לְמָחֵי מִצְרָאֵי	Qui percussit egyptum
مع ابكارها والى	בְּמַכְתְּשִׁין קְטַל בּוּכְרֵיהוֹן	plagis, & occidit primogenita eorum,
الابد رحمته	אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃	quoniam in eternum benignitas eius.
واخرج اسرائيل	וְאַפֵּיק יִשְׂרָאֵל	Qui eduxit israelem
من بينهم والى الابد	פָּרְקִינוּן מִבֵּינֵיהוֹן אֲרוּם	redimēs eos de medio eorū, qm̄ ī eternū
رحمته بيد عزيزة	לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ בִּידָא תַקִּיפָא	benignitas eius. In manu forti
وذراع رفيعة والى	וּבִדְרָעָא מְרָמָא אֲרוּם	& brachio excelso, quoniam
الابد رحمته	לְעָלַם טוּבֵיהּ׃	in eternum benignitas eius.
الذي فلق البحر الاحمر	לְצָלַח יַמָּא דְסוּף	Qui diuisit mare rubrum
افلاقا والى الابد	לִצְלִיחִין אֲרוּם לְעָלַם	in diuisiones, quoniam in eternum
رحمته واجاز	טוּבֵיהּ׃ וְאַעְבַּר	benignitas eius. Et transire fecit
اسرائيل في وسطه والى	יִשְׂרָאֵל בִּמְצִיעֵיהּ אֲרוּם	israel per medium eius, quoniam
الابد رحمته	לְעָלַם טוּבֵיהּ׃	in eternum benignitas eius.
وغرق فرعون وكل جنوده	וְשַׁרְבֵיק פַּרְעֹה וְחֵילְוָתֵיהּ	Et inuoluit Pharaonē & exercitū eius
في البحر الاحمر والى الابد	בְּיַמָּא דְסוּף אֲרוּם	in mari rubro, quoniam (pulū suū
رحمته الذي هدى شعبه	לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ לִמְדַבַּר עַמֵּיהּ	ī etnū benignitas eius. Et eduxit po(

A. Ex fragmētis cabalisticis לשני המאורות שבתו בתן יהי מאורות ברקיע השמים ופרשונו ז״ל שידועתו בלי ספק עליהם ואמרו מאורותיו הם השמש אחד והלבנה אחד אשר סודם ברמז קו ירוק ולב מן סוף דבר יודע לך באמת כי סבת כל עבודה זרה הם שניהם ודע זה ואמרם זו מאורות כתיב הוא סוד השלוש שקראוהו אותו מתאר בתוספת על עצמו וראיתם מצד השמש ומצד הלבנה אשר בפעלתם תם כל העולם

.i. De duobus luminaribus scriptū est. Sint luminaria in extensione celorum. Et quidē sapientes authores nostri, declarauerunt nobis citra dubium quātum datum est eis itelligere de re hac, dixeruntq; Luminaria scriptum est, & alter eorū est sol, alter uero luna, quorum occultus sensus denotat siue significat, lineā prasinā, & cor tenerum. Et demū iubeo te ueraciter scire, quod causa totius idolatrie fuit dualitas, & bene aduertito hoc. Id uero quod dixerunt sapientes Luminaria scriptū ē, cōtinet mysterium siue secretum trinitatis, quam uocauerūt adornatum siue pulchritudinem cū cōiunctione ad suam propriam substantiā per species. autem tum ex sole tum ex luna, quod operibus eius comprehendit mundū totum.

B. Parao. Sic.n. proferunt hebrei, nec reperitur scriptum Pharao in tota serie sacre scripture nisi tantū semel.

parao pharao

במדבר כי לעולם	per desertum, qm̄ in eternũ	p desertũ, qm̄ in sclm̄ misi. eius.	ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔ(
חסדו : למכה מלכים	misi. eius. Qui pcussit reges	Qui percussit	Τῷ πατάξαντι (λεος αὐτοῦ.
גדלים כי לעולם	magnos, quoniam in eternũ	reges magnos. qm̄ in seculum	βασιλεῖς μεγάλους ὅτι εἰς τὸν
חסדו : ויהרג	misericordia eius. Et occidit	misericordia eius. Et occidit	αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ἀποκτείναντι
מלכים אדירים	reges fortes,	reges fortes,	βασιλεῖς κραταιούς,
כי לעולם חסדו :	qm̄ in etnũ misicordia eius.	qm̄ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
לסיחן מלך האמרי	Cichon regem ammorreoꝝ,	Seon regem ammorreorum,	Τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορραίων,
כי לעולם חסדו :	qm̄ in etnũ misicordia eius.	qm̄ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
ולעוג מלך הבשן	Et Og regem Bassan,	Et og regem basan,	Καὶ τὸν ὢγ βασιλέα τῆς βασὰν,
כי לעולם חסדו :	qm̄ in etnũ misicordia eius.	qm̄ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
ונתן ארצם לנחלה	Et dedit terra eoꝝ hẽditatẽ,	Et dedit terram eoꝝ hẽditatẽ,	Καὶ δόντι τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν,
כי לעולם חסדו :	qm̄ in etnũ misicordia eius.	qm̄ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
נחלה לישראל	Hereditatem israel	Hereditatem israel	Κληρονομίαν ἰσραὴλ
עבדו כי לעולם	seruo suo, quoniã in eternum	seruo suo, quoniam in seculum	δούλῳ αὐτοῦ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα (μῶν
חסדו : שבשפלנו	misi. e. Quia ĩ hũilitate nr̃a	misi. eius. Quia ĩ hũilitate nr̃a,	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ(
זכר לנו כי לעולם	memor fuit nostri, qm̄ ĩ etnũ	memor fuit nostri, qm̄ in seculũ	ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ κς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
חסדו : ויפרקנו מצרינו	m. e. Et rẽdemit nos de mole(	m. e. Et rẽdemit nos ab inimicis(	τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ(
כי לעולם חסדו :	qm̄ ĩ et. mi. e. (statoribꝰ nr̃is,	qm̄ ĩ seculũ miseri. eius. (nr̃is,	ὅτι εἰς τ. αἰ. τὸ ἔλε. αὐ. (τ) ἐχθρ. ἡμ.,
נתן לחם לכל-בשר	Qui dat escam omni carni,	Qui dat escam omni carni,	Ὁ διδοὺς τροφὴν πάσῃ σαρκί,
כי לעולם חסדו :	qm̄ in etnũ misicordia eius.	qm̄ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
הודו לאל השמים	Confitemini Deo celorum,	Confitemini Deo celi,	Ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ,
כי לעולם חסדו :	qm̄ in etnũ misicordia eius.	qm̄ in seculũ misericordia eius.	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
		Confitemini domino dominoꝝ,	Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ τῶν κυρίων,
	• (bylonis	qm̄ ĩ et. mi. eius. (na babylonis	ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
קלז על נהרות בבל	CXXXVII. Sup flumĩa ba(	cxxxvi. Al'a. ps. Dd. Sup flumi(	ρλϛ΄. Τῷ Δαδ διὰ ἱερεμίου. Ἐπὶ τῶν πο(
שם ישבנו גם בכינו	ibi sedimus & fleuimus,	illic sedimus & fleuimus,	ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν (ταμῶν(
בזכרנו את-ציון :	cum recordaremur cion.	dum recordaremur tui syon.	ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς σιών. (βαβυ(
על-ערבים בתוכה	In salicibus in medio eius,	In salicibus in medio eius,	Ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς (λῶνος,
תלינו כנרותינו :	suspendimus citharas nr̃as.	suspendimus organa nostra.	ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν.
כי שם שאלונו	Qm̄ ibi ĩterrogauerũt nos,	Quia illic interrogauerũt nos	Ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς,
שובינו דב	qui captiuos duxerunt nos	qui captiuos duxerunt nos,	οἱ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς,
דברי-שיר	verba carminis.	verba cantionum.	λόγους ᾠδῶν,
ותוללינו שמחה	Et qui abduxerunt nos leti,	Et qui abduxerunt nos, hymnũ	καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον.
שירו לנו	canite nobis	cantate nobis	Ἄσατε ἡμῖν
משיר ציון :	de canticis cion.	de canticis syon.	ἐκ τῶν ᾠδῶν σιών,
איך נשיר	Quomodo cantabimus	Quomodo cantabimus	πῶς ᾄσωμεν
את שיר	canticum	canticum	τὴν ᾠδὴν
יהוה על	DEI in	domini, in	κυρίου ἐπὶ
אדמת נ	terra	terra	γῆς
נכר : א	aliena.	aliena.	ἀλλοτρίας.
אם אשכחך	Si oblitus fuero tui	Si oblitus fuero tui	Ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου

Digitized by Google

per desertum,quoniam	במדברא ארום	في القفر والى الابد رحمته
in etnũ benigni.eius.Et pcussit regts	לעלם טוביה למחי מלכין	الذي ضرب
magnos,quoniam	רברבין ארום	ملوكا عظيمه والى الابد
in eternũ benignitas eius.Et occidit	לעלם טוביה : וקטל	رحمته وقتل
reges superbos,	מלכין גיותנין	ملوكا عجيبه
quoniam in eternum benignitas eius.	ארום לעלם טוביה :	والى الابد رحمته
Sichon regem amorreorum,	לסיחן מלכא דאמוראה	سحون ملك الامورانيين
quoniam in eternum benignitas eius.	ארום לעלם טוביה :	والى الابد رحمته
Et Og regem Bassan,	ולעוג מלכין דמתנן	وعوج ملك تبسان
quoniam in eternum benignitas eius.	ארום לעלם טוביה :	والى الابد رحمته
Et dedit terram eorum hereditatem,	ויהב ארעהון לאחסנתא	واعطى ارضهم ميراثا
quoniam in eternum benignitas eius.	ארום לעלם טוביה :	والى الابد رحمته
Hereditatem israel	אחסנתא לישראל	ميراثا لاسرايل
seruo suo,quoniam in eternum	עבדיה ארום לעלם	عبده والى الابد
benignitas eius.Et ĩ humilitate nostra	טוביה : באיתמכנותנא	رحمته الرب ذكرنا في
cõmeõrauit nob pactũ suũ,qm̃ ĩ etnũ	דכר לנא קיימיה ארום לעל	تواضعنا والى الابد
be.e.Et redemit nos ab his q angebãt(	טוביה : ופרקנא ממעיקנא	رحمته وخلصنا من اعدائنا
qm̃ in eternũ benignitas eius. (nos,	ארום לעלם טוביה :	والى الابد رحمته
Qui dat escam omni carni,	דיהיב מזוני לכל בישרא	الرازق قوتا لكل ذي
quoniam in eternum benignitas eius.	ארום לעלם טוביה :	جسد والى الابد رحمته
Laudes dicite Deo celi,	שבחו לאלהא שמיא	اشكروا اله السما
quoniam in eternum benignitas eius.	ארום לעלם טוביה :	والى الابد رحمته
		اشكروا رب الارباب فانه
		صالح والى الابد رحمته
CXXXVII, Sup flumina babylonis	על נהרותא דבבל	المز السابع الثلثون وعلى انهار بابل
ibi sedimus & fleuimus	תמן יתבנא לחוד בכינא	جلسنا هناك وبكينا
cum recordaremur cion.	כד הוינן דכרין ית ציון :	حين ذكرنا صهيون
Super salices in medio eius	על ערבין במיצעא	وعلقنا قيثارنا على
suspendimus citharas nostras.	תלינן כינרנא :	الصفصاف الذي في
Ibi aũt rogauerũt nos (vt diceremus	ארום תמן שאילו יתנא	وسالنا الذين سبونا
babylonii,q captiuos abduxerũt nos,(	בבלאי דשבו יתנא למימר	سالونا هناك
verba cantilenarũ, & raptores nostri	מילין דשירא ובזוזנא	قول التمجيد
affecti letitia dicebant,	על עיסק חדותא אמרין	والذين انطلقوا بنا
psallite nobis cantica	שבחו לנא מן שירתא	قالوا اسجدوا لنا
que dicebatis in cion.	דהויתון אמרין בציון :	من تسابيح صهيون
Subito preciderunt sibi leuite	מן יד קטעו ליואי	كيف نسبح
polisces dentibus suis	אליונייהון בכנייהון	تسابيح
& dixerunt,quomodo cantabimus	ואמרין היכדין נשבח	الرب في
hymnos DEI in	ית תושבחתא דיי על	ارض
terra aliena.	ארעא חילוניתא :	غريبه
Respondit vox spiritus sancti	מתיב קל רוחא דקודשא	ان نستطيع

المزمور السادس والثلثون والمايه

Digitized by Google

יְרוּשָׁלִָם	Ierusalem,	hierusalem	Ἱερουσαλήμ,
תִּשְׁכַּח יְמִינִי	in obliuione sit	obliuioni detur	ἐπιλησθείη
יְמִינִי : תִּדְבַּק	dextera mea. Adhereat	dextera mea. Adhereat	ἡ δεξιά μου. Κολληθείη
לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם־	lingua mea gutturi meo, si	lingua mea faucibus meis, si	ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου ἐὰν μή
לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם־לֹא	nō recordatus fuero tui. Si nō	non meminero tui. Si non	σου μνησθῶ. Ἐὰν μή
אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלִַם	proposuero Ierusalem	proposuero hierusalem,	προανατάξωμαι τὴν Ἱερουσαλήμ
עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי :	in principio letitie mee.	in principio letitie mee.	ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου.
זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי	Memento DEVS filiorum	Memor esto domine filiorum	Μνήσθητι κύριε τῶν υἱῶν
אֱדוֹם אֵת יוֹם	edom, in die	edom in die	Ἐδὼμ τὴν ἡμέραν
יְרוּשָׁלִָם הָאֹמְרִים	Ierusalem dicentium	hierusalem. Qui dicunt	Ἱερουσαλήμ. Τῶν λεγόντων
עָרוּ עָרוּ עַד	subuertite subuertite, vsq;	exinanite exinanite, vsq;	ἐκκενοῦτε ἐκκενοῦτε, ἕως
הַיְסוֹד בָּהּ :	ad fundamentum eius.	ad fundamentum in ea.	τῶν θεμελίων αὐτῆς.
בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה	Filia babylonis vastata,	Filia babylonis misera,	Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος.
אַשְׁרֵי שֶׁיְשַׁלֶּם־	beatus quis retribuet	beatus qui retribuet	Μακάριος ὃς ἀνταποδώσει
לָךְ אֶת־גְּמוּלֵךְ	tibi vicissitudinem tuam,	tibi retributionem tuam	τὸ ἀνταπόδομά σου,
שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ :	quam tu retribuisti nobis.	quam retribuisti nobis.	ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν.
אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ	Beatus q tenebit & allidet,	Beatus qui tenebit & allidet	Μακάριος ὃς κρατήσει καὶ ἐδαφιεῖ
אֶת עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע	paruulos suos ad petram.	paruulos suos ad petram. (tibi	τὰ νήπιά σου πρὸς τὴν πέτραν.
קלח לְדָוִד אוֹדְךָ	Cxxxviii. Daui. Cōfitebō tibi	Cxxxvii. ps. ipsi Dd. Cōfitebor(	Ἐξομολογήσομαί σοι. ρλζ. Ψαλμὸς τῷ Δα(
בְכָל־לִבִּי נֶגֶד	in toto corde meo, i cōspectu	dñe i to. cō. m. qm̄ audi. oīa ūba(	κε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ με, καὶ ἐνώπιον (Δα(
אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ :	Deorum cantabo tibi.	āgeloꝝ psallā tibi, (oris mei. In(	ἀγγέλων ψαλῶ σοι. (βὶδ Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου.
אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל	Adorabo in templo	adorabo ad templū (cōspectu	Ὅτι ἤκουσας πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου(
קָדְשְׁךָ וְאוֹדֶה אֶת־	sancto tuo, & cōfitebor (sup	sanctum tuum & confitebor	ἅγιόν σου, καὶ ἐξομολογήσομαι (Προσκυνή(
שְׁמֶךָ עַל חַסְדְּךָ וְעַל	noi tuo. Sr misericōdia tua, &(	nomini tuo. Sup misericordia tua	τῷ ὀνόματί σου, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου (σω πρὸς(
אֲמִתֶּךָ כִּי־הִגְדַּלְתָּ	veritate tua, qa magnificasti.	& veritate tua, qm̄ magnificasti	καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου. Ὅτι ἐμεγάλυνας (ναὸν
עַל־כָּל־שִׁמְךָ אִמְרָתֶךָ :	Sup oē nom̄ tuū, ꝑmone tuū.	sup omne nomen sanctū tuum.	ἐπὶ πᾶσι τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου,
בְּיוֹם קָרָאתִי	In die inuocabo	In quacunq; die inuocauero	ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε,
וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי	& respondebis mihi, dilatabis	te exaudi me, multiplicabis	ταχὺ ἐπάκουσόν μου. Πολυωρήσεις
בְנַפְשִׁי עֹז :	anime mee fortitudinem.	in anima mea virtutem.	με ἐν ψυχῇ μου δυνάμει σου.
יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־	Cōfiteantur tibi DEVS oēs	Confiteantur tibi domine oēs	Ἐξομολογησάσθωσάν σοι κύριε, πάντες
מַלְכֵי־אָרֶץ כִּי	reges terre, quoniam	reges terre, quia	οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, ὅτι (τοσοῦ.
שָׁמְעוּ אִמְרֵי־פִיךָ :	audierunt eloquia oris tui.	audierunt oīa verba oris tui.	ἤκουσαν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόμα(
וְיָשִׁירוּ בְּדַרְכֵי	Et cantent in viis	Et cantent in viis	Καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς
יְהוָה כִּי־גָדוֹל	DEI, quoniam magna	domini, quoniam magna	κυρίου, ὅτι μεγάλη
כְּבוֹד יְהוָה :	gloria DEI. (millia	est gloria domini.	ἡ δόξα κυρίου.
כִּי־רָם יְהוָה וְשָׁפָל	Qm̄ excelsus DEVS & hu(	Qm̄ excelsus dñs & humilia	Ὅτι ὑψηλὸς κύριος, καὶ τὰ ταπεινὰ
יִרְאֶה וְגָבֹהַּ	respicit & excelsa	respicit, & alta	ἐφορᾷ, καὶ τὰ ὑψηλὰ
מִמֶּרְחָק יְיֵדָע :	de longe cognoscit. (latiōis	a longe cognoscit. (tionis	ἀπὸ μακρόθεν γινώσκει.
אִם־אֵלֵךְ בְּקֶרֶב צָרָה	Si ābulauero i medio tribu(	Si ābulauero i medio tribula(	Ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως,
תְּחַיֵּנִי עַל אַף	viuificabis me, si furorē (tuas	viuificabis me, & sup irā (tuā,	ζήσεις με. Ἐπ' ὀργὴν
אֹיְבַי תִּשְׁלַח יָדֶךָ	inimicoꝝ moꝝ mittes mãus(	inimicoꝝ moꝝ extēdisti manū(	ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου,

Digitized by Google

يا اورشلم	ואמרת דאין אנשינא	& dixit, si oblitus fuero
تنسني	ליך ירושלם אנשי ית	tui ierusalem, obliuioni tradatur
يمني ويلصق	ימיני: תדבק	dextera mea. Adhereat
لساني بحنكي ان لم	לישני למוריני אין לא	lingua mea palato meo, si non
اذكرك وان لم	אידכר יתיכי אין לא	recordatus fuero tui, & nisi
اسبق واصعد الى يروشليم	אסיק דוכרן ירושלם על	ascendere faciã memoriam ierusalẽ in
في ابتدا افرحي	שירוי חדוות בני שביי:	caput letitie seruorum meorum.
اذكر يا رب بني	אמר מיכאל רבה דירושלם	Dixit Michael princeps ierusalem,
ادوم في يوم	אידכר יי לעמא דאדום	memor esto DEVS populi edom,
يروشليم القايلين	ית יומא דחרבו ית	& diei qua destruxerunt
اهدموا اهدموا الى	ירושלם דאמרין צדו צדו	ierusalẽ cũ dicerent destruite destruite
اساسها	עד די שיתאסיא בה:	etiam vsq; ad fundamenta in ea.
يا ابنة بابل الشقية	אמר גבריאל רבה דציון	Dixit Gabriel princeps cion,
طوبي لمن يجازيك	לאומא בבליתא בזוזתא	gens babylonica rapax,
جزا	טב ליה דישלם לך ית	beatus qui reddet tibi (nobis.
اصنعك بما	גומליך בישריך דגמלת לנא	retributionẽ tuã malã q̃ retribuisti (
طوبي لمن ياخذ	טב ליה דיאחיד וירסיס	Beatus qui capiet & conteret
اطفالك وضرب بهم الصخرة	ית טליך על כיפא:	paruulos tuos super petram.
المزمور السابع والثلثون	לדוד אודה	CXXXVIII. Dauidis. Confitebor
واما يه اشكرك يا رب	קדמך יי בכל לבי	coram te DEO, in toto corde meo,
من كل قلبي وامجدك بين	קביל דייניא אזמרינך:	in conspectu iudicum psallam tibi.
يدي الملايكة لانك استجبت	אסגוד קבל היכלא דקודשך	Adorabo in templo sancto tuo,
لكلام فمي واسجد امام	ואודי ית שמך מטול טובך	& cõfitebor noĩ tuo pp benignitatẽ tuã
هيكل قدسك واعترف	ומטול קושטך ארום	& propter veritatem tuam, quoniam
لاسمك على نعمتك وعدلك	אסגיתא על כל שמך	magnificasti super omne nomen tuũ,
تعالى اسمك القدوس على	מימרי תושבחתך:	verba laudis tue.
الكل المتقبل دعايه	ביומא דקריתי	In die qua inuocaui
يوم ادعوك فيه عاجلا	עניתני אסגיתני	respondisti mihi, multiplicasti
واحفظ نفسي بقوة	בנפשי עושנא:	in anima mea fortitudinem.
كل ملوك الارض	יודון קדמך יי כל מלכי	Cõfiteantur corã te DEVS oẽs reges
فلتشكرك يا رب	ארעא ארום שמעו	terre, quoniam audierunt
لانهم سمعوا جميع اقوال	מימרי תושבחתך:	verba laudis tue.
فمك مجدوا تمجيد الرب	וישבחון על	Et laudent propter
لان مجد الرب	באורחתא דיי ארום	vias DEI, quoniam
عظيم	רב איקריה דיי:	magna gloria DEI.
الرب عالي ويرى	ארום רמא יי ומכיך	Quoniã excelsus DEVS & humilem
ما في الاعماق	יחמי לטב וגיותנא מן	respiciet ad bonum, & superbos a
ويعرف	שמיא רחיק מאיך:	celo longe propellet.
العاليات من البعد	אין אהליך במצע עקתא	Si ambulauero in medio tribulationis
وعند توسط حزني تحييني	תחיינני על נחירא דבעלי	viuificabis me, super nasum patronorũ
اذ كنت اعاديه وابسط يدك	דבבא תושיט ידך	inimicitie mee pones manum tuam

Digitized by Google

ותושיעני ימינך :	& saluabit me dextera tua.	& saluum me fecit dextera tua.	καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιά σου.
יהוה יגמר בעדי	DEVS perficiet pro me,	Dominus retribuet pro me	Κύριος ἀνταποδώσει ὑπὲρ ἐμοῦ.
יהוה חסדך	DEVS misericordia tua	domine misericordia tua	Κύριε τὸ ἔλεός σου
לעולם מעשי	in eternum, opera	in seculum, opera	εἰς τὸν αἰῶνα, τὰ ἔργα
ידיך אל תרף :	manuũ tuarũ ne remittas.	manuum tuarum ne despicias.	τῶν χειρῶν σου μὴ παρίδῃς. (ξαχαρίου
קלט למנצח לדוד	CXXXIX. Ad victo. Daui.	CXXXVIII. In finẽ. ps.	ρλή. Εἰς τὸ τέλος τῷ Δαβὶδ ψαλμὸς(
מזמור יהוה	Psalmus. DEVS	Dauid. Domine	ἐν τῇ διασπορᾷ. Κύριε
חקרתני ותדע :	vestigasti me, & cognouisti.	probasti me & cognouisti me,	ἐδοκίμασάς με καὶ ἔγνως με.
אתה יד	Tu	tu	Σὺ
ידעת שב	cognouisti	cognouisti	ἔγνως
שבתי וק	sessionem meam	sessionem meam	τὴν καθέδραν μου
וקומי בנ	& resurrectionem meam,	& resurrectionem meam.	καὶ τὴν ἔγερσίν μου.
בנתה לרעי	intellexisti ҫogitationẽ meã	Intellexisti cogitationes meas	Σὺ συνῆκας τοὺς διαλογισμούς μου
מרחוק :	de longe.	de longe,	ἀπὸ μακρόθεν.
ארחי חו	Semitam meam	semitam meam	Τὴν τρίβον μου
ורבעי זר	& accubitum meum	& funiculum meum	καὶ τὸν σχοῖνόν μου
זרית וכל	euentilasti, & omnes	inuestigasti. Et omnes	σὺ ἐξιχνίασας. Καὶ πάσας
דרכי הסכנתה :	vias meas didicisti.	vias meas preuidisti,	τὰς ὁδούς μου προεῖδες,
כי אין מלה בלשוני	Quia nõ ẽ eloquũ ĩ lĩgua mã,	quia nõ est sermo ĩ lingua mea.	ὅτι οὐκ ἔστι δόλος ἐν γλώσσῃ μου.
הן יי ידעת כלה :	ecce DEVS nosti omnia.	Ecce domine tu cognouisti oĩa	Ἰδοὺ κύριε σὺ ἔγνως πάντα, (σάς με
אחור וקדם צרתני	Retro &, añ formasti me, A.	nouissima & ãtiq̃, tu formasti me	τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. Σὺ ἔπλα(
ותשת עלי כפכה :	& posuisti sup me manũ tuã.	& posuisti super me manũ tuã.	καὶ ἔθηκας ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν χεῖρά σου.
פלאה דעת ממני	Occultitur mihi scientia,	Mirabilis facta est scientia	Ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου (αὐτήν.
נשגבה לא אוכל לה :	ardua est nõ potero ad eam.	tua ex me, ꝯfortata ẽ & ñ pote(	ἐξ ἐμοῦ. ἐκραταιώθη, οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς(
אנה אלך מרוחך	Quo ibo a spiritu tuo	Quo ibo a spũ tuo (ro ad eã.	Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου,
ואנה מפניך אברח :	& quo a facie tua fugiam.	& quo a facie tua fugiam.	καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω.
אם אסק שמים שם	Si ascendero in celum ibi	Si ascendero in celum tu illic	Ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ ἐκεῖ
אתה ואציעה שאול	es tu, si iacuero ĩ ĩferno (tias	es, si descẽdero ĩ ĩfernũ (luculo,	εἶ, ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν ᾅδην, (κατ᾽ ὄρθρον,
הנך אשא כנפי שחר	adest. Si portauero alas matu(	ades. Si sũpsero pẽnas meas di(	πάρει. Ἐὰν ἀναλάβοιμι τὰς πτέρυγάς μου(
אשכנה באחרית ים	si habitauero ĩ extrẽo maris	& habitauero ĩ extremis maris.	καὶ κατασκηνώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θα(
גם שם ידך תנחני	Etiã ibi manꝯ tua dedu. me,	Etenĩ illuc mãus tua deducet(	Καὶ γὰρ ἐκεῖ ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, (λάσσης
ותאחזני ימינך :	& tenebit me dextera tua.	& tenebit me dextera tua. (me	καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου.
ואמר אך חשך	Et dixi forte tenebre	Et dixi forsitan tenebre	Καὶ εἶπα ἄρα σκότος
ישופני ולילה	obscurabunt me, & nox	cõculcabunt me, & nox (Quia	καταπατήσει με, καὶ νὺξ
אור בעדני : גם-	lux erit circa me. Vtiq;	illumĩatio mea ĩ delitiis meis.(	φωτισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου. Ὅτι
חשך לא יחשיך	tenebre non obtenebrant	tenebre non obscurabuntur	σκότος οὐ σκοτισθήσεται
ממך ולילה כיום	apud te, & nox sicut dies B.	a te, & nox sicut dies	ἀπὸ σοῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα
יאיר כחשכה	lucet, tantum tenebre	illuminabitur, sicut tenebre	φωτισθήσεται. Ὡς τὸ σκότος
כאורה : כי אתה	quantum lux. Quoniam tu	eius ita & lumen eius. Quia tu	αὐτῆς, οὕτως καὶ τὸ φῶς αὐτῆς. Ὅτι σὺ
קנית כליתי	possedisti renes meos,	possedisti renes meos,	ἐκτήσω τοὺς νεφρούς μου,
תסכני בבטן אמי :	cõguisti me ĩ vtero mrĩs mee.	suscepisti me de vtero mrĩs mee	ἀντελάβου μου ἐκ γαστρὸς μητρός μου.

Digitized by Google

بيمينك تخلصني
الله يجازي عني
اللهم ان رحمتك
دائمة الى
الابد لا تترك ما صنعت يداك
المزمور الثامن والثلثون
والمايه للمعلم
انك بلوتني وعرفتني
انت
عرفت
جلوسي
وقيامي
وتعلم من علو
سرائري
فحصت
سبلي
وتدبيري وعرفت
قديما جميع مسالكي
وانه ليس في لساني
غش وانت يا رب عارف جميع
ما تقدم وما تاخر انت
خلقتني ووضعت يدك علي
وكان علمك عجب
مني تشدد فلم استطع
له اين اذهب من روحك
واين اهرب من وجهك
ان صعدت الى السما فانت
فيها وان هبطت الى الجحيم
فانت هناك ايضا وان
ارتفعت بجناحين كالنسر
وسقطت في اقاصي البحر
فان يدك تهديني
ويمينك تمسكني
قلت ان الظلمة
تغشاني والليل ينير لنعمتي
الظلمة لا تظلم عليك
والليل يضي
كالنهار مثل ظلمته
كذلك ايضا نوره وانت
يا رب حبلت كليتي
وقبلتني من بطن امي

לחבלותהון ותפרקינני
ימינך: יי ישלם בישא
עליהון אמטולתי
יי טובך לעלם עובדי
אידך לא תשבוק
לשבחא על ידא דדוד
תושבחתא יי
בשתני וידעת
את קדמך גלי אותבותי
למיעסק באוריתא
ואוקמותי למיזל
בקרבא אתבצינתי
לחברותי בכנשתך
מן עם רחיק:
ובזמן הליכותי באורחא
ורבעותי למיעסק באוריתא
איתעבדת חילוני וכל
אורחתי אסכנתא:
ובד לית מלל לישני הא
יי ידעת מחשבת לבי כול
מאחורי ומקדמי אעיקת
יתי וגרית עלי מחת ידך
מתכסיא למנדע מיני
איתקופת דלא איכול לה:
האן איזיל מן קדם זעפך
והאן מן קדמך איפוך:
אין איסק לשמיא תמן את
ואין אחית לשאול הא תמן
מימרך אין איקום ציצי דקרצא
אשרי בסופי ימא:
לתמן אף אידך תדבר
יתי ותחדנני ימינך:
ואמרית ברם חשוך
מחבר עלי ולילא
קביל אמטולתי: לחוד
חשוכא לא יחשיך מימרך
ולילא היך יומא ינהר
היך נהורא היך חשוכא
שוין: ארום את הוא
קניתא כוליתי אשתאת
יתי במעי דאמי:

quo destruas illos, & redimet me
dextera tua. DEVS reddet malum
illis propter me,
DEVS benignitas tua in eternū, opa
manuum tuarum ne derelinquas.
CXXXIX. In laudē p manū Dauidis,
Laudatoria. DEVS
perscrutatus es me, & cognouisti.
Coram te nota est sessio mea
ad studendum legi,
& resurrectio mea ad eundum
in prelium. Vestigatus sum,
quo sim in societate ecclesie tue,
populi longinqui.
Sed & quando ambulauero in via.
aut quando accubuero ad studēdū legi
fecisti me extraneum, & omnes
vias meas frequentasti.
Et cū nō est eloqum ī lingua mea, ecce
DEVS nosti cogitatōes cōdis mei oēs.
Posterius & anterius molestasti (tua
me, cōcitasti sup me ꝑcussionē manuū
Occultata est scientia a me,
ardua facta est non potero ad eam.
Quo ibo a presentia tempestatis tue,
& quo a conspectu tuo me vertam.
Si ascendero in celum illic tu es,
& si descēdero ad īfernū ecce ibi (culo,
ē ubū tuū. Si leuauero pēnas mas dilu
& habitauero in extremis maris.
Etiam ibi manus tua deducet
me, & apprehendet me dextera tua.
Et dixi certe tenebre
obscurabunt me, nox quoq; est
obscuritas propter me. Verum
tenebre nō obtenebrabūt verbū tuū,
& nox sicut dies illuminabit,
& lux & tenebre
equales. Quoniam tu
possedisti renes meos, iecisti fūdamētū
mihi in ventre matris mee.

A. Ex fragmētis cabalisticis
שמע את כל
אשר אני דובר אליך
ידע כי הבורא ית' ברא
אנשים התחתונים בצלם
אנשים עליונים וברא
את האדם בשני פרצופין
פנים ואחור כמו שאמר
אחור וקדם צרתני וגו'
ונמצאים בו יצר טוב
ויצר רע והם שני מלאכי'
אחד שהם שד ומלאך
שכל מי שנמצא האל
תקרא מלאך ועל כן
אמרו ז"ל מלאך טוב ומלאך
רע מלאך טוב הוא
המנהיג את האדם
לעשות טוב בחייו ואם
הוא בהפך מתהפך
בעצמו והוא גיהנם ולכן
יקרא חצי כלו חצי עבודת
טוב וחצית רע והוא
סוד פנים ואחור ומפני
שנמצא המזון המפתח
והמפתח ומפני הנובע
מטוב או מפני וכן אמר
האמת כי המעלות
בתחתונים היא מן שכל
שני נכתר שהוא מנהיג
כל המציאות כאשר אמרנו
ומפני זה נשבענו ממנו
שני יצרים וסודו השתי
והערב צבאות צבאות
כלו ימין ושמאל והשם
עבורו בשמו ית' ואמר לו
יקרא שמך שני והוא
אמרו כי שני בקרבנו
ולפיכך קראוהו אישים
שהאמצעית על האישים
ומפני שמצא הרע
בעצרו הטוב

i. Tu uero aduertito omnia q̄ ipse loquor tibi. Scire te uolo, φ creator Deus, creauit homines inferiores, ad imaginem hominum superiorum creauitq; hoiem, duos habentē uultus, anteriorē & posteriorē sicut dictū est. Ante & retro formasti me, & inuenitur in illo appetitus bonus & appetitus malus, & sunt duo angeli, l; alter eorū sit satanas & alter angelus. Atqui intellectus q dedit eis esse, est Deus, & uocař angelus, & ꝓpterea dictū est a sapientibus, angelus bonus & angelus malus. Angelus bonus ille q dirigit hoiem in bonū in uita sua. Et si homo operař cōtrariū uertit se in ipsum & est homini infernus & ꝓpterea uocatur mediū, significans φ medietas ꝓpere est bona, & medietas mala, & hoc est

אודך על כי	Confitebor tibi quoniam	Confitebor tibi quoniam	Ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι
נוראות נפליתי	terribiliter mirificasti me,	terribiliter magnificatus es,	φοβερῶς ἐθαυμαστώθης.
נפלאים מעשיך	mirabilia opera tua,	mirabilia opera tua	θαυμάσια τὰ ἔργα σου
ונפשי ידעת מאד :	& aia mea cognouit nimis.	& anima mea cognoscet nimis.	καὶ ἡ ψυχή μου γινώσκει σφόδρα.
לא נכחד עצמי ממך	Nõ ẽ occulta.eẽntia m̃a a te,	Nõ est occultatũ os meum a te	Οὐκ ἐκρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ,
אשר עשיתי בסתר	qua factus sum in abscõdito,	quod fecisti in occulto,	ὃ ἐποίησας ἐν κρυφῇ,
רקמתי בתחתיות	acupictus in inferioribus	& substãtia mea in inferioribus	καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτοις
ארץ גלמי ראו	terre.Informẽ adhuc me vi(	terre.Imperfectũ meũ viderũt	τῆς γῆς. Τὸ ἀκατέργαστόν μου, εἶδον
עיניך ועל	oculi tui,& in (derunt	oculi tui,& in	οἱ ὀφθαλμοί σου, καὶ ἐπὶ
ספרך כ	libro tuo	libro tuo	τὸ βιβλίον σου.
כלם יב	omnes	omnes	πάντες
יכתבו ימים	scribentur,dies	scribentur,dies	γραφήσονται. Ἡμέρας
יצרו ולא	formati sunt & non est	formabuntur &	πλασθήσονται καὶ
אחד בהם :	vna in eis.	nemo in eis.	οὐθεὶς ἐν αὐτοῖς.
ולי מה יקרו	Mihi autem,quã honorifice	Mihi aũt nimis honorificati sũt	Ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν
רעיך אל מה עצמו	cogitationes tue Deus, q̃ (	amici tui Deus,nimis cõfortatus	οἱ φίλοι σου ὁ θεός, λίαν ἐκραταιώθησαν
ראשיהם : א	cõputatio earum. (difficilis	est principatus eorum.	αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν.
אספרם ס	Dinumerabo eas	Dinumerabo eos	Ἐξαριθμήσομαι αὐτούς
מחול ירבון	& harena plures erunt,	& super arenã multiplicabunt	καὶ ὑπὲρ ἄμμον πληθυνθήσονται.
הקיצותי	euigilaui	exurrexi	Ἐξηγέρθην
ועודי עמך :	& adhuc sum tecum.	& adhuc sum tecum.	καὶ ἔτι εἰμὶ μετὰ σοῦ,
אם תקטול אלוה	Si occideris DEVS	Si occideris Deus	ἐὰν ἀποκτείνῃς
רשע ואנשי	impium,viri	peccatores viri	ἁμαρτωλοὺς ὁ θεός. Ἄνδρες
דמים סורו מני :	sanguinum declinate a me.	sanguinum declinate a me.	αἱμάτων ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ,
אשר יאמרך למזמה	Q r ɔtradicẽt tibi scelerate,	Quia dicitis ĩ cogitatõe, acci(	ὅτι ἐρεῖτε εἰς διαλογισμούς. Λήψονται
נשוא לשוא עריך :	eleuati st frustra ãdũsarii tui	ĩ vanitate ciuitates suas. (piãt	εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις σου.
הלוא משנאיך יי	Nonne odientes te DEVS	Nonne qui oderunt te domine	Οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε κύριε
אשנא ובתקוממיך	odio habui,& ĩ adũsarios tuos	oderam,& super inimicos tuos	ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου
אתקוטט : ת	certabam.	tabescebam.	ἐξετηκόμην.
תכלית שנאה	Perfecto odio	Perfecto odio	Τέλειον μῖσος
שנאתים לאויבים	oderam illos,inimici	oderam illos,& inimici	ἐμίσουν αὐτούς, εἰς ἐχθροὺς
היו לי חקרני אל	sci st mihi.Scrutare me Deo	facti sunt mihi.Proba me Deus	ἐγένοντό μοι. Δοκίμασόν με ὁ θεός,
ודע לבבי בחנני	& scito cor meum,proba me	& scito cor meũ interroga me	καὶ γνῶθι τὴν καρδίαν μου. Ἔτασόν με,
ודע שרעפי :	& scito cogitationes meas.	& cognosce semitas meas.	καὶ γνῶθι τὰς τρίβους μου.
וראה אם דרך	Et vide si via	Et vide si via	Καὶ ἴδε εἰ ὁδὸς
עצב בי ונחני	iobediẽtie ĩ me est,& deduc	iniqtatis in me est,& deduc me	ἀνομίας ἐν ἐμοί, καὶ ὁδήγησόν με
בדרך עולם :	me in via eterna.	in via eterna.	ἐν ὁδῷ αἰωνίᾳ.
קמ למנצח מזמור	CXL. Ad victoriã. ps.	CXXXIX. In finẽ. ps.	ρλθʹ. Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς
לדוד חלצני יהוה	Dauidis. Erue me DEVS	Dauid. Eripe me domine,	τῷ Δαβίδ. Ἐξελοῦ με κύριε
מאדם רע מאיש	ab homine malo,a viris	ab homine malo,a viro	ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς
חמסים תנצרני :	iniquis serua me.	iniquo eripe me.	ἀδίκου ῥῦσαί με.

Digitized by Google

اشكرك لانك	ד אוֹדֵינָךְ מְטוּל	Confitebor tibi quoniam
بالرهبة اظهرت عجايبك	דִּדְחִילָן פְּרִישְׁתָּ	terribiliter mirificasti me,
وا عمالك عجيبة هي	פְּרִישָׁן עוֹבָדָךְ	mira opera tua,
ونفسي موقنة بها	וְנַפְשִׁי חָכְמָא לַחֲדָא :	& anima mea sapiens nimis.
لم يخف عنك عظامي	לָא אִתְכַּסִּי גַּרְמִי מִינָךְ	Non sunt abscondita ossa mea a te
التي صنعتها مخفيا	דְּאִתְעֲבִידִית בְּטוּמְרָא	que facta sunt in secreto,
ومقامي في اسافل	אִצְטַיְּירִית בִּכְרֵיסָא	figuraq; adepta sũt ĩ vtero (li tui, & in
الارض بدوا عما لي ابصرت	דְּאִימָּא גּוּשְׁמִי חֲמִיאָ עֵינָךְ וְעַל	m͠ris mee. Corporeũ meũ viderũt ocu(
عيناك	סְפַר דּוּכְרָנָךְ כּוּלְהוֹן	libro memorie tue omnes
وجميعها في	יוֹמַי מִכַּתְבִין בְּיוֹמָא	dies mei scripti sunt, in die
كتاب	דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא מִן שֵׁירוּי	qua creatus est mundus a principio
مكتوب انت	אִתְבְּרִיאוּ כּוּלְהוֹן	create sunt omnes
خالق الايام	בִּרְיָיתָא וְלָא בְחַד	creature & non in vno
وليس	יוֹמָא חַד בֵּינֵיהוֹן :	die vnico in illis
فيها انسان	וְלִי כְּמָה יַקִּירִין רָחֲמָךְ	Mihi autẽ q̃ honorabiles sunt q amant
اللهم ان احباءك كرموا	צַדִּיקַיָּא אֱלָהָא וּכְמָה	te iusti Deus & quam
علي جدا وجدا عزت	אִתְחַיַּילוּ רַבְרְבָנֵיהוֹן :	validi sunt principes eorum.
رووساهم	אִמְנֵינוּן בְּעָלְמָא הָדֵין	Dinumerabo eos in mundo isto,
ان احصيتهم فهم	יַתִּיר מִן חָלָא יִסְגְּעוּן	exuberãtius q̃ arena multiplicabunt,
اكثر من الرمل	אִתְּעִירִית בְּעָלְמָא דְאָתֵי	resurgam in mundo venturo
استيقظت	וְעַד כְּדוּן אֲנָא עִמָּךְ :	& adhuc sum tecum.
معك	אִין תִּקְטוֹל אֱלָהָא לְרַשִׁיעַיָּא	Si occideris Deus impios,
اللهم احببني اهلكت	וְגוּבְרִין דְּחַיָּיבִין דִּין	viri addicti iudicio
الخطاه وقلت للرجال	קְטוֹל זוּרוּ מִינִּי :	mortis discedant a me.
السافكي الدما حيدوا عني	דְּיָמָן בִּשְׁמָךְ עַל נִכְלָא	Qui iurant in noĩe tuo mendacium,
لانكم تماحكون في	מִשְׁתַּבְעִין עַל מַגָּן בַּעֲלֵי	iurant in vanum patroni
الافكار ياخذون بالباطل	דְּבָבָךְ הֲלָא מְסַנְאָךְ יְהוָה	inimicitie tue. Nõne odiẽtes te DEVS
مداينك اللهم اني ابغضت	אֲנָא סָאנֵי וּבִדְקָיְימִין	odi, & in eos qui surgunt
مبغضيك وسخطت	לְקִיבְלָךְ אֲנָא מִתְנַגַּג :	ad resistendum tibi nõne ego certaui,
علي مخالفيك	עַד שֵׁיצֵי סְנִיאוּתָא סְנֵיתִי	vsq; ad consumatum odium
ابغضتهم بغضا كا	סְנֵיתִינוּן לְבַעֲלֵי דְבָבִין	odi illos, patroni inimicitie
ملا فصار	הֲווֹ לִי : בְּחוֹנַנִי אֱלָהָא	facti sunt mihi. Scrutare me Deus
والي اعدا اللهم اختبرني	וִידַע רַעְיוֹנַי בְּחוֹן יָתִי	& scito cogitationes meas, proba me
واعرف قلبي وامتحني	וִידַע הִרְהוּרָי :	& cognosce affectus meos,
واعرف سبلي وانظر ان	וַחֲמִי אִין אוֹרַח דְּטַעְיָין	& vide si via iniquitatis
كنت علي طريق الزور	בִּי וּדְבַר יָתִי בְּאוֹרַח	in me est, & deduc me in via
اهدني الي سبل الابد	תְּרִיצֵי עָלְמָא :	rectorum mundi.
المزمور التاسع والثلثون	לְשַׁבָּחָא תּוּשְׁבַּחְתָּא	CXL. In laudem. Laudatoria
والمايه اللهم نجني	עַל יְדָא דְדָוִד : פַּצְּאִינִי יְיָ	p manum Dauidis. Libera me DEVS
من الانسان السوء من الرجل	מִבַּר נָשׁ בִּישׁ מִגְּבַר	a homine malo, a viro
الظالم انقذني	חַטּוֹפִין תִּנְטוֹר יָתִי :	peccanti custodi me.

secretũ cõtentũ in eo
q dicit añ & retro &c.
Ab eo ãt pcedit essen
tia pbens uitã pbẽsq;
mortẽ, & ab eo isup ẽ
natura bona & natura
cõtraria .i. mala. Et di
xerũt q opus iferioꝝ
est itellectus secundi
occulti, q ppositus est
toti uniuerso & diri-
git illũ sic iã pdiximꝰ
& propterea ab illo fa
cti sumus hñtes duas
cõcupiscentias quarũ
secretũ est crux, & in-
nuit ceuaot ceuaot.
(Cõputãtibꝰ n. arith
metica ratione literas
qbus significãt crucẽ
& literas quibus scri-
bitur bis ceuaot, resul
tat idẽ precise nume-
rus ex utraq; supputa
tione) significãs dex-
trum & sinistrũ. Et no
men .i. Deus donauit
eam corona q̃ est nom
suum altissimũ & di-
xit ei uocetur nomen
tuum noĩe meo, & hoc
est quod dictum est no
men meũ est in ea, & p
pterea uocauit illã ho
minem, q m influit sup
oẽs hoĩes. Et inuentũ
ẽ q fomes prauus siue
cõcupiscẽtia corrupta
est oppositũ eius, cũ
ipsa est summũ bonũ.
Hec ibi Q uo ãt itelli
gẽdũ sit crucẽ eẽ sum
mũ bonũ influereq; in
oẽs hoĩes donatãq; co
ronã, esseq; in ea nom
Dei altissimi, callẽtibꝰ
theologiã arbitror nõ
difficile.
A. Et nox q̃si dies lu-
cet. F. Oculis diuinis q
nõ ex obiectis pẽdent,
sz oĩa i ueritate uidẽt,
ubi oĩa coincidũt dis-
crete & discernũtur cõ
iũcte, nõ aliud & aliud
lux & tenebre, neq; ibi
tenebre priuatio, sz sũ
ma lux, neq; lux posi-
tio, sz eminẽs negatio,
atq; idẽ lux & tene-
bre, & ut odorãs i luce
& tenebris eque cogno
scit, suntq; ei tenebre
ad odorandum ut lux
& lux ut tenebre, ita
Deus eque in luce &
in tenebris cognoscit,
& si surgis, ut lux & te
nebre nihil faciunt ad
odorãdũ, ita nulla crea
tura, nullũ iteruallũ,
nulliusq; creature po
sitio aut priuatio Deo
ad intelligendum.
&

summũ bonũ

Digitized by Google

אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת	Quia cogitauerit malitias A	Qui cogitauerunt iniquitates	Οἵτινες ἐλογίσαντο ἀδικίαν
בְּלֵב כָּל־יוֹם יָגוּרוּ	i corde, tota die versati sunt	in corde, tota die constituebant	ἐν καρδίᾳ, ὅλην τὴν ἡμέραν παρετάσσοντο
מִלְחָמוֹת ׃ שָׁנְנוּ	in preliis. Exacuerunt	prelia. Acuerunt	τὸ πολέμους. Ἠκόνησαν
לְשׁוֹנָם כְּמוֹ־נָחָשׁ	linguam suam quasi serpens,	linguas suas sicut serpentes,	γλῶσσαν αὐτῶν ὡσεὶ ὄφεως,
חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת	venenum aspidum sub	venenum aspidum sub	ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ
שְׂפָתֵימוֹ סֶלָה ׃	labiis eorum semper.	labiis eorum.	τὰ χείλη αὐτῶν. διάψαλμα.
שָׁמְרֵנִי יְהוָה מִידֵי	Custodi me DEVS de manu	Custodi me domine de manu	Φύλαξόν με κύριε ἐκ χειρὸς
רָשָׁע מֵאִישׁ חֲמָסִים	impii, a viro iniquitatum	peccatoris & ab hoibus iniquis	ἁμαρτωλοῦ, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀδίκων
תִּנְצְרֵנִי אֲשֶׁר חָשְׁבוּ	serua me. Qui cogitauerũt	eripe me. Qui cogitauerunt	ἐξελοῦ με. Οἵτινες διελογίσαντο
לִדְחוֹת פְּעָמָי ׃	supplantare gressus meos,	supplantare gressus meos,	τοῦ ὑποσκελίσαι τὰ διαβήματά μου,
טָמְנוּ־גֵאִים פַּח לִי	abscõderit supbi laqueũ mihi,	abscõderunt supbi laqueũ mihi.	ἔκρυψαν ὑπερήφανοι παγίδα μοι. διάψαλ
וַחֲבָלִים פָּרְשׂוּ רֶשֶׁת לְיַד	& funibus extenderunt rete,	Et funes extẽderũt in laqueũ,	Καὶ σχοινίοις διέτειναν παγίδα ἔμα.
מַעְגָּל מק	iuxta semitam (semper.	iuxta iter	τοῖς ποσί μου, ἐχόμενα τρίβου
מֹקְשִׁים שָׁתוּ לִי סֶלָה׃	offendicula posuerunt mihi(	scandalum posuerunt mihi.	σκάνδαλα ἔθεντό μοι.
אָמַרְתִּי לַיהוָה	Dixi DEO	Dixi domino	Εἶπα τῷ κυρίῳ,
אֵלִי אָתָּה הַאֲזִינָה	Deus meus es tu, exaudi	Deus meus es tu, exaudi	θεός μου εἶ σύ, ἐνώτισαι
יְהוָה קוֹל תַּחֲנוּנָי׃	DEVS vocẽ depcatõis mee.	dñe vocem deprecationis mee.	κύριε τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου.
יְהוִה אֲדֹנָי עֹז	DEVS domine fortitudo	Domine domine virtus	Κύριε κύριε δύναμις
יְשׁוּעָתִי סַכֹּתָה	salutis mee, protexisti	salutis mee, obumbrasti	τῆς σωτηρίας μου, ἐπεσκίασας
לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נָשֶׁק׃	caput meum in die belli.	super caput meum in die belli.	ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.
אַל־תִּתֵּן יְהוָה	Ne perficias DEVS	Non tradas me dñe (gitauerũt	Μὴ παραδῷς με κύριε (λογίσαντο
מַאֲוַיֵּי רָשָׁע זְמָמוֹ	desideria ĩpii cogitatõẽ eius	a desiderio meo peccatori, co(	ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἁμαρτωλῷ. Δι(
אַל־תָּפֵק יָרוּמוּ	ne perficias ne eleuetur	õtra me ne dereliqs me ne forte	κατ' ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, μήποτε
סֶלָה ׃ רֹאשׁ מְסִבָּי	i etnũ. Caput circũdãtiũ me,	exaltent. Caput circuitus eorũ,	ὑψωθῶσιν. διάψαλμα. Ἡ κεφαλὴ τοῦ (
עֲמַל שְׂפָתֵימוֹ	prauitas labiorum eorum	labor labiorum ipsorum	κόπος τῶν χειλέων αὐτῶν, (κυκλώματος αὐτῶν
ים יְכַסּוּמוֹ ׃	operiet eos.	operiet eos.	καλύψει αὐτούς.
יִמּוֹטוּ עֲלֵיהֶם	Cadent super eos	Cadent super eos	Πεσοῦνται ἐπ' αὐτοὺς
גֶּחָלִים בָּאֵשׁ	carbones, in ignem	carbones, in ignem	ἄνθρακες ἐν πυρί,
בם יַפִּלֵם	deiiciet eos	deiicies eos,	καταβαλεῖς αὐτοὺς
בְּמַהֲמֹרוֹת	in foueas,	in miseriis	ἐν ταλαιπωρίαις,
בַּל־יָקוּמוּ ׃	non consurgent.	non subsistent.	καὶ οὐ μὴ ὑποστῶσιν.
ב. אִישׁ לָשׁוֹן	Vir linguax	Vir linguosus	Ἀνὴρ γλωσσώδης,
בא בַּל־יִכּוֹן	non dirigetur	non dirigetur	οὐ κατευθυνθήσεται
בָּאָרֶץ אִישׁ־	in terra, virum	in terra virum	ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄνδρα
חָמָס רָע	iniquum ma'a	iniustum mala	ἄδικον, κακὰ
יְצוּדֶנּוּ לְמַדְחֵפֹת ׃	capient in interitu.	capient in interitu.	θηρεύσει εἰς διαφθοράν.
יָדַעְתָּ כִּי־יַעֲשֶׂה	Scio quod faciet	Cognoui quia faciet	Ἔγνων ὅτι ποιήσει
יְהוָה דִּין עָנִי	DEVS causam inopis,	dominus iudicium inopis,	κύριος τὴν κρίσιν τῶν πτωχῶν
מִשְׁפַּט אֶבְיֹנִים ׃	iudicia pauperum.	& vindictam pauperum.	τὴν δίκην τῶν πενήτων.
אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ	Attamen iusti confitebũtur	Verũtamen iusti confitebũtur	Πλὴν δίκαιοι ἐξομολογήσονται
לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ	nomini tuo, habitabunt	nomini tuo, & habitabunt	τῷ ὀνόματί σου, καὶ κατοικήσουσιν

Digitized by Google

الذين يفكرون السو	דחשיבו בישן ב	Qui cogitauerunt mala
في قلوبهم اعد والحرب	בלבא כל יומא מתכנשין	in corde, tota die componunt
النهار اجمع وسنوا	קרבא : מחדדין	bella. Exacuerunt
السنتهم كالسنة الحيات	בלישנהון היך חיויא	linguas suas sicut serpentes,
سم الافاعي تحت	אירסא דעכוביתא תחות	venenum aspidis sub
شفاههم	סיפוותהון לעלמין :	labiis eorum in eternum.
احفظني يارب من يد	נטר יתי יי מן ידא	Custodi me DEVS de manu
الشرير ومن الرجال	דרשיעא מן גבר חטופין	impii, a viro peccati
الظالمين سلمني الذين هموا	תנטור יתי דחשיבו	custodi me, qui cogitauerunt
ان يعرقلوا خطواتي	למתקף אסתוורתי :	supplantare gressus meos.
المتعظمون اخفوا لي فخا	טמרו גיותנין פחא לי	Absconderunt superbi laqueum mihi,
بسطوا القدمي في سبل	ואשליא פרסו מצדתא	& funibus extenderunt rete
حبالا له جعلوا لي	לסטר אורחא תקלין	iuxta semitam scandala
عثرة قربه من طريقي	שוו לי תדירא :	posuerunt mihi continenter.
فقلت للرب	אמרית קדם	Dixi coram
انت هو الهي استجب	יי אלהי אנת אצית	DEO Deus meus es tu, exaudi
يارب صوت تضرعي	יי לקל בעותי :	DEVS vocem deprecationis mee.
اللهم يارب قوة	יי אלהים עושנא	DEVS Deus fortitudo
خلاصي ظللت	ופורקני טליל	& redemptio mea, obumbrasti
راسي في يوم القتال	על רישי ביום קרבא :	caput meum in die belli.
يارب لا تعط	לא תיתן יי ריגוגי	Non des DEVS desideria
الفاجر شهوته وعند	דואג רשיעא מחשבתיה	Doeg impii, cogitationes eius
فكرهم علي لا تطرحني	לא תספיק יסתלקון	ne perficias, auferantur
لكيلا يتعظموا وعند احتيا	לעלמי אחיתופל ריש סנהדרין	in eternum Achitophel caput senatus
لهم وكلام شفاههم	תלמידי ליעות מלשינותא	& discipulorum doli, insimulatio
اعكهم	דסיפוותהון חפיאינון :	labiorum eorum cooperiet eos.
ينزل عليهم	ימוטון עליהון	Cadent super illos
جمر نار على	גומרין מן שמיא בנורא	carbones de celo in ignem
الارض وفي الشفا	ולגיהנם יפילינון	& in gehennam precipitabis eos,
القبهم فلا يستطيعون	בגיצין דמחמרין דלא	& in foueas illaqueationis cadẽt vt nõ
القيام من المسكنه	יקומון לחיי עלמא :	resurgant ad vitam eternam.
رجل ذو لسانين	גבר דמשתעי לישן	Vir delator lingua
لا يستقيم	תליתאי לא איפשר דייתב	tertia nequaq̃ habitare poterit
على الارض الرجل	בארעא דחיי גבר חטוף	in terra viuentium, Virum prauum
الظالم يبتغي	ביש יצודיניה מלאך	& malignum venabitur angelus
الشر لهلاكه	מותא ותקפיניה בגיהנם :	mortis & detrudet in gehennam.
علمت ان الرب يصنع	הבכין גלי קדמי אחום	Propterea constat mihi,
للمساكين جزا	יעביד יי דינהון	facturum DEVM iudicium
والفقرا حكما	דעניי דינא דחשיבי :	pauperum, & iudicium egenorum.
الابرار يشكرون	ברם צדיקיא יהודון	Profecto iusti confitebuntur
اسمك والمستقيمون	לשמך יתבון תריצי	nomini tuo, reuertentur recti

A. Quia cogitauerũt malitias in corde. Malitias cogitãt impii q prouidentiam negant diuinam, quiq; dicunt res hoium syderũ positure fatoq; & fortune subditas eẽ. Hi nõ solũ redargui possũt, ex his que legunt̃ ap̃ theologos christianos Sed & ex his quẽ habent authores hebrei & in primis cõmentator libri genesis quicũq; is fuerit quem tamẽ constat Ierosolyma lingua usum cui super illud. In principio. Creauit Deus celum & terram, que sequuntur cõtra impios istos scripta reliquit

קם ר׳ אלעזר בריה פתח
ואמר הכלתלוי במזל
ואפי׳ ספר תורה בהיכל
מלא דא תוקמה ספרא
דצניעותא והכי אמר וכי
במזל הכל תלוי ותנינן
ספר תורה הוא קדש
נרתיקו הוא קדש ההיכל
קדש וכתיב וקרא זה
אל זה ואמר קדוש קדוש
תלתא אינון וספר תורה
לקבליהון היכל קדוש
נרתיקו קדוש הוא קדוש
התורה ניתנה בשלש
קדושות בש״ש תפלות
בימים שלשת שבעת
בש״ש לוחות וארון שלש
והכל ספר תורה תליא
ואיהו תליא במזל וכתיב
ומאתות השמים אל
תחתו מאן ואיהו בקדושין
תלתו ליהוי תליא במזלא
אלא הכי אוקמית ספרא
דצניעותא הא חוטא
יקירא קדישא דכל שער
דיקנא תליין ביה אתקרי
מזל מאי טעמא משום
דכל קדושי קידושין
דקודשיא בהא מזלא
תליין

.i. Surrexit R. Eleazar orsus est & dixit. Cuncta subiecta sunt fortune etiã uolumen legis quod in altari recõditũ est. Hoc enim reperimus in seniota de ciphra, hoc est in libro cellate pudicitie in quo sic habet̃. Est ne uerũ omnia subiecta esse fortune? Nobis traditũ est, uolumen legis esse sanctitatem, archã quoq; eius esse sanctitatem, altare etiam esse sanctitatem. Et scriptum est uocabit hunc & hunc & dicet sanctus sactus sanctus. Tres sunt. Et

Cuncta subiecta fortune

ישרים את־פניך :	recti cum vultu tuo.	recti cum vultu tuo.	εὐθεῖς σὺν τῷ προσώπῳ σου.
קמא מזמור לדוד	CXLI. Psalmus Dauidis.	CXL. Psalmus Dauid.	ρμ΄. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ.
יהוה קראתיך	DEVS inuocaui te,	Domine clamaui ad te	Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σὲ
חושה לי האזינה	festina mihi, exaudi	exaudi me, intende	εἰσάκουσόν μου, πρόσχες (ναί με πρὸς σέ.
קולי בקראי לך :	vocē meā clamantis ad te.	voci mee cum clamauero ad te.	τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ κεκραγέ(
תכון תפלתי	Dirigatur oratio mea,	Dirigatur oratio mea	Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου
קטרת לפניך	sicut fumigatio ī cōspectu tuo,	sicut incensum in cōspectu tuo,	ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου.
משאת כפי	eleuatio manuum mearum	eleuatio manuum mearum	Ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου,
מנחת ערב :	sacrificium vespertinum.	sacrificium vespertinum.	θυσία ἑσπερινή.
שיתה יי שמרה	Pone DEVS custodiam	Pone domine custodiam	Θοῦ κύριε φυλακὴν (καρδίαν μου
לפי נצרה על־דל	ori meo, serua hostiū (meū	ori meo, & hostiū (clines cō mū	τῷ στόματί μου, καὶ θύραν (κλίνῃς τὴν(
שפתי : אל־תט־לבי	labiorū meorū. Ne declines cō(	circunstātie labiis meis. Nō de(	περιοχῆς περὶ τὰ χείλη μου. Μὴ ἐκ(
לדבר רע להתעולל	in verbum malum, voluere	in verba malitie, ad excusandas	εἰς λόγους πονηρίας, τοῦ προφασίζεσθαι
עללות ברשע את	cogitationes impias, cum	excusationes in peccatis. Cum	προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. Σὺν
אישים פעלי־און	viris operantibus iniqtatē,	hoībus operantibus iniqtatem,	ἀνθρώποις ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν,
ובל אלחם במנעמיהם :	neque comedere, ī delicatis ci(	& nō cōicabo cum electis eorū.	καὶ οὐ μὴ συνδυάσω μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν
יהלמני צדיק	Percutiet me iustus (bis eorū	Corripiet me iustus	Παιδεύσει με δίκαιος
חסד ויוכיחני	in misericordia, & arguet me,	ī misericordia & īcrepabit me,	ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξει με,
שמן ראש	oleum principatus	oleum autem peccatoris	ἔλαιον δὲ ἁμαρτωλοῦ,
אל־יני ראשי	non deuitabit caput meum,	non impinguet caput meum.	μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλήν μου.
כי־עוד ותפלתי	quia adhuc oratio mea	Quoniam adhuc & oratio mea	Ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου
ברעותיהם נשמטו	pro maliciis eorū. Declinauerīt	in beneplacitis eorū, absorpti sūt	ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν, κατεπόθησαν
בידי־סלע ש	iuxta petram	iuncti petre	ἐχόμενα πέτρας
שפטיהם ש	iudices eorum,	iudices eorum.	οἱ κριταὶ αὐτῶν.
ושמעו אמרי כי	& audient verba mea quoniā	Audient verba mea quoniam	Ἀκούσονται τὰ ῥήματά μου ὅτι
נעמו : כמו פ	placentia sunt. Sicut	potuerunt sicut	ἡδύνθησαν, ὡσεὶ
פלח ובקע	a partiente & scindente	crassitudo terre, erupta est sup	πάχος γῆς ἐρράγη ἐπὶ
בארץ נפזרו	terram, dissipata sunt	terram. Dissipata sunt	τῆς γῆς, διεσκορπίσθη
עצמינו לפי שאול :	ossa nostra in ore inferni.	ossa nostra secus infernum,	τὰ ὀστᾶ αὐτῶν παρὰ τὸν ᾅδην.
כי אליך יהוה	Quia ad te DEVS	quia ad te domine	Ὅτι πρὸς σὲ κύριε
אדני עיני בכה	domine oculi mei,	domine oculi mei,	κύριε οἱ ὀφθαλμοί μου,
חסיתי אל־תער	in te speraui ne frustreris	in te speraui non auferas	ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, μὴ ἀντανέλῃς
נפשי : שמרני	aīam meā. Custodi me (mihi,	animam meam. Custodi me	τὴν ψυχήν μου. Φύλαξόν με
מידי־פח יקשו לי	de mābus laqi quē posuerīt(	a laqueo quē absconderūt mihi,	ἀπὸ παγίδος ἧς συνεστήσαντό μοι,
ומקשות פעלי און :	& de offēdiculis opātiū iniq(	& a scādalis operantiū iniqtatē.	καὶ ἀπὸ σκανδάλων τῶν ἐργαζομένων τὴν(
יפלו במכמריו	Incidēt in retia eius (tatē.	Cadent in retiaculo eius	Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτῶν (ἀνομίαν.
רשעים יחד	impii simul,	peccatores, singulariter	οἱ ἁμαρτωλοί, καταμόνας
אנכי עד אעבור :	donec ego transeam.	sum ego donec transeam.	εἰμὶ ἐγὼ ἕως ἂν παρέλθω.
קמב משכיל לדוד	CXLII. Intellectus, Dauidis	CXLI. Intellectus Dauid	ρμα΄. Συνέσεως τῷ Δαβίδ
בהיותו במערה	cum esset in spelunca.	cum esset in spelunca.	ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ
תפלה : קולי אל־	Oratio. Voce mea ad	Oratio. Voce mea ad	προσευχόμενον. Φωνῇ μου πρὸς

Digitized by Google

يصلون امام وجهك	לְצַלָאָה קֳדָמָךְ׃	vt orent coram te.
المزمور الاربعون والمايه	תּוּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד	CXLI. Laudatoria Dauidis.
صرخت اليك يا رب	יְהוָה קְרֵיתָךְ	DEVS clamaui ad te
فاستجب لي واسمع	חִישׁ לִי אַצֵית	festina ad me, intende
صوت تضرعي اذا دعوتك	קָלִי בְּמִקְרֵי לָךְ׃	voci mee dum clamo ad te.
واقبل صلاتي	תִּתְכַּוַּון צְלוֹתִי הֵיךְ קְטֹרֶת	Dirigatur oratio mea, sicut suffimentũ
كالدخنة الطيبة قدامك	בּוּסְמִין קֳדָמָךְ זְקִפוּת	aromaticum coram te, eleuatio
لديك رفع يدي	אִידַי בִּצְלוֹתֵיהּ דוֹרוֹן	manuũ mearũ in oratione, sicut munus
كقربان المسا	בְּסִים דְּמִתְקְרַב בְּרַמְשָׁא׃	suaue quod offertur in vespere.
اللهم اجعل	שַׁוִּי יְיָ נְטַרְתָּא לְ	Pone DEVS custodiam
لفمي حافظا وعلى شفتي	לְפוּמִי נַטְרָה עַל זְקוּף	ori meo, custodi eleuationem
ستراحصينا لكيلا يهوي	סִיפְוָותִי׃ לָא תַצְלֵי לִבִּי	labiorum meoꝝ. Nõ declines cor meũ
قلبي كلاما رديا فيعتل	לְפִתְגָם דְּבִישׁ לְמַחְשַׁל	in verbum malum, ad cogitandas
بعلل الخطايا مع	מַחְשְׁבַן בְּרִשְׁעַ מִן גְּבַר	cogitationes impias hominis
عاملي الاثام	עָבְדֵי שְׁקַר וְלָא אֶסְעוֹד	operantis falsitatem, & nõ sustentabor
ولا اسر بمختاريهم	בִּזְמַר בֵּית מִשְׁירֵיהוֹן׃	cantilenis domus conuiuii eorum.
البار يعلمني	יְטַפְּחִינַנִי צַדִּיקָא מְטוּל	Verberabit me iustus propter
ويعظني	חִסְדָּא וְיַכְסְנַנִי מְשַׁח	misericordiã, & corripiet me, oleũ aũt
ولا يمسح دهن	רְבוּת קוּדְשָׁא לָא יְבַטֵּל	vnctionis sancte, non deponet
الخطاه راسي	מִן רֵישִׁי אֲרוּם עַד כְּדוּן	de capite meo, quoniam adhuc
ولا صلاتي	צְלוֹתִי מְסַדְּרָא	oratio mea ordinata est
في مسرتهم ابتلع	בְּבִישַׁתְהוֹן׃ אִישְׁתְּמִיטוּ	in malicias eorum. Declinauerunt
حكامهم	מִבֵּית מִדְרְשָׁא עַל תְּקוֹף	a domo scholarum propter duritiam
عند لصخره	דִּינֵיהוֹן וִיתִיבִין	iudicum eorum, & reuertentur
اسمعوا قولي فانه	וְיִשְׁמְעוּן מֵימְרִי אֲרוּם	& audient verba mea quoniam
نافع	בְּסִימִין הֵיכְמָא גְּבַר דְּפָלַח	iocunda sunt. Sicut ab homine fodiẽte
كحديدة الحرث التي تشق	וּמְבַקַּע בְּמַרְדְּיָא בְּאַרְעָא	& ligone scindente terram,
الارض وفي	הָכְדֵין אִתְבַּדַּרוּ אֵיבְרָנָא	sic dispersa sunt membra nostra
الجحيم تبددت عظامهم	עַל פּוּם קְבוּרְתָּא׃	in ore fouee.
وانا اليك يا رب	מְטוּל הֵיכְנָא לְוָתָךְ יְיָ	Quoniam sic ad te DEVS
رفعت نفسي يا رب عليك	אֱלֹהִים עֵינַי מוֹדִיקָא	Deus meus oculi mei aspiciunt,
توكلت فلا تقص	בְּמֵימְרָךְ סַבְּרִית לָא	in verbum tuum speraui ne
نفسي احفظني	תְּרוֹקֵן נַפְשִׁי׃ נְטַר יָתִי	defraudes animam meam. Custodi me
من الشرك الذي اعدوه لي	מִן אִידֵי פַּחָא דְתַקְלוּ	de manibus laquei quem posuerunt
ومن شباك فاعلي الاثم	לִי תִּיקְלָן עָבְדֵי שְׁקַר׃	mihi, & de scandalis opantiũ iniqtatẽ.
تسقط الخطاه	יִפְּלוּן בִּמְצַדָּתְהוֹן	Incident in retiacula eius
في شباكهم الى ان	רַשִׁיעֵי כַּחֲדָא אֲנָא	impii, singularis sum ego
اجوز وحدي وانجوا منهم	עַד זְמַן דְּאִיעְבַּר׃	donec tempus transeat.
المزمور الحادي	שִׂכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד	CXLII. Intellectus bonus p manũ
والاربعون والمايه	בְּמֶהֱוֵיהּ בְּאִסְפְּלִיתָא	Dauidis, quando erat in speleo.
اغاثت صوتي	צְלוֹתָא׃ קָלִי קֳדָם	Oratio. Voce mea ad

uolumen legis e regione eorum. Altare sanctum & archa sancta, & ipsum sanctum. Sꝫ & lex data est in tribꝰ sanctitatibus, in tribꝰ gradibus, in tribus diebus. Diuinitas quoqꝫ ĩ tribus. Tabule & archa tres. In cunctis autem continetur uolumen legis, qua ergo ratione est subiectũ fortune? Adde quod scriptum est. A signis celi nõ timeatis. Res itaqꝫ que cõsistunt in sanctitate sicut iste non uidentur comprehendi sub fortuna. Audi qd determinatum sit in libro ceniota de ciphra supra memorato. Corpus illud honore dignum & sanctum, in quo comprehendũtur omnes adornatus ipsũ uocatum est Mazal. i. fortuna siue fatum, qm̃ omnis sanctitas sanctitatis sanctitatum continetur & comprehendĩt in ipso. Quod fortunam siue fatum dicimus.

Digitized by Google

יהוה אזעק קולי	DEVM clamabo, voce mea	dominum clamaui, voce mea	κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου
אל־יהוה אתחנן :	ad DEVM deprecabor.	ad dominum deprecatus ſum.	πρὸς κύριον ἐδεήθην.
אשפך לפניו שיחי	Effūdā ĩ ɔſpcū eiɔ eloqū mū,	Effūdo ĩ ɔſpectu eiɔ oronē meā,	Ἐκχεῶ ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δέησίν μου.
צרתי לפניו אגיד :	tribula. meā corā illo ānūci.	& tribulatõē mā an̄ ip̄m pnūcio	Τὴν θλῖψίν μου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀπαγγελῶ.
בהתעטף עלי רוחי	Cū āxiɔ ĩ me fuerit ſpūs m̄ɔ,	In deficiēdo ex me ſpiritū meū,	Ἐν τῷ ἐκλείπειν ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά μου,
ואתה ידעת נתיבתי	tu enim noſti ſemitā meam,	& tu cognouiſti ſemitas meas.	καὶ σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου.
בארח זו אהלך	in via hac qua ambulabo.	In via hac qua ambulabam	Ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ ἐπορευόμην,
טמנו פח לי :	abſconderunt laqueos mihi.	abſconderūt ſupbi laqueū mihi.	ἔκρυψαν οἱ ὑπερήφανοι παγίδα μοι.
הביט ימין וראה	Reſpice ad dexterā & vide,	Cōſiderabā ad dextā & videbā,	Κατενόουν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἐπέβλεπον,
ואין לי מכיר אבד	qa nō ſit q cognoſcat me, piit	& n̄ erat q cognoſcēt me. Periit	καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιγινώσκων με. Ἀπώλετο
מנוס ממני אין	fuga a me, & non eſt	fuga a me, & non eſt	φυγὴ ἀπ᾽ ἐμοῦ καὶ οὐκ ἔστιν
דורש לנפשי :	qui requirat animam meam.	qui requirat animam meam.	ὁ ἐκζητῶν τὴν ψυχήν μου.
זעקתי אליך יהוה	Clamaui ad te DEVS,	Clamaui ad te domine,	Ἐκέκραξα πρὸς σέ, κύριε,
אמרתי אתה מחסי	dixi tu es ſpes mea,	dixi tu es ſpes mea,	εἶπα, σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου,
חלקי בארץ החיים :	pars mea in terra viuētium.	portio mea in terra viuentium.	μερίς μου ἐν γῇ ζώντων.
הקשיבה אל־רנתי	Auſculta depcationē meā,	Intēde ad deprecationē meam	Πρόσχες πρὸς τὴν δέησίν μου
כי־דלותי מאד	quia paup factus ſum nimis,	quia humiliatus ſum nimis.	ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα.
הצילני מרדפי	libera me a perſecutoribus	Libera me a perſequentibus	Ῥῦσαί με ἐκ τῶν καταδιωκόντων με,
כי אמצו ממני :	qm̄ cōfortati ſunt ſuper me.	me, quia confortati ſunt ſup me	ὅτι ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ.
הוציאה ממסגר	Educ de carcere	Educ de cuſtodia	Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς
נפשי להודות	animā meam, vt confiteatur	animā meam ad confitendum	τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξομολογήσασθαι
את־שמך כי	nomini tuo, in me	nomini tuo me (ſalon.	τῷ ὀνόματί σου. Ἐμὲ (ὁ υἱὸς αὐτοῦ
יכתרו צדיקים	coronabuntur iuſti,	expectant iuſti (filius ſuus Ab(	ὑπομενοῦσι δίκαιοι (τὸν ἀβεσσαλώμ(
כי תגמל עלי :	cum retribueris mihi.	donec retribuas mihi. (baſ eū(	ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι. (διώκει αὐ(
קמג מזמור לדוד	CXLIII. Pſalmus Dauidis.	CXLII. ps. Dauid qñ pſeque(	ρμβ΄. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ὅτε κατε(
יהוה שמע תפלתי	DEVS exaudi orōnē meam,	Domine exaudi orationē meā,	Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου,
האזינה אל־	auſculta	auribus percipe	ἐνώτισαι
תחנוני באמנתך	depcatões meas, ĩ ūitate tua	obſecratõnē meā, ĩ veritate tua	τὴν δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.
ענני בצדקתך :	reſponde mihi in iuſtitia tua.	exaudi me in tua iuſtitia.	Εἰσάκουσόν μου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου,
ואל־תבוא במשפט	Et non venias in iudicium	Et non intres in iudicium	καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν
את־עבדך כי לא־	cū ſeruo tuo, qa non (viuēs.	cum ſeruo tuo, quia non	μετὰ τοῦ δούλου σου. Ὅτι οὐ
יצדק לפניך כל חי :	iuſtificabit ĩ ɔſpectu tuo, oīs(	iuſtificabit ĩ ɔſpcū tuo oīs viuēs	δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν.
כי־רדף אויב נפשי	Qm̄ pſecu. ē inimi. aīā meā,	Quia pſecutɔ ē inimicɔ aīā mā	Ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου,
דכא לארץ חיתי	pſtrauit ad terrā vitā meā,	humiliauit in terra vitā meam.	ἐταπείνωσεν εἰς γῆν τὴν ζωήν μου.
הושיבני במחשכים	poſuit me in tenebris	Collocauit me in obſcuris	Ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς
כמתי עולם :	quaſi mortuos ſeculi.	ſicut mortuos ſeculi,	ὡς νεκροὺς αἰῶνος,
ותתעטף עלי רוחי	Et āxius fuit ĩ me ſpūs m̄us,	& anxiatus eſt ſup me ſpūs meɔ,	καὶ ἠκηδίασεν ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου.
בתוכי ישתומם לבי	ĩ medio m̄i ſollici. fuit cō m̄ū.	in me turbatum eſt cor meum.	Ἐν ἐμοὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου,
זכרתי ימים מקדם	Recordatɔ fui dierꝝ ātiquorꝝ	Memor fui dierum antiquorū,	ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρχαίων.
הגיתי בכל פעלך	meditabar oīa opera tua,	meditatus ſū ĩ oībus opibɔ tuis,	Ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου,
במעשה ידיך	facta manuum tuarum	in factis manuum tuarum	ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου

Digitized by Google

الرب تضرعت	יְיָ אֶקְבֵּל קָלִי	DEVM clamabo, voce mea
الى الرب في ابتهالي	קֳדָם יְיָ אֶצְלֵי׃	ad DEVM deprecabor.
العبد بدن يديه رغبتي	אֶשׁוֹד קֳדָמוֹי שׁוּעִיתִי	Effundam coram eo eloquium meum,
شكوى امامه اظهرها	עָקְתִי קֳדָמוֹי אֶחֲוֵי׃	& tribulatõnẽ meã corã illo ãnũciabo
عند ذبول روحي	כַּד אִשְׁתַּלְהִיאַת עֲלַי רוּחִי	Cũ defecisset in me spiritus meus,
انت تعرف سبلي	וְאַנְתְּ יָדַעְתְּ שְׁבִילִי	& tu cognouisses semitas meas,
في الطريق التي اسلكها	בְּבִיבְשָׁא דְּדֵין דַּאֲהַלֵךְ	in gradibus istis quibus ambulabam
اخفوا لي فخا	טָמְנוּ פַּחִין לִי׃	absconderunt laqueos mihi.
نظرت عن يميني وابصرت	אִסְתַּכְּלִית עַל יְמִינִי	Respexi ad dexteram
فلم اجد من يعرفني ف	וַחֲמֵית וְלֵית לִי	& vidi, & non erat qui
عني الخلاص وليس	מִשְׁתְּמוֹדַע הוֹבַד שֵׁיזָבוּ	cognosceret me, periit refugium
لنفسي طالب	מִנִי וְלֵית תָּבַע לְנַפְשִׁי	a me & nõ est qui querat animã meam.
صرخت اليك يا رب	קְבֵילִית לְוָתָךְ אֲמָרִית	Clamaui ad te, dixi
وقلت انت رجائي	אַנְתְּ מִשְׁזְבִי חוּלָקִי	tu es refugiũ meũ, portio mea
وحظي في ارض الحياة	בְּאַרְעָא דְחַיֵי׃	in terra vite.
انصت الى تضرعي	אַצֵּית לִצְלוֹתִי אֲרוּם	Ausculta orationem meam, quoniam
فانني اتضعت جدا	אִתְמַסְכְּנִית לַחֲדָא	pauper factus sum multum
نجني من الطاردين لي	פְּצֵי יָתִי מִן רָדְפָי	libera me a persecutoribus meis,
فانهم اعتزوا مني	אֲרוּם אִתְחַלּוּן מִנִּי׃	quoniam fortiores me facti sunt.
اخرج نفسي من	הַנְפֵּק מִן מַסְגַּרְתָּא נַפְשִׁי	Educ de custodia animam meam
الحبس لاشكر	לְאוֹדָאָה שְׁמָךְ אֲמְטוּלָתִי	vt confitear nomini tuo, ob gratiã mei
اسمك يا رب	יַעְבְּדוּן לָךְ כְּלִילָא	facient tibi coronam
فلي ينتظر الابرار حتى	דְּשִׁבְחָא צַדִּיקַיָּא אֲרוּם	laudis, iusti quoniam
تجازيني	תְּשַׁלֵּם גְּמָלָא טָבָא עֲלָי׃	reddes retributionem bonam mihi.
المزمور الثاني ولاربعون	שִׁבְחָא לְדָוִד	CXLIII. Laudatoria Dauidis.
والمائة اسمع يا رب صلاتي	יְיָ שְׁמַע צְלוֹתִי	Deus exaudi orationem meam,
واستجب طلبتي	אַצֵּית לְתַחֲנוּנָתִי	ausculta deprecationem meam,
بعدلك انصت	בְּקוּשְׁטָךְ עֲנֵי	in veritate tua responde
لي بصدقك	יָתִי בְּצִדְקָתָךְ׃	mihi in tua iustitia.
ولا تدخل مع عبدك	וְלָא תֵיעוֹל לְבֵית דִּינָא	Et non intres in iudicium
لانه لا يتزكى كل حي	עִם עַבְדָּךְ אֲרוּם לָא	cum seruo tuo, quoniam non
لا يتزكى امامك والعدو	יִזְכֵּי קֳדָמָךְ כָּל דְּחַי׃	iustificabitur coram te omnis viuens.
فقد اضطهد نفسي	אֲרוּם רְדַף בְּעֵיל דְּבָבַאי	Qm̃ psecutus ẽ pronus inimicitie mee
واذل في الارض حياتي	נַפְשִׁי דַּכְדֵּךְ לְאַרְעָא חַיָּי	aĩam meã, humiliauit ad trã vitã meã,
اجلسني في الظلام	אוֹתְבַנִי בַּחֲשׁוֹכָא הֵיךְ	posuit me in tenebris sicut
كالهالكين من الابد	שְׁכִיבֵי עָלְמָא הָהוּא׃	iacentes seculi illius.
حزن روحي علي	כַּאשְׁתַּלְהִיאַת עֲלַי רוּחִי	Anxius fuit super me spiritus meus,
وجزع قلبي في داخلي	בְּגוּשְׁמִי יִשְׁתַּעְמַם לִבִּי׃	in corpore meo turbatũ est cor meum.
تذكرت الايام السالفة	דְּכִירִית יוֹמִין	Recordatus sum dierum
فكان فكري في جميع	דְּמִלְּקַדְמִין הֲגֵית בְּכוּלְהוֹן	antiquorũ, meditatus sum in omnibus
اعمالك تلوت ما صنعت	עוֹבָדָךְ בְּעוֹבָדֵי אִיד	operibus tuis, opera

Digitized by Google

יְהוָה אֶזְעָק קוֹלִי	DEVM clamabo, voce mea	dominum clamaui, voce mea	κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου
אֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן׃	ad DEVM deprecabor.	ad dominum deprecatus sum.	πρὸς κύριον ἐδεήθην.
אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי	Effūdā ĩ ɔspcū eiꝰ eloqū mū,	Effūdi ĩ ɔspectu eiꝰ orõnē meā,	Ἐκχεῶ ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δέησίν μου.
צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד׃	tribula. meā corā illo ānūci.	&tribulatõē mā añ ipm pnūcio	Τὴν θλῖψίν μου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀπαγγελῶ.
בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי	Cū āxiꝰ ĩ me fuerit spūs mꝰ,	In deficiēdo ex me spiritū meū,	Ἐν τῷ ἐκλείπειν ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά μου,
וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי	tu enim nosti semitā meam,	& tu cognouisti semitas meas.	καὶ σὺ ἔγνως τὰς τρίβους μου.
בְּאֹרַח־זוּ אֲהַלֵּךְ	in via hac qua ambulabo.	In via hac qua ambulabam	Ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ ἐπορευόμην,
טָמְנוּ פַח לִי׃	absconderunt laqueos mihi.	absconderūt supbi laqueū mihi.	ἔκρυψαν οἱ ὑπερήφανοι παγίδα μοι.
הַבֵּיט יָמִין וּרְאֵה	Respice ad dexterā & vide,	Cōsiderabā ad dextā & videbā,	Κατενόουν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἐπέβλεπον,
וְאֵין לִי מַכִּיר אָבַד	qa nõ sit q cognoscat me, piit	& ñ erat q cognoscēt me. Periit	καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιγινώσκων με. Ἀπώλετο
מָנוֹס מִמֶּנִּי אֵין	fuga a me, & non est	fuga a me, & non est	φυγὴ ἀπ᾽ ἐμοῦ καὶ οὐκ ἔστιν
דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי׃	qui requirat animam meam.	qui requirat animam meam.	ὁ ἐκζητῶν τὴν ψυχήν μου.
זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה	Clamaui ad te DEVS,	Clamaui ad te domine,	Ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε,
אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי	dixi tu es spes mea,	dixi tu es spes mea,	εἶπα, σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου,
חֶלְקִי בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃	pars mea in terra viuētium.	portio mea in terra viuentium.	μερίς μου ἐν γῇ ζώντων.
הַקְשִׁיבָה אֶל־רִנָּתִי	Ausculta depcationē meā,	Intēde ad deprecationē meam	Πρόσχες πρὸς τὴν δέησίν μου
כִּי־דַלּוֹתִי מְאֹד	quia paup factus sum nimis,	quia humiliatus sum nimis.	ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα.
הַצִּילֵנִי מֵרֹדְפַי	libera me a persecutoribus	Libera me a persequentibus	Ῥῦσαί με ἐκ τῶν καταδιωκόντων με,
כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃	qm̃ cõfortati sunt super me.	me, quia confortati sunt sup me	ὅτι ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ.
הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר	Educ de carcere	Educ de custodia	Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς
נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת	animā meam, vt confiteatur	animā meam ad confitendum	τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξομολογήσασθαι
אֶת־שְׁמֶךָ בִּי	nomini tuo, in me	nomini tuo me (salon.	τῷ ὀνόματί σου. Ἐμὲ (ὁ υἱὸς αὐτοῦ.
יַכְתִּרוּ צַדִּיקִים	coronabuntur iusti,	expectant iusti (filius suus Ab(	ὑπομενοῦσι δίκαιοι (τὸν Ἀβεσσαλὼμ(
כִּי תִגְמֹל עָלָי׃	cum retribueris mihi.	donec retribuas mihi. (bat eū(	ἕως οὗ ἀνταποδῷς μοι. (διώκεν αὐ(
קמג מִזְמוֹר לְדָוִד	CXLIII. Psalmus Dauidis.	CXLII. ps. Dauid qñ pseque(	ρμβʹ. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ὁπότε κατε(
יְהוָה שְׁמַע תְּפִלָּתִי	DEVS exaudi orõnē meam,	Domine exaudi orationē meā,	Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου,
הַאֲזִינָה אֶל־	ausculta	auribus percipe	ἐνώτισαι
תַּחֲנוּנַי בֶּאֱמֻנָתְךָ	depcatões meas, ĩ ũitate tua	obsecratõnē meā, ĩ veritate tua	τὴν δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.
עֲנֵנִי בְּצִדְקָתֶךָ׃	responde mihi in iustitia tua.	exaudi me in tua iustitia.	Εἰσάκουσόν μου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου,
וְאַל־תָּבוֹא בְמִשְׁפָּט	Et non venias in iudicium	Et non intres in iudicium	καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν
אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי לֹא־	cū seruo tuo, qa non (viuēs.	cum seruo tuo, quia non	μετὰ τοῦ δούλου σου. Ὅτι οὐ
יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָל־חָי׃	iustificabit ĩ ɔspectu tuo, oīs(	iustificabit ĩ ɔspcū tuo oīs viuēs	δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν.
כִּי רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי	Qm̃ psecu. ē inimi. aīā meā,	Quia psecutꝰ ē inimicꝰ aīā mā	Ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου,
דִּכָּא לָאָרֶץ חַיָּתִי	pstrauit ad terrā vitā meā,	humiliauit in terra vitā meam.	ἐταπείνωσεν εἰς γῆν τὴν ζωήν μου.
הוֹשִׁיבַנִי בְמַחֲשַׁכִּים	posuit me in tenebris	Collocauit me in obscuris	Ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς
כְּמֵתֵי עוֹלָם׃	quasi mortuos seculi.	sicut mortuos seculi,	ὡς νεκροὺς αἰῶνος,
וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי	Et āxius fuit ĩ me spūs m̃us,	& anxiatus est sup me spūs meꝰ,	καὶ ἠκηδίασεν ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου.
בְּתוֹכִי יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי	ĩ medio m̃i sollici. fuit cõ m̃ū.	in me turbatum est cor meum.	Ἐν ἐμοὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου,
זָכַרְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם	Recordatꝰ fui dieꝝ ātiquoꝝ	Memor fui dierum antiquorū,	ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρχαίων.
הָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ	meditabar oīa opera tua,	meditatus sū ĩ oībus opibꝰ tuis,	Ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου,
בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ	facta manuum tuarum	in factis manuum tuarum	ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου

Digitized by Google

الرب تضرعت	יי קריתי קלי	DEVM clamabo, voce mea
الى الرب في ابتهالي	קדם יי צליתי:	ad DEVM deprecabor.
العبد بين يديه رغبتي	אישוד קדמך שועיתי	Effundam coram eo eloquium meum,
شكوي امامه اخطها حيد	עקתי קודמוי אתני:	& tribulatõnẽ meá corá illo ãnũciabo
عند ذبول روحي	באשתלהיות עלי רוחי	Cũ defeciſſet in me ſpiritus meus,
انت تعرف سبلي	ואנת ידעת שבילי	& tu cognouiſſes ſemitas meas,
في الطريق التي اسلكها	בביבשא דדין דאהליך	in gradibus iſtis quibus ambulabam
اخفوا لي فخا	טמנו פוחתא לי:	abſconderunt laqueos mihi.
نظرت عن يميني وابصرت	אסתכלית על ימינא	Reſpexi ad dexteram
فلا اجد من يعرفني ضل	וחמית ולית לי	& vidi, & non erat qui
عني الخلاص وليس	משתמודע הובד שיזבו	cognoſceret me, periit refugium
لنفسي طالب	מני ולית תבע לנפשי	a me & nõ eſt qui querat animá meam.
صرخت اليك يا رب	קבילית לותך אמרית	Clamaui ad te, dixi
وقلت انت رجائي	אנת משיזבי חולקי	tu es refugiũ meũ, portio mea
وحظي في ارض الحياة	בארעא דחיי:	in terra vite.
انصت الى تضرعي	אצית לצלותי ארום	Auſculta orationem meam, quoniam
فاني اتضعت جدا	אתמסכנית לחדא	pauper factus ſum multum
نجني من الطاردين لي	פצא יתי מן רדפי	libera me a perſecutoribus meis,
فانهم اعتزوا مني	ארום אתחלון מני:	quoniam fortiores me facti ſunt.
اخرج نفسي من	הנפק מן מסגרתא נפשי	Educ de cuſtodia animam meam
الحبس لاشكر	לאודאה ית שמך אמטולתי	vt confiteať nomini tuo, ob gratiá meĩ
اسمك يا رب	יעבדון לך כלילא	facient tibi coronam
فلي ينتظر الابرار حتى	דשבח צדיקיא ארום	laudis, iuſti quoniam
تجازيني	תשלם גמלא טבא עלי:	reddes retributionem bonam mihi.
المزمور الثاني والاربعون	שבחא לדוד	CXLIII. Laudatoria Dauidis.
والمايه اسمع يارب صلاتي	יי שמע צלותי	Deus exaudi orationem meam,
واستجب طلبتي	אצית לתחנונתי	auſculta deprecationem meam,
بعدلك انصت	בקושטך עני	in veritate tua reſpo nde
لي بصدقك	יתי בצדקתך:	mihi in tua iuſtitia.
ولا تدخل عبدك	ולא תיעול לבי דינא	Et non intres in iudicium
انجازة فكل حي	עם עבדך ארום לא	cum ſeruo tuo, quoniam non
لا يتزكى امامك والعدو	יזכי קדמך כל דחי:	iuſtificabitur coram te omnis viuens.
فقد اضطهد نفسي	ארום רדף בעיל דבבא	Q\[m\] pſecutus ẽ pĩonus inimicitie mee
واذل في الارض حياتي	נפשי דכדיך לארעא חיתי	aĩam meá, humiliauit ad trá vitá meá,
اجلسني في الظلام.	אותבני בחשוכא היך	poſuit me in tenebris ſicut
كالهالكين من الابد	שכיבי עלמא דהוא:	iacentes ſeculi illius.
حزن روحي علي	באשתלהיות עלי רוחי	Anxius fuit ſuper me ſpiritus meus,
وجزع قلبي في باطني	בגושמי ישתעמם לבי:	in corpore meo turbatũ eſt cor meum.
تذكرت الايام السالفة	באדכרית יומין	Recordatus ſum dierum
فكان فكري في جميع	דמלקדמין רננית בכולה	antiquorũ, meditatus ſum in omnibus
اعمالك تلوت ما صنعت	עובדך בעובדי איד	operibus tuis, opera

Digitized by Google

אֲשׂוֹחֵחַ: פֵּרַשְׂתִּי יָדַי	loqbar.Expādi manus meas	meditabar.Expādi manus meaſ	ἐμελέτων. Διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς
אֵלֶיךָ נַפְשִׁי כְּאֶרֶץ	ad te,anima mea quaſi terra	ad te,anima mea ſicut terra	χεῖράς μου, ἡ ψυχή μου, ὡς γῆ
עֲיֵפָה לְךָ סֶלָה:	ſitiens ad te ſemper.	ſine aqua tibi.	ἄνυδρός σοι. Διάψαλμα.
מַהֵר עֲנֵנִי יְהוָה	Cito reſponde mihi,DEVS,	Velociter exaudi me domine,	Ταχὺ εἰσάκουσόν μου κύριε,
כָּלְתָה רוּחִי אַל	deficit ſpiritus meus ne	deficit ſpiritus meus.Non	ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου. Μὴ
תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי	abſcōdas faciem tuam a me,	auertas faciem tuam a me,	ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ,
וְנִמְשַׁלְתִּי עִם-יֹרְדֵי	& cōparabor deſcēdētibus ī	& ſimilis ero deſcendentibus in	καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν
בוֹר: הַשְׁמִיעֵנִי	lacum.Fac me audire	lacum.Auditam fac mihi	εἰς λάκκον. Ἀκουστὸν ποίησόν μοι
בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי-בְךָ	mane miſicordiā tuā,qm̄ ī te	mane miſericordiā tuā,qa in te	τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ
בָטָחְתִּי הוֹדִיעֵנִי	confido,notam fac mihi	ſperaui.Notam fac mihi	ἤλπισα. Γνώρισόν μοι κύριε ὁδὸν,
דֶּרֶךְ-זוּ אֵלֵךְ כִּי	viā in qua ambulem,quoniā	viam in qua ambulem,quia	ἐν ᾗ πορεύσομαι, ὅτι
אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי נַפְשִׁי	ad te leuaui animam meam.	ad te leuaui animam meam.	πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου.
הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי	Libera me de inimicis meis,	Eripe me de inimicis meis	Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου,
יְהוָה אֵלֶיךָ כִסִּתִי:	DEVS ad te occulte cōfugi.	domine,quia ad te confugi,	κύριε πρὸς σὲ κατέφυγον,
לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת	Doce me,vt faciam	doce me facere	δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν
רְצוֹנֶךָ כִּי-אַתָּה	voluntatem tuam,quia tu	voluntatem tuam quia	τὸ θέλημά σου. Ὅτι (ἀγαθὸν
אֱלוֹהָי רוּחֲךָ טוֹבָה	DEVS meus,ſpūs A. tuus(	Deus meɔ es tu.Spūs tuɔ bonɔ	σὺ εἶ ὁ θεός μου, τὸ πνεῦμά σου τὸ(
תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ	deducet me in terrā (bonus	deducet me in terram	ὁδηγήσει με ἐν γῇ
מִישׁוֹר: לְמַעַן-שִׁמְךָ	rectā.Propter nomen tuum	rectam,propter nomen tuum	εὐθείᾳ. Ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου
יְהוָה תְּחַיֵּנִי	DEVS,viuificabis me	domine viuificabis me	κύριε ζήσεις με.
בְּצִדְקָתְךָ תוֹצִיא	in iuſtitia tua,educes	in equitate tua.Educes	Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ἐξάξεις
מִצָּרָה נַפְשִׁי:	de anguſtia animam meam.	de tribulatione animam meam,	ἐκ θλίψεως τὴν ψυχήν μου.
וּבְחַסְדְּךָ תַּצְמִית	Et ī miſicordia tua diſſipabis	& in miſericordia tua diſperdes	Καὶ ἐν τῷ ἐλέει σου ἐξολοθρεύσεις
אֹיְבָי וְהַאֲבַדְתָּ	inimicos meos.Et perdes	omnes inimicos meos.Et pdes	τοὺς ἐχθρούς μου. Καὶ ἀπολεῖς
כָּל-צֹרְרֵי נַפְשִׁי	oēs qui angunt animā meā,	oēs qui tribulant animam meā,	πάντας τοὺς θλίβοντας τὴν ψυχήν μου,
כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ:	ego enim ſum ſeruus tuus.	quoniam ego ſeruus tuus ſum.	ὅτι ἐγὼ δοῦλός σού εἰμι. (πρὸς τὸ γολιάθ.
קמד לְדָוִד בָּרוּךְ	CXLIIII.Dauidis.Bñdictus	Bñdictus CXLIII.ps.Dauid(	Εὐλογητὸς .ρμγ. Ψαλμὸς τῷ Δαδ(
יְהוָה צוּרִי הַמְלַמֵּד	DEVS fortitudo mā,q docet	dñs meus q docet (aduerſus(	κύριος ὁ θεός μου. Ὁ διδάσκων
יָדַי לַקְרָב	manus meas ad prelium,	manus meas ad pliū, (Goliath.	τὰς χεῖράς μου εἰς παράταξιν,
אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה:	digitos meos ad bellū. (mea	& digitos meos ad bellum.	τοὺς δακτύλους μου εἰς πόλεμον.
חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי	Miſicordia mea & fortitudo(	Miſicordia mea & refugiū meū	Ἔλεός μου καὶ καταφυγή μου,
מִשְׂגַּבִּי וּמְפַלְטִי	auxiliator meus & liberator	ſuſceptor meus & liberator	ἀντιλήπτωρ μου καὶ ῥύστης
לִי מָגִנִּי וּבוֹ	meus.Scutū meum & in ipſo	meus.Protector meus & in ipſo	μου, ὑπερασπιστής μου καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ
חָסִיתִי הָרוֹדֵד	ſperaui,qui ſubiecit	ſperaui,qui ſubdit	ἤλπισα. Ὁ ὑποτάσσων
עַמִּי תַחְתָּי:	populos ſub me.	populum meum ſub me.	τὸν λαόν μου ὑπ᾽ ἐμέ.
יְהוָה מָה-אָדָם	DEVS quid eſt homo,	Domine quid eſt homo,	Κύριε τί ἐστιν ἄνθρωπος
וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן-אֱנוֹשׁ	quia agnoſcis eū,filius hoīs	quia innotuiſti ei,aut filius hoīs	ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου
וַתְּחַשְּׁבֵהוּ: אָדָם	quia reputas eum.Homo	quia reputas eum.Homo	ὅτι λογίζῃ αὐτόν. Ἄνθρωπος
לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו	vāitati aſſimulat ē,dies eius	vanitati ſilis factus eſt,dies eius	ματαιότητι ὡμοιώθη, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ
כְּצֵל עוֹבֵר: יְהוָה	q̄ſi vmbra ptrāſiens.DEVS	ſicut vmbra pretereunt.Dñe	ὡσεὶ σκιὰ παράγουσι. Κύριε
הַט-שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד גַּע	īclia celos tu.& dſcēde,tāge	īclia celos tuos & deſcēde,tāge	κλῖνον οὐρανούς σου καὶ κατάβηθι, ἅψαι

Digitized by Google

ذلك بسطت اليك	אידיי אמליל פרסי ידי	manuũ tuaꝝ loqr. Expãdi manus mãs
يدي كميت اليك	בצלו קדמך נפשי היך	in oratione coram te, anima mea sicut
نفسي كالارض العطشانه	ארעא דצהיא למיא	terra que indiget aqua,
استجب لي يا رب	מודיקא לך לעלמין :	respicit te in eternum.
عاجلا فقد فنى روحي لا	סרהיא עני יתי תננת לך	Velociter respõde mihi, desiderauit te
تصرف وجهك عني	חתי נשמתי לא תסלק	spũs meus & aĩa mea. Non ammoueas
فاصير قابلا هابطين في	שכינתך מני ואיתמתיל	diuinitatem tuã a me, ne similis fiam
الجب ٭ اسمعني رحمتك في	עם נחותי גוב בקבורתא	his qui descendunt in puteũ sepulchri.
الغداة فاني عليك	אשמעיתי בצפר טובך	Fac me audire mane benignitatẽ tuã,
توكلت عرفني يا رب	ארום במימרך סברית	quoniam in verbum tuum speraui,
الطريق التي ٭ اسلكها	אודעיתי אורח דנן	notam mihi fac viam hanc
فاليك رفعت نفسي	דאהליך ארום לותך	in qua ambulem, quoniam ad te
نجني من اعدائي	זקפית נפשי בצלותי :	animam meam leuaui in oratione.
يا رب فاني لجات اليك	פצאיתי מבעלי דבבי יי	Libã me a pronꝭ inimicitie mẽ DEVS,
علمني العمل	מימרך מניתי לפריק :	verbũ siqdẽ tuũ cõstitui redẽptõẽ mã,
بمسرتك فانك	אליפיתי למעבד רעותך	Doce me facere voluntatem tuam
انت هو الهي فليهدني روح	ארום את אלהי חידה	quoniam tu Deus meus es, spiritus
قدسك الى سبل	טובא תדבר יתי באורח	bonus ducet me in terram
الاستقامه احييني لاجل	תריץ : מן בגלל שמך	rectam. Propter nomen tuum
اسمك يا رب بعدلك	יי תקיימנני בצי	DEVS viuifica me
انقذ من	בצדקתך תפיק	in iustitia tua, educes
الشدائد نفسي	מן עקתא נפשי :	de tribulatione animam meam.
استاصل اعدائي برحمتك	ובחסדך תמגר	Et in misericordia tua disperdes
اهلك جميع الذين	בעלי דבבי ותהובד	patronos inimicitie meę & perdes
يحزنون نفسي فاني انا	כל מעיקי נפשי	omnes qui tribulant animam meam
هو عبدك انا ٭ المزمور	ארום אנא עבדך :	quoniam ego seruus tuus sum.
الثالث والاربعون وامايه	על יד דוד בריך	CXLIIII. p manũ Dauidis. Bñdictus
مبارك هو الرب الهي الذي	יי תוקפי די מאליף	DEVS fortitudo mea, qui docet
علم يدي القتال في الحرب	אידי לסידרי קרב	manus meas ad ordines belli,
واصابعي الاستعداد	אצבעתי לאגחא קרבא :	& digitos meos ad mouendum preliũ.
راحمي وملجاي	עבד טובי ותקוד	Author benignitatis mee & arx
ناصري ومنقذي	תוקפי ומשיזבי	fortitudis mee, robur meũ & liberator
معيني وعليه	יתי תריסי ובמימריה	meus, scutum meum & in verbo eius
توكلت الذي اخضع	סברית דמרדד	speraui, qui subiicit
الشعوب تحتي	עממין תחותי :	populos sub me.
اللهم من هو الانسان	יי מה הוא בר נש	DEVS quid est homo
الذي ظهرت له او ابن	דחכמתיה בני אינשא	quod sapientem facis eum, filius hoĩs
الانسان حتى عددته	וחשיבתיה : בר נש	quod reputas eum. Homo
ان الانسان كالهبا وايامه	להבלא אידמי יומוי היך	vanitati similis est, dies eius sicut
مثل الفي نعبر اللهم	טולא דעבר : יי ארכין	vmbra transiens. DEVS inclina
طاطي السموات وانزل المسر	שמיא ותתגלי קרב	celos & manifesta te, tange

De spiritu sancto.

A. Ex fragmẽtis cabalisticis postq̃ author ingeniose admodum, multa dixit de materia, de forma, de anima intellectiua, & de separatis substantiis, exclamans ait

ואלו הסודות כלם הם
מרגליות ופנינים ומי
שישתדל לדעתם יהיה
הוא עמו והוא עם השם
והם עושים שלום בינו
ובין הנמצאים בהודיעם
לו האמת זכר ונקבה
תמצא עצם רוח הקדש
נפרד נבדל איש ואשה
ביניהם שלום ואמת והם
ראשית ראשית

.i. Et mysteria hec oĩa sunt margarite & gemme. Quicũq3 uero studiũ adhibuerit quo sciat illa erit Deus cũ eo & ipse cũ Deo. Faciunt autẽ huiuscemodi secreta pacem inter eũ & Deum quandoquidem uirtute illorũ nouit homo omnimodã ueritatem. Itaq3 reperies, spiritus sancti substantiam, essentiam separatam, uirum, & mulierem, & iter illos pax est & ueritas, suntq3 principium de principio.

Digitized by Google

בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃	mōtes & fumigabūt. (pa eos,	mōtes & fumigabūt. (pabis eos,	τῶν ὀρέων καὶ καπνισθήσονται. (αὐτούς,
בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם	Fulminatiōe fulmīa & dissi(	Fulgura corruscatione & dissi(	Ἄστραψον ἀστραπὴν, καὶ σκορπιεῖς
שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם׃	mitte sagittas tuas & inter(	emitte sagittas tuas & cōtur(	ἐξαπόστειλον τὰ βέλη σου καὶ συνταράξεις αὐτούς
שְׁלַח יָדֶיךָ מ	Mitte manū tuā (turba illos.	Emitte manū tuā (babis eos.	Ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου
מִמָּרוֹם פְּצֵנִי	de excelso, libera me	de alto, eripe me	ἐξ ὕψους, ἐξελοῦ με,
וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם	& erue me de aquis	& libera me de aquis	καὶ ῥῦσαί με ἐξ ὑδάτων
רַבִּים מִיַּד ב	multis, de manu	multis, & de manu	πολλῶν, ἐκ χειρὸς
בְּנֵי נֵכָר׃	filiorum alienorum.	filiorum alienorum.	υἱῶν ἀλλοτρίων.
אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר	Quorum os locutum est	Quorum os locutum est	Ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε
שָׁוְא וִימִינָם יְמִין	vāitatē, & dextera coꝝ dex(	vāitatē, & dextera coꝝ dextera	ματαιότητα, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν, δεξιὰ
שָׁקֶר׃ אֱלֹהִים שִׁיר	mēdacii. Deus cāticū (tera	iniquitatis. Deus canticum	ἀδικίας. Ὁ θεὸς ᾠδὴν
חָדָשׁ אָשִׁירָה לָּךְ	nouum cantabo tibi,	nouum cantabo tibi	καινὴν ᾄσομαί σοι,
בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה	in psalterio decado psallam	in psalterio decachordo psallā	ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψαλῶ σοι.
לָּךְ הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה	tibi. Qui dat salutem	tibi. Qui das salutem	Τῷ διδόντι τὴν σωτηρίαν
לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה	regibus, qui eruit	regibus, qui redemisti	τοῖς βασιλεῦσι, τῷ λυτρουμένῳ
אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ	Dauid seruum suum	Dauid seruum tuum,	Δαβὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ,
מֵחֶרֶב רָעָה׃ פְּצֵנִי	de gladio malo. Libera me	de gladio maligno eripe me.	ἐκ ῥομφαίας πονηρᾶς. Ῥῦσαί με
וְהַצִּילֵנִי מִיַּד	& erue me de manu	Et erue me de manu	καὶ ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς
בְּנֵי נֵכָר אֲשֶׁר	filiorum alienorum, quorum	filiorum alienorum quorum	υἱῶν ἀλλοτρίων. Ὧν
פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא	os locutum est vanitatem,	os locutum est vanitatem,	τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα,
וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃	& dexta coꝝ dexta mēdacii.	& dextera coꝝ dextera iniqtat(.	καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ ἀδικίας.
אֲשֶׁר בָּנֵינוּ	Vt sint filii nostri,	Quorum filii,	Ὧν οἱ υἱοὶ
כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים	quasi plantatio crescens	sicut nouelle plantationes	αὐτῶν ὡς νεόφυτα ἡδρυμμένα
בִּנְעוּרֵיהֶם׃	in adolescentia sua,	in iuuentute sua.	ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν.
בְּנוֹתֵינוּ כְזָוִיֹּת	filie nostre quasi anguli	Filie eorum composite,	Αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμέναι,
מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית	dolati ad similitudinem	circūornate vt similitudo	περικεκοσμημέναι ὡς ὁμοίωμα
הֵיכָל׃	templi.	templi.	ναοῦ.
מְזָוֵינוּ מְלֵאִים	Promptuaria nostra plena,	Promptuaria eorum plena,	Τὰ ταμιεῖα αὐτῶν πλήρη,
מְפִיקִים מִזַּן אֶל־	& supeffundētia, de alimēto	eructantia ex hoc	ἐξερευγόμενα ἐκ τούτου
זַן צֹאונֵנוּ	in alimentum, pecora nostra	in illud. Oues eorum fetose &	εἰς τοῦτο. Τὰ πρόβατα αὐτῶν πολύτοκα,
מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת	millia & myrias,	abundantes in	πληθύνοντα ἐν
בְּחוּצוֹתֵינוּ׃	in plateis nostris.	egressibus suis,	ταῖς ἐξόδοις αὐτῶν.
אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים	Tauri nostri laboriosi,	boues eorum crasse.	Οἱ βόες αὐτῶν παχεῖς
אֵין פֶּרֶץ וְאֵין	non est interruptio & nō est	Non est ruina macerie neq;	Οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγμοῦ, οὐδὲ
יוֹצֵאת וְאֵין	egressus, & non est	transitus neq;	διέξοδος, οὐδὲ κραυγὴ
צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ׃	clamor in plateis nostris.	clamor in plateis eorum.	ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῶν.
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה	Beatus pplus cuius talia A.	Beatū dixerunt populū cui hec	Ἐμακάρισαν τὸν λαὸν ᾧ ταῦτά
לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם	sunt. Beatus populus	sunt beatus populus	ἐστι, μακάριος ὁ λαὸς
שֶׁיהוָה אֱלֹהָיו׃	cuius q dat esse, est Deus eis.	cuius dominus Deus eius.	οὗ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ.
קמה תְּהִלָּה לְדָוִד	CXLV. Hymnus Dauidis.	CXLIIII. Laudatio ipsi dauid.	ρμδ΄. Αἴνεσις τῷ Δαβίδ.
אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי	Exaltabo te Deus meus	Aleph. Exaltabo te Deus meus	Ὑψώσω σε ὁ θεός μου

Digitized by Google

الجبال فتدخن	בטוריא ומסקין תננית:	montes & emittent fumum.
ابرق بروقا فتبددهم	אברק ברקין ובדר אנון	Fulgura fulgurationes & dissipa eos,
ارسل سهاما فارجفهم	שדר גירך ותשגש אנון:	mitte sagittas tuas & conturbabis eos.
ابسط يدك	אושיט אידך משמי מרומא	Extende manū tuam de celis excelsis,
من العلا وانقذني	פצא יתי ושיזיב יתי מן	eripe me & libera me de
واصعدني من المياه	אוכלוסין דמתילין	exercitibus similibus
الغزيرة نجني من ايدي	למיין סגיעין מן	aquis multis & de
المخالفين	אידיהון דבני נוכראין:	manu filiorum alienorum.
الذين تكلمت افواههم	די פומהון ממליל	Quorum os locutum est
بالباطل يمينهم يمين	מומתא דמגן ואוריתהון	iuramentū vanum, & dextera eorum
الظلم اللهم اني امجدك	אוריית שיקרא: אלהא שבח	dextera iniquitatis. Deus laude
تمجيدا جديدا وارتل	חדת אשבח קדמך בניבלא	noua laudabo corā te, in psalterio, dn̄o
لك بكينار ذي عشرة	מאני עשרתי נימין אזמר	decē cordarum psallam
اوتار انت الذي تعطي	קדמך: די יהב פורקן	coram te. Qui das salutem
الملوك خلاصا منقذ	למלכיא דפצי ית	regibus, qui liberasti
داود عبده	דוד עבדיה מחרבא	Dauid seruum tuum a gladio
من السيف السو	בישא דגלית: פצא יתי	prauo Golie. Libera me
نجني وخلصني من ايدي	ושיזיב יתי מן אידיהון	& eripe me de manu
المخالفين الذين تكلمت	דבני נוכראין די פומהון	filiorum alienorum, quorū os
افواههم بالباطل	ממליל מומתא דמגן	locutum est iuramentū vanitatis,
يمينهم يمين الظلم	ואוריתהון אוריית שיקרא:	& dextera eorū dextera mendacii.
بنوهم	די בניא כנציבין	Quod filii nostri sint sicut plantatiōes
ينشون	דדיקלין באולפן אוריתא	dactylorum in doctrina legis
في شبيبتهم	רביין מן טליותהון בנתנא	nutriti a iuuentute sua, filie nostre
بناتهم كالعرايس	זהורניין וכשירן	splendide & accepte
المزينة كشبه	לכהניא דמשמשין	sacerdotibus qui ministrant
الهيكل	במצע היכלא:	in medio templi.
خزاينهم مملوة	אוצרנא מליין	Cellaria nostra plena
تفيض بعضها	מספקין מן שתא לשתא	super effundentia quotānis,
الى بعض اغنامهم يكثرون	עאננא מולדן אלפיא	oues nostre pregnantes, forde nostre
الاولاد ويتربون	מפשן רבובתא	crescentes in millenarium
في اسواقهم	בבית שקקנא:	in stabulis nostris.
وبقرهم سمان	תורינא מארי מטוללית	Tauri nr̄i portātes & onerarii, q̄m nō
سياجهم ليس	תקוף ולית מפקא בישא	est fortitudo nō est extractio inīqtatis,
فيها شي واقع طرقهم	ולית צווחת בכיתא	non est clamor luctuosus
لا نوح فيها ولا صراخ	בפלטיתנא:	in plateis nostris.
مغبوط الشعب الذي	טובוי דעמא דה	Beatus populus
هذا له كونه للشعب	דהכדין ליה טובוי	cui hec sunt, beatus
الذي الرب الهه	דעמא דיי אלהיה:	populus cuius q dat esse est Deus eius.
المزمور الرابع والاربعون	תושבחתא לדוד	CXLV. Laudatoria Dauidis.
والمايه له اعظمك يا الهي	ארוממינך אלהי	Exaltabo te Deus meus

A. Beatus populus cui hec sunt. Ex sepe memoratis cōmētariis libri geneseos ierosolyma lingua perscriptis
קם ר' יוסי פתח ואמר
אשרי העם שככה לו
אשרי העם שיהוה אלהיו
אשרי העם שככה לו מהו
שככה כזא ותמת הכרך
שככה שככה שכיך
מרוגזא דא שכיך ברוגזא
אחד ואם ככה אתה
עושה לי הרגני נא דא
הוא דינא דדינין אשרי
העם שיהוה אלהיו רחמי
דרחמי דא שככה שמא
דכליל שמי חן וקודשא
בריך הוא מעבר רוגזית
ואנח לית רוגיד אזין
ומעבר על כל אינון דבר
ותניא אורחא דתיקונא
וקדישא עילאה עתיקא
דעתיקין דאיהו נחית
בדיקונית תמות עקבי
חוטמא והאי אורחא
דלתתא שקילו אינון
בגרא דאית לעילא דא
דלתתא .i. Stetit. R. Ioci, orsus est & dixit. Beatus pp̄lus cui sic est. Beatus populus cuius q dat esse est Deus eius. Beatus populus cui sic est. Quid est cui sic est, Hoc est ꝙ dictū est. Cessauit furor regis .i. mutatus ē rex a furore quo percitus erat. Alia expositio, cui sic est .i. qui suffert sustinetq; iram & furorem, sicut dictum est. Et si sic mecum te habes, īterfice me nūc, hec est iustitia iustitiarum. Beatus populus cuius qui dat esse est Deus eius. Pietas pietatum. Alia expositio, cui sic est. Hoc est nomen ꝙ comprehendit sanctum & benedictū .i. Deum cuius quidē cessat ira, & dat potestatem iuniori facierum & iubet transire omnes has potestates ad filium quēadmodū nobis traditū est. Via adornatus sanctitatis supreme est antiquus antiquorum, qui illam ponit concinne sub feminino uultu. Et hec uia inferior tanti pretii est quāti omnes uie superiores. Et q̄ sunt superius, sunt etiā inferius.

Digitized by Google

המלך ואברכה	rex & benedicam	rex, & benedicam	ὁ βασιλεύς μου, καὶ εὐλογήσω (τοῦ αἰῶνος.
שמך לעולם ועד :	nomini tuo ī seculū & vltra.	nomini tuo ī sclm & ī sclm scli.	τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα(
בכל יום אברכך,	In omni die benedicam tibi,	Beth. Per singulos dies bñdicā(	Καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε,
ואהללה שמך	& laudabo nomen tuum	& laudabo nomen tuum (tibi	καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου (νος. Μέγας
לעולם ועד : גדול	in seculū & vltra. Magnus	ī sclm & ī sclm scli. Gimel. Ma(	εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶ(
יי ומהלל מאד	DEVS & laudabilis nimis,	dñs & laudabilis nimis, (gnus	κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα,
ולגדלתו אין חקר :	& magnificētie eiꝰ ñ ē iuētō.	& magnitudinis eius nō ē finis.	καὶ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας.
דור לדור ישבח	Gñatio ad gñationē laudabit	Daleth. Gñatio & gñatō lauda(	Γενεὰ καὶ γενεὰ ἐπαινέσει
מעשיך וגבורתיך	opa tua, & fortitudines tuas	opa tua, & potentiā tuā (būt	τὰ ἔργα σου, καὶ τὴν δύναμίν σου (δόξης
יגידו : הדר כבוד	annunciabunt. Decorē glie	ꝓnūciabūt. He. Magnificētiā(	ἀπαγγελοῦσι. Τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς(
הודך ודברי	laudis tue, & verba	sanctitatis tue loquenť, (glie	τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσι,
נפלאתיך אשיחה :	mirabilium tuorum loquar.	& mirabilia tua narrabunt.	καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται.
ועזוז נוראתיך	Et fōtitudīe horribiliū tuoꝝ	Vau. Et ūtutē terribiliū tuoꝝ	Καὶ τὴν δύναμιν τῶν φοβερῶν σου
יאמרו וגדלותך,	loquenť, & magnitudinē tuā	dicent, & magnitudinem tuam	ἐροῦσι, καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου
אספרנה : זכר רב-	narrabo. Memoriam multe	narrabūt. Zain. Mēoriā abūdā(	διηγήσονται. Μνήμην τοῦ πλήθους
טובך יביעו וצ	bonitatis tue loquentur,	suauitatis tue eructabūt, (tie	τῆς χρηστότητός σου ἐξερεύξονται,
וצדקתך ירננו :	& iustitias tuas canent.	& iustitia tua exultabunt.	καὶ τῇ δικαιοσύνῃ σου ἀγαλλιάσονται.
חנון ורחום יהוה	Clemēs & misicors DEVS,	Heth. Misator & misicors dñs	Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος,
ארך אפים וגדל-	alienus ab ira & magne	patiens & multum (uersis,	μακρόθυμος καὶ πολυέλεος.
חסד : טוב יי לכל	misatōis. Bonꝰ DEVS oibꝰ	misicors. Teth. Suauis dñs vni(	Χρηστὸς κύριος τοῖς σύμπασι,
ורחמיו על כל	& misericordie eius, super	& miserationes eius super	καὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ (θωσάν σοι κε
מעשיו : יודוך יהוה	vniuersa opa eiꝰ. Cōfiteanť(	oīa opa eius. Ioth. Cōfiteāť tibi(	πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἐξομολογησά(
כל מעשיך	oīa opera tua, (tibi DEVS	omnia opera tua, (dñe	πάντα τὰ ἔργα σου,
וחסידיך יברכוכה :	& misicōdes tui bñdicāt tibi.	& sancti tui benedicant tibi.	καὶ οἱ ὅσιοί σου εὐλογησάτωσάν σε.
כבוד מלכותך	Gloriam regni tui	Caph. Gloriam regni tui	Δόξαν τῆς βασιλείας σου
יאמרו וגבורתך,	dicent, & fortitudines tuas	dicent, & potentiam tuam	ἐροῦσι, καὶ τὴν δυναστείαν σου
ידברו : להודיע	loquentur. Vt ostendant	loquenť. Lamed. Vt notā faciāt	λαλήσουσι. Τοῦ γνωρίσαι
לבני האדם	filiis hominum	filiis hominum	τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων
גבורתיו וכבוד	fortitudines eius, & gloriam	potentiam tuam, & gloriam	τὴν δυναστείαν σου, καὶ τὴν δόξαν
הדר מלכותו :	decoris regni eius.	magnificentie regni tui.	τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς βασιλείας σου.
מלכותך מלכות	Regnum tuum regnum	Mem. Regnum tuum regnum	Ἡ βασιλεία σου βασιλεία
כל עולמים וממשלתך	oīum seculoꝝ, & potestas tua	oīum seculoꝝ, & dominatio tua	πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ δεσποτεία σου
בכל דור ודור :	ī omni gñatiōe & gñatione.	ī oī gñatione & generationem.	ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ.
סומך יהוה לכל	Sustentat DEVS omnes	Nū. Fidelis dñs ī oibꝰ ūbis su(,(	Πιστὸς κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ(
הנפלים וזוקף	corruentes, & erigit	q corruūt, & erigit (& scūs ī cū(	τοὺς καταπίπτοντας, καὶ ἀνορθοῖ (ὅσιος ἐν(
לכל הכפופים :	omnes iacentes.	oēs elisos. (bꝰ opibꝰ suis. Sam.(	πάντας τοὺς κατερραγμένους. (πᾶσι τοῖς(
עיני כל אליך	Oculi omnium in te	Ain. Oculi oīum ī te (Alleuat(	Οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ (ἔργοις αὐτοῦ.(
ישברו ואתה נותן	sperant, & tu das	sperāt dñe, & tu das (dñs oēs	ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως (Ὑποστηρίζει(
להם את אכלם בעתו	eis escā A. eoꝝ, in tpe suo.	escam illoꝝ in tpe opportuno.	τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ. (κύριος πάν(
פותח את ידך	Aperis manus tuas,	Phe. Aperis tu manum tuam,	Ἀνοίγεις σὺ τὴν χεῖρά σου, (τας
ומשביע לכל חי	& facias cunctorum aīalium	& imples omne animal	καὶ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῷον

Digitized by Google

وملكي وابارك	מַלְכָּא וַאֲבָרֵיךְ	rex, & benedicam
اسمك الى الابد والى ابد الابد	שְׁמָךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃	nomen tuum in secula seculorum.
كل يوم اباركك	בְּכָל־יוֹמָא אֲבָרְכִינָךְ	Omni die benedicam tibi,
وابارك اسمك	וַאֲשַׁבַּח שְׁמָךְ	& laudabo nomen tuum
الى الابد والى ابد الابد	לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ רַב	in secula seculorum. Magnus
عظيم هو الرب وممجد جدا	יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא	DEVS & laudabilis multum,
لامنتهى لعظمته	וּלְרַבְרְבוּתֵיהּ לֵית סוֹף׃	& magnificentie eius non est finis.
جيل لجيل يمدح	דָּרָא לְדָרָא יְשַׁבַּח	Generatio generationi laudabit
اعمالك وبجبروتك	עוֹבָדָךְ וּגְבוּרְתָא דִילָךְ	opera tua, & robur tuum
جبروتك ويتكلمون بعظيم	יְחַוּוּן׃ שִׁיבְהוֹר אִיקָר	narrabunt. Decorem glorie
بها مجدك . قدسك	זִיוָךְ וּמִילֵי פְּרִ	splendoris tui, & verba
ويقولون عجايبك	פְּרִישׁוּתָךְ אֶמַלֵּל׃	mirabilium tuorum loquentur.
ويتكلمون بخشة	וְעוּשְׁנָא דְדַחֲלָתָךְ	Et fortitudinem terribilium tuorum
عزتك وبعظمك	יֵימְרוּן וּרְבוּתָךְ	dicent, & magnificentiam tuam
يحدثون وبذكرة برك	אֲשַׁתְּעֵי׃ דּוּכְרַן סַגִּיאֵי	narrabunt. Memoriam multe
يستبشرون	טוּבָךְ יְבַעוּן	bonitatis tue personabunt,
وبعدلك يذهلون	וְצִדְקָתָךְ יְשַׁבְּחוּן׃	& iustitiam tuam laudabunt.
الرب رووف رحيم	חַנָּנָא וְרַחֲמָנָא יְהוָה	Clemens & misericors DEVS
هو كثير الاناة	מַרְחִיק רוּגְזָא וּמַסְגֵּי	distans ab ira & multus (omnibus,
والرحمة صالح هو الرب	לְמֶעְבַּד טַבְוָן׃ טָב יְיָ לְכוֹלָא	vt faciat benignitatẽ. Bonus DEVS(
في جميع اعماله رافته	וְרַחֲמוֹי עַל־כּוּלְהוֹן	& misericordie eius super omnia
على جميع خلقه فاتشكرك	עוֹבָדוֹי׃ יְהוֹדוּן לָךְ יְיָ	opera eius. Confiteantur tibi DEVS
يا رب جميع اعمالك	כּוּלְהוֹן עוֹבָדָךְ	omnia opera tua,
وتبارك اصفياوك	וַחֲסִידָךְ יְבָרְכוּנָךְ׃	& misericordes tui benedicant tibi.
يخبرون بمجد	אִיקָר מַלְכוּתָךְ	Gloriam regni tui
ملكك ويحدثون بعزتك	יֵימְרוּן וּגְבוּרְתָךְ	dicent, & fortitudinem tuam
لنعرف الناس	יְמַלְּלוּן׃ לְהוֹדָעָא	loquentur. Vt ostendant
جبروتك وعظيم مجد	לִבְנֵי נְשָׁא	filiis hominum
جلال ملكك	גְּבוּרְתֵהּ וִיקָר	fortitudinem tuam, & gloriam
ملكك ملك	שִׁיבְהוֹר מַלְכוּתֵיהּ׃	decoris regni tui.
الابد وزدو دينك	מַלְכוּתָךְ מַלְכוּתָא	Regnum tuum regnum
الى دهر الداهرين	דְּכָל־עָלְמַיָּא	omnium seculorum,
الرب صادق في كل قوله	וְשׁוּלְטָנוּתָךְ בְּכָל דָּר וְדָר׃	& potestas tua ĩ oĩ gñatõe & gñatione.
يا رب جميع اعماله الرب يشد	סָעִיד יְיָ לְכָל	Sustentat DEVS omnes
جميع الساقطين ويقوم	נָפְלַיָּא וְזָקִיף	corruentes, & dirigit
جميع المنكسرين	לְכוּלְהוֹן כְּפִיפִין׃	omnes curuatos.
لان اعين الكل اليك	עֵינֵיהוֹן דְּכוּלָּא לְוָתָךְ	Oculi omnium in te
يترجون لتوتيهم	סַבְרִין וְאַנְתְּ יָהֵב לְהוֹן	sperant, & tu das illis,
طعامهم في حينه	יַת־מֵיכַלְהוֹן בְּזִמְנֵיהּ׃	cibum illorum in tempore eorum.
تبسط يدك	פָּתַח יָת אִידָךְ	Aperis tu manus tuas
فتشبع جميع نفوس	וּמְסַבַּע לְכוּלְהוֹן	& satias omne animal

A. Et tu das eis escam. Inter cunctas escas, qbus Deus pascit creaturas suas principatum tenet extra omnem controuersiam, esca illa, qua fideles suauissimo gustu in spiritu nutriũtur, omnium sacramentorum caput omniumq; miraculorũ maximum. Cuius institutionis sacramenti q̃uis multe afferant causse, illa tamen quã adducit Robertus libro de uictoria uerbi Dei, his que subiunximus uerbis nõ est inter postremas computanda. Quod scilicet primi homines Deo increduli, diabolo nimis male creduli fuerunt: quia cum nõ uiderent nisi pomum, quantslibet suaue redolens & uisu pulchrum, crediderunt in illo esse diuinitatis effectum, crediderunt diabolo dicẽti, nequaquã ita erit ut Deus dixit, sed erit q̃ dico ego: uidel; eritis ut Dii. Contra cibum illum qui cibus fuit mortis, dictante ratiõe iustitie dari oportebat cibum alium, qui esset cibus uite: & simili ordine ut. s. inesse illi mens crederet: q̃ oculus non uidit crederet esse cibum & potũ ueraciter cõmunicãde diuinitatis effectiuum: esse carnem & sanguinem Christi q̃ sentire non possunt sensus carnis & sanguinis, p hãc fidem sibi Deus ab homine satisfactum esse iudicat, dum non minus sibi credit ab homine, q̃ diabolo creditum fuit.

Digitized by Google

רצון : צדיק יהוה	voluntatem. Iustus DEVS	benedictione. Sadic. Iustus dñs	εὐλογίας. Δίκαιος κύριος
בכל דרכיו וחסיד	in oĩbus viis suis, & misericors	in omnibus viis suis. & sanctus	ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ ὅσιος
בכל מעשיו :	in omnibus operibus suis.	in omnibus operibus suis.	ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
קרוב יהוה לכל-	Propinquus est DEVS oĩbꝰ	Coph. Prope est dñs omnibus	Ἐγγὺς κύριος πᾶσι
קראיו לכל אשר	qui inuocant illũ oĩbus qui	inuocantibus eum, omnibus	τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν πᾶσι
יקראהו באמת :	inuocant illum in veritate.	inuocantibus eum in veritate.	τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ.
רצון יראיו יעשה	Volũtatẽ timẽtiũ A. se fa(	Res. Volũtatẽ timẽtiũ se faciet	Θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει,
ואת שועתם ישמע	& clamorẽ eoꝝ audiet, (ciet,	& deprecationẽ eoꝝ exaudiet,	καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται,
ויושיעם : שומר	& saluabit eos. Custodit	& saluos faciet eos. Sin. Custodit	καὶ σώσει αὐτούς. Φυλάσσει
יי את כל אהביו	DEVS omnes diligẽtes se,	dominus omnes diligentes se,	κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν,
ואת כל הרשעים	& vniuersos impios	& omnes peccatores	καὶ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς
ישמיד תהלת יהוה	conteret. Laudem DEI	disperdet. Tau. Laudationẽ dñi	ἐξολοθρεύσει. Αἴνεσιν κυρίου
ידבר פי ויברך	loquetur os meũ, & bñdicet	loquetur os meũ, & benedicat	λαλήσει τὸ στόμα μου, καὶ εὐλογείτω
כל בשר שם קדשו	oĩs caro, nomini sancto eius	omnis caro nomini sancto eius,	πᾶσα σάρξ, τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ,
לעולם ועד :	in seculum & vltra.	in seculum & in seculum seculi.	εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
קמו הללו-יה	CXLVI. Haleluia.	CXLV. Alleluia.	ρμε. Ἀλληλούϊα ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου
הללי נפשי את-יי	Lauda anima mea DEVM,	Lauda anima mea dominum	Αἴνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον,
אהללה יי בחיי	laudabo DEVM ĩ vita mea,	laudabo dominum in vita mea,	αἰνέσω κύριον ἐν τῇ ζωῇ μου
אזמרה לאלהי	cantabo DEO meo	psallam Deo meo	ψαλῶ τῷ θεῷ μου
בעודי : אל-תבטחו	q̃ diu sum. Nolite confidere	q̃diu fuero. Nolite confidere	ἕως ὑπάρχω. Μὴ πεποίθατε
בנדיבים בבן-אדם	in principibus, in filio hoĩs	ĩ principibus, neq; ĩ filiis hoĩum	ἐπ᾽ ἄρχοντας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων
שאין לו תשועה :	qm̃ non est ĩ eo salus. (tetur	in quibus non est salus.	οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία.
תצא רוחו ישב	Egrediet spũs eius, & reuer(	Exibit spiritus eius & reuertet	Ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέψει
לאדמתו ביום ההוא	in humum suam, in die illa	in terram suam in illa die	εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
אבדו עשתנתיו :	peribunt cogitationes eius.	peribunt oẽs cogitationes eoꝝ.	ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ.
אשרי שאל יעקב	Beatus cuius DEVS Iaacob	Beatus cuius Deus iacob	Μακάριος οὗ ὁ θεὸς ἰακὼβ
בעזרו שברו על-	auxiliator eius, spes eius in	adiutor eius spes eius in	βοηθὸς αὐτοῦ, ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ ἐπὶ
יי אלהיו : עשה	DEO Deo eius. Qui fecit	domino Deo ipsius qui fecit	κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ. Τὸν ποιήσαντα
שמים וארץ את-	celos & terram,	celum & terram,	τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν,
הים ואת-כל-אשר	mare & omnia que (ritatẽ	mare & omnia que	τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ
בם השמר אמת	in eis sunt. Qui custodit ve(	ĩ eis sũt. Qui custodit veritatẽ	ἐν αὐτοῖς. Τὸν φυλάσσοντα ἀλήθειαν
לעולם: עשה משפט	in seculũ, qui facit iudicium,	in seculum, facit iudicium	εἰς τὸν αἰῶνα, ποιοῦντα κρίμα
לעשוקים נתן	calũniã sustinentibus & dat	iniuriam patientibus dat	τοῖς ἀδικουμένοις, διδόντα
לחם לרעבים יהוה	panem esurientibus. DEVS	escam esurientibus. Dominus	τροφὴν τοῖς πεινῶσι. Κύριος
מתיר אסורים :	soluit vinctos,	soluit compeditos.	λύει πεπεδημένους,
יהוה פוקח	DEVS illuminat	dominus illuminat	κύριος φωτίζει
עורים	cecos,	cecos.	τυφλούς,
יהוה זוקף כפופים	DEVS dirigit recuruos,	Dominus erigit elisos,	κύριος ἀνορθοῖ κατερραγμένους,
יהוה אהב צדיקים	DEVS diligit iustos.	dominus diligit iustos.	κύριος ἀγαπᾷ δικαίους,
יי שמר את גרים	DEVS custodit aduenas	Dominus custodit aduenas	κύριος φυλάσσει τοὺς προσηλύτους
יתום ואלמנה	pupillum & viduam	pupillum & viduam	ὀρφανὸν καὶ χήραν

Digitized by Google

لاحبائه الرب عادل	כרעותהון: זכאי יי	iuxta desiderium eius. Iustus DEVS
في جميع سبله بار	בכל אורחתיה וחסיא	in omnibus viis suis, & misericors
في كل اعماله	בכל עובדוי: ק	in omnibus operibus suis.
الرب قريب من الذين	קריב יהוה לכל	Proximus est DEVS omnibus
يدعونه ومن جميع	דקריין ליה לכולהון	qui inuocant eum, omnibus
الراغبين اليه بالحق	דקריין יתיה בקשוט:	qui inuocant eum in veritate.
يفعل مسرة • اتقيائه	רעות דחלוי יעביד	Voluntatem timentium se faciet,
ويستجيب تضرعهم	וית בעותהון ישמע	& preces eorum exaudiet
ويخلصهم الرب	ויפרקינון: נטיר	& sanabit illos. Seruat
يحفظ جميع محبيه	יי ית כל רחימוי	DEVS omnes diligentes se,
ويبيد جميع الخطاة	וית כל רשיעי	& omnes impios
بتسابيح الرب	ישיצי: שבחא דיי	disperdet. Laudem DEI
يتكلم فمي فليبارك	ימלל פומי ויברכון	loquetur os meum, & benedicent
الرب جميع البشر واسمه	כל בני בסרא שום קודשיה	cũcti filii carnis, nomẽ sanctitatis eius
القدوس الى الابد	לעלמי עלמין:	in secula seculorum.
المزمور الخامس والاربعون	הללויה	CXLVI. Alleluia.
والمائة • نفسي تبارك الرب	שבחי נפשי ית יי:	Lauda anima mea DEVM,
اسبح الرب في حياتي	אשבח יי בחיי	laudabo DEVM in vita mea,
وارتل لالهي •	אזמר לאלהי באיתי:	psallam Deo meo quam diu ero.
ما دمت لا تتوكلوا على	לא תתרחצון	Nolite confidere
الروسا ولا على بني البشر	ברברבניא בבר נש	in principibus in filio hominis
الذين ليس عندهم خلاص	דלית ליה פורקנא:	in quo non est salus.
فان ارواحهم تفارقهم	תיפוק נשמתיה	Egredietur flatus eius
ويعودون الى تربهم في	יתוב לעפריה ביומא	reuertetur in puluerem suum, in die
ذلك اليوم يبطل جميع	ההוא יהובדון זמיונוי:	illo peribunt cogitationes eorum.
امالهم طوبى لمن اله يعقوب	טוביה דאלהא יעקב	Beatus cuius Deus Iaacob
عونه وتوكله على	בסעדיה סיבריה	adiutor eius, spes eius
الرب الهه خالق	על יי אלהיה: דעבד	in DEO Deo eius. Qui fecit
السما والارض	שמיא וארעא ית	celos & terram,
البحار وجميع ما	ימא וית כל דבהון	maria & omnia que in eis sunt,
فيها حافظ العدل	דנטיר קשוט לע	qui custodit veritatem
الى الابد صانع الحكم	לעלם: דעבד דינא	in perpetuum. Qui facit iudicium
للمظلومين يعطي	לטלומין יהיב	calumniam sustinentibus, dat
الجياع طعاما الرب	מזוני לכפנין	cibum esurientibus,
يطلق الاسرى	יי דשרי אסירים:	DEVS soluit vinctos.
الرب يقيم	יי דפקח אכסנין	DEVS illuminat alienigenas,
الساقطين	דמתילין לסמיין	qui similes sunt cecis,
الرب يفهم العميان	יי זקיף כפיפין	DEVS rectos facit curuos,
الرب يحب الصديقين	יי רחים צדיקיא:	DEVS diligit iustos.
الرب يحفظ الغربا	יי נטיר ית גיוריא	DEVS seruat aduenas,
ويرزق الارامل	יתמא וארמלתא	pupillum & viduam

A. Voluntatẽ timentium se faciet. Diligit .n. Deus timentes se. Est siquidẽ similitudo ut constat dilectionis causa. Inter timentes uero Deum & Deũ ipsum, nõ ignobilis intercedit similitudo, quando Deus ipse, inter reliqua nomina etiam timoris nomie donatus est. Appellatur aũt recte timor, q dignũ sit ut ab oĩbus timeatur. Hic uero timor .i. Deus ille est qui gratia timẽtium se nõ horruit femine corpus uti legimus in cõmentariis libri geneseos ierosolyma lingua conscriptis cuius author creditur R. Simeõ ben Iochai, super illud Geñ. xvii. Ambula coram me & esto perfectus. Verba eius sunt hec

תכ׳ון ז׳אתפשט אמ״ה דא
אתפשט כתר גבורה
מאינון גבוראן בשמאלא ו
דנוקבא ואשתקע בנוקבא
באתר חד ורשים
בעיריהא כסיתא דכל
גופא דנוקבא ובההוא
אתר איתקרי ערות דכלא
לאצנעה אתר דהתוא
אמ״ה דאיזדרי חסד בגין
לאתבסמא גבווא דא
דכליל חמש גבוראן והאי
חסד כליל בחמש חסד
חסדים״א גבורת שמאלא
את דא בדא ואתקרי אדם
כליל תרין סטרוי ובגי׳ו
כך בכולהו כתרין עד לא
זמן תקונא מלכא עתיקא
דעתיקין ובנא עלמין
ואתקין תקונין לאתקיימא
התיא נוקבא לאתבסמא
ולא אתקיימו עד דנחית
חסד עלאה ואתקיימו
ואתבסמו תקוני נוקבא
בהאי אמ״ת דאיקרי חסד

.i. Et qñ declaratũ est qs nám eēt timor iste, declaratũ est rõne fortitudinis, illar .s. fortitudinũ que uenerũt in latus sinistrum femine, & coniunctus est femine in loco uno. Signauit aũt siue potius resedit primo, in membro illo occulto q est ĩ cunctis feminarũ corporibus. Locus uero ille appellatus est matrix, estq; apud omnes occultus. Est uero matrix hec fabrefcã quo incorporaret in ea timor hic qui etiã appellatus est misericordia,

Matrix

יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ	exaltabit,& viam	suscipiet,& vias	ἀναλήψεται, καὶ ὁδὸν
רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃	impiorum obliquam faciet.	peccatorum disperdet.	ἁμαρτωλῶν ἀφανιεῖ.
יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם	Regnabit DEVS in seculũ,	Regnabit dominus in secula	Βασιλεύσει κύριος εἰς τὸν αἰῶνα,
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר	DEVS tuus cion,in gñatõe	Deus tuus syon,in generatione	ὁ θεός σου σιὼν εἰς γενεὰν
וָדֹר הַלְלוּ־יָהּ׃	& generatione Haleluia.	& generationem. Alleluia.	καὶ γενεάν. Ἀλληλούια.
קמז הַלְלוּ־יָהּ	CXLVII.Laudate DEVM	CXLVI. Laudate dominnm	ρμϛ΄. Αἰνεῖτε τὸν κύριον
כִּי־טוֹב זַמְּרָה	quoniam bonum est canere	quoniam bonus est psalmus,	ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός,
אֱלֹהֵינוּ כִּי נָעִים	Deum nostrũ,qm̃ suauis est,	Deo nostro sit iocunda	τῷ θεῷ ἡμῶν ἡδυνθείη
נָאוָה תְהִלָּה׃	pulchra laudatio.	decoraq́ laudatio.	αἴνεσις,
בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְהוָה	Edificãs ierusalem DEVS,	Edificans hierusalem dominus,	οἰκοδομῶν ἱερουσαλὴμ ὁ κύριος,
נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃	electos israel congregabit.	dispersiones israelis ꝯgregabit	τὰς διασπορὰς τοῦ ἰσραὴλ ἐπισυνάξει.
הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב	Qui sanat contritos corde,	Qui sanat contritos corde,	Ὁ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους τὴν καρ(
וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃	& alligat plagas eorum	& alligat contritiones eorum.	καὶ δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν.δίαν,
מוֹנֶה מִסְפָּר	Qui supputat numerum	Qui numerat multitudinem	Ὁ ἀριθμῶν πλήθη
לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם	stellarum,& omnibus	stellarum,& omnibus	ἄστρων, καὶ πᾶσιν
שֵׁמוֹת יִקְרָא׃ גָּדוֹל	nomina vocat.Magnus	eis nomina vocat.Magnus	αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν.Μέγας
אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ	dñator nr̃,& multus virtute	dñs noster & magña virtus eius,	ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ,
לִתְבוּנָתוֹ אֵין	& intelligentie eius non est	& sapientie eius non est	καὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν
מִסְפָּר׃ מְעוֹדֵד	numerus.Exaltans	numerus.Suscipiens	ἀριθμός. Ἀναλαμβάνων
עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל	mãsuetos,DEVS humiliãs	mansuetos dominus,humilians	πραεῖς ὁ κύριος, ταπεινῶν
רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ׃	impios vsq; ad terram.	autẽ peccatores vsq; ad terrã.	δὲ ἁμαρτωλοὺς ἕως γῆς.
עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה	Canite DEO in confessione,	Precinite domino ĩ cõfessione,	Ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολογήσει,
זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ	canite DEO nostro	psallite Deo nostro	ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν
בְכִנּוֹר׃ הַמְכַסֶּה	in cithara.Qui operit	in cithara.Qui operit	ἐν κιθάρᾳ. Τῷ περιβάλλοντι
שָׁמַיִם בְּעָבִים	celum nubibus,	celum nubibus,	τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις,
הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר	& parat terre pluuiam,	& parat terre pluuiam.	τῷ ἑτοιμάζοντι τῇ γῇ ὑετόν. (δόντι
הַמַּצְמִיחַ הָרִים	& oriri facit in montibus	Qui pducit in mõtibus (dat	Τῷ ἐξανατέλλοντι ἐν ὄρεσι (Τῷ δι(
חָצִיר׃ נוֹתֵן	germen.Qui dat	fenũ & herbã,ſuit.hoĩu.Qui(	χόρτον, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων(
לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי	iumentis cibum suum,filiis	iumentis escam ipsorũ,& pullis	τοῖς κτήνεσι τροφὴν αὐτῶν, καὶ τοῖς νεοσσοῖς
עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃	corui,qui clamant.	coruorum inuocantibus eum.	τῶν κοράκων τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν.
לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס	Nõ est in fortitudine equi,	Non in fortitudine equi	Οὐκ ἐν τῇ δυναστείᾳ τοῦ ἵππου
יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי	voluntas eius,neq; in tibiis	volũtatẽ habebit,neq; in tibiis	θελήσει, οὐδὲ ἐν ταῖς κνήμαις
הָאִישׁ יִרְצֶה׃	viri beneplacitum est ei.	viri beneplacitum erit ei.	τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκεῖ.
רוֹצֶה יְהוָה	Voluntas DEI	Beneplacitum est domino	Εὐδοκεῖ κύριος
אֶת־יְרֵאָיו אֶת	in his qui timent eum,	super timentes eum, (eius.	ἐν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν,
הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃	& expectãt misicordiã eius.	& ĩ eis q sperãt sup misicordia(	καὶ ἐν τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ	Lauda ierusalem	Lauda hierusalẽ cxlvii.Allã.(	Ἐπαίνει ἱερουσαλήμ.ρμζ΄. Ἀλληλούια(
אֶת־יְהוָה הַלְלִי	DEVM,lauda	dñm,lauda (Aggei & zacharie.	τὸν κύριον, αἴνει (ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου.
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן׃	Deum tuum cion,	Deum tuum syon.	τὸν θεόν σου σιών.
כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי	Quia confortauit seras	Quoniam confortauit seras	Ὅτι ἐνίσχυσε τοὺς μοχλοὺς
שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ	portaꝝ tuaꝝ,bñdixit filiꝫ tuꝫ	portarũ tuarum benedixit filiis	τῶν πυλῶν σου, εὐλόγησε τοὺς υἱούς σου

Digitized by Google

والايتام ويهلك	יְסוֹבַר ... וְאוֹרְחַת	suscipiet & vias
سبل الاثمة :	דְרַשִׁיעַיָּא יְעַלֵּיב	impiorum disperdet.
الرب يملك الى الابد	יִמְלוֹךְ יְיָ לְעָלַם	Regnabit Deus in eternum,
الهك يا صهيون الى دهر	אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן לְדָר	Deus tuus cion a generatione
الداهرين الليلويا	וְדָר הַלְלוּ יָהּ :	& generatione Aleluia.
الماية السابع والاربعون سبحوا الرب	הַלְלוּ יָהּ	CXLVII. Laudate DEVM,
بالقول . فالحمد لـ	אֲרוּם טָב לְזַמָּרָא קֳדָם	quoniam bonum est psallere coram
ولالهنا يحسن	אֱלָהָנָא אֲרוּם בְּסִים	Deo nostro, quoniam delectabilis
التسبيح الرب	וְיָאֵי תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ :	& pulchra laus eius.
يبني اورشليم	בָּנֵי יְרוּשְׁלֵם יְיָ	Edificans ierusalem DEVS,
الرب يجمع متفرقي اسرائيل	גָּלְוָת יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּשׁ :	captiuitatem israel congregabit.
الرب يشفي المنكسرة	דְּמַסֵּי לִתְבִירֵי לִבָּא	Qui sanat contritos corde,
قلوبهم ويجبر كسرهم	וּמְסֵי לְצַעֲרֵיהוֹן :	& alligat dolores eorum.
احصى الكواكب بكثرتها	מָנֵי סְכוֹם	Supputat numerum
ولجميعها	לְכוֹכְבַיָּא לְכוּלְהוֹן	stellarum, & omnes
سما اسماها عظيم	בִּשְׁמָא קָארֵי רַב	nominatim vocat. Magnus
هو الرب وعظيمة هي	מָרַנָא וְסַגֵּי חֵילָא	author noster & multus virtute
قوته لا منتهى	וְלַסְכַלְתָּנוּתֵיהּ לֵית	& prudentie eius non est
لعلمه الرب يرفع	סְכוֹם : מְסוֹבַר עִי	numerus. Suscipiens
المتواضعين ويذل	עִינְוְתָנֵי יְיָ מַמִּיךְ	mansuetos DEVS, humilians
الخطاة الى الارض	רַשִׁיעֵי עַד אַרְעָא :	impios vsq; ad terram.
سبحوا الرب بالشكر	שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ בְּתוֹדְתָא	Laudes dicite corā DEO nr̄o ī ɔfessiōe
رتلوا لالهنا	זַמְּרוּ קֳדָם אֱלָהָנָא	psallite coram Deo nostro
بالقيثارة الذي يجلل	בְּכִינָּרָא : דִּי חָפֵי	in cithara. Qui operit
السما بالغمام	שְׁמַיָּא בַּעֲנָנֵי דִּמ	celum nubibus,
وينزل المطر على الارض	דִּמְתַקֵּן לְאַרְעָא	qui preparat terre
وينبت على الجبال	מִטְרָא דְּמַרְבֵּי טוּרַיָּא	pluuiam. Qui oriri facit in montibus
عشبا وخضرة لاستعباد	עִסְבָּא : יָהֵיב	herbam. Dat
البشر ويعطي البهايم طعاما	לִבְעִירָא מְזוֹנָא לִבְנֵי	iumentis cibum, pullis
ولفراخ الغربان الذين	עוֹרְבָא דִּקְרָיִין :	corui qui clamant.
يصرخون اليه الرب لا يشا قوة	לָא בִגְבוּרְתָּא דְרָכְבִין עַל	Non in fortitudine equitantium in
الفرس ولا يسر	סוּסְיָא יִצְבֵי וְלָא בְשָׁקֵי	equis beneplacet sibi, neq; in tibiis
بساقي الجبار	גַּבְרָא דִּרְהָטִין יִתְרְעֵי :	virorum currentium voluntas eius.
لكن يسر الرب	רַעֲוָא יְיָ עִם	Beneplacitum DEI, in
بخائفيه	דַּחְלוֹי וְעִם	his qui timent eum, & in
وبالذين يرجون رحمته	דִּמְסַכְּיָין לְטוּבֵיהּ :	his qui expectant benignitatem eius.
المزمور السابع والاربعون	שַׁבְּחִי יְרוּשְׁלֵם	Lauda ierusalem
والماية سبحي الرب يا يروشليم	יָת יְיָ שַׁבְּחִי	DEVM, lauda
مجدي الهك يا صهيون	אֱלָהַיִךְ צִיּוֹן :	Deum tuum cion.
لانه شدد غمد	אֲרוּם תַּקִּיף נַגְרֵי	Quoniam confortauit seras
ابوابك وبارك لبنيك	תַּרְעַיִךְ בָּרִיךְ בְּנַיִיךְ	portarum tuarum, benedixit filiis tuis

coniungereturq; fortitudini illi que comprehendit, quinq; fortitudines. Sed & misericordia hec quinq; cōplectitur misericordias. Misericordia a dextris, fortitudo a sinistris. Veniet hec ī hāc & uocabitur homo qui complectitur singulas partes, i. atributa omnia, quapropter omnibus coronabitur in ppetuum donec permaneat rex antiquus antiquorum. Edificabit autem mundos & concinnabit adornatus, ut resideat femina pro incorporatione, nec perfecti erunt donec quiescat in illa misericordia altissima. Firmus uero erit & incorporabitur concitme in femina hic timor, qui etiam misericordia uocatus est.

A. Beneplacitum est Deo in his qui timent eum. Ex fragmētis cabalisticis ונודע כי ביד מטטרון תחית המתים וכן אמר לפנים ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע הורה עליו הנביא כי לא ילחם בידו אלא בכח השם וכל אשר יברך יבורך וכל אשר יאור יואר כי אין ליהוה מעצור להושיע ברב או במעט ר״ל שלא יצטרך לקבוץ מלחמת מתתלתו גם לא בחרב ובחנית יושיע יהוה לא בגבורת הסוס יחפץ ולא בשוקי האיש ירצה רוצה יהוה את יראיו את המיחלים לחסדו אשרי כל חוכי לו ותמצא אמרו בשבט פיו היא אות פי הגבורת פיו ורוח שפתיו חצי השם וה׳ רו״ל חכמה תבונה דעת כמו שאמרו ז״ל שלשה יותנו למלך המשיח במהרה יבא בימינו. i. Constat uiuificationem mortuorū positam esse in manu Matraton. i. Messie, sicut scriptum est, & iudicabit in iustitia pauperes & corripiet in equitate mansuetos terre, & percutiet terram uirga oris sui & spiritu labiorū suorum interficiet impium. Ostēdit hoc loco propheta q̄ nō sit bellum gestu-

Digitized by Google

בְּקִרְבֵּךְ׃ הַשָּׂם	in medio tui. Qui posuit	tuis in te. Qui posuit	ἐν σοί. Ὁ τιθεὶς
גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב	fines, tuos pacem, adipe	fines tuos pacem, & adipe	τὰ ὅριά σου εἰρήνην, καὶ στέαρ
חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃	frumenti, saturauit te.	frumenti satiat te.	πυροῦ ἐμπιπλῶν σε.
הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ	Qui emittit eloquũ suũ t͞re,	Qui emittit eloquiũ suũ terre,	Ὁ ἀποστέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῇ γῇ,
עַד מְהֵרָה יָרוּץ	velociter currit	velociter currit	ἕως τάχους δραμεῖται
דְּבָרוֹ׃ הַנֹּתֵן שֶׁלֶג	verbũ eius. Qui dat niuem	sermo eius. Qui dat niuem	ὁ λόγος αὐτοῦ. Διδόντος χιόνα
כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר	quasi lanã, pruinas q̃si cinerẽ	sicut lanam, nebulã sicut cinerẽ	αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον, ὁμίχλην ὡσεὶ σποδὸν
יְפַזֵּר׃ מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ	spargit. Proiicit glaciẽ suam	spargit, Mittit crystallum suum	πάσσοντος. Βάλλοντος κρύσταλλον αὐτοῦ
כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ	q̃si bucellas, an͞ fa. frigo. eius,	sic͞ bucellas an͞ faciẽ frigoris eius	ὡσεὶ ψωμούς, κατὰ πρόσωπον ψύχους
מִי יַעֲמֹד׃	quis stabit.	quis sustinebit.	τίς ὑποστήσεται. αὐτοῦ
יִשְׁלַח דְּבָרוֹ	A. Mittet verbum suum	Emittet verbum suum	Ἐξαποστελεῖ τὸν λόγον αὐτοῦ,
וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּ	& sanabit illa, qescere faciet	& liquefaciet ea, flauit	καὶ τήξει αὐτά, πνεύσει
חוֹ יִזְּלוּ	spiritum suum, & fluent	spiritus eius & fluent	τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ῥυήσεται
מָיִם׃ מַגִּיד דְּבָרָיו	aque. Qui annũciat ũba sua	aque. Qui annũciat verbũ suũ	ὕδατα. Ὁ ἀπαγγέλλων τὸν λόγον αὐτοῦ
לְיַעֲקֹב חֻקָּיו	Iaacob, precepta sua	iacob, iustitias	τῷ Ἰακώβ, δικαιώματα
וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃	& iudicia sua israel.	& iudicia sua israel.	καὶ κρίματα αὐτοῦ τῷ Ἰσραήλ.
לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי	Nõ fecit similiter omni gẽti,	Non fecit taliter omni nationi,	Οὐκ ἐποίησεν οὕτως παντὶ ἔθνει,
וּמִשְׁפָּטִים בַּל	& iudicia non	& iudicia sua non	καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ οὐκ
יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ׃	fecit nota eis Haleluia.	manifestauit eis. (charie.	ἐδήλωσεν αὐτοῖς.
קמח הַלְלוּ יָהּ	CXLVIII. Haleluia.	CXLVIII. All'a. Aggei & za(	ρμη. Ἀλληλούια Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου.
הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן	Laudate DEVM de	Laudate dominum de	Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ
הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ	celis, laudate eum	celis, laudate eum	τῶν οὐρανῶν, αἰνεῖτε αὐτὸν
בַּמְּרוֹמִים׃ הַלְלוּהוּ	in excelsis. Laudate eum	in excelsis. Laudate eum	ἐν τοῖς ὑψίστοις. Αἰνεῖτε αὐτὸν
כָל מַלְאָכָיו	omnes angeli eius,	omnes angeli eius,	πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ,
הַלְלוּהוּ	laudate eum	laudate eum	αἰνεῖτε αὐτὸν
כָּל צְבָאָיו׃	omnes exercitus eius.	omnes virtutes eius.	πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ.
הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ	Laudate eum sol	Laudate eum sol	Αἰνεῖτε αὐτὸν ἥλιος
וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל	& luna, laudate eum omnes	& luna, laudate eum omnes	καὶ σελήνη, αἰνεῖτε αὐτὸν πάντα
כּוֹכְבֵי אוֹר׃	stelle luminis.	stelle & lumen.	τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς.
הַלְלוּהוּ שְׁמֵי	Laudate eum celi	Laudate eum celi	Αἰνεῖτε αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ
הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם	celorum, & aque	celorum, & aque	τῶν οὐρανῶν, καὶ τὸ ὕδωρ
אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃	que super celos sunt.	que super celos sunt	τὸ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, (αἰνεσάτωσαν
יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ	Laudent nomen DEI,	laudent nomen domini.	αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίου. (εἰς τὸν
כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃	q͞m ipse mãdauit & creata s͞t.	Quia ipse dixit & facta sunt,	Ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, (αὐτὰ
וַיַּעֲמִידֵם לָעַד	Statuit ea in eternum,	ip͞e mãda. & crea. s͞t. Sta. ea ĩ et.	αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν. Ἔστησεν
לְעוֹלָם חָק נָתַן וְלֹא	& ĩ scl͞m, p͞ceptũ dedit & nõ	& ĩ scl͞m & in scl͞m scl͞i, p͞ceptũ(	καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πρόσταγμα(
יַעֲבוֹר׃ הַלְלוּ אֶת	preteribit. Laudate	p͞terfuit. Laudate (posuit & nõ	παρελεύσεται. Αἰνεῖτε (ἔθετο καὶ οὐ
יְהוָה מִן הָאָרֶץ	DEVM de terra,	dominum de terra	τὸν κύριον ἐκ τῆς γῆς,
תַּנִּינִים וְכָל תְּהֹמוֹת׃	cete & omnes abyssi.	dracones & omnes abyssi.	δράκοντες καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι.
אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג	Ignis & grando, nix	Ignis grando nix	Πῦρ, χάλαζα, χιών,
וְקִיטוֹר רוּחַ	& vapor, ventus	glacies spiritus	κρύσταλλος, πνεῦμα

Digitized by Google

فيك الذي جعل	במיצעיך : דשוי	in medio tui. Qui posuit
السلامة في حدودك	תחומך שלם שמן	terminos tuos pacem, electo
ومن شحم الحنطة اشبعك	וטב חיטיא יסבעינך :	& optimo frumento saturauit te.
يرسل كلمته الى الارض	דמשדר מימריה לארעא	Qui mittit verbum suum in terram,
كلمته جارية	עד סרהובא ירהוט	festinanter curret
بسرعة يبعث الثلج	מימריה דיהב תלגא חיור	sermo eius. Qui dat niuem albam
كالصوف ويمزق الضباب	היך עמר גליד היך קטמא	sicut lanam, glaciem sicut cinerem
كالدخان وينزل الجليد	יבדר : מטליק קורחית	spargit. Disperget glaciem suam
كلباب البر من يطيق	פליג היך רסוקין קדם	diuisam tanquã bucellas, ante faciem
القيام امام برده .	קוריה מן אפשר ליה	frigoris eius quis poterit
يرسل قوله .	למיקם : ישדר קרים	permanere. Mittet vigorem
فيذيبه تهب	חמימותיה ומסינון	caliditatis sue & sanabit eos,
ريحه فتجري	יתיב רוחיה חלחין	faciet sedere spiritum suum & fluent
المياه . اظهر كلمته	מיא : דתאני דברא	aque. Qui annunciat verba
في يعقوب وسننه	דאוריתיה ליעקב	legis sue Iaacob,
ووصاياه في اسرائيل	קימיה ודינוהי לישראל :	pacta sua & iudicia sua israel.
لم يفعل هذا لجميع الشعوب	לא עבד היכנא לכל עמא	Non fecit similiter omni populo.
ولا علمهم	ודינוי לא הוד	& iudicia non
احكامه .	הודעינון הללו יה :	docuit eos. Aleluia.
المزمور الثامن والاربعون	שבחו יה	CXLVIII. Laudate DEVM.
والمايه . يسبح الرب من	שבחו ית יי בריתא	laudate DEVM creature
في السموات سبحوه	קדישא מן שמיא שבחוהי	sancte de celis, laudate eum
في العلا سبحوه	אנגלי מרומא : שבחו	angeli excelsi. Laudate
يا جميع ملائكته	יתיה כל מלאכוי	eum omnes angeli eius.
سبحوه	דמשמשין קדמוי שבחו	qui ministratis coram eo, laudate eum
يا جميع قواته	יתיה כל חילוותיה :	omnes exercitus eius.
الشمس والقمر	שבחו יתיה שמשא	Laudate eum sol
تسبحانه جميع	וסיהרא שבחו יתיה כל	& luna, laudate eum omnes
الكواكب والنور	כוכבי נהורא :	stelle luminose.
تسبحه سماوات	שבחו יתיה שמי שמיא	Laudate eum celi celorum,
السموات والمياه	ומיא דתליין במימרא	& aque que sustinentur in verbo eius
التي فوق السموات	מעילוי שמי שמיא :	super celos celorum
فلتسبح الجميع اسم الرب	ישבחון ית שמא דיי	laudabunt nomen DEI,
لانه قال فكانوا وامر	ארום הוא פקיד ואתבריאו :	quoniam ipse mandauit & creata sunt.
فخلقوا واقامهم الى الابد	וקימינון לעלמי	Firmauit ea in seculum
والى ابد الابد وجعل لها	עלמא גזירתיה יהב ולא	seculi preceptum dedit & non
مقدارا لا تتجاوزه يسبح	יעיבר : שבחו ית	preteribit. Laudate
الرب من في الارض	יי מן ארעא	DEVM de terra,
التنانين وجميع البحار	תניניא וכל תהומיא :	cete & omnes abyssi,
والنار والبرد والثلج	אשא וברדא תלגא	Ignis & grando nix
والجليد والريح العاصفة	קיטורא רוח עלעולא	& vapor, spiritusq; tempestatis

rus manibus suis propriis, sed uirtute diuina. Et quod omnia que benedicet erunt benedicta, & omnia que maledicet erunt maledicta. Quoniã non mutabit Deus siue augẽdo siue diminuẽdo salutem quam ipse operabitur. Intendit etiã propheta, quod nõ erit necessariũ ei mouere bellum. Quoniã Deus salutem prestat nõ ense aut lãcea sicut dictũ est. Non in uiribus equi beneplacitũ est Deo, nec in coxis uiri cõplacet sibi. Beneplacitũ est Deo in his qui timent eum. Beati oẽs qui expectant eũ. Et repertum est in eo quod dicit uirgã oris sui, quod os est signũ oris intelligentie. In eo uero quod dicit os suum & spiritum oris sui cõtinetur medietas nominis Dei. Et demum comprehendit scientiam, intellectum, & sapientiam. Et ut dicũt sapiẽtes, tria hec data erunt regi Messie nostro utinã cito ueniat diebus nostris.

A. Libertatis (sic.n. est uiro nomen) cõmineti hispani nuper a iudaismo ad fidẽ conuersi, quatuordeci linguarum periti expositio non spernenda

ישלח דברו ומכם היה לו לומר ידבר דברו ולא ישלח דברו כי גדיבור תוא יותר נאות אמירת משליחות כמו שנ׳ ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ולא אמר וישלח אלהים דברו לעשות או לבראת את האור ולפי שאמנו לשון נופל שליחות בלתי שליח כמו שאמר הנני שולח לכם את אליהו הנביא ר״ל כי האלהים היה שולח הנביאים להגיד דברו והוראות נפלאותיו ואנחנו רואים זה גב מנחש הנחשת שצוה האלהים לעשותו על יד משה נבי או כדי לרפאות את ישראל בהבטתם אליו כי מן הראוי היה יותר ראוי באתם הומנים שירפאם בדיבור לבד כדי שיראו הם נפלאותיו ויאמינוהו ולא עם אותו הנחש אשר היה משים חשש בלב העם היותו מעשה כישוף הנקראת הוים

סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ	turbo que facitis verbū eius.	pcellarū, q faciūt verbū eius.	καταιγίδος, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ.
הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת	Montes & omnes colles,	Montes & omnes colles,	Τὰ ὄρη καὶ πάντες οἱ βουνοί,
עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים:	lignū fructiferū & vniuerse(	ligna fructifera & omnes cedri.	ξύλα καρποφόρα καὶ πᾶσαι κέδροι.
הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה	Aialia & oēs bestie (cedri.	Bestie & vniuersa pecora,	Τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη,
רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף:	reptilia & aues alate.	serpentes & volucres pennate.	ἑρπετὰ καὶ πετεινὰ πτερωτά.
מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־	Reges terre & omnes	Reges terre & omnes	Βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ πάντες
לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־	natiões, pricipes & vniuersi	populi, principes & omnes	λαοί, ἄρχοντες καὶ πάντες
שֹׁפְטֵי אָרֶץ:	iudices terre.	iudices terre.	κριταὶ γῆς.
בַּחוּרִים וְגַם	Iuuenes &	Iuuenes &	Νεανίσκοι καὶ
בְּתוּלוֹת זְקֵנִים	virgines, senes	virgines senes	παρθένοι, πρεσβύτεροι
עִם־נְעָרִים: יְהַלְלוּ	cum pueris, laudent	cum iunioribus laudent	μετὰ νεωτέρων, αἰνεσάτωσαν
אֶת־שֵׁם יְיָ כִּי־נִשְׂגָּב	nomen DEI. Qm̄ sublime	nomen dn̄i, quia exaltatum est	τὸ ὄνομα κυρίου, ὅτι ὑψώθη (αὐτοῦ
שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ	nom̄ eius solius. Cōfessio eis	nomen eius solius. Cōfessio eius	τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνου. Ἡ ἐξομολόγησις(
עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם:	super terram & celum.	super celum & terram,	ἐπὶ γῆς καὶ οὐρανοῦ,
וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ	Et exaltauit cornu ppl̄i sui,	& exaltauit cornu populi sui.	καὶ ὑψώσει κέρας λαοῦ αὐτοῦ.
תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו	laus omnibus piis eius,	Hymnus omnibus sanctis eius,	Ὕμνος πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ,
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם־	filiis israel populo	filiis israel populo	τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, λαῷ
קְרֹבוֹ הַלְלוּ־יָהּ:	appropinquāti sibi Haleluia	appropinquanti sibi.	ἐγγίζοντι αὐτῷ.
קמט הַלְלוּ־יָהּ שִׁירוּ	CXLIX. Haleluia. Cātate	CXLIX. Alleluia. Cātate	ρμθ'. Ἀλληλούια. Ἄσατε
לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ	DEO canticum nouum,	domino canticum nouum,	τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν,
תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל	laus eius in congregatione	laus eius in ecclesia	ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν ἐκκλησίᾳ
חֲסִידִים: יִשְׂמַח	piorum. Letetur	sanctorum. Letetur	ὁσίων. Εὐφρανθήτω
יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי	israel in factore suo, filii	israel in eo qui fecit eum, & filie	ἰσραὴλ ἐπὶ τῷ ποιήσαντι αὐτόν, καὶ υἱοὶ
צִיּוֹן יָגִילוּ ב	cion exultent	syon exultent	σιὼν ἀγαλλιάσθωσαν
בְמַלְכָּם: יְהַלְלוּ	in rege eoꝝ. Laudēt (pano	in rege suo. Laudent	ἐπὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν. Αἰνεσάτωσαν
שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף	nomēeius ī A. choro, ī tym(	nomē eius in choro, ī tympano	τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν χορῷ, ἐν τυμπάνῳ
וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ:	& in cithara cantent ei.	& psalterio psallant ei.	καὶ ψαλτηρίῳ ψαλάτωσαν αὐτῷ.
כִּי־רוֹצֶה יְהוָה	Quia cōplacet sibi DEVS	Quia beneplacitū est domino	Ὅτι εὐδοκεῖ κύριος
בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים	in ppl̄o suo, pulchros faciet(	ī ppl̄o suo, & exaltauit māsuetos	ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ὑψώσει πραεῖς
בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ	ī salutari. Exultabūt (mā(	in salutem. Exultabunt	ἐν σωτηρίᾳ. Καυχήσονται
חֲסִידִים בְּכָבוֹד	sancti in gloria, (suetos	sancti in gloria	ὅσιοι ἐν δόξῃ
יְרַנְּנוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם	laudabunt in cubilibus suis.	letabuntur in cubilibus suis.	καὶ ἀγαλλιάσονται ἐπὶ τῶν κοιτῶν αὐτῶν.
רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם	Exaltatões DEI ī gut. eoꝝ,	Exultatões Dei ī gutture eoꝝ,	Αἱ ὑψώσεις τοῦ θεοῦ ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν,
וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם:	& gladii ācipites ī māibꝰ eoꝝ.	& gladii ācipites ī māibus eoꝝ.	καὶ ῥομφαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.
לַעֲשׂוֹת נְקָמָה	Ad faciendam vindictam	Ad faciendam vindictam	Τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν
בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת	in gentibus increpationes	in nationibus increpationes	ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐλεγμοὺς
בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר	in nationibus. Ad alligandū	in populis. Ad alligandos	ἐν τοῖς λαοῖς. Τοῦ δῆσαι
מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים	reges eorum catenis,	reges eorum in compedibus,	τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἐν πέδαις
וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי	& inclytos eoꝝ compedibus	& nobiles eorum in manicis	καὶ τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν ἐν χειροπέδαις
בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם	ferreis. Vt faciant in eis	ferreis. Vt faciant in eis	σιδηραῖς. Τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτοῖς
מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר	iudicium cōscriptum, decor	iudicium conscriptum gloria	κρίμα ἔγγραπτον, δόξα

Digitized by Google

المسبحه بكلمته
الجبال العاليه وكل الاكام
والشجر المثمر وجميع الارز
السباع وكل البهايم والوحوش
والهوام وكل طاير ذي
جناح ملوك الارض وساير
الامم عظماهم وجميع
حكام الارض
الشباب
والعذارى والشيوخ
والاطفال فليسبحوا
جميعا اسم الرب لان اسمه
قد تعالى وحده مجده
في السما والارض
هو رافع قرن شعبه
ومجد جميع ابراره
بنو اسراييل الشعب
القريب اليه المزمور التاسع
والاربعون والمايه سبحوا
الرب تسبيحا جديدا
لان تسبحته في مجامع
الابرار فليفرح
اسراييل بخالقه ولتبتهج
بنو صهيون
بملكهم ليسبحوا
اسمه في المجامع
وليرتلوا له بالدفوف
والمعازف لان الرب يسر
بشعبه ويبشر اهل الدعه
بالخلاص اصفياوه
بالتسبيح
ويهللون على مضاجعهم
يعظمون الله بحناجرهم
في ايديهم سيوف ذو حدين
ليصنعوا النقمه
في الشعوب والموعظه
في الامم ليوثقوا
ملوكهم بسلاسل
من حديد
لينفذوا فيهم
الحكم المكتوب لهذا

עָבְדִין פִּתְגָמֵיהּ :
טוּרַיָּא וְכָל גִּלְמְתָא אִילָן
עָבֵד פֵּירִין וְכָל אַרְזִין :
חֵיוְתָא וְכָל בְּעִירָא
רִחֲשָׁא וְצִיפַּר דְּפָרַח :
מַלְכֵי אַרְעָא וְכָל
אוּמַיָּא רַבְרְבַיָּא וְכָל
דַּיָּינֵי אַרְעָא :
עוּלֵימַיָּא וְאַף עוּלֵימָתָא
בְּתוּלָן סָבַיָּא
עִם טַלְיָא יְשַׁבְּחוּן יָת שְׁמָא
דַּיְיָ אֲרוּם תַּקִּיף שְׁמֵיהּ
בִּלְחוֹדוֹי תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ
עַל אַרְעָא וּשְׁמַיָּא :
וּזְקַף אִיקָרָא לְעַמֵּיהּ
שִׁבְחָא לְכָל חֲסִידוֹי
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַמָּא
דְּקָרִיבִין לֵיהּ הַלְלוּיָהּ :
הַלְלוּיָהּ שַׁבְּחוּ
קֳדָם יְיָ שְׁבַח חֲדַת
תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ בִּקְהָלָא
דַּחֲסִידֵי : יֶחֱדוּן דְּבֵית
יִשְׂרָאֵל בְּעָבְדֵיהוֹן בְּנֵי
צִיּוֹן יְדוּצוּן בְּ
בְּמַלְכְּהוֹן : יְשַׁבְּחוּן
שְׁמֵיהּ בְּחִינְגִּין בְּתוּפִין
וּבְכִנָּרִין יְזַמְּרוּן לֵיהּ :
אֲרוּם רַעֲוָא דַּיְיָ
בְּעַמֵּיהּ יְשַׁבַּח עִנְוְתָנֵי
בְּפוּרְקָנָא : יְבוּעוּן
חֲסִידֵי בִּיקָרָא יְרַנְּנוּן עַל
דְּמָכֵיהוֹן :
תּוּשְׁבְּחָן דֶּאֱלָהָא בִּגְרוֹנֵיהוֹן
וְהֵיךְ סַיְפָא דִּיפִסְטוֹמָא
בִּידֵיהוֹן לְמֶעְבַּד נִקְמְתָא
בְּעַמְמַיָּא מַכְסְנוּתָא
בְּאוּמַיָּא : לְמֵיסַר
מַלְכֵיהוֹן בְּשִׁישְׁלָן
וִיקִירֵיהוֹן בְּכַבְלִין
דְּפַרְזְלָא לְמֶעְבַּד בְּהוֹן דִּין
דִּכְתִיב בְּאוֹרָיְתָא

facientes verbum eius.
Montes & omnes colles arbores
fructifere, & vniuerse cedri.
Animalia & omnes bestie,
reptile & auis volatilis.
Reges terre & omnes
populi, principes & omnes
iudices terre.
Adolescentes simul
cum virginibus, senes
cum iunioribus. Laudabunt nomen
DEI, quoniam forte nomen eius
solius laus eius
super terram & celos.
Et extulit gloriam populo suo,
laus omnibus piis eius,
filiis israel populo
propinquo ei. Aleluia.

CXLIX. Aleluia. Laudate
coram DEO laude noua,
laus eius in ecclesia
piorum. Letentur qui sunt de domo
israelis in factore eorum, filii
cion exultent
in rege suo. Laudent
nomen eius in choris, in tympanis
& citharis psallant ei.
Quoniam voluntas DEI
in populo eius glorificabit humiles
in redemptione. Exultabunt
misericordes in gloria, iubilabunt in
cubilibus suis.
Laudes DEI in gutture eorum
& tanquam gladii ancipites
in manibus eorum. Ad faciendā vindictā
in nationibus, increpationes
in populis. Ad alligandos
reges eorum catenis,
& proceres eorum compedibus
ferreis. Ad faciendum in eis iudicium
quod scriptum est in lege

מגיד האמת שאם היה
שפאם בדיבור לבד
היה פסיר כי התשועה
פלגם אבל מה שנראה
לי מות הפסוק כי דוד
ניבא באות ישעה משיח
צדקנו באומרו דברו
כי האמת הוא שהיה
דברו ומגיד דבריו וכמו
שהדיבור אנודבר נפרד
מעצמיותו כך הוא אינו
נפרד מישל זה הוא
שאמר יבא דברך
ובבזנוך כי היה לו לומר
יבא דברך וכבנותו אלא
שנראה היותו הוא זה
ודיבורו דבר אחד כי
בכבדם הדיבור מכבדים
אותו ובכבדם אותו
מכבדים הדיבור והם
בלתי נפרדים בעצמיותם
וזה הוא הדיבור אשר
נתנבא לבא לרפאות
חולים ולהחיות מתים
בדיבור והיה עצמו
הדיבור כמו שנראה
בישוע משיח צדקנו
שרפא כמה וכמה חולים
והחיה את אלעזר שלשה
ימים אחרי מותו ואלו
הדברים אינם נאותים כי
אם לאל וכפיך וזה ישב
רוחו יזלו מים ונראה שאין
קישור רפואת הגופים עם
גאולת המים כלל אבל
תבין איך ניבא דוד
האמיתות באמרו ישב
ולא אמר ישיב שרל
שהאל יושיב את רוחו
הקדוש אלנו ויזלו אחר
זה יזלו מים רל שישאבו
המים הקדושים כדי
להושיע את עמו והם סבת
ישועתינו כמו שנ
ושאבתם מים בששון
ממעיני הישועה אשר
באמצעותם האל נדבק
בנו כמו שאמר כי תעבור
במים אתך אני ולא אמר
במים אלא במים שרל
מים הקדושים

.i. Mittet uerbū suum & sanabit eos. Videtur dicendū fuisse loquetur uerbum suum, non autem mittet uerbū suum. Verbo siquidem magis conuenit pronūciari & proferri, quam mitti quod uidetur proprium esse oratoris. Et huic rei concinit scriptura. Dixit Deus fiat lux & fuit lux. Non autem dixit misit Deus uerbum suū ad creandam lucem quoniā legatio sine legato impleri nequit. Quapropter dictum est. Ecce mitto ad uos Heliam prophetam. Innuens Deum mittere prophe

Digitized by Google

הוא לכל חסידיו	hic est omnium sanctorum eius.	hec est omnibus sanctis eius.	αὕτη ἔσται πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ.
הללויה קנ הללויה	Haleluia. CL. Haleluia.	CL. Alleluia.	ρν'. Ἀλληλούια.
הללו אל בקדשו	Laudate Deũ in sancto eius,	Laudate dominũ ĩ sanctis eius,	Αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ,
הללוהו ברקיע	laudate eum in extensione	laudate eum in firmamento	αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι
עזו : הללוהו	fortitudinis eius laudate eũ	virtutis eius. Laudate eum	δυνάμεως αὐτοῦ. Αἰνεῖτε αὐτὸν
בגבורתיו	in fortitudinibus eius,	in virtutibus eius,	ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ,
הללוהו כרב	laudate eũ iuxta mltitudinẽ	laudate eum ſm multitudinem	αἰνεῖτε αὐτὸν κατὰ τὸ πλῆθος
גדלו : הללוהו	magnificẽtie eius. Laudate eũ	magnitudinis eius. Laudate eũ	τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ. Αἰνεῖτε αὐτὸν
בתקע שופר	in clangore buccine,	in sono tube,	ἐν ἤχῳ σάλπιγγος,
הללוהו בנבל	laudate eum in psalterio	laudate eum in psalterio	αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ψαλτηρίῳ
וכנור : הללוהו	& cithara. Laudate eum	& cithara. Laudate eum	καὶ κιθάρᾳ. Αἰνεῖτε αὐτὸν
בתף ומחול	in tympano & choro,	in tympano & choro,	ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ,
הללוהו במנים	laudate eum in cordis	laudate eum in chordis	αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν χορδαῖς
ועגב : הללוהו	& organo. Laudate eum	& organo. Laudate eum	καὶ ὀργάνῳ. Αἰνεῖτε αὐτὸν
בצלצלי שמע	in cymbalis sonantibus,	in cymbalis benesonantibus	ἐν κυμβάλοις εὐήχοις,
הללוהו בצלצלי	laudate eum in cymbalis	laudate eum in cymbalis	αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις
תרועה : כ	timnientibus.	iubilationis,	ἀλαλαγμοῦ.
כל הנשמה	Omne quod spirat	omnis spiritus	Πᾶσα πνοὴ
תהלל יה	laudet DEVM.	laudet dominum.	αἰνεσάτω τὸν κύριον.
הללויה :	Haleluia.	Alleluia.	Ἀλληλούια.

Dei, sic & Messias nõ est penitus distinctus a diuina substantia, & hoc est quod scriptum est. Veniet uerbum tuũ & honorificabimus te. Quod si esset ab eo penitus diuisum dixisset & honorificabimus illud, quibus uerbis aperte monstratur, unum & idem esse Deum & uerbum Dei, quando pro eodem habetur honorare Deum & uerbum Dei, utpote nequaquã in essentia distinctos. Et hoc est uerbum de quo prophetatum fuit quod uenturum esset curare infirmos suscitare mortuos & hec quidem omnia operatur uerbo cum nihilominus ipsum, etiam uerbum sit. Que omnia cõpleta sunt in Iesu Messia iusto nostro cuius opera pene innumerabiles infirmi curati sunt & Lazarus a mortuis suscitatus etiam post quartum diem mortis sue. Et hec soli Deo conueniunt Concinit nostre expositioni quod immediate sequitur Quiescere faciet spiritum suum & fluent aque & si. n. nullam uideantur habere communionem sanare infirmos. s. & fluere aquas. Est nihilominus uerissimus prophete sensus qui etiam non sine mysterio dixit quiescere faciet spiritum suum non autem reuerti faciet spiritũ suũ, demonstrans quod Deus sedere facere deberet spiritũ sanctum suum apud se & subintulit & fluent aque significans quod remanebunt aque sancte ad saluandum populum suum, que quidem aque sunt causa salutis nostre. quemadmodum scriptũ est. Haurietis aquas de fonte salutis. Interuentu. n. aquarum sanctarum Deus nobiscum coniungitur sicut scriptum est. Cum transieris per aquas ego tecum sum. & non dixit, per aquas tantũ sed per aquas illas demonstrans se locutum non de quibuscunque aquis sed de aquis sanctis que sunt aque baptismatis. &c.

A Laudent nomen eius in choro. Nomen ad cuius laudes propheta inuitat intelligas nomẽ diuinitatis quo nomine super cũcta creata prestat Iesus Messias noster uti patet sepe memorato libro Commentariorum geneseos Ierosolyma lingua conscriptorum authore ut creditur. R. Simeon ben Iochai dum tractatur illud He sunt generationes Noha מבשרי אלוה אלוה מא׳ ומבשרי מצעפי פיגעי לית אלא ומבשרי מפש ומאי היא זכתי׳ ובשר קדש יעברו מעליך וכתיב וראתה בריתי בבשרכם דתניא בפל׳ וימנא דאתרשים בר נש בהאי רשימא דהאי את מיניה חמי לקבא מפש ונשמתא קדישא אתאחד ביה ובי׳ ולא נטיר האי את מה כתיב מנשמת אלוה יאבדו דהא רשימא דקבה לא איתנטר ואי זכי ונטיר ליה שכנתא ולא איתפרשא מיניה איפתי את קודשא ביה כדאיתכביב והאי את עיל באתריה דאודפין בהדיה דתניא מאי טעמא אוליך בהדא אלא חד דכר וחד נוקבא אשתתפו בהדא ואיקרי הוד שמא בזין חסד עילאה שריאו עיל עילויהו כאן אתר הוא שריא בסטרא דדכורא ומאן חסד אלא דאתי ונפיק מחכמת עילאה ואיתעטר בזיעורא ובגיני כך איתבסמת נוקבא תו תנינן אלוה תרי הוא אור גיהרי ד׳ וכו

تمجيد جميع اصفيايه	הדר הוא לכל חסידוהי	gloria ipse est omnibus piis eius.
المزمور الخمسون والمايه	הללויה: הללו יה	Aleluia. CL. Aleluia.
سبحوا الرب في جميع قديسيه	שבחו אלהא בבית	Laudate Deum in domo
سبحوه في فلك	מקדשיה שבחו יתיה	sanctuarii eius, laudate eum in extensa
قوته سبحوه	ברקיע דעושניה: שבחו	fortitudine eius. Laudate
على جبروته سبحوه ككثرة	יתיה בגבורתיה שבחו	eum in fortitudinibus eius, laudate
عظمته	יתיה היך סוגעיה :	eum s͠m multitudinem
سبحوه	רבנותיה : שבחו יתיה	magnificentie eius. Laudate eum
بصوت القرن	בתקיעתא דשופרא	sono buccine,
سبحوه بالمزمار	שבחו יתיה בנבלין	laudate eum psalteriis
والقيثاره سبحوه	וכינרין: שבחו יתיה	& citharis. Laudate eum
بالمعازف والدفوف	בתופין ובחינגין	tympanis & choris.
سبحوه بالاوتار	שבחו יתיה בהרדובלין	Laudate eum cordis
والارغن سبحوه	ובאבובין: שבחו יתיה	& organis. Laudate eum
بطبل شجية	בצלצלין דמשמעין	cymbalis resonantibus
الصوت سبحوه بصوت	לבלהודיה שבחו יתיה	tantum illum, laudate eum
عالية	בצלצלין דמשמעין ביבבא	cymbalis sonantibus in iubilo.
كل نسمة	כל נשמתא	Omne quod spirat
فلتسبح اسم الرب	תשבח יה	laudet Deum,
الليلويا	הללו יה :	Aleluia.

tas ad annunciandum uerbū suum, & ad manifestandum mirabilia sua. Preterea auget dubium, eneus serpēs, quem precepit Deus fieri p manū Mosse prophete sui, quo sanaret populus israel cum prospexissent in eum. Rationabilius .n. apparet & conuenientius precipue illis temporibus debuisse Deū uerbo curare populū, quam serpentis aspectu, que res idūcere poterat in suspitionē incātatiōis & magice, & nihilominus tūc nō sanauit uerbo. Q̄ṁo ergo quadrat q̄ dicit ꝓpheta. Mittet uerbum suum & sanabit eos. Sed soluitur. Nā quātum ipse sentio Dauid hoc loco uaticinatus ē aduētum Iesu Messie iusti nostri. Qui recte dictus est uerbum eius, quoniā ueritas ē Iesum esse uerbū Dei, esseq; nuntium uerborum Dei, & sicut Dei uerbum non est quid distinctum ab essentia

במתא דלית דכר ולא נקבא אשתתפו בהדא אלוה אקרי תשבחא קדישא מה אתר את אתרא ודלא תליא בגופא ועל דא כתיב ומבשרי אחזה אלוה דהא
שלימותא דכלא מבשרי מראות ממש ועל דא זכאין אינון ישראל קדישין דאמרין בית דקבה זכאין בעלמא הדין ובעלמא דאתי עליהו כתיב דנטרית
לית מיכאן אליפנא מאן דנטיר להאי את קיימא מלכו איתנטרית לית מנאן מבועי דכתיב וחי יהוה שכבי עד הבקר דהוה מקטרג בו יצרה עד
דאפיק אומאה ונטר להאי ברית בגיני כך זכה דנפקו מיניה מלכין שליטין על כל שאר מלכין ומלכא משיחא דאיתקרי בשמיה דקבה .i. Et de carne mea uidebo Deum. Iob capite. xix. Quid nā sibi uult de carne mea? Conueniens .n. magis erat dicere, de substantia mea, tamen dixit de carne mea propria. Hoc autem est quod scriptum est. Et caro sanctitatis transibit super te, & insuper scriptum est, & erit fedus meum in carne uestra, quod significat signum quod datum est nobis. Quotiescūq; uero signatus erit homo hoc signo quod procedit ab illo uidebit Deum ipsum, & anima ipsius sancta unum fiet cum illo, quoties uero nō seruabit fedus hoc, in eum scriptum est. A flatu Dei peribunt. Siqdem signū istud Dei est & nō obseruant illud. Quod si fueris de eo signo bn̄meritus, & custodies illud, diuinitas nequaq̄ a te recedet & in tempore illo colligaberis sanctitati & ascendes in preparatum locum. Sed que nam est ratio eius quod legimus supra de unione anime sancte hoc est Dei, ad hominem? Non alia certe nisi quod mas unus & femina una iungentur in unū quod uocabitur nomine uno, ueluti iustitia procedens a superna misericordia que requiescet super eos. In hoc uero loco est requies claritatis siue splendoris masculi. Et que nam est misericordia? Misericordia inquam que ueniet a sapientia altissima, & coronabitur a uerbo, & propterea incorporabitur femine. Sed & sic nobis traditum est. Deus. Ecce Deus illuminator fortis, littera ד dalet masculina, littera ה he femina, iuncte sunt in unum quod uocatur Deus. Et anima eius sanctissima in hoc loco posita est, non tamen alligata in eo. Et propterea scriptum est, & de carne mea uidebo Deum. Quandoquidem felicitas hec uniuersalis censetur. Sequitur & de carne mea, ac si dicat de hac ipsa mea carne propria. Propter hoc autem benemeriti erunt illi de populo israel sancti dūtaxat qui dicent hunc esse Deum. Benemeriti erunt tum in mundo hoc tum in mūdo uenturo. Et huius rei gratia scriptum est, qui custodiet fedus hoc. Et hinc didicimus, quod qui custodiet pactum istud Deus custodiet illum. Sed que huius rei probatio? Liquet hoc in Boaz qui dixit moabitide mulieri. Viuus Deus. Iaceas usq; mane, & cum esset pellectus a concupiscentia, tamen custodiuit fedus istud. Quapropter meruit ut de illo egrederentur reges potentissimi reliquorꝫ regum omnium & rex insuper MESSIAS qui uocatur noīe Dei sancti & bn̄dicti .i. q̄ est Deus.

Escio Augustine pater, quid potissimum mirer in tuo hoc psalterio te ne unq̃ cogitasse, tam multifariam linguarum seriem, in re uniuersis gentibus necessaria, an adgressum fuisse cogitatam. Perfecisse tam immanes ausus, an incepisse, secreta tot
n linguarum indagasse, an indagata non pro te modo didicisse sed uniuersis discenda, esse impertitum, deniq; uoluisse an ualuisse, rem tot seculis desideratam, sed a nullo uel tentatam uel prestitam, & perficere & perfectam tanto labore & sumptu, cunctis prebere inspiciendã, & ad cuiusq; uolentis usum & ꝓfectum accomodandã. Tot curis monasticis addictum hominem, & ipsam paupertatem ac alienis nutibus obnoxiam uitam, soléni uoto professum, tum omnium linguarum una latina excepta ignarum, potuisse tam breui temporis spatio, & tot linguarum peritiam comparare, & comparatam omnibus percipiendam proponere & exarare nimirũ. fuit nedũ difficile & arduũ, s; pene impossibile & uires humanas excedens. Adde q̃ in tanta linguarum mixtura, & tam multiiuga cõnexione uix credibile est non sepissime fuisse erratum, non mendosam creberrime impressionem euasisse: Dum & ministri huiuscemodi artis impressorie quam uocant, ignari sunt bonarum literarum, & tu omnia unus corrigere & emendare non sufficis: & tamen ego quantùm quidem ualui reuoluere & excutere quæ ad latinam pertinent linguam. preter pauca admodum quæ subieci huic epistolæ, nihil fere offendi aliud in quo insignis menda appareat, uideant reliqua qui ceteras linguas callent. nam mihi uel earum linguarum ignorantia uel moles ipsa curarum forensium, adimit facultatem tot uarietates uocum, & literarum scrutandi. Tu uero perge diuinum complere negocium, & q̃ psalterio dauidico tribuisti, confer cæteris quoq; sacræ scripturæ partibus, ut ea tot nationũ auribus accõmodata, inuitetur uniuersus orbis, ad tantarum rerũ noticiam, neq; enim deerit spiritus domini bonus, qui difficilia & dura emolliat, & inuoluta & clausa reseret, & aspera & confragosa complanet. Tum Leo ipse pontifex maximus cui tu opus ipsum dicasti, pro sua erga omnes benignitate & munificentiã non deerit tibi quoq; in cunctis operi necessariis presertim adeo utiliter nauanti operam ei cuius uices gerit in terris. Ego uero quicquid ualeo, quicquid sum, ero itidem paratus tibi in multo sicut fui in modico. Vale.

Perperá .R.C.L.
הכלבכל ii.xxiii.
וכבוד וכבוד xi.yiii
בשוב בשוב xi.xli.
כנכה xiii.xxii.
כנוכה
אחב אדב xy.yi.
לבי לבי xyi.xyi.
יי יהוה xxii.xli.
דמאורני xxiii.y.
המאורני
יי יהוה xxix.xxii.
כג כג xxx.xiii.
כח כא xxxy.x.
נצב נצה li.xxxiii.
היו היו lii.xxy.
דבר דבר lxyi.yi.
חשבח ciii.xxxyii
השבח
עח עו ciiii.xxxii.
ודלודך xiiii.xxiii.
נחלת xyii.xii.
נחלת
ומי פי xyii.xyi.
חט חט xix.x.
בחקיץ xix.xli.
בהקיץ
אפיפוני xx.xxi.
כי אפופוני
נחלי xx.xxiii.
ונחלי
ורועתי xxiii.xii.
זרועתי
עמי xxiiii.yiii.
עמים
יחדו xlix.xxiiii.
יחדו
אחריה xlix.xxiiii.
אחרית
ותכבדני lxyii.xix
ותכבדני

Charta.	linea.	Perperá.	recte
xxvi.	iiii.	fottem	fortẽ
	viii.	erir	erit.
xl.	xi.	in siccitatis	in siccitates
xli.	viii.	eiue	eius.
lxv.	xix.	rectos	recti
lxxiii.	xv.	timeut	timẽt
lxxvii.	xxxvi.	fotte	forte
lxxxi.	xxx.	in via	inuia
xcvi.	xvi.	procidnet	procident
clix.	ix.	mec	mee
clxxxiiii.	xiiii.	quis	qui

Charta.	linea.	Perperá.	Recte.
xxxv	x.	xxviii	xxvii
xlvi.	xxvii.	sons	fons
lxx.	xviii.	deest	Dei.
cxl.	xii.	supioria	supiora
clix.	xv.	dolorom	dolorẽ

Charta.	Linea.	Perperá.	Recte.
ii	ii	πιΓογέρομ δίκουσιν,	πιγονέναι δοκοῦσιν
	iii	τοῖς	τοῖς
	iiii	μνημοσύματι	μνημοσύνατι
	v	πλεονεκτήσφυτισι	πλεονεκτήσφυτις
	xvii	γνώμαι	γνῶμαι
	xxiiii.	ἑυρίσκιται	ἑυρίσκεται
	xxv	προυχφοιτε ἢ ἥτα μασμονον	πρόχφοιντε ἢ ἥταιμασμένον
	xxvii	ἐκολάσταις	ἐγκολάσταις
	xxxii	φιλοφοσύνη	φιλοφρεσύνη
x	xxxiiii	ὑμῶν	ἡμῶν.
xiii	xx	ψυψῆς	ψυχῆς
xv	viii	τέκος	τέλος
xvii	xxix	σαγλάθησιτε	σαλλάθησιτε
xviii	xxxv	μου	σου
xxi	vi	deest	ἐστὸ ἀδη.
xxiiii	xviii	deest	ἀυτοῦ
xxvi	xvi	νῆν	νῦν
xlii	xl	θὸν	τὸν
lxxviii	vii	deest	διάψαλμα.

Digitized by Google

Perperā Recte. Charta. linea.
لامبعهم لجميعهم yii xxix
لجنك لانك yii xxx
مطمينا مطينا yii xxxi
دايا داعيا yii xli
مجميا مجيدا yii xli
فلانك فانك yiii ii
ما ما x xxxiii
عجب العجب x xxxiiii
ذكريهما ذكريها xii xii
رشكوا رثلوا xii xxiii
الثانى عشرالذانى شر xyi i
لذالث الذالث xx
اكهن اكهم xyii xxxyii
الاتقضا الانقضا xxiii xyi
ليم هم xxxii
مامك امامك xxy xxix
شدنل شدنك xxyi iiii
قابل قبابل. xxix xli
مواشقه مواثيقه xxxii xxxi
حي حسن xxiii
اجبد اجبدت xxxiii xxx
الحكا لحكمع xxxy xx
superfluum
اجزيم اجزهم xxv
ابد الابد xxxvi xxxvii
لمك للهك lvi xxx
وانقم وانتقم xxxviii
واخدبرنا ولخبرتا lvii xxii
غرين غريب lviii xli
عزه عن عزه lxi xxviii
ان فان lxvii vii
اغسلنى اغسلنى lxviiii xxviiii
لسما السما lxxv xl
قتلهم تقتلهم lxxvii xxxiiii
هم هم lxxviii vii
superfluum. ال lxxx xl
هن الهي xli
دلي علي lxxxv xiiii
نجني نجني xciiii xl
قبل قبل xcvi v

القمر لقمر xiii
نزول نزل xcvii xv
اليشتملو ويشتملوا xxxii
حضنت حصنت c xii
صنايعه اللهم Ab ciiii vi
ونسوا وقسوا cy 33
بدعربدع cxxiii xvi
تنحن نجى cxxyi x
لديفكوك cxxyii xxyi
ليفدكوك
وانتم وانتم cxxx i
خلق لحق iiii
القلوب العلوب xxii
جميع سميع cxxxiii xxy
وبابواف cxxxiiii xyi
بواق
cxxxyii xxii
بحجتها بحدارتها
وبكهر ويكه xxyii
علو دلو xxxiiii
cxxxyiii xxxyi
يتحدد يجدد
عمدة عمده cxix 30
كيور cxl xxxyii
كيه ر
التين التبن cxli xli
يبق يق cxlvi iii
cxlviii xxxyiii
وهدا هم ولهداهم
لحكمه لحكمه clvi v
والفهم اوالفهم yi
مياه deest clyii xl
لاز لا clix xiii
ينوم يفقو clxiii xxy
بن بدا clxxxiii xxxiii
يداك داك cxc i
والنيل واليا xxxyii
الشراشلو clxxxyii 3yi

ابارنا كمرباركا نكم clxii iiii
يا اثقيا يا نقبار clxxxi xl
B. التوكل علي باباددابد clx A
الديل لوايل clxxxy xxxy
عظلمي عكالمي clxxxyi y
الي clxxxyiii xli deest
clvi xiii. & xiiii. linee transposite
cliii deest sequēs linea ī vltio colūnelle
الذين يغدرون بي عزه الرب

Perperam	recte	charta	linea.
סג׳רא	סג׳תא	viii	x
ח׳	ה׳ך		xxxiiii
טבא	טבא		xxxv
שעל׳מיא	עולימיא ועל׳מיא	x	xxxviii
תוכבים	וכוכביא	xi	iii
תסער	תסעד		vi
תרירת	הויתא	xiii	xiiii
דפולעט	דפורענותא	xv	ii
ה׳	יתי ה׳		x
חד	לדוד	xvii	xiiii
בה״	בח״	xix	xxxiiii
בדהלתה	בדחלתה	xxii	xiii
א א	אי׳ אי׳	xxvii	xli
דרע׳א	זרעיא	xxix	xxii
ברתא	ברברא	xxxi	xvi

Charta.	Linea.	Perperam.	Recte.
xii	xxxi	quod	quo
xvi	xviii	meum	mecum
xvii	v	mēdaciū quē	quod
xx	xxv	peritotū	peritorum
	xxx	oratioaem	orationem
xxvii	xxxiiii	xx	xxii
lxxi	xxxv	eoram	coram
lxxxii	xl	enim	in
lxxxviii	xxix	domum	donum
cvi	xli	allata	alata
cxxxvi	xix	miferaris	miseraris
clvi	xii	caro	caro mea
clxi	xxxii	dominatur	dominator
clxiii	xxx	vitupetiū	vituperiū

Charta.	Perpā.	Recte
xi	fuerit	fuerat
xiii	psalmis	psalmos
xiiii	qui	que
	sibi	eis
xyii	secutus	secutis
yxiii	eis	sibi
xxy.	hūanis	humanas
xxy	in	ui
	tamē	tantū
	ultimū	ultimus
xxyii	Dei	Deus
xxx	carai	caari
lxxyi	Aspis	Aspidē
cyii	literam	litera
cxxyii	unus	unum
cxxxiiii.	quem	quod
cxxxyiii.	qbus edocti	quasq3 edoctos
cxli	que	qui
clyiii	hunc	huius
clix	cretus	creatus
clxii	illum minime habeant	illū habeāt
clxii	לאנך	לאטן
clxxx	ille	illi
	incuruate	incuruati

Perpā	Recte.	Charta
לעלפת	לעלמא	yiii
לעאת	לעאת	xyiii
מהלכת	שהעתה	xiii
מהלך	שתית	
ארבים	לרבים	xy
הפניו	פניו	
פניך	פנימו	
הפנו	הפכו	xyii
רעתי	דעתי	
אנם	אתת	
עוזך	עליך	
לפיכך	לפיכך	xyiii
בארן	בארץ	
עעבגו	עעבתך	
דאל	אל	superfluū.
שארץ	שנתנו	
בארץ	שטתנו	
באנים	בפנים	
עעבונך	עעבונך	
תשוע	ונושע	xxiiii
זום	ודם	xxyi
בנך	בגיך	
בסאו	כסאו	
נפתי	אתי	xxyii
פרדפי	פרדכי	xxyiii
ופנך	לפיכך	xxx
תית	היה	
ודלות	ולאלות	
הא	הוא	
ובטוצו	ובשוצו	
משפהית	משפחות	
והית	והוא	xlii
ימדיקו	ומדליקו	xlyi
שם כספם	גם כסאם	lxiiii
השובת	תשובת	lxxxiii
ונולטן	ינוטלן	xcy
התרם	ההרם	cxix
חורפים	חכמים	cly
המורכות	המדות	
מכגים	מכנים	
נבהיותם	ובהיותם	
ובן	וכן	
אשיב	אשב	clxxix
שכתו	שכתוב	clxxxii
עליונים	עליונים	clxxxy
עטורה	עטרו	

Digitized by Google

מחוקק בתשיאת נפלאת בעיר
גינובא עליד פיטרוש פבלוש
פורוש בבית ניקולאו גושטיניין בן
פבלוש בהיות נגיד ומצות מצד
הדרת הגדולת מלך צרפת יה השר
אוטאביאנו פראגושו שנת ביאת
משיחנו אלף תק יו חודש כסלו

Impressit miro ingenio, Petrus Paulus Porrus, genuæ in ædibus Nicolai Iustiniani Pauli, præsidente reipub. genuensi pro Serenissimo Francorum Rege, prestanti viro Octauiano Fulgoso, anno christianæ salutis, millesimo quingentesimo sextodecimo mense. VIIIIbri.

Ἐκτύπωσε τὴν ἔννοιαν θαυμαστὸς πέτρος παῦλος ὁ πόῤῥος, ἐν μὲν τῇ πόλει τῇ γενούῃ, ἐν δὲ ἑστίᾳ τοῦ Νικολάου ἰουστινιανοῦ τοῦ παύλου, προεδρεύοντος δὲ ἐν τῇ τῶν γενουέων πολιτείᾳ ἐπιφανοῦς ἀνδρὸς τοῦ ὀκταβιανοῦ φρεγοσίου τοῦ, τοῦ γαληνοτάτου τῶν κελτῶν ἤτοι τῶν φραγκῶν βασιλέως ὑπάρχου. ἔτει μὲν τῆς. τῶν χριστιανῶν σωτηρίας χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ δεκάτῳ ἕκτῳ μηνὸς δὲ τοῦ νοεμβρίου.

Digitized by Google

مطبر بجدا ذاكة عظيمة
في مدينة جنوا على يد
بترو سر بولوس بورو شر في
بيت نقولاو شر يوشتنيانو
بـــن بولوس كان
كان امير من اشـــرف
حضرت السلطن من فرنسا
الامير اوطبيانوس فرغوشو
سنة الف وخمسومية
وستعشر . شهر نويمبر

מתצייר בחדיקותא פרישאה במדינת גינובא
על ידית דפיטרוש פבלוש פורוש בבאיתית
דניקולאו גושטיניאן בר פבלוש כד הות
שליט רבון אוטאביאנוש פר—גושוש מן
חולקית דמגיאת ורחסמותא דמלכא דצרפת
יה שנתא אלף תק ט׳ לאותאת משיחנא
חודשא די כסלו

Petrus Paulus Porrus Medio lanensis, Taurini degens.

Registrum.

A B C D E F G H I K L M N O P
Q R S T V X Y Z & ꝯ.
A Quinternus ꝯ Ternus. Reliqui omnes quaterni.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

~~1-6-2~~
1-2-1

Digitized by Google